
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
E
19
NAPOLI

BENEDICTO XIV.

PONT. OPT. MAX.

DOCTRINAM

DE SERVORUM DEI

BEATIFICATIONE

ET BEATORUM

CANONIZATIONE

REDACTAM

IN SYNOPSIM

EMMANUEL DE AZEVEDO

AUCTORI SUO, MAGISTRO, AC PATRONO

D. D. D.

ROMÆ MDCCLVII.

TYPIS GENEROSI SALOMONI BIBLIOPOLÆ

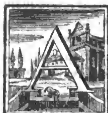
SUPERIORUM PERMISSU.

SSmo Dño Nostro

BENEDICTO PAPÆ XIV.
PONT. OPT. MAX.

EMMANUEL DE AZEVEDO S. J.

Dmirandi Operis Tui, BEATISSIME PATER, *De Servorum Dei Beatificatione, & Sanctorum Canonizatione*, ante aliquot annos, me curante, una cum reliquis præstantissimis Tuis Operibus editi, & publica ac celeberrima disputatione postea propugnati, Synopsim hanc a doctissimis hominibus vehementer expetitam, & omnium studiis magnopere profuturam, intra privatos parietes diutius continendam non censui. Est illa quidem nonnullorum sane doctorum hominum opinio, magnis atque eximiis excellentium Scriptorum operibus minus bene per hujusmodi epitomas consuli, immo & officii valde solere: fieri enim, ut hæ tum impensæ compendio, tum brevitatis lenocinio plerosque alliciant; atque ita cariora illa atque longiora minus vulgo expe-

tantur,

tantur, sensimque obsolescant. Id equidem in aliis aliorum scriptis contingere posse confiteor: Tuis vero hujusmodi contractio, ac brevitas non hominum fastidium ullum aut contemtum affert, sed studium ac cupiditatem incendit. Ut limpidæ ac salubris aquæ venam forte quis nactus, ita ejus sapore ac sperata utilitate capitur, ut statim de fonte ipso cogitet, nec, nisi eo deprehenso conquiescat: sic in hisce scriptorum Tuorum tamquam rivulis plenos illos atque uberes fontes, unde tanta voluptas ac salubritas existit, cupidissime homines requirunt. Abfui totum ferme triennium ab urbe Roma: quod mihi tempus in Italiæ Germaniæque peregrinatione magnam partem consumtum est. Percrebuerat autem illud, nescio quo pacto, invenisse me in conspectu SANCTITATIS TUÆ gratiam; patuisse mihi ad Te certis ac statis uniuscujusque hebdomadis diebus aditus, quos eosdem, me Urbem relinquente, amicis quibusdam meis, tamquam honoris felicitatisque meæ, dum ego abessem, vicariis, Te annuente, fuisse patefactos: benevolentiam singularem, qua me præsentem complexus semper fueras, norant; incredibilem benignitatem, qua eumdem me & discedentem fueras prosequutus, & absentem humanissimis ac crebris litteris dignarere, non ignorabant. Itaque incredibiles ad me concursus hominum fiebant: a summis Principibus, ipsisque adeo Civitatum Magistratibus colloquii, hoc est de Te Tuisque rebus, studiis præsertim ac scriptis, audiendi tamquam ab oculato recentique teste, cognoscendique causa evocabar. Cum septem S. R. E. amplissimis Cardinalibus, cum aliquot Apostolicæ Sedis præstantissimis Nunciis, cum plurimis Benedictinis Abbatibus, quorum est in Germania catholicæ religionis studium acerrimum, ad eamque tum retinendam, tum propagandam singulare præsidium constitutum, diu multumque versatus sum. Non tamquam ex Urbe Romana, meis

meis rebus ita poſcentibus, & privatam ob cauſam profectus, ſed veluti quidam e Tuis ædibus ex Tuoque propemodum convictu miſſus non a Te quidem, ſed de Te certe, publicus nuncius atque interpres ab omnibus excipiebar. Non illi ex me Romanarum rerum quidquam cognoſcere, ſed Tuarum nihil ignorare volebant: nec mea ulla ab iis aut ingenii, aut doctrinæ, aut ejuſmodi laudum, propter quas hominum congreſſus appeti conciliarique ſolent (quarum me expertem eſſe ſentio, nec illi non ſentiebant) facultas, ſed rerum Tuarum ſcientia ac teſtatior notitia expetebatur. Dici non poteſt, BEATISSIME PATER, quam multa de Te, quam ſedulo, quam amanter ex me ubique quæſita ſint. Sic intelligebam, magnam eſſe hominum Tui admirationem, benevolentiam, ac charitatem prope majorem. Acta Pontificatus Tui multa atque præclara proferebantur: divinæ animi Tui virtutes commemorabantur: ingenii doctrinæque Tuæ præſtantiſſima monumenta recenſebantur. In quo quidem non tam illud mihi mirum videbatur, ea ex me quæri, quæ non minus, quam mihi, nota iis eſſent, qui quærerent, quam jucundum erat, notarum pervulgatarumque rerum mentionem ita gratam accidere, ut tamquam de ignotis ignoratiſque doceri a me, ac commonefieri homines vellent. Jam verò, quæ ad eam diem ſcripta Tua edidiſſes, quam ſæpe, quibuſque in locis, quorumque opificum formis eſſent excuſſa, quæ nova abſolviſſes, ac prælo parata haberes, quæ tum ſcriberes, quæ mox ſcribere cogitares, de iis erat frequentiſſima, atque omnium jucundiſſima percunctatio. Animadvertebam autem, in hac tota inquiſitione, atque ſermone, mirari ſatis homines non poſſe, undenam Tibi, in tanta vitæ omnis Tuæ maximarum rerum occupatione tantum temporis ad legendum, ad commentandum, ad ſcribendum ſuppetere potuerit, quantum ad agenda,

quæ

quæ tam multa, tamque admiranda in Pontificatu Tuo isto vere maximo gesseris, exiguum esse videretur. Illud vero, nisi oculis ipsi suis quodammodo cernerent, nemini testificanti se credituros, sæpe narrantes audiebam, Te, ista tam longæva ætate cum sis, qua reliquis mortalibus & agendi, & commentandi, naturæ quadam lege, facultas eripitur, usque adeo ingenii mentisque viribus vigere, ut & præclarissimis summi Pontificatus actionibus, & doctissimis lucubrationibus Tuis non modo iis hominibus, qui nunc sunt, verum etiam consequenti omni posteritati prodesse pergas.

Hæc Tu, Beatissime Pater, quibus tantam omnium mortalium admirationem tamque incredibilem amorem Tibi conciliasti, dum præstas, nosque, ut ea quamdiutissimè præstare possis, optamus, idque a Deo immortali una omnium voce votisque in id unum conspirantibus petimus, patere, quæ Tua benignitas est, hanc à me ad Te præcellentissimi operis Tui Synopsim, publici juris factam, mitti, Tuoque nomine sanctissimo inscriptam in vulgus prodire: quo & studiis hominum legendi Tua, iis sæpius edendis ac veluti multiplicandis, satisfiat, & ego quam multa Tibi debeam, quamque sim nomini majestatique Tuæ deditus atque devotus, hoc tibi opellæ meæ quantulum id cumque est, dedicans, aliqua ex parte intelligi possit. Pedes sanctissimos Tuos humi provolutus deosculor, mihique ut benedicas, Beatissime Pater, supplex oro.

IN-

ADMONITIO
AD LECTOREM.

TOtum Opus de Beatificatione, & Canonizatione tres alios Tomos præter quatuor præcedentes amplectitur, nempe: Tom. V. *Acta Canonizationis SS. Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Riciis, una cum Apostolicis Litteris Smi D. N.* BENEDICTI XIV. *& Vaticanæ Basilicæ ornatus descriptione.*

Tom. VI. *Smi D. N.* BENEDICTI XIV. *Pont. Opt. Max. Acta & Decreta in caussis Beatificationum, & Canonizationum, aliisque ad Sacrorum Rituum materiam pertinentibus, ad annum Pontificatus sui decimum.*

Tom. VII. *Appendices ad quatuor libros de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, quæ in calce quatuor priorum Voluminum hactenus continebantur. Accedunt documenta aliis editionibus præposita, quæque ibidem desiderabantur.*

Horum omnium Voluminum, Synopsim, & locupletissimos Indices damus, ut in toto illo doctissimo, & celebratissimo Opere nihil desiderari posse videatur.

INDEX CAPITUM

QUÆ IN HAC QUINTI, SEXTI, ET SEPTIMI VOLUMINIS SYNOPSI CONTINENTUR.

LIBER QUINTUS.

Acta Canonizationis SS. Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis una cum Apostolicis Literis SS. D. N. BENEDICTI XIV., & Vaticanæ Basilicæ ornatus Descriptione.

LIBER SEXTUS.

SS.D.N. BENEDICTI XIV. Pont.Opt.Max. Acta, & Decreta in Causis Beatificationum, & Canonizationum, aliaque ad Sacrorum Rituum materiam pertinentia, ad Annum Pontificatus sui decimum.

LIBER SEPTIMUS.

Appendices ad Præcedentes Libros:

APPENDICES IX.

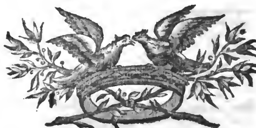
Monumenta complectentes ad Secundum Tomum pertinentia.

APPENDICES V.

Monumenta complectentes ad Tertium Tomum pertinentia.

APPENDICES VI.

Libro VI. superius indicatæ.

LIBER

SYNOPSIS

TOTIUS OPERIS

DE

SERVORUM DEI BEATIFICATIONE,

ET

BEATORUM CANONIZATIONE.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De superstitiosa Apotheosi Gentilium.

1
Potheosis Gentilium, seu consecratio, solemnis erat alicujus hominis inter Deos adscriptio: ejus ritum Herodianus, & Dio fuse describunt.

2 &c. Christi Domini Apotheosim Tiberius Cæsar, cum ejusdem acta, ac prodigiorum ejus narrationem a Pilato accepisset, apud Senatum tentavit, uti referunt Tertullianus, (*a*) Eu- *a* In Apolog. c. 5.
sebius (*b*), aliique. Sed renuente Senatu, quod ante ipsius decretum *b* l. 2. hist.
Christi cultus diffusus jam late fuisset, Eccl. c. 2.
Tiberius adhuc in sententia perstitit, & Christianorum accusatores edicto coercuit.

9 Tentatam quoque Christi Apotheosim ab Hadriano, & Alexandro Severo, scribit Lampridius (*c*), per- *c* in Alex. Sever. c. 43.
crebuerat quippe fama miraculorum ejus, de quibus Josephus Hebræus (*d*), *d* l. 18. antiq. c. 4.
aliique scripserunt.

10 Cum hac Gentilium Apotheosi convenire Sanctorum Canonizationem, ab eaque derivari contendunt

A Hære-

Hæretici recentiores : sed perperam.

11 Nam primo : Sanctorum Canonizatio solidæ, serioque perpensæ assertioni multorum testium de heroicis gestis, ac de miraculis innititur : Gentilium vero Apotheosis ex vana unius testis relatione de recepto inter Cœlites consecrando utplurimum conficiebatur, ut de Apotheosibus Romuli, Octaviani, & Drusillæ, significant Livius (*a*), Suetonius (*b*), Plutarchus (*c*), & Dio (*d*).

12 Secundo : apud Gentiles fiebant Apotheoses dumtaxat Imperatorum, utcumque impiorum, Fœminarumque Augustarum; neque enim ex *Divi* titulo, privatis quibusdam attributo, eorumdem certo inferuntur Apotheo[ses] : Canonizationes vero de quocumque, & cujuscumque conditionis homine peraguntur, habita solum ratione virtutum, seu mortis pro Christi Fide obitæ, & miraculorum.

a l.1.
b in vit. Oct.c.101.
c in vit. Romul.
d l. 59. pag.648.

13 Tertio : consecratus in Apotheosi, tamquam Deus habebatur : Canonizatus autem ab Ecclesia, tamquam servus, & amicus Dei colitur juxta S.Eusebium Emissenum (*e*), S.Augustinum (*f*), S. Cyrillum Alexandrinum (*g*), S. Cyprianum (*h*), aliosque, & uti statuit Concilium Nicænum II. (*i*), itaut neque Angelis, neque B. Virgini Divinus cultus exhibeatur.

14 Hinc ortum habuit Theologorum doctrina de cultu *Latriæ*, *Civilis observantiæ*, *Duliæ*, & *Hyperduliæ*. Primus excellentiæ Divinæ respondet : secundus humanæ, positæ in virtutibus, & Dignitatibus humanis : tertius mediæ inter illas, nempe gratiæ, & gloriæ Sanctorum : quartus tandem Christi Humanitati, ac B. Virgini propter singularem ipsarum inter sanctos excellentiam est tribuendus.

15 Latriam esse servitutem, soli Deo debitam, docet S.Augustinus (*k*). Adorationem vero diversimode Deo, B. Virgini, ac Sanctis deberi explicat S. Joannes Damascenus (*l*) : itaut Dei adoratio Latriam; Sanctorum, Duliam significet, uti ostendunt Hadrianus, & Petrus de Wallenburch (*m*).

e serm. de S. Rom.M. to. 6. bibl. PP. p. 671.
f l.22. de civit. Dei c.10.
g contra Jul.l.6.to.6 pag.203.
h de exhort. Martyr. p.526.
i act. 3. tom.4. collect. Hard. col.150.
k l.10. de civit. Dei c.1. & l.20. contra Faust. c. 21. to.8.
l orat. 3. de Imag. to.1.p.361.
m to.2. de Fid. controver.l.12

16 Sanctorum igitur Canonizatio in doctrina Catholica de Sanctorum cultu, invocatione, & intercessione fundatur, & ab antiquissima oritur Ecclesiæ disciplina, juxta quam colendi sunt Sancti, qui non privatorum, sed Ecclesiæ judicio fuerint approbati. Religioso autem Sanctorum cultui ipsa sacra Scriptura (*n*) suffragatur.

17 Non tamen frequens in ea occurrit mentio invocationis Sanctorum : in veteri quidem Testamento, ne populus Hebræus in Idololatriam prolaberetur : in novo autem, ne Gentiles, ad unius Dei Fidem recenter conversi, a vera religione, attenta mortuorum invocatione, alienarentur, quasi Deos non abjicerent, sed mutarent.

n Num. c. 22. v. 31. Josue c. 5. v.13.14.15. 3. Reg. c. 18. v. 7. & 4. Reg. 2. & 4.

18 Falsis itaque Numinibus, eorumque festis nefariis summotis, per Canonizationes cultus Sanctorum, piæque eorum solemnitates, Theodoreto teste (*o*), inducta fuere; Deorum vero fana in Martyrum templa conversa sunt, ut tradit S. Gregorius (*p*).

o Serm.8. de Martyr. p.607. t.4.
p l.2. Dial. c.8. to.2.

CAPUT II.

De Martyrum juxta antiquam Ecclesiæ disciplinam differentiis, & eorum cultu.

1.2. Fidem Christianam tempore persequutionum derelinquentes, *Negatores*, *Lapsi*, *Blasphemi* appellati fuerunt. Idolis cultum, sacrificium, aut thus offerentes, *Idololatræ*, *Sacrificati, ac Thurificati*. Testantes coram Magistratibus, se Christum non sequi, aut relinquere, libello Judicibus exhibito, aut a Magistratibus obtento, *Libellatici* dicebantur.

3 Qui, relictis omnibus fugiebant, ne persequutioni succumberent; aut qui Christum confessi a patria per Magistratus expellebantur, *Extorrium* nomen obtinuerunt, & a S.Cypriano (*q*) inter Martyres recensentur.

q epist.56. ad Tibarit.

4 Qui

4 Qui vero Christum palam confitebantur, sed soluta pecunia se a vexatione redimebant, libello securitatis obtento; utcumque *libellatici* dicti fuerint, eisque Tertullianus (*a*) lapsorum notam inusserit; a S. Petro Alexandrino (*b*) excusantur.

5 &c. Pœnas demum, & mortem pro Christi Fide subeuntes, Professorum, Confessorum, & Martyrum titulo insigniti fuerunt. *Professores* quidem, qui sponte Martyrio se offerebant: fas enim est Christianos sponte actus Fidei exteriores opportune profiteri, licet inde Tyranni sumpturi sint occasionem eos occidendi. *Confessores* quamquam nunc dicantur, qui post laudabilem vitam in pace quiescunt; olim tamen ii erant, qui Christum coram Fidei hostibus confessi, ac tormentis affecti, his superstites moriebantur; quare hoc nomen aliquando veris etiam Martyribus communicatum est, teste Galesino (*c*) cum aliis. *Martyres* tandem dicti sunt, qui pro Fidei defensione moriebantur, aut qui post atrocissima tormenta in pace quiescebant, ex S. Thoma (*d*) & ex pluribus monumentis apud Euseb. (*e*)

8 &c. Martyres alii *designati*, alii *consummati*, sive *coronati*, & alii *vindicati* dicebantur. *Designati*, quibus mortis sententia fuerat tantum notificata. *Consummati*, seu *coronati*, qui tormentorum vi obierant. *Vindicati*, quibus Ecclesiastico Judicio cultus fuerat delatus. De his Martyribus vindicatis intelligenda sunt antiqua monumenta, cultum erga Martyres, eorumque reliquias præseferentia, ut epistola Ecclesiæ Smyrnensis (*f*) de cultu erga S. Polycarpum, Acta S. Ignatii Martyris (*g*), et his suffragantes Tertullianus (*h*), Cyprianus (*i*), aliique. Quare primis etiam Ecclesiæ sæculis ad Ecclesiasticam pertinuit disciplinam, ut Martyres, non quidem privato, sed publico Ecclesiæ judicio, approbati colerentur. Ideo Archidiaconus Cæcilianus apud Optatum Milevitanum (*k*) Lucillam reprehendit, quod ante communionem ossa vel non Martyris, vel Martyris non vindicati oscularetur.

a l. de fug. ad Fab. c. 12.

b Can. 12. to. 1. collect. Hard. col. 231.

c in not. ad suum Martyrol. 17. Kal. Februar. ad S. Felicem confess.

d 2. 2. qu. 124. art. 4. ad 4.

e l. 5. hist. c. 2. p. 211.

f apud Euseb. l. 4. hist. c. 15. pag. 170.

g ap. Ruinar. in Act. MM. p. 19.

h l. de anim. l. de resur. carn. c. 43. & in scorp. c. 12.

i epist. 38.

k l. 1. adverf. Parmen.

CAPUT III.

De Collectione Actorum Martyrii, & eorum examine, & Ecclesiastico super illis judicio.

1 &c. Episcopalis sollicitudo in colligendis sinceris Martyrum Actis dignoscitur ex Libro de Romanis Pontificibus: juxta quem S. Clemens Notarios ad id munus constituit: S. Fabianus Subdiaconos addidit, qui Notariis invigilarent: S. Anterus gesta Martyrum a Notariis exquisivit, & in Ecclesia recondidit; ac propterea martyrio coronatus est. Ita Baronius, & Florentinus (*l*), aliique adversus quosdam Auctores sentiunt ex eodem Libro, cujus auctoritatem a calumniis Hæreticorum vindicat Ciampinus (*m*). Hic Ecclesiæ Romanæ mos colligendi Acta Martyrum ad alias dimanavit Ecclesias: incertum tamen, utrum lege, an exemplo.

4. 5 Huc spectant Acta Proconsularia, continentia processum condemnationis Martyrum, quæ vel Christiani a Notariis Gentilibus soluta pecunia obtinebant, vel a Christianis inter Gentiles Notariatum exercentibus consignabantur; qui tamen a scribendis persecutionum, & mortis edictis abstinebant, ut de S. Genesio Arelaten. habetur apud Ruinart (*n*). Item Acta, quæ Christiani, Gentilibus se immiscentes, dum Martyr Judici sisteretur, scribebant. In Martyrum festivitatibus eorum Acta legebantur; sincera tamen, & a Catholicis probatisque Auctoribus scripta, uti decrevit Gelasius I. (*o*), & uti Hadrianus Pontifex (*p*) ad Carolum Magnum scripsit.

6 Actorum collectioni succedebat examen, ut veri Martyres secernerentur, a falsis pro inani gloria, aut alio vitio interfectis, de quibus Tertullianus, & Cyprianus (*q*).

l in Præf. ad Marty. rologia ab ipsis edita.

m in exam. libri Pontif. sect. 12.

n in Act. pag. 473.

o apud Fontanin. post antiq. Hortę pag. 324.

p apud Mabillon. in disquis. de curs. Gallic. §. 1. n. 10.

q epist. 6. ad Rogatian. epist. 4. ad Presbyter. & Diac. epist. ad Antonian. & epist. ad Cornel. Papam.

7. 8 Examini succedebat Judicium Ecclesiasticum pro decernendo Martyribus cultu. Hoc Judicium ad unumquemque Episcopum in sua Diœcesi pertinebat, ut notavit Bellarminus(*a*) cum aliis, sed in Africana Ecclesia ad solum Primatem Carthaginensem, & Altarium, aut Oratoriorum erectione super Martyrum sepulchra potissimum expleri consuevit, ut innuit Prudentius (*b*), & ex pluribus monumentis eruitur. Hinc Joseph Scaliger (*c*) scribit, *Martyrium* proprie esse Altare, cineribus Martyrum impositum, quod Latine *confessio* nuncupatur.

a de Sanct. beatific. l. 1. c. 8.

b Hymn. 5. de coron. apud Ruinart. in Act. MM. p. 335

c in animadvers. ad Chron. Euseb.

CAPUT IV.

De Martyrum notitia ab una ad aliam Ecclesiam per Litteras Encyclicas transmissa.

1. &c. Morem fuisse primis Ecclesiæ sæculis, Acta, & nomina Martyrum ab una ad aliam Ecclesiam transmittendi, ut Martyrum cultus, Episcoporum consensu, ad singulas Ecclesias extenderetur, Eruditi unanimiter sentiunt; id adhuc testantibus Ecclesiæ Smyrnensis (*d*), aliarumque Ecclesiarum (*e*), & Episcoporum Litteris Encyclicis. Inde Tabulæ Ecclesiasticæ, seu Fasti, & ex his Kalendaria, Martyrologia, & Passionalia ortum duxerunt.

4. &c. Ad Romanam quoque Ecclesiam, Romanumque Pontificem ejusmodi epistolas transmissas fuisse, argumento sunt Litteræ S. Cypriani ad Moysen, aliosque Romanos Confessores in carceribus detentos. Id ex Epistola S. Ignatii Martyris ad Romanos (*f*); ex Actis S. Dionysii Areopagitæ (*g*), & ex Epistola Martyrum Lugdunensium ad Eleutherium Papam(*h*) nonnulli adstruunt; sed parum probabiliter. Certius statuitur ex epistolis Pii Papæ I. apud Baronium (*i*).

8. &c. Idem valide conjicitur ex eo, quod Romana Ecclesia, ac Summi Pontifices alias Ecclesias de subeuntibus Romæ Martyrium certiores reddebant, ut innuit S. Cyprianus (*k*), & uti dignoscitur ex scriptoribus, ac monumentis exteris, eosdem Martyres, eorumque cultum celebrantibus. S. Felicitas memoratur in Martyrologio S. Hieronymi, & in antiquissimis Litaniis Anglicanis (*l*). S. Justinum, Romæ passum, laudat Tatianus Assyrius (*m*), cum aliis. SS. Laurentium, Hippolytum, & Agnetem celebrat inter alios Prudentius(*n*); a quo tamen tres Hippolytos in unum fuisse confusos, inquit Baronius, sed alii eum defendunt.

d apud Euseb. l. 4. hist. c. 15. pag. 162.

e Eccles. Gothic. de Martyr. S. Sabæ apud Ruinart. p. 527.

f apud Ruinart. in Act. Martyr. p. 15.

g apud Sur. ad diem 9. Octobr.

h apud Euseb. lib. 5. hist. c. 3. & 4.

i ad ann. 166.

k epist. 3.

l inter veter. analect. Mabill. pag. 68

m in orat. contra Gentes post opera S. Justini.

12. 13 Suffragantur positiva argumenta. Acta enim S. Vigilii Episcopi Tridentini ad Summum Pontificem *de more* transmissa, ab eoque approbata dicuntur apud Bolland.(*o*). Et S. Gregorius Magnus (*p*) Eulogio Alexandrino, petenti Acta Martyrum, ab Eusebio Cæsariensi collecta, respondit, hæc Romæ non inveniri, sed in alio codice omnium pene Martyrum nomina collecta esse, eosque in Missa quotidie memorari. De hoc Eusebiano opere diverse sentiunt Eruditi, sed adhuc inventum non est. Ex prædictis tamen patet, Acta Martyrum ad Romanum Pontificem mitti consuevisse, ut iis perpensis, vel cultus decerneretur, vel inductus approbaretur.

n l. 2. hym. 11. hymn. 14. de coron.

o ad 26. Jun. c. 2. n. 11.

p epist. 29. l. 8. indict. 1.

14. Huic S. Gregorii assertioni non obstat, quod Kalendarium Bucherianum paucos Martyres exhibeat, unde Dodvvellus argumentum desumpsit asserendi paucitatem Martyrum. Multitudinem enim Martyrum demonstrat Eusebius (*q*) & pluribus probat Muratorius. (*r*) Præterea Kalendaria, particulares tantum Ecclesias, & Festivitates respicientia, differunt a Martyrologiis, universalem Ecclesiam spectantibus. Quare cum Kalendarium Bucherianum ad solam Romanam Ecclesiam pertinuerit, ut notavit Ruinart (*s*), bene cohæret assertio S. Gregorii de alio codice, omnes fere Martyres complectente.

q l. 8. c. 6.

r tom. 2. anecdot. pag. 200.

s in præf. gener. in Act. Martyr. §. 2. n. 17.

15. Cæterum transmissionem Actorum Martyrum ad Summum Pontificem

a l. 1. de glor. Martyr. c. 51. & 64. cem comprobare videtur S. Gregorius Turonensis (a) referens, Basilicam ab Episcopo Lingonensi ædificatam fuisse in honorem S. Benigni, & aliam ab alio Episcopo in honorem S. Patrocli, solum postquam eorum Acta ex Italia allata fuerant.

CAPUT V.

De Confessoribus, & eorum cultu.

1. 2 Confessores, idest, qui post heroicarum virtutum exercitium in pace obierunt, a Patribus etiam antiquioribus laudantur, & a S. Isidoro Hispalensi (b) inter Martyres recensentur. b l. 7. origin. c. 11.

3. Quo præcise tempore coli cœperint, incertum existimat Bellarminus (c). Sed Innocentius III. (d), aliique plures, initium eorum cultus ad sæculum quartum referunt. Nec obstat, quod S. Gregorius Magnus (e) in Decreto de non velando pheretro, quo Romani Pontificis corpus ad sepulchrum ducitur, meminerit dumtaxat cultûs Apostolorum, & Martyrum; nam in libris Dialogorum (f), Confessores quoque cultum jam obtinuisse significat.

c l. 6. de Euchar. vel 2. de Miss. c. 2. n. 5. to. 3. contr. 3.

d l. 3. de Myst. Miss. cap. 10.

e apud Labbè tom. 5. Conc. col. p. 1198. & 1199.

4. 5 Sane Hilarion, Ephrem, aliique Sancti in Oriente ex Sozomeno (g), Nysseno (h), & aliis 1 in Occidente vero S. Martinus Turonensis ex vetustissimis Breviariis (i) Missali Mozarabico, aliisque monumentis, & S. Hilarius Pictaviensis ex vetustissimo Francorum Missali religiosum sæculo quarto cultum obtinuerunt.

f l. 1. c. 14. & l. 3. c. 15.

g l. 3. c. 14. & l. 8. c. 19.

h to. 2. pagin. 1028. & 1029.

6. In Canone quidem Missæ Romano, post B. Virginem, & Apostolos, memorantur Martyres, non autem Confessores. Sed hic Canon antiquior est sæculo quarto, necdum Confessores coli cœperant, ut innuit Card. Bona (k). Juxta memoratum etiam ritum Mozarabum, preces, & sacrificia oblata videntur pro quibusdam, relatis in album Sanctorum. Ratio autem hujus rei est, quia Ecclesia eos nondum inter Sanctos recensuerat. Alias tandem Ecclesiæ phrases posteriores, quæ Sacrificium pro Confessoribus offerri indicant, explicat Innocentius III. tamquam eorum honorem respicientes.

i apud Card. Bon. rei. litur. l. 2. c. 11. n. 3.

k l. 2. c. 12. n. 3.

7. Primam generalem constitutionem pro Confessorum cultu a Concilio Moguntino an. 813. latam fuisse existimat Thomassinus (l). Sed Synodus Atrebatensis an. 1025. (m) inter hæreticos recenset eos, qui Confessoribus cultum negarent.

l de fest. celebr. l. 1. c. 6. n. 11.

m tom. 13. Spicileg. Achei. c. 11.

8. Nonnulli cultum Confessorum antiquiorem sæculo quarto existimant, antiquissimam erga B. Virginem Mariam, SS. Joannem Evangelistam, Lucam, & alios venerationem allegantes: incongrue tamen: nam B. Virgo, utpote mater Salvatoris, ante illud sæculum ubique coli meruit. S. Joannem Evangelistam Martyribus accenset Eusebius cum aliis antiquioribus. S. Lucas a Græcis, & Latinis Apostoli titulo decoratur. Apostolis autem ab Ecclesiæ initio cultus communi Ecclesiarum consensu delatus est. Antiquiorem pariter cultum insinuare videntur Acta SS. Virginum Pudentianæ, & Praxedis, earumque patris Pudentis. At oppositum demonstrat Papebrochius (n).

n to. 4. Maji pag. 299.

CAPUT VI.

De Ecclesiastico Judicio requisito, antequam cultus religiosus Confessoribus exhiberetur.

1. Quemadmodum Martyribus, ita Confessoribus ante Ecclesiæ judicium religiosus cultus non est tributus. Quare S. Martinus Turonensis (o) cuidam latroni, qui falsa vulgi opinione martyr habebatur, adhibitum cultum sustulit.

o apud Sulp. Sev. in ejus vit. c. 11.

2. &c. Profecto Canonica jura ex Concilio Agrippinensi apud Ivonem (p), ex Capitulari Caroli Magni, aliisque monumentis, Servos Dei coli prohibent ante Ecclesiasticum de eorum sanctitate judicium. Idem probant corporum Joannis Abbatis Reomen-

p par. 3. Decr. c. 54.

mensis, aliorumque Confessorum elevationes, & translationes, in quibus initium cultus consistebat, auctoritate Episcopali peractæ, quæ legi possunt apud Fontaninum (a). Accedit, quod Episcopi aliquando cultum erga nonnullos, tamquam Beatos Confessores, errore populi inductum sustulerunt, ut S. Anselmus (b), aliique Episcopi apud Lupum (c).

a in Dissert. de S. Petro Urseolo.

b epist. 51. l.3.

c in not. ad IV. Concil. Rom. S. Leonis IX.

6. &c. Sicuti Martyrum, ita Confessorum res præclare gestæ a probis viris descriptæ sunt, ac posteritati mandatæ; atque ab una ad alias Ecclesias transmissæ, ut eorum cultus propagaretur. Ad Sedem quoque Apostolicam delatæ fuerunt, cujus aliquando auctoritas intercessit, ut aut cultus introduceretur, aut introductus confirmaretur.

9. Cultum hunc publicum jure suo Episcopi in suis Diœcesibus Martyribus vindicatis, & Confessoribus approbatis decrevere. Hic tamen cultus melius dicitur Beatificatio, quam particularis Canonizatio: quippe intra unius diœcesis fines definiebatur. Hunc eumdem cultum, accedente aliorum Episcoporum approbatione, Summique Pontificis expresso, vel tacito consensu, Canonizationis rationem obtinuisse, docent Bellarminus (d), aliique.

d de SS. beatit. l.1. c.8.

CAPUT VII.

De interventu Auctoritatis Summi Pontificis in cultu decernendo erga Martyres, & Confessores.

1. 2 INterventum hunc ex pluribus Pontificiæ auctoritatis actibus a primis Ecclesiæ sæculis ad Joannem XV. hic ostendemus. Primus Actus respicit S. Vigilium Episcopum Tridentinum. Hic, spectato Sisinnii Diaconi, Martyrii Lectoris, & Alexandri Ostiarii pro Fide certamine, eosdem Beatis adnumeravit, erecta illorum nomine Ecclesia: mox literas ad S. Simplicianum Mediolanensem Episcopum, & ad S. Joannem Chrysostomum de illorum passione cum eorumdem Reliquiarum parte misit: tandem ultimo sæculi IV. anno Martyr ipse occubuit (e), & ejus Martyrii Acta, ad Summum Pontificem missa, confirmationis robur obtinuerunt.

e apud Bolland. ad 26. Jun.

3. &c. Secundus spectat S. Joannem Chrysostomum. Hunc Actum vir quidam doctus reponi posse putavit in epistola Innocentii I. (f) ad Arcadium Imperatorem, in qua S. Joannem sortem cum Apostolis in regno Dei consecutum fuisse pronunciat. Alii in eo constituunt, quod Pontifex audita ejus morte, illum *Ecclesiæ luminare*, ac *Fidei præconem* appellavit. Præterea detrectantibus Episcopis Orientalibus Chrysostomi nomen sacris diptychis adscribere, Alexander Patriarcha Antiochenus, ut in gratiam cum Innocentio rediret, nomen in sacras tabulas retulit, cæterisque, ut idem facerent, auctor fuit; idque præstitum significat S. Atticus Constantinopolitanus Antistes *epist.* ad Petrum, & Ædesium Diaconos, apud Bolland. (g)

f apud Card. Bar. ad an. 407. n. 23.

g to. 1. Januar. ad diem 8. §. 7. n. 39.

6. Hæc tamen rem evincere non videntur. Initium ergo cultus judicio Ecclesiastico erga S. Joannem decreti reponendum videtur in translatione Reliquiarum ejus ad Ecclesiam Constantinopolitanam; quamquam huic translationi privatus cultus præcesserat. Prædicta vero non obstant: nam Innocentius, quamquam eum regnantem in cœlo dixerit, nullum tamen illi cultum decrevit: quæstio autem Episcoporum erat de nomine sacris diptychis inscribendo, non inter palam Beatos, sed inter Patres defunctos, ut eruitur ex epistola S. Cyrilli Alexandrini ad Atticum (h).

h to. 5. & per. par. 2. pag. 294.

7. Tertius Actus ad Bonifacium III. pertinet: is enim vitam S. Mauri Abbatis, a Fausto Monacho scriptam, sibique oblatam, auctoritate sua roboravit (i).

i apud Leone Ostien. in Chronic. Cassin. l.1. c.3. tom.4. script. rer. Ital. Murat.

8. 9 Quartus Zachariæ Pontifici tribuitur; cujus auctoritate Kiliani Episcopi, ac sociorum ejus a Gosberto Fran-

Franconiæ Duce injuste occisorum corpora, a Bonifacio Archiepiscopo Moguntino elevata de tumulo honorifice fuerunt, uti habetur in eorum Act. apud Mabillon. (a)

a sec. 2. par. 2. Act. SS. Ord. S. Bened. p. 993. n. 12.

10. Quintum in Canonizatione S. Trudperti Martyris, a Stephano III. peracta aliqui constituunt. Verum hujus Canonizationis historiam inter fabulas rejiciunt Bollandiani (b). Quare certius hic Actus constituitur in elevatione corporis B. Othmari Abbatis, auctoritate Summi Pontificis celebrata (c).

b ad 27. Mart.

c apud Ekkerard. de casibus S. Galli c. 1.

11. Hadriano I. sextus Actus tribuitur. Cum enim Offa Merciorum Rex, Romam profectus, S. Albani canonizationem, ac pro monasterio in ejus honorem constituendo privilegia petiisset; Pontifex annuit, ut refert Matthæus Parisius (d).

d in vita Offæ II. p. 28.

12. 13 Septimus eruitur ex epistola S. Ludgeri Episcopi Monasteriensis (e); ex qua, petente Pipino Francorum Rege canonizationem Suuiberti, Stephanus III. aliquibus Episcopis virtutum, & miraculorum inquisitionem commisit: canonizationem vero Leo III. postea solemniter perfecit. Hanc tamen epistolam, licet multi cum Bellarmino (f) admittant, plures tamen cum Brovvero [g] tamquam apocrypham respuunt.

e apud Sur. 1. Mart. t. 2.

f l. 1. de SS. beatit. c. 8. n. 4. to. 2.

14 Octavum exhibet Troilus Malvetius (h) referens, Apollionem Eremitam Græcum a Nicolao I. fuisse canonizatum: sed id apocryphum censet Rocca (i). Consensus quoque Hadriani II. in canonizationem S. Vvalburgis, cum non satis constet, non facit ad rem præsentem, sicuti neque intentum evincit ejusdem Hadriani II. epistola ad Concilium Tricassinum de Nicolao I. sacris diptychis inscribendo: obstant enim superius dicta.

g in not. ad vit. S. Ludg. c. 32.

h de Canoniz. SS. dub. 4. n. 46

i de Canoniz. SS. c. 5.

15 Nonum Actum constituunt gesta Joannis VIII. Hic in Gallias profectus, Cabillone S. Agricolæ, aliisque cultum decrevit, referente Girbaldo Cabillonensis Urbis Episcopo illorum corporum inventionem. Eodemque Episcopo intercedente, septem Cabillonenses Episcopos, & unum Presbyterum inter Sanctos retulit, ut affirmat Saussajus (k), vel saltem eorum cultum probavit, ut censent Bollandistæ (l).

k in Martyrol. Gallic. ad 20. Novembr.

l ad 30. April.

16. 17 Cultus S. Vvillibaldo Episcopo, auctoritate Leonis VII., uti nonnulli referunt (m), delatus: elevatio corporis S. Burckardi (n), permittente Benedicto VI.: auctoritas Joannis XIII. a Vomaro Abbate ad ampliorem cultum SS. Landoaldi, ac sociorum (o) implorata, ultimos hujus ordinis Actus constituunt. Alii desiderantur, quia forte in Synodis gesti, quorum Acta vix scribebantur.

m apud Bolland. ad 7. Jul. §. 5. n. 43.

n apud Mabill. sæc. 3. Act. SS. Ordin. S. Bened. par. 1.

o apud Bolland. to. 3. Mart. pag. 43.

CAPUT VIII.

De ejusdem interventu auctoritatis.

1. &c. A Joanne XV. ad Alexandrum III., primus Actus ejusmodi Pontificiæ auctoritatis interventus eidem Joanni XV. tribuitur. Hic in Concilio Lateranensi B. Udalricum Augustæ Vindelicorum Episcopum, petente Luitolpho Augustæ Episcopo, Synodoque laudante, Sanctorum Catalogo adscripsit (p). Secundus tribuitur Benedicto VIII. permittenti, ut in honorem Simeonis Monachi in Cænobio Padolironensi Ecclesia ædificaretur, & uti Sanctus coleretur, apud Mabill. (q)

p In novo Cod. Canoniz. & apud Bolland. to. 2. Jul.

q sæc. 6. Bened. par. 1. pag. 168.

4. Juxta S. Petrum Damiani *in vita S. Romualdi* (r), super hujus corpus de licentia Sedis Apostolicæ altare erectum fuit quinquennio post ejus mortem, quæ si anno 1027. contigit, tertius hic Actus Joanni XX. erit adscribendus: si anno 1037. Benedicto IX. Eidem Joanni XX. tribuenda est permissio erigendi altare super corpus S. Bononii Abbatis Locedensis ad Episcopi, & Cleri Vercellensis petitionem.

r c. ult. to. 2. oper.

5. 6 Quartum Actum insinuat elevatio corporis Sancti Adelardi Abbatis Corbejensis a Joanne XX. sancita, & sub Benedicto facta. Quintus eidem Benedicto tribuitur, qui ad preces

ces Popponis Trevirensis Episcopi, tam suo, quam Cleri, & Populi nomine porrectas, Simeonem Syracusanum, adhibito Fratrum consilio, inter Sanctos, & in Martyrologium referri, ejusque festum celebrari decrevit, apud Bolland. (*a*)

a to. 1. Jun. ad diem 1.

7. Sextus Actus reponendus est in S. Vviboradæ Canonizatione, quam Nortpertus S. Galli in Alemannia Abbas, Henrico Imperatore, ejusque conjuge adminiculante, a Clemente II. impetravit, apud Bolland. (*b*)

b ad diem 2. Maji.

8. 9 S. Leo IX. in Synodo Romæ coacta permisit, ut historia vitæ Sancti Deodati Episcopi Nivernienfis in Ecclesia Dei legeretur, apud Bolland. (*c*): Alia Romana Synodo laudante, B. Gerardum Tullensem Episcopum inter Sanctos retulit. Præterea idem Pontifex Ven. Vvolfangum Ratisponæ Antistitem e tumulo levavit, & corpus Ven. Erhardi transtulit, apud Mabill. (*d*): In Villa Tullensi corpus S. Romani elevavit, annuitque, ut elevaretur corpus S. Bertini. Tandem S. Maximi, aliorumque inventionem Patavii canonizavit: & Romaricum, aliosque Sanctis adscripsit, ut refert Ruerus (*e*). Certum illud est, S. Romarici Ecclesiam Vogesi ab eodem Pontifice fuisse consecratam.

c to. 3. Jun. ad diem 19.
d sæcul. 5. Bened.
e 1. par. antiquit. Vogesens. l. 4. c. 12.

10. Si hæ Leonis IX. res gestæ pro uno Actu, nempe pro septimo computentur, res gestæ ab Alexandro II. octavum Actum constituent. Is itaque Theobaldum Eremitam canonizavit, ut putant Bollandiani (*f*). Arialdum SS. Martyrum Catalogo Mediolani adscripsit; ipsoque jubente, Petrus Burgensis Episcopus B. Eneconi Abbati publicum detulit cultum, apud Bolland. (*g*)

f to. 5. Jun.
g to. Jun. ad diem 1.

11. Nonus Actus gesta Gregorii VII. complectitur. Ejus auctoritate corpus S. Paschasii Ratberti Abbatis translatum, & elevatum fuisse, dicit Baillet (*h*). S. Heribertus Archiepiscopus Coloniensis ab eodem canonizatus creditur, quamvis alii id alteri Gregorio tribuant (*i*). Ejusdem denique jussu elevata fuisse corpora SS. Stephani Pannoniæ Regis, ac Gerardi Episcopi & Martyris, censet Baronius (*k*).

h in vita S. Paschasii.
i apud Bolland. ad diem 16. Mart.
k ad an. 1079.

12. 13 Urbanus II., cum in Concilio postularetur canonizatio Nicolai Peregrini Tranensis, causam alteri se commisisse respondit. Sub ipso S. Godoleva Virgo, & Martyr Sanctorum catalogo adscripta dicitur in ejusdem Actis apud Bolland. (*l*). Pro canonizatione Guolgosii respondit, miracula in hac re per testes de visu comprobari debere. Mediolani vero Herlembardum SS. Martyribus, Attilanum Episcopum Confessoribus adjunxit, ex Martyrol. Rom. *ad 5. Oct.* Hæc decimum Actum: undecimum vero Paschalis II. gesta conficiunt. Hic indulsit, ut celebraretur festum Petri Anagnini Episcopi, tamquam Sanctorum catalogo adscripti; & Angilramnum Abbatem in SS. Confessorum canonem retulit apud Mabill. (*m*)

l to. 2. Jul.
m in sæc. 4. Bened. par. 1.

14. Gesta Callisti II. Actum duodecimum exhibent. Udalrico Constantiensi Episcopo, Sedem Apostolicam interpellanti, ut Conradum Antistitem inter Sanctos referret, *vitam in Concilio comprobandam: ac testes signorum, quæ per eum fiebant, adhibendos* esse respondit. Sub eodem Pontifice Concilium Bellovacense S. Arnulpho Episcopo Suessionensi, Conone Legato Apostolico præsidente, cultum decrevit, uti habetur in Act. Concil. (*n*) Hugonem demum Cluniacensem Abbatem Callistus ipse canonizavit apud Bollandian. (*o*)

n to. 6. par. 2.
o to. 3. Apr.

15. 16. Innocentius II. in plenaria Synodo, Remis celebrata, Godehardum Hildensheimensem Episcopum, cujus gesta ex Principum testimonio perspecta habuerat, annuentibus omnibus, inter Sanctos retulit (*p*). Idem præstitit erga S. Hugonem Episcopum Gratianopolitanum, habito Archiepiscoporum, Episcoporum, & Cardinalium consilio: & erga Sturmium primum Abbatem Fuldensem in Lateranen. œcumenico Concilio. Ex his de-

p sæc. 6. Bened. par. 1.

decimus tertius coalescit Actus.

17. Demum Eugenius III. in epist. ad Egelbertum Episcopum, & Canonicos Bambergenses, horum petitionibus satisfaciens, ex Archiepiscoporum, & Episcoporum communicato consilio, constituit, ut inter Sanctos Henrici Imperatoris memoria fieret. Epistola hæc extat in novo Bullario Rom. (*a*)

a to.2.

CAPUT IX.

De Pontificiæ iterum auctoritatis in Beatificationis, & Canonizationis negotio interventu.

1. 2 AB initio Pontificatus Alexandri III. ad hæc usque tempora interventus ejusmodi perseverat. Eduardum enim Angliæ Regem, Thomam Cantuariensem, & Bernardum Abbatem idem Alexander Sanctis accensuit. Harum Canonizationum Bullæ extant in Bullario Romano; nec non ejusdem epistolæ, quibus plures Ecclesiæ Prælatos, Francorum Regem, pluresque Monachos de SS. Thomæ, & Bernardi Canonizatione admonuit, ut ad eorum cultum illos excitaret. Huic Pontifici nonnulli tribuunt Canonizationem Theobaldi Eremitæ: alii Alexandro II. Primus quoque, Innocentio III. teste, indulsit, ut in honorem Guillelmi Eremitæ celebraretur Officium in dioecesi Grossetanensi, cum ejusdem Canonizationem Martinus Episcopus petiisset.

3. Guarinum insuper Cardinalem, & Helenam Sueonam inter Sanctos retulit. Ex duobus Canutis Regibus, qui inter Sanctos numerantur apud Bolland. (*b*), junior, qui fuit Obotritorum Rex, ab Alexandro III. canonizatus dicitur; quamquam bulla non reperiatur: verum Legatos, & Oratores ad ipsum a Vvaldemaro Rege missos, Canonizationem impetrasse, testantur Krantius (*c*), Isaac Pontanus (*d*), aliique.

b to.1. Januar. ad diem 7.

c l.6. Daniæ c.29.

d in rerum Danicarũ hist. l.6.

4. Adversus Alexandrum III. quatuor Pseudopontifices insurrexerunt, ex quibus Paschalis III. Carolum Magnum in Sanctorum canonem retulit, elevato solemniter Aquisgrani illius corpore ex consilio, & petitionibus Principum sæcularium, & Ecclesiasticorum. Inde factum est, ut in aliis particularibus Galliæ, Belgii, ac Germaniæ Ecclesiis Carolus coli cœperit. Jam vero ex hoc cultu a subsequentibus legitimis Pontificibus cognito, & per tolerantiam admisso, & ex longissima ejusdem observantia, beatificatus dici jure potest, ut adnotavit Molanus (*e*) cum aliis.

e in natal. SS. Belgii.

5. 6 Lucius III. Alexandri successor Brunonem Episcopum Signinum Sanctis adscripsit, ut antiqua indicat, quæ Signiæ extat, inscriptio. Clemens III. Othonem Episcopum Bambergensem, Stephanum Auctorem Ordinis Grandimontensis, & Malachiam Hiberniæ Episcopum inter SS. Confessores retulit, uti patet ex novo *Codice Canonizationum*.

7. Ex eodem codice Ubaldus, Bernuvardus in Saxonia Episcopus, Joannes Gualbertus, & Geraldus: ex Breviario Ecclesiæ Lemovicensis apud Bolland. (*f*) Gaucherius Canonicus: & ex Tamajo (*g*) Rodesindus ab eodem Cælestino III. canonizati deprehenduntur.

f to.1. Apr.

g to.1. Martyrol. Hispan.

8. Plurium Canonizationum ab Innocentio III. expletarum Constitutiones extant in Bullar. Rom., & codice Canoniz.: at aliquæ desiderantur, ut Canonizationis Gilberti Fundatoris Ordinis Sempringhamensis apud Bolland. (*h*), & Procopii Bohemi Abbatis apud Surium. (*i*)

h ad 4. Feb.

i ad 4. Jul.

9. Plures Beatorum Canonizationes peregit Honorius III. Robertum vero Cisterciensis ordinis Fundatorem Beatis adscripsit, utque a Molismensibus tamquam Sanctus coleretur, permisit: apud Bolland. (*k*)

k to.3. Apr.

10. Reliquarum Canonizationem a subsequentibus Pontificibus factarum Constitutiones extant in novo codice Canonizationum. Hic tamen notandum est, Canonizationem S. Birgittæ a Bonifacio IX. peractam fuisse tempore Schismatis, ideoque a Joanne XXIII.

in Concilio Constantiensi, instantibus Oratoribus Scotiæ, Daniæ, & Norvegiæ, innovatam, & a Martino V. *ad mentium, & conscientiarum serenationem*, uti dicitur in ejus Constitutione, confirmatam fuisse; neque enim tunc constabat, quod nunc constat, Urbanum VI., & Bonifacium IX. legitimos fuisse Pontifices. Hinc Pius II. in Bulla Canonizationis S. Catharinæ Senensis, Divino consilio factum fuisse, ait, ut eadem tempore Schismatis non canonizaretur, ne scilicet cum Urbano VI. adhæsisset, obtrectationibus aliorum esset obnoxia.

11. Ex ultimis Canonizationibus deerat Bulla Canonizationis S. Elisabeth Reginæ Portugalliæ, quam Urbanus VIII. expleverat. Hanc tamen novissime expedivit Benedictus XIV. Ex prædictis colligitur, Beatificationis ritum ante Gregorium X. extitisse.

CAPUT X.

De Pontificia auctoritate extra Concilium, & de jure Beatificandi, & Canonizandi Summo tantum Romano Pontifici reservato.

1. Quamvis Romani Pontifices, juxta superius recensita, nonnullas Canonizationes in Conciliis plenariis expleverint, & in iis Canonizandorum vitam, & miracula perpendenda esse nonnumquam responderint: plures tamen etiam iisdem temporibus extra Concilium peregerunt. Quare indubia extra Concilium canonizandi potestate pollent.

2. Hæreses etiam, licet aliquas in Conciliis, plerasque tamen extra Concilia Pontifices damnarunt. Siquæ autem ab Episcopis in particularibus Synodis damnatæ sunt, earum damnationi auctoritatem suam, Duvallio (*a*), & Thomassino (*b*) testibus, iidem Pontifices adjecerunt.

a to. 1. in 2. 2. de potest. Eccl. par 2. quæstion. 2.

3. Jam vero, ut de jure beatificandi, & canonizandi soli Romano Pontifici reservato disseramus, nonnulla resumenda sunt ex iis, quæ superius indicavimus. Alexander III. monitus ab Arnulpho Episcopo Lexoviensi Procuratorem Monasterii Gristani, in ebrietate occisum, tamquam Martyrem coli, per Decretalem *Audivimus* cultum sustulit, affirmans, *non licere illum pro Sancto absque auctoritate Romanæ Ecclesiæ publice venerari*.

b differt. 4. in Synod. Gangren.

4. &c. Porro per hanc Decretalem novum jus conditum esse, per quod Sedi Apostolicæ privative reservaretur facultas cultum Servis Dei decernendi, plures cum Bellarmino (*c*) sentiunt. Verum alii ejusmodi jus antiquius esse, & a memorata Decretali supponi existimant. Certum illud est, potuisse olim Primates, Archiepiscopos, & Episcopos in Provincia, aut Diœcesi Beatificationes, jure suo, peragere. Hæc autem Jurisdictio, a Summi Pontificis auctoritate independens, usque ad Alexandri III. tempora perseveravit, uti ex pluribus Beatorum corporum elevationibus sola Episcopali auctoritate factis apud Bolland. (*d*) & alios, eruitur.

c l. 1. de SS. Beatit. c. 8.

d to. 1. Jul.

8. Edita vero prædicta Decretali, jus Canonizandi, & Beatificandi fuisse Romano Pontifici privative, quoad alios, reservatum, subsecuta Ecclesiastica monumenta aperte declarant: licet fortasse quoad Beatificationem id non fuerit ab omnibus Episcopis observatum. Senserunt quidem Theologi, & Canonistæ, per illam Decretalem universaliter prohiberi publicum cultum erga quemcumque Dei Servum, absque Sedis Apostolicæ auctoritate; nihilominus Thomas Waldensis facultatem indulgendi in diœcesi Beatificationis honores, Episcopis adhuc adjudicavit, cui suffragantur exempla apud Bolland., (*e*) & alios. At tandem Urbanus VIII. litem omnem diremit, omnia ad publicum Beatorum cultum pertinentia, Sedi Apostolicæ penitus reservans.

e to. 3. Febr. to. 3. Apr. ad diem 26.

CA-

CAPUT XI.

De eodem privativo Jure juxta scribentium assertiones.

1. &c. AD solum Romanum Pontificem nunc Dei Servos Beatorum, & Sanctorum catalogo adscribendi jus ita pertinere, ut id neque Sacrum Cardinalium Collegium, etiam Sede Apostolica vacante; neque Legatus de latere; neque Concilium provinciale, aut etiam generale, quamvis Sedes Apostolica vacet; neque alii quicumque præstare valeant, affirmant Contelorus, Matta, Schiara, aliique plures de Canonizatione scribentes, & insinuat etiam Clemens VI. *in epist.*, quam ad Patriarcham Armenum scripsit.

7 &c. Hujus privativi juris rationes tradit Glossa *in cap. Gloriosus*, *de Reliq. & vener. SS.*, quas communiter secuti sunt Canonistæ, ac Theologi, & pluribus illustrarunt Cardinalis Bellarminus (*a*), Saussajus (*b*), Bollandistæ (*c*), aliique eruditiores Viri, ratione potissimum habita supremæ Summi Pontificis in Ecclesia universa auctoritatis.

a de SS. beatit. l.1. c.8.

b in apologet. Theolog. de SS. cultu §. 9. post Martyrol. Gallic.

10 Et sane cum causas majores apud Sedem Apostolicam definiendas esse, Innocentius I. (*d*), S. Leo (*e*), S. Gregorius (*f*), aliique Patres affirmaverint; Cumque hæ ex rerum gravitate, vel ex dignitate personarum desumantur, profecto inter ipsas numerandæ sunt Canonizationes Sanctorum, quæ utpote totam Ecclesiam spectantes, solius proinde Romani Pontificis judicio sunt reservatæ.

c in propyleo dissert. 20.

d ad Victricium Rotomagen. epist. 2. apud Petrum Coustant to. 1.

11 Opponi quidem potest, in Concilio Constantiensi S. Rochum beatificatum, aut canonizatum fuisse: propositam Beatificationem Petri de Lucemburgo, & expeditas literas Remissoriales pro inquisitione super vita, & miraculis Nicolai Lincopensis, Brimulphi. Scarensis Episcoporum, & Ingridis Monialis: verum objecta facile diluuntur: nam S. Rochus jampridem cultum obtinuerat, & solum tunc per Constantiensem Urbem ejus imago ad avertendam luem solemniter delata fuit.

e tom. 1. epist. 4. c. 5.

f epist. 54. ad universos Regni Childeberti Episcopos lib. 5. to. 2. oper.

12 Causam vero Petri de Lucemburgo commiserat quidem Clemens VII. Antipapa tribus ex sua obedientia Cardinalibus. At mox processum super ejus virtutibus, ac miraculis confectum, Andreas de Borvil Constantiam detulit, & a Martino V. Beatificationem petiit, quam tamen Clemens VII. legitimus Pontifex explevit, uti constat ex ejusdem Apostolicis literis apud Bolland. (*g*)

g to. 1. Jul.

13 Quoad Nicolaum tandem, & duos reliquos, Patres Constantienses quibusdam de Concilio inquisitionem super eorum vita, & miraculis commiserunt. Verum Martinus V. novam postmodum expedivit commissionem, in qua gesta antecedentia confirmavit. Refert etiam Theodoretus (*h*), Telemachum Monachum, Romæ, cum gladiatores compesceret, occisum, ab Honorio Imperatore Martyrum numero fuisse adscriptum. At id intelligendum est, ut explicat Baronius (*i*), quod videlicet curaverit Honorius, ut is a Pontifice Martyrum numero adscriberetur.

h hist. Eccl. l. 5. c. 26.

i ad an. 395.

CAPUT XII.

De potestate canonizandi.

1. &c. HÆC potestas in utilitate Sanctos invocandi fundatur, fatente ipso Dallæo hæretico, (*k*) ad cultum, & invocationem Sanctorum necessariam esse eorumdem Canonizationem. Hanc invocationem vetus Testamentum non semel insinuat; imo Deus ipse 4. *Reg.* eam sibi acceptam, ac piam, & utilem esse profitetur. Cohæret novum testamentum *Apoc.* 1. 5. & 8., & S. Petrus *epist.* 2. post obitum intercessionem apud Deum promittit. Sane primorum sæculorum Patres Irenæus (*l*), Origenes (*m*), Cypria-

k l. 3. c. 21.

l l. 5. contra hæres. c. 19. n. 1.

m l. 8. contr. Cels. n. 34.

Cyprianus (a), aliique, Sanctorum apud Deum intercessionem extollunt: proinde de invocatione non est ambigendum.

a in epist. 57. ad Cor. nel.

5. 6 His fundamentis prælibatis, potestatem canonizandi ex sacris etiam Literis demonstrari Auctores contendunt. Nam *Ecclesiastici* 44. præcipitur, ut *laudentur viri gloriosi: eorum sapientiam narrent populi, & laudem nuntiet Ecclesia*. In hoc præcepto fundamenta inter Sanctos referendi viros virtutibus, & miraculis insignes, adeoque potestatis canonizandi, statuta videntur, ut innuitur in Bulla Canoniz. S. Franciscæ Rom., & in Brevi Beatif. S. Francisci Salesii. Immo in eo textu substantialia Canonizationis requisita contineri, Canonistæ sentiunt. Eamdem potestatem ex Apostolo *ad Hebr.* 13., *& ad Rom.* 12. alii deducunt, eamque Ecclesiæ relictam fuisse suadent Theologi congruentissimis rationibus, quas in unum congessit Dominicus a Sanctissima Trinitate (b).

b cap. 18. in bibliot. max. Pont. pag. 491. to. 10.

7. 8 Potestatem hanc irrident Hæretici, Pontificem Divina sibi usurpare criminantes. Sed perperam; neque enim essentiale Beatorum gaudium augeri posse Catholici sentiunt, sed solum accidentale, quod Beati de omnibus habent, quæ in Dei honorem fiunt, & de iis maxime, in quibus de eorum gloria gratias Deo agimus, uti docet S. Thomas (c). Quare Pontifices in Canonizatione gaudii essentialis augmentum sibi nullatenus afferunt, sed solum præviis exquisitissimis diligentiis declarant, colendos in Ecclesia esse Servos Dei virtutibus, ac miraculis præfulgentes, & cum Christo in Cœlo triumphantes, ut explicat Sausfajus (d).

c in 4. sent. distinct. 12. qu. 2. art. 1.

d in clat. apol. §. 9.

CAPUT XIII.

De Benefacto, ut aliquando Solemnia Canonizationis expleantur.

1 &c. QUÆ canonizandi potestatem, ea Canonizationum etiam utilitatem, & congruentiam probant. Et primo quidem Deus in Sanctis suis laudatur, & colitur. Secundo decet, ut qui Sanctus est apud ipsum, Sanctus quoque ab hominibus habeatur. Tertio in Beatificationibus, & Canonizationibus non modo exaltatur Ecclesia, verum etiam ejus hostes confunduntur, uti plures Canonizationum Bullæ testantur.

4 &c. Quarto expedit, ut apud Deum intercessores nostri multiplicentur. Quinto valde prodest nova semper habere virtutum, quas imitemur, exempla, uti notat S. Gregorius (e), cum aliis, & uti passim legitur in Bullis Canonizationum. Demum in Beatificationibus, & Canonizationibus magna adest spiritualis lætitiæ materia, ut in Bulla Canoniz. S. Hyacinthi affirmatur.

e l. 2. moral. cap. 1. to. 1.

8 &c. In solemni Canonizationum sententia tres a Pontifice causæ finales exprimuntur: *SSmæ Trinitatis honor, Catholicæ Fidei exaltatio, & Christianæ Religionis augmentum*. In SS. Canonizatione honoratur Trinitas, cum quidquid laudabile, & meritorium Sancti gesserunt, gratiæ divinæ beneficio peractum sit. Exaltatur fides, cum vera sanctitas, & miracula innotescant, quibus aliæ sectæ carent: unde fit, ut sectarii ad veram Fidem convertantur, sicuti de Naamane Syro (f), aliisque in sacris Literis perhibetur. Augetur Religio, cum per Sanctorum multiplicationem eorum quoque cultus augeatur, eorumque virtutes, ac miracula elucescant, & sic Fidelium devotio crescat, ut exhibet formula sententiæ Canonizationis, ac pluribus exornat S. Bernardus (g).

f l. 4. Reg. c. 5.

11 Quamquam autem Canonizationum usum nonnulli damnare audeant, majorem veterum Sanctorum excellentiam, aut intercessionis sufficientiam, vel eorum cultus diminutionem, aut Canonizationum ex frequentia contemptibilitatem causantes: vel quia tandem nonnulli Servi Dei, Canonizatis præstantiores, non Canonizentur: immerito tamen id faciunt.

g in Serm. in Vigil. SS. Apost. Petri, & Pauli volum. 1.

12. 13 Nam

12. 13 Nam quantacumque fuerit veterum Sanctorum excellentia, Christus tamen nostris etiam temporibus sine testimonio se non reliquit, adeoque expedit novas Canonizationes fieri, ut propinquiora habeantur virtutum exempla, & intercessores nostri multiplicentur apud Deum, ut explicant Gaufridus (a), Chrysostomus (b), aliique, & ut exponitur in præf. ad passion. SS. Perpetuæ, & Felicitatis apud Ruinart. (c)

a In Prologo ad vitam S. Petri Tarentasii apud Bolland. ad 8. Maji t. 2.

14 At enim, ut Deus preces nostras exaudiat, veterum sufficit intercessio Sanctorum. Ratio hæc nimis probat: probat enim, ne veteres quidem Sanctos canonizari oportuisse, cum sola B. Virginis, & Apostolorum intercessio sufficeret. Verum cum Deus, juxta S. Augustinum (d) quæcumque, quomodocumque voluerit, concedat: hinc & superiores, & minores Sancti invocandi a nobis sunt, ut pluribus rationibus suadet S. Thomas. (e)

b orat. in SS. Juvent. & Max. t. 2.

c pag. 80.

d to. 2. in epist. 78. alias 137.

e in 4. dist. 45. quæst. 3. artic. 2. ad 2. & 2. 2. qu. 3. art. 11. ad 4.

15. Neque vero novis Canonizationibus cultus veterum Sanctorum minuitur, cum horum celebritates eadem, qua prius, solemnitate peragantur, & singulorum templa supersint ornatissima.

16 Contemptibilitatem autem, quam ex frequentia Canonizationum oriri ajunt, excludit earumdem paucitas, quæ facile ex responsis Alexandri III., & Innocentii VIII., nec non ex Canonizationum elencho colligi potest. Quod si plures Beati nunc simul canonizantur, id fit ad sumptus vitandos, ad Canonizationis solemnitatem requisitos. Quod autem nonnulli grandioris meriti non canonizentur, id ad Divinam dispensationem refert S. Antoninus. (f)

f Summ. hist. par. 3. tit. 23. c. 14.

17 Cistercienfium pariter, & Carthusianorum exemplum objici posset, quorum primi Alumnum suum virtutibus, & miraculis clarum canonizandum proponere noluerunt: ex secundis vero nullus ferme est Sanctorum canoni adscriptus. At his tum rationes prædictæ, tum aliarum Religionum exempla opponuntur. S. Benedicti Ordinem S. Berno reformavit, & Cluniacensem Congregationem statuit; sed mox regulari disciplina iterum deficiente, Robertus Monachus, S. Benedicti regula exacte restituta, Cistercienses instituit, ex quibus Robertus ipse ab Honorio III. Beatus declaratus est, Alberico successori cultus alicubi permissus, Bernardus Sanctis adnumeratus, & Petrus a Castro Novo apud Cistercienses Gallos ut Martyr colitur.

18 Carthusianus vero Ordo, teste Garnefelt, plures sanctitate celebres protulit, ex quibus Nicolaus Albergatus inter Beatos, Hugo, olim Carthusiæ Anglicanæ Prior, & Bruno Ordinis Fundator inter Sanctos relati sunt. Ratio autem, cur pauci ex solitariorum Ordinibus canonizentur, hæc esse videtur, quia probatio virtutum heroicarum, multis testibus innixa, & ad Canonizationem necessaria, in iis difficulter haberi potest.

CAPUT XIV.

De Subjecto Canonizationum.

1 TUM Martyres, qui miraculis post obitum fulgent; tum ii, qui virtutibus in vita, & miraculis post mortem coruscant, subjectum sunt Canonizationis, uti declarat Innocentius III. *in Bulla Canonizationis S. Homoboni.*

2 Solvendæ nunc sunt quæstiones aliquæ ab Auctoribus hic agitari solitæ. Prima est, an Sancti veteris Testamenti canonizari possint a Pontifice? Negant multi cum S. Antonino (g); affirmat Contelor. (h) cum aliis. Quæstio tamen inutilis est. Absonum enim, & quodammodo inutile videtur, quos Deus Sanctos in Scripturis manifestavit, tales per Pontificis senteutiam declarari.

g In Summ.

h de Canoniz. SS. c. 10. n. 11.

3. 4 Secunda est: an pueri post Baptismum fluminis, sed ante usum rationis decedentes, Canonizationis subjectum esse possint? Negative respon-

spondendum est ob defectum heroicarum virtutum, juxta Malvet. (*a*), aliosque plurimos. Affirmative vero respondendum videtur, si in odium Christi, ejusque Fidei occidantur, uti probant Guyet *de fest. propr. SS.* (*b*) & alii, exemplo Innocentium ab Herode interfectorum, quos ab antiquo tempore ut Martyres colit Ecclesia, cui quidem alia suffragantur exempla. Celebratur quippe festum trium puerorum, qui cum S. Babyla Martyres effecti sunt, de quibus loquitur S. Joannes Chrysost. (*c*). Simeon etiam puer Tridentinus, a Judæis in odium Christi occisus, statim post obitum ut Martyr coli cœptus est. Hunc quidem cultum Sixtus IV. interdixit; sed illum mox probatis probandis Sixtus V. Diœcesi Tridentinæ concessit, & Gregorii XIII. auctoritate Simeonis pueri nomen in Martyrologio Romano descriptum est. Aliorum puerorum Martyrum cultum referunt Bolland. (*d*), & Guyet (*e*), sed de eorum Actis, aut de obitus tempore apud ipsos non constat. In eodem Martyrol. Romano ad 24. *Oct.* fit commemoratio S. Aretæ, & Sociorum Martyrum, inter quos filius erat annorum quinque.

5 Verum quidquid sit speculative, dubitatur sane, an similes pueri possint esse practice subjectum Canonizationis, cum nullum eorum Canonizationis occurrat exemplum. Nam Socios S. Babylæ ex Actis apud Bolland. patet usu rationis præditos fuisse. Simeon æquivalenter beatificatus potius, quam canonizatus dicendus est. Ex descriptione S. Aretæ, & Sociorum in Martyrol. non infertur canonizatio. Coluntur tandem Innocentes ab Herode occisi, quia primi pro Christo mortui sunt.

6 &c. Tertia quæstio est: an possint canonizari ii, quorum animæ in Purgatorio adhuc torquentur? Negative respondit Christianus Lupus (*f*), eo quod eorum intercessione miracula non fiant. Relationem autem B. Petri Dam. (*g*), de S. Severino Episcopo Coloniensi, Purgatorii pœna affecto, censet apocrypham. Quod vero refert S. Gregorius (*h*), Paschasium Diaconum visum igne torqueri, licet miraculis post obitum claruerit, non obstare, ait, cum non fuerit canonizatus. Præterea pro Canonizato non oratur, bene vero pro animabus Purgatorii: Canonizatis tribuitur honor erectionis Altarium, & celebrationis Missarum, ac Officiorum; secus animabus Purgatorii. Tandem Canonizati intercedunt pro nobis apud Deum; animæ vero Purgatorii nostris potius indigent orationibus, ut docent multi cum S. Thoma (*i*).

a de Canoniz. Sanct. ad tertium dub. n. 63.

b l. 2. c. 7. quæst. 15.

c homil. in honorem SS. Juvent. & Max. to. 2. pag. 578.

d ad 24. Mart.

e ad eamdem diem.

f in not. ad IV. Concil. Rom. to. 3. pag. 572.

g lib. 2. epistolarum pag. 112.

9. 10 Eos quoque, qui aliquando Purgatorium sustinuerunt, canonizandos non esse nonnulli censent, arbitrati, Canonizationis subjectum esse tantum Justos, qui statim post obitum in paradisum recipiuntur. Alii vero hanc doctrinam, ut nimis rigidam, rejiciunt. Enimvero & nimis rigidus esset, qui Canonizatione indignum putaret hominem lapsum in veniale; & nimis laxus, qui canonizandum diceret hominem lapsum in mortale, si Ecclesiæ de neutrius satisfactione constaret.

11. 12 Quarta est: an viventes canonizari possint? Communis est sententia negativa, nisi forte, ut quidam addunt, Deus Pontifici revelaret, aliquem esse prædestinatum. Pro cujus additionis probatione ajunt, B. M. Virgini adhuc viventi ædificatas fuisse Ecclesias: imo ipsam, & S. Joannem Evangelistam, sicuti & Eliam mortuos numquam fuisse. Quæstio quidem inutilis: agitur enim hic de subjecto Canonizationis per vias ordinarias, & dependenter a probationibus. De Ecclesiis Virgini viventi dicatis alibi agetur. Ipsam vero (quidquid scripserit S. Epiphanius) & S. Joannem Evangelistam (quidquid Græci post Schisma, aliique senserint) obiisse, semper existimavit Ecclesia, & testatur Tertullianus. (*k*)

13. 14 Eliam, & Henoch adhuc vivere

h lib. 4. dial. c. 40. to. 2. oper.

i in 4. dist. 15. quæst. 4. art. 5. quæstiunc. 2. ad 2. & 2. 2. qu. 8. ar. 11.

k lib. de anima c. 50

vivere cum Antichristo pugnaturos, testantur Scriptura, & Patres. Eliæ quidem fit mentio in Martyrol. Rom., & colitur potissimum a Carmelitis: sed hæc Canonizationi viventium non suffragantur: Ecclesia enim celebrat festum Eliæ non ut Beati, sed ut rapti, ut ostendit a Lapide (*a*), vel quia, licet visione beatifica non fruatur, perseverantiæ, & confirmationis in gratia dono præditus est: & præterea in historia Machab. pro populo orasse dicitur, unde poterat, ut intercessor, invocari. An aliquis canonizari possit ad ordinem Apostolorum, inquirendum superest: sed id alibi exponetur.

a in Genes. c. 5. v. 24.

CAPUT XV.

De gravitate Causarum Canonizationis, & de his, quorum opera, & consilio Summi Pontifices olim usi sunt in earum definitione.

1 &c. Gravitatem harum causarum in Diplomatibus, & bullis extulerunt Cælestinus III., Innocentius III., aliique Pontifices, eas *Divini potius judicii*, *quam humani opus* appellantes, & in iis Ecclesiam Romanam *cauta diligentia*, ac *magna maturitate* procedere consuevisse, ac procedendum esse affirmantes.

10 Pro iis definiendis Romani Pontifices usi sunt, & utuntur opera Cardinalium S. R. E., eorumque consilium, de honestate, requirere debent, juxta S. Antoninum (*b*), & alios.

b 3. par. tit. 22. c. 5. §. 5.

11. 12 Ante institutam Congregationem rituum plerasque Canonizationes iidem Pontifices peregerunt in Synodis particularibus, vel generalibus, vel paullo ante has, utentes opera, & consilio Patrum Concilii. Alias peregerunt extra Concilium, Cardinalium, Archiepiscoporum, & Episcoporum ad id vocatorum opera, & consilio adhibitis, ut in pluribus Canonizationum bullis testantur Alexander III., Cælestinus III., aliique Pontifices.

13. 14 Antequam hæ causæ in Consistorio Pontificis proponerentur, earum processus nonnullis Rotæ Auditoribus, aut probis, doctisque viris examinandi committebantur, ut eruitur ex monumento Canonizationis Laurentii Dublinensis, edito a Guillelmo Bessin. (*c*), & clarius ex Cardinali Ostien. (*d*), aliisque Auctoribus, & monumentis.

c in Conciliis provinciæ Rotomagen. par. 2. pag. 47.

15 &c. Examini Auditorum Rotæ superadditum fuit examen unius Cardinalis a Pontifice electi, uti eruitur ex prædicto monumento, & vita S. Stanislai Episcopi apud Bollandian. (*e*) Progressu temporis loco unius tres Cardinales subrogati fuerunt, unus Episcopus, alter Presbyter, tertius Diaconus, qui præter Rotæ Auditores rem totam perpenderent, teste Bonifacio VIII. in concione ante Canonizationem S. Ludovici Galliæ Regis. His omnibus accessit examen in Consistorio, Papa, Cardinalibus, & Episcopis præsentibus, & aliquando exquisita fuerunt suffragia Theologorum, vel Canonistarum, uti eruitur ex quibusdam Canonizationum bullis. Et quamvis consilii Cardinalium, & memoratorum examinum mentio nulla fiat in bullis Canonizationum SS. Theobaldi, Hugonis, & Laurentii Dublinensis: tamen cum in aliis bullis Pontificum, qui easdem Canonizationes expleverunt, illa expressa fuerint; idcirco etiam in iis intervenisse censendum est.

d in comment. ad cap. Audivimus de Reliq. & vener. SS.

e ad 7. Maj. to. 2.

CAPUT XVI.

De Sacrorum Rituum Congregatione.

1 &c. Inter quindecim a Sixto V. in Urbe institutas Cardinalium Congregationes quinta est Sacrorum Rituum, cui causarum Beatificationis, Canonizationis, & cultus Sanctorum, antequam ad Consistorium coram Papa deferantur, curam commisit. Idem tamen Pontifex causam S. Didaci, quem canonizavit, nec insti-

institutæ Congregationi, quia forte Cardinales pro illa nondum designaverat, nec tribus de more, sed octo Cardinalibus delegavit, uti habetur in Actis Canonizationis (*a*). Post hanc Canonizationem Congregatio rituum harum causarum cognitionem assumpsit, ac pro ea plura a summis Pontificibus edita sunt decreta.

a apud Peniam l. 3. c. 10.

4 Hæc Congregatio vel est *ordinaria*, vel *antepræparatoria*, vel *præparatoria*, vel *generalis*, vel *particularis*. *Ordinaria* in palatio Apostolico quolibet saltem mense cogenda esset. Interveniunt Cardinales, aliique officiales, & in ea agitur de Beatificationibus, & Canonizationibus, de præcedentiis, & similibus, solique Cardinales suffragium ferunt. Alia species Congregationis *ordinariæ* cœpit sub Benedicto XIV., cui præter alios Pontifex intervenit. In discussione causarum Beatificationis, & Canonizationis aliquod interdum excitatur dubium peculiaris indaginis: idcirco Pontifex, auditis Cardinalium suffragiis, resolutionem differt, quam postea, re bene perpensa, & invocato Dei auxilio profert, ut laudatus Benedictus in causis Ven. Joannis de Britto, & Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal egregie præstitit.

5. 6 *Antepræparatoria* in ædibus Cardinalis Relatoris causæ cogitur. Interveniunt Consultores, & Magistri cæremoniarum, ac primi dumtaxat suffragium ferunt: discutitur unica causa: instituta est post Decreta Urbani VIII., & Innocentii XI., ut Relator instruatur. *Præparatoria* in palatio Apostolico ad libitum Relatoris cogitur. Interveniunt Cardinales, Consultores, ac Magistri cæremoniarum, solis Consultoribus suffragium ferentibus, ut Cardinales instruantur. Unica causa expenditur de dubio, sive virtutum, sive martyrii, sive miraculorum.

7 &c. *Generalis* coram Pontifice cogitur. Consultores primum, mox Cardinales suffragium super dubiis præstant. Juxta Decreta Urbani ter quolibet anno cogenda esset, & tres, aut quatuor causæ proponi in ea possunt. Quod si aliqua Cardinalium suffragia desint, in prima ordinaria supplentur, & Secretarius cuncta Pontifici referre debet. Nunc vero bis cogi, & in unaquaque vix una causa discuti potest, vel ad summum duæ, si in una propositum sit dubium: an, approbatis virtutibus, & miraculis, tuto procedi possit ad Beatificationem, aut Canonizationem: in altera proponatur dubium de virtutibus, aut martyrio, vel miraculis. *Particularis* est, cui de mandato Pontificis aliqui Cardinales, & Consultores, ab eodem eligendi, cum Secretario, & Promotore Fidei interveniunt.

12 &c. Cardinales Congregationis rituum, ejusque Præfectus a Pontifice eliguntur. Olim causarum *Relatores*, seu *Ponentes* Congregatio designabat, nunc summus Pontifex ex decreto Alexandri VII. eos statuit. Relator processus auctoritate ordinaria facti, confirmari solet in Relatorem causæ post processus, auctoritate Apostolica confectos, ut constat ex causa servæ Dei Solomeæ Reginæ Galaciæ. Præterea juxta Sixti V. Constitutionem interveniunt Consultores, a Pontifice ex cœtu Præsulum Curiæ, & Clero sæculari, ac regulari delecti: nonnulli tamen, ratione alicujus muneris, vel dignitatis sunt Consultores nati. Ex Consultoribus regularibus aliquis semper extitit ex Ordinibus Prædicatorum, Minorum Observantium, & Societatis Jesu. Benedictus XIII. (*b*) unum ex Ordine Minorum Conventualium, alterum Barnabitarum, alium Servorum B. M. Virginis perpetuo addidit. Consultores eamdem Servi Dei, de cujus causa agatur, Religionem professi, Congregationi super eadem causa interesse nequeunt ex decreto Clementis XII. (*c*), exceptis personis in dignitate Episcopali constitutis, & Magistro sacri Palatii.

b in litter. Apost. in forma Brevis 7. Aug. & 1. Oct. 1725. & 8. Aug. 1726.

c 11. Maji 1733.

15. 16 Cardinales, & Consultores

Acta

Acta in his causis exhibita legere tenentur: verbales informationes audire: ad Congregationes statutis diebus accedere, & suffragium ferre: inviolabile servare secretum sub pœna excommunicationis Pontifici reservatæ: ac manifestare, num voce, an scripto causæ sibi commendatæ sint. Cuncta hæc exprimuntur in formula juramenti ab iisdem emittendi; quo quidem juramento non solum generales, sed etiam reliquas Congregationes comprehendi statuit Clemens XII. (*a*)

a loc. cit.

17. 18 Ad perpendendas scripturas causarum Cardinales duorum familiarium, Auditores Rotæ unius opera uti possunt, dummodo & isti juramentum emittant juxta decreta Urbani VIII. Secretarius Congregationis duorum familiarium auxilio pariter uti potest ex decretis ejusdem Congregationis (*b*). Nullius adjutorio uti possunt Consultores, nisi facultate a Pontifice impetrata. Horum tamen, & cæterorum adjutores esse nequeunt Advocati, Procuratores, seu Postulatores causarum, juxta Clementis XII. decretum cit. Magistri cæremoniarum Congregationibus intervenientes, juramentum, ut alii, emittere debent ex decreto edito 31. *Jun.* 1632.

b 18. Jan. 1653. & 10. Jan. 1654.

19 Verbales informationes Procuratorum, & Advocatorum non sunt superfluæ, nec oppositiones in iis excitatæ obstant juramento de servando secreto, ut patet exemplo Auditorii sacræ Rotæ. Neque enim ex oppositiones sensum Congregationis, aut arguentis aperiunt.

20 &c. Consultores suffragium dare debent juxta ordinem perscriptum in generali Congregatione coram Alexandro VII. (*c*) tam super dubio virtutum, quam miraculorum. Iidem, & Cardinales absentes suffragium scriptum ad Fidei Promotorem, vel Secretarium, aut aliquem Cardinalem transmittere possunt, ac debent in Congregatione legendum, ut constat exemplis, & decreto Clementis XII. (*d*). Consultores in Congregationibus antepræparatoria, & præparatoria suffragium sedentes præstant; stantes vero in generali coram Papa: & exeunt ex aula, cum Cardinales suffragium præstituri sunt, juxta decreta Urbani VIII.

c 19. Febr. 1658.

d 7. Dec. 1735.

CAPUT XVII.

De Protonotario, & Secretario sacræ Congregationis, & de Rotæ Romanæ Auditoribus eidem Congregationi adscriptis.

1 &c. Secretarius in causis Canonizationis olim erat ex collegio Protonotariorum Apostolicorum, ut habetur ex Actis *SS. Didaci* (*e*), *& Raymundi* (*f*), a Penia editis. Olim quoque Protonotarii adnotabant decreta Consistorii: nunc, ad ejus Secretarium hac cura delata, unus ex Protonotariis Participantibus assumitur, qui præter munus Consultoris Congregationis, alia peculiaria peragit; ac præcipue in conficiendis in Urbe auctoritate Apostolica processibus pro causis Sanctorum, intervenit examini testium, in quo Notarius ei subjectus est: immo examen non esset authenticum, nisi ab eo subscriptum, ex decretis generalibus Urbani VIII. Annuente Pontifice, supplet etiam vices Secretarii Congregationis, quando hic abest. Protonotarium olim eligebat Congregatio, & absenti alium substituebat: nunc illum eligit Pontifex ex collegio Protonotariorum; & si hic absit, alium ex eodem collegio assumit, ut sæpe factum est.

e l. 3. c. 11.

f l. 3. c. 26

4. 5 Secretarius est etiam Consultor Congregationis. Præterea ad Cardinales, & Consultores notitiam Congregationis habendæ, & dubii tractandi in folio obsignato transmittere: Decreta Congregationis adnotare, & Papæ referre: literas ejusdem Congregationis exarare, ac subscribere, aliaque hujusmodi peragere tenetur. Eligitur a summo Pontifice ex cœtu Præsulum: alternis hebdomadis Papam adire

adire potest: in publicis Consistoriis locum assignatum habet: congruum etiam esset, ut charactere Episcopali decoraretur.

6 &c. Quod ad Auditores Rotæ spectat, etiam post institutam rituum Congregationem mos perstitit iisdem committendi causas Canonizationis discutiendas. Tribus utplurimum ex ipsis a Congregatione, vel a Pontifice nominatis ejusmodi causæ committebantur. Iisdem dabatur jurisdictio per commissionem a Pontifice signatam, & expeditam post factam in Congregatione relationem processuum, auctoritate ordinaria, vel Apostolica in genere confectorum, vel postquam Congregatio super validitate processuum in specie pronuntiaverat, ut constat ex pluribus causis ab anno 1604. ad 1631. Paulus V. autem, licet aliud antiquiori usui conformius videretur, jussit, ut Congregatio, habita extrajudiciali informatione, Pontifici referret, causam esse in tali statu, ut posset Auditoribus committi, qui informationes ubique reciperent, & examinarent.

9 &c. Eorum in his labor, & studium ex plurimarum Canonizationum Actis, conventibusque in iis habitis, dignoscuntur. In dubiis super virtutibus, Theologorum; super miraculis, Medicorum consilium exquirebant, ut constat ex positione causæ S. Aloysii. Unus ex ipsis relationem causæ componebat, quæ ab omnibus subscripta, Pontifici, & Congregationi exhibebatur. Relationis tot exemplaria, cura Postulatorum, conficiebantur, quot erant Cardinales, aliique adscripti Congregationi, ac per Secretarium authentica reddebantur, utque perspecta haberentur relationis fundamenta, transmittebatur ad eosdem summarium processuum. Si Auditorum sensui consonabat judicium Congregationis, causa deferebatur ad Consistorium: si secus, ut aliquando contigit, ea ulterius non progrediebatur. Cuncta plene testantur Pena *in vita S. Raymundi de Pennaf.* (a), aliique.

a l.3. c.30.

12. 13 Ex his patet, Auditorum Rotæ examen adhuc post institutam Congregationem rituum viguisse, immo post Decreta etiam Urbani VIII. perdurasse, ex iisdem decretis, aliisque monumentis eruitur. Cessavit autem sub Innocentio X., itaut nunc tres antiquiores solum Auditores Congregationi, dumtaxat ut Consultores, interveniant.

CAPUT XVIII.

De Fidei Promotore, & ejus Subpromotore.

1. 2 Promotor, juxta ipsius Breve impressum in decretis generalibus, consultus fert suffragium in Congregationibus. Præterea eidem communicandi sunt processus causarum, aliæque scripturæ: debet excitare difficultates: citandus est in quolibet processu; nam vel per se, vel per Subpromotorem quibuscumque Actibus intervenit: Pontificem, & Cardinales adit, ut, si opus fuerit, oretenus informet. Ante decreta Urbani VIII. nil contra perspicua sanctitatis argumenta proponebat; postea fere semper super dubiis præcipuis difficultates excitavit, quæ in scriptis pro commodiori examine, vi eorumdem decretorum, exponendæ sunt: si hæ ex responsionibus Advocatorum tollantur, veritatem, ut Consultor, fateri debet, exemplo Advocati Fiscalis, & Commissarii Cameræ Apostolicæ, necnon Advocati Fiscalis, & Advocati reorum in tribunali Inquisitionis. Immo mandante Pontifice, aut Congregatione, sensum suum, licet causæ propitium, non ex munere, sed ex obedientia, pro veritate exponere, ac scribere tenetur, ut in quibusdam causis præstitit.

3 &c. Eligitur a summo Pontifice ex Advocatis Consistorialibus, uti habetur in regestis Congregationis (b). Ex iisdem etiam eligitur Fisci Advocatus, & hic olim erat etiam Promotor Fidei;

b an.1631. fol.131.

Fidei; sed pluribus de causis, ponderatis ab Auditoribus Rotæ *in relat. S. Hyacinthi Poloni*, hæc duo officia visa sunt separanda, & separavit Clemens XI., uti colligitur ex ejus literis in forma Brevis expeditis 7. *Aprilis* 1708.

7 &c. Munus Promotoris Fidei non viguisse sæculo decimoquarto, eruitur ex Ægidio Bellamera *de Reliq. & vener. SS.* Ejus mentio primum, quod sciamus, fit in Brevi Leonis X. pro causa S. Laurentii Justiniani: tum in remissoria expedita a Clemente VII. in causa S. Jacobi de Marchia apud Raynaldum (*a*), subinde in quibusdam Clementis VIII. bullis Canonizationum, in quibus citatus dicitur Fisci Procurator, qui in regestis Congregationis rituum (*b*) aliquando in Fidei Promotorem deputatus comperitur.

a ad ann. 1525.n.103.

b ann.1609. 1620.1621.

10 Ex his apparet, munus Promotoris Fidei ante decreta Urbani VIII. delatum fuisse utplurimum Advocato Fiscali, non tamen per modum generalis commissionis in omnibus causis. Officium itaque Promotoris, qui in singulis causis Beatificationis, & Canonizationis, tamquam pars formalis, citandus sit, ab Urbano VIII. institutum est, a Clemente XI. ab officio Advocati Fisci sejunctum, & a Clemente XII. iterum unitum (*c*): separatum tamen adhuc remanet vi litterarum Clementis XI., quamquam unibile etiam sit, si Pontifici expedire videatur.

c per litt. Apost. 19. Matt.1734.

11 &c. Promotor habet in Urbe Subpromotorem. Hic jurare debet de servando secreto: processus expendere, & in compendium redigere, ad concordandum factum super dubiis comparere, aliaque nomine Promotoris, prout huic visum fuerit, peragere potest, ut habetur in Brevi Promotoris. Nihilominus Promotor non eximitur ab accurata processuum revisione, & si quid obstans reperiatur, Subpromotoris est obstantium summarium conficere pro comprobandis oppositionibus Promotoris, juxta decreta Innocentii XI. A Promotore eligitur Subpromotor, ejusque arbitrio removeri, vel alius substitui potest, ut constat exemplis. Ad processus auctoritate Apostolica extra Urbem conficiendos Promotor eligit Subpromotorem in loco processus, præstita simul facultate Judicibus delegatis alium eligendi, si id illis expedire videatur. Si locus non valde distet, idoneum Subpromotorem potest ab Urbe mittere.

15 Aliquando super officio Promotoris, & Subpromotoris quæstiones ortæ sunt. In causa S. Aloysii Gonzagæ Congregatio Promotori, qui tunc erat Benedictus XIV., mandavit, ut perpensis documentis, causæ statum referret. Longam causæ narrationem exaravit, cui, & documentis Postulatorum subscripsit. Sed Cardinalis causæ Relator de validitate hujus subscriptionis dubium proposuit, quasi ea ad Subpromotorem pertineret vi decretorum Innocentii XI. (*d*) Promotor, ne suo officio præjudicium inferretur, Pontificem adiit, exposuitque, Subpromotorem vi Brevis Promotoris omnia hujus arbitrio agere; ideoque Pontifex gesta Promotoris valida esse declaravit.

d §.11.

CAPUT XIX.

De Notario, & archivi Inspectore, Interpretibus processuum, Procuratoribus, Advocatis, & Medicis, aliisque Ministris Congregationis sacrorum rituum.

1 &c. HÆC instar aliarum Congregationum habet suum peculiarem Notarium, cujus officium cum officiis Notariorum sacræ Rotæ, vel Cardinalis Vicarii non est umquam justas ob causas unitum, licet de uniendo actum fuerit. Olim eligebatur a Congregatione; nunc illum Pontifex nominat, nominatum Secretarius Congregationi significat, significatum Congregatio eligit. Electus debet emittere juramentum de

officio fideliter exercendo, & taxatione emolumentorum servanda: nunc die Congregationem præcedenti solet adire Secretarium, & Fidei Promotorem, ut intelligat, an ejus opera indigeant. Omnes Congregationis causæ ad ipsum, privative, pertinent ex decreto *6. Julii* 1715. At Cardinalis Vicarius in conficiendis in Urbe auctoritate Apostolica processibus Beatificationis, & Canonizationis alio Notario uti potest, cum procedat ut delegatus.

6 &c. Notarius est simul Archivi Congregationis Inspector: archivo huic Urbanus VIII. locum assignavit in palatio Vaticano, & in eo custodiri debent authentici processus causarum SS., eorumque interpretationes, seorsum ab aliis scripturis, nec inde removeri possunt, nisi de mandato Cardinalis Relatoris, vel Promotoris Fidei. Claves loci scripturarum a Protonotario retinentur, apud quem, & Secretarium, ac Promotorem asservandum est processuum inventarium, cujus etiam exemplar in archivo retineri debet: in fine cujuslibet anni inventaria cum processibus conferenda sunt, ut
a §. 5. & 6. desumitur ex decretis Innocentii XI. (*a*) Post hæc decreta processus in archivo existentes non commodantur amplius Procuratoribus, & Postulatoribus: & siqui apud hos crediti reperiuntur, non recipiuntur a Notario in archivum, nisi a Promotore recognoscantur, ut respondit Congregatio 22. *Apr.* 1684.

10 Ex dictis Innocentii decretis pro conscriptis extero idiomate processibus, Cardinalis Relator Interpretem, citato, & audito Promotore Fidei, eligere, ac virum probum ad interpretationem recognoscendam secreto assumere debet, & ab utroque juramentum de fidelitate exigere. Interpres substantialiter errans arbitrio Congregationis punitur.

11 &c. Scripturæ ad Beatificationes, & Canonizationes spectantes non leguntur in Congregatione, nisi a Procuratore subscriptæ, ex decreto 31. *Augusti* 1680. Procuratores in his causis esse debent, privative, ex collegio palatii Apostolici, nisi Pontifex, vel, eo probante, Congregatio aliis facultatem impertiatur. Unusquisque Procurator quatuor tantum causas tueri potest ex decreto Innocentii, & Congregationis (*b*): quod tamen, justis de causis, non est more receptum. In quocumque causæ statu Procurator mutari potest ex legitima ratione, & ex Ponentis licentia, sed alter ex eodem collegio est subrogandus. Ad tuendam autem amoti æstimationem admitti potest examen æquitatis causæ, juxta juris dispositiones.
b 26. Novemb. 1678. 10. Dec. 1721.

15. 16 Advocatis Consistorialibus, ob illustres hujus collegii qualitates, & munera, collata est prærogativa scribendi in jure pro his causis, cum etiam in Consistoriis pro Beatificationibus, & Canonizationibus soli exorent. At cum hi sæpe aliis curis distineantur, Congregatio consuevit approbare duodecim alios Curiæ Advocatos, quorum quilibet sex tantum causas patrocinari potest ex decretis Innocentii XI., quamquam & id de more non observetur.

17 Medici Physici, Chirurgi, & Mathematici quoad miracula, & alia, si opus fuerit, a Congregatione consuluntur. Si enim Postulatores pro miraculi comprobatione scripturas Medicorum exhibeant, Cardinalis Relator ex officio alium Medicum secreto, ac prævio juramento de veritate dicenda eligit, qui pro veritate scribat, juxta decreta Innocentii XI.; quod quidem etiam antea in usu erat, ut ex pluribus causis desumitur.

18 &c. Scripturæ in causis SS. olim ante absolutam causam typis imprimi non poterant ex decretis Urbani VIII. sed id Alexander VII. alio decreto concessit. Verum sexaginta dumtaxat exemplaria, nisi plura Secretarius Congregationis desideret, excudi possunt. Non exigitur pro impressione facultas Vicesgerentis, aut Magistri sacri palatii, immo pro animadversionibus Promotoris Fidei sufficit hujus subscriptio.

At

At scripturas Procuratorum, & Advocatorum Subpromotor ante impressionem examinare debet, & ex decretis Innocentii XI. cum processibus conferre, & in singulis foliis se subscribere cum attestatione revisionis. Impressæ publicari nequeunt, sub gravissimis pœnis, ante iteratam Subpromotoris recognitionem, collationem cum manuscriptis, & subscriptionem in fine, quam sequitur subscriptio Secretarii Congregationis, & sigilli obsignatio: majorem tamen fidem non faciunt, quam manuscriptæ. Earum impressio pertinet ad typographum Cameralem, si taxationem statutam observare velit; aliter conceditur aliis Urbis typographis. Extra Urbem prohibita est sub iisdem pœnis, quæ statutæ sunt adversus imprimentes sine Ordinariorum approbatione libros de gestis defunctorum cum fama sanctitatis. Typographi quoque Cameralis est imprimere Martyrologium Rom., Officia SS., & concessionis decreta, aliis ubicumque exclusis, nisi facultas accedat Inquisitorum hæreticæ pravitatis, vel Ordinariorum, non concedenda, nisi habito decreto Congregationis, aut exemplari Cameralis typographi authentico, juxta decreta Congregationis die 11. *Augusti* 1691.

24 Postulatores a promoventibus causas SS. eliguntur, & in Romana Curia degunt, plura pro causis sibi commissis adimplentes. Consultoribus Congregationis hoc munus suscipere nunc interdictum est ex decreto Clementis XII. die 11. *Martii* 1733.

CAPUT XX.

De diligentiis per Romanos Pontifices antiquiori tempore adhibitis in discussione causarum Beatificationis, & Canonizationis, & de serie Actorum, quæ eædem antiquiori tempore pertractabantur.

1 &c. Summa in hujusmodi causarum discussione Pontificum diligentia ex antiquioribus, quas non semper Beatificatio præcedebat, Canonizationibus aperte desumitur. SS. Udalricum, Gerardum Tullensem Episcopum, aliosque in Conciliis canonizarunt Joannes XV., S. Leo IX., aliique Pontifices, perpensis semper diligenter vita, & miraculis, quorum testes erant viri fide digni, ut dicitur in diplomatibus, aliisque monumentis.

7 &c. Series Actorum in his causis, postquam Pontifices extra Concilia illas examinare cœperunt, refertur in Ordine Rom. Card. Cajetani apud Mabillon. (*a*), & ab aliis, quorum hæc summa est: Pontifex ad iteratas instanter virorum gravium preces rem in Consistorio secreto proponere consuevit, aut aliquibus Episcopis, aut optimis, integrisque viris committere, ut inquirerent super fama sanctitatis, & miraculorum in genere: eorum relatione accepta, rem iterum in Consistorio secreto proponebat, iisdemque, aut aliis mandabat, ut inquirerent super fama, vita, & miraculis in specie, ac individuo. Hac inquisitione transmissa, & in Curia Romana a viris prudentibus expensa, atque approbata, Papa in Consistorio secreto primum, deinde in publico agebat de Canonizatione, statutoque die ad illam procedebat. Huic summæ, ex Actis Canonizationum SS. Didaci (*b*), & Raymundi (*c*) apud Peniam desumptæ, si addantur, quæ a tribus Cardinalibus, ut supra, peragebantur, satis innotescit ordo, olim a S. Sede in his causis pertractandis, & definiendis adhibitus: sed & opportunum videtur alia quædam hic referre.

10 &c. Gregorius IX. in causa S. Elisabeth, & aliorum mandavit, ut testes sedulo examinarentur de causa scientiæ, ac de omnibus rerum, quas testabantur, circumstantiis: ut Divinum præsidium imploraretur: ut viri prudentes, docti, & pii advocarentur, qui testium examini adessent, uti patet ex epistolis apud Raynaldum (*d*), & Waddingum (*e*): In causis SS. Antonii, & Francisci Cardinalibus

(*a*) mus. Ital. to. 2.
(*b*) l. 3. c. 2.
(*c*) l. 3. c. 5.
(*d*) ad an. 1233. n. 54.
(*e*) to. 2. annal. fol. 445. & 549.

libus adversantibus multum detulit, apud Bolland. (*a*), & Surium (*b*). Hanc ipsam diligentiam adhibitam testatur Galesinius *in Actis S. Didaci* (*c*), affirmans, causam S. Stanislai ab Innocentio IV. commissam fuisse Cardinali, qui ejus *Canonizationem valde admodum impediebat*. Verum ex Joanne Longino apud Bolland. (*d*) alteri Cardinali commissa fuit causa, & solum difficultates excitavit Reginaldus Cardinalis adversarius, qui tandem miraculo motus, ipse quoque Canonizationi expediendæ favit. Præterea Innocentius IV. in eadem causa S. Stanislai Jacobum Velletrensem Minoritam in Poloniam misit, ut Acta authentica exploraret, testes iterum excuteret, aliaque perageret, quæ legi possunt in ipsius epist. apud Raynaldum (*e*). Clemens IV. vero Canonizationem S. Heduvigis, utcumque eidem Cardinales suffragarentur, tandiu distulit, donec novo miraculo ad illam conficiendam adductus est, teste Longino (*f*).

13 &c. B. Gregorius X. in causa S. Ludovici Galliarum Regis, antequam quidquam ageret, totius vitæ seriem ab ejus Confessario per litteras exquisivit. Magnam item Actorum molem in eadem causa constructam fuisse Pontificum diligentia, testatus est Bonifacius VIII. in concione, quam in Consistorio habuit, & quæ typis impressa est apud Raynald. (*g*). Alia plura deduci possent ex novo Canonizationum codice: adducta tamen satis ostendunt Romanorum Pontificum diligentiam ad veritatem in his causis, omni semota fraude, assequendam.

16 &c. Quod spectat ad Beatificationes, asseruerunt nonnulli, summos Pontifices olim Dei Servis aliquem cultum nimis facile indulsisse, addita solum clausula, quod ii non censerentur canonizati, uti apposita fuit a Clemente VII. in literis Apostolicis (*h*) pro cultu Servi Dei, nunc Sancti Hyacinthi. Revera tamen numquam ejusmodi cultum, etiam ante institutam Congregationem rituum; nisi causa cognita, indulserunt. Sane Beatificationes nonnullas per se, alias per delegatos expleverunt. Innocentius IV. Petrum Gonzalez, vulgo S. Telmum, beatificavit, teste Bzovio (*i*); modus tamen ignoratur, deficientibus bulla, ac monumentis contemporaneis. Plures ab aliis Pontificibus beatificatos referunt Bollandiani (*k*), & alii, præcedentibus tamen semper, exacteque perpensis authenticis documentis de eorum vita, & miraculis. Idem præstitum est ab eorum Delegatis. Rudesindum in Hispania Hyacinthus Cardinalis, & Sedis Apostolicæ Legatus: Notkerum Episcopus Constantiensis ex commissione Julii II.: alios alii Pontificum Delegati inter Beatos retulerunt, cultumque in eorum honorem decreverunt, apud Bolland. (*l*), & alios, comprobatis tamen prius per multorum testium examen virtutibus, & miraculis, additaque aliquando clausula superius memorata.

a ad 13. Junii.
b c. 15. to. 5. ad 4. Oct.
c par. 3. c. 6.
d ad 7. Maji.
e ad ann. 1252. n. 8.
f to. 1. hist. Polon. l. 7. col. 781.
g ad ann. 1272. n. 59.
h 1. Febr. 1527. & 15. Jun. 1530.
i ad ann. 1246. n. 3.
k to. 1. Maji pag. 536. to. 2. Jan. p. 1070. & 1076. to. 3. Mart. p. 245 & to. 1. Apr. p. 165.
l to. 3. Mart. pag. 118. to. 3. Febr. p. 160 to. 1. Apr. p. 380.

CAPUT XXI.

De Consistoriis, quæ olim cogebantur pro definiendis causis Canonizationis.

1. 2 DUplex erat Consistorium. Unum, in quod soli Cardinales; alterum, in quod, præter ipsos, Archiepiscopi, Episcopi, & Præsules, apud Sedem Apostolicam degentes, conveniebant. In primo examinabatur causa mature perpensa a Cappellanis Papæ; qui a Cardinalibus requirebat, an procedendum esset ad Canonizationem; si id visum fuisset, definitio inter Cardinales secreto custodiebatur, teste Ostiensi (*m*). Legebantur etiam in eo depositiones testium super virtutibus, & miraculis, & agebatur de sufficientia probationum, ut habetur in Ordine Rom. Card. Cajetani (*n*), aliisque monumentis: Cardinales quoque deputati causæ merita exponebant, ut legitur in *bulla* *Cano-*

m in cap. Audivimus de Reliq. & vener. SS. n. 5.
n apud Mabillon. mus. Ital. to. 2. p. 419.

Canoniz. SS. Bernardini, & Catharinæ Sen., idque pro regula statutum videtur in libro cæremoniarum sub nomine Christophori Marcelli Archiepiscopi Corcyrensis edito, sed revera ab Augustino Patritio Piccolomineo Episcopo Pientino composito.

9 &c. In altero Consistorio Pontifex acta causæ exponebat: mox Episcopi suffragia ferebant, ut describit Auctor carminum de Canoniz. S. Petri Cælest. apud Bolland. (a). At subsecutis temporibus, septem, aut octo Præsules eligi consueverunt, qui seriem causæ perorando exponerent, ut eruitur ex cit. Ord. Rom., ubi etiam incipiendæ perorationis modus describitur. Ob difficultatem omnia hæc in uno Consistorio peragendi, superadditum fuit tertium, in quo suffragia Cardinalium, & Episcoporum Papa exquirebat, sicuti tot Præsulum perorationibus substituta fuit oratio unius Advocati Consistorialis de Actis causæ, ut refert Penia *in vita S. Raymundi (b)*, & uti habetur ex antiquioribus monumentis. Hujus orationis, in secundo Consistorio habitæ, summam, justis de causis Advocatus Consistorialis in tertio Consistorio repetebat, teste Volaterrano in Canoniz. S. Bonavent. apud Raynald. (c), cui alia monumenta consentiunt. Præterea Pontifex de statu, ac meritis causæ loquebatur. Auditores vero Rotæ, ac præsertim causæ Commissarii intererant, ut difficultatibus satisfacerent, ex cit. lib. cærem., & aliis.

a ad 19. Maji to. 4. p. 478.

b l. 3. In obser. ad c. 36.

c ad ann. 1482. n. 46.

10 &c. Cuncta hæc antiquam Romanorum Pontificum diligentiam respiciunt in Beatificationibus, & Canonizationibus peragendis. Refellendæ nunc sunt nonnullæ assertiones, quæ adversari videntur. Ferunt, Joannem XXII. se obtulisse paratum ad canonizandum unum ex Ordine Prædicatorum, quem Ordinis proceres obtulissent, juxta epistolam Petri de Palude Vicarii Ordinis ad Jacobum Aragoniæ &c. Regem, quæ edita est a Penia in vita S. Raymundi de Pennafort (d). Verumtamen ex hac epistola canonizandus præfertur vir, qui fuisset virtutibus, & miraculis insignis, nec examen excluditur. Immo ex multis illius Ordinis, qui erant Canonizatione digni, non B. Raymundum ab Ordine oblatum, sed Thomam de Aquino Pontifex in album Sanctorum retulit.

d l. 3. c. 13.

13 &c. Ferunt insuper, Cardinalem Bessarionem asseruisse, de antiquis Sanctis se dubitare, cúm quosdam suo tempore canonizatos videret, quorum vitam ipse, in eorum causis suffragium ferens, improbaverat. Verum effatum hoc non extat in ejus operibus; & illud Guillelmus de Bellai, & Joannes Bodinus, nullo inniri idoneo testimonio, vulgarunt. Et Guillelmus quidem, præter alia, de quibus merito accusatur, de Canonizatione male sensit: Joannes vero ipsam Christianam Religionem male accepit, adeout vel sine ulla Religione, vel Judæum nonnulli existiment mortuum: neutri proinde fides habenda. Accedit huc, quod plures, cum Bessario esset Cardinalis, fuere canonizati, consentientibus, ut dicitur in bull. Canoniz., unanimiter Cardinalibus; adeoque etiam Bessarione. Solum in bull. Canoniz. S. Nicolai de Tolent. unanimis hic assensus non asseritur, sed neque excluditur: immo ex innocentia vitæ S. Nicolai, cui accedit præclarum S. Antonini testimonium, & ex magno miraculorum numero, ingenti testium multitudine comprobato, & in publico Consistorio relato, etiam Bessarionis assensus deduci potest. Demum ex prodigio sanguinis ex ejus brachio interdum manantis, Bessarionis dictum, quatenus fuisset prolatum, satis refelleretur, & a cordatis viris Bessario ipse temeritatis merito argueretur; cum in Congregationibus quisque possit sensum suum libere aperire, non tamen adversantem reliquorum deliberationem dictis convellere, præcipue in hac re, in qua Cardinales sunt Consultores, Papa est Judex, & quæ divina

vina potius, quam humana censenda est.

CAPUT XXII.

De serie Actorum in causis Beatificationis, & Canonizationis juxta præsens Sedis Apostolicæ institutum, & de diligentiis, quæ in eorum examine fiunt.

1 &c. Actorum series juxta præsentem Sedis Apostolicæ consuetudinem paucis hic exponitur; de quibus tamen singillatim, ac fusius agemus alibi. Interim hæ causæ vel sunt Confessorum, vel Martyrum: vel ante, vel post Urbani VIII. decreta introductæ: vel per viam non cultus, vel casus excepti. In causis Confessorum post Decreta introductis per viam non cultus Sedes Apostolica non inquirit, nisi post probatam famam virtutum, & miraculorum, probatumque non cultum. Ordinarius unum processum super virtutibus, & miraculis in genere, alterum super non cultu auctoritate sua conficit; ac super obedientia decretis Urbani, adeoque de cultu publico non exhibito sententiam profert: quam si omittat, Congregatio mandat, ut proferat prout de jure. Verum hodie potest Ordinarius secundum processum omittere; nam hic, signata commissione, conficitur auctoritate Apostolica, & Congregatio super obedientia decretis Urbani pronuntiat.

4 &c. Processus hi ad Urbem delati, a Secretario Congregationis traduntur Notario. Postulatores a Congregatione Ordinaria petunt, ut aperiantur: apertio autem fit (citato Fidei Promotore, & adductis testibus pro illorum recognitione) coram Cardinali Congregationis rituum Præfecto, juxta decretum 3. *Decemb.* 1650. Inde Cardinali causæ Relatore delegato a Pontifice, electisque vel a Cardinali Relatore, vel a Cardinali Præfecto processuum Interprete, ac, si opus sit, Revisore; ante alia revidenda sunt opera Servi Dei, si adsint. Operibus approbatis, post decem a traditis processibus annos fit locus *signaturæ Commissionis*, qua signata (non autem quando solum petita est) Sedes Apostolica manus apposuisse dicitur, & Ordinarius nil amplius potest.

7 &c. *Signatura Commissionis* aperit viam ad conficiendos processus Apostolicos. Quocirca fit auctoritate Apostolica processus super non cultu, & super eodem Delegatus fert sententiam, si Ordinarius hæc omiserit. Omnia transmittuntur ad Urbem: processus, ut supra, aperitur, sed coram Protonotario, juxta decreta Urbani VIII. Approbato a Congregatione ordinaria judicio sive Ordinarii, sive Delegati super non cultu, Postulatores ab eadem petunt *literas remissoriales* ad processum super fama sanctitatis, & miraculorum in genere. Hæ litteræ tribus Episcopis cum clausula, ut duo saltem procedant, inscribuntur, & solum pro dicto processu super non cultu, si ab Ordinario omissus fuerit, diriguntur ad unum. Fama rite probata, & in Congregatione ordinaria approbata, expediuntur novæ *litteræ* ad processum super virtutibus, & miraculis in specie. His processibus, ut dictum est, transmissis, & apertis, eorumque validitate in Congregatione ordinaria approbata, prius virtutes, inde miracula examinantur. Juxta Decreta tamen Urbani VIII., quibus in hac parte numquam derogatum intelligitur, nisi in rescripto Pontificis expressum fuerit, dubium virtutum solum discuti potest post elapsos ab obitu Servi Dei quinquaginta annos. Proponitur autem hoc dubium primo in Congregatione antepræparatoria, secundo in præparatoria, tertio in generali, eoque favorabiliter absoluto, agitur similiter de miraculis. Duo miracula approbata requiruntur pro Beatificatione, licet nonnullæ expletæ fuerint, appro-

approbatis pluribus, quam duobus. Benedictus tamen XIV. statuit, quatuor requiri, si virtutes probatæ fuerint per testes de auditu, aliisque probationibus subsidiariis.

11 &c. In Congregatione generali coram Pontifice proponuntur solum dubia præcipua, nempe de virtutibus, & miraculis, minora in ordinaria resolvuntur; resolutio per Secretarium Pontifici refertur, ac robore caret, nisi ab ipso confirmetur. Sentiunt communiter Scriptores, Pontificem in arduis, uti sunt hæ causæ, teneri ex honestate aliorum consilia exquirere. Quocirca si dubiorum minus principalium resolutioni pluralitas suffragiorum faverit, & rationes Pontifici placuerint, prudenter is potest, uti mos est, resolutionem confirmare. Sed difficultas est quoad dubia præcipua, virtutum scilicet, & miraculorum, utrum concordia suffragiorum omnium ex honestate sit necessaria, an major tantum pars pro prudenti approbatione requiratur. Pontifex enim non aperit animum in Congregatione, sed actis de more gratiis Cardinalibus pro labore, & suffragiis latis, precibus, ac studio veritatem assequi curat. Aliquando hanc approbationem præcessit unanimis suffragantium consensus, cum scilicet pauci essent Congregationi rituum adscripti: nunc, cum eorum numerus excreverit, difficulter unanimis hic consensus reperitur, nisi, dum, approbatis virtutibus, aut Martyrio, ac miraculis, proponitur dubium, an procedi possit ad Beatificationem. Nonnulli majorem partem sufficere asserunt, addentes eam præsumi graviorem, & ita servari in Congregatione Inquisitionis, immo & in Conciliis generalibus: ut de Tridentino testatur Card. Pallavicinus (a). Alii duarum saltem ex tribus partibus Consultorum, & omnium fere Cardinalium Congregationis rituum consensum exigunt. Tutior, & usui Sedis Apostolicæ conformior sententia est, duas ex tribus partibus in unam individuam rem convenientes requiri, & sufficere, præcipue si, judicio Pontificis, adsint peritiores, & aptiores. Non autem satis esse majorem partem colligitur ex materiæ gravitate; sic in electione summi Pontificis duæ ex tribus partibus Electorum nunc requiruntur. Nec urget exemplum Congregationis Inquisitionis, & Conciliorum generalium, quia in illis agitur de causis necessario definiendis, quales non sunt causæ Sanctorum. Uniformitas est fere impossibilis ob ingeniorum varietatem, & Suffragatorum multitudinem: igitur necessariæ sunt duæ ex tribus partibus, juxta institutum, & consuetudinem sanctæ Sedis, præcipue si adsint aptiores, & peritiores, quia de Jure Canonico non tam pluralitas, quam præstantia Suffragatorum esse videtur opportuna, juxta text. in *cap. Ecclesia 57. de Elect.*

(a) in hist. Conc. Trident. l. 16. c. 4. n. 19.

21 &c. Pontifex mentem suam super virtutum, aut miraculorum approbatione aperturus, Secretarium Congregationis, & Fidei Promotorem advocat; quorum primus decretum edere debet. Approbatis tum virtutibus, tum miraculis, cogitur ultima Congregatio generalis, ac proponitur dubium, an tuto procedi possit ad Beatificationem. Auditis novis suffragiis Pontifex animum non exprimit, sed ad astantium preces iterum recurrit, ac divinam opem implorat: demum Secretario, & Fidei Promotore iterum accitis, si ita censuerit, mentem de Beatificatione peragenda aperit, solemnitatis diem statuit, ac Secretario Brevium mandat, ut consuetas litteras Apostolicas expediat, ut colligitur ex duobus decretis (b) in causa tunc Servi Dei Joannis Francisci Regis. Hæc Sedis Apostolicæ consuetudo optima est, nec ab ea recedendum videtur. Auctorem habet Clementem XI., cujus doctrinam, diligentiam, eruditionem, aliaque ornamenta cum in rebus cæteris, tum maxime in Divinis, & signanter in his, Benedictus XIV. munere Promotoris

(b) 28. Apr. 1715. & 7. Maji 1716.

Fidei ab eo decoratus, cum pluribus aliis testari potest, licet aliquando post ejus obitum sacræ Congregationis institutum fuerit paululum immutatum. Unica sub eodem Clemente Beatificatio S. Joannis Francisci Regis absoluta est; & quamvis actum non fuisset in Congregatione rituum de locis, in quibus Missa, & Officium in honorem beatificandi celebrarentur, Pontifex id supplevit in litteris Apostolicis, quas super beatificatione composuit. Olim de his in eadem Congregatione agebatur, sed Pontifex, aut Secretarius Brevium supplere possunt, cum ab usu plerumque pendeat.

CAPUT XXIII.

De nonnullis ad institutum Congregationis Sacrorum rituum spectantibus, quæ ante tempora sanctæ memoriæ Clementis XI. vigebant.

1 &c. Olim absolutis judicio quoad virtutes, & Congregationibus præparatoriis quoad miracula, de his proponebatur dubium in Congregatione generali coram Pontifice. Consultores primum, hisque ex aula egressis, Cardinales suffragabantur. Pontifex deinde ferebat judicium; si approbasset, vocatis iterum Consultoribus, Cardinalis causæ Relator approbationem narrabat, ac proponebat, an procedendum esset ad Beatificationem: Consultoribus, & Cardinalibus suffragantibus, Pontifex suspendebat judicium, ut opem Divinam, indictis, fusisque precibus, imploraret. Hæc desumuntur ex Actis Beatificationis S. Francisci Salesii a Cappello collectis, & ex decreto sub Clemente X. in causa Beatific. S. Francisci Solani (a).

a 25. Septemb. 1674.

5 &c. Aliquando dubium de progressu ad Beatificationem, non in generali coram Pontifice, sed in ordinaria Congregatione, accitis jussu Papæ Consultoribus, propositum fuit: eo affirmanter resoluto, ac resolutione narrata Pontifici, hic distulit approbationem, divinam opem imploraturus, ut colligitur ex decreto edito in causa S. Rosæ Limanæ (b). Approbatio autem diversimode olim præstita fuit. Postquam enim Congregatio censuerat progredi posse ad Beatificationem, Missamque, & Officium in honorem beatificandi certa die in determinatis locis celebrari, aliquando Pontifex post effusas preces per distincta decreta eadem die edita, & sensum Congregationis approbavit, & diem Beatificationis peragendæ designavit, ut in causa Beatific. S. Rosæ de Lima, & aliorum: interdum diversis diebus eadem distincta decreta edidit, ut in Beatificatione B. Francisci Solani, & aliorum: nonnumquam Secretario Congregationis, & Promotori Fidei mandavit, ut Congregationem de Beatificatione absolvenda certiorem redderent: post hæc in Congregatione ordinaria actum fuit de locis, in quibus Missa, & Officium in honorem beatificandi celebrarentur, ut in Beatific. Servi Dei Thuribii. Ex quibus omnibus apparet, aptius esse institutum Clementis XI. superius expositum.

b 21. Dec. 1667.

CAPUT XXIV.

De solemnitate Beatificationis.

1 &c. Ante Pontificatum Alexandri VII. nulla Beatificationis solemnitas in basilica Vaticana celebrabatur, sed absoluta causa, Brevique expedito, & Postulatoribus tradito, alibi festum agebatur, ut colligitur præcipue ex Actis Beatificationis S. Andreæ Avellini, a Caggiano collectis. Verum Alexander, justis de causis, descriptis a Dominico Cappello in Actis S. Francisci Salesii, statuit, ut prima Beatificationis solemnia in prædicta basilica celebrarentur. Hæc solemnitas consistit in publicatione Indulgentiæ eo die in basilica ab utriusque sexus Fidelibus confessis, & sacra Communione refectis obtinendæ: in præsen-

præsentia Cardinalium, & Consultorum Congregationis rituum, & Cleri basilicæ: in exhibitione, & lectione Brevis Apostolici: in cantu hymni *Te Deum*: in detectione, & veneratione imaginum Servi Dei: in recitatione collectæ: thuris oblatione imagini Beati: celebratione Missæ: demum in accessu Pontificis post Vesperas ad colendam Beati imaginem. Postulatores curant, ut Notarius Congregationis rituum conficiat publicum de hac solemnitate instrumentum.

5 &c. Prima solemnis Beatificatio, quæ facta sit in basilica Vaticana, fuit S. Francisci Salesii (*a*), quam deinde aliæ plures subsecutæ sunt: quarumdam autem istarum beatificationum Brevia in codice Canonizationum condito ab Archiepiscopo Ancyrano desiderantur, ideoque in appendicibus hujus operis dabuntur.

a 8. Januar. 1662.

14. 15 Peractis in basilica Vaticana celebrationis solemniis, aliquando prima celebritas alicui determinatæ ecclesiæ ex gratia speciali privative concessa est, ut ex pluribus decretis eruitur. Præterea in Beatificationum Brevibus conceditur, ut primo anno, inchoando a dato Brevis, celebretur festum cum Officio, & Missa in Ecclesiis talium, ac talium locorum, die ab Ordinariis statuenda, & intra sex menses ab iisdem præmonenda. Pro remotissimis vero regionibus annus computatur a die, quo illuc Breve pervenit. Aliquando ex gratia annus pro festo, extra Urbem celebrando, prorogatus est, ut pro festo Beatificationis Martyrum Gorcomiensium. Interdum ex gratia speciali hoc festum ampliatum fuit ad alia loca, ultra ea, quæ designata fuerunt in Brevi, ut petente Carolo II. Hispaniarum Rege cum aliis, pro festo Beatificationis B. Thuribii concessit Innocentius XI. (*b*)

b 27. Sept. 1679.

C A P U T XXV.

De transitu a Beatificatione ad Canonizationem.

1 &c. IN causis Confessorum per viam non cultus post decreta Urbani VIII. introductis, nova post Beatificationem miracula superveniant, examinentur, & approbentur oportet, ut Canonizatio obtineatur. In decretis Urbani VIII. hæc miracula referenda solum dicuntur a Cardinali Ponente; adeoque necessitas severi examinis novorum miraculorum desumenda est ex subsecuta observantia, & ex decreto Clementis IX. (*c*) Utraque decreta præscribunt, ut quæ cultum præcesserunt, a Ponente solum referantur; idque merito statuitur ad tollendam consuetudinem revocandi iterum ad trutinam, quæ tam exacte ante Beatificationem discussa fuerant; quod sicuti superfluum videtur, ita necessarium censendum est, ut nova miracula accedant, & expendantur, ut cultus in Beatificatione permissus, per Canonizationem ad universam Ecclesiam præceptive extendatur.

c 10. Sept. 1668.

6 &c. Profecto examinata iterum fuisse in prædicto transitu a Beatificatione ad Canonizationem, quæ ante Beatificationem fuerant discussa, colligitur ex pluribus Canonizationum bullis, & decretis. Præterea in primo ex duobus tomis Actorum S. Teresiæ, extantibus in Conventu S. Annæ de Urbe Carmelitarum Discalceatorum, habentur commissiones Pontificum, ut Congregatio inquireret in virtutes in genere, & in specie: Congregationis gesta: Cardinalium ab ipsa delegatorum, & Auditorum Rotæ relationes super validitate processuum, ac super veritate virtutum, & miraculorum: post hæc peracta fuit Beatificatio per limitatam Officii, & Missæ concessionem. In secundo tomo inter cætera exponitur, quod, novis peti-

 tioni-

tionibus pro Canonizatione supervenientibus, examinata fuerunt in tribus Congregationibus validitas processuum, sanctitas vitæ, & miracula: quibus favorabiliter resolutis, Canonizatio absoluta fuit.

12. 13 Ex his manifeste colligitur prædicta iterata discussio olim adhibita. Cum autem aliquando in decretis Congregationis, & Litteris Apostolicis Beatificationum, post approbationem virtutum, & miraculorum, apposita fuerit clausula, posse Pontificem procedere ad Canonizationem, ipsum vero interim indulgere, ut Dei Servus coli possit tamquam Beatus, & consequenter Postulatores sine novis post Beatificationem miraculis Canonizationem petierint: id tamen non obtinuerunt, cum clausula illa apposita dicatur ad limitatum cultum tutius indulgendum, ut innuit Phœbeus in compendio Actorum S. Francisci Salesii. Addi posset, appositam fuisse illam clausulam, quia de Jure nihil ultra requireretur ad Canonizationem, sed ex instituto Sedis Apostolicæ nova adhuc miracula accedere debent. Verum ut omnis ambigendi occasio auferretur, Clemens XI. in Brevi Beatificationis Joannis Francisci Regis ab ea consulto abstinuit, nec amplius apponenda videtur, uti apposita non fuit in Brevibus Beatificationum sub Benedicto XIII. & Clemente XII.

CAPUT XXVI.

De serie Actorum in transitu a Beatificatione ad Canonizationem.

1 Postulatores, auditis novis miraculis a Beato patratis, Congregationem ordinariam pro *signatura commissionis reassumptionis*, & pro *litteris remissorialibus* ad processus auctoritate Apostolica super illis conficiendos, suppliciter precantur. In his processibus construendis, tradendis, & aperiendis servantur, quæ supra de aliis notata sunt. Eorum validitas in eadem Congregatione, miracula vero in antepræparatoria, præparatoria, & generali coram Pontifice discutiuntur; inde in eadem generali disputatur dubium, an *approbatis miraculis tuto deveniri possit ad Canonizationem*. Duo miracula, etiamsi tertii generis, quidquid alii absque fundamento dixerint, sufficiunt, nec Benedictus XIV. in suo decreto 22. Aprilis 1741. supra cit. quidquam quoad hoc immutavit.

a &c. Juxta antiquiorem usum aliquando hoc dubium simul cum dubio de miraculis in una Congregatione, uti pro Beatificatione supra dictum est, discussum fuit; idque eruitur ex nonnullis Canonizationum Actis: cum hoc tamen discrimine, quod super dubio, *an procedendum esset ad Beatificationem*, non constat, suffragia Consultorum, & Cardinalium fuisse umquam tradita Secretario, reponenda inter Acta Congregationis; bene vero super dubio de progressu ad Canonizationem, ut colligitur ex quibusdam Canonizationum Actis. Rursum, juxta superius exposita de Beatificatione, idem dubium aliquando propositum fuit in Congregatione, absente Pontifice, cui tamen Secretarius suffragia Cardinalium, & Consultorum retulit, ut eruitur ex decreto (*a*) in causa S.Francisci Borgiæ. Immo ante decreta Urbani VIII. aliquando Cardinalis Congregationis Præfectus vel in Consistorio, vel extra Consistorium Pontifici exponebat, causam ita esse discussam, ut ad Canonizationem procedi posset, uti patet ex Actis S. Caroli (*b*) a Grattarola collectis. Interdum etiam id præstiterunt Cardinales Congregationis, teste Penia *in vita S. Raymundi de Pennafort* (*c*). Sed Clemens XI. semper in duabus Congregationibus generalibus illa duo dubia seorsim proponi voluit, resolutionem semper differens, Divinam opem suis, aliorumque precibus implora-

a 21. Jun. 1670.

b c. 43.

c l. 3. c. 34.

ploraturus, ut ex quibusdam Canonizationum decretis desumitur; & hic ordo optimus esse, ac retinendus videtur. Nunc etiam conservantur tantum inter Acta Congregationis rituum suffragia a Cardinalibus, & Episcopis in Consistorio lata: suffragia vero Cardinalium, & Consultorum super progressu ad Beatificationem non amplius committuntur Secretario conservanda, sed solum eorum nomina, & sensus in regestis adnotantur, quod justis de causis satis esse videtur.

7 &c. At sive in una, sive in duplici Congregatione duo illa dubia expendantur, Pontifices tandem voluntatem suam super Canonizatione per decretum manifestare debent, quod diversimode tamen edi consuevit. Aliquando enim Pontifices jusserunt, expediri decretum Congregationis super utroque dubio. Clemens XI., accitis Secretario Congregationis, & Fidei Promotore, approbationem miraculorum manifestabat, quod solum Secretarius in regestis Congregationis adnotabat. Habita deinde alia Congregatione super progressu ad Canonizationem, si favorabilem Congregationis resolutionem approbare voluisset, iisdem Secretario, & Promotore accitis, edebatur decretum de approbatis miraculis, & de progressu ad Canonizationem, ut desumitur ex quatuor causarum Canonizationis decretis, & ex decreto (a) in causa B. Stanislai Kostkæ. Sed aptior ordo esset, si per duo decreta utrumque seorsim approbaretur. Nec obstat contraria antiqua consuetudo; ideo enim per unicum decretum prædicta approbabantur, quia in unica Congregatione de iisdem simul agebatur. At introducta sub laudato Clemente duplicis Congregationis consuetudine, ut dictum est, congruum videtur, ut duabus Congregationibus duo decreta correspondeant, juxta morem sub eodem Clemente pro Beatificationibus introductum, & in pluribus causis servatum.

a 19. Maji 1713.

CAPUT XXVII.

De serie Actorum in causis Martyrum, quæ introducuntur post decreta Urbani VIII., & quæ procedunt per viam non cultus.

1. 2 HÆC series æquiparatur ordini superius exposito causarum Confessorum; nisi quod in causis Martyrum, posita opinione, quod etiam in his requirantur miracula, seu signa, fit processus auctoritate ordinaria super fama, non virtutum, sed Martyrii, causæ Martyrii, & miraculorum, seu signorum; expedit tamen, ut aliqua inserantur de virtutibus, cum sic facilius pronuntiari possit de Martyrio. Fieri etiam debet processus ordinarius, vel Apostolicus super non cultu. A novo processu Apostolico super prædicta fama Pontifices solvere consueverunt.

3. 4 Post hæc disputatur dubium, *an constet de Martyrio, & ejus causa*, sicut in causis Confessorum, *an constet de virtutibus*. Notandum tamen primo, quod in causis Confessorum publicatur decretum de approbatione virtutum ante discussionem miraculorum: at in causis Martyrum nonnulli putant, vel suspendendam esse resolutionem super Martyrio, & causa Martyrii usque ad miraculorum approbationem, eo quod ex ea resolutione censeatur approbata perseverantia finalis in Fide, & Caritate, ideoque inutilis sit discussio miraculorum; vel adnotandam in regestis Congregationis, ut mox una cum approbatione miraculorum publicetur. Verumtamen sive solum in regestis notetur, sive publicetur (utrumque enim aliquando factum est), cavendum omnino a talis resolutionis suspensione: hæc enim & cederet in detrimentum causarum, cum interim mutari possent Consultores, & usui sacræ Congregationis adversaretur. Neque proinde superflua erit

erit posterior disputatio de miraculis, seu signis: sicuti enim Ecclesia in causis Confessorum certitudinem sanctitatis exigit ex testimonio virtutum, & miraculorum; ita in causis Martyrum veritatem Martyrii desumere intendit tum ex testibus de Martyrio, tum ex aliis miracula testantibus.

5 &c. Notandum secundo: in causis Confessorum prius omnino resolvi debet dubium de virtutibus, postea de miraculis, ut constat ex decreto (*a*) in causa B. Hyacinthæ de Marescottis. Nec juvat obtrudere, quod aliquando ad resolvendum dubium virtutum ob difficultates, ex probationum defectu, vel ex actuum qualitate occurrentes, opus sit miracula discutere, præsertim cum Card. de Lauræa senserit (*b*), perfici posse Canonizationem, stantibus miraculis, licet non constet de virtutibus: item quod ita res se habuerit in causa S. Joannis a Cruce. Etenim deficientibus probationibus virtutum, respondendum est, de iis non constare: qualitas actuum ex contextu vitæ dignosci pot[illegible]it: effatum Cardinalis de Lauræa rejicitur, sicuti illud aliorum dictum, quod sufficiant solæ virtutes: in causa tandem S. Joannis a Cruce judicatum fuit constare de virtutibus: non fuit tamen publicatum decretum antequam quidam libri examinarentur.

a 6. Dec. 1712.

b in 3. sent. to. 4. disp. 20. de mirac. art. 25. §. 4. n. 1119.

8. 9 In causis vero Martyrum una cum dubio de Martyrio, & causa Martyrii, agitur de signis, seu miraculis, ut constat ex rescripto (*c*) in causa Ignatii Azevedo, & aliorum. Cohærenter ad hæc Benedictus XIV. Secretario Congregationis petenti, ut in causa Ven. Pauli Buralis Card. de Aretio, suspensa resolutione virtutum, miracula expenderentur, respondit, prius omnino de virtutibus, postea de miraculis esse agendum, nec esse ista duo complicanda. Hinc in examine virtutum proponi nequeunt miracula, etiamsi non proponantur tamquam approbanda, sed solum ut suffragaturi suum efformare de virtutibus judicium possint: quod in causa Servi Dei Francisci Caraccioli factum esse male contenditur. Expleto judicio super Martyrio, ejus causa, & signis, seu miraculis, proponitur in Congregatione generali dubium, *an tuto deveniri possit ad Beatificationem*. Pro hac duo miracula requiruntur, & sufficiunt ex decreto Clementis XI. edito (*d*) in causa B. Joannis de Prado; ex qua, & ex aliis causis constat, Beatificationem anteire debere Canonizationem, quæ perficienda non est, nisi novis signis, seu miraculis supervenientibus, eorumque duobus approbatis.

c 7. Januar. 1671.

d 29. Nov. 1712.

CAPUT XXVIII.

De Auctorum opinionibus quoad signa, & miracula in causis Martyrum.

1 &c. Augustinus Triumphus (*e*), Christianus Lupus (*f*), aliique plures in Martyrum Canonizationibus excludunt miraculorum necessitatem. Admittunt alii cum Ostiensi (*g*), & Molano (*h*). Fortunatus Scacchus (*i*) mediam init viam, necessitatem hanc rejiciens in Canonizatione Martyrum solemni judicii forma occisorum; quod sic constet Ecclesiæ de ultimo actu voluntatis mortem acceptantis pro Christo: exigit tamen pro Martyribus, non servata ea forma occisis; cum in his de ejusmodi actu non constet. Castellinus (*k*) cum aliis docet, non requiri, sed solum utilia esse miracula, si evidenter constet causa Martyrii: esse autem necessaria, si hæc evidentia non habeatur. Alii cum Conteloro (*l*) sententiam, miracula excludentem rejiciunt, nisi Martyrium cum aliquo prodigio, aut signo fuerit conjunctum. Nonnulli apud Baldellum (*m*) miracula requisiverunt in Martyribus, nec dignitate, nec vitæ sanctitate insignibus; secus si viventes iisdem præfulserunt. His assentiri videtur Bordonus (*n*). Alii non pro Beatificatione, sed pro Canoni-

e de potest. Eccl. quæst. 16. art. 13.

f to. 3. ad Synod. gener. & provinc. ad 4. Conc. Roman. sub Leone IX. pag. 570.

g in sum. tit. de Reliq. & vener. SS. n. 4.

h In nat. SS. Belgii ad 4. Apr.

i In opere MS. de Confess. & Mart. sect. 10. c. 2.

k de inquisit. mir. in Martyr. Canoniz. conclus. 5. pag. 50. & 141.

l de Canoniz. SS. c. 21. n. 11.

m Theol. mor. 10. 2. l. 3. disp. 14. n. 18.

n de mir. med. 4. n. 17

noni-

nonizatione Martyrum necessaria esse miracula affirmarunt.

8 &c. Hæc quæstio resolvenda est ex Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ disciplina, de qua cap. seq. Interim duæ ultimæ sententiæ videntur prorsus improbabiles: Christus enim sine ullo discrimine omnibus pro ipso morientibus beatitudinem promisit, ut advertit Baldellus (a). Præterea in his causis primum Beatificatio, mox Canonizatio perficienda est: miracula autem requiruntur, ut de Martyrio constet, ejusque causa, de quibus ante Beatificationem agitur. Rejiciendæ pariter sunt opiniones reliquæ, tum quæ distinguit inter Martyres servata, vel non servata judicii forma, tum quæ utilitatem dumtaxat in miraculis agnoscit: tum quæ signa solum requirit. Profecto Gregorius IX. in bull. Canoniz. S. Antonii Patavini (b) pro Confessorum sanctitate perseverantiam finalem sufficere ait quoad Ecclesiam triumphantem; virtutes vero, & miracula præterea requiri quoad Ecclesiam militantem. Idem sentit ante ipsum Alexander III. in causa S. Thomæ Cantuarien. (c) Martyris, inquiens, pro Ecclesia triumphante gloriosam satis esse passionem, pro militante vero miracula exigi, ut certa sit de gloriosa Martyris passione. Quapropter sicut in Confessoribus, licet, servata judicii forma, de virtutibus constet, miracula tamen nedum utilia, sed necessaria sunt, idem de Martyribus dicendum est; ideoque prædictæ sententiæ non sunt retinendæ, uti bene monet Hurtado (d).

12 &c. Quoad opinionem requirentem prodigia, vel signa, difficulter hæc a veris miraculis distingui posse notat Baldellus (e). Si enim miraculum est, quod naturæ vires vel quoad substantiam facti, vel quoad subjectum, in quo fit, vel quoad modum faciendi superat; signum dici poterit, quod ex plurium circumstantiarum concursu admirationem excitat, quamvis earum nulla sive conjunctim, sive seorsum accepta naturæ vires excedat; ut cum in exercitu Marci Aurelii legio Christiana pluvias, & fulmina e cælo suis deduxit precibus, quod in Christianæ Religionis auctoritatem vertit Eusebius cum aliis. Similia memorantur in vitis Sanctorum, quæ non ita facile a naturæ viribus abjudicari poterunt. De his loquitur Silvester Petrasancta (f). Verum enimvero vix inter signa, & miracula discrimen reperiri potest. Si enim ex pluribus circumstantiis, neque conjunctim, neque seorsim naturæ vires excedentibus, signum supra naturam non infertur, juxta Abulensem (g): & si gratia, & sanctitas ex effectibus mere naturalibus dignosci nequeunt, ut docet D. Thomas (h): ad rem vero præsentem signum naturæ vires debet excedere; jam tale signum referendum erit ad miraculum tertii generis, quod videlicet saltem quoad modum habilitatem naturæ superat. Cum autem miracula hujusmodi in Sanctorum causis sufficiant, nullum erit inter signum, ac miraculum discrimen. Et sane superius memorati effectus ad miracula tertii generis referuntur, teste D. Thoma (i). Suffragantur huic opinioni alii Scriptores, & Consultores Congregationis rituum, vel nullam, vel solum quoad effectum differentiam inter prædicta dignoscentes. Neque obstat, quod in sacrorum rituum Congregatione in causis Martyrum dubium proponatur, *an constet de miraculis, seu signis*; cum tamen in causis Confessorum dicatur solum, *an constet de miraculis*. Nam mens Congregationis non ex dubiis in ea propositis, sed ex ejus decretis, ac resolutionibus, a Pontifice confirmatis, desumenda est. Sciendum tamen, causas Martyrum a Rotæ Auditoribus olim discuti consuevisse, qui arbitrabantur, miracula in iis non esse necessaria, sed signa utcumque sufficere insolita, & mirabilia. Delato autem ad Congregationem rituum examine Rotalis relationis, proponi cœpit dubium complexivum miraculorum, & signo-

a loc. cit.

b in nov. cod. Canoniz. pag. 65 & in nov. Bull. Rom. to. 3. pag. 272.

c in nov. cod. Canoniz. pag. 17

d de vero Mart. resol. 41. §. 3.

e loc. cit.

f In thaum. ver. Relig. tom. 1. in prolog. §. 19 pag. 11.

g in cap. 7. Isaiæ pag. 5.

h 2. 2. q. 178 ar. 1.

i par. 1. qu. 105. ar. 8.

signorum; neque adhuc Congregatio dubium mutavit, tum quia nondum decrevit, necessaria esse miracula in causis Martyrum, tum quia ex dictis miracula dicuntur etiam signa, & ita in Evangelio, & in quibusdam Canonizationum bullis appellantur; tum demum quia particula *seu* modo *disjunctivam*, modo *copulativam*, modo *declarativam*, & *expositivam* orationem importat.

CAPUT XXIX.

De Ecclesiastica disciplina quoad miraculorum necessitatem in Martyrum causis.

1. 2 IN Martyrum causis virtutes etiam aliquando spectatæ fuerunt, uti colligitur ex epistola encyclica Ecclesiæ Smyrnensis de Martyrio S. Polycarpi apud Eusebium (*a*), ex bull. Canoniz. SS. Thomæ Cantuarien., ac Petri Martyris, & ex aliis monumentis. Neque tamen inde inferri valet necessitas inquirendi in virtutes, ut quis pro Martyre habeatur, uti bene monet Card. Bellarminus (*b*) cum aliis. Ceteris enim exemplis prætermissis, SS. Jacobus intercisus, Castus, & Æmilius tamquam Martyres habiti sunt, & habentur in Ecclesia, licet prius lapsi fuerint. De iis S.Cyprianus (*c*), S.Augustinus (*d*), aliique loquuntur.

3 &c. De signis quoque, & miraculis in Martyrum vindicatione olim ratio habebatur, ut ex cit. epistola Smyrnensi, & ex plurium Sanctorum Actis apud Ruinart., aliosque eruitur; neque enim abjicienda sunt Acta, in quibus plura Martyrum miracula exponuntur, uti ostendit Honoratus a S. Maria (*e*). Hinc tamen non inferenda est miraculorum necessitas, ut quis inter Martyres recenseatur; nam Primates, & Episcopi Martyrium dumtaxat, ejusque causam in admittendis Martyribus attendebant; & S. Eulogius Martyr Archiepiscopus Toletanus (*f*) Cordubenses Martyres adversus obtrectatores egregie vindicat, licet miraculis non coruscassent; quod non præstitisset, si tunc miracula pro recipiendis Martyribus exigi consuevissent.

6 &c. Argumentum itaque ad tempus illud refertur, quo Sanctorum causæ Sedi Apostolicæ sunt reservatæ. Ac primo occurrit S. Canuti junioris Daniæ Regis, & Martyris Canonizatio sub Alexandro III. Verum deficientibus litteris Apostolicis, tuto asseri nequit, pro ejus Canonizatione miracula fuisse requisita. Intervenerunt hæc tamen in Canonizatione S. Thomæ Cantuariensis. Hunc enim post Martyrium miraculis floruisse testatur Radulphus de Diceto (*g*) cum aliis. De ejus quidem Martyrio, & causa martyrii dissenserunt Magistri Parisienses ob defectum miraculorum, sed de his ab Apostolicis in Anglia Legatis juridice certior factus Alexander III. illum inter Martyres retulit, secutus in hoc Clementem II., qui ante prædictam reservationem Wiboradam Virginem, & Martyrem, discussis miraculis, canonizavit, teste Burkardo Monacho S. Galli apud Mabillon. (*h*), & alios. Accedunt, quæ contigerunt in causa B. Petri de Castronovo Monachi Cisterciensis Legati Apostolici, & contra Albigenses Fidei Inquisitoris, qui temporibus Innocentii III. interfectus est. Publice hic colitur in quibusdam locis, teste Baillet. (*i*). Ejus mortem describit Petrus Vallium-Sarnaii Monachus Cisterciensis. (*k*); miracula simul referens, adeout cultus dicendus sit delatus post approbationem Martyrii, ejusque causæ, & miraculorum. Neque obstat, quod Innocentius III. in epistolis ad Archiepiscopum Narbonensem, & alios, eum Martyrem, nondum patratis miraculis, declaraverit: ibi enim Martyrium tantum approbat, cultum vero neque permittit, neque præcipit. Rursum in processu constructo jussu Honorii III. pro cultu deferendo B. Joanni primum Mantuano, deinde Vicentino Episcopo, qui pro Eccle-

a l. 4. c. 15.

b l. 1. de indulg. c. 2. n. 9.

c l. de lapsis col. 377.

d serm. 285 par. 2. to. 5. oper.

e in animadvers. super usu crit. to. 4. dissert. 4. ar. 3.

f to. 15. Biblioth. PP. pag. 243.

g inter historiæ Anglic. script. Twysden to. 1. pag. 557.

h sæc. 6. Bened. par. 1.

i ad 2. Mart.

k to. 7. biblioth. Cisterc.

Ecclesiæ libertate Martyrium passus est, plura miracula ad ejus intercessionem patrata referuntur apud Bolland. (*a*).

a ad 16. Mart.

10 &c. Quinto loco miraculorum discussionem, & approbationem in Martyrum causis plene declarant bullæ Canoniz. SS. Petri Martyris ex Ordine Prædicatorum, & Stanislai Episcopi Cracoviensis, quas peregit Innocentius IV., & de quibus disseruerunt nonnulli eruditi. Occurrit sexto Breve Alexandri IV., quo post maturum Martyrii, & miraculorum examen concessus est cultus quadraginta novem Martyrum Ordinis Prædicatorum in Ecclesia S. Mariæ de Sandomiria, ubi pro Christi Fide occisi fuerant. Septima occurrit causa Catalani Fabri, & Paschalis Ordinis Minorum, qui Martyres dicebantur. Hanc Joannes XXII. commisit Episcopo Valentino, cui inter cætera præscripsit, ut in miracula inquireret. Occurrit octavo Martyrium S. Wernheri a Judæis crudelissime interempti. Colitur in quibusdam locis, sed sine Officio, & Missa. In processu, qui adhuc extat, & sub Martino V. confectus fuit, Legatus Apostolicus non tam in Martyrium, ejusque causam, quam in miracula inquisivit, apud Bolland. (*b*). Nono: Angelus Carmelita Martyr a Pio II. inter Beatos relatus est, sed post patrata miracula, apud eosdem (*c*).

b ad 19. Apr.

c to. 2. Maji pag. 57.

15. 16 Decimo: Berardus, & Socii Martyres ex Ordine Minorum a Sixto IV. Beatis adnumerati sunt. In eorum autem causa examinata fuisse miracula ostendunt Litteræ Apostolicæ. Demum Danielis, & aliorum sex ejusdem Ordinis, qui apud Septam in Mauritania Tingitana ob Evangelii prædicationem Martyrium sunt consecuti, cultus cœpit a miraculis, quæ patrata sunt, cum eorum corpora in Hispaniam transferrentur: cultum hunc Leo X. postea approbavit. Porro miracula, licet non in Brevi Pontificio, sed in aliis authenticis monumentis referantur; patrata tamen fuisse ante dictum Breve, constat ex lib. conformitatum (*d*).

d par. 2. pag. 87.

CAPUT XXX.

De sacræ Congregationis rituum consuetudine quoad miraculorum necessitatem in causis Martyrum.

1 Prima ex his causis, expeditis in Congregatione rituum, fuit viginti sex Martyrum Japonensium. Eam de more tres Rotæ Auditores discusserunt, miraculorum necessitatem in relatione excludentes: plura tamen mirabilia proposuerunt, inter quæ unum esse verum miraculum dixerunt. Congregatio ad ulteriora processit, quia de Martyrio, & miraculis eidem constiterat, ut colligitur ex ejus decreto (*e*), & Brevi Beatificationis apud Bolland. (*f*).

e 3. Jul. 1627.

2. 3 Secundam quoque causam B. Josaphat Martyris Pollocensis Rotæ Auditores examinarunt, contendentes iterum in sua relatione miracula non esse necessaria, immo corrigendum Ostiensem (*g*) stantem pro eorum necessitate: nonnulla tamen miracula retulerunt tamquam patrata in comprobationem Martyrii. Causa ad Congregationem delata, approbatoque Martyrio, Secretarius dubium excitavit super miraculorum necessitate, quod Congregatio jussit examinari in abstracto: dissentientibus Consultoribus, opinioni, miracula requirenti, tamquam tutiori, & S. Sedis consuetudini conformi adhæsit, ut constat ex ejus decreto (*h*), & Brevi Beatificationis edito ab Urbano VIII., quod extat in Bullar. Rom. (*i*).

f to. 1. Feb. pag. 740.

g in sum. lib. 3. de Reliq. & vener. SS.

h 13. Sept. 1642.

i to. 5. bull. 304.

4 &c. Sublato relationum Rotalium more, occurrit tertia causa B. Petri de Arbues. Promotor Fidei animadversiones edidit cum apparatu ad materiam Beatificationis, & Canoniz., in quo testatus est usum requirendi miracula etiam in causis Martyrum; ideoque approbato Martyrio, ejusque causa, discussa fuerunt miracula, quemadmodum & in quarta causa Martyrum Gorcomiensium factum est, ut ex

E

ut ex decretis Congregationis (*a*), & Brevibus Beatificationum eruitur. De quinta causa B. Joannis de Prado dictum est superius. Sexta causa S. Joannis Nepomuceni processit per viam casus excepti: attamen etiam in ipsa, resoluto dubio super Martyrio, & ejus causa, miracula perpensa fuere. In septima S. Fidelis a Sigmaringa, ante ejus Beatificationem resolutum fuit dubium complexivum Martyrii, causæ Martyrii, & miraculorum.

a 12. Decemb. 1661 & 25. Sept. 1663. & 1674.

9. 10 Ex his monumentis patet, numquam fuisse a Sede Apostolica formaliter beatificatos, aut canonizatos Martyres, nisi accedentibus miraculis, & hic mos retinendus videtur, licet nondum editum fuerit decretum de eorum necessitate. Durum id aliquibus videtur, vel quia causæ Martyrum facilius expediuntur, uti communiter Doctores docent, vel quia Martyrium supplet vicem Baptismi, & est per se proxima Beatitudinis causa, vel quia antiquitus ad Martyrum Canonizationem non requirerentur miracula, sine quibus de omnibus Martyrii requisitis tum ex parte inferentis, tum ex parte acceptantis mortem constare potest. Fatentur tamen & isti, tutiorem esse sententiam, quæ miracula requirit; quare non est ab ea recedendum, tum ut occurratur Hæreticorum calumniis, tum ut judicii securitati consulatur. Enimvero faciliorem expeditionem in causis Martyrum suppeditat, non exclusio miraculorum, sed quæstio de sola morte, ejusque circumstantiis. Antiquitus tanta non erat hominum malitia, & idcirco Martyrum causæ sine miraculis expediebantur. Tandem ut Martyrium Baptismi vices suppleat, habere debet veri Martyrii requisita: de his autem, ut certior fiat, non immerito miracula exigit Ecclesia. Sicuti ergo in causis non Martyrum, licet probata satis sit vitæ sanctitas, miracula tamen adhuc requirit, ne in re tanti momenti diligentiam ullam pro securitate omittat, præsertim cum ii in occulto deficere potuerint; eadem ratione & in causis Martyrum miracula sunt exigenda, sub certa spe futurum, ut in utrisque Deus non sit miracula patraturus ad eorum intercessionem, quorum vita, aut mors accepta eidem non fuerit, ut docent SS. Thomas (*b*), & Gregorius (*c*).

b 2. 2. quæst. 178. ar. 2.

c l. 3. dial. c. 6. tom. 2. oper.

CAPUT XXXI.

De serie Actorum in causis sive Confessorum, sive Martyrum, quæ introducuntur post decreta Urbani VIII., & quæ procedunt per viam casus excepti.

1 &c. URbanus VIII. prohibens publicum cultum non beatificatis, aut canonizatis a Sede Apostolica, excepit eos, qui anteriorem cultum vel per tempus immemorabile, vel ex Apostolicis indultis, vel ex Sacræ Congregationis permissione, vel per Patrum, virorumque Sanctorum scripta obtinuissent. Si alicujus ex his causa Canonizationis instituatur, fit ab Ordinario processus super fama virtutum, & miraculorum, si sit Confessor; vel super fama Martyrii, & signorum, seu miraculorum, si Martyr: & alter processus fit super casu excepto a decretis Urbani: si hic processus ab Ordinario omittatur, fit auctoritate Apostolica post signatam commissionem. Processibus ad Congregationem transmissis, & modo superius exposito apertis, quin expectetur decennium, proponitur in Congregatione ordinaria dubium, *an sit signanda commissio introductionis*, quo favorabiliter resoluto, discutitur, *an sit confirmanda sententia ordinarii, vel delegati super casu excepto a decretis Urbani*: oportet enim, ut ii hanc sententiam proferant; aliter iis mandat Congregatio, ut proferant, veluti ex ejus decretis (*d*) colligitur. Si hæc sententia fuerit favorabilis, & a Congregatione confirmata, hujusque responsum a Pontifice approbetur, Servus Dei proculdubio dicitur æquipollenter Beatificatus.

d 23. Mart. 1669. in caus. B. Chuneg. & 29. Dec. 1674. in caus. B. Oldegarii.

5 &c.

5 &c. Nulla solemnitas in hac Beatificatione peragitur, cum hæc non comprehendatur in decreto Alexandrino supra adducto: solum ii, quorum interest, possunt Deo gratias agere, tamquam pro obtento spirituali beneficio. Plures autem hujusmodi Beatificationes a temporibus Urbani VIII. ad Pontificatum Benedicti XIV. expeditæ numerantur, scilicet B. Columbæ Reatinæ; BB. Bernardi Ptolemæi, Nicolai Flue, Bernardini de Feltro; B. Ferdinandi III. Castellæ Regis; B. Margaritæ de Sabaudia; BB. Petri Paschasii, Ludovicæ Albertoniæ, Jacobi de Mevania, Salomeæ Reginæ Aliciæ, Oldegarii Episcopi; BB. Joannis Cantii, Amedei Ducis Sabaudiæ, Simonis de Lipnica, Petri Armengol, Antonii a Stronconio; B. Chunegundis Reginæ; BB. Mariæ de Socos, Joannæ filiæ Alphonsi Regis Lusitaniæ, Humilianæ de Circulis, Helenæ Ensfelminæ, Zitæ, Mariæ de Capite, Augustini Dalmatæ, Jacobi Illyrici; BB. Joannis, & Petri Ord. Min. Martyrum, Teresiæ, & Sanciæ, Luciæ de Narnia, Salvatoris ab Horta, Ceslai Odrovantii, Liberati de Lauro, Gregorii Papæ X., Alexii Falconerii, Seraphini de Asculo, Humilitatis Abbatissæ; BB. Dalmatii, atque Andreæ de Comitibus; BB. sex Fundatorum Ord. Servorum B. M. V., Serapionis Martyris; B. Joannis de Dukla, Benedicti Papæ XI., Michelinæ, Ritæ de Cassia, Claræ de Montefalco, Joannis Angeli Porro; BB. Coletæ, Stephanæ de Quinzanis, Alvari de Corduba, Petri Gonzalez, Gerii a Monte Sancto, Benedicti a S. Philadelphio, Francisci Patritii, Nicolai Albergati, & Pacifici a Ceredano.

CAPUT XXXII.

De serie Actorum in causis sive Confessorum, sive Martyrum, quæ introducuntur post decreta Urbani VIII. quæque procedunt per viam casus excepti, in transitu a Beatificatione æquipollenti ad formalem Canonizationem.

1 PRO hoc transitu, obtenta facultate, ne fiat processus Apostolicus in genere, proponendum est dubium super virtutibus, vel super Martyrio, ejusque causa, juxta diversitatem causarum. Hoc judicio favorabiliter expleto, proponitur dubium super miraculis, aut signis, post indultam venerationem patratis. Duobus saltem approbatis expenditur dubium, *an tuto procedi possit ad Canonizationem*.

2 &c. Aliquibus nimis laxus, aliis nimis rigidus hic procedendi ordo visus est. Nimis laxus, quia in causis, procedentibus per viam non cultus, quatuor miracula, duo, scilicet, ante, & duo post Beatificationem pro Canonizatione requiruntur; in his vero duo sufficiunt. Hac difficultate a Promotoribus Fidei in pluribus causis excitata, atque discussa, Congregatio generalis sufficientiam duorum miraculorum semper admisit, ut constat ex ejus decretis (a). Cum enim *in cap. Venerabili de test.* dicitur inquirendum esse super miraculis; pluralis locutio in binario numero vera est, juxta textum *in cap. 40. de reg. jur. in 6.* Suffragantur Contelor. (b), Rotæ Auditores in pluribus relat., & alii plures. Verumtamen Benedictus XIV. (c) decrevit, quatuor miracula, quæ per testes de visu probentur, esse necessaria ad solemnem Canonizationem, quando probatæ sunt virtutes, aut Martyrium per subsidiarias probationes.

6 &c. Nimium rigorem alii constituunt in necessitate discutiendi dubium

a 13. Jul. 1679. in caus. S. Joan. de Capistr. 17. Maji 1707. in caus. S. Catharinæ, & 13. Nov. 1714. in caus. S. Stanisl.

b de Canoniz. SS. c. 20. n. 9.

c 23. Apr. 1741.

bium super virtutibus, vel Martyrio post approbatum casum exceptum. Cum enim casus exceptus constituatur aliquando in Apostolicis litteris concedentibus in honorem Servi Dei Officium, & Missam, aut ejus nominis in Romano Martyrologio descriptionem, etiam ex sacræ Congregationis consilio; virtutes autem in formali discussione possint non approbari, jam non sine modica absurditate diceretur, non constare de eorum virtutibus, qui ejusmodi cultum obtinuerunt. Addunt, virtutes in his causis examinari tantum posse dependenter a probationibus subsidiariis, adeoque non posse responderi, *constare* de ipsis: siquidem vox hæc *constare* probationes apertissimas exposcit. Accedit, quod Clemens IX. per decretum editum anno 1668. examinari solum jussit ea, quæ post indultam venerationem supervenerunt; antecedentia vero tantum referri voluit: quare non antecedentes virtutes, sed miracula cultus indultum subsequentia, sunt expendenda, idque comprobant decreta Canoniz. SS. Philippi Benitii, & Laurentii Justiniani, cujus quidem causa processit per viam casus excepti.

9 &c. Verumtamen ut Sedis Apostolicæ consuetudo, ejusque fundamenta hac in re clarescant, advertendum est, interdum publicum cultum permissum, aut concessum fuisse, ac permitti, & concedi, prævia gravi fama virtutum, vel Martyrii, & miraculorum, seu signorum, quin juridicum præcesserit examen, dependens a processibus super virtutibus, & miraculis, aut super Martyrio, & signis: aliquando vero ejusmodi concessioni anteivisse prædictorum discussionem, & approbationem. Jam vero in causis secundi generis nunc expenduntur solum, quæ indultæ venerationi supervenerunt: in causis vero primi generis, non obstantibus amplissimis venerationis indultis, semper virtutes, aut Martyrium, & reliqua fuere perpensa, ut constat ex causis SS. Hyacinthi, Raymundi, & aliorum; juxta relationes Auditorum Rotæ, quæ adhuc extant, & regesta sacræ Congregationis: cum hoc tamen discrimine, quod aliquando examen hoc absolutum fuit per modum dubii formalis, *an constet &c.*, ut in causis SS. Joannis de Capistrano, Catharinæ de Bononia, & aliorum: nonnumquam per modum juridicæ relationis, dependentis a processibus, ut in causis SS. Joannis a S. Facundo, & Stanislai Kostkæ aliquando in Congregatione particulari, ut in causis SS. Catharinæ de Bononia, Joannis Nepomuceni, & aliorum: interdum in Congregationibus antepræparatoriis, præparatoriis, & generalibus, ut in causis SS. Joannis de Capistrano, & Peregrini Latiosi. Paucis: si declarationem casus excepti a decretis Urbani non præcessit formale examen, uti non potuit præcedere in causis, quæ post illa decreta introducuntur, de quibus in præsenti agitur, semper in transitu a Beatificatione æquipollenti ad Canonizationem expendendæ sunt aliquo ex prædictis modis virtutes in causis Confessorum, Martyrium vero, ejusque causa in causis Martyrum.

16 &c. Superest, ut diluantur prædictæ oppositiones. Igitur quod ad periculum spectat, ne approbata reprobentur, dico non admitti casum exceptum, nisi stante fama virtutum, vel Martyrii, & miraculorum, vel signorum, quod satis est ad publici cultus permissionem. Porro si Postulatores ad Canonizationem procedere velint, quæ cultum præceptivum significat ad Ecclesiam universam extensum, proponere debent dubium super virtutibus, aut martyrio, quin tamen periculum adsit reprobationis; non enim virtutes, aut Martyrium approbata antea fuerunt, sed eorum dumtaxat fama; quæ quidem permanet, etiamsi illa non approbentur, idque sufficit pro cultu permisso, quamvis de iis in individuo non constet pro cultu præceptivo. Quoad aliud,

non

non posse videlicet responderi, *constare de virtutibus, aut Martyrio*, sciendum est, in causis per viam casus excepti responderi, *ita constare &c. ut deveniri possit ad discussionem miraculorum, seu signorum*, ut eruitur ex causis SS. Peregrini Latiosi, Joannis Nepomuceni, & aliorum: hic autem rescribendi modus periculum reprobationis approbatorum evertit omnino. Decretum autem Clementis IX. excludit dumtaxat iteratum examen eorum, quæ ante Beatificationem discussa fuerant: at hinc non infertur excludendum esse examen hujusmodi post Beatificationem æquipollentem, si ante eam non fuerit institutum. Ita in pluribus causis hoc decretum explicarunt Promotores Fidei, & sacra Rituum Congregatio auctoritate sua, usuque comprobavit. Neque obstant exempla SS. Philippi Benitii, & Laurentii Justiniani, cum in iis ante Indultorum concessionem virtutes discussæ, & approbatæ fuerint, ut in causa S. Laurentii ostendit Promotor Fidei, pro veritate jussu Congregationis scribens. Idem contigit in causa S. Aloysii Gonzagæ. Item approbato cultu immemorabili septem BB. Fundatorum Ordinis B. M. V., concessisque in eorum honorem Officio, & Missa, eorumque nominibus in Martyrologio descriptis, editum est (*a*) contra expectationem Postulatorum, in Congregatione ordinaria coram Benedicto XIV. decretum, ut ante miraculorum discussionem juridica fieret relatio virtutum, communicanda Fidei Promotori, quæ sane formali virtutum examini æquipollet.

a 13. Jan. 1742.

CAPUT XXXIII.

De serie Actorum in causis Beatificationis, & Canonizationis introductis ante decreta Urbani VIII., & quæ post eadem decreta resumuntur, sive sint Confessorum, sive Martyrum, sive procedant per viam non cultus, sive per viam casus excepti.

1 &c. HÆC series incipit a *commissione reassumptiva*, impetranda a Rituum Congregatione ordinaria, & confirmanda a summo Pontifice. Resumpta causa, expediuntur *litteræ remissoriales* ad conficiendum Apostolicum processum super non cultu, vel super casu excepto, juxta causarum qualitatem. Confecto hoc processu, prolataque a delegato Judice sententia, agitur de ejus validitate in Congregatione ordinaria, qua admissa, construendus esset processus auctoritate Apostolica super fama virtutum, aut Martyrii, & miraculorum, sed hoc judicium post decreta Urbani omitti consuevit. Perfecto judicio super non cultu, aut super casu excepto, si causa procedat per viam non cultus, agitur in Congregatione ordinaria de processuum validitate, qua admissa, disputatur in antepræparatoria, præparatoria, & generali dubium de virtutibus, aut de Martyrio, inde de miraculis; eorumque duobus approbatis, proceditur ad Beatificationem; & novis supervenientibus, ad Canonizationem. Si vero causa procedat per viam casus excepti, expleto judicio super obedientia decretis Urbani VIII., agendum est de virtutibus, aut Martyrio, vel in Congregatione particulari, vel in antepræparatoria, præparatoria, & generali, in quibus postea discutiuntur etiam miracula, & si eorum duo, post indultam venerationem patrata, approbentur, proceditur ad Beatificationem.

7 &c. Difficultas est, an de validitate processuum, virtutibus, Martyrio,

rio, ac miraculis agendum sit, resumpta causa, si ante decreta Urbani super his pronuntiatum fuerit. Huic tamen difficultati sic respondendum est. Si Congregatio rituum, approbata processuum validitate, commisit Auditoribus Rotæ, ut reliqua cognoscant, aut si commisit ipsam cognitionem validitatis, confirmavitque judicium Rotale validitatem approbans, de ea non est amplius agendum; secus, si Rotale judicium non confirmavit. Item si Congregatio ante Urbani decreta rationem habuit de virtutibus, aut Martyrio dependenter a solo processu ordinario, conficiendus est, resumpta causa, processus auctoritate Apostolica, & dependenter ab utroque de illis agendum est, ut contigit in causa S. Peregrini Latiosi. Si vero de iis actum fuisset dependenter ab utroque processu, sed remissa inspectione ad Rotæ Auditorium, hujus favorabile judicium Congregatio non approbasset, tunc de iisdem iterum agendum est, ut in causa B. Hieronymi Æmiliani, aliorumque contigit; secus vero dicendum, si judicium Rotale approbatum fuit, ut in causis B. Gregorii X., & S. Aloysii Gonzagæ. Idem cum proportione dicendum est de miraculis, dummodo in causis per viam casus excepti secuta fuerint post indultam venerationem, ut colligitur ex causa S. Thomæ de Villanova, & aliorum. Quod quidem sedulo advertendum est, cum forte ex hujus cognitionis defectu expeditio causæ S. Jacobi de Marchia tamdiu protracta fuerit. Quando autem miracula post indultam venerationem secuta dicantur, alibi adnotabitur: Interim

15 &c. Sentiunt communiter Scriptores, necessaria esse pro Canonizatione miracula post obitum patrata; addunt tamen, non esse inutilia ea, quæ patrata sunt in vita, si concurrant alia post obitum; & sane de illis ratio habetur in bull. Canoniz. SS. Udalrici, Petri Episcopi Anagnini, & aliorum. Verum distinguenda est Canonizatio a Beatificatione; cum enim in transitu a quacumque Beatificatione ad Canonizationem agetur de miraculis, post indultam venerationem secutis, tota hæc controversia redigenda est ad formalem Beatificationem in causis per viam non cultus. In hoc ergo judicio discuti quidem, & approbari poterunt miracula patrata in vita; at non sufficiunt, sed duo post obitum secuta, & approbata requiruntur, uti colligi posse videtur ex decreto edito in causa S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis. Sed & sufficere videtur, ut unum in vita, alterum post mortem patratum sit, juxta decretum Congregationis editum (a) pro Beatificatione S. Alphonsi Thuribii. a 13. Jun. 1679.

CAPUT XXXIV.

De Consistoriis privato, publico, & semipublico habendis pro absolutione causarum Canonizationis.

1. 2 EDito decreto de tuto progressu ad Canonizationem, non statim, sed post deliberationem Pontificis de illa peragenda, advocantur ab eodem Cardinales, & Episcopi ad consilium. Hæc autem deliberatio solum sumi consuevit post iteratas populorum, & Principum petitiones, ac pro temporum opportunitate. Ex qua quidem dilatione aliquando fit, ut, editis ab uno Pontifice decretis de progressu ad Canonizationem, hanc peragant successores, quin tamen gesta antecessoris iterum examinent. Ejusmodi deliberatione posita, vocantur ad consilium, & suffragium præstandum omnes in Urbe degentes Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, etiam Titulares, & Orientales, cum Ecclesia Romana communicantes. Invitantur præterea Episcopi, quacumque de causa ad Urbem accedentes, quin etiam Secretarius Congregationis Concilii Tridentini vocat per litteras encyclicas Episcopos intra centesimum ab Urbe lapidem.

3. 4 Ini-

3. 4 Initium excipiendi suffragia desumitur a Consistorio secreto, solis intervenientibus Cardinalibus, a quibus inquiritur, an deveniendum sit ad Canonizationem, ac singuli sensum suum aperiunt per verbum *placet*, aut *non placet*. Ut merita causarum perspecta Cardinales haberent, olim Cardinalis Præfectus Congregationis rituum legebat relationem vitæ, miraculorum, & actorum Canonizationis: aliquando loco relationis editum fuit totius causæ summarium: nunc Secretarius Congregationis rituum, eoque impedito, Promotor Fidei componit prædictorum compendium. In hujus Consistorii intimatione notificatur unicuique Cardinali, quid in eo agendum sit,& ad unumquemque transmittitur memoratum compendium. In Consistorio Pontifex Cardinales alloquitur, eosque consulit de Canonizatione habenda. Cardinalis Præfectus brevissimam totius causæ relationem legit: tum Pontifex interrogat, an ipsis placeat, ut ad Canonizationem procedatur: Cardinales gradatim assurgentes aperto capite respondent *placet*, vel *non*. Hic ordo servatur sive una, sive plures sint causæ.

5 &c. Secreto Consistorio succedit publicum, ad quod per intimationem vocantur Cardinales, ac cæteri, quos acciri solemne est. Omnibus ad hoc patet aditus. Advocatus Consistorialis longa oratione vitam, & miracula canonizandi, petitionesque pro Canonizatione supplicantium exponit. Post hanc Promotor Fidei nullam emittit protestationem, neque debet, cum omnia rite impleta sint. Absoluta oratione, Præsul, qui est a Secretis Brevium ad Principes, respondit nomine Pontificis, & dicit, Sanctitatem suam hortari omnes, ut piis operibus, ac precibus Divinum implorent auxilium, ac præterea velle in proximo Consistorio audire Cardinalium, & Episcoporum sensum. Si plures simul canonizandi sint, plura habentur publica Consistoria.

9 &c. Ultimum Consistorium dicitur semipublicum, quia etiam Episcopi in eo facultatem habent ferendi suffragium. Hoc non superflue requiritur, cum Cardinalium in Consistorio secreto placitum de progressu ad Canonizationem intelligendum sit de exquirendis Præsulum suffragiis, prout quædam bullæ Canoniz., aliaque monumenta innuunt. Huic Consistorio publicæ preces ad opem Divinam implorandam præmittuntur: vocantur per intimationem Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, Romæ degentes, & admonentur, ut ferant super Canonizatione sententiam, quam subscriptam unusquisque tradet Secretario Congregationis rituum. Vocantur quoque Protonotarii Apostolici, duo antiquiores Auditores Rotæ, Secretarius prædictus Congregationis rituum, & Procurator Fiscalis Cameræ; Clemens XI. voluit, ut præter morem arcesseretur etiam Promotor Fidei. Ad Patriarchas, & reliquos suffragium laturos transmittitur antedictum compendium.Hoc Consistorium incipit ab allocutione Pontificis exquirentis sententias de Canonizatione peragenda. In uno, eodemque Consistorio suffragia præstiterunt Cardinales, & Episcopi in Canoniz. S. Didaci, teste Galesino in ejusdem Canoniz. Act. (a), licet quæstio fuerit, an id fieri deberet. Primi Cardinales, inde Episcopi suffragium præstant: absentes ex legitimo impedimento transmittunt suffragium ad Secretarium Congregationis. Post hæc Pontifex se aliorum orationibus commendat, diemque peragendæ Canonizationis statuit: Procurator Fisci orat Protonotarios, ut publica instrumenta de sententiis Cardinalium, aliorumque, ac de Pontificis oratione, & deliberatione conficiant: Protonotariorum antiquissimus in testes vocat stantes tunc juxta thronum Pontificium. Auditores Rotæ, & Protonotarii sententiam non tulerunt in Canoniz. S. Didaci, teste Penia in ejusdem Cano-

(a) par. 3. c. 12.

Canoniz. Act. (a), licet Galesinus (b) oppositum referat.

a l. 3. c. 15.

b loc. cit.

13 &c. Ex lib. Cærem. Archiepiscopi Corcyrensis (c) olim etiam Abbates vocabantur ad hoc Consistorium, ut sententiam ferrent; sed hæc prærogativa Abbatum, qui non sint Cardinales, cessasse videtur sub Gregorio XIII. Numerum antiquorum Abbatum, & nomina Abbatiarum Urbis describit P. Casimirus Romanus *in hist. Eccl. & Convent. S. Mariæ in Aracæli* (d). Solus Leo X. in Canoniz. S. Francisci de Paula requisivit etiam suffragia Pœnitentiariorum. Cardinales singillatim surgentes sententias ferre incipiunt aperto capite, sed mox tecto sedentes prosequuntur, Patriarchæ autem interim, Archiepiscopi, & Episcopi tecto capite sedent; stant vero, cum Papa loquitur, & stant etiam, statim ac primus Patriarcha sententiam fert, donec Episcoporum ultimus sententiam compleverit, sicuti ante, ac post suffragium genuflectunt. Nec amplius viget inter Episcopos, & Protonotarios quæstio de primatu, quem Pius II. primis adjudicavit. Sedent itaque Episcopi in his Consistoriis, & in Capella Pontificia, stant autem in Congregationibus coram Pontifice, si tamquam Consultores interveniant, nisi Pontifex permittat, ut sedeant, uti in Congregationibus de auxiliis Clemens VIII. permisit Gregorio de Valentia. Demum quot sunt canonizandi, tot Consistoria semipublica coguntur, cum in uno suffragia pro omnibus excipi nequeant.

c sect. 6. c. 1.

d n. 2. pag. 9. & seqq.

CAPUT XXXV.

De nonnullis aliis orationibus, quæ fiunt in publicis Consistoriis a Consistorialibus Advocatis.

1. 2 IN unoquoque publico Consistorio unus ex Advocatis Consistorialibus orationem habet de rebus gestis alicujus Servi Dei, licet non proxime beatificandi, aut canonizandi: narratis operibus exorat pro Beatificatione, vel Canonizatione. Promotor Fidei instat, ut expositorum ab Advocato veritas ostendatur, aut si ostensa, & approbata sit a Congregatione rituum, non procedatur ad Beatificationem, aut Canonizationem, nisi servatis servandis. Respondet Pontifex: *Congregatio audiat, & referat*; Secretarius vero cuncta in regestis adnotat. Hujusmodi orationes decent majestatem harum causarum, non sunt tamen absolute necessariæ.

3 &c. Memorantur hæ orationes in decretis Generalibus Urbani VIII. Olim enim Advocati Consistoriales orationes de rebus profanis, plerumque de confictis criminibus in Consistorio declamabant. Quare Urbanus, re in Consistorio secreto plene discussa, decrevit, ut sublatis ejusmodi declamationibus, iidem Advocati causas Servorum Dei perorarent. Præscriptus fuit perorandi modus, ut, scilicet, Secretarius Congregationis rituum causam tractandam Advocato assignet; Advocatus vero per octo saltem dies ante propositionem in Consistorio ipsammet tradat Secretario corrigendam, si opus fuerit; de miraculis agat solum in genere; exponat autem seriem vitæ Servi Dei, famam sanctitatis, devotionem populorum, & instantias Principum, & gloriam militantis Ecclesiæ in Beatificationibus. Decretum pariter fuit, ut Procuratores causarum honoraria præstarent, ut Advocatus proponens habeat in manibus commissionem in forma signandi: demum ut Promotor Fidei, qui esse debet de Collegio Consistorialium, immunis esset ab his causis proponendis. Omnia hæc observantur, nisi quod honoraria Advocato peroranti præstantur a Curia Criminali Gubernatoris Urbis: nec amplius idem perorans tenet in manibus dictam commissionem.

18 Pertinet igitur ad Consistoriales Advocatos habere has orationes, uti eas habuerunt etiam sub Sixto V. in

in causa S. Bertrandi, & sub Clemente VIII. in causa S. Caroli Borromæi, quamvis alii clarissimi viri illas habere curassent.

CAPUT XXXVI.

De solemnitate Canonizationis.

1 ABsolutis Consistoriis, Pontifex in ultimo ex illis manifestat diem a se statutam peragendæ Canonizationis, pro cujus solemnitate distincte exponenda, sit

§. I.

De Civitate, in qua fieri debet Canonizatio.

2 PLurimæ Canonizationes Romæ expletæ numerantur: multæ tamen etiam in aliis Civitatibus, in quibus Pontifices degebant, ut B. Antonii Lusitani, Dominici, & aliorum, peractæ sunt.

§. II.

De loco, seu templo, in quo solemnitas Canonizationis expletur.

3 IN aula Concilii publicabatur decretum Canonizationis, quando hæc in eo fiebat. At Innocentius IV. decretum Canoniz. B. Petri Martyris in platea templi FF. Prædicatorum, & B. Stanislai in templo ipso, in quo solemnitatem explebat, inter Missarum solemnia ambonem conscendens emisit. Ab eo tempore invaluit consuetudo peragendi in templo Canonizationes. Romæ omnes peractæ sunt in basilica Vaticana, testibus Panvinio (*a*), Galesinio (*b*), & aliis, & teste ipsa S. Sedis observantia, juxta quam & antiquis, & mediis, & recentioribus temporibus Sanctorum Canonizationes in eadem Basilica perfici consueverunt, paucis tamen exceptis; nam Bonifacius IX. ægritudinis causa S. Birgittam in Capella sacri Palatii apud S. Petrum: Benedictus XIII. S. Joannem Nepomucenum in Basilica Lateranensi canonizarunt, in qua pariter Servum Dei, nunc S. Fidelem a Sigmaringa idem Benedictus beatificavit. Cum tamen hic Pontifex alias Canonizationes, & Beatificationes in Vaticana expleverit, huic basilicæ competit jus ex consuetudine descendens, ut Canonizationes in ea peragantur: cui minime officiunt Canonizatio S. Vincentii a Paulo, & aliorum, & Beatificatio Servi Dei, nunc S. Josephi a Leonissa in Lateranensi a Clemente XII. ob valetudinem tuendam expletæ. Ad hæc valde confert basilicæ Vaticanæ præstantia: in ea enim Imperatores de manu Pontificis diadema receperunt: Reges coronati sunt: præcipua nostræ Religionis mysteria, Romanæ Apostolicæ Sedis, & Pontificiæ jurisdictionis actus celebrati sunt, aliaque multa, de quibus Tiberius Alpharanus in opere MS. de structura hujus basilicæ, qui addit, Canonizationes Sanctorum in ea perpetuo fieri consuevisse; quam consuetudinem Benedictus XIV. sua Constitutione firmavit. Reponunt nonnulli, in lib. cærem. Roman. Eccl. (*c*) describi ritum Canonizationis, nec memorari basilicam Vaticanam; sed id fundamento caret. Rursum quasdam Canonizationes in aliis Urbis Basilicis peractas fuisse, ex datis bullarum colligi dicunt. Sed perperam: nam data solum probat, bullas fuisse apud illas Basilicas a Pontifice subscriptas, non Canonizationes in iisdem expletas, ut constat ex bulla Canoniz. S. Joannis Nepomuc. Aliæ Canonizationes referuntur Romæ, non tamen in basilica Vaticana celebratæ: sed hæ in Consistorio, vel in Conciliis habitæ sunt; hic autem agitur de Canonizationibus post Innocentium IV. in Urbe factis, & in Ecclesiis.

a tract. de præstant. basil. Vatic.

b in Act. Canoniz. S. Didaci par. 3. c. 13.

c l. 1. sect. 6. c. 1.

F §. III.

§. III.

De diebus, quibus peragitur solemnitas Canonizationum, & de pluribus Sanctis unica solemnitate canonizandis.

4 DIes a Pontificis arbitrio pendet, juxta declarationem editam sub Leone X. Plures simul canonizari posse respondit Congregatio rituum sub Gregorio XV., quod hic, aliique Pontifices usu confirmarunt. Plures tamen seorsim Canonizationes Benedictus XIII., aliique celebrarunt, quin metuerint anilem fabellam a clarissimis Scriptoribus impugnatam, & experientia falsam compertam, quod Papæ, scilicet, celebrata aliqua Canonizatione, mors immineat.

§. IV.

De ordine, quo Sancti nominari debent, quando plures simul canonizantur.

5 &c. SI plures Beatorum causæ jam absolutæ sint, ii omnes simul canonizantur, juxta de-
a 3. Ianuar. 1622. cretum Congregationis rituum (*a*). In his nominandis sub Gregorio XV. servatus est ordo antiqnitatis; sed sub Clemente X. in Canonizatione SS. Cajetani, Francisci Borgiæ, Philippi Benitii, Ludovici Bertrandi, & Rosæ ordo hierarchicus servatus est, ut scilicet prius exprimerentur nomina eorum, qui fuerant de Clero Sæculari, servato inter hos antiquitatis ordine; postea qui fuerant de Clero Regulari, eodem ordine retento, juxta senten-
b discurs. 40. miscell. Eccl. tiam Card. de Luca (*b*), quam amplexa fuit Congregatio rituum (*c*), &
c 29. Nov. 1670. quam, licet reclamarent Patres Ordinum Prædicatorum, & Servorum B.M.Virginis, retinuit (*d*), sine præ-
d 24. an. 1671. judicio tamen præcedentiæ eorumdem Ordinum. Hæc sanctio fundatur in congruentia, per quam in Ecclesia militanti Clerici Sæculares præcedunt Regularibus, licet antiquioribus, ut cit. Card. de Luca ostendit. His decretis robur addidit Clemens XII. per aliud decretum 17. Apr. 1737. Orto enim dubio occasione Canonizationis S. Vincentii a Paulo, aliorumque simul Canonizatorum, quis ex Canonizandis prænominandus esset, Congregatio particularis ab eodem Pontifice deputata (*e*), statuit, servandum semper imposterum ordinem hierarchicum; si vero inter Canonizandos fuerit Fundator alicujus Instituti a S. Sede approbati, hunc esse cæteris ejusdem status, licet præmortuis, præferendum; quod quidem decretum idem Pontifex confirmavit. Verumtamen si Fundator non fuisset Sacerdos, bene vero alii, isti præferendi videntur, quemadmodum SS. Joannes de Capistrano, & Joannes a S. Facundo Sacerdotes, simul cum S. Joanne de Deo, Ordinis Fratrum infirmis in hospitalibus inservientium Fundatore, sed non Sacerdote, canonizati, huic prælati fuerunt.

e 16. Apr. 1733.

§. V.

De Indulgentiis, quas summi Pontifices elargiri consueverunt occasione solemnis Canonizationis.

9 LEo III. in epist. de Canoniz. S. Svviberti Indulgentias obtulisse dicitur; sed cum hæc epistola a pluribus apocrypha habeatur, primus Indulgentias elargitus in Canonizationibus creditur Honorius III. Ampliores subinde assignarunt alii Pontifices apud Bollandianos. Nunc plenariam concedunt intervenientibus solemnitati Canonizationis, qui confessi, & sacra Communione refecti sint, vel id intra hebdomadam facere proponant: septem vero annorum, ac totidem quadragenarum visitantibus canonizatorum sepulchra natali eorum die.

§. VI.

§. VI.

De Processione, quæ fit in solemni Canonizatione.

10 HAnc processionem nonnulli Scriptores memorant peractam ante, alii post Canonizationem. Ejus magnificentiam, & ordinem Galesinius, aliique in Act. SS. adamussim describunt. Nunc a processione incipit Canonizatio; candelæ distribuuntur Officialibus Curiæ, Præsulibus, Episcopis, & Cardinalibus. In Canonizatione S. Stanislai Cracoviensis distributæ fuerunt omnibus præsentibus, quod non amplius servatum est ob confusionis periculum: gestatur in processione vexillum exhibens imaginem canonizandi, & plura gestantur, si plures canonizentur. Huic gestandi vexilli usui initium dedit vexillum, quod in Canoniz. ejusdem S. Stanislai ab Angelis delatum apparuit, ut advertit Papebrochius (*a*), non vero delatio vexilli S. Rochi facta in Urbe Constantiensi tempore Concilii Constantiensis, ut alii existimarunt. Olim in sacra rituum Congregatione præscribebatur forma pingendi Beatum in vexillis. Plura esse debent vexilla pro unoquoque canonizando, quorum unum remanet pensile in basilica Vaticana ad perpetuam rei memoriam: alterum, expleta Canonizatione, transfertur solemni processione ad Ecclesiam, in qua primum canonizati festum celebratur. Hæc secunda processio describitur a Chiappono in Act. Canoniz. Modus vero tradendi vexillum, quod est processionaliter deferendum, exponitur in Cæremoniali basilicæ Vaticanæ, composito a Michaele Angelo Matthæjo ejusdem basilicæ Canonico. In Canonizatione a Clemente XII. peracta, idem Pontifex medicorum consilio processioni non interfuit, sed ejus loco Cardinalis Rufus, utpote antiquior inter Cardinales Episcopos præsentes, qui etiam postmodum solemnem Missam celebravit.

a ad 11. Maji to. 2.

§. VII.

De solemnis Canonizationis actu juxta ritum antiquiorem.

11 &c. SOlemnem hunc actum Card. Ostiensis *in cap. Audivimus de Rel. & ven. SS.* describens, ait: fieri flexis genibus orationem, cani hymnum *Veni Sancte Spiritus*, aut alium: Papam mox ab oratione surgentem definire, illum, de quo agitur esse Sanctum, & uti Sanctum esse venerandum, ejusque festum esse colendum: tandem cani *Te Deum laudamus*. Similia versibus descripta referuntur de Canoniz. S. Petri Cælestini apud Bolland. (*b*), & in Ordine Rom. Card. Cajetani apud Mabill. (*c*), ubi additur, Papam, si velit, elargiri indulgentias; post hymnum *Te Deum*, recitare orationem de canonizato; tandem a Cardinali Diacono in confessione mentionem fieri immediate post Apostolos de eodem Sancto canonizato, post quam confessionem Papa facit absolutionem, & dat more consueto benedictionem, mentionem faciendo de Sancto Canonizato. Eadem verba in aliis monumentis reperiuntur.

b ad 19. Maji.

c muf. Ital. to. 2.

§. VIII.

De nonnullis aliis juxta ritum antiquiorem Canonizationis ad ejusdem actum pertinentibus.

15 &c. IN ipso Canonizationis actu aliquando recitata fuerunt miracula, intercessione canonizandi patrata, ut colligitur ex Canonizatione S. Laurentii Archiepiscopi Dublinensis apud Bessin. (*d*), & ex aliis Canonizationibus apud Wadingum (*e*), & Bolland. (*f*). Præterea occasione Canonizationis Pontifices canonizandorum corpora elevari jusserunt, immo ipsimet elevarunt, si corpora erant, ubi Canonizatio celebrabatur, ut constat ex bull. Canoniz.

d collect. Concil. Rotomag. par. 2. pag. 47.

e annal. Minor. to. 2. pag. 280.

f ad 19. Maji to. 4.

SS. Gerardi Episcopi Tullen., Francisci Assisien., & aliorum. Corpus S. Francisci, sic elevatum, per aliquod tempus, saltem Principibus viris, conspiciendum patuit., sed a Sixto IV., hortante S. Jacobo de Piceno, anno 1486. reconditum est. Alia ad hunc antiquiorem ritum spectantia, alibi dabuntur.

§. IX.

De solemni actu Canonizationis juxta recentiorem, & præsentem ritum.

18 &c. JUxta præsentem ritum Pontifex, qui solemni memoratæ processioni interest, basilicam Vaticanam ingressus, in Solio sedens excipit ad obedientiam Cardinales, Episcopos, Abbates, & Pœnitentiarios. Post hæc Advocatus Consistorialis cum Procuratore delegato ad imum Solii gradum ab uno ex cæremoniarum Magistris ductus, Canonizationem nomine Procuratoris ter petit. Ad duas primas petitiones Secretarius Brevium ad Principes respondet pro Pontifice, fundendas esse preces ad implorandum Divinum adjutorium, ideoque post primam canuntur Litaniæ SS., post secundam hymnus *Veni Creator Spiritus*. Ad tertiam aperit mentem Pontificis de peragenda Canonizatione, & Pontifex sententiam profert, qua definit, Beatum esse Sanctorum catalogo adscribendum. Sententiam hanc excipit Advocatus nomine Procuratoris, actisque gratiis, petit litteras Apostolicas super Canonizatione, cui Pontifex respondet: decernimus. Tum Advocatus Protonotarios, & Notarios rogat, ut unum, aut plura instrumenta ad perpetuam memoriam conficiant, eorumque antiquior in testes vocat stantes in area Solii Pontificii. Canitur tandem hymnus *Te Deum*, & mentio fit canonizati in oratione, confessione, & benedictione. Solemnis hic ritus ex multis Canonizationibus a Sixti IV. tempore factis eruitur. In formula sententiæ Canonizationis edita a Clemente XI., aliisque Pontificibus ante ipsum, non memorantur Missa, & Officium in honorem canonizatorum. At Officium exprimitur in formula, quæ extat in lib. cærem. Archiepiscopi Corcyren., & qua Sixtus V., Clemens VIII., & Urbanus VIII. usi sunt. Juxta Ordinem Rom. Card. Cajetani apud Mabillon. Papa olim in Consistorio secreto committebat duobus Cardinalibus, ut componerent lectiones, & alia pro Officio canonizandi. Verum cum, licet in sententia, aut bulla Canoniz. decernatur Officium; requiratur tamen novum Congregationis rituum decretum, a Pontifice approbandum, ut in Ecclesia universali recitetur; aptior proinde esse videtur formula, in qua illud omittatur.

§. X.

De Missa a summo Pontifice celebranda in solemni Canonizatione Sanctorum.

23 &c. PLura antiquiora monumenta omnino silent de Missa occasione Canonizationis a Pontifice celebrata. Ex his Phœbeus olim Congregationis rituum Secretarius ostendit, non ex necessitate, sed ex decentia celebrandam esse a Pontificibus Missam in Canonizationibus. Suffragatur Panvinius (*a*), affirmans celebrare solere aliquem ex Cardinalibus, quando Pontifex est impeditus, uti contigit in Canoniz. SS. Petri de Alcantara, Laurentii Justiniani, & aliorum. Quod si Pontifex impeditus non sit, congruum omnino est, ut ipse celebret. Nam Alexander III., qui novum Canonizationis ordinem induxit, Missam celebravit in Canoniz. S. Thomæ Cantuarien., Clemens V. in Canoniz. S. Petri Cælestini, & Bonifacius IX. omissam ob infirmitatem in Canoniz. S. Birgittæ, sequenti die in basi-

a de præstant. basil. Vatic. l. 6. c. 18.

basilica Vaticana celebravit cum consuetis in Canonizatione cæremoniis. His accedunt Card. Ostiensis *in cap. Audivimus*, Ordo Rom. Card. Cajetani, liber cærem. editus sub Leone X., aliaque monumenta, in quibus mentio fit de solemni Missa a Pontifice celebranda in Canonizatione Sanctorum, ac tandem subsequentium Pontificum consuetudo. His addendum, quod quotiescumque Pontifex in basilica Vaticana Missam cantat, Card. basilicæ Archipresbyter cum duobus Canonicis Sacrario præfectis *presbyterium*, seu vigintiquinque denarios signo veterum Pontificum signatos ei offert pro *Missa bene cantata*. In Canoniz. S. Didaci novum altare ligneum constructum est impositò minori lapideo portatili, ut Sixtus V. in eo celebraret. Lapideum Canonici S. Petri, quibus ex consuetudine relinquendum erat, Oratori Catholici Regis donarunt, ut illud ad eumdem Catholicum Regem transmitteret, ac propterea Pontifex illud Indulgentiis ditavit, & facultatem concessit quibusdam sacris viris, ut in eo celebrare possent. Clemens XII. in Canonizatione, quam peregit, neque Missam impeditus celebravit, neque celebratæ a Cardinali Rufo interfuit: reliqua tamen de more rite explevit.

§. XI.

De Oblationibus, quæ fiunt in Missa, quæ celebratur occasione Canonizationis.

28 &c. SIve Pontifex, sive Cardinalis Missam celebret, post expletam Canonizationem semper fiunt oblationes, & Indulgentiæ in ea conceduntur. Harum oblationum ritum describit Angelus Rocca *tract. de Canoniz. SS.* (a), juxta quem tres Cardinales Congregationis rituum, qui in Canonizatione olim Judices fuerunt, unus scilicet Episcopus, alter Presbyter, tertius Diaconus, & simul Oratores Canonizationis, vel istorum loco alii Cardinales a Papa electi, in Missæ Offertorio cereos, panes auratos, & argentatos, parvos cados auratos, & argentatos vino plenos, turtures, columbas, aviculasque diversas vivas in canistellis depictis inclusas offerebant. Nunc totidem ejusdem Congregationis Cardinales, in dictis Ordinibus constituti, respective eliguntur ad oblationes præstandas, quot sunt canonizandi. Deficientibus Cardinalibus Episcopis substituuntur Cardinales Presbyteri, ut contigit sub Clemente XI. Istarum oblationum significationem exposuit Rocca cit. cum aliis: earumdem vero apparatus, & comitatus describuntur in Actis præteritarum Canonizationum: hujus autem ritus antiquitatem tradunt Ordo Rom. Petri Amelii apud Mabillon. cit., & Ordo Canoniz. SS. anni 1494. in collect. Concil. Britan., in quo additur, columbos offerri, ex quibus unus saltem evolare posset, ac memoratur vexillum Promotoris Canoniz. deferendum ante Offertorium. Demum oblationis ordo describitur in lib. cærem. Archiepiscopi Corcyren., sed reticetur columbus prædictus qui evolare possit. Post eadem tempora Magister cæremoniarum consuevit in oblatione abscindere reticulum quasilli, aviculas continentis, quæ statim evolabant, ut legitur in Act. S. Didaci, & aliorum; ac de hac abscissione silent Acta S. Raymundi, aliorumque, & omissa fuit in Canoniz. sub Clemente XI., cum nullum repræsentet mysterium, nec in lib. cærem. præscribatur. Omissa pariter est sub Clemente XII., cui oblationes consuetæ factæ sunt, dum canebatur *Te Deum*, cum ipse nec Missam celebrare, nec celebrandæ interesse potuerit.

(a) to. 1. oper. pag. 143.

§. XII.

§. XII.

De Oblatione turturum, columbarum, & avium omissa a sanctæ memoriæ Benedicto XIII. in Canonizationibus ab eo factis.

35 HAnc turturum, columbarum, & avium oblationem omissam fuisse, tamquam Ecclesiæ disciplinæ minime consonam, refert Fontaninus in codice Canoniz. Profecto ex Ecclesiæ monumentis in Missa offerri solum dicuntur panis, vinum, & cera. Panem fermentatum consecrandum antiquitus oblatum contendit Sirmondus (a), quem sequitur Card. Bona (b). Contra fermentatum in usus Sacerdotum, & pauperum; azymum vero in consecrationem oblatum existimant Mabillon., aliique. Hic mos viguit, donec pecunia pro celebratione,& applicatione Sacrificii præstari cœpit: supersunt tamen aliqua vestigia in Missa, dum consecrantur Episcopi, & benedicuntur Abbates, & Abbatissæ, & in Metropolitana Mediolanensi, teste Macro (c). His monumentis innixus Benedictus XIII. prædictam oblationem in Canonizationibus respuit, addens, proscriptam fuisse can.3. Apost., quin eum a proposito dimoveret oblatio lactis, & mellis, permissa in Concilio Carthaginien. anni 397. quamvis vetita in can. Apost. Ea enim specialiter die Paschæ benedicebantur, infundenda infantibus recens baptizandis. Attamen Clemens XII. easdem turturum, columbarum, & avium oblationes restituit.

a disq. de Azym.

b rer. litur. gic. l. 1. c. 23

c vocab. Eccl. v. Oblatio.

§. XIII.

De summi Pontificis panegyrica oratione in honorem Beati inter Sanctos referendi.

36. 37 POntifices in Canonizatione concionem habere consuevisse, testantur Ostiensis *in cap. Audivimus*, Ordo Rom. Card. Cajetani, aliique Auctores: habitas exhibent monumenta, & bullæ Canoniz. SS. Petri Cælestini, Thomæ Aquinatis, & aliorum. Postquam autem Secretarius Brevium ad Principes consuevit Advocato Consistoriali, pro Canonizatione supplicanti, respondere, Pontifices utplurimum concionem omiserunt; sed Clemens XI. laudabilem hunc concionandi morem in Missa occasione Canonizationis retinuit.

§. XIV.

De Bulla Canonizationis.

38 PRolata Canonizationis postrema sententia, Pontifex, Advocato Consistoriali instante, decernit bullæ expeditionem. Ante hanc olim non poterat celebrari festum Canonizationis, ut colligitur ex decreto Congregationis rituum 5. *Augusti* 1665. in causa S.Francisci Salesii. Si Pontifex præmoriatur, aliquis ex successoribus bullam proprio nomine expedit, Canonizatione, & gestis antecessoris memoratis. Primus id præstitisse creditur Gregorius XI., quem alii subinde secuti sunt. In bulla exponuntur vita, miracula, & cætera judicialiter acta; quæ tamen Honorius III. in bulla Canoniz. B. Willelmi Bituricen. Archiep. omisit, quia nota, & multiplicia. Ab Honorii more recesserunt alii Pontifices, præter Benedictum XIII., qui bullarum brevitati studuit, ne ea, quæ forte in bulla omitterentur, falsa dicerentur. Alias præterea litteras Pontifices ad totius Ecclesiæ, vel unius nationis Præsules, vel ad aliquem Religiosorum cœtum, vel ad nonnullos Principes scripserunt, Canonizationem indicentes, & ad cultum canonizati excitantes, quæ extant collectæ in codice Canoniz.

CA-

CAPUT XXXVII.

De Actibus cultus servis Dei post Beatificationem deferendis.

1 &c. UT in hoc recte proceditur, prius agendum est de titulis SERVUS DEI, VENERABILIS DEI SERVUS, BEATUS, SANCTUS. Primum titulum aliquando Abbatibus attributum, vel potius Abbates in eo comprehensos fuisse, desumitur ex Synodo Suessionensi anni 744. interprete Petro de Marca (*a*) Graeci eumdem tribuunt unicuique baptizando in forma baptismi, Latinis minime contradicentibus, cum eam nec Eugenius IV. in Armenorum instructione, nec Concilium Londinense an.1556. reprobaverint. Quidquid de his sit, titulus *Servi Dei* juxta consuetudinem Congregationis rituum tribuitur dumtaxat iis, de quorum Beatificatione agitur, eoque appellantur in omnibus, & in omnium scripturis, & decretis ad causam pertinentibus. Imo citra laesionem Decretorum Urbani VIII. omnes, qui cum sanctitatis laude decedunt, sic appellantur in inscriptione imaginum, & in vita typis impressa. Addere hic libet, eos praecipue dictos fuisse in veteri, & novo Testamento *Servos Dei*, qui eximiis virtutibus floruerunt, ut Moyses 2. Esdrae 9.& alii alibi, quibus consonat *homil.*1.S. Joannis Cryf. *in epist.ad Rom.*in ea verba *Paulus Servus Jesu Christi*. His addi potest, quod licet soli Romano Pontifici jure debeatur titulus *Universalis Episcopi*, juxta *dictatum S.Gregorii VII. can.*2.,ob modestiam tamen S. Gregorius Magnus pro se, & successoribus induxit titulum *Servus Servorum Dei*, eorum scilicet, qui Fide, & moribus Deo inserviunt, de quibus S. Augustinus in *Psal.*99.

a de concord. Sacerd.& Imper. l.6. c. 24. n.3.

4 &c. *Venerabilis Dei Servus* dicitur is, cujus fama sanctitatis judicialiter probata sit, ut notavit Blasius a Purificatione. Tales stricte sunt juxta consuetudinem Congregationis rituum ii, in quorum causis signata est commissio introductionis. Lato tamen modo hoc titulo aliquando decorati fuerunt in historiis, etiam Romae impressis, plerique cum sanctitatis laude defuncti, praesertim Episcopi, aut Sacerdotes, licet eorum causae non fuerint introductae, ut innuit Card.Baronius ad an.731. super hoc titulo Bedae attributo. Ita sane Beda vocatur in Martyrol. Rom. (*b*), sed & sanctum dici ex Ilduino, & Mariano Scoto vult idem Baronius *in notis*, aniles fabellas de titulo *Venerabilis* Bedae collato rejiciens cum Trithemio (*c*): plaudentibus Bollandianis (*d*), aliisque. Aliquando *Venerabiles* cognominati sunt Summi Pontifices, ut in Synodis Rom. sub Hilario, & Bonifacio II. Interdum Episcopi, ut in collatione prima Carthaginensi Catholicorum cum Donatistis. Aliquando Principes Catholici, ut in epist. Hadriani I. adversus Elipandum. Nonnunquam Martyres vindicati, ut in Constitutione Marciani Imperatoris, qua revocavit aliam Constitutionem Theodosii, qui Conciliabulum Ephesinum sub Dioscoro, & damnationem S. Flaviani approbaverat. Aliquando Nosocomia, & similia, leges, respublica, & senectus. Sed hic agitur de titulo *Venerabilis* juxta consuetudinem Congregationis rituum.

b ad 27. Maii.

c l.2.de vir. illustr.Ord. S. Bened.

d ad 27. Maii to.6. pag.715.

7 Tituli *Beati*, & *Sancti*, aliquando promiscue adhibentur, ut saepe fit erga Deiparam Virginem. In Martyrologiis, & codice Carolino Petrus Apostolus, & alii appellantur *Beati*. Verumtamen ex S. Sedis, & Congregationis rituum consuetudine *Beatus* dicitur, qui formaliter, vel aequipollenter beatificatus est. *Sanctus* autem, qui alterutro modo canonizatus est. Deus in scripturis dicitur *Sanctus*, & *Sanctus Sanctorum*, habet enim sanctitatem essentialem, & a se, creaturae vero defectibilem, & participatam. Christus quoque dicitur *Sanctus Sanctorum*, & ut Deus ex modo dictis, & ut homo, tum quia conceptus est de Spiritu

tu Sancto, tum propter unionem hypostaticam, tum ob alias rationes. *Sanctos* sæpe nominant Christianos Apostolus, & S.Lucas. Demum *Sancti* vocari possunt omnes in gratia morientes: sed in præsenti ita nominantur ii, quos sanctitate in vita, & miraculis post obitum fulgentes Ecclesia cultu dignos judicavit. De *Divi* nomine nil additur, utpote profano, quodque Card.Bellarminus in recognitione suorum librorum reprobavit.

8 &c. His explicatis, aptissima regula videtur, ut Beatis antiquissimum immemorabilem cultum possidentibus illi actus cultus exhibeantur, quos ab immemorabili, sciente, & tolerante Ordinario, vel Sede Apostolica, obtinuerunt: Beatificatis vero ex Indulto Congregationis rituum, aut Pontificis, adhibeantur actus in Indulto designati. Exemplis id clarius fiet. Quærunt scribentes de his rebus, quo tempore Beatificationes a Romanis Pontificibus fieri cœptæ sint. Si quæstio sit de Beatificationibus, idest de cultu ab Episcopis in suis diœcesibus decreto in honorem alicujus Servi Dei, implorata tamen summi Pontificis auctoritate pro confirmatione, repetenda sunt superius dicta de interventu Pontificiæ auctoritatis in cultu decernendo. Si respiciat Beatificationes post reservatam privative Sedi Apostolicæ harum causarum cognitionem, & decisionem, initium illud, quidquid alii senserint, referendum videtur ad tempora Alexandri III. Ad id enim valde confert cultus ab eo concessus erga B. Guillelmum a Malavalle. Alias subinde Beatificationes expleverunt Successores, in quibus diversas cultus species indulserunt, ut scilicet ageretur Beati festum, vel fieret ejus commemoratio in Divinis Officiis, & similia juxta Pontificis placitum. Sic Honorius III. permisit Molismensibus, ut in sua Ecclesia suffragia Roberti Abbatis Molismensis Fundatoris Ord. Cisterc. implorarent; Gregorius X., ut corpus B.Luchesii processionaliter deferri posset: quibus suffragantur alia aliorum Pontificum indulta pro aliis Beatis. Quapropter usus debet esse concessionibus conformis, & non amplior, ut sit legitimus. Idque confirmatur decreto Congregationis rituum 5.*Octob*.1652., quo edicitur, ne quis cujuscumque Ordinis, & Instituti verbales Indultorum limites præsertim in celebrandis Missis, & Officio cum Octavis excedere possit. Die 19. Februar. 1658. coram Alexandro VII. statutum fuit, Beatis non posse tribui titulum *Sancti*, eorumque capita radiolis, non diademate ornari debere. Demum idem Alexander 27.Septembr. 1659. cuncta ad cultum Beatorum pertinentia distinctius decrevit, cujus decreta Congregatio 17. Apr. 1660. explicavit.

CAPUT XXXVIII.

De actibus cultus Beatis post Canonizationem exhibendis.

1 Septem numerantur hujusmodi actus. Primus: Canonizati adscribuntur catalogo SS., idest, præcipitur, ut habeantur, & dicantur publice Sancti. Secundus: invocantur in publicis Ecclesiæ precibus, neque pro eis orare licet. Quocirca si aliquando pro sanctis preces offerri videantur, intelligendum est, ut Fideles eos glorificent in terris, & imitentur, de quibus Innocentius III. *in cap. Cum Marthæ*, & Renaudotius (*a*). Tertius: Templa in eorum memoriam eriguntur. Quartus: Missa in eorum honorem offertur, & Officium publice in Ecclesiis cantatur, ut eruitur ex Conciliis Chalcedon., & Trident. Quintus: dies festi in eorum anniversariis aguntur. Sextus: eorum imagines cum radiis, & diademate in signum gloriæ pinguntur. Septimus: eorum reliquiæ publice honorantur. De his Card.Bellarminus (*b*) & alii.

2 Catalogum Sanctorum nonnulli putant esse Romanum Martyrologium; sed rectius in corde, & mente Eccle-

a Liturg. Orient. to. 1. pag. 505. & 528.

b to. 2. l. 1. de SS. Beatit. c. 7.

siam

ſiæ illum conſtituit Bivarius *in comment. ad Chron. M. Maximi* (*a*), ut ſcilicet ſit numerus Sanctorum, quos ipſa Eccleſia univerſis Fidelibus colendos proponit.

a in S. Joan. Erem. §. 4.

3 &c. Quod ad Miſſam, & Officium ſpectat, hodie de omnibus fere Canonizatis celebrantur in determinatis locis, cum nunc Canonizationem ſemper præcedat Beatificatio, & in Brevibus Beatificationis formalis ſemper, æquipollentis vero fere ſemper ea concedantur; non tamen in Eccleſia univerſali, niſi ſummus Pontifex per decretum a ſententia, & bulla Canoniz. diſtinctum præcipiat, vel indulgeat. In quibuſdam quidem Canoniz. bullis nulla fit Officii mentio, ut ſunt bull. Canoniz. SS. Udalrici, Petri Epiſcopi Anagnini, & aliorum. In quibuſdam permittitur, ut SS. Tereſiæ, Philippi Nerii, & aliorum. In aliis Miſſa, & Officium pro Eccleſia univerſali præcipiuntur, eæque ſunt SS. Bennonis, Antonini, & aliorum. Nihilominus, ut ea in Eccleſia univerſa executionem obtineant, prædictum novum decretum omnino requiritur, ut reſpondit Congregatio rituum apud Gavantum (*b*), & adnotarunt Paſqualig. (*c*), & Lezana (*d*), quibus cohæret conſuetudo, & obſervantia apud eumdem Paſqualig. Hinc licet in bull. Canoniz. S. Bennonis Miſſa, & Officium præcipiantur, nondum tamen in praxim deducta ſunt, deficiente ſecundario decreto. Celebrantur vero in honorem SS. Antonini, Didaci, & aliorum, eo quod ejuſmodi decretum acceſſerit. In bull. Canoniz. SS. Pii V., & aliorum Miſſa, & Officium omiſſa ſunt, inſtante Benedicto XIV. tunc Fidei Promotore, ne imperitis errandi occaſio præberetur.

b commen. ad rub. Br. Rom. ſec. 2. c. 2. n. 30.

c de Sacrif. novæ leg. to. 5. q. 268. n. 5.

d tom. 4. conſult. 2. n. 5. & 6.

8 &c. Poſt hæc quæritur, an præceptum de colendo Canonizato, Miſſaque, & Officio in ejus honorem celebrandis Eccleſiam Orientalem cum Occidentali comprehendat. Pro hujus reſolutione præmittendum videtur; aliquam inter utramque Eccleſiam, etiam ante ſchiſma Græcorum, fuiſſe differentiam in ſacra Liturgia: præcipue in Divinis Officiis recitandis, & Sacramentis adminiſtrandis, uti oſtendunt Arcudius (*e*), Allatius (*f*), aliique. Præterea ſummi Pontifices curarunt, ut Græci ad unitatem redeuntes abjicerent errores, & Sedi Apoſtolicæ ſubderentur, ſervatis tamen eorum ritibus, & conſuetudinibus, quæ neque periculum animarum inducerent, neque honeſtati Eccleſiaſticæ derogarent. Sic retenta ſemper fuit antiqua eorum conſuetudo in Miſſis, & Officiis celebrandis: quod contigit etiam quoad ritum Syriacum Maronitarum, & in repetitis unionibus Armeniorum, Copticorum, Abyſſinorum, Neſtorianorum, & Chaldæorum, ut ex pluribus Pontificum Conſtitutionibus, aliiſque monumentis dignoſcitur. Immo Benedictus XIII. Synodum provincialem Rhutenorum habitam Zamoſcæ anno 1720. confirmavit, intactis Anteceſſorum Conſtitutionibus, & Conciliorum generalium decretis ſuper Græcorum ritibus. Demum Pontifices, etſi improbaverint conſuetudinem, ut Græci latino ritu, latini græco Miſſam, & Officium peragerent; voluerunt tamen, ut Orientales ſervatis ſervandis ſacra facerent in urbe juxta eorum ritum; nam Clemens VIII. Epiſcopum Græcum Catholicum in Urbe admiſit, ut Græcos Epiſcopis Latinis Italiæ ſubjectos ordinaret: Officia, & Miſſæ in Eccleſiis Collegiorum Græci, & Maronitarum publice celebrantur: & Benedictus XIII. conſtituit, ut in aliis Urbis Eccleſiis Sacerdotes Orientales ad celebrandas Miſſas ſine licentia Cardinalis Urbis Vicarii non admitterentur.

e de concord. Eccl. Or. & Occid. in 7. Sacram. adm.

f de Eccl. Occ. & Or. perp. conſenſ.

14. 15 His præmiſſis, diſtinguendum eſt præceptum de colendis ſanctis a præcepto de Miſſa, & Officio in eorum honorem celebrandis. Cumque primum ad Fidem pertineat juxta nonnullos, ejuſque violatio juxta omnes induceret periculum animarum, aut ſaltem derogaret Eccleſiaſticæ hone-

ſtati,

stati, & cum insuper Romanus Pontifex sit caput utriusque Ecclesiæ; hinc fit, ut Orientales æque, ac Occidentales quemcumque ab eo canonizatum, tamquam Sanctum venerari teneantur. Non tamen Missam, & Officium in ejus honorem peragere, nisi Pontifices id expresse præceperint, juxta definitionem relatam apud Verricellum *de Apost. Mission.* (a). Neque ad id sufficiunt verba universalia; nam in Missalibus, & Breviariis pro eorum usu in Urbe editis præscribuntur Missæ, & Officia præcipue in honorem Sanctorum, quos ante schisma colebant, omissis sanctis postea canonizatis. Non obstant decretum Eugenii IV. in unione Armenorum, & instructio Clementis VIII. de observandis Latinorum festis. Primus enim solum præscripsit, ut Armeni se conformarent Ecclesiæ universali, quoad dies quarumdam solemnitatum. Secundus vero mandat, ut Græci in diœcesibus Latinis viventes Missam audiant, & ab operibus servilibus in Latinorum festis abstineant.

a quæst.83. & 84.

CAPUT XXXIX.

De differentiis inter Beatificationem, & Canonizationem.

1. 2. NOnnulli utramque promiscue sumi posse putant. Alii Canonizationem distinguentes in universalem, & particularem, Beatificationem appellant particularem Canonizationem. Alii volunt esse absolute, vel saltem particulariter canonizatos, quotquot judicio Episcopali juxta antiquam disciplinam cultum obtinuerunt.

3 Verumtamen, attenta antiquiori disciplina, hæc differentia consistebat in Episcopi præcepto de cultu coarctato ad propriam diœcesim, & tunc erat Beatificatio, & in ejus extensione ad universam Ecclesiam, accedente Romani Pontificis tacito, vel expresso consensu, & erat Canonizatio.

4 &c. Difficilius statui potest discrimen post delatum ad Sedem Apostolicam Beatificationis, & Canonizationis judicium. In primis Beatificatio numquam dicenda videtur particularis Canonizatio, nam Pontifices in pluribus Beatificationum Brevibus clausulas apposuerunt, quibus omnis Canonizatio excluditur. Inde tradunt Doctores, summum Pontificem per Beatificationem permittere alicui Dei servo determinatum cultum in quibusdam locis, donec canonizetur: ita Scacch. *de notis, & sign. sanct.* (b), & alii, per Canonizationem vero definire, eumdem colendum esse in universa Ecclesia: ita Innocentius *in cap. Audivimus*, Ostien. & alii. Hine Beatificationem a Canonizatione per id differre docent, quod prima sit actus præparatorius, importet cultum permissum, & hunc coarctatum ad determinatum locum: secunda vero sit actus extremus, importet cultum præceptum, & ad universam Ecclesiam extensum. Ita Gonzal *in cap Audivimus* Contelor. (c), aliique plures. P. Mathæue. *in pract. ad caus. Beatif. & Canoniz.* (d) contendit, cultum etiam in Beatificatione præcipi, exceptisque Missa, & Officio, extendi ad universam Ecclesiam, sed ei respondet P. Memmius *in tract. de rit. Canoniz. SS.* Verumtamen ex litteris Apostolicis prædicta differentia tutius statui poterit.

b sect. 11. c. 1. p. 126.

c de Canoniz. SS. c. 2. n. 5. & seqq.

d quæst. proem. cap. un. n. 7. & seqq.

8 &c. Itaque regulariter per Beatificationem cultus dumtaxat permittitur, ut constat ex Brevibus Beatificationum Joannis Boni, Philippi Benitii, & aliorum plurium. Aliquando tamen præceptus est. Nam Alexander III. jussit, celebrari Officium in diœcesi Grossetanensi in honorem B. Guillelmi a Malavalle, idque confirmavit Innocentius III. Similia præstiterunt Leo X. erga B. Hosannam pro civitate, & territorio Mantuano: Clemens IX. erga B. Rosam Limanam, dum hanc in principalem Limæ, & Peruvii patronam elegit: & Clemens X., cum eamdem totius Americæ, Philippina-

pinarum, ac Indiarum; & B.Stanislaum Kostkam Poloniæ, Lituaniæ, & adjunctarum provinciarum patronos principaliores renunciaverit. Cultus quoque Beatorum ad aliquem determinatum locum in omnibus fere Beatificationum Brevibus coarctatur, aliquando tamen ad totam Ecclesiam ampliatus fuit, ut B.Joannis Boni ex concessione Sixti IV., & B. Rosæ Limanæ ex Indulto Clementis X. At ex iisdem Apostolicis Litteris satis patet, Canonizationem esse summi Pontificis definitivam sententiam, qua cultum præcipit, ut ex omnibus Canonizationum bullis colligitur. Quod si in nonnullis antiquioribus habeantur verba hortativa, adduntur tamen & præcipientia, ut in illis SS.Geraldi, Chunegundis, & aliorum. Demum in Canonizatione cultus ad universam Ecclesiam revera extenditur, ut omnes Canonizationum bullæ ostendunt; & licet nonnullæ particularibus personis inscriptæ sint, cultus tamen in iis non coarctatur, sed de peracta Canonizatione, quam forte petierant, certiores redduntur, ut canonizati precibus se fidentius commendarent. Ceterum cultum in Canonizationibus præcipi clarissime demonstrat sententia, quam Pontifex tam solemniter profert in Canonizatione.

12 &c. Cum igitur Beatificatio regulariter sit cultus permissio, aliquando autem præceptum, limitatum tamen, & directum ad futuram definitivam sententiam; & cultus Beatorum sit regulariter restrictus ad determinatum locum; aliquando vero ad universam Ecclesiam extensus, sed mere permissive. Canonizatio autem sit summi Pontificis sententia ultimo definitiva, qua cultus in universa Ecclesia præcipitur, in hac utique sententia constituenda est differentia inter Beatificationem, & Canonizationem.

CAPUT XL.

In quo explicatur Sedis Apostolicæ permissio, quæ per Beatificationem habetur.

1 Permissio alia est approbans, & competit Beatificationi formali, & æquipollenti; alia suspendens, cum nempe Sedes Apostolica cultum, quem alicui in particulari loco ab antiquo exhiberi cognovit, non removet, explicite tamen, vel implicite protestatur, se non approbare, ideoque ex hac permissione difficulter Beatificatio producitur.

2.3 Id exemplis cultus Luciferi Calaritani, & cultus Raymundi Lulli illustrabitur. Primus pluribus pro Fide Catholica gestis, exilium sustinuit, & Confessoris nomen obtinuit. Solutus ab exilio Paulinum presbyterum in Episcopum Antiochiæ consecravit, ut dissensiones componeret, sed potius auctæ fuerunt. Hoc S. Eusebius Vercellensis neque approbavit, neque publice improbavit, sed Lucifer ab ejus communione discessit, & incertum adhuc, an ad graviora processerit. Eum Ecclesiæ sensui semper adhæsisse referunt Socrates, & Sozomenus; at defecisse tradunt Sulpitius Severus, SS.Ambrosius, & Augustinus: Beatum autem appellat S. Hieronymus. Demum in civitate Calaritana inventa est Ecclesia subterranea S. Lucifero dicata, inventum quoque ejus corpus cum sanctitatis indiciis, & miracula ad ejus sanctitatem patefaciendam patrata referuntur apud Bolland. (*a*), & Spondanum ad an.362. Nihilominus hæc alteri Lucifero adjudicant Natalis Alexander (*b*), & Baillet (*c*). Alii putant a Schismaticis Luciferianis cultum adhibitum fuisse prædicto Lucifero, & continuatum post schisma, revixisse vero inventa prædicta Ecclesia. Hæc tamen pro legitimo cultu non sufficiunt, cum ejus nomen non sit insertum in Romanum Martyrologium.

a ad 20. Maii to.5.

b sec.4. c. 3. an.13.

c in vit. Lucif. ad 20. Maii.

Præterea de Luciferi sanctitate, & cultu turbas excitarunt Archiepiscopi Turritanus, & Calaritanus, primus scilicet contra Luciferum, secundus pro Lucifero stetit; & huic adhæserunt Bollandiani (*a*). Porro si, ut iidem dicunt, Congregatio Inquisitionis Romanæ silentium causæ imposuisset, cultumque in eo statu, in quo erat, servasset, sufficiens pro Beatificatione adesset Sanctæ Sedis scientia, tolerantia, & permissio. Verum simultatibus inter prædictos Archiepiscopos super Luciferi cultu exortis, & ad Inquisitionem primum Hispanicam, inde ad Sedem Apostolicam delatis, Urbanus VIII., re mature discussa in Inquisitionis Romanæ tribunali, & attentis potissimum scandalis, quæ ex dicta disputatione derivabantur (*b*), omnem prohibuit de ea re disputationem, sed protestatus est, se non intendere quidquam seu pro sanctitate, seu contra sanctitatem Luciferi declarare, sed eam manere velle in statu, in quo reperiebatur. Hæc autem non videtur sufficiens tolerantia, & permissio, qualis pro Beatificatione requiritur, præsertim, quia postea (*c*) declaravit, non licere quomodocumque Missam,& Officium in honorem Luciferi celebrari, neque licere ejus imaginem colendam exponere.

a ad 20. Maii to. 5.

b 20. Jun 1641.

c 17. Octobris 1647.

4 Raymundi Lulli Martyrium ei a Saracenis inflictum, ejus corporis delationem ad insulas Baleares, & cultum, quem ibi obtinet, memorat Arturus ad 23. Julii. Sed ut inter Beatos recensendus sit, non sufficit publici cultus antiquitatem, ac scientiam, & tolerantiam Episcoporum demonstrare, si tali cultui Sedes Apostolica adversari videatur. Enimvero Gregorius XI. ducentos articulos Librorum Lulli errore, & hæresi manifeste infectos solemniter damnavit, teste Nicolao Eymerico *in direct. Inquisit.* (*d*), ubi refert Gregorii bullam. Nec juvat asserere, bullam fuisse ab Eymerico confictam, aut errores alterius Raymundi Lulli de Tarraga ab eodem Gregorio damnatos, huic Raymundo Lullo falso fuisse adscriptos. Primum enim non patiuntur gesta, & merita Eymerici, & quamvis nunc in regestis Pontificiis bulla forte non adsit, quia deperdita, dum Sedes Apostolica Avenione ad Urbem translata fuit; invenitur tamen in pluribus authenticis monumentis. Secundum excludunt Constitutiones Apostolicæ, utrumque Raymundum in damnationibus aperte distinguentes. Præterea notæ sunt definitiones Congregationum Indicis, & Inquisitionis de operibus Raymundi Lulli apud Card, Albitium *in tract. de inconst. in Fide* (*e*). Pugnant quidem pro Lulli sanctitate nonnulli eruditi; sed & alii adversantur. Quapropter Petrus Franciscus de Rubeis olim Fidei Promotor P. Provinciali Belgii Ord. Præd. respondit, eum sanctum, aut Martyrem non esse dicendum. Itaque Raymundus Lullus inter Beatificatos non est recensendus.

d part. 2. qu. 9. & 26.

e c. 40. a n. 145. ad n. 152.

CAPUT XLI.

In quo nonnulla indicantur de Sedis Apostolicæ definitiva sententia, quæ in Canonizatione profertur.

1 Post delatas ad Sedem Apostolicam Canonizationum causas, introducta est quædam æquipollens Canonizatio, per quam Pontifex omissis formali sententia definitiva, judicialibus processibus, consuetisque cæremoniis, superius expositis, jubet, aliquem Dei servum, qui in antiqua cultus possessione est, & de cujus heroicis virtutibus, aut martyrio, & miraculis constans est gravium Historicorum assertio, accedente etiam continuata miraculorum fama, jubet, inquam, in universa Ecclesia per Officii, ac Missæ celebrationem coli. Rem per exempla exponere peropportunum duco.

§. I.

§. I.

De S. Romualdo.

2 &c. ANno quinto post ejus obitum Sedes Apostolica Monachis concessit, ut altare super illius corpus erigerent, uti narrat S. Damianus (*a*). Indultum tamen hujusmodi diligenter conquisitum nullibi repertum est. Canonizatum censet Baronius (*b*) ex illa altaris erectione, & ex epist. ejusdem S. Damiani *ad Henricum Archiep. Raven.*, in qua inter sanctos Romualdus Camerinensis recensetur. Sed quidquid sit, an S. Damianus loquatur de S. Romualdo, de quo in præsenti, qui Camers certe non fuit; sane altaris erectio Beatificationem potius importat, cum verba concessionis neque præceptum præseferant, neque universam Ecclesiam respiciant, ut eruitur ex S. Damiano *lib. 6. epist. 30. ad Theuzonem*. Præterea initio sæculi XVI. ejus cultus intra Monachos, & Eremitas Camaldulenses coercebatur. Verum paulo post Clemens VIII., judicialem ordinem, reliquasque ceremonias omittens, stantibus virtutibus, continuato cultu, & miraculis, eum æquipollenter canonizavit, cum de consilio Congregationis rituum præceperit; ut ubique ejus Officium recitaretur, translato festo a 19. Junii, qua obiit, ad 7. Febr., qua corpus translatum est, cum 19. Junii SS. Gervasii, & Protasii festum occurrat.

a in vit. S. Rom. cap. ult.

b ad ann. 1027. n. 13.

§. II.

De S. Norberto.

5 SAnctus Norbertus Ordinis Præmonstraten. Institutor, & Episcopus Magdeburgen. obiit anno 1134. Admirabilem ejus vitam scripsit Hugo Præmonstratensis, vel alius ejusdem jussu. An adhuc canonizatus sit, nescire se fatetur Surius. Asserit Castellinus (*c*), sed ignorari ait, a quo Pontifice. Ab Innocentio III. inter Sanctos adscriptum putat Le Paige (*d*), sed deficientibus diplomate, & Auctoribus fide dignis, de rei veritate merito dubitant Bollandiani *ad 6. Junii*. A Gregorio XIII. canonizatum asserit Miræus (*e*); sed cum Gregorius in diplomate virtutes quidem, & miracula recensuerit, solum tamen Ordini Præmonstratensi Officium in ejus honorem concesserit, hæc Beatificatio potius, quam Canonizatio dicitur. Quapropter ab Urbano VIII. æquipollenter canonizatus dicendus est, cum ejus festum de præcepto inseruerit Breviario, & Missali Romano, & a Clemente X., qui (*f*) Officium sub ritu duplici in tota Ecclesia instar aliorum Fundatorum Ordinum Regularium recitari præcepit.

c de certit. glor. SS. pag. 441.

d lib. 2. bibliot. Præmonst. par. 2. c. 43.

e in chron. Præmonst. ad an. 1582.

f 7. Sept. 1672.

§. III.

De S. Brunone.

6. 7 SAnctus Bruno Ord. Carthusianorum Fundator, cujus vita, ex aliis Scriptoribus desumpta, extat apud Surium *ad 6. Octob.*, obiit anno 1101. A Leone X. canonizatum illum refert Baronius *in not. ad Martyrol.* (*g*). Verum Leo X. solum prædicto Ordini festum, & Officium concessit, quæ mox Gregorius XV. pro universa Ecclesia ad libitum in Missali, & Breviario Romano de consilio Congregationis rituum reposuit, uti desumitur ex authenticis documentis ex archivo majoris Carthusiæ Gratianopolitanæ erutis. Verius ergo a Clemente X. æquipollenter canonizatus videtur, cum stantibus tanti viri meritis, miraculis, prædictoque cultu (*h*), Officium in universa Ecclesia sub ritu duplici recitari decrevit.

g ad 6. Octobris.

h 14. Mart. 1674.

§. IV.

§. IV.

De S. Petro Nolasco.

8.9 Sanctus Petrus Nolasco Fundator Ord. B. Mariæ de Mercede obiit anno 1256. A Benedicto XII., seu XIII. illegitimo Pontifice canonizatum putant nonnulli: at hujusce rei nullum extat documentum; alii ab Urbano VIII., sed hic solum (a) Ordini permisit festum cum Officio, & Missa de communi Conf. non Pont. Igitur ab Alexandro VII., concurrentibus solitis circumstantiis, æquipollenter canonizatus est. Hujus enim Pontificis auctoritate, prævio consilio Congregationis rituum (b), nomen in Martyrologio, Officium cum lectionibus propriis, & Missa in Breviario, & in Missali Rom. pro universa Ecclesia de præcepto reposita fuere sub ritu semiduplici, quem deinde ad duplicem elevavit Clemens X. (c). Huc vetustum spectat monumentum pertinens ad cultum S. Petri, videlicet compendium processus ab Ordinario post Sancti obitum super ejus sanctitate constructi, quod inventum, & exhibitum fuit, cum de Officii concessione ageretur; juridice autem recognitum est anno 1721. coram Ordinario Barcinonensi. Hujus exemplar authenticum servatur in Conventu S. Hadriani de Urbe.

a 11. Octobr. 1628.

b ann. 1655

c 23. Jul. 1672.

§. V.

De S. Raymundo Nonnato.

10 Sanctus Raymundus Nonnatus, qui Habitu Ordinis B. Mariæ de Mercede a S. Petro Nolasco, & Cardinalitia dignitate a Gregorio IX. insignitus fuit, obiit anno 1240. Ferunt ejus Canonizationem fuisse a prædicto illegitimo Pontifice Benedicto XII., seu XIII. peractam, approbatam vero a Concilio Constantiensi, & a legitimis Pontificibus non revocatam. At dicendum est, eum æquipollenter canonizatum fuisse, cum post particularia Urbani VIII. (d), & Alexandri VII. (e) indulta de Officio, & Missa in ejus honorem celebrandis, insertumque ejus nomen in Martyrologium Rom., Clemens IX. eadem sub ritu semiduplici ad libitum ad universam Ecclesiam propagavit, & Innocentius XI. (f) sub duplici præcepit.

d an. 1626.

e 10. Oct. 1655.

f 10. Mart. 1681.

§. VI.

De SS. Joanne de Matha, & Felice de Valois.

11. 12 Hos Ordinis SS. Trinitatis Redempt. Capt. Fundatores ab Urbano IV. in Sanctorum album relatos tradunt Ferrarius Gallus in chron., & alii. Antonius Lupianus Zapata examinatus in processu super cultu immemorabili, se vidisse processum affirmavit, in quo testis afferebat, authenticam Canonizationis bullam legisse. Hæc tamen numquam inventa est; Lupianum vero insignem fuisse in pluribus impostorem, ostendunt Card. de Aguirre (g), aliique. Neque assertionem probasse videtur Ordo SS. Trinitatis, dum Canonizationis causam introduxit: constructo enim de more processu super immemorabili eorum cultu, Cardinalis Urbis Vicarius (h) sententiam protulit super casu excepto, & cultu immemorabili, quem sane præseferebant antiquissima Breviaria: ac proinde eorum nomina in Martyrologio Rom. (i) descripta fuerunt. Post hæc sæpe concessa fuere Officium, & Missa sub ritu duplici ad libitum, donec tandem Innocentius XII. eos æquipollenter canonizavit, elevando ritum a duplici ad libitum ad duplicem de præcepto in universa Ecclesia, uti eruitur ex decreto Congregationis rituum 19. Maji 1694.

g Tom. 1. Conc. Hispan. diss. 9. & tom. 2. diss. 3.

h 30. Jul. 1665.

i ann. 1670.

§. VII.

§. VII.

De S. Margarita Scotorum Regina.

13 Obiit hæc anno 1093. Ab Innocentio IV. canonizata dicitur, fortasse quia sub eodem Pontifice in ejus corporis translatione miraculum insigne contigit, videndum apud Raynaldum *ad ann.* 1242. Sed hinc formalis Canonizatio erui nequit, uti constat ex gestis sub Innocentio VIII. pro ejusdem S. Margaritæ Canonizatione apud Raynaldum (*a*). Quare æquipollenter canonizata est. Fuit namque primum ejus nomen in Martyrologio Rom. descriptum, & festum a 10. Junii ad 8. Julii translatum, quo sub ritu semiduplici ad libitum Officium in universa Ecclesia recitabatur: postea Innocentius XII. (*b*) Missam cum Officio sub eodem ritu celebrari in tota Ecclesia jussit, & festum 10. Junii restituit.

a ad ann. 1487.

b 15. Sept. 1691.

§. VIII.

De S. Stephano Hungariæ Rege.

14 Sancti Stephani Hungariæ Regis nomen in Martyrologio Rom. descriptum erat ad 20. Augusti. In ejus vita a Cartutio Episcopo scripta, & a Surio (*c*) edita, dicitur illius corpus elevatum fuisse summi Pontificis auctoritate: incertum tamen est, num id Beatificationem, an Canonizationem importaverit. Eum itaque æquipollenter canonizavit Innocentius XI., qui (*d*), petente Leopoldo Imperatore, jussit, ejus Officium, quod sub ritu simplici in Ecclesia universali recitabatur, sub semiduplici fieri 2. Septembr. in memoriam victoriæ in expugnatione Budæ a Christianis contra Turcas obtentæ.

c to. 4. ad eamd. diem

d 29. Nov. 1685.

§. IX.

De S. Wenceslao Duce Bohemiæ.

15 Mortuus hic est anno 929. Eius nomen in Martyrologio extat ad 28. Septemb. De ejus Martyrio, miraculis, & vita plura habentur apud Baronium *in notis*, & alios. Æquipollens Canonizatio cœpit sub Clemente X., qui (*e*) ad ejusdem Leopoldi preces indulsit, ut in Ecclesia universali ejus Officium semiduplex ad libitum recitaretur, & in Breviario apponeretur; tum ad preces Episcopi Pragæ orationem, & lectiones proprias, in Congregatione rituum probatas, admisit. Sed cum ritus ad libitum non importet æquipollentem Canonizationem, hanc idcirco perfecit Benedictus XIII., qui 14. Martii 1729. statuit, ut S. Wenceslaus cum Officio semiduplici de præcepto in universa Ecclesia coleretur.

e 26. Jul. 1670.

§. X.

De S. Gregorio VII.

16. 17 Obiit S. Gregorius VII. anno 1085., & ejus vita a Paulo Bernriedensi scripta, extat apud Bolland. *ad* 25. *Maji*. Miraculis ante, & post obitum claruisse illum referunt Scafnaburgensis *ad ann.* 1077., Ordericus Vitalis (*f*), & alii. Confessorem, & Martyrem appellat Hugo Flaviniacensis *in chron.* apud Labbe (*g*). Abusibus Principum sæcularium quoad Ecclesiastica dominia, sive *investituras*, evulsis: simonia extirpata: cælibatu Clericorum restituto, multorum invidiam, & calumnias sustinuit. Pro ipso tamen præclaras apologias S. Anselmus Lucensis Episcopus (*h*), Gretserus (*i*), aliique ediderunt.

18 &c. Antiquitatem cultus S. Gregorii desumunt Bollandiani ex eo, quod Anastasius IV. post 60. annos a Gre-

f par. 2. Hist. Eccl. l. 8. pag. 677.

g To. 1. Bibliot. Mss. pag. 232.

h Bibliot. Pont. to. 4.

i To. 7. Op. in exam. myst. Pless. pag. 318.

Gregorii obitu in abside Sacelli S. Nicolai, a Callisto II. in Urbe constructi, eumdem cum aliorum Sanctorum insignibus depingi jusserit. Hoc Sacellum in antiquo Lateranensi Patriarchio, licet in Pœnitentiariorum Collegium commutato, adhuc remanet cum altari, in cujus abside pictura extat, repræsentans in parte superiori imagines B. Virginis Filium in sinu gerentis, duorum Angelorum circumstantium, Pontificum Callisti II., & Anastasii IV., necnon SS. Silvestri, & Anastasii. In parte vero inferiori imagines Crucifixi, SS. Dominici, & Francisci, ac SS. Pontificum Leonis III., Urbani II., Paschalis II., Gelasii II., Gregorii II., Alexandri II., Gregorii VII., & Victoris III. hinc inde dispositas, & pontificalibus vestibus, mitra, ac diademate orbiculato, ac titulo *Sancti* ornatas. Olim aderat imago S. Nicolai Myrensis Episcopi, & loco SS. Leonis III., & Gregorii II. erant imagines SS. Leonis Magni, & Gregorii Magni, eodem modo ornatæ, testibus Panvinio, Severano (*a*), aliisque. Ex hac itaque tabula initium cultus S. Gregorii VII. ad Anastasium IV. referendum esse constat. In ea quippe Callistus II. Sacelli ædificator, & Anastasius IV. instaurator apparent ad pedes B. Virginis provoluti, ut in antiquis musivis Ecclesiarum Urbis conspiciuntur imagines Pontificum, qui dictas Ecclesias ædificaverant, vel instauraverant, quorum exempla referunt Ciampinus (*b*), & alii. Eorum capita diademate quadrato ornata sunt, sicuti viventes Pontifices pingi solebant, teste Turrigio (*c*), cum aliis. Aliorum vero Pontificum capita diadema circulatum ornat, sanctitatis, & cultus Ecclesiastici argumentum, juxta Interpretes sacræ Scripturæ, & alios. Idem de Urbano V. refert Turrigius cit. Hic Pontifex translato ejus corpore ab Ecclesia Avenionensi ad monasterium S. Victoris Massiliensis, miraculis claruisse dicitur, ejusque Canonizationem

a de sept. Urb. Eccl.

b de ædif. a Constant. constr. cap. 4. tab. 23. & in veter. monim. to. 2. cap. 13. tab. 28.

c in not. ad hist. mart. S. Theod.

Waldemarus Daniæ Rex a Gregorio XI, Carolus Galliarum, & Ludovicus Siciliæ Reges a Clemente VII. Pseudopontifice petierunt. Hic ad quosdam suæ obedientiæ Præsules litteras dedit, ut processum super ejusdem virtutibus, & miraculis conficerent, quæ si cum aliis monumentis, & Scriptoribus conjungantur, Urbani sanctitatem, & miracula plurimum commendant. Porro testatur Philippus Bonarrotius (*d*), morem pingendi orbiculatam coronam circa Angelorum capita cœpisse initio sæculi V., receptum ubique fuisse in fine VI., & post VII. ad Sanctorum imagines fuisse productum.

23 Quod ad alios spectat in prædicta tabula descriptos, Alexander II. sanctimonia, & doctrina insignis, ut eum laudant Bertoldus (*e*), & Guillelmus Pictaviensis (*f*), electus est anno 1061. Ejus ante mortem miracula describit Leo Ostiensis (*g*). Plura vero tum de miraculis, tum de sanctitate congerit Pagi junior *in ipsius vita*.

24 Anno 1086. electus est Victor III., de cujus morte male sentit Hugo Abbas Flaviniacensis apud Labbe cit., nulla tamen eidem habenda est fides, cum Hugoni Archiepiscopo Lugdunensi Victoris adversario adhæserit. Insidiis Henrici Imperatoris veneno in calicem, dum Sacrum celebraret, injecto, extinctum fuisse Victorem referunt Trithemius (*h*), & Ptolemæus Lucensis apud Murator. (*i*), ac propterea illum nonnulli Martyrem appellarunt. Ejus virtutes extollit Petrus Diaconus *de viris illustribus Cœnob. Cassin.* (*k*), sicuti etiam ejus memoriam recolunt fasti Benedictini 16. Septemb. Sacra ejus ossa ad Sacellum B. Bertharii in Ecclesia Cassinensi translata fuerunt anno 1515. Officium vero cum lectionibus propriis a Congregatione rituum approbatis celebratur in monasterio Cassinensi, & alibi.

25 Victori III. successit Urbanus II. anno 1087. Beati titulo insignitur in quibusdam Martyrologiis, & sacris Fastis.

d in obser. ad fragm. ant. vas. vitr. tab. 9. fig. 1. & 2.

e in Chron. Constant. ad an. 1061.

f Int. Script. hist. Norm. Duchem. part. 1. pag. 197.

g lib. 3. c. 36

h in Chron. Mon. Hirsaug. ad an. 1087.

i inter Script. rer. Ital. to. 11. col. 1078.

k cap. 18.

ctis. Notissima sunt ejus gesta pro tuenda Ecclesiæ libertate, belloque in Saracenos pro recuperandis Hierosolymis indicto.

26 &c. Urbano successit Paschalis II. electus anno 1099. Pontificatum invitus suscepit, ejusque electionem prænovit Albertus Episcopus Alatrinus, teste Pandulpho Pisano (a). Alias de illius Pontificatu revelationes refert Baronius *ad ann.*1100. eventu comprobatas. Henricus IV. Imperator Romam veniens, Paschalem cum Episcopis, Cardinalibus, aliisque ex omni ordine, ac ætate in vincula conjecit, exigens pro eorum libertate privilegium dandi *investituram* dominiorum Ecclesiasticorum, quod a Gregorio VII., aliisque damnatum fuerat. Paschalis ad mortem potius se paratum ostendit; sed captivorum lacrymis, ac periculo motus, Henrico annuit, ut Episcopos, atque Abbates annulo, ac virga in possessionem mitteret, & hi mox ab Archiepiscopo, cui subessent, consecrarentur, dummodo electio esset libera, & *investitura* sine simonia expleretur, juxta Baronium *ad ann.*1111. De his diversa fuit sententia. Ivo (b) Paschalem defendit; cujus defensioni favent appositæ conditiones, cum propterea Gregorius privilegium illud damnaverit, apud S. Anselmum Lucensem cit. Alii cum Guidone Viennensi Metropolita privilegium, & concedentem hæresi notarunt. Sed Ivo hæreticum dumtaxat existimat Laicum, qui per ejusmodi investituram putet, se tribuere spiritualem potestatem. Sane si hæresis esset, Gregorius, aliique Pontifices non solum in Occidentali, sed etiam in Orientali Ecclesia, ubi vigebat, damnassent. Paschalis interim culpam suam ingenue agnoscebat, teste Orderico superius cit.: ad Pontificatum deponendum se paratum exhibuit: concessum privilegium abolevit, aliaque pœnitentiæ, & insignium operum signa usque ad obitum præsetulit, apud Sigonium (c), & alios, ut proinde in tabula Lateranensi ejus imago recte collocari potuerit.

a in ejus vit. inter Script. rer. Ital. to. 3.

b epist. 238.

c de regn Ital. l. 10.

30 Huic successit Gelasius II. anno 1118. Magna pro Dei Ecclesia sustinuit, a Schismaticis dire vexatus, teste Pandulpho in ejus vita. Persecutiones fugiens in Galliam se recepit, ubi Synodo collecta, Ecclesiæ prospexit; tandem Cluniaci in virtutum exercitio sanctissime obiit, ejusque mentio habetur in pluribus Martyrologiis: imago quoque in Ecclesia Montis Cassini cum diademate orbiculato, & titulo *Sancti* depicta est. Actum aliquando fuit de concedendis Officio, & Missa in ejus honorem Capitulis Lateranensi, & S. Mariæ in Cosmedin, necnon Ordini S. Benedicti, sed petitio numquam fuit in sacra Congregatione proposita ob mutationem Procuratorum.

31. 32. Nihil addendum videtur de SS. Leone, & Gregorio Magno, nihil de SS. Silvestro, & Anastasio, quorum omnium imagines in eadem tabula apparebant: notissima enim est sanctitas, & amplissimus cultus SS. Leonis, Gregorii, & Silvestri; Anastasium quoque Sanctum exhibent Martyrologium Rom. (d), Beda, aliique. Ex dictis de Alexandro II., Victore III., Urbano II., Paschali II., & Gelasio II. non debet inferri, eos inter Sanctos, & Canonizatos esse recensendos. Neque enim simplex *Sancti* denominatio, neque imago in loco sacro cum consuetis Sanctorum ornamentis depicta, deficiente approbatione, vel definitione summi Pontificis de sanctitate, & cultu in universa Ecclesia, sufficiunt, ut quis inter Sanctos, & Canonizatos recenseatur, sed solum inter eos, quibus aliquis cultus in determinato loco permittitur; cum neque Callistus II., & Anastasius IV. ejusmodi imagines collocassent, neque eas remanere passi fuissent successores, nisi cultum aliquem iisdem indulgere intendissent. Porro hujusmodi cultus, nisi augeatur, non constituit Canonizationem formalem, aut

d ad 27. Apr.

æquipollentem. Quare æquipollentem Canonizationem sortitus est Gregorius VII., cum post insertum ejus nomen in Martyrologium Rom., particularesque Officii proprii concessiones, & extensiones, tandem Benedictus XIII Officium, & Missam in Breviario, & Missali Rom. apponi, & ab omnibus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu duplici celebrari jussit. Sacellum, & pictura prædicta tempore primæ editionis operum Benedicti XIV. erant, uti expositum est, sed cum sub Clemente XII. diruta fuerint una cum Triclinio Lateranensi, idem Benedictus in secunda editione apographum picturæ ære expressum apposuit. Post hæc Triclinium, & picturam restituit, uti exhibet inscriptio ibi posita, & in tertia operum editione diligentius picturam descripsit, licet non sit exacte expressa, uti erat antiquitus. Eam olim exhibuerunt Constantinus Cajetanus (*a*), & Julius Lucenti (*b*), sed diversimode ob diversas picturæ instaurationes, uti advertit Crescimbenius (*c*). Neuter tamen illam omnino, uti erat, exhibuit, quare antiquus illius status ex Grimaldo apud Floravantem Martinellum (*d*) melius dignoscitur. Ex quo monumento Gelasium II. ut Sanctum habendum esse defendit Crescimbenius; idemque dicendum de S. Gregorio VII., cum ejus effigies in ejusmodi loco cum diademate orbiculato depicta videatur.

a post comment. in Gelas. vit.

b de Episc. Ital.

c In lib. inscripto: *Sto della Basil. di S. M. in Cosmedin* a pag. 207.

d in Rom. ex Ethn. Sacr. pag. 380.

§. XI.

De S. Gertrude Islebien. Virgine.

33 &c. QUO anno Sancta Gertrudis obierit, non satis constat. Nonnulli obiisse volunt anno 1290., alii anno 1300. In Officio mortua dicitur anno 1292. Si constarent, quæ refert Vincentius Bondius in epistola, quam præmisit Sanctæ revelationibus, ea antiquior esset Alexandro III. Hujus Sanctæ revelationes alteri Gertrudi Nivellensi adjudicare visus est Martinus del Rio (*e*), in hoc singularis. Judicium male sonans de iis tulit Oudin, in hoc plane temerarius.

e disq. mag. l. 4. c. 1. q. 3. sect. 4.

38 &c. Primum ei cultum contulit Sedes Apostolica an. 1606., cum Monialibus S. Joannis Evangelistæ civitatis Liciensis Officium per decretum Congregationis rituum indulsit, quod subinde aliis Monachis, & Monialibus concessum est. De eadem in Martyrologium Roman. inserenda actum est ann. 1677. Congregatio rituum an. 1678. decrevit, ut apponeretur absque elogio, sed postea additum est hoc elogium, quod *dono revelationum claruerit*. Demum Clemens XII. (*f*) instante Poloniæ Rege, qui & Dux Saxoniæ, Officium, & Missam de S. Gertrude sub ritu duplici, servatis rubricis, ubique 17. Novembris celebrari indulsit, & in Breviario, ac Missali Rom. imprimi jussit. Ne autem antiquissimum S. Gregorii Thaumaturgi festum eadem die occurrens immerito trasponeretur, ex decreto Congregationis rituum (*g*) a Pontifice approbato festum S. Gertrudis diei 15. Novembris consignatum est.

f 20. Jan. 1738.

g 9. Martii 1739.

CAPUT XLII.

De Ecclesiastico judicio, quod in Beatificatione interponitur, utrum videlicet sit infallibile, & ad Fidem Catholicam pertinens.

1 &c. SUmmum Pontificem in Beatificatione non errare, pie credendum esse putant Gonzalez *in cap. Audivimus*, Scacch. (*h*), & alii, sed citra Fidem. Bordonus (*i*) vero, Lexana (*k*), & alii ad Fidem pertinere existimant. Amicus contra (*l*), Arriaga (*m*), aliique id a Fide abstrahunt; ita tamen certum autumant, ut oppositum sit temerarium, scandalosum, & errori proximum. Demum Joannes a S. Thoma (*n*) docet, Pontificem *speculative ex vi Beatificationis præ-*

h de not. & sign. sanct. sect. 1. c. 8.

i de Canoniz. SS. cōtrov. 13. n. 16.

k consult. 1. n. 59.

l curs. Theol. tom. 4. disp. 7. sect. 4. n. 98.

m curs. Theol. tr. 5 disp. 9. sec. 6.

n in 2. 2. disp. 9. ar. 2.

pratice errare posse, non tamen *practice*, adeoque temerarium, & scandalosum fore, qui cultum Beatificato exhibendum negaret, si totius, vel majoris partis Ecclesiæ assensus accederet, & miracula Beatitatem confirmarent; Sed hæc opinio modo laudatis Auctoribus displicet. Nonnulli etiam, spectatis variis Beatificandi modis, affirmant, graviori censura plectendos esse asserentes possibilitatem erroris de Beatificatis ex concessione Apostolica cum Officio, & Missa, id tamen non esse de Fide, nec Fidei proximum juxta Gravinam (*a*).

a de præscrip.Cath. 2.partis to. 4. dub. 1. in append. pag.368.

6. 7 Hæc sunt scriptorum placita. Verumtamen, quod spectat ad antiquiorem ritum, cum olim cultus ab Episcopis decretus, esset tantum Beatificatio, difficulter immunis ab errore asseri potest; oppositum enim, & Ecclesiæ sensus, quæ nullum particularis Episcopi judicium habuit pro infallibili, & historiæ docent. Et sane refert Sulpitius Severus in vita S.Martini, quosdam Episcopos erexisse altare cuidam tamquam Martyri, quem tamen S. Martinus latronem fuisse ob scelera percussum deprehendit, ideoque falsum cultum sustulit. Cohærent, quæ narrat Socrates (*b*) de Cyrillo, qui Ammonium Monachum interfectum ob crimen in seditione patratum, Martyrem appellari jussit, quod tamen modestiores Christiani non approbarunt.

b hist.Eccl. l.7. c.14.

8. &c. Delato postea ad Sedem Apostolicam privativo beatificandi jure, duplex est Beatificatio. Formalis, in qua Pontifex admissis virtutibus, vel Martyrio, & signis, seu miraculis, indulget, ut Dei Servus appelletur *Beatus*, & in determinato loco, ut plurimum Officio, & Missa, colatur. Alia æquipollens, in qua admissa prædictorum fama, confirmat Ordinarii, vel delegati sententiam, approbantem præstitum cultum. Probabile videtur, Judicium Pontificis in æquipollenti non esse infallibile, nec ad Fidem pertinere; innititur enim famæ, antiquitati, & plerumque Indultis extrajudicialiter latis: & est tantum permissivum, non extremum. Præterea si antea non fuissent approbatæ virtutes, aut Martyrium, discutienda essent postea respectu Canonizationis, adeoque possent non approbari: rursum Pontifices confirmantes per litteras Apostolicas responsum Congregationis super Beatificatione æquipollenti, solent apponere clausulam, qua Congregationi facultatem servant ab ea recedendi, ut constat ex pluribus Brevibus, qua quidem clausula videntur agnovisse, ejusmodi Judicium non esse *infallibile*. Attamen licet non hæresim, temeritatis tamen notam incurreret, qui errorem in hoc adstrueret, aut cultum approbatum rejiceret. Gravius est Beatificationis formalis judicium, cum in hoc ex processibus constare debeat de virtutibus, vel Martyrio, de signis, seu miraculis, neque in literis Apostolicis servetur jus Congregationis, adeoque sine temeritate, aut graviori censura non potest tale judicium dici erroneum, aut cultus in eo permissus impugnari; non tamen certo *infallibile*, aut de Fide affirmari potest, cum non sit præcipiens, nec extremum, & cultus, in eo permissus, plerumque sit restrictus. Multo minus, cum fere usque ad tempora Clementis IX. in transitu ad Canonizationem consueverint iterum discuti, quæ ante Beatificationem fuerant approbata, & etiam nunc in Congregatione generali proponatur dubium, *an tuto deveniri possit ad Canonizationem*, & de tota causa agatur in Consistoriis, quæ cum substantiam judicii respiciant, infallibilitatem, aut certitudinem Fidei excludere videntur, ut ostendunt Maurus (*c*), & Ricciolius (*d*). Præterea cum in Congregatione Ordinaria ageretur, an deinceps in honorem Beatificatorum concedendæ essent lectiones propriæ, negarunt nonnulli, eo quod Beatificatio esset revocabilis: affirmarunt alii, etsi hoc judicium non esset infallibile, neque de Fide.

c tom. 2. Theol. l.7. q.140.n.17.

d de immun. ab err. in Canoniz. SS. l.1.c.6.n.8.

H 2 11. Obji-

11 Objiciunt, qui putant, hoc judicium esse *infallibile*, & de Fide: In Canonizatione *infallibilitas* a Scriptoribus admittitur, cumque de Beatificatione sileant, de utraque idem sentire videntur. Præterea, Pontifex sæpissime indulget Missam in honorem Beatificati; quare, exclusa infallibilitate, errare posset respectu totius Ecclesiæ, cum hujus nomine Missa offeratur. Rursum percipi nequit, quomodo Pontifex in Beatificatione non sibi proponat, Beatificandum regnare cum Christo. Item damnatus, exclusa infallibilitate, loco justi posset coli etiam in tota Ecclesia, cum unusquisque possit publice venerari Beatum. Demum, si Papa est infallibilis in approbando Instituto Regulari, multo magis esse debet in Beatificatione.

12 Verumtamen, omisso primo argumento (quidquid enim Auctores non afferunt, non est ipsis tribuendum) omisso pariter alio de cultu Beatorum ad universam Ecclesiam extenso, nam revera est restrictus: cætera infringuntur ex eo, quod judicium Papæ in Beatificatione est dumtaxat permissivum, ad quod sufficit moralis certitudo; adeoque non urget Instituti Religiosi approbatio, cum per hanc Papa definiat, regulam perfectioni Evangelicæ non repugnare.

13 &c. Id comprobatur ex concessionibus, quibus Pontifices solvunt matrimonia rata, & continentiam professioni monasticæ annexam, nec tamen de Fide est, eis competere hanc potestatem: adversantur enim graves Theologi, quin ulli Pontificiæ definitioni refragentur, cum prædicta sint sola permissio, pro qua sufficit sententia moraliter certa, favens Pontificiæ potestati, ut advertit Card. Capisucchius (*a*). Hinc etsi Pontifex teneat Beatum regnare cum Christo, non tamen id de Fide certum esse definit, ut ex Constitutione Sixti IV. (qua festum, & alia concedit in honorem Conceptionis B. M. Virginis) docet P. Seraphinus a Porrecta *in* 3. *par. D. Tho.* (*b*) ad ea enim prudenter agenda sufficit moralis certitudo, ut ostendunt Theophilus Raynaud. (*c*), & Natalis Alexand. (*d*). Sane super cultu B. Virginis, ut conceptæ sine peccato originali, plures sunt Pontificum Constitutiones, quibus accedit communis Fidelium sensus, teste Petavio (*e*), sed deficiente adhuc absoluta definitione, cultus, & alia non probant, de fide certam esse conceptionem Virginis sine peccato originali. Utitur præterea Theophilus exemplo festi Assumptionis B. V. Mariæ, quam corpore, & anima in cœlos assumptam prædicant Gregorius Turonensis, & alii Patres, quibus accedunt theologicæ rationes, ex Deiparæ prærogativis desumptæ. Quin immo Ecclesia celebrat hoc festum, & in eo homilias Patrum suffragantium legendas tradit. Nec tamen inter articulos Fidei numeratur, cum nondum prodierit Ecclesiæ definitio, uti docent Dominicus Soto (*f*), & Canus (*g*); neque cultus definitionem importat. Hinc infert Theophilus, cultum Canonizatis, & Beatificatis Apostolica auctoritate exhibitum non importare sanctitatis certitudinem de Fide, sed moralem, cujus assertio quoad Beatificatos retinenda videtur, cum de his desit definitiva sententia, & cultus sit limitatus, ut explicat Dominicus a SS. Trinitate *in tractat. de Summo Pont.* (*h*)

17 Demum, quod ad Missam spectat in honorem Beati, notum est, eam offerri quidem nomine Ecclesiæ, sed cum offeratur Deo in honorem Beati, recte potest in hujus honorem offerri, licet beatitas sit solum certa moraliter. Putarunt sane nonnulli Canonistæ, Beatificatum a Canonizato differre ex eo, quod in secundi, non in primi honorem Officium, & Missa celebrentur; Et forte ideo plures Pontifices eadem in honorem Beati concedentes protestati sunt, se non propterea intendere Beatum ipsum canonizare, sed opinio, & clausula ejus-

a contro v. 11. §. 3.

b qu. 27. ar. 2.

c oper. to. 7 de retinen. do tit. Immac. Concept. B. V. §. 8.

d hist. Eccl. sæc. 2. diss. 16. §. 21.

e to. 6. Theol. dogm. l. 14. c. 2. n. 20.

f in 4. sent. dist. 43. q. 2. ar. 1.

g de loc. Theol. l. 12. c. 10.

h tom. 10. bibl. Pont. pag. 496.

ejusmodi ab aula recesserunt, & merito, cum ex Officii, & Missæ concessione non inferatur Canonizatio, adeoque neque *infallibile* sanctitatis judicium. Sane in Canonizatione æquipollenti sæpissime prædicta conceduntur ante virtutum, aut Martyrii, & signorum, seu miraculorum discussionem; nec tamen in ea adstrui potest *infallibile* sanctitatis judicium, cum adhuc pendeat judicium super substantialibus sanctitatis: adeoque prædictorum concessio in honorem Beati satis inniti potest morali Sanctitatis certitudine.

CAPUT XLIII.

De Ecclesiastico judicio, quod interponitur in Sanctorum Canonizatione, utrum sit infallibile.

1 HÆc controversia partim differt, & partim convenit cum illa celebri controversia de Romani Pontificis *infallibilitate* in doctrina Fidei, & morum independenter ab Ecclesiæ consensu, itaut hæreticus sit, qui rebus ab eo tamquam de Fide definitis adversetur. Nonnulli infallibilitatem Pontifici in prædictis tribuentes abjudicant in Canonizatione. Alii *infallibilitatem* admittunt in Conciliis generalibus, sed cum Pontificem in Canonizatione infallibilem esse negent, potissimum quia fallibili hominum testimonio nititur, negare coguntur id etiam de Conciliis, cum etiam in his facta Canonizatio simili testimonio nitatur, uti est apud Alainum (*a*). Verum tamen est, quod admittentes, vel negantes Pontifici *infallibilitatem* in reliquis, idem de Canonizatione sentire possunt.

a in expos. circa decis. M. G. Occam super potest. sum. Pont. q. 1. c. 16.

2. 3 Hinc quærendum prius, an judicium Pontificis *infallibile* sit in Canonizatione, inde an sit de Fide. Utrumque asseruit Sixtus V. in ultimo Consistorio pro Canonizatione S. Didaci, ut recte Galesinius (*b*), sed quia dici potest eum locutum esse, ut Doctorem privatum; aliorum sententiæ sunt referendæ. Infallibilitatem in Canonizatione Pontifici negare videtur Glossa *in cap. unic. de Reliq., & vener. SS. in 6.*, quam sequuntur Innocentius (*c*), Ostien. (*d*), & alii, quibus adnumeratur Augustinus Triumphus (*e*), asserens Pontificem in Canonizatione non mentiri, nec simulare; & consequenter admittere videtur posse falsum definire, ut advertit Cesarius (*f*).

b in Act. ejusd. par. 3 c. 12.

c in cap. 1. n. 4.

d ibid. n. 10.

e de potest. Eccl. q. 14. ar. 4.

f in direct. Canoniz. lib. 9. quæst. 7.

4 &c. Duce vero S. Thoma, quod lib. 9. quæst. 7. Pontificiam in Canonizatione infallibilitatem propugnant plurimi Canonistæ, ac Theologi Thomistæ, & Scotistæ, ac Neoterici. Primum hujus sententiæ fundamentum est, quod Pontifex non potest universam Ecclesiam in errorem inducere in rebus morum, quod contingeret, si in Canonizatione esset fallibilis, ut argumentantur S. Thomas, & Canus (*g*). Id autem locum non habet in Beatificatione, cum hæc universam Ecclesiam non respiciat, neque præceptum importet cum extremo supremi Legislatoris judicio conjunctum. Secundum fundamentum situm est in directione Spiritus Sancti, ac speciali Divina providentia. Tertium in Fidei professione, quam importat cultus Sanctis delatus, uti reponit laudatus D. Thomas. Nec valet dicere, in hac Fidei professione posse errorem contingere, sicuti potest circa objecta materialia aliarum virtutum, quarum actus in Deum relati, sunt quædam Fidei obtestationes juxta D. Tho. 2. 2. *quæst.* 124. Nam idem S. Doctor in cultu SS. exigit, ut Ecclesia profiteatur, tamquam *speculative* verum, Canonizatum esse in gloria, quæ *speculativa* veritas non semper requiritur ex parte objecti materialis in aliis Fidei obtestationibus. Etenim plures sunt piæ Fidei gradus. Quædam ita Religioni congruunt, ut Fides de iis possit esse; & non esse: alia ita, ut sine culpabili arrogantia negari nequeant, & in

g de loc. Theol. l. 5. c. 5. concl. 3

in his duobus gradibus sufficit practicæ veritatis ratio, congruentia videlicet cum præscriptione prudentis rationis. Summus tamen adhuc gradus est, ad quem referuntur, quæ Ecclesia certissime tenenda decrevit, uti sunt, quæ Pontifex definitivo judicio pro totius Ecclesiæ regimine declaravit, & hujusmodi est Canonizatio. Hunc vero gradum indicat S. Tho. *loc. cit.*

14 Quartum fundamentum constituunt error aliquando repertus in cultu, qui judicio particularium Episcoporum pseudobeatis exhibitus est, & immunitas ab hoc errore in omnibus Canonizationibus per Romanos Pontifices hucusque expletis; unde a posteriori Pontificia infertur infallibilitas, juxta Ceparium cit., & alios. Quod quidem non infirmatur ex eo, quod errores aliqui in Martyrologium Rom. irrepserint; nam siqui fuerunt, aut sunt, non de Canonizatis, aut Beatificatis a Romanis Pontificibus, sed de aliis deprehenduntur. Cæterum descriptio in Martyrologio nondum importat Canonizationem formalem, aut *æquipollentem*.

CAPUT XLIV.

In quo repelluntur opposita iis, quæ dicta sunt in capite antecedenti.

1 &c. A Ratione, ab auctoritate, & a gestis Romanorum Pontificum oppositiones desumuntur. A ratione quidem, cum Pontifici citra revelationem, perspecta esse nequeat hominis canonizandi caritas: sicuti qui eleemosynas, preces, & similia opera peregit, nequit certo scire, se esse in gratia. Confirmatur, quia hæc communia sunt bonis, & malis: miracula sanctitatem certo non significant: testes sunt fallibiles: neque est jus, sed factum, quod canonizandus virtutibus, & miraculis claruerit. Neque prodest perfugium ad Spiritus Sancti auxilium; si enim in Canonizatione non deficiat, hoc Papæ judicium erit ex Cathedra, adeoque de Fide, quod a defensoribus *infallibilitatis* non facile admittitur. Verumtamen, his etiam admissis, adhuc subsistit controversa *infallibilitas*. Papa enim diligentem in virtutes, & miracula inquisitionem Canonizationi præmittit, & miracula post obitum Canonizandi patrata potissimum attendit; nec falli potest in rebus connexis cum Fide, & moribus, universam Ecclesiam spectantibus, uti est Canonizatio, juxta Ricciolium superius cit., aliosque. Tandem oppositiones has omnes submovet Divina providentia, & Spiritus Sancti præsentia, qui Pontificem in re adeo gravi ab errore servat, ut docet D. Tho. supra laudatus, aliique cum ipso: quam quidem Spiritus Sancti præsentiam luculenter testatur Benedictus XIV. pro eo tempore, quo Fidei Promotorem agebat. Quoad ultimum objectum de definitione ex Cathedra; assertores *infallibilitatis*, negantes, de Fide esse, hunc, aut illum canonizatum esse in gloria, dicunt, Pontificem canonizantem utique ex Cathedra definire, illique Spiritum Sanctum assistere: definitiones tamen Fidei solum esse de iis, quæ in Sacra Scriptura, aut Apostolicis traditionibus antea continebantur; uti non est, hunc, aut illum esse Sanctum, quod propterea de Fide, saltem proxime, non esse concludunt.

5. 6 Opponitur deinde auctoritas Glossæ *in cap. unic. de Reliq.*, *& Vener. SS. in 6.* Accedit textus *in cap. Sicut de test.*, *& attest.*, *& in cap. A nobis 28. de sent. excom.*, nec non effatum S. Augustini; *Multorum corpora venerantur in terris, quorum animæ cruciantur in inferis.* Verum a Glossa in hoc est recedendum. Citati textus respiciunt facta particularia, haud connexa cum Fide, aut moribus universam Ecclesiam spectantibus, & in iis Papa errare potest, ut docet D. Tho. cit. Effatum S. Augustini, si ejus sit, alii de sepulchris Gentilium, alii

alii de honorificis epitaphiis reproborum, Bellarminus (*a*) de Martyribus Hæreticorum, Covarruvias (*b*) de suppositiis Sanctorum Reliquiis explicant.

a to.1.controv. l.2.de SS. beatit. c.9.

7 &c. Quoad gesta Romanorum Pontificum, primo opponitur eos aliquando aliis commisisse definitionem Canonizationis; unde se in hoc minime *infallibiles* agnovisse videntur. Sane Alphonsus de Castro (*c*), aliique post ipsum docent, non posse a Pontifice definitionem causæ Canonizationis alteri committi, cum infallibilitas a dignitate Pontificali sit inseparabilis. Sed ut recte procedatur, perpendendum est, an unquam hæc delegatio facta sit; & quatenus facta, quid inde inferatur. Huc non spectant Beatificationum causæ, nam de canonizatione solum loquimur. Neque huc etiam spectat Canonizatio B.Eneconis, de qua *supra cap.8.* disseruimus. Petrus enim Episcopus Burgensis cultum quidem eidem Eneconi solemniter detulit, sed in executionem Canonizationis, ab Alexandro II. decretæ. Hujusmodi est etiam Actus Clementis III. erga B. Stephanum Ordinis Grandimontensis Auctorem. Examinanda itaque occurrunt Acta Benedicti VIII. erga B. Simeonem Eremitam in cœnobio Padolironensi: Urbani II. erga B. Nicolaum Peregrinum Tranensem: & Clementis III. erga B. Othonem Episcopum Bambergensem. Hæ enim causæ ab his Pontificibus commissæ aliis fuisse dicuntur.

b to.2. var. resol. l. 1. c.10. n.13.

c tract. de just.Hæret. penit. to.2. c.6. col.45.

11. 12 Verum a Benedicto VIII. canonizatum Simeonem Eremitam referunt Arnoldus Wion *in ligno vitæ* (*d*), & Benedictus Bacchinus *in hist. monasterii Padoliron.* (*e*), quibus si fides adhibenda sit, definitio Canonizationis nec Bonifacio Marchioni, illam petenti, neque alteri a Pontifice commissa dignoscitur. Sed hujus Canonizationis nullum exhibetur idoneum monumentum, quare Beatificatus potius quam canonizatus Simeon fuisse videtur a Benedicto VIII., uti probat Scacchus (*f*), cum Pontifex solum concesserit, ut Ecclesia ædificaretur, & in ea Simeonis corpus collocaretur. Verum ne Beatificationem quidem ipsam fuisse Marchionis arbitrio commissam, constat ex epistola S. Leonis IX. ad Episcopum Mutinensem apud Wion. cit.

d par.2.l.3. pag.238.

e l.1. pag. 31.

f de not. & sign. sanct. sect.10.c.5. pag.813.

13. 14 B. Nicolai Canonizationem in Concilio Romano sub Urbano II. petiit Bisantius junior Archiepiscopus Tranensis. Pontifex ei causam commisit; quare videtur petitioni Canonizationis annuere noluisse, sed Archiepiscopi dumtaxat jurisdictionem excitasse, ut juxta illius temporis morem ad Beatificationem procederet. Id ex eo suadetur, quod Bisantius ecclesiam tantum in Nicolai honorem ædificavit, neque ejus cultum extra diœcesim auctoritate Apostolica dilatavit, uti ex Urbani diplomate eruitur apud Amandum. Accedit, quod Urbanus Godolevam Virginem canonizavit, & petentibus Canonizationem Gulgosii, respondit, requiri testes de miraculis, & Synodi assensum. Incredibile igitur videtur, alteri interea Nicolai Canonizationem commisisse.

15 Quod ad B. Othonem attinet, Clemens III. Episcopis Merseburgensi, & Eistettensi commisit, ut in vitam, & miracula inquirerent, & si nihil obstaret, Canonizatum auctoritate Apostolica promulgarent. Quare promulgatio solum Canonizationis commissa est, ut ostendit Ricciolius (*g*), & uti consentiunt epistolæ Clementis ad Bambergenses, & Monacus Ebbo in lectionibus post vitam S. Othonis apud Bolland. *ad 2.Jul. to.1.*

g in oper. cit.l.5. c.6. n.1.

16 Hinc colligitur, Summos Pontifices numquam commisisse Episcopis definitionem causarum Canonizationis. At, licet commisissent, non proinde eorum *infallibilitas* in Sanctorum canonizatione infirmaretur: neque enim firmum, & infallibile judicium Commissariorum fuisset, nisi accedente tacita, vel expressa Pontificis confirmatione; quod etiam de Conciliis genera-

ralibus docet Canus (a), cum aliis. Sic Beatificationes ab Episcopis factæ antiquitus ad Canonizationem deveniebant per cultus extensionem ad universam Ecclesiam, accedente tacito saltem Romanorum Pontificum consensu.

a de loc. Theol. l.5. c.5.

17. 18 Expendendum nunc superest, an expositæ infallibilitati officiat protestatio Pontificum relata *in lib. cærem. Archiep. Corcyr.*, eos scilicet *non intendere per Canonizationem quidquam agere contra Fidem, aut Ecclesiam Catholicam, sive honorem Dei*. Affirmat Albertus Fabricius heterodoxus (b): adhæret Natalis Alexander (c), & Launojus (d), quem bene castigat Auctor *tract. de libert. Eccl. Gallic.* (e)

b bibliogr. antiq. c.8. n.25.

c diss. 27. sæc.iv.

19. 20 Ad hanc oppositionem refellendam negant alii hanc protestationem umquam fuisse a Pontificibus emissam; sed oppositum vere colligitur ex *Ordine Rom.* Petri Amelii, ex *cit. lib. cærem.*, & ex *diariis* Paridis de Crassis. Alii illam introductam putant, cum Pontifices per vim ad Canonizationes adigerentur: sed hæc vis nullibi deprehenditur. Alii adhibitam censent a Pontificibus timidæ conscientiæ, & propriam potestatem ignorantibus; at hoc imperceptibile videtur. Alii omissam dicunt post introductas exquisitas ante Canonizationem diligentias, & probationes; sed diligentiæ semper juxta temporum circumstantias fuerunt adhibitæ. Præterea Canonizationis judicium non fallibili hominum testimonio, sed Spiritus Sancti præsentiæ ex D. Tho. cit. innititur. His omissis, dictæ protestationis, quæ aliquando a Pontifice facta est, hic esse rectus sensus videtur, ut scilicet Pontifex protestetur, se non decernere, impendendum esse Sanctis cultum Deo debitum: & tunc hæc protestatio similis est protestationi septimæ Synodi quoad cultum imaginum, ut indicant Card. Petra *in not. ad Const.1. Alexand. III.*, & bulla Canoniz. S. Udalrici. Aliam explicationem suppeditant Ostiensis (f), aliique Scriptores, & aliqua monumenta, Pontificem scilicet per illam protestationem a Deo petere immunitatem ab errore, quæ oratio *infallibilitatem* non extenuat, oportet enim petere Spiritus Sancti afflatum, cui infallibilitas nititur. Neque dedecet a Deo id petere, quod ab eo præstandum scimus: adest enim Christi exemplum, qui se clarificari petiit *Joan.17.* uti docent S.Tho. 3. *par.* (g), S. Gregorius *lib.1. dial c.8.*, & alii. Consueverunt postea Pontifices ab hac protestatione abstinere, tum ne ignorantibus esset offendiculi occasio, tum quia ad impetrandum Divinum lumen alias preces fundunt, & indicunt.

d 10.5. l.1. epist.5. l.3. epist.1.&7. l.6.epist.14.

e l.3. c.11. n.9.

f in cap. Audivimus de Rel. & ven.SS.n.5.

g q.83.ar.4 ad 7.

21 Sed licet talis protestatio ita explicetur, ut intendat Pontifex, se nolle errorem in Ecclesiam inducere, non proinde controversam infallibilitatem eliminat. Nam Pontifices propriam imbecillitatem, & ut privatæ personæ, seclusa Spiritus Sancti præsentia, fallibilitatem humiliter dicta protestatione ostendebant. Verumtamen non conditionatam protestationi inhærentes, sed absolutam de canonizati sanctitate sententiam emittebant, Spiritus Sancti præsentiæ fidentes, quæ in hac re infallibilitatem constituit, juxta doctrinam S. Tho. cit. Ex his ergo explicationibus patet, protestationem infallibilitati non obesse, sicuti neque ex simili protestatione infertur, errare posse generale Concilium, ut refellens cit. Launojum docet Petitdidier (h): neque ex eo, quod ad avertendos errores preces in eo fundantur; Non est itaque Pontifici tribuendum erroris periculum, etiamsi allata protestatio de precibus intelligatur.

h de Pap. infallib. c. 15.§.13.

CAPUT LXV.

An sit de Fide Summum Pontificem errare non posse in Canonizatione Sanctorum; & an de Fide sit, Canonizatum esse Sanctum.

1 &c. NEgant Joannes a S.Thoma *in 2.2. disp.9.ar.2.*, Theophilus Raynaudus *in heterocl. spiritual.*

ritual. sect.3. punct.1. to.15., aliique plures magni nominis Auctores. Affirmant Verricellus *in quaest. moral. & legal. tract.8. qu.24.*, Ricciolius cit., & alii non inferioris notae Doctores.

22. 23 Prima sententia nititur auctoritati D. Thomae docentis (*a*) Canonizationem esse quid medium inter res Fidei, & particulares: Fidem inniti Divinis revelationibus factis Apostolis, & Prophetis, & similia; ex quibus concludunt hujus sententiae patroni, infallibilitatem Papae in Canonizatione, & sanctitatem canonizati pertinere ad Fidem solum *reductive*; cum Canonizati gloria neque revelata sit, neque in scripturis, aut traditione contineatur: adeoque negantem non esse formaliter haereticum, sed Theologica censura dignum. Concordat Textus *in cap. super quibusdam de sign.*, & alibi. Addunt, non posse inter dogmata Fidei ab Ecclesia reponi, quae nec implicite, nec virtualiter revelata sunt, uti non est revelata alicujus hominis particularis sanctitas: adhuc tamen cultum Canonizato impune negari non posse, sicuti negari nequit hostiae ad venerationem expositae, licet de Fide non sit esse consecratam. Item, non omnia, quae a Summo Pontifice, afflante Spiritu Sancto, declarata sunt in materia Fidei, ita esse Fidei articulos, ut, licet infallibilia sint, haeresim incurrat, qui eorum aliquid neget, uti constat de propositionibus damnatis; haereticus enim ille est, qui Fidem professus pertinacem habet errorem, veritati certo Catholicae oppositum. Hinc sicuti eadem propositio in materia dogmatis, aut morum a Pontifice definita non semper est de Fide, licet semper sit *infallibilis*: ita cum *infallibilitate* Pontificia componi potest sententia negans, hunc, aut illum Canonizatum esse revera Sanctum.

a quodl.9. quaest.7. ar. 16.

24 &c. Oppositae vero sententiae fundamenta statuunt ejusdem patroni in eo, quod haereticus esset, qui assereret, Pontificem errare posse in condendis legibus toti Ecclesiae communibus, cujusmodi esse Canonizationem contendunt. Addunt, Pontificem, & Ecclesiam definire posse tamquam Fide tenendum, quod ex una praemissa de Fide, & ex altera moraliter evidenti infertur: De Fide vero esse, salvum fore, qui usque in finem in bono perseveraverit: hanc autem perseverantiam de canonizando moraliter evidentem esse ex processibus; adeoque definiri potuisse, tamquam de Fide, illum esse Sanctum. Fatentur quidem, non esse objectum Fidei, quod saltem implicite non est revelatum, sed delineatas dicunt in Sacris Scripturis qualitates salvandorum, & ita Deum implicite revelasse salvandos: quare Pontificem, ajunt, positis diligentiis, & probationibus virtutum, & miraculorum alicujus Servi Dei, ex illuminatione Spiritus Sancti *infallibiliter* cognoscere illum esse ex iis, quos Deus regnaturos revelavit, ut docet Card. de Lauraea (*b*). Sed cum definitiva sententia de his nondum prodierit, plurésque Doctores Catholici oppositum sentiant, fatentur non fore haereticum formalem, qui diceret, de Fide non esse, Papam in Canonizatione esse infallibilem, aut ab eo canonizatum esse Sanctum.

b in 3. sent. to.3. disp. 6. ar.3.

27 Utraque opinio in sua probabilitate relinquenda videtur, donec Sedes Apostolica de hac re judicium proferat. De Fide quidem est, colendos esse Sanctos, eorumque Reliquias, ex decretis Conciliorum Generalium: definitiva etiam, & infallibilis est Canonizationis sententia, universamque spectat Ecclesiam: praeterea Concilium Constantien. damnavit Wicleffi errorem, qui docebat damnatos esse SS. Augustinum, Benedictum, & Bernardum; & in bulla Canoniz. B. Udalrici excommunicatio contra refragantes Canonizationi imposita est, quae quidem poena Haereticorum propria esse videtur. Omnia haec affirmativae sententiae favent. Verum ante Sedis Apostolicae judicium non vi-

detur hæresis nota contrariæ inœrenda sententiæ; præsertim cum *infallibilitatis* assertores cum prædictis Auctoribus de Sanctorum, & Reliquiarum cultu consentiant, & Papæ sententiæ obtemperandum fateantur, solum autem negent de Fide esse, hunc, aut illum esse Sanctum, hanc, aut illam Reliquiam esse colendam: hæresim vero Wicleffi in causas, quas pro errore adducit, refundant; & excommunicatio tandem ob propositiones male sonantes, blasphemas, & similes infligi possit, ut constat ex bulla *Unigenitus*.

28 Demum, si non hæreticus, saltem gravi censuræ, gravissimisque pœnis obnoxius est, qui asserere audeat, Pontificem in aliqua Canonizatione errasse, aut aliquem Canonizatum non esse dulia colendum, uti assentiuntur, qui docent, id non esse de Fide.

CAPUT XLVI.

De expensis, quæ fiunt tum in pertractandis causis Beatificationis, & Canonizationis, tum in solemnitate, hoc est cum in Beatorum, aut Sanctorum numerum aliqui Servi Dei, vel Beati referuntur.

1 &c. Pontificium ærarium superfluis redundare divitiis ex toto orbe Christiano conflatis contra Pontificis decentiam, utpote in nepotes ditandos plerumque erogatis, nationes præsertim exteræ dictitant. Immerito tamen, cum potius ære alieno ad subveniendum Christianæ Reip. gravatum sit, licet expediret, ut divitiis redundaret, quemadmodum adnotavit Æneas Sylvius (*a*), & uti a templi Dei exemplo evincitur. Sed cum hæ deficiant, & cum reditus Status Pontificii oneribus S. Sedis non sufficiant, quid mirum, si ex bullarum præcipue expeditione subsidium aliquod petatur? Decimæ decimarum in veteri lege summo Sacerdoti a Levitis debebantur: rursus Episcopo indigenti benignum persolvitur subsidium: cur ergo non etiam Romano Pontifici subvenietur, ne suprema dignitas vilescat, neve tot laudabilia opera omittat? His devicti argumentis Gersonius, & Card. de Alliaco annuorum solutionem admiserunt. Neque magis improbanda est Pontificum aliquorum erga nepotes liberalitas; vel quia id olim præstabant per redituum Ecclesiasticorum assignationem; vel quia Innocentius XII. *Constit.* 28. statuit, ut Pontifex consanguineis indigentibus eo modo, quo aliis pauperibus subveniret, ac nepoti ad Cardinalatum evehendo moderatos Ecclesiasticos reditus assignavit; quod quidem ejus successores hactenus observarunt. Hæc dicta sunt, ut redarguantur ii, qui Beatificationum, & Canonizationum expensas a Pontificio ærario subministrandas esse arbitrantur. Sed quia alii omnes hosce sumptus ad Curiæ Romanæ avaritiam referunt, ut Apostata Marcus Antonius de Dominis (*b*): alii eos utiliores fore prædicant, si in aliquo regno ab Infidelium subjectione subducendo impenderentur, ut Guido Patinus (*c*), ideo de his expensis agendum est.

4 &c. Paris de Crassis testatur in suis Diariis tantam in Canonizationibus expensam a Pontificibus quodammodo præcipi, ut Principes, populique a petendis Canonizationibus abstineant. Quod quidem etiam in Ecclesia Orientali contigit, in qua, teste Ricaudo (*d*), Patriarcha Constantinopolitanus schismaticus, & hæreticus raro Sanctos declarat propter magnas expensas ad id præstandum necessarias. Verum enim vero, Beatificationum, & Canonizationum difficultas, non ab expensis, sed a longo, & rigido harum causarum examine petenda est, quod plene testari possunt Postulatores, uti sane plures testantur. Necessariæ autem sunt hujusmodi expensæ, sed non sunt adeo amplæ, ut soli Principes, magnæque Civitates sustinere eas valeant, uti asseruit Aposta-

a in apol. ad Mart. Mayer apud Gobellin.

b de Rep. Eccl. l. 7. c. 5. n. 58.

c to. 1. epist. pag. 603.

d in hist. stat. præs. Eccl. Græc. c. 6.

ta Marcus Antonius de Dominis. Nam Romani Pontifices nonnullas, ut superfluas, eliminarunt, & si quæ superfluæ adhuc sunt, eliminabunt. Vetitos ab Hadriano VI. fuisse sumptus in Canonizatione SS. Antonini, & Bennonis testatur Blasius Ortitius ejus familiaris apud Bolland. (a). Hinc P. Sebastianus a S. Paulo Carmelita accusat Papebrochium, tamquam asseruerit, hos sumptus esse a sanctimonia, & puritate Canonizationis alienos: cui respondet Papebrochius, se Hadriani zelum, æquitatemque in iis minuendis laudasse, sed eos multis de causis valde congruos a se existimari. Verum ut omnia hæc clariora fiant, de expensis singillatim agendum est, quarum æquitatem exponit incognitus Auctor *discursus dogmatici de Canoniz. SS. impressi Parisiis anno 1739.*

a ad 7. Maji to. 2. pag. 257.

§. I.

De expensis, quæ fiunt in processuum constructione.

10 &c. Statuto in his causis judiciali ordine, tamquam ad veritatem assequendam aptiore, necessarii sunt processus, pro quibus conficiendis testes, Judices, aliique, atque adeo etiam plures expensæ requiruntur. Cum autem maxima processuum pars extra Urbem absolvatur, nulla propterea, vel solum modica expensæ pars ad Urbem mittitur. Judicum vero est curare, ne quid superfluum erogetur, utque loci, in quo processus fit, taxatio observetur. Si processus in Urbe fiant, Judices gratis interveniunt, & Congregatio mercedem Notariorum exactissime præfinivit, quæ sane rationabilis est, & exigua. Hujusque taxationis observantiam, cui se quoque conformat Curia Cardinalis Vicarii, diligentissime exigit. Quoad processus vero extra Urbem servanda est taxatio Curiæ Ecclesiasticæ, in qua processus conficitur, uti declaravit Congregatio in causa B. Julianæ de Falconeriis. Processuum Interpreti, & interpretationis revisori ex decretis Innocentii XI. solvendus est unus carolenus pro quolibet folio; Subpromotori vero unus aureus pro quolibet conventu; quæ sane merces modica est respectu laboris.

§. II.

De mercede Postulatoris, Procuratoris, Advocati, Medici, & Excusoris scripturarum.

13 &c. Postulatores proprie sunt, qui Sanctorum causas promovent, ut Ordo Religiosus, & similes. At cum hi ad Urbem accedere nequeant, alium eligere consueverunt, cui necessaria creditur pecunia, & qui in Urbe commorans negotium prosequitur: hic etiam Postulator nuncupatur. Nullam pro his mercedem statuit Congregatio, sed eligentium, & electorum arbitrio eamdem reliquit. Nonnulli ad evitandos sumptus Religiosum aliquem his negotiis præficiunt. Procuratoribus vero, & Advocatis taxatio adeo tenuis constituta est, ut si aliis causis vacare possint, has recusent. Medici super miraculis judicium scripto ferentes, plerumque Advocatis quoad præmium comparantur, quod, licet nullum hactenus præfinitum sit, præfiniendum tamen videtur. Demum Alexander VII. Excusoribus, Fidei Subpromotori, & Correctoribus taxationem publicavit, quæ exacte observatur.

§. III.

De mercede Promotoris, & Fidei Subpromotoris.

16 Promotoris salarium a Summo Pontifice citra ullam Postulatorum impensam est constitutum. Quando Promotoris, & Advocati Fiscalis officia conjuncta erant, una erat utriusque merces. Officiis divisis Clemens

mens XI. portionem panis, & vini, quæ ex palatio Apostolico persolvebatur Fisci Advocato, ac præterea ex hujus emolumentis centusses trecentos, sive 300. scutorum summam Promotori assignavit. Postulatores insuper aliquid eidem solvere consueverunt pro expensis in transcribendis suarum difficultatum, atque animadversionum exemplis: sed Promotores modicam semper ea de causa pecuniam receperunt.

17 &c. Subpromotori stipendium decem ducatorum auri pro quolibet processu assignatum est in decretis Urbani VIII. a Postulatoribus præstandum: Quod Innocentius XI., prævio consilio Congregationis, cui octo Cardinales, aliique, etiam ex Ordinibus Regularibus, interfuerunt, statuit ter solvendum esse pro processibus Apostolicis in specie, videlicet pro tribus dubiis principalioribus tantum. Nihilominus contentiones adhuc vigent inter Postulatores, & Subpromotorem. Nam si Postulator exempli gratia exiguum processum exhibeat, jam de prædicta trina solutione conqueritur, & si reponat Subpromotor, ingentes aliquando ad se aliquorum processus deferri, Postulator subdit, ad se de his non pertinere. Propterea forte expediret, ut pro unaquaque pagina emolumentum statueretur, quod tunc sane moli responderet. Interdum Judices subrogant alium ad examinandos testes in locis, in quibus hi degunt, eorumque examen in delegantis processum inseritur; hinc oritur quæstio, utrum processus pro uno, an pro pluribus habendus sit. Fit quoque processus compulsorialis, pro quo si a remissoriali sejunctus sit, decem aurei Subpromotori solvuntur; sed urget difficultas, an id observandum quoque sit, si in eodem processu testes examinentur, & jura compellantur: item an tot dicantur processus compulsoriales, quot sunt jura compulsa, & ex diversis eruta locis, idest bibliothecis, aut archivis. Aliquando demum in Apostolicum processum compelluntur processus Ordinarii, pro quibus decem aureos Subpromotor receperat ante compulsionem; hinc lis oritur, an pro compulsis solvendi sint aurei decem. Negant Postulatores eo, quod solutio eadem iteraretur, & solutiones nimium multiplicarentur. Sed reponit Subpromotor, sibi statutos esse in decretis decem aureos ter solvendos pro quolibet processu respectu examinis trium dubiorum principalium; sed superesse laborem examinandi, an processus fuerit rite compulsus. Hæ controversiæ, utplurimum officiose componuntur, ubi Subpromotor aliquid relaxet; expediret tamen, ut Congregatio rituum explicatiores taxationes decernendo finem imponeret tum his controversiis, tum etiam alteri de eo, quod exigit Subpromotor pro scriptura, quam de difficultatibus, præsertim quoad factum, in revolvendo processu inventis exarat, traditque Promotori, ut animadversiones facilius perficiat.

§. IV.

De propinis, seu sportulis, quæ olim solvebantur in Sanctorum Canonizationibus, & quæ hodie ex decretis Romanorum Pontificum sublatæ sunt.

25 &c. HÆ olim Papæ, Cardinalibus Commissariis, & Rotæ Auditoribus solvebantur, uti habetur ex Ordine Canoniz. SS. in collect. Concil. Brit. *to.3.p.636.*, & ex *diariis* Paridis de Crassis. Instituta deinde Congregatione Sacrorum rituum, consueverunt solvi Pontifici, Cardinalibus, & Consultoribus Congregationis propinæ centussium 3612. monetæ Romanæ, ut eruitur ex Act. Canoniz. S. Francisci de Sales a Cappello collectis. At eas sustulit Congregatio sub Innocentio XI., qui Congregationis decretum confirmavit, eoque Pontificem comprehendi voluit. Id ipsum novo decreto communivit Ale-

Alexander VIII., ac solum Secretario Congregationis centum aureos, Promotori Fidei totidem, Subpromotori quindecim solvendos statuit. Aliis nullæ amplius sportulæ collatæ sunt; sed tantum Papæ, Cardinalibus, & Consultoribus Postulatores dant tabulam pictam, quæ canonizandi imaginem repræsentat. Cardinalibus quidem, & Consultoribus, occasione Canonizationis: Cardinali Relatori, Secretario, & Subpromotori etiam occasione introductionis causæ, & Beatificationis, de quibus picturis loquitur Rossius *in clyp. cast.*

29 Si occasione Canonizationis Secretarius Congregationis, vel Promotor Fidei, qui causæ discussioni vacavit, defunctus sit, vel ad aliud officium translatus, ideoque alter suffectus, putarunt nonnulli duplicatam propinam, antiquis scilicet, & modernis solvendam esse. Sed huic opinioni praxis adversatur: nam Benedictus XIV., cum Prospero Bottinio in officio Promotoris successisset, in Canonizatione a Clemente XI. expleta, dimidium dumtaxat propinæ voluit, dimidium vero reliquit hæredibus antecessoris defuncti, qui laborum partem sustinuerat. Integram vero exegit in Canonizatione S. Margaritæ de Cortona, licet ad Cardinalatum evectus, quia solus in causa labores omnes sustinuerat. Hinc Romanæ Curiæ obtrectatores cognoscere facile poterunt Officialium Sedis Apostolicæ honestatem, & liberalitatem, ac Sacræ Congregationis a superfluis expensis aversionem.

§. V.

De solutione facienda sacrario basilicæ S. Petri in Beatificatione, & Canonizatione.

30 &c. PRæter expensas ad ornandam basilicam necessarias, statuit Alexander VII. (*a*), ut Postulatores supellectilem aureorum mille in Canonizatione, & quingentorum in Beatificatione Sacrario basilicæ suppeditarent. Verum mox ad avertendam Postulatorum molestiam in dicta supellectili comparanda, annuit, ut prædicta aureorum summa Canonicis basilicæ Æedituis solveretur, qui eam fideliter erogant in supellectilem comparandam. De hoc extat in Basilicæ Sacrario insignis inscriptio. Hujus solutionis æquitatem insinuat indigentia mensæ Capitularis, quæ ære alieno ita laborat, ut sublevari satis non potuerit, tum ex diminutione menstruarum præstationum Canonicorum, tum ex liberalitate Benedicti XIII., qui illius debitum centum millium scutorum in basilicæ fabricam transtulit. Sacræ autem supellectiles, & ab aeris Vaticani intemperie, & a frequenti Missarum celebratione nimium atteruntur: earum autem reparatio ad mensam Capitularem pertinet. Provide igitur Alexander VII. decretum illud edidit, quod saltem intolerabilis expensæ diminutioni prodest. Neque fabricæ imponendum erat hoc onus, nam & ipsa ære gravatur alieno, & ejus reditus non modo in basilicæ reparationem, sed etiam in Reip. Christianæ tutelam erogantur, ut constat *ex vita Clementis XI.*

(*a*) 27. Sept. 1659.

§. VI.

De strenis, quæ nonnullis Officialibus Romanæ Curiæ persolvuntur.

34 &c. PRo oratione habenda in publico Consistorio super canonizandi virtutes, & miracula, expleta Canonizationis causa, solvunt Postulatores Advocato Consistoriali peroranti centusses centum, qui dividendi sunt inter Advocatos Consistoriales, majori tamen parte oratori servata. Dantur quoque strenæ Magistris cæremoniarum, Secretario Brevium ad Principes, Secretario Sacri Collegii, expositori bullæ Canonizationis, aliisque, qui de bulla-

larum emolumentis participant, & aliquibus etiam de familia Papæ, laboris, vel consuetudinis causa. Si nimiæ sint, moderationem obtinebunt Postulatores, quandocumque a Congregatione illam postulabunt. Expedit tamen ad evitandas importunas petentium molestias, ut vir gravis constituatur, qui solum solvenda solvat, uti fieri consuevit, dum Benedictus XIV. Promotoris munus exercebat.

35 &c. Præterea novas vestes ad Canonizationis decorem nonnullis Officialibus, & Familiaribus Papæ dari consuevisse, referunt Paris de Crassis, Ortizius, & Grattarola (a). Cum autem nonnullorum ex iis mentio amplius non inveniatur, expensarum moderationem colligere inde licet, ac dicendum, vestium largitionem restrictam fuisse ad unius calicis argentei donum Magistro Cubiculi, & alterius Præfecto palatii Apostolici; vestium vero, quæ sint Officii propriæ, Cubiculariis secretis Participantibus, Secretario Congregationis rituum, Fidei Promotori, ac nonnullis cæremoniarum Magistris. Vestium distributioni facile subrogata fuit pecuniæ solutio: quin etiam quorumdam Postulatorum liberalitas solutiones multiplicavit ad numerum Sanctorum unica solemnitate canonizandorum, immo ad numerum Officiorum, licet plura unus exerceret. His cognitis Innocentius XI. Congregationem quorumdam Cardinalium destinavit, cui interfuerunt Secretarius Congregationis rituum, Promotor Fidei, & primus cæremoniarum Magister, eaque ter coacta, statuta fuit unica solutio, unicuique Officiali, ac Papæ familiari eam participanti, etiamsi plures simul Beati canonizarentur, & licet unus pluribus fungeretur officiis, uti constat ex scripturis, quæ extant in bibliotheca Casanatensi. Hæc deliberatio ad effectum penitus perducta fuit sub Clemente XI. Nam in Sacra rituum Congregatione occasione Canonizationis ab ipso peractæ eadem plene statuta fuerunt; Congregationis vero sententiam Pontifex confirmavit, quæ adamussim mox servata fuit, tum in Canonizatione memorata, tum in alia a Benedicto XIII. expleta. Ex his Sedem Apostolicam redundantiæ expensarum resistere, manifeste patet.

(a) In Act. Canoniz. S. Caroli par. 1. c. 55. & par. 2. c. 2.

§. VII.

De apparatu basilicæ Vaticanæ. & de pretiosis vestibus Pontificalibus ad Canonizationis solemnitatem necessariis.

39 IN hac solemnitate amplum fit tabulatum in basilica Vaticana, in qua thronus Pontificius; sedilia pro Cardinalibus, aliisque Officialibus collocantur. Ligna, solemnitate expleta, Canonicis traduntur, sicuti, & icones, quæ res gestas, & miracula canonizandi per universam basilicam dispositæ repræsentant. Ingens candelarum numerus basilicam circumdat; quarum quidquid post Missam superest, ad Capitulum spectat; ex his tamen participant etiam Beneficiarii, & Clerici Beneficiarii, qui choro intersunt. Pontifex Missam canit, aut saltem cantatæ assistit, cumque Postulatores supellectiles pretiosas, & integrum Pontificale ornamentum suppeditent; Altaris pallium in sacrario basilicæ remanet, reliquum ad Pontificem spectat, qui Sacrario Palatii Apostolici, vel alteri Ecclesiæ intra, aut extra Urbem donat, uti de quibusdam constat.

40 Magna est pro his omnibus perficiendis impensa; sed Pontifices moderationi studuerunt, tum superfluitate rejecta, tum etiam facta conjunctione plurium Sanctorum, qui simul canonizentur. Plura olim ornamenta comparabantur, teste Paride de Crassis; Nunc admittuntur dumtaxat ornamenta necessaria Pontifici celebranti, Diacono, & Subdiacono Latino, & Græco, & Presbytero assistenti.

41 &c. Impensæ pro tabulato, luminibus, & supellectili inter necessarias

pias computatæ fuerunt in Congregatione moderationi expensarum destinata, si enim tabulatum deesset, pauci solemnitatem, ejusque cæremonias spectare possent. Picturæ autem omnibus visibiles substitutæ sunt antiquæ miraculorum lectioni, quæ præ astantium multitudine a nemine audiretur. Pontificem tandem celebrantem, aut Missæ adeo solemni assistentem non dedecet pretiosa supellex, qua vel in persequutionibus Ecclesia utebatur, teste S. Augustino, aliisque. Neque juvat opponere, Sacelli Pontificii supellectilem adhiberi posse: in primis enim tot pretiosis vestibus Pontificium Sacrarium non abundat: deinde Pontifices non possent alteri Ecclesiæ eas de more donare. Cereos denique improbabit forte is solum, qui eorum usum noctu dumtaxat in Ecclesia admittat contra sacram antiquitatem, juxta Paulinum (*a*), & alios.

a de S. Fel. natal. 3.

§. VIII.

De statuta contributione a quocumque Postulatore solvenda pro dissolvendo ære alieno contracto in parandis splendidis aulæis basilicæ Principis Apostolorum.

44 ORnatum Ecclesiæ peccatum esse docuerunt Valdenses, teste Rainerio *biblioth. PP. to.* 25., quorum impia dogmata in Concilio Oxoniensi damnata merito fuerunt. Splendidissimis enim ornamentis antiquitus refertas fuisse Ecclesias demonstravit Baronius ad an. 57., & 58. quem licet carpat Ottius Calvinista, vindicavit tamen Muratorius (*b*).

b tom. 1. anecd. diss. 16.

45 &c. Romani ergo Pontifices, licet templorum ornatui universe prospexerint, diligentius tamen curarunt, ut Romæ conspicuum B. Petri templum erigeretur, quod esset omnium Christianarum nationum commune. Templum hoc a Constantino magnifice ædificatum, reparatione indigebat. Julius II. opus tentavit: Clemens VII. felicius aggressus est: Sixtus V., aliique Pontifices auxerunt, & ornarunt. Nimirum quamquam Deus non in manufactis templis habitet *Act.* 17. 25., ditissimum tamen templum a Salomone ædificari voluit 3. *Reg.* 5. & 6. Quidni ergo in honorem S. Petri idipsum potuerint Pontifices ex universi Orbis subsidiis, & ex his aliquid aliquando desumere ad tuendam Christianam rempublicam, ut de Clemente XI. supra indicatum est, & de Innocentio XI. erga Viennam Austriæ a Turcis obsessam refert Auctor *tract. de libert. Eccl. Gall.* (*c*), & Berninus (*d*). Deerant huic templo congruentia aulæa; pro his comparandis Alexander VII. fabricam S. Petri ære alieno gravavit; ad hoc autem dissolvendum statuit, ut in cujusque Canonizatione sex millia scutorum solverentur. Ære alieno fabrica levata, aulæorumque, quæ perfecta non sunt, opere dimisso, hanc summam Pontifices aliquando condonarunt, interdum diminutam in pias causas erogarunt, & merito: Ecclesia enim corpus est *ad Ephes.* 1., & Fideles membra 1. *ad Cor.* 12., quorum uno patiente, vel gaudente, cætera compatiuntur, vel congaudent *ibid.* 12.; quare capiti, hoc est Romano Pontifici indigenti ditiora membra subvenire debent, ut ipse inferioribus possit succurrere, uti Christianis Hierosolymitanis egentibus 2. *ad Cor.* 8. cæteri succurrerunt.

c l. 6. c. 11. *d* mem. hist. par. 2. pag. 65.

50 Ex his omnibus constat, expensas utique necessarias esse in his causis; sed Romanos Pontifices in moderationem semper intendisse, & etiam nunc intendere. Olim expensa amplior erat, ut de Canoniz. S. Bonaventuræ, & aliorum referunt Paris de Crassis, & Cappellus; nunc ob expositas moderationes ad 14000. scutorum circiter reducitur. Benedictus XIV. novam, & æquissimam taxam statuit imposterum observandam. Memorata sex millia scutorum ad tria millia redacta sunt in sacras Missiones expendenda, quæ propterea laudatus

tus Benedictus Congregationi de Propaganda Fide applicavit.

CAPUT ULTIMUM

De quibusdam cautionibus necessariis ad custodiam, & erogationem pecuniarum ex pia Fidelium largitate collectarum pro causis Beatificationis, & Canonizationis, deque nonnullis quaestionibus ad hanc eamdem materiam pertinentibus.

12 PRo expensis causarum Beatificationum, & Canonizationum nonnulli pii Fideles *loca montium*, vel pecuniam multiplicandam reliquerunt, aut in Monte Pietatis, vel in aede nummularia S. Spiritus deposuerunt, uti pro causis SS. Thuribii, Julianae, & aliorum. Haec a relinquentium dispositione pendent, ideoque solum adnotare licet, expedire, ut pii Fideles caveant, ne quidquam ex his pecuniis expendatur absque notitia, & subscriptione Fidei Promotoris, vel Subpromotoris, ut diligentiae, & fidelitati consulatur, & hic ordo praescriptus, & servatus fuit in causis S. Thuribii, & B. Hyacinthae de Marescottis.

3 &c. Sed cum in plerisque causis pecunia a pluribus in eleemosynam suppeditetur, administranda ab aliquo Postulatore Religioso, quaesitus est modus, quo caute a Postulatoribus custodiretur, & fideliter erogaretur, licet ipsi irreprehensibiles semper visi fuerint. Ad hoc Innocentius XII. particularem quatuor Cardinalium Congregationem destinavit, quae, intervenientibus Secretario Congregationis rituum, & Promotore Fidei, decrevit, ut Postulatores sexto quoque mense indicem expensarum Cardinali causae Relatori traderent, ut una cum Secretario, & Promotore eo discusso, legitimas approbaret, arbitrarias rejiceret. Item, ut Secretarius a Postulatoribus per juratum indicem exquireret numerum pecuniarum ad Urbem pro causa delatarum, depositarios, & depositi conditiones, cautiones, & fidejussiones. Haec decreta neque publicata, neque ad effectum perducta sunt, fortasse quia Postulatores, ut plurimum Regulares, indicem tradunt suis Superioribus, qui ex taxationibus typis impressis expensas justas, aut arbitrarias dignoscere possunt: & praeterea, quia notissimae sunt cautiones montis Pietatis, *& locorum montium*: Indicata autem haec sunt, ne quid intactum in hoc argumento relinquatur.

6 Aliae identidem occurrunt quaestiones, quarum prima est, an Capitulum, aut alius Religiosus locus absque Sedis Apostolicae facultate possit alienare, aut obligare bona pro hujusmodi expensis? Affirmavit Rota *decis.68.* coram Ansaldo, quia hae respiciunt decus universalis Ecclesiae, ac, sciente Pontifice, fiunt, quae scientia approbationem, approbatio vero facultatem Sedis Apostolicae praeseferre videtur. Verum cum in hac alienatione, aut obligatione absque Sedis Apostolicae facultate, contrahentes anathema incurrant *cap. Ambitiosae de reb. Eccl. non alien.*, non videntur ea fieri posse sine dicta facultate. Scit quidem Pontifex expensarum necessitatem, ignorat tamen, num ex eleemosynis, an aliunde fiant; ideoque ea approbatio, quae vices facultatis impleat, adhuc desideratur.

7 Secunda est, an Procurator in his causis constitutus possit pro expensis obligare bona constituentis, & pecunias faenore comparare? Affirmandum videtur; quia Procuratori permissa dicuntur necessaria ad rem mandatam gerendam, *ex l. Finali ff. de exercit. act.*, & data intelligitur facultas sumendi pecunias faenore, ne opus commissum deseratur, juxta Baldum (*a*), & alios: multo magis si in procurationis mandato adsint clausulae hanc facultatem expresse, aut virtualiter importantes, ut respondit Rota *decis.68.* coram Ansaldo, & alibi. *a* cons.383. n.5. l.3.

8 Tertia, an ex pecuniis, quae ex elee-

eleemosynis collectæ sunt pro transitu ad Canonizationem, solvi possit æs alienum contractum pro Beatificatione, itaut Creditores super iis jus habeant? Negative respondetur; nam ex non sunt inter bona debitoris, neque in alium usum converti possunt sine Sedis Apostolicæ concessione juxta Textum *in Clement. Quia contingit de relig. domib.*

9 Expleta causa Beatificationis, & Canonizationis, si quid de eleemosynis supersit, confugiendum est ad Sedem Apostolicam, quæ indulgere debet commutationem in eum usum, qui proximior sit voluntati suppeditantium eleemosynas. Ita Federic. de
a consil.175 Senis (*a*), & alii, cohærenter ad decreta Tridentini *sess.25. de refor.cap.8.* ubi loquitur de nosocomiis. Poterunt e. g. converti in constructionem Sacelli, aut templi ad honorem Canonizati, ut de residuis eleemosynis pro causa B. Jacobi Illyrici definivit Congregatio Episcoporum, & Regula-
b 17. Nov. rium (*b*).
1713. 10 &c. Inter Regulares Ordines promoventes causas Servorum Dei idem institutum professorum numeratur Ordo Seraphicus, sed quæritur an petitio eleemosynarum pro his causis adversetur Regulæ S. Francisci, nam *cap.4.* præcipit, ut solum pro infirmis, & Fratribus induendis eleemosyna recipiatur. Et licet hoc ad alias necessitates extensum fuerit *in cap. Exiit de v.sign. in 6, & in Clement. Exivi tit. de v.sign.* Glossa tamen id intelligit de rebus vere necessariis, non voluntariis, uti sunt causæ Beatificationis, & Canonizationis. Non adversatur tamen: nam si absque læsione Regulæ possunt FF. Minores pro extraneis indigentibus, aliisque piis operibus eleemosynas quærere, ac plures Sancti ejusdem Ordinis pro *Cruciata*, & erigendis montibus Pietatis plura laudabiliter peregerunt; multo magis poterunt eleemosynas quærere pro causis suorum Servorum Dei. Et sane si Regulæ id adversaretur, Pontifices scientes non paterentur.

13 &c. Quod si FF. Minoribus domus, prædium, census, aut *loca montium* in ejusmodi causas eroganda legentur, hæc legata ad Fabricam Sancti Petri pertinere videntur, uti legitur in compendio privilegiorum ejusdem apud Vespinianum. Etenim secundum Regulam S. Francisci Fratres nil possunt sibi assumere: sunt incapaces annuorum redituum *ex Clementina Exivi*, licet cum onere Missarum, juxta definitionem sacræ Congregationis apud Fagnanum *in cap. Nimis prava* (*c*), cui suffragantur Sanchez (*d*), c n.49. & 53. de excess. Præl.
Barbosa (*e*), & alii. Nihilominus rata videntur prædicta legata, quin Fabrica S. Petri in iis jus habeat: si enim d ad præcep. Decal.
in prædictas causas eroganda sunt, l.7. cap.26.
itaut ad Fratres nihil pertineat, non n.49.
adversantur paupertati a S. Francisco constitutæ. Nec obstat exemplum an- e jur. Eccl.
nui reditus cum onere Missarum; hi l.3. cap.27.
enim cederent in Fratrum subsidium, n.77.
contra Textum *in cap. unico: de relig. domib. in 6.*

16 &c. Pecuniæ pro his causis relictæ deponendæ videntur apud Syndicum Apostolicum: sed cum hic a Summis Pontificibus constitutus sit ad conservandas pecunias in utilitatem Fratrum convertendas, nec Fratres pecuniam apud se retinere possint juxta Regulam S. Francisci; proinde apud honestam personam deponendæ sunt; qui potest esse Syndicus ipse, sed in hoc erit depositarius, ut desumitur ex decreto Congregationis particularis sub Innocentio XII. Deponi quoque possunt in monte Pietatis, dummodo aliquis speciatim electus occasione erogationis de iis decernat. Quod spectat ad custodiam, si pecunia in monte Pietatis deposita sit, satis tuta est: si apud alium, debent Fratres, saltem ex caritate, curare, ut recte custodiatur. Optima custodia esset, si una clavis a Postulatore, altera a Depositario retineretur, ut

K de

de eleemosynis pro locis Palæstinæ decrevit Innocentius X. (a). Si Depositarius foro cedat, vel decoctioni proximus, aut de fidelitate suspectus sit, Postulator alium substituere debet, qui coram Judice pro pecuniarum securitate, aut recuperatione instet. Cum vero ex prædictis FF. Minores in his capaces sint legatorum, possunt etiam ex dictis eleemosynis emi census, & *loca montium*, dummodo cuncta in prædictas causas erogentur, & a speciali administratore dispensentur.

a Const. 12. Bullar. vet. to. 5.

LIBER

LIBER II.

CAPUT I.

De Ordinariorum facultate, atque auctoritate in conficiendis processibus in causis Beatificationis Servorum Dei, & Canonizationis Beatorum.

1 &c. Rdinariis facultas competit construendi processus, & ferendi sententiam super non cultu, vel super casu excepto, juxta Decreta Urbani VIII., qui hos processus instituit. Si utrumque, aut alterutrum ab Ordinariis omittatur, præstandum erit auctoritate Apostolica, ut ad ulteriora in causis procedatur. Eadem facultas iisdem competit quoad processum super fama sanctitatis, virtutum, Martyrii, & miraculorum, aut signorum, tam de jure communi (*a*), cum Ordinarii in causis Ecclesiasticis propriæ diœcesis, adeoque etiam in his, jurisdictionem obtineant, ut adnotarunt Card. de Lauræa (*b*), aliique: quam de jure Concilii Tridentini, quod (*c*) decrevit, nulla admittenda esse miracula, nisi ab Ordinario recognita, & approbata: unde jurisdictionem Ordinarii conficiendi eos processus collegerunt Rotæ Auditores in quibusdam relationibus, Cardinalis de Lauræa, & P. Ceparius (*d*). Accedit consuetudo, cum Sedes Apostolica non inquirat in sanctitatem, nisi post processum ordinarium, ut testantur omnes in hac materia scribentes: suffragantur etiam decreta Congregationis rituum, quæ circa modum in Canonizatione servandum sæpe respondit, primo adeundum esse Ordinarium, ut ejusmodi processus jure suo conficeret, quemadmodum ex pluribus monumentis, & causis Beatificationis, & Canonizationis eruitur; adeout processus ordinarii omitti nequeant sine Sedis Apostolicæ dispensatione. Neque obstat, quod *in cap. Audivimus de Reliq.*, *& vener. SS.* prohibeatur Sanctorum veneratio sine Ecclesiæ Romanæ auctoritate: id enim refertur ad judicium, non ad præparatoria judicii, uti Barbosa (*e*), Gravina (*f*), aliique plures ostendunt.

a cap. Conqueren. de off. Jud. Ordin. & cap. Cum conting. de for. comp.

b in 3. sent. to. 4. disp. 20. art. 26. §. 6. n. 2219.

c sess. 25. decr. de invoc. vener. & Rel. SS.

d in dir. Canoniz. l. 1. c. 3.

e de off. & pot. Episc. alleg. 97.

f contin. 2. partis Cathol. præscr. to. 4. pag. 320.

6. 7 Examinandum nunc est, an Ordinarius, confecto processu, possit auctoritate sua ordinaria approbare, & publicare revelationes, & miracula Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum? Huic ordinariæ jurisdictioni favere videtur Leo X. *Const.* 22. prohibens publicationem particularium revelationum, nisi examinatæ fuerint a Sede Apostolica; illam tamen permittens præcedente Episcopi approbatione, si periculum sit in mora. Concilium quoque Trident. sess. 25. cit. ad Episcopos detulit Reliquiarum, & miraculorum examen, caute tamen peragendum. Favet etiam textus *in can. ult. de consecr. dist. 3.*, *& cap. Conquestus: de feriis*. Accedunt denique Episcoporum exempla, Tullensis videlicet, qui sanationem intercessione tunc Servi Dei Petri Forerii obtentam inter miracula recensuit, & Benedicti XIII., qui cum esset Archiepiscopus Beneventanus, sanationem intercessione B. Aloysii obtentam examinavit, & inter miracula tertii generis reponendam esse decrevit.

8. 9 Verumtamen quoad Servos Dei prædicta peragere Ordinarii nequeunt, tum ne iisdem sine Sedis Apostolicæ auctoritate cultus exhibeatur; tum quia id eruitur ex generalibus Urbani VIII. decretis. Profecto Sedes Apostolica, & cultum erga nondum beatificatos, aut canonizatos, & cuncta ad illum inducentia, uti essent prædictorum approbatio, & promulgatio ante suum judicium, vetuit. Quare

Ordinarius nec ferre, nec promulgare potest sententiam super sanctitate, virtutibus, Martyrio, aut miraculis. Quamquam autem ex miraculorum approbatione publicus cultus non inferatur; ea tamen Ordinariis non licet, quia fieri non licet, quidquid ante Sedis Apostolicæ judicium inducere populum valet ad publicum cultum, cujusmodi esset miraculorum approbatio.

10 &c. Neque obstant superius adducta. Nam bulla Leonis X. versatur circa revelationes viventibus factas, modumque eas examinandi præscribit, sicuti Innocentius III. (*a*) modum præscripsit dignoscendi eos, qui se a Deo invisibiliter missos prædicant. Verum etiamsi obstaret, illi sane posterior Urbani VIII. Constitutio derogavit. Concilium Tridentinum non dat Episcopis facultatem approbandi Reliquias Servorum Dei, sed Beatorum, atque Sanctorum, ita tamen, ut si etiam de istarum identitate difficultas urgeat, necessarium sit Concilii provincialis, aut Summi Pontificis judicium. Quoad miracula vero nonnulli sentiunt, Concilium conferre Episcopis facultatem illa approbandi sive sint Canonizatorum, sive non, innixi cuidam deliberationi Congregationis Concilii ejusdem. Negant alii, ne oblique lædatur Sedis Apostolicæ privativum jus beatificandi, & canonizandi. Verum enim vero Concilium loquitur de miraculis Sanctorum, qui tantum pie in Domino obierunt, & nondum a Sancta Sede beatificati, aut canonizati sunt. Definitio vero Congregationis non attingit miracula Servorum Dei, sed eorum, qui beatificati, aut canonizati sunt, aut Sanctorum, qui non sunt juxta præsentem ritum a Pontificibus canonizati. Ex Tridentino itaque non infertur, Episcopis licere auctoritate ordinaria approbare, & publicare miracula Servorum Dei. Idem dicendum de allatis *can. ult. de consecr.*, *& cap. Conquestus*, uti cum Glossa, & aliis notat Contelorus (*b*): ibi enim de festis tantum sermo est, quæ in honorem Sanctorum jam canonizatorum ab Episcopis indicuntur.

a cap. Cum ex Injunct. de Hæret.

b de Canoniz. SS. c. 4. n. 15.

13 Quod spectat ad Canonizatos, aut Beatificatos, seu formaliter, seu æquipollenter, Ordinarii nedum processus super miraculis conficere, sed, adhibitis cautionibus a Tridentino præscriptis, miracula approbare, & publicare possunt. Addendum tamen, processum Ordinarii super miraculis Beatorum conferre posse ad Dei gloriam, & alacriorem Beatorum ipsorum invocationem, non tamen ad eorum Canonizationem obtinendam: cum nullitate laboret Ordinarii processus post appositam S. Sedis manum, ut optime noverunt Postulatores in causa S. Aloysii Gonzagæ.

CAPUT II.

De iis, qui veniunt appellatione Ordinariorum *quoad confectionem processuum in materia Beatificationis, & Canonizationis.*

1 &c. ORdinarius est, qui ex proprio munere, & jure exercet jurisdictionem; adeoque in re præsenti Ordinarii sunt Episcopi, in quorum diœcesibus, vel est corpus canonizandi, vel miracula contigerunt, aut homines examinandi degunt: Hos processus conficere possunt etiam Episcopi nondum consecrati, dummodo expeditæ fuerint Litteræ Apostolicæ. Sede vero Episcopali vacante, succedit in jurisdictione ordinaria Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, aut Vicarius Capitularis, adeoque ab alterutro ejusmodi processus confici possunt, ut respondit Congregatio rituum (*c*), in causa Servæ Dei Joannæ a Cruce, annuente Pontifice, & laudante Prospero Bottinio Fidei Promotore, dum causæ Servorum Dei Francisci de Castillo, & Petri Claver introducerentur. Idem dicendum de Vicario Apostolico, sive plena, sive vacante Sede, uti eadem Congregatio respondit in causa Servi Dei Humilis de Bisiniano

c 20. Jul. 1621.

25. Septembris 1688., & 24. Maji 1689.

4 &c. Ordinarii quoque dicuntur Præsules inferiores territorium separatum, & jurisdictionem quasi Episcopalem, licet non characterem, habentes. Sic Vicarius Generalis Capituli Lateranensis, habentis plenam jurisdictionem in territorio Ferentilli, processum construxit in causa Servi Dei Francisci a Præcetto, & P. Mathias Missionarius processum pariter construxit in causa Servi Dei, nunc B. Joannis de Prado, quia FF. Minoribus ad Missiones proficiscentibus Joannes XXII. jurisdictionem quasi Episcopalem concessit, ubi non adsint Episcopi Catholici. Eamdem contulit Hadrianus VI. Mendicantibus, præsertim Minoribus Observantibus in Indiis, ubi neque Episcopi, neque eorum Officiales intra duas diætas reperiantur. Huic Præsulum inferiorum facultati adversari videntur Concilium Tridentinum *sess. 25. cit.*; epistola encyclica Congregationis rituum pro conficiendis processibus; decretum generale Urbani VIII; & alia resolutio Congregationis. Tridentinum obstare videtur, quia decernit insolitam imaginem, aut nova miracula non esse, nisi approbante Episcopo, admittenda. Verum id non officit, quia limitatio non excludit casus similes, adeoque in casu nostro confectionem processuum non excludit, uti notat Fagnanus *in cap. Accedentibus n. 37. de excess. Præl.* Sic quamquam decernat Concilium, causas matrimoniales, & criminales ab Episcopis *tantum* esse judicandas; non obstante tamen hac limitatione, Præsules inferiores in suo vere separato territorio eas cognoscere possunt; hos enim dum ab aliquo actu arcere voluit Concilium, clarius mentem suam expressit, ut de anathemate ferendo pro acquirenda revelatione de rebus deperditis, aut subtractis. Non adversatur epistola encyclica Congregationis; ideo enim Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis inscribitur, quia hi potissimum hos processus conficiunt; at alibi Congregatio indefinite loquitur de processibus, auctoritate ordinaria confectis. Decretum Urbani VIII. prohibet Ecclesiasticis Sæcularibus, & Regularibus quibuscumque etiam S. Joannis Hierosolymitani, & Societatis Jesu constructionem horum processuum; at per hoc comprehendit solum æquales expressis, & ad hos Præsules non extenditur, quia in lege, enumeratis personis minoribus, clausula generalis subsequens non comprehendit majores expressis. Idem dicendum de resolutione Congregationis: Contendentibus enim Præposito Pratensi, Episcopo Pistoriensi, & Archiepiscopo Florentino super jurisdictione conficiendi processum de nonnullis miraculis cujusdam imaginis B. Virginis, Congregatio causam adjudicavit Archiepiscopo Florentino, ne reliquis duobus de jurisdictione in territorio Pratensi contendentibus præjudicium inferretur. Itaque resolutio hæc Præsulibus prædictis inferioribus non obest.

9 Olim Vicarii etiam Generales erant Ordinarii pro his processibus construendis, quia unum tribunal cum Episcopo constituunt, ut notarunt Contelorus (*a*), & alii, ideoque validus fuit in causa Servi Dei Card. Bellarmini processus a Vicario generali constructus. At post memoratam epistolam encyclicam id amplius regulariter nequeunt.

a de Canoniz. SS. c. 24. n. 6.

10. 11 Nuntii Apostolici antiquitus hos processus jure suo composuerunt, ut eruitur ex relationibus Auditorum Rotæ in causa S. Ignatii, & aliorum, innixi fortasse facultatibus Legatorum de latere, & exemplo Card. Jordani Ursini in causa B. Wernheri. Id vero ipsis interdixit epistola Congregationis rituum; sed siqui processus ante hanc exarati inveniantur, validi sunt, uti respondit Congregatio in causa Servi Dei Simonis de Roxas 10. Septembr. 1718.

12 Religiosi quoque idem peragebant

bant in causis Servorum Dei, qui idem Institutum professi fuerant, uti colligitur ex vita S. Thomæ de Aquino apud Bolland., & ex Actis Beatificationis S. Andreæ Avellini apud Caggianum. Sed orto dubio, an Superiores Regulares hujusmodi processus possent legitime conficere, Contelorus (*a*) post relationem Rotalem in causa S. Hyacinthi irritos illos censuit, idque inferri docet Card. de Lauræa superius laudatus n. 2226. ex decreto Congregationis impresso inter decreta generalia Urbani VIII. Hinc in causa Servorum Dei Rodulphi Aquavivæ, & sociorum non fuit admissum examen testium, quod auctoritate P. Provincialis Societatis Jesu receptum fuerat.

a c. 4. n. 24.

13 Judices Laici inter hos Ordinarios non numerantur. Quidquid enim sit, an in Canonizatione S. Gerardi Episcopi Tullensis intervenerit laicorum auctoritas, & an a Laicis constructi fuerint processus pro Canoniz. SS. Bernardini Senensis, & Francisci de Paula; nunc sane essent omnino nulli, etiamsi commissio Episcopi interveniret, sicuti nulli fuerunt in causa Martyrum Gorcomiensium; quod quidem colligitur etiam ex causis Jacobi Salesii, & Guillelmi Saltamochii, necnon S. Ioannis Francisci Regis.

14 Ordinarius juxta epistolam encyclicam Congregationis non debet processum ordiri, nisi vigeat fama alicujus eminentis virtutis, aut alicujus patrati miraculi; sufficit tamen, ut hæc Ordinario constent citra juris solemnitatem.

CAPUT III.

De antiquiori Sedis Apostolicæ consuetudine circa processus Ordinariorum.

1 &c. JUs Pontificium proxime post reservatas Sedi Apostolicæ causas Beatificationis, & Canonizationis, nusquam meminit processus Ordinarii, a quo S. Sedes ad inquirendum in canonizandi virtutes, & miracula moveretur. Antiqui etiam istarum causarum expositores affirmant, Sedem Apostolicam ad prædictam inquisitionem moveri consuevisse, insinuante, & supplicante authentica, & honesta persona. Ita apud Ostiensem *in cap. Audivimus*, & in aliis monumentis legitur. Quapropter Garzias de Caralaps (*b*) scripsit, Episcopos iis temporibus spoliatos se reputasse jurisdictione conficiendi processus super gestis Servorum Dei. Quidquid autem de hoc sit, honestæ personæ, quæ Canonizationem postulabant, petitioni fortasse addebant monumenta de sanctitate, & miraculis, ac testimonia de fama, & populi devotione; at certe non semper juridicum Ordinarii processum. Cum enim processus in genere, a Summo Pontifice post petitiones demandatus, non esset juridicus, non videtur hic subsequi potuisse juridicum processum Ordinarium. Sane hunc ipsum excludere videntur antiquiores bullæ Canonizat. BB. Udalrici, Godeardi, aliorumque plurium, quibus suffragantur Canonizationes temporis intermedii, videlicet B. Vulstani sub Innocentio III., & B. Willelmi sub Honorio III.

b de Canoniz. SS. c. 5. §. 17.

4 Prima processus ordinarii mentio referenda videtur ad causam Sancti Raymundi de Pennafort. Cum enim Concilium provinciale Tarraconense an. 1279. ejus virtutes, & miracula Nicolao III. denuntiasset, & Canonizationem petiisset; existimat Penia (*c*) gravibus innixus conjecturis additum fuisse processum, quod colligit etiam ex literis decem Conventuum Ord. Prædicatorum scriptis ad Bonifacium VIII. Accedunt alia exempla sub Joanne XXII: nam adhuc extat processus auctoritate ordinaria inceptus in causa Roberti Cantuariensis Archiepiscopi. In causa S. Thomæ de Aquino processus habetur confectus a Religiosis ejusdem Ordinis Superioribus. Constructum quoque fuisse auctoritate Episcopi Spoletini in causa B. Cla-

c observ. 1. ad c. 2. l. 3. vit. ejusdem Sancti.

B. Claræ de Montefalco, testantur Jacobillus, & Baptista Piergilus *in ejus vita*. Addendum, quod in bulla Canoniz. S. Nicolai de Tolentino, sub Eugenio IV. peractæ, plures referuntur testes, qui auctoritate solum ordinaria potuerunt esse examinati. Demum hujusmodi processus deprehenduntur in causa S. Franciscæ Romanæ, juxta relationem Auditorum Rotæ; & in causa Eliæ Vice-Comitum de Bourdeille apud Raynaldum *ad an.*1483. Hi tamen processus, aliique auctoritate ordinaria subsequenter facti, usque ad ea tempora, quibus Judices iis cum Apostolicis processibus in causis Canonizationis uti cœperunt, videntur habuisse solum processus nomen, & non fuisse juridici, ut inter alia eruitur ex dicta relatione Rotali in causa S. Franciscæ Romanæ.

8. 9 Veri itaque Ordinariorum processus referuntur ad posteriora tempora, quibus Auditores Rotæ, & Congregatio rituum iis non tamquam adminiculis, sed tamquam probationibus una cum processibus Apostolicis usi sunt. Si enim iidem Auditores in relat. caus. S. Franciscæ, aliorumque ordinarios processus tamquam nullos rejecerunt, in aliis vero causis usi dumtaxat sunt processibus Apostolicis; non admisissent processus ordinarios in causis SS. Francisci Borgiæ, Ignatii, & aliorum, nisi rite confecti fuissent. Accedit, quod iidem Auditores processuum validitatem plerumque adstruunt, antequam testibus in iis examinatis utantur. Itaque juridici processus ordinarii antiquitus in his causis non fuerunt adhibiti, sed solum quando ad veri, & quodammodo contentiosi judicii normam hæ causæ redactæ sunt. Siqua vero Canonizatio inveniatur peracta ex solis processibus ordinariis, id non officit, quia supradicta ad tempora posteriora referuntur, quibus nulla Canonizatio ex solis ordinariis processibus absoluta est; vel si qua adhuc reperiatur, regulam non destruit, sed limitat, cum Pontifex ex solis ordinariis processibus Canonizationem perficere possit.

CAPUT IV.

De viribus processuum, qui fiunt ab Ordinariis.

1. 2 Cum Ordinarii auctoritate sua possint construere processus super non cultu, & casu excepto; neque ad eos conficiendos Sedes Apostolica delegatos constituat, nisi Ordinarii illos omiserint: proinde hi ordinarii processus juridici sufficiunt ad probandam obedientiam decretis Urbani VIII. super non cultu, & casu excepto.

3 &c. Non sufficiunt tamen ad probanda, quoad effectum Canonizationis, miracula, quæ per formalem Beatificationem in causis procedentibus per viam non cultus supervenerunt, cum in his Sedes Apostolica jam manum apposuerit *ob signaturam commissionis*, post quam non licet amplius Ordinario processus conficere: licet autem eidem processum aliquando conficere super miraculis indultæ venerationi supervenientibus in causis per viam casus excepti, cum dicta manus appositio deficiat, si videlicet cultus concessus sit ex probationibus extrajudicialibus, aut ex aliquo Ordinarii processu, vel si miracula post centenarium cultus annum patrata sint. Sed quæstio est de processibus ordinariis super fama, aut super virtutibus, vel Martyrio, & ejus causa, nec non super miraculis, seu signis in genere, & in specie pro obtinenda Beatificatione in causis per viam non cultus. Item de processibus ordinariis super iisdem pro obtinenda Canonizatione in causis per viam casus excepti. Opinatur Scacchus (a), hos processus præbere sanctitatis indicium, ac ad causam introducendam prodesse, non tamen probationem constituere, sed vix quidquam adminiculi loco valere. Hæc sententia rejicienda videtur. Si enim Ordinarii adhuc jus habent

a de not. & sign. sanct. sect.11.c.5.

bent faciendi processus, hi sane neque negligendi, neque loco adminiculi dumtaxat habendi sunt: cum de Jure Acta coram legitimo Judice facta cuilibet causae prosint, licet haec ad superiorem deinde Judicem deferatur. Praeterea impossibilis quodammodo esset concludens virtutum, & miraculorum probatio. Si quis enim moriatur cum fama sanctitatis, & miraculorum, jam Ordinarius, non statim, sed post famae incrementum inquirit. Fiunt deinde processus super fama, virtutibus, vel Martyrio, ac miraculis, &, si Ordinario libet, super non cultu; qui ad Sedem Apostolicam mittendi sunt: post decennium aliae Episcoporum litterae supervenire debent de percrebescente fama sanctitatis, ac miraculorum, inde alia plura de more peragenda sunt, ac tandem petendae *Litterae remissoriales* pro processu in specie, in quo vix repeti possunt testes in processu ordinario examinati, quia utplurimum mortui sunt. Cum vero virtutes, martyrium, & miracula in causis per viam non cultus; in causis vero per viam casus excepti miracula probanda sint utplurimum per testes oculatos, si isti in ordinario processu examinati pro neglectis habendi sint, probatio requisita obtineri non poterit. Addendum, testes auctoritate ordinaria examinatos compelli utplurimum in processum Apostolicum, & in dubio, quod de processuum validitate proponitur, examinari etiam processus ordinarios. At haec inutilia prorsus essent, si processus ordinarii essent nulli, aut si essent purum adminiculum, cum hoc desumi etiam possit ex testibus nulliter examinatis, uti adnotarunt Rotae Auditores in causa S. Franciscae. Tandem huic sententiae adversantur Ceparius superius cit., aliique, qui consuetudinem Sacrae Congregationis probe sciebant.

10 Altera opinio Petri Francisci de Rubeis egregii olim Fidei Promotoris (*a*) tenet, ex processibus ordinarii probari non posse virtutes, & miracula in causis Confessorum; & Martyrium, ejusque causam in causis Martyrum: probari vero posse miracula in iisdem Martyrum causis. Haec sententia quoad hanc postremam partem est rejicienda, cum ex Apostolicae Sedis consuetudine Martyrum causae exaequatae sint in miraculorum argumento causis Confessorum. Et sane in causa S. Joannis Nepomuceni, cum Fidei Promotor opponeret, miraculum integritatis linguae non constare, utpote probatum dumtaxat testibus auctoritate ordinaria examinatis; Postulatores illud non solum ex ordinario, sed etiam ex Apostolico processu juxta Sedis Apostolicae consuetudinem probatum fuisse evicerunt.

a in discursu pro verit. edito in caus. B. Petri de Arbues.

11 Demum Castellinus (*b*), Rotae Auditores in pluribus relat, aliique sentiunt, virtutes, Martyrium, & miracula non esse ex processibus ordinariis approbanda, nisi addatur concors Apostolicus processus, ita ut ex his processibus simul junctis procedatur ad Beatificationem, & Canonizationem. Et haec opinio retinenda videtur.

b de certit. glor. SS. pag. 89.

CAPUT V.

De congruentia inter processum ordinarium, & Apostolicum.

1. 2 Congruentiam hanc Petrus Franciscus de Rubeis cit. reponit in eo, quod probata in processu ordinario plene rata fiant in Apostolico: Ceparius in eo, quod probatis in processu ordinario virtutibus, & miraculis, in Apostolico probetur continuatio famae sanctitatis, miraculorum, & devotionis populi: impedirentur enim Canonizationes, si virtutes, & miracula, quae in individuo probata sunt in processibus ordinariis, comprobanda essent in Apostolico, cum testes oculati mortui sint, & Deus, qui ad aliquorum Sanctorum invocationem per aliquod tempus ingentia patravit miracula, mox ab iis pa-

patrandis interdum cessat. Matthæuccius vero (a) convenientiam processuum haberi ait, si mortuis oculatis testibus in ordinario examinatis, auriti in Apostolico consentiant.

a In pract. ad caus. Beatif. & Canoniz. tit. 1. c. 2.

3 &c. Verum sententia de Rubeis, cum ordinario processui vim puri adminiculi tribuat, non est admittenda. Opinio Ceparii esset quidem admittenda secundum jus commune, ex quo attestationes legitimæ in uno judicio receptæ fidem faciunt in alio in eadem causa, uti plures tradunt. At cum Sedes Apostolica, præter ordinarium, suum etiam processum exposcat, in quo iidem, qui in primo, testes, si possit, examinandi sunt, & in quo Postulatores exhibent articulos super probatis in processu ordinario, & super aliis de novo, si quæ de novo sint; ideo hæc sententia non subsistit. Neque obstant allegata a Cepario: nam in caussis antiquis probata per testes oculatos in processibus ordinariis confirmari possunt per testes auritos, ac de publica voce, & fama in Apostolico; immo hi in utroque processu admittuntur in causis casus excepti. Quoad miracula vero nimis probat: nam juxta ipsum non requirerentur pro Canonizatione miracula post indultam venerationem supervenientia: excusandus tamen est, quia scripsit ante legem, qua statuitur, nova miracula inter Beatificationem, & Canonizationem intercedere debere. Admittenda igitur est sententia Matthæuccii cum his limitationibus. Prima: si quid de virtutibus, Martyrio, aut miraculis nullo modo, vel non plene probetur in processu ordinario, bene vero in Apostolico, ad causam sufficiet, & tunc processus ordinarius pro adminiculo erit. Secunda: si miraculum aliquod in processu ordinario, non vero in Apostolico probatum sit, congruentia non subsistit, neque illud Beatificationi, & Canonizationi obtinendæ prodest, uti eruitur ex causa S. Felicis a Cantalicio. Idem dicendum de miraculis, seu signis, & Martyrio, ejusque causa in Martyrum causis. Quod si in processu ordinario probentur actus alicujus virtutis, non vero iidem, sed alii ejusdem virtutis actus probentur in Apostolico, primi non sunt negligendi, sed vim adminiculi obtinebunt, cum in dubio virtutum quæstio fiat de habitibus. Tertia: Postulatores, re adhuc integra curare debent, ut in processu Apostolico testes oculati adsint de virtutibus, seu de Martyrio, ac de miraculis deponentes. Propterea instare possunt pro concessione *litterarum remissorialium* ad oculatos testes examinandos, quorum obitus, aut absentia timeatur. Jamvero si oculatis testibus processus ordinarii concordent alii oculati in Apostolico, licet in hoc aliqui sint etiam auriti, stat convenientia utriusque, & ex utroque simul juncto proceditur ad Beatificationem, & Canonizationem.

9 &c. Demum (omissis causis casus excepti, in quibus admittuntur virtutes, & Martyrium, si per testes auritos, aut de publica voce, & fama, æqualiter probentur in processibus ordinario, & Apostolico) in causis per viam non cultus, in quibus directæ probationes requiruntur, si virtutes, aut Martyrium, aut miracula directe, idest per testes oculatos in processu ordinario probentur; in Apostolico autem solum per auritos; difficulter quidem uterque processus conjungitur quoad miracula, nisi Sedes Apostolica dispenset, cum hujusmodi causæ non sint necessariæ, & nova miracula supervenire possint: facilius tamen quoad probandas virtutes, si processus Apostolicus citra culpam Postulatorum non fuerit tempore opportuno confectus, si testes oculati processus ordinarii nullam patiantur exceptionem, & si testes in Apostolico processu sint ex auditu ab iis, qui viderunt: ex his enim probationibus unitis absonum non videtur approbari virtutes, & Martyrium, ut factum est in causis BB. Hyacinthæ de Marescottis, & Joannis de Prado.

L 11. &c.

11 &c. Ad has autem limitationes admittendas hæc adjuncta requiruntur. Primum: ut in Congregatione sit approbata processus ordinarii validitas, ut in causa B. Hyacinthæ suasit Andreas Pierius Fidei Subpromotor, cui consentit Card. de Lauræa (a). Secundum, ut processus ordinarius, compulsatus sit in Apostolico, & in loco authentico conservatus, ut de ejus identitate constet, uti advertunt Matthæuccius cit., & Rotæ Auditores, nisi Pontifex a compulsatione dispensaret, ut factum est in causa S. Agnetis de Monte Politiano. Tertium: ut testes processus ordinarii obierint, dum conficitur Apostolicus: si enim viverent, & in hoc non repeterentur, nulla eis esset adhibenda fides, sicuti notarunt Card. de Lauræa cit., & alii. Quartum; ut absit Postulatorum negligentia, quemadmodum advertit Jo: Baptista Bottinius, cum vicibus fungeretur Promotoris Fidei in causa B. Hyacinthæ. Aliter enim processus Apostolici vilesceret auctoritas, si ex Postulatorum negligentia oculati testes in ordinario, auriti dumtaxat in Apostolico processu, mortuis oculatis, examinarentur.

a in 3. sent. to. 4. disp. 23. art. 25. §. 6. n. 1164.

CAPUT VI.

De Ordinariorum processuum singularitate, hoc est, an aliquando eorum ope tantum, & citra Apostolicum processum deveniri possit ad Beatificationes, & Canonizationes.

1. 2 Beatificationes æquipollentes ex solo processu ordinario, Canonizationes autem æquipollentes sine ullo etiam processu fieri non raro consueverunt. At quod ad formales spectat, Molphesius (b), & Contelorius (c) sentiunt, solis Ordinariorum processibus legitimis procedi posse ad Canonizationes, quod erui etiam posse videtur ex causa B. Catharinæ Svecicæ apud Bolland. (d), Grattarola vero (e), suffragante P. Cepario (f) existimat, non Canonizationem, sed Beatificationem solis his processibus obtineri posse.

b consil. 46. n. 21.
c de Canoniz. SS. c. 5. n. 23.
d ad 24. Mart. to. 3.
e in Act. Canoniz. S. Caroli part. 1. c. 26.
f in direct. l. 2. c. 12.

3 &c. At Sedes Apostolica fere a tempore reservationis harum causarum consuevit exigere, ut processus auctoritate Apostolica construantur ad Canonizationem peragendam, uti ex ejus legibus constat; juxta quas, positis petitionibus, & Ordinariorum processibus, præcipere consuevit, ut construerentur processus Apostolici. Et merito: cum in his diligentius veritas investigetur. Decet præterea Sedis Apostolicæ dignitatem, ut in tanto negotio pendeat a processu, quem Apostolica auctoritate, plures delegati conficiunt, adhibitis interrogatoriis a Fidei Promotore transmissis. Hinc a dicto reservationis tempore nulla solis ordinariis processibus absoluta est Canonizatio. Sane in causa S. Caroli Borromæi, licet Postulatores supplicassent, ut solis ordinariis processibus Canonizatio fieret, teste Grattarola, non tamen obtinuerunt, ob eam præcipue causam, quia id erat præter consuetudinem, uti eruitur ex relat. Auditorum Rotæ.

6 &c. Adhuc disputari potest, an Sedes Apostolica unquam dispensaverit, ut ad probandum aliquem causæ articulum, vel miraculum, super quo testes Apostolici nihil deposuerint, processus ordinarius habeatur, ut Apostolicus. Disputationis materiem dat Card. de Lauræa cit., asserens, miraculum plene probari per solos testes oculatos examinatos in processu ordinario, licet non compulsato in Apostolicum, admisso tamen a Pontifice. Id autem vel intelligi potest de casu, in quo omnes testes oculati sint in processu ordinario, soli vero auriti super eadem re in Apostolico; vel de casu, in quo testes oculati adsint in ordinario, nullus vero in Apostolico processu. Præterea Sacra Congregatio in causa S. Thuribii, & aliorum concessit: in causa vero Martyrum Gorcomiensium negavit, ut processus ordinarius haberetur ut Apostolicus. Atta-

tamen in omnibus his causis Postulatores potius videntur petiisse, ut processus ordinarius cum Apostolico in ratione æqualis probationis conjungeretur, quam ut solo ordinario probaretur aliquis causæ articulus, aut miraculum; de qua re saltem dubitari potest, attento decreto Congregationis particularis in causa S.Joannis Francisci Regis. Præterea, licet nunc in Congregatione rituum vigeat opinio de conjunctione utriusque processus respectu æqualis probationis: olim tamen nonnulli ex consultoribus adhærebant sententiæ, quod signata *commissione*, processus ordinarius vim puri adminiculi ad summum obtineret, uti desumitur ex quibusdam Actis in causis BB. Hyacinthæ de Marescottis, & Joannis de Prado. At postea in his, aliisque causis prædicta opinio de utriusque processus conjunctione in gradu æqualis probationis omnino recepta est.

9 Ordinarii itaque ante appositionem manus Sedis Apostolicæ possunt conficere processus super non cultu, casu excepto, fama virtutum, Martyrii, & miraculorum, ac super his in specie probationes excipere. Hi processus rite confecti conjungi possunt, dummodo congruant, cum Apostolicis in gradu æqualis probationis. Numquam tamen sibi blandiantur Postulatores futurum, ut deficientibus omnino probationibus in Apostolico processu super aliquo causæ articulo, aut miraculo, ex Pontificis indulgentia processus ordinarius haberi possit, ut Apostolicus, pro Beatificatione, & Canonizatione formali.

CAPUT VII.

De non cultu, deque nonnullis ad ornatum materiæ de non cultu præmittendis.

1. 2 Processu super fama virtutum, aut Martyrii, & miraculorum constructo, potest Ordinarius alium super non cultu conficere. Præmittendum tamen est, præsentem non cultus materiam non pertinere ad eos, qui juxta Ecclesiæ usum ante, vel post, aut prope tempora Alexandri III. in Beatorum, aut Sanctorum numerum relati sunt; neque ad eos, qui sunt in possessione cultus immemorabilis, aut alterius generis; sed ad eos, quibus, licet cum fama sanctitatis, & miraculorum mortuis, nullus expresse, aut tacite Apostolica auctoritate concessus est cultus.

3. 4 Præmittendum pariter, hos Dei Servos a nemine publice coli sine auctoritate Apostolica posse, juxta *cap. Audivimus de Reliq.*, *& Vener. SS.* Licet vero dubium sit, an in hoc *cap.* sit verbum *publice*; habetur tamen *in cap. Cum ex eo eod. tit.* Possunt vero private coli. Si enim iis viventibus privatus cultus exhiberi potest juxta SS. Athanasium (*a*), Hieronymum (*b*), & Chrysostomum (*c*), potiori jure potest exhiberi defunctis, quando in Cœlis regnare pie creduntur, & esse pro nobis apud Deum intercessores, uti probant plurimi Canonistæ, & Theologi, quibus cohærent etiam decreta Urbani VIII. inferius alleganda.

a l.de Virg n.22. to.2. oper.
b in vita S.Paulæ.
c in Act. Apost.hom 53. n.5. to. 9. oper.

5 &c. Præmittendum denique, cultum dupliciter dici publicum. Primo cum palam: secundo, cum publica auctoritate exhibetur. Sic docent Theologi precationem esse publicam, quæ nomine Ecclesiæ ab ejus ministris; privatam, quæ a quocumque, non ut ab Ecclesiæ ministro, fit. Cum igitur cultus sit publicus, si in loco publico, si ab Ecclesiæ ministro, si ex institutione Ecclesiæ ponatur; hinc secundum has omnes significationes prohibitum esse erga Dei Servos publicum cultum putant Contelorius (*d*), & alii. Publicum vero alii intelligunt, qui nomine Ecclesiæ, vel ex ejus institutione ponitur: privatum autem, qui non est hujus generis, licet in loco publico Dei Servis impendatur. Hæc sententia magis congruit rationi, & decretis Urbani

d de Can. SS. cap.22. n.7.

bani VIII. Rationi quidem, quia si licet pium virum viventem in loco publico colere, multo magis eumdem defunctum. Decretis vero, quia inter articulos, insertos formulæ litterarum remissorialium in genere, differitur de magno populorum concursu ad sepulcrum Servi Dei ad hunc ob sanctitatis famam publice venerandum; quibus consonant positiones interrogatoriæ Fidei Promotoris. Cultus ergo non est dicendus publicus, licet in loco publico positus. Aliter non posset probari celebritas sepulcri Servorum Dei, quæ tamen plurimum in his caussis attendi solet. Immo abstinendum esset a commissione inquisitionis in genere ad probandam famam Sanctitatis, uti advertunt Ceparius (*a*), & Matthæuccius (*b*).

a in direct. l. 2. c. 7.

b in præf. qu. proœm. c. un. n. 15.

8 His cohærenter, de cultu ex Ecclesiæ institutione solis Beatis, aut Canonizatis præstando, explicandus est loquendi modus, quo Pontifices in pluribus Beatificationum Brevibus, & in bull. Canoniz. loquuntur quoad facultatem, & præceptum privatim, & publice colendi Beatos, aut Canonizatos. Prædictam enim privatam venerationem quisque jure suo adhibere potest etiam erga non Beatificatos, neque Canonizatos.

9. 10 Dicunt alii, quod sicuti pœnitentia alia est publica, & solemnis, alia publica tantum, alia privata; ita cultus alius est privatus, qui a persona privata modo, & in loco privato; alius publicus, qui publice, & in loco publico, sed a privato; alius solemnis, qui juxta Ecclesiæ institutionem, approbatasque cæremonias ponitur. Addit P. Ceparius cit., quod sicuti dantur actus *latriæ*, & *duliæ* communes, solo interno sensu distincti; ita cultus publici, & privati dantur actus externi æquales, solo agentis animo distincti. Inde concludunt, nullo jure prohibitum esse erga Dei Servos privatum, & publicum cultum, sed solum prohibitum esse solemnem. Aliter sequeretur, impossibilem fore probationem famæ sanctitatis, sepulcri frequentiæ, populorumque devotionis, ut supra monitum est, & inter alios fuse prosequitur Penia differens de cultu tunc Servi Dei Philippi Nerii.

CAPUT VIII.

De diligentiis adhibitis post reservationem caussarum Beatificationis, & Canonizationis Sedi Apostolicæ, ne cultus iis præstaretur, qui cum minime merebantur.

1 &c. Bonifacius VIII. corpus Hermanni apud Ferrarienses pro Sancto culti comburi, & in ejus hæresim diligentissime inquiri jussit, uti videre est apud Platinam *in ejus vita*, & alios. Urbanus V. in suis literis Apostolicis ad Archiepiscopum Ravennatensem, ejusque suffraganeos cultum F. Jacobo a Fratribus Prædicatoribus, & F. Francischino ab eremitis S. Augustini adhibitum abrogari stricte præcepit. Idem in aliis literis ad Episcopos Ducatus Britanniæ, amoveri jussit cultum, qui Carolo de Blesio, seu de Blois Britanniæ Duci in illis regionibus exhibebatur. Hunc in bello adversus Joannem de Montfort obiisse, & inquisitionem in ejus vitam, & miracula sub Urbano V., & Gregorio XI. habitam fuisse refert Andreas du Chesne (*c*). In sanctorum vero album fuisse relatum deducit ex testamento Joannis de Monte Bason; sed sine fundamento, cum desit diploma Canoniz., & obstet prædictum Breve Urbani V.

c in histor. domus de Castillon pag. 227.

5 Simon de Cramando Episcopus Pictaviensis in Synodo provinciali sub anathemate prohibuit venerationem erga nonnullorum corpora, de quorum sanctitate non constabat. Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus apud Raynaldum ad an. 1453. Græcos acriter increpavit, qui tamquam Sanctos colebant Palamam, & Ephesi Marcum. Synodus Carnotensis an. 1526.

1526. districte prohibuit, ne incogniti ullius Sancti imago erigeretur. Plura hac de re statuit etiam Tridentinum sess. 25. Demum S. Carolus Borromæus sub humo sepeliri jussit corpus cujusdam, de cujus ossibus manare, liquor ferebatur; cum nihil vel quoad defuncti sanctitatem, vel quoad ipsum miraculum comperisset.

6 Summorum Pontificum, & Præsulum Ecclesiæ vestigiis institerunt viri Religiosi. S. Vincentius Ferrerius diu laboravit, ne ageretur festum cujusdam S. Orientis. Opera FF. Prædicatorum, & Minorum dispersa fuere ossa Arnaldi hæretici Albigensis, & cujusdam homicidæ, quæ per annos 16. cultum obtinuerant. Similia contigerunt circa corpora Guidonis a Lacha, & aliorum: nam juxta sacros Canones adversus hæreticos etiam defunctos proceditur, eorumque ossa comburuntur, uti plures docent. Præterea Inquisitio Valentiæ amovit cultum Francisci Hieronymi Samo; cujus Acta ad Congregationem rituum missa, & Inquisitioni Romanæ tradita in hujus archivo extant. Demum, omissis aliis pluribus exemplis, Congregatio Romanæ universalis Inquisitionis coram Innocentio XI 27. Jun. 1680. decretum Vicarii Generalis Cassanensis, qui cultum asserti Anachoretæ Joannis Calà approbaverat, circumscripsit, ejusque reliquias, imagines, cæteraque sanctitatis indicia severe prohibuit.

CAPUT IX.

De moderatione cultus erga non Beatificatos, nec a Sede Apostolica Canonizatos.

1 Missam celebrari non posse in honorem nondum canonizati, nec dum beatificati a Summo Pontifice, docuit Augustinus Triumphus (a). Card. Bellarminus (b) cum communi Theologorum sententia docet, non posse in honorem nondum canonizati erigi templa, & altaria, neque celebrari sacrificia, aut publica festa, neque Reliquias in templo constitui publice honorandas: licere tamen eum credere, & vocare Sanctum, sed non ut canonizatum: licere eum invocare coram aliis, ejusque imaginem extra templum, ejusque Reliquias coram aliis, dummodo sine scandalo fiat, venerari. Hæc displicuerunt Peniæ Rotæ Auditori, cui Bellarminus ipse respondit apud Pignatellum (c).

2. 3 Viros cum fama sanctitatis defunctos private coli, invocari, & Sanctos appellari: eorum imagines radiato capite in ecclesia, sed non super altare collocari: ad eorum sepulcra tabellas, & dona deferri, ac luminaria accendi: die anniversaria peculiariter lætari, ab operibus vacare, Missam solemnem de Sanctissima Trinitate cantare, de eorum virtutibus concionari: nomina in litaniis particularium ecclesiarum recensere, eorum etiam res gestas a probis viris scriptas statim post obitum in lucem edi posse, sentit Molphesius (d), suam sententiam, exemplis, & ratione comprobans. Hæc tamen ante decreta Urbani VIII a Molphesio scripta impugnavit Castellinus (e), qui post dicta decreta scripsit: quoad exempla a Molphesio allegata contendit, intercessisse ecclesiasticam auctoritatem, quæ semper necessaria est ad non Beatificatorum cultum. Verum cum Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Franciscæ Romanæ, Andreæ Corsini, aliorumque plurium pro astruenda eorum sanctitatis fama, usi sint argumentis desumptis ex Actibus a Molphesio perpensis, & ex aliis majoris momenti, ut quod Missa, & officium proprium celebrarentur; imagines cum diademate super altari colendæ exponerentur; & alia, quæ publicum, ac solemnem cultum præseferunt: propterea nonnulli existimarunt, eosdem Auditores, vel plerosque ex his Actibus ad cultum privatum retulisse, vel sensisse, aliquando permitti posse, ut sine Sedis Apostolicæ auctoritate aliquis actus publici cultus non

a de pot. Eccl. qu. 14. ar. 5.

b controv. to. 2. l. 1. de SS. Beatit. c. 10.

c consult. 38. to. 5.

d to. 2. consil. 45.

e de cert. glor. SS. c. 2. punct. 2.

Bea-

Beatificato, neque Canonizato, sanctitate tamen, & miraculis celebri exhibeatur.

4 Verum tamen sequentibus propositionibus res tota absolvi posse videtur. Prima est: Pontifices statuerunt, ne publicus cultus non Beatificatis, aut Canonizatis deferretur; iudicatos autem actus fere omnes pro publico cultu habuerunt; quare Servis Dei impendi non potuerunt. Patet: nam Pontifices aliquem Beatitatis honorem Servis Dei indulgere volentes, prædictos actus permiserunt, adeoque illos tamquam cultum publicum agnoverunt.

5 Secunda: Congregatio rituum his firmiter inhæsit, uti probant ejus indulta, & relationes Auditorum Rotæ in ea examinatæ. Præterea an. 1609. a Choro Ecclesiæ monasterii S. Leonardi imaginem Card. Monopolitani amoveri jussit, eo quod imagines dumtaxat Sanctorum retinendæ ibi sint. Imaginem quoque S. Andreæ Avellini, nondum beatificati, ab ejus sepulcro repulit anno 1612. Secretarius demum ejusdem Congregationis a Castellino interrogatus, respondit, eam sæpe declarasse, non licere sine ejus auctoritate accendere cereos, aut id genus alia efficere ad sepulcra Servorum Dei, qui nondum beatificati, aut canonizati sunt.

6 Tertia: Sedes Apostolica nonnullos interdum toleravit actus publici cultus erga non Beatificatos, & Canonizatos, sed potissimum ob antiquitatem, ac scientiam, & tolerantiam Ordinariorum, vel quia introducti fuerant ob certam famam sanctitatis, & miracula, ut ex quibusdam causis eruitur.

7 Quarta: Subsecutis temporibus Sedes Apostolica antiquiores leges, quæ erant tolerantiæ contrariæ, instauravit, & novas condidit de modo colendi non beatificatos, neque canonizatos, ut deceptionis periculum averteretur, quemadmodum nonnulli faciendum esse prænotaverant.

CAPUT X.

De his, quæ gesta sunt tempore Clementis VIII., & Pauli V. circa cultum exhibendum.

1 Quamvis juxta sacros Canones solum privatum cultum Servis Dei exhibere liceat, cujus actus ex consuetudine Sedis Apostolicæ ab actibus publici cultus dignosci possunt; tamen ad dirimendas controversias, & ad modum de cultu statuendum, novæ leges necessariæ fuerunt.

2 Clemens VIII. aggressus est hoc opus, & Congregatione coram se convocata die 25. Novembris 1602. de cultu, tunc Servis Dei Philippo Nerio, Ignatio Lojolæ, Carolo Borromæo, aliisque nondum Beatificatis, neque Canonizatis præstito, disseruit, Cardinalium exposcens consilia, ut talis consuetudo exhibendi Servis Dei cultum sine Sedis Apostolicæ auctoritate tolleretur. Cardinales remedia aliqua proposuerunt, quæ quidem omnia fuse describuntur in codice ms. Archivii S. Mariæ trans Pontem.

3 P. Ceparius *in suo directorio Canoniz.* (a) refert, honores, qui tunc dictis Servis Dei reddebantur, impugnatos fuisse a magni nominis viro, & inde factum esse, ut ab aliis non sine scandalo deriderentur: ideo Clementem VIII. memoratam Congregationem instituisse, cui Cardinales septemdecim, nonnulli diversorum Ordinum Theologi, ac Secretarius Congregationis rituum interfuerunt. Subnectit memoriale vel a Papa confectum, vel ipsi ab alio præsentatum, in quo vigintiquatuor dubia de cultu Servorum Dei, idest, quoad obitum, corpora, sepulcrum, elogia, appellationem, imagines, reliquias, miracula, aliaque hujusmodi proposita leguntur, ex quibus remedia adhiberi possent, ne facilitate nimia homines beatificarentur, ac judicium Sedis Apostolicæ in canoni-

a par. 2. c. 5.

nizando præveniretur; neve insignes sanctitate viri meritis honoribus privarentur. Pontifex manu sua addiderat, nolle se agere de iis, pro quibus Prædecessorum diplomata extarent, aut ab immemorabili tamquam Beati colerentur.

4 In manuscripto Archivii S. Mariæ trans Pontem acta duarum subinde Congregationum, Cardinalium, & Consultorum, qui illis interfuerunt, nomina, eorumque sententiæ de controverso cultu, & quo ordine locuti fuerint, referuntur. Scribit autem Ceparius cit. Theologos ad Congregationem admissos locutos fuisse generaliter de obsequiis, quæ licite Dei Servis præstari possunt, omissa responsione ad dubia, quæ Pontifex proposuerat, & super quibus postea nonnulli Theologi, & Canonistæ tractatus varios ediderunt, Pontifex vero quæstionibus silentium imposuit.

5 &c. Paulus V. disputationem resumpsit, ut constat ex codice 2729. bibliothecæ Vaticanæ. Nonnulla decreta condidit, testibus Castellino (a), Molphesio (b), & Rotæ Auditoribus in relat. caus. S. Cajetani. Boldettus quoque (c) memorat hujus Pontificis edictum, ne per Urbem fierent, aut collocarentur in ecclesiis picturæ, neve quidquam super viarum publicarum muros pingeretur sine Card. Vicarii, aut Vices gerentis permissu. De his Pauli V. decretis nil reperitur apud P. Ceparium, licet usque ad Pontificatum Urbani VIII. vixerit, ut colligere est ex monumentis archivii Romani Societatis Jesu. Attamen *in suo directorio* (d) monita nonnulla reliquit, quatenus futuris temporibus ea resumerentur, de quibus sub Clemente VIII silentium factum erat. Monet videlicet, non esse Servis Dei nondum canonizatis præstandum cultum, solis canonizatis debitum; pluribus tamen de causis non esse nimis coercendum cultum Servorum Dei, cum fama sanctitatis occumbentium: nec facile quidquam immutandum de antiquis in Ecclesiam receptis consuetudinibus, & a populo in eorumdem veneratione servatis: in hoc non esse adhibendum consilium eorum, qui privato magis animi affectu, quam ratione ducuntur. Præterea, si de cultu Servorum Dei iterum ageretur, indicat, quid statuendum esset quoad eorum vitam evulgandam, imagines, anniversarium, diem, & sepulcra. Cuncta relinquit S. R. Ecclesiæ judicio, addens permittendam esse privatam populi devotionem, tollenda vero, quæ publicitatem, & solemnitatem redolent. Ex his inferri posse videtur, decreta Pauli V. neque promulgata, neque ad effectum perducta, neque ex iis cultui Servorum Dei satis provisum fuisse. Quamobrem præter Romanorum Pontificum morem in decretis Urbani VIII nulla fit eorum mentio.

a de cert. glor. SS. c. 2. punct. 29.

b consil. 45. n. 76.

c obser. de cœmet. SS. Mart. l. 1. c. 43.

d par. 2. c. 9.

CAPUT XI.

De summi Pontificis Urbani VIII decretis.

1 &c. Putarunt nonnulli, Urbanum VIII scandalis superioris sæculi permotum promulgasse decreta generalia de cultu Servorum Dei neque beatificatorum, neque canonizatorum; sed ex dictis initium hujusce rei Clementi VIII; progressus vero Paulo V. est tribuendus. Urbanus itaque, re in Congregatione Inquisitionis an. 1625. discussa, cultum erga non beatificatos, neque canonizatos a Sede Apostolica decretis suis prohibuit, ideoque eorumdem Servorum Dei imagines statim ab Urbis Ecclesiis amotæ fuerunt. Quin etiam in remotissimis regionibus debita obedientia iis præstita est, ut constat ex vita SS. Rosæ Limanæ, & Francisci Solani. Quamquam autem ad tollendam ignorantiam inserta fuisset clausula, ut decretum affixum ad valvas basilicæ Vaticanæ, & in acie Campi Floræ haberetur, tamquam unicuique intimatum; nihilominus exemplaria ad Episco-

scopos missa fuerunt, in propriis diœcesibus promulganda, ut eruitur ex epist. Card. Vicarii ad Card. Borromæum Archiep. Mediolanen. relata in libro inscripto *Flores directorii Inquisitorum pag.*481. Idem Pontifex speciali Brevi an.1634. decreta confirmans addidit, causas non esse inchoandas, nisi confecto processu de non cultu seorsum ab altero processu super fama sanctitatis, virtutum, & miraculorum, & nisi accedat sententia Judicis ordinarii, vel delegati super observantia decretorum; processus vero non esse aperiendos sine licentia Pontificis. His concordant decreta generalia.

5 Præter cultum vetuit, ne imagines Servorum Dei cum laureolis, aut splendoribus pingerentur, aut sic pictæ retinerentur, neve in altaribus publicis, vel privatis, etiam sine ejusmodi insignibus apponerentur. Hinc Congregatio rituum 11. Jan.1681. jussit colligi imagines F. Pauli Justiniani auctoris Congregationis Montis Coronæ Camaldulensium, cum laurea, & titulo Beati impressas sine licentia; scripsitque P. Majori Montis Coronæ Neapolis, ne molestaret Monachum ob eas imagines denunciatas. Hæc referuntur ad ostendendam Congregationis curam pro observantia decretorum generalium, non ad inurendam notam Servo Dei Paulo, nec Augustino Fiori Camaldulensi, qui ejus vitam edidit cum appellatione Beati.

6 &c. Vetuit præterea librorum, quibus continentur virtutes, Martyrium, revelationes, & miracula Servorum Dei, impressionem sine Ordinarii approbatione, qui hac super re Theologorum, aliorumque consilio uti, Sedem Apostolicam de negotio instructo certiorem reddere, ejusque responsum expectare tenetur. Sedes autem Apostolica horum operum revisionem vel committit Fidei Promotori, juxta decretum Congregationis rituum 17. *Novemb.*1674., vel Congregationi Inquisitionis; quæ accepta relatione alicujus *Qualificatoris*, si facultatem imprimendi tribuat, locorum Ordinariis decretorum observantiam injungit juxta ejusdem decretum 3. *Jun.*1638. Facultas etiam non conceditur, nisi Auctor, initio, & fini operis addat quasdam protestationes: eadem vero Sedis Apostolicæ approbatio majorem vim non addit quoad Beatificationem, & Canonizationem, ut constat ex decretis generalibus. In protestatione initio operis apponenda Auctor profiteri debet, omnia a se in libro relata, accipienda esse, ut ea, quæ auctoritate dumtaxat humana, non divina Catholicæ Ecclesiæ, aut Sedis Apostolicæ innituntur. In protestatione vero, quæ in fine libri addenda est, profitetur obedientiam prædictis decretis, asseritque se cuncta proponere, non ut a Sede Apostolica approbata, sed tamquam humanam historiam, nec velle cultum alicui arrogare, vel famam sanctitatis inducere, aut gradum ad Beatificationem, & Canonizationem facere, sed omnia in suo statu relinquere.

10. 11 Prohibuit insuper, ne ad sepulcra Servorum Dei lumina accenderentur, aut votivæ tabellæ suspenderentur. Oblatas autem custodiendas esse in loco ab Ecclesia separato declaravit: & merito, ut abusus ex una parte tollerentur, ex alia vero miraculorum memoria non interiret. Nomine loci, ab Ecclesia sejuncti, comprehenditur etiam sacrarium, dummodo conservatio sit ab omni cultu remota, ut firmant ipsa decreta.

12 Tres itaque actus præcipue prohibentur. Primus respicit imagines, quarum retentio in altari venerationem, laureolæ vero beatitudinem significant, juxta Pignatellum (*a*). Laureolarum nomine circulus lucidus circa caput intelligitur, qui & diadema appellatur, de quo Card. Albitius (*b*), Ciampinus (*c*), & alii loquuntur. Ante decreta ex nimia tolerantia Imagines Servorum Dei, etiam cum diademate pictæ, in ecclesiis retinebantur; sed

a consult. 208. nu.6. com & consult.47.n.2. to.4.
b de inconstan. in Fid. par.1. c.40. n.180.
c veter. monim. tom.1. c.14.

sed cum hæc publicum cultum importarent, Urbanus tolerantiam abrogavit.

13 Secundo: quoad librorum de gestis Servorum Dei editionem nonnulla constituta fuerunt ad avertendos abusus, ne in evulgandis miraculis fictio irreperet. Statutum est, hos libros, licet approbatos, non habere majorem, quam antea, probationis vim respectu Beatificationis, & Canonizationis, ne prætenderetur, non requiri ulteriores probationes ex processibus, quod est absurdum; nam, & processus necessarii sunt, & cæteris exemplis omissis, licet sex Cardinales testati fuissent veritatem eorum, quæ in vita S. Philippi Nerii continebantur; testibus tamen concordibus comprobanda fuerunt ad ejus Beatificationem, & Canonizationem.

14 &c. Demum votivarum tabellarum suspensioni favere videntur nonnulla ex veteri Testamento, ut, thuribula Coræ in laminas producta, & jussu Dei affixa altari (*a*): Serpens æneus in templo Salomonis usque ad Ezechiæ tempora servatus, & alia hujusmodi. Traditur (ut ad nostra redeamus) in septima Synodo (*b*), Mercatorem Antiochenum, a dæmonis vexatione ope S. Simeonis Stylitæ liberatum hujus adhuc viventis imaginem in vestibulo ædium suarum posuisse, idemque Romæ fecisse Artifices, narrat Theodoretus. Vestes pueri e submersione erepti intercessione S. Hyacinthi ad hujus sepulcrum appensas fuisse refert F. Severinus de Cracovia *in ejus vita*. Similia habentur in processibus super Canoniz. SS. Thomæ de Aquino, & Antonini, & in vita S. Catharinæ Senen. Præterea in quibusdam relationibus Rotæ, & bull. Canoniz., ex his tabellis fama sanctitatis, & populorum devotio desumitur. Accedit, quod plures Theologi, & Canonistæ Nuntii Apostolici ad Hispanias jussu congregati affirmarunt, appendi posse Fidelium votiva ad sepulcrum Servi Dei Simonis de Roxas, ut in processu legitur. Hinc in decretis Urbani non absolute vetita, sed cum dictis modificationibus permissa est dicta tabellarum suspensio, ut notat Card. Albitius cit. Lumina accensa ad sepulcra Servorum Dei, quid significent, explicat Baldellus (*c*), addens, quod licet non sint publicus cultus, tamen, ne quis deciperetur, ea putans ibi poni auctoritate publica, recte prohiberi potuerunt.

a Num. cap. 16.

b act. 4. apud Hard. to. 4.

c Theol. mor. to. 2. l. 3. disp. 13. n. 22.

CAPUT XII.

De nonnullis explicationibus ad prædicta Urbani VIII decreta, deque nonnullis quæstionibus ad eorum funus & sepulcra, qui Servorum Dei appellatione veniunt, pertinentibus.

1 &c. Prima quæstio est: an elogia Beati, vel Sancti apponi possint libris continentibus vitas nondum beatificatorum, neque canonizatorum? Urbanus VIII occasione supplicis libelli, quem Vicarius generalis Capuccinorum super hoc exhibuit Congregationi Inquisitionis; statuit 5. Jun. 1631. admitti posse ejusmodi elogia, si supra mores, & opinionem cadant, cum protestatione in principio, quod his nulla ab Ecclesia Romana adsit auctoritas: non vero si supra personam cadant. Hoc decretum omnes casus, & Ordinarios omnes comprehendit, eique cohærenter Urbanus an. 1640. permisit P. Philippo Alegambe Societatis Jesu, ut catalogum Scriptorum Societatis ejusdem imprimeret, quamquam eorum nonnullos in eodem Sanctos nuncupet, quippe in præmissæ protestationis sequelam Sanctitas supra mores tantum, & opinionem cadit. Immo Congregatio rituum 10. Decembr. 1729. in causa Servi Dei Leonardi Fundatoris Congregationis Matris Dei respondit, non adversari non cultui inscriptionem publico in loco positam: *obiit Romæ non sine magna sanctitatis opinione.* Cum vero nomen Beati (multoque

M ma-

magis Sancti) personam designare videatur, illud abradi jussit, ideoque vetuit, ne vita Servorum Dei Ursulæ Benincasæ, & Hippolyti Galantini sub titulo Beatorum vulgarentur. Ad hæc, impressa Romæ circa annum 1701. imagine P. Francisci Scuderi Tertii Ordinis S. Francisci cum elogio, quod virtutibus usque ad obitum clarus *magnam sanctimoniæ famam consecutus esset*, mota fuit controversia, an elogium hujusmodi Urbani decretis adversaretur. Verum F. Bonaventura a S. Elia ejusdem Ordinis in Theologica dissertatione super hoc edita non adversari, tum ratione, tum exemplis ostendit. Subscripsit Promotor Fidei cum pluribus Consultoribus Congregationum rituum, sancti Officii, & Indicis. At si res in Congregatione rituum discussa fuisset, fortasse correctum fuisset elogium, uti correxit elogium Servi Dei Caroli a Setia, quod sepulcro inscriptum erat in Ecclesia S. Francisci trans Tiberim in Urbe. In causa vero Servi Dei Petri Canisii, & aliorum eadem Congregatio censuit, elogia non repugnare non cultui, cum mores, & famam respicerent, non personam.

5 Secunda controversia fuit de Martyris titulo adhibendo in libris, in quibus de personis in Fidei odium occisis agitur. Super hoc Congregatio Inquisitionis an. 1658. bis decrevit, permittendum nomen Martyris in casu expresso, dummodo solitæ protestationes apponantur, & Auctor exprimat, se non intendere, ut in vim suorum scriptorum is, de quo agit, pro Martyre habeatur. Subdit Baldellus cit., excusas sæpius fuisse Romæ cum Superiorum facultate, literas Indicas super Martyrio Religiosorum sui Ordinis, & aliorum cum protestatione solum initio libri apposita. Concordant deliberationes Congregationis rituum. Jussit enim 7. Novemb. 1626. ex Martyrum Japponensium imaginibus in Conventu de Ara-Cœli deleri inscriptionem, quod *a Rotæ Auditorio declarati essent Martyres*. In causa vero Servi Dei Rodulphi Aquavivæ, & aliorum censuit, non repugnare non cultui inscriptionem, quod *essent in odium Fidei occisi*. Prima enim, & non secunda, eos habendos, & colendos esse tamquam Martyres, indicabat.

6. 7 Tertia respicit protestationes. Has principio, & fini librorum appositas sufficere ad eorum editionem, quin miracula in iis contenta coram Ordinario comprobentur, colligitur ex decreto Congregationis Inquisitionis 23. *Maji 1668.*, & ex Card. Albitio *de inconst. in Fid. part. 1. c. ult. n. 204.*; Cum enim Urbanus VIII constituisset, ne libri de gestis, miraculis, & revelationibus Servorum Dei evulgarentur, nisi de Theologorum consilio illos Ordinarius approbasset, ideo Congregatio Inquisitionis ait, ad librum, non ad miracula in eo exposita approbationem esse referendam. Albertus Episcopus Tarvisinus post obitum Sancti Parisii Bononiensis curavit, ut hujus vita, antea examinata testibus fide dignis adhibitis, ederetur. Vitæ Sanctorum hoc modo editæ, magnam haberent fidem in causis Beatificationis, & Canonizationis: sed cum Urbanus solam fidem historicam iis permiserit, propterea approbatio, ab eo præscripta, non prærequirit demonstrationem veritatis eorum, quæ in vita Servorum Dei narrantur. Historiæ de virtutibus, & Martyrio a contemporaneis Auctoribus fide dignis conscriptæ, auctoritatem habent in causis solum casus excepti, non in aliis per viam non cultus procedentibus.

8 &c. Quod ad alios actus spectat, de quibus disputatur, an ad publicum cultum referendi sint: Quamquam in funere Servorum Dei aliquando extraordinarius fiat populorum concursus, cadaver a Magnatibus deferatur, multi catervatim manus, & pedes osculentur, gestaque picturis exhibeantur; hæc tamen omnia, si ex sincero devotionis affectu, seclusa industria, prodeant, & a picturis absit, quidquid ad mira-

miraculum referri possit, privatum dumtaxat cultum important, neque Urbani decretis repugnant, uti de cadaveris delatione respondit Congregatio rituum in causis Servorum Dei Bernardi a Corleone, & Alphonsi de Orosco; ac de osculis affirmant Bonacina (a), aliique. Sane illos actus in funere, & translatione S. Francisci Salesii improbavit Joannes Fabrius, sed cæcus, & elinguis factus, & inde sanatus, peccatum suum agnovit. Porro in Romanorum Pontificum funere eorum facta depicta exponuntur, immo factum id etiam fuit in funere Card. Gabrielis Paleoti, primi Bononiæ Archiepiscopi. Præterea si cadavera Servorum Dei pretiosis vestibus induantur, uti fertur de corpore S. Francisci Assisien., & aliorum; si orationes funebres de eorum gestis habeantur, uti eas habuere S. Bernardus, aliique; hæc pariter neque publicum præseferunt cultum, neque decretis Urbani, aliove jure prohibentur. Si enim Principum, aliorumque virorum, in aliqua scientia, aut arte excellentium laudes in eorum funere celebrantur, potiori sane jure erga Dei Servos id licebit, si tamen consentanea servetur moderatio.

a to. 2. disp. 3. quæst. 1. pun. 2. n. 2.

11 In cujuscumque Servi Dei obitu non sunt regulariter omittenda consueta Ecclesiæ officia pro defunctis, nisi Deus aliter revelet, ut fertur de funere B. Alberti, & S. Thomæ Cantuarien. Persoluta sane fuerunt in funere SS. Dominici, Francisci, Antonii, aliorumque, quemadmodum apud Surium legitur, & ex Actis Concilii II. Lugdunen. patet. Dictum Innocentii III. *in cap. cum Marthæ de celebr. Miss.*; *injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre*, intelligendum est de Martyre vindicato. Quod vero in obitu Servorum Dei vestes atras consanguinei non sumant, ut de B. Helena Utinensi dicitur apud Bolland. *ad 23. Apr.*, id non officit non cultui, cum harum vestium usus non sit ab Ecclesia præscriptus.

12 &c. Sepulcrum Servorum Dei esse posse speciale, & conspicuum, affirmarunt Gallonius (b), aliique Theologi. Sane corpora Servorum Dei, vel in sepulcro separato, vel in capsa aliqua, in communi sepulcro collocanda, cum eorumdem nominis inscriptione sepeliri possunt sine publici cultus nota, & sine juris communis, aut decretorum Urbani transgressione, uti respondit Congregatio rituum in causa Ludovici de Ponte, & aliorum, & ita sepulta fuerunt corpora Seraphini de Porrecta, & S. Stanislai Kostkæ. Immo Pighatellus (c), & alii separatam sepulturam laudant, ne de identitate corporis dubitari deinceps possit. In causa sane B. Hyacinthæ de Marescottis Promotor Fidei opposuit, illam in communi sepulcro fuisse conditam, adeoque non constare de fama sanctitatis in obitu, & post obitum. Quamobrem non sine magno labore ab Episcopis, qui confecto processu sepulcrum aperuerunt, nonnulla ejusdem ossa discreta fuerunt. Statuit præterea S. Pius V. (d), ut sepulcra supra terram in Ecclesiis existentia, amoverentur, & cadavera in profundis tumbis infra terram collocarentur. Hinc nonnulli censent, per sepulcrum supra terram elatum cultum publicum præseferri. Verum etiam post illam constitutionem corpus S. Francisci Salesii in sepulcro elevato fuit conditum. Eodem modo locantur etiam corpora Pontificum, quin ullus cultus inde inferatur, uti constat ex causa Servi Dei Innocentii XI. Rursus Constitutio memorata S. Pii respicit sepulcra elevata in Ecclesiis, non extra illas, ideoque stetit non cultus in causa Servi Dei Joannis de Britto, cujus corpus in arca supra terram, sed in cubiculo Procuratoris Societatis Jesu Malabariæ asservatur. Quare ad comprobandam obedientiam decretis de non cultu, aliquando corpora, quæ supra terram in ecclesiis extabant, fuerunt sub humo sepulta, ut in causa contigit Servi Dei Alphonsi de Orosco, & aliorum.

b tract. 1. quæst. 1., & tract. 2. dict. 1.

c consult. 15. n. 21., & consult. 186 to. 1.

d Const. 9. 6. Bullar. nov. to. 4. par. 2.

rum. Interdum Congregatio toleravit cenotaphium in Ecclesia elevatum, dummodo corpus sub humo esset reconditum, ut in causa Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal. Aliquando etiam permisit, ut corpora, tum intra, tum extra ecclesiam elata permanerent, sine ullo tamen cultus signo, ut in causa Servæ Dei Mariæ Annæ de Jesu, & aliorum.

15 Flores, ac frondes inter Ecclesiarum ornamenta recensentur ex SS. Augustino (a), Paulino (b), & Hieronymo (c). Oblatos tamen ex privata pietate ad sepulcrum Servi Dei Francisci de Hieronymo privatum dumtaxat cultum præsetulisse censuit Congregatio rituum, dum ipsius causa introduceretur. At floreum sertum, B. Isidoro Agricolæ publica auctoritate a Matritensibus, & B. Julianæ Corneliensi a Consulibus Leodiensibus quotannis oblatum, relatum est ad publicum cultum. Quare post Urbani VIII. decreta flores ad sepulcra Martyrum non vindicatorum offerri nequeunt publica auctoritate, aut ex testamento.

a to. 7. de Civit. Dei l. 22. c. 8. n. 13.

b natal. 3.

c to. 1. oper. epist. 60. ad Heliodor. n. 12.

CAPUT XIII.

De quæstionibus aliis ad anniversariam obitus Dei Servorum diem, eorumdemque Reliquias pertinentibus.

1 Sancti etiam antiquitus eodem, quo obierant, die coli consueverunt, licet Papebrochius (d), & Pagius (e) aliter sentiant. Sæculo quinto dumtaxat admissa est disciplina colendi Sanctos præter mortis diem. Ceterum pro S. Juliani Martyris cultu ejus mortis diem fuisse divinitus manifestatam testatur S. Gregorius Turonensis (f).

2 Quemadmodum festum solemne, pro die obitus Sanctorum anniversaria fuerat institutum, ita nonnulla etiam celebritatis argumenta in similem Servorum Dei diem pii viri introduxerunt: hinc dubium oritur, an hæc sine publici cultus nota, jurisque communis, ac decretorum Urbani VIII. læsione admitti possint.

d in conat. chron. hist. ad catalog. Rom. Pont. pag. 4.

e ad an. 69. n. 18.

f l. 2. de mirac. Martyr. c. 29.

3 Jejunium in vigilia, & abstinentiam a servilibus operibus die obitus anniversaria sponte a privatis personis citra publicum cultum servari posse, exemplo S. Hilarionis, qui vigiliis anniversariam S. Antonii diem celebrabat apud S. Hieronymum, & aliorum apud Cassianum (g), & Surium, docent del Bene (h), aliique. Dissentit Contelorius (i), cujus tamen sensus esse potest de jejuniis, & de abstinentia ab opere servili, vel a Superiore Ecclesiastico indictis, vel ex aliorum impulsu observatis, qua de re Urbanus V. quosdam Religiosos redarguit; vel demum ex publica auctoritate injunctis, qua interveniente publicum sapit cultum hujusmodi festorum observantia; cujusmodi olim fuit observantia festorum B. Conradi Eremitæ, Sanctæ Franciscæ Romanæ nondum canonizatæ, B. Gregorii X, & B. Dalmatii Monerii, in cujus honorem Senatus Gerundensis cives suos edicto exoravit, ut anniversariam Beati diem instar festorum de præcepto custodirent. Enim vero sicuti vetitum est publicum votum in honorem Servorum Dei emissum, ita festum cum jejunio publica auctoritate institutum.

4 Panegyrica oratio, sicuti in honorem virorum illustrium quotannis haberi potest, uti per singulos annos in Romano Societatis Iesu Collegio in honorem Gregorii XIII. fieri consuevit, ita, & multo magis in honorem Servorum Dei haberi posse videtur, servata tamen debita moderatione. Consultius tamen esset ab hac abstinere. Porro eam permittere noluit Urbanus VIII. pro anniversario P. Francisci Caraccioli Fundatoris Ordinis Clericorum Regularium Minorum. Missam omnium SS., vel de æterna Sapientia; aut de SS. Trinitate aliquibus in locis celebrari anniversariis aliquorum Dei Servorum diebus, refert Molanus (k), id autem licere con-

g collat. 19. c. 1.

h de Inquis. to. 2. par. 2. dub. 234. sect. 2. per 6. 7. & 8.

i de Can. SS. c. 22. n. 2.

k in natali SS. Belg. ad 5. Jan. ad 19. Apr. & ad 11. Oct.

contendit Molphesius (*a*). Verum cum non liceat in Servorum Dei funere suffragia defunctorum omittere, illa pariter omittere non licet anniversaria eorum die, iisque memoratas Missas substituere, quæ publicum cultum important. Sane ejusmodi suffragia peragi anniversariis quorumdam diebus, qui cum fama sanctitatis obierunt, testantur Molanus ipse (*b*), & Bollandiani (*c*). Quin, & per singulos annos coram Sacro Cardinalium Collegio Missa mortuorum canitur pro anima Ven. Innocentii XI. Exempla vero ex adverso allata non obstant, quia non quæritur, quid factum, sed quid faciendum sit; vel etiam, quia ad immemorabilem consuetudinem reducuntur, cui Urbanus præjudicare noluit: hic vero agitur de Servis Dei, qui ab ejusdem decretis non sunt excepti.

a consil.45. conclus.6.

b ad 29. Apr.

c ad 4. Maji to. 1. inter prætermiss.

5 Festa civilia sunt, quæ die Servi Dei anniversaria ex populi consensu, vel ex Magistratus imperio fiunt. Hæc interdicta esse negat Petrus de Quintanilla (*d*), affirmat Hurtado (*e*); sed cum is cultus sit mere civilis, proinde, nec juri communi, nec decretis Urbani VIII. adversari videtur; ut de ludo publico in honorem B. Joannis de Prado testatur Benedictus XIV. Neque obest, quod S. Joannes Chrys. ludos, qui ad Eudoxiæ viventis statuam celebrabantur, objurgaverit; factos enim in platea inter statuam, & Ecclesiam, in hujus dedecus cedere arbitratus est, testibus Socrate (*f*), & Sozomeno (*g*).

d tract. super decr. de non cult. §. 2. n. 10.

e de ver. Mart. resol. 46. §. 11.

f l. 6. hist. c. 18.

g l. 8. c. 20.

6 &c. Per Reliquiarum Servorum Dei partem, ex. gr. cor, in loco separato extra sepulcrum repositam minime lædi non cultum, semper censuit Congregatio rituum, dummodo non fuerit venerationi exposita, uti constat ex causis SS. Francisci Salesii, Josephi a Leonissa, & aliorum. Id igitur vetitum est, quod publicum importat cultum, ideoque Servorum Dei Reliquiæ venerationi publicæ exponi nequeunt, uti Clerici Regulares Minores corpus Servi Dei Francisci Caraccioli exposuerant, in quos propterea tribunal Inquisitionis animadvertit. Beatorum enim dumtaxat, aut Sanctorum sepulcra aperiuntur, ut eorum corpora ostendantur, ut in Urbe fit de corpore S. Philippi Nerii, & alibi de aliis. Item Reliquiæ exponuntur, ut Christianorum pietas accendatur, id autem solis Sanctorum vindicatorum Reliquiis convenit. Porro neque in altari domus privatæ fas est exponere Reliquias Servorum Dei: licet tamen ad ægrotos pie petentes, & ad eorum intercessionem confugientes afferre: miracula enim inde secuta pro Beatificatione approbata fuerunt. Suspensas ad collum deferri posse reliquias negat S. Philippus Nerius teste Baccio in ejus vita *l. 2. c. 2.*: affirmant Theologi cum S. Thoma (*h*), dummodo omnis absit superstitio. Quapropter impugnanda non est hujusmodi suspensio, eaque privatum dumtaxat cultum præsefert juxta Card. Bellarminum apud Pignatellum (*i*), & alios; quod etiam erui potest ex S. Eulogio Cordubensi (*k*), & ex bulla Canoniz. S. Didaci.

h 2. 2. q. 96. ar. 4. ad 3.

i consultat. 38. n. 19. to. 5.

k bibl. PP. to. 15. pag. 305.

CAPUT XIV.

De quibusdam aliis controversiis quoad Imagines prædictorum Dei Servorum; necnon de actibus sine ulla dubitatione ad publicum cultum deferendis, & ideo interdictis.

1 Sicuti vetitæ sunt Servorum Dei imagines cum radiis, ac laureolis, vel splendoribus; ita etiam simpliciter depictas, si pretiosam Servi Dei mortem, vel aliquod insigne factum repræsentent, vetitas esse putat Contelorius (*l*). At cum hujusmodi imagines sine diademate, & laureolis cultum non importent; permitti utique poterunt, ut animadvertit Pignatellus (*m*). Sane dum Postulatores a Sacra rituum Congregatione petunt causæ introductionem, imagines sic depi-

l de Can. SS. c. 22. n. 2.

m to. 1. consult. 238. & to. 4. consult. 47.

depictæ distribui consueverunt, tum signata commissione dono dantur Cardinali Relatori, Secretario Congregationis, & Fidei Promotori.

2 Absit tamen, ut pingantur cum persona ad earum genua provoluta; id enim externum cultum denotat; vel ut ipsæ flexis genibus, tamquam Christo, aut B.Virgini, vel alicui Sancto cultum exhibentes pingantur, & in aliquo altari collocentur, quia hoc læderet decreta Urbani VIII, & esset contra decreta Alexandri VII, nisi forte in altari collocatæ ad aliud, quam ad publicum cultum referantur, ut ad significandum beneficium aliquod a Servo Dei in Ecclesiam collatum; qua ratione approbatus fuit non cultus in causa Servi Dei Leonardi de Fusco. Idem dicendum de Servorum Dei imaginibus sub alicujus Sancti canonizati specie super altare collocatis: uti sub persona S. Francisci Xaverii in quodam sacello Ecclesiæ subterraneæ Cathedralis Reatinæ exposita olim fuerat imago Servi Dei Antonii Baldinucci e Societate Jesu, quæ amota mox inde fuit, antequam dubium super non cultu in ejus causa proponeretur.

3 &c. Depictas tamen sine laureolis, aut splendoribus imagines collocari posse in Ecclesiis, & sacellis extra altaria, & seorsim ab imaginibus Beatorum, & Sanctorum, adnotarunt del Bene (*a*), Molphesius (*b*), & alii, cum ad ornatum Ecclesiarum poni olim consueverint imagines etiam Imperatorum, Regum, & Episcoporum, ut de imaginibus Phocæ, & Leontiæ Augustorum testatur Sigonius (*c*): de effigie Acacii Episcopi CP. adhuc viventis refert Baronius (*d*): de imagine Macedonii pariter Episcopi CP. narrat Theodorus Lector (*e*), ac de propria tandem imagine testatur S.Paulinus epist.32. ad Severum. Nihilominus ab hoc quoque abstinendum videtur. Profecto Sacra Congregatio imaginem Card. Monopolitani in choro Monialium collocatam improbavit. Patres Societatis Jesu imagines Ignatii Azevedi, & Sociorum, quos Martyres occubuisse contendunt, in Ecclesia SS. Nomini Jesu dicata in Urbe, ex permissione Gregorii XV. expositas, amoverunt statim ac edita fuerunt Urbani VIII.decreta, ut non cultum probare possent. Porro hæc decreta ejusmodi imaginum collocationem sine ulla limitatione excludunt. Neque adducta exempla quidquam evincunt, nam illud Acacii Baronius ipse graviter reprehendit: alterum Macedonii Timotheus successor reprobavit: aliud S.Paulini, ipse nullatenus passus est. Quod si Principum, & Episcoporum imagines etiam nunc in Ecclesiis retinentur, id ad publicum cultum non refertur, uti referri posset quoad Servorum Dei imagines.

6 Hucusque de actibus, de quibus quæri potest, an publicum præseferant cultum. At procul dubio cultum publicum important actus, qui sequuntur, videlicet erectio altaris in alicujus honorem, commemoratio in divinis Officiis, Officium proprium, vel de communi, Missæ celebratio, & invocatio in Litaniis, ut bene perpendit Card. Bellarminus (*f*). Laudanda in hoc est Joannis Georgii ab Halwvil Præsulis Constantiensis vigilantia, qui Missam in Nicolai Anachoretæ honorem per 62.annos Saxellæ celebratam interdixit. Sane Urbanus V. redarguit celebrantes Officia, & Altaria erigentes in honorem nondum Canonizati. Præterea explosa hæc etiam videntur in dubio 21. inter ea, quæ disputanda erant coram Clemente VIII. De altarium dedicatione dubitat Sanchez (*g*): Baldellus vero (*h*) publicam, interveniente Episcopo, dedicationem, non privatam refert ad publicum cultum, sed post decreta Urbani nullus his controversiis superest locus. Multominus in templa, aut sacella converti possunt Servorum Dei cellæ, habitacula, & similia, uti de cella B.Gerardi Ordinis S.Francisci, & aliorum referunt Bollandiani (*i*): obstant enim Urbani VIII. decreta, & etiam ante illa, ut id

a de Inquis. to. 2. par. 2. dub. 234. sect. 2. pet. 2. n. 1., & 2.

b consil. 45. n. 32.

c de regn. Ital. to. 2. l. 1. col. 73. & l. 3. col. 154.

d ad an. 488 n. 1.

e l. 2. pag. 578. to. 3. collect. Valesi.

f to. 2. l. 1. de SS. beat. c. 10.

g l. 2. in Decal. c. 43.

h to. 2. l. 3. disp. 12. n. 22.

i ad 13. April. to. 3. pag. 220. ad 13., & 14. Maji to. 3. pag. 250., & 402.

id recto ordine fieret, necessaria erat Sedis Apostolicæ auctoritas, ut de cellis B. Hosannæ, & S. Philippi Nerii testantur Bernerius, & Rotæ Auditores.

7 Invocatos fuisse in particularium Ecclesiarum Litaniis etiam non Canonizatos, eruitur ex pluribus antiquis monumentis apud Bollandianos (*a*), Molanum (*b*), & Castellinum (*c*). Inter hæc tamen duo dumtaxat exempla auctoritatem Apostolicam præseferunt. Quapropter in particularibus litaniis privatim recitatis invocari posse Servos Dei, concludunt Molphesius (*d*), & Baldel. (*e*) At omnem sustulit controversiam Constitutio 122. Clementis VIII, juxta quam communes dumtaxat litanias, & quæ in Æde Lauretana canuntur, recitare licet.

a to. 1. Februar. pag. 576., & to. 3. pag. 160., & 259. to. 1. Mart. pag. 496., & to. 3. pag. 274. tom. 1. Apr. pag. 443., & 578.

b ad 11. Decembr. ad 6. Mart. ad 5. Jan.

c decert. glor. SS. c. 2. pun. 6. §. 6.

d consil. 45. n. 48.

e to. 2. l. 3. disp. 12. n. 12.

CAPUT XV.

De more spectante ad judicium super non cultu in causis Beatificationis, & Canonizationis.

1. 2 Juxta decreta Urbani VIII. Ordinarius, vel Delegatus processum super non cultu, conficere, & sententiam super obedientia iisdem decretis præstita emittere deberet, antequam processum super fama sanctitatis, super virtutibus, & miraculis construat. Verum ex formula Commissionis, impressa inter decreta, potest processum hunc super fama conficere, primis omissis. Si ergo hæc præstiterit, proponitur in Congregatione ordinaria dubium *de confirmanda sententia*: si omiserit, tum signata *Commissione*, petuntur ab eadem Congregatione litteræ remissoriales, pro iis auctoritate Apostolica perficiendis. Nec amplius ea peragere potest Ordinarius ob appositam a S. Sede manum, ut eadem decreta indicunt.

3 &c. Processus ad Secretarium Congregationis delatus, ut tradatur Notario, aperiendus est, obtenta Congregationis ordinariæ facultate, coram Protonotario ejusdem Congregationis, citato Fidei Promotore. Post hæc proponitur, ut supra, dubium de sententia delegati confirmanda. Tum undecumque processus, ac sententia manaverint, excitatis a Fidei Promotore difficultatibus, & a Procuratoribus, & Advocatis ex adverso dissolutis, si omnia satis constent, Congregatio sententiam confirmat; ac, Pontifice approbante, absolutum est judicium super non cultu. Si sententia confirmari nequeat, vel ob graves difficultates, vel quia in processu constat de cultu, non de ejus amotione, & tamen ex Actis, vel ex novis documentis obedientia ostendatur, adhuc judicium absolvitur per aliud rescriptum, quod obedientiam declaret; uti contigit in causis Servæ Dei Agnetis a Jesu, S. Fidelis a Sigmaringa, & aliorum. Ad hæc probationes ex decretis esse debent secundum Juris solemnitatem, itaut non cultus ex processu plene probetur, nedum quoad sepulcrum Servi Dei, verum etiam quoad alia loca. Quare prius de sepulcro, tum de aliis locis differendum.

7 &c. Quod ad sepulcrum spectat, probatio debet esse concludentissima. Hæc sufficienter desumitur ex testibus asserentibus, se illud pluries vidisse, nec quidquam deprehendisse, quod publicum saperet cultum. Sed comprobatur etiam ex successivo Judicis ad illud accessu. Hic enim processum conficiens, sepulcrum cum Promotore Fiscali, & Notario adit, lustrat Ecclesiam, quærit tabellas oblatas, ingreditur domum Ecclesiæ adnexam, quæcumque sit, signa cultus investigans, ut certior fiat, an obedientia Urbani decretis præstita sit. Hic accessus omitti tantum potest, cum in Urbe processus fiat super non cultu in causa alicujus remotissimæ regionis, vel si corpora Servorum Dei cremata, aut in mare projecta fuerint: tunc autem non cultum testes sufficienter probant. Si Judex a Sede Apostoli-

ca

ca delegatus sepulcrum adire nequeat, petenda est a sacra Congregatione facultas alium substituendi. Quod si in causis remotissimæ regionis processus in Urbe construendus sit, ideoque Judicis ad sepulcrum accessus omittatur, non cultus per testes plene probandus est, ut contigit in causa Ven. Joannis de Britto.

10 &c. Quoad Ecclesias, aut sacella civitatis, vel oppidi, ubi Servus Dei sepultus est, probationes desumi possunt ex testibus deponentibus, se nullum umquam publici cultus signum vidisse erga Dei Servum, cum tamen si extitisset, ipsi non ignorassent. Si his addantur edicta adversus scientes, nec denuntiantes publicum cultum, ut in causa Servi Dei Nicolai de Aillon factum est, nullusque de hoc testimonium dicat, non cultus maxime probatus est. At si Fidei Promotor cultum in iis locis præstitisse comprobasset, Postulatores illius amotionem quoad ea, aliaque loca demonstrare debent, ut in causa Servæ Dei Agnetis a Jesu. Si probabile sit, cultum esse in alia loca introductum, formandus esset processus, ut oppositum perfecte constaret, sicuti in causis Servorum Dei Francisci Caraccioli, & Josephi a Cupertino servatum est. At ne multiplicentur processus, cultum hunc sufficienter excludit attestatio Ordinarii, adhibitis per se, vel per Vicarium Generalem diligentiis, & accito Promotore Fiscali, sicuti in causa Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal. Possibilitas cultus probationem oppositi non exigit, cum hæc probatio sit impossibilis; licet enim Judices in sententia affirmare soleant, cultum *nullibi* reperiri, id respicit loca, in quibus non cultus probari consuevit; & hic fuit sensus Congregationis in causis S. Catharinæ de Ricciis, & aliorum.

13. 14 Post hæc instituitur judicium de confirmanda Judicis sententia super non cultu. Quod si post ipsam latam notabile tempus effluxerit, dubium occurrit, num ex Actis præteritis confirmanda sit, an novus pro confirmatione processus requiratur. Si possibilis dumtaxat sit ex longo temporis spatio novi cultus introductio, tunc vel novus super non cultu processus requiritur, vel Congregatio per litteras particulares mandare debet Ordinario, ut cum Promotore Fiscali, ac testibus sepulcrum adeat, inspecturus, an novus cultus introductus sit. Ubi novus advenit processus, aut responsio Ordinarii testantis accessum, & continuationem non cultus, & quidem aliquando addito, aliquando omisso publico super his instrumento, Congregatio sententiam, si ex actis præteritis purgata sit, confirmare consuevit, ut plurima ostendunt exempla. Longum autem tempus de juris rigore videtur esse, quod decem annos excedit. Etenim juxta Innocentii XI. decreta processus ordinarii in archivio Congregationis decem annos custodiendi sunt, ante petitionem *signaturæ Commissionis*: adeoque intra hoc tempus non videtur novi cultus introductio præsumenda. Aliquando tamen cauti Postulatores, vel testes ad perpetuam rei memoriam examinatos, vel litteras Ordinarii super continuatione non cultus attulerunt, licet quatuor vel septem tantum anni inter sententiam, & petitionem confirmationis intercessissent.

15 &c. At si novus cultus evincatur introductus, quodcumque tempus inter sententiam, & petitionem confirmationis effluxerit, Congregatio nequit de non cultu respondere, nisi novus actoritate Apostolica processus, aliaque Judicis delegati sententia, vel saltem publicum Ordinarii instrumentum super cultus amotione accedat, ut in causis Servorum Dei Andreæ Bobola Societatis Jesu, Joannis Dominici Luchesii, & aliorum. His addendum, quod in causa Servæ Dei Mariæ a Jesu Civitatis Angelopolitanæ in Indiis Occidentalibus, transactis a lata sententia ad instantiam pro confirma-

matione 42. annis, Promotor Fidei censuit, continuationem non cultus probari sufficienter quocumque levi adminiculo non modo propter loci distantiam, sed etiam quia ex processu constabat, nullum 60. annorum spatio, qui ab obitu ad sententiæ diem effluxerunt, publicum cultum fuisse exhibitum; quare multo magis præsumendum id esse post latam sententiam videbatur. Hoc temperamentum recipiendum esse dixerunt Postulatores; at se eo non egere professi sunt, productis videlicet de continuatione non cultus authenticis argumentis.

CAPUT XVI.

De pœnis statutis adversus violatores decretorum Urbani VIII.

1. 2 QUi publice colit non Beatificatos, neque Canonizatos a S. Sede, interrogari potest ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, quid de Papæ auctoritate sentiat, ut adnotavit Penia apud Pignatel. (*a*) Addit Castellinus (*b*) eumdem reum esse superstitionis: hæc enim ex D. Thom. (*c*) opponitur religioni, quia vel cultum exhibet, cui non convenit, vel modo indebito exhibet. Ideo Leo X. Episcopo Syracusano, ejusve Vicario Generali commisit, ut forma Ecclesiæ consueta absolveret Netinos, qui in publico B.Conradi cultu auctoritatem Apostolicam prævenerant. Clerici Regulares, & Sæculares decreta violantes; excusores librorum *sine protestationibus*, & pictores imaginum cum insignibus sanctitatis subduntur gravibus pœnis infligendis ab Ordinariis, vel Inquisitoribus, quæ in iisdem decretis recensentur, & in Brevi inter eadem impresso confirmantur. Quare Congregatio supremæ Inquisitionis anno 1629. graviter puniit Clericos Minores Regulares, & ann.1648. PP.Ministrantes infirmis, ob publicum cultum Servis Dei Francisco Caracciolo, & Camillo de Lellis (nunc canonizato) Neapoli impensum.

a to. 5. consult. 38. n. 12.

b de cert. glor. SS. c. 2. pun. 8. & 9.

c 2. 2. q. 92. ar. 1.

3. 4 Ex memorato Brevi *nulla* omnino essent omnia causæ Acta, in qua deficiat processus super non cultu, & lata non sit a Judice sententia, & approbata a Congregatione. Verum etsi Promotor Fidei ostenderit, non fuisse statim præstitam decretis obedientiam, aut post eorum promulgationem retentas in altaribus imagines, vel votivas ad sepulcrum tabellas, aut novum cultum introductum; silentium tamen non est causæ imponendum, si Postulatores demonstrent, cultum fuisse sublatum. Quapropter nunc regula viget, ut cultus præteritus sententiæ confirmationem non impediat, si ante illam sublatus sit, ut contigit in causa S. Francisci Salesii, & aliorum plurium. In causa vero Servi Dei Pauli Card. Buralis Congregatio, approbato non cultu, jussit, decretum Postulatoribus non tradi, nisi prius illius effigiem a quodam sacello fuisse amotam constitisset. Quin imo superveniente novi cultus notitia, admonentur Postulatores, ut amotionem ostendant, ne causa progressu careat, ut eruitur ex causa S. Paschalis Baylon.

CAPUT XVII.

De casu excepto a decretis Urbani VIII. in genere.

1 &c. URbanus VIII. prohibens in suis decretis publicum cultum non Beatificatis, & non Canonizatis, eos excepit, qui cultum jam antea obtinuissent. Hinc ortum ducunt causæ per viam extraordinariam casus excepti. Hujusmodi casus, ab Urbani decretis excepti sunt ii, in quibus cultus vel per communem Ecclesiæ consensum, vel per summi Pontificis indultum, vel per Sacræ Congregationis permissionem, vel per Patrum, & Sanctorum scripta, vel demum per immemorabile, aut longissimum tempus, sciente, ac tolerante

Sede Apostolica, vel Ordinario, exhibitus fuit. In his causis nunc sic proceditur. Fit primo ab Ordinario processus super fama virtutum, & miraculorum, ac petitur *signatura Commissionis*. Accedunt deinde processus, & sententia super casu excepto, quæ si Ordinarius omittat, petuntur *litteræ remissoriales*, ut auctoritate Apostolica absolvantur. Processu de more aperto, proponitur in Congregatione ordinaria dubium, *an sententia super casu excepto sit confirmanda.* Promotor Fidei difficultates excitat, hisque per Procuratores, & Advocatos sublatis, Congregatio vel confirmat sententiam, vel respondet, constare de casu excepto a decretis Urbani. His a summo Pontifice comprobatis, absolutum dicitur super casu excepto judicium. Postulatores aliquando instant, ut decretum Congregationis comprobetur per litteras Apostolicas in forma Brevis: id vero non est de substantia: siquidem in his Brevibus semper apponitur clausula, *salva auctoritate Congregationis rituum.* Dictum est, Congregationem vel confirmare sententiam, vel respondere, quod constet de casu excepto: cum enim aliquando sententia confirmari nequeat, ex Actis vero causam inter exceptas versari constet, Congregatio, Actis inhærens, pronuntiat, ita constare de casu excepto, ut ad ulteriora procedatur, uti colligitur ex causa S. Catharinæ Bononiensis, aliisque. Antiquitus Cardinalis causæ Relator aliquando processum construebat, & sententiam pronuntiabat super casu excepto, a Congregatione mox confirmandam, uti colligitur ex causis SS. Philippi Benitii, Margaritæ de Cortona, aliorumque.

4 &c. Prædicti processus, & sententia omitti possunt in duobus casibus. Primo *ex dispensatione*. Si enim in causa processus super virtutibus, Martyrio, aut miraculis præiverint Decretis, iisque insint probationes casus excepti, Pontifex in signatura Commissionis indulget, ut sine novo processu, ac sententia resolvatur dubium super casu excepto. Secundo: si Postulatores authentice ostendant, causam esse inter exceptas ratione cultus concessi a summo Pontifice, vel a Sacra Congregatione. Idque ad corrigendum antiquiorem ritum, instar regulæ generalis, statutum fuit in decreto 27. Maii 1645. & constat ex causa S. Felicis a Cantalicio. Benedictus XIV. cum Fidei Promotorem ageret, in causa S. Aloysii Gonzagæ opposuit, hoc decretum respicere Beatificatos formaliter, non *æquipollenter*, adeoque requiri novum processum, & sententiam. Addidit, ita factum fuisse in causis S. Margaritæ de Cortona, & aliorum. Postulatoribus tamen respondentibus, decretum complecti Beatificatos utroque modo: & in objectis causis novum processum, & sententiam accessisse, vel quia in Commissionibus ante prædictum annum expeditis demandata fuerant, vel quia casus erat exceptus ratione cultus immemorabilis, Congregatio sine alio processu, ac sententia casum ex Indultis Apostolicis exceptum approbavit.

7 Hæc respiciunt Servos Dei, vel Beatos, quorum causæ ad Canonizationem tendunt. Quod autem ad alios spectat, de quorum Canonizatione non agatur, nil ex prædictis requiri videtur, ut in cultus possessione permaneant. Illa enim de processu, de sententia super casu excepto, aliisque, Urbanus addidit pro causarum Canonizationis directione. Cæterum protestatus est, se nulli præjudicium afferre voluisse, qui aliquo ex prædictis modis coleretur. Et sane, si secus fieret, intolerabilia sequerentur scandala, cum in singulis fere diœcesibus plures ita colantur. Amotis quidem insolitis quibusdam imaginibus S. Liberati de Lauro, Congregatio jussit confici processum super ejus cultu immemorabili, & Ordinarius super eodem sententiam tulit: at cum Benedictus XIV. tunc Promotor Fidei, pro signatura Commissionis instituis-

stitisset; ab ea rituum Congregatio abstinuit, & nihil innovandum esse respondit, quia Postulatores tantum petebant, ut cultus non amoveretur. Ordinarii vero in his advertere debent, an casus sit a decretis Urbani, juxta prædicta, exceptus; quem si esse compererint, cultus non est abolendus, immo super eo sententiam ferre possunt, quæ in his circumstantiis non indiget Apostolica confirmatione, uti docet Matta (*a*), affirmans præterea, Superiores, & Ecclesiarum Custodes non teneri ad quærendam cultus immemorabilis declarationem, nisi quid cultui obstet, aut nisi ejus amotio, vel formalis Canonizatio prætendatur. Quod si Ordinarii compererint cultum non esse ab Urbani decretis exceptum, rem ad Apostolicam Sedem deferre possent, quæ sine Commissionis signatura, & absque Ordinarii sententia decernere deberet, sitne perseverandum in ejusdem cultus exhibitione, an ab eadem abstinendum.

a de cano-niz.SS. par. 4. c.23. n. 21.

CAPUT XVIII.

In quo antea dicta comprobantur exemplis.

1. 2 IN Cathedrali Anconitana conditum est corpus S. Liberii, seu Oliverii, qui inter Anconæ patronos numeratur. Hunc Acta quædam apocrypha faciunt Joannis Armeniæ Regis filium; & patre in pugna victo, aufugisse ferunt, ut sepulcrum Domini, SS. Petri, & Pauli, ac Jacobi visitaret: ac prope Anconam, assumpto Cruciferorum habitu sancte obiisse: Cadaver patri petenti a S. Gregorio denegatum, in loco *Peneclaria* dicto conditum fuisse subdunt, inde ad quoddam S. Laurentii sacellum translatum, ibique Cathedralem ædificatam fuisse, in qua asservatur. Bollandiani (*b*) Acta hæc impugnant, opinantes, eumdem Liberium Haytonis Armeniæ Regis filium, assumpto Minorum habitu, prope Anconam sub Gregorio X. mortuum fuisse, ejusque corpus ob sanctitatis famam in novam Cathedralem fuisse translatum. Hic sane numquam fuit a Sede Apostolica canonizatus; neque de eo canonizando actum umquam fuit. Ab immemorabili tamen Anconæ colitur cum officio, ac Missa, quin umquam signata fuerit Commissio, aut ulla Ordinariorum sententia super cultu accesserit.

b to. 6. Maji ad diem 27 pag. 728.

3 In eadem Ecclesia venerationi expositum est corpus B. Antonii Fatati. Hic Canonicus primum ejusdem Cathedralis, tum basilicæ Vaticanæ, inde Episcopus Aprutinus, demum Anconitanus, pluribus muneribus sub Eugenio IV., aliisque Pontificibus functus, pie obiit sub Sixto IV. Corpus post plures annos ad altare, in quo Reliquiæ erant, & Missæ celebrabantur translatum, cum aliis Reliquiis venerationem obtinuit. His ad aliud altare translatis, actum fuit de eodem etiam illuc transferendo. Ideo auctoritate ordinaria constructus est processus, in quo plures ejus cultum immemorabilem solemniter testati sunt. Ibidem tamen remansit, sed in novo sepulcro supra terram elato. Nunquam Beatificationis, aut Canonizationis honorem a Sede Apostolica obtinuit, neque ejus causa ad Canonizationem introducta fuit; sed quia ex processu constat de cultu immemorabili, consentientibus Ordinariis, suum cultum possidet.

4 In Ecclesia FF. Minorum Observantium ejusdem civitatis colitur corpus B. Gabrielis Ferretti ejusdem Ordinis. Ferunt, S. Jacobum de Marchia in ejus obitu habuisse sermonem honorarium, & ex Apostolica commissione processum super miraculis construxisse. Præterea Callistum III. facultatem fecisse ajunt transferendi corpus ad sepulcrum nobilius: de qua tamen silent Litteræ ab Innocent. VIII. datæ FF. Minoribus super eadem facultate. At cum multa ab immemorabili fiant in ejus venerationem, ipse licet numquam beatificatus, aut a Sede

N 2 Apo-

Apoſtolica canonizatus, conſentientibus tamen Ordinariis abſque ulla ſententia ſuper caſu excepto, remanet in poſſeſſione ſui cultus.

5 &c. In Metropolitana Bononienſi ſepultum eſt corpus B. Ludovici Morbioli, cujus etiam imago publicæ venerationi expoſita ibidem eſt. Extra portam Eccleſiæ extat præclarum de eo elogium. Inclytas res geſtas Baptiſta Mantuanus Carmelita (a) verſibus proſecutus eſt. Ejuſdem ſanctitatem, & miracula memorant Sigonius (b), aliique. Poſt decreta Urbani VIII. inchoatus fuit auctoritate ordinaria proceſſus ſuper fama virtutum, & miraculorum, ac cultu immemorabili pro Canonizatione, numquam tamen perfectus, neque lata ſuper cultu ſententia eſt. Propter antiquitatem tamen ſuum cultum poſſidet.

a tom. 2. oper.

b de Epiſc. Bononien. in vita Philip. Calandr.

9. 10 In ſacello S. Cæciliæ Eccleſiæ Canonicorum Lateranenſium ejuſdem civitatis ſepultum eſt corpus B. Helenæ ab Oleo Virginis Bononienſis. Ejus vitam Petrus Lucenſis Canonicus Lateranenſis ejuſdem Confeſſarius compoſuit, cujus alii quoque meminerunt. Plurima miracula ad ejus ſepulcrum patrata narrantur. Publicum cultum ab obitu uſque adhuc, ſcientibus, & patientibus Ordinariis, obtinuit, & in ejus poſſeſſione perſtat, licet cauſa Beatificationis, & Canonizationis numquam introducta, neque proceſſus ab Ordinariis ſuper cultu immemorabili confectus umquam fuerit.

11 &c. B. Lucia Virgo Bononienſis Monialis Camaldulenſis mira ſanctitate floruit, ac pie obiit in Monaſterio S. Chriſtinæ Caſtri Stifontis. Juvenem ejus interceſſione e captivitate Saracenorum mirabiliter ereptum fuiſſe teſtatur Ven. Ambroſius Prior Generalis Camaldulenſis. Ejus corpus in Eccleſia S. Chriſtinæ, quæ deinceps S. Luciæ nomen obtinuit, ſepultum, mox ad Eccleſiam S. Andreæ Ozzani ex commiſſione Gregorii XIII. ab Ordinario Bononienſi translatum (cujus translationis adhuc extat proceſſus) ibi miraculis clarum, ſcientibus, & patientibus Ordinariis, ſumma religione continuo colitur, licet ſuper cultu immemorabili nullus confectus umquam ſit proceſſus.

16. 17 His, qui in civitate, aut diœceſi Bononienſi coluntur, adduntur totidem Bononienſes extra hanc diœceſim conditi. Hi ſunt BB. Nicolaus Albergatus, Archangelus Cannetus, & S. Bononius Abbas. B. Nicolaus ex Monacho Carthuſiano Bononiæ Epiſcopus, poſtea Cardinalis, Senis pie mortuus eſt, unde ejus cadaver ad Monaſterium Carthuſienſe Florentiæ translatum eſt. Illius ſanctitatem extollunt S. Antoninus (c), aliique: imago pluribus in locis depicta eſt radiis ornata, & in Eccleſia S. Annæ Carthuſianorum 9. Maii omnem cultum obtinet: in Miſſa tamen nulla de eo fit mentio: Sodalitas etiam in honorem annorum vitæ Chriſti Bononiæ inſtituta, B. Nicolai interceſſionem publica ſupplicatione implorat, aliaque hujuſmodi in ejus honorem peraguntur. Proceſſus quoque ſuper fama virtutum, & miraculorum, ac cultu immemorabili confectus, nulla ab Ordinario prolata ſententia, ad Urbem miſſus fuit pro introducenda cauſa Canonizationis. At quamquam *Signatura Commiſſionis* ex nonnullorum requiſitorum defectu obtineri non potuerit, nihilominus in publici immemorabilis cultus poſſeſſione permanſit.

c in Chron. par. 2. tit. 15. c. 22. §. 2.

18. 19 B. Archangeli Canneti, Canonici Regularis Congregationis Salvatoris corpus in eccleſia S. Ambroſii Eugubii conditum eſt. Ejus geſta a pluribus referuntur, & inſerta ſunt in proceſſum auctoritate ordinaria confectum ſuper ſanctitate, miraculis, & antiquo continuatoque cultu; ut exhiberetur Sedi Apoſtolicæ pro Officio in ejus honorem impetrando. Petitio numquam fuit propoſita, ſed approbantibus Ordinariis antiquum poſſidet cultum.

20 &c. S. Bononii Abbatis Benedictini nomen in Martyrologio Romano, aliiſque monumentis deſcriptum eſt,

est, & invocatur in Litaniis a Clero Vercellensi. Ejus Acta a pluribus recensentur. In diœcesi Hyporegiensi quædam Ecclesia illi extructa est, in qua, ut & Bononiæ, Officium de communi in ejus honorem recitatur. Hoc exemplum ad rem minus pertinet, cum auctoritate Sedis Apostolicæ, quæ ejus nomen in Martyrologio Romano apposuit, publicum obtineat cultum: cumque ante Alexandri III. tempora obierit, dici potest canonizatus juxta antiquiorem ritum. Adeoque assimilari poterit exemplis S. Marcellini Episcopi Anconitani, aliorumque, quorum honorifica fit mentio apud S. Gregorium, & in quorum honorem ex indultis Congregationis Officia propria, & Missæ celebrantur. Cum autem hi ante reservatas Sedi Apostolicæ causas obierint, & in Martyrologio Rom. descripti sint, eorum cultus præsefert indulta Sedis Apostolicæ, ac saltem sanctitatis *æquipollentem* ab eadem Sede approbationem, quæ ante dictam reservationem ad Canonizationis gradum pertingebat.

CAPUT XIX.

De casu excepto a decretis Urbani VIII. vel per communem Ecclesiæ consensum, vel per Patrum, virorumque Sanctorum scripta.

1. 2 Casus exceptus per communem Ecclesiæ consensum est, cum Dei Servus in majori saltem orbis Catholici parte colitur. Intelligendus est autem hic casus exceptus de iis tantum Dei Servis, qui post reservatas Sedi Apostolicæ causas Beatificationis, & Canonizationis occubuerunt, publicumque cultum in majori saltem Ecclesiæ parte obtinuerunt. Hujusmodi cultus, inscia Sede Apostolica, introduci quidem non potuisset, introductum tamen, expresso, vel tacito Episcoporum consensu, eadem tolerat, & ut ad Canonizationem procedatur, præcipit, ut talis cultus per processum probetur.

3. 4 Hinc nullus a tempore Urbani VIII. declaratus est hujusmodi casus exceptus. Cumque Postulatores causæ B. Salvatoris ab Horta pro declaratione hujusmodi casus excepti communem Ecclesiæ consensum constituerint in publico cultu eidem præstito in ecclesiis FF. Minorum, Promotor Fidei vero opposuerit, requiri dicti cultus observantiam in ecclesiis Regularium, & Sæcularium, declarationem non obtinuerunt ratione communis Ecclesiæ consensus, sed eam mox ex permissione Congregationis, & ex Apostolicis indultis sunt assecuti. Cæterum impossibilis fere est ejusmodi declaratio: tot enim requirerentur processus, quot sunt diœceses, in quibus cultus publicus impenditur; & si unus dumtaxat Episcopus hanc provinciam assumeret, reliqui monumenta publici cultus ad ipsum mittere deberent, ex quibus intolerabilis propemodum evaderet processus. Præterea non solum præteritum, sed præsentem quoque cultum Postulatores ostendere deberent. Tandem disputari posset, utrum sufficiat cultus recentissimus, an requiratur cultus, qui saltem ante annos quadraginta cœperit, vel ab obitu Servi Dei.

5 Nullus quoque ab Urbani tempore declaratus hactenus est casus exceptus per Patrum, sanctorumque scripta, seorsim a cultu immemorabili, qui solus casum exceptum constituit, uti constat ex causis B. Ollegarii, & aliorum. Solum in causa S. Agnetis de Monte Politiano Congregatio rituum sententiam Cardinalis Urbis Vicarii super publico illius cultu ex Apostolicis indultis, sanctorumque Catharinæ Senensis, & Antonini scriptis confirmavit.

6 Ut hic casus exceptus approbaretur, plura a Congregatione rituum statuenda, & a Postulatoribus peragenda essent. Primo statuendum videtur, quinam sint *Patres*: hi enim severe loquendo sunt, quos Ecclesia ob doctrinam, sanctitatem, & antiquitatem, uti tales agnovit, quorum postremus dicitur S. Bernardus. Hinc iste casus

casus exceptus contrahendus videtur ad Servos Dei, mortuos ante reservatas Sedi Apostolicæ causas Beatificationis, & Canonizationis. Verum cum in causa S. Agnetis casus exceptus approbatus fuerit etiam ex scriptis SS. Catharinæ, & Antonini, qui post dictam reservationem obierunt, nomine Patrum intelligendi videntur omnes Sancti, qui de Servis Dei laudabile testimonium perhibuerunt. Præterea si hic casus exceptus respiceret etiam eos, qui ante reservationem pie obierunt, posset agi de Canonizatione S. Hilarionis, & aliorum, quos laudarunt SS. Hieronymus, Gregorius, aliique Patres, quod esset absurdum. Quapropter non solum Congregatio solemniter declarare deberet, an Urbani decreta comprehendant beatos, vel Sanctos, quos viri sancti scriptis commendarunt ante causarum reservationem; verum etiam solemniter excipiendi essent, qui ante reservationem mortui, & in Sanctorum scriptis memorati, a Sede Apostolica canonizati sunt eo modo, qui ante eamdem reservationem erat in more positus. Statuendum insuper esset, utrum cultus Servorum Dei, ad hunc casum exceptum necessarius, decretorum tempus præcessisse debeat triginta, vel quadraginta annis, an potius cæpisse, dum Patres, virique sancti de iis scripserunt: nisi forte statuendum esset, ut cultus introductus sit, antequam iidem scripserint.

7 &c. Postulatores vero, præter ordinarium processum super fama virtutum, aut Martyrii, & signorum, seu miraculorum, alium ordinarium, vel Apostolicum comparare deberent, tum *remissorialem* pro testibus super actuali publico cultu examinandis, tum *compulsorialem*, ut scripta Patrum, virorumque sanctorum, aliaque monumenta cultum probantia in judicium compellantur. Requiritur insuper, ut scripta loquantur de Servis Dei jam defunctis; neve titulum Sancti illis attribuant præconii, aut panegiricæ orationis gratia, vel ratione muneris, quod viventes obiverint: sed serium de vera illorum sanctitate, miraculis, ac publico cultu testimonium complectantur.

11 &c. Demum hic casus exceptus per Patrum, virorumque sanctorum scripta approbari posse videtur, si aliquis Sanctus testaretur, se revelatione superna vidisse animam ejus, de quo agitur, in cœlum receptam, æternaque beatitudine frui ob heroicas virtutes. Non tamen forte sufficeret, si alius de hac Sancti revelatione testimonium diceret: sic in causa Servorum Dei Ignatii Azevedo, & sociorum, etsi plures affirmaverint, S. Teresiam vidisse eos morientes in cœlum conscendere, sacra tamen Congregatio nullum super hoc responsum edidit. Porro revelatio etiam expendenda esset, num vere supernaturalis fuerit, cum in hoc etiam Sancti decipi possint, teste S. Antonino (*a*). Respiciendæ etiam essent virtutes: non enim publice colendi sunt in Ecclesia, qui utcumque cœlum penetrarunt, sed qui viventes virtutibus heroicis, & miraculis fulserunt. Cæterum si id umquam contingat, expectandum est sacræ Congregationis responsum. Quod si hujusmodi revelatio ad obtinendam Canonizationem adduceretur, sufficienti de causa summo Pontifici esset proponenda. Sufficientes autem causæ non aliæ forte esse possent, nisi quod vel is, cui facta est revelatio, hanc miraculo comprobaret, vel virtutes, & miracula ejus, cujus anima in cœlum recipi visa est, serio examinarentur, in quo examine magnam auctoritatem obtineret assertio viri sancti, qui revelationem sibi factam tradidisset, ut videre est in bulla Canoniz. S. Antonini. In causa vero S. Petri de Alcantara ejusmodi revelatio validi adminiculi vim habuit, perpensis ejus virtutibus, & miraculis.

a sum. hist. par. 3. tit. 19. c. 11.

CA-

CAPUT XX.

De casu excepto ex Indulto Pontificio.

1 HIc casus exceptus Apostolicis concessionibus innititur. Et quamvis aliquando Congregatio rituum casum exceptum declaraverit ex solo cultu immemorabili, licet adessent indulta Apostolica, ut in causa S. Peregrini Latiosi, & aliorum; quandoque tamen ex indultis Apostolicis simul, & ex scriptis Patrum, virorumque sanctorum, ut in causa S. Agnetis de Monte Politiano: interdum etiam ex solis Apostolicis indultis illum declaravit, ut in causa S. Laurentii Justiniani, & aliorum.

2. 3 Solis itaque Apostolicis indultis pro fundamento hujus casus excepti spectatis, pro intelligentia præmittendum primo, ad rem hanc non sufficere privatam scripturam, in qua Pontifex aliquem nominet Beatum; nec Breve, in quo enuntiative appellet Beatum, multominus si enuntiatio extet in diplomate ad aliam rem exarato, ut colligitur ex causa S. Stanislai Kostkæ. Nec sufficit aliquod Pontificum Romanorum factum, quod privatum potius cultum, quam voluntatem permittendi publicum præseferat. Etenim in relatione Rotæ de S. Felice a Cantalicio legitur, Sixtum V. ad ejus sepulcrum tantisper orasse. Verum non ex hoc, sed ex titulo Beati, quem Gregorius XV. Felici indulsit, primordia venerationis(ex quibus Urban. VIII. casum exceptum declaravit) petenda esse videntur, teste Zacharia Boverio (*a*).

a to. 2. annal. ad ann. 1587. pag. 335.

4. 5 Præmittendum secundo, nihil referre, utrum Romani Pontifices publicam venerationem indulserint in scriptis, an vivæ vocis oraculo, dummodo oraculum legitime comprobetur. Plura sunt hujusmodi oracula Leonis X., Clementis VII., aliorumque Pontificum: cumque Congregatio rituum ex horum nonnullis casum exceptum declaraverit, jam constat, indulta Pontificum vivæ vocis oraculo edita ad hunc casum exceptum approbandum sufficere. His non officiunt Constitutiones Gregorii XV. (*b*), & Urbani VIII. (*c*), quibus indulta Pontificia vivæ vocis oraculo edita revocantur. Loquuntur enim de concessionibus hoc modo factis Ordinibus Regularibus; adeoque non tollunt eas, de quibus nunc agitur, quæ directe respiciunt cultum Servorum Dei, ac solum difficultas manet in iis probandis, ut in causa B. Nicolai Albergati.

b Const. 27. Bullar. vet. tom. 4.

c Const. 157 & 159. cit. Bullar. to. 5.

6 Præmittendum tandem est, indulta Apostolica, sive dependenter ab extrajudicialibus probationibus, sive a processu ordinario super virtutibus, & miraculis, sive a processibus ordinario, & Apostolico, ac post judicium super virtutibus, aut Martyrio, & signis, vel miraculis emanaverint, sufficere ad casum exceptum ex indultis Apostolicis declarandum. Sed in causæ progressu diversum producent effectum.

7. 8 His præmissis, si summi Pontifices indulserint, ut Imago Servi Dei exponatur in Ecclesiis inter aliorum Sanctorum imagines, vel cum signis publicum cultum redolentibus, quemadmodum Leo X, aliique Pontifices permiserunt, ut exponerentur Imagines tunc Servi Dei Francisci de Paula, & aliorum, id aptum videtur ad fundandum casum exceptum.

9 &c. Idem dicendum, si Pontifices pro inducendo, vel augendo publico alicujus Servi Dei cultu mandent, ut ejus corpus e loco humili in honorificentiorem transferatur. Sic Sixtus IV. transferri jussit corpus nunc S. Iacobi de Marchia. Similia indulsit Leo X. in honorem Isidori Agricolæ. Innocentius VIII. concessit, ut corpus Servi Dei Simonis de Lipnica in locum decentiorem transferretur, quam concessionem pro declarando casu excepto in ejus causa magni faciendam esse Fidei Pro-

Promotor affirmavit. His addi possunt, quæ corpori Servi Dei Bartholomæi de Saluthio Ord. Min. Observ. Reform. S. Francisci contigerunt, tum sub Gregorio XV, tum tempore, quo Benedictus XIV Fidei Promotorem agebat; nec non, quæ ex facultate Innocentii XII. in honorem nunc S. Pii V. gesta sunt. Quod si facultas transferendi corpus alia de causa, quam introducendi, vel augendi cultus, data esset, non sufficeret. Quare, etsi Alexander VI. permiserit, ut corpus B. Catharinæ Palantinæ ad Ecclesiam Monasterii B. Mariæ Montis Ord. S. Ambrosii ad Nemus in diœcesi Mediolanensi transferretur, id ad publicam venerationem extendi negarunt Bollandiani (*a*), & aliunde venerationis concessionem erga Beatam esse petendam affirmarunt.

a to. 1. Apr. ad diem 6. pag. 644.

12 Eamdem pro casu excepto sufficientiam suppeditat summorum Pontificum permissio, ut suspendantur tabellæ votivæ, & lumina ad alicujus Servi Dei sepulcrum accendantur. Hanc tabellarum suspensionem circa imaginem S. Pii V. nondum Beatificati permisisse Paulum V, testatur Castellinus (*b*). Eadem ad sepulcrum S. Caroli Borromæi nondum pariter beatificati ex permissione Clementis VIII. eruitur ex epistola Card. Baronii ad Vicarium Generalem Mediolanensem apud Grattarolam (*c*), ac testantur Auditores Rotæ in relat. causæ. Hinc sepulcrum fuisse intra ferreos cancellos, hortante Baronio, inclusum, colligitur ex alia ejus epistola apud eumdem Grattarolam.

b de cert. glor. SS. c. 2 punct. 42. pag. 110.

c In Act. ejusd. caus. §. 8.

13 Denique si summi Pontifices permittant, ut nomen Servi Dei in Romano Martyrologio describatur: aut Indulgentiam elargiti sint visitantibus die ejusdem festo ecclesiam, in qua corpus ejusdem sepultum est; vel festum solemniter celebrari sinant: aut Reliquias processionaliter deferri: vel commemorationem in Officiis, vel extra fieri: vel demum Officium, & Missam in ejus honorem concesserint, hæc singillatim pro casu excepto sufficiunt. Sane in causa SS. Catharinæ de Bononia, & Agnetis de Monte Politiano casus exceptus ex descriptione nominis in Martyrologio declaratus est. In causis SS. Laurentii Justiniani, Felicis de Valois, & aliorum plurium, Indulgentiarum largitionem approbatio casus excepti consecuta est. Quidquid enim opinatus sit Matta (*d*), nullam, videlicet, Brevium Indulgentiarum habendam esse rationem pro casu excepto statuendo, procul dubio ejusmodi Indulgentiarum concessio publicum cultum importat. Ad summum opinio Mattæ locum habere potest in Brevibus Indulgentiarum ab Officiali, facultatem habente, expeditis, inscio summo Pontifice; aut in iis, in quibus Indulgentia conceditur visitantibus ecclesiam die obitus Beati, nulla hujus facta mentione, qualis fuit concessa visitantibus quamdam Poloniæ Ecclesiam die obitus S. Stanislai Kostkæ, quæ proinde casui excepto declarando non profuit.

d de Canoniz. SS. par. 1. c. 2. n. 20.

14 &c. Quod spectat ad Festi solemnem celebrationem, Reliquiarum delationem, commemorationem in divinis officiis, vel extra Divina officia, concessæ facultatis exempla referunt Bollandiani (*e*), aliique. Indultum vero celebrandi Missam de SS. Trinitate, aut de Æterna sapientia, vel de omnibus Sanctis die anniversaria Servorum Dei, vel Beatorum, referendum esse ad publicum cultum, ideoque super illud firmari posse casum exceptum, affirmant Recentiores. Verum Paulus Mucantius olim Secretarius Congregationis rituum, petentibus Theatinis, an die anniversaria tunc Servi Dei Andreæ Avellini celebrare possent Missam solemnem de SS. Trinitate, respondit non posse amplius hæc sine auctoritate Apostolica fieri in honorem Servi Dei cum fama sanctitatis defuncti, sed nondum beatificati, aut canonizati. Addidit tamen, prædictam Missam solemnem ex privata devotione, & quasi pro gratiarum

e ad 19. Februar. to. 3. pag. 160. & ad 28. Apr. to. 3. pag. 595.

rum actione celebrari posse, & id in honorem SS. Franciscæ Romanæ, & Philippi Nerii tunc nondum beatificatorum peractum esse, testatus est. Alia hujusce rei exempla videre est apud Ceparium (a), Molanum (b), & alios. Demum S. Thomas (c) docet, posse ad commendandum redemptionis mysterium, aliisque de causis, celebrari Missam pro parvulis. Ad avertendos tamen imperitæ plebis errores pleraque ritualia Gallicana apud Thiers (d) præscribunt de Trinitate, aut de Angelis Missam esse celebrandam.

17. 18 Quidquid de his sit, permissio Apostolica, ut Missæ prædictæ celebrentur, ad cultum publicum referenda videtur, ideoque super illam casus ex indultis exceptus fundari potest. Cum enim ex circumstantiis deprehendatur, Missam illam non offerri pro anima Servi Dei, sed substitui Missæ de Requie, quia creditur illius animam suffragiis non indigere, fiducia hæc cultum publicum importat, minorem tamen, quam si nomen Servi Dei in *Collectis* exprimeretur. Præterea Eugenius IV. Missam de SS. Trinitate ad tumulum tunc B. Andreæ Corsini celebrari voluit, cum Florentini ex revelatione ejusdem Beati victoriam de Mediolanensibus reportaverint, ut refert Bollandus (e). Denique Cardinali Sacripante, nomine Episcopi, Cleri, & populi civitatis Narniæ petenti, ut in honorem B. Luciæ Narniensis Missa de SS. Trinitate celebrari posset, annuit Congregatio rituum 22. Augusti 1711. Hæc petitio, & concessio insinuant, prædicta sine Sedis Apostolicæ auctoritate fieri non posse, ideoque cultum publicum importare.

a in direct. Canoniz. SS. l. 2. c. 8. ad dub. 16.

b ad 14. Apr. ad 6. Mart. & ad 11. Dec.

c in 4. dist. 12. qu. 2. ar. 7.

d tractat. de superst. quoad Sacram. c. 9.

e ad 30. Jan. to. 2. pag. 1070.

CAPUT XXI.

De casu excepto ex permissione Sacræ Congregationis, & de aliis, quæ communia sunt tum casui excepto ex Pontificiis indultis, tum casui excepto ex dicta permissione.

1. 2 Casus exceptus ex permissione Congregationis rituum est, cum hæc vi jurisdictionis, sibi datæ per bullam Sixtinam, ex se aliquem publicum cultum alicui Servo Dei permittit. Id autem post decreta Urbani VIII. vix fieri potest, cum Congregationis responsa, quoad hoc, Pontifici referantur confirmanda. Ad hunc casum pertinere videtur, quod Card. Bellarminus hortatus fuerit, ne cultus B. Alexandri Sauli introductus interrumperetur; & Card. Baronius imaginem S. Ignatii, tunc nondum beatificati, ad ejus sepulcrum cum votivis oblatis appenderit, & veneratus fuerit. Ambo autem erant inter Cardinales sacris ritibus præpositos.

3 Convenit hic casus exceptus cum casu excepto ex indultis Pontificiis, quod in utroque cultus permissus debet esse publicus: ac pro utroque declarando satis est, ut permissio authentice exhibeatur, neque requiritur peculiaris processus, nisi indultum Pontificium esset tantum verbale, aut Congregationis decretum non inveniretur, ut in causis BB. Seraphini de Asculo, & Salvatoris ab Horta. Demum neutri sufficit rescripti exhibitio, sed ostendendus est usus consecutus usque ad tempus, quo in Congregatione proponitur dubium pro casus excepti approbatione. Exhibito tamen authentico indulto, usus probari potest *extrajudicialiter*, ut & continuatio cultus a die latæ sententiæ usque ad tempus, quo petitur istius approbatio, si inter sententiam, & petitionem notabile tempus intercesserit.

4 &c. Pontificum indulta, & Congregationis rescripta modo ampliora

O sunt,

sunt, modo strictiora. Aliquando plures simul honores Servis Dei indulserunt, aliquando unum dumtaxat, quem subinde per alias concessiones auxerunt. Quodlibet satis est ad casus excepti approbationem: hanc tamen Postulatores facilius obtinebunt, si plura indulta exhibeant. Tempus autem indultorum sedulo animadvertant oportet; nam miracula inter primam, & subsecutas concessiones cultum augentes, patrata, si approbentur, ad Canonizationem obtinendam proderunt. Profecto in causa S. Stanislai Kostkæ, cum Paulus V. permiserit, ut ejus imago cum votivis oblatis in Ecclesia ad publicam venerationem exponeretur: Clemens vero X. alios subinde honores contulerit; initium venerationis a prima Pauli V. concessione fuit desumptum, ac miracula, inter eamdem, & subsecutas concessiones fuerunt ad Canonizationem approbata. Idem contigit in causa S. Aloysii Gonzagæ. In causa vero S. Jacobi de Marchia, etsi Leo X. aliquam venerationem indulserit, & Urbanus VIII. auxerit, Postulatores *litteras remissoriales* quæsiverunt ad construendos processus super miraculis post ultimum indultum patratis, cum primum Leonis X. ignoraverint. Ex his colligitur, sedulo distinguendam esse venerationem ab ejus augmento, ejusque initium a primis indultis esse repetendum.

9. 10 Post hæc perpendendæ sunt causæ, quæ procedunt per viam casus excepti ex tempore immemorabili. Hoc tempus excedere debet centum annos ante Constitutionem Urbani: hinc disputandum occurrit, utrum miracula centenariam subsecuta, dicantur indultæ venerationi supervenisse, quoad Canonizationem obtinendam; an ad hoc ea tantum apta sint, quæ supervenerunt post confirmatam a Sede Apostolica Judicis ordinarii, vel delegati sententiam super casu excepto ex cultu immemorabili. Quæstionem hanc movit Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor in causa B. Gregorii X., ibique non resolutam instauravit in causa S. Joannis Nepomuceni, in qua, approbato casu excepto ex cultu immemorabili, affirmavit, attendendum esse dumtaxat, quoad Canonizationem, miraculum post camdem approbationem patratum, non alia, quæ approbationem, adeoque indultam venerationem, præcesserant, cum veneratio, non per simplex centenarii annorum numeri complementum, sed per Congregationis responsum a Pontifice approbatum, sit asserenda. Reposuerunt Postulatores, venerationem dicendam esse indultam, completo centenario: sententiam super casu excepto solum declarare, cultum fuisse adhibitum per centum annos ante Constitutionem Urbani: auctoritatem Apostolicam desumi ex eadem Constitutione, in qua Urbanus affirmavit, se nolle præjudicium afferre possidentibus cultum immemorabilem. Quare miracula ante approbatum casum exceptum patrata, fuerunt in dicta causa S. Joannis Nepomuceni approbata, ac dependenter ab iis Canonizatio peracta est; sed forte ex Pontificis *dispensatione* hæc peracta sunt.

11 Similis quæstio excitata fuit in causa Canonizationis S. Joannis a Cruce, quæ processit per viam non cultus. Etenim Clemens X. die 6. Octob. 1674. Decretum Beatificationis expediri jussit: die vero 24. ejusdem mensis miraculum quoddam patratum est. Laudatus Fidei Promotor animadvertens, Breve Beatificationis fuisse dumtaxat expeditum 25. Januarii 1675., ac solemniter perlectum in basilica Vaticana 21. Aprilis ejusdem anni, opposuit, miraculum illud non esse pro Canonizatione attendendum, utpote post indultam venerationem non patratum. Postulatoribus tamen reponentibus, indultam venerationem cœpisse, cum Pontifex primo Brevis expeditionem demandavit: Congregatio rituum respondit, controversum miraculum Canonizationis obtinendæ gratia, posse examinari; quare perpensum, approba-

batumque fuit, ac dependenter ab eo obtenta Canonizatio est.

CAPUT XXII.

De casu excepto ab Urbani VIII. decretis ex tempore immemorabili, & nominatim de tempore requisito ad constituendum immemorabile.

1. 2 Frequentissimus est iste casus exceptus: pro quo præmittendum est, quod dum hoc judicium super tempore immemorabili pendet, cultus non est amovendus. Jamvero Urbanus VIII. in Brevi, quo decreta confirmavit, statuit, ut hoc tempus immemorabile centum annos excederet. Quare huic hypothesi non convenit ea Doctorum in aliis materiis assertio, quod numerus centenarius defectu quatuor annorum non inficitur. Rursus reprobata etiam censenda est sententia Bonacinæ, docentis (*a*) nomine longissimi temporis in dictis Urbani decretis intelligi triginta, vel quadraginta annos. Stat igitur, quod in casu excepto per immemorabilem, vel longissimum temporis cursum, tempus excedere debeat centum annos, & quidem non interruptos, ut colligitur ex causis Servi Dei Jacobi de Bitecto, & aliorum.

a in 1. Decalog. præcept. disp. 3. q. 2. pun. 1.

3 &c. Terminus hujus numeri centenarii, sine quo probari nequit casus ab Urbani VIII. decretis exceptus, nunc communiter constituitur in anno 1634., quo Urbanus decreta, quæ anno 1625. super longissimo tempore ediderat, confirmavit; quod clare constat ex causa B. Ludovicæ Albertoniæ. Neque amplius attendenda sunt pro centenarii complemento, si quæ post eumdem annum 1634. gesta essent, cum sacra Congregatio anno 1652. oppositum aperte declaraverit. Consonat judicium Congregationis Inquisitionis, quæ cum anno 1654. comperisset, cultum nunc B. Hieronymi Æmiliani, Fundatoris Congregationis Somaschæ, anno 1537. mortui, non attigisse metam centum annorum respectu anni 1634., eumdem amoveri jussit. Fidei quoque Promotores semper contenderunt, non esse pro complemento centenarii attendenda gesta post annum 1634.

6 &c. Sed quid dicendum, si ante annum 1652. Judex ordinarius, vel delegatus tulisset sententiam super casu excepto ex tempore immemorabili, & in centenario computata fuissent gesta post annum 1634.? Hanc sententiam non esse confirmandam suadet memoratum factum Congregationis Inquisitionis in causa nunc B. Hieronymi Æmiliani. Præterea Congregatio an. 1652. excludens a centenario ejusmodi gesta, declaravit decreta Urbani; lex vero declaratrix respicit etiam præterita. Verum confirmandam illam esse eruitur ex eo, quod ante annum 1652. in Congregatione disputabatur, an pro complemento centenarii attendenda essent gesta post annum 1634.; quare ejusmodi sententia inniteretur opinioni probabili; adeoque non esset rejicienda. Præterea Urbanus VIII. in alia Constitutione de præjudicialibus Ecclesiæ (*b*) servavit etiam centenarium annorum numerum: sicuti autem hic juxta Cardinalem de Luca (*c*), & alios debet esse completus, non tempore editæ Constitutionis, sed motæ litis: sic probabiliter centenarius servatus in Constitutione super cultu Servorum Dei videtur complendus tempore latæ sententiæ, non editæ Constitutionis. Quod spectat ad causam B. Hieronymi Æmiliani, ibi nulla intercessit sententia. Lex autem declaratrix, in re præsenti respicit tantum futura, tum quia ea fuit Legislatoris mens, tum quia jus præteritum erat dubium. Et sane Congregatio rituum in causa B. Luciæ Narniensis hanc postremam opinionem secuta est, & sententiam super casu excepto confirmavit.

b In Bullar. vet. to. 5.

c de emphyt. disc. 60. n. 8. de allen. disc. 1. n. 96.

CAPUT XXIII.

De modo probandi numerum centenarium annorum cultus, deque cæteris requisitis ad constituendum casum exceptum ex tempore immemorabili.

1 IN judicio de casu excepto ex immemorabili, vel longissimo tempore, etsi centenarius sæpedictus numerus de jure probandus esset testibus annos natis centum, & quatuordecim, atque examinatis tempore editæ Constitutionis Urbani, nihilominus cum id impossibile sit, probari etiam potest authenticis documentis. Hæc sunt: historiæ centum annis ante Constitutionem Urbanam, vel eodem sæculo decurrente a viris fide dignis conscriptæ de cultu, vel virtutibus, & miraculis Servi Dei sub titulo Beati, vel Sancti: elationes sepulcri auctoritate Episcopali peractæ: antiqua Breviaria Officium in ejusdem venerationem continentia: visitationes Episcoporum: ac demum sepulcra ipsa elata, Imagines cum splendoribus, ac votivæ tabellæ; dummodo hæc prædictam Constitutionem centum annis præcesserint ex Peritorum judicio.

2 Porro cum disputari possit, an testes probantes cultum immemorabilem, sufficiant ad centenarium annorum numerum probandum, primo investigandum est, quomodo probetur immemorabile. Juxta probabiliorem sententiam ad probandum immemorabile opus est, ut testes constituti sint in ætate quinquaginta quatuor annorum, ut uniformem quadraginta annorum observantiam testentur: non abfuerint longo tempore a loco, ubi cultus viguit: referant, se rem audivisse a Majoribus, hos vero ab aliis, contestantes, aliter fieri non potuisse, quin ipsi scivissent: demum ut singuli testes deponant de omnibus, & singulis adjunctis necessariis ad constituendum immemorabile: sufficit tamen si verba protulerint æqualem significationem habentia.

3 &c. An immemorabile jam probatum centenario annorum numero suffragetur, diversa sunt Promotorum Fidei, atque Scriptorum placita. Petrus Franciscus de Rubeis olim Fidei Promotor negavit, in casu excepto per Urbanam Constitutionem, testes deponentes cum requisitis ad immemorabile, probare numerum annorum centenarium. Affirmavit Prosper Bottinius alter Fidei Promotor, addens tamen, testes prædictam 54. annorum ætatem agere debuisse tempore editæ Constitutionis Urbani. Scriptores contra sentiunt, testibus prædictis probari centenarium in re præsenti, etiamsi deponant tantum cum requisitis ad immemorabile, & præsenti tempore examinentur. Hæc controversia sæpe prodiit in Congregatione rituum, sed nullam adhuc definitionem consecuta est. Ipsa vero Congregatio casum exceptum ex cultu immemorabili sæpe independenter a testibus approbavit.

7 In hoc opinionum certamine, momentum probationis dicti centenarii videtur penitus constituendum in historiis, publicis instrumentis, cæterisque supra recensitis. Testes vero, juridice examinati, adminiculo esse possunt, etiamsi de præsenti examinentur.

8 &c. Verumtamen ad approbandum casum exceptum ex tempore immemorabili, alia adjuncta requiruntur. Scilicet, ut cultus sit publicus; qui tamen sufficienter desumitur ex votivis tabellis oblatis, ex invocatione in litaniis, plurimisque aliis hujusmodi. Præterea ut centum annis ante Urbani Constitutionem adhibitus sit, & permanserit usque ad sententiam Ordinarii, vel Delegati, immo & ad ejusdem confirmationem a sacra Congregatione obtinendam, si notabile tempus inter utramque effluxerit. Notandum tamen, centenarium prædictum, & continuationem cultus usque ad sententiam probari debere judicialiter, & per processum; ad assiduitatem vero cultus usque ad sententiæ confirmationem sufficit proba-

probatio extrajudicialis. Ad hæc juxta Urbani decreta opus est, ut accedat scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii: ea autem pluribus modis a Castellino (*a*), & Pignatello (*b*) enumeratis probari potest.

a de cert. glor. SS. c. 2. pun. 52.

12 Tandem in hoc judicio Periti advocandi sunt, qui statuas, Imagines, ac sepulcra Servorum Dei recognoscant, ut tempus, quo ea facta sunt, innotescat. Ipsi juramentum de munere fideliter adimplendo præstare debent, ac inquirere, an statuæ, vel Imagines sint illius Servi Dei, de cujus cultu immemorabili agitur. Si nullum aliud venerationis indicium adsit, præter diadema, laureolas, splendores, & radios, Peritis investigandum erit, an hæc simul cum statuis, vel Imaginibus effecta fuerint. Demum singillatim deponere, suorumque dictorum rationem reddere debebunt, uti fert sacræ Congregationis disciplina.

b consult. 145. n. 2. 10. 1.

CAPUT XXIV.

De casuum ab Urbani VIII. decretis exceptorum declaratione, prævio sacrarum Congregationum, præsertim vero sacrorum rituum consilio hucusque facta.

1 AD exornandam practicis exemplis theoreticen supra explicatam recensentur hic causæ Beatorum, in quibus declaratus fuit casus exceptus, quin tamen Canonizationem obtinuerint, exponendo fundamenta, quibus declaratio innixa est.

§. I.

De B. COLUMBA REATINA Virgine Tertii Ordinis S. Dominici de Pœnitentia.

2 &c. OBiit hæc Virgo anno 1501. Congregatio Inquisitionis sub Urbano VIII. die 25. Februar. an. 1625. approbavit ejus cultum immemorabilem, adeoque casum ab ipsius Urbani decretis exceptum, licet super eodem cultu nulla præcessisset sententia Ordinarii, quia Urbanus nondum ediderat Breve, illam exigens. Ejus vitam scripsit Sebastianus Perusinus Ordinis Prædicatorum, quæ extat apud Bollandian. (*c*) Cardinalis Torres Episcopus Perusinus processum super sanctitate, & miraculis construxit. Corpus sepultum fuit in civitate Perusina in monasterio S. Catharinæ Senensis, quod mox appellatum est B. Columbæ. S. Pius V. indulsit, ut in ejus festo fieret de eadem in Divinis Officiis commemoratio.

c ad 20. Maji to. 5.

§. II.

De B. MATTHAEO CARRERO Ordinis Prædicatorum.

5 &c. MOrtuus est Viglevani anno 1471. Ejus sanctitatem, & miracula Ambrosius Taegius, aliique memorant. Sixtus IV. vivæ vocis oraculo permisit, ut ejus corpus ad sepulcrum honorificentius transferretur, ejusque memoria solemniter fieret in festo Dedicationis Ecclesiæ S. Petri Martyris, ut colligitur ex authentico documento archivi Conventus S. Petri Martyris civitatis Viglevanensis. Tandem 2. Decembr. anni 1625. Congregatio S. Officii casum exceptum declaravit, scripsitque Episcopo Viglevani, ne venerationem eidem Beato exhiberi solitam impediret. Decretum, & Epistola Congregationis extant in ejusdem regestis.

§. III.

De B. BERNARDO PTOLOMAEO Fundatore Congregationis Montis Oliveti.

9 &c. HUjus virtutum, & miraculorum meminit Sigismundus Titius, juxta quem obiit hic Beatus anno 1348. Vitam conscripsit Joannes Baptista de Populonia Ordinis

dinis Prædicatorum, quæ amplius non invenitur: aliam tamen ab eo desumptam Gregorius Lombardellus edidit anno 1584. Ejus causam esse exceptam a decretis Urbani declararunt Congregationes, Inquisitionis 24. Novembr. anno 1644., & rituum 16. Septembr. anno 1645., approbante Clemente X. Ex Actis causæ colligitur, confectum fuisse processum, & latam ab Ordinario Senarum sententiam super cultu immemorabili.

§. IV.

De B. NICOLAO de FLUE Eremita.

12.13 Obiit anno 1487., & sepultus est in æde Saxellensi S. Theoduli. Vitam composuit Petrus Hugo Societatis Jesu. Plures processus auctoritate ordinaria, & Apostolica pro Canonizatione constructi sunt, sententiamque super cultu immemorabili tulit Episcopus Constantiensis, tamquam Delegatus Apostolicus, quam subinde, annuente Innocentio X, confirmavit Congregatio rituum 21. Novembr. anno 1648., affirmans constare de casu excepto ex immemorabili. Carolus Bovillus in epistola ad Nicolaum Florium Remensem Electum testatur, hunc Beatum viginti duobus annis sine ullo cibo, potuque vixisse.

§. V.

De B. BERNARDINO de FELTRO Ordinis Minorum.

14 &c. Mortuus est an. 1494., ac statim ab obitu coli cœpit, quod colligitur ex litteris Leonis X. de anno 1513., quibus tunc Beato, nunc S. Francisco de Paula Officium, & Missam concessit. Bustus eidem contemporaneus honorifice de eo locutus est (a). Ejus vitam Bernardinus Gurlinus, aliique scripserunt. Demum Congregatio rituum 28. Mart. an. 1654., attento processu ab Episcopo Papien. auctoritate Apostolica confecto, censuit, constare de casu excepto ex immemorabili: annuit vero Innocentius X.

a in defens. Mont. Piet. tract. 2. par. 3.

§. VI.

De B. FERDINANDO III. Rege Castellæ, & Legionis cognomento Sancti.

18.19 Obiit anno 1252. Ejus vitam a Luca Tudensi coævo scriptam referunt Bollandiani (b), apud quos plura sunt de miraculis, & causa Canonizationis. In processum super cultu immemorabili constructum quædam antiqua Officia compulsata sunt, in quibus mirabilia de eo leguntur. Congregatio rituum, annuente Alexandro VII. 24. Maji anno 1655., viso processu, qui auctoritate Apostolica confectus fuerat super casu excepto, ac posita sententia Archiepiscopi Hispalensis Judicis remissorialis, censuit constare de casu excepto ex immemorabili cum scientia, ac tolerantia Ordinariorum.

b ad 30. Mart. to. 7.

§. VII.

De B. MARGARITA de SABAUDIA Tertii Ordinis S. Dominici.

20.21 Hujus vitam Hyacintus Barelcinus, Razius, aliique conscripserunt. S. Pius V. anno 1565. indulsit, ut die ejus festo in monasterio S. Mariæ Magdalenæ civitatis Albæ fieret ejusdem commemoratio. Ex hoc indulto cultum exhiberi huic Beatæ, adeoque constare de casu excepto, ac posse procedi ad ulteriora, 31. Augusti an. 1669. censuit Congregatio rituum, annuente Clemente IX.

§. VIII.

§. VIII.

De B. PETRO PASCHASIO Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum.

22 &c. FUit hic Gyenensis Episcopus: a Mauris captus, & Granatæ Martyrio coronatus est inter annos 1300., & 1302. Scripsit opusculum adversus sectam Mahumetanam, quod a Congregatione rituum probatum fuit. Ejus vita, a Joanne de Villegas scripta, compulsata fuit in processum super cultu immemorabili. Ejus Martyrii meminerunt Argonus de Molina (a), aliique. Clemens vero X, prævio consilio Congregationis rituum, 14. Aug. an. 1670. approbavit sententiam Episcopi Gyenensis super cultu immemorabili, & casu excepto, declarans constare de iisdem.

a in nobilit. Bæticæ.

§. IX.

De B. LUDOVICA ALBERTONIA Tertii Ordinis S. Francisci.

25 &c. CLemens X, petentibus Senatu PopuloqueRomano, Commissionem signavit, ut fieret in Curia processus super cultu immemorabili B. Ludovicæ Albertoniæ. Cardinalis Urbis Vicarius, hoc processu recognito, sententiam super casu excepto pronunciavit, quam prius Congregatio rituum, deinde idem Clemens approbarunt, uti habetur ex Brevi edito ab eodem Pontifice 28. Jan. an. 1671. Obiit B. Ludovica an. 1533., ideoque pro cultu centenario habita est ratio Brevis, quo Urbanus an. 1634. decreta, quæ an. 1625. ediderat, confirmavit. Ejus cultum non fuisse a Sede Apostolica probatum, arbitratur Bollandus (b), qui ante dicti Brevis editionem scripsit. In hoc Brevi Senatus, Populusque Romanus dicuntur calicem, & cereos in ejus honorem postrema Januarii die quotannis offerre Ecclesiæ S. Francisci ad Ripam, in qua sepulta est. Illius virtutum, & miraculorum meminerunt Franciscus Gonzaga (c), Arturus (d), & alii.

b ad 31. Januar. to. 2. inter prætermiss. pag. 1078.

c de orig. Seraph. Relig. par. 2. Conven. 1. provinciæ Rom. pag. 178.

d in Martyr. Franc. ad 31. Jan.

§. X.

De B. JACOBO DE MEVANIA Ordinis Prædicatorum.

30 &c. OBiit hic Beatus an. 1301.: ejus vitam nonnulli scripserunt: at eam præ cæteris Tuderti an. 1678. accuratissime edidit Baptista Piergilius. Causam retulit Cardinalis Bellarminus Congregationi rituum, affirmans inter alia, confectum fuisse processum auctoritate ordinaria Episcopi Spoletini: nec non Bonifacium IX. testari Ecclesiam, in qua hujus B. corpus requiescit, appellari SS. Dominici, & Jacobi. Sane Bonifacius IX. Indulgentiam concessit visitantibus eamdem Ecclesiam: Paulus autem V. 13. Apr. an. 1610. ampliores elargitus est confraternitati, in eadem erectæ. Quare Congregatio rituum, annuente Clemente X. 14. Maji an. 1672. declaravit, constare de casu excepto ex indultis Apostolicis, ideoque ad ulteriora procedi posse.

§. XI.

De B. SALOMEA Regina ALICIAE Moniali Professa Ordinis S. Claræ.

35. 36 HÆc an. 1268. e vita migravit, ejusque fit mentio in Martyrologio Franciscano (e): vitam, & miracula Joannes Duglossius, aliique plures scripserunt. Sed & Synodus Provincialis Gnesnensis solemnem Canonizationem ab Urbano VIII. suppliciter petiit. Jam vero Congregatio rituum, Clemente X. probante, 6. Maji an. 1673. attentis processu, & sententia suffraganei Cracoviensis, Judicis delegati, super cultu immemorabili, & casu excepto, de iis-

e fol. 527. §. 8. edit. Parif.

iisdem constare censuit, ideoque ad ulteriora procedi posse.

§. XII.

De B. OLLEGARIO Episcopo primum Barcinonensi, postea Archiepiscopo Tarraconensi.

37.38 BEati Ollegarii, sive Ildegarii an. 1136. mortui sanctitatem commendarunt SS. Bernardus (*a*), & Vincentius Ferrerius (*b*). Ex pluribus Ecclesiæ Barcinonensis monumentis, in processum Apostolicum compulsatis, antiquissima apparent illius veneratio, virtutes, & miracula. Testes in eodem examinati de publica voce, & fama narrant, S. Raymundum de Pennafort egisse apud Pontificem de illius Canonizatione. Quosdam processus in hac causa nonnulli Judices a Congregatione rituum delegati confecerunt, quos tamen eadem Congregatio ob quosdam defectus non admisit. Tandem Episcopus Barcinonensis pariter delegatus processum absoluit, ac sententiam protulit super cultu immemorabili, & casu excepto, quam subinde Congregatio ipsa 18. Maji an. 1675. confirmavit, annuente Clemente X.

a epist. 126. to. 1.

b par. 3. de SS. serm. de S. Joan. Evang. ante Port. Lat.

§. XIII.

De B. JOANNE CANTIO Presbytero Sæculari, & Professore Academiæ Cracoviensis.

39 &c. OBiit an. 1413.. Ejus gesta, & miracula fuse recensent Historici Poloni, in processum super cultu immemorabili constructum compulsati. Hujus quoque Canonizationem a summo Pontifice petiit Synodus Provincialis Gnesnensis. Congregatio vero rituum 21. Maji an. 1676. Sententiam ab Episcopo Laodicensi, Judice subdelegato, super cultu immemorabili, & casu excepto latam confirmavit, & Clemens X. benigne annuit.

§. XIV.

De B. AMEDEO Duce Sabaudiæ III.

42 &c. DEcessit an 1472. ejus vitam ab aliis conscriptam referunt Bollandiani (*c*). Aliæ de virtutibus, & miraculis historiæ compulsatæ fuerunt in processus super cultu immemorabili constructos. S. Franciscus Salesius præclaram scripsit Paulo V. epistolam pro impetranda illius Canonizatione. Alias misit ad Congregationem rituum, ad Sabaudiæ Ducem, & alios. In hac causa plura ante decreta Urbani VIII. gesta sunt, sed postea expeditis a sacra Congregatione literis remissorialibus, & compulsorialibus, Archiepiscopus Taurinen., & Episcopus Vercellen. processus construxerunt, & sententias tulerunt super cultu immemorabili, & casu excepto, quas Congregatio rituum, annuente Innocentio XI. 16. Jan. an. 1667. confirmavit. Hinc colligitur, binos processus in hac causa constructos, binasque sententias latas fuisse. Quod sane aliquando expedit, si, prout hic, cultus immemorabilis in pluribus diœcesibus percrebuerit.

c ad 30. Mart. to. 3.

§. XV.

De Servo Dei SIMONE de LIPNICA Sacerdote Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia.

48 &c. HIC Dei Servus statim ab obitu, qui contigit an. 1482., cultum obtinuit, uti colligitur ex literis Innocentii VIII. datis 12. Jul. an. 1487. in forma Brevis pro transferendo ejus corpore ab uno ad aliud sepulcrum in eadem Ecclesia. Illius virtutes, & miracula memorant Franciscus Gonzaga, & alii, inter quos Martinus Bielski Lutheranus (*d*). In ejus causa confectus fuit auctoritate ordinaria processus super virtutibus, & miraculis, & judex subdelegatus sen-

d in chron. edit. anno 1597.

ten-

tentiam pronunciavit super cultu immemorabili, & casu excepto, quam postea Congregatio rituum, annuente Innocentio XI, 10. Febr. an. 1685. confirmavit.

§. XVI.

De B. PETRO ARMENGOL Religioso Professo Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum.

51 &c. Obiit an. 1304.: colitur ut Martyr; nam cum se pro redimendis captivis in pignus dedisset, nec statuta die pactam mercedem solvisset, in ligno, ut Mahumeticæ superstitionis contemptor, suspensus est; sed ope B. Virginis liberatus, tandem gravi morbo mortuus est. Hujus Beati meminerunt Petrus de Ziiar (a), Raphael Volaterranus (b), & alii. In ejus causa Congregatio rituum ob defectum legitimæ probationis ter rejecit Judicis delegati sententiam super cultu immemorabili, & casu excepto. Verum allatis antiquissimis de eodem cultu documentis, literas compulsoriales, & particulares concessit directas nonnullis Episcopis. Hinc quinque processus confecti fuere, quibus Congregationi exhibitis, ipsa cultum immemorabilem, & casum exceptum 23. Mart. an. 1686. declaravit; Pontifex vero decretum per literas in forma Brevis confirmavit.

a relat. in hist. gener. ejusd. Ord.

b l. 21. anthropologiæ.

§. XVII.

De B. ANTONIO a STRONCONIO Laico Professo Ordinis Minorum Observantium Sancti Francisci.

55 &c. Decessit an. 1461.. De prodigio luminis ex illius sepulcro quondam prodeuntis, & rosæ vividæ carnis in ejus obversa dextera inventæ, extat Instrumentum a Polydoro Serantonio, publico auctoritate Imperiali Notario, & Judice Ordinario exaratum an. 1469. Vitam, & miracula late prosecuti sunt Rodulphus Episcopus Senogalliensis, & alii: sed præcipue attendenda sunt, quæ de eo scripserunt Jacobus Oddus Perusinus in historia, quæ dicitur Francischina, & Marianus a Florentia, qui non diu post B. Antonium floruerunt, quos laudat Waddingus (c). Jam vero in ejus causa exarati fuerunt auctoritate ordinaria processus super sanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis, cultuque immemorabili; cumque ex iis appareret, Episcopum pronunciasse per definitivam sententiam, constare de cultu supra centum annos ante decreta Urbani VIII. exhibito eidem Beato, adeoque causam esse exceptam ab iisdem decretis, Congregatio rituum sententiam ipsam confirmandam esse censuit 14. Jun. an. 1687., cui annuit Innocentius XI.

c ad ann. 1474. n. 14. tom. 14. & in Syllab. Script. Ordin. Min.

§. XVIII.

De B. CHUNEGUNDE Regina Poloniæ.

59 &c. Mortua est anno 1292. Ejus vita a quodam Religioso Franciscano, & Joanne Hugossio scripta, compulsata fuit in processum super cultu immemorabili. Asserunt communiter Historici, eam Boleslao Cracoviensi Duci nuptam, in matrimonio virginitatem illibatam servasse. Quare Synodus Provincialis, Cracoviæ celebrata an. 1634. supplices pro illius Canonizatione preces S. Sedi porrexit. Quod spectat ad ejus causam, Episcopus Laodicensis sententiam super cultu immemorabili, & casu excepto tulit, quam Congregatio rituum 10. Jan. an. 1690., annuente Alexandro VIII, confirmavit.

§. XIX.

De B. MARIA de SOCOS Moniali Professa Ordinem B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum.

62. 63 HUjus obitus contigit an. 1290.: vitam inter alios scripsit Joannes de Laes Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, quam duo Capitula Generalia ejusdem Ordinis approbarunt. Monumenta hæc compulsata fuerunt in processum super illius cultu immemorabili. In ejus causa Vicarius Generalis Barcinonensis, a Congregatione rituum delegatus, sententiam tulit super cultu immemorabili, eademque Congregatio, annuente Innocentio XII. 9. Febr. an. 1692. confirmavit.

§. XX.

De B. JOANNA filia Alphonsi V. Regis Lusitaniæ Religiosa Ordinis S. Dominici, cognomento Sancta Princeps.

64 &c. OBiit an. 1490. Plures Historici illius virtutes, & miracula commendarunt; celebrior tamen ejus vita est, quam exaravit Soror Margarita Piveria, ejusdem Sanctæ famula, cum inserta fuerit processibus super Joannæ cultu immemorabili, & a Joanne Conimbricensi Episcopo juridice approbata. In ejus causa confecti fuerunt auctoritate Apostolica super cultu immemorabili, & casu excepto processus in civitatibus Conimbricen., Elboren., & Ulyssiponen. Tum Episcopus Colymbrien. a Congregatione rituum delegatus sententiam super iisdem tulit, quam Congregatio confirmavit: Innocentius vero XII. 4. Apr. an. 1693., petente cum pluribus aliis Petro Portugalliæ Rege, per literas in forma Brevis roboravit.

§. XXI.

De Servo Dei PETRO de Pisis Beato *nuncupato, Congregationis Pauperum Eremitarum Sancti Hieronymi Institutore.*

67 &c. MOrtuus est an. 1435. Heroicæ ipsius virtutes a pluribus Scriptoribus celebratæ sunt, & recensentur in libro manuscripto, qui exaratus creditur anno circiter 1500., cujus autographum asservatur in Archivo Conventus S. Onuphrii de Urbe. Sepultus est Venetiis, ignotus tamen adhuc est peculiaris sepulturæ locus. Paulus III., ac nonnulli alii Pontifices aliquem cultum illi indulserant. Quamobrem Congregatio rituum 15. Decembr. an. 1693., annuente Innocentio XII., declaravit constare de casu excepto per indulta Apostolica, non tamen Officium, & Missam concessit, ut Postulatores simul petierant.

§. XXII.

De B. HOSANNA de ANDREASIIS Tertii Ordinis S. Dominici.

78 &c. OBiit an. 1505.: Ejus vitam scripserunt Franciscus a Ferraria, & Marchesius. Leo X. an. 1515. permisit, ut in civitate, & districtu Mantuano fieret ejus commemoratio in Divinis Officiis. Gregorius XIII. Officium proprium, & Missam concessit ecclesiæ S. Barbaræ civitatis ejusdem; & hæc compulsata fuerunt in processum Apostolicum super casu excepto. Demum Congregatio rituum an. 1594. indulsit, ut ejus corpus aliquando populo ostenderetur. Cardinalis Urbis Vicarius sententiam tulit super casu excepto; Quapropter Congregatio eadem 20. Novembr. an. 1694., annuente Innocentio XII, sententiam confirmavit.

§. XXIII.

§. XXIII.

De Serva Dei HUMILLANA de CERCHIIS sive de CIRCULIS Beata nuncupata.

79 &c. MOrtua est hæc Beata an. 1246., ac statim post obitum ejus vitam scripsit Vitus de Cortona Ordinis Minorum, quam ediderunt Bollandiani (*a*). Alii quoque ejus virtutes, & miracula prosecuti sunt. In ejus causa Archiepiscopus Florentinus sententiam dixit super cultu immemorabili, & casu excepto, quam confirmavit Congregatio rituum 17. Jul. an. 1694., annuitque Innocentius XII.

a ad 19. Maji to. 4.

§. XXIV.

De B. HELENA ENSELMINA Ordinis S. Francisci.

83 &c. OBiit an. 1231. Ejus vitam inter alios eleganter exaravit Sicco Polentonus, quæ in processum super ejus cultu immemorabili compulsata fuit. Constare de ejus cultu immemorabili, & casu excepto a decretis Urbani affirmavit Cardinalis Barbadicus Episcopus Patavinus, cujus sententiam Congregatio rituum, annuente Innocentio XII, 8. Octobr. an. 1695. confirmavit.

§. XXV.

De B. ZITA.

86 &c. EJus obitum anno 1272. verior opinio consignat; vitam ab Auctore coævo scriptam ediderunt Bollandiani (*b*), ejusque alii plures meminerunt. Ejusdem cultus in diversas Catholici orbis partes dilatatus est; & Leo X. indulsit, ut Canonici Regulares conventus S. Frigdiani civitatis Lucensis ejus festum ritu duplici celebrarent. In ejus causa Ordinarius Lucensis super cultu immemorabili, & casu excepto sententiam tulit, quam Congregatio rituum eidem cultui innixa confirmavit 1. Septembr. an. 1696., annuente Innocentio XII.

b ad 27. Apr. to. 3.

§. XXVI.

De Serva Dei MARIA de CAPITE, vulgo nuncupata della Cabeza *uxore S. Isidori Agricolæ.*

89 &c. MOrtua est circa annum 1175. Sepulta in quadam Ædicula S. Mariæ cis Fluvium Xaramarum Tordelagunæ in Castella, ubi ejus corpus inventum est an. 1596.: caput tamen longe ante in eadem Ædicula ad publicam venerationem exponebatur. Bollandiani (*c*) eam viventem non Mariam, sed Toribiam appellatam existimant. Vitam scripsit, præter alios, Jacobus Bleda Ordinis Prædicatorum (*d*), ac de ea, ejusque cultu approbato mentio fit in bulla Canoniz. S. Isidori Agricolæ, qui fuit ejusdem vir. In ejus causa Judices a Congregatione delegati confectis processibus, super cultu immemorabili, & casu excepto sententiam dixerunt, quam Congregatio ipsa, suborto dubio, an testes recenter examinati satis probarent immemorabile, non statim, sed postquam ex authenticis documentis cultus immemorabilis constitit, confirmavit. Innocentius vero XII. 11. Aug. an. 1697. per litteras speciales decretum Congregationis approbavit.

c ad 15. Maji to. 3.

d in addit. ad Joann. Diacon.

§. XXVII.

De B. AUGUSTINO DALMATA Ordinis Prædicatorum Episcopo Zagabriensi, deinde Lucerino.

93 &c. HUjus Beati obitus contigit circa annum 1323. Plures illius gesta commendant, inter quos Sigismundus Ferrarius (*e*), & Joannes Tomko Bosnensis

e de reb. Hung. provinc. Ord. Præd.

sis Episcopus (*a*), illum inter Sanctos relatum existimant a Joanne XXII. precibus Caroli Ducis Calabriæ. Verum sine ullo fundamento, cum laudatus Dux ab eodem Pontifice petierit, ut committeret inquisitionem in vitam, & miracula, quemadmodum ex ejus epistola colligitur. In ejus causa Episcopus Lucerinus a Congregatione delegatus sententiam super cultu immemorabili, & casu excepto pronunciavit: mox eadem Congregatio de eodem cultu constare respondit 19.Jun. an.1700., annuitque Innocentius XII.

a in ejus vita.

§. XXVIII.

De Servo Dei JACOBO ILLYRICO, vulgo de Biteƈto nuncupato, Laico Ordinis Minorum Observantiæ S. Francisci.

97 &c. HIC mortuus est circa annum 1485., ejusque virtutes, & miracula referunt Marianus a Florentia (*b*), aliique. In ejus causa Episcopus Bitectensis a sacra rituum Congregatione delegatus, super cultu immemorabili, & casu excepto sententiam protulit: eam confirmavit Congregatio eadem 31. Jul. an.1700., annuente Clemente XI.

b in fascic. Chron. Seraph. Ord. Min. c.21. fol.118.

99 &c. De ejus cultu nonnullæ controversiæ antea irrepserant. Nam anno 1586. Congregatio jussit, illius corpus ab altari, super quod collocatum fuerat, amoveri. Areuius tunc Bitectensis Episcopus curavit mandati executionem; sed obstiterunt Fratres Minores, allegantes mandati subreptionem; nihilominus corpus in sacrario repositum fuit, donec Episcopus miraculis permotus pristinum cultum restituit. Supervenerunt Urbani decreta, tum Congregatio iterum jussit, corpus in loco secreto sine cultu servari, quod factum est. Verum approbato casu excepto permisit, ut corpus in primum locum restitueretur; immo ut festum, non tamen processio, in ejus honorem perageretur.

§. XXIX.

De Servis Dei Fratribus JOANNE Sacerdote, & PETRO Laico Ordinis Minorum S. Francisci.

104 &c. REfert S. Antoninus (*c*), hos Dei Servos, a S.Francisco ad regnum Aragoniæ destinatos; zelo Fidei, ac Martyrii desiderio succensos, Valentiam tunc Mauris subjectam ingressos, de falsitate legis Mahumetis prædicasse. Quapropter Azotus, qui ibi regnabat, eos comprehendi, & in Fide costanres occidi jussit: tum ibi sepulti miraculis coruscare cœperunt. Eorumdem Martyrii Waddingus (*d*), aliique plures meminerunt. Jam vero in eorum causa Vicarius Generalis Terulen. Judex delegatus sententiam dixit super cultu immemorabili, post hæc Congregatio rituum 23.Febr. an.1704. eamdem confirmavit, annuente Clemente XI.

c in chron. tit.24. par. 3.c.7. §.14.

d ad ann. 1220. n.71. to.1. & ad ann. 1231. n.77. to.2.

§. XXX.

De Beatis TERESIA, & SANCIA Monialibus Ordinis Cisterciensis, quæ vulgo sanctæ Reginæ nuncupantur.

107 &c. TEresia, & Sancia patrem habuerunt Sancium I. Portugalliæ Regem. Teresia matrimonium contraxit cum Alphonso IX. Rege Legionensi, quod tamen trina suscepta prole, nullum declaravit Cœlestinus III, eo quod Teresia in tertio consanguinitatis gradu Alphonso conjuncta esset. Id in Congregatione rituum discussum Teresiæ sanctitati non obstitit, cum inscia, ac jubente patre matrimonium contraxisset, uti referunt Brittus, Macedo, & alii apud Bollandian. (*e*). A viro separata asperrimam vitam in monasterio Lorvaniensi duxit, ac post obitum miraculis claruit. Ambæ hæ Reginæ *Sanctæ* passim nominabantur, & Congregatio rituum, approbato casu excepto, nomen

e ad 17.Jun. to.3. & ad 30. Maji to.7.

men hoc retineri jussit, cum sic ab immemorabili appellarentur. Et ob eamdem rationem, approbato cultu immemorabili in causis nunc SS. Peregrini Latiosi, & Agnetis a Monte Politiano, permisit, ut ab iisdem retineretur titulus *Beati*. Gesta in causa SS. Teresiæ, & Sanciæ fuse describuntur in Brevi Clementis XI. 23. Decemb. an. 1705., in quo dicitur Congregatio rituum confirmasse sententiam Episcopi Conimbricensis Judicis delegati super cultu immemorabili, & casu excepto. Porro decretum Congregationis Clemens ipse per dictum Breve approbavit.

§. XXXI.

De B. LUCIA de NARNIA Ordinis S. Dominici Fundatrice monasterii S. Catharinæ de Senis Ferrariæ.

111 Acta quoque in hujus Beatæ causa fuse recensentur in litteris Apostolicis ejusdem memorati Pontificis in forma Brevis 26. Mart. an. 1710., juxta quas Franciscus Maria Cardinalis Macchiavellus, Episcopus Ferrariensis, super cultu immemorabili, & casu excepto sententiam tulit, eamque confirmavit Congregatio rituum, hujusque decretum subinde per easdem litteras Apostolicas Clemens XI. approbavit.

112 Obiit B. Lucia an. 1544. Et licet nondum elapsi essent centum anni ab ejus obitu ad an. 1634., quo edita est Constitutio Urbani; nihilominus approbatus fuit cultus immemorabilis, eo quod sententia super eodem ab Ordinario lata fuerit ante annum 1652., quo sacra Congregatio statuit, ne pro complemento centenarii annorum numeri in Urbani Constitutione præscripti pro cultu immemorabili, attenderentur gesta post eamdem Constitutionem.

113. 114 Stigmatibus supra naturam fuisse insignitam testantur Theophilus Raynaudus (*a*), aliique plures. Quin immo Congregatio rituum sub Benedicto XIV. 23. Jan. an. 1740. ejus Imagines cum Stigmatibus pingi, & in ecclesiis, aliisque locis retineri posse affirmavit.

a oper. to. 13. de Stig. sac. & prof.

§. XXXII.

De B. SALVATORE ab HORTA Laico Ordinis Minorum Observantiæ S. Francisci.

115 Cardinalis Urbis Vicarius in ejus causa sententiam tulit super casu excepto, quam Congregatio rituum 13. Septemb. an. 1710. confirmavit, annuitque Clemens XI. anno sequenti.

116 Mortuus est B. Salvator anno 1567. Ejus vitam latissime conscripsit P. Dimas Serpi Provincialis Minorum Observantium Sardiniæ, quam Bollandiani ediderunt (*b*); sed & alii ejus sanctitatem commendarunt.

b ad 18. Mart. to. 2.

117 &c. Sententia, ejusque confirmatio innixæ sunt sacræ Congregationis permissioni, ut B. Salvator cum titulo Beati, & miraculis imprimeretur. Putarunt Postulatores, approbato casu excepto approbatas fuisse virtutes, sed Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor oppositum evicit. Post hæc Congregatio eadem (*c*) decrevit, ne illius corpus a capsa, in qua servabatur, amoveretur. Expeditis subinde litteris *remissorialibus* confecti sunt processus Apostolici, quos Congregatio remisit ad Rotæ Auditores; hi vero validitatem, virtutes, unumque miraculum admiserunt. Tum Urbanus VIII, quamdam ejusdem Beati Capellam visitantibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam concessit. Mox, ut ejusdem Urbani decretis obedientia deferretur, signata est *Commissio*, ac deputatus Cardinalis Urbis Vicarius, qui, ut supra, sententiam protulit, quam Congregatio confirmavit. Interea Innocentius XI. aliam indulgentiam visitantibus prædictam Capellam est elargitus.

c 1. Sept. 1607.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

De B. CESLAO ODROVANTIO Ordinis Prædicatorum.

122. 123. Beatus Ceslaus S. Hyacinthi frater germanus obiit an. 1242. Præter alios Scriptores, Abrahamus Bzovius exactam sanctitatis vitæ, miraculorum, & cultus immemorabilis epitomen edidit. In ejus causa Suffraganeus Uratislaviensis Judex delegatus sententiam pronunciavit super ejus cultu immemorabili, & casu excepto, eamque annuente Clemente XI. 20. Aug. an. 1712. Congregatio rituum confirmavit.

§. XXXIV.

De B. LIBERATO de LAURO, Sancto nuncupato, Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia.

124 Plura in hujus causa acta sunt in Congregatione rituum, quæ fuse recensentur in litteris Apostolicis Clementis XI, quibus in forma Brevis 2. Septembr. an. 1713. confirmavit decretum Congregationis rituum ejusdem anni, ne quid supra ejus cultu innovaretur.

125 &c. Quod igitur spectat ad hujus causæ seriem, Congregatio rituum amoveri ab altaribus jussit Imagines S. Liberati, cui in lecto decumbenti, B. Virgo Angelicis comitata Choris cibum subministrabat; addiditque, probandum esse ejus cultum immemorabilem. Quapropter confecto auctoritate ordinaria processu, Episcopus Camerinensis sententiam super eodem cultu tulit. Causa ad Congregationem remissa, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor contendit, necessariam esse *Signaturam Commissionis*. Renitentibus Postulatoribus, utpote qui dumtaxat petebant, ne cultus amoveretur, Congregatio respondit, requiri in hoc casu *Commissionem*, ut facilius nonnullæ occurrentes difficultates elucidarentur; siquidem ex Arturo (*a*), aliisque inferri posse videbatur, hunc fuisse auctorem hæresis *Fraticellorum*, & *Bizzocorum*. Verum ex pluribus, probatisque Scriptoribus demonstrarunt Postulatores, neque hunc, neque alium ex Ordine Minorum fuisse illius hæresis auctorem: eumdem ab iisdem Scriptoribus tamquam Sanctum commendari; demum natum fuisse in Piceno cultum immemorabilem; quibus omnibus in Congregatione discussis, hæc censuit, nihil super eodem cultu esse innovandum.

a in Martyrol. Franc. ad 16. Aug.

§. XXXV.

De B. GREGORIO Papa X.

130 &c. Obiit Gregorius X. circa annum 1276., eique successit Innocentius V, sub quo nonnulla, intercessione B. Gregorii, miracula patrata sunt, quorum aliqua descripta fuerunt in quadam tabella, quæ in bibliotheca Vaticana asservatur. Hinc plerique historici affirmarunt, Innocentium V. Divinos honores ei decrevisse. Post hæc Joannes XXII., supplicante civitate Placentina, causam Canonizationis commisit Præsulibus Pisano, ac Mutinensi, nec non Bindo de Senis Ecclesiæ Coloniensis Præposito. Extat hæc *Commissio* autographa in bibliotheca Vaticana, ejusque meminit Joannes Andreas Jurisconsultus (*b*). Præsules Pisanus, & Mutinensis processum forte confecerunt; nam Commune, & Consilium civitatis Aretinæ statuerunt, ut Cathedrali offerrentur cerei in festo B. Gregorii, & Postulatores ad Urbem ad promovendam Canonizationem mitterentur: verumtamen hi processus nullibi inventi sunt; propterea alios construi oportuit auctoritate ordinaria, & Apostolica. His ad Urbem missis, ac nondum apertis, Postulatores Officium, & Missam in ejus honorem petierunt, sed Congregatio respondit, procedendum esse via ordi-

b in comm. ad cap. *Ubi periculum* n. 1. de elect. in 6.

ordinaria. Quare causa tribus Rotæ Auditoribus juxta illius temporis morem, commissa, hi validitatem processuum, virtutes, & miracula approbarunt. Post hæc sacra rituum Congregatio validitatem processuum, & virtutes admisit; sed quod spectat ad miracula, cum nonnulla essent ex descriptis in prædicta tabella, Promotor Fidei, ita ejus *identitati*, & miraculorum probationi se opposuit, ut judicium de miraculis numquam fuerit absolutum. Nihilominus cum immemorabilis cultus ex his processibus satis evinceretur, Congregatio rituum post *Commissionem* a Pontifice signatam, sine alia Judicis delegati sententia, eumdem cultum, adeoque casum a Decretis Urbani exceptum approbavit. Porro Clemens XI. per litteras in forma Brevis 11. Septembr. an. 1713. decretum Congregationis confirmavit.

139 &c. B. Gregorii vitam inter alios scripsit Antonius Maria Bonuccius e Societate Jesu causæ Postulator. Eum adhuc Archidiaconum in magna veneratione habuit S. Ludovicus Rex Galliæ. In Palæstina degens, ac nondum Cardinalis ad Pontificatum evectus est per Compromissum. Eumdem laudat S. Antoninus (*a*), ejusque nomen cum insigni elogio descriptum est in Martyrologio Ecclesiæ Aretinæ apud Bzovium ad an. 1276. n. 3.

a in 3. par. hist. tit. 20. c. 2. §. 4.

§. XXXVI.

De B. ALEXIO FALCONERIO uno ex Fundatoribus Ordinis Servorum Matris Dei.

143 &c. HIC fuit patruus S. Julianæ de Falconeriis, ac mortuus est an. 1310. ætatis suæ 110. Plura de ejus virtutibus, & abstinentiis scripsit Petrus de Tuderti Prior Generalis Ordinis Servorum. Eum animi demissione adductum ad Sacerdotium ascendere noluisse, ac virginitatem usque ad obitum intactam servasse, testatus est Petrus Nicolaus Pistoriensis ejusdem Ordinis, ejusque virtutes, alii quoque memorarunt. In ejus causa signata a Clemente IX. Commissione, expeditisque litteris remissorialibus, constructus est Florentiæ particularis processus super cultu immemorabili, & casu excepto, ac super iisdem Archiepiscopus Florentinus a Congregatione delegatus sententiam tulit, quam postea Congregatio eadem annuente Clemente XI, 20. Novemb. an. 1717. confirmavit.

§. XXXVII.

De B. SERAPHINO de ASCULO, seu de MONTE GRANARIO Laico Professo Ordinem Minorum Capuccinorum S. Francisci.

146 &c. HUjus Beati virtutes, & miracula præter alios extollit Boverius (*b*), juxta quem obiit an. 1604. Paulus V. an. 1610., media Congregatione Inquisitionis, indulsit, ut ante ejus sepulcrum lampas arderet. Urbanus VIII. vero, editis decretis, ne Servi Dei nondum beatificati publice colerentur, permisit, ut ejusdem Beati cultus persisteret. Hinc Congregatio rituum, confectis auctoritate Apostolica processibus, ac lata sententia super casu excepto, 11. Mart. an. 1719. censuit posse ad ulteriora procedi, annuitque Clemens XI. Porro hoc Congregationis judicium non cultui immemorabili, sed prædictis indultis innixum fuit.

b to. 2. annal. Ord. Capuc. ad ann. 1604. pag. 718.

§. XXXVIII.

De B. HUMILITATE Faventina.

149 &c. OBiit an. 1310., & Archiepiscopus Florentinus super ejus virtutibus & miraculis processus confecit, quibus ad Congregationem missis, Urbanus VIII. signavit *Commissionem* introductionis: idcirco expeditis litteris *remissorialibus*, alii processus auctoritate Apostolica

lica compilati, & ad Congregationem missi sunt an.1630. Tandem an.1716. impetrata *Commissione* resumptionis, ut ostenderetur obedientia decretis Urbani præstita, actum fuit de ejus cultu immemorabili, non per novum processum, sed ex gratia speciali, per processus Apostolicos superius indicatos, utpote qui probationes etiam continebant, ad cultum immemorabilem pertinentes. Quapropter Congregatio rituum, annuente Pontifice, eumdem cultum, & casum exceptum 9.Decemb. an. 1719. approbavit. Ejus vitam ex pluribus collectam exhibent Bollandiani (*a*). Festum solemni pompa Faventiæ celebratur: corpus vero in suburbio Florentiæ incorruptum manet, & recurrente festo ad publicam venerationem exponitur. Sed & ex processibus desumitur, Missam de communi in ejus honorem fuisse celebratam, ac nomen in Litaniis invocatum.

a ad 22. Maji to.5.

§. XXXIX.

De B. DALMATIO Ordinis S. Dominici.

152 &c. DEcessit hic an.1341. Deinde constructo auctoritate ordinaria processu circa an.1714. super ejus cultu immemorabili, Judices, ab Episcopo Gerundensi delegati, sententiam tulerunt. Tum Clemens XI. an.1719. *Commissionem* introductionis causæ signavit: tandem Congregatio rituum, 9.Aug.an.1721., annuente Innocentio XIII., prædictam sententiam super cultu immemorabili, & casu excepto confirmavit. De hujus Beati virtutibus, miraculis, ac publico continuato cultu plura referunt Franciscus Diegus (*b*), & alii Ordinis Prædicatorum. Insignius vero de ejus vita monumentum reliquit Nicolaus Eymericus ejusdem Ordinis, ejusdem Beati coætaneus, & alumnus.

b in hist. provinc. Arag. Barcelone edita an.1599.

§. XL.

De B. ANDREA de COMITIBUS Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci.

155, 156 HIC anno 1302. occubuit. Quod spectat ad ejus causam, Innocentius XIII., prævio rescripto Congregationis rituum an.1723. signavit Commissionem introductionis. Inde Episcopus Anagninus processum construxit, ac sententiam tulit super illius cultu immemorabili, adeoque super casu excepto a decretis Urbani, quam postea eadem Congregatio confirmavit. Memoratus autem Pontifex decretum Congregationis per litteras Apostolicas in forma Brevis approbavit 15.Febr. an.1724.

157 &c. Waddingus (*c*), & alii testantur, librum *de partu* Virginis ab hoc Beato fuisse conscriptum, sed non invenitur. Cardinalitiam dignitatem, ab Alexandro IV, vel Bonifacio VIII. oblatam humillime recusavit. Plures Scriptores ejus sanctitatem laudant. Vitam conscripsit Antonius Maria Boneccius Societatis Jesu. Constans est Auctorum sententia, Bonifacium VIII. dixisse, se velle Andream inter Sanctos referre, si eidem supervixisset. Non perfecit tamen, licet supervixerit, ob temporum calamitatem. Sepultus est in Ecclesia Minorum Conventualium extra Castrum Pillei diœcesis Anagninæ. De ejus cultu autem plura habentur in processu superius indicato.

c de Script. Ord. Min. pag.17.

§. XLI.

De SEX ex SEPTEM FUNDATORIBUS Religiosi Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis.

161 &c. HOrum nomina, juxta communem opinionem, sunt Bonfilius Monaldinus, Joannes Manettus, Benedictus Antellensis, Bar-

Bartholomæus de Amideis, Ricoverus Lippius. Gerardinus Softeneus, Alexius Falconerius. Hi viri nobiles in eremum Montis *Senarii* sese receperunt, ibique Ordine Servorum B. Virginis instituto, mortui sunt. Solus Alexius in Conventu SS. Annuntiationis Florentiæ obiit, cujus corpus ad eumdem montem asportatum una cum aliis sub ara majori conditum est. Tanta sensuum mortificatione vixerunt, ut Gaufridus Cardinalis Legatus eos serio admonuerit de nimia in se ipsos austeritate, quam propterea tantisper remiserunt. Demum causa Beatificationis, & Canonizationis Alexii, sumptibus ejus nobilissimæ Familiæ, absoluta est. Quod ad alios spectat, Congregatio rituum 7. Jul. an. 1725., annuente Benedicto XIII, affirmavit, constare de eorum cultu immemorabili, super quo Ordinarius Florentinus sententiam tulerat.

§. XLII.

De B. SERAPIONE Martyre Religioso Professo Ordinem B. Mariæ Virginis de Mercede Redemptionis Captivorum.

167 &c. HIC Beatus, natione Anglus, a S. Petro Nolasco in Ordinem admissus est. Duas captivorum redemptiones perfecit: primam Murtiæ, alteram Algariæ, ubi, deficiente pecunia in pignus mansit, ac Christi Fidem libere annuntians, cruci affixus, Martyr occubuit, ejusque Martyrium describitur in Chronicis ejusdem Ordinis. Antiquitus huic Beato altaria dicata sunt; aliæ quoque publici cultus species memorantur in processibus. Porro processus super cultu immemorabili confecti sunt Barcinone, & Gerundæ. Barcinonensis Episcopus sententiam tulit super casu excepto, eamque annuente Pontifice, approbavit Congregatio rituum an. 1728., cujus decretum Benedictus XIII. litteris Apostolicis in forma Brevis 14. Jul. an. 1728. roboravit.

§. XLIII.

De B. JOANNE de Dukla Ordinis Minorum Observantium S. Francisci.

170 &c. MOrtuus est Beatus hic vir an. 1484.: ejus virtutes, & miracula in Chronicis Provinciæ Poloniæ Minorum Observantium, a Wadingo (*a*) relatis recensentur. De ejus cultu immemorabili actum fuit in Congregatione rituum an. 1657.: sed ob quosdam processuum defectus, aliaque ob incommoda causa dilata est, donec expeditis novis litteris remissorialibus, ac novo processu in civitate, & diœcesi Leopoliensi confecto, Congregatio eadem 17 Jan., annuente Clemente XII. an. 1733. affirmavit, constare de cultu immemorabili, & casu excepto. In hac causa exhibitum fuit Breve Innocentii VIII. de transferendo privatim B. corpore ab uno ad alium locum intra eamdem Ecclesiam, sed cum non esset in forma authentica, vim adminiculi dumtaxat habuit.

a ad ann. 1484. to. 14.

§. XLIV.

De B. BENEDICTO Papa XI. Ordinis Prædicatorum.

174. 175 HIC ex familia Bocasia Tarvisii natus, in juventute grammaticam pueros docuit, ut refert Franciscus Pipinus (*b*) ejus contemporaneus. Ordinem Prædicatorum ingressus, ac Lectoris sacrarum Litterarum munere functus, Magister Generalis totius Ordinis electus est. A Bonifacio VIII. Cardinalis, & Episcopus Hostiensis creatus, & in Hungariam Legatus Apostolicus missus, postea eidem Bonifacio in Pontificatu successit, pluribusque laudabiliter gestis, obiit Perusiæ, non fine veneni suspicione. Humilitate præcipue fulsit, ejusque sanctitatem plures apud

b l. 4. chron. c. 48. inter Script. rer. Ital. to. 9.

Petrum Thomam Campana in ejus vita testantur. Miraculis post obitum clarus, statim Tarvisii, & Perusiæ publicum cultum obtinuit. Tandem, signata a Clemente XII. Commissione introductionis causæ, Congregatio rituum 21. April. an. 1736., eodem Pontifice annuente, Episcopi Perusini sententiam super illius cultu immemorabili, & casu excepto approbavit.

§. XLV.

De B. MICHELINA Tertiaria Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci.

176. 177 BEata hæc Pisauri orta, duodennis nobili viro nupsit, quo viduata, filii ex eo suscepti curam gessit. Bonis postea in pauperes distributis, susceptoque habitu Tertii Ordinis S. Francisci, Palæstinam invisit. In Monte Calvario Dominicam recolens Passionem, in ecstasim rapta est, tum ad sensus reversa, memorans Redemptoris dolores, astantes ad lacrymas movit. Pisaurum reversa ibidem obiit. Ejus gesta, præter alios, retulerunt Bollan- a ad 19. Jun. to. 3. diani (*a*). In ejus causa confectis ab Episcopo Pisaurensi processibus, ac lata sententia super cultu immemorabili, & casu excepto, tum signata a Clemente XII. *Commissione* introductionis, Congregatio ritunm sententiam ipsam confirmavit, cujus decreto idem Clemens per litteras Apostolicas in forma Brevis 24. Apr. an. 1737. robur addidit. Acta hæc sunt cura potissimum Fabii Cardinalis de Oliveriis Pisaurensis, cujus etiam sumptibus magnificentissimum Triduum in basilica SS. Apostolorum de Urbe in honorem Beatæ celebratum est.

§. XLVI.

De B. RITA, sive MARGARITA de CASSIA.

178 URbanus VIII, prævio consilio Congregationis rituum, in ejus honorem Officium, & Missam de communi concessit diœcesi Spoletinæ, & Ecclesiis Eremitarum S. Augustini. Ejus vita describitur in lectionibus propriis a sacra Congregatione approbatis. Alias cultus species indulsit Benedictus XIII, sed & illius nomen descriptum est in Martyrologio Romano. Quocirca Congregatio rituum casum exceptum ex indultis Apostolicis approbavit.

§. XLVII.

De B. CLARA de MONTEFALCO Moniali Ordinis Eremitarum S. Augustini.

179, 180. EX alibi dictis, Canonizatio hujus Beatæ promota fuit apud Joannem XXII, cujus jussu processus constructi fuere, sed ob gravissima Sedis Apostolicæ negotia, causa non fuit absoluta. Urbanus VIII. Officium, & Missam in ejus honorem indulsit Ordini Eremitarum S. Augustini, idque extensum fuit ad diœcesim Spoletinam, approbatis lectionibus propriis secundi Nocturni. Hinc signata a Clemente XII. Commissione resumptionis, ex dictis indultis approbatus est casus exceptus. Hujus B. nomen in Martyrologio Romano descriptum est, ubi etiam in ejus visceribus Dominicæ Passionis mysteria renovata dicuntur. Ternos quoque globulos carneos, qui & singuli, & bini, & terni æquale pondus haberent, ex ejus corpore eductos fuisse testantur plures apud Fortunium Licetum (*b*). b de 2. quæsit. per epist. c. 43.

§. XLVIII.

§. XLVIII.

De Venerabili Servo Dei JOANNE ANGELO PORRO Sacerdote Professo Ordinem Servorum B. Mariæ Virginis Beato *nuncupato*.

181. 182 MOrtuus est an. 1506., ejusque virtutum, & miraculorum meminerunt F. Michael Augustinus, aliique ejusdem Ordinis. Ferunt, ejus corpus numquam in commune sepulcrum inferri potuisse. Cum incorruptum repertum fuisset, super quoddam altare Ecclesiæ, seu Ordinis Mediolani solemni pompa collocatum fuit, inde ad facellum honorificentius translatum. Occasione processus super cultu immemorabili provide a Postulatoribus recognitum fuit, cum incorruptionem ex miraculo adstruerent. Vicarius Generalis Mediolanensis ad sacram Congregationem epistolam misit, affirmans, ejus cultum in dies auctum fuisse, nemine, ne sancto quidem Carolo Borromæo, contradicente. In ejus causa, signata a Clemente XII. Commissione introductionis, Ordinarius Mediolanensis processus construxit, ac sententiam pronunciavit super cultu immemorabili, & casu excepto. Congregatio vero rituum, perpensis processibus, sententiam ipsam, annuente Pontifice, 13. Jul. an. 1737. confirmavit.

§. XLIX.

De B. ANDREA CACCIOLA Sacerdote Professo Ordinis Minorum S. Francisci.

183 &c. HIC natione Hispellas fuit unus ex primis discipulis S. Francisci. Plures regiones peragravit prædicans verbum Dei, ac in patriam reversus obiit an. 1254. Illum virtutibus, & miraculis claruisse referunt Rodulphus Tossinianensis (*a*), aliique. Inter alias species antiquissimi cultus hujus Beati, festum ab an. 1360. celebratum invenitur. Super eodem cultu jam constructi fuerant processus, ac signata Commissio introductionis: sed exortis dubiis super decretorum Urbani intelligentia, causa siluit, donec an. 1729. signata Commissione reassumptionis a Benedicto XIII, Episcopus Spoletanus auctoritate Apostolica novum processum confecit, ac sententiam tulit super cultu immemorabili, & casu excepto, quam Congregatio rituum, annuente Clemente XII, approbavit 19. Jul. an. 1738.

a hist. Seraph. l. 1. pag. 73.

§. L.

De B. COLETA Virgine Reformatrice Ordinis S. Claræ.

187 &c. GAndavi migravit e vita B. Coleta an. 1447. Ejus gesta descripsit Stephanus Ordinis Minorum, ejusdem Beatæ coævus, & ex eo Surius, aliique. Statim post obitum venerationem obtinuit; & Nicolaus Episcopus Sceptanus ejus Reliquias solemni pompa elevavit, publicæque exposuit venerationi. Addit Waddingus (*b*), Gericum Minoritam a S. Pio V. expetiisse, ut omnibus Coletanis Beatæ festum liceret celebrare: Pontificem exegisse documenta, hæc vero Romam pervenisse, eo defuncto. Post hæc Clemens VIII. permisit, ut in Monasterio Gandavensi ejusdem Ordinis Missa, & Officium de communi in honorem B. Coletæ celebrarentur, anniversario obitus die. Eamdem facultatem Gregorius XV, & Urbanus VIII. impertiti sunt monasterio Ambianensi, & monasterio Suburbii S. Honorati Parisiensis, ejusdem Ordinis: tum sacra Congregatio rituum ad plura loca extendit, ac demum lectiones proprias secundi Nocturni approbavit, cum oratione propria. Quapropter 23. Jan. an. 1740. sacra Congregatio, signata a Clemente XII. Commissione, affirmavit constare de cultu immemorabili, & casu

b ad ann. 1447. n. 59. n. 11.

casu excepto ex Apostolicis indultis; annuitque Benedictus XIV., cum Clemens obierit. In hoc Congregationis decreto fit mentio Commissionis, non vero introductionis, vel reassumptionis, cum hæ in causis casus excepti ex indultis Apostolicis omitti possint, quod & factum est in causa S. Agnetis a Monte Politiano.

§. LI.

De B. STEPHANA de QUINZANIS Moniali Ordinis Prædicatorum.

194 &c. HÆC obiit an. 1530. Ejus vitam sub nomine legendæ in compendium redegit F. Petrus Ordinis Prædicatorum, Beatæ contemporaneus, quam postea auxit. De hac legenda sermo fit ad calcem Martyrologii Ordinis Prædicatorum, & occasione signaturæ Commissionis perpensa fuit. Alii quoque ejus virtutes descripserunt. Quare Judices ab Episcopo Cremonensi delegati processum confecerunt, ac sententiam super cultu immemorabili, & casu excepto addiderunt. Hinc an. 1738, signata a Clemente XII. Commissione introductionis causæ, ac proposito in Congregatione dubio, an dicta sententia esset confirmanda, opposuit Promotor Fidei, non fuisse ab eo recognitam prædictam legendam, quam scripturæ Postulatorum memorabant, ideoque causa dilata fuit, donec legenda a Promotore revisa, 10. Decembr. an. 1740. sacra Congregatio, annuente Pontifice, sententiam confirmavit.

§. LII.

De B. ALVARO de Corduba Sacerdote Professo Ordinis Prædicatorum, Fundatore Cœnobii S. Dominici de Scala Dei civitatis Cordubæ.

198 &c. BEatus Alvarus ex nobili familia Cordubæ natus, in suæ ætatis flore Ordinem Prædicatorum ingressus est. Prædicationi verbi Dei se devovens ingentes labores, maximo cum animarum lucro, sustinuit. Hispaniarum Reginæ a confessionibus esse recusavit, constructoque cœnobio S. Dominici prope Cordubam, contemplationi, & austeritati se dedit. Obiit an. 1430. Ejus sanctitate, ac prodigiis permoti Cordubenses, statim, uti Sanctum, coluerunt. Plura referunt Joannes Marietta in ejus vita, aliique ejusdem Ordinis. Plures cultus huic Beato exhibiti species numerantur; præcipuæ tamen sunt, quas nonnulli Episcopi Cordubenses præstiterunt, & referuntur in processu Apostolico. Hujus Beati causa ab Anno 1627. agitari cœpit. Etenim signata Commissione introductionis sub Urbano VIII., & reassumptionis a Clemente X, expeditisque literis remissorialibus, & compulsorialibus, Episcopus Cordubensis Judex delegatus, compilato processu, declaravit cultum Beati immemorabilem, adeoque casum exceptum a decretis Urbani VIII. Verumtamen Congregatio rituum id confirmare respuit, quia testes, de immemorabili deponentes, non satis probabant cultum centenarium ante decreta Urbani, adeoque coadjuvandas esse probationes edixit. Vi hujus rescripti novus processus Apostolicus constructus est, ac nova super antiquo cultu allata sunt documenta. Hinc sacra Congregatio, Pontifice annuente, 16. Septembr. an. 1741. casum exceptum approbavit.

§. LIII.

De Ven. Servo Dei PETRO GONZALEZ Sacerdote Professo Ordinis Prædicatorum, San-Telmo, & Beato nuncupato.

206 &c. NAtus est in terra Fromistæ diœcesis Palentinæ, cujus Cathedralis Decanatu abdicato, nascentem Prædicatorum Ordinem ingressus est. Egregiis eluxit vir-

virtutibus, præcipue in concionibus obeundis, & excipiendis Fidelium confessionibus, in quo munere præsto fuit B. Ferdinando III. Castellæ Regi. Obiit in urbe Tudensi circa an. 1246., uti habetur in antiqua ejus vitæ legenda manuscripta, cui alii scriptores consentiunt. Plura in processus compulsata fuerunt monumenta, antiquissimum Beati cultum comprobantia, ejusque sub titulo Beati, ac sancti meminerunt S. Antoninus (a), & alii. Magnam in eo fiduciam habent nautæ, quibus periclitantibus sub specie ignis apparere, & opem ferre dicitur, teste Tamayo (b) de Salazar cum aliis. Quod spectat ad ejus causam, confecti fuerunt auctoritate ordinaria processus super vita, & miraculis, quibus accesserunt alii duo ex curia Tudensi super fama sanctitatis, & miraculorum, tum super cultu immemorabili, super quo Episcopus Tudensis sententiam quoque protulit; quare Benedictus XIV. an. 1740. signavit Commissionem introductionis causæ. Post hæc pluribus allatis documentis super cultu immemorabili, quin etiam exhibitis Indulgentiarum Brevibus, in ejus honorem expeditis a Clemente VIII, aliisque Pontificibus, Congregatio rituum 9. Decembr. an. 1741., approbante Pontifice, sententiam prædictam super casu excepto confirmavit.

a In chron. par. 3. tit. 23. c. 10. §. 5.

b In Martyrol. Hisp. ad 14. Apr.

§. LIV.

De B. JOANNA VALESIA Regina Franciæ, & Fundatrice Ordinis B. Mariæ Virginis sub Regula S. Francisci.

212. &c. HÆC Beata ex Ludovico XI. Galliarum Rege, & ex Carolina a Sabaudia an. 1465. orta, virginitati servandæ studuit; sed, Genitoris jussu, nupsit Duci Aurelianensi, a quo dimissa austeram vitam duxit, ac instituto Sanctimonialium Annunciationis Ordine, obiit an. 1504. cum magna sanctitatis opinione. Ejus Acta recensentur ab Arnoldo Ferroni Burdigalensi (c), & ab aliis in pluribus monumentis. Pluri-mæ immemorabilis cultus species in ejus causa recensitæ sunt, sed præcipue ex authentico monumento apparuit, proprias recitatas fuisse in ejus honorem centum annis ante decreta Urbani VIII. Litanias, Antiphonas, Orationes, & versiculum. Præterea, combusto a Calvinistis ejusdem corpore, cineribusque dispersis, cultus, populique concursus ad ejus tumulum non est imminutus. Plura in hac causa referuntur Acta sub Urbano VIII, & Alexandro VII. Tandem an. 1738. expeditis a sacra Congregatione novis literis remissorialibus, & compulsorialibus, Archiepiscopus Bituricensis, ab ea delegatus, particulari processu, ac sententia cultum immemorabilem declaravit, Congregatio vero 14. Apr. an. 1742. sententiam confirmavit. Benedictus XIV. rescriptum Congregationis prius oretenus, inde per literas Apostolicas in forma Brevis 14. Jun. ejusdem anni approbavit.

c in hist. de reb. gest. Gall.

§. LV.

De B. GERIO PATRONO Montis Sancti.

218. EX nobili familia Comitum Lunelli in provincia Occitania ortus B. Gerius, cum iter in Palæstinam instituisset, obiit sæculo XIII. in confiniis Montis Sancti in Piceno. Ejus corpus, finitimis populis certatim exigentibus, immobile perstitit, donec quadrigæ a juvencis indomitis actæ impositum, ad locum *Columbario* prope Montem Sanctum delatum est. Hæc, & similia describuntur in ejus vita, scripta an. 1326. quæ asservatur in archivo Archiepiscopatus Firmani, & apud alios. Plures cultus species erga hunc Beatum recensentur in eodem Codice, & in libris decretorum Montis Sancti. Præterea Pius II. Indulgentiam quamdam in ejus

in ejus honorem elargitus est. Quibus omnibus perpensis 28. Jul. an. 1742. Congregatio rituum, ex dispensatione Apostolica, cultum immemorabilem ejusdem Beati, & casum exceptum, annuente Benedicto XIV, declaravit, ac Pro-Vicarii Generalis ab Archiepiscopo Firmano delegati sententiam super iisdem confirmavit.

§. LVI.

De B. BENEDICTO a S. Philadelphio Laico Professo Ordinis Minorum Observantium Reformatorum S. Francisci.

219 &c. Beatus Benedictus ex parentibus genere Mauris, religione Catholicis, in pago S. Philadelphii, vulgo *S. Fradello*, diœcesis Panormitanæ ortus, Religioni Minorum Observantium Reformatorum S. Francisci nomen dedit. Licet Laicus, & plane rudis esset, Præpositus tamen in Conventu Panormitano S. Mariæ de Jesu renunciatus est, ubi non sine magna sanctitatis opinione obiit an. 1589., uti referunt Octavius Cajetanus Siracusanus (*a*), & alii. In ejus causa, signata a Clemente XI. an. 1713. Commissione reassumptionis, Congregatio rituum ann. 1742. distulit approbationem casus excepti, addens coadjuvandas esse probationes. His demum elucidatis, perpensisque super cultu publico, & casu excepto processibus Apostolicis 11. Maji an. 1743., annuente Pontifice, eumdem cultum, & casum approbavit. Huic approbationi fundamentum suppeditavit ejusdem Congregationis permissio, ut corpus B. Benedicti e sacrario in ecclesiam transferretur. Cumque prius non constiterit, id fuisse permissum ad introducendum, vel augendum publicum cultum, ideo Congregatio approbationem distulerat. Verumtamen ex circumstantiis ejusdem permissionis; ex literis Philippi III. Regis Hispaniarum, datis ad Archiepiscopum Panormitanum pro translatione corporis impetranda a sacra Congregatione; & ex cultu ejusdem Beati in plures provincias diffuso & aucto, apparuit, permissionem respexisse cultus introductionem, vel augmentum. Probationes vero adjuvit epistola Urbani VIII. in forma Brevis, qua laudavit civitatem Panormitanam, quod corpus Beati Benedicti veneraretur.

a Idea oper. de vit. SS. c. 2.

§. LVII.

De B. FRANCISCO PATRITIO Ordinis Servorum B. Mariæ.

224 &c. Nobilibus, piisque parentibus Senis ortus, habitum Tertii Ordinis a S. Philippo Benitio prius suscepit, inde Ordini Servorum B.M.V. se penitus mancipavit. Pietate in Beatissimam Virginem, humilitate, aliisque virtutibus, ac miraculis clarus obiit an. 1326., juxta Archangelum Gianium (*b*), & alios. In ejus causa Acta quædam sunt sub Urbano VIII, & Clemente XII. Tandem, signata a Benedicto XIV. Commissione reassumptionis, expeditisque literis remissorialibus, & compulsorialibus, Vicarius Generalis Senensis a Congregatione rituum delegatus processum super immemorabili hujus Beati cultu, seu casu excepto compilavit, ac sententiam tulit, quam subinde Congregatio ipsa 31. Aug. an. 1743., annuente Pontifice, confirmavit. Plura sunt ejus cultus argumenta, idoneis testibus comprobata.

b centur. 1. annal. Ord. Serv. l. 7.

§. LVIII.

De B. NICOLAO ALBERGATO S.R.E. Cardinali, & Episcopo Bononiæ.

227 Benedictus XIV. Commissionem introductionis causæ hujus Beati signavit. Jampridem in Curia Bononiensi conditus fuerat processus

cessus super observantia decretorum Urbani VIII, unde deducebatur, cultum publicum huic Beato fuisse exhibitum, consentientibus Episcopis Bononiensibus, immo super eodem sententiam tulerat Jacobus Boncompagni Cardinalis Archiepiscopus Bononiensis. Jam vero idem Benedictus ejus Acta a Jacobo Zeno Episcopo Feltrensi, & Bellunensi conscripta accurate edi jussit. Cumque in Congregatione rituum ordinaria proponendum esset dubium de observantia decretorum Urbani VIII, ipsemet Benedictus omnia ad Beati vitam, & cultum spectantia fuse exposuit. Quapropter Cardinales omnes congregati, communi suffragio declararunt, obedientiam decretis Urbani fuisse præstitam: hanc causam esse ab iis exceptam, adeoque B. Nicolai cultum esse canonicum. Cardinalium sententiæ laudatus Pontifex assensus est. Post hæc statuit modum pingendi imagines Beati: permisit, ut in civitate, & diœcesi Bononiensi, in basilica Liberiana Romæ, & ab omnibus Carthusianis in ejus honorem celebraretur Missa de communi, & Officium cum lectionibus propriis. Lectiones vero ipse Benedictus composuit, ac singula, quæ ad cultum restrictum B. Nicolai pertinent, distincte decrevit, demum permisit, ut nomen cum elogio inscriberetur Romano Martyrologio. Omnia fuse describuntur in decreto in hac causa edito a Benedicto XIV. 25. Septembr. an. 1744., quod aliis literis Apostolicis in forma Brevis communivit.

§. LIX.

De B. PACIFICO A CEREDANO Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia.

228 &c. Ceredani in diœcesi Novariensi ortus est an. 1424. B. Pacificus, & a quodam Abbate Benedictino eruditus. Parentibus, cæterisque consanguineis orbatus Ordinem S. Francisci amplexus est. Pluribus muneribus sub Sixto IV. functus, in Sardiniam secundo appulit, ibique obiit an. 1482., sive 1470. Ejus Reliquiæ in pluribus locis venerationem obtinuerunt. Pluribus modis ejus cultus introductus, & auctus est Processum super sanctitate vitæ, virtutibus, miraculis, & cultu immemorabili compilaverat Ordinarius Novariensis, & casum exceptum declaraverat. Quapropter, signata Commissione introductionis causæ, Congregatio rituum, annuente Pontifice, 3. Jul. ann. 1745. sententiam Ordinarii confirmavit.

Hæc sunt, quæ pertinent ad casus exceptos a decretis Urbani VIII., a Sede Apostolica hactenus approbatos.

CAPUT XXV.

De revisione operum conscriptorum a Dei Servis, de quorum Beatificatione, & Canonizatione tractatur.

1 &c. Hujusmodi operum revisio debet præcedere signaturam Commissionis. Eam statuit Urbanus VIII. in suis decretis. Sed ex antiquioribus monumentis etiam deducitur. Nam Eugenius III. coacto in civitate Trevirensi concilio, Hadelbertum Virdunensem Episcopum misit ad S. Hildegardem, ut libros ejus revelationum exciperet. Hos in Concilio publice legi jussit: Sanctam, ut revelationes conscriberet, & ad se mitteret, literis Apostolicis monuit, teste Trithemio (a). Libri quoque revelationum S. Birgittæ a Cardinali de Turrecremata, aliisque revisi fuerunt.

5 &c. Sed ut apertius pateat, legem revisionis non fuisse primo ab Urbano VIII. conditam, S. Raymundus de Pennafort, præter Canonum collectionem, composuit etiam summam casuum conscientiæ. Hæc ante ipsius Canonizationem perpensa fuit, uti desumitur ex relatione Auditorum Rotæ, & aliis. Iidem Auditores in causa Sancti Caroli Borromæi asseruerunt, discutienda esse opera, an sanam doctrinam, & Ec-

(a) oper. histor. par. 2. In chron. Hisaugien. ad an. 1150.

& Ecclesiæ Catholicæ conformem continerent: secus abstinendum esse a Canonizatione. Id ipsum testatur Gratarola (*a*).

a de ejus Canonizat.

8. 9 Ad hæc Augustinus Triumphus (*b*) negat, canonizandum esse quemquam *propter fructum scientiæ*, quia hæc est bonum intellectus: Canonizandus vero debet esse universaliter, & simpliciter bonus: cujusmodi non est, *nisi qui habet bonam voluntatem Divina caritate informatam*. Addit Rocca (*c*), quod quamvis apud Ecclesiasticum *vita æterna videatur promitti habenti donum scientiæ*, hæc tamen *non ex se tantum, sed igne charitatis accensa præmium illud promeretur, & consequitur*. Ideoque, cum scientia sit gratia gratis data, & cum peccato mortali stare possit, *nullum efficax sanctitatis argumentum*, inquit Scacchus (*d*), *ex solo scientiæ infusæ dono desumi poterit*. Nihilominus docet Lezana (*e*), *quod si agatur de personis alias magnæ opinionis sanctitatis, utique si adminiculata ea fuerit simili dono scientiæ, magnum inde argumentum desumetur ad ipsam sanctitatem comprobandam, & credendum, tale donum esse scientiæ a Deo infusæ, & veram gratiam gratis datam, & proinde tales personas dignas esse, quæ ab Ecclesia Canonizationis honore decorentur*. Revera caritate ferbuit doctrina S. Pauli, Doctorum Ecclesiæ, aliorumque antiquiorum in Martyrologio Romano doctrina insignium; sed ne recedamus ab his, qui Canonizationem meruerunt, postquam hæ causæ Romanis Pontificibus reservatæ sunt, ejusmodi fuit doctrina SS. Bernardi, Ludovici Tolosani, Thomæ Aquinatis, aliorumque plurium, quorum quidem scientia in bullis Canoniz. divinitus infusa dicitur, sed in eorum causis adminiculi dumtaxat locum obtinuit ad heroicas virtutes, & insignem in Deum caritatem dignoscendas.

b par. 1. c. 35. de potest. Eccl. q. 15. ar. 1.

c de Caroniz. SS. to. 1. c. 30.

d de not. & sign. sanct. sect. 8. c. 5.

e sum. Theol. sacr. to. 3. tract. 4. disp. 4. q. 3.

10. 11 Tandem convenit omnibus Sanctis scientia dirigens bona creata ad bonum divinum. Quæ vero Deum, ejusque attributa respicit, si caritate perficiatur, illustriorem reddit Canonizationem, præcipue si fuerit infusa. Sine hac tamen sanctitas stare, & indoctus canonizari potest. Hinc profluit necessitas examinandi Canonizandorum scripta, quæ si Ecclesiæ proficiant, attendi poterunt in discussione virtutum. Sic Cardinalis Sacchettus laudavit opera S. Francisci Salesii, dum Acta ejus causæ in Consistorio retulit. Quod si libri errores contineant, causæ Beatificationis, & Canonizationis silentium imponitur. Hæc ad ornatum dicta sint, utque pateat necessitas revidendi opera Servorum Dei. De his enim in sequentibus fusius agetur.

CAPUT XXVI.

Quænam sint opera Servorum Dei revidenda, & approbanda.

1. 2 Revisioni subjicienda sunt opera, quæ Servi Dei, non quæ alii de Servis Dei scripserunt, veluti affirmarunt Joannes Bona, postea Cardinalis, & Esparza e Societate Jesu electi ad examinanda opera, quæ cuidam Servæ Dei tribuebantur, & ut eruitur ex causa Servæ Dei Agnetis a Jesu. Revisionem quoque merentur, quæ nonnulli tamquam a Servis Dei accepta scripserunt, uti contigit in causis Servorum Dei Joseph a Cupertino, & Mariannæ a Jesu, ac S. Aloysii Gonzagæ: hæc enim habentur tamquam a Servis Dei scripta, si tamen hujusmodi Scriptores fide digni sint: nam si omnes, quæ audierunt a Servis Dei, referrent ea probitate, qua Confessarius B. Angelæ de Fulgineo omnia, quæ ab ipsa intellexerat, retulit, Revisores tuto, ac facili judicio consilium sacræ Congregationi præbere possent; sed cum interdum nonnulla vel tamquam a Servis Dei dicta confingantur, aut probe non referantur, Revisores omnia diligenter expendere debent, antequam de his operibus judicium proferant. Quod si testes in processu affir-

affirmarent, aliquem Dei Servum asseruisse aliquam propositionem, hæc non a Revisoribus, sed a Cardinalibus, & Consultoribus expendenda erit. Quæcumque igitur a Servis Dei, licet Martyribus, scripta sunt, revisionis legi subduntur, omnia enim decretis generalibus comprehenduntur, sive ingentem molem constituant, sive intra paucas pagellas contineantur: sive composita fuerint, ut ederentur, vel ad aliorum institutionem; sive ut numquam lucem aspicerent, aut ad privatam institutionem, & commodum, ut colligere est ex causis SS. Paschalis Baylon, Francisci Borgiæ, & aliorum.

3 &c. Quod ad opera spectat summorum Pontificum, quorum Beatificatio, & Canonizatio pertractatur, prænotandum est, quatuor esse Pontificum causas, postquam judicialis ordo in examen causarum Beatificationis, & Canonizationis introductus est, videlicet, S. Pii V, B. Gregorii X, Innocent. XI, & Benedicti XI. Jam vero opera ante Pontificatum scripta revisioni subdenda sunt. Quæ in Pontificatu composita sunt, si vim legis habeant, vel universalis Ecclesiæ regimen respiciant, a revisione eximuntur, utpote a Pontifice vel ex cathedra, vel tamquam supremo Ecclesiæ Pastore docente provenientia. Revidenda vero sunt, quæ ab eo, tamquam privato Doctore scripta essent, ut in causis eorumdem quatuor Pontificum factum est.

6 &c. Pro hac revisione perficienda, opus est, ut opera autographa exhibeantur, si numquam typis edita fuerint, uti contigit in causis S. Paschalis Baylon, & Servæ Dei Joannæ a Cruce. Si opera sine Servi Dei nomine edita fuerint, eidem vero adscribantur, tunc autographa afferenda sunt, si eodem mortuo typis impressa fuerint: secus, si eo vivente. In causa cujusdam Servæ Dei Cardinalis Azzolinus Relator particularem Congregationem coegit, ut examinaretur quædam propositio, quæ in opere autographo discrepabat ab alio typis edito. Autographa post revisionem Postulatoribus petentibus restituenda sunt, dummodo exemplar cum autographo collatum in Actis sacræ Congregationis remaneat, juxta Decretum ejusdem Congregationis in causa S. Stanislai Kostkæ.

9 Si autographi character difficulter intelligatur, Congregatio rituum permittere poterit, ut sumatur exemplum, deputato ab Episcopo loci fideli scriptore, qui characterem intelligat. Exemplum vero cum originali conferri debet coram Episcopo per Notarios ab eodem eligendos: hi jurare debent, se munus fideliter executuros: omnibus adesse debet Promotor Fiscalis: inde subscribi exemplum debet ab Episcopo, Promotore, & Notariis, sigillo Episcopi muniri, & per fidelem portitorem ad Congregationem deferri, ut colligitur ex decreto (a) edito in causa Servæ Dei Annæ a S. Bartholomæo. Si exemplum in Urbe sumendum sit, Cardinalis causæ Relator scriptorem designat: Notarius Congregationis collationem perficit coram Protonotario Congregationis, ac Promotore Fidei, vel Subpromotore, & uterque subscribere debet. Portitor autem est ipse Notarius: qui exemplum tradit vel Secretario Congregationis, vel Cardinali Relatori.

(a) 15. Dec. 1691.

CAPUT XXVII.

Quando, per quos, & quomodo fieri debeat operum revisio.

1 JUxta decreta generalia, libri Servorum Dei ante quemcumque inquisitionis actum in causa Beatificationis, & Canonizationis essent in sacra Congregatione expendendi; adeoque ante expeditionem litterarum remissorialium, nisi Pontifex dispensaverit, ut in causa Servi Dei Francisci Gonzagæ factum est.

2 &c. Præterea juxta eorumdem decretorum litteram signatura Commissionis videtur præcedere debere

R ope-

operum revisionem; signatura enim Commissionis non est actus inquisitionis, sed ad illam via, & ab ea magna ex parte pendet Congregationis jurisdictio. Huic assumpto favet antiquior ejusdem Congregationis usus, ut insinuant causæ SS. Francisci Salesii, & Laurentii Justiniani.

5 &c. Verum etiam juxta recentiorem usum, revisio operum præcedere debet signaturam Commissionis. Et merito, ne Postulatores tempus, & pecuniam perdant, quoties aliquo in operibus errore reperto, imponendum sit causæ silentium. Nec obstat, quod Congregatio tunc operum revisionem sine jurisdictione demandet: nam operum revisio, & approbatio inter requisita recensentur ad obtinendam Commissionis signaturam. Interdum tamen, imminente probabili periculo mortis testium, signatura Commissionis præcessit operum revisionem, ut scilicet testes examinarentur, ne probationes perirent: addita tamen clausula, ne, confectis processibus, ad ulteriora, nisi revisis operibus, procederetur. Id colligitur ex causis Servorum Dei Massaldæ, & Joannis de Palafox: & huic praxi adhæsit Benedictus XIV. in causa Servi Dei Francisci de Castillo.

8 Si Commissio introductionis causæ sine dispensatione, operibus non revisis, signata esset, causa suspenditur, donec revisio fiat, uti contigit in causis Servorum Dei Claræ Mariæ a Passione, Gregorii Lopez, & aliorum. Interdum etiam opera ante Beatificationem non examinata, fuerunt postea revisa. Porro in causis introductis ante decreta Urbani VIII. regula est, ut non signetur Commissio resumptionis, nisi opera, antea non revisa, approbentur.

9 Hoc operum Servorum Dei examen committitur Cardinali causæ Relatori, cum facultate utendi opera, & consilio Consultorum Congregationis rituum, vel Inquisitionis, aut aliorum. Aliquando relatio horum operum commissa fuit Promotori Fidei. Relatore absente, nulloque in ejus locum suffecto, Congregatio ipsa Revisores destinat. Absentia Relatoris durante, alium Cardinalem eligere potest Congregatio, qui relationes operum a Revisoribus exaratas perpendat, earumque sensum Congregationi exponat. Novo Relatore electo, Postulatoribus licet a Congregatione petere Revisorum confirmationem, ipsa vero annuere consuevit.

10 Revisores secreto designantur, qui relationem revisionis scriptam, ac sigillo munitam ad Relatorem mittere debent, ut hic eorum, suamque in Congregatione ordinaria sententiam aperiat. Si plures ex Congregatione suffragentur revisioni, Secretarius Pontifici refert, quo confirmante, ad ulteriora proceditur: aliter perpetuum silentium causæ imponitur. Si aliquam ob causam unusquisque Cardinalis Congregationis relationes Revisorum legere debeat, Relator eas pridie Congregationis ad singulos mittere tenetur. Difficultates in relationibus excitatas poterit Congregatio communicare Postulatoribus, ut responsiones parent. Communicantur autem, vel exhibendo relationes, subductis Revisorum nominibus; vel omnia indicando Fidei Promotori, qui vel particulares animadversiones, vel difficultates in compendium redigit, ut Postulatoribus innotescant, & Cardinalibus labor imminuatur.

11 Relator Revisores designat, si opera sint alicujus molis, & momenti: si vero sit exigua, ipse in eadem Congregatione legit: hæc suum interponit judicium, quod Secretarius Pontifici refert. Vel etiam dum petitur signatura Commissionis, exhibentur exemplaria unicuique Cardinali Congregationis, ut dum agitur de Commissione admittenda, opera etiam approbari possint.

12 &c. Denique Revisores debent in relatione exprimere operis titulum, substantiam, divisionem, propositiones censura dignas, & similia; tum suum addere *votum* consultivum, relatio-

tionem proprio charactere subscribere, ac judicio Congregationis, & Pontificis subjicere. Ex decreto quoque Congregationis 10. Octobris 1661. exprimere debent Excusoris nomen, locum, & tempus impressionis, numerum capitulorum, & paginarum, ut opera, & editio revisa innotescant. Ante memoratum decretum cum revisiones verbis generalibus absolverentur; Congregatio proinde semper censuit, eas causis nondum absolutis non suffragari, adeoque novas revisiones demandavit, diversimode tamen, ut colligitur ex causis S. Joannis de Capistrano, B. Alexandri Sauli, ac Ven. Cardinalis Bellarmini.

CAPUT XXVIII.

De advertendis in horum operum revisione.

1 &c. Finis judicii revisionis est, ut videatur, an doctrina Servi Dei sit ab omni theologica censura immunis: idcirco si aliquid aliud Revisores adnotent, non attenditur. Colligitur id ex sæpe laudatis decretis, & usu Congregationis: nam in causis Servorum Dei Ludovici a Ponte, & Alphonsi Rodriquez, cum Revisores aliqua præter doctrinam adnotassent, mandavit progressum ad ulteriora, addens, oppositiones Revisorum a Fidei Promotore in animadversionibus super dubio virtutum esse recensendas.

4 Hic rescribendi modus admitti potest, vel cum Revisores nonnulla adnotaverint virtutibus Servi Dei opposita: vel cum Congregatio, admissa doctrina, adhuc existimet aliquid ex illa inferri adversus mores ejusdem Servi Dei, ut contigit in causa Ven. Cardinalis Bellarmini. Sepositis his circumstantiis, judicium de revisione operum absolvi debet, neque ob sanæ doctrinæ dubietatem remitti ad tempus, quo de virtutibus agendum est.

5 His positis, Revisores, juxta decreta Urbani VIII, advertere debent, an operibus insit error contra Fidem, vel bonos mores, aut doctrina nova, & a sensu Ecclesiæ aliena. Decreta singulas censuras theologicas non recensent; at revisores in suffragio, quod exhibendum Relatori est, unamquamque propositionem propria censura notare debent.

6. 7 Quod ad *novitatis* censuram spectat, neque nova, neque damnabilis est doctrina, quæ, licet aliquid noviter dicat, nova tamen non docet; sicuti neque si vox nova usurpetur, non ad significandam rem novam, sed ad Mysteria Fidei facilius exponenda, hæresesque refellendas. Quare doctrina nova erit, quæ vana, & inutilia, scripturisve, & Patribus adversantia exhibet, aut quæ studio novitatis, vel ut novum aliquid adversus Ecclesiæ regulas tradat, novas adhibet voces.

8 Præterea, qui regulas in legendis Patrum, aut Sanctorum operibus tradiderunt, affirmant, eorum dicta, quoad fieri potest, in benigniorem partem esse accipienda: si id non possit, errorem modeste notandum esse: advertendam scriptoris ætatem: tempus, quo scripta prodierunt, & edita sunt: an Auctor more concionantis, aut viri simpliciter loquentis scripserit: metaphoricam locutionem a naturali distinguendam: demum obscura unius loci per clariora alterius explicanda esse.

9. 10 Addunt, qui evulgarunt cautelas servandas ab iis, quibus Superiores committunt examinanda opera scriptoris Catholici: Scriptoris mentem, non ex aliqua particula, sed ex tota scripturæ textura a Revisoribus esse repetendam: benignitatem severitati adjungendam: judicium de alienis sententiis, non ex propria, sed juxta doctrinæ probabilitatem esse ferendum. Enim vero, demptis, quæ de operibus Patrum, & Sanctorum adnotata sunt, Revisores hucusque exposita, & a dictis Auctoribus latius explicata observare debebunt. Recte tamen monet

a tract. 2. de Fid. q. 16. n. 50. Magister Ferre (a), censuras propositionibus probabilibus inustas, multoties caritati, & paci Fidelium adversari. Quare Sixtus IV. animadvertit in nonnullos Theologos, qui censura notabant hanc opinionem: *neque abhorres peccatores, sine quibus numquam fores tanto digna Filio*, teste Diago (b), qui sanum illorum verborum sensum explicat.

b hist. prov. Arag. l. 1. c. 33.

CAPUT XXIX.

Utrum doctrina, quæ cum scripta fuit, non erat censura digna, est autem, cum examinatur, progressum impediat ad ulteriora in causa Canonizationis.

1 &c. Huic dubio negative respondendum esse, suadet historia Ecclesiastica. Profecto docuit S. Cyprianus, baptismum collatum ab Hæreticis esse irritum. Eum tamen excusat S. Augustinus (c), quia tunc quæstio nondum fuerat in Concilio generali definita. Præterea post quam idem Augustinus de Prædestinatione, & Gratia Pelagium confutaverat, nonnulli in Gallia Episcopi, aliique viri, quos eruditione, & sanctitate fulsisse testatur S. Remigius (d), semipelagianis adhæserunt. Ipsi tamen, inter quos numerantur Hilarius Arelatensis, Cassianus, Vincentius Lirinensis, & Faustus Rejensis, a Scriptoribus Ecclesiasticis excusantur ex eo, quod eorum opera Synodum Arausicanam II. præcesserint, in qua controversia Semipelagianorum fuit definita.

c l. 1. de Bapt. contra Donat. c. 18. to. 9. oper.

d l. de 3. ep. apud Gilbert.

5 Porro certa est Hilarii sanctitas, cum ejus nomen descriptum sit in Martyrologio Romano ad 5. Maji, & colatur præsertim in ecclesia Arelatensi. Quod autem spectat ad ejus doctrinam, plures eam ab omni errore vindicant: nam & poema *de Providentia*, quod apud Bellarminum *de script. Eccl.* sapit doctrinam Massiliensium, illi abjudicant: & alterum Hilarium laicum, qui iisdem Massiliensibus patrocinabatur, ab eo distinguunt. Alii ipsum erroris Pelagiani insimulant; sed ex nonnullis ejus sententiis ante mortem resipuisse putant.

6 Cassiani quidem mentio fit in catalogo Sanctorum Petri Natalis, & in Martyrologio Ferrarii: quin etiam colitur apud Græcos, & Massilienses: nonnullæ quoque ejus Reliquiæ jussu Urbani V. ad publicam venerationem expositæ fuerunt: & S. Gregorius Magnus Sanctum appellavit. Plures tamen illius doctrinam, utpote a S. Prospero impugnatam, a nota *Semipelagianismi* vindicari non posse affirmant.

7 Vincentius Lirinensis inter Sanctos describitur in Martyrologio Romano ad 24. Maji, ac statim post obitum coli cœpit. Ejus Commonitorium laudant Baronius, Bellarminus, & alii. Nihilominus Natalis Alexander (e), aliique eumdem Semipelagianorum fautorem faciunt.

e ad sæc. 5. c. 3. ar. 7. & 9

8 Faustus ex Monacho Episcopus Rejensis colitur in Ecclesia Rejensi, ubi in ejus honorem Officium recitatur. Molanus, Baronius, & Tillemontius eum e catalogo Sanctorum expunxerunt. Baronius tamen ad an. 490. sententiam revocavit; at constanter asseruit, illius doctrinam Semipelagianorum erroribus esse infectam, licet Sirmondus apologiam pro Fausto ediderit. Baronio alii plures subscripserunt.

9 Ex his igitur inferri posse videtur, nullam esse controversiam de sanctitate Hilarii, Cassiani, & Vincentii: modicam de sanctitate Fausti. Deinde eorum doctrinam a nonnullis defendi, ab aliis impugnari, qui tamen conveniunt, nullam inde eorumdem sanctitati notam esse inurendam, quia si docuerunt aliter, ac a Sede Apostolica definitum est, id fecerunt, antequam Ecclesiæ judicium prodiisset. Hæc itaque exempla ostendunt, non obstare Canonizationi opera Servi Dei, tempore examinis subjecta censuræ propter novam Ecclesiæ definitionem, si cum scripta fuere, ab omni censura erant immunia.

CAPUT XXX.

In quo antecedentis capitis sententia confirmatur exemplis causarum Canonizationis.

1. 2 PRimum exemplum suppeditat causa Richardi Armachani Archiepiscopi an. 1357. Hic asseruerat, Fideles, qui in Paschate Regularibus peccata confiterentur, teneri ex præcepto Ecclesiæ eadem confiteri proprio Parocho. A Mendicantibus ad Curiam Pontificiam vocatus, de illa, aliisque propositionibus adversus Regulares egit coram Innocentio VI, & Cardinalibus in Consistorio. Pontifex litem suspendit, decrevitque, ne quidquam innovaretur. Lis postea adversus opinionem Richardi pluries decisa est, ac nonnulli Auctores eum tamquam hæreticum traducere ausi sunt. Nihilominus cum prænotata ex bono zelo dixerit, ac de ejus sanctitate, & miraculis fama vigeret, Bonifacius IX. *remissoriam* expedivit, ut in ea inquireretur.

3 &c. Accedunt recentiora exempla. Cum Fratres Ordinis Prædicatorum affirmarent, sanguinem Christi, in Passione effusum, permansisse hypostatice unitum Divinitati: Fratres vero Ordinis Minorum id ipsum negarent; S. Jacobus de Marchia an. 1462. Brixiæ publice die Paschatis prædicavit, sanguinem Christi in triduo Passionis ab unione *hypostatica* excidisse, ideoque cultum latriæ tunc non meruisse. Hanc assertionem quidam ex Ordine Prædicatorum sequenti die erroneam, & hæreticam in concione declaravit: Jacobus a Brixia Inquisitor ejusdem Ordinis, S. Jacobum literis familiaribus admonuit, ut assertionem revocaret, utpote jussu Clementis VI. in Cathedrali Barcinonensi tamquam hæreticalem, & erroneam publice damnatam. Nihilominus S. Jacobus feria tertia proxima assertionem in concione instauravit, quapropter Inquisitor ipsum sub anathematis pœna monuit, ut vel sententiam revocaret, vel ad se accederet, de Fide responsurus.

7 &c. Episcopus Brixiensis contentionibus sedandis studuit, de qua re instrumentum in ejusdem palatio exaratum refert Waddingus. Nihilominus inter utriusque Ordinis Theologos contentio exarsit, ac magno animorum æstu quæstio agitata fuit sub Pio II, qui tamen quæstionis resolutionem distulit, ut suse referunt Raynaldus, atque Spondanus ad an. 1463. S. Jacobum ab omni hæresis nota in nonnullis Brevibus vindicavit, ac demum sub pœna anathematis latæ sententiæ decrevit, ne quisquam ex Prædicatorum, & Minorum Ordinibus de memorata controversia publice, vel privatim dissereret, neque alterutri ex adductis sententiis hæresis nota inureretur, donec Sedis Apostolicæ Judicium prodiret. Hanc Pii II. constitutionem S. Jacobus reverenter suscepit.

11. 12 A tempore Pii II. nulla prodiit expressa controversiæ definitio. Sed cum ex Tridentino (*a*) sanguis dicatur pars Christi, ideo Cardinalis de Lugo (*b*) negavit, sententiam de separatione sanguinis Christi a divinitate in triduo Passionis posse amplius sine nota sustineri. Quapropter, exorta sub Paulo V. controversia, an resumptioni causæ Canonizationis S. Jacobi obstaret ejus de sanguine Christi doctrina, negotium Cardinali Bellarmino commissum fuit; qui, perpensis rebus gestis sub Pio II, retulit Congregationi, posse ad ulteriora procedi. Congregatio huic senteniiæ adhæsit, omnibusque Pontifici relatis, hic Breve pro causæ resumptione expediri jussit.

a sess. 13. c. 3

b de Incarn. disp. 14. sect. 7. n. 105.

13. 14 Urbanus VIII. formalem S. Jacobi Beatificationem peregit. Sed cum pro Canonizatione requireretur nova Commissio resumptionis, restitit Promotor Fidei, opponens, quæ de sanguine Christi S. Jacobus docuerat: dedecere enim videbatur, parari aditum

aditum ad ultimum Ecclesiæ judicium, cum adhuc sub judice lis esset, an Canonizandus propositionem hæreticalem prædicasset. Ideo causa siluit usque ad Innocentium XII: tum vero Congregatio rituum Theologos designavit, ut doctrinam S. Jacobi expenderent. His tandem asserentibus, opinionem S. Jacobi, cum ab eo promulgaretur, fuisse probabilem, causa resumpta est, ac sub Benedicto XIII. absoluta. Hoc exemplum insinuat, doctrinam, quæ, cum scriberetur, poterat sine nota defendi, licet non possit tempore examinis, non obstare progressui causæ Beatificationis, & Canonizationis.

CAPUT XXXI.

In quo alia ad antecedentium comprobationem exponuntur desumpta ex relationibus Revisorum exhibitis Congregationi sacrorum rituum.

1. 2 IN revisione operum cujusdam Servi Dei adnotarunt Revisores, eum in summa Theologica docuisse, posse summum Pontificem dispensare, ut in regionibus, vino carentibus, Missa sine vino celebretur. Id Norvegis permisisse dicitur Innocentius VIII. propter vini penuriam, cumque hoc Innocentii Breve, quod ab aliis ut fabulosum rejicitur, pro genuino haberetur, dum Servus Dei scripserat, prædicta propositio causæ progressum non retardavit.

3 &c. Alter Dei Servus docuerat, Ecclesiam Catholicam juxta præceptum Divinum statuisse, ut homines, & mulieres, nisi voto Religionis, aut, aliter impedirentur, matrimonium contraherent, ut crescat genus humanum, donec electorum numerus impleatur. Hinc asseruisse videbatur, vigere adhuc præceptum Adamo impositum de multiplicandis hominibus. Verum cum communior Theologorum opinio hujus præcepti permanentiam adstruat, ac solum difficultas sit de ejus congruentia cum consilio Evangelico servandi castitatem, propositio non impedivit causæ progressum. Porro quomodo præceptum illud vigeat, & cum consilio Evangelico componatur, late explicant Theologi cum S. Thoma (*a*).

7 Acrius discussa fuit sententia alterius Servi Dei, qui in suis operibus protestabatur, se tanto Dei amore imbutum esse, ut ei libenter placere, & servire vellet sine ullo præmio, etiam æternæ gloriæ. Jam vero Innocentius XII. damnavit hanc Archiepiscopi Cameracensis propositionem: *Datur habitualis status amoris Dei ... sine ulla mixtura proprii interesse. Neque timor pœnarum, neque desiderium remunerationum habent amplius in eo partem &c.*

8 &c. Nonnulli ex Revisoribus ejusmodi propositiones dimittendas esse censuerunt, utpote a probis viris ante decisionem Innocentii usurpatas. Sed Benedictus XIV. tunc nondum Fidei Promotor, invitatus a Postulatoribus, ut sensum suum exponeret, advertit, admissum fuisse ab Archiepiscopo Cameracensi prædictum statum ab omni lucro semotum; alibi tamen, ne videretur excludere spem Theologicam, affectum quemdam naturalem mercedis ab eodem invectum: verumtamen adversus hanc Cameracensis doctrinam insurrexisse Jacobum Bossuet Episcopum Meldensem (*b*), eamque pluribus argumentis convellere conatum fuisse. Cum tamen controversia inter hos Præsules ab Innocentio XII. resoluta, non actum, sed habitum amoris respiceret; Servus Dei autem tantum de actu amoris locutus esset: Sacra Congregatio censuit, ejus doctrinam a reprobata Cameracensi discrepare, præcipue cum in suo opere spei Theologicæ, & cupiditatis fruendi Deo sæpe meminerit, adeoque ab objecto beatitudinis se tantum abstraxisse videatur, in quo nullum est absurdum juxta Theologos.

11 Similis controversia agitata fuit in examine opusculi cujusdam Servi Dei asserentis, se velle libenter sustine-

a 2.2.q.184. ar.2.ad 6.

b In oper. Mystici in tuto, Schola in tuto, Quietismus redivivus.

ſtinere pœnas Inferni, ne ulla creatura condemnaretur, ac deſiderare omnium ſalutem, etiam cum propriæ diſcrimine. Hæc ordini caritatis adverſari, & prædictæ Archiepiſcopi Cameracenſis doctrinæ reſpondere viſa ſunt. Verum ipſe Benedictus, ſuadentibus cauſæ Poſtulatoribus, ſcripturam exaravit, & ultro admiſit, unumquemque magis ſe ipſum, quam proximum diligere debere, juxta doctrinam SS. Auguſtini (*a*), & Thomæ (*b*): at Dei Servum ita locutum ad denotandam maximam erga proximum dilectionem, ejuſque ſalutis deſiderium: quemamodum illud Moyſis *Exod. 32. aut dimitte eis, aut dele me de libro tuo*: & Apoſtoli *ad Rom. 9. Optabam anathema eſſe pro fratribus*, explicant Theodoretus (*c*), & Iſidorus Peluſiota (*d*).

a de diſcip. Chriſt. c. 6. oper. to. 6.
b 2. 2. q. 26. n. 4.
c oper. to. 3 par. 1. pag. 73.
d epiſt. 58. l. 2.

12. 13 Ejuſmodi locutio, etſi *hyperbolica* videatur apud Gagnæum *in epiſt. ad Rom. 9.*, & reſpicere aliquod impoſſibile apud Cornelium a Lapide *in eamdem epiſt.*, nihilominus a pleriſque Sanctis uſurpatam teſtatur idem Cornelius cum aliis; & ab omnibus, Deum ferventiſſime amantibus commendatam probat Boſſuet (*e*). Nec inſuper ſtatu de ſequitur, Dei Servum ſalutem aliorum propriæ antepoſuiſſe; aut hanc de caritate doctrinam poſt damnatas Archiepiſcopi Cameracenſis propoſitiones recipi non poſſe, uti ex doctrina S. Auguſtini (*f*), aliorumque colligitur.

e Inſtruct. ſuper ſtatu orat. l. 9.
f to. 3. oper. par. 1. q. 47 in Exod.

14 Tandem finis controverſiæ impoſitus eſt, attenta modificatione a Servo Dei adhibita, videlicet, quod propriæ ſalutis diſpendium intelligebat, non quoad culpam, aut privationem amicitiæ Dei, ſed quoad pœnam, & hanc temporalem: quæ deſideria meritoria ſunt apud S. Joannem Chryſ. (*g*), quem alii ſequuntur.

g homil. 16. in epiſt. ad Rom. c. 9. to. 9. oper.

15 Aliam demum controverſiam ſuppeditavit doctrina, ſeu factum cujuſdam Beatæ, in cujus vita dicebatur, eadem non curaſſe acquirere Indulgentias plenarias, cum vellet propriis operibus ſatisfacere Deo pro peccatis commiſſis. Huic ſententiæ obſtare videbatur doctrina Cajetani (*h*), & aliorum, ſcilicet, perfectos æmulari chariſmata meliora, ſectando etiam Indulgentias, ut expediti ſint ad vitam æternam. Verum, cum Poſtulatores repoſuiſſent, Beatam non contempſiſſe Indulgentias, pluraque etiam ex doctrina Theologorum congeſſiſſent, Congregatio rituum cenſuit, illud non officere approbationi virtutum Beatæ.

h in opuſc. to. 1. tract. 16. de Indulg. q. 2. ad 3.

CAPUT XXXII.

De adnotatis, & adnotandis per Reviſores ſuper viſionibus, revelationibus, & prophetiis.

1 Viſiones, revelationes, & prophetiæ, a Servis Dei, aut ab aliis, eorum juſſu, ſcriptæ, ſubjiciendæ ſunt reviſioni, priuſquam cauſæ ad ulteriora progrediantur.

2 &c. Reviſores itaque aliquando dubitarunt de revelationibus, in quibus Servi Dei dixerunt, nuntiatam ſibi ſuorum remiſſionem peccatorum: vel prædeſtinationem ad gloriam: aut nomen Angeli Cuſtodis: item de viſionibus Chriſti, quas exponens quædam Serva Dei, memoravit amplexus, oſcula, & tactus. At omnia hæc ex quibuſdam monumentis, & Scriptoribus admittenda eſſe videntur.

6 Nonnumquam notarunt revelationes continentes contraria probatis hiſtoriis, aut aliis revelationibus; vel ſtatuentes tamquam certa, quæ nondum ab Eccleſia definita ſunt. Sic in revelationibus S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliarum adnotarunt, Chriſtum dici tribus clavis in cruce confixum; cum tamen revelationes S. Birgittæ, & opinio communior quatuor clavos referant.

7 Alias adnotarunt, prophetias non fuiſſe eventu comprobatas: etſi ex S Gregorio (*i*) Prophetiæ ſpiritus mentes Prophetarum non ſemper irradiat.

i to. 2. oper. l. 1. dial. c. 21.

8 Hæc quoad notata: quod vero ſpe-

spectat ad notanda, judicium de prædictis instituitur in sacra rituum Congregatione, ut inquiratur, an aliquid contra Fidem, mores, & Ecclesiæ sensum contineant: an sint supra naturam; num approbandæ; an tolerandæ, vel prætermittendæ. Porro divina dici nequit revelatio pugnans cum sacris literis, traditionibus, ac definitionibus Ecclesiæ. Quapropter si qua revelatio sit hujusmodi, ea quidem progressui causæ obicem afferet. Profecto cum Petrus Lucensis Canonicus Regularis asseruerit, mulierem quamdam eximiæ sanctitatis divinitus accepisse, Christum Dominum non in utero, sed juxta cor matris fuisse conceptum, suspecta fuit hæc revelatio, utpote sacris Literis contraria, teste Joanne Baptista Mantuano Carmelita (*a*).

a to.4.tract. de Concept. Christi ad Cardin. Gonzaga.

9 Præterea Revisorum erit adnotare, si quid tamquam divinitus revelatum dicatur, quod adhuc sit sub Ecclesiæ judicio. Id saltem proderit, ut, si ad ulteriora in causa procedendum sit, ejusmodi revelata inter Divina non recenseantur. Huc referri posse videntur, quæ in meditationibus de Christi Passione aliquando confinguntur, sed rejicienda esse affirmat Suarez (*b*).

b to.2.in 3. par. disp.33 sect.1.

10 Prædicta de remissione peccatorum, prædestinatione, & nomine Angeli Custodis fuerunt a Revisoribus ultra ipsorum munus adnotata. Ab ipsis enim doctrina expendenda est; in prædictis vero qualitas revelationis difficultatem affert. Laudabiliter tamen adnotarunt, cum sic Congregationi innotescat necessitas perpendendi qualitatem revelationum, meditationum, visionum, & prophetiarum.

11 Qualitas igitur revelationum expendenda est, quando proponitur dubium de virtutibus. Tunc Fidei Promotor debet strictim perpendere qualitates ejus, cui factæ sunt, earumque modum, & effectus. Earum approbatio est mera permissio, ut edantur ad Fidelium utilitatem: approbatis vero debetur assensus tantum fidei humanæ. Si inter se opponantur, nullum inde sequitur absurdum, ut explicat Jo. Gerson (*c*).

c to.1.oper. col.24.

12 Primum itaque in Congregatione rituum advertendum est, an revelationibus, visionibus, & prophetiis insit aliquid contra Fidem, & bonos mores, aut novum aliquid, & a sensu Ecclesiæ alienum. Quando agitur de virtutibus, inspiciendum est, an is, cui revelationes factæ dicuntur, fuerit gratiis gratis datis a Deo illustratus. Tandem petentibus Postulatoribus, instituendum est judicium super earum approbatione. Sæpe institutum fuit examen revelationum, visionum, & apparitionum, non tamen semper, aut eodem modo approbationem meruerunt.

CAPUT XXXIII.

An doctrina contra Fidem, vel Ecclesiæ regulas obstet Beatificationi, & Canonizationi, si ante obitum a Dei Servo fuerit retractata, aut fuerit judicio Ecclesiæ subjecta, cum scripta fuit.

1 &c. Doctrina ab aliquo Servo Dei contra Ecclesiæ definitiones in rebus Fidei, vel morum scripta, ac mox serio retractata, Beatificationi, & Canonizationi non obsistit. Id comprobat doctrina S. Ambrosii (*d*); & eruitur ex S. Augustino (*e*), & Vincentio Lirinensi (*f*) laudantibus S. Cyprianum, quod sententiam de rebaptizandis baptizatis ab Hæreticis revocaverit. Consonat exemplum ejusdem S. Augustini, qui in libris retractationum multa in aliis operibus scripta correxit, erroresque confessus est. In literis autem ad Renatum, & Petrum Presbyterum errores Victoris paucis confutavit, eidemque scripsit, ut eos corrigeret. Neque enim error, sed animus obstinatus facit hæreticum.

d to.1.oper. apol.1. David. c.2.

e to.9. l.2. de Baptism. c.4.

f in commonit. n.11.

6 Huc spectat etiam Ecclesiæ disciplina, quæ inter Sanctos colit eos, qui

qui Christum negarunt, ac postea pro eodem mortem sustinuerunt. Accedit exemplum Petri Abaelardi. Hunc a Conciliis Suessionensi, ac Senonensi, & ab Innocentio II. tamquam hæreticum damnatum, & ab omnibus derelictum Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis (a) suscepit, ac Pontifici reconciliavit: inter Monachos receptus ab erroribus resipuit, addita Fidei confessione, ut proinde multi merito contendant, non esse Hæreticis adnumerandum.

a apud Baron. ad an. 1140. n. 11.

7 His addi potest, quod Pius II. in sua bulla 7. (b) retractat, quæ in minoribus constitutus pro Concilio Basileensi contra Eugenium IV. scripserat. Cuncta hæc innuunt, retractationem erroribus remedio esse, eorumque maculam abstergere.

b Bullar. nov. to. 3. par. 3.

8 Controversia itaque ad eos redacta, qui errata non retractarunt, sed Romanæ Ecclesiæ Judicio subjecerunt, pertractanda est ex Canonistis, ex monumentis Ecclesiasticis, & ab exemplis.

9 Docent itaque Canonistæ, non esse hæreticum, qui errorem suum supponat judicio Sedis Apostolicæ, vel Fidem Romanæ Ecclesiæ tenere confiteatur: propterea Joannem de Poliaco, a Joanne XXII. damnatum, fuisse hæreticum negant. Addunt, hæreticum fieri per intellectus errorem, & pertinaciam voluntatis: pertinaciam vero per dictam subjectionem eliminari. Concludunt, damnato libro, non proinde censeri damnatum Auctorem, si librum correctioni Pontificis submiserit, uti constat de Cassiano, & Fausto Rejensi. Damnato autem Auctore, censeri damnatos etiam libros, ut fuse docet Fagnanus (c).

c in cap. *Damnamus* de sum. Trin., & Fid. Cathol.

10 Ex monumentis Ecclesiasticis, voluntas emendationis errantem in Fide ab Hæreticorum, cætu exclusisset, si fuisset sincera, ut colligitur ex facto Zosimi Papæ in causa Cælestii, & Pelagii apud S. Augustinum (d). Aliquando errantes ex imperitia inter Hæreticos non recensuit Ecclesia, teste Cassiano (e). Interdum debita Ecclesiæ subjectio errantes ab Hæreticorum numero exclusit apud Facundum Hermianensem (f). Alii demum ab hæresis nota se vindicarunt, correctioni se subjicientes, uti fecit Petrus Abaelardus (g).

d l. 2. Bonif. c. 3. to. 10. oper.

e collat. 10. c. 3.

f l. 12. c. 1. to. 10. Bibl. PP. pag. 100.

g in prol. Introd. ad Theol.

11 Succedunt exempla. Joakim Cisterciensis Abbas monasterii Florensis in Calabria, vir cæteroqui pius, veram, ac simplicem essentiæ Divinarum Personarum unitatem negavit, & similitudinariam, atque collectivam defendens, damnatus est in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. At cum omnia judicio Sedis Apostolicæ submisisset, idem Innocentius noluit, præjudicium ullum in monasterium Florense ab eo fundatum ex hac damnatione derivari. Ipsum postea verum Catholicum declaravit Honorius III. Plura in ejus defensionem collecta recensent Bollandiani (h), quæ tamen refellit Natalis Alexander (i). Miraculis etiam claruit, & cultum, ubi sepultus est, obtinet: immo Monachi Florenses inquisitionem in ejus miracula petierunt. Hinc infertur, errantem non esse hæreticum, si omnia judicio Ecclesiæ subjecerit; & non esse ejus causæ silentium imponendum.

h ad 29. Maji to. 7. in disq. hist. §. 4.

i differt. 2. ad sæc. 13. & 14.

12 Neque periclitari videtur sana doctrina, si inter Beatos, & Sanctos adscribatur, qui eidem in rebus Fidei, & morum adversatus est: In primis enim Revisores referre possent, eum in aliquo deliquisse, sed tamen excusandum, cum omnia judicio Ecclesiæ submiserit: Deinde solus unanimis SS. Patrum consensus in explicandis sacris Literis, & in rebus Fidei, & morum est *infallibile* Divinæ revelationis testimonium apud S. Augustinum (k), Vincentium Lirinensem (l), & Concilium Tridentinum (m).

k to. 2. oper. epistol. 82. n. 3.

l in commonit. n. 39.

m sess. 4. in decr. de edit. libr.

13 Hæc disputationis gratia dicta sint, quæ tamen ad rem præsentem non faciunt: non enim agitur de homine inter Hæreticos adscribendo, sed de progressu causæ Beatificationis. Quod si Ecclesia proborum virorum simplici-

tati interdum ignovit, inde non infertur, idem agendum esse in causa Beatificationis, & Canonizationis, cum hæc non sit causa necessario definienda. Tandem decreta generalia statuunt, ut feratur judicium de qualitate propositionis, ut est in se, independenter ab intentione proferentis: adeoque ad ulteriora procedi non poterit, statim ac constet, Servum Dei aliquid scripsisse contra Fidem, bonos mores, & Ecclesiæ sensum, etiamsi bona intentione scripserit. Nec suffragatur exemplum doctrinæ retractatæ; hæc enim habetur veluti numquam tradita, quod dici nequit de doctrina, quæ solum submissa sit Ecclesiæ judicio.

CAPUT XXXIV.

De libris, sive operibus Servorum Dei, quæ reperiri non possunt., & de aliis, quæ iisdem falso aliquando adscribuntur.

1.2 SI Dei Servus opera scripsit, nec reperiantur, sacra Congregatio scribit ad Episcopos locorum, ut ea per se, vel per alios, in dignitate Ecclesiastica constitutos perquirant, ut factum est in causis B. Alexandri Saulii, & Bernardini Realini. Episcopi, vel eorum Subdelegati cum Notario Curiæ Ecclesiasticæ, & Promotore Fiscali ad archiva, & bibliothecas, etiam monasteriorum Regularium accedunt. Archivistas, & Bibliothecarios, Superiorem, & duos seniores monasterii de operibus interrogant. Si iidem affirment, se nescire, eadem ibi esse, id jurejurando confirmare debent. Tum Judex scrutatur archivum, & bibliothecam; & in tota diœcesi per publica edicta, etiam sub comminatione censurarum, opera diligenter perquirit. Inventa diligenter expenduntur, & cum instrumento de actis in perquisitione ad Congregationem mittuntur. Si reperiri nequeant, mittitur instrumentum de diligentiis adhibitis, & tunc Congregatio demandare solet, ut ad ulteriora in causa procedatur. Si in Urbe perquisitio facienda sit, Promotor Fidei, & Subpromotor prædicta præstabunt.

3 &c. Quod si Postulatores contendant, opera non esse Servi Dei, cui adscribuntur, id concludenter comprobare debent, juxta decreta generalia. Si opera manuscripta sint, Congregatio rituum mandat Ordinario, ut ea ad Urbem mittat. Si in Urbe sint, præcipit Promotori, ut ea excipiat, & ad Secretarium deferat. Eorum veritas ex subscriptione alicujus Notarii, vel per comparationem cum certa scriptura Servi Dei; vel per testes, illius characterem callentes exquiritur. Cumulantur adminicula ex communi opinione, & ab assertionibus Auctorum, præsertim contemporaneorum. Advocantur periti antiquorum characterum, quorum relationes, juramento firmatæ, in particularem processum, qui conficitur, inferuntur, ut Congregatio ex his omnibus statuat, an opus sit Servi Dei, ac revisioni supponendum. Profecto in causa B. Humilitatis, asserentibus Peritis, characteres opusculorum, quæ eidem tribuebantur, non pertinere ad tempora, quibus Beata vixerat, Congregatio rituum jussit ad ulteriora procedi.

6 Hæc quoad opera manuscripta: Si vero edita sint, & Postulatores contendant, non esse Servo Dei attribuenda, id quoque perspicuum reddere debent. Quomodo id fieri possit, suggerit Mabillonius (a). Præterea si in opere reperiantur auctoritas, res, aut vocabula Servo Dei posteriora; si fabellæ, ac narratiunculæ ab ejus ingenio dissonæ; si hæresis ab eo alias impugnata, & similia, liber erit Servo Dei abjudicandus: quemadmodum Baronius, & alii Sixto III. abjudicant opera, hæresim Pelagianam præseferentia, quam idem Pontifex impugnaverat. Omnia hæc locum habent in examine manuscriptorum. Quapropter si Congregatio existimet, opus non fuisse a Servo Dei compositum, procedi-tur

(a) de stud. Monast. to. 2. c. 13.

ditur ad ulteriora, quin illud expendatur; secus, si illius esse appareat.

7 Huc usque exposita illustrantur exemplis. In causa S. Jacobi de Marchia Congregationi rituum innotuit quoddam opusculum in modum Dialogi adversus Fraticellos manuscriptum, quod Waddingus (a) S. Jacobo adjudicaverat. Clemens XI. opusculum ad se deferri jussit, tum antiquorum characterum peritissimos delegit, ut perpenderent, an revera S. Jacobus illud conscripserit. Periti tempus, characteres, aliaque plura in opusculo ad trutinam revocarunt, ex quibus ad summum suspicio aliqua suboriebatur, S. Jacobum pauca addidisse. Ex his omnibus Pontifex advertens, non constare opus illud esse S. Jacobi, cum decreta Urbani in hoc non probabilitatem, sed certitudinem exigant, Fidei Promotorem advocavit pro edendo decreto, ut, illo non obstante, ad ulteriora in causa procederetur. Verumtamen, absente Cardinali causæ Relatore, ac Postulatoribus negligentibus, decretum illud sub Benedicto XIII. editum est, qui Canonizationem quoque S. Jacobi absolvit.

a in syllab. script. Ord.

8 &c. Alterum exemplum præbet causa B. Joannis Cantii. Nonnulla scripta ipsi tamquam Auctori tribuebantur, continentia propositiones, quæ sanæ doctrinæ non consonabant. Postulatores perpenderunt, Historicos ab ætate B. Joannis valde remotos, opera hæc B. Joanni adscribere, silentibus tamen antiquioribus: characterem differre a vero charactere B. Joannis: Auctorem operum diversa sibi nomina imposuisse. Ex his, aliisque pluribus conjecturis, & circumstantiis Congregatio rituum respondit, *non constare esse opera B. Joannis Cantii, & posse procedi ad ulteriora*.

11 In causa B. Benedicti XI. ante progressum ad ulteriora revisioni fuere supposita quædam commentaria in *cap. 5. Matthæi*, quæ tamen fortasse non ab eo, sed a Benedicto XII. sunt composita. At vel Postulatores id neglexerunt, vel Congregatio censuit, non ita facile opus illud Benedicto XII. adscribi posse.

12 His omnibus addendum, numquam dici posse doctrinam Servi Dei approbatam a S. Sede, etiamsi judicium Revisorum, quod ea decretis Urbani VIII. non adversetur, admissum a Congregatione fuerit, & a Pontifice confirmatum. Quare potest reverenter impugnari, etiamsi Auctor inter Beatos, aut Sanctos relatus fuerit, uti de doctrina S. Bernardi sensit Nicolaus Monachus in epist. ad Petrum Cellensem.

CAPUT XXXV.

De signatura Commissionis in genere.

1 &c. HÆC signatura est supplicatio a Postulatoribus summo Pontifici exhibita, & ab eodem admissa, atque subscripta, per quam Congregationi rituum impertitur facultatem procedendi in causa Beatificationis, & Canonizationis alicujus Servi Dei. Ex Constitutione 74. Sixti V. non videtur necessaria pro unaquaque causa; quod quidem testatus est etiam Cardinalis Gesualdus in causa S. Hyacinthi: nunc tamen omnino requiritur, cum ejus formula decretis Urbani VIII. inserta sit.

5 Ante institutam rituum Congregationem, petentibus Principibus, aut populis alicujus Canonizationem, Pontifex, re Cardinalibus in Consistorio exposita, committebat Episcopis inquisitionem in genere, & in specie. Examen vero processus prius Auditoribus, inde tribus Cardinalibus deferebat. Hæc vel vivæ vocis oraculo expediebantur, vel in libris Consistorii describebantur, cum in antiquis monumentis nulla sit mentio *Commissionis*.

6 Instituta Congregatione rituum, consuevit expediri Breve, ac dirigi eidem Congregationi. Aliquando Pontifex in eodem Brevi facultatem dedit Congregationi procedendi in genere,

& in specie, ut in causa S. Philippi Nerii, & aliorum. Interdum in uno Brevi facultatem in genere; in alio facultatem in specie concessit, ut in causa S. Teresiæ.

7 Tunc quoque Auditores Rotæ examinabant processus: quare ipsis dirigebantur Commissiones, expeditæ in scriptis a Cardinali Præfecto Congregationis post summi Pontificis oraculum. Aliquando tamen Pontifex ipse has Commissiones signavit, sed sine Brevis expeditione.

8. 9 Editis Urbani VIII. decretis in desuetudinem abierunt Commissiones per Breve, adeoque iisdem decretis inserta fuit forma Commissionis, complectens inquisitionem in genere, & in specie, reservata tamen Pontifici facultate demandandi expeditionem Commissionum pro unoquoque articulo. Sæpe Advocati Consistoriales in publico Consistorio petierunt, ut hæ Commissiones signarentur. At sive præcessisset, sive non, hujusmodi instantia, cum ageretur de signanda Commissione introductionis causæ Beatificationis, & Canonizationis, cogebatur Congregatio præparatoria, in qua Cardinalis causæ Relator exponebat contenta in processibus ordinariis, vel in documentis extrajudicialibus. Si ex his desumeretur fama sanctitatis, & virtutum, vel Martyrii, aut miraculorum, decernebatur, ut in prima Congregatione generali Commissio Pontifici exhiberetur. In Congregatione generali Relator prædicta repetebat, additis Principum petitionibus pro Canonizatione; tum si fama satis probata videretur, Pontifex Commissionem signabat. Hæc desumuntur ex regestis Congregationis pro causa Servi Dei Alexandri Luzaghi.

10 Post hæc recenti consuetudini viam aperuerunt decreta Innocentii XI. Nunc enim, aperto processu ordinario, & electo causæ Relatore, Procurator informationem componit, quam una cum processu Fidei Subpromotori communicat. Promotor Fidei animadversiones exarat, quibus Procurator respondet. Causa deinde in Congregatione ordinaria proponitur; si hæc annuat, Procurator Commissionem componit, & Promotori communicat; hic in calce testatur, se eam vidisse. Exhibetur denique Secretario Congregationis, & per hunc Pontifici, qui eam signat per verbum *placet*, addita prima littera sui nominis, quod ante Pontificatum habebat: prius tamen citandus est Fidei Promotor.

11 Signatura Commissionis nullum importat cultus initium; sed solum efficit, ut obtineri possint litteræ remissoriales, & compulsoriales pro Apostolicis processibus construendis.

12 Signata Commissione, S. Sedes manum ad causam apposuisse dicitur, nullusque potest amplius ei se immiscere. Sola Commissionis petitio ejusmodi appositionem non inducit, juxta decretum in causa Servorum Dei Jacobi Salesii, & Guillelmi Saltamochii 15. Febr. 1659. editum.

CAPUT XXXVI.

De signatura Commissionis *in causis, quæ post Urbani VIII. decreta introducuntur, & quæ procedunt per viam non cultus*.

1 Commissio introductionis in his causis importat facultatem expendendi sententiam Ordinarii super non cultu. Si Ordinarius processum, & sententiam super eodem omiserit, importat facultatem constituendi Delegatum pro iis peragendis, necnon inquirendi in genere, & in specie. Ad hanc Commissionem obtinendam sequentia requiruntur.

2 &c. Primum. Non est petenda in Congregatione rituum, nisi post decennium a die exhibiti processus ordinarii, ut eruitur ex decretis Innocentii XI. Si Postulatores velint hanc petitionem ante decennium proponere, exquirenda est dispensatio Apostolica, quæ sæpissime conceditur, ut ex pluribus

ribus causisli cogitur. Conceditur vero vel ob gravem ætatem testium in processu ordinario examinatorum, vel ob magnam temporis distantiam ab obitu Servi Dei ad ejusdem processus constructionem.

5 Secundum. Non est petenda in Congregatione ordinaria, nisi Pontifex permiserit; nam ex decretis Urbani VIII. hæc petitio proponenda est in Congregatione generali. Sed cum hæc non tam frequenter cogi possit, & in eadem proponenda sint dubia præcipua, Pontifex permittit, ut signatura Commissionis in Congregatione ordinaria petatur.

6 Tertium. Huic petitioni præmittenda est revisio operum Servorum Dei, de quibus supra actum est.

7 &c. Quartum. Debent accedere petitiones spontaneæ, & repetitæ Regum, & Principum, aliarumque personarum authenticarum, ut eruitur ex Cæremoniali Romano (a) edito sub nomine Archiepiscopi Corcyrensis, nec non ex decretis generalibus Urbani VIII, & ex pluribus causis, & monumentis. Authenticæ personæ sunt Laici, & Clerici in dignitate constituti. Hæ petitiones debent exprimere magnam sanctitatis, aut Martyrii, & miraculorum famam, piumque obtinendæ Canonizationis desiderium. Principes aliquando per se, nonnumquam per Legatos preces summo Pontifici exhibuerunt. Nunc fere semper id fit per epistolas, quarum præcipuæ eduntur in summario informationis, reliquis solum indicatis, vel omnes in libello separato imprimuntur.

a sect.6.c.1

11 Quintum. Exhibendi sunt processus omnes auctoritate ordinaria compilati. Olim Commissiones introductionis expediebantur, antequam hi processus aperirentur, nec alium usum decreta Urbani VIII. induxerunt. At nunc ex decretis Innocentii XI. omnes ante Commissionem aperiendi sunt, & exhibendi Fidei Promotori, etiamsi Postulatores protestentur, aliquem ex iis esse nullum, eoque uti nolle, ut contigit in causa S. Vincentii de Paulis, & aliorum.

12 Sextum. Processus Ordinarii super fama virtutum, & miraculorum, quorum ope petitur Commissio introductionis, *nullitatis* vitio carere debent, juxta disciplinam sacræ Congregationis. Postulatores dum poscunt, ut admittatur Commissio, indicant validitatem processuum, Promotor Fidei vero adversatur. Hæc tamen non sufficiunt ad validitatem processuum statuendam, quamquam non sunt superflua, cum dedeceat introducere causam ex processibus evidenter nullis.

13 Septimum. Fama virtutum, & miraculorum per processus ordinarios plene comprobanda est, ut eruitur ex forma Commissionis generalis impressa in decretis Urbani VIII: pro obtinenda tamen hac signatura Commissionis non requiritur, ut probentur in specie virtutes, & miracula, ut edicunt regesta sacræ Congregationis. In more autem positum est, ut Promotor Fidei famam impugnet, & Postulatores illius oppositiones diluant.

14 &c. Octavum. Nil obstare debet causæ introductionis: idque eruitur ex decretis Innocentii XI. Hoc tamen obstaculum tanti ponderis esse debere dixerunt Promotores Fidei, ut statim appareat, non posse in discussione causæ superari, & assimiletur exceptioni peremptoriæ, quæ in causis civilibus non sinit introduci judicium. Equidem licet Constantinus Magnus, & Joannes Jejunator Patriarcha Constantinopolitanus inter Sanctos recenseantur in Menologio Græcorum, tamen si eorum Canonizatio apud Sedem Apostolicam pertractanda esset, introductioni causæ obicem poneret, quod primus Eusebianis artibus circumventus S. Athanasium male acceperit: secundus Œcumenici nomen assumpserit. Contra vero quamquam in causis Ven. Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal, & S. Vincentii de Paulis Promotor Fidei negasset, signandam esse Commissionem introductionis, eo quod

quod in prima testes solum auriti in processu ordinario examinati essent super fama sanctitatis, & virtutibus; in secunda vero S. Vincentius familiaritatem habuerit cum quodam hæresis labe infecto: signata tamen fuit Commissio sub obtentu, quod in causæ decursu opposita eluderentur. Cæterum sacra Congregatio, sublato penitus obice a Postulatoribus, signaturam Commissionis absolute admittere consuevit. Si obex non fuerit plene sublatus, eamdem signaturam admittit, reservata obicis discussione ad judicium de virtutibus, ut contigit in causa Servæ Dei Joannæ a Cruce, & aliorum. Hæc reservatio, si in decreto omittatur, pro apposita habenda est, cum Promotor Fidei, dum agitur de virtutibus, resumere debeat obstacula, quæ non omnino sublata sunt in signatura Commissionis.

19 Tandem ex decretis Innocentii XI. pro obtinenda signatura Commissionis opus est, ut post prædictum decennium Episcopi novis litteris testentur continuationem, & incrementum famæ. Quam quidem continuationem, & incrementum per has litteras absque alio processu probari censuit sacra Congregatio in causis Servorum Dei Aloysii La Nuza, & Veronicæ de Laparellis.

20. 21 Cum introducenda esset causa Servi Dei Joannis de Avila, Promotor Fidei exegit processum in tribunali Inquisitionis Hispaniarum, ad quod Servus Dei fuerat delatus, constructum, ut perpenderetur, num in eo quidquam signaturæ Commissionis, aut famæ sanctitatis obsisteret. Summus Pontifex Benedictus XIV. processum ad se transmitti jussit, perlegit, & clausum ad idem tribunal remisit; ac simul in decreto (a) super hoc edito testatus est, Servum Dei fuisse a Judicibus *immunem a delicto declaratum*, ejusque virtutes *concordi multorum testimonio clarius elucere*; ideoque nil amplius a Fidei Promotoribus ex hoc processu inquirendum esse.

a 3. Apr. 1742.

CAPUT XXXVII.

De signatura Commissionis in causis, quæ post Urbani VIII. decreta introducuntur, & quæ procedunt per viam casus excepti.

1 HÆC Commissio importat facultatem expendendi sententiam a Judice ordinario latam super casu excepto; aut constituendi Judicem delegatum, qui processum super eodem casu construat, & sententiam ferat, si Ordinarius hæc non præstiterit: necnon inquirendi in genere, & in specie super virtutibus, aut Martyrio, & miraculis, post indultam venerationem patratis.

2 Quæ in antecedenti capite exposita sunt pro obtinenda Commissione in causis procedentibus per viam non cultus, locum sibi vindicant in causis casus excepti, nisi quod in his non est expectandum decennium a die exhibiti processus ordinarii, ut respondit Congregatio rituum (b) in causa Servi Dei Ægidii a Laurentiana, & aliorum. b 9. Jul. 1695

CAPUT XXXVIII.

De Commissione, quæ dicitur Reassumptionis.

1. 2 DUplex est hæc Commissio. Alia respicit causas procedentes per viam non cultus post decreta Urbani VIII. introductas. Alia causas ante eadem decreta inchoatas, ac nondum absolutas. Prima exigitur in transitu a formali Beatificatione ad Canonizationem, ut expendantur, quæ post indultam Beatificationem supervenerunt, ut constat ex causa S. Ludovici Bertrandi, & aliorum.

3. 4 Olim pro obtinenda hac Commissione fiebant processus super famæ sanctitatis, & venerationis incremento. Nunc Postulatores exhibent supplicem

plicem libellum, *extrajudicialibus* attestationibus de eodem incremento refertum. Signatur, sicut aliæ Commissiones: nec Promotor Fidei obsistit. Non requiritur tamen in causis, quæ introducuntur post decreta Urbani VIII, & procedunt per viam casus excepti.

5 Quod spectat ad causas ante decreta Urbani introductas, ipsa decreta statuunt, ne eædem agitentur, nisi obtenta a Pontifice facultate. Huic facultati substituta fuit *Commissio reassumptionis in statu, & terminis*, per quam datur facultas resumendi causam, conficiendi auctoritate Apostolica processus, ac ferendi sententiam super non cultu, aut casu excepto, ac cætera peragendi usque ad Canonizationem.

6 &c. Pro obtinenda hac Commissione reassumptionis non exiguntur omnia, quæ necessaria sunt in Commissione introductionis. Opus tamen est, ut revisioni subdantur opera, quæ forte Servus Dei conscripsit, sed Congregatio nondum expendit: rursus ut exhibeantur, & examinentur processus omnes, si adsint, tam auctoritate ordinaria, quam Apostolica confecti: tandem ut ostendatur fama sanctitatis, ejusque incrementum; nec non obstacula in discussione causæ insuperabilia absint.

9 &c. Expendendi sunt processus, si adsint, ut constet, an ex eis probetur fama sanctitatis, virtutum, aut Martyrii, & miraculorum, aut aliquod obstaculum contineant. Quod si ante decreta Urbani VIII. virtutes a Rotæ Auditoribus, & a Congregatione approbatæ fuissent; aut processus ordinarius non reperiatur, exhibitus tamen fuerit, dum ante eadem decreta signata fuit Commissio: vel demum processus Apostolici, pariter ante decreta Urbani, initium, sed non complementum habuerint, signatur Commissio reassumptionis, quin ejusmodi processus exhibeantur, ut ex pluribus causis colligitur. Demum evincenda est fama sanctitatis, aut Martyrii, & miraculorum, ejusque continuatio usque ad petitionem Commissionis reassumptionis: sed huic probationi sufficiunt attestationes *extrajudiciales*, ut contigit in causa B. Benedicti a S. Philadelphio, & aliorum. Petitur vero, ac signatur Commissio reassumptionis eodem ordine, ac Commissio introductionis.

13. 14 In causis SS. Agnetis a Monte Politiano, & Peregrini Latiosi Sedes Apostolica ante decreta Urbani VIII. in eorum honorem concesserat Officium, & Missam, attentis dumtaxat monumentis, & attestationibus *extrajudicialibus*. Cum vero post decreta ageretur de expedienda Commissione, invaluit dubium, num hæc dicenda esset *introductionis*, an potius *reassumptionis*, eo quod causæ viderentur introductæ, dum Sedes Apostolica Officium, & Missam indulserat. Verum iis nominibus omissis, Commissio appellata fuit *in statu, & terminis*. Hac Commissione signata in causa S. Agnetis, cum discuterentur miracula, inter hæc unum erat, super quo Ordinarius processum compilaverat. Contendit Promotor Fidei, hoc miraculum non posse probari ex processu ordinario, utpote nullo, cum constructus esset, postquam Sedes Apostolica per prædicta indulta manum ad causam apposuerat. Hanc manus appositionem negarunt Postulatores innixi rationibus ab alio Promotore Fidei adornatis, scilicet introductionem causæ, adeoque manus appositionem desumendam esse ex Actis judicialibus. Quapropter sacra Congregatio processum admisit. Hinc appositio manus S. Sedis ex signatura Commissionis, non ex indultis ope documentorum *extrajudicialium* latis deducenda est.

CA-

CAPUT XXXIX.

De substantia, & usu, seu praxi judicii in genere super fama sanctitatis, aut Martyrii.

1 &c. Signata Commissione introductionis causæ procedentis saltem per viam non cultus, expediuntur litteræ remissoriales, ut fiat auctoritate Apostolica processus super fama sanctitatis, aut Martyrii. In his causis non est instituenda inquisitio in specie, nisi absoluta inquisitione in genere, ut eruitur ex Ordinibus Canonizationum apud Mabillon. (*a*), & alios. Suffragantur decreta generalia Urbani VIII., & Doctores communiter. Ac licet ante eadem decreta, aliquando ex *dispensatione* facta sit inquisitio in specie, omisso processu in genere; post eadem tamen vix hujus dispensationis exemplum invenietur in causis Confessorum, aut Virginum, vel nec Virginum, nec Martyrum procedentibus per viam non cultus; bene vero in causis Martyrum per quamcumque viam procedant; vel etiam in reliquis causis memoratis, si versentur inter exceptas a decretis Urbani.

a musf. Ital. to. 2.

5, 6 Superfluum esse processum in genere super fama sanctitatis, utpote re nota, scripsit Contelorus (*b*) cum aliis. Fama vero in processu ordinario comprobata, admitti posse *dispensationem* ab inquisitione in genere, putarunt Auctores relationum causarum SS. Caroli Borromæi, & Ignatii. Sed utcumque hæc ante decreta Urbani VIII. probabilia essent; nunc omnino rejiciuntur. Oppositum enim eruitur ex formula litterarum remissorialium, cui aliæ rationes suffragantur.

b de Canoniz. SS. c. 23. n. 6.

7 Fama sanctitatis in genere est communis opinio de integritate vitæ Servi Dei, ac de excellentibus ejus virtutibus, & miraculis. Fama Martyrii est communis opinio de morte pro Fide Christi, aut pro virtute ad eamdem spectante, patienter tolerata, signisque, aut miraculis suffulta.

8 &c. Quæ ad substantiam hujus judicii pertinent, continentur in decretis generalibus Urbani VIII. Ut autem veritas famæ elucescat, *interrogatoria* decretis inserta proponunt inquirendum de ejus amplitudine, origine, incremento, & duratione.

11. 12 Quod spectat ad judicii praxim: misso ad Urbem processu in genere, una cum epistola Episcoporum, qui Congregationi significent fidem testium, & processus momentum, petenda est in Congregatione ordinaria facultas illum aperiendi, eoque aperto, proponitur in Congregatione generali, vel, *ex dispensatione*, in ordinaria dubium de ejus validitate, & relevantia. A Promotore Fidei impugnanda est validitas processus, & probatio famæ sanctitatis: Postulatores distinctis scripturis utramque tueri debent. Si sacra Congregatio utramque admiserit, & Pontifex confirmaverit, absolutum dicitur judicium super fama sanctitatis. Quæ dicta sunt de epistola ab Episcopis scribenda, desumuntur ex forma Commissionis generalis edita inter decreta generalia Urbani. Quæ de petitione proponenda in Congregatione generali, eruuntur ex iisdem decretis generalibus. Nunc tamen omnis causa super fama in genere per *dispensationem* proponitur in Congregatione ordinaria, eo quod Pontifex semel, aut bis tantum in anno Congregationi interesse possit.

13 Usus recentior in quibusdam discrepat ab antiquiori. Nunc enim fit processus formalis super inquisitione in genere: olim processus in genere fiebat cum testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis. Nunc Judices processum ad Urbem mittunt: olim absoluta inquisitione de fama sanctitatis in genere, aliquando susceperunt inquisitionem in specie, quin primam inquisitionem ad Urbem mitterent, ut eruitur ex causis SS. Laurentii Justiniani, & Jacobi de Marchia.

CA-

CAPUT XL.

De Famæ probatione.

1 A Testibus, ab Historicis, a donariis, tabellisque votivis, sepulcro Servi Dei oblatis, hæc probatio desumi posset; Sed cum forma Commissionis generalis loquatur solum de testibus; cætera erunt pura adminicula.

2. 3 Fama de Jure probatur duobus testibus, sed ex instituto sacræ Congregationis sex, aut octo examinantur. Non est necesse, ut sint concordes, sed sufficiunt singulares singularitate *adminiculativa*, quia agitur dumtaxat de probatione in genere, ut explicant Molphesius (*a*), Castellanus (*b*), & alii. Hanc doctrinam admisit Congregatio rituum in causa Servi Dei Martini Porres, & aliorum. Si a die confecti processus ad diem, quo in Congregatione proponitur dubium de fama sanctitatis in genere, tempus notabile effluxerit, continuatio famæ satis probatur per epistolas Ordinarii, ac testes ad perpetuam rei memoriam examinatos, ut in causa Servi Dei Joannis Baptistæ a Conceptione.

a consil. 46. n. 70. & seq.

b in tract. de Canoniz.

4 &c. In hoc diversa sentiunt Bartolus (*c*), & Baldus (*d*). Primus enim docet, testi famam asserenti, nominandam esse personam, a qua rem audivit. Alter vero sufficere, ait, si testis asserat, se audivisse rem publice dici. In judicio famæ sanctitatis in genere retinenda est sententia Bartoli, eamque, admisit sacra Congregatio in ultimo interrogatorio super eadem fama, teste Petro Francisco de Rubeis, olim Fidei Promotore, in causa S. Philippi Benitii. Opinio Baldi admitti potest in factis antiquissimis, cum in his difficillime exprimi possit famæ origo; vel forte cum fama deducenda sit ex processu auctoritate ordinaria confecto pro obtinenda signatura Commissionis. Id forte sentiunt Doctores, asserentes famam satis comprobari, si plures testes de illa deponant, licet non exprimant Auctores, a quibus ortum habuerit.

c in l. de Minore §. Plurimum n. 23. & seq. ff. de quæst.

d in l. Prima n. 3. C. ad Macedonianum, & in cap. Præterea n. 10. de test.

8. 9 Famæ origo legitime deduci nequit ex vita Servi Dei recenter edita; ut asseruit Prosper Bottinius Fidei Promotor in causa Servi Dei Joannis de Ribera, & eruitur ex decretis generalibus Urbani VIII. Deduci tamen potest ex vita antiqua, typis edita a probato Auctore, vel ex conscripta a recenti, & probato Auctore, si eadem processibus inniteretur, eamque graves electi viri approbassent, & cum processibus contulissent ac nonnulli Cardinales, jussu Pontificis examinassent, typisque tradi posse censuissent; horum vero judicium a summo Pontifice approbationem obtinuisset, ut contigit in vita S. Aloysii Gonzagæ, quæ a P. Cepario conscripta fuit.

CAPUT XLI.

De his, quæ famæ sanctitatis obstare possunt.

1 INquirendum esse specialiter, an Canonizandus persecutiones passus sit, & cum caritate sustinuerit, advertunt S. Antoninus (*e*), aliique plures. Omnes Sancti, præcipue clariores, passi sunt calumnias. Ipse Christus, tamquam seditiosus (*f*), insanus (*g*), & seductor (*h*) traductus est. Ab ejus exemplo argumentum consolationis hausisse viros probos, ait Hincmarus Remensis (*i*). Paulus quoque, Stephanus, Athanasius, aliique Patres calumnias non effugerunt. Hæc opera esse diaboli, ait S. Cyprianus (*k*). Consilium Dei in permittendis piorum calumniis ostendit S. Gregorius in epistola (*l*), qua solatur Theoctistam calumniis impiorum gravatam.

e in summ Theol. par 3. tit. 12. c. 8. §. 1.

f Luc. 23.

g Marc. 2.

h Matth. 27

i in præf. ad opusc. advers. Hincmar. Laud. oper. to. 2.

k epist. 52. ad Antonian.

l to. 2. oper. l. 11. epist. 45. alias 39.

2 Argumentum latissime prosequitur Theophilus Raynaudus (*m*). Porro calumniæ adversus Sanctos viventes, aliquando ante obitum, interdum cum obitu, quieverunt: nonnumquam post obitum verbis, & scriptis promotæ,

m oper. to. 12. in hoploth. contra ict. calumn.

aut excitatæ ſunt. Proinde non mirum, ſi in proceſſibus ſuper fama ſanctitatis, virtutum, Martyrii, & miraculorum, aut ſuper ipſis, teſtes, & Hiſtorici adverſantes reperiautur. Profecto, re adhuc integra, Promotor Fidei his teſtibus, & Hiſtoricis in animadverſionibus inhærere: Poſtulatores vero illius oppoſitiones diluere: Qui autem Congregationi rituum interſunt, cuncta mature perpendere debent.

3 Pluribus exemplis hæc illuſtrari poſſent. Pro cauſa Martyris ſit illud S. Thomæ Cantuarienſis, quem juſte damnatum ob rebellionem in Regem, adeoque nec Martyrem, nec Beatum eſſe, perperam dixit Rogerus Normannus. Pro cauſa Confeſſoris ſit aliud S. Bernardini Senenſis, qui Amadeum quemdam, Mediolani errores diſſeminantem, monitumque in perfidia obſtinatum denuntiavit Eccleſiæ, & in concione nominavit, ut Fideles eum vitarent. Amadeus ſententiam ſibi favorabilem ab aliis furtim obtinuit, ac mortuo Bernardino ad hujus famam denigrandam publicavit. Sed Nicolaus V. irritam, ac Bernardinum a culpa immunem declaravit.

4 &c. Hic nonnulla de teſtibus, & Hiſtoricis adnotanda ſunt, ut dignoſcatur, quando eis in hac materia fides tribuenda ſit. Si nonnulli teſtes famam ſanctitatis plene comprobent, alii eliminent, advertendæ ſunt qualitas teſtium, cauſa dictorum, & aliæ circumſtantiæ, ut rectum ſuper fama feratur judicium, juxta Maſcardum (*a*), & alios. Ideoque contemnendum eſt teſtimonium ex odio in Servos Dei ortum, ut ſiquis in cauſa S. Caroli depoſuiſſet, eum immane jugum impoſuiſſe, cum in ſuis repetitis Conſtitutionibus collapſam Cleri diſciplinam correxit. Idem dicendum de teſtibus, qui Divina, vel nullatenus, vel ſolum cum riſu percipiunt, ut ſi quis in cauſa Catharinæ Sveciæ filiæ S. Birgittæ famæ ſanctitatis obſtitiſſet, eo quod illius frater caſtitatem in matrimonio ab ea ſervatam irriſerit. Demum ſi rumor adverſus mores Servorum Dei cito evanuerit, fama vero ſanctitatis perſeveraverit, huic perſeverantiæ erit deferendum, ut monet S. Hieronymus in epiſt.54. ad Furiam.

a de prob. concl.750.

8 &c. Hæc Hiſtoricis aptari poſſent: ſed ut ſpecialia de his exponantur, S. Hilarius Arelatenſis Epiſcopus Celidonium e ſua Sede dejecerat: appellantem ad Sedem Apoſtolicam S. Leo coram Epiſcoporum Concilio, ac præſente Hilario, reſtituit. Hinc diſſidiorum origo inter SS. Hilarium, & Leonem. Auctor vitæ S. Hilarii (*b*) narrat, hunc, ut Celidonii appellationem agnovit, ad Romanum Concilium acceſſiſſe, & in eo humiliter ſe geſſiſſe: cumque vidiſſet Celidonium ſententia S. Leonis ad Sacra adm ſſum, eumdem Pontificem tamquam allucinatum rogaſſe, ut factum ſecreto emendaret, demum, ne cum Celidonio communicaret, ab Urbe receſſiſſe. Sed aliter res ſe habuit, juxta epiſtolas S. Leonis (*c*), ex quibus S. Hilarium in pluribus exceſſiſſe deſumitur. Etenim de S. Leone injuſte conqueſtus Pontificale de Celidonio judicium ſprevit, hujuſque communionem reſpuit, & in Synodo ex iracundia inſolenter locutus eſt. Demum poſt abſolutum Celidonium clam ex Urbe, Pontifice inſalutato, diſceſſit.

b to.1.oper. S. Leonis pag.363.

c to.1.oper. epiſt.10.

11 Cardinalis Baronius *in notis ad Martyrol.* (*d*) ingenue ait, ſe de Hilarii ſanctitate aliquando dubitaſſe, perplexitatem tamen depoſuiſſe, non quod narrationem Auctoris vitæ S. Hilarii, qui audita ſcripſerat, anteferendam cenſuerit epiſtolis S. Leonis, ſed quia totum ſe convertit ad placandum S. Leonem, teſte eodem Auctore, & exceſſuum pœnitentiam egit, adeo ut ejus nomen in pluribus Martyrologiis inter Sanctos recenſeatur, & præter alios S. Leo (*e*) ipſum poſt obitum tamquam Sanctum laudaverit. Quapropter non videtur obeſſe cujuſpiam ſanctitati, aut ſanctitatis famæ, ſiquis falſa crimina, ab aliis accepta, de eo ſcripſe-

d ad 5. Maii

e epiſt. 36. cit. to.1.

scripserit; aut si, licet vera, per pœnitentiam tamen deleta fuerint.

12 Venerabilis Robertus de Arbrisello monasterium fundavit in silva Fontis-Ebraldi, cujus regulam approbarunt Paschalis II. & Callistus II. Ejus virtutes, & miracula referunt Bollandiani (a), aliique. Veruntamen tamquam cum fœminis nimis familiariter versatum per epistolam (b) increpavit Goffridus Gallus Cardinalis S. Priscæ. Nonnulli, ut genuinam, admittunt, alii apocrypham existimant. Omnes consentiunt, Roberti sanctitati, ab egregiis, & coetaneis viris commendatæ, non officere, utpote scriptam a Goffrido falsis rumoribus decepto.

a ad 25. Febr. to. 3.

b 47. l. 4. in Bibl. PP. to. 21.

13 Mortuo Turstino Eboracensi Archiepiscopo, nonnulli ex Canonicis Willelmum ejusdem Ecclesiæ Thesaurarium, alii Henricum Murdach elegerunt. Primus ab Episcopo Wintoniensi consecratus est; sed eum in Synodo Parisiensi Albericus Hostiensis Episcopus auctoritate Apostolica deposuit sub Eugenio III, qui etiam secundum consecravit. S. Bernardus (c) ab aliis deceptus primum in quibusdam epistolis male accepit: sed iis omnibus mortuis, Anastasius IV. Willelmum innocentem in suam Eboracensem sedem restituit; ac post obitum virtutibus, & miraculis clarum Honorius III. Sanctis adnumeravit. Quocirca si neque Willelmi, neque Bernardi Canonizationi obfuerunt ejusmodi epistolæ, nec alterius sanctitatem inficient crimina a gravi Scriptore objecta, sed a legitimo Judice sublata.

c volum. 1. oper.

14 Plura in S. Norbertum protulit Petrus Abaelardus (d). Alii adversus SS. Vincentium Ferrerium, & Ignatium falsa crimina scriptis adornarunt, quin tamen aut primi cultum, aut secundorum Canonizationem impediverint; hinc sanctitatem, aut famam Servi Dei nequit denigrare Historicus, qui malo animo, & per calumniam scripserit.

d serm. de S. Joann. Bapt.

CAPUT XLII.

In quo exposita confirmantur exemplis causarum in sacrorum rituum Congregatione peractarum.

1. 2 Sanctum Jacobum de Marchia famæ nimis sollicitum, dum de Sanguine Christi cum Inquisitore Brixiensi contenderet, asserit Jo. Gobellinus (e). Pius II (f), S. Joannem de Capistrano tamquam inanis gloriæ cupidum ob victoriam a Christianis adversus Turcas in Hungaria obtentam traducit. Hæc famæ sanctitatis eorumdem opposuit Promotor Fidei. Et quamvis Pius II. utrumque a miraculis laudaverit, & Callistus in bulla indictiva festi Transfigurationis Domini de S. Joanne, utpote illi victoriæ præsente, honorifice locutus fuerit, Postulatores tamen, his omissis, eosdem aliis argumentis ab impactis vitiis vindicarunt. Cumque sacræ Congregationis judicium pro fama sanctitatis steterit, sequitur, non obstare sanctitati Servi Dei, quod gravis Auctor judicium præcipitanter de illo tulerit, aut ab eo narrata non subsistant.

e In comment. Pii II pag. 278.

f l. de Europ. c. 4.

3 B. Gregorium X. defecisse dissimulando scelus Turrianorum adversus Othonem Archiepiscopum Mediolanensem, scribunt Stephanardus de Vicomercato, & Galvanus Flamma. Quin etiam nefarii consilii participem faciunt Gregorius Merula, & Paulus Jovius. Hæc famæ sanctitatis B. Gregorii opposuerunt Promotores Fidei, cum ejus causa post Urbani decreta resumeretur. Scriptores tamen, utpote Othoni nimium addictos, fraudis, & mendacii ex pluribus Auctoribus, & monumentis egregie redarguit Petrus Maria Campus causæ Postulator in apologia typis impressa *in suis historiis Ecclesiæ Placentinæ par. 2.*, & in apologetico pro usu sacræ Congregationis exarato. His perpensis, eadem Congregatio illibatam censuit famam sanctitatis

T 2 Grego-

Gregorii, & causæ resumptionem admisit: maxime cum dissimulatio criminis, juxta responsum Hilarii Papæ, aliquando prudentiæ, non ignaviæ sit adscribenda. Exemplo hæc sunt, famam sanctitatis non corrumpi criminibus, quæ Scriptores objecerunt, ut rem gratam facerent his, quorum factionem tuebantur, mercede, aut præmii spe conducti, ut loquitur Cardin. Gotti (*a*).

a Theol. to. 1. qu. 3. de loc. Theol. dub. 11. §. 3.

4 &c. Narrat S. Petrus Damiani (*b*), B. Petrum Urseolum obtinuisse dignitatem Ducis Venetiarum, quia Decessoris sui Petri Candiani peremptoribus faverat: ad scelus expiandum, consilio Abbatis Guarini, Marini, & Romualdi, abdicasse dignitatem, & Ordini S. Benedicti nomen dedisse. Hac narratione usus est Promotor Fidei, ne in honorem Urseoli Officium, & Missa concederentur. Postulatores opposuerunt Auctorem vetustissimi *chronici Veneti in Vaticana bibliotheca* asservati, qui testem oculatum se ostendit, & Candiani necem referens, Petri ad Ducatum assumptionem tribuit sanctitati, qua a primis annis floruit. Huic alii Scriptores suffragati sunt. Quibus, aliisque fundamentis innixi Postulatores, nullam S. Petro Damiani fidem in hoc præstandam esse contenderunt, multo magis, quod in *prol. vitæ S. Romualdi* testatus sit, se non agere Historicum, sed collectorem Actorum S. Romualdi. His omnibus perpensis, & attenta dignitatis abdicatione, per quam narrata a S. Petro Damiani, etiamsi vera, dicenda essent sublata, sacra Congregatio Postulatorum supplicationem admisit.

b to. 2. in vit. S. Romualdi c. 5.

8. B. Benedicto XI. obloquitur in sua historia Ferretus Vicentinus (*c*): sed illius virtutes commendat Dinus Compagnius (*d*) Auctor coævus; Ferreto autem plures adversantur. Idcirco causæ B. Benedicti in Congregatione pertractatæ non obfuit odium unius Scriptoris.

c to. 9. Scriptor. rer. Ital.

d l. 3. chron. Florent.

9 Inter alia, quæ de Joanne Verger de Haurane Abbate Sigiranni circumferuntur, Aloysius Episcopus Abelly in vita S. Vincentii de Paulis refert, fuisse Cornelio Jansenio familiaritate junctum, hæresi Calvinianæ addictum, & in pluribus a Fide Catholica defecisse. Edita S. Vincentii vita, prodiit liber anonymus, cujus Auctor hæreticus enixe contendit, Vincentium fuisse eidem Abbati familiaritate conjunctissimum, plurimumque favisse. Promotor Fidei omnia hæc in judicio famæ sanctitatis, & virtutum Vincentii opposuit. Sed Postulatores ex multorum testimonio demonstrarunt, Vincentium amicitiam cum Abbate penitus dissolvisse, postquam illum, licet fraterne correctum, in hæresi tamen pertinacem cognovit, ejusque doctrinæ venenum omnibus patefecisse. His alii Auctores, pluraque monumenta consentiunt. Ex quibus omnibus sacra Congregatio censuit, nullum Vincentii famæ in genere, nullum virtutibus in specie præjudicium ab Auctore hæretico fuisse illatum.

10. 11 Plura de fide Historicis tribuenda, alibi dabuntur. Adducta satis innuunt, non omnibus Historicis, Servos Dei male accipientibus, esse deferendum, sed alios contemporaneos, gravioresque consulendos, præcipue si priores fuerint Hæretici, ut contra Hæreticos Magdeburgenses S. Annoni obloquentes monet Baronius (*e*).

e in not. ad Martyrol. ad 4. Dec.

CAPUT XLIII.

De validitate Processuum, & signanter eorum, qui auctoritate ordinaria conficiuntur.

1 Tres sunt processuum species in causis Beatificationis, & Canonizationis. Prima eorum, qui auctoritate ordinaria construendi sunt super fama sanctitatis, vel Martyrii, virtutum, & miraculorum. Altera eorum, qui ordinaria, & Apostolica auctoritate fiunt super non cultu, vel casu excepto. Tertia conficiendorum auctoritate Apostolica, vel super fama sancti-

sanctitatis in genere, vel super virtutibus, aut Martyrio, vel miraculis in specie, ante, & post Beatificationem.

2 &c. Primi quoad validitatem juxta decreta Innocentii XI. examinandi sunt in Congregatione rituum, dum petitur signatura Commissionis. Alteri ex decretis generalibus, nisi *dispensatio* Apostolica accedat, subeunt validitatis examen in Congregatione ordinaria, dum proponitur dubium de confirmanda sententia Ordinarii, vel Delegati super non cultu, vel casu excepto. Ultimorum tandem validitas ex decretis Urbani discutienda esset in Congregatione generali, nunc tamen ex Apostolica *dispensatione* expenditur in ordinaria. Verumtamen validitas processus super fama sanctitatis in genere discutitur cum dubio de eadem fama, aliorum vero separatim a dubio.

5. 6 Validitas processus ordinarii super fama sanctitatis, aut Martyrii iterum discutienda est, si Postulatores, signata Commissione, eodem una cum processibus Apostolicis super virtutibus, Martyrio, ac miraculis in specie uti velint in *linea* æqualis probationis, & non tantum adminiculi, cum adminiculum quidem, sed non probatio, ex processu nullo desumi valeat. Omitti posset hæc iterata discussio, si Promotor Fidei in signatura Commissionis omnia validitati opposuisset, & mox testaretur se nihil habere addendum, peteretque resumptionem suarum animadversionum, & responsionum Postulatorum.

7 &c. Ut Ordinarii processum rite construerent super fama sanctitatis, Martyrii, & miraculorum, exarata fuit (*a*) epistola *circularis* instructiva, ut scilicet, antequam processum inchoarent, Pontificem certiorem facerent de iis, quæ super postulatis occurrerent, & nisi necessitas urgeret, responsum expectarent: processus vero ante compilatos ad Urbem mitterent. Epistolam hanc nec approbavit, nec misit sacra Congregatio; sed aliam clariorem (*b*), in qua plura descripsit ab Ordinariis servanda in prædictis processibus conficiendis. Nonnulla mox addidit Innocentius XI. in suis decretis.

a 13. Jan. 1631.

b 12. Mart. 1631.

13 Tam epistola, quam decreta memorata comprehendunt dumtaxat processus informantes super fama sanctitatis, virtutum, & miraculorum, ut eruitur etiam ex consuetudine sacræ Congregationis in pluribus causis. Attamen juvat, ut, quæ disponuntur in iisdem decretis, & epistola, serventur etiam in compilandis auctoritate ordinaria processibus super non cultu, aut casu excepto, si Vicarius Episcopi, aut alius ab hoc delegatus eos conficiat, ut in pluribus causis factum est.

14 Quod igitur spectat ad Epistolam *circularem*, Congregatio in ea requirit, ut Ordinarius in sanctitatem vitæ non inquirat, nisi præcesserit fama alicujus eminentis virtutis, vel miraculi: ut per se processum conficiat: impeditus Vicarium Generalem, aut alium in dignitate ecclesiastica constitutum deleget: testes per extensum deponant: & una cum Notario juramentum præstent de servando secreto: Pontifex certior fiat: exemplar authenticum ad Congregationem rituum mittatur: autographa in archivo Ordinarii serventur. His Innocentius XI. addidit, ut; præter testes a Postulatoribus inductos, alii ex officio a Judice examinentur.

15 &c. Verum cum in epistola nullum sit decretum irritans, processus super fama sanctitatis, & Martyrii validi sunt, etiamsi prædicta omnia in iis conficiendis non serventur, ut plures tradunt Auctores. Sic licet Concilium Tridentinum (*c*) prohibuerit, ne filiifamilias matrimonium contrahant sine consensu parentum: neve contrahantur matrimonia sine denuntiationibus, nec sine præsentia Parochi, & testium: sola tamen contracta sine Parocho, & testibus irrita sunt, quia hæc dumtaxat respicit decretum irritans ibi

c sess. 24. c. 1. de ref. matr.

ibi positum. Sane Congregatio rituum numquam declaravit nullum processum, etiamsi Promotor Fidei opposuerit, non fuisse confectum ad normam epistolæ. Idem dicendum, si juxta decreta Innocentii non examinarentur testes ex officio. Hinc tamen non sequitur, validos quoque fore processus Apostolicos, in quibus ejusmodi testes omittantur, cum præceptum, ut hi examinentur, inseratur litteris remissorialibus decreto irritante munitis.

21.22 Ex dictis ergo colligitur, plura in epistola circulari, & decretis Innocentianis statuta esse pro recta processuum ordinariorum compilatione, hæc tamen respicere solos processus super sanctitate vitæ, ac fama virtutum, & miraculorum: & hos validos esse, licet statuta non serventur. Verum quando res est integra, congruum est, ut in processibus ordinariis solemnitates processuum Apostolicorum observentur.

CAPUT XLIV.

De validitate processuum, & signanter eorum, qui auctoritate Apostolica conficiuntur.

1 &c. Nonnulla hic de positionibus, articulis, *interrogatoriis*, litteris remissorialibus, & compulsorialibus præmittenda sunt. Positio est brevis verborum formula mentem Ponentis continens, & ad veritatem eliciendam concepta. Articulus est pars intentionis continens id, quod quis probare intendit. *Interrogatoria* inventa sunt pro eruenda a testibus veritate: Litteræ remissoriales facultatem tribuunt Judicibus delegatis excipiendi probationes compulsoriales, & compellendi quoslibet, ut scripturas ad causam pertinentes exhibeant, quas describit Penia in vita S. Raymundi de Pennafort (a). In his litteris, articulis, & interrogatoriis expediendis plura a Postulatoribus, Promotore Fidei, Procuratore causæ, Notario Congregationis, aliisque peragenda sunt.

a l.3. c.24. obser.1.

10 &c. Antiquissimus est ritus mittendi in his causis *interrogatoria* ab Urbe. Ejus meminit Ostiensis *in cap. Audivimus*; quin etiam exprimitur in Brevi Innocentii V. in causa Canonizationis Servæ Dei Margaritæ filiæ Regis Hungariæ. Suffragatur epistola Gregorii IX. ad Conradum de Marpurg Ordinis Prædicatorum delegatum in causa Canonizationis S. Elisabeth Lantgraviæ Thuringiæ. Aliud hujus ritus monumentum exhibet Waddingus (b). Olim delegati a Pontifice, vel Rotæ Auditores interrogatoria componebant: nunc ex formula literarum remissorialium, & decretis Urbani VIII. ea componit Promotor Fidei.

b ad ann. 1236. 10.2.

13 In Remissoria, cujus formula edita est inter decreta generalia, numerantur, quæ necessaria sunt ad processuum Apostolicorum validitatem. Inter alia datur Judicibus delegatis facultas examinandi testes, & excipiendi quascumque probationes: destinandi Notarios, & Portitorem processus. Præscribitur locus, & modus examinis: & ut Judices a testibus, exceptis Episcopis, juramentum de veritate dicenda excipiant a Notariis, & Portitore de fidelitate servanda: iisdem quoque Judicibus facultas tribuitur compellendi per censuras ad examen testes renitentes, aliosque ad exhibendas scripturas ad causam pertinentes: Demum jubentur Judices significare Congregationi, an alicujus depositionem suspectam habeant, ut sepulcrum Servi Dei, aliasque memorias adhuc existentes describant, & excommunicationem Romano Pontifici reservatam imponant ponentibus aliquid in sepulcro, aut ex eo subtrahentibus. In omnibus Actis citandus est Fidei Sub-Promotor.

14 &c. His Innocentius XI. in suis decretis addidit, ut Delegati, præter testes a Postulatoribus inductos, alios ex officio advocarent, & si quid sanctitati obstans deprehenderint, inquisitio-

tionem suspendant, donec Congregationis oraculum recipiant. Item ut interrogatoria semper, & ubique, nisi in actu examinis, clausa, & Judicum sigillis obsignata custodiantur. Præscripsit formam juramenti a Judicibus, Subpromotoribus, Notario, Protonotario, & testibus præstandi de munere fideliter adimplendo, de secreto servando, ac de veritate dicenda sub pœna anathematis Romano Pontifici reservati. Tandem statuit, ne exquirerentur testimonia extrajudicialia super sanctitate, aut miraculis, & recepta nihil probarent: neque processibus insererentur.

18 Illa de testibus ex officio, & testimoniis extrajudicialibus ad processus ordinarios extenduntur, cætera ad solos Apostolicos pertinent. Hi *nullitatis* vitio laborant, nisi observentur singula, quæ in Remissorialibus, & in decretis Innocentianis statuta sunt, nisi forte inobservantia esset minima, vel per aliud suppleretur, aut superfluæ cautelæ adderentur, ut docent Lezana (*a*), aliique.

a consult. 1. n. 127. & seqq.

CAPUT XLV.

De his, quibus inscribuntur Literæ remissoriales, & compulsoriales *pro conficiendis processibus auctoritate Apostolica.*

1 &c. PRocessus Apostolici in his causis alii sunt super non cultu, aut casu excepto, alii super fama sanctitatis in genere, alii super virtutibus, Martyrio, aut miraculis in specie. Si primi conficiendi sint in Urbe, cum in hac Cardinalis Vicarius sit tamquam Ordinarius, sacra Congregatio, juxta decreta Urbani VIII, eum delegat cum facultate Episcopos substituendi, ut processus conficiant, tam si Servi Dei in Urbe, vel prope, quam si in remotissimis regionibus sepulti sint, dummodo in Urbe adsint testes, & documenta necessaria, uti factum est super non cultu Servi Dei Nicolai Factoris, & aliorum; ac super casu excepto B. Salvatoris ab Horta, & S. Agnetis a Monte Politiano. Id erat in usu ante laudata decreta, ut colligitur ex Actis Canonizationis S. Teresiæ. Sacra autem Congregatio indulget nunc, ut in Urbe perficiatur processus super non cultu Servi Dei in remotis regionibus sepulti, quia Remissoria ante absolutum super non cultu judicium difficulter obtinetur, judicium vero nimis esset protrahendum, si in remotis partibus processus hujusmodi construerentur. At si Dei Servus in locis non adeo remotis sepultus sit, ibi conficiendus est processus, uti animadvertit Promotor Fidei in causa Servi Dei Joannis Baptistæ Cioni. Permittit quoque facilius, ut in Urbe fiat processus super casu excepto ex indultis Pontificiis, quæ in ea facilius colliguntur; quam super non cultu, qui in loco sepulcri melius probatur. In his non expediuntur literæ remissoriales, & compulsoriales, sed sufficit decretum Congregationis. Judex autem a Cardinali Vicario subdelegatur, usque ad sententiam *exclusive*, hanc enim Vicarius ipse ferre debet.

7 Ad hos processus extra Urbem conficiendos sacra Congregatio delegat Episcopum, in cujus diœcesi Servus Dei sepultus est, eique inscribuntur remissoriales, cum facultate aliquando substituendi alium Episcopum, qui sententiam quoque ferre potest, ut contigit in causa Servi Dei Leonardi de Fusco.

8 Olim literæ remissoriales, & compulsoriales inscribebantur omnibus Episcopis, a quibus excipiendæ essent probationes super non cultu, aut casu excepto: nunc soli Episcopo, in cujus diœcesi sepultus est Dei Servus: aliis scribuntur literæ particulares: hi ex decreto in causa B. Petri de Armengol edito (*b*), Compendiarias agunt inquisitiones, notitiasque excipiunt, mittendas ad Congregationem; vel ad Episcopum, qui processum construit. Omnes quoque diligentias, in processibus usurpari solitas, adhibere debent, ideo-

b 27. Jan. 1685.

ideoque nil sine Promotore Fiscali agendum est, a quo, & a Notario, ac Peritis juramentum de munere fideliter adimplendo exigere debent, ut colligitur ex particulari epistola sacræ Congregationis ad Archiepiscopum Ulyssiponensem data (*a*) in causa BB. Teresiæ, & Sanciæ.

a 24. Dec. 1695.

9 Quod spectat ad processus super fama, sanctitate, Martyrio, & miraculis in genere, vel in specie in Urbe exarandos, sacra Congregatio solet Cardinalem Vicarium, ut supra, subdelegare, cum facultate destinandi tres Episcopos, addita clausula, ut duo saltem cuilibet actui interveniant; idque etiam in causis Servorum Dei in remotissimis regionibus defunctorum, cujus rei plura adsunt exempla.

10. 11 Quod si extra Urbem compilandi sint, literæ remissoriales ex decretis Urbani VIII. inscribuntur tribus Episcopis, inter quos sit is, in cujus diœcesi processus est conficiendus. Aliquo ex his impedito, alterum sacra Congregatio substituere solet. Inter hos Episcopos numerantur Titulares, uti ex pluribus exemplis, & Auctoribus eruitur. Has literas olim inscriptas fuisse uni dumtaxat, aut duobus Episcopis, ac nonnullis Regularibus, vel tantum uni, aut pluribus Regularibus; vel etiam Presbyteris sæcularibus testantur Raynaldus (*b*), Bollandiani (*c*), & Contelorus (*d*).

b ad ann. 1233. n. 39.

c in append. ad 16. Mart. to. 2.

d de Canoniz. SS. c. 23. n. 1.

12 &c. Nunc vero si tres, vel duo Episcopi simul convenire nequeant, literæ remissoriales, & compulsoriales inscribuntur, vel uni Episcopo cum quatuor Dignitatibus, seu Canonicis Cathedralis, ab eo eligendis: vel duobus Episcopis una cum duobus Canonicis, qui ab iisdem eligentur; adeout duo Canonici unius Episcopi vicem gerant: nonnumquam Vicarius Generalis unius Canonici locum habuit. Porro literis inscriptis uni Episcopo, ac quatuor Canonicis apponitur clausula, ut ipse cum duobus ex iis, aut eo impedito, iidem quatuor procedant: si vero inscriptæ sint duobus Episcopis, totidemque Canonicis, addi solet clausula, ut ambo Episcopi, vel unus cum duobus Canonicis procedant. De his omnibus innumera pene exempla fidem faciunt.

15 Episcopis, & Canonicis deficientibus, sacra Congregatio interdum literas inscripsit Vicario Generali Episcopi, ut vices unius ex Episcopis impleret, & ita se gessit in causis Sancti Stanislai, aliorumque plurium. In aliis causis inscripsit Vicario Capitulari, & Canonicis, itaut primus unius Episcopi, alteri duorum locum obtinerent. Canonicis impeditis, aliquando literas inscripsit Episcopo *suffraganeo* diœcesis, ac tribus aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis, cum clausula, ut ipse cum duobus ex iis procederet. Nonnumquam inscriptæ fuerunt Inquisitoribus hæreticæ pravitatis. Non semel uni Episcopo cum facultate deputandi tres Sacerdotes cujuscumque Ordinis, ut processum simul compilarent, si in remotissimis, ac barbaris nationibus hæc essent peragenda.

CAPUT XLVI.

De exhibitione, seu præsentatione Literarum remissorialium, & compulsorialium, & de his, qui ad earum executionem procedere possunt.

1. 2 HÆ Literæ, ut plurimum inscribuntur tribus Episcopis cum clausula, *ut duo saltem ad executionem procedant*. Delegatio coram Notario, & testibus præsentanda est Delegatis, qui statim ac literas autographas accipiunt, legitimam acquirunt jurisdictionem. Hinc Promotores Fidei sæpe contenderunt, per ejusmodi clausulam respici, non exhibitionem literarum, sed solam processuum constructionem, adeoque hos esse *nullos*, si literæ tribus Episcopis inscriptæ, duobus tantum exhibeantur. Postulatores contra utrumque eadem clausula comprehendi affirmarunt. His adhæsit Congregatio rituum, quæ in pluribus

tribus causis tamquam validos admisit processus, etiamsi literæ duobus solum Episcopis exhibitæ fuerint. Id innuit etiam Prosper Bottinius Fidei Promotor in causis Servorum Dei Francisci a Puero Jesu, & Joannis Juvenalis Ancinæ. Itaque remissoriales, tribus Episcopis inscriptas, duo dumtaxat acceptare, & aperire possunt. Utilius tamen tribus exhibentur, cum sic, uno ex duobus deficiente, tertius jure suo eas exequi poterit, secus, si ei non fuerint exhibitæ.

3 Inscriptæ tribus cum clausula, *si omnes interesse nequiverint, duo nihilominus exequantur*, omnibus pro actus validitate sunt præsentandæ, nec duo procedere poterunt, nisi impedimentum tertii innotescat. Nam in his literis non datur duobus absoluta jurisdictio, sed sub conditione, quod tertius sit impeditus.

4 Quod spectat ad harum literarum executionem, Auditores Rotæ in causa S. Hyacinthi affirmarunt, posse a Judicibus delegatis, mortuo Pontifice delegante, processum construi, eumque esse validum. Nunc huic quæstioni locus non est, cum litteræ remissoriales nomine Congregationis rituum expediantur.

5 Inscriptas Episcopo, & quatuor Canonicis, valide exequi possunt soli Canonici, si Episcopus sit legitime impeditus, ideoque in causa Servi Dei Joannis Massias sacra Congregatio processum, hoc modo constructum, admisit.

6 Idem validis rationibus asseruerunt Auditores Rotæ in causa S. Isidori Agricolæ, in qua literas remissoriales, inscriptas Cardinali de Rojas, Episcopo Canariensi, & Joanni Hozes Cantori Ecclesiæ Carthaginiensis, cum clausula, ut omnes conjunctim, vel Episcopus, & Cantor, absente Cardinali, procederent, executi fuerunt Cardinalis, & Cantor, absente Episcopo: ideoque sanatio em a Postulatoribus petitam libenter indulserunt.

7 Litteras inscriptas Canonicis, vel Dignitatibus, cum clausula, *ut successores propter locorum distantiam eas valide exequi possint*: vel inscriptas sine expressione nominis proprii Canonicorum, & Dignitates obtinentium, poterunt exequi horum in Dignitate successores: secus, si in litteris expressum fuerit nomen proprium tantum, vel simul nomen proprium, & Dignitatis: aut si expresso dumtaxat nomine Dignitatis, intelligatur electa industria personæ Dignitatem obtinentis. Delegatus in dignitate constitutus poterit absolvere processum, etiamsi dimiserit Dignitatem, cujus nomen in litteris expressum fuit, ut contigit in causa S. Andreæ Avellini.

8 Hæc instituto sacræ Congregationis consona videntur. At cum Episcopo committatur Canonicorum, & Dignitatum electio, rectæ causarum directioni conducit, ut, iis decedentibus, alios idoneos Episcopus eligat, præcipue cum hanc facultatem obtineat ex decreto Alexandri VII.

9 Si alicui ex tribus Judicibus designatis in litteris remissorialibus cum clausula, *ut duo saltem procedant*, Congregatio alterum forte substituat, addita clausula, *firmis remanentibus cæteris, qui in præcedentibus litteris remissorialibus fuerant in Judices deputati*; is vero, cui facta est substitutio, se interponat in compilationem processus; hic nihilominus validus erit: vel etiam, omissa illa clausula, si alii duo, jurisdictionem habentes, processui conficiendo interfint; secus, si unus dumtaxat cum eo, cui facta est substitutio, conficiat.

10 His demum addendum est, posse sacram Congregationem in suis litteris remissorialibus Judices subdelegare ad conficiendos processus, testesque examinandos. An autem id possint etiam Judices delegati, dissentiunt Auctores. Verum si Congregatio absolute in litteris præceperit Judicibus, ut ipsi procedant, iidem subdelegare nequeunt: possunt autem, si detur simul subdelegandi facultas, quemadmo-

V dum

dum hanc dedit Innocentius IV. in remissorialibus expeditis in causa Servi Dei Simonis de Collazzono, aliique Pontifices in aliis causis apud Waddingum (*a*), & Raynaldum (*b*). Immo si ex legitima causa Delegati, quibus præscriptum fuerat, ut per se ipsos procederent, aliis examen testium commiserunt; sacra Congregatio aliquando hos processus renunciavit validos; interdum defectum sanatione reparavit.

a to. 1. annal. fol. 587 & tom. 2. fol. 481.

b ad ann. 1445. n. 27.

CAPUT XLVII.

De his, quæ fieri possunt, aut nequeunt a Judicibus remissorialibus, *& de aliis personis, quæ ad conficiendos processus requiruntur.*

1 Diffidebant olim Fidei Promotores, & Postulatores an possent Judices compulsare scripturas, si in litteris remissorialibus facta non fuisset compulsandi facultas. Quapropter Alexander VII. statuit, ut imposterum ejusmodi facultas in litteris exprimeretur, & pro expressa haberetur in litteris antea editis, sed nondum executioni demandatis: quod si processus confecti essent, peteretur a summo Pontifice sanatio. Addidit, ut Delegati possent exequi remissoriales in tota diœcesi, etiamsi in iis sola civitas exprimeretur.

2 Testes in processu ordinario examinandi, licet tutius coram Episcopo, aut Judicibus ab eo delegatis juramentum, & examen præstent, valide tamen, Episcopo, aut ejus Delegatis ex justa causa jubentibus, utrumque coram solo Notario præstare possunt. At in processibus Apostolicis, quidquid in more positum fuerit, antequam nova formula literarum remissorialium ederetur, post illam editam tam juramentum, quam examen testium coram Judicibus est perficiendum, ideoque neutrum amplius Judices remissoriales possunt soli Notario committere sub pœna *nullitatis*.

3 Licet tamen iisdem Judicibus nova *interrogatoria*, præter transmissa ab Urbe, componere: sed non licere novos articulos, sentiunt Contelorus (*c*), & Rosa (*d*). Verumtamen ex causis SS. Caroli Borromæi, Andreæ Avellini, & aliorum desumitur, Auditores Rotæ, & Congregationem rituum interdum admisisse examen testium super quosdam articulos a Judicibus remissorialibus additos. Tutius tamen esset, ut Postulatores, saltem in materia miraculorum, omnia specificarent, &, habita notitia novi miraculi, articulos ad Urbem mitterent, ut Promotor Fidei *interrogatoria* componeret. Item, ut quoad processus in remotissimis regionibus conficiendos, Promotor ipse *interrogatoria* exararet super novis miraculis, quæ præter specificata a testibus referri possent.

c de Canoniz. SS. c. 25. n. 9.

d in addit. ad tract. de Execut. litt. Apost. n. 93

4 Præterea sacra Congregatio in causis Servorum Dei Josephi a Cupertino, & Josephi a Matre Dei admisisse videtur examen testium, ex officio inductorum, etiamsi interrogati fuerint super *interrogatoriis* datis a Judicibus remissorialibus. Verum, re integra, tutius examinarentur juxta *interrogatoria* Promotoris Fidei.

5. 6 Processibus conficiendis requiruntur etiam Procurator, Promotor Fidei, vel Subpromotor, Protonotarius, Notarius, Cursor, & Portitor. Communis olim erat opinio, quemlibet de populo posse agere sine mandato *procuræ*. Nunc ex literis remissorialibus necessarius omnino est Procurator cum legitimo mandato. Quidam sentiunt Procuratoris qualitatem ex conjecturis probari posse. Tutius tamen est, ut in Actis exhibeatur authenticum *procuræ* mandatum speciale, vel generale, dummodo hoc sit cum libera facultate.

7 Fisci Procurator, seu Promotor Fidei in pluribus Canonizationum causis citatus reperitur; in quibusdam non. Idcirco olim opinabantur Doctores, vel non esse de jure necessariam hanc citationem; vel incongruam; vel solum

lum requiri, si in remissoria fuisset demandata. Absoluta ergo necessitas citandi sub pœna *nullitatis* Promotorem Fidei in Curia, & Subpromotorem extra Curiam in singulis actibus processuum Apostolicorum (nam in processibus ordinariis congrua est citatio Promotoris Fiscalis, non tamen ad validitatem necessaria) oritur ex literis Apostolicis in forma Brevis pro Fidei Promotore impressis inter decreta Urbani VIII, & decreto irritante munitis. Ita censuit Congregatio rituum in causa S. Josephi a Leonissa, & aliorum. Nec validitati sufficit sola præsentia Promotoris, vel Subpromotoris, sed citatio, aut monitio omnino requiritur.

8. 9 Protonotarius Congregationis intervenit Apostolicis processibus, qui in Urbe fiunt. Notarii alii laica, alii Apostolica, aut Ecclesiastica auctoritate constituuntur. Olim Scriptores fere communiter opinabantur, Notarium laicum in causis Canonizationis sufficere. Nunc juxta remissoriam debet esse Apostolicus, seu Ecclesiasticus. Notarii munus probandum est. Probatio directa constituitur in exhibitione privilegii, & in assertionibus Judicum; Subsidiaria, quæ præsertim admittitur in antiquis, reponitur in pluribus adminiculis apud Auditores Rotæ multis in relationibus, & apud alios. Probetur etiam, oportet, Notarium fuisse deputatum in Actuarium processus, idque ex testimonio alterius Notarii Ecclesiastici. Nonnunquam Notarius, propriam destinationem testatus, fidem meruit. Deficiente Notario Apostolico, aliquando validus fuit processus per Regium Notarium constructus, si Judices defectum testati sint. Regularibus in Notarios constitutis a Collegio Protonotariorum participantium pro causis piis ejusdem Ordinis, non licet munus exercere in causis Servorum Dei ejusdem Ordinis, juxta decretum Clementis XII. 18. Aug. 1731. editum.

10 Cursor eligitur a Judicibus remissorialibus. Præcipuum ejus munus est citare testes, & Promotorem.

11. 12 Iidem Portitorem eligunt, ut processum sigillis obsignatum ad sacram Congregationem deferat. Antiquissimum esse in Ecclesia munus Portitoris desumitur ex S. Cypriano (*a*). Sed, quod spectat ad Portitorem prædicti processus, hoc munus obire potest persona legalis, a Judicibus non electa. Aliquando admissus fuit processus a Portitore designato non exhibitus. Designatus, si iter perficere nequeat, potest personam legalem substituere; huic præstandum est juramentum de munere adimplendo. Immo si absque Postulatorum culpa processus traditus esset apertus, comperta veritate, defectus vel sanatur, vel jubetur Promotor ab hac oppositione abstinere.

a epist. 12. 24. 29. & 82.

CAPUT XLVIII.

De Juramento a supradictis præstando, deque Citatione, Inductione, & testium quoque Juramento.

1 JUdices remissoriales, antequam inchoetur processus, jurare debent, se munus fideliter executuros, & secretum servaturos sub pœna perjurii, & excommunicationis latæ sententiæ summo Pontifici reservatæ. Hujus juramenti antiquum exemplum suppeditat causa S. Vincentii Ferrerii apud Raynaldum (*b*).

b ad ann. 1451. n. 16.

2 Simile fere jusjurandum juxta decreta Innocentii XI. emittendum est a Subpromotoribus, Protonotario, & Notario. Nuntius, & Portitor solum jurare debent de munere fideliter adimplendo. Primus tamen, sicuti & Notarius, pro collatione destinatus, speciale juramentum emittere debent, nec sufficit emissum in primi officii assumptione.

3 Ad Procuratorem causæ pertinet exhibere articulos, & ad hos probandos adducere testes, & documenta. Juxta recentiorem Juris Pontificii

V 2 di-

dispositionem (a) debet præstare juramentum calumniæ, affirmans se causam suscipere tantum honoris, & gloriæ Dei zelo. Hoc jurejurando omisso, processus est validus, si Subpromotor Fidei omissionem non opposuerit: secus, si opponat, & ita semper sensit Congregatio rituum.

a In cap. Si de calumnia §. Quavis, de juram. calumn. in 6.

4 &c. Testes a Procuratore inducuntur, qui etiam petit a Judice, ut citentur. Judex *citationem* dimittit, quam Cursor exequitur, & Notarius in Acta refert. Inducendi, & citandi sunt, ne dicantur ultronei, adeoque inepti ad probandum, nisi Pars eos induxerit, vel Judex de examine monuerit, ut docet Matta (b) cum aliis, & sæpe admisit sacra Congregatio. Regulares, ut testimonium dicere possint, præter prædicta, petere debent a Superiore licentiam; sed hac non petita, Auditores Rotæ, & sacra Congregatio passim admiserunt eorum examen. Substantia depositionis testium in his causis, residet in juramento, quod juxta formam inserendam litteris remissorialibus præstare debent de veritate dicenda, & secreto custodiendo sub pœna perjurii, & excommunicationis summo Pontifici reservatæ. Jurant, tactis Evangeliis, ut facilius a perjurio retrahantur. Etenim, quæcumque olim consuetudo viguerit, nunc ex nova formula Remissoriæ, & decretis Urbani VIII, omnes testes, exceptis Cardinalibus, & Episcopis, jurare debent, tactis Evangeliis, idque sub pœna *nullitatis*. Diffidebant olim Auctores, an conditio servandi secretum in juramento judiciali imposita esset testibus a jure communi. Sed in his causis inducta est a forma juramenti edita in decretis Innocentii XI, teste Jacobo Sassio (c) olim Notario Congregationis rituum.

b de Canoniz. SS. par. 4. c. 20. n. 8.

c in attest. edita 27. Febr. 1699.

9 Omnes *citationis* actus die feriata validi censentur in causis Beatificationis, & Canonizationis, melius tamen omitterentur diebus Dominicis, cæterisque in honorem Dei, & Sanctorum feriatis. Iisdem diebus, quid quid nonnulli opinentur, abstinendum est ab examine testium. Hoc interdiu peragendum est: nocturnum tamen est validum, præcipue si die inceptum per aliquot noctis horas protrahatur.

10. 11 Per diem ante examen testes in loco destinato coram Judicibus, & Subpromotoribus juramentum, non turmatim, sed successive emittere debent, ac repetere in actu examinis, in quo solum jurant testes ex officio. Si alii in hoc actu dumtaxat jurarent, examen esset validum, præcipue non opponente Subpromotore. Nam de jure communi testes statim ante, vel post examen jurare debent, posterius vero debet esse spontaneum. His omnibus inhæsit sacra Congregatio in pluribus causis. Quod si testis examen non absolverit, non tenetur repetere juramentum, dum iterum se sistit examini; nisi longum tempus transierit, aut novi articuli accesserint, aut duplex esset judicium. Has limitationes secuta est sacra Congregatio in pluribus causis.

12 Juramentum præterea probandum est. De jure communi non sufficit huic probationi, ut Notarius *enunciative* affirmet testem jurasse, nisi in quibusdam circumstantiis videndis apud Gratianum (d), & alios; sed oportet ut *dispositive* testetur, jurasse tactis Evangeliis, quæ tamen expressio aliquando præsumi poterit, ut ex nonnullis Auditorum Rotæ relationibus colligitur. Quidquid de his sit, nunc cum præscripta sit forma juramenti a testibus præstandi, & inferatur in litteras remissoriales, probatio hujus juramenti constituenda est in *dispositiva* Notarii attestatione de juramento emisso tactis Evangeliis, & juxta eamdem formam, verbisque eidem consentaneis. Idem dicendum de juramento Judicum, Subpromotoris, & Protonotarii. Emissum a Notario Actuario probandum est per alium Notarium ad hoc eligendum.

d discept. 60. n. 11.

13 &c. Ex alibi dictis Innocentius XI. decrevit, ut in processibus aucto-

ctoritate ordinaria, vel delegata construendis examinarentur testes ex officio *super vita*, *& moribus Servi Dei*. His verbis attentis, Ordinarius decreta non contemnit, si in processibus super obedientia præstita decretis Urbani VIII. ejusmodi testes omittat. Hos tamen examinare debet in processibus super fama Martyrii, cum dubium de Martyrio æquivaleat dubio de virtutibus, de quibus decreta Innocentii loquuntur. Ex his decretis non videtur opus esse, ut etiam super miraculis testes ex officio examinentur, cum alii testes, præter inductos a Postulatoribus, difficulter inveniantur. Sed Clemens XII. novum generale decretum

a 21.seu 28 Mart.1733. edidit (*a*), quo edixit, ut sicuti ex præscripto Innocentii XI. testes ex officio super virtutibus, sub pœna nullitatis processus, examinandi sunt a Judicibus ordinariis, sive delegatis, ita sub eadem pœna examinentur super miraculis ad normam in litteris remissorialibus contentam.

17 &c. Hoc decretum videtur efficere *nullos* processus ordinarios super fama virtutum, ac super miraculis, si super his testes ex officio deficiant, sicut his deficientibus *nulli* sunt processus Apostolici super iisdem, juxta superius dicta. Nihilominus expedit quidem, ut in processibus ordinariis serventur solemnitates, quæ servari solent in processibus Apostolicis, ideoque & in primis testes ex officio examinentur. At si perpendatur Clementis decretum, quantum ad pœnam *nullitatis* ob deficientiam testium ex officio, afficit processus Apostolicos, non ordinarios. Enim vero decreta Innocentii XI. de examinandis testibus ex officio inferuntur in litteras remissoriales, decreto irritante munitas: decretum Clementinum præscribit ejusmodi examen sub pœna nullitatis ad normam litterarum remissorialium: cum autem hæ litteræ spectent dumtaxat processus auctoritate Apostolica conficiendos, hi solum quicumque sint, non autem ordinarii super miraculis, aut super alia re, nullitatis vitio laborant, si testes ex officio non examinentur.

27 Demum Innocentii decreta mandant, ut testes ex officio a Judicibus inducantur. Nihilominus a Fidei Subpromotore induci consueverunt, & hunc usum in pluribus causis Congregatio rituum admisit.

CAPUT XLIX.

De Testium examine.

1 Opinantur nonnulli, examinandos esse testes omnes, a Procuratoribus inductos: sed verior est aliorum sententia, opus non esse, ut omnes examini subjiciantur, nec ullum derivatur præjudicium, si aliqui omittantur, nisi Judex, aut Fidei Subpromotor exigat, ut omnium examen absolvatur. Hanc sententiam secuta est sacra Congregatio in pluribus causis, teste Prospero Bottinio Fidei Promotore in suis animadversionibus in causa B. Alexandri Sauli. Litteræ vero remissoriales præcipientes, ut omnes testes diligenter examinentur, non numerum testium, sed diligentiam in examine adhibendam respiciunt.

2 Singillatim, non turmatim, de jure examinandi testes sunt; juxta Pavin. in relat.causæ S.Bonaventuræ (*b*), b part. 2. ar.4.
& alios. Sane cum in causa Mauritii Abbatis Cisterciensis Judices remissoriales testes turmatim examinassent, Honorius III. aliis commisit, ut singillatim examen exciperent. In causis SS. Yvonis, & Ignatii admissi fuerunt testes turmatim examinati, sed post alios singillatim admissos. Cur autem singillatim examinandi sint, explicant Ancharan. (*c*), Joannes Andreas (*d*), c In cap. Venerabili de test. & attest. n.1.
& alii, idcirco examen aliter peractum *nullitatis* vitio laborat.

3 &c. Eodem vitio inficitur examen testium, nisi factum fuerit super d In idem cap. n.7.
omnibus omnino interrogatoriis. Et si enim alii asseruerint, oppositum, Remis-

missoria tamen præcipit, ut testes examinentur super interrogatoriis, & hæc in Remissoriam inseruntur. Limitatur hæc regula, si omittantur interrogatoria, respicientia aliquid, quod testis edoctus non sit: vel si super uno interrogatorio negative respondeat, ideoque sequentia omitterentur. Superfluum quoque est interrogatorium, & testis responsio super quidditate miraculorum in specie. Immo in sacra Congregatione opinio invaluit, ut non vitietur testis examen per omissionem interrogatoriorum respicientium articulos, super quibus testis non fuit inductus, aut si omissis interrogatoriis, satisfecisset in antecedentibus, ut ex pluribus causis colligitur.

7 Testes super articulis non sunt examinandi, nisi expleto examine super interrogatoriis, aliter examen est nullum, Neque est necesse, ut omnes super omnibus articulis examen subeant, sed ut unusquisque super illis examinetur, super quibus inducitur, & super quos edoctus est, juxta rescriptum sacræ Congregationis (a) in causa S. Stanislai Kostkæ. Huc spectat clausula a peritis causarum Patronis apponi solita in articulorum exhibitione, videlicet, se superfluæ probationis onus subire nolle. Non est a jure statutum, ut testes super articulis examinentur; at forma juramenti testium, & litteræ remissoriales examen hujusmodi memorant. Nihilominus communis opinio admissa a sacra Congregatione sustinet validitatem examinis, super interrogatoriis absolutis, etiamsi super articulis omittatur. Formula vero juramenti testium solum edicit, ut testes veritatem fateantur, cum super interrogatoriis, tum super articulis. Litteræ autem remissoriales solum examinis ordinem præscribunt. Ex quibus omnibus validus erit processus, etiamsi examen super articulis non accesserit.

a 16. Jun. 1663.

8. 9 An autem subsistat examen testium, conceptum depositionibus, quæ ad alias attestationes ab ipsis facțas referuntur (quod quidem agitatum in causa S. Andreæ Avellini testatur (b) Caggianus) diversæ sunt Auctorum sententiæ. Sed juxta litterarum remissorialium formam in causis Beatificationis, & Canonizationis debent testes integre deponere, quin se ad præcedens referant examen: nisi forte deponentes super articulis se referant ad responsum datum super interrogatoriis, aut deponentes super aliquo interrogatorio se referant ad deposita super alio, quod sacra Congregatio admisit in causa Servi Dei Humilis de Bisiniano 29. Aug. 1716.

b in Act. caus. pag. 137.

10 Testes non teneri reddere rationem eorum, quæ dixerunt, nisi a Judice interrogentur, affirmat Glossa *in cap. Cum causam*, & alibi. At in causis Sanctorum, cum plerumque deponant de his, quæ sensibus non percipiuntur, vel de miraculis causam occultam habentibus, reddere debent causam scientiæ, licet non interrogentur; aliter eorum dicta contemnuntur, ut docet Innocentius in prædictum cap., quem alii sequuntur.

11 &c. *Interrogatoria* ab Urbe mittuntur, ac solemniter Judicibus remissorialibus exhibentur: hi ea tradunt Subpromotori electo a Promotore Fidei. Aperiuntur in singulis sessionibus, & cum testium depositionibus clauduntur, ac Judicum sigillis obsignantur. Quod observandum est, donec omnium testium, tam a Postulatoribus, quam a Judicibus ex officio inductorum examen absolvatur: eo absoluto, interrogatoria & depositiones non amplius occluduntur. In processu singuli actus aperitionis, & occlusionis sunt adnotandi. Huic examini Judices, Notarius, & Subpromotor dumtaxat intersunt: si alii adsint, examen est *nullum*, nisi Postulatores ostenderint, hos occlusioni dumtaxat interrogatoriorum, & depositionis interfuisse.

14. 15 Nunc juxta decreta sacræ Congregationis (c), testium depositiones scribendæ sunt idiomate, quo a testi-

c 6. Febr. 1652. & 3. Decembr. 1672.

testibus proferuntur; si per Interpretem excipiantur, scribuntur juxta sermonem Interpretis: hic a Judicibus est eligendus, ac juramentum emittere debet de munere fideliter implendo, ac secreto servando. Subpromotor eas dictare potest: Notarius propria manu scribere debet, & quidem clare, & dilucide, qua claritate deficiente Gregorius IX. in causa S. Hildegardis, & Honorius III. in causa S. Guillelmi Archiepiscopi Eboracensis nonnullas testium depositiones rejecerunt.

16. 17 Post editam remissorialium formulam, Notario non licet amplius scribere, unum testem deposuisse juxta alterius depositionem, sed verba cujuscumque testis integre referre debet. Rejicitur quoque testis depositio per solam articuli sibi propositi approbationem; processus tamen subsistit, si aliorum depositiones claræ, & explanatæ fuerint, ut contigit in causa B. Bernardini de Feltro. Testes in processu Apostolico confuse deponentes, quidquid olim fuerit in usu, nunc examen repetere nequeunt.

18 In fine cujuslibet sessionis testis subscriptionem, vel signum crucis examini addere debet, inde Judices, Subpromotor, & Notarius subscribunt. Quodsi testis examen inceptum non absolvat, neque subscribat, validum erit, si dum examen absolvitur, examen præcedens coram teste legatur, & hic subscriptionem addat, licet hæc lectio non sit ad validitatem necessaria. Interrogatoria post ultimam testis depositionem inferuntur. Si vero ante omnes depositiones apponantur, processus adhuc est validus, dummodo apposita fuerint in ejusdem extensione, ut contigit in causa S. Julianæ de Falconeriis.

19. 20 Pontifices in his causis numquam testimonium reddiderunt, sed in bullis Canonizationum aliquando, quæ sciebant, exposuerunt, ut Gregorius IX. in bull. Canoniz. SS. Francisci, & Dominici: & Sixtus IV. in bul. Canoniz. S. Bonaventuræ. Reges nonnumquam per se, vel per alios; sicuti etiam Cardinales in his causis testimonium reddiderunt. Sed in Cardinalium depositionibus omittuntur interrogatoria generalia. Si absque interrogatoriis, & non coram Judicibus deponerent, eorum attestationes haberentur pro extrajudicialibus. In causa Servi Dei Gregorii Cardinalis Barbadici sacra Congregatio approbavit processus ordinarios Florentinum, & Mutinensem continentes attestationem Magni Ducis Etruriæ, & Ducis Mutinæ præstitam per exhibitionem scripturæ, quam hi Principes legisse testati sunt, ac veritatem contentorum jurejurando affirmarunt, inde subscriptam, & secretiori sigillo munitam Judici tradiderunt, præsentibus Subpromotore, & Notario. Eodem modo una cum fratre suo Etruriæ Duce testatus est Cardinalis Mediceus; sed hoc non obstat iis, quæ dicta sunt de Cardinalibus; si enim seorsim a fratre testimonium perhibuisset, ejus examen non aliter, ac instar cæterorum Cardinalium excipi debuisset.

21 Demum decretum inter decreta generalia impressum, & a decretis Innocentii XI. ampliatum prohibet attestationes extrajudiciales. Si in aliquem processum insertæ reperiantur, ejus validitas ex aliis fundamentis approbatur cum clausula, *demptis extrajudicialibus attestationibus*, ut contigit in causis Servi Dei Bernardini Realini, & aliorum.

22 Ad examinis, & processus validitatem designandus est locus, in quo testes examinentur. In his causis juxta literas remissoriales pro loco designatur Ecclesia, pro loco loci designatur aliquod ejusdem sacellum, ut testes a perjurio, & a veritatis perturbatione absterreantur. Antiquitus ex dispensatione, vel sanatione nonnumquam admissum fuit examen extra Ecclesiam peractum. Nunc sacellum palatii Episcopalis habetur pro loco sacro, ideoque sæpe in eo examen valide receptum est, quemadmodum etiam in ora-

oratorio domus privatæ. Immo ad hoc destinari posse sacellum palatii gentilitii Episcopi, & claustrum monasterii, docet Rosa (a). Moniales in loco Confessionis, vel Communionis, aut in collocutorio examinandæ sunt. Si infirmæ sint, petenda est a sacra Congregatione facultas ingrediendi clausuram. Quoad moniales strictissimæ observantiæ, quæ videri nequeunt, etsi nonnulli sentiant, examinari posse, quin videantur, consultius tamen esset, ut permittente Pontifice, in actu examinis viderentur ab iis, qui processui interveniunt. In parva Ecclesia superfluum est designare locum loci. Locus, & locus loci in quolibet actu sunt exprimendi: hac expressione omissa, examen adhuc est validum.

a in addit. ad tract. de exec. litt. Apost. num. 295. & 299.

CAPUT L.

De aliis necessariis ad constructionem Processus.

1 Absoluto examine, Judices pro transcribendo processu Scribam eligere debent. Ad hoc munus quicumque eligi potest. Electus debet juramentum præstare de fideli tate, & secreto servando. Urgente necessitate processus exscribi potest, antequam absolvatur, obtenta facultate, servatisque conditionibus a sacra Congregatione in causa B. Hyacinthæ de Marescottis præscriptis 26. Apr. 1692.

2 Exscriptus conferendus est cum originali. Judices Notarium Apostolicum, vel Ecclesiasticum eligere debent, ut cum primo Notario collationem perficiat emisso juramento de munere fideliter implendo. Perficienda autem est coram Judicibus, & Subpromotore, & ita esse absolutam Judices declarare debent, quemadmodum etiam Notarios a se ipsis factam testari oportet. Correctioni errorum omnes subscribere tenentur. Unus Judex nequit seorsum ab alio prædictum Notarium addere, aliter collatio esset nulla, juxta decretum Congregationis in causa B. Hieronymi Æmiliani 26. Septembr. 1631. editum.

3 Post hæc destinandus est Portitor, inde Judices, Subpromotores, & Actuarius ad calcem processus subscribunt. In Urbe subscribit etiam Protonotarius, ut processus fidem faciat. Transumptum sigillis Judicum interius obsignatur. Hæc Notarius actuarius testari debet: mox addenda est legalitas Episcopi, in cujus diœcesi processus conficitur, ut hic in Urbe facilius agnoscatur, juxta decretum sacræ Congregationis, & formulam literarum remissorialium. Tandem occluditur transumptum, exteriusque obsignatur solo Episcopi diœcesani sigillo. Exterior inscriptio exprimere debet, illud esse transumptum processus Apostolici in causa talis Servi Dei, ac dirigitur Congregationi rituum. De occlusione, obsignatione, ac traditione Portitori fit distinctum instrumentum, eidemque traditur, Romam cum transumpto deferendum, & in Actis Congregationis exhibendum.

4. 5 Judices Epistolam sacræ Congregationi scribere debent de fide testibus tribuenda. Morem hunc antiquiorem esse epistola encyclica, & formula literarum remissorialium, eruitur ex Actis causarum SS. Raymundi, & Andreæ Avellini, Epistola circularis solum præcipit Ordinario, ut S. Sedem moneat de processu a se confecto: necessitas vero reddendi certiorem eamdem S. Sedem de fide testibus tribuenda oritur a literis remissorialibus, adeoque processus Apostolicos dumtaxat respicit. Si processus fiat a Subdelegatis, hi scribunt ad Delegatum, qui aliam epistolam Congregationi scribit, habens rationem epistolæ Subdelegati, eamque simul mittit. Hæc locum non habent, si processum super non cultu, aut casu excepto construat Subdelegatus a Cardinali Vicario.

6. 7 Ad submoverdas inter Fidei Promotores, & Postulatores contro-

ver-

versias de termino, intra quem processus sit absolvendus, Alexander VII.
a 2. Octob. 1655. (a) decrevit, ut terminus in literis remissorialibus designaretur, a die concessionis computandus, eoque elapso, nec prorogato, processus nullius esset roboris, nullamque probationem constitueret. Prorogationem sæpius indulget Congregatio ordinaria. At si remissoriales non exprimant, terminum computandum esse a die concessionis, computabitur a die exhibitionis
b in cap. Si eo tempore de rescr. in 6. earumdem. De Jure enim (b) in rescriptis gratiæ, tempus incipit decurrere a die datæ, uti statuit sacra Congregatio Indulgentiarum (c). Sed in
c 18. Maji 1711. rescriptis justitiæ, & contentiosis, (d) adeoque in causis Beatificationis,
d ex cap. Super eo 12 de appell. & Canonizationis incipit a die exhibitionis, quod admittit Congregatio rituum in causa Servi Dei Joannis Massias 14. Jun. 1714.

8 Authenticum transumptum processus ordinarii, sive Apostolici mittitur ad Congregationem rituum: originalia in archivo Episcopali conservantur, ut si de aliqua particula transumpti dubium insurgat, aut transumptum deperdatur, ad autographum confugi possit, ut contigit in causis B. Hieronymi Æmiliani, & aliorum. Si dubium fuerit de sola particula, Congregatio per epistolam mandat Episcopo, ut, præsente Promotore Fiscali, accitoque Notario Ecclesiastico, advertat, an particula concordet, vel non, cum originali, ac de his publicum mittat instrumentum. Si processus deperditus sit, adeoque novum conficiendum sit exemplum, observandæ sunt solemnitates, in primo deperdito servatæ, ut ex causis B. Luciæ de Narnia, Martini Porres, & aliorum eruitur.

CAPUT LI.

De nonnullis aliis requisitis in confectione nonnullorum processuum, & de omnium processuum apertione in Urbe facienda auctoritate sacræ Congregationis.

1. 2 PRæscribunt literæ remissoriales, & compulsoriales, ut in conficiendis Apostolicis processibus in specie Judices visitent Servi Dei sepulcrum. Sed in processibus super virtutibus, & miraculis visitandum est interius, & exterius: super non cultu, aut casu excepto, dumtaxat exterius, nisi corpus incorruptum sit, aut e sepulcro odor supernaturalis emanet. Hæc visitatio omittenda est in processu super solis miraculis, nisi agendum sit de iisdem odore, & integritate, ut accidit in causis S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliorum.

3. 4 Ut rite perficiatur visitatio, Judices cum testibus, Subpromotore, & Notario sepulcrum per se ipsos invisere, & Notarius instrumentum conficere debent: expedit etiam, ut testes ibidem statim examinentur. Si corpus sit incorruptum, aut odorem emittat, advocandi sunt Medici, aut Chirurgi, delato a Judicibus juramento de veritate dicenda. Notarius locum, & capsam describit: corpus e capsa educitur, ac postea reconditur: Medici autem die a Judicibus designanda judicium suum coram ipsis, Promotore, vel Subpromotore, & Notario in scriptis exhibent.

5 Notarius in hoc non potest esse laicus. Citandus est Promotor Fidei; non requiruntur tamen testes ex officio, nisi Remissoria jubeat, vel corpus incorruptum sit, aut odorem afflet.

6 Si sepulcrum non inveniatur, Pontifex, aut Congregatio rituum, eodem approbante, indulget, ut ad ulteriora procedatur, visitatione omissa, ut in causa B. Bernardi Ptolemæi, qui cum cæteris, grassante peste, sepultus fuit.

7 Romani Pontifices *nullitates* in his visitationibus occurrentes aliquando sanarunt, ut per litteras in forma Brevis amplissime præstitit Clemens X. in causa B. Ludovicæ Albertoniæ.

8 Si processus fiat super non cultu, vel casu excepto, sententia ferenda est, expleta visitatione, ac citato Subpromotore, eamque a Judice subscriptam Notarius coram testibus publicare debet.

9. 10 Processus ad Urbem deferuntur, utque juxta alibi dicta aperiantur, examinandi sunt testes, qui sigilla, & characteres Judicum recognoscant. Jam vero interdum non solum Episcopus diœcesis, in qua compilatus est processus, sed alii Conjudices subscriptionem, & sigillum in parte exteriori apponunt: Notarius vero in parte interiori negligit recognitionem characterum, vel descriptionem sigillorum; Et Episcopus diœcesanus *legalitatem* omittit. Cumque ut plurimum testes in Urbe non reperiantur, qui omnes subscriptiones, & sigilla recognoscant, id sacræ Congregationi indicandum est, & ab ipsa petendum remedium.

11. 12 Si certum stemma, vel certus character Judicum in Urbe reperiatur, per quorum omnium, vel per alterutrius comparationem prædictæ subscriptiones, & sigilla, deficientibus testibus, recognosci possint: aut si aliunde characteres saltem recognoscantur, vel per testes, aut comparationem aliqua ex sigillis dignosci possint, sacra Congregatio permittit, ut, omissa integra recognitione, processus aperiantur. Si nec sigilla, nec characteres ullo modo recognosci possint, aliquando scribit Episcopo diœcesis, in qua processus factus est, ut formam sigillorum, & subscriptionem bene formatam mittat, per quarum comparationem sigilla, & subscriptiones partis exterioris dignoscantur: frequentius tamen permittit, ut, omissa penitus exteriorum recognitione, processus absolute aperiantur. Omnia hæc ex pluribus causis desumuntur, ac locum sibi vindicant, proportione servata, in recognitione characterum, aut sigillorum partis interioris. In his tamen, numquam ab omnium recognitione conceditur dispensatio. Quare consultius videtur, ut solus Episcopus diœcesanus sigillum in parte exteriori apponat: in interiori vero omnium Judicum sigilla, & subscriptiones ponantur cum Notarii attestatione, & Episcopi *legalitate*.

CAPUT LII.

De processu compulsoriali, *& ejus validitate*.

1 HIC processus fieri potest seorsum, vel simul cum processu ordinario, aut remissoriali. Seorsum ab ordinario fieri potest, antequam Sedes Apostolica manum ad causam apposuerit, servatis, quæ in conficiendo processu ordinario servantur. Post manum appositam conficiendus est auctoritate Apostolica, servatis, quæ de processu remissoriali exposita sunt. Si conjunctim cum alterutro fiat, inchoandus est statim post ultimi testis examen.

2 Jura, quæ *compulsantur*, utplurimum sunt historiæ, opera Servorum Dei, de quibus agitur, monumenta eorum cultum comprobantia, & attestationes testium processus ordinarii. Harum compulsatione approbata, non censetur approbata validitas processus ordinarii, ut colligitur ex causa Servi Dei Humilis de Bisiniano.

3. 4 Ut processus compulsorialis validus sit, monendi sunt detinentes jura *compulsanda*, & hæc ab his exhibenda sunt, & recognoscenda a testibus peritis, quos Judices elegerint. Procurator libros *compulsandos* producere debet: Judices, Promotor, vel Subpromotor jura diligenter inspicere. Periti citandi sunt, ac singillatim interrogandi, nec non veritatem juxta peritiam jurejurando spondere, inde judicium, visis scripturis, proferre debent. Possunt

sunt etiam scripturæ per testes, vel per comparationem recognosci, ut infra. Demum Periti, Judices, Promotor, vel Subpromotor, & Notarius quamcumque recognitionem subscribere debent. Exemplum conferri debet cum autographo, hoc vero restitui iis, qui commodaverunt. Non tamen opus est, ut examinentur testes, qui probitatem testium in processu ordinario examinatorum, & quorum dicta compulsantur, adstruant.

5. 6 Si scriptura *compulsanda* recognosci debeat per comparationem cum alia scriptura, hæc recognitio, ut valida sit, exigit, ut deficiat quæcumque alia probatio: Procurator præstet juramentum calumniæ: Scriptura, ad quam fit comparatio, sit certa: eligantur Periti, qui, & juramentum calumniæ emittant, ac judicium scriptum referant. Hæc tamen recognitio probationem dumtaxat semiplenam constituit. Si comparatio fiat per testes, indubia erit scriptura, si iidem juraverint, se recognoscere characteres, & scripturæ exaratæ interfuisse. Item si jurent dumtaxat, se characterem cognoscere; dummodo scriptura sine testibus confici consueverit, eorumque dicta adminiculis fulciantur, ut adnotavit Rubeus (*a*) cum aliis.

a de testam. cap. 8. n. 385.

7 Scripturæ in causis Sanctorum *compulsandæ*, utplurimum ex archivis extrahuntur. Sed ut probationem constituant, archivum debet esse publicum; si privatum sit, debet esse peculiariter custoditum, & alia adminicula fidem scripturæ concilient, ut ex pluribus causis colligitur, præcipue ex causa S. Aloysii Gonzagæ, in qua admissa fuit Relatio Auditorum Rotæ desumpta ex bibliotheca Coccini, quæ in Collegio Romano Societatis Jesu asservatur; quæ quidem relatio pluribus aliis probationibus innitebatur.

CAPUT LIII.

De nonnullis petitionibus, quæ aliquando sacrorum rituum Congregationi exponuntur pro felici exitu causarum Beatificationis, & Canonizationis.

1 &c. Si metus occurrat de obitu testis, qui conscius sit virtutum, aut miraculorum Servi Dei, Postulatores petant, ut signata Commissione, examinetur ante inchoatum, vel absolutum processum super non cultu, vel casu excepto. Hæc dispensatio difficulter conceditur, cum deroget decretis generalibus, & Constitutioni Urbani VIII. eadem confirmanti. Concessa tamen fuit in causis Servorum Dei Francisci de Capillas, Josephi a Matre Dei, & aliorum.

4 &c. Frequentior est necessitas examinandi testes in specie, senes, valetudinarios, aut cito abfuturos, ante absolutum judicium super fama sanctitatis in genere. Ideo cauti Postulatores petere consueverunt literas remissoriales pro utroque simul judicio. Huic petitioni passim annuit sacra Congregatio, ut ex pluribus causis colligitur: sicut enim regula juris communis, ne testes examinentur ante litem contestatam (*b*), limitatur in testibus senibus, & similibus; ita in causis Sanctorum per dispensationem, ob eamdem causam, invertitur ordo judicii in genere, & in specie. Nec obstat, quod hæ causæ æquiparentur criminalibus, in quibus (*c*) non sunt examinandi ejusmodi testes ante litem contestatam, aut si examinentur post litem contestatam repetuntur, cum in causis Beatificationis, & Canonizationis non repetantur. Nam hæ causæ non in omnibus æquiparantur criminalibus, nec est ita certum in jure, ut testes, ante litem contestatam examinati post ipsam repetantur.

b in cap. Quoniam frequenter ut lit. non contest.

c in cap. cit.

7. 8 Processus ab Ordinario constructi post manum a S. Sede appositam, nulli sunt. Olim aliquando admissi fuerunt,

runt, ut in causa S. Raymundi. Nonnumquam sacra Congregatio, annuente Pontifice, hos processus super non cultu sanavit: id forte locum habebit super casu excepto. At hi processus super virtutibus, vel miraculis de jure purum adminiculum constituunt, ut contigit in causa S. Stanislai Kostkæ. Nihilominus etiam in his interdum concessa fuit sanatio, ut in causis SS. Thuribii, & Julianæ de Falconeriis, cujus sanationis seriem refert Anastasius Nicosilli in vita S. Thuribii. Sanatione impetrata, si Postulatores uti velint processu in gradu probationis, discutienda est ejus validitas quoad alias partes.

9 &c. Constructo Apostolico processu super fama in genere, & super virtutibus, aut Martyrio, & miraculis in specie, causaque in Congregatione proposita, si omnia hæc ex probationibus perspicua non reddantur; de jure (*a*) non licet novos testes super iisdem examinare, & si examinentur, nihil probant, ut inter alia eruitur ex causis S. Thomæ de Aquino, & B. Hieronymi Æmiliani. Nihilominus ex rationabili causa posset Judex ex officio novum examen super iisdem demandare. Immo sacra Congregatio in causis SS. Petri Regalati, & Cajetani permisit, ut probationes novis testibus adjuvarentur, quod tamen peculiari decreto (*b*) vetuit Alexander VII. Hoc decretum processus omnes Apostolicos comprehendit, tum propter gravitatem causæ, tum quia in hoc judicio omnes diligentiæ adhibendæ sunt, tum demum quia aliter nimis periculosa aperiretur indulgentiæ via.

a In cap. Fraternitatis de test. & attest.

b 29. Nov. 1658.

13 &c. Nonnulli tamen sunt casus, qui hoc decreto comprehendi non videntur. Si enim ante illud sacra Congregatio facultatem fecisset adjuvandi probationes, sed litteræ remissoriales non fuissent expeditæ: aut si articulata in processu Apostolico adjuvanda solum essent per exhibitionem, & *compulsationem* scripturarum: vel extratis informatione, & summario super quocumque dubio, excitetur difficultas super probatione alicujus virtutis, vel miraculi, quæ submoveri possit per testium assertiones, in processu existentes, sed in summario non relatas: vel novæ remissoriales petantur ad probandum miraculum, non articulatum in processu Apostolico: aut probanda sit continuatio facti, cujus existentia in processu jam probata sit, ut si probato cultu immemorabili, vel non cultu, aut miraculosa sanatione, probanda esset horum continuatio: vel demum si agatur de re existenti, sed variabili, ut si probata incorruptione corporis, sacra Congregatio novas exigat probationes super actuali ejusdem statu: in his, inquam, omnibus coadjuvari possunt probationes, quin Alexandri decreto derogetur, ut plures Beatificationis, & Canonizationis causæ insinuant. In causa vero S. Fidelis a Sigmaringa eidem derogatum fuit, sed gravi maturitate.

CAPUT ULTIMUM.

In quo aliæ petitiones Postulatorum proponuntur, & examinantur.

1 URbanus VIII. in suis decretis expresse prohibuit, ne discuterentur virtutes, aut Martyrium alicujus Servi Dei ante lapsos ab obitu ejusdem Servi quinquaginta annos. His decretis numquam intelligitur derogatum, nisi in rescripto summi Pontificis expressum sit.

2. 3 Putarunt nonnulli, vi horum decretorum non posse intra hos quinquaginta annos fieri processus ordinarios, nec Apostolicos, quod magnum attulit plerisque causis detrimentum. Verum decreta non constructionem processuum, nec discussionem processus Apostolici in specie, sed discussionem dubii virtutum Theologicarum, & Cardinalium intra illud tempus prohibent.

4 &c. Postulatores nonnumquam poscunt, ut ante elapsos quinquaginta an-

annos virtutes, aut Martyrium discutiantur. Hujusmodi petitioni minime annuit Congregatio rituum in causa S. Aloysii Gonzagæ; nec se annuere posse Urbanus VIII. respondit Ferdinando Imperatori, & Eleonoræ Imperatrici eamdem Canonizationem petentibus. In causis tamen Josaphat Pollocensis, S. Francisci Salesii, & aliorum, hæc dispensatio concessa est. Petitur a Pontifice: hic petitionis examen remittere consuevit ad Congregationem ordinariam, qua annuente, & Pontifice confirmante, dispensatio intelligitur concessa. Causæ concessionis sunt insignia Servi Dei Martyris, vel Confessoris merita erga Catholicam religionem, accedentibus alicujus Regis, Antistitum, & Procerum nationis supplicationibus: spes particularis boni spiritualis: ac modicus annorum defectus a numero quinquagenario.

7 Nonnullæ antiquæ Canonizationes ante quinquagesimum ab obitu Servorum Dei annum peractæ sunt, ut S. Petri Martyris, & aliorum. Aliæ post ducentesimum, trecentesimum, & quadringentesimum, ut SS. Joannis a Capistrano, Hyacinthi, Bennonis, & aliorum. Inter Canonizationis requisita notabilem temporis lapsum enumerant Fr. Severinus de Cracovia in Act.S.Hyacinthi (*a*),& Castellinus (*b*). Urbanus VIII. quinquaginta annos statuit, cujus Constitutionis rationem reddit P. Philippus a SS.Trinitate in vita Ven.Dominici a Jesu Maria (*c*).

a l.3. c.2. pag.154.
b tract. de dilat. Canoniz.SS.
c l.7. c.11.

8 &c. Olim virtutes Theologicæ, & Cardinales in distinctis Congregationibus expendi consueverant, ideoque Postulatores petebant, ut in una simul discuterentur, quod quidem permissum fuit in causa S. Francisci Solani, & aliorum. Nunc sine dispensatione in eadem Congregatione simul discuti possunt, cum decreta generalia id non vetent. Nonnulli aliquando suadebant, ut, suspenso dubio de virtutibus, discuterentur miracula. Sed id ex Ordine Romano Jacobi Card. Cajetani apud Mabillon. (*d*) adversatur ordini judiciali harum causarum; nec amplius hujusmodi suffragia recipi possunt, ut colligitur ex causis B. Hyacinthæ de Marescottis, & Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal. In causa vero Servi Dei Francisci Caraccioli Congregatio particularis (*e*), annuente Pontifice, permisit, ut in fine informationis dubii super virtutibus proponeretur quodammodo historice dubium de miraculis, ut suffragaturi de virtutibus judicium efformare possent. In causa vero Servi Dei Cardinalis de Aretio, cum Secretarius sacræ Congregationis summo Pontifici Bened.XIV. retulisset, suffragia Consultorum eo collimasse, ut daretur facultas proponendi dubium de virtutibus cum dubio de miraculis, laudatus Pontifex id peculiari decreto (*f*) strictius prohibuit. Itaque si vel defectus probationum, vel actuum ambiguitas difficilem reddat virtutum discussionem, non est suspendendum judicium super iisdem, ut examinentur miracula, quæ quidem licet post mortem patrata sint sanctitatis signa, tamen, quidquid alii senserint, ex his non absolvitur Beatificatio, & Canonizatio, nisi probentur virtutes in specie; quemadmodum nec ex virtutibus, nisi probentur etiam miracula.

d Mus.Ital. to.2.
e 18. Sept. 1736.
f 10. Apr. 1742.

11. 12 Nonnumquam in discutiendis virtutibus, & Martyrio in Congregationibus antepræparatoria, & præparatoria aliquod insurgit dubium, quo suspenso, impeditur progressus ad ulteriora, & Consultores hærentes non audent ferre suffragium. Postulatores instant, ut dubium in Congregatione ordinaria, cui Cardinales soli interveniunt, expendatur. Porro, si dubium pendeat a cognitione factorum, quæ ignota sint Consultoribus; perspecta autem Cardinalibus, instantiæ annuendum videtur, ut annuit Benedictus XIV. in causis Servorum Dei Joannis de Britto (*g*), & Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal (*h*), cum ipse etiam Congregationi ordinariæ interesse voluerit.

g 2. Jul. 1741.
h 10. Sept. 1741.

13. 14 Ju-

13. 14 Juxta decretum ejusdem Pontificis 23. Aprilis 1741. in causis antiquis procedentibus per viam non cultus, probatis virtutibus, aut Martyrio per solas probationes subsidiarias, quatuor requiruntur miracula, quæ per testes de visu probata sint, ad Beatificationem formalem: duo vero post indultam venerationem patrata ad Canonizationem obtinendam. Cum in causa S. Petri Regalati quatuor miracula ante approbatas eo modo virtutes approbata fuissent, laudatus Pontifex per aliud decretum (a) affirmavit causam hanc non esse primo decreto comprehensam, adeoque duo miracula post indultam venerationem patrata, pro Canonizatione obtinenda sufficere.

a 2. Aug. 1741.

15 Petunt interdum Postulatores, ut dubium de virtutibus, aut Martyrio, vel miraculis, semel propositum in Congregatione generali coram summo Pontifice, iterum examinentur. Id admitti potest, si Pontifex nullum edidisset responsum: secus, si sententiam tulisset. Cæterum dubia non diu ante discussa, si iterum proponenda sint, proponuntur in Congregatione generali: quæ diu ante discussa fuerant, proponuntur in præparatoria, & in generali. Hæc de dubiis, quæ in Congregatione generali expenduntur, intelligenda sunt: quæ in Congregatione ordinaria exponuntur, ex ejusdem permissione iterum examinari possunt.

16 Sanatio *nullitatis* processus, qui compilatus sit extra terminum in litteris remissorialibus, & compulsorialibus statutum, vel prorogatum, petenda est a Congregatione ordinaria, quæ ut plurimum annuit, si Pontifici placuerit. Et ita concessa fuit sanatio in causis B. Salomeæ, S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliorum.

17 Ex alibi dictis Clemens XII. vetuit, ne Regulares Notarii munus exercerent in causis Servorum Dei ejusdem Ordinis, sub pœna *nullitatis*. Si processus hoc modo ante illud decretum constructus reperiatur, licet Postulatoribus petere sanationem, ut contigit in causa Servi Dei Petri de Urraca.

18 Præcipua ad validitatem processuum spectantia addicta sunt. Monentur iterum Postulatores, ut in conficiendis processibus ordinariis servari curent, quæ in processibus Apostolicis observari solent, cum in omnibus fere causis vix ad ulteriora procedatur, nisi ordinarius processus cum Apostolico in linea æqualis probationis conjungatur.

19 Demum cum in sacra Congregatione disputetur de validitate processuum, solent Postulatores in quadam tabella indicare nomina testium, & reliqua ad eosdem spectantia, cujus exemplar alibi dabitur.

LIBER

LIBER III.

CAPUT I.

De testibus de auditu in causis antiquis Beatificationis, & Canonizationis.

1. 2 Estes de visu, sive de virtutibus, sive de miraculis agatur, cæteris potiores esse sentiunt Innocentius (*a*), & alii communiter: oculorum enim testificatio physicam parit testibus evidentiam, Judicibus vero summam moralem, qua major de sanctitate haberi nequit.

a in cap. Cum causam 37. de test.

3 &c. Testibus de auditu probari sufficienter virtutes, & miracula in causis, post multos annos ab obitu Servorum Dei introductis, affirmat Contelorus (*b*) cum pluribus, & huic sententiæ adhæserunt Auditores Rotæ in pluribus relationibus. Porro antiquitatem, ad hos testes admittendos necessariam, alii in lapsu centum annorum, alii in septuaginta, iidem Auditores in sexaginta constituerunt, probavitque duobus decretis (*c*) Congregatio rituum.

b de Canoniz. SS. c. 14 n. 7. & 8.

c 19. Jan. & 4. Maji 1630.

6 &c. Eadem sententia validis innititur fundamentis. Nam in his causis proceditur de bono, & æquo, ac probatio plena, non vero plenissima requiritur. Accedit necessitas, quæ deficientibus testibus de visu, ad alios de auditu admittendos impellit, quos propterea inter certissima documenta recensuit Card. Bellarminus in suo suffragio pro Canonizatione S. Raymundi. Suffragatur dispositio juris *in cap. Licet de test.*, quod *caput* etsi nonnulli ad solum casum in eo expressum coarctent, ad omnes tamen causas, in quibus testes de visu desiderantur, extendit verior sententia Joannis Andreæ (*d*), Felini (*e*), & aliorum. Sane *ex cap. Præterea de test.*, & ex jure civili *in l. Si arbiter ff. de prob.*, *& in l. In summa ff. de aqua pluvia arcen.*, testes de auditu in aliis casibus admittuntur. Canones vero jus civile non respuunt.

d in idem cap. n. 3.

e ibid. n. 1.

9 &c. His favent exempla a primis, mediis, & ultimis temporibus desumpta. S. Eucherius apud Ruinart (*f*) commendat Martyrium S. Mauritii, & sociorum Thebæorum, quod ab aliis audiverat. Idem facit S. Paulinus de Martyrio S. Genesii apud eumdem (*g*) S. Gregorius Magnus (*h*) Augustino Anglorum Episcopo respondit, non esse colendum quemdam assertum Martyrem, si nullus ejus passionem ab aliis acceptam testaretur. Subsecutis temporibus Stanislaus Cracoviensis Episcopus, Conradus Placentinus, aliique apud Bollandianos (*i*), & Castillum (*k*) inter Sanctos, vel Beatos relati sunt, probatis virtutibus per testes de auditu. Eodem modo expeditæ sunt causæ Canoniz. SS. Hyacinthi, Raymundi, & aliorum. Ex quibus omnibus admittendi videntur in causis antiquis testes de auditu, quibus si unus de visu addatur, plena consurgit probatio, præcipue si testes de auditu asserant, se, quod referunt, audivisse ab iis, qui viderunt, ut in pluribus relationibus docuerunt Auditores Rotæ, aliique.

f in Act. Martyr. pagina 241.

g pag. 473.

h tc. 2. oper. l. 11. regist. epist. columm. 1157.

i ad 7. Maji & to. 3. Feb. pag. 160.

k in hist. S. Dom. par. 1 l. 2. c. 63.

CAPUT II.

De Testibus singularibus in causis Beatificationis, & Canonizationis.

1 HI testes alii dicuntur singulares singularitate *obstativa*, ex quibus dictum unius obstat dicto alterius & his nulla habenda est fides. Alii singulares singularitate *adminiculativa*, vel *cumulativa*, qui unius actus continui partes singulariter osten-

ftendunt. Alii fingularitate *diverfificativa*, qui fcilicet vel actus diverfos inter fe non repugnantes eidem adftruunt; vel actus diverfos, ad unum aliquid generale determinatum relatos, teftantur.

2 &c. Teftes fingulares fingularitate *adminiculativa*, vel *diverfificativa* fecundo modo, admittunt communiter Scriptores, & Rota (*a*) ad probandam in civilibus rem generalem, vel quæ ex actibus fucceffivis coalefcit. Eofdem admittunt in criminalibus Caccialupus (*b*), & alii ad probandum habitum vitiofum, & ufum delinquendi. Sane, quidquid fenferit Polydorus Ripa (*c*), fatis probatur fpecies, fi duo teftes fingulares duos actus individuos probent. Plura de his fcribit Soufa (*d*), addens majorem fidem præftandam effe multis teftibus fingularibus, in eamdem fpeciem convenientibus, quam duobus conteftibus, præcipue in delictis occultis. Suffragatur Conftitutio 85. S. Pii V. de confidentia beneficiali (*e*), & Conftitutio 34. Gregorii XV. de crimine follicitationis (*f*).

a decif. 338 n. 4. coram Celfo, decif. 311. n. 8 par. 1. rec. & alibi.

b in l. Admonendi col. 39. verfic. Patet igitur ff. de jurejur.

c obfervat. 204.

d tract. de aphor. Inquif.

e Bull. to. 2.

f Bullar. Rom. to. 4.

6. 7 In hanc fententiam abierunt Auditores Rotæ in relat. cauf. SS. Thomæ de Villanova, Catharinæ de Ricciis, & aliorum, afferentes, probatas effe virtutes ex teftibus fingularibus, quorum unus de uno, alii de aliis ejufdem virtutis actibus depofuerint. Idem docuerunt de dono prophetiæ in relat. cauf. S. Ludovici Bertrandi, &, B. Jofaphat Pollocenfis. Concordat Ceparius in direct. Canoniz. SS. (*g*).

g par. 2. c. 7

8 Quod fpectat ad miracula, Vincentius *in cap. Venerabili de teft.* apud Malvetium (*h*), & alios, opinatus eft, omnia omnino per teftes concordes effe comprobanda. At opinionem hanc inter alios late refellit Contelorius (*i*), ab eaque femper recefferunt Auditores Rotæ in fuis relationibus; quinimmo in relat. cauf. SS. Francifci de Paula, Raymundi, Didaci, & Hyacinthi afferuerunt, miracula fufficienter probari per teftes fingulares, etiamfi unus de uno, alius de alio miraculo deponat, quamvis Congregatio rituum in caufa S. Didaci hujufmodi probationem rejecerit.

h de Canoniz. SS. inter tract. magn.

i de Canoniz. SS. c. 18. n. 10.

CAPUT III.

De fententia Congregationis facrorum rituum, & præfenti Sedis Apoftolicæ praxi, quoad teftes de auditu in caufis Beatificationis, & Canonizationis fuper examine virtutum, aut miraculorum in fpecie.

1 &c. Probationes in caufis Beatificationis, & Canonizationis effe debere æqualis ponderis, ac in caufis criminalibus afferunt Scacchus (*k*), Matta (*l*), & alii contra Contelorium cit., quibus adhæferunt feniores Cardinales, & Confultores Congregationis rituum. Quare ficut in caufis criminalibus adhibendi funt teftes de vifu proprio, fi agatur de re, quæ cadit fub fenfum vifus, vel de auditu proprio, fi res cadat fub fenfum auditus, nec fufficit unus teftis de vifu cum aliis de auditu: ita in caufis Beatificationis, procedentibus per viam non cultus, eodem modo virtutes, & Martyrium in fpecie probari debent. Verumtamen in caufa criminali homicidii, utplurimum non infligitur pœna ordinaria, nifi Judex, vel ejus Curia corpus delicti infpexerit; at in caufis Martyrum teftes de vifu mortem illatam fatis comprobant.

k de not. & fign. fanct. fect. 1. c. 5.

l de Canoniz. SS. par. 4. c. 1. n. 10 & feqq.

4 &c. His non obftat, quod in his caufis procedatur ex bono, & æquo, nullique inferatur præjudicium. Nam *in cap. Venerabili, de teft.* ftatutum eft, ut fuper vita, & miraculis examinentur teftes æquali, immo majori diligentia, quam quæ in recipiendis teftibus adhiberi folet, & Rotæ Auditores in relat. S. Andreæ Corfini adnotarunt, in his agi de præjudicio Ecclefiæ. Nec urget, quod, deficientibus teftibus de vifu, de jure admittantur, faltem in factis antiquis, teftes de auditu: hæc enim juris regula non congruit judicio

cio criminali, multoque minus causis non necessario definiendis, uti sunt causæ Beatificationis, & Canonizationis. Quod si dicatur, hodie in processibus Apostolicis examinari testes de auditu super virtutibus, & Martyrio, etiamsi causæ procedant per viam non cultus; iterum subditur, evidentes probationes in his esse necessarias, neque sufficere præsumptivas. Non tamen absolute rejiciendi sunt testes de auditu, quia aut adminiculi vim habere possunt, aut etiam sufficiunt, quando aliquid per testes de visu probari nequit. In causa S. Joannis Francisci Regis Congregatio rituum ex pluribus circumstantiis censuit, satis probatam esse per testes de auditu sanctitatem mortis, cum causa in aliis articulis instructa esset testibus de visu, & ii, qui mortem spectaverant, ante processum obiissent. Quapropter, si aliqui actus probentur per testes de auditu, quibus alii de publica voce, & fama concordent; nonnulla vero solum per testes de auditu probari possint, eo quod testes de visu præmortui sint, causa non est derelinquenda, neque prædicta insuperabilem oppositionem suppeditabunt.

7. 8 In causis antiquis procedentibus per viam casus excepti virtutes, aut Martyrium in specie a testibus de auditu ab iis, qui viderunt, vel audiverunt, comprobanda sunt, uti colligitur ex causis SS. Catharinæ de Bononia, Joannis Nepomuceni, & aliorum. Anteferendi tamen sunt testes de visu, si inveniri possint, ut contigit in causis S. Stanislai Kostkæ, & B. Seraphini de Asculo. Idem asserendum videtur, si declarato casu excepto ex indultis Apostolicis paulo post obitum Servi Dei, testes de visu haberi possent. Quod non facile eveniet, cum Sedes Apostolica cultum publicum hodie non indulgeat, nisi longe post obitum Servi Dei, & post approbatas virtutes, vel cultum immemorabilem.

9 &c. Nonnullæ causæ post decreta Urbani VIII. introductæ sunt, in quibus non præcessit declaratio casus excepti, & in quibus processus super virtutibus, & Martyrio in specie compilati fuerunt, sine testibus de visu, sed solum testibus de auditu, præsertim ab iis, qui viderunt. Hujusmodi sunt causæ B. Hieronymi Æmiliani, & Ignatii Azevedi, ac sociorum, quibus omnibus exhiberi cœpit publicus cultus, qui sublatus tamen fuit, supervenientibus Urbani decretis, ideoque eorum causæ viam non cultus ingressæ sunt: Sacra Congregatio tamen (a) asseruit, habendam esse rationem præcedentis cultus, & antiquitatis. His accensentur causæ Servarum Dei Agnetis a Jesu, & Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal, in quibus, fatentibus Postulatoribus, non adesse testes de visu, eadem Congregatio annuit signaturæ Commissionis.

a 18. Apr. 1693. & 8. Apr. 1704.

13 Contendunt Postulatores, virtutes, & Martyrium in specie in hujusmodi causis probari posse per testes de auditu, eo quod defectus testium de visu ipsis non sit imputandus, cum prævidere nequiverint remotionem cultus introducti: vel quia Congregatio respondens, habendam esse in discussione causæ rationem præcedentis cultus, & antiquitatis satis ostendit, se a testibus de auditu non abhorrere: immo Postulatoribus defectum testium de visu fatentibus, annuit signaturæ Commissionis, ideoque expeditæ fuerunt litteræ remissoriales, ut conficerentur processus Apostolici.

14 Expedit sane, ut quid agendum sit, sacra Congregatio respondeat. Interim asserendum videtur, in posterum excludendas esse probationes ex testibus de auditu in causis procedentibus per viam non cultus, admittendas tamen in causis antiquis, & per viam casus excepti: non esse in causis non cultus signandas Commissiones, nisi saltem in processu ordinario adsint testes de visu: in causis tamen introductis, & in quibus Pontifex, aut Congregatio dixit, habendam esse rationem præcedentis cultus, & antiquitatis, Consultores, cæterosque suffra-

gaturos, iis ponderatis, propitium, juxta conscientiam, ferre posse suffragium, uti respondit Congregatio ordinaria (*a*) in causa B. Hyeronymi Æmiliani: & hoc etiam in causis valere, in quibus Congregatio, licet deficerent testes de visu, annuit tamen signaturæ Commissionis, ideoque confectus fuit processus Apostolicus super virtutibus, aut Martyrio in specie; dummodo in hoc, & in præcedenti casu in ordinario processu sint testes de auditu ab iis, qui viderunt.

a 18. Apr. 1693.

15 Fundatur hæc opinio in causis SS. Bonaventuræ, Hyacinthi, & aliorum, quæ ob antiquitatem expeditæ fuerunt, probatis virtutibus per solos testes de auditu. Neque tamen proinde per testes dumtaxat de auditu expediri causas dici poterit, nam miracula per alios testes de visu probanda remanent. Item nulla lex prohibet, ne virtutes, aut miracula in specie asserantur a testibus de auditu, immo ex his declaratum fuit Martyrium Gorcomiensium.

16 Hoc exemplo usi sunt præfati Postulatores, sed Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor reponebat, causam Martyrum Gorcomiensium processisse per viam casus excepti. At vere sic se res habuit: eorum Reliquiæ publicæ venerationi auctoritate dumtaxat Episcopali expositæ fuerant, & tolerari id posse, immo in eorum causa ostensum fuisse casum exceptum, censuit Congregatio rituum (*b*), sed ejus decretum Innocentius X. (*c*) non approbavit.

b 13. Novemb. 1621
c 3. Jul. 1648.

17 &c. Post hæc alius Fidei Promotor super dubio virtutum Servæ Dei Joannæ Franciscæ Fremiot de Chantal animadvertit, nullum constituendum esse momentum in Commissione signata, cum testes de visu causæ deessent. Immerito tamen, cum Commissio signata prodesse possit, ut in similibus causis testes de auditu ab iis, qui viderunt, admittantur una cum Historicis contemporaneis. Postulatores timentes, ne defectus testium de visu retardaret favorabilem resolutionem virtutum ejusdem Servæ Dei, quas in Congregatione proponere meditabantur, petierunt a summo Pontifice, ut cogeretur particularis Congregatio, quæ perpenderet, an causa ulteriorem progressum habere posset. Rursum deinde institerunt, ut iste articulus in Congregatione ordinaria expenderetur; his omnibus Pontifex annuit. Porro Postulatores usi sunt attestationibus SS. Francisci Salesii, & Vincentii a Paulo, ac quorumdam testium, qui in causa ejusdem S. Francisci virtutes Servæ Dei narraverant: addiderunt testes de auditu a videntibus, & historias de vita ejusdem Servæ Dei. Opposuit Promotor Fidei defectum testium de visu, allatasque probationes esse extrajudiciales. At Congregatio ordinaria reputans, testes de visu desiderari citra Postulatorum culpam, neque proinde ex hoc defectu omissam fuisse introductionem causæ; & præterea ex allatis documentis validissimum desumi adminiculum pro testibus de auditu, censuit (*d*), procedendum esse ad ulteriora. Hoc ostendit, quid in similibus agendum sit.

c 13. Jul. 1649.
d 16. Febr. 1737.

23 Approbatæ pariter fuerunt virtutes B. Hieronymi Æmiliani (*e*), licet testes de visu deessent: cum scilicet sacra Congregatio, & summus Pontifex antea rescripsissent cultum eidem exhibitum, etsi postea sublatum, esse attendendum: sed monumenta etiam contemporanea, & testes de auditu a videntibus suffragabantur.

e 25. Aug. 1737.

24 &c. In causa Servi Dei Francisci Caraccioli, quæ per viam non cultus procedebat, Consultores, & Cardinales approbarunt virtutes, etsi per testes dumtaxat de auditu probatas: & Benedictus XIV. (*f*) ad ulteriora deveniri posse declaravit. Per generale subinde decretum (*g*) confirmavit praxim admittendi probationes subsidiarias per testes de auditu super dubio virtutum, aut Martyrii in causis procedentibus per viam cultus immemorabilis, aut casus excepti; immo etiam in

f 23. Apr. 1741.
g 23. Apr. 1741.

in causis non cultus, si absque Postulatorum culpa testes de visu desiderentur, & subsidiariæ probationes efficiant certas moraliter virtutes, aut Martyrium. Statuit præterea, ut in causis per viam cultus immemorabilis, aut indulti Apostolici quatuor ostendantur miracula pro impetranda Canonizatione: in causis vero non cultus, si probatæ fuerint virtutes, aut Martyrium per testes de visu duo miracula sufficiant pro Beatificatione, & duo pro Canonizatione, at si probatæ fuerint per testes de auditu, quatuor pro Beatificatione, duo pro Canonizatione afferantur: addidit etiam miracula per testes de visu semper probanda esse. In causa Servorum Dei Ignatii Azevedi, & Sociorum, quæ pariter viam non cultus tenet, declaravit (*a*), Martyrium, etsi subsidiariis solum probationibus niteretur, ita probari, ut ad ulteriora procedi posset, attentis causæ antiquitate, & publico cultu eisdem exhibito ab eorum obitu usque ad tempora Urbani VIII, quæ duo attendenda esse Clemens XI. jam antea (*b*) rescripserat.

a 21. Septembris 1742.

b 8. April. 1704.

CAPUT IV.

De sententia Congregationis sacrorum rituum, & de præsenti Sedis Apostolicæ praxi quoad testes de auditu, cum agitur de miraculis; & quoad testes singulares, quando agitur de virtutibus, aut de miraculis in causis Beatificationis, & Canonizationis.

1 &c. Necessaria esse miracula per testes oculatos probata pro obtinenda Canonizatione, respondit Urbanus II. Benedicto Abbati, petenti Canonizationem B. Gurleosii, apud Christianum Lupum (*c*), & alios. Concordat usus sacræ Congregationis, quæ ad probanda miracula testes oculatos semper exigit, & numquam testes de auditu admittit, teste de Lauræa (*d*) olim ejusdem Congregationis Consultore, & Cardinali. Pluribus hæc confirmat Matthæuccius *in pract. Theologo-can. ad Beatif.*, & *Canoniz.* (*e*). Ipsique Postulatores nonnumquam fassi sunt, latam esse legem de probandis per testes oculatos miraculis in causis tam per viam non cultus, quam per viam casus excepti procedentibus.

c in Concil. provinc. & generc. to. 3. pag. 569. antiq. edit.

d in 3. sent. to. 4. disp. 20. art. 25. §. 4. n. 1119. & seqq.

e tit. 3. c. 5. §. 1. n. 19.

4. 5 In causis, quæ per viam non cultus procedunt, miracula perpenduntur facta ante Beatificationem, sed pro Canonizatione obtinenda, discutiuntur, quæ post Beatificationem patrata sunt. In causis vero per viam casus excepti, examinantur, quæ indultam venerationem secuta sunt. Unumquodque miraculum probandum esse per testes oculatos concordes, nec sufficere probationem testium singularium, idest, si unus de uno, alius de alio miraculo deponat, sentiunt Antonius a Butrio (*f*), Felinus (*g*), aliique Scriptores communiter. Idque etiamsi agatur de miraculis pro Canonizatione obtinenda allatis. Favet praxis Congregationis rituum, quæ probationem miraculorum a testibus singularibus provenientem semper respuit. Miracula igitur per hos testes probata ornatui causæ, non judicio deservire poterunt, ut indicant Auditores Rotæ in prima relatione miraculorum S. Teresiæ.

f in cap Cum oporteat sub n. 20. de accus.

g in cap. Licet ex quadam sub n. 2. de test. & attest.

6. 7 Virtutum quoque actus per eosdem testes concordes probandi sunt, nec satis probant testes singulares, etiam singularitate adminiculativa. Causæ enim Beatificationis, & Canonizationis, quoad probationes, æquiparantur criminalibus, in quibus testes singulares semiplene dumtaxat probant, ut explicant Raynaldus (*h*), Card. Albitius (*i*), aliique. Accedit praxis sacræ Congregationis: aliquando enim opponente Fidei Promotore, virtutes, aut Martyrium probari per testes singulares, Postulatores elenchum testium eosdem virtutis actus contestantium describere coacti sunt; probatio vero testium singularium adminiculo tantum fuit.

h in suppl. oper. crim. suppl. 7. ad c. 32. dub. 3.

i de inconst. in Fid. c. 15. n. 8. & seqq.

8 &c. His positis, relationes Audito-

ditorum Rotæ, quæ adversari videntur, explicari possunt de testibus singularibus circa actus determinatæ virtutis, cujus alii actus a testibus concordibus perspicui fiant. Quoad relationes admittentes miracula a testibus singularibus probata, notandum est primo, in iis fere semper miracula inveniri a testibus convenientibus probata: secundo, non prodesse, si quid in relationibus Rotalibus adstruatur, nisi a Congregatione admissum, & a Pontifice confirmatum sit. Enim vero in causis SS. Caroli, Elisabethæ, & aliorum, Rota miracula quædam, & virtutes approbaverat, quorum tamen nonnulla sacra Congregatio respuit, alia prætermisit, quædam autem a Rota omissa, postea approbavit.

CAPUT V.

De numero testium in causis Beatificationis, & Canonizationis adhibendorum.

1 &c. DUobus, vel tribus testibus concordibus de proprio sensu deponentibus, non uno tantum teste, aliquid sufficienter probari, indicant sacræ literæ Deuteron. 17., & alibi. Conveniunt jura Ecclesiastica, & sæcularia. Alexander III. *in cap. Relatum*, valida statuit testamenta ad pias causas condita coram duobus testibus. *In cap. cum esses* valida quoque esse voluit, quæ non essent ad pias causas, si coram Parocho, & duobus testibus facta sint. *In cap. Veniens* 1. *de test.* edicit, ne unius testimonio quisquam condemnetur. Similia habentur *in l. Jurisjurandi*, *C. de test.*, & alibi. Sed cum in quibusdam causis plures, quam duo testes requirantur, ut indicat idem Alexander *in cap. Licet* 1. *de test.*, & cum nonnulli causarum articuli, immo fortasse quædam causæ unius dumtaxat testimonio absolvi possint, videndum est, an prædicta subsistant, & causis Beatificationis, & Canonizationis conveniant.

4 &c. Canones *Præsul.*, & *Nullam* 2. *quæst.* 5. ingentem testium numerum exigunt ad damnandum Præsulem, vel Cardinalem. In Synodo Sinvessana septuaginta duo adhibiti sunt in causa Marcellini Papæ. Concilium Troskejanum (*a*) septem, aut plures testes requirit in accusatione Presbyterorum. Centum adhiberi voluit Clemens IV. (*b*) in causa Episcopi Tolosani. Hos tamen Canones 2. *quæst.* 5. explicari posse de testibus vitæ non probatæ, qui accusent Præsules, monet Gratianus (*c*). Synodum Sinuessanam commentitiam esse, ostendit Card. Norisius (*d*). Præceptum veteris Legis de duobus, vel tribus testibus erat judiciale, quod morte Christi desiit, nec amplius obligat, nisi a potestatem habente instauretur. Quod spectat ad Decretales Alexandri III, *cap. Relatum* respicit dumtaxat testamenta ad pias causas, adeoque non efficit, ut omne negotium Ecclesiasticum duobus, vel tribus testibus absolvi possit, & debeat. Quod neque evincit aliud *cap. Cum esses*. Nam etsi apud Fagnanum (*e*), & alios, comprehendat quæcumque testamenta ubique condita: tamen præter alia, quæ notat Covarruvias (*f*), Alexander illam legem tulit pro suis dumtaxat in utroque Foro subditis, adeoque voluit, ut in terris Romanæ Ecclesiæ subjectis Canonum consuetudo observaretur. Quare nunc non solum in locis Romano Pontifici non subjectis, sed etiam in Urbe, ejusque districtu septem testes, ut jus Civile statuit, requiruntur ad validitatem testamenti, quod ad pias causas non sit factum.

a cap. 9. (to. 6. par. 1. collect. Hard. col. 511.

b in epist. 326.

c to. 4. di-scept. 738.

d In hist. Donat. par. 2. oper. to. 4. col. 128. & seq.

e in idem c. n. 68. & in cap. Relatum n. 4.

f to. 1. oper. in cap. Cum esses 10., sub n. 2.

9 Hinc colligitur, nullam adhuc latam esse legem, ut unumquodque negotium duobus testibus absolvi possit, & debeat, cum in quibusdam casibus amplior numerus requiratur, in aliis in jure expressis unicus testis sufficiat. Regula ergo est, ne unius testimonio negotium expediatur; quæ tamen regula plures patitur limitationes apud Specul. (*g*), Farinac. (*h*), & alios.

g in tit. de test. n. 3.

h de test. quæst. 63. n. 26.

10. 11 Quod

10. 11 Quod spectat ad Canonizationis causas, Castellan. (*a*) Contelor. (*b*), & alii ad eas extendunt regulam de legitima, & sufficienti duorum testium probatione. Actus itaque virtutis, & Martyrium duobus testibus de visu, vel de proprio auditu, si res pertineat ad sensum auditus, dummodo sint contestes, sufficienter probantur. Idem dicendum de miraculis, si duo testes utrumque extremum, e. g. mortem, & resuscitationem probent, ut asseruerunt Auditores Rotæ in relat. SS. Francisci Xaverii, & Franciscæ Romanæ. Nec sufficit, quod unus testis de uno, alius de altero extremo testimonium reddat, ut bene innuit Card. de Lauræa (*c*), cum status prior idem non sit neque per unionem, neque per aggregationem cum posteriori. Quod si duo testes concordes primum extremum asserant, & duo secundum, satis probant miraculum secundi, non tertii generis.

a de Canoniz. SS. q. 7. n. 105.
b tract. eod. c. 18. n. 3.
c in 3. sent. to. 4. disp. 20. art. 25. de mir. §. 2. n. 1079. & seqq.

12 &c. His opponere consueverunt Fidei Promotores, non satis constare de miraculis, & Martyrio, nisi alii testes, saltem de auditu addantur. Hæc oppositio difficulter excitari potest in dubio virtutum, nisi Postulatores vim magnam in aliquo speciali actu constituant. Matthæuccius igitur (*d*) tutius esse ait, si de Martyrio alii testes addantur, vel saltem ratio reddatur, cur alii desiderentur. Card. de Lauræa (*e*) id ipsum docet de miraculis, dum in judicio Beatificationis, & Canonizationis probanda assumuntur: addit hanc esse praxim Congregationis rituum, cui favet doctrina D. Thomæ (*f*). Sane in causa S. Stanislai Kostkæ Clemens XI. quoddam miraculum non approbavit, nisi postquam Postulatores demonstrarunt, cur non alii, præter duos testes, super eo examinari potuerint.

d tit. 4. c. 2. n. 9.
e loc. cit. n. 1083.
f 2. 2. q. 70. ar. 2.

15 Inquirendum superest, an aliqua unius testimonio probari possint. Nonnumquam examinantur miracula sanationum, in quibus sanati referunt, Dei Servam, vel Beatum sibi apparuisse, & hæc apparitio dicto tantum illius, cui facta est, probari potest. Sæpe Congregatio rituum hæc miracula approbavit, nulla apparitionis facta mentione, itaut inducta videatur praxis prætermittendi in his eventibus apparitiones: sed de his probandis alibi differetur.

16 &c. Necesse est insuper, ut miraculum probetur patratum intercessione Servi Dei, de cujus Beatificatione, aut Canonizatione agitur. Cumque intercessio, teste Castellano (*g*), probetur per invocationem, quæritur quo modo hæc ostendi possit. Invocatio fieri potest, vel ab eo, qui sanitatem recipit, ut a leproso *Matth.* 8., vel ab alio pro ægrotante, qualis fuit invocatio Reguli pro filio *Joan.* 4., & aliorum alibi. Quomodocumque fiat, solo testimonio invocantis comprobatur, ut ostendunt Card. de Lauræa (*h*), & Matthæuccius (*i*). Si invocans moriatur, antequam fiat processus super miraculis, invocatio ostendenda est per duos testes concordes, asserentes, se audivisse invocantem, cum invocaret, vel eumdem de invocatione testantem. Testibus deficientibus, probari potest ex votiva tabella, delata ab invocante ad altare Beati, aut ex alia voti solutione. In relat. causæ S. Caroli Borrom. infans propriam invocationem testatus dicitur, sed duo testes additi sunt, qui eumdem invocantem audiverunt. In relat. causæ B. Hieronymi Æmiliani approbatur ejus invocatio ex dictis testium, & ex antiqua tabella, ad Altare B. Virginis, quam invocaverat, appensa, & manu ejusdem inscripta.

g de Can. SS. q. 7. in
h cit. disp. 20. ar. 25. §. 3. n. 1109.
i cit. oper. tit. 3. c. 4. n. 18.

CAPUT VI.

De qualitate testium in causis Beatificationis, & Canonizationis adhibendorum.

1. 2 NON solum testes plurimi, sed fide etiam omnino digni in universo Beatificationis, & Ca-

Canonizationis judicio excipiendi sunt, ne Hæretici illud irrideant. Quapropter ne dum Judices remissoriales epistolam sacræ Congregationi scribere debent de fide testibus habenda, sed etiam Promotoris Fidei, Consultorum, & Cardinalium diligentia præcipuo in hoc versari debet. Testes vero, qui in aliis causis repelli solent, multo magis ab his sunt repellendi.

3 S. Thomas (*a*) infirmum vocat puerorum testimonium: magni autem fecit Seneca (*b*). Verum minor quatuordecim annis in his causis testem agere nequit. Adulti testimonium de his, quæ in pupillari ætate, si ejus intelligentiam non excedant, vidit, admittendum erit tamquam adminiculum, uti colligitur ex relat. causæ S. Raymundi.

a 2.2.q.70. art.3.

b controv. l.7.declam. 5.

4 &c. Feminæ in criminalibus testimonium ferre nequeunt *ex cap. Quoniam*, & alibi, adeoque a causis Beatificationis, & Canonizationis repellit Castellinus (*c*). Nihilominus cum jus Civile (*d*), & Canonicum (*e*) sæpe admittat feminæ testimonium, proinde excludendum non est a causis Sanctorum, si tamen sit honesta mulier, nullamque, præter sexus, patiatur exceptionem, & si de facto, sensuque proprio deponat, sitque firmi judicii, ac sufficientis cognitionis, uti docent Matta (*f*), Ceparius (*g*), & alii: Et merito. Si enim fæmina invocato Dei Servo, hujus intercessione, sanitatem obtinuerit: si ejus Martyrio adfuerit: si multos Christianæ Caritatis actus ab eo experta sit, cur de his testimonium dicere nequeat, præcipue si dictis virorum confirmetur, quod etiam in criminalibus admittit Farinaccius (*h*)? Itaque de puro facto, ejusque circumstantiis testimonium mulieris non videtur rejiciendum.

c de dilat. Canoniz. pag.106.

d l. Ex eo ff, de test. & l. Qui testamento §. Mulier, ff. de testam.

e Can. Ex eo 15. q.3.

f de Can. SS. part.4. c.17. n.12.

g direct. Canon.par 2. cap.7.

h de test. q.59. n.26. & seqq.

8 Paupertas fidem testi non adimit, ideoque pauperum testimonium, si sint honestæ vitæ, admittunt Rosa (*i*), Matthæuccius (*k*), & alii. Si pauper spe lucri de miraculis testimonium ferat, animadversionibus Promotoris Fidei, & examine Congregationis fraus detegetur. Præterea unico testi non defertur, sed plures requiruntur, Medicusque utplurimum examini subjicitur.

i in addit. ad tract. de Exec. litt. Apostol. n. 125. & seqq.

k tit.5. c.2. n.17.

9. 10 Succedunt, qui affectione aliqua in Dei Servos feruntur, de quibus Rocca (*l*), & Paris de Crassis (*m*). Postulator itaque, Advocatus, & Procurator causæ Beatificationis, & Canonizationis in testes non sunt admittendi, uti desumitur ex decreto Congregationis rituum in causa B. Bernardini de Feltro. Si, dimisso officio, examinentur, adminiculum suppeditare poterunt.

l de Can. SS. c. 6.

m in diar. mss.

11 Miraculose sanatus ad sanitatem obtentam, ejusque circumstantias attestandas admittitur, adeout miraculum satis probetur, juxta relat. S. Francisci Xaverii, & aliorum, si testimonium sanati alius testis comprobet: id tamen in iis casibus, in quibus alii testes examinari nequiverint, ut contigit in causa S. Stanislai. Nec obstat sanati affectio erga Dei Servum, vel Beatum propter acceptum beneficium, cum præsumi nequeat, testes ex solo piæ mentis affectu rem, prout est, non esse relaturos.

12. Consanguinei, & affines ejus, qui sanitatem obtinuit, de miraculosa sanatione testimonium reddere possunt. Judæi sane de modo, quo cæcus natus a Christo illuminatus est, testimonium parentum exquisierunt *Joan.9.*: & in criminalibus consanguinei, & affines ad detegendam rei innocentiam aliquando non repelluntur a testimonio ferendo. SS. Laurentii Justiniani, & Francisci Salesii vitas nepotes scripserunt, earumque habita est ratio in causarum discussione. Idem de familiaribus eruitur ex relat. causæ S. Pii V. Horum igitur omnium in his causis testimonium non est rejiciendum, nisi alias patiantur exceptiones, & nisi amore conjunctionis a veritate aberrent, ut innuit Pius II. in bulla Canoniz. S. Catharinæ Senen. (*n*) Nam & Bonifacius IX. admisit testimonium filiæ S. Bir-

n pag.183. in cod. Canoniz.

gittæ

gittæ ad probanda miracula matris, teste Pavino in relat. causæ S. Bonaventuræ (*a*): & Pritanius (*b*) bene castigat Phereponum hæreticum, qui S. Augustinum accusat, quod S. Monicam matrem laudaverit.

a par. 2. ar. 4.

b de ingen. moder. l. 3. c. 17.

13 &c. Religiosos ejusdem instituti, cujus fuerunt Servi Dei, testes agere posse pro eorum Beatificatione, aut Canonizatione, instar testium universitatis in ejusdem causa, ostendit Ceparius *in direct. Canoniz.* (*c*), cui inter alios consentiunt Auditores Rotæ in relat. cauf. SS. Jacobi de Marchia, Hyacinthi, & aliorum. At in relat. causæ S. Andreæ Corsini addiderunt, liberum esse Judici, aliquid minus illorum depositioni tribuere propter præsumptam affectionem. Quod & in pluribus causis opposuerunt Promotores Fidei. Revera tamen Religiosi idonei sunt ad probandam Servorum Dei regularem observantiam, ut indicat Bordonus (*d*): Quinimmo Matthæuccius (*e*) necessarios existimat. Delegati in causa S. Joannis Francisci Regis Societatis Jesu renuerunt examini subjicere Patres Societatis, ut in epistolis ad Clementem XI. exposuit Archiepiscopus Viennensis unus ex Delegatis. In dubio virtutum opposuit Promotor Fidei defectum testium super regulari observantia; sed hanc Postulatores perspicuam reddiderunt ex dictis testium in processibus examinatorum: ex epistola Encyclica, scripta a Rectore Collegii paulo post obitum Sancti: ex Menologio Societatis: & ex epistolis, quas Rectores, & Consultores Collegiorum ad *Generalem* quotannis scribere solent.

c part. 2. c. 7.

d de mir. medit. 32. n. 28.

e tit. 5. c. 2. n. 22.

17. 18 Postulatores igitur utantur testibus Religiosis ad probandam regularem observantiam Servorum Dei: nec præsumpta affectio fidem detrahit Religiosis, cum observantia aliter probari nequeat. De hac, cæterisque intra elaustra effectis idem quoad Moniales insinuant Cepar. (*f*), Matta (*g*), & Bordon. (*h*) In reliquis, quæ exteris innotuerunt, curent Postulatores, ut testibus Religiosis extranei addantur ad avertendum omnino vitium affectionis, uti de testibus Universitatis monent Doctores, & colligitur ex causa S. Camilli de Lellis. Religiosos testimonium perhibuisse de Sanctis ejusdem Ordinis, constat ex causis SS. Bonaventuræ, Francisci de Paula, & Philippi Nerii. Immo Historici Regulares fide digni, qui virtutes Servorum Dei Ordinis ejusdem retulerunt, probationem, & adminiculum constituunt, ut contigit in causis S. Hyacinthi, B. Seraphini, & aliorum.

f cit. direct. c. 7. n. 2.

g cit. oper. par. 4. c. 17, n. 12.

h loc. cit. n. 32.

CAPUT VII.

De Confessariis, & Medicis, quorum attestationes excipiuntur in judicio Beatificationis, & Canonizationis, & de nonnullis aliis rebus ad testes pertinentibus.

1 Confessarius prohibetur revelare, quæ in Confessione audivit, & quorum detectio Confessionem redderet odiosam, nisi Pœnitentes permittant. Virtutes vero, revelationes, & similes gratiæ sub sigillo sacramentali, juxta veriorem sententiam, non comprehenduntur, nisi ad melius declarandum peccatum exponantur, ideoque passim post Pœnitentium obitum patefiunt.

2 &c. In causa Beatificationis, aliquando Confessarii testimonium reddunt de puritate conscientiæ Servorum Dei, de revelationibus, & similibus. Gerson (*i*) adhærere videtur sententiæ, qua his testibus fides detrahitur. Benedictus XIV, cum Fidei Promotorem ageret, hujusmodi attestationes asserebat insufficientes, si producerentur, necessarias, si deessent. Uti Consultor sacræ Congregationis non necessarias, sed valde utiles existimabat. Non necessarias, cum nulla lex eas exigat: interna, & occulta ex miraculis dignoscantur, ut dicitur in bull. Canoniz. S. Francisci de Assis., & plures causæ sine iis expeditæ sint. Utiles:

i to. 1. oper. tract. de exam. doct. par. 2. consid. 3. col. 16.

les: tum quia ex his plura desumi possunt, quæ recto de virtutibus judicio faveant, tum quia concors est praxis Sedis Apostolicæ apud Ceparium (*a*), & alios, & hanc utilitatem admiserunt Auditores Rotæ in pluribus relationibus. B. Gregorius X, cum introducenda esset causa Canoniz. S. Ludovici Galliæ Regis, ab hujus Confessario exegit secretam relationem vitæ, quam Rex in occulto duxerat. Id tamen intelligendum est de iis, quæ Confessarius extra Confessionem noverat: Quamquam juxta doctrinam D. Thomæ (*b*). Confessarius, urgente necessitate, revelare potest, quæ ex confessione Sacramentali novit, dummodo ea etiam extra Confessionem compererit, nulla tamen Confessionis facta mentione. Sed quidquid sit de exemplo S. Ludovici, bullæ Canoniz. SS. Homoboni, Petri Martyris, & Thomæ Aquinatis summopere extollunt Confessorum attestationes. Demum in causis SS. Catharinæ Senensis, Franciscæ Romanæ, & aliorum plurimum in dubio virtutum Confessariis delatum est: in causa vero S. Margaritæ de Cortona magnum ejus vita, a Confessario scripta, momentum obtinuit.

a cit. oper. par. 2. ar. 7. n. 4.

b in 4. sent. dist. 21. q. 3. ar. 3. & in suppl. q. 11. ar. 5.

7 Nonnulla supersunt addenda de testibus, qui affectione inimicitiæ anguntur. *In can. Si Hæreticus*, Infidelis, aut Hæreticus pro Catholico testari potest, ideoque etiam in causis Beatificationis, & Canonizationis, quod utplurimum contingit in causis Martyrum, in quibus sane sacra Congregatio sæpe plurimi fecit testimonia Heterodoxorum, & Infidelium pro Martyrio declarando.

8. 9 Nonnulli opinantur, Medicos adversari miraculis. Utile tamen est, examinare Medicos, & Chirurgos, qui infirmos, miraculose sanatos, curarunt: nonnumquam, deficiente hoc examine, miracula rejecta sunt. Necessarium proinde, ne dum utile hoc examen videtur: etsi enim nonnulli cum Contelorio (*c*) putent, miraculum sanationis approbari posse ex Medicorum, vel Chirurgorum depositione, qui nec miraculo, nec ægroto adfuerunt: nihilominus cum juxta Gasparem Rejes (*d*), aliosque Medicus absens vix tutum de morbo judicium, aut consilium præstare possit, caute admodum hujusmodi miracula approbanda sunt, si desit testimonium Medici, qui infirmum curavit. Ad summum illa admitti possent, si reliqui testes qualitates morbi clare assererent, medicamina adhibita exprimerent, ac antecedentem desperatum statum, subi tamque sanationem ad Beati invocationem testarentur.

c c. 18. n. 12.

d in jucund. quæst. Lys. camp. q. 10.

10. 11 Ad felicem causarum Beatificationis, & Canonizationis exitum curent Postulatores, ut semper examinentur viri fide digni. Consultores serio advertant oppositiones Promotoris Fidei circa testium contradictionem. Interdum necessaria est testium discordia non in substantialibus, sed in accidentalibus: concordia in omnibus fidem minuit, non conciliat ex D. Thoma (*e*). Contradictio in substantialibus fidem tollit, uti adnotarunt Auditores Rotæ in relat. SS. Franciscæ Rom., Pii V., & aliorum. Non sunt contrarii testes, si quod unus referat, alius omittat; sed si unus affirmet, quod alius negat. Demum si unius testis dictum a Postulatoribus allatum horum intentioni adversetur, & Consultores agnoverint aliorum dicta prævalere, his, non illi deferendum esse concludit Farinaccius (*f*).

e 2. 2. q. 70. ar. 2. ad 2.

f de test. q. 62. n. 25. & seqq.

CAPUT VIII.

De historiis, quam scilicet probationem constituant in judicio Beatificationis, & Canonizationis.

1 &c. AN, & quæ fides historiis præstanda sit, non una est Auctorum sententia. In causis Beatificationis, & Canonizationis regula generalis est, ut miracula per solas historias, & chronica numquam probari possit, etiamsi duo Historici se vi-

se vidisse miraculum jurejurando testentur. Oportet enim, ut testes nedum miracula de visu unanimiter referant, sed etiam interrogentur, & respondeant juxta Fidei Promotoris interrogatoria. In causis procedentibus per viam casus excepti, & in causis antiquis per viam non cultus, in quibus ob antiquitatem testes de visu haberi non potuerunt, adeoque locum obtinent probationes subsidiariæ, virtutes, & Martyrium juxta Sedis Apostolicæ praxim satis probantur ex historicis monumentis, si his testes de auditu, ac de publica voce, & fama addantur; Sedes enim Apostolica mittit literas remissoriales, & compulsoriales, ut testes de auditu examinentur, & historiæ in processum inserantur. Majorem fidem merentur diplomata, quam Historici: hi vero, & testes de auditu æqualem probationem efficiunt, dummodo testes causam scientiæ reponant in continuata fama, quam a Majoribus fide dignis accepere. Si in historiis reponant, constituent adminiculum, aut inferiorem probationem, adeoque Historici magis probabunt. Demum consentiunt omnes, quod Historici fide digni, ac testibus de visu concordes validum adminiculum suppeditant ad probanda miracula, virtutes, & Martyrium in causis procedentibus per viam non cultus, & directas probationes exigentibus. Consuevit enim sacra Congregatio expedire literas compulsoriales ad inferendas in processum historias.

7 In legendis, & admittendis Historicis ad vim probationis, vel adminiculi singulari delectu opus esse monet Bodinus (*a*) Nonnulli enim apud Gevvaldum (*b*) res gestas Sanctorum referunt, quas a veris fontibus non hauserunt de quibus conqueruntur Canus (*c*), & Ludovicus Vives (*d*).

8 Quatuor sunt Historicorum gradus. Primus eorum, qui visa referunt: Secundus narrantium, quæ a videntibus acceperunt: Tertius scribentium, quæ audiverunt ab iis, quibus videntes narraverant: Quartus eorum, qui monumenta, quæ edunt, ex historiis collegerunt. *Hi omnes*, inquit Bollandus (*e*), *fidem merentur, si boni prudentes*, & sinceri sint. Addit, se non respuere omnino alios Scriptores, qui historias Sanctorum ex fama a Majoribus accepta, aut ex monumentis non satis certis collecta adornarunt.

9 &c. Primum fidei, & auctoritatis pondus Historicis primi, & secundi generis, si probi, ac fide digni fuerint, tribuunt Theodoretus (*f*), Baronius (*g*), ac præter alios S. Maruthas Episcopus Tagritensis in historia Martyrum sub Sapore (*h*). *Probitas tamen*, ait Canus, *ex scriptis ipsis, sed præcipue ex fama, & frequenti prætceritorum hominum testimonio cognoscetur*. Talem non esse Historicum studio partium occupatum, affirmant Bollandus cit., & alii. Subdit Mabillonius (*i*) Historicum non contemporaneum præferri contemporaneo, si hic negligens, rerum inscius, & commodi spe scripserit. Adeoque plura in Scriptoribus attendenda esse monet Bosius (*k*). Plus tamen deferendum est primis, quam secundis, minus autem Historicis tertii gradus. Scriptorum quarti gradus tanta erit auctoritas, quanta eorum, a quibus historias hauserunt. Huc spectat illud Baronii in appar. ad annal. *quod in recentiore Auctore de rebus antiquis sine alicujus vetustioris testimonio profertur, contemnitur*, idque locum habet, etiamsi plures sint Historici quarti gradus, & factum narratum ad tempora adeo remota non pertineat. Quare Conringius (*l*), & Massonus (*m*) Historicos, ætati rerum gestarum propiores antefefunt. Omittitur Historicorum gradus a Bollando additus, quia ad rem hanc vim concludentis probationis non habent.

12 &c. In causis procedentibus per viam non cultus, & exigentibus testes de visu contestes, Historici quicumque adminiculum dumtaxat, pro virtutibus, aut Martyrio suppeditant,

a de method. hist. c. 4.
b de Septemvir. sive de Elect. c. 7. n. 2.
c l. 11. c. 6. pag. 317.
d l. 2. de caus. corrupt. art. pag. 371.
e in præf. gen. in vit. SS. tom. 1. Jan. c. 3. §. 1.
f in præf. hist. SS. PP.
g ad an. 34. n. 173.
h to. 1. Bibl. Orient.
i de stud. Mon. par. 2. c. 8. n. 1.
k in introd. ad notit. Script. Eccles. c. 5. n. 21.
l to. 1. pag. 677.
m inter Script. Hist. Franc. apud du Chesne tom. 1. in hist. calam. Gall.

ut innuit Scacchus (a), & eruitur ex praxi sacræ Congregationis. In causis per viam casus excepti, vel in quibus antiquitas locum præbet testibus de auditu, & probationibus subsidiariis, Historici primi, & secundi gradus, probi, prudentes, ac fide digni vim probationis obtinent. Quapropter virtutes in causis SS. Joannis de Capistrano, Catharinæ de Bononia, Peregrini Latiosi, Agnetis de Monte Politiano, & Julianæ de Falconeriis, Martyrium in causa S. Joannis Nepomuceni admisso casu excepto a decretis Urbani VIII, approbationem obtinuerunt ex testibus, de auditu, probatisque primi, & secundi gradus, aliisque sequioris ævi, sed fide dignis Historicis. Idem contigit in causis S. Catharinæ Januensis, & B. Joannis Cantii, quæ pariter per viam casus excepti procedebant: nec non in causis B. Hieronymi Æmiliani, Francisci Caraccioli, & Martyrum Ignatii Azevedi, ac sociorum, licet viam non cultus tenerent, cum antiquitas, aliæque circumstantiæ testibus de auditu, ac probationibus subsidiariis locum darent.

a de nor. & sign. sanct. sect. 11. c. 6. pag. 882.

21 Canonizationes SS. Chunegundis, Virgilii Archiepiscopi Salisburgensis, & aliorum olim peractæ sunt, approbatis virtutibus per testes de auditu, & per Historicos non coævos. At nunc si Postulatores, approbato casu excepto, Canonizationi obtinendæ studeant, sedulo advertant, an Historici primi generis causæ suffragentur: his enim deficientibus, consultius ab ulteriori opere abstinendum videtur.

CAPUT IX.

In quo nonnullæ explicantur, & resolvuntur controversiæ ad eamdem historiarum materiam pertinentes.

1 Historia de virtutibus, & Martyrio alicujus Servi Dei; numquam typis impressa, vim probationis, aut adminiculi, juxta regulas in superiori capite recensitas, habere potest in judicio Beatificationis, & Canonizationis, si Majores genuinam, & integram agnoverint. Si sub silentio prætermiserint, non est contemnenda, sed juxta alibi dicta expendetur, an, & quale auctoritatis pondus mereatur. Multa enim adhuc latent manuscripta, quæ, teste Auctore supplementi ad opus Card. Bellarmini de Script. Ecclesiast. (b), lucem merentur. Enimvero, si manuscripta diu in archivis, & bibliothecis latitantia rejicerentur, operam perdidissent recentiores eruditi, qui tot, ac tanta ediderunt.

b in præf.

2 Opus anonymum auctoritate carere videtur *ex can. Sancta Romana dist. 15.*, ubi Gelasius I. affirmat, Acta Martyrum in Ecclesia Romana non legi, si Scriptorum nomina ignorentur. Verumtamen de hujus decreti sinceritate disputant eruditi. Quidquid tamen sit, ex eo non infertur, anonymas Martyrum, & Confessorum historias parvipendendas esse in causis Beatificationis, & Canonizationis, quia Gelasius loquitur de Actis compositis, vel interpolatis ab Infidelibus, subdens, legi in Urbe, & extra Urbem historiam S. Silvestri, licet ignotum sit nomen Scriptoris. Profecto cum in Congregatione rituum ageretur de virtutibus S. Julianæ de Falconeriis, & B. Joannis Cantii, ac de Martyrio S. Joannis Nepomuceni, nil profecerunt Promotores Fidei opponentes, præstandam non esse fidem monumentis coævis, cum ignota essent Auctorum nomina, vindicarunt enim Postulatores monumentorum sinceritatem.

3 Succedunt Historici, qui in Sanctorum vitas, aut in Passiones Martyrum conciones a se confictas inseruerunt. Hæ, & similia encomium potius, quam historiam redolent, quæ, teste Luciano (c), maximopere distant inter se. Simeon Metaphrastes vitas Sanctorum collegit. Centum viginti duas, dumtaxat esse genuinos illius fœtus, cæteras vero suppositititas esse ostendit

c to. 2. oper. de modo scrib. hist. pag. 9.

Leo

Leo Allatius (*a*). Multa de suo addidisse Metaphrasten tradit Bellarminus (*b*), quem sequuntur Aubertus Miræus (*c*), Ruinart (*d*), & Baillet (*e*). Sed pro illo pugnant Bollandus (*f*), Cave Heterodoxus (*g*), & Honoratus a S. Maria (*h*). Non est tamen adimenda Scriptoribus auctoritas ex hac sola ratione, quod in suas historias orationes, tamquam a Sanctis prolatas inseruerint. Laudantur Historici Gentium apud Famianum Strada (*i*), qui interponunt opportune orationes, & hortationes tamquam a Ducibus factas ad milites, imminente pugna, quin historica veritas detrimentum ullum patiatur.

4 Nec sunt rejiciendæ historiæ Sanctorum, unum, aut alterum errorem continentes, uti monet Baronius in adnot. ad Martyrol. (*k*) Cum eo consentit Bolland. (*l*), etiamsi error sit circa loca, aut tempora, aut historia alteri antiquæ historiæ non congruat. Idem docet Mabillonius (*m*).

5 Si Historici inter se dissentiant, uti sunt plures profani, putat Honoratus cit. adhærendum esse narrantibus verosimilia. At in re præsenti, si Auctores æqualis auctoritatis discordent in substantialibus, res incerta erit; si in accidentalibus, substantia facti indubia remanebit. Ita Ruinart. in *Apologia Missionis S. Mauri* (*n*); Natalis Alexander (*o*), & Calmet (*p*) differentes de S. Petri adventu Romam. Præterea dicendi non sunt contrarii Historici illi, quorum unus non refert relata ab alio, uti de testibus dictum est. Nam licet verba illa epist. 1. S. Joan. *Tres sunt, qui testimonium dant &c.* in quibusdam codicibus non reperiantur, iisque nonnulli Patres minime utantur, pro canonicis tamen habentur, cum in aliis codicibus sint, aliique Patres usurpent apud Graveson (*q*). In præsenti materia hanc contrarietatem rejicit Castellinus (*r*), quam antea rejecerat S. Hieronymus (*s*).

a In diatr. de Simeon. script.
b de script. Eccl. pag. 289.
c in auctar. de script. Eccl. n. 302. in Bibliot. Eccl. Alberti Fabr.
d in præf. gen. ad Act. Mart. §. 1. n. 8.
e differt. præl. ad histor. SS. §. 28. & 29.
f to. 1. Feb. in præf. c. 2.
g de script. Eccl. in sæc. obsc. pag. 402.
h in animadvers. ad reg. Crit. to. 1. differt. 2. ar. 4. §. 5. & seqq.
i l. 2. prolus. 3. par. 2. pag. 215.
k ad 9. Octobr.
l in præf. in vir. SS. Jan. c. 3. §. 4.
m de stud. mon. c. 8. n. 5.
n c. 8. §. 3.
o hist. Eccl. sæc. 1. differ. 13. propos. 3.
p to. 8. com. pag. 543.
q tract. de sacr. Script. pag. 324.
r de inquis. mir. in caus. Mart. pag. 64.
s in comment. in ep. ad Gal. c. 2. col. 409. to. 7. oper.

CAPUT X.

In quo aliæ explicantur, & resolvuntur controversiæ ad eamdem historiarum materiam pertinentes,

1 &c. PRimum hîc expendendum occurrit, an fide careat Historicus, nonnulla referens, quæ antiquiores, & coevi siluerunt. Argumentum negativum contemnunt Thiers, Honoratus a S. Maria (*t*), aliique: contra defendunt illud Launojus (*u*), Papebrochius (*x*), Muratorius (*y*), & plures eruditi. Alii vim illi adstruunt in thesi negativa. Cæteri argumentum pure negativum distinguunt a negativo habente admixtum aliquid positivi, cujusmodi argumenti exemplum vulgatum est istud: Nullus Auctor ante Martinum Polonum legitur memorasse Joannam Papissam, omnesque Auctores synchroni Benedict. III, non Joannam, immediate ponunt post Leonem III: igitur hæc præsumpta Papissa merum est commentum a Martino Polono confictum. Mabillonius (*z*), quem alii laudant, majorem existimat vim secundi, quam primi argumenti. Quod spectat ad Martinum Polonum, ejus opera ab Hæreticis adulterata fuisse ostendit Echard. (*aa*), ab iisque insertam fuisse fabellam Papissæ eruitur ab exemplari eorumdem operum, quod in bibliotheca Angelica Urbis extat. Martino præivit Marianus Scotus apud Launojum cit., sed revera etiam Mariani opera corruperunt Hæretici, & fabellam Papissæ addiderunt.

5 Sed ut hæc argumenti negativi controversia enucleetur, serio in primis perpendendum videtur, an revera negotium redactum sit ad purum argumenti negativi. Aliud enim est, aliquem dicere, se in Scriptoribus æquævis rem aliquam non legisse: aliud, rem in nullo Auctore, aut monumento æquævo inveniri, itaut impossibile sit, ut ab Auctore posterioris

t to. 1. differt. 3. ar. 2. & seqq.
u in libell. de auct. negat. arg.
x in propyl. mens. Maji differ. 5. pag. 30. n. 9. & in resp. ad exhib. err. ar 19. n. 4.
y anecd. to. 2. c. 21.
z de stud. mon. c. 13. to. 2.
aa tom. 1. script. Ord. Prædic. ad ann. 1278. pag. 361.

ætatis lecta fuerit, ut indicat Mabillonius cit. Celeberrimam S. Francisci visionem, Indulgentiam *Portiunculæ*, & translationem almæ Domus Lauretanæ, tamquam fabulosas nonnulli audacter traduxerunt, & Vincentium Bellovacensem fecerunt summæ Theologicæ S. Thomæ Auctorem, eo quod Scriptores quidam coævi illarum non meminerint. Merito tamen refelluntur, cum apud alios Scriptores, & apud monumenta contemporanea reperiantur. Alii incertam dixerunt SS. Faustini, & Jovitæ in armis aureis apparitionem ad tuendam Brixiam a Nicolao Picinino obsessam, silentibus Brixianis Historicis coævis. Sed eam vindicat Card. Angelus Maria Querinus in epistola ad P. Cyprianum Benagliam, affirmans, duas a se inventas fuisse litteras Ludovici Fuscareni, qui Brixiæ paulo post obsidionem administrator fuit, ad S. Laurentium Justinianum, in quibus apparitio clare describitur.

6 Redacto negotio ad punctum argumenti negativi, hujus vis non videtur indistincte admittenda, aut rejicienda, cum materia ipsa, aut temporum circumstantiæ fidem, & auctoritatem ei conciliare possint. Joannes Diaconus in vita S. Gregorii Magni (*a*) narrat, animam Trajani fuisse ejusdem Sancti precibus ab Inferis liberatam. Id ex antiquorum Scriptorum silentio rejiciunt Baronius, & alii, & silentio quidem vim addit materia, cum Ecclesia Inferni pœnas credat æternas. Circumstantias, a quibus validum, aut inane potest esse argumentum negativum, Launojus (*b*) judicio viri sapientis, & æquanimi relinquit expendendas. Demum attendendus est finis, ad quem dirigitur argumentum negativum; cum aliud sit eo uti in re historica, aliud in causis Servorum Dei. Si enim Promotor Fidei virium aliquod, ex testimonio recentis Auctoris, alicui Servo Dei opponat, Postulatores oppositionem diluere poterunt ex Antiquiorum silentio, cui aliæ circumstantiæ faveant, ut contigit in causa B. Gregorii X. Quod si Postulatores Scriptori non coævo, Promotor vero silentio coævorum nitantur, res difficillima fiet, cum probationes firmas judicium illud exigat, quales non essent a Postulatoribus allatæ: ex superius autem dictis, in causis, quæ probationes subsidiarias admittunt, virtutes, & Martyrium, probanda sunt ex Historicis ea referentibus, quæ viderunt, aut quæ a videntibus audiverunt.

a L.2. c.44.

b In epist. ante dissert. de auct. arg. neg. par.1. to.2. oper.

7 Utcumque probus, & Sanctus fuerit Historicus, ejus narratio, ut vim veræ probationis obtineat, examinanda est juxta regulas superius recensitas. Baronius (*c*) refellens historiam a S. Joanne Damasceno traditam de anima Trajani precibus S. Gregorii ab inferis liberata reverenter monet, quod *in his, quæ sunt facti, non dogmatis, potuit quisque sanctissimus, atque doctissimus falli*. Idem affirmat Canus (*d*).

c ad ann. 604. n.40.

d de loc. Theol. l.11. c.6.

8 Historicum, qui vitam Beati describens, ridicula, aut improbabilia admiscet, qualia de SS. Francisco, & Dominico ab aliis concinnata deridet Canus cit., corrigendum potius, atque emendandum, quam penitus rejiciendum existimat Bollandus (*e*), cui suffragantur Tillemontius (*f*), & alii. Nam, ut animadvertit Touron in vita S. Thomæ de Aquino (*g*), prudentia Christiana nos admonet, ne nimis creduli; pietas, ne nimis increduli simus. Sed quidquid de his sit, adhuc ejusmodi Historicus argumentum ad virtutes, aut Martyrium in specie probanda suppeditabit in causis Canonizationis, si quæ vidit, aut a videntibus audivit, scripserit, dummodo improbabilitates, & inverisimilitudines non adeo frequentes fuerint, & crassæ.

e in præf. mens. Jan. c.3. §.4.

f not.13. ad vit. S. Jacob. Min. to.1.

g l.3. c.8.

9. 10 Librum genuinum vocat Huetius (*h*) scriptum ab Auctore, a quo scriptus dicitur, eoque circiter tempore, quo scriptus fertur, coævum vero, qui eo circiter tempore exaratus est, quo res in eo scriptæ contigerunt. Scacchus (*i*) coævos existimat Histo-

h in demonst. Evang. post præf. definit.1.

i de not. & sign. sanct. sect.11. c.6.

Historicos, qui floruerunt intra quinquaginta annos ab obitu Servi Dei, vel Beati, cujus vitam referunt. Alii hoc tempus protrahunt ad unum, aut duo circiter sæcula. Verumtamen ad probandas virtutes, aut Martyrium post approbatum casum exceptum, in more positum est, ut ii dumtaxat Historici admittantur, & pro coævis habeantur, qui visa scripserunt, aut visa ab aliis, ipsisque relata retulerunt. Nec satis est, ut Historicus sanctitatem vitæ, aut Martyrium testetur: sed, si res sit de Confessore, cursum vitæ: si de Martyre, omnia ad verum Martyrium spectantia exponat oportet.

11 Post hæc quæstio occurrit, an ad probandas virtutes sufficiant, quæ Servi Dei, vel Beati de se ipsis conscripserunt. Id quippe exigunt Constitutiones Societatis Jesu (*a*), ut scilicet ejus Alumni rationem propriæ conscientiæ scriptam reddant suis Superioribus. Similes relationes discussæ fuerunt in causis Servorum Dei Alphonsi Rodriquez, Card. Bellarmini, & Alphonsi de Orosco, ex quibus sane relationibus Promotor Fidei Jactantiam, & inanem gloriam opposuit. Sed hic non quæritur, an propriæ vitæ relatio sanctitatem inficiat, sed an vim probationis obtineat, cum nemo in propria causa pro se testimonium ferre possit. David utique (*b*), Jeremias (*c*), Paulus (*d*), & ipse Christus (*e*) de se ipsis testimonium perhibuerunt. Hæc tamen præsenti indagini aptari nequeunt, cum Christus esset etiam Deus, & reliquorum sanctitatem Scripturæ prædicent. Idem dicendum de Canonizatis. Quapropter quæstio contrahitur ad nondum Canonizatos; utrum scilicet, quæ hi de se ipsis scripserunt, probationem in eorum causis faciant. Sulpitius Severus *de virtutibus B. Martini* (*f*) testatur, se nonnulla scripsisse, quæ *ipso referente* cognoverat. SS. Perpetua, Ignatius, aliique Martyres apud Ruinart (*g*) plura, quæ a Tyrannis passi sunt, descripserunt. Dicendum itaque videtur, visiones, apparitiones, & revelationes, quas sibi contigisse Servi Dei referunt, probationis efficaciam obtinere, si vere cœlestes fuerint: idemque dicendum de aliis, quæ solo Servorum Dei testimonio probari possint, si ex aliis documentis eorumdem virtutes, aut Martyrium perspicua appareant; etiamsi relata a Servis Dei per alios testes probari potuissent, sed hi tempore, quo processus confectus est, mortui essent. Auctoritatem igitur ejusmodi relationibus spectati mores conciliare poterunt, ex quorum defectu inter mendacia, vel fanaticas Dæmonis illusiones referenda est visio, quam sibi contigisse Erasmus (*h*) refert, videlicet S. Franciscum sibi apparuisse, & gratias egisse, quod notaverit *eos, qui cœlum promittunt iis, qui in veste Franciscana sepeliuntur*.

a par.6.c.1. n.2.

b Psal.7. v. 4. & 5.

c c.15.v.16 & 17.

d 1.adCor. 4. v.4.

e Joann. 8. v.13.& 14.

f dialog.3. n.5.

g in præf. gen.ad Act. Mart. §. 1. n.3.

h to.3.par. 2. ep.1230.

12 Scripturæ authenticæ, non ad alicujus petitionem, nec ad effectum Canonizationis, sed ad perpetuam rei memoriam exaratæ, in qua testes de visu, ac jurati miraculum referant, vim plenæ probationis attribuit Card. de Lauræa (*i*). Verum cum ad hoc, ut testes in hoc judicio Beatificationis, & Canonizationis probent, opus sit, ut auctoritate ordinaria, vel Apostolica, singillatim; ac sub interrogatoriis examen subierint ejusmodi scriptura vim dumtaxat adminiculi obtinebit. In causa B. Gregorii X. exhibita fuit tabella, quæ miracula prædicto modo continebat, cui quidem alia monumenta, & Auctores auctoritatem conciliaverant, sed deficiente testium examine, sacra Congregatio miracula hæc nullatenus attendit. Idem dicendum de scriptura antiquum miraculum exhibente, quæ manu Episcopi de visu referentis subscripta sit, aut ejus sigillo munita. Honorius III. Episcopo, & Abbati commiserat, ut processum super miraculis Mauritii Abbatis construerent. Ipsi paginam miracula continentem, propriisque sigillis munitam miserunt: hanc respuit Honorius *in cap. Venerabili de test.*, eo quod

i to.4.in 4. sent. disp. 20. de mir. ar.25. §.6. n.1178.

quod testes non fuerint rite examinati. Similia contigerunt in causa S. Margaritæ de Cortona, cum Postulatores ex instrumento exarato a Notario Apostolico coram Cardinali causæ Relatore, Secretario Congregationis rituum, & Episcopo Cortonensi, miraculosam adipis incorruptionem proponere vellent in Congregatione examinandam.

13 Tandem attestationes extrajudiciales ab his causis Urbanus VIII. prorsus ablegavit, & a quocumque processu, ex gradu probationis exclusit. Innocentius XI. id extendit ad attestationes ante decreta exceptas. Suffragatur jus commune (*a*), adimens probationis vim testibus non juratis, & sine interrogatoriis examinatis. Quocirca attestationes ejusmodi super virtutibus, aut miraculis, etiamsi a Cardinalibus, aliisque dignitate, & probitate præclaris, ante, vel post decreta latæ sint, vim adminiculi dumtaxat obtinebunt.

a in cap. Nuper de test. & in l. Jurisjurandi C. de test.

CAPUT XI.

De Martyrio, & primum de Persecutore, seu Tyranno.

1 Martyr apud Sanctum Augustinum (*b*) idem est, ac testis Fidei; Martyrium vero testimonium Fidei Divinæ significat, & est voluntaria mortis tolerantia propter Christi Fidem, vel alium virtutis actum, relatum in Deum. Duæ distinctæ personæ requiruntur ad Martyrium, Persecutor videlicet, & Martyr, ut innuit Christus Joan. 21. *Cum senueris alius te cinget*. Ex Matth. 10. *Tradet frater fratrem in mortem &c.*

2 Multa tamen sunt, quæ Martyrium sine Persecutore dari posse suadent. Nonnulli Patres apud Isidorum (*c*) ex Simeonis prophetia, *Tuam ipsius animam pertransibit gladius*, B. V. Mariam gladio, ideoque Martyrio sublatam putarunt. Quidquid de hoc sit, Ildefonsus de Flores (*d*) Martyrem existimat ob internum maximum dolorem, quem in Filii passione sustinuit. Alii Theologi Martyrium agnoscunt in vehementi ejusdem desiderio, juxta Canonem 26. *de Pœnit. dist. 1. in Dei Servis, apud quos . . . . Martyrium mente concipitur animus ad bonum deditus, Deo Judice coronatur*. Præterea Patientia apud SS. Gregorium (*e*), & Petrum Damianum (*f*): Claustralis observantia apud S. Joannem Damascenum (*g*): Virginitas, ac Divina intentissima Caritas apud S. Joannem Chrys. (*h*), aliosque: longa ægritudo patientissime tolerata, apud Bolland. *in vita B. Veronicæ de Binasco* (*i*), Martyrii prærogativa plurimos decorarunt. Demum inter Martyres recensentur, qui peste laborantibus subvenientes, contracta lue obierunt. Quare in Martyrol. Rom. *ad* 28. *Febr.* refertur *commemoratio* (*Alexandriæ*) *SS. Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui cum pestis sævissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissime mortem oppetiere, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit*. Hinc Carolus Delarue (*k*) plures Martyrum species veteribus notas ex Svicero enumerat.

3 &c. Verumtamen B. Virginem Mariam *corporalis necis passione ex hac vita non migrasse*, ait S. Ambr. l. 2. in Luc. Ob dolorem vero, quo in Filii Passione affecta est, Martyrem dumtaxat *secundum quamdam similitudinem* ex S. Hieronymo appellat S. Thomas (*l*), cui subscribunt Soto (*m*), Capisucchius (*n*), & alii; & ob defectum quidem mortis a Persecutore irrogatæ eam a veris Martyribus abjudicat Theophilus Raynaudus (*o*). Quod spectat ad eos, qui ob ardens Martyrii desiderium Martyribus accensentur, Martinus de Magistris (*p*) utique a ratione veri Martyrii actualem exclusit voluntariam mortis passionem; sed oppositum docuerat S. Thomas (*q*), cui obsequens Card. Cajetanus *in commen-*

b l. 22. de civit. c. 9.

c l. de vit. & mort. SS. c. 68.

d in append. ad tract. de agon. Mart.

e homil. 3. n. 7. in Evang.

f l. 6. epist. 37.

g l. 4. de Fid. c. 15. to. 1. oper.

h homil. 25 in epist. 2. ad Cor.

i ad 13. Jan. tom. 1. l. 6. n. 8.

k in not. ad t. 1. edit. om. oper. Orig. pag. 309.

l in 4. sent. dist. 49. q. 5. a. 3. quæstiunc. 2. ad 4.

m in 4. sent. dist. 49. q. 5. ar. 2.

n in contr. de Mart. §. 3.

o oper. to. 18. de Marte per pest. pa. 2. c. 1. n. 4.

p de Mart. q. 1. & 4.

q 2. 2. qu. 124. ar. 4.

mentariis late ostendit, nudum moriendi propositum, aut electionem executionis mortis non sufficere ad Martyrium. Doctrinam Martini improbabilem, & temerariam vocat Hurtado (*a*). Æquale tamen meritum habere posse eum, qui mortem pro Christo desiderat, ac qui reipsa sustinet, fuse ostendit laudatus Raynaudus, cui præluxerat S. Paulinus *natali 3. S. Felicis*. Immo S. Thomas (*b*) docuit, quod, *considerata radice merendi, quia aliquis ex majori caritate potest velle sustinere Martyrium, quam alius sustineat, voluntarie Martyr potest mereri sua voluntate præmium essentiale æquale, vel majus eo, quod Martyri debetur*: addit tamen, *aureolam voluntarie tantum Martyribus non deberi*. Sane probatissimi Scriptores testantur, SS. Dominicum, Franciscum, Teresiam, Joannem de Capistrano, Romualdum, Martinum, & Franciscum Xaverium, ardenti Martyrii desiderio flagrasse. Verum cum desiderium effectu caruerit, eos inter Confessores colit Ecclesia, quod satis firmat, ad verum Martyrium non sufficere enixum ejusdem desiderium.

a in resol. de ver. Martes. 35. §. 2. & seqq.

b in 4. sent. disp. 49. q. 5. ar. 3. quæstiunc. 2. ad 3.

7 &c. De Martyribus patientiæ, Claustralis observantiæ, & reliquis supra recensitis plura differit S. Antoninus (*c*), eosque inter Martyres enumerant Rotæ Auditores in relat. caus. S. Aloysii Gonzagæ. Sed hæc minus proprie Martyria appellari, eruitur ex vita S. Anscharii Archiepiscopi Amburgensis apud Bolland. (*d*), & admittit Raynaudus cit., qui tamen in opere *de Martyrio per pestem* pluribus contendit, inter Martyres esse recensendos contactis ex caritate immorientes; sed hunc Raynaudi librum sacra Congregatio proscripserat an. 1646. Raynaudo subscribit Joannes de Andrada (*e*): adversantur Hurtado (*f*), Card. de Lauræa (*g*), & alii. Addit Card. Capisucchius (*h*), Christianos, quos Tyrannus peste laborantium servitio addiceret, ut lue contracta perirent, esse proprie Martyres. Idem affirmat Berti (*i*). Nec urget exemplum Presbyterorum, & aliorum, qui commemorantur in Martyrol. Rom. *ad* 28. *Febr*. His enim non asseritur ibi cultus Martyrum, sed a religiosa piorum Fide coli dicuntur *veluti Martyres*. Et Dionysius Alexandrinus de iis loquens in epist. ad Hieracem ait, quod *istud mortis* (per pestem) *genus* ..... *nihil a Martyrii splendore abesse videretur*. Porro verba *veluti*, & *videretur* similitudinem, non veritatem indicant, adeoque eos non vere Martyres, sed instar Martyrum fuisse. Quo sensu intelligenda sunt S. Bernardini Senensis verba, quibus apud Bollandian. (*k*) fructum Martyrii promiserat iis, quos ad serviendum peste infectis invitaverat. Quocirca in correctione prædicti operis Theophili Raynaudi demandata a Congregatione Indicis, additur (*l*), iis, qui inter ministrandum peste contactis vitam ex caritate amittunt, Martyrii nomen convenire: *non tamen in ea acceptione, qua Patres, Doctores, & Ecclesia vocant illos, qui in certamine cum Tyranno propter Deum vitam ponunt*. Anno 1591. grassante in Urbe contagio S. Aloysius Gonzaga servitio contagiosorum in Nosocomiis se exposuit, cumque unum amplecteretur, contagione contracta, feliciter occubuit, uti viginti testes in processibus asseruerunt. Rotæ Auditores in examine causæ, adducti exemplo prædictorum, quorum in Martyrologio commemoratio fit *ad* 28. *Febr.*, censuerunt mortem Aloysii fuisse speciem quamdam Martyrii, quod fusius comprobavit P. Budriolus (*m*) Canonizationis Postulator. Nihilominus inter Sanctos relatus colitur ritu Confessoris. Similem mortem oppetiisse B. Hieronymum Æmilianum retulerunt Auditores Rotæ; sed ejus causa, uti Confessoris solum, agitata fuit. Lucem quoque in suscepta contagiosorum cura contraxit S. Franciscus Solanus, miraculo quodammodo servatus, nec tamen Postulatores ejus causæ proposuerunt Martyrii arti-

c in sum. Theol. par. 3. tit. 31. c. 9.

d ad 3. Februar.

e in apol. pro ver. Mart. per pest.

f de ver. Mart. resol. 62.

g in 3. sent. par. 2. to. 3. disp. 10. ar. 5.

h in contr. de Mart. §. 11.

i to. 6. l. 31. c. 24. n. 2.

k ad 20. Maji c. 1.

l tom. 20. pag. 256.

m in suis script. pat. 3. §. 4.

articulum. Quæ quidem omnia satis, superque ostendunt, non esse proprie Martyres, qui inservientes peste infectis, morbo contracto, occumbunt.

10. 11 Huc usque soluta sunt argumenta, quæ Persecutorem, seu Tyrannum non esse de necessitate Martyrii innuere videbantur; supersunt enodanda, quæ pœnam a Persecutore inflictam a Martyrio excludere videntur. Plerique enim coluntur Martyres, qui mortem sibi consciverunt, occasionem ad summum præbente Persecutore, non pœnam infligente. S. Apollonia, quam laudat S. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium (*a*), ne impia verba, ab hostibus insinuata, proferret, in ignem insiliit, & conflagravit. Pelagia Virgo Antiochena, ejusque mater, & sorores, quarum cultum testatur Baronius (*b*), aquis sese dederunt, ne libidine fœdarentur. Idem fecisse dicuntur Bernites, & Prosdoces, quas Græci colunt 4. Octobr., & quarum mortem laudat S. Joannes Chrif. (*c*). In Martyrol. Rom. 24. Aug. mentio fit trecentorum Martyrum, qui *Massa candida* appellati sunt: cum simul, ne Jovi thus adolerent, in ignem se injecerint, & hoc quidem Martyrium versibus exornat Prudentius *in hymno* 5. *de S. Cypr.* Danis Scotiam invadentibus, Ebba cœnobii Collinghamensis Abbatissa, ejusque exemplo cæteræ Sorores vultum sibi deformarunt, ne constuprarentur, incensoque a Danis Monasterio, concrematæ sunt, & inter Martyres coluntur. Adstipulantur exempla ex veteri Testamento, Saul. 1. Reg. 31., ne ab incircumcisis occideretur, *arripuit gladium, & irruit super eum*. Samson Judic. 16., ut Philisthæos perderet, concussis domus columnis, sub ruina obiit. Razias 2. Machab. 14., ne a Nicanoris militibus comprehenderetur, gladio se petiit.

a l. 6. hist. Eccl. c. 41.

b ad ann. 309. n. 12. ad 17.

c tom. 2. oper. homil. 70.

12. 13 Verumtamen nullum ex his exemplis urget, cum agatur nunc de Martyrio juxta regulas ordinarias, non juxta extraordinarias. quæ a speciali Dei instinctu causam habent. Laudat quidem S. Hieronymus (*d*) mortem, quam aliquis sibi sponte inferat, ne castitatis detrimentum patiatur. At S. Augustinus (*e*) ingenue fassus est, se non audere de memoratis SS. Fœminis quidquam temere judicare. Notat Coquæus (*f*), S. Doctorem id dixisse ob Circumcelliones, qui stulta Martyrii opinione, passim sibi mortem inferebant. Addit tamen S. Augustinus, quod si Sanctæ id fecerint, *non humanitus deceptæ, sed divinitus jussæ, sicut de Samsone aliud nobis fas non est credere . . . quis obedientiam in crimen vocet? quis obsequium pietatis accuset?* Quamobrem sicuti Samsonem, qui se cum hostibus ruina domus oppressit, excusat, eo quod, inspirante Deo id fecerit, ita Sanctas Virgines, quæ ne libidini perditissimorum nebulonum subjicerentur, se præcipites flumini dederunt, excusandas, neque e Martyrum catalogo delendas esse affirmat, cum ex Divina inspiratione id patraverint. Profecto harum Virginum mortem ad specialem Dei inspirationem Theologi unanimiter referunt. Ideoque Sophroniam Romanam, quæ in manibus Maxentii Tyranni relicta gladio se transfixit, inter sanctas non esse relatam existimat Baillet (*g*), eo quod ejusmodi inspirationis indicia Ecclesia non habuerit. Quoad exempla ex veteri Testamento, omittendum est illud Saul, cum de æterno ejus exitio apertissimum sit testimonium Paralip. 10. Samsonem inter Sanctos enumerat Apostolus *ad Hæbr.* 11. Sed ex dictis ejus mortem S. Augustinus ad Dei jussum refert, cui adhæret S. Thomas (*h*). Quod spectat ad Razium, observat Calmet (*i*), ejus factum in scriptura referri, non commendari. Consueverant Donatistæ, qui sibi mortem voluntarie inferebant, hoc exemplo se excusare; at S. Augustinus (*k*) factum discutiens, ejus causam non a virtute, sed a vitio repetit. Subscribit S. Thomas cit., ostendens illicitum esse se ipsum occidere, nisi Deus præcipiat,

d to. 6. oper. in c. 1. Jon. col. 402

e l. 1. de civit. c. 26. to. 7. oper.

f in not. ad cit. c. 26.

g in differ. gen. ad vit. SS. §. 79.

h 2. 2. q. 64. art. 5. ad 4.

i in diction. bibl. V. Razias.

k epist. 204. n. 6. & 7. to. 2. oper.

cipiat, quod fuse exponunt Cardinales de Lugo (*a*), & Capisucchius (*b*).

CAPUT XII.

De pœna a Persecutore, seu Tyranno infligenda.

1 &c. DUO in Persecutore requiruntur ad verum Martyrium constituendum. Primum, ut mortem naturalem inferat, vel causam mortis necessariam ponat. Alterum, ut id faciat ex odio in Fidem, vel in aliud ad Fidem pertinens. Hoc secundum alibi expendetur. Interim quoad primum, S. Thomas (*c*) affirmat, *ad perfectam rationem Martyrii requiri, quod aliquis mortem sustineat propter Christum*. Martyres quoque appellat, qui accepto lethali vulnere supervivunt, quive carceres, exilia, ærumnas pro Christo usque ad mortem sustinent. S. Thomæ consentiunt communiter Theologi, Martyribus etiam accensentes, quos Deus a lethalibus pro eo acceptis vulneribus miraculose liberaverit. Scribentes quoque de Canonizatione passim docent, mortem esse de necessitate Martyrii. Accedunt exempla. S. Joannes Evangelista senio confectus quievit: nihilominus colitur 6. Maji, ut Martyr, quia Romæ in ferventis olei dolio cruciatus est, licet incolumis Divina protegente gratia evaserit, ideoque calicem (idest Martyrium) a Christo prædictum Matth. 20. bibit, teste S. Hieronymo, aliisque Patribus apud Tillemont. (*d*) S. Theclam Patres appellant *Protomartyrem*, cum prima ex fœminis Martyrium pro Christo subierit damnata ad bestias, a quibus illæsa remansit speciali ope Divina, apud S. Ambrosium (*e*). Putant nonnulli, eam Martyrium morte consummasse, sed probabilius a periculis divinitus erepta in solitudine quievit juxta Tillemont (*f*), & alios. S. Felix Nolanus in pace post tormenta obiisse dicitur in Martyrol. Rom. (*g*). Et licet in quibusdam Missalibus, & Sacramentariis colatur ut Confessor, in aliis tamen authenticis monumentis apud Ruinart (*b*) cultum Martyris obtinet, & uti talem laudat S. Paulinus (*i*). Eodem ritu colitur S. Gregorius magnæ Armeniæ Episcopus in Officio, quod auctoritate Congregationis rituum aliquibus in locis recitatur; quia scilicet tormenta pro Fide sustinuit, licet miraculose servatus longam postea vitam duxerit. Prætera S. Cyprianus tres Pueros in fornacem Babylonis, & Danielem in lacum leonum immissos, Martyres vocat in epist. 58. ad Lucium Papam, licet a Deo protecti incolumes evaserint. Si igitur hucusque recensiti Martyribus adnumerantur, non videntur e Martyrum catalogo excludendi, qui licet in pace quieverint, talia tamen tormenta sustinuerunt, ut nisi Divina omnipotentia restitisset, mortem oppetiissent.

9 Idem dicendum de iis, qui ex ærumnis usque ad mortem continuatis in carcere, vel exilio mortui sunt, de quibus plura referunt Antonius Gallonius (*k*), & Guyet (*l*). Sufficiant hic exempla SS. Marcelli, & Martini Pontificum, quorum primus in libro Pontificali *damnatus* dicitur *in catabulum*, quia Dæmonibus sacrificare renuerat, ibique *in servitio animalium nudus, amictus cilicio, defunctus est*. Alter ex eodem libro in exilio Chersonæ ærumnis confectus obiit. Nonnulli addunt S. Silverium, quem in exilio inedia consumptum putant; sed alii ex Procopio (*m*) ferro necatum dicunt.

10 Hucusque adductis non obstant dicta *lib. 1. c. 2.*, quosdam videlicet antiquitus tormentis superstites appellatos fuisse Martyres, quod etiam desumitur ex Tertulliano (*n*), & S. Cypriano (*o*); ex quibus proinde inferri posse videtur, nec miraculosam a morte liberationem requiri, ut quis Martyr dicatur. Sed hæc non evincunt, mortem regulariter non requiri ad Martyrem constituendum. Nam primo, alii inter antiquos tormentis superstites

a de just. & jur. disp. 10. sect. 1. n. 10. & 13.

b cit. contov. §. 9.

c 2. 2. q. 124. art. 4. & in 4. dist. 49. q. 5. ar. 3. quæstiun. 2.

d to. 1. in hist. Eccl. primor. sec. In vit. S. Joan. Evang. art. 5.

e to. 2. oper. l. 2. de Virg. c. 3.

f to. 2. in vit. S. Thec. & not. 4. ad eamd.

g ad 14. Jan.

b in adm. ad ejus vit. & Pass. inter Act. Mar pag. 214.

i natal. 3.

k de cruc. SS. Mart.

l de fest. prop. SS. l. 2. c. 7. q. 10.

m in hist. arc. c. 1. p. 4. to. 2.

n In lib. ad Mart.

o ep. 8. ad Martyr. & Conf. & ep. 11. 14. & 130.

tes

tes apud Eusebium (*a*), Martyris titulum respuerunt, affirmantes, illos esse vere Martyres, *quos Christus propter Fidei confessionem ad se recipere dignatus est, & quorum Martyrium ipso præclaro vitæ exitu, tamquam sigillo certissimo obsignavit*. Deinde juxta antiquum Ecclesiæ morem plures enumerantur Martyrum gradus, inter quos unus est *initiativus*, eorum scilicet, qui tormentis supervixerunt: alius absolutus, idest eorum, qui mortem oppetierunt, & de his in præsenti sermo est.

11 &c. Post hæc quæstio occurrit, an Martyr dicendus sit, qui tormentis expositus nullum dolorem, vel cruciatum, Divina protegente gratia, expertus est. Card. Capisucchius in cit. oper. respondet, hunc non esse *rigorose* Martyrem, idque docuerat Card. Cajetanus (*b*): oppositum fuse, & merito ostendit Teophilus Raynaudus (*c*). Id sane legitur in Actis SS. Tryphonis, & Respicii apud Ruinart (*d*), & in Passione S. Theodoti Ancyrani scripta a Nilo teste oculato apud Bollandian. (*e*), qui alios plures hujus generis Martyres enumerant (*f*). Sed quia reponi posset, hos esse Martyres, quia postea violenta morte pro Fide Christi affecti sunt, idcirco opportuniora exempla videntur adtexenda. Sidrach, ejusque in camino socios, *ignis non contristavit, nec quidquam molestiæ intulit* (Daniel. 3.), attamen S. Cyprianus (*g*), & Tertullianus (*h*) appellant Martyres. S. Joannes Evangelista in Sacramentario Gallicano apud Mabillon. (*i*) una cum S. Jacobo fratre insignitur titulo Martyris, quem pariter titulum obtinuerunt S. Thecla, aliique superius simul recensiti, licet in tormentis dolorem non senserint. His addi potest S. Theodorus, Martyrum catalogo adscriptus, qui cum aliis Christianis sepulcrum S. Babylæ, jussu Juliani apostatæ, asportantibus hymnum cantans, a Sallustio Juliani Præfecto in carcerem conjectus, & crudelissime tortus est: in tormentis vero *ita delectatum esse, ut mæstior factus sit, quando deponi equuleo jussus est*, ipsemet postea affirmavit, teste Rufino (*k*), & ex eo Ruinart (*l*). His forte objici posset exemplum S. Benedicti Monachi, quem S. Gregorius Magnus (*m*) projectum a Gothis in clibanum succensum, divinitusque ab omni carnis, & vestium læsione servatum memorat. Quidquid de hoc sit, prædicta non corruunt. Incertum enim est, quo ritu colatur, & licet coleretur ritu Confessoris, expendendum esset, num id fieret ex consuetudine particularis Ecclesiæ, an auctoritate Sedis Apostolicæ, seu Congregationis rituum: adeoque, re discussa, posset ritus mutari. In ecclesia S. Juliani civitatis Ulyssiponensis Occidentalis recitabatur in honorem SS. Juliani, & Basilissæ conjugum Officium de communi Martyrum. Et Basilissa quidem, licet multa passa fuisset, ob quæ Baronius (*n*), & Guyet (*o*) Martyrem appellarunt, in pace tamen quieverat. Petitæ fuerunt lectiones eorum propriæ; sed cum Basilissa nec in tormentis obiisset, nec quidquam passa esset mortis inductivum, concessæ fuerunt lectiones, retento ritu Martyrum, sed itaut fieret mentio etiam sociorum, quorum sane, sicuti & Juliani Martyrium certum erat. Quare licet Basilissa revera non fuerit Martyr, id non obstitit concessioni sub Martyrum ritu, quum Juliano, & sociis conveniret.

15 Martyrem non esse, qui ex accepto pro Christo vulnere lethali, medicorum cura, liber evasit, merito affirmat Soto (*p*). Martyr tamen dicendus erit, qui ex vulnere non lethali obiit, medico citra propriam culpam non accersito, quemadmodum Soto prosequitur, & ante ipsum docuerat S. Thomas (*q*), & eruitur ex Actis Martyrii SS. Viginti Monachorum in Laura S. Sabæ prope Hierosolymam, apud Bollandian. (*r*).

16 &c. Expendendum superest, utrum juxta præsentem Ecclesiæ discipli-

a l. 5. c. 2.
b ad 2. 2. q. 124. ar. 4.
c to. 18. de Mart. per pest. par. 2. c. 5. n. 5.
d pag. 139.
e to. 4. Maii ad diem 18. c. 4.
f to. 5. Jul. pag. 386. to. 6. Jul. pag. 148. & 417. tom. 3. Aug. pag. 455.
g epist. 58.
h in Scorp. c. 8.
i mus. Ital. to. 1. p. 234.
k l. 10. hist. Eccl. c. 36.
l In Act. Mart. sinc. pa. 515.
m l. 3. dial. c. 18. to. 2. oper.
n In not. ad Martyr. ad 9. Jan.
o de fest. SS. l. 2. c. 7. q. 8.
p In 4. sent. dist. 49. q. 5. ar. 2.
q in 4. sent. dist. 49. q. 5. ar. 3. q. 2. ad 7.
r ad 20. Mart. to. 3. c. 6. n. 64.

plinam inter Martyres recensendi essent, an inter Confessores, Servi Dei, qui per miraculum a tormentis lethalibus liberati in pace morerentur. Soto cit. id Ecclesiæ judicio definiendum relinquit. Itaque, si hujusmodi causæ Beatificationis, & Canonizationis introducerentur, una cum præmiflis probationibus vulneris, seu tormenti lethalis, ac miraculosæ liberationis, ostendendum esset, Servum Dei miraculose servatum, reliquo vitæ cursu numquam caritate excidisse, & virtutibus heroicis floruisse, & serio discutiendum esset, utrum ad Confessorum, an ad Martyrum classem pertineret. Card. Gotti (*a*), Suarez (*b*), aliique Theologi, Martyribus adnumerandum existimant, eo quod miraculose a Deo liberatus, etiam in gratia confirmatus dicendus sit. Sed hinc difficultas potius augetur, cum de hac confirmatione in gratia nullum appareat in sacra auctoritate documentum: Immo apud Procopium (*c*) nonnulli a morte, quam pro Christo passuri erant, per miraculum liberati, lethalibus criminibus se postea inquinarunt. Ideoque si probatio ex actibus externis, consistentibus in continuato virtutum exercitio desumenda est, profecto difficultas insurgit: utrum sic morientium causa introducenda esset sub titulo Confessorum, an sub titulo Martyrum. Hæc applicanda sunt iis, qui ex ærumnis pro Fide Christi inflictis, & usque ad obitum continuatis moriuntur. Nedum enim probandum esset, eos fuisse pro Christi Fide ærumnis addictos, & pro eadem causa ærumnas acceptasse, sed etiam in ea voluntate, & virtutum exercitio perseverasse; Quapropter Postulatores caute advertere deberent, an potius esset expetenda Beatificatio, & Canonizatio, non uti Martyrum, sed uti Confessorum, attentis tormentis, & ærumnis pro astruendis virtutibus heroicis, quod innuit Guyet (*d*) loquens de morientibus in obsequio peste laborantium.

a Theol. to. 13. q. 2. de Sacr. Bapt. dub. 5. §. 3. n. 20.

b to. 3. in 3. par. D. Tho. q. 69. art. 10. disp. 29. sect. 3.

c l. 1. de bell. Vand. c. 8.

d oper. saepe cit. l. 2. c. 7. q. 14.

20 Quotquot in causis apud S. Sedem, & sacram Congregationem pertractatis, recensiti sunt inter Martyres, aut recensendi supersunt, mortem in tormentis oppetierunt: Solum in causa S. Josephi a Leonissa, qui dicebatur fuisse Constantinopoli a Turcarum Tyranno damnatus ad unci supplicium, & post triduum ab Angelo liberatus, Postulatores nonnulla ad Martyrium suadendum attulerunt: at excitatis a Promotore Fidei difficultatibus quoad probationem facti, & quoad necessitatem probandi perseverantiam, & virtutum exercitium usque ad obitum, prosecuti sunt causam uti Confessoris. Hinc infert Berti (*e*) morientes in suppliciis esse veros Martyres; qui vero supervixerint, non haberi tamquam Martyres, nisi certissime constet, mortem divinitus evasisse, nec postea a caritate, & gratia excidisse. Et ut antiqua addantur, S. Anthusa, quæ sub Constantino Copronymo ob cultum SS. Imaginum verberibus cæsa, & exilio relegata quievit in Domino, colitur ut Virgo, non ut Martyr, apud Bollandian. (*f*).

21 Prædictis non obest antiqua Ecclesiæ disciplina, quæ sic morientes catalogo Martyrum adscribebat. Id enim suasit Divina auctoritas innixa testificationibus fide dignis, quod etiam hodie fieri deberet, si consimiles adessent testificationes, quibus deficientibus dubium ex prædictis urget, an hujusmodi causæ introducendæ sint potius uti Martyrum, quam uti Confessorum, præcipue si longum tempus inter tormenta, aut ærumnas, & obitum intercessit. Apud Bollandian. (*g*) S. Fredericus Episcopus, & Martyr dicitur paulo post accepta vulnera obiisse.

e de Theol. discip. to. 6. l. 31. c. 14. n. 2.

f to. 6. Jul. pag. 447.

g to. 4. Jul pag. 468. n. 42.

CAPUT XIII.

De causa Martyrii quoad Persecutorem, seu Tyrannum.

1. 2 Martyrem non facit pœna, sed causa, & hæc quidem ad Martyrium sufficiens requiritur tam in Martyre, quam in Persecutore. Quando in Congregatione rituum proponitur dubium, *an constet de Martyrio, & causa Martyrii*, inquiritur, quænam causa fuerit in Tyranno, ut mortem infligeret, & quæ in Martyre, ut mortem obiret. In causa Servorum Dei Alfonsi Navarrete. Petri de Avila, aliorumque Martyrum Japponensium, sacra Congregatio, annuente Pontifice, affirmavit, *constare de Martyrio ex parte Tyranni*, cum Imperator Japonensis non ob aliam rationem suis subditis vetuerit commercium cum Portugallicis, nisi quia hi illuc invexerant Prædicatores Christianos, ut notavit Card. Gottus (*a*). In causis Martyrum Rodulphi Aquavivæ, & sociorum, nec non SS. Joannis Nepomuceni, & Fidelis a Sigmaringa, nullum editum fuit decretum, *constare de Martyrio ex parte Tyranni*, tamen causa eumdem respiciens sedulo investigata fuit, an scilicet esset apta Martyrio. Cumque Martyrium, juxta Viguer (*b*), Castellinum (*c*), & alios, sit voluntaria mortis perpessio propter Christi fidem, vel alium virtutis actum in Deum relatum; causa ex parte Tyranni debet esse odium in Fidem, vel in opus ab ea præscriptum, ut fuse docent Henriquez (*d*), Benedictus Pereira (*e*), aliique plures. Hujusmodi causæ necessitatem in Persecutore semper concorditer admiserunt Promotores Fidei, & causarum Postulatores.

3 Tyrannus pro Martyrio esse potest Gentilis, Hæreticus, vel etiam Catholicus. Christus enim Matth. 10. v. 18. inquit: *Ad Præsides, & Reges ducemini propter me: & v. 21. Tradet frater fratrem in mortem, & pater filium.* Quæ quidem priora verba Patres ad Persecutores Gentiles referunt; posteriora ad improbos Christianos. Quocirca, tam inter Martyres recensentur SS. Petrus Martyr, aliique ab Hæreticis interempti, quam Stanislaus Cracoviensis, Thomas Cantuariensis, & Joannes Nepomucenus a Catholicis ex odio in virtutem, practice relatam ad Fidem, occisi, uti animadvertit Hurtado (*f*). Addi possunt alii plurimi, quos furor Henrici VIII, & Elisabethæ Angliæ Regum sustulit.

4 &c. Ad Martyrium sufficit, ut Persecutor, non ex odio in Fidem, sed ex opinione vindicandi verum crimen, mortem Servo Dei decernat, dummodo Accusator ex odio in Fidem crimen per calumniam objecerit, ut ostendit Card. Capisucchius (*g*). Ex Actis Martyrum, & ex veteribus Patribus compertum est, Christianos Thyestearum epularum, & Œdipeorum concubituum a Christiani nominis hostibus per calumniam fuisse accusatos, a quibus tamen sceleribus Fideles se vindicarunt, ut colligere est ex apologiis Justini, Quadrati, & Athenagoræ. Nihilominus ea opinio ita apud Magistratus invaluit, ut non solum calamitates sceleribus Christianorum adscriberentur, teste Tertulliano (*h*); Verum etiam nonnulli de iis criminibus perperam accusati atrociter torquerentur, & necarentur, qui Martyribus adnumerati sunt, ut legitur in epist. Ecclesiarum Viennensis, & Lugdunensis apud Eusebium (*i*), in qua describitur Martyrium S. Pothini Episcopi, & aliorum. Falso pariter accusatos fuisse, quod essent Imperatorum inimici, colligitur ex Passione S. Victoris apud Ruinart (*k*), quam tamen calumniam strenue retundit Justinus apol. 1. Testatur Lampridius, Alexandrum Severum Christianis plurimum favisse, Christi imaginem in suo Larario retinuisse, ac publicum locum iis potius ad colendum Deum, quam Popinariis Romæ adjudicasse. Callistus Pontifex tamen, aliique plures sub eo passi

a de ver. Eccl. to. 1. cap. 3. §. 4. n. 14.
b Inst. Theol. tit. de virt. Fort. c. 6. §. 1.
c de cert. glor. SS. c. 8. pun. 20. §. 4.
d Theol. mor. to. 1. l. 2. de Bapt. sacr. c. 37. n. 3 & 4.
e in elucid. Theol. mor. & jur. utr. L. 2. lit. 23. sect. 1. num. 1464.
f de ver. Mart. resol. 39.
g cit. controv. 27. §. 16.
h in apolog. c. 40.
i hist. Eccl. l. 5. c. 1. & seqq.
k in Act. Mart. n. 7. pag. 257.

passi sunt, non quod Christianam Fidem odisset, sed quod atrocia crimina vindicare existimaret, quæ Ulpianus Christianorum hostis infensissimus, aliique jurisconsulti, quorum consiliis, & suasionibus plurimum deferebat, falso adornabant, ut bene Baronius (a) observat.

a ad ann. 225. n. 4.

7 &c. Subsistit quoque Martyrium, si Tyrannus ex odio in Fidem revera motus mortem irrogaverit, licet causam omnino disparatam jactet. Ita Borellus (b), Theophilus Raynaudus (c), aliique plures, quibus calculum addunt, quotquot de Anglica persecutione scripserunt. Suffragatur Ecclesiæ disciplina. Nero enim, primus Christianorum Persecutor apud Tertullianum (d), Urbem incendit, atque ut populi declinaret invidiam, incendii reos subdidit Christianos, diversisque, & quæsitissimis pœnis affecit, testibus Tacito (e), & Sulpicio Severo (f). Nihilominus eos, qui mortem tunc sustinuerunt, inter Martyres commemorat Romanum Martyrologium. Coluntur quoque, ut Martyres, & colebantur tempore S. Joannis Chrysostomi SS. Juventinus, & Maximinus, passi sub Juliano *Apostata*, quem Christianorum Persecutorem nemo negaverit. *Causam vero supplicii*, inquit Theodoretus (g), *prætexuit, non pietatem, pro qua interfecti sunt, sed linguæ petulantiam . . . . cum nomen, atque honorem Martyrii veritatis Athletis invideret*. Eadem invidia ductus Valens Arianus Imperator Christianos, prætextu quidem falsorum criminum, revera tamen ob Fidei Catholicæ professionem cruciabat, uti refert S. Gregorius Nazianzenus (h). Martyrio igitur non officit, si Tyrannus, qui ex odio in Fidem mortem inflixerit, aliam mortis causam falso prætexat, veluti prædictis enumeratis, concludit Papebrochius *in resp. ad P. Sebast. a S. Paulo* (i). Maria Stuarta Jacobi V. Scotiæ Regis filia post varias vicissitudines, & ærumnas, alternante fortuna, in arctam custodiam non semel conjecta

b de Reg. Cath. præst. c. 27. sub n. 29.
c oper. to. 18. de Mar. per pest. par. 2. c. 1. n. 14.
d in scorp. c. 15.
e 15. annal. pag. 276.
f sacr. hist. l. 2. c. 29.
g hist. Eccl. l. 3. c. 15.
h Orat. 32. n. 14.
i ar. 11. §. 17.

est, tandem falsis hæreticorum calumniis tamquam particeps conjurationis in Elisabetham Angliæ Reginam accusata, revera ob Fidei Catholicæ professionem interempta est. Si de ejus Reginæ Martyrio quæstio institueretur, opponi posset mortis sententia, & cætera, quæ Georgius Buchananus in libello, *Detectio Mariæ*, aliique Hæretici adversus Reginam impie confinxerunt. At si vera mortis causa expenderetur, quæ ex odio Catholicæ religionis ortum habuit, & alia multa, quæ illustrem ejus pro Fide Catholica mortem reddiderunt, nihil forte deesset ex iis, quæ ad verum Martyrium requiruntur. Legendi Spondanus (k), Conæus (l), aliique de eodem argumento scribentes apud Samuelem Jebb. His addenda epistola, quam Regina eadem, imminente morte, scripsit Sixto V., & ex Gallico idiomate in Latinum conversam Benedictus XIV. in appendicibus ad hæc opera exhibet.

k ad ann. 1567. 1570. 1587.
l in vita Reg. Mariæ.

11 Ad verum Martyrium necesse non est, ut Persecutor, interfici Servum Dei expresse jubeat, sed satis est, ut verba proferat, quibus alii incitati Dei Servum occidant, ut contigit in Martyrio S. Thomæ Cantuariensis, qui occisus fuit ab Henrici Regis satellitibus, quos, sæpe ex ira increpabat, *quod ipsum de uno Sacerdote* (Thoma) *non vindicarent*, ut refert Herebertus (m). Idipsum colligere est ex Martyrio Thomæ Prioris S. Victoris Parisiensis, de qua S. Bernardus epist. 158., & 159. ad Innocentium II.

m in Quadripart.

12 Satis quoque est, si Tyrannus ex odio in fidem Martyri mortem inferat, licet occasionem inferendæ mortis desumat ex alia re, quæ nihil ad Fidem, vel solum per accidens pertineat. Celebratur in Martyrol. Rom. (n) Martyrium S. Abdæ, seu Audæ, qui, ut narrat Theodoretus (o), cum *Pyreum*, templum videlicet a Persis Igni consecratum, destruxisset, ac liceet Isdegerdes Persarum Rex juberet, reædificare renuisset, occisus est. Id clarius desumitur ex causis BB. Josaphat

n ad 16. Maji.
o l. 5. Hist. Eccl. c. 39.

phat Pollocensis, & Petri de Arbues. Contendentibus enim Fidei Promotoribus, occisos fuisse non ex odio in Fidem, sed quia nonnullos carceribus Inquisitionis mancipaverant; Postulatores clare demonstrarunt, mortis causam ex odio in Fidem ortum habuisse, cætera fuisse dumtaxat occasionem. Demum in Ecclesia PP. Prædicatorum civitatis Septempedanæ colitur B. Camilla Gentili, olim interempta a proprio viro, quod contra hujus præceptum cum Brandina Grassi genitrice fuisset collocuta. Cum construendi essent processus super cultu immemorabili, nonnulli à Benedicto XIV. quæsierunt, an posset titulo Martyris decorari, utpote quæ, contemptis mariti minis, matrem juxta Domini præceptum honoraverit. Caute procedendum esse, respondit laudatus Benedictus, cum enim maritus occidisset consanguineum Brandinæ, & familiam Grassam odio prosequens uxori prohibuisset, ne cum matre loqueretur, poterat quidem Camilla dici innocens interfecta, sed valde dubium ejus Martyrium, cum mors inflicta ex odio in Fidem non videretur.

CAPUT XIV.

De modo, quo probari potest, Persecutorem, seu Tyrannum ex odio in Fidem motum fuisse ad mortem Martyri infligendam.

1 &c. ID primo demonstrari potest ex sententia, quam Persecutor publica auctoritate tulerit. Hujusmodi sententiam legere est in Actis S. Symphoriani, aliorumque plurium apud Ruinart (*a*), in quibus lata dicitur a Judicibus juxta leges. Secundo ex disceptatione inter Tyrannum, & Martyrem, in Actis descripta, qualem exhibent Acta Passionis SS. Pionii, & sociorum, nec non Acta SS. Fructuosi Episcopi, Augurii, & Eulogii Diaconorum, apud eumdem Ruinart. (*b*). Idem videre est in Actis S. Mercurii scriptis a S. Simeone Logotheta apud Surium (*c*). Alia hujus Sancti Acta scripserunt Arichisus, qui Beneventi morabatur sæculo VIII, & Landulphus Archiepiscopus Beneventanus Scriptor sæculi XII, quæ Victorius Giovardus edidit notis illustrata. Tertio ex beneficiis, seu muneribus a Tyranno oblatis Martyri, si hic a proposito resiliret. Plura magno Martyri Theodoro oblata describit S. Gregorius Nyssenus (*d*). Beneficiis quoque, & muneribus callide tentatam constantiam S. Gordii, & SS. Quadraginta Martyrum, testatur S. Basilius (*e*). Idemque legitur in Actis S. Quirini, & in Actis SS. Claudii, & Asterii. Quarto ex impunitate, quam Tyrannus pollicitus esset Martyri, si hic Fidem Christi relinqueret. Id ostendunt Acta SS. Epipodii, & Alexandri, quorum primo interempto, Persecutor alteri suasit, ut Deorum veneratione sibi consuleret. Suffragantur Acta S. Quirini, necnon Acta S. Nicephori, in quibus dicitur Sapricius morte perterritus Diis sacrificasse, Nicephorus vero mortem potius sustinere voluisse. Similia leguntur in Actis SS. Victoris, & aliorum, & in Martyrologio Romano (*f*) de multis Martyrum millibus, qui Nicomediæ Jovi thus adolere nolentes, in Ecclesia jussu Diocletiani igne consumpti sunt. Hic obiter notare fas sit, pœnitentiam juxta leges Romanas non excusare delictum, præcipue reo ad tribunal Judicis constituto, sed ad summum prodesse ad pœnam temperandam. Tamen ob nimiam Christianorum multitudinem necessarium visum fuerit, iis etsi coram Judice constitutis veniam dare, si Fidem Christi abjicerent, uti Plinius (*g*) Trajano suasit. Huc spectat exemplum Thomæ Mori Martyris, licet nondum vindicati, qui cum decreto Senatus Anglicani de Rege in Ecclesiæ Anglicanæ caput constituendo repugnaret, reus læsæ majestatis habitus est: veniam quidem illi a Rege nonnulli promiserunt, si a proposito resiliret, sed mori maluit.

6 &c. Quin-

a pag. 70. 71. 75. 133. 143. 189.

b pag. 126. & 191.

c ad 25. Novemb. to. 6.

d to. 2. oper. pag. 1015.

e to. 2: pag. 146. n. 5.

f ad 25. Decembr.

g l. 10. epist. 97.

6 &c. Quinto : mortem ex odio in Fidem fuisse illatam clare desumitur ex Actis, in quibus manifeste dicatur inflicta Servo Dei, eo quod Christianus esset : quemadmodum irrogata dicitur SS. Martyribus Ptolemæo, Lucio, & alii Anonymo apud Eusebium (*a*), necnon Usthazani Eunucho, & nutritio Saporis Regis Persarum apud Sozomenum (*b*) : vel eo quod noluerit facere aliquid, quod recessum a Fide Christiana significaret. Hujusmodi fuerunt Martyres interempti, quod Diis sacrificare detrectaverint, vel cibos Diis immolatos respuerint, in quo præcipue enituerunt Agatho, Agape, eorumque sociæ. Idolothita enim, cujuscumque generis essent, vetita fuerant Christianis in Apostolicis Concilii Hierosolymitani decretis, quippe quæ essent signa, & irritamenta idololatriæ: monet autem Apostolus 1. *Cor*. 10. abstinendum esse ab his, quæ falsam religionem redolerent. Quare Idolothita respuens Martyrio coronatus est S. Lucianus Presbyter Antiochenus apud S. Joannem Chrys. (*c*), S. Sabas, & alii in epist. Ecclesiæ Gothicæ. Item ex Actis, in quibus mors illa dicatur, eo quod Martyres noluerint facere aliquid a Fide Christiana vetitum, vel quod ratione circumstantiarum stare non poterat cum præceptis Christianæ religionis. Primum eruitur ex Martyrio S. Polycarpi, occisi, quia per fortunam Cæsaris jurare detrectaverit, cum enim fortunam, & genium Cæsaris Gentiles pro Diis haberent, non licebat Christianis per illa jurare, etsi liceret per Cæsaris salutem, uti desumitur ex Actis SS. Potamianæ, Marciani, & Nicandri. Huc spectant, qui Exceptoris munere fungentes, officium abdicarunt, ne sententias capitales in Christianos scriberent, & ideo mortem subierunt, ut fuit S. Cassianus Martyr in Tingitano, de quo Martyrologium Rom. (*d*) Alterum ostendunt Acta S. Maximiliani, ad mortem damnati, quia militem agere noluit; non quod militia per se mala sit, cum multi numerentur Martyres militiam secuti; sed quia frequentes sub Ethnicis Imperatoribus peccandi occasiones præberet, qua de causa S. Marcellus Martyr Vitem, & cingulum militarem projecit. Tandem mors ex odio in Fidem illata dignoscitur ex Actis, in quibus Martyres occisi dicantur, eo quod facere noluerint aliquid, quod religioni Christianæ detrimentum afferret, cujus rei exemplum suppeditant, qui, publicato ab Imperatoribus edicto de tradendis sacris Scripturis, ut comburerentur, obtemperare noluerunt. Et hac de causa Felix Tulzocensis Episcopus Martyrio coronatus est apud Venusium Apuliæ urbem, Vincentius Archidiaconus apud Prudentium (*e*), aliique ex Actis S. Saturnini Presbyteri, & sociorum : vel eo quod fecerint aliquid religioni Christianæ consentaneum, licet injustis Imperatorum legibus vetitum. Exemplum desumere est ex memoratis Actis S. Saturnini, & sociorum, ubi SS. Martyres ad judicium deducti sunt, eo quod Dominicum, idest sacra mysteria, contra Imperatoris præceptum egissent.

a hist. Eccl. l. 4. c. 17.
b l. 2. hist. Eccl. c. 9. & seqq.
c hom. in S. Luc. to. 2. oper, p. 524.
d ad 3. Decemb.
e peristeph. hymn. 5.

13. 14 Hæc ex Actis sinceris Martyrum a Ruinartio collectis deprompta lucem affundere possunt, dum in Congregatione rituum expenditur Martyrium, & causa Martyrii. In causa viginti sex Martyrum Japonensium, ut ostenderetur, mortem causam habuisse ab odio in Fidem, magnum momentum in sententia mortis repositum fuit. In causa B. Joannis de Prado momentum stetit in contestatione, quam cum Infideli Rege Marochitano habuit de veritate Christianæ religionis, & falsitate sectæ Mahumetanæ. In causis BB. Josaphat Pollocensis, Petri de Arbues, & S. Fidelis a Sigmaringa Postulatores mortis causam a promotione Catholicæ religionis ortam ostenderunt. In alia Martyrum Japonensium causa finem persecutionis, & media ad finem directa allegarunt, ut ejusmodi odium demonstrarent : ex mediis enim sæpe dignoscitur finis, a Persecutore intentus.

tus. In alia causa quorumdam Martyrum magnum pondus habuerunt difficultates a Promotoribus excitatæ, mortem scilicet non provenisse ex odio in Fidem, cum Tyrannus interfecisset Religiosos unius, non alios alterius Instituti. Demum nomine odii in Fidem universim intelligitur directa Fidei insectatio, ut Fideles eam negent, vel Divinam Legem violent. Item insectatio alicujus propter opus ex Christi doctrina necessarium: aut aliquo modo tendens ad Fidem propagandam, vel tuendam, aut illustrandam. Infausta, & insolita Tyrannorum mors adminiculum saltem suppeditat, ut pie credamus, Servos Dei fuisse ab illis ex odio in Fidem interemptos. Hujusmodi conjecturis scatet liber Lucii Cæcilii Firmiani Lactantii *de mortibus Persecutorum*. In Actis S. Cæsarii apud Surium (*a*), Luxurius, qui eumdem Sanctum morti dederat, dicitur a serpente mirum in modum consumptus, uti paulo ante Cæsarius ei prædixerat.

a ad 1. Novemb. to. 6.

CAPUT XV.

De requisitis in Martyre necessariis ante Martyrium.

1 &c. MArtyrium dicitur Baptismus sanguinis *Marc.* 10. In adultis est actus Fortitudinis, & Caritatis: quoad infantes, sufficit occisos fuisse ex odio in Christum, ut Martyrium suppleat vices Baptismi aquæ, deleatque ex opere operato peccatum originale quoad culpam, & pœnam, ut docet S. Thomas (*b*), quem Theologi communiter sequuntur apud Vasquez (*c*). Id comprobant, quæ *lib.* 1. *cap.* 14. exposita sunt, pueros scilicet ab Herode interfectos cultum Martyrum in Ecclesia obtinere, quod asserit etiam S. Augustinus (*d*), suffragantibus cæteris Patribus collectis a Sandino (*e*). Neque omnes hi pueri simul indiscriminatim colerentur, nisi Martyrium deleret originale peccatum: in iis enim solum, qui octavam ætatis diem excesserant, per circumcisionem deletum fuisset. Hoc adducti exemplo consentiunt Theologi, infantes omnes, pro Christo occisos, quidquid sine fundamento excogitaverit Joannes Major (*f*), veros esse Martyres, cum omnibus eadem sit causa, quemadmodum, Scholasticis, & Patribus citatis, ostendit cit. Vasquez. Immo id ipsum extendunt ad infantes in uteris maternis occisos. Quin obstet textus *in can. Qui in maternis de consecr. dist.* 4., ubi dicitur: *Qui in maternis uteris sunt, ideo cum matre baptizari non possunt, quia qui natus adhuc secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest.* Hoc enim ad Baptismum aquæ referunt Hurtado (*g*), Card. Capisucchius (*h*), & alii. Solum ex D. Thoma (*i*) Martyribus parvulis negant *Aureolam*, qua Martyres adulti decorantur. *Aureola* hæc est præmium accidentale Beatorum, idest gaudium quoddam de operibus factis, quæ habent rationem victoriæ excellentis, adeoque *est quoddam privilegiorum præmium*, inquit S. Thomas (*k*) *privilegiatæ victoriæ respondens*. Porro privilegiata victoria tres præcipue pugnas respicit, videlicet contra carnem, mundum, & Diabolum, ideoque triplex datur Aureola, Virginum, Martyrum, & Doctorum, ut late explicant Sotus (*l*), Theophilus Raynaud. (*m*), & alii. Quocirca, si pueri non pugnarunt, nec Aureolam obtinent, licet sint Martyres.

b 2. 2. qu. 124. art. 1. ad 1.

c in 3. par. D. Tho. to. 2. q. 68. ar. 3. disp. 153. c. 7.

d l. 3. de lib. arb. c. 23. n. 68.

e in hist. famil. sacr. pag. 60.

f in cap. 2. Marth. dub. 2.

g de ver. Mart. resol. 20.

h controv. cit. q. 2. §. 3.

i in 4. sent. dist. 49. q. 5. ar. 3. quæstiunc. 2. ad 12.

k loc. cit. ar. 5.

l in 4. sent. dist. 29. q. 5. ar. 2. conclus. 1.

6 Quorumdam puerorum Martyrum exempla adducta sunt *cit. lib.* 1. *c.* 14. Alia his addi possunt. In Martyrologio Rom. (*n*) legitur: *Tharsi in Cilicia SS. Martyrum Quirici, & Julittæ matris ... quorum Quiricus triennis puellus cum matrem ... lugeret, ad gradus tribunalis illisus interiit*. De horum Martyrio testimonium perhibet epistola Theodori Episcopi Iconii, quam edidit Combefisius, ac licet scripta fuerit labente sæculo VI, Quiricus vero, & Julitta initio sæculi IV. Martyrium

m de Mart. per pest. par. 2.

n ad 6. Jun.

tyrium subierint; tamen inter Acta sincera Martyrum locum obtinuit apud Ruinart, cujus rei rationem reddunt Tillemont (*a*), & Baillet (*b*). Alia exempla cumulant Bollandiani (*c*), Eusebius (*d*), Prudentius (*e*), & Baronius (*f*). Sed hic de celebri nuper exposito exemplo SS. Quirici, & Julittæ repetere juvat, quod *cit. lib.* 1. dictum est: ab exemplis scilicet ibi relatis non undequaque concludendum esse, quod infantes in odium Fidei occisi inter Martyres recenseantur. Licet enim S. Quiricus ob ætatem infans dici potuerit, ex Divinæ tamen gratiæ auxilio, ut adultus haberi debuit: nam in cit. epist. Theodori additur, quod *accepto Prætor manu puero, blande deliniens, a fletu cohibere nitebatur... Puer vero intentis in matrem luminibus. Prætorem abs se submovebat... ejusque faciem unguiculis scalpebat... ac clamans Christianus sum: calcibus quoque Judicis latus petebat*. Repetere quoque fas sit, quod ibidem dictum est, nempe, expectandum esse judicium Sedis Apostolicæ, si causa Beatificationis, aut Canonizationis formalis alicujus pueri in odium Fidei instituenda sit, cum nullum adsit hujusmodi rei præcedens exemplum: illud vero Simeonis pueri Tridentini a Judæis occisi in odium Fidei, de quo eodem *lib.* 1., ad quamdam Beatificationem dumtaxat referri posse. Demum advertendum esse, Beatificationes, & Canonizationes non solum fieri, ut habeamus apud Deum intercessores, sed etiam, ut res gestas imitari possimus. Nulla vero imitandi ratio ab infantibus desumi potest.

7 Quod spectat ad adultos, doctrina Ecclesiæ est, Martyrium in iis supplere vices Baptismi aquæ, ac delere peccata originale, & actuale quoad culpam, & pœnam, ut explicant SS. Cyprianus (*g*), & Augustinus (*h*), quibus accessit Antonius Episcopus civitatis Constantinæ in epist. ad Arcadium. Suffragatur Ecclesiæ consuetudo, quæ nec preces, nec sacrificia offert pro Martyribus, juxta illud Innocentii III. *in cap. Cum Marthæ Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre*, quod ex S. Augustino (*i*) desumptum est. Solum controversia viget inter Theologos, num Martyrium pariat effectum illum ex opere operato, an ex opere operantis. Nonnulli cum S. Tho. (*k*) id adscribunt actui caritatis. Sotus, Bellarminus, aliique apud la Croix (*l*) repetunt ex quodam privilegio propter imitationem Passionis Christi, adeoque quasi ex opere operato. Quomodocumque gratia conferatur, adulti quasdam dispositiones præmittere debent, ut eorum Martyrium consequatur effectum. Ideoque Catechumenus Baptismo fluminis, si possit, initiandus est ante Martyrium: Baptizatus, qui peccata commisisset, confessionem sacramentalem præmittere debet, si possit: sin minus, de peccatis doleat oportet, ac demum Eucharistiam sumat, si facultas sumendi detur. Hæc jure Divino præcepta sunt constitutis in mortis articulo, nec Martyrium ab his solvit. Hæc est D. Thomæ doctrina (*m*), cui præiverat S. Cyprianus (*n*), & subscripserunt Soto (*o*), Estius (*p*), aliique plures. Quidquid enim sit de Theologorum placitis in controversia, an aliquis justificari possit per actum amoris Dei sine formali pœnitentia de peccatis commissis, semper verum est, urgente præcepto confitendi, & pœnitendi, constitutum in mortis articulo conscium, peccati lethalis non remissi debere formaliter pœnitere, & confiteri, si possit, itaut aliter nec dilectio Dei super omnia, nec Martyrium justificationem inducant, ut prosequuntur Silvius (*q*), Gordonus (*r*), & alii. Cohærenter ad hæc Benedictus XIV, cum approbaret Martyrium, & causam Martyrii Venerabilium Rodulphi Aquavivæ, Ignatii Azevedi, & sociorum, sedulo perpendit actus, quos Servi Dei morituri præmiserant, inter quos magnum pondus habuerunt sacramenta Confessionis, & Communionis.

a to. 5. pag. 349.
b ad 16. Jun.
c ad 19. Maji to. 7. & ad 12. Jul. to. 3.
d l. 2. de resurr.
e hymn. 14.
f ad an. 311.
g in præf. ad lib. de exhort. Martyr. col. 514.
h l. 13. de Civit. c. 7.
i tract. 84. in Joan. col. 709. tom. 3. oper. par. 2.
k 3. par. q. 66. art. 12. ad 2.
l to. 2. l. 6. par. 1. tract. 2. n. 238.
m in 4. sent. dist. 4. q. 3 art. 3. ad 1
n epist. 54.
o in 4. sent. dist. 15. q. 1. art. 2. concl. 3.
p in 4. sent. dist. 4. §. 21. to. 2.
q in 3. par. q. 66. ar. 11. & q. 88. artic. 2.
r to. 2. l. 6. q. 19. c. 4.

11 &c. Inquirunt ulterius Theologi, an nondum baptizatus pro Christo moriturus baptismum exoptare debeat. Putat Estius cit., satis esse, ut non contemnat. Sed Clericatus (*a*) probabilius votum baptismi fluminis exigit, ut moriens pro Christo inter Martyres recenseatur. Quærunt præterea, an is, cui mors pro Christo instat, teneatur elicere contritionem, si conscius sit alicujus peccati. Bellarminus cit., quem alii sequuntur, affirmat sufficere attritionem, uti sufficit ad Baptismum aquæ. Suarez (*b*), & Maurus (*c*) requirunt contritionem. Alii, inter quos Card. Gotti (*d*), probabiliter existimant, virtualem contritionem per accidens sufficere posse. Sed hæc indicasse satis: cum respiciant actus internos, de quibus Ecclesia non judicat. Quocirca, ut resumatur materia actuum externorum, si in Congregatione rituum ageretur de Martyrio, & causa Martyrii alicujus Catechumeni, quem Promotor Fidei ostenderet potuisse recipere aquam Baptismi, sed non recepisse, causæ imponendum esset silentium. Huic assumpto favet Passio SS. Montani, Lucii, & aliorum apud Ruinart (*e*), inter quos Donatianus, & Primolus ante Martyrium baptizati dicuntur. Addi possunt Acta SS. Rogatiani, & Donatiani apud eumdem (*f*), quorum primus cum Baptismum nondum recepisset, Baptismum flaminis Martyrio præmisisse dicitur. Nec ulteriorem habebit progressum causa Martyris, quem gravi peccato inquinatum, nec doluisse, nec sacramentalem confessionem, habita Confessarii copia, explevisse, appareret. Narrat S. Petrus Damiani (*g*), quasdam meretrices Martyrium subiisse, eo quod Saracenos respuissent, licet Christianos passim admisissent. Theophilus Raynaudus (*h*) has a Martyribus semovet, nisi peccata cum Christianis commissa aversatæ essent, quod fecisse dignoscitur ex eo, quod Christus apparuisse, & ad certamen animasse dicitur. Idem de sancta Afra cum sociis, e postribulo Martyribus, ostendunt ejusdem Acta apud Ruinart (*i*). Refert item Baronius (*k*), Joannem, & Benedictum Monachos, S. Romualdi discipulos, invicem confessos fuisse, cum adventum Persecutorum præsensissent. Ad ulteriora pariter procedendum non esset in causa Martyris, qui cum ante Martyrium Eucharistiam sumere potuisset, non recepit. In Actis SS. Perpetuæ, Felicitatis, & sociorum Christus habitu pastoris oves mulgentis apparuisse dicitur, ac buccellam casei Perpetuæ porrexisse, qua junctis manibus sumpta, astantes dixerunt *Amen*. Inde Perpetua sociis futuram Passionem annunciavit. In hoc adumbratum esse ritum sumendæ Eucharistiæ existimant Petrus Possinus, & Bollandiani (*l*). Et hunc ritum antea docuerat Sanctus Cyprianus (*m*).

15. 16 Hic pauca adtexere juvat ex his, quæ olim Fideles erga Dei Servos in carceribus detentos, & Martyrium expectantes præstabant. Conveniebant enim ad eos visitandos, idque non glomeratim, sed caute faciendum esse monuit S. Cyprianus (*n*). Tum opera potissimum Diaconorum necessaria ad victum, & vestitum ministrabantur, ut colligere est *ex historia Passionis SS. Dativi, Saturnini, & Sociorum* apud Albaspinæum (*o*) a Donatista scripta. Tanta aliquando fuit liberalitas, ut, teste Tertulliano, Confessor vino myrrha condito inebriatus Præsidi respondere nequiverit; ideoque S. Cyprianus cit. enixe commendavit, ut necessaria tantummodo darentur. Temporalem Diaconorum curam sequebatur cura spiritalis Sacerdotum, qui carceres ingrediebantur, ut coram Confessoribus Sacrum facerent, & in hoc quoque prudentiam insinuavit S. Cyprianus. Præterea salutaribus monitis ad mortem pro Christo sustinendam præparabant: quo munere functus videtur Tertullianus *ex lib. ad Martyr.*, in eoque fulserunt insignes Sacerdotes Germanicus, in epist. Ecclesiæ Smyrnensis de Martyrio S. Polycarpi, Numidicus, & Tertullus

a decis. 27. n. 9. de Bap.
b in 3. par. D. Tho. to. 3. disp. 29. q. 69. ar. 10. sect. 3.
c Theol. to. 3. l. 11. q. 98. n. 9.
d Theol. to. 13. q. 2. de Bapt. dub. 4. §. 1.
e pag. 201. n. 2.
f pag. 247. n. 5.
g opusc. 47. c. ult.
h cit. oper. par. 2. Cos. n. 25.
i pag. 400. n. 1.
k ad ann. 1000. n. 15.
l ad 7. Mart c. 2. to. 1.
m epist. 54.
n epist. 4.
o post oper. ad S. Optat. pag. 291.

tullus apud S. Cypr. (a). Ab hac cura non fuisse exemptos Episcopos desumitur ex epist. 31. Cleri Romani ad eumdem S. Cypr.

17 &c. Huc usque adducta apertissime ostendunt, in causis Martyrum inquirendum esse, quomodo ad Martyrium se praeparaverint, & an media ad salutem aeternam consequendam necessaria, atque utilia adhibuerint. Quod si hujusce rei ulteriora exquirantur documenta, praesto est Martyrium Emmerami Episcopi Ratisponensis apud Baronium (b) Episcopus hic crudelissime in pluribus membris truncatus, aquam refrigerantem a Vitali Presbytero petiit, acceptoque responso, mortem potius optandam esse, reposuit, *neminem ad mortem festinare debere, sed potius optare, ut differatur... ut detur spatium infirmis ad agendam poenitentiam...* Suffragantur exempla causarum, quae in Congregatione rituum discussae sunt, videlicet viginti sex Martyrum Japonensium, SS. Joannis Nepomuceni, Fidelis a Sigmaringa, & aliorum, in quibus Postulatores ostenderunt, quibus actibus SS. Martyres ad mortem se praeparaverint. Expedit quoque, ut pro felici causae exitu vita Martyrum antea acta exponatur: licet enim juxta S. Petrum Chrysol. (c) nemo possit Martyrium de condigno mereri; potest tamen de congruo, apud S. Eusebium Gallicanum (d). Expedit, inquam, sed non est necessarium, cum contingere possit, ut aliquis, magnis obstrictus sceleribus, si pro Christo moriatur, Martyrum catalogo adscribi possit. *Plurimos*, inquit S. Ambrosius (e), *comperimus se denuo reformasse post lapsum, & pro nomine Dei passos. Non possumus his Martyrum consortia negare, quibus Dominus Jesus non negavit.* Suffragantur SS. Hieronymus (f), Augustinus (g), & Eulogius (h) exempla referentes. Alia videre est apud Ruinart saepe cit. Bollandianos (i), Raynaldum (k), & Augustinum Orsi. Demum cum ageretur de introducenda causa Martyrii F. Alipii a S. Joseph, qui, ejurata Catholica Fide, poenitentia ductus, sanguinem pro Christo fudit, negata fuit introductio, non ex eo, quod Alipius a Fide defecisset, sed quia necessaria ad *signaturam Commissionis* non aderant. In causa Ven. Joannis de Britto, obsistente Promotore Fidei ulteriori causae discussioni, quod Servus Dei in Missione Madurensi usus fuisset ritibus illarum regionum, a Sede Apostolica vetitis, respondit Benedict. XIV, ad ulteriora procedend m esse, non solum, quia Joannes ritus solum adhibuerat prout a Sede Apostol'ca permissos, sed quia reatus quicumque censendus erat deletus per subsecutum Martyrium.

a epist. 37.
b ad ann. 702. n. 8.
c ser. 152. to. 7. Bibl. PP. Lugd. pag. 961.
d to. 6. Bibl. PP. Lugd. pag. 671.
e l. 1. de poenit. c. 11. to. 2. oper.
f epist. ad Pamach. & Ocean. de err. Orig. to. 1. oper.
g l. 1. de Bapt. contra Donat. c. 8. to. 9. oper.
h tom. 15. Bibl. veter. PP.
i to. 4. Jul. pag. 651.
k ad ann. 1333. n. 44. ad an. 1358 n. 7.

CAPUT XVI.

De Martyrii desiderio, ejus acceptione, spontanea ad ipsum oblatione, & fuga, urgente persecutione.

L. 2 MArtyrium laudabiliter desiderari posse innuit Apostolus 1. *ad Timoth.* 3. *Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*; quod ab Apostolo dictum, ait S. Gregorius, quo tempore ille, qui plebi praeerat, primus ad Martyrium ducebatur. Idem sentit S. Thomas (l). Aliter Christus nos ad Martyrium non esset cohortatus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*, inquit S. Petrus *epist.* 1. Accedunt Ecclesiastica monumenta. Celerinus Confessor, scribens ad Lucianum Confessorem, se Martyrii cupidum exhibet, eumque laudat S. Cyprianus (m). Alios hoc desiderio flagrasse, memorat S. Hieronymus de vita Pauli Eremitae (n): ac tales se exhibuerunt SS. Montanus, & socii, nec non Mater Flaviani, & ipse Flavianus in Actis apud Ruinart (o). Huic desiderio non obest, quod per illud videatur optari peccatum Tyranni. Nam, ut advertit Card. de Lu-

l 2. 2. q. 185. ar. 1. ad 1.
m epist. 22. col. 78.
n to. 2. oper. col. 3. n. 2.
o pag. 205. n. 15.

go (*a*), possumus a Deo petere, ut nos constituat in occasione Fidem profitendi coram Tyranno, quod contingere potest sine Tyranni peccato; adeoque petere, ut in ea occasione positos confirmet Gratiæ suæ auxilio ad Fidem non negandam. Hurtado (*b*), Estius (*c*), & alii docent, peccatum Tyranni non cadere sub Martyris electionem, sed præsupponi, eoque præsupposito, Martyrii desiderium esse meritorium. Ipse Christus Passionem suam voluit, licet sine crucifigentium peccato haberi non posset.

a de just. & jur. tom. 1. disp. 10. sect. 1. n. 45.

b de ver. Mart. ef... 38. §. un.

c in 2. sent. dist. 23. 3. 2.

3 &c. Acceptio mortis per actum voluntatis antecedit mortem tempore, vel ratione. In isto actu duæ rationes intelligi possunt: una generalis, quæ sit absolute acceptio mortis; altera specialis, quæ sit acceptio mortis Fidei defendendæ causa, & hæc constituit actum in specie Martyrii, sed hic solum quæritur, an generalis acceptio mortis sit de essentia Martyrii. Non esse putavit Goffridus Abbas Vindocinensis, & Cardinalis S. Priscæ (*d*), scribens ad Paschalem II. non debuisse Henrico IV. Imperatori concedi privilegium sacris juribus adversum, licet propterea nonnulli mortem subiissent; addens hoc futuros fuisse Martyres, quamvis inviti paterentur uti fuerunt pueri ab Herode occisi. Idem innuit S. Cyprianus in epist. ad Tibaritanos, ubi Martyrem dicit, qui fugiens Tyrannum, in solitudine, a fera, vel latrone occiditur. Quibus auctoritatibus innixus Hurtado (*e*) contendit, nullam, saltem in homine justo, requiri Martyrii acceptionem per actum voluntatis. Oppositum docet communior, & admittenda Theologorum sententia, ut adultus, in odium Fidei occisus, Martyr sit. Huc spectat illud Matth. 16. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*. Negatio enim sui, crucis assumptio, sequela Christi actum voluntatis importaut. Accedit ratio, quia Martyrii susceptio est actus meritorius, ideirco voluntarius, & liber. Ad hoc optima est voluntas actualis; sufficit tamen virtualis non retractare, vel etiam habitualis, non vero interpretativa. Ita Theophilus Raynaudus (*f*) Rotæ Auditores in relat. causæ B. Josaphat Pollocensis, & alii. Postulatores causæ Ven. Servi Dei Joannis Juvenalis Ancinæ Salutiarum Episcopi putarunt, de hoc agi posse sub titulo Martyris, eo quod Sacerdos, quem propter scandalosam cum quibusdam Monialibus conversationem redarguerat, venenum ei propinasset: sed opponente Fidei Promotore, venenum propinatum fuisse Servo Dei penitus inscio, adeoque defuisse voluntariam mortis acceptionem, Martyrium Congregatio rituum non admisit. His non obstat epistola Vindocinensis, quæ innititur Martyrio infantium, a quibus non valet illatio ad adultos. S. Cyprianum de Martyribus late sumptis interpretantur Cardinales Capisucchius, & Gotti: vel credendum est, in eo eventu præcessisse formalem Martyrii acceptionem, ut subdit Card. de Lauræa. Sed hæc indicasse sufficiat, cum forum potius internum respiciant. Quamvis enim dormiens ex odio in Christum occisus Martyr coram Deo esse possit, si nempe formalis subeundi Martyrium voluntas præcesserit, tamen hujusmodi causa difficilem haberet progressum in Congregatione rituum, quæ claras exigit causæ mortis, & perseverantiæ finalis probationes, quæ in adducto casu desint.

d l. 2. epist. 7. tom. 21. Bibl. PP. pag. 7.

e resol. 26. §. 1.

f oper. sæpe cit. c. 3. n. 3. & 7.

7 Spontaneam ad Martyrium oblationem vetuerat antiqua Ecclesiæ disciplina, ut colligere est ex Actis Proconsularibus S. Cypriani, qui hoc ipsum docuerat, ejusque doctrinam laudavit S. Augustinus *contra epistolam Gaudentii* (*g*). Quin etiam ante hos Sanctos oblationem hanc reprobaverat epistola Ecclesiæ Smyrnensis de Martyrio S. Polycarpi apud Ruinart. (*h*). Nec placuisse Mensurio Episcopo Carthaginiensi, ideoque noluisse sic morientes admit-

g tr. 9. oper. l. 1. n. 40.

h pag. 28. n. 4.

admittere inter Martyres, testatur S. Augustinus in breviculo collationis cum Donatistis (*a*).

8 &c. Permissa tamen erat his, qui Fidem abjuraverant, ut scilicet, qui Christum pro tribunali abnegassent, ibidem confiterentur, ut docuit S. Cyprianus (*b*), & pluribus comprobat Verricellus (*c*). Alii plures coluntur ut Martyres, licet Tyrannis se obtulerint, apud Lucianum (*d*), Justinum (*e*), & Tertullianum (*f*). Hac de causa a Christianis persequendis obtinuisse Julianum Apostatam refert S. Joannes Chrysostomus (*g*). Phocam Martyrem, aliosque morti sponte oblatos refert P. Augustinus Orsi in differt. apologetica pro SS. Perpetua, & Felicitate. Plures hujusmodi Martyres commemorant Martyrologium Rom. (*h*), Menologium Græcorum, jussu Basilii junioris Imperatoris conscriptum, & Bollandiani (*i*). Addit laudatus Orsi, hos Martyres ultro se obtulisse Tyrannis ex speciali Spiritus Sancti impulsu. Enimvero Caprasius Martyr in Rom. Martyrol. (*k*) dicitur non descendisse ad certamen, nisi postquam a Deo signum obtinuit. Alibi hic Spiritus Sancti impulsus expendetur. Interim advertere juvat, posse aliquem ex aliis circumstantiis pie, & laudabiliter se Martyrio sponte offerre, nempe ut alios ab idolo-latria detrahat, uti S. Romanus apud Eusebium Cæsariensem (*l*): vel ut nutantes in Fide Christiana exemplo suo confirmet, quod præstitit S. Gordius apud S. Basilium (*m*). Demum nil in Actis Martyrum vulgatius vocibus illis spontaneis: *Christianus sum: mori volo*, & similia, ut notavit Balutius (*n*.) Narrat Baronius, plures sponte Martyrio se exhibuisse, cum Abdaramenus Rex Mahumetanus Cordubæ in Hispania Christianos persequeretur. Hoc Martyrium, eodem Baronio teste (*o*), damnavit, & vetuit Conciliabulum Episcoporum, hortante Recafredo Episcopo, qui a Fide defecerat, collectum: sed strenue vindicavit S. Eulogius *in Memoriali pro his SS. Cordubensibus exarato* (*p*). Cumque ostenderit, Fidem tunc ex silentio fuisse periculis expositam, ejusque depressionem consecuturam, nisi veritatis testes professionem suæ Fidei hostibus ingessissent, eosque generosa confessione provocassent; causa hæc apta, & forte necessaria erit, ut quis Martyrio se offerat: multo magis cum prædicti Martyres Cordubenses colantur in Martyrol. Rom. Præterea justa videtur, nec Martyrio opposita spontanea oblatio ad grave imminens malum avertendum. Cum S. Petrus Alexandrinus, pro Fide in carcere detentus, proxime interficiendus diceretur, Christiani ad carcerem properarunt, ut militibus resisterent. Petrus autem timens, ne sui causa Christiani cum militibus manus consererent, Tribunum secreto admonuit de modo, quo ipsum sine impedimento de medio tolleret, quod & factum est, ut fuse refert Baronius (*q*). Idem dicendum, quando quis se offert, ne pro ipso alii ad supplicia, & tormenta trahantur. Id a S. Marco Episcopo Arethusio factum describit S. Gregorius Nazianzenus (*r*), & de SS. Virginibus Flora, & Maria Martyribus Cordubensibus refert S. Eulogius (*s*).

12 Antiquiori disciplinæ subscribunt Theologi asserentes, non solum ex Spiritus Sancti impulsu posse aliquem se Martyrio offerre, verum etiam zelum Fidei, & fraternam caritatem causas esse sufficientes spontaneæ oblationis, ut docet S. Thomas (*t*), quem alii communiter sequuntur, alias quoque causas speciatim exprimentes. Ut paucis omnia complectamur, ad rectum de hac oblatione ferendum judicium, advertenda est dispositio ejus, qui se obtulit, & finis, ob quem spontaneam fecit oblationem, veluti differit laudatus Verricellus.

13. 14 Succedit consideratio fugæ, an scilicet urgentem persecutionem quis fugere possit, itaut si apprehensus pro Christo moriatur, antecedens fuga cum a numero Martyrum non exclu-

a coll. 3. diei c. 13. to. 9. oper.
b ep. 52. ad Antonian.
c de Apost. Miss. tit. 1. q. 9. sect. 3. n. 29.
d de mort. pereg. n. 13.
e apol. 2. n. 12.
f ad scap. c. 1.
g hom. in SS. Juvent. & Max. to. 2. pag. 579.
h ad 24. Mart. & ad 25. Jan.
i ad 24. Mart. to. 3. p. 478.
k 20. Octob
l de Mart. Palæst. c. 2. pag. 409. to. 1.
m orat. de S. Gord. n. 3.
n in not. ad c. 11. Auct. de morte Pers. (to. 2. miscell.)
o ad an. 852 n. 11. & 16.
p l. 1. p. 248. (to. 15. Bibl. PP.
q ad an. 310.
r orat. 3. to. 1. oper.
s loc. cit. l. 2. c. 8. pag. 261.
t 2. 2. q. 124. ar. 3. ad 1.

eludat. Tertullianus (*a*) hanc fugam damnavit, sed ejus sententiam Ecclesia communi consensu reprobavit, ut dictum est *lib.*1. Plura de hoc disserunt Suarez (*b*), Cardinales Baronius (*c*), de Lugo (*d*), aliique. Ex quibus fugam per se loquendo licitam esse patet: *Cum persequentur vos in civitate ista*, inquit Christus Matth.10., *fugite in aliam*. Ipse Christus sæpe fugit a Judæis persequentibus Matth.12, Joan.8., & alibi: Petrus ab Herode *Act.*12, Paulus ab Areta Rege 2. *Corint.* His exemplis S. Athanasius (*e*) fugam suam tutatus est. Hujusmodi enim fuga non est Fidei negatio, sed virtualis confessio.

a l. de fug. ab Fab. c. 12.& 13.

b de Fid. spe, & Char disput. 14. sect.3.n.10.

c ad an.205 n.11.

d de virt. Fid.disp.14. sect.2.n.41.

e to.1.oper. par.1. pag. 320.

15 Episcopis, cæterisque curam animarum gerentibus fuga vetita est, si præsentes gregi prodesse possint, absentes obesse. Id innuit Christus Jo.10. ***Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius .... videt lupum venientem .... & fugit***. Fuse quoque exponitur *in can. Sciscitaris 7. qu.*1., & egregie explicat S. Thomas (*f*), itaut qui animarum curæ præsunt, urgente persecutione, ex justitia teneantur remanere, non fugere, nec se occultare, nisi forte ex eorum absentia nulla Divini honoris injuria, nulla subditorum subversio timeatur, expediatque, eos in aliud tempus reservari. Quapropter Petrus, Paulus, Athanasius, aliique sancti viri, qui in persecutione fugerunt, aut se occultarunt, veri fuerunt Pastores, cum id fecerint, ut tempore opportuniori gregem juvarent. S. Cyprianus in epist. *ad Presbyteros, & Diaconos Romæ consistentes* fugam suam defendit, quod absens corpore, spiritu præsens muneri suo non deesset. Rationem fugæ reddiderat, inquiens: ***orto turbationis impetu primo, cum me clamore violento, frequenter populus flagitasset, non tam meam salutem, quam quietem Fratrum publicam cogitans, interim secessi***. Ex quibus verbis colligitur, eo magis posse Præsulem fugere, si specialiter ipse quæratur, dummodo gregi suo ante consulat, uti docet S.Augustinus (*g*), & de eodem S. Cypriano scribit Pontius Diaconus in ejus vita.

f 2.2.q.185. ar.5.

g epist.180. vel.228. ad Honorat.ovet.to.2.

17 Personæ privatæ laudabiliter, & meritorie in persecutione remanere possunt, si utilitati proximorum, aut gloriæ Dei expediat, & in Fide constantes fore sperent. Immo nonnulli ex laudatis Theologis id a caritate imperatum censent, & antea innuerat S. Augustinus paulo ante laudatus.

18. 19 Paucis: aliquando licet fugere; interdum præceptum est remanere; nonnumquam solum meritorium: & cohærenter ad hæc ferendum est judicium de fuga in causis Martyrum. Verricellus (*h*) affirmat, fugam *Matth.*10. esse permissam, cum aliquando melius sit fugere, quam permanere: præceptam vero Prædicatoribus Evangelii, si declinando persecutionem sine scandalo Fidelium, latius Evangelium disseminatur, & aliis de causis, quas ipse enumerat, & admittunt Suarez cit., & alii. Maldonatus in *Matth.*10. inter alia docet, majorem Dei gloriam, & Ecclesiæ utilitatem hujusmodi fugæ regulam esse debere. Ideoque cum in expeditione litterarum remissorialium in causa Servorum Dei Ignatii Azevedi, & sociorum oppositum fuisset, eos debuisse fugere, Card. de Lugo, ac duo alii Societatis Jesu Theologi super hoc scribentes, postquam plura super fuga, *Matth.*10. insinuata, ex Patribus expendissent, tandem in Maldonati convenerunt sententiam, Ignatium scilicet, sociosque fugere non debuisse, cum eorum iter, urgente licet mortis periculo, ad Fidei Catholicæ exaltationem, majoremque Dei gloriam tenderet.

h loc. cit. sect.5.n.47.

20 Quæstio demum est, an qui jurat, se ad carcerem iterum rediturum, si certo sciat, se injuste damnandum, teneatur redire, & non rediens sit perjurus. Affirmant Cajetanus (*i*), & alii. Negat Covarr. (*k*), quem nonnulli sequuntur, cum Judici injuste fidem postulanti, fides servanda non sit,

i 2.2. q.89. ar.7.

k l. 1. var. resol.cap.2. n.2.

nisi

nisi alia subsit causa virtutis. Cessaret omnis controversia in eo, qui ex odio in Fidem carceribus mancipatus, prædicto modo dimitteretur; subest enim causa virtutis, idest, caritatis in Christum, & Christianæ fortitudinis.

CAPUT XVII.

De provocatione Tyranni.

1. 2 PRovocatio, quæ forte ex spontanea Martyris oblatione proveniat, satis superius expensa est: hic expendenda occurrit provocatio, qua Martyr dictis, vel factis Tyrannum inflammat ad Martyrium inferendum. Regula generalis est, non licere Martyri provocare Tyrannum ad mortem ei inferendam, ut eruitur ex S. Thoma (*a*), præterquamquod qui sic ageret, se exponeret periculo deficiendi a Fide, & intraret in tentationem contra præceptum Christi Marc. 14., *ut non intremus in tentationem*. Hæc late prosequuntur Card. de Lauræa (*b*), Hurtado (*c*), & alii. Cum vero nonnulli Sancti Martyrum catalogo adscripti sint, licet Tyrannos provocasse dicantur; hanc provocationem ad Spiritus Sancti impulsum referunt. Quoad eos, de quibus quæritur, an Martyrum catalogo adscribendi sint, nonnullas proferunt notas ad dignoscendum, utrum ex eo impulsu, an ex animi levitate, vel deliberationis præcipitantia provocatio provenerit, adeoque obstet Martyrio. A subsequentibus miraculis id declarari, ait Matthæuccius (*d*). Verricellus vero (*e*) ex perseverantia in confessione usque ad mortem id repetit. Huc nullo negotio trahi possunt, quæ probant voluntariam ad Martyrium oblationem a Spiritus Sancti impulsu causam habuisse.

a 2.2.q.124. ar.1.ad 3.
b in 3.sent. par.2.to.3. disp.20. ar. 13.n.237.
c resol. 27. pag.68.
d in pract. Theologo-Can. tit. 4. c.1.§.3.n.62
e tit.1. q.9. sect. 4. sub n.43.

3 Verum ut hæc materia clare explicetur, provocationes in ipso actu Martyrii, vel ante Martyrium contingere possunt. Quæ in actu Martyrii fiunt, nullatenus vero Martyrio obstant, teste Verricello (*f*). Ejusmodi fuerunt provocationes junioris ex fratribus Machabæis Martyribus, *Machab.*2., S. Stephani *Act.*7., S. Gordii apud S. Basilium (*g*), & S. Symphoriani apud Ruinart (*h*). His addendi, qui, vel mortis executores, vel bestias, ad quas erant damnati, factis excitarunt ad mortem celerius sibi inferendam. Id se facturum scripsit S. Ignatius Antiochenus in epist. ad Romanos, & fecisse dicitur Germanicus in epistola Ecclesiæ Smyrnensi idemque de SS. Andronico, & Tharaco, necnon Perpetua, refertur in eorum Actis apud Ruinart (*i*). Hos speciali Spiritus Sancti impulsu ad provocationem adductos ostendunt subsecuta prodigia, & miracula. Verumetiam hoc impulsu secluso, aliæ circumstantiæ provocationem reddere possunt justam, & laudabilem. Quis enim criminetur Martyrem, qui in potestate Tyranni constitutus, aut tormentis subjectus, vel proximus, ejus iniquitatem redarguat, Evangelium annuntiet, iniquas sectas condemnet, aut ad sacrificandum idolis adactus, idola frangat, etiam in regionibus Infideli Principi subjectis? Quod quidem sapienter adnotavit Mendoza (*k*), & admissum videtur a Congregatione rituum in causa B. Joannis de Prado.

f sub n.45.
g hom. in eumd. S. to. 2. oper. pag. 145. n.4.
h pag. 65. n.2.
i pag. 12. 33. 88. & 392.
k in not. ad can. 60 Conc. Illib. c.48. apud Lab. to.1. col.1317.

4. 5 Majorem difficultatem ingerunt illi Servi Dei, qui, antequam in potestatem Tyrannorum deveniant, dictis, aut factis provocant ad mortem inferendam. *Si quis idola fregerit*, inquit Concilium Illiberitanum *can.* 60. *& ibidem fuerit occisus .... placuit in numero eum non recipi Martyrum*. Porro adnotavit Mendoza cit., Patres nascentis Ecclesiæ optasse, ut templa, & idola Ethnicorum, non vi, & armis, sed pietate, ac religione deturbarentur, ne Ecclesiæ progressus humanis auxiliis tribueretur. Hurtado autem (*l*) animadvertit, si ab Infidelibus Fideles occidantur, dum eorum aras, & idola destruunt, mortem non odio in Fidem, sed rerum suarum defensioni esse

l resol. 34. pag.107.

esse adscribendam. Ideoque concludit Card. de Lauraea (a), Fideles sic agentes male agere, & suae neci, necnon peccatis Infidelium causam dare: Martyres vero, qui speciali Spiritus Sancti impulsu ea deleverunt, non imitatione, sed admiratione dignos esse.

a loc. cit. n. 246. & 248.

6. 7 Multi tamen referuntur, qui antequam in Tyrannorum potestatem devenissent, dictis aut factis provocantes Martyrio causam dedere. S. Satyrus Martyr in Martyrologiis Bedae, Usuardi, & Romano (b), aliique in Menaeis Graecis (c), & apud Bollandianos (d) idola insufflando contrivisse dicuntur, & ideo occisi sunt. S. Publia Abbatissa alapis caesa est jussu Juliani Apostatae, cum eodem transeunte, caneret illud Davidicum: *simulacra Gentium argentum, & aurum, & similes illis fiant, qui faciunt ea*. S. Artemius Praefectus Augustalis, cum eumdem Imperatorem sevitiae in Christianos arguisset: SS. Trophimus, & Sabbatius, cum preces ad Deum elata voce fudissent, dum populus festa Apollinis ageret: S. Georgius Limnaeota cum Leonem Isaurum sacras imagines, & Reliquias Sanctorum absumentem vehementer redarguisset, Martyres occubuerunt, apud Baronium (e), & ex aliis monumentis. Sed haec exempla nil, aut parum huic quaestioni resolvendae prosunt. Idolorum enim ex afflatu eversio manifestum Spiritus Sancti impulsum ostendit. S. Publia mortem non subiit. Quae a reliquis facta narrantur, ad provocationem referri nequeunt, licet ex iis occasionem injustae mortis inferendae Tyranni desumpserint.

b 12. Jan.
c to. 1 ad 5. Febr.
d to. 3. Febr. pag. 492.
e ad an. 562. n. 94. & ad an. 381.

8 Quapropter ad urgentiora descendendo, insignis quidem Martyr, quem alii Joannem appellant, alii celebrem Georgium credunt, edictum contra Ecclesias publice Nicomediae affixum sub Diocletiano, & Maximino audacter discerpsit, ideoque crudelissime occisus est, teste Eusebio (f). Aemilianus ex Dorostoro urbe Misiae, cum Christum coleret, idolorum simulacris contritis, & sacrificiis dispersis, Martyrium sustinuit apud Bollandian. (g), & in Martyrol. Rom. Refert Socrates (h), SS. Macedonium, Theodulum, & Tatianum, videntes quodam idolorum templum jam obsoletum instaurari, & statuas expoliri, noctu in illud irruisse, & statuas omnes confregisse. Cum propterea multi innocentes supplicio afficiendi essent, Auctores facinoris ultro se prodierunt, ac maluerunt ipsi occumbere, quam finere, ut alii ipsorum vice occiderentur. Horum quoque commemoratio fit in Martyrol. Rom (i). Plures alii in Menologio Graecorum, & in eodem Martyrologio (k), nec non apud S. Gregorium Nazianzenum (l), Baronium (m), & alios commemorantur, Martyrio insignes, eo quod vel idolorum fana everterint, vel idola ipsa comminuerint, vel Evangelium, prohibentibus locorum incolis, aut Magistratibus, praedicaverint, & falsas sectas oppugnaverint.

f hist. Eccl. l. 8. c. 5.
g ad 18. Jul. to. 4. pag. 370.
h hist. Eccl. l. 3. c. 15. to. 2.
i ad 12. Septembr.
k 9. April. 14. Aug. 26. Jun. & 15. Octobr.
l orat. 4. contr. Julian. to. 2. oper.
m ad ann. 1028. n. 10.

9. 10 Quod si horum eventuum circumstantiae expendantur, facile dignosci poterit. quando liceat dictis, vel factis provocare Tyrannum, quin provocatio Martyrio officiat. Lactantius (n) factum Joannis, seu Georgii non laudat, impulsui tamen Spiritus Sancti tribuere videtur. Alii, vel praedicta patrarunt post leges Christianorum Imperatorum, qui idolo-latriam proscripserant, postquas proinde jure poterant idola, eorumque templa everti: vel ad tollenda penitus in provinciis Catholica Fide imbutis quaecumque antiquae idolo-latriae vestigia, uti praescripsit Concilium Toletanum XIV., & egregie praestitit S. Benedictus in Monte Cassino; vel ad avertendum innocentium periculum; vel quia alius non supererat modus populos a superstitione avertendi, nisi fana everterentur; vel demum quia Evangelium annunciandi provincia illis fuerat demandata, quare omnem prohibitionem merito contemnere poterant, ut muneri suo satisfacerent. Ex his ergo colligitur,

n de mort. Persec. cap. 13. apud Baluz. to. 2. miscell.

tur, Martyrium non infici a provocatione, quæ dictis, vel factis, etiam antequam Dei Servus in potestatem deveniat Tyranni, fiat, si hæc a Spiritus Sancti impulsu proveniat, aut circumstantiæ innuant, Servum Dei sic agere debuisse pro Fidei, & religionis bono: aut publica Principum auctoritas provocationibus locum fecerit, quemadmodum scite animadvertunt Theophilus Raynaudus (*a*), Baronius (*b*), & alii.

11 Verum ut hoc explicetur uberius, advertendum est primo, Principes Catholicos, juxta S. Augustini doctrinam (*c*), debere Paganos subditos compellere ad legis naturalis observantiam, præcipue in iis, quæ veri Dei cultum respiciunt. Id egregie præstitit Constantinus, ut testatur Eusebius (*d*), cum & detestanda idolorum cultus sacrificia prohibuerit; & eorum templis, ac simulacris evertendis studuerit. Similes leges tulit Honorius Imperator, quas laudat S. Augustinus (*e*), curavitque, ut ab eodem Imperatore confirmarentur contra rumores Gentilium, & Donatistarum, qui ad eas infirmandas, mortuo Stilicone, ab eo latas esse dictitabant. Plura de hac Principum potestate disserunt Bannez (*f*), Suarez (*g*), aliique Theologi. Addit Scotus (*h*), Principes posse compellere suos subditos Paganos ad capessendam Catholicam Fidem, quam numquam susceperant, cui adhæsisse videtur Ven. Card. Franciscus Ximenius, qui Mauros Granatæ ad Fidem Christianam adegit, teste Gomesio in ejus vita (*i*). Scoto adversatur S. Thomas (*k*), cui suffragantur jura Pontificia (*l*), ejusque sententiam docte propugnant Dominicus Soto (*m*), Suarez, (*n*), & alii.

12 Advertendum secundo, Principes aliquando prudenter agere, si alibi hujus potestatis usu abstineant, saltem ad tempus, quando nimirum severitas Infideles subditos a recipiendo Evangelio potius averteret, aut graviora mala timerentur. Id insinuavit S. Augustinus (*o*) docens, idola in Paganorum cordibus esse frangenda, priusquam ex eorum manibus eripiantur. Quare docuit S. Thomas (*p*), ritus Infidelium, urgente gravi causa, tolerari posse.

a oper. sæp. cit. c. 5. n. 18. & 19.
b in not. ad Martyrol. Rom. ad 9. Apr.
c ep. 185. to. 2. oper. n. 19.
d in ejus vit. l. 2. c. 45. 55. 56. & 58.
e l. 18. de civit. c. 54. to. 7. oper.
f 2. 2. q. 10. ar. 10. dub. 2.
g de Fid. disp. 18. sect. 4. n. 6.
h in 4. sent. dist. 4. q. ult.
i tom. 1. Hisp. illust. l. 2. pag. 959
k 2. 2. q. 10. art. 8.
l can. de Judæis dist. 45.
m in 4. sent. dist. 5. q. un. ar. 10.
n loc. cit. sect. 3. n. 4.

13 Tertio, Hæreticos, seu Schismaticos prius suaviter alliciendos esse: postea minis, & terroribus ad Fidem compelli, pertinaces autem morte puniri posse docent Patres, & Theologi. Oppositum quondam opinatus fuerat S. Augustinus (*q*); sed experientia edoctus ab hac opinione recessit, cum Donatistas vidisset legibus Imperialibus territos ad unitatem Catholicam rediisse. Propter hanc sententiæ mutationem Phereponus non est veritus, S. Doctorem, tamquam Proteum traducere, sed ab his calumniis eum docte vindicat Lamindus Prytanius (*r*). S. Augustinum sequitur S. Thomas (*s*), cui morem gerunt Soto cit., & alii. Consentit Natalis Alexander (*t*) ostendens, Ecclesiam juste tradidisse Hæreticos Albigenses sæculari Potestati puniendos. Calvinus ipse apud Natalem cit. late probavit, Hæreticos jure gladii coercendos esse, quin etiam a Magistratu Genevensi obtinuit, ut Servetus, erroris Arii instaurator, vivus combureretur.

14 Ultimo advertendum: posse Infideles ab Ecclesia compelli ad audiendam Evangelii prædicationem, quemadmodum adiguntur Judæi Romano Pontifici, aut Principibus Christianis subditi. Quoad alios Principibus Catholicis non subditos, etsi communior sit Theologorum sententia eos adigi non posse ad audiendam Evangelii prædicationem; nihilominus Ecclesia potestatem habet annunciandi Evangelium in toto terrarum orbe. *Euntes in mundum universum*, inquit Christus Marc. *ult.*, *prædicate Evangelium omni creaturæ*, & Matth. 28. *Euntes ergo docete omnes gentes*. Omnibus sane Episcopis jure Divino, & Ecclesiastico mandatum est, ut Evangelium prædicent, Infideliumque conversioni stu-

o to. 5. oper. ser. 62. de verb. Dom.
p 2. 2. q. 10 ar. 11.
q to. 2. oper. ep. 93. ad Vinc. c. 5. n. 17.
r de mod. ing. l. 2. c. 9.
s 2. 2. q. 10. ar. 8.
t diss. 3. sæc. 13. & 14.

deant, ut monet Apostolus *ad Titum* 1. & ipse Dominus Ezechiel.34: enixe id etiam commendavit S. Gregorius *in epist.ad Januarium Episcopum Calaritanum* (*a*). Non tamen iis impositum est onus prædicandi extra suam diœcesim, cum successores sint Apostolorum, non in totius orbis, sed in propriæ diœcesis Apostolatu, intra cujus fines jus Episcopale a sacris Canonibus coercitum est. Quoad alia loca in more positum est, ut Episcopi, aliique Infidelibus prædicaturi, missionem petant, & impetrent a Romano Pontifice, qui jus habet Fidem per se, vel per alios prædicandi omnibus nationibus, juxta illud Joan.21. *Pasce oves meas*; ac proinde omnem curam adhibere tenetur, ut Evangelium, ubicumque opus fuerit, prædicetur, ut fuse demonstrat Card. de Lauræa (*b*).

a to.2.oper l. regist. 4. indict.12.

b loc. sæp. cit.disp.17. ar.6.& seqq

15 Post hæc, ut ad institutum de Martyribus redeamus, quisque cognoscere potest, potentiores Tyrannorum provocationes, etiamsi a Dei Servis prodierint, antequam in eorum essent potestate, non obstare vero Martyrio, si Principum Catholicorum imperio factæ sint in regionibus, in quibus degunt Infideles Principibus ipsis subditi. Quis enim Martyrii gloriam negare auderet iis, qui a Ferdinardo Cortesio Mexici debellatore excitati ad Mexicanam Regiam urbem devenerunt, si utentes potestate data collidendi idola, & ecclesiam fabricandi, mortem pro Christo tolerassent? Quis S. Franciscum Xaverium reprehendat, qui in similibus propemodum circumstantiis idola Coccinensium demoliri jussit, ut legitur in relat. Auditorum Rotæ? Nec aliud sentiendum esset de eo, qui ad oras Infidelium a Romano Pontifice missus, ut Evangelium prædicaret, ad prædicationem, contra injustam Tyrannorum prohibitionem, strenue, sed prudenter incumberet, ideoque Martyrium subiret. Prudentis prædicationis exemplum suppeditant causæ BB. viginti sex Martyrum Japonensium, Joannis de Prado, & S. Fidelis a Sigmaringa: Prædicationi enim Christiana mansuetudine, ac legitima auctoritate suffulti initium dederunt; & alter ex eis ferventioris zeli signa dumtaxat dedit, cum Christum, ejusque Fidem a Gentilibus impie damnari audivisset. Addi possunt BB. Berardus, ejusque socii, qui a S. Francisco missi ad Christi Fidem Infidelibus prædicandam, contra Tyranni interdictum in prædicatione constantes perstiterunt. Hucusque adductis parum obstat canon supra allatus Concilii Illiberitani; nam, Interprete Mendoza, non decernit, occisos in idoli confractione non esse veros Martyres; sed Martyrum catalogo non esse adscribendos. Quapropter nil prohibet, quin Ecclesia aliquem sic occisum, qui Martyr sit coram Deo, Martyrum quoque catalogo adscribat. Gonzalez (*c*), & alii putant, canonem illum editum fuisse adversus Circumcelliones, sed cum Eruditi dubium ingerant, an epocha Concilii Illiberitani concordet cum epocha Circumcellionum, admittenda videtur explicatio Suarez (*d*), qui hunc canonem exponit de Christiano, qui idola frangit privata auctoritate, sine discrimine, aut modo, & imprudenter se gerit. Hanc sententiam sequitur Card. de Lauræa (*e*), & Baronius (*f*). De idolorum confractione actum est in causa Servorum Dei Rodulphi Aquavivæ, & sociorum, quos strenue defendit Vasquez (*g*), quem secuti sunt, qui in causa suffragium tulerunt.

c in comm. ad dict.can.

d loc. cit. sect.4. n.8.

e oper.sæp. cit.disp.20. art. 13. n. 247.

f in not.ad Martyrol. ad 9.Apr.

16 Demum ne aliqua de provocatione Tyranni ambiguitas irrepat, notandum est, posse Dei Servos laudabiliter exercere aliquos virtutis actus, licet periculum mortis urgeat, quemadmodum Tobias, licet mortis subesset periculum, proximos tamen ex odio in Mosaicam religionem interfectos sepeliebat, quod, quam fuerit Deo acceptum, testatus est Angelus Raphael *Tob.*12. Quare, qui hoc modo occideretur, inter Martyres esset recensendus, quin obstet provocatio, cum

g in 3.par. q.25. ar.3. disp.105.c. 2. n.18.

cum ipse solum voluerit virtutis actum, licet Tyrannus inde occasionem sumpserit mortis inferendæ. Desumitur id ex D. Thoma (a) juxta Cajetani explicationem. Provocatio itaque desumitur proprie ex actibus, qui sint talis indolis, ut dubitari possit, utrum Tyrannus ex odio in Fidem, an ex alio extraneo motivo mortem inflixerit. Propterea ponderandæ essent omnes circumstantiæ antea expositæ.

a 2.2.q.124 ar.1.ad 3.

CAPUT XVIII.

De Martyris repugnantia, ut mortem sibi inferendam evadat; & de necessaria Martyri patientia, atque in Fide, ac voluntate moriendi pro Fide constantia usque ad obitum, nec non in ipso obitu.

1 CUm ex superius dictis voluntaria mortis acceptio necessaria sit, ut quis inter Martyres recenseatur, inferri posse videtur, opus esse, ut Martyr non repugnet, sed mortem patienter sustineat: itaut Martyr non sit, qui Persecutori se invadenti resistit, tentatque ei mortem inferre, ut se a morte liberet, & in hac contentione occiditur; licet ex odio in Christum occidatur, & pro Christi Fide quodammodo pugnaverit.

2 &c. Verumtamen in hoc Theologi non conveniunt. S.Tho. (b) sentire videtur, milites, in bello pro Fide suscepto occisos, Martyres esse posse, licet pugnando obsistant, mortemque Infidelibus inferre tentent. In hanc sententiam conveniunt Silvius (c), S. Antoninus (d), Card. Capisucchius (e), & alii. Fundamentum est, quod si inter Fideles, & Infideles bellum causa religionis fiat, & Fideles pugnent, ut se defendant, & ne hostes Fidem corrumpant, mors causam habet ab odio in Fidem Catholicam, & propter hanc sustinetur. Neque martyrio obest repugnantia, si causa communis Ecclesiæ, & veritas Fidei principaliter defendantur, vita vero dumtaxat secundario; ut prosequuntur Serarius (f), Lazareda (g), & alii. Capisucchius tamen hanc sententiam explicat de milite, qui, accepto vulnere, datoque intervallo, mortem voluntarie acceptet. Salmanticenses (h) intelligunt de militibus, qui pugnantes contra Infideles, in horum manus deveniant, ac tentati ad Fidem deferendam, mortem subire malint, ut evenisse legitur in epist. S. Ludovici Regis Francorum (i). Probabilis quidem videtur hæc Salmanticensium sententia; nam pugna præcedens Martyrium non inficit, cum Martyr in novo statu positus mortem voluntarie pro Christo sine nova repugnantia excipiat. Hic casus differt ab alio apud Card. de Lauræa (k); Catholici videlicet, qui a Principe Infideli ad mortem ob delicta damnatus mortem pro Fide subit, & mortem se propter Fidem acceptare extrinsecus profitetur. In hoc enim mors non provenit ab odio in Fidem, ut provenit in primo casu, quare moriens non est Martyribus accensendus. Sed difficultas est quoad eos, qui Persecutori obsistunt, ut mortem evadant, & qui pugnant in be lo causa religionis inito, & pugnando moriuntur. Profecto sententia superius exposita, quæ Martyrio favet, multos habet contradictores apud Auditores Rotæ in relat. caus. B. Josaphat Pollocensis: & merito, nam, ut docent Raynaudus (l), Card. de Lauræa (m), aliique plures, ad Martyrium requiritur, ut mors patienter acceptetur, adeoque morientes in prælio pro religione non sunt in albo Martyrum describendi, cum non voluntate, sed necessitate moriantur.

5.6 Huic sententiæ fundamentum præbet exemplum Christi Martyrum exemplaris, qui patiendo, non armis pugnando, aut resistendo testimonium veritati perhibuit, 1. Petri 2., *Actor.* 8., & alibi in sacris litteris. Suffragatur Tertullianus adversus Marcionem (n), Martyres appellans oves, quales non esse ait, *qui in bello armati, & ipsi ex eadem feritate certantes cadunt.* SS. Mauritius,

b loc. cit. ar.5.
c in add. ad q.96. ar.6. ad 11.
d 3. part. summ. tit. 30. c.8.§.1.
e controv. de Mart. §. 12.
f in lib. Judith. c.16. q.32.
g in eumd. lib. cc.2. c. 10.v.11. n. 100.
h tom. 3. trac.9.disp. 3. dub. 2. §.2. n.24.
i co.1. par. 1.Gest. Dei per Fran. pag.1199.
k loc. cit. ar.8.n.121.
l de Mart. per pest. par.2. c.5. a n.1. ad 6.
m cit.co.3. in 3. sent. par.2. disp. 20. ar. 14. n.266.
n l.4. c.39.

ritius, & socii Martyres legionis Thebææ, apud Ruinart (a), licet pugnare possent, maluerunt tamen pro Christo mori.. In Actis SS. Philææ, & Philoromi, apud eumdem (b), Philæas dicitur appellationem a fratre interpositam respuisse. Phocas quoque enixe petiit, ut morientes in bello adversus Christianæ Fidei hostes, inter Martyres recenserentur. At Constantinopolitanus, aliique Antistites opposuerunt auctoritatem S. Basilii statuentis (c), ne sine pœnitentia daretur Communio his, qui in bello fecissent homicidium, cui quidem auctoritati Phocas cessit, ut post Balsamonem refert Baronius (d), apud quem pariter (e) S. Bonifacius famulos ad resistendum Lictoribus armatos compescuit: & S. Thomas Cantuariensis Æedituos ecclesiæ, qui portas militibus ipsum occisuris occludebant, reprehendit, juxta Herebertum in *Quadripartita*. His si addatur, neminem hactenus inter Martyres esse relatum, qui restiterit, ne moreretur, & nullum ex tot millibus Cruce signatorum, seu Militum Hierosolymitanorum, qui in bello pro Fide occubuerunt, cultum Martyrum habuisse, aut habere in Ecclesia, indubitatum videtur, repugnantiam obstare Martyrio, & mortis acceptionem esse debere omnino voluntariam.

a pag. 243. n. 4.

b pag. 436. n. 3.

c ep. 188. ad Amphil. to. 3. pag. 275.

d ad ann. 610. n. 4.

e ad ann. 755. n. 39.

7 His objici posse videtur, nonnullos pios Martyrii honorem attribuisse militibus Christianis in bello pro Fide morientibus. Id asseruisse dicuntur Episcopus Convenarum apud Raynaldum (f), & S. Joannes a Capistrano apud Waddingum (g), cum milites ad prælium contra Infideles hortarentur: idemque de fratre suo Comite Atrebatensi in pugna interempto affirmavit S. Ludovicus Galliæ Rex in epist. superius cit. Refert Mabillonius (b), quosdam Episcopos, aliosque in Saxonia a Paganis in prælio pro salute patriæ inito occisos, habitos fuisse tamquam Martyres. Hæc tamen, & similia explicari possunt de Martyrio minus proprie sumpto, & admitti tamquam apta ad excitandos pugnantes, utpote retributionem habituros, si pugnando contra Infideles, in caritate moriantur, ut perpendit Raynaudus. Profecto Joannes VIII. a Gallorum Episcopis super hoc consultus, eos, qui uti supra ceciderant, non agnovit, ut Martyres. Neque uti tales agnovit S. Leo IX. illos, qui ipsum in Apuliam secuti pugnantes occubuerunt, uti exponunt laudatus Raynaudus (i), & alii. Pius II. Christianos ad sacram expeditionem invitavit, non tamen, morituros in eo bello fore Martyres significavit. Ita se gessit S. Leo IV. in concione, quam habuit apud Francorum exercitum, qui contra Saracenos erat pugnaturus. Bonifacius VIII. in bul. Canoniz. S. Ludovici Regis Franciæ Comitem Atrebatensem pro Fide interemptum memorat, non tamen appellat Martyrem. His non prævalet factum a Mabillonio relatum: cum originem traxerit, vel a pio Fidelium affectu erga occisos, vel a tacita Episcoporum conniventia.

f ad ann. 1213. n. 57.

g ad 1456.

b annal. Bened. to. 3. l. 38. n. 40.

i cit. oper. c. 5. sub n. 4.

8. 9 Huc spectat historia S. Proculi Martyris Bononiæ Protectoris. Ferunt, hunc Marino Præsidi, qui Christianos Bononiæ persequebatur, mortem intulisse, & post aliquod tempus a Judæo accusatum sub Justino Imperatore martyrium subiisse: unde inferri posse videtur, vero Martyrio non obstare, si Persecutori invadenti Martyr resistat, eumque interficere tentans occumbat. Verum sicuti certa est Proculi sanctitas, teste S. Paulino (k), ita valde dubia sunt ejusdem Acta. Ac primo quidem percipi nequit, quomodo Proculus sub Justino Imperatore, vel, ut alii dicunt, sub Theodorico Rege mortuus sit, cum S. Paulinus, qui S. Proculum memorat, vixerit ante annum 400. Rursus factum illud, licet a S. Antonino relatum, ab aliis *inauditum, ac vix credibile* dicitur. Demum notat Baronius (l), vera S. Proculi Acta deperdita esse, & hinc datam fuisse commentandi occasionem. Jubetur quidem Deuteron. 13. interfici, qui Deorum

k Natal. 9.

l ad an. 303 n. 122.

alie-

alienorum cultum suadet, idque executi sunt Elias 3. *Reg.* 18., Jehu 4. *Reg.* 10., Mathathias 1. *Machab.* 2. Sed S. Augustinus (*a*) occisiones damnat, nisi lege, aut Deo jubente fiant. Ostendunt hæc omnia, factum S. Proculi a verisimilitudine alienum esse; ejusque Acta vel falsa esse, vel vitiata, etsi indubia sit ejusdem sanctitas. Hercules Maria Zanottus Bononiensis Canonicus conatur ostendere, id Spiritus Sancti impulsui tribuendum esse: sed tutius est factum respuere, quam factum non probatum ad Numen Divinum referre.

a l.1.de civ. c. 21. to.7.oper.

10 &c. Quod spectat ad necessariam Martyri patientiam, constantiam in Fide, & in voluntate moriendi pro Fide usque ad obitum, & in obitu: attendenda sunt, quæ de Martyribus canit Ecclesia: *cæduntur gladiis more bidentium, non murmur resonat, non querimonia, sed corde impavido mors bene conscia conservat patientiam*. Similia docet S. Augustinus (*b*). Quapropter ut quis Martyrum catalogo adscribatur, non sufficit, ut mortem pro Christo voluntarie acceptet, sed opus est, ut in eadem voluntate invicte, & patienter perseveret, uti animadvertunt Card. de Lauræa (*c*), & Clericat. (*d*), ac desumitur ex commissione a Joanne XXII. data Episcopo Valentino in causa Cathalani Fabri, & Paschalis Ordinis Minorum, qui Martyres dicebantur, apud Raynaldum (*e*). Si enim in causa Confessorum ponderanda sunt omnia, ut dignoscatur, an in gratia Dei decesserint: potiori jure attendenda sunt in causis Martyrum, in quibus integer vitæ cursus non exponitur, sed utplurimum in mortem dumtaxat stricte inquiritur.

b l. 10. de civit. c.21. & l.22.c.9.

c loc. cit. ar.6.

d de Bapt. decis.27.n. 15.

e ad ann. 1321.

13 &c. Perseverantiam hanc satis certam existimat Cardinalis Petra (*f*), si contrarium signum non appareat. Sed cum perseverantia alia sit interna, soli Deo nota; alia externa, etiam judicio Ecclesiæ subjecta; dictum illud explicandum erit, ut, cum ex verbis, & signis externis constet de interna Martyris perseverantia, de hac ipsa non sit dubitandum; itaut si quis eam in dubium revocaret, teneretur per alia verba, & signa demonstrare, Martyrem a prima voluntate recessisse. Quod si sententia eadem aliter intelligeretur, nimirum, etiamsi Ecclesiæ non constaret de interna Martyris perseverantia per actus externos, adversaretur tum rationi, quia Ecclesia certitudinem, quantum licet, habere debet de finali interna perseverantia per actus externos; tum Ecclesiasticæ disciplinæ, cum Ecclesiastica monumenta demonstrent, momentum pro astruenda finali interna perseverantia constitutam fuisse in verbis, signis, & factis, quibus Martyres patefecerunt, se in prima voluntate perseverare, ut colligere est ex Actis SS. Montani, Arcadii, Januarii, & aliorum apud Ruinart (*g*), ex Martyrio Pauli apud Eusebium (*h*), & ex aliis pluribus apud Bolland. (*i*), & Baronium (*k*), quibus addendæ sunt relationes Auditorum Rotæ in causis viginti sex Martyrum Japonensium, & Josaphat Archiepiscopi Pollocensis. Demum id ipsum comprobant controversiæ, quæ super hac perseverantia fuerunt inter Promotores Fidei, & Postulatores causarum B. Petri de Arbues, S. Fidelis a Sigmaringa, & aliorum.

f ad Const. Apost.to.3. pag.130. n. 20.

g pag.204. n.14. & 14. pag.467. n. 4. pag.470. n.1.

h l.deMart. Palæst. c.8. pag.422.

i ad 10. Febr. to.3. 22. Mart. to.3. 28. April.to.3.

16 Contra hactenus adducta objici posset, nonnullos coli in Ecclesia tamquam Martyres, quos usque ad obitum, & in obitu perseverasse, certum esse non potuit. Hi sunt S. Julianus, apud S. Joannem Chrys. (*l*) in saccum cum scorpionibus, viperis, & draconibus injectus, & in mare demersus: S. Eustachius cum uxore, & filiis in candentem æneum taurum clausus: S. Cheremon Episcopus Nicopolis, aliique plurimi, sæviente Decii persecutione, dispersi, & in solitudinibus a bestiis interempti, aut fame, frigore, ac languore consumpti, aut a barbaris, & latronibus necati: S. Joannes Nepomucenus e ponte in flumen dejectus: necnon ii, quos Tyrannorum sævitia hor-

k ad an.262 n.24. ann. 456. n. 13. an.689. n. 10. an.870. n.41. ann. 1008. n. 9. ann. 1170. n.47.

l hom.75. to.2. oper. n. 3. pag. 676.

horribili Parricidarum morte juxta legem Pompejam damnavit. Verumtamen horum omnium perseverantia ex actibus antecedentibus, & supplicio proximis, *quantum licet*, ut supra dictum est, colligi potest.

17 Præterea cum supra dictum sit, necessariam esse in adultis Martyrii acceptionem, & actualem quidem optimam esse, sed sufficere virtualem, aut habitualem, hinc opponi posse videtur, non esse pro Martyrio absolute probandam internam finalem perseverantiam per actus externos. Verum illa dicta sunt ad ostendendam necessitatem acceptionis mortis per actum voluntatis, & ad distinguendum Martyrium coram Deo, & coram Ecclesia. Adeoque licet qui Martyrii voluntatem virtualem, aut habitualem habuerunt, si occiderentur, Martyres essent coram Deo, forte non possent esse coram Ecclesia, præcipue si, data mora, potuissent perseverantiam in voluntate patefacere per actus externos, uti patefecisse dicuntur B. Petrus de Castro novo, apud Innocentium III. (*a*), S.Petrus Martyr in bull. Canoniz. (*b*), & B.Petrus de Arbues. Hi profecto ex muneribus, quibus fungebantur, voluntatem subeundi Martyrium habuerunt; acceptisque inopinato vulneribus lethalibus, non conquerentes, sed pro Persecutoribus orantes, hilares in Domino obdormiverunt.

a Bullar. nov. to. 3. pag. 120.

b tom. cit. pag. 331. §4.

18 Demum opponi posset, nullo modo constare de perseverantia interna per actus externos, usque ad obitum, & in obitu continuatos; quamobrem ex signis, & miraculis probandam esse nonnulli existimant. Quidquid de hoc sit, cum Ecclesiæ judicium interna immediate non respiciat, sed solus Deus corda scrutetur, hinc si adsint actus extrinseci usque ad obitum, & in obitu, quantum fas est, continuati, Ecclesia extrinsecus his probationibus edocta bene judicat, Servum Dei in Fide, & voluntate patiendi pro Christo perseverasse, & gratiam, ac pœnæ remissionem obtinuisse eo momento, post quod immediate mortuus est, ut explicant Raynaudus (*c*), & alii.

c cit. oper. c.6. n.25.

19 Celebrantur in Ecclesia Martyria plurimorum, qui eodem actu mortem pro Christo subierunt. Die 12. Januarii celebratur Passio quadraginta duorum Monachorum, qui sub Constantino Copronymo ob cultum sanctarum Imaginum passi sunt. Alia plura hujusmodi exempla desumere est ex Martyrologio Romano. Porro neque ex Actis, neque ex historiis probata fuit, aut probari potuit per actus externos, usque ad obitum continuatos, perseverantia finalis singulorum. Quoad nonnullos probata fuit prædicto modo; quoad alios probatio dici potest desumpta ex quibusdam actibus antecedentibus, post quos Sancti Martyres mortem invicto animo sustinuerunt. Item in causis viginti sex Martyrum Japonensium, novemdecim Gorcomiensium, Ignatii Azevedi, & sociorum sæpedicta perseverantia finalis quoad nonnullos primo modo; quoad majorem eorum numerum secundo modo probata dignoscitur ex relat. Auditorum Rotæ, vel ex processibus.

CAPUT XIX.

De causa Martyrii ex parte Martyris.

1 QUod de Martyrio ex parte Tyranni superius dictum est; hic quoque de Martyrio ex parte Martyris repetendum recurrit, Martyrem scilicet non fieri pœna, sed causa. *Nemo dicat, persecutionem patior*, inquit S. Augustinus in Psal.34. (*d*), *Non ventilet pœnam, sed probet causam; ne, si causam non probaverit, numeretur cum iniquis*. Similia docent SS. Joannes Chrys. (*e*), & Gregorius (*f*), aliique. Martyr igitur esse nequit, nisi idonea causa adsit, & hæc quidem unica, & vera ex parte Martyris est Fides credendorum, vel agendorum. De Fide credendorum testatus

d n.13. col. 244. to. 4. oper.

e orat. 4. contra Jud. n. 3. to. 1. oper.

f l.2. indict. 10. ep. 51. to. 2. oper.

ſtatus eſt Chriſtus *Luc.*12. *Quicumque confeſſus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei*. Ad hanc Martyrum claſſem pertinent, qui ob prædicationem, aut confeſſionem alicujus, aut omnium Catholicæ Fidei articulorum mortui ſunt, ſine qua nemo ſalvus eſſe poteſt, ut innuit S. Athanaſius in Symb., & Pius IV. in Fidei profeſſione, quam, ſuadente Concilio Tridentino, edidit. Olim quicumque ſine propria culpa mortem ſubibant, pro Martyribus habebantur, uti de Caroli Francorum Regis morte adnotavit Mabillon. (*a*). Quidquid de his ſit, nunc proculdubio vera cauſa ex parte Martyris eſt etiam Fides agendorum, adeout ſi quis pro exercitio alicujus virtutis, in quam cadit præceptum, vel conſilium Fidei, moriatur, Martyr omnino ſit. Hæc doctrina eſt S. Thomæ, quem ſequuntur SS. Joannes a Capiſtrano (*b*), Antoninus (*c*), & alii communiter, inter quos Soto (*d*) contra ſingularem quorumdam opinionem affirmavit (*e*), Sacerdoti millies potius mortem oppetendam eſſe, quam ſacramentale Confeſſionis ſigillum detegere. Quapropter Waddingus (*f*) Minoritam quemdam occiſum, eo quod hoc ſigillum frangere noluerit, appellat Martyrem, de qua re dubium omne ſuſtulit Benedictus XIII, cum inter Martyres retulerit S. Joannem Nepomucenum ea ipſa de cauſa interemptum.

a annal. Bened. to. 3. pag. 399.

b 2. 2. q. 124. ar. 5. & in 4. ſent. diſt. 49. q. 5. ar. 3. ad 9.

c in ſpec. confc. par. ult. n. 144.

d in ſumm. tit. 31. c. 9. §. 1.

e in 4. ſent. diſt. 18. q. 4. ar. 5.

f annal. Minor. to. 10. pag. 199. n. 28.

4 Confirmantur hæc omnia ex inconcuſſa Eccleſiæ diſciplina. Colitur inter Martyres S. Joannes Baptiſta, etſi non directe pro Fide, ſed pro virtute ad Fidem relata occiſus fuerit, ut loquitur S. Eulogius Cordubenſis (*g*), & ante ipſum docuerat S. Gregorius Magnus (*h*), & poſt ipſum Theologi de eodem Martyrio agentes. Cultum quoque Martyrum obtinent S. Trudpertus, Carolus Bonus, aliique plures apud Bollandian. (*i*), alioſque, nec non in Martyrologio Rom. (*k*) propter poteſtatem, & libertatem Eccleſiaſticam, vel propter caritatem, juſtitiam, caſtitatem, miſericordiam, aut aliam virtutem interfecti.

g cit. Memor. l. 1.

h l. 11. regiſt. ep. ind. 4. epiſt. 64. to. 2. oper.

i ad 26. Apr. pag. 431. ad 2. Mart. pag. 170.

k 16. 21. Auguſt. 22. Jun. 19. Jul. 30. Oct. &c.

5. 6 Huc ſpectant dicta *ſuperiori cap.*14., mortem ſcilicet dici ex odio in Fidem a Tyranno inflictam Servo Dei, qui noluerit facere aliquid, quod ſignificaret receſſum a Chriſtiana Fide, vel quod ab hac vetitum eſſet, aut quidquam aliud ſimile, ibi expoſitum. Si enim Tyrannus ex odio in Fidem movetur ad occidendum eum, qui talia peregit, Martyr quoque ab amore Fidei motus ad mortem in tali caſu acceptandam dicendus erit. Idem ſentiendum eſt de eo, qui mortem ſubiret, ne inter Infideles indueretur veſtimento *proteſtativo* damnatæ ſectæ, multoque magis, ſi illud inſtitutum eſſet ad falſi numinis cultum; vel qui moreretur, ne ingrederetur templum Infidelium, præcipue ſi urgente Principis Infidelis lege id eſſet in proteſtationem eorum ſectæ: quo ſpectat decretum Pauli V. apud Card. Albitium (*l*), & Suarez (*m*), ne ſcilicet Catholici ad templa Hæreticorum accederent, aut eorum conciones audirent, vel in ritibus communicarent. Confert ad rem præſentem, quod de Naamano legitur 4. *Reg.* 5. Petiit hic ab Eliſeo, ut veniam ſibi a Deo impetraret, ſi cum Rex Syriæ in templum Remmon ingrederetur, ibique adoraret ejuſdem manui innixus, ipſe quoque Naaman adoraret; cui Eliſeus reſpondit: *vade in pace*. Non una eſt de hac re Auctorum ſententia; ſed adnotandum eſt, nec Eliſeum permiſiſſe, nec Naaman petiiſſe, ut cum Rege idolum adoraret, ſed cum ipſe, utpote famulus, deberet Regem, etiam quando adorabat, ſuſtentare, adeoque dubitaret, an id ſibi liceret, & ab Eliſeo conſilium petiiſſet, hic per illud reſponſum ab anxietate eum liberavit: & prudenter. Si enim famulus Domino Pagano in officio civili ſervire ſolitus, eidem in templo ſerviat, eoque genua flectente, ipſe quoque, ratione ſui officii, genua flectat, nullius criminis reus eſſe videtur, cum ſic ſo-

l de inconſt. in Fid. c. 24. n. 48.

m defenſ. Fid. Cath. l. 6. pag. 405.

lum

lum materialiter adoret, nec particeps sit, sed spectator idolo-latriæ, quemadmodum, adducto exemplo Josephi, & Danielis, docuit Tertullianus (*a*). A circumstantiis ergo negotium pendet, ut idem adnotavit. Consentit Cornelius a Lapide in dictum *cap.5. lib.4. Reg.* subdens, SS. Sergium, & Bacchum cum Maximino Imperatore templum ingredi nolentes Martyrium subiisse, quia tunc asseclæ Imperatoris, injecto in thuribulum thure in honorem idoli, solebant idolo-latriæ cooperari; item Valentinianum militiæ Ducem (postea Imperatorem) a Juliano expulsum, quia eumdem ad idolorum fanum comitatus, sacrificulo idolo-latræ roscidis frondibus eum aspergenti alapam impegit, ac partem vestis aspersam abscidit.

a l.de idol. c.16. & 17.

7. 8 Veritates itaque Fidei aliæ sunt theoreticæ, aliæ practicæ. Theoreticæ inducunt cognitionem Dei, ejusque perfectionum, & attributorum, necnon Jesu Christi Salvatoris nostri. Si quis propter has moriatur, pro Fide, adeoque pro vera Martyrii causa moreretur. *Tradent enim vos..., & flagellabunt...propter me*, inquit Christus *Matth.*10. Idem dicendum de eo, qui pro aliqua ex veritatibus revelatis in sacris Scripturis mortem subiret. Practicæ, quæ operandi regulas Christianis præscribunt, consistunt in operatione: & hæ quoque sunt materia Martyrii, adeoque verus Christi Martyr est, qui moritur propter actum Christianæ virtutis, vel detestationem peccati, juxta illud *Matth.5. Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam*. Differunt hæ veritates, quod theoreticas ore dumtaxat, practicas etiam operatione confiteri debemus.

9 &c. Ex hactenus allatis colligitur, verum non esse Martyrem, qui propter aliquam Fidei veritatem mortem subit, sed in morte inanem simul gloriam quærit. Id expresse docet S. Hieronymus (*b*), quem alii sequuntur. Est enim lethale peccatum subire mortem, argumento dumtaxat inanis gloriæ. Colligitur quoque non esse Martyrem, qui moreretur propter rem, veram quidem, sed per lumen naturale propositam, cum ad Martyrium requiratur causa per Fidem proposita, ut late docet S.Thomas (*c*). Sed difficultatem ingerunt veritates naturales cum Fide connexæ, uti sunt hæ propositiones, *Deus est: anima hominis est immortalis*, quæ apud plerosque rationibus naturalibus comprobantur; & hæ quidem veritates connectuntur cum pietate, ac Divinitatis cultu. Nihilominus negant Lessius (*d*), & Vericellus (*e*), Martyrem esse, qui pro his veritatibus moreretur, nisi mors sit propter eas, tamquam a Deo per Fidem revelatas. Verum licet *Deum esse*, & similia, quæ per naturalem rationem nota de Deo esse possunt, non sint articuli Fidei, sed ad articulos *præambula*, juxta S. Tho. (*f*), tamen Philosophus Christianus pro hujusmodi veritate, naturaliter sibi nota moriens, non videtur e Martyrum classe excludendus, cum veritas illa ad Fidem referatur, & ad illam *præambula* sit. Martyr dicendus pariter non esset, qui moreretur pro aliqua veritate sibi uni revelata. Immo hunc Diaboli Martyrem appellat Hurtado (*g*), si revelatio moribus, vel regimini universalis Ecclesiæ opponeretur, aut dispensationem ab aliqua lege Canonica pro particulari persona contineret. Quod si respiceret particularem veritatem, & ex circumstantiis dignosceretur revera a Deo provenisse, moriens pro hac veritate Martyr esse posset coram Deo, non coram Ecclesia, antequam hæc revelationem approbaverit.

b in ep. ad Gal. c. 5. to.7.oper.

c 2.2.q.124 ar.5.

d de just. & jur.l.3. c.1. n.37.

e de Apost. Miss. tit.1. q.29. n.7.

f 1.par.q.2. ar.2. ad 1.

g de Mart. resol.25. §. 4.

12 &c. Colligitur præterea, Martyrem non esse, qui pro sententia moriatur, quæ nondum definita ab Ecclesia sit. Licet enim summi Pontifices definientes, veritatem aliquam ad Fidem pertinere, novos articulos non condant; sed veritatem jam divinitus revelatam, ac nondum satis perspicuam, suæ luci reddant, & Fidelibus cre-

credendam proponant; probabilitas tamen speculativa rei nondum definitæ immota perseverat usque ad definitionem; quapropter qui pro hac veritate ante definitionem moreretur, nec apte pro Fide mortuus, nec Martyr dicendus esset. Huc spectat controversia inter Auctores agitata, an scilicet Martyr sit, qui pro sententia moritur, quæ B. Virginem a peccato originali in sua conceptione servatam defendit. Affirmant Granado (*a*). Raynaudus (*b*), & alii, tum quia Romani Pontifices, & Ecclesia in eamdem sententiam propendent; tum quia inter Martyres recensentur occisi a Tyranno propter sententiam magis piam, vel propter actum virtutis, a quo sine peccato abstinere poterant, uti fuerunt Artifices interempti, quod idola fabricare, aut thura idolo-latris sacrificaturis vendere noluerunt: item Virgines, quæ maluerunt mori, quam nubere. Nonnulla tamen sunt, quæ neganti sententiæ favent. Potissimum est, quod controversia hæc nondum sit ab Ecclesia definita, ut innuit Alfonsus de Castro (*c*), quem sequitur Prytanius (*d*). Addendum, quod qui tuetur B. Virginis immunitatem a peccato originali, tenetur habere formidinem de opposita sententia. Nec juvant adducta exempla, cum Virgines mortem subierint, vel ut promissam Deo virginitatem servarent, vel ut eorum errori, qui eamdem damnabant, adversarentur, uti notat Capisucchius (*e*): Artifices vero obierunt, ne idolo-latrarum peccato cooperarentur: idola enim sine peccato fieri non poterant, testibus Tertulliano (*f*) aliisque. Refert Carena (*g*), supremos in Portugallia Inquisitores, annuente Paulo V., damnasse propositionem, quæ asserebat, Articulum Conceptionis esse *de pertinentibus ad Fidem*, & pro eo morientem esse verum Martyrem. Item Congregatio Indicis, teste Raynaudo (*h*), jussit ab hujus opere *de Martyr. per pest.* expungi hancpropositionem, *eum futurum Martyrem, cui mors intentaretur, si piam sententiam de conceptione B. M. Virginis immaculatæ improbaret, isque mallet mortem prius acceptare eam ob causam, & re ipsa exciperet.* Sed quidquid sit de hac controversia, de qua fuse Antonius Lampridius, Candidus Parthenosimus, & alii, tuta est in aliis casibus regula, ut moriens pro quæstione nondum definita ab Ecclesia, non moriatur pro causa ad Martyrium sufficienti.

a tom. 1. in 3. par. controv. 2. de gest. Chr. act. 1. disp. 3. sect. 31. ar. 353.

b de Mart. per pest. par. 2. c. 3. n. 18.

c l. 1. de just. Hæret. punit. c. 8. dub. 4. to. 2.

d de ing. mod. l. 2. c. 6.

e cit. controv. §. 17.

f l. de Idol. c. 6.

g de off. Inquisit. tit. 17. §. 11.

h oper. to. 10. pag. 256

16. 17 Item colligitur, Martyrem non esse, qui mortem subit ex ratione philosophice dumtaxat bona. Victor Vitensis (*i*) a Martyribus abjudicavit servum nobilis Tuburbitani, qui cruciatus fuit pro servando amici secreto, cum hæc sit honestas dumtaxat civilis, de qua re legendi sunt Maurus, (*k*) Vasquez (*l*), & alii. Tandem Martyr non esset, qui moreretur pro articulo falso, quem invincibiliter censeret verum, & ad Fidem pertinere. Quare Rusticus, qui a Paroco, vel Episcopo articulum, tamquam Fide divina credendum, licet falsum, exciperet, & uti talem invincibiliter existimaret, deberet utique credere, immo pro ipso mori, durante ignorantia invincibili: moriens tamen Martyr non esset, cum moreretur ob confessionem Fidei humanæ, non Divinæ, quæ ad actum falsum non pertingit, ut ostendunt Hurtado (*m*), & alii. Idem dicendum de moriente, qui renuit facere aliquid, quod invincibiliter existimaret peccatum, licet revera non esset.

i l. c. persec. Wand. pag. 693. to. 8. Bibl. PP.

k tom. 3. Theol. l. 12 q. 95. sub n. 4.

l in 3. par. to. 2. q. 68. ar. 3. disp. 153. c. 6.

m loc. cit §. 3.

CAPUT XX.

De falsis Martyribus Hæreticorum, & Schismaticorum.

1 De Martyrum suorum multitudine gloriabantur olim Marcionitæ, aliique Hæretici, ut de Priscillianistis scribit Sulpicius Severus (*n*). Eos imitantur Hæretici nostri temporis; sed hujus generis Martyres refellit Baronius (*o*), & apud ipsum

n l. 2. sacr. hist. c. 51. n. 7.

o in præf. ad Martyrol. c. 10.

ipsum SS. Augustinus Joannes Chrysost. aliique Patres. Rem hanc definivit Apostolus 1. *ad Cor.* 13. *Si tradidero corpus meum, itaut ardeam, Caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, quod desumpsit ex Lege Christi *Luc.* 11. *Qui non est mecum contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit*. Ipsi Martyres Christi summopere curarunt, ut a falsis Hæreticorum Martyribus discernerentur, ut ex Clemente Alexandrino observat Eusebius. Et Synodus Laodicena can. 34. anathematizat confugientes ad Hæreticorum Martyres.

2 A schismate, ut plurimum consurgit hæresis, teste S. Hieronymo (*a*), sed licet schisma sine hæresi esset, moriens in schismate nequit inter Martyres recenseri, nam *quisquis ab Ecclesia Catholica fuerit separatus non habet vitam*; inquit epistola Synodalis Concilii Zertensis (*b*), quod etiam docent SS. Augustinus (c), Optatus (*d*), & Cyprianus (*e*), & legitur *in cap. Firmissime de Hæreticis*. Idem de Novatianis affirmavit S. Pacianus (*f*). Sicuti enim Martyr esset, qui vitam daret, ne schisma oriretur, vel ut ortum extingueretur, quemadmodum colligitur ex epist. Dionysii Alexandrini apud Eusebium (*g*), & ex aliis monumentis; ita in schismate Martyrium esse nequit.

3 Verum, ut hæc clarius explicentur, Hæreticus vel moritur, ut suam hæresim tueatur, vel moritur pro vero Fidei Catholicæ articulo. In primo casu Martyr esse nequit, cum moriens maximum diabolicæ pertinaciæ specimen præseferat. Addendum, quod Hæreticus, vel moriens agnoscit errorem, & fatetur delictum, & tunc testimonium præbet veritati, non tamen per Martyrium, sed per piam confessionem, & pœnitentiam: vel negat delictum, & ore tantum Fidem confitetur; tuncque Martyr non est veræ Fidei, quam non credit; vel moritur in suo errore pertinax, & hæc sanguinis effusio non est pro Christo, nec mortis acceptio a recta voluntate provenit, quam verum Martyrium exposcit. Legi potest Suarez *in defens. Fidei Cathol.* (*h*). Quin etiam Auctor historiæ Calvinismi, sive Apologiæ Reformatorum (*i*) fatetur, Hæreticum, morientem propter hæresim, in crimine mori. Idem dicendum de Hæretico moriente pro veræ Fidei articulo, licet enim pro veritate moriatur, non tamen occumbit pro veritate per Fidem proposita, cum Fide careat. Patrum testimonia in hanc rem collecta exhibent Pamelius (*k*), & Raynaudus (*l*). Addit Alanus (*m*), utrumque morientem esse damnandum, mitius tamen in Inferis torquendum, qui pro vero articulo moritur. Docuit Durandus (*n*), Hæreticum, negantem unum Fidei articulum, retinere habitum Fidei, saltem informem, sed hoc Theologi communiter, duce D. Tho. (*o*), rejiciunt, docentes, morientem pro vero articulo, Martyrem esse non posse, utpote Fide & informi, & formata carentem. Addunt eumdem esse posse Martyrem coram Deo, non coram Ecclesia, si invincibiliter Hæreticus sit, & dispositus ad credenda omnia, quæ a proponente legitimo proponerentur. Nec obstat, quod Ecclesia nonnullos Sanctos, pro Fide mortuos, colat tamquam Martyres, licet aliquid Fidei Catholicæ adversum docuerint: nam, ut advertit Baillet (*p*), id intelligendum est de Sanctis, qui illud ante Ecclesiæ definitionem docuerunt, ut fuit S. Cyprianus, quod recte notavit Estius (*q*).

4 Solent Hæretici, apud Molanum suis Pseudomartyrologiis inserere nomina eorum, qui sectæ contrariæ adhæserunt, quod etiam de Foxi Martyrologio testatur Alanus Copus (r), & de Calvinistis notavit Maimbourg (*s*); quibus, juxta Auctorem citatæ Apolog. Reformat., satis est, aliquem fuisse in Romanam Ecclesiam debacchatum, ut inter Martyres recenseri possit, ideoque Joannem Hus, in gravissimo de *transubstantiatione* in Eucha-

a in epist. ad Titum c. 3. (col. 738. tom. 7. oper.)

b col. 2003. to. 1. collect. Hard.

c de Fide, & Symbolo c. 10. (to. 6. oper. col. 161.)

d lib. 3. contra Parmen. n. 8. pag. 65

e lib. de unit. (col. 398. & alibi)

f epist. 2. ad Symphronianum.

g Hist. Eccl. lib. 6. c. 45. pag. 318.

h lib. 1. c. 20.

i ed. Roterodani an. 1683. par. 1. c. 11.

k ad ep. 52. S. Cypriani n. 50.

l tract. de Martyr. per pest. par. 2. c. 4.

m dial. 6. cap. 7.

n in 3. sent. dist. 23. qu. 9. n. 8.

o 2. 2. qu. 5. art. 3.

p in præf. ad vitas SS. §. 89.

q in 3. lib. sent. dist. 23 §. 13.

r in citat. dial. 6. cap. 16. pag. 820

s in histor. Calvinismi lib. 1. ad ann. 1535. pag. 33.

chariſtia articulo ab ipſis diſſidentem, ſi tamquam Martyrem recipiunt. Impudentiſſima hominis ſtultitia! Sicuti enim *quicumque totam Legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus*, Jacob.2., ita qui omnia credit, ſed unum aliquod a Fide præſcriptum neget, habitum Fidei ſupra naturam amittit, atque adeo, quæ credit, non ex Fide infuſa, & ſupra naturam credit.

5 &c. Hactenus de Hæreticis: nunc de Schiſmaticis. Schiſma, ſi ab hæreſi disjunctum ſit, juxta D.Thom.(*a*). Eſt ſeparatio ab unitate Eccleſiæ; adeoque in ſchiſmate moriens, ut ſupra diximus, Martyr eſſe nequit. Quod ſi contingat, ut duo ſimul ad ſummum Pontificatum eligantur, & ignoretur, uter ex iis legitime electus ſit, alterutri adhærens non eſt ſchiſmaticus, niſi illegitimo pertinaciter adhæreret, poſtquam legitimus declaratus eſſet, quemadmodum docent Butrius, Silveſter, & alii. Idcirco, qui in ejuſmodi ſchiſmate pro Fide Chriſti occumberet, Martyribus eſſet adnumerandus. Atque, ut huic rei lux aliqua ab exemplis affulgeat, Clemens VII. legitimus Pontifex retulit inter Beatos Petrum de Luxemburgo virtutibus, & miraculis clarum apud Spondanum (*b*), & Balutium (*c*), etſi Petrus ipſe a Clemente VII. Antipapa creatus fuiſſet Cardinalis. In Martyrol. Rom. (*d*) fit mentio S. Paſchaſii Diaconi, & Confeſſoris, licet pro Laurentio contra Symmachum ſteterit. Ex quibus ſane conficitur, neminem pati ſanctitatis detrimentum ex eo, quod adhæſerit Pontifici, quem legitime electum putabat, licet hujus electio poſt illius obitum damnata fuerit. Idem Clemens legitimus Pontifex eumdem honorem tribuit Ludovico Alamando, qui in Concilio Baſilenſi adverſus Eugenium legitimum Pontificem ſtetit, & Felicem Antipapam conſecravit, ſed mox facti pœnitens ad Nicolai V. Eugenii ſucceſſoris obedientiam rediit, & Eccleſiæ reſtituit unitatem. Quod quidem oſtendit, obſtare ſanctitati, ſiquis legitimo Pontifici obedire recuſet, eumque ante obitum facti non pœniteat. In teterrimo ſchiſmate inter Petrum de Luna, qui *Benedictus XIII.* appellatus fuit, & Angelum Corarium, qui dictus fuit *Gregorius XII*, S. Vincentius Ferrerius Petri de Luna partes ſecutus eſt; ſed, ut malas artes intellexit, ſtatim ab eo receſſit, aliiſque auctor fuit, ut ab ejus obedientia ſe ſubducerent. Hinc non eſſet vere Schiſmaticus, qui in dubio facti adhæreret ei, quem cum pleriſque legitimum Pontificem exiſtimaret, a quo tamen recederet, ſtatimatque agnoſceret, eum talem non eſſe. Quapropter ſicuti Schiſmaticus materialis in prædictis circumſtantiis poteſt eſſe Sanctus, ita etiam Martyr, ſi pro Fide Chriſti moriatur.

a 2. 2. qu. 39. art. 1.

b In contin. Annal. Baron. ad an. 1387 n. 11.

c In not. ad vit. Paparum Avenion. to. 1. pag. 320.

d ad diem 31. Maji.

8. 9 Auctor Apologiæ, ſupra memoratæ, pro vindicandis ſuis Pſeudomartyribus, tamquam ſigna veri Martyrii ſtatuit, ingentem hominum multitudinem pro eadem re morientium; ex omni ætate, & ſexu; cum indiciis fortitudinis, conſtantiæ, & pietatis. Subdit, ſuos eſſe veros Martyres, utpote his qualitatibus præditos. Sed, ut aſſertionis vis dignoſcatur, tria perpendenda ſunt, videlicet, num iſtæ qualitates in noſtris adſint Martyribus, an in ſuis: & an eædem ad verum Martyrium ſufficiant.

10. 11 Adeſſe in noſtris Martyribus, non videtur ambigendum: Innumeri enim dicuntur Martyres in Actis ſinceris SS. Alexandri, & Epipodii apud Ruinart (*e*), & innumeros vocat Prudentius. *Viri prope innumerabiles*, inquit Euſebius (*f*) deſcribens perſecutionem a Diocletiano, & Maximiano excitatam, *cum uxoribus, & liberis pro Servatoris noſtri doctrina... varia mortis genera ſuſtinuerunt*. Idem affirmat Sulpicius Severus (*g*), adeo ut in quodam marmore apud Caſtellinum legatur (*h*), nomen Chriſtianorum ab iis Imperatoribus fuiſſe deletum, ex quo ſane dignoſci poteſt, quæ fuerit

e n. 2. pag. 63.

f lib. 8. hiſt. Eccl. cap. 6. pag. 382.

g lib. 2. ſacræ Hiſtor. cap. 32. n. 4.

h In not. ad Acta S. Reſtituti pag. 96.

Christianorum multitudo pro Fide sub ipsis occisorum. Alia de hoc testimonia videre est in Menæis Græcorum, in Martyrologio Romano, apud Bollandianos (a), & Sozomenum (b). Invictam Martyrum fortitudinem, & patientiam describunt Teophilus Raynaudus (c), & Lactantius (d), quin etiam ipsi Christianæ Fidei hostes testati sunt apud Buddæum (e). In toto opere Bollandiano passim occurrunt testimonia miræ Martyrum constantiæ in tormentis. Addunt Justinus (f), Tertullianus (g), & Augustinus (h), eo magis crevisse Fideles: quo magis cruciabantur, & necabantur; quæ quidem nedum supponunt Martyrum multitudinem, sed etiam ostendunt, nullum ex multitudine præjudicium in Christianam Fidem derivasse.

12 Quod ad Hæreticorum Pseudomartyres attinet, ultro admittitur, nonnullos eorum mortem impavide aspexisse, quemadmodum de Hieronymo de Praga narrat Poggius Florentinus (i), de Anna de Bourg Thuanus (k), & de Anabaptistis S. Bernardus (l), qui horum, cum ad mortem ducerentur, patientiam, & alacritatem, refert ad potestatem, quam Diabolus in eorum corda exercebat. Lætitiam quoque ad mortem properantes præsetulerunt Adamitæ, fetus Wiclefi, & Hussi: nec non alii recentiores Hæretici apud Alanum Copum (m). Attamen, utcumque hæc sint, nullatenus nostrorum ab initio Ecclesiæ ad hæc tempora Martyrum multitudini comparari potest numerus Pseudomartyrum Hæreticorum; multo magis cum horum numerus ex Sectis inter se diversis conflетur: nostri vero pro iisdem omnino veritatibus sanguinem fuderint. Admittit Baillet (n), nonnullos Hæreticos pro suorum errorum defensione obstinate obiisse; at in nulla secta tot ex omni ætate, & sexu constanter mortuos esse, quot inter Catholicos. Quod advertentes Hæretici recentiores cœperunt asserere antiquos Martyres ad ipsos pertinere; sed insaniam docte refellit Card. Gotti (o).

13 &c. Reliquum est, ut tertium ex iis, quæ proposita sunt, discutiatur, num scilicet prædictæ qualitates ad verum Martyrium sufficiant. Profecto ex sui natura, & indole non sufficiunt: multi enim latrones, & homicidæ pro criminibus damnati mortem impavide sustinent: & sæpe contingit, ut nonnulli generose moriantur pro diversis doctrinis, quarum altera falsa sit oportet, adeoque alii pro veritate, alii pro errore occumbant, ut observant Suarez (p), & Raynaudus (q), & ante hos adnotaverat S. Augustinus (r). Revera tormenta, & mortem, licet pro sceleribus damnati, invicte sustinuerunt Leæna meretrix Atheniensis apud Tertullianum (ſ): Hieronymus Olgiatus, sive Olcatus Mediolanensis, unus ex interfectoribus Galeatii Sfortiæ Mediolanensium Ducis, apud Fulgosium: & Magnus Magister, & alii Equites Ordinis Templariorum, quem Clemens V. in Concilio Viennensi suppressit, apud Natalem Alexandrum (t). Favent tamen ex qualitates nostris Martyribus, non vero Pseudomartyribus Hæreticorum. Catholici quippe non eas solas, ut Hæretici faciunt, sed alia simul, & signanter causam Martyrii ponderant. Communis quidem potest esse nostris, & illis invicta tormentorum tolerantia, sed ex alibi dictis, Martyrem non facit pœna, sed causa, adeoque tolerantia nostris, prodest ad Martyrium, non alienis. Multitudo quoque invicte morientium est veræ Ecclesiæ tessera, si adsit causa ad mortem idonea, ut ex Patribus probat Raynaudus (u), & contra Jacobum Picceninum demonstrat Card. Gotti (x). Causæ examen effugere cupiunt Hæretici, cum vellent totum de veritate Martyrii judicium prædictis externis conjecturis inniti, addentes controversiam de ejusmodi causa non posse facile definiri: sed ita sentiunt, quia bene norunt, se non habere veram causam Martyrii; ab Ecclesia damnatos, & disjunctos esse, suisque Pseudo-

a ad diem 18. Maji pag. 617. to. 6.

b lib. 2. hist. Eccl. cap. 9.

c oper. to. 4 in apolog. pro Christiana fortitudine lib. 5. sect. 2 c. 8. n. 151. & seqq.

d lib. 6. c. 17.

e in Isag. Historico-Theol. Lipsiæ edita ann. 1730. to. 2. pag. 877.

f dial. cum Tryphone Judæo n. 110. pag. 203.

g ad fin. Apol. pag. 81.

h de Civit. Dei lib. 21. c. 6. col. 661 to. 7. oper.

i in epist. ad Leonard. Aret. to. 2. Hist. Joannis Hus pag 533.

k in histor. lib. 23. n. 11. ad an. 1555.

l serm. 66. in Cantica n. 13. col. 1502. vol. 1.

m dial. 6. cit. c. 3.

n in præf. ad hist. de vit. SS. §. 88.

o to. 1. de vera Eccl. c. 3. §. 2.

p in defens. Fid. Cath. lib. 1. c. 20. n. 3.

q in tract. de Mart. per pestem par. 2. c. 4. n. 6. & 7.

r serm. 2. in nativ. S. Vicentii (col. 1110. to. 5. oper.

ſ ad Mart. c. 4. pag. 192

t in histor. Eccl. sæc. 13 & 14. dissert. 10. q. 2. ar. 1. n. 18.

u cit. c. 4. n. 9.

x cit. to. 1. de vera Ecc. c. 3. §. 1.

do-

domartyribus aperte refragari SS. Augustinum (*a*), & Cyprianum (*b*). Praeterea juxta doctrinam D. Thomae (*c*), quem Theologi communiter sequuntur, Martyrium est actus fortitudinis, ab hac elicitus, & a caritate imperatus. Sed quomodo vera fortitudo a falsa discerni poterit, nisi causa, ob quam quis se morti offert, examinetur, cum ipsi Philosophi docuerint, fortitudinem a furore provenientem longe dissimilem esse verae fortitudini, quod haec, non illa honestatem respiciat? Quod si externa veri Martyrii signa requirantur, praesto sunt miracula, ex quibus SS. Augustinus (*d*), Hilarius (*e*), aliique Patres apud Petavium (*f*) Fidem Christianam adstruunt: sed his externis indiciis, Catholicorum Martyria, non Hereticorum illustrantur, ut notat Baronius (*g*). In adnotationibus ad quartum ex quinque libris S. Irenaei editis Parisiis an. 1710. ostenditur, Martyrium esse Dei donum, quod extra unitatem, & caritatem Ecclesiae nemini conceditur, adeoque Haereticos non esse Martyres, utpote extra hanc unitatem morientes; momentum vero, non in poena, sed in causa constituendum esse, uti tandem Lutherani ipsi agnoverunt. Robertus Personius in tract. *de tribus Angliae conversionibus*, quosdam Anglos recenset, qui insanas sibi opiniones confingentes, & falsas doctrinas obstinate retinentes, igni traditi mortem libenter amplexi sunt. Hos Foxius inter suos Martyres recensuit: Hinc dignoscitur, quaestionem praedictam non ad mortem, sed ad causam mortis esse referendam, Catholicosque, non Haereticos esse veros Martyres, etsi pari modo tormenta sustineant.

a epist. 185. ad Bonif. Com. n. 8. col. 646. to. 2. oper.
b lib. de unit. Eccles. col. 401.
c 2. 2. qu. 124. ar. 2.
d lib. ult. de Civit. Dei c. 9. col. 673 to. 7. oper.
e lib. 11. de Trinit. n. 3. col. 1084.
f lib. 14. de Incarnat. c. 13. oper. to. 5.
g c. 1. praef. ad Martyrol. Rom.

CAPUT XXI.

De Virtute heroica.

1 &c. HActenus de causis Martyrum, nunc de causis Confessorum Pontificum, vel non Pontificum, item Virginum, & non Virginum, & Viduarum. In his omnibus instituitur quaestio de virtutibus, & dubium de his aequivalet dubio de Martyrio, ejusque causa in causis Martyrum. Multiplicem vitae excellentiam in Beatificando, & Canonizando requiri docent Joannes Andr. (*h*) Ancaranus (*i*), aliique juris Canonici Glossatores *in cap. Audivimus*, & alibi. Theologi affirmant necessarias esse virtutes in gradu heroico: idque asseruit etiam Franciscus Maria Card. a Monte in relatione, quam in Consistorio secreto fecit super Actis S. Teresiae, & ante dixerant Rotae Auditores in relat. ejusdem causae (*k*). Unus est Theologorum, & Canonistarum sensus, sed Theologi aptioribus utuntur verbis, quae proinde usurpat Sedes Apostolica in discussione causarum Beatificationis, & Canonizationis; dubium enim, quod disputandum proponitur, conceptum est his verbis: *An constet de virtutibus Theologalibus, Fide, Spe, & Caritate, ac de Cardinalibus, Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, & annexis in gradu heroico, &c.* De omnibus his virtutibus mentio fit in sacris Scripturis pluribus in locis, Cumque juxta S. Dionysium (*l*) sanctitas sit munditia perfecta, & immaculata, ac libera ab omni immunditia, & juxta S. Joannem Chrys. (sive Auctorem antiquum homiliae in S. Lucam) (*m*) *apta circa Deum aequitas*, profecto ad eam requiruntur virtutes Theologicae, quae juxta D. Thom. (*n*) circa Deum immediate versantur: cur autem dicantur *Theologicae*, explicat Estius (*o*). Caeterae virtutes sunt intellectuales, vel morales: ab illis perficitur intellectus, ab his appetitus: a primis nemo simpliciter bonus, a secundis bonus dici potest. Inter has nonnullae sunt principales, seu *Cardinales*, ad quas aliae, ut minus principales referuntur, ut prosequitur Estius (*p*): has quoque ad sanctitatem necessarias esse innuit B. Petrus Damiani (*q*). Sed quomodo virtutibus Theologalibus, & Cardinalibus

h n. 4.
i n. 5.
k tit. de sanctitate vitae B. Teresiae in specie.
l de Divin. nominib. c. 12. pag. 866.
m ad c. 1.
n 1. 2. q. 61. artic. 1. in corp.
o in 3. lib. sent. dist. 23 §. 1.
p in 3. lib. sent. distin. 33. §. 1.
q lib. 2. ep. 18. pag. 135.

bus sanctitas constituatur, fuse explicat Hugo de S. Victore (*a*), inter alia affirmans, quod *septenarius iste virtutum numerus plenitudinem septiformis gratiæ suis executoribus adducit*, idque bene explicarunt Auditores Rotæ in relat. caus. Servi Dei Nicolai Factor. (*b*).

a oper. to. 2. in opusc. de fructib. carn. c. 2. pag. 124. a tergo.

b In Appen. tit. de virtutib. in genere.

4 Virtus ex S. Augustino (*c*), est *bona qualitas mentis, qua recte vivitur, qua nullus male utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur*, quam definitionem amplectitur, & late exornat D. Thom. (*d*). De virtutibus fuse Theologi; hic de earum (ut dicitur) heroicitate præsertim agendum, ac primo quidem de illa apud Gentiles, deinde de eadem apud nos, demum in quo consistat, prout pertinet ad causas Beatificationis, & Canonizationis.

c In 2. de libe. arbitr.

d 1. 2. q. 85. ar. 4.

5 &c. Heroum, & heroicarum virtutum meminerunt Gentiles, appellantes Heroum nomine Hectorem, Alcidem, & alios. Docet Arist. (*e*) hominem, medium inter Deum, & substantias separatas ex uno capite, ac bruta ex altero, si diuturno, & perfecto virtutum usu ductum rationis sequatur, conditionem exuere sensitivam, & in purum spiritum elevari, itaut ejus virtutes heroicæ, & divinæ censendæ sint: at si vitiis ita inserviat, ut rationem non audiat, videtur humanitatem exuisse, ejusque vitium apparet ferinum. Quam doctrinam acutissime exponit S. Thomas (*f*), aliique post ipsum. Quærunt Theologi, an Infideles solo naturali lumine aliquas virtutes in suo genere perfectas, licet non meritorias vitæ æternæ, habere possint: an eæ ad gradum heroicum in ipsis ascendere possint: demum an inter illos quisquam fuerit virtutibus ita præditus, ut revera Heros esset. Primum innuere videtur S. Ambrosius *in psal. 1.* (*g*), & ex quibusdam Scripturæ locis suadent Theologi docentes, ab Infidelibus absque Fide fieri posse aliqua opera moraliter bona, quod etiam desumitur ex damnatione propositionum Michaelis Baji, & aliorum, affirmantium, omnia Infidelium opera esse peccata, & similia. Si igitur in Gentilibus veræ virtutes morales reperiri possunt, nil prohibere videtur, quin etiam ad gradum heroicum, spectata rei natura pertingere possint. Verum cum ad constituendum verum Heroem collectio omnium virtutum moralium requiratur, quotquot autem inter Gentiles propter alicujus virtutis moralis excellentiam Herois nomen consecuti sunt, aliis utplurimum virtutibus caruerint, & vitiis inservierint, neminem ex illis stricte Heroem fuisse statuendum est, ut lato calamo probant Cardinales de Lauræa (*h*), & de Aguirre (*i*), & latissime Theophilus Raynaudus (*k*). Inter opera S. Basilii (*l*) extat ejusdem sermo ad adolescentes, quomodo possint ex Gentilium libris fructum capere: tum refert, & commendat quasdam a Socrate, aliisque Ethnicis res præclare gestas, ex quibus aperiri putat viam ad præcepta servanda; sed illos vitiis simul inquinatos agnoscit, itaut nullo modo Heroes dici potuerint.

e lib. 7. Ethic. c. 1.

f ad lib. 7. Arist. lect. 1. litt. C.

g to. 1. oper. col. 757.

h in 3. lib. sent. to. 2. disp. 5. ar. 2.

i in trac. de virtutib. & vitiis disp. 12. q. 1. sect. 3. & 4. & q. 2. sect. 3.

k to. 4. de virtutib. & vitiis lib. 1. c. 1. sect. 2. num. 82. & seqq.

l to. 2. pag. 173. & seqq.

8 Quod attinet ad virtutem heroicam, & Heroes in religione Christiana, Martyres *multo elegantius, si Ecclesiastica loquendi consuetudo pateretur, nostros Heroas vocaremus*, inquit S. Augustinus (*m*). Hinc observat Coquæus (*n*), Herois nomen inanem quamdam gloriam præseferre consuevisse, a qua religio Christiana, & viri sancti abhorrebant; re tamen Heroes fuisse tot Christi Martyres, Virgines & Confessores, ut late prosequitur Scacchus (*o*). Quapropter sicuti ex dictis *lib. 1.* Sanctorum cultus a Martyribus ortus ad Confessores propagatus est, ita nomen Herois, profana voce sanctificata, & posteriori usu comprobata, primum Martyribus, inde Confessoribus additum est, juxta Card. de Aguirre (*p*), & alios. Heroicitas Martyrum, utplurimum in sola morte residet, in Confessoribus vero respicit totam vitam.

m lib. 10. de Civit. Dei c. 21. col. 256. to. 7. oper.

n in not. ad idem caput S. Aug.

o de not. & sign. sanctit. sect. 2. c. 4. pag. 154. & seqq.

p de virtut. & vitiis disput. 12. q. 1. sect. 1. n. 10.

9. 10 Vera virtus heroica uni populo

pulo Dei in Lege veteri, & Ecclesiæ Catholicæ in Lege Gratiæ servata fuit. Ea est, quam Deus supra omnem naturæ exigentiam animabus infundit in ordine ad finem supernaturalem, cujusmodi sunt cum Theologicæ, tum morales virtutes. Verum ut hæ omnes heroicæ dicantur, opus est, ut supremum illum attingant perfectionis apicem, quo aliquis longissime supergreditur bonitatem aliorum justorum, qui lentiori conatu ad perfectionem Christianam aspirant, ut advertit laudatus Card. de Aguirre (*a*), & eruitur ex pluribus Scripturæ locis, quin etiam SS. Thomas (*b*), & Bonaventura (*c*) eos, qui ad illum perfectionis apicem pertingunt, similitudinem cum Christo habere dicunt. Sed hoc sobrie intelligendum, cum ex D. Augustino (*d*) quantacumque sit nostra justitia, *non æquabitur creatura Creatori*. Cohærenter ad hæc Scacchus (*e*), Card. de Lauræa (*f*), aliique plures de Canonizatione scribentes, inter quos nonnulli Fidei Promotores, consentiunt heroicitatem esse eminentem virtutis gradum, qui communem hominum, etiam laudabiliter viventium, operandi modum superat. Addit Esparza in suo suffragio ad causam Servi Dei Card. Bellarmini, non inde præcipue reputari Heroes sanctitatis, sed *quia ante, & maxime postea usque ad obitum, pertinere in continua vitæ innocentis serie, peragendo omnia juxta præcepta, & consilia Evangelica cum circumstantiis conferentibus ad summos apices perfectionis quoad substantiam, & modum singulorum operum, eumque firmo, atque intenso rerum omnium terrenarum contemptu, & pari eum adhæsione ad Deum, & Divina*. His accesserunt suffragia quorumdam Theologorum Universitatis Patavinæ & aliarum in causa Servi Dei Apparitii.

a ibid. sect. 2. n. 19. & 20.

b in libr. Mor. c. 3.

c in 3. sent. dist. 34. q. 1.

d de nat. & grat. c. 33. col. 143. to. 10. oper.

e loc. supr. cit. pag. 144

f in 3. lib. sent. to. 2. lib. 2. de spe, & cavit. disp. 8. n. 18.

11 Post hæc occurrunt expendenda, quæ ad praxim Sedis Apostolicæ, & Congregationis rituum pertinent. In causis itaque Beatificationis, & Canonizationis instituitur quæstio de virtutibus: sed advertendum est, quæstionem institui de virtutibus, non mere politicis, sed Christianis, hisque heroicis: heroicitatem vero esse operis excellentiam ab arduitate, utplurimum ortam; & utramque ex circumstantiis metiendam esse. Neque ad effectum, de quo agitur, sufficiunt pauci actus, licet heroici; neque multi actus, etsi pariter heroici, unius virtutis sufficiunt; ut virtutes Beatificandi, & Canonizandi approbentur, sed ulterius requiritur, ut habitus heroici aliarum virtutum Theologalium, & Cardinalium demonstrentur. Hoc tamen non ita intelligendum est, ut in unoquoque Beatificando, & Canonizando probanda sit virtutum Theologalium, & Cardinalium existentia in gradu heroico per multiplices heroicos actus ejusdem generis ex unaquaque earumdem virtutum procedentes; sed ut per multiplices actus heroicos probetur existentia virtutum Theologalium, præcipue Caritatis, in gradu heroico; tum quia hi, qui in virtutibus Theologicis tota animi contentione se exercent, per harum illustrationem, & imperium eliciunt toto impetu, & conatu actiones virtutum moralium; tum quia Charitas est vinculum perfectionis, *ad Coloss. 3., & qui manet in Caritate, in Deo manet, & Deus in eo, 1. Joan. 4.*, eademque major est aliis virtutibus, ut explicat D. Tho. (*g*), quarum proinde splendor, & eminentia ab eminenti Caritate pendet. Probatis virtutibus Theologalibus, probanda est existentia virtutum Cardinalium, non semper per actus heroicos, sed aliquando per communes, restricta actuum heroicorum necessitate ad eas virtutes, in quibus Dei Servus juxta suum statum, & conditionem potuit se exercere, ut eruitur ex S. Tho. (*h*), cujus doctrinam exornant Salmanticenses (*i*), Rosignolio (*k*), aliisque pluribus suffragantibus. Addendum, virtutum excellentiam per actus, licet multiplices, & heroicos non posse dici probatam, nisi prompte, facile, & cum delectatione actus

g 1. 2. q. 66. art. c. 6. in corp.

h 2. 2. qu. 152. art. 3. ad 2.

i in cursu Theol. to. 3. tract. 12. de virtutib. disp. 4. dub. 2. §. 1. sub n. 23.

k de discip. Christ. perfect. lib. 3. c. 1.

actus eliciti fuerint, ut fuse demonstrant Card. de Lauræa (a), Scacchus (b), & alii. Demum ut dubium de virtutibus affirmativam sortiatur resolutionem, oportet, ut Heros fuerit semper idem, hoc est, a semita virtutis non deflexerit, quemadmodum inter alios docet Card. de Aguirre (c).

12 &c. His opponi potest, non esse unamquamque virtutem particularibus probationibus demonstrandam, sed sufficere, ut una dumtaxat probetur, qua probata, aliæ quoque probatæ censentur; cum ita inter se connectantur, ut juxta Tullium (d), & Aristotelem (e), qui unam habet, alias habere dicendus sit, ut etiam senserunt SS. Ambrosius (f), & Hieronymus (g). Sed hæc non omnino subsistunt, vel saltem prædictis non obstant. Nam in Concilio Viennensi sub Clemente V. admissa fuit, tamquam probabilior, sententia, affirmans, in Baptismo tam parvulis, quam adultis infundi Gratiam, & virtutes Theologicas. Cumque Tridentinum *sess.6. cap.7.* declaraverit, infundi in justificatione Fidem, Spem, & Caritatem, hinc Suarez (h), & Vega (i) probabiliter esse de fide censent, justificatis dari habitus infusos Fidei, Spei, & Caritatis. Rursus, amissa per peccatum Caritate, remanet vera Fides, licet informis, nisi peccatum sit Infidelitatis, ut idem Concilium definivit eadem *sess. can.*28. Et quamvis Concilium loquatur solum de Fide, tamen ex *cap.6.* ejusdem *sess.* infertur, remanere etiam Spem, nisi peccatum sit desperationis. Quapropter connexio virtutum Theologalium inter se, non ab ipsarum natura, sed a Dei liberalitate in prima earumdem infusione verificatur. Exclusa connexione virtutum Theologalium inter se, perpendendum est, an eædem connectantur cum virtutibus moralibus, & istæ inter se. Affirmat S.Tho. (k), & post ipsum Salmanticenses, habitus virtutum moralium infundi simul cum habitibus virtutum Theologalium. Negat Scotus (l) cum suis: ex quarum proinde opinionum contrarietate apparet, non posse certo asseri, virtutes Theologales connecti cum moralibus. Idem dicendum de connexione virtutum moralium inter se, cum experientia teste, aliqui sint humiles, non fortes; alii pudici, non humiles. Ideoque connexio virtutum necessaria dumtaxat videtur, ut sint perfectæ, uti docent SS. Gregorius (m), & Thomas (n). Cum vero Beatificandus, & Canonizandus debeat esse ornatus virtutibus perfectis, harum connexio expendenda est, ut dignoscatur, utrum fuerint perfectæ, an imperfectæ, adeoque omnes probandæ sint: non ita quidem, ut Dei Servus debuerit in omnibus heroice se exercere, cum ex dictis sufficiat, ut Heros fuerit in Fide Spe, & Caritate, & in iis virtutibus moralibus, in quibus juxta suum statum exercere se potuit, cum præparatione animi ad ita se gerendum in aliis, si occasio oblata esset, ut explicant Salmanticenses (o), & ante ipsos docuerant SS. Hieronymus (p), Gregorius Magnus (q), & Thomas (r), asserentes, non oportere, ut singuli excellant in singulis. Quocirca S. Antonius, teste Cassiano (s), dicebat, non esse a quolibet sancto viro omnes omnium virtutum præstantes actus exquirendos.

a in 3. lib. sent. disp. 32. at.6. n. 77.

b de not. & sign. sanctit sect.2. c.4. pag.150. & 151.

c in tract. de virtut. & vitiis disp. 12.q.2. sect. 2. n.25.

d lib.2. de officiis.

e Ethic. lib. 6. c. ult. in fin.

f lib.2. de offic. c. 8. n.43. col.80 to.2. oper.

g in ep.66. ad Pammach. n.3. col. 362. oper. to.1.

h lib.6. de grat. c. 8. §.14.

i in Conc. Trid. lib.7. c.6.

k 1.2. q.63. ar.3.

l in 3. sent. disp.36. q. un. at.3.

m libr. 22. Moral. c.1. num.2. col. 697. oper. to.1.

n 1.2.q.65. artic. 1. in corp.

o to.3. in 1. 2. D. Tho. q.65. disp.4

p præf. in expos. lib. Job. c.6.

q hom.27. in Evang.

r 1.2.q.66 ar.2.

s lib.5. de Instit. Cœnob. c.4.

CAPUT XXII.

In quo proponuntur, & explicantur nonnullæ quæstiones ad heroicitatem Virtutum pertinentes.

1. 2 VIrtus Christiana, ut sit heroica, debet ex supradictis efficere, ut qui ea præditus est, expedite, prompte, ac delectabiliter supra communem modum ex fine supernaturali operetur. Hinc quæstio insurgit, an virtus heroica, ut id præstet, habere debeat annexum aliquod ex Donis Spiritus Sancti. Hæc dona, juxta D. Thomam (t), sunt habitus, quibus homo perficitur ad prompte obediendum Spiritui Sancto: connectuntur invi-

t 1.2.q.68. art.4.

invicem in Caritate: & postponenda sunt virtutibus Theologicis, præferenda vero moralibus. Huic quæstioni affirmative respondet Card. de Lauræa (*a*): sed oppositum docet Maderna (*b*). Prima tamen sententia conformis est doctrinæ D. Thomæ (*c*), eamque pluribus explicat Rosignolius (*d*). Negat idem Cardinalis, virtutem heroicam differre specie a non heroica, cum heroicitas sit solum perfectio virtutis; Hæc quoque est D. Thomæ sententia, cui consentiunt Scotus, & Suarez.

a in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 6. de virt. her.

b in curs. Theol. to. 2. tract. 6. de virtut. in comm. qu. 3 de virt. heroica ar. 2.

3 &c. Alia hic quæstio suboritur expendenda, an scilicet virtus debeat esse purgati animi, ut sit heroica. Platonici virtutes Cardinales dividunt in politicas, purgatorias, purgati animi, & exemplares. Hac divisione admissa, S. Thomas (*e*) docet, exemplar humanæ virtutis in Deo præexistere, adeoque virtutes in Deo dici *exemplares*. Politicas esse, quibus homo in humanis rebus gerendis recte se habet. Purgatorias, quarum ope pugna instituitur pro animi passionibus rationi subdendis. Tandem virtutes dici purgati animi, cum Prudentia solas Divinas res intueatur, Temperantia terrenas cupiditates nesciat, Fortitudo passiones ignoret, Justitia cum Divina mente perpetuo fœdere societur. Plura harum virtutum exempla suppeditat sacra Scriptura: nonnulla exhibet Card. de Lauræa (*f*): hanc vero virtutum divisionem admittit etiam S. Bonaventura (*g*) P. Antonius Gonzalez *in dissert. de virtutibus heroicis S. Rosæ de Lima*, postquam exposuit virtutem communem respondere viæ purgativæ, virtutem purgatoriam viæ illuminativæ, & virtutem purgati animi viæ unitivæ, concludit virtutem heroicam non esse purgatoriam, sed purgati animi, idest esse virtutem in statu unionis. Ea igitur est Auctoris sententia, non posse virtutes morales, seu Cardinales esse heroicas, nisi sint purgati animi, & huic sententiæ adhæsit Petrus Franciscus de Rubeis in suis animadversionibus in causa S. Joannis a Cruce, eamque innuit Card. de Aguirre (*h*). Sed esto: virtus heroica sit purgati animi, ut dixerunt Auditores Rotæ in relat. causæ S. Teresiæ, hinc tamen inferri nequit, virtutem esse non posse heroicam, nisi sit purgati animi. Nam Glossa *in Clement. final. de Hæret.* docet quidem, virtutes purgatorias esse virtutes hominum nondum purgatorum a passionum insultibus, & sic non summe perfectorum, sed ad hoc toto conatu tendentium; virtutes autem purgati animi esse hominum totaliter purgatorum a passionum molestiis: sed subdens, virtutes purgatorias esse hominis imperfecti, hanc imperfectionem restringit ad defectum majoris perfectionis, quæ vel in Beatis in patria, vel in paucissimis in hac vita perfectissimis invenitur, non autem extendit ad defectum heroicitatis pro Canonizatione requisitæ. Concordat D. Tho. (*i*), & subscribunt tum qui de Beatificatione, & Canonizatione, ac virtute heroica scripserunt, ut Almainus (*k*), Matthæuc. (*l*) Card. de Lauræa (*m*), & alii, quorum sententiæ favet auctoritas S. Gregorii (*n*); tum alii, qui in Congregatione rituum suffragia tulerunt de virtutibus heroicis Servorum Dei, ut Auditores Rotæ in relat. S. Petri Regalati, Card. Capisucchius, & P. Garzonius Procurator Generalis Ordinis Servorum B. M. V. Et hæc sententia retinenda videtur. Paucis: promptitudo, alacritas, & delectatio, quæ requiruntur, ut quis heroice operari dicatur, non excludunt passiones, sed cum iis cohærent, præcipue si sint in gradu remisso, ut explicat Rosignolius (*o*).

c 1. 2. qu. 68 ar. 1. in corp. & a. 2. qu. 159. ar. 2 ad 1. & in 3. sent. dist. 34. qu. 1. ar. 1. ad 1.

d de discipl. Christ. perfect. lib. 3. c. 2.

e 1. 2. qu. 61. ar. 5.

f in 3. lib. sent. to. 2. disp. 5. ar. 3.

g in 3. sent. dist. 33. qu. ult.

h in tract. de virt. & vitiis disp. 12. qu. 3. sect. 2. n. 18.

i 1. 2. qu. 61. art. 5. in corp.

k in tract. 3 de virt. moral. & vitiis oppos. c. 12. fol. 65. a tergo.

l in pract. Theologo-Canon. ad caus. Beatif. & Canoniz. tit. 2. c. 1. n. 12.

m in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 4.

8 Aliquando Promotores Fidei controversiam excitarunt, an actio Christiana, ut sit heroica, debeat esse consilii, itaut non sufficiat, si sit præcepti. Nonnulli rigidi censores ex illo *Luc. 17. Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus*; & ex alio *Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus ..... & sequere me*; asse-

n lib. 2. Moral. c. 16. col. 49. to. 1. oper.

o de discip. Christ. perfect. lib. 3. cap. 3.

fuerunt, ea, quæ fiunt ratione Instituti, vel voti, non pertingere ad heroicitatem. Sed hoc assumptum ex adductis non evincitur; nam illud Lucæ ad suadendam humilitatem prolatum existimant S. Bernardus (a), & Bellarminus (b). Alterum Matthæi tamquam ad perfectionem conducens dictum explicat S. Tho. (c), qui præterea docet (d) perfectionem per se consistere in Caritate, adeoque in præceptis, secundario autem in consiliis. Rursus, magis meritorium esse opus factum cum voto, quam sine voto. Ex his, aliisque a S. Doctore traditis infertur, non esse necessarium ad constituendum actum heroicum, ut ejus materia spectet ad consilium, neque ab heroicitate excludi, quæ fiunt ex præcepto, vel Instituto, aut voto, si cætera concurrant ad heroicitatem necessaria. Id innuunt S. Vincentius Ferrerius in serm. de S. Francisco (e), Martinus Navarrus (f), aliique, & merito, nam aliter S. Teresia, nullum actum heroicum elicuisset, utpote quæ emiserat votum faciendi semper, quod cognovisset esse perfectius. Sectarii vota impugnantes dicunt, heroicitatem consistere in libertate, vota vero auferre libertatem, adeoque heroicitatem, & sanctitatem; Hos solide refellit Bellarminus (g) ostendens, vota non tollere libertatem necessariam ad laudem, meritum, & heroicitatem. Immo docet S. Tho. (h), meritum operantis ex voto augeri.

9. 10 Expendendum superest, an Heros sit, qui toto vitæ tempore innocentiam Baptismalem conservavit, itaut immutabilitas ista sufficiat ad constituendam Evangelicam heroicitatem. Ita plane senserunt Auditores Rotæ in relat. causæ S. Aloysii Gonzagæ, desumentes heroicitatem virtutum ab innocenti vita Beati, quem numquam mortaliter peccasse Confessarii plene testabantur. P. Andreas Budriolus ejusdem causæ Postulator pluribus argumentis id roboravit in sua informatione, quam super virtutibus

a epist. 142. ad Monac. Alpenses col. 148. vol. 1. & serm. 117. de diversis n. 1. ibid. col. 1124.

b controv. to. 2. l. 2. de Monachis c. 13. n. 36. pag. 231.

c 2. 2. qu. 184. ar. 3.

d loc. cit. in corp.

e ante med. pag. 403.

f comment. 4. de Regularib. 10. 2. n. 17.

g lib. 2. de Monachis c. 18. pag. 237. & c. 29

h opusc. 18. de perfect. c. 10. & 12.

ac toto statu causæ obtulit Congregationi rituum. Cum enim Sancti canonizentur vel propter innocentiam, vel propter pœnitentiam, tutiorem esse ait titulum innocentiæ, ex quo Ecclesia tutius judicare potest, canonizandum obiisse in gratia, & amicitia Dei. Addidit ex vitæ innocentia constare de virtutibus Theologalibus, & Cardinalibus, prout Ecclesia in Canonizando requirit. Verumtamen hoc non videtur ad praxim deduci posse. De hac enim continuata vitæ innocentia poterit constare Ecclesiæ ex attestationibus Confessariorum, quibus dumtaxat innotescere potest, an Dei Servus mortaliter umquam peccaverit. Jam vero ex alibi dictis hæ attestationes non sunt in his causis rejiciendæ, sed durissimum esset tam grave negotium iis solis absolvere. Ut igitur Ecclesia tuto procedat, alii testes de singularibus externis actibus, horumque modo, addendi videntur, ut tuto definiri possit, Dei Servum fuisse Heroem, & virtutibus heroicis prædictum. Quocirca S. Bernardus in vita S. Malachiæ (i) pro hujus innocentia astruenda testes vocat, qui externos eos actus noverunt. Quod si quæstio restringatur ad innocentiam solis Confessariorum dictis comprobatam, prædictum assumptum ad summum satis erit pro constituenda sanctitate coram Deo, non coram Ecclesia.

11 Hæc explicatio innititur doctrinæ eorum, qui asseruisse videntur, solam vitæ innocentiam dictis Confessariorum patefactam sufficere heroicitati constituendæ. Nam P. Esparza in suo suffragio ad causam Ven. Servi Dei Card. Bellarmini; Rotæ Auditores, & P. Budriolus supra citati, postquam vitæ innocentiam ex testimoniis Confessariorum commendarunt, virtutes heroicas ex reliquis testibus actus externos comprobantibus, desumpserunt: quod etiam eruitur ex doctrina Card. de Aguirre. Sed ad omnem ambiguitatem tollendam advertendum est, vitæ innocentiam solis Con-

i c. 19. col. 602. vol. 1.

Confessariorum dictis comprobatam non sufficere pro Canonizatione, quoad Ecclesiam militantem; nec satis esse pro approbatione virtutum in judicio Beatificationis, & Canonizationis, etiamsi alii testes alios actus referant; bene vero, si testes exprimant, hos actus elicitos fuisse a Servo Dei prompte, facile, & delectabiliter juxta circumstantias, in quibus vivens fuit constitutus. Licet enim non demonstrentur actus ardui in particulari admirationem excitantes, tamen continuata vitæ innocentia inter tot pericula peccandi, & exacta præceptorum, & consiliorum observantia arduitatem constituunt, & admirationem ingerunt. P. Bartolus *in vita Card. Bellarm.* (*a*) errorem esse ait, eos dumtaxat pro Sanctis habere, qui arduas pœnitentias per longum tempus egerunt. Tandem si de vitæ innocentia non constet, aut de aliquo peccato, præsertim gravi, constiterit; relatio testium de pœnitentia, & observatione præceptorum cum facilitate, & delectatione, nulla tamen facti mentione operum arduorum, ad rem præsentem sufficere non videtur.

a lib. 3. c. 9.

CAPUT XXIII.

De virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Caritate, & heroicitate uniuscujusque ex iisdem.

§. I.

De Fidei virtute, & ejus heroicitate.

1 AB Apostolo *ad Hebr.* 11. Fides definitur: *Sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*. Quæ ab aliis definitiones traduntur, sunt hujus explicationes. Docet S. Thom. (*b*), formam Fidei esse caritatem, in quantum per hanc perficitur Fidei actus; ad hujus vero perfectionem requiri, ut intellectus tendat certissime in suum objectum, quod est verum; & ut certissime ordinetur ad ultimum finem, propter quem voluntas assentitur vero. Addit, utrumque reperiri in actu Fidei formatæ, adeoque hanc, non autem informem, esse virtutem: Fidem insuper esse primam inter omnes virtutes. Consentiunt communiter Theologi, prælucente illo Apostoli 1. *ad Cor.* 13. *Si habuero omnem Fidem ..., Caritatem autem non habuero, nihil sum.*

b 2. 2. qu. 4. ar. 1.

2 &c. Operibus ergo ex Caritate Dei, & Proximi prodeuntibus Fides formata comprobatur, juxta illud Jacobi *epist. cap.* 2. *Fides sine operibus mortua est*. Idcirco docet Scacchus (*c*), Fidem in causis Servorum Dei desumendam esse ex operibus. Hæc opera in dictis, aut factis consistunt. S. Leo (*d*) extollit Fidem S. Petri ob externam Fidei confessionem, quam de Christi Divinitate emisit. S. Maximus (*e*) Fidem S. Latronis colligit ex Fidei confessione, qua in cruce positus, Christum esse filium Dei affirmavit. S. Hieronymus (*f*) Fidem Paulæ Romanæ demonstrat ab actu extrinseco, quo se Hæreticis adversam ostendebat. Demum S. Thomas de Villanova (*g*). Fidem S. Augustini desumit ab ejus doctrina, qua Hæreticos confutavit. Docet S. Antoninus (*h*), magnam alicujus Fidem elucescere, si alta de Deo sentiat, caduca pro æternis despiciat, in adversis in Deo confidat, & non deficiat, nec a bono opere desistat. Hugo de S. Victore (*i*) affirmat, Fidem constare in cognitione, & affectu. Verumtamen, ut de heroicitate Fidei Servorum Dei tutum feratur judicium, advertendum est, habitum communem Fidei Theologicæ dignosci ab externa confessione eorum, quæ in corde creduntur, ex observantia præceptorum, ex oratione, cordis demissione, & obedientia Deo, Ecclesiæ Catholicæ, & Romano Pontifici, ex Fidei dilatatione, vel ejus desiderio, ex timore, & cultu Dei, & Sanctorum, ex horrore, & pœnitentia peccati, patientia in adversis, lætitia in bonis ope-

c de not. & sign. sanct. sect. 3. c. 1. pag. 178.

d in serm. de nativit. Apost. Petri & Pauli in append. to. 1. pag. 189.

e in serm. 1. de S. Latrone to. 6. Biblioth. PP. pag. 22.

f in epitaphio ejusdem to. 1. oper. col. 709. n. 22.

g concion. 1 de S. Aug. pag. 502.

h in summ. par. 4. tit. 8. cap. 3. §. 7.

i oper. to. 2. serm. 35. pag. 235.

operibus, & ex humilitate. Ex his quoque habitus Fidei heroicus dignoscitur, si comitentur frequentia, facilitas, promptitudo, delectatio, & arduitas admirationem concilians, ad quæ concurrit Spiritus Sancti donum *Intellectus*, cujus naturam explicat S. Bonaventura (*a*). Horum omnium probationes suppeditant Cardinalis de Lauræa (*b*), & Alexander Maderna (*c*), & fuse comprobantur ex Actis Canoniz. SS. Teresiæ, Petri de Alcantara, & Paschalis Baylon, & signanter ex relat. Auditorum Rotæ, ex quibus plane desumitur externam Fidei professionem esse actum Fidei, & ex ea habitum Fidei dignosci; heroicum vero habitum ex eadem perfectiori modo exhibita indicari.

a in tract. de dono intellectus c. 3. pag. 263. oper. to. 6.

b disput. 32 ar. 9. §. unic. per tot. to. 2. in 3. lib. sent.

c tom. 2. in QQ. Theol. tract. 6. qu. 3. ar. 3.

8 &c. Quod de externa Fidei professione dictum est, reliquis recensitis actibus applicari potest. Inter hos numeravimus Fidei propagationem, aut ejus desiderium, adeoque zelum salutis animarum; superest, ut exponantur circumstantiæ, ex quibus in præteritis Canonizationibus major operis perfectio, adeoque heroicitas desumpta est. Auditores Rotæ heroicitatem Fidei SS. Petri de Alcantara, & Teresiæ desumpserunt ex desiderio propagationis Fidei, & morum reformationis. Munera quoque a Servis Dei præstita, & occasiones, in quibus constituti aliquid strenuum gesserunt, argumentum Fidei heroicæ suppeditarunt. Iidem Auditores in relat. caus. S. Pii V. ad Fidei excellentiam retulerunt, quod Inquisitionis munus, a suprema Inquisitione Romana demandatum, apud Helvetios, & Bergomi adversus quosdam potentes Hæreticos, feliciter peregisset, spretis imminentibus carceris, mortisque periculis. Eadem fuit eorumdem sententia in relat. caus. S. Jacobi de Marchia, cum prædicationis, & Inquisitionis munus ingenti labore, & fructu diu obiverit, & de S. Ludovico Bertrando, qui non sine magno vitæ discrimine Fidem propagavit, & publica hominum peccata in concionibus reprehendit. Item heroicæ Fidei adscripserunt, quod S. Franciscus Xaverius in Nuntium Apostolicum pro Indiis electus tot dissitas regiones ingenti populorum conversione, instantibus undique vitæ periculis, peragraverit, ac laboriosissimi itineris causa occubuerit. Cum vero non omnibus Dei Servis oblata fuerit occasio fungendi munere Inquisitoris, Concionatoris, aut Nuntii Apostolici, & Missionarii, aliæ non desunt circumstantiæ, in quibus, juxta seriem vitæ, Servi Dei constituti, heroicæ Fidei specimen exhibuerunt, ut colligere est ex relat. caus. SS. Philippi Nerii, Cajetani, & aliorum. Reliqua opera superius indicata Fidem heroicam præseferre possunt, si non ordinario, sed perfectiori modo exerceantur.

§. II.

De virtute Spei, & ejus heroicitate.

11. 12 Spes definitur a Gersone (*d*), *certa expectatio futuræ beatitudinis proveniens ex gratia, & meritis præcedentibus*. Alias definitiones tradunt Valentia (*e*), & Salmanticenses (*f*). Ostendit S. Thomas (*g*), eam esse virtutem, cum faciat actum hominis bonum: Theologicam, cum ejus principale objectum sit Deus: distinctam ab aliis virtutibus Theologicis, cum faciat, ut homo inhæreat Deo, prout est in nobis principium perfectæ bonitatis, inquantum scilicet per spem Divino auxilio innitimur ad beatitudinem consequendam. Addit, eamdem in via generationis esse priorem caritate, quod etiam explicat Tridentinum (*h*).

d to. 1. par. 3. tract. de virt. spei col. 297.

e to. 3. disp. 2. quæst. 1. punct. 1.

f tom. 3. in Arbore prædicam. §. 3. n. 18.

g 2. 2. qu. 17. per tot.

h sess. 6. c. 6 de justific.

13 Actus Spei juxta S. Bonaventuram (*i*) elici possunt formaliter, & virtualiter. Actus formalis alius est interior, cum quis æternam gloriam contemplans, illam Divino auxilio adipisci desiderat: alius exterior, cum quis verbis affirmat, se sperare vitam æter-

i in 3. lib. sent. dist. 26. qu. 4.

æternam. Actus Spei virtualiter elicitur, cum quis externum opus facit, in quo actus Spei includitur. In causis Servorum Dei habitus Spei desumi poterit ex actibus externis formalibus, vel virtualibus.

14. 15 S. Basilius (*a*) spem S. Gordii Martyris desumit ex tormentorum tolerantia, & ex verbis vivam spem inter tormenta exprimentibus. S. Athanasius (*b*) Spei in Deum adscribit victoriam, quam S. Antonius de multitudine Dæmonum reportavit; & S. Hieronymus (*c*) refert, Paulam mediis in tribulationibus quædam ex Divinis eloquiis spem insinuantibus usurpasse, iisque contra adversa se erexisse. Spes apud S. Antoninum (*d*) est effectiva dilectionis, productiva delectationis, operationis perfectiva, & præmii collativa. Alias qualitates idem Sanctus enumerat, quas S. Gregorius explicavit (*e*).

a hom. 18. in S. Gordian. Mart. oper. to. 2. pag. 146. n. 5.

b in vita S. Antonii Abb. pag. 803. n. 9. to. 1. oper. part. 2.

c in epist. Paulæ Matris ad Eustoch. oper. tom. 1. col. 703.

d In summ. par. 4. tit. 7. cap. 2. §. 4. & 5.

e lib. 8. in Job c. 7. col. 247. to. 1. oper.

16 &c. Habitus Spei communis principaliter inclinat ad sperandum ultimum finem; secundario ad speranda media ad illum consequendum. Adjuvat quoque ad spem in Deo collocandam in omni necessitate, & ad sustinenda adversa propter vitam æternam. Habitus heroicus ad hæc ipsa adjuvat, & inclinat, sed cum maxima fiducia, & securitate, incessanter, alacriter, & firmissime, prompte, & delectabiliter, aut saltem cum præparatione animi ad eadem. Demum omnia opera bona Spem arguunt, sublimia heroicam demonstrant, ut late docent Card. de Lauræa (*f*), & Maderna (*g*). Auditores Rotæ in relat. virtut. S. Teresiæ heroicam hujus Spem desumpserunt ex perfecto sperandi modo, cum Deum tanquam finem, Bona creata tanquam ad illum consequendum necessaria, vel magis conducentia tantum speraverit, & amaverit, nec in omni necessitate, & periculo sine ulla dubitatione, & indesinenter ad illum confugerit, in eoque, & propter eum res difficillimas speraverit, & obtinuerit, suæ videlicet Religionis reformationem. In relat. caus. S. Ignatii excellentem ejus Spem hauserunt ab aspera pœnitentia, perfecta rerum temporalium renuntiatione, magna sui ipsius diffidentia, ex arduis, quæ pro Dei gloria, & animarum salute aggressus, & prosecutus est, ex lætitia in adversis, quæ pro Christo, & Justitia sustinuit. Similia videre est in relat. caus. SS. Petri de Alcantara, Francisci Xaverii, & aliorum. Ingressus in religionem, & Professio in eadem emissa, abdicatis omnibus temporalibus, non ex fine humano, sed ut Deo perfectius serviatur, argumento sunt Spei heroicæ apud eosdem Auditores in relat. caus. SS. Francisci Borgiæ, Thomæ de Villanova, & aliorum. Aliæ circumstantiæ clariora hujus heroicitatis signa suppeditare possunt. Quod enim S. Aloysius Gonzaga, relicto Marchionatu Castelionensi, nomen dederit Societati Jesu, in qua præclusus est aditus ad dignitates: quod S. Joannes de Deo, audita Magistri Avilæ concione, mirum in modum ad Deum conversus Religionem fundaverit, & amplexus fuerit: quod S. Paschalis Baylon spreta heri divitis hæreditate in arctissimam Discalceatorum S. Francisci Religionem ingressus fuerit, iidem Auditores retulerunt inter actus Spei heroicæ. Similia de S. Hyacintho refert P. Severinus Cracoviensis in ejus vita (*h*). Lætitia pariter, quam quis ex nuntio vicinæ mortis, & ex mortis meditatione experitur, heroicam Spem designat, sicuti in relat. caus. SS. Philippi Nerii, Teresiæ, aliorumque testati sunt sæpe laudati Rotæ Auditores.

f loc. cit. ar. 10.

g loc. cit. ar. 4.

h lib. 1. c. 4.

20 Spei Theologicæ respondet donum Timoris, non servilis, sed filialis, & casti, qui sane timor, & spes sibi invicem cohærent, adeoque hoc donum in spem influit, prout ad ejus heroicitatem requiritur.

§. III.

§. III.

De virtute Caritatis in Deum, & ejus heroicitate.

21 &c. DEfinitur, *Habitus supernaturalis inclinans ad amandum Deum super omnia amore amicitiæ*, quam definitionem late explicant Salmanticenses (*a*). S. Tho. (*b*) probat, Caritatem esse virtutem, omnium excellentissimam, nec sine ipsa dari posse veram virtutem; eamque esse virtutum formam. Similia docet Card. Bona (*c*). Addit S. Thom. (*d*), Caritatem posse in hac vita perfectam esse, vel cum homo studium suum conferat ad vacandum Deo, & rebus Divinis, prætermissis aliis, nisi quantum exigit hujus vitæ necessitas, & hæc perfectio non est communis omnibus habentibus Caritatem; vel cum quis habitualiter totum cor suum ponat in Deo, itaut nil cogitet, aut velit, Divinæ dilectioni contrarium, quæ perfectio convenit omnibus Caritatem habentibus. Idem Angelicus Doctor (*e*), necnon SS. Bernardus (*f*), & Bonaventura (*g*) decem Caritatis gradus enumerant, videlicet, languere utiliter: Deum incessanter quærere: operari indesinenter: sustinere sine fatigatione: appetere impatienter: currere velociter: audere vehementer: stringere indissolubiliter: suaviter ardere: similitudo perfecta cum Deo, quantum creaturæ in hac vita competere potest, de qua similitudine loquitur S. Petrus *epist. 2. c. 1. Per quem (Christum) maxima, & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamini Divinæ consortes naturæ*. Ea autem sunt, per quæ homo efficitur principium operationum supernaturalium, & moraliter perfectarum, quarum ratione assimilatur in modo operandi supernaturali Divinæ naturæ, & declinat ab operibus concupiscentiæ, & corruptionis.

24 Caritas in voluntate existit, ideoque docet Scacchus (*b*) desumendam esse ex actibus externis, signanter ex zelo Divini cultus, & honoris; ex desiderio moriendi, ut fiat omnimoda cum Deo conjunctio; ex gaudio interno, externis signis expresso, dum sermo fit de Deo; ex pace in adversis, & ex lætitia, si contigerit aliquid pro Deo pati: unde dicebat Apostolus *ad Rom. 8. Quis nos separabit a Caritate Christi? Tribulatio, an angustia &c.* Et Rotæ Auditores in relat. causæ S. Francisci Xaverii Caritatem dixerunt probatam ex præcipuis indiciis, quibus latens in animo clarissimæ proditur.

a loc. cit. §. 4. n. 21. & seqq.

b 2. 2. qu. 23. & seqq. ar. 6.

c in tract. de princip. vitæ Christ. par. 2. c. 49. oper. to. 1.

d ibid. qu. 24. ar. 8.

e opusc. 61.

f lib. de dilig. Deum col. 589. volum. 1.

g in pharetr. divini amoris lib. 2. c. 25. pag. 145. oper. to. 6.

25 Cohærenter ad hæc S. Maximus (*i*) Caritatem S. Petri laudat, quod *in navi positus considerat Dominum, & amore ejus ductus descendit in mare*. S. Agnes in Act. apud Surium (*k*), juveni ejus amore capto respondit: *Discede a me . . . Non potero . . . illum derelinquere, cum quo sum Caritate devincta*. S. Hieronymus (*l*) nobile dilectionis Dei super omnia exemplum suppeditat, describens Paulæ discessum ab Urbe, ut loca sacra Bethlemitica inviseret, *amorem filiorum majore in Deum amore contemnens*. Plura de Martyribus cumulari possent: nam S. Laurentius apud S. Leonem (*m*) sic Tyrannum alloquitur: *Nihil proficis . . . . Flammis tuis superari Caritatis Christi flamma non potuit*. Sed cum hîc agatur de Confessoribus, habitus communis Caritatis erga Deum ex actibus a Scaccho recensitis comprobari poterit; ex quibus pariter dignoscetur habitus ejusdem heroicæ, si frequenter, prompte, alacriter, cum delectatione, in arduis, & cum vitæ, vel Bonorum periculo exerceantur. Frequentiam actuum exposcit Scacchus (*n*): arduitatem cum Bonorum, & vitæ periculo exponit Card. de Lauræa (*o*): promptitudo, & reliqua, heroicitatem Caritatis comitantia adscribuntur dono Sapientiæ, quod, utpote præstantissimum, respondet Caritati virtutum nobilissimæ, ut explicant Salmanticenses (*p*), & alii.

b de not. & sign. sanct. sect. 3. c. 3.

i homil. 4. pag. 24. to. 6. Bibl. PP.

k ad diem 21. Maji.

l in epist. Paulæ ad Eustoc. col. 688. oper. to. 1.

m in serm de S. Laurentio pag. 168. to. 1. oper.

n loc. cit. pag. 208.

o in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 11. n. 330.

p loc. cit. §. 4. n. 23.

26. 27 Ad

26. 27 Ad Caritatem Dei pertinent etiam mens in Deum semper intenta, frequens de Deo locutio, continua consideratio bonitatis Divinæ, & mysteriorum nostræ religionis, præcipue Passionis Christi, meditationes ad excitandum in se amorem erga Deum, relatio omnium cogitationum, verborum, & operum in ipsum Deum, gravis molestia ob Christi absentiam, observantia præceptorum, & consiliorum, ecstases, raptus, & nonnulla signa extrinseca, quibus aliquando Deus internam Servorum suorum Caritatem manifestare dignatus est. Omnia hæc, & alia plura describunt Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Petri de Alcantara Isidori, Ludovici Bertrandi, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliorum.

§. IV.

De virtute Caritatis in proximum, & ejus heroicitate.

a 2. 2. qu. 25. ar. 1.

28 &c. Sanctus Thomas (*a*) ex illo 1. *Joan.* 4. *Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum:* desumit, habitum Caritatis extendi etiam ad dilectionem proximi; tum rationem,

b ibid. qu. 44. ar. 7.

& modum hujus dilectionis docet (*b*). Præceptum amoris Proximi per totam resonat sacram Scripturam. *Levit.* 19. dicitur: *Diliges amicum tuum sicut te ipsum* *Joan.* 15. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*. Plura dat Cornelius a Lapide (*c*), aliique Interpretes. Caritati erga proximum solent assignari Benevolentia, Beneficentia, & Misericordia, quasi partes potentiales. Sola tamen Misericordia ab ea distinguitur;

c comment. in Evang. Joann. c. 13. & 34.

d 2. 2. qu. 30. ar. 3.

hæc enim juxta S. Tho. (*d*) significat dolorem de miseria aliena, neque est virtus, si dolor sit motus appetitus sensitivi; sed virtus est, si motus appetitus intellectivi, juxta quem alicui displicet malum alienum, a ratione regatur. Docet idem S. Doctor (*e*), eleemosynam esse actum Caritatis per

e ibid. qu. 32. ar. 1.

Misericordiam exercitum: inde eleemosynas distinguit in corporales, uti sunt opera Misericordiæ corporalia; & in spirituales, quales sunt opera Misericordiæ spiritualia. Hæc late exornat Scacchus (*f*), concludens, potissimum sanctitatis argumentum ab his actibus Caritatis in gradu heroico erga Proximum inferri; de iisdem vero in causis Servorum Dei inquirendum esse juxta uniuscujusque statum, & conditionem. Exemplum heroicæ Caritatis in Proximum ex operibus Misericordiæ corporalibus suppeditat Sanctus Gregorius Nazianzenus (*g*), referens, S. Basilium Magnum, cum civitas Cæsariensis fame, rerumque omnium penuria miserrime laboraret, omnia ciborum genera ingenti liberalitate exhibuisse, suisque manibus ministrasse fame languentibus, similia de S. Paula narrat S. Hieronymus (*h*): de S. Odilone S. Petrus Damiani (*i*): de S. Martino Pontifice S. Thomas de Villanova (*k*). Exemplum heroicæ Caritatis ex operibus Misericordiæ spiritualibus exhibet S. Fulgentius (*l*), qui observans S. Stephanum Protomartyrem pro inimicis orasse, & eorum crudelitatem increpasse, *Ipsa*, inquit, *sancta Caritas firmam servavit in oratione patientiam, quæ rigidam tenuit in correctione censuram . . ., ac per hoc sive orando, sive corripiendo, Caritatem B. Stephanus reservavit, quia utrobique salutem errantium cogitavit.* Alia de SS. Fidele Martyre, Donato, Hilarino, & Vitali videri possunt apud S. Petrum Damiani (*m*), de S. Petro Apostolo apud S. Ambrosium (*n*), de S. Basilio apud S. Gregorium Nazianzenum (*o*).

f de not. & sign. sanct. sect. 3. c. 4.

g orat. 20. de S. Basilio M. tom. 1. oper.

h in epist. Paulæ cit. n. 5. col. 687 oper. to. 1.

i in ejus vita pag. 328.

k conc. 2. de eod. S. pag. 548.

l In serm. de S. Steph. Protom. to. 9. Bibl. PP. pag. 108.

m pag. 277. to. 1. oper.

n in append. to. 2. oper. col. 464.

o cit. Orat. pag. 346.

34 Caritatis communis erga Proximum signa sunt, bona temporalia ad aliorum subsidium erogare, propter eos corpus suum laboribus exponere, errantes corrigere, & ad viam salutis reducere, injurias condonare, salutem animarum curare, & illis optare, quæ nobis optamus, ut innuit Christus *Matth.* 5., & 18. Hæc ipsa erunt signa

Ca-

Caritatis heroicæ, si prompte, facile, expedite, jucunde, frequenter præstentur, præcipue si ardua sint, ut late prosequuntur Card. de Lauræa (*a*), & Maderna (*b*).

a loc. cit. ar. 12.

b loc. cit. ar. 6.

35 Consueverunt Rotæ Auditores in suis relationibus actus Caritatis erga Proximum spiritales separare a temporalibus, ut colligere est ex relat. caus. SS. Teresiæ, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Ignatii, aliorumque plurium. Longum nimis esset singulos arduos, & heroicos actus spiritalis in Proximum Caritatis, in Actis Canonizationum descriptos adtexere; ideoque ut finis imponatur, frequentes visitationes infirmorum, & carcerum, servitium hospitalibus præstitum, copiosæ eleemosynæ, hospitalium pro infirmis, collegiorum pro juvenibus institutiones, tamquam argumenta heroicæ corporalis Caritatis erga Proximum passim laudantur in relat. caus. SS. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Franciscæ Rom., aliorumque plurium.

CAPUT XXIV.

De virtutibus Cardinalibus, seu moralibus, Prudentia, Justitia, Fortitudine, Temperantia, & earum annexis, & de heroicitate uniuscujusque ex ipsis.

§. I.

De virtute Prudentiæ, & ejus partibus, & de ejusdem virtutis heroicitate.

1 PRudentia definitur *Recta ratio agibilium*; & ejus objectum est, quidquid agi potest, caditque sub electionem. Alia est carnis, alia spiritus. *Prudentia carnis*, ait Apost. *ad Rom.* 8., *mors est*; *Prudentia spiritus vita, & pax*: quorum verborum sensum explicat Estius. Utramque fusius exponit S. Basilius (*c*). Notat S. Augustinus (*d*), malos aliquando in sacris Litteris dici prudentes, sed numquam innocentes. Triplicem Prudentiam distinguit S. Thomas (*e*). Prima falsa, quæ respicit finem malum, & est Peccatorum propria. Secunda vera, sed imperfecta, quia vel habet pro fine bonum particulare, vel deficit in principali actu Prudentiæ, & hæc est communis bonis, & malis. Tertia perfecta, quæ ad bonum finem totius vitæ dirigit, & in solis Justis reperitur, de qua Proverb. 4. dicitur: *Posside Prudentiam &c.* Hanc doctrinam prosequuntur Auditores Rotæ in relat. caus. S. Ludovici Bertrandi, & aliorum.

c hom. 11.

d lib. 1. contra Gaudentium c. 5.

e 2. 2. qu. 47. ar. 13.

2 &c. Prudentia perfecta, de qua solum in præsenti, est norma omnium virtutum moralium, juxta D. Tho. (*f*) Regula quoque est Thologicarum, & administra earum exercitationis, apud Rosignolium (*g*). Ejus actus sunt Consultatio, Judicium, & Imperium hoc tamen solum est actus proprie elicitus ab habitu Prudentiæ. Illius partes aliæ integrales, aliæ potentiales, aliæ subjectivæ in Scholis appellantur. Integrales sunt *Memoria, Intelligentia, Docilitas, Solertia, Ratio, Providentia, Circumspectio, Cautio*. Potentiales, *Eubulia, Synesis, Gnome*. Subjectivæ, *Monastica, OEconomica, Politica, Militaris*: Omnes fuse explicantur a sæpe cit. Angelico Doctore (*h*).

f 2. 2. qu. 166. ar. 2. ad 1.

g In tract. de Actionib. virtutis lib. 2. c. 2. & seqq.

h 2. 2. qu. 47. ar. 8.

7 &c. Card. de Lauræa (*i*), aliique agentes de Canoniz. SS. docent, actus Prudentiæ Christianæ communis esse consultare, judicare, & præcipere de mediis in ordine ad finem supernaturalem: eosdem esse actus Prudentiæ heroicæ, si in rebus arduis, facile, expedite, & jucunde exerceantur. Addunt, facilitatem, promptitudinem, & jucunditatem causam habere ab habitu Prudentiæ, & a Spiritus Sancti dono, quod dicitur *Consilii*, cujus nomine in Scripturis non solum consultatio, sed etiam judicium, & imperium significantur. Concludunt, in causis Canoniz. inquirendum esse de iis dumtaxat partibus subjectivis, in quibus

i In 3. lib. sent. to. 2. disput. 32. ar. 13.

bus Servus Dei juxta vitæ tenorem potuit se exercere. Animadvertit præterea cit. Card. de Lauræa (*a*), omnium aliarum virtutum heroicarum actus dirigi ab heroica Prudentia, cui proinde adstipulantur quæcumque de heroicitate Justitiæ, Fortitudinis, & Temperantiæ dicentur. Plura quoque Monasticæ, Œconomicæ, & Politicæ Prudentiæ exempla refert. De S. Adelardo Abbate Corbejensi scribit S. Paschasius Ratbertus in ejus vita apud Bolland. (*b*), quod *Prudentia tanta illi inerat, ut fons consilii ex ejus animo manare videretur*. Similia de S. Basilio narrat Gregorius Nazianzenus (*c*). De heroica S. Pauli Apostoli Prudentia ait S. Joannes Chrysost. *in cap.* 1. *epist. ad Rom.* (*d*) *Admiratione digna est Pauli Prudentia: quo pacto cum in res duas contrarias incideret, utramque cum omni accuratione perfecerit. Volebat enim & caste loqui, & mordere auditorem &c.* Monasticæ heroicæ Prudentiæ exempla desumere juvat ex Actis Canonizationum. Auditores Rotæ in relat. caus. S. Isidori Agricolæ observant, eum horas diei sic distribuisse, ut & Deo perfecte inserviret, & culturæ ad se, familiamque sustentandam commode vacaret. Alia ejusdem virtutis exempla videri possunt in relat. caus. B. Æmiliani, & S. Joannis de Deo. Eamdem describit Matthæucius (*e*). Œconomicæ exempla hauriri possunt ex relat. caus. SS. Jacobi de Marchia, Cajetani, Ignatii, Teresiæ, Philippi Nerii, & Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quorum Prudentia extollitur, quia vel Ordines Regulares fundarunt, vel Regularibus ita præfuerunt, ut eos ad viam salutis reduxerint, aut salubribus consiliis peccatores, & justos valde juvarunt. Demum Prudentiam politicam exhibent relat. caus. SS. Pii V, Caroli Borromæi, & Thomæ de Villanova.

a loc. cit. n. 405.

b ad diem 2. Januarii cap. 5. n. 16. pag. 99.

c Orat. 20. de ejus laudibus pag. 332. to. 1. oper.

d homil. 4. pag. 455. to. 9. oper.

e in praxi Theologo-Canon. tit. 2. c. 3. §. 1. n. 23.

11. 12 Christus Dominus *Matth.* 10. *Estote*, inquit, *prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ*: & Apostolus *ad Rom.* 16. *Volo*, ait, *vos sapientes esse in bono, & simplices in malo*. Affirmat S. Tho. (*f*), simplicitatem dici *per oppositum duplicitati*, eamque, ut conjunctam Prudentiæ, extollunt SS. Gregorius (*g*), & Joannes Chrys. (*h*) Quapropter perfectæ Prudentiæ necessaria est simplicitas, quæ in hoc consistit, ut, exclusa quacumque duplicitate, nil proprium quæratur, sed vel Dei gloria, vel proximorum salus, aut utrumque. Simplicitatis indicia sunt: æqualem se omnibus, & coram omnibus exhibere, & per opera Caritatis, si prodesse possit, sine personarum acceptione inservire: semper, & ubique eodem modo se gerere: assidua quoque vultus hilaritas, & alacritas, quæ a conscientiæ alacritate oritur; & candida culpæ confessio simplicitatem indicant, apud S. Gregorium (*i*), & alios. Si de Prudentia, & simplicitate exempla quærantur, adeundæ sunt relat. caus. SS. Francisci de Paula, & Philippi Nerii.

f 2. 2. qu. 109. ar. 2. ad 4.

g lib. 10. in Job c. 29. col. 360. oper. to. 1.

h hom. 7. in Act. Apost. pag. 59. oper. to. 9.

i 3. par. Pastor. c. 11. col. 47. oper. to. 2.

§. II.

De virtute Justitiæ, & ejus partibus, & heroicitate.

13 &c. Justitia sumi potest large, & stricte. Large sumitur pro quocumque virtutis actu, & hoc modo viri boni in Scripturis appellantur justi, ut Noe *Genes.* 6. Justitia hoc modo sumpta dicitur legalis, ad quam pertinet omnium legum observatio: hinc disputant Philosophi, ac Theologi, utrum ea sit specialis virtus a cæteris sejuncta, an potius indistincta. Controversiam fuse explicat Card. de Aguirre (*k*), concludens, Justitiam legalem, licet natura sua sit specialis virtus, extensione tamen, sive imperio, & ordinatione esse virtutem generalem. Stricte sumpta definitur ab Ulpiano (*l*): *Constans, ac perpetua voluntas jus suum unicuique tribuens*, quam definitionem approbat S. Thomas (*m*), si habitus

k in tract. de virt. & vitiis disp. 10. qu. 4. sect. 1. & seqq.

l in l. justitia ff. de just. & jur.

m 2. 2. qu. 58. ar. 1. in corpore.

loco actus substituatur. Addit, Justitiam se habere ad alterum, cum significet æqualitatem, ac distingui a Fortitudine, & Temperantia.

16 &c. Justitiæ partes dividuntur in subjectivas, & potentiales. Subjectivæ participant rationem Justitiæ particularis per respectum vel totius ad partes, vel partium inter se, & hinc Justitia particularis alia dicitur commutativa, quæ inter partes servat æqualitatem rei ad rem; alia distributiva, & servat æqualitatem proportionis, ut scilicet unicuique detur secundum sua merita, vel necessitatem. Utramque Justitiam respexit Apostolus *ad Rom.*13. dum ait *Reddite omnibus debita &c.* Partes potentiales sunt *Religio*, *Pietas*, *Observantia*, *Obedientia*, *Gratitudo*, *Vindicatio*, *Veritas*, *Amicitia*, *Affabilitas*, *& Liberalitas*. Hæ omnes a propria ratione Justitiæ aliquo modo deficiunt, cum nonnullæ debitum præsumant, sed a constitutione æqualitatis deficiant: aliæ æqualitatem constituant, sed a debito deficiant, ut explicat S. Thomas (*a*), apud quem præcepta Decalogi ad Justitiam pertinent. Religiosi definitur virtus, quæ debitum cultum Deo, tamquam primo principio, exhibet, & est quædam protestatio Fidei, Spei, & Caritatis: pietas vero est protestatio Caritatis in parentes, & Patriam. Observantia est virtus cultum deferens Superioribus. Obedientia exequitur præcepta Superiorum. Gratitudo benefacientibus gratiam rependit. Vindicatio est specialis virtus pertinens ad Peccatorum emendationem, Justitiæ conservationem, & Dei honorem. Veritas dicitur, qua quis talem se exhibet, qualis est. Amicitia, seu affabilitas convenientiam ordinis observat. Liberalitas est, qua rebus hujus mundi bene utimur. Desumuntur hæc omnia ex D. Thoma (*b*), cujus doctrinam fuse illustrant Salmanticenses (*c*), aliique Theologi, & sequuntur Rotæ Auditores in pluribus relat., & quotquot de Canonizatione scripserunt. Animadvertit præterea Scacchus (*d*), in causis Servorum Dei inquirendum esse de justitia, & ejus partibus secundum uniuscujusque statum, & conditionem, quod etiam asseruerunt Auditores Rotæ in relat. caus. S. Aloysii, & Nicolai Factoris. Laudanda sane S. Pii V. gratitudo, & liberalitas, qui ad Pontificatum evectus cadaver Pauli IV, a quo purpura donatus fuerat, congruis honoribus sepeliri jussit, ejusque affines, & familiares beneficiis auxit. Talem quoque se exhibuit erga Joan. Hieronymum Albanum Comitem Bergomensem, & quemdam rusticum, quorum beneficio jampridem paratam ab Hæreticis necem effugerat.

21 &c. S. Bernardus *serm. in Oct. epiph.* (*e*) *Magnæ*, inquit, *Humilitatis est inferiorem se exhibere æquali, aut æqualem inferiori. Maxima, & plena justitia est se inferiorem exhibere etiam ipsi inferiori*. Justitia hic large sumitur, in quo sensu accipitur pro quocumque actu virtutis, adeoque etiam Humilitatis. Pressius de Justitia loquitur S. Petrus Chrysol. (*f*) in illud Matthæi, *Joseph vir ejus cum esset justus &c.* Ubi justitiam cum pietate conjungens, *Penes Deum*, ait, *neque Pietas sine justitia est, neque sine Pietate Justitia. Joseph ergo merito justus, quia pius; & pius, quia justus*. Si alia ad partes potentiales Justitiæ pertinentia quærantur, presto est epitaphium Paulæ, in quo S. Hieronymus (*g*) de ejus Religione, & Observantia insigne perhibet testimonium. S. Zeno Veronensis Episcopus, & Martyr (*h*) miris laudibus prosequitur heroicam Abrahæ Obedientiam, cum Abraham jubente Deo, paratum se præbuerit ad unicum filium immolandum. Quam accepta sit Deo virtus obedientiæ, ostendit vita S. Dosithei Monachi inserta sermonibus S. Dorothei (*i*), in qua Dositheus, licet juvenis, visus est *inter ceteros Patres sanctos astans.... pro sola Obedientiæ indiscussa observatione*. De veracitate S. Cypriani testatur S. Maximus Taurinensis (*k*), quod

a 2. 2. qu. 80. ar. unic.

b 2. 2. qu. 108. art. 1. & seqq. qu. 109. art. 1. & seqq. & qu. 117. ar. 1. & seqq.

c in cursu Theolog. to. 3. in Arbore prædicam. §. 7. & seqq.

d de not. & sign. sanct. sect. 4. c. 2. pag. 247.

e n. 4. col. 811. oper. vol. 1.

f serm. 145. de generat. Christi to. 7. Bibl. PP. pag. 956.

g n. 10. col. 691. oper. vol. 1.

h serm. 1. de Abraham pag. 10.

i pag. 139.

k ferm. 6. de S. Cypr. in Anecdot. Murat. to. 4. pag. 69.

quod fuit in eo cordis, ac linguæ simplex consensus, atque indivisa societas. Celeberrima est apud Patres S. Paulini Nolani Episcopi liberalitas: *Paulinus noster*, ait S. Augustinus (*a*), *ex opulentissimo divite, voluntate pauperrimus, & copiosissime sanctus*. Similia de S. Antonio refert S. Athanasius. Alia heroicæ Justitiæ, & annexarum virtutum exempla legi possunt apud Card. de Lauræa (*b*); nonnulla in decursu dabuntur. Interim adnotare sufficiat, heroicos esse Justitiæ, & annexarum virtutum actus, si prompte, facile, & cum delectatione exerceantur, præsertim in rebus arduis.

a lib.1. de civit. Dei c.10.

b loc. cit.

§. III.

De virtute Fortitudinis, ejus partibus, & heroicitate.

27 &c. SAnctus Gregorius Fortitudinem justorum describens (*c*), *Justorum*, inquit, *Fortitudo est carnem vincere ...... Reproborum ...... transitoria sine cessatione diligere*. Large, & stricte Fortitudo Christiana sumi potest. Large complectitur omnes virtutes. Stricte definiri potest, virtus firmans animum ad agendum, vel patiendum ea, quæ rectæ rationi sunt consentanea. Hæc virtus facit hominem bonum, & opus ejus bonum reddit, cum tollat difficultatem impedientem, ne voluntas in rebus humanis rectitudinem rationis sequatur. Fortitudo præterea sumi potest, vel prout significat quamdam animi firmitatem, & sic est conditio cujuslibet virtutis; vel prout significat firmitatem tantum in sustinendis, & repellendis iis, in quibus difficillimum est firmitatem habere, & hoc modo sumpta est specialis virtus, cujus munus est cohibere timores, præcipue mortis, moderari audaciam, ejusque principalis actus est sustinere. Nullas habet partes subjectivas, sed integrales, videlicet *Fiduciam, Magnificentiam, Patientiam, Perseverantiam*. Hæ quidem partes integrales Fortitudinis sunt, si ad materiam Fortitudinis propriam, idest pericula mortis, coarctentur; si vero ad alias materias referantur, in quibus sit minus periculi, erunt virtutes distinctæ, ac solum Fortitudini adjunctæ, ut secundarium principali. Hæc est D. Thomæ doctrina, quam illustrat Rosignolius (*d*), & sequuntur Rotæ Auditores in relat. caus. S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliorum, iisque adhæserunt omnes de Canoniz. SS. scribentes.

c lib.7. Mor. c.21. col. 221. oper. to.1.

d tract. de Actionib. virt. lib. 2. c.11.

32 Actus Fortitudinis Christianæ communis sunt, ardua tam de præcepto, quam de consilio, juxta rectam rationem ob finem supernaturalem aggredi, & mala propter Deum patienter tolerare. Sunt autem actus Fortitudinis heroicæ, si prompte, facile, hilariter, etiam cum bonorum, & vitæ periculo exhibeantur, & huic virtuti respondet Spiritus Sancti donum, quod pariter dicitur Fortitudo, ut innuit S. Tho. (*e*).

33 &c. Heroica Martyrum facinora superius relata sunt, cum de Martyrio ageretur; plura hauriri possunt ex SS. Leone (*f*), Augustino (*g*), aliisque. De Confessoribus plura inferius dabuntur. Interim juvat nonnulla de horum Patientia, & Perseverantia exponere. S. Gregorius (*h*) de transitu Romulæ Ancillæ Dei, *multis*, ait, *annis, in lectulo decubans pæne omni jacebat membrorum officio destituta: nec tamen hæc eadem ejus mentem ad impatientiam flagella perduxerant*. De S. Paula testatur S. Hieronymus, quod, *inter doloris aculeos, quos mira patientia sustinebat, quasi apertos sibi cælos aspiceret &c.* Similia de S. Romualdo narrat B. Petrus Damiani (*i*). *Prorsus*, inquit S. Bernardus, *absque Perseverantia, nec qui pugnat, victoriam, nec palmam victor consequitur .... Tolle Perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem Fortitudo*. Hæc, quæ de Perseverantia prædicat S. Bernardus (*k*), in SS. Paula (*l*), & Hilarione

e in 3. dist. 34. qu. 3. ar. 1. quæstiunc. 1. ad 3.

f in ser. 8. de S. Laurentio Mar. c.3.

g serm.276. cap.2. col. 1112. oper. to.5.

h dialogor. lib.4. c.15.

col.396. oper. to.2.

i in ejus vita cap.4. oper. to.2.

k epist.129. n.2. col.139 vol.1. oper.

l in ejus epitaph. ad Eustoch. col. 718.

rione (a) laudat S. Hieronymus, & in S. Antonio S. Athanasius (b). Cætera ad materiam virtutis Fortitudinis spectantia desumantur ex relationibus caus. SS. Francisci Xaverii, Pii V., Jacobi de Marchia, Cajetani, Ignatii, Philippi Nerii, & aliorum.

a in ejus vita to. 2. oper. col. 17.

b in ejus vita n. 93. pag. 864. oper. tom. 1. par. 2.

§. IV.

De virtute Temperantiæ, ejus partibus, & heroicitate.

37 &c. Temperantia *sacratæ vinculo Caritatis*, ait S. Ambrosius, *mysteriorumque contemplatione cælestium negligit corporis voluptates.* Fusius eam describunt SS. Augustinus (c), & Prosper (d). S. Thomas (e) probat esse virtutem, & quidem specialem, cum refrænet appetitum ab iis, quæ maxime hominem alliciunt; adeoque versari præcipue circa concupiscentiam, & delectationem, & ex consequenti circa tristitiam ortam ex absentia delectationum. Addit, Temperantiam accipere necessitatem hujus vitæ, sicut regulam delectabilium, ut his tantum utatur, quantum necessitas vitæ requirit. Præterea esse virtutem Cardinalem, sed minus excellentem aliis virtutibus Cardinalibus, & Theologicis. Ejus partes integrales sunt *Honestas, & verecundia*. Subjectivæ, *Abstinentia, Sobrietas, Castitas*, quæ etiam *Pudicitia, & Virginitas* appellatur. Potentiales, *Continentia, Mansuetudo, Clementia, Modestia, Humilitas, Studiositas, Eutrapelia, & Simplicitas*. Hæ vero partes potentiales aliquo modo a vera Temperantiæ ratione deficiunt. Legi possunt D. Tho. (f), Matthæuccius (g), aliique de Canoniz. scribentes.

c de morib. Eccles. c. 19. col. 700. oper. to. 1. & lib. 1. de lib. arbitr. c. 13. col. 580. loc. cit.

d lib. 3. de vita contempl. c. 19. pag. 92.

e 2. 2. qu. 141. ar. 1. & 2.

f 2. 2. qu. 143. ar. unic.

40 &c. Honestas *quasi honoris status*, dicitur ex Isidoro (h). Honestum generatim sumptum coincidit cum virtute, & sic non est pars alicujus virtutis, sed genus ad omnes. Sed cum moralis honestas in ea virtute potissimum eluceat, quæ omne homini turpissimum repellit, qualis est Temperantia, idcirco oportet, ut in hac potissimum honestas splendeat, ejusque pars dicatur, ut ostendit S. Thomas (i), ulterius docens, verecundiam cum sit timor alicujus turpis, quod potest exprobrari, non esse stricte virtutem; sed late, prout est passio laudabilis. Addit, esse solum dispositionem ad Temperantiam, ac differre a Pœnitentia, cum hæc respiciat turpe factum, ut præteritum; illa, ut præsens. Apud eumdem S. Doctorem (k). Abstinentia significat subtractionem ciborum, & hoc modo non designat virtutem, neque virtutis actum, nisi a ratione regatur, si scilicet abstinentia fiat cum hilaritate mentis, & propter gloriam Dei: unde est specialis virtus. Sobrietas quoque est specialis virtus, & pars Temperantiæ, cum conservet bonum rationis adversus speciale impedimentum a nimio vini potu descendens. Castitas est virtus ab Abstinentia distincta, cum concupiscentiam, & delectationem venereorum refrænet. Pudicitia ad Castitatem ordinatur, tamquam exprimens quamdam ejus circumstantiam, cum solum respiciat signa venereorum. Virginitas est specialis virtus, quæ hominem ab experimento venereæ voluptatis conservat immunem. Partes potentiales Temperantiæ ab eodem S. Doctore (l) fuse explicantur. Continentia apud ipsum resistit delectationibus tactus: Clementia moderatur externas punitiones: Mansuetudo passionem iræ diminuit: Modestia modum ponit iis, quæ sunt mediocria, & quibus non ita difficile est modum ponere. De Humilitate infra agemus; hic adnotare fas sit, ab ipsa refrænari animum, ne immoderate tendat in excelsa. Studiositas voluntatem, & appetitum revocat a vana curiositate. Eutrapelia refrænat hominem ab immoderatione ludorum. Parcitas demum, sive Simplicitas, vel Moderatio est virtus, per quam quis moderate externis rebus ad corpus pertinentibus utitur.

g in pract. Theologo-Canon. tit. 2. c. 3. §. 4.

h lib. 10. Origin.

i 2. 2. qu. 145. art. 1. & seqq.

k 2. 2. qu. 146. ar. 1.

l 2. 2. qu. 155. art. 1. & seqq.

44 De

44 De Temperantia, eique annexis inquirendum est in causis Servorum Dei juxta horum statum, & conditionem. Jam vero communis Christianæ Temperantiæ actus erunt, ea exercere, quæ ad ipsam, & virtutes ei annexas pertinent. Et hæc ipsa erunt actus heroicæ Temperantiæ, si prompte, expedite, & delectabiliter etiam cum discrimine corporalis salutis, ac vitæ ex Spiritus Sancti dono Timoris, quod juxta D.Thomam (*a*) Temperantiæ respondet, exerceantur.

a 2.2. qu. 141.ar.1.

45 Plura de heroicæ Temperantiæ actibus exponentur inferius, cum de carnis mortificatione sermo erit. Nunc pauca delibare liceat de quorumdam Sanctorum jejuniis, & austeritatibus. De S. Joanne Baptista hæc prædicat S. Ambrosius (*b*): *Fuit utique jejunus... Esca autem ejus erant locustæ, & mel silvestre*. S. Gregorius Nazianz. (*c*) de S. Basilio, *Necessariis*, inquit, *tantum cibis, quamdiu licebat, vitam tolerabat... Suavissima cœna, & obsonium, panis, & sal*. Similia de S. Benedicto narrat S. Gregorius (*d*), de S. Romualdo B. Petrus Damiani (*e*), de S. Francisco S. Bonaventura (*f*). Quod ad alias austeritates spectat, hic satis sit attingere ea, quæ fuse narrat S. Joannes Climacus *in Scala Paradisi* (*g*), ubi locum describens, quem carcerem Pœnitentiæ appellabant: *Vidi*, ait, *quosdam ex innocentibus illis reis totas noctes ad usque mane sub dio immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum somno, & natura luctantes, vique hujus pene fractos, dum nullam sibi penitus quietem indulgerent &c.*

b serm.72. n.4.col.462 in append. to.2. oper.

c orat. 20. in ejus laudem pag. 357.

d dial.lib.2. c.1.col.209 oper. to.2.

e in ejus vita c.52.

f in ejus legenda c. 5. pag.302. oper.to.7.

g gradu 5. pag.115.

47 &c. Nonnulla hic adnotanda supersunt de Humilitate, Castitate, Pudicitia, & Virginitate. Humilitatem commendavit Christus *Matth.* 11. *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*. Super quo textu S. Thomas (*h*) scribit: *Dicendum, quod ideo Christus præcipue nobis Humilitatem commendavit, quia per hoc maxime removetur impedimentum humanæ salutis*. Concors est Doctorum sententia *in cap. Audivimus de rel., & vener. Sanct.*, in causis Beatificationis, & Canonizationis inquirendum esse de Humilitate, quod adnotarunt etiam Auditores Rotæ in relat. caus. SS. Francisci Xaverii, & Raymundi. Humilitas alia est philosophica, lumine naturali nota; alia Christiana, per Fidem cognita, & ad finem supernaturalem directa. Hæc rursus alia communis, & cuilibet Christiano sub præcepto necessaria, quo homo superbiam fugit: alia perfectorum, quæ honores etiam debitos rejicit. Glossa super illud *Matth.* 3. *Sic enim decet nos implere omnem justitiam*, tres Humilitatis gradus assignat respectu illius, cui humilis se subdit. *Primus est subdere se majori, & se non præferre æquali... Secundus subdere se æquali, nec præferre se minori... Tertius subesse minori*. Juxta ordinem actionum, quibus ad perfectissimum Humilitatis gradum pervenitur, septem apud S. Anselmum assignantur: scilicet, peccatorem, & contemptibilem se agnoscere: de suis peccatis, & imperfectionibus dolere: eadem confiteri: velle, ut alii defectus nostros agnoscant: pati, ut ab aliis nobis objiciantur: ut ab aliis pro culpa contemnamur: & de hoc gaudere. Secundum comparationem vero actuum interiorum ad exteriores, vel contra, duodecim Humilitatis gradus a S.Bernardo recensentur. Ii sunt, corde, & corpore semper Humilitatem ostendere: pauca, & rationabilia verba loqui: in risum non facile prorumpere: tacere usque ad interrogationem: servare Regulam Communitatis, & Monasterii: se credere, & confiteri cæteris viliorem: inutilem quoque, & indignum: confiteri peccata: obedire: non obsequi propriæ voluntati: timere Deum. Omnia hæc fuse explicat D.Thomas. Notandum tamen, Humilitatem medium tenere inter exsuperantiam, & defectum. Quocirca actus externi in Humilitate exsuperantes, vel deficientes peccata sunt, & adversantur regulæ prudentiæ. In actibus internis respe-

h 2.2. qu. 161. art.5. ad 4.

respectu Dei nullus esse potest excessus, ut notat Card. de Aguirre (*a*). Addit S. Thomas (*b*), in exterioribus Humilitatis actibus moderationem esse adhibendam.

52 &c. Cum gradibus Humilitatis concordant actus, qui præcipue in examinandis Servorum Dei causis occurrunt. Ii sunt, sincera sui abjectio: se aliis inferiorem credere; & ostendere moderate: propriam voluntatem abdicare, & Divinæ subjicere: in obedientia constanter amplecti patientiam: inferiorem locum juxta munus, & dignitatem sibi sumere: honores declinare: nil propter humanam gloriam operari: officia, & dignitates recusare, nisi urgeat obedientia, vel Superiorum auctoritas: linguam coercere: risum, & ineptam lætitiam cohibere: ostentationem vitare: vilibus, & modestis uti vestibus: demissum, & abjectum in omnibus apparere. Quæ quidem omnia in sacris litteris suadentur. Subdit Matthæuccius (*c*), perspicuam esse Humilitatem, si de iis constet: heroicos vero esse hos actus, si non modo ad finem supernaturalem dirigantur, sed etiam prompte, delectabiliter, expedite, etiam in arduis eliciantur, affirmat Card. de Lauræa (*d*), heroicitatem adscribens donis Timoris Dei, vel Sapientiæ, & Consilii, quod innuit etiam S. Bernardus (*e*). Humilitatem S. Joannis Baptistæ extollit S. Ambrosius (*f*). *Quæ major*, inquit, *Humilitas in Propheta, quam contemptis mollibus vestimentis, pilorum asperitate vestiri?* Similia de eodem Christi Præcursore (*g*), ac de S. Paulo (*h*) prædicat S. Joannes Chrysostomus. Innumera pene sunt heroicæ Humilitatis ex fuga gloriæ exempla. Præclara de S. Hilarione refert S. Hieronymus (*i*): de S. Benedicto S. Gregorius (*k*): de S. Barbatiano B. Petrus Damiani (*l*): de S. Bernardo Alanus (*m*): de S. Francisco S. Bonaventura (*n*). Plura exhibet Card. de Lauræa (*o*); alia suppeditant Auditores Rotæ in relat. caus. SS. Petri de Alcantara, Francisci Xaverii, & Franciscæ Romanæ.

a in tract. de virt. & vit. disput. 4. sect. 4. n. 41. & 43.
b 2. 2. qu. 161. ar. 3.
c in pract. Theologo-Canon. tit. 2. c. 3. §. 4. n. 87.
d in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 16. §. 1.
e serm. 34. in Cantica vol. 1. oper. num. 3. col. 1398.
f serm. 51. de eo n. 4. col. 462. oper. to. 2.
g hom. 11. in c. 3. & 11. Matthæi oper. to. 7. n. 4. pag. 153
h hom. 2. n. 4. pag. 440. oper. to. 9.
i in ejus vita n. 30. col. 29. oper. to. 2.
k dialogor. lib. 2. c. 1. col. 209. oper. to. 2.
l serm. 65. de eo oper. to. 2.
m in ejus vita c. 17. col. 1285. in quad. append.
n in ejus legenda c. 7. pag. 304. oper. to. 2.
o in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 16.

56 Pudicitia ad Castitatem refertur, non quasi virtus ab ea distincta; sed ut exprimens quamdam ejus circumstantiam, videlicet abstinentiam a signis externis, qualia sunt frequens conversatio cum personis alterius sexus, & similia, de qua re plura Theophilus Raynaudus (*p*). Castitas est virtus carnalium voluptatum moderatrix: & est triplex: conjugalis, vidualis, & virginalis. Castitas virginalis *Angelica portio* appellatur a S. August. (*q*). In tanta fuit reverentia apud Romanos, ut nefas putarent virginem inviolatam morti tradere, quod subinde antiquatum putat Baronius (*r*), cum plurimæ Virgines Christianæ Martyrium Romæ subierint absque virginitatis detrimento. Affirmat S. Thom. (*s*), Virginitatem in genere Castitatis esse excellentissimam, idque affirmaverat Ven. Beda apud S. Vincentium Ferrerium (*t*). Exempla heroicæ Castitatis, cujusque generis legi possunt apud Card. de Lauræa (*u*), juxta quem actus heroici sunt, fugere mente, & corpore, prompte, delectabiliter, & expedite actus venereos, licet fuga esset cum periculo cujuscumque incommodi, etiam mortis; fatetur tamen, Castitatem non semper esse debere conjunctam cum ejusmodi periculo, ut sit heroica.

57. 58 Conjugalis considerari potest in matrimonio rato, & in consummato. Verum fuisse matrimonium inter Beatissimam Virginem, & S. Josephum, constat *Matth. 1. Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam*. Illibatam in eo servatam fuisse virginitatem, tenet Fides Catholica, & admittunt Lutherani, & Calvinistæ, licet ex voto servatam nolint contra Patrum auctoritatem, & assertionem B. Virginis *Luc. 1. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Pia quoque traditio est, nullum antea matrimonium a S. Josepho cum alia contractum fuisse, ideoque, & ipsum obiisse virginem, ut insinuant SS. Hieronymus (*x*), & Petrus Damia-

p oper. to. 12. pag. 27. & seqq.
q in lib. de sancta virginit. c. 13. col. 145. to. 6. oper.
r in not. ad Martyrol. Roman. ad diem 3. Septemb.
s 2. 2. qu. 152. ar. 5.
t in serm. de S. Martha.
u in 3. lib. sent. to. 2. disp. 32. ar. 16. §. 2.
x advers. Helvidium n. 19. col. 227. to. 2.

miani (*a*). Quærunt Theologi, quomodo inter eos verum cum virginitatis voto steterit matrimonium? S. Thomas (*b*) sentit, quod *B. Virgo, antequam contraheret cum Joseph, fuit certificata divinitus, quod Joseph in simili proposito erat*, scilicet, quod numquam petiturus esset debitum, vel quod esset virginitatis votum emissurus: docet præterea, Dei Matrem virginitatem non absolute ante desponsationem, sed postea illam vovisse. Virginitatem quoque in matrimonio servarunt SS. Cæcilia, Chunegundis, aliique, apud Baronium (*c*), Surium (*d*), & Scacchum (*e*). Pendet adhuc in Congregatione rituum resolutio dubii super virtutibus Ven. Sebastiani de Apparitio Ord. Minorum. Cum enim antequam Religionem ingrederetur, duplex matrimonium contraxisset, & neutri debitum reddidisset, Promotores Fidei eum peccasse dixerunt, quia constabat de uxorum consensu. Multa attulerunt Postulatores, ut difficultati satisfacerent, quibus accesserunt suffragia Academiarum Parisiensis, Salmanticensis, & Patavinæ; sed expectandum est judicium sacræ Congregationis. Continentiam maritalem *donum Dei esse* affirmavit S. Augustinus (*f*), & Volaterranus (*g*) narrat, S. Franciscam Romanam, ut urentem libidinem reprimeret, cum viro debitum conjugale petenti redderet, ardens laridum ad uterum applicasse, quod ad insigne Castitatis conjugalis exemplum referunt Auditores Rotæ in relat. causæ ipsius. Suadet Apostolus *1. ad Cor. 7.*, ut conjuges ad tempus se contineant, ut orationi vacent, & jejunio, adeoque, deficiente incontinentiæ periculo, heroicum est se continere per totam vitam, ut explicant Estius, & Cornelius a Lapide. Profecto Ecclesia indulget conjugibus, ut per duos menses primam debiti redditionem suspendant deliberaturi, an velint Religionem ingredi. Et Tobias junior, *Tob. 6.*, & 8., suadente Angelo Raphaele, tribus diebus cum Sara uxore orationi vacavit, antequam matrimonium consummaret. Quorum exemplo se conformarunt S. Birgitta, & Ulfo vir, ut dicitur in bull. Canoniz. ejusdem. Quæ quidem omnia probant Castitatis conjugalis in matrimonio consummato excellentiam. Et ex his Postulatores causæ B. Petri Forerii adversus Promotoris Fidei oppositiones demonstrarunt, eum non imprudenter pluribus conjugatis continentiam suasisse.

a opusc. 17. de cælib. Sacerd. c. 3. oper. to. 3.

b in 4. sent. dist. 30. qu. 2. ar. 1. quæstiunc. 2. ad 2.

c ad an. 450 n. 17. & ad an. 453. n. 20

d ad diem 9. Januar.

e de not. & sign. sanct. sect. 6. c. 6. pag. 476. & seqq.

f de contin. c. 1. col. 297 oper. to. 6.

g lib. 22. comment. Urbano. in Urbano V.

59 S. Hieronymus (*h*) pluribus exemplis ostendit, Castitatem vidualem, idest abstinentiam ab aliis nuptiis, etiam apud Ethnicos in magna fuisse existimatione. Vidua jure civili jubebatur, virum defunctum per annum lugere, & a nuptiis abstinere; quod tamen sacri Canones relaxarunt, licet Ecclesia, interdicta Parocho benedictione secundarum nuptiarum, has æque, ac primas non probet. Scribit S. Augustinus (*i*), viduitatem præferendam esse secundis nuptiis, has tamen non improbandas. Porro post heroicas in viduitate res gestas nonnullæ viduæ inter Sanctas relatæ fuerunt, ut Elisabetha, Hedvvigis, Birgitta, & Francisca Romana.

60. 61 Superest inquirendum, quomodo virginitas probari possit, cum de hac interdum in causis Servorum Dei agatur. Plura describunt Medici Virginitatis signa, quæ legi possunt apud Gasparem a Rejes (*k*), & Zacchiam (*l*). Auditores Rotæ in relat. caus. S. Thomæ de Villanova (*m*) Virginitatis probationem desumpserunt ex concordi omnium consensu: in relatione caus. S. Pii V. (*n*) multum detulerunt attestationibus Confessariorum testibus ex publica voce, & fama, & relationibus Chirurgorum, qui cadaver secuerant: addiderunt conjecturas desumptas ex ingressu in Religionem ab ineunte ætate, ex voto Castitatis, ex odio adversus vitia carnis, ex pudore eximio, & similibus. In relat. caus. S. Philippi Nerii servatam ab eo virginitatem asseruerunt ex eo, quod mulieribus

h In Jovin. lib. 1. col. 310. oper. to. 2.

i in lib. de dono vid. c. 4. col. 371 oper. to. 6.

k jucundar. qu. elysio campo qu. 38. & 39.

l In qu. medico-legal. lib. 4. tit. 2. qu. 1. & seq.

m tit. de Castitate pag. 619. & seqq.

n tit. de temperantia.

lieribus sollicitantibus strenue restiterit, & verbis, ac factis candorem puritatis semper ostenderit, & omnibus insinuaverit, quin etiam ex eo quod ipsemet quibusdam manifestaverit, se Castitatem perpetuo conservasse: absurdum quippe esset, non præstare fidem dictis eorum, de quorum sanctitate ex tot aliis constat documentis. Ex his omnibus apparet, rem esse difficilis probationis, & in ea per conjecturas procedendum esse, pluresque conjungi debere, ut de servata Virginitate judicium ferri possit. Profecto S. Ambrosius (*a*), cum Virginitatem sui fratris prædicaret, probationem a conjecturis, & præsumptionibus desumpsit. Et ita se gessit S. Gregorius Nazianz. (*b*), extollens Virginitatem S. Basilii. Tandem si quæ stuprum per vim patiatur, Virginitatis prærogativam non amittit. *Si invitam jusseris violari*, ait S. Lucia ad Tyrannum, *Castitas mihi duplicabitur ad coronam*; nam juxta doctrinam D. Tho. (*c*) integritas corporis per accidens se habet ad Virginitatem.

a in ejus orat. funebri lib. 1. n. 52. col. 1128 oper. to. 2.

b orat. 20. de laudib. S. Basilii M.

c 2. 2. qu. 152. ar. 1.

CAPUT XXV.

De Oratione, & ejusdem speciebus; & ejus necessitate in Dei Servis beatificandis, & canonizandis.

1 Fides est fundamentum orationis: unde Apostolus *ad Rom.* 10. *Quomodo*, inquit, *invocabunt, in quem non crediderunt*. Affectus vero orandi, cum procedat ex impulsu colendi Deum, est actus a religione elicitus, cujus munus est colere Deum, ut docet S. Tho. (*d*), quin etiam Card. Bona (*e*) affirmat, omnium virtutum actus in oratione exerceri.

2 Orationis studium in Canonizandis maximopere commendari docent Card. de Lauræa (*f*), Matthæucius (*g*), & Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Paschalis Baylon, Felicis a Cantalicio, aliorumque plurium, & desumitur ex bull. Canoniz. SS. Thomæ Episcopi Herfordiensis (*h*), Ludovici Tolosani (*i*), & aliorum.

d 2. 2. qu. 83. art. 3. & qu. 81. ar. 5.

e in tract. de princip. vitæ Christ. par. 1. c. 50.

f in 3. sent. to. 2. disp. 32. art. 9. §. unic. n. 136.

g in pract. Theologo-Can. tit. 2. c. 3. §. 2. 2 n. 22. ad 27.

h const. 60. pag. 132. cod. canoniz.

i const. 56. pag. 123. eod. cod.

3 &c. Juxta S. Joannem Damascenum oratio dicitur ascensio mentis ad Deum, vel juxta S. Basilium collocutio cum Deo. Dividitur vero in mentalem, & vocalem; in meditativam, & contemplativam; in publicam, & privatam; in Orationem laudis, gratiarum actionis, & petitionis. Vocalis est, quæ voce exprimitur, ita tamen ut mens ori conjuncta sit, ut monet S. Augustinus (*k*). Mentalis sine voce sensibili peragitur. Meditativa est attenta cogitatio alicujus Mysterii Fidei, vel cujuslibet rei revelatæ, & fit ratiocinando, & procedendo ab una re ad aliam. Contemplativa definitur a S. Tho. (*l*) *Contemplatio Divinæ veritatis*. In qua quidem intervenit actus intellectus credendo, & meditando veritatem; & voluntatis, eamdem veritatem diligendo, uti docet idem S. Doctor (*m*). Publica est, quæ fit ab Ecclesiæ Ministris nomine ejusdem: privata fit a persona privata pro se, vel pro aliis. Oratio laudis, gratiarum actionis, & petitionis dignoscitur ex terminis, & ex pluribus Scripturæ locis.

k in psalm. 118. serm. 29. n. 1. col. 1373. oper. to. 4.

l 2. 2. qu. 180. art. 4.

m loc. cit. art. 1.

8 &c. His prælibatis, indubitatum est ex D. Tho. (*n*), & aliis, orationem necessariam esse ad salutem æternam consequendam, & orationem vocalem utilem esse. Solum disputant Theologi, an adsit præceptum privatæ Orationis vocalis. Negat Suarez (*o*), cum præceptum orandi sufficienter adimpleri possit per Orationem mentalem, quod etiam sentire videtur S. Thomas (*p*). Affirmat contra Card. de Lauræa (*q*) ex illo Christi *Luc.* 11. *Cum oratis, dicite: Pater noster &c.* Quidquid sit de hac controversia, in Beatificando, aut Canonizando non cujuscumque vocalis Orationis ratio haberi potest, sed tantum excellentis, & perfectæ, ideoque heroicæ, pro qua necessaria quidem est attentio quoad verba, horum sensum, & quoad finem,

n in 4. dist. 15. qu. 4. ar. 1 quæstiunc. 3

o de relig. to. 2. lib. 3. de orat. vocal. in communi c. 6.

p 2. 2. qu. 83. art. 12.

q opusc. 1. de Orat. c. 7

nem, sed hæc, utpote interna, ab Ecclesia directe cognosci nequeunt; ideoque excellentia Orationis vocalis indirecte ab actibus externis hauriri potest, puta ex lacrymis, ex corporis compositione, ex loco, tempore, & assiduitate orationis, ut explicat Scacchus (*a*); sed assiduitas non est certo tempori alligata, ut innuit S. Augustinus, & post ipsum S. Tho. (*b*), & alii. Plura hujusmodi orationis exempla cumulari possent: illustria de SS. Luca juniori Thaumaturgo, Romualdo, Pio V, Simeone juniori Stylita, & Stephano Fundatore Ordinis Grandimontensis, legi possunt apud Bollandianos. Ex quibus sane exemplis ii, qui in causis Beatificationis, & Canonizationis suffragium præstare debent, dignoscere poterunt quænam privata vocalis Oratio excellens, perfecta, & heroica dici possit, deducto ab actibus externis argumento. Cum vero in Oratione animadvertendum sit, quis oretur; Oratio enim ad Deum dirigitur, ut ad causam primam, & auctorem Gratiæ, & Gloriæ, ac beneficiorum omnium; ad Sanctos vero, ut pro nobis apud ipsum intercedant, hic exponere juvat controversiam in Congregatione rituum excitatam, & ex incongrua intercessoris invocatione petitam.

a de not. & sign. sanct. sect. 5. c. 4.
b loc. cit. art. 14.

17 &c. Quædam Dei Serva in ditione Florentina se privata vocali oratione commendaverat Fr. Hieronymo Savonarolæ defuncto. Eam peccasse dixit Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor; nam licet pro Savonarola plures editæ fuissent apologiæ, constabat nihilominus eumdem, duosque socios fuisse brachio sæculari traditos, strangulatos, & combustos Florentiæ, postquam Judices ab Alexandro VI. delegati processum adversus ipsos ediderant. Præterea non obtemperasse mandatis Pontificiis, prophetam se a Deo missum dixisse, & alia patrasse, de quibus Raynaldus (*c*), & Spondanus (*d*). Reposuerunt Postulatores, non esse exploratum, Dei Servam preces exhibuisse Savonarolæ: tum asseruerunt, hunc viventem fama sanctitatis claruisse, testibus Philippo Comineo, Gotofredo, aliisque pluribus: item in communione Romanæ Ecclesiæ, susceptisque Sacramentis, & Indulgentia plenaria obiisse, juxta Joannem Picum, & alios: adeoque Dei Servam per illas preces non peccasse; cum juxta Suarez (*e*) a peccato excusetur, qui private colit defunctum, de cujus æterna salute opinio adsit valde probabilis. Addiderunt, etiam S. Philippum Nerium in sacrario sui cubiculi retinuisse imaginem Savonarolæ radiato capite depictam, cumque acris de doctrina, & libris ejusdem controversia agitaretur, Deum orasse, ne opera hæc prohiberentur, Deoque revelante, cognovisse non esse prohibita, ut habetur in ejus vita a Gallonio scripta. Major suffragantium numerus vim responsionis confitebatur; sed cum de causa Savonarolæ, ac sociorum simul obiter nonnulli verba facere cœpissent, Benedictus XIII, ne quæstio de eorum condemnatione revivisceret, imposito silentio super illis Servæ Dei precibus, decrevit, ut ad ulteriora procederetur, quod confirmavit Clemens XII.

c in annal. ad an. 1497 n. 17. & seq.
d in contin. annal. Baronii ad an. 1498. n. 7. & 8.
e de relig. to. 2. l. 1. c. 10. sub n. 24

21 Privatæ vocali Orationi succedit publica, & communis, de qua S. Thom. (*f*) *oportet*, ait, *quod talis Oratio innotescat toti populo, pro quo profertur*. Ecclesia hujusmodi Orationem nonnullis præcepit, ut Officium Divinum Clericis, & Religiosis. In re, de qua nunc agitur, nil superesse videtur adnotandum, cum publicæ vocali Orationi applicari possint, quæ dicta sunt de privata. Si quis excellentiam hujus publicæ Orationis dignoscere cupiat, adeat bullas Canoniz. SS. Petri de Morono, & Ludovici Episcopi Tolosani, ac Legendam S. Francisci a S. Bonaventura editam.

f 2. 2. qu. 83. ar. 12.

CAPUT XXVI.

De mentali Oratione; triplici vita, activa, contemplativa, & mixta: statibus incipientium, proficientium, & perfectorum, & aliis nonnullis ad Orationem vocalem, & mentalem pertinentibus.

1 &c. Mentalis Oratio vocalem antecellit, juxta S. Tho.(a) Et David quidem *Psal.* 138. dicebat: *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo*, & similia alibi. Necessariam esse omnibus Orationem, constat *Eccl.* 18., & *Luc.* 18. *Oportet semper orare, & non deficere*, & S. Joannes Chrys. (b) *Quicumque*, ait, *Deum non precatur ... mortuus est*. Disputant Theologi, an ullum sit præceptum Orationis mentalis. Qua quidem in re satis est, ut nonnulla attingantur. Meditatio non est pro salute æterna simpliciter necessaria. Christus enim interrogatus: *Quid faciendo vitam æternam possidebo?* respondit: *serva mandata*. Legi possunt Suar.(c), Theophilus Raynaud. (d), & Hurtad.(e), apud quem temeritate notatur propositio asserens, neminem salvari posse, nisi quotidie per aliquod tempus vacet Orationi mentali. Nec ullum datur universale præceptum Orationis mentalis; sed Divino, & naturali præcepto orandi Deum satisfit per Orationem mentalem, aut vocalem: excipiuntur tamen ii, qui speciali voto, vel Instituto ad mentalem obligantur. Necessaria tamen potest esse *secundum quid*, ut loquuntur Theologi, ac de consilio saltem implicito, ad obtinendam perfectionem, sed potissimum quoad Religiosos, ut fatetur Hurtado (f).

4 &c. Ut id facilius explicetur, prænotandum est primo, triplicem esse vitam; activam, contemplativam, & mixtam: Contemplativam præferendam activæ: mixtam vero esse utraque perfectiorem. Enimvero, qui continuo operum misericordiæ, & virtutum erga Deum, & Proximum exercitio vacant, vitam activam agere dicuntur. Contemplativam ducunt, qui considerationi Dei, ac Divinorum, & rerum omnium revelatarum sincere addicti sunt. Demum, qui hæc omnia peragunt, vitam mixtam trahere dicuntur. Omnia fuse persequitur incertus Auctor *tract. de modo bene vivendi inter opera S. Bernardi*. Vitam contemplativam perfectiorem esse activa desumitur ex S. Gregorio (g), & fuse docent SS. Augustinus (h), & Thomas (i), animadvertentes, Christum amatum fuisse a Petro plus ceteris, per quem significatur vita activa: sed plus ceteris a Christo dilectum Joannem, per quem denotatur vita contemplativa. Demum excellentior est vita mixta, quia ex utraque consurgit, & in utraque se exercuit Christus, & post ipsum Apostoli, aliique Sancti. Consentit S. Augustinus (k), qui expendens illud Apostoli, *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*, addit, Episcopum vacare debere vitæ mixtæ, & hanc se elegisse fatetur S. Gregorius Nazianz. (l). De hac vita insignia referuntur in bull. Canoniz. S. Cajetani. Prænotandum secundo: Theologos de Oratione agentes sæpe loqui de triplici statu; incipientium, proficientium, & perfectorum: necnon de triplici via, purgativa, illuminativa, & unitiva. Quocirca Innocentius XI. inter alias proscripsit hanc Michaelis de Molinos propositionem: *Tres illæ viæ ... sunt absurdum maximum, quod dictum fuerit in Mystica*. Porro incipientes sunt, qui justificationem obtinuerunt, sed passiones ita moderatas non habent, ut tentationes facile superent: ad hos pertinet via purgativa. Proficientes habent passiones aliquantum moderatas, ut facile a peccatis mortalibus, non a venialibus abstineant: & ad hoc spectat via illuminativa. Perfecti demum pace fruuntur, & in Deum principaliter inten-

a 2. 2. qu. 182. art. 2. ad 3.
b hom. 1. de precat. pag. 780. oper. to. 2.
c to. 2. de relig. lib. 2. c. 4.
d tom. 15. suor. oper. in opere cui titulus: *Heteroclita spiritualia* pag. 158.
e tract. de vero Martyr. digress. 4. de Choro Ecclesiast. sect. 2. pag. 304.
f loc. cit. pag. 305.

g in Ezech. lib. 2. hom. 2. n. 9. col. 1324. oper. to. 1.
h in Joann. tract. 124. n. 4. col. 820 oper. to. 3.
i 1. par. qu. 20. art. 4. ad 3.
k de civit. Dei lib. 19. cap. 19. col. 563. oper. to. 7.
l apud Boll. land. to. 2. ad diem 9. Maji cap. 2. pag. 432.

tendunt: & ad hos pertinet via unitiva. Hæc fuse explicat Suarez (*a*), & clare desumuntur ex D. Thoma (*b*). Prænotandum est tertio: per meditationem acquiri aliquam conjunctionem cum Deo; sed per contemplationem perfectos contemplativos Deo perfecte uniri, & hanc unionem dici *mysticam*, de qua plura S. Gregorius Nazianz. (*c*). Eadem facit unum unitate spiritus inter Deum, & animam: *Qui autem adhæret Domino*, ait Apost. 1. *ad Cor.6.*, *unus spiritus est*. Causæ morales, & proximæ unionis ex parte animæ juxta D. Tho. (*d*) sunt perfecta contemplatio, & perfecta Caritas. Ex parte Dei est influxus ejus in animam per dona Spiritus Sancti; illuminans intellectum ad se sublimius cognoscendum, & inflammans voluntatem ad ardentius amandum. Plura videri possunt in bull. Canoniz. S. Rosæ Limanæ. Prænotandum quarto, duplicem a Mysticis distingui contemplationem, acquisitam videlicet, & infusam, & hanc appellant mysticam Theologiam, desponsationem animæ cum Deo, & similia. Describitur: *Simplex intellectualis intuitus cum sapida dilectione Divinorum, aliorumque revelatorum, procedens a Deo speciali modo applicante intellectum ad intuendum, & voluntatem ad intelligendum ea revelata, & concurrente ad eos actus per dona Spiritus Sancti, Intellectum, & Sapientiam cum magna illustratione intellectus, & inflammatione voluntatis*. Hæc dona explicat S. Thomas (*e*). Docent Theologi, utramque contemplationem in pluribus convenire, cum utraque in subjecto contemplante nonnullas dispositiones requirat; sed differre in pluribus, cum infusa multo plures in eodem subjecto dispositiones exigat. Docent præterea, infusam contemplationem interdum concedi perfectis, aliquando non perfectis, ut incipientibus, & proficientibus, de qua re S. Gregorius (*f*).

a to. 2. de relig. lib. 2. de Orat. c. 11. n. 3.

b 2. 2. qu. 24. ar. 9.

c or. 11.

d in 3. part. qu. 6. art. 6. ad 1.

e 2. 2. qu. 8. art. 1.

f l. 2. homil. 5. in Ezechiel. o. 19. col. 1361. oper. to. 1.

8 Hæc ex Card. de Lauræa desumpta huc allata sunt, non animo agendi ex professo de Oratione, vel de contemplativis, aut statuendi, hos dumtaxat inter Beatos, & Sanctos esse referendos, cum in horum numero sint etiam plerique non contemplativi, ut idem Card. notavit: sed ut Consultores Congregationis rituum compendium præ oculis habere possint pertinens ad meditationem, & contemplationem, cum de his non solum agatur in causis Servorum Dei contemplativorum, sed etiam in causis eorum, qui contemplativi non fuerunt; nam juxta D. Tho. (*g*) contemplari refertur ad actum: esse contemplativum denotat habitum.

9 Confessariorum, & Directorum spiritualium examen valde conferre potest in causis Servorum Dei ad dignoscendas eorumdem meditationes, & contemplationes. Poterunt etiam agnosci ex iis, quæ Servi Dei de propriis meditationibus, & contemplationibus, superiorum jussu, scripserint, ut colligere est ex secunda relatione Auditorum Rotæ de virtutibus S. Teresiæ. Deficientibus his probationibus, cum judicium desumendum sit ab externis, desumi poterit ab ecstasibus, & raptibus, si forte contingant, quemadmodum in S. Francisco contigisse refert S. Bonaventura (*h*). Item ex tempore, quo Servi Dei in meditatione, & contemplatione permanent. Profecto mentalis Oratio, quæcumque sit, diu durare non solet; dicitur enim Apocal.8. *Factum est silentium in cælo quasi media hora*, quod de contemplatione explicat S. Gregorius (*l*). Hæc regulariter intelligenda sunt de acquisita; nam infusa durat, quamdiu a Deo conservatur, ut explicat Card. de Lauræa (*k*), & constat ex bull. Canonizat. SS. Ludovici Bertrandi, Paschalis Baylon, & Petri de Alcantara; ex relat. caus. S. Francisci Xaverii; & ex processibus causæ S. Aloysii Gonzagæ.

10 &c. Attendendæ quoque videntur aliæ externæ circumstantiæ, ut, si Dei Servus orans ostenderit vultum

g 2. 2. qu. 81. art. 1. ad 5.

h In ejus legenda c. 10. pag. 312. oper. to. 7.

l loc. cit. homil. 2. n. 14. col. 1327

k opusc. 2. cap. 12. & opusc. 6. c. 10. de Orat.

tamquam flamma accensum, veluti de S. Aloysio testatus est Ven. Card. Bellarminus in ejus causa; vel si tempore hyemis in oratione perstiterit, quin frigore affligeretur, sicuti de eodem scribit P. Platus in ejus vita. De lacrymis tam in Oratione vocali, quam in mentali effusis ratio habenda est. Celebres sunt lacrymarum gratia Abbates Paulus Nazarbensis, & Thallelæus Cilix apud Rosvveydum (*a*). Eodem dono claruisse S. Laurentium Justinianum testatur Bernardus Justinianus in ejus vita. Insignia de S. Thoma Aquinate, & Poppone, videre est apud Bollandian. Alia exempla suppeditat vetus, & novum testamentum. Docent Ascetici, momentum non in lacrymis, sed in earum fine constituendum esse, & cavenda duo extrema, complacentiæ scilicet, & arrogantiæ, pusillanimitatis, & diffidentiæ. Legatur Cardinalis Bona. Abbas Blosius monet in lacrymis modum adhibendum esse, & Stephanus Tornacensis: *In Oratione*, inquit, *lacrymæ spontaneæ ne rejiciantur spontanee, ne cogantur invitæ*, neve sint hominum spectacula. Plura edisserunt Joannes Climacus, & Theophilus Raynaudus. Ex quibus omnibus perspicuum est, non affectatum lacrymarum profluvium esse excellentis Orationis argumentum. Videatur Ven. Ludovicus a Ponte (*b*). Aliquando Deus in Sanctis suis mirabilis splendore vultus, & consimilibus signis manifestare dignatus est, quam grata sibi, & accepta sit Servorum suorum Oratio. De S. Philippo Nerio legitur, quod *Sacrum faciens mira undique luce fulgere visus est*. Similia referuntur de SS. Martino Episcopo, & Rosa Limana, ac de B. Ambrosio Sansedonio. Duo hic supernaturalia signa referre juvat. In secunda relat. de virtutibus S. Teresiæ affirmant Auditores Rotæ, plures testes de visu deposuisse, ejus faciem, cum Orationi vacaret, solis instar sæpius resplenduisse. Angelus Victorius Medicus testatur, se in sectione cadaveris S. Philippi Nerii, inter alias supernaturales affectiones, invenisse duas costas ex Orationis, ac Divini amoris fervore fractas, ac ita divisas, ut pars a parte distaret.

a l. 10. c. 41. pag. 867.

b in opere, cui titulus: *Guida spirituale* tract. 1. de lacrym. c. 17

CAPUT XXVII.

De Sacramentorum frequentia, Pœnitentiæ videlicet, & Eucharistiæ in Servis Dei beatificandis, & canonizandis requisita.

1 &c. Sacramentorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ usus est internæ delectationis, & suavitatis signum, & ex eo consurgit religionis virtus in gradu heroico. Docet Scacchus (*c*), sacramenti Pœnitentiæ, non ex cæremonia, aut consuetudine, frequentiam esse maximum sanctitatis argumentum, licet Servi Dei peccata dumtaxat venialia commiserint: frequentem vero Eucharistiæ sumptionem in Canonizando, ac fere quotidianam Missæ celebrationem in Sacerdotibus, vel Episcopis pariter Canonizandis esse exquirendam. Addit, hanc sanctitatis notam ex frequenti Eucharistiæ sumptione, & quotidiana Missæ celebratione locum sibi vindicare, si conjuncta fuerit cum debitis circumstantiis, devotionis videlicet, & præparationis. Omnia hæc satis explorata sunt ex bullis Canoniz. SS. Birgittæ, Thomæ Aquinatis, Caroli Borromæi, & aliorum, necnon ex aliis Actis plurium causarum. Accedit ratio Theologica; licet enim peccata venialia non sint materia necessaria, sed tantum sufficiens sacramenti Pœnitentiæ, docet tamen Concilium Tridentinum *sess.* 14. *de Pænit. cap.* 5., utilem, & piam esse eorum confessionem; quam etiam antea insinuaverat S. Bonaventura (*d*). Et hujus confessionis exemplum extat in Act. S. Segolenæ Abbatissæ sæcul. VIII. apud Mabillon (*e*).

5. 6 Frequens Eucharistiæ communio in usu fuit apud antiquos Fideles, cum in Act. Apost. legatur. *Erant perseve-*

c de not. & sign. sanct. sect. 5. c. 3.

d in 4. sent. dist. 17. par. 3. ar. 2. q. 1.

e in sæc. 3. Bened. & in 1. præfat. ad illud.

severantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis. Sæculo Ecclesiæ quarto mos quotidie communicandi Romæ observabatur, teste S. Hieronymo (*a*): immo in toto Occidente, juxta S. Ambrosium (*b*). Et Concilium Tridentinum (*c*) non semel Fidelibus frequentem Communionem insinuat. Docet S. Tho. (*d*), utilem esse usum Eucharistiæ, cujus virtus est hominibus salutaris; magnam vero devotionem in sumente requiri. Consentit S. Bonaventura (*e*), & cohæret decretum ab Innocentio XI. editum 12. *Febr.* 1679. Ex his omnibus perspicuum est, frequentem, aut quotidianam Eucharistiæ sumptionem in Servis Dei Beatificandis, aut Canonizandis, de quorum virtutibus aliunde constat, argumentum esse sanctitatis, præcipue si Confessarii, aut Directores spirituales frequentiam consuluerint. Hæc tamen dicta ita intelligantur, ut si aliquando Dei Servus a quotidiana, & frequentissima Eucharistiæ sumptione, reverentiæ, & timoris gratia, abstinuerit, nullum inde adversus ejus sanctitatem, & in suscipienda Eucharistia fervorem desumi valeat argumentum, ut colligere est ex SS. Augustino (*f*), & Thoma (*g*). Joannes Major quotidianam commendat Communionem, si devotio inde augeatur: & Joannes Raulinus Cluniacensis Monachus sapienter monet, posse contingere, ut quis vacando a Sacramenti receptione, illud deinde reverentius sumat, sed cavendum, ne per hoc habituatio ad bonum, ut ipse loquitur subtrahatur. Docet quoque Roderic. fructuosius esse, impellente Caritate, Missam frequentius celebrare, quam præ timore, & reverentia omittere, cum quo concordat D. Tho. (*h*) Sed ex his prædicta non infirmantur, cum ea procedant non de longa abstinentia ab Eucharistia, sed de quadam intermissione ob timorem, & reverentiam erga augustissimum Sacramentum. Hæc locum habent etiam in frequenti, & quotidiana Missæ celebratione; si enim Apostolorum tempore Fideles quotidie Corpus Christi sumebant, asserendum quoque videtur, Sacerdotes, & Episcopos Missam quotidie celebrasse. De hoc testimonium perhibens S. Irenæus: *Ideo nos quoque*, ait, *offerre vult munus ad altare, frequenter sine intermissione*. Idipsum colligitur ex Act. S. Andreæ apud Surium (*i*), & ex S. Cypriano (*k*). Ferunt Card. Cajetanum *in comment. ad D.Tho.* docuisse, Sacerdotem numquam celebrantem ad summum peccare venialiter, sed hanc sententiam jussu S. Pii V. fuisse expunctam. Profecto Innocentius III. *in cap. Dolentes de celebr. Miss.* graviter increpat Presbyteros, & Prælatos, qui Missarum solemnia vix quater in anno celebrant. Et Concilium Tridentinum loquens de Presbyteris simplicibus *sess.23. de ref. cap.14.* hæc habet: *Curet Episcopus, ut ii, saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus, si autem Curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missam celebrent*. S. Tho. (*l*) improbat opinionem eorum, qui dicebant, Sacerdotem posse omnino a consecratione licite abstinere, nisi teneatur ex Cura sibi commissa celebrare, & sacramenta populo administrare. Quapropter ex quotidiana, vel fere quotidiana Missæ celebratione in causis Servorum Dei Sacerdotum, vel Episcoporum, indicium, & nota sanctitatis hauriri poterit.

7 S. Ignatium cum sociis Romæ primum, deinde in reliquis orbis Catholici partibus frequentem Confessionis, & Eucharistiæ usum restituisse, scribit P. Maffejus in ejus vita; Launojus tamen contendit, quod Parisiis ab aliis restitutum dumtaxat foverit. Quidquid de hoc sit, propagatio frequentiæ Sacramentorum S. Ignatio utique, ac Societati ab eo institutæ debetur, ut legitur in lectionibus Officii, quod in ejus festo celebratur. Sanctus quoque Cajetanus Sodales Oratorii Vicentini, cui ante suæ Religionis institutionem adscribi voluit, ad

a epist. 50. ad Pamach. n. 15. col. 225. oper. to.1.

b de Sacr. l.5.c.4.n.25 col.378. oper. to.2.

c sess.13.c.8

d 3. part. qu.80.ar.10

e in 4. sent. dist.12.par. 2. qu.1.

f epist. 54. col.125. oper. to.2.

g loc. cit. ad 3.

h loc. supra cit. ad 3.

i ad diem 30. Nov. to.6.

k epist. 77. col.329.

l in 3.part. qu.82.ar.10

ad frequentiam Sacramentorum induxit, ut dicitur in relat. Auditorum Rotæ, & bull. Canonizat. Qui plura de quotidiana Missæ celebratione desiderat, adeat Benedicti XIV. opus *de Sacrificio Missæ* (*a*).

a par.4.sect. 3. n.12.

8 Hic quæstio occurrit, an, & quomodo antiqui Monachi, Anachoretæ, Eremitæ, & Solitarii sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ susceperint, & quatenus aut non susceperint, aut raro, quomodo nonnulli inter Sanctos adscripti sint. Scacchus (*b*) quæstionem resolvit putans, eos a susceptione Sacramentorum excusari posse, *quando nec Christianorum loca frequentiora habebantur, nec Sacerdotum copia*; Verum, ut distincte procedatur, hanc difficultatem non ingerunt Monachi, qui in cœnobiis sub cura Abbatis degebant, nec Lauritæ, qui a cœnobiis pergebant ad habitandum in lauris, idest cellis separatis sub unius Præsidis cura, neque Inclusi, neque Solitarii, sive Eremitæ, qui non longe a monasteriis, aut vicis, vel oppidis vivebant; sed tantum Anachoretæ, & Solitarii, qui seorsum in speluncis, & antris, & a cœtu aliorum hominum semoti habitabant.

b de not.& sign. sanct. sect.6. c.5. pag.458.

9 &c. Monachi siquidem, licet juxta veterem disciplinam, ut plurimum laici essent, & præ humilitate ad sacros Ordines ascendere recusarent, in ecclesiam tamen conveniebant, & statis temporibus Sacerdotem advocabant, qui ipsis sacramenta ministraret, veluti referunt Palladius, & Rosvveydus. Additur, memoratam disciplinam non fuisse perpetuam, nec universalem. Nam cum, teste S. Cyrillo (*c*), Monachi ægre ferentes impudentiam quorumdam Presbyterorum, ad Sacramenta ipsis ministranda accedentium, Sacris assistere recusarent, hinc factum est, ut ex Monachis aliquis ad Sacerdotium assumi cœperit, qui illud ministerium obiret, ut colligitur ex vita S. Apollinis, seu Apollonii. Et cohærenter ad hæc Gennadius, & Rosvveydus quosdam memorant Monachos Sacerdotali charactere insignitos. Item, quamvis Arcani disciplina multa nobis celaverit sacramentalis Confessionis documenta: in eo tamen, quod ad Monachos attinet, testis est S. Basilius (*d*), eos hoc Sacramento usos fuisse: cum in regulis brevioribus moneat: *Peccata iis confiteri necesse est, quibus mysteriorum Dei concredita dispensatio est*. Ex his omnibus colligitur, Monachos sub Abbatis, vel Præsidis cura in cœnobiis commorantes, potuisse Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ commode percipere, & frequenter percepisse, cum *in lib. de vitis Patrum* Monachi dicantur Sabbati die, & Dominico ad Ecclesiam accedere consuevisse, quod asserit etiam S. Pastor Monachus apud Rufinum Aquilejensem.

c in ep. ad Episc. Lybiæ & Pentap.pag.211 to.5. par.2.

d regular. brev. 287. pag.516.to. 2. oper.

13. 14 Lauræ, teste S. Cyrillo (*e*), differebant a cœnobiis, quod in his vita communis, in illis separata in cellis distinctis ageretur. Advertit tamen Thomassinus, nemini licuisse e monasterio in lauras secedere, nisi prius in monasterio virtutibus excultus esset. Apud S. Cyrill. cit. (*f*) hæc erat vivendi ratio in lauris, ut quinque diebus hebdomadæ unusquisque in cella manens sileret, pane, & aqua, ac dactylis contentus; Sabbato, & Dominica in ecclesiam veniret, perceptaque Eucharistia, cocto uteretur in cœnobio, & sumeret parum vini, ut eruitur etiam ex vita S. Euthymii apud Surium (*g*), & Bolland. (*h*) adeoque degentes in lauris commoditate percipiendi Sacramenta non caruerunt, ut late prosequitur Giballinus. Laurarum exemplum extat adhuc in Monte Luco apud Spoletum, quem locum describit Pius II. (*i*), ibique nonnulli vivunt sub regula S. Isaac Abbatis, cujus meminit S. Gregorius (*k*), & Martyrol. Rom. (*l*). Hi Eremitæ subsunt Episcopo, sed habent Præpositum, cui obediunt. Plures sunt Laici, quam Sacerdotes: ecclesiam habent communem, in quam conveniunt, orant, & Sacramenta percipiunt. Differunt ab an-

e in vita S. Sabæ apud Suriū.

f in Euthymio apud Bolland.to. 2. ad diem 20. Jan.

g loc.cit.

h loc.cit.

i in comment. l. 2. pag.41.

k lib.3.dialog. c.14.

l ad diem 21.Aprilis.

antiquis Lauritis, quod non teneantur prius in monasterio se exercere, quam in Eremum secedant.

15. 16 Tres erant Inclusorum ordines. Primus Monachorum, qui permittente Abbate, se in cella monasterii includebant; alter pariter Monachorum, qui ex eadem permissione ad alium migrabant locum, in quo se includerent; tertius eorum, qui Divino impulsu non longe a monasteriis sub alicujus Patris spiritualis regimine se includebant. Horum vitam describit Palladius Galata apud Rosvveydum Giballinus vero, & Clericatus ostendunt eos commode potuisse Sacramenta percipere, & revera percepisse. Idem dicendum de Solitariis, seu Eremitis habitantibus non longe a monasteriis, vel vicis, aut pagis, cujus rei documenta videre est apud Contelorium, Cassianum, & Morinum. Concludendum itaque antiquos Monachos, & ceteros recensitos sacramenta frequenter sumpsisse, ut congestis exemplis illustrat Theophilus Raynaudus.

17 &c. Difficultas itaque reducitur ad solitarios Eremitas, sive Anachoretas, qui intrantes vastissimas solitudines, longissime ab urbibus, oppidis, & monasteriis incogniti omnino vivebant, de quibus S. Hieronymus, aliique veteres Scriptores, & quorum vitam describit Petrus Sutor. Hos ad ecclesiam accessisse, aut Presbyteris ad ipsos aditum patuisse probari nequit. Hinc difficultas invalescit, quomodo sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ reciperent. Testatur S. Augustinus (a), eos vitam sanctissimam duxisse: Pœnitentiæ itaque sacramento non indigebant, licet forte leviter peccassent, cum juxta Theologos peccata venialia non sint materia necessaria hujus Sacramenti. Quod si quis in peccatum lethale lapsus esset, credibile admodum est, a spelunca discessisse, ut conscientiam sacra Exomologesi expiaret, licet id ignoretur, neque enim omnia, quæ Servi Dei gesserunt, litteris consignata sunt, ut sapienter advertit Sarnellus. Quod ad sacram Communionem spectat, Sozomenus initia hujus solitariæ vitæ refert ad tempora persecutionum, quam subinde alii amplexi sunt. Jam vero testatur S. Basilius (b), hos omnes consuevisse panem consecratum secum deferre, quo reficerentur, quam disciplinam exornant Cardinales Baronius, & Bona. Rursus, teste Dionysio Alexandrino apud Eusebium, in more positum erat, ut ad absentes Eucharistia etiam per Laicos mitteretur; quod etiam eruitur ex Palladio. Quapropter alterutro ex his modis Anachoretæ in solitudinibus viventes sacram Communionem frequenter recipere poterant. Plura exempla colligit Clericatus, quibus ostenditur, vel pios, & religiosos homines, Spiritu Sancto dirigente, ad Solitarios accessisse, ut eis Sacramenta ministrarent; aut Angelos ipsos Eucharistiam præbuisse. Tandem Theologi, duce D. Thoma (c), docent, Communionem necessariam esse necessitate medii, vel in re, vel in voto. Quare affirmat Raynaudus, quod *alios* (Eremitas) *a frequentia communicandi excusabat defectus Sacerdotis, qui Sacramenta porrigeret; quæ tamen, cum se dabat occasio, sumebant avidissime*. Et, ut constet, Sanctos, de quibus loquimur, non fuisse a perceptione Sacramentorum undequaque segregatos, refert Palladius, Ptolemæum in eremum secessisse; *ubi ab alienatus a doctrina, & congressione virorum sanctorum, & utilitate, continua Sacramentorum communione, a recta via usque adeo recessit, ut, quod nonnulli dicunt impii, casu omnia fieri, is quoque infelix id fateretur*.

a l. 1. de morib. Eccles. c. 31. n. 66.

b in epist. ad Cæsariam 93. col. 186.

c 3. par. qu. 80. ar. 11. in corpore.

CAPUT XXVIII.

De Carnis, & Corporis mortificatione.

1 Nonnulla de jejuniis, & austeritatibus superius dicta sunt, cum de virtute temperantiæ ageretur

retur, sed cum, teste Scaccho, in causis Servorum Dei sedulo expendenda sit carnis mortificatio, idcirco expedit, ut alia de eadem adnectantur.

2.3 De jejunio dicitur *Tob.12. Bona est oratio cum jejunio*. Eoque usi sunt Ninivitæ, prædicante Jona, ac præcipiente Rege, quem Tirinus ait fuisse Sardanapalum. Prima cilicii mentio occurrit *Genes.37.*, cum illo Jacob se induisse dicitur, putans filium suum Joseph a feris devoratum. Frequens fuit cilicii usus Regi David, aliisque in veteri Testamento. Et S. Joannes Baptista *Matth. 3.* vestimentum de pilis camelorum, ac zonam pelliceam circa lumbos gestasse dicitur. Duplex quippe est ciliciorum forma: una est indumentum asperum e pilis caprarum, aut aliorum animalium contextum. Altera est catenula, duobus circiter ab hinc sæculis inventa, instar cinctorii ex filo ferreo, vel aurichalco, aut argento compacta.

4 &c. His generaliter præmissis, inquirendum est, quid sit mortificatio, in quibus consistat, an sit necessaria, quomodo Sancti ea usi sint, & quo pacto in Canonizandis requiratur. Mortificatio itaque est cura, & studium, adhibitis opportunis cautionibus, ne concupiscentia spiritui obsistat, eique dominetur, cum sane adversus ipsum gerat bellum quotidianum, ut innuunt SS. Petrus, & Paulus, quibus consentiunt Concilium Tridentinum (*a*), S. Prosper, seu Pomerius, & Cassianus. Consistit autem in abstinentia, jejunio, cilicio, vigilia, chameuniis, spontaneis verberationibus, vulgo *discipline*, & similibus, quibus caro affligitur, ut significat Apost. *1.ad Cor.9.*, & *2.ad Cor 6.*, cui obsequuntur SS.Hieronymus (*b*), Ambrosius (*c*), & Augustinus (*d*).

a In decreto de pec. cato Originali.

b In comment. ad epist. 1. ad Corinth.

c in 1. ad Corinth. c. 9. v. 27.

d in tract. de cantico novo c. 3.

7 &c. Nulla apud hos Patres, neque in antiquioribus Ecclesiæ monumentis occurrit mentio spontaneæ verberationis, adeoque dubium insurgit, an inter modos carnem mortificandi approbatos ab Ecclesia sit recensenda. Morinus flagrorum aliena manu usum admittit. Jacobus Boyleau *disciplinarum* sponte, seu propria manu inflictarum BB. Dominicum Loricatum, & Petrum Damianum facit auctores; contendens, flagra ante hos in usu fuisse, sed ita, ut quis ab alio vapularet, adeoque innuit, spontaneas disciplinas non esse omnino approbandas, præcipue cum oculis officiant, & super lumbos femorales inflictæ ad venerem incitent, ut ait ipse, & prosequuntur Meimbomius, & Bartholinus. Sed Card. Baronius (*e*) Damianum asserit, dumtaxat propagatorem; idemque Damianus quosdam Monachos hujusmodi *disciplinis* aversos confutavit. Iisdem usi sunt Guido Pompoſejanus, & S.Poppo Abbates, quod satis est, ne Dominicus, & Petrus auctores dicantur, ut notavit Mabillonius, cui adhæret Graveson. Sed quidquid sit de institutione, profecto antiquiores Regulæ monasticæ verberationes, & flagra in Monachum peccantem statuerunt, & juxta libros Pœnitentiales, aliquando Pœnitentes ad pedes Confessarii se prosternebant, ut virgis cæderentur. Similia leguntur in vita S.Ludovici Regis Galliæ apud Bolland. (*f*). Quapropter pius, & laudabilis est etiam usus spontanearum verberationum, ut prosequitur Mabillonius (*g*). Præcipue cum B. Petrus Damiani, aliique sanctitate insignes, illas in usu habuerint apud eumdem Mabill. (*h*), & Abbatem Guidonem Grandum: & Perusini, Rainerio Eremita Perusino monente, Imolenses, Bononienses, aliique huic usui morem gesserint, teste Sigonio. Spernendæ vero sunt oppositiones petitæ a detrimento oculorum, & incitamento ad libidinem: vix enim invenitur, qui hæc experiatur, quod si experiretur, deberet ab iis abstinere, aut locum verberationis mutare. Nec urget Constitutio Clementis VI. prohibens, ne de cetero Christifideles verberationibus utantur. Edita enim est adversus hæreticos Flagellantes, quorum depravatos mores, & impia, atque hæretica

e In annal. ad an. 1056. n. 7.

f ad diem 25. Aug. to. 5. pag. 547.

g præf. 1. ad sæc. VI. Bened. n. 41.

h loc. cit.

tica dogmata referunt Spondanus, & Josephus Binghamus. Ex qua proinde nihil inferri potest adversus piam Sanctorum consuetudinem se flagris percutiendi ad domandam concupiscentiam, ut fuse explicat Gretserus, qui etiam Joannem Gersonem accusat, quasi spontaneam verberationem, ut inhumanam, rejecerit. Sed advertit Theophilus Raynaudus, Gersonem non improbasse hunc usum, sed timuisse, ne sub umbra Pœnitentium, qui se cædentes S. Vincentium Ferrerium sequebantur, hæresis Flagellantium revivisceret. Porro spontaneas verberationes laudant Auditores Rotæ in relat. causæ S. Ludovici Bertrandi.

12. 13 Mortificatio carnis, præter jejunia, & cætera, quæ ab Ecclesia præcipiuntur, non est, juxta Bellarminum (a), necessaria ad salutem æternam, sed ad Christianam perfectionem assequendam, ut ab exemplo Apostoli argumentatur Estius, & desumitur ex S. Prospero, & ex aliis Patribus apud Dandinum, quibus consentit Rosignolius. Sic, ut quis Christiana temperantia præditus dicatur, non oportet, ut ab omnibus licitis voluptatibus abstineat, bene vero, si ad illius apicem aspiret, veluti ratiocinatur Card. de Aguirre.

a de septem verbis Domini l. 2. c.10.

14 &c. Quomodo autem in hac corporis afflictatione nonnulli Sancti se exercuerint, describit Theodoretus, ex quo intelligimus, S. Jacobum Nisibenum, interdicto sibi ignis usu toto vitæ tempore, humi discubuisse, nec aliis vestibus, quam pellibus caprinis usum fuisse: S. Julianum comedisse panem ex furfure miliario confectum, & fere ab omni potu abstinuisse. Similia refert de SS. Eusebio, Publio, aliisque pluribus, qui incredibili fere austeritate corpus macerarunt. Admirabilem abstinentiam S. Pauli Eremitæ, & quorumdam Monachorum testatur S. Hieronymus (b), qui mira etiam de S. Hilarione describit. Inediam, & vigilias S. Antonii describit S. Athanasius (c). Alia dat Card. de Lauræa. Concordant bull. Canoniz. SS. Bernardi, Edmundi Episcopi Cantuarien., & aliorum apud Scacchum, quibus addi possunt aliæ SS. Francisci Assisien., Petri de Alcant., & Rosæ Limanæ, cujus miras corporis macerationes exponit etiam laudatus Card. de Lauræa. Qui plura velit, adeat relationes Auditorum Rotæ in causis SS. Pii V, Caroli Borromæi, aliorumque plurium, necnon vitam S. Francisci Salesii, ex quibus profecto discimus, Canonizatos sive Pontifices, sive Confessores, sive Virgines macerationi corporis studuisse.

b n.5. col. 15. to. 2. op.

c in ejus vita apud Bolland. ad diem 17. Jan. to. 2. c.2. pag.123

18. 19 Superest expendendum, an, & quomodo in canonizando necessaria sit carnis, & corporis mortificatio, itaut, ea deficiente, ad ulteriora in causa non sit procedendum. Porro, si sermo sit de his, qui a corporis mortificatione adeo abstinuerunt, ut illud plus æquo dilexerint, & ultra necessitatem aluerint, eorum causa non poterit ulteriorem habere progressum, licet aliis eximiis operibus esset instructa. Et huc spectant, quæ de cura corporis habenda docuerunt SS. Gregorius Nazianz. (d), & Basilius. Idem dicendum videtur de iis, qui etsi corpori non nimis indulserint, ejus tamen macerationi non vacarunt, necessariæ, ut quis ad apicem Christianæ perfectionis deveniat, sine qua in Ecclesia militante nemo in album Sanctorum refertur. Addendum, difficillime, teste Gersonio, sine mortificatione viam aperiri contemplationi, quæ ex supradictis valde prodest sanctitati.

d orat. 44. oper. to. 1. pag. 705.

CAPUT XXIX.

De modo adhibendo in carnis, & corporis mortificatione.

1. 2 Mortificatio ad temperantiam pertinet. Mediocritas autem temperantiæ, sicut & aliarum virtutum, difficulter invenitur, cum uno dumtaxat modo attingatur, innumeris fere ab ea recedi

possit. Sed ut modus mortificationis adhibendæ in re, de qua nunc agitur, explicetur, sciendum est, corporis afflictiones non esse virtutes, sed instrumenta virtutum, ideoque cum debita moderatione exercendas. Postquam enim Apostolus ad Rom.12. dixerat: *Obsecro vos ... ut exhibeatis corpora vestra hostiam ... Deo placentem*, subjecit, *rationabile obsequium vestrum*. Addit Glossa interlinearis: *Cum discretione, ne quid nimis*. Et Lyranus *rationabile* explicat, corpus sic macerandum esse, ut servetur, & vitia excludantur. Consentit Theodoretus, & est communis Asceticorum sententia. Id enim fuse docent Rosignolius, S. Catharina Senensis, & alii.

3 Nec opus est, ut omnes corporis afflictiones in omnibus sint æquales. Quis enim asserat, non esse Canonizandos Dei Servos, qui jejunium sine cibo, & potu ad quadraginta dies, ut Moyses, & Elias, non protraxerint, & similia austerissima non peregerint, quæ quidem ab aliis Sanctis feliciter quidem; sed ex speciali Divino impulsu patrata fuerunt; & scripta sunt non ad imitationem, sed ut infinitam Dei potestatem, & sapientiam in iis predicemus? Nonnulli utique Sancti a vino, alii a carnibus semper abstinuerunt: sed quis Dei Servum reprehendat, qui rationabiliter, & moderate vinum biberit, aut carnes comederit? Profecto Apostolus 1.*ad Timoth*.5. modicum vini propter infirmitatem ei indulget: & S. Antoninus apud Bolland. (*a*) ob languores stomachi carnibus usus fuit. Quis spontaneas verberationes exquirat in causa Servi Dei, qui ut S.Gregorius (*b*) de se testatur, e lectulo surgere nequiret? aut quis omnium corporalium afflictionum usum exposcat in Servis Dei senibus, in quibus, ut scribit S. Hieronymus (*c*), *omnes virtutes corporis mutantur, &c, crescente sapientia, decrescunt jejunia, vigiliæ, &c.*

a tom.1.ad diem 2.Maji pag.328.

b epist. 35. lib.10. col. 1064. to.2. oper.

c ep.52. ad Nepotian. n.3.col.254 oper. to.1.

4 &c. Non sunt admittendæ abstinentiæ, & ceteræ corporis afflictiones, quæ proprio ministerio, aut aliis virtutibus impedimentum pariant. Sentit S. Basilius (*d*), ita amplectendam esse abstinentiam, ut eam cum corporis viribus commetiamur. Hanc sententiam pluribus illustrat Rosignolius. Et consentiunt SS. Hieronymus (*e*), Gregorius Magnus (*f*), & S. Thomas (*g*), asserens, peccare illum, qui per jejunia, vigilias, & similia se ineptum reddit ad debita opera exequenda. Suffragantur Guigo Abbas, & Sanctus Franciscus Salesius. Sed quid dicendum de iis, qui corpus ita affligunt, ut ab exercitio operum, quæ facere tenentur, non impediantur, sed mortem sibi accelerent, ut de quodam Abbate Myrogene legitur *in prato spirituali* Sophronii apud Rosvveydum; & de qua re se excusasse dicitur S. Bernardus (*h*). Quoad hoc plura docet Card. Cajetanus; sed quidquid sit de ejus doctrina, diversi sunt vitæ nostræ termini: alii scilicet supernaturales a Dei providentia constituti, *qui præteriri non poterunt Job*. 14. Alii naturales, unicuique pro variis corporis dispositionibus attributi; & isti arte produci possunt ad quemdam temporis articulum; Alii sunt, qui ab inopinatis casibus provenientes nullis temporis spatiis perstringuntur, quos Avicenna vocat *abbreviatos*, adeoque produci non posse docet Codronchius. His præmissis, primo docent Theologi, assumentem immodicas abstinentias, & similia, ut moriatur, vel ut breviores sibi constituat naturales vitæ terminos, graviter peccare. Secundo, probabile est, non tamen certum, ex dictis, & abstinentiis similibus eosdem terminos abbreviari, ut ex Hippocrate colligitur: quin etiam S. Paulus primus Eremita, aliique rigidissimi Pœnitentes vitam longius produxerunt. Tertio, licitum, & meritorium est amplecti asperum vitæ genus ob finem supernaturalem, licet inde mors celerius adventura prævideatur, dummodo non intendatur. Ita Azorius, Card. de

d c.4. Constit.Monast. pag.544.to. 2. oper.

e ep.125.ad Rusticum n.7.col.930 loc. cit.

f l.30. Moral. c.18. n. 63.col.984. to.1. oper.

g quodlib.5 art.18.

h l.1. c.8. n. 41. col. 1094.oper. vol.1.

de Lugo, aliique, afferentes exempla Sanctorum, & cœtuum Regularium a Sede Apostolica approbatorum, quibus addi possunt, quæ de S. Hilario Ep. Arelaten. leguntur apud Surium (*a*).

a ad diem 5. Maji n. 21. pag. 81.

7 Tandem in mortificationibus vitandum est vitium singularitatis, quod locum sibi vindicat potissimum in his, quæ palam fiunt, & quoad Dei Servos Regulares. *Fugite*, inquit S. Bernardus (*b*), *obstinationem*, *& nequissimum vitium singularitatis*. Idem insinuant S. Basilius (*c*), & Cassianus (*d*). De S. Joanne Climaco scribit Daniel Monachus: *In mensa nihil rejiciebat, quod a vitæ Religiosæ instituto non abhorrebat*. Quocirca SS. Thomas Aquinas, Ignatius, aliique Religiosi in album Sanctorum relati, ita se gessisse dicuntur, ut ab omni singularitate abstinuerint, ne ostentationis vitio inquinarentur. Demum idem S. Tho. (*e*) de vita Christi, & S. Joannis Baptistæ: *Utraque*, inquit, *vita est licita*, *& laudabilis*, *ut scilicet aliquis a consortio hominum segregatus abstinentiam servet*, *& ut in societate aliorum positus communi vita utatur*.

b ser. 1. domin. 6. post Pentec. n. 3. col. 945. oper. vol. 1.

c in reg. brev. c. 138. pag. 461. oper. to. 2.

d l. 5. c. 23.

e 3. par. qu. 40. ar. 2. ad 1.

8 &c. Concludendum itaque est, in Canonizandis ostendendas esse corporis mortificationes; sed quoad Servos Dei Regulares probandum est, eos non omisisse austeritates, a Regula præscriptas; in aliis attendendæ sunt uniuscujusque dispositiones, & circumstantiæ. Qui in assumendis mortificationibus cupit non errare, alios consulat, ut inculcat S. Basilius (*f*). Hinc Ascetici exposcunt in his consilium Magistri spiritualis, idque suadent Card. Bellarminus (*g*), S. Teresia, aliique, & sancitum est in Constitutionibus Societatis Jesu, & antea in Regula S. Benedicti. Magistri spiritualis est modo frenum, modo calcaria adhibere: & animadvertere, an revera subsistant impedimenta, ne quis hoc, vel illo asperitatis modo uti possit. Legi possunt relatio Rotalis in causa S. Aloysii Gonzagæ, & vita S. Simeonis junioris Stylitæ apud Bolland. (*h*). Præterea SS. Joannes Chrysost. (*i*) & Laurentius Justinianus voluntarias mortificationes summopere commendant. Qui igitur Congregationi ritituum adscripti sunt, omnia hæc sedulo perpendant, ut in his prudens ferant suffragium, memores semper, non esse procedendum ad ulteriora in causis Servorum Dei Confessorum, nisi constet de studio mortificationis carnis, & corporis. Nec faciles sint ad ferendum judicium de excessu, vel quatenus hic appareat, non facile putent, virtutum fulgorem ab eo offuscari. Nam, ut monet Jacobus Alvarez de Paz (*k*), aliqui *ad extraordinarium vitæ modum*, *& ad magnas corporis afflictationes* vocantur, *qui per gratiam multum supra naturam*, *& supra communes homines possunt*, *quos oportet suspicere*, *& regulis communibus non alligare*. Similia de Paula innuit S. Hieronymus (*l*), & de S. Carolo Borromæo Augustinus Valerius, dictus Cardinalis Veronæ. Jussu Innocentii IV. constructus fuit processus super vita, & miraculis cujusdam Servi Dei nomine Laurentii, Conversi, & Eremitæ. In hoc processu multa continentur huc spectantia: exemplar in appendices inseritur, ut ex miraculis, in eo expositis, dignoscatur, quam acceptæ fuerint Deo hujus Servi Dei pœnitentiæ.

f loc. cit.

g loc. cit.

h ad diem 24. Maji to. 5. pag. 113.

i homil. 11. in epist. ad Hebræos n. 3. pag. 115. oper. to. 12.

k to. 3. fol. 1247. in fin. c. 11.

l In ejus epith. oper. to. 2.

CAPUT XXX.

De inquisitione super ærumnis, & tribulationibus Servorum Dei, de quorum Beatificatione, & Canonizatione tractatur.

1 Ut iis, quæ super hac re alibi adnotata sunt (*m*), alia addantur, expendendum hic est, quid sint ærumnæ, & tribulationes, de quibus hic agitur: an Sancti, dum viverent, eas experti sint: quomodo toleraverint; demum, quid in his animadvertendum sit, quando Acta Servorum Dei pro Beatificatione, aut Canonizatione examinantur.

m l. 2. c. 41. & 42.

2 Ærumnæ itaque, & tribulationes, de quibus in præsenti, nonnullæ spectant ad partem sensitivam: eæque sunt morbi corporis, jactura Bonorum, famæ, amicorum, & cognatorum, tentationes carnis, Dæmonum vexationes, & persecutiones hominum. Aliæ ad partem rationalem, ut privatio Divinarum illuminationum, & inspirationum, ac consuetæ devotionis, tentationes contra Fidem, tentationes reprobationis, & desperationis, timor Divinæ derelictionis, animæ ariditas, & ingens scrupulorum multitudo: ut fuse docet Card. Bona (*a*).

3. &c. Porro Sanctos, dum viverent, fuisse iis affectos, constat ex historia patientissimi Jobi. Hic, licet Justus, a Satana, permittente Deo, undequaque impetitus, filiis, cæterisque Bonis spoliatus, morbo demum gravissimo percussus est. Uxor increpationes addidit, amici eum nequitiæ insimularunt, monentes, ut per pœnitentiam ad Deum reversus Divinam justitiam humilis agnosceret. Post hæc, cohibito Dæmonis astu, bonis omnibus cumulatus, felix ad Deum migravit. Hæc, quæ de B. Job. narrantur, parabolica, & conficta impie autumant Judæi, & Sectarii; sed inconcussam historiæ veritatem ex verbis Ezechielis *cap.* 14., & ex epistola S. Jacobi *cap.* 5. solide demonstrant D. Tho. (*b*), Titelman., Estius, & alii. Succedit historia Lazari ex novo Testamento desumpta. Ulceribus plenus, ad januam Divitis jacebat; sed post obitum ejus anima in sinum Abrahæ delata est, Dives vero in Inferno sepultus. Nonnulli Interpretes id existimant parabolam: alii probabilius; gravibusque fundamentis innixi asserunt esse historiam. Jobi, & Lazari ærumnas perpendit S. Joannes Chrys. (*c*), ac Jobum Martyribus comparat: Lazari vero cruciatus enumerans, ait, eum fuisse pauperrimum, totum ulcerosum, & ab omnibus derelictum: quod jacens ante fores Divitis, splendide epulantis, ab eodem despiceretur, nec ullum haberet solatium, cum etiam illo ævo obscura esset fides, & spes resurrectionis, quæ post Christum clara Fideles in doloribus roborat; quod hæc diu passus sit, quibus accessit jactura famæ, cum multi ipsum ob scelera afflictum existimarent. In omnibus tamen, velut alter Job, invictus permansit. Utraque hæc historia sufficere posset ad dignoscendas tribulationes justorum, & patientiam in iis perferendis. Addi possent ærumnæ Abrahami, Isaaci, & Jacobi; Sed juvat alia ex Actis Sanctorum exempla adducere, servata methodo in superioribus exposita.

6 &c. Morbi corporis aliquando ex naturalibus causis proveniunt, quibus sane multi, teste S. Gregorio (*d*), a peccato resipuerunt. Nonnumquam Deus eos immittit, ut homo ad Creatorem suum convertatur, vel ut Justi in eis perferendis mereantur, quod explicat S. Augustinus (*e*) apud Magistrum sententiarum. Henricus Suso Ord. Præd. apud Surium (*f*), Bolland. (*g*), & alios sanctitate celebris, refert, se Deum orasse, ut Elisabeth Staglin ejusdem Ordinis, morbo, quo opprimebatur, levaretur; & accepisse responsum, morbum illi immissum fuisse pro summa utilitate, ut scilicet in hac vita maximam gratiam, in futura multiplex præmium sibi compararet. Similia de B. Justina refert Theophilus Raynaud. (*h*), & leguntur in bull. Canoniz. SS. Ludovici Bertrandi, & Rosæ Limanæ. Aliquando ipsi Justi Deum exorarunt, ut morbis corporis afficerentur. Liduviges, sive Liduina, quam nonnulli Beatam appellant, Virgo Scheidamensis in Hollandia, servandæ virginitatis cupida Deum ardenter oravit, ut, si alia via avertendi conjugii non suppeteret, adversa valetudine teneretur. Voti compos facta miram morborum, dolorumque vim triginta & octo annis invicta patientia sustinuit. Cuncta exacte describunt Surius, & Bolland. (*i*), ejusque meminerunt Theophilus Raynaud. (*k*), & Cornelius a Lapide (*l*). Similia de B. Humiliana de

a tract. de discret. spirit. c. 13. n. 7

b in proleg. comment. super lib. Job to. 13. oper.

c hom. 1. in 2. ad Corinth. n. 5. to. 10. oper. pag. 424.

d par. 3. regul. pastoral. c. 12. to. 2. oper. col. 50.

e l. 4. dist. 15. ar. 1.

f in epist. dedic. ejus oper. ad Blosium.

g to. 2. Januarii ad diem 25. c. 37.

h in tract. de Martyr. per pest. par. 1. c. 1. n. 6. in fin.

i to. 2. Apr.

k loc. cit. n. 6.

l in c. 16. v. 21. Luc.

de Cerchiis referunt iidem Bolland. (a), alia videre est in bulla Canoniz. S. Rosæ Limanæ, & in relat. causæ S. Catharinæ de Ricciis. Interdum Deus permittit, ut morbi a Dæmone inferantur, neque enim Dæmon corporibus nocere potest, nisi Deus permittat, ut in illud *Matth.8. Dæmones rogabant..., si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum* notant SS. Joannes Chrysf. (b), & Petrus Chrysf. (c). Porro quod ad hos morbos spectat, B. Angela de Fulgineo de semetipsa testatur: *Corporis sunt tormenta innumera a multis Dæmonibus multipliciter excitata &c.* Horum morborum meminit Joannes Tanner; quomodo vero Dæmon sit eorum causa externa, explicant Franciscus Valesius, & Martinus del Rio.

a to.4.Maji ad diem 19.

b hom.28. alias 29. in Matth. n.3. to.7. oper. pag.337.

c serm.17.

9 &c. Longum nimis esset cuncta referre, quæ ad jacturam Bonorum famæ, amicorum, & cognatorum, necnon ad ludibria pertinent. Sufficiant, quæ de S. Teresia leguntur in secunda relat. Auditorum Rotæ, eam scilicet usque adeo ab omnibus derelictam fuisse, ut nemo ejus Confessiones audire vellet. S.Joannes de Deo, & B. Hieronymus Æmilianus in relationibus eorumdem Auditorum tot ludibriis expositi fuisse dicuntur, ut tamquam amentes excepti fuerint. Similia de S. Ludovico Francorum Rege leguntur in ejus vita apud Surium (d). Sed ut transeamus ad carnis tentationes, & Dæmonum persecutiones, quidam Monachus *in prato spirituali* a spiritu fornicationis adeo tentatus dicitur, ut e monasterio egressus libidini satisfacere quæsierit; sed lepra percussus rediit, Deo gratias referens, & dicens: *Idcirco Deus hac me castigatione percussit, ut anima mea salva sit*. Consimilia in eodem *prato spirituali* referuntur de Abbate Elia, & de S. Benedicto narrat S. Gregorius M. apud Bollandian. (e) Porro S. Vincentius Ferrerius mulierem, quam S. Benedictus concupivit, appellat gibbosam, sed unde id hauserit, incompertum est. Carnis igitur tentationibus anguntur Servi Dei, & quidem tam incipientes, quam proficientes, & perfecti, ut ostendunt Card. de Lauræa. & Rosignolius. Profecto Apostolus 1. *ad Cor.*7. de se ipso fatetur: *datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ*: quod ad veneris incitamenta refert verior sententia Theophilacti, D. Thomæ, & Lyrani; & contra Fabrum, & Erasmum affirmat Estius, & antea fassus fuerat S. Augustinus (f). Cur autem Dæmon tentationibus vehementius angat viros perfectos, explicat S. Joannes Chrysf. (g) Et S. Gregorius (h) docet, Deum permittere, ut viri sanctitate conspicui tentationibus carnis vexentur, quia *si, non tentante carne ad summa nos spiritus sublevaret, in superbiæ casu ipsa nos pejus sublevatione prosterneret*. Qui plura velit, adeat colloquium inter Palladium, & Abbatem Pachonem *in historia Lausiaca* ab eodem Palladio scripta apud Rosvveydum (i), ubi Pachon ex vehementissimis carnis tentationibus ad desperationem fere adactus testatur, se audivisse *vocem dicentem: Abi, Pachon, decerta. Ideo enim permisi in te tantam exerceri potestatem; ne tibi esset elatior, & arrogantior spiritus*.

d ad diem 25. Augusti n.20.

e c.1. n.2. to.3.Martii pag.278.

f l.6. contra Julian. c.23. n.70. to.10. oper. col.702.

g homil. 3. to.6. oper. pag.114.

h moral.19. c.6. to.1. oper. col. 609.

i l.8.

12 Benedictus XIV., cum Fidei Promotorem agebat, & nonnullorum Dei Servorum virtutes expendebantur, inverisimilia, & hyperbolica esse dixit dicta quorumdam testium, asserentium, nonnullos Dei Servos tanta castitate fulsisse, ut nec mentis, nec corporis rebellionem umquam senserint. Sed hæc juxta doctrinam S. Augustini (k) explicari possunt, non itaut excludatur a corporis membris lex repugnans legi mentis, sed ut excludatur delectatio, & assensus. Quod si huic explicationi verba testium, præcipue qui sint omni exceptione majores, ut Confessarii non cohæreant, sciendum est, quosdam Dei Servos, vel ad tempus, vel etiam per totam vitam ex gratia speciali non fuisse revera carnis tentationibus obnoxios. Id de Abbate Se-
reno

k l.1. retract. c.19. n.1. to.1. oper.col.29

reno testatur Cassianus, de Abbate Elia Palladius, de S.Teresia affirmarunt Auditores Rotæ in secunda relat. super ejus virtutibus, & de S. Aloysio Gonzaga testatus est Card. Bellarminus in processu Romano, cui consenserunt Auditores Rotæ in relat. causæ ejusdem. Verumtamen in examine causarum Canonizationis hoc privilegium, nec facile admittendum, nec absolute rejiciendum, præcipue si juratis Confessariorum assertionibus confirmetur, & aliæ virtutes in gradu heroico probentur. Cum etiam exclusa hac tentatione, aliis illi Servi Dei, dum viverent, angi potuerint, ut in simili advertit S. Thomas (*a*).

a 1. 2. qu. 74. art. 3. ad 2.

13 Sed ut ad institutum redeamus, Servi Dei non solum carnis tentationes, sed etiam, permittente Deo, multas a Dæmone vexationes passi sunt. De S. Hilarione scribit S. Hieronymus in ejus vita: *Multæ sunt tentationes ejus, & die, noctuque variæ Dæmonum insidiæ, quas si omnes narrare velim, modum excedam voluminis*. Et S. Antonius M. in vita a S. Athanasio scripta apud Bolland. (*b*) *Sæpe*, inquit, *me a Dæmonibus non denego verberatum*. Similia leguntur in bull. Canoniz. SS. Catharinæ Senen., & Philippi Nerii; necnon in relat. cauf. SS. Francisci Xaverii, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & Franciscæ Romanæ. Nec mirum, cum ipse Christus *Matth*.4. ad nostram instructionem se a Dæmone tentari permiserit.

b ad diem 17. Januar. c. 9. n. 53. to. 2. pag. 129.

14 Scriptum est *Luc*.21. *In patientia vestra possidebitis animas vestras*. Et S. Cyprianus, inquit (*c*), *Patientia ... facit humiles in prosperis, in adversis fortes, contra injurias, & contumelias mites*. Patientiæ, & mansuetudinis exempla passim occurrunt in Actis Sanctorum, cum persecutiones sustinerent. Porro persecutiones in Sanctos aliquando moverunt Gentiles, & Hæretici, & ad hanc persecutionis classem pertinent, quæ S. Franciscus Xaverius in Indiis, S. Jacobus de Marchia a Fraticellis hæreticis, S. Paschalis Baylon, in Britannia, & S. Didacus a Canariensibus passi sunt.

c in lib. de bono patientiæ col. 499.

15 Nonnumquam improbi Catholici Sanctos persecuti sunt. S. Gregorius M. in vita S. Benedicti refert, Florentium Presbyterum, & quosdam Monachos venenum ei propinasse. Huc spectant jurgia Fratris Eliæ Vicarii Generalis Ordinis Minorum adversus SS. Franciscum, & Antonium Patavinum, apud Waddingum (*d*), necnon calumniæ, & obtrectationes adversus S. Vincentium Ferrerium apud Bollandian. (*e*), & alia plura, quæ SS. Teresiæ, & Carolo Borromæo opposita referuntur in relat. Auditorum Rotæ. Item ea, quæ S. Joannes de cruce in Reformatione Ordinis Carmelitarum sustinuisse dicitur in Chronicis Ordinis.

d in Annal. Minor. ad an. 1230.

e to. 1. Apr. in ejus vita

16 &c. Interdum a viris probis, bonisque Catholicis, sed deceptis, Sancti persecutiones passi sunt. Ad hanc persecutionis classem reducuntur, quæ in relat. cauf. S. Philippi Nerii nonnulli Urbis Primates eidem sub Pontificibus Paulo IV, & Pio V. objecisse dicuntur, quod scilicet vanam gloriam affectaret, cum tempore Bacchanalium septem Urbis Ecclesias populi frequentia comitatus inviseret, & similia. In relat. cauf. S. Teresiæ legitur: *Ipsa, & ejus sociæ, sanctæ Inquisitionis officio, multa eis imponendo falsa, denunciatæ sunt*. Idem de S. Ignatio testantur Historici Societatis Jesu. Scribit Card. de Lauræa (*f*), nonnullos Dei Servos a Superioribus Ecclesiasticis deceptis aliquando injuste puniri. Legi potest vita Ven. Abbatis Berrerii, ex qua colligitur, ipsum odio nonnullorum e suis Monachis a quodam Apostolico Delegato per sententiam condemnatum, & dignitare privatum fuisse, ac omnia tamen septem annorum spatio patientissime sustinuisse. Majora referuntur in Actis causæ B. Josephi a Matre Dei Fundatoris Religionis Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum. Traductus dicitur ad tribunal sanctissimæ Inquisitionis una cum Assistentibus, Procurato-

f opusc. 6. de Oratione c. 5.

ratore Generali, & Secretario Religionis: inde Præsidis Generalis officium illi inhibitum, & ex aliena Religione Visitatores designati. Religio ab eo rite instituta cum emissione trium solemnium votorum redacta fuit instar Congregationis Oratorii a S. Philippo Nerio institutæ, data professis facultate eam deserendi, quam solum post ejus obitum Clemens XI. ad pristinum statum Regularem restituit. Ex his media in Urbe gestis, & auctoritate Pontificum, quodammodo approbatis multas, & graves animadversiones Promotor Fidei, & Consultores sacræ Congregationis adversus Beati innocentiam proposuerunt. Postulatores sæpe cogitarunt causam deserere; sed cum Divina favente clementia, constitisset, omnia sine illius culpa, sed ex falsis, licet probabilibus, quorumdam e sua Religione accusationibus contigisse, in veram tandem ejus laudem conversa sunt. Neque hinc injustitiæ accusari possunt, qui in hac re decreta fecerunt: Romanæ quippe urbis tribunalia, Pontificum Consiliarii, & ipsi Pontifices ex veritate, & justitia procedere satagunt; sed ex malitia hominum etiam coram ipsis justitia aliquando obruitur. Profecto S. Leo IX. calumniatorum opera factus est infensus B. Petro Damiani apud Baronium (*a*). Et S. Gregorius narrat (*b*) Sedem Apostolicam habuisse fidem iis, qui S. Equitium calumniati sunt, quod sine sufficienti doctrina, & legitima auctoritate munus Apostolicæ prædicationis suscepisset. Hæc vero non sunt, in quibus summorum Pontificum judicium Divino fultum præsidio falli nequit, & fieri potest, ut quis sine culpa condemnetur, & Judex sine injustitia condemnet. Sane Apostolus *ad Galat.* 2. testatur, se Petro restitisse, quod timens eos, qui ex circumcisione erant, legalia observaret. Id nonnulli sic componunt, ut & Petrus ab omni culpa fuerit immunis, cum Apostoli Legalibus uti potuerint: & Paulus merito reprehenderit, cum aliter judicantium errorem cohiberi non posse existimaverit. Legi potest Card. Baronius (*c*).

a ad ann. 1049. n. 12.

b l. 1. dialog. c. 4. to. 2. oper. col. 172.

c in Annal. ad an. 51. n. 33.

19 Succedunt ærumnæ, afflictiones, & purgationes, quæ partem rationalem afficiunt, privatio videlicet illuminationum, & inspirationum Divinarum, & aliæ superius recensitæ, de quibus egregie Rosignolius. Porro docent Mystici, Deum incipientibus, & imperfectis, aliquando supernaturalia dona, & suavitates liberaliter communicare, deinde spiritualem cognitionem, & sensibilem amorem, ac devotionem subtrahere, permissis prædictis tentationibus. S. Bonaventura (*d*) harum tentationum sex enumerat species. Cur autem his ærumnis affligantur animæ Justorum, explicat P. Thomas a Jesu. S. Bernardus (*e*) præcipuam subtractionis dulcedinis Gratiæ causam rejicit in superbiam. S. Bonaventura affirmat (*f*), quod *Deus purgat corda devotorum per subtractionem consolationis..., ut sic purgati aptiores fiant abundantiori gratiæ percipiendæ in præsenti, & gloriæ in futuro.* Et Card. de Lauræa fructum passivæ purgationis Justorum ait esse gratiæ augmentum, fortitudinem ad patiendum, unionem cum Deo, & æternæ gloriæ consecutionem; addit, etiam proficientes, & perfectos hisce tribulationibus esse obnoxios. Profecto in vita B. Coletæ apud Bollandian. (*g*) mentio fit spiritalis desolationis cujusdam Religiosæ, quam Beata suaviter induxit ad fortitudinem, & constantiam adversus tentationem. Easdem afflictiones sustinuerunt SS. Teresia, Maria Magdalena de Pazzis, aliique apud Thomam a Jesu. De iisdem, ac de remediis adhibendis agit Card. Federicus Borromæus.

d de profectu Relig. l. 2. c. 2. to. 3 oper. pag. 614.

e ser. 54. in Cantica n. 8. vol. 1. col. 1457.

f loc. cit.

g ad diem 6. Martii c. 15. n. 137.

20 Ut aliquid de scrupulis dicatur, conscientia ex parte operantis dividitur in rectam, erroneam, dubiam, probabilem, & scrupulosam: dubia est, cum quis anceps, & suspensus, neutri contradictionis parti adhærens, judicium retinet: si ex levibus, & fri-

frivolis rationibus judicium retineatur, non proprie dubia, sed scrupulosa conscientia dicitur. Scrupulositas, ut eam vocant, a pluribus oritur causis, de quibus late S. Antoninus (a). Sed ne conscientia, ut dicitur, vere timorata confundatur cum inaniter scrupulosa: qui habent vere timoratam, agnoscunt culpam, ubi non est, testibus S. Gregorio (b), aliisque; sed habent firmitatem cordis, vigilantiam, & sollicitudinem sine anxietate, imperturbati, & constantes tendunt per viam mandatorum Dei. Inaniter scrupulosi timent, comitem habent mentis inconstantiam, pusillanimitatem, tepiditatem, & omnis boni tædium, ut explicant Mareantius, Trithemius, & alii. S. Teresia, Alvarez de Paz, aliique censent, Deum permittere scrupulos, ut occupemur in virtutibus humilitatis, patientiæ, mansuetudinis, & caritatis. Scrupulos inter alios passi sunt SS. Dominicus, Bonaventura, Ignatius, Maria Magdalena de Pazzis, & Catharina Januensis, de quibus Joannes Pontas. Legi potest Card. Federicus Borromæus (c).

a in summ. Theol. tit. 3. c. 10. de conscientia §. 9.

b lib. 11. ep. 64. to. 2. col. 1159.

c loc. cit. l. 3. c. 6.

21. 22 Reliquum est, ut expendatur, quomodo omnes recensitas ærumnas Sancti toleraverint, & quid quoad eas animadvertendum sit, quando Acta Servorum Dei pro Beatificatione, & Canonizatione examinantur. De Sanctis omnibus prædicari potest illud Salomonis (d) *In paucis vexati, in multis bene disponentur &c.* Fides eos docuit, Deum tentare Servos suos, *Genes.* 22. Justum a peccatore mortificari, *Psal.* 36., & afflictionibus probari, sed Deum esse cum ipso, *Psal.* 30. Durum quandoque eis visum est, quod a bonis persecutionem paterentur, *Psal.* 54. Omnia tamen patientissime tulerunt, quod tribulatio patientiam perficit, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit, ut desumitur ex Actis Sanctorum, supra indicatis, & ex aliis pluribus, quin referantur exempla Patriarcharum, Prophetarum, & Apostolorum, de quibus fuse S. Hilarius (e). Ex Actis quoque Sanctorum eruitur, eos non solum adversa ab hominibus illata, sed etiam flagella Domini æquanimiter, ac patienter sustinuisse, Deo fidentes, Magistrorum spiritualium utentes consilio, patientiæ, & orationi vacantes. Huc quoque spectat doctrina Card. Federici Borromæi (f).

d Sap. 3. v. 5.

e In psalm. 138. pag. 506.

f l. 3. de Christianæ mentis jucunditate c. 8.

23 Ex alibi dictis Scribentes de Canonizatione asserunt in causis Canoniz. perpendendum esse, an Canonizandus, dum viveret, persecutiones passus sit, & quidem patienter. Pavinus in relat. Canoniz. S. Bonaventuræ, & Rotæ Auditores in relat. caus. Sanctæ Franciscæ Rom. sentiunt, hanc assertionem sibi vindicare locum, si qualitates personarum, temporis, loci, & modi vivendi potuerint esse persecutionibus obnoxiæ. Hæc sententia admittenda videtur dumtaxat quoad persecutiones ab hominibus illatas; sed cum ex dictis aliæ sint ærumnarum species, nulla forte causa Canoniz. inveniri potest, in qua de aliqua ex iisdem non sit differendum. *Oportuit pati Christum* (legitur in sacris Scripturis), & *ita intrare in gloriam suam*. Quocirca S. Bernardus (g) *per multas*, inquit, *tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei*. Sane in cit. caus. S. Franciscæ Rom., si defuerunt hominum persecutiones, non defuerunt aliæ tribulationes, & Dæmonis infestationes, quas fuse retulerunt iidem Auditores, & fusius descripsit ejus Confessarius apud Bollandian. (h) *Jesus habet nunc multos amatores gloriæ cælestis* (sunt verba Thomæ a Kempis, sive alterius Auctoris operis *de imitatione Christi*), *sed paucos bajulatores Crucis*. Inter paucos Beatificandi, & Canonizandi numerari debent: idcirco in eorum causis sedulo investigandum erit, an, & quas ærumnas, qua patientia, & caritate pratulerint: idque probandum per testes, qui cuncta bene noverint. Tolerantia, & victoria tribulationum partem rationalem respicientium probanda est testimonio Confessariorum,

g ser. 16. in psalm. Qui habitat n. 3. vol. 1. col. 880.

h tom. 2. Martii.

& Ma-

& Magistrorum spiritualium, aut scriptis ipsorum Dei Servorum, si Superiorum jussu vitam suam internam descripserint: quibus auctoritatem conciliabunt validiores aliæ quæcumque probationes per testes externos.

24 Demum affirmat Card. Bona, quod *persecutiones, & alia mala hujus vitæ maximum bonum sunt, & maxime diligendum*. Causam proximam tribulationum constituit Silvius in gloriæ Divinæ manifestatione. Utilitatem ostendit Ven. Bartholomæus de Martyribus Archiep. Bracaren.

CAPUT XXXI.

De nonnullis peculiariter advertendis quoad dignitatum Ecclesiasticarum adeptionem in causis Servorum Dei, qui eas, dum viverent, obtinuerunt.

1 &c. IN causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, qui dignitates Ecclesiasticas obtinuerunt, dum eorum virtutes expenduntur, juxta Scacchi sententiam sedulo inquirendum est, num dignitates optaverint, aut curaverint, num libentes, & volentes se in eas ingesserint, an inscii vocati sint, & inviti acceptaverint. Profecto S. Cornelius Papa, & Martyr apud S. Cyprianum (*a*) *vim passus est, ut Episcopatum exciperet*. Joannes Diaconus refert, Sanctum Gregorium fugam arripuisse, ne Pontifex consecraretur. Et S. Gregorius VII. de semetipso affirmat: *violentis manibus me in locum Apostolici regiminis rapuerunt*. Similia leguntur de Victore III., Gelasio II., & Gregorio X., quorum sanctitatem alibi commendavimus. Idem de S. Cælestino V. refert Franciscus Petrarca, de S. Pio V. habetur in bull. Canoniz., & apud Maffejum in ejus vita. Huc spectat factum S. Philippi Benitii, qui ut narrant Gianius, Ferrarius, aliique plures, cum toti Ordini Servorum B. Mariæ V. præsideret, ac cognovisset, quosdam e Cardinalibus, tunc de eligendo Pontifice diffidentibus, ipsum pro Pontifice proposuisse, discessit, & apud Montem Tuniatum delituit, donec alius eligeretur.

a epist. 52. ad Antonian. col. 150.

4 Similia contigerunt in electione ad dignitates Cardinalatus, & Episcopatus. S. Franciscus Borgia in bul. Canoniz., & apud alios primam non semel recusasse dicitur. Idem de S. Philippo Nerio referunt Auditores Rotæ in rel. caus. Ammonius Monachus apud Socratem auriculam sibi amputavit, & apud Palladium jurejurando affirmavit, se sibi linguam præcisurum, ne ad Episcopatum cogeretur. Apud eumdem Socratem Nilamnon cum cognovisset, Theophilum Alexandrinum advenisse, ut eum Episcopalibus insignibus exornaret, orans expiravit. Synesius, ne Episcopus fieret, se continentiæ, & Fidei inimicum simulavit. Idem fere de S. Ambrosio narrat S. Paulinus (*b*), affirmans quoque, se ad Episcopatum fuisse compulsum. Qui plura velit, adeat vitas SS. Malachiæ, Augustini, Fulgentii, & Anselmi. Accedunt exempla eorum, qui vel numquam, vel non nisi sero accedente Superiorum præcepto, oblatos Episcopatus acceptarunt. Ad primam classem pertinent SS. Bernardus, Thomas Aquinas, Bernardinus Senensis, & Vincentius Ferrerius: ad secundam SS. Laurentius Justinianus, & Andreas Corsinus, ac BB. Nicolaus Albergatus, & Petrus Damiani.

b epist. 2. n. 2. pag. 8.

5 Pontificiam dignitatem, & potestatem extollit S. Bernardus (*c*), affirmans inter alia, summum Pontificem esse Pastorem omnium Pastorum. Pius II, alloquens Cardinales a se creatos inquit: *Vos Consiliarii nostri, & Conjudices orbis terrarum eritis*. Alia de dignitate S. R. E. Cardinalium legi possunt *in Constitut.* 19. Eugenii IV. D. Paulus 2. *ad Cor.* 5. de se, aliisque Apostolis ait: *Pro Christo legatione fungimur*, & S. Leo Episcopos appellat *Ecclesiæ principes, & Apostolorum successores, ac potestatis illorum participes*. Similia de Episcopis tradit Concilium

c de considerat. l. 2. c. 8. col. 418 oper. vol. 1.

cilium Tridentinum (*a*), & Auctor libri de dignitate Sacerdotali in append. ad opera S. Ambrosii (*b*).

a sess. 23. c. 4. de sacram. Ord.

6. 7 Hinc colligitur, non modo illicitum esse has dignitates malis artibus adipisci, sed neque posse sine culpa desiderari, juxta illud S. Augustini: (*c*) *Locus superior ..., etsi teneatur, atque administretur, ut decet, tamen non decenter appetitur*. Et antea monuerat Apostolus ad Hæbr. 5. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron*. S. Thomas docet (*d*), in Episcopatu, adeoque in aliis recensitis dignitatibus considerari posse operationem, per quam consulitur Proximorum utilitati, gradus altitudinem, & honorem, qui altitudinem gradus comitatur; subdit, *præsumptuosum* esse appetere gradus celsitudinem; & quamvis secundum se laudabile sit appetere proximis prodesse; tamen hoc etiam esse *præsumptuosum*, cum annexam habeat gradus celsitudinem: docet subinde, hæc non habere locum, si necessitas urgeat; sed Ven. Card. Bellarminus monet ambitiosos, ut hanc necessitatem expectent. Quam periculosum sit Episcopatum tenere, ostendit S. Joannes Chrys. (*e*) Quapropter, ratione periculi, etiam a ceteris præscindendo, Ecclesiasticæ dignitates tuta conscientia appeti nequeunt, ut prosequitur Card. Pallavicinus. Qualitates, quibus fulgere debet Episcopus, & multo magis Romanus Pontifex, & juxta Concilium Tridentinum etiam Cardinales, enumerat Apostolus 1. *ad Timoth. 3. Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse ..., sobrium, prudentem, pudicum ... Doctorem, non vinolentum, non percussorem &c.* Cumque vix aliquis omnibus his qualitatibus præditus sit, vel saltem se præditum reputare possit, nemo memoratas dignitates sine culpa appetere potest, ut innuit Isidorus Pelusiota (*f*). Antea dixerat Apostolus: *si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*. Sed ne ex his verbis ansa arriperetur Episcopatum desiderandi, observat S. Gregorius, quod Apostolus *laudans desiderium, in pavorem protinus vertit, quod laudavit, cum repente subjungit: Oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse*. Advertit quoque S. Gregorius (*g*), in hisce desideriis periculum esse, ne opus, quod desiderans animo versat, ludibrium sit, quo animus se in summo sui cortice pascat, & furtiva honorum libido in animi penetralibus regnet. Suffragantur Card. Bona, & Ven. Bartholomæus de Martyribus, qui, quod verbis expressit, factis comprobavit, cum Archiepiscopatum Bracarensem, ut legitur in ejus vita, non acceptaverit, nisi urgente præcepto obedientiæ sub pæna excommunicationis.

b col. 359.

c l. 19. c. 19. de Civit. Dei relat. in Can. Qui Episcopatum 8. qu. 1.

d 2. 2. qu. 185. ar. 1.

e hom. 3. in Act. Apost.

f l. 1. ep. 4.

g in Pastorali libro par. 1. c. 8.

8. 9 Suadent hæc omnia, nec supremam Sedem, nec dignitates Cardinalatus, & Episcopatus ultro esse appetendas, nec libenter acceptandas, nisi debitis intervenientibus circumstantiis; de quibus idcirco inquirendum erit, cum pertractabitur de Beatificatione, & Canonizatione Servorum Dei, qui eas dignitates obtinuerunt. Porro debitæ circumstantiæ hauriri possunt ex epistolis Clementis XI. ad Josephum tunc Hungariæ Regem, & in Romanorum Regem electum, & ad Ludovicum XIV. Francorum Regem, in quibus innuit, se Pontificatum non appetivisse, sed recusasse, suasque imperfectiones, & insufficientiam Electoribus patefecisse, & hos nihilominus in proposito perstitisse. His circumstantiis concurrentibus licet omnino Pontificatum, dummodo sponte oblatum, acceptare, immo si recusans in suo sensu persisteret, obstinationis notam incurreret, & voluntati Divinæ obsistere velle videretur. Quod spectat ad Cardinalatum, & Episcopatum, summi Pontificis præceptum sufficere videtur, ut hæ dignitates non concupitæ, aut quæsitæ acceptentur, præcipue si quæ acceptationi obsistere videbantur, fuissent ipsi exposita. Huic præcepto posse ad tempus laudabiliter resisti, scripsit Humbertus ad B. Albertum Magnum

gnum ad Infulas Tarvisinas electum.

10 &c. Dotes, quibus fulgere debent Cardinales, enumerat S. Bernardus (a), tum monet Eugenium Pontificem, ut invitos, & reluctantes ad Cardinalatum assumat, ambientes rejiciat. Pius II. acriter conquestus est, plurimos sui temporis nimia ambitione, & impudentia Cardinalitiam dignitatem quæsivisse. Sed Ven. Card. Baronius, vir utique sanctis moribus præditus, & eruditione clarissimus, uti eum laudat etiam Montacutius hæreticarum partium homo, perpensa S. Bernardi sententia, affirmat, quod, si attendantur ea, quæ ipse exigit *ab eo, qui eligendus est Cardinalis, necesse est, ut timore perterritus... omnino resiliat, penitusque refugiat*. Id de se ipso testatur, Cardinalatum scilicet tamdiu refugisse, donec Pontifex anathematis sententiam protulit, *si amplius resisteret, & nisi penitus acquiesceret*. Similia contigerunt, cum Clemens XI. Cardinalium numero adscripsit Ven. Josephum Thomasium. Hic reputare oportet, Clementem XI., accepto nuntio de sua ad Pontificatum electione, Eligentium voluntati restitisse, donec quatuor Theologi, inter quos memoratus Thomasius, validissimis rationibus censuerunt, non posse Pontificatum sine gravi peccato ab eo dimitti. Hinc factum est, ut Thomasio delatam Cardinalatus dignitatem recusanti, idem Pontifex præceperit, ne recusaret, cum eædem rationes adversus ipsum militarent, ut legitur in utriusque vita. Quapropter sicuti peccaret, qui dignitates Ecclesiasticas appeteret, ita qui a Pontifice acceptare jussus recusaret, nisi forte se certe indignum, & minus habilem agnosceret, ut notat Thomassinus. Quidquid de his sit, licet dignitates omnino invitis conferendæ non sint (ut advertit laudatus Clemens XI. in sua Consistoriali oratione habita, cum insignis Præsul Gabriel Philippuccius Cardinalatum recusavisset) tamen juxta *can. Consuluit, dist.* 74. præceptum de nolentibus efficere debet volentes; multo magis cum ad præcepta non deveniatur, nisi graves urgeant causæ. Paucis: non nisi vocante Deo ad Ecclesiasticas dignitates accedendum est. Sed quomodo vocatio Dei dignosci possit, hoc opus, hic labor est. Felices profecto fuerunt Præsules Ravennates, qui ab Aderito ad Severum indicio columbæ eligi meruerunt, ut legitur apud Fabrum, & alios. Hujusmodi indiciis deficientibus succedunt verba Apostoli *ad Rom.* 11. *Quis cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Quare S. Bernardus super hac re a Brunone Archiepiscopo Coloniensi designato consultus respondit (b): *Utrum vocatio Dei sit, an non sit, quis scire possit &c.* Nihilominus cum ex Sanctis, quos ad eas dignitates divinitus vocatos fuisse eventus comprobavit, vix ullus reperiatur, qui onus non valde formidaverit, & pro viribus restiterit; ac declinare studuerit, hoc ipsum, quantum conjicere fas est, Divinæ vocationis indicium esse poterit, ut innuit S. Carolus scribens ad Episcopum Mantuanum. Demum sententia D. Thomæ est (c); quod sicuti ad inordinationem voluntatis pertinet, ut quis sponte sua velit aliorum gubernationi præfici, ita ad inordinationem pertinet, ut quis contra Superioris præceptum recuset omnino gubernationis officium. Plura de his legi possunt apud eumdem S. Doctorem.

13 Omnia hæc in Congregatione rituum discussa fuerunt, quoties actum est de virtutibus Servorum Dei, qui dignitates Ecclesiasticas obtinuerunt, ut colligere est ex causis SS. Pii V., Francisci Salesii, Ven. Bellarmini, & aliorum. Cum ageretur de introducenda causa Ven. Servi Dei Innocentii XI., Promotor Fidei ex Petro Bayle opposuit, eum aulicis, malisque artibus officium quoddam Prælatitium obtinuisse, quod viam ad Cardinalatum sternebat. Numquam sane causa introducta fuisset, nisi Postulatores validissimis argumentis oppositionem diluissent. Argumenta suppeditavit vita

(a) l. 4. de consideratione c. 4. n. 12. col. 446.

(b) ep. 8. col. 26. oper. vol. 1.

(c) 2. 2. qu. 185. ar. 2.

ta ejusdem Pontificis accurate conscripta ductu, & consilio P. Carafini, & Card. Colloredi, quæ asservatur in bibliotheca Vallicellana Urbis. In ea Ven. Innocentius non semel asservisse dicitur, se numquam dignitates appetivisse. Additur, Bayle Scriptorem heterodoxum narrationem suam hausisse ex calumniosis fabellis, quas male feriati homines adversus viros in Ecclesiastica dignitate constitutos nedum effutiunt, sed ab Urbe ad exteras nationes transmittunt.

CAPUT XXXII.

De nonnullis in causis Servorum Dei, qui summi Pontifices fuerunt, specialiter advertendis post adeptum summum Pontificatum, & regimen universalis Ecclesiæ assumptum.

1 EGimus in capite antecedenti de his, quæ advertenda sunt in ingressu ad Ecclesiasticas dignitates: nunc de advertendis, postquam Dei Servi dignitates adepti sunt, ut si in his, & in aliarum virtutum exercitio heroice se gesserint, eorumdem virtutes, prout ad Beatificationem, & Canonizationem requiritur, tuto approbari possint.

2. 3 Initio ducto a Dei Servo, qui dum viveret, summum Pontificatum tenuit, prænoscere oportet, summum Pontificem esse Moderatorem universæ Ecclesiæ, Episcopum Romæ, Metropolitanum provinciæ Romanæ, Primatem Italiæ, & Patriarcham Occidentis, ut fuse ostendunt Card. Bellarminus, Hallier, aliique plures. Quapropter in causis Servorum Dei Pontificum, præter alia, inquirendum est, an, & quomodo ea munera impleverint. Sed cum summus Pontifex ditionem etiam sæcularem obtineat, expendenda quoque sunt, que ad Principis sæcularis dignitatem pertinent. De iis, quæ summum Pontificem, ut Episcopum, & Principem respiciunt, instituetur sermo in capitibus sequentibus; quod vero ad ipsum, uti Ecclesiæ universalis Rectorem, attinet, S. Bernardus (*a*) monet summum Pontificem, ne se totum det secularibus occupationibus, sed sciat, præcipuum ejus munus esse ædificare Ecclesiam, docere populos, & meditari in Lege Domini. Monet præterea, ut enixe studeat humilitati: nec totum zelum insumat in tuenda dignitate, sed etiam in excolenda sanctitate: ut probos nanciscatur Familiares, viris probatis, ac renuentibus dignitates distribuat: & cum iniquis Potentibus aliquid sibi supra hominem præsumat. Concilium Tridentinum quoque (*b*) reverenter admonet, *ut lectissimos sibi Cardinales adsciscat, & bonos, atque idoneos Pastores singulis Ecclesiis præficiat*. Alia plura Clementi VIII. insinuavit Ven. Dei Servus Card. Bellarminus, cui Pontifex respondit, se omnem lapidem movisse, ut, quæ in monitis continebantur, executione non carerent. *In libro Diurno Romanorum Pontificum* ex recensione P. Garnier extat formula professionis Fidei, quam olim electus in Pontificem emittebat, jurejurando spondens, se conservaturum, quæ Apostolici Prædecessores statuerant, & pro Fide Christi, si opus fuerit, libenter moriturum. Ex hac formula sane colligitur, præcipuum prædictæ indaginis momentum constituendum esse in zelo conservandæ, & dilatandæ Fidei Catholicæ, Ecclesiasticæ disciplinæ instituendæ, & reputandæ, & jurium Sedis Apostolicæ vindicandorum.

4 &c. Profecto omnes Romani Pontifices, qui inter Sanctos relati sunt, & coluntur in Ecclesia universali, zelo Catholicæ Fidei, & Ecclesiasticæ disciplinæ excelluerunt. Obvia hæc sunt, sed qui plura velit, scrutetur Acta SS. Romanorum Pontificum Dionysii, Zosimi, Felicis III., Agathonis, Gregorii II, Vitaliani, Felicis IV, Simplicii, Zachariæ, Xysti III, Cælestini, Julii I, Leonis III, Anastasii, Benedicti II, Paschalis I, Bonifacii I, Eugenii I., Leonis IV., Pauli I, Leonis

a l. 1. de consideraт. c. 4. col. 416 vol. 1. oper.

b sess. 24. c. 1. de ref.

nis IX, Innocentii I, Hormisdæ, Hilarii, Sergii I, Agapiti, Eusebii, Marci, Bonifacii IV, Deusdedit, Nicolai I, Gelasii, & Gregorii III, & quorum nomina descripta sunt in Martyrologio Rom., & Officio Ecclesiastico in Urbis basilicis coluntur per anni circulum.

38 Quinque sunt Servorum Dei, qui summum Pontificatum obtinuerunt, causæ, quæ juxta recentiorem juris ordinem discussæ fuerunt: videlicet Petri Cælestini jam inter Sanctos solemniter relati: B. Gregorii X., in qua approbatis virtutibus, & cultu immemorabili, pendet adhuc judicium super miraculis: Pii V. solemniter canonizati: Servi Dei Innocentii XI, in qua signata fuit commissio introductionis: & Benedicti XI, de cujus cultu immemorabili judicium absolutum est.

39 &c. B. Gregorius X. Palæologum Græcum Imperatorem, & Abagham Tartarorum Regem ad Fidem Catholicam profitendam adduxit. Cætera ad ejus zelum, & sollicitudinem pro Fide Catholica, pro omnibus Ecclesiis, pro Episcoporum, & populorum concordia, necnon ad liberalitatem in pauperes, & ad fortitudinem in vindicandis Ecclesiasticis juribus spectantia legi possunt in relatione Auditorum Rotæ in Appendicibus edenda. Quo zelo salutis animarum, Fidei Catholicæ, Ecclesiasticæ disciplinæ restaurandæ, jurium Sedis Apostolicæ asserendorum flagraverit Innocentius XI, ostendunt processus in ejus causa extructi. Plura de S. Pio V. comprobant Acta Canonizationis, adeo ut Clemens XI. in decreto pro eadem edito affirmaverit, quod in eo *eluxit religionis propagandæ perpetuum studium, in Ecclesiastica disciplina restituenda indefessus labor, in extirpandis erroribus assidua vigilantia, in Sedis Apostolicæ juribus vindicandis robur invictum.* Auditores Rotæ in relat. causæ inter alia ediserunt, de iis, quæ ad dignitatem Principis sæcularis pertinent. Tandem Card. Papiensis Paulum II. ad sui nominis memoriam nonnulla ad Imperatoriam potius majestatem, quam ad ministerium Ecclesiasticum pertinentia meditantem, sui muneris intrepide commonuit, contestans, quod *Opera æternitatis in Pontifice sunt vitam immaculatam præstare, lapsam Ecclesiæ disciplinam erigere*, & similia.

CAPUT XXXIII.

De nonnullis in causis Servorum Dei, qui fuerunt Cardinales S. R. E., advertendis post adeptam Cardinalatus dignitatem.

1 Nonnulli ex S.R.E. Cardinalibus inter Sanctos relati sunt, vel juxta antiquiorem, vel juxta recentiorem Canonizationis ritum, alii inter Beatos recensentur, alii cum fama sanctitatis obierunt. Aliquorum causæ Beatificationis, & Canonizationis introductæ sunt, & nondum resolutæ. Editæ demum sunt vitæ aliorum, quos beatificandos, aut canonizandos esse nemo asserit: ex quibus tamen nonnulla heroica desumentur, ut his, quæ exponenda sunt, exemplo deserviant.

2 S. Augustinus *in serm.* (*a*) *ad Fratres in Eremo*, ait *S. P. Hieronymum Cardinalem fuisse*, quod utique in maximum Collegii Cardinalium decus redundaret. Sed licet Marquez hunc sermonem S. Augustino vindicare conetur, Eruditi communius abjudicant. Eumdem a Cardinalitia dignitate excludunt Cardinales Baronius, & Bellarminus. Legi possunt Ciacconius, Victorellus, & Oldoinus. In Martyrol. Rom. mentio fit S. Anselmi Episcopi, & Confessoris, quem Lucenses inter suos Episcopos enumerant, Mantuani a Schismaticis expulsum exceperunt, & pie mortuum, Sanctisque adscriptum, in Patronum elegerunt; ejusque corpus adhuc integrum summa veneratione apud eosdem colitur. Donesmundus testatur, eum fuisse inter Cardinales cooptatum ab Alexandro II, sed alii de hoc dubitant, cum Historici

(a) 24. in append. to. 6. oper. col. 328.

coæ-

coævi res ab eo gestas describentes de Cardinalitia dignitate fileant; de qua re plura P. Andreas Rota. De Cardinalatu B. Andreæ de Comitibus alibi dictum est.

3 &c. Sed, ut certa referantur, ostendit Pagius B. Petrum Damiani inter Cardinales adscriptum fuisse a Stephano IX. Hanc suam promotionem Damianus ipse memorat scribens ad Episcopos Lateranensis ecclesiæ Cardinales, tunc enim huic Patriarchali ecclesiæ septem Cardinales inserviebant; totidem, Ecclesiis S. Petri, & S. Mariæ Majoris, juxta Baronium. Ferrarius in suo *catalogo Sanctorum* memorat B. Petrum cognomento Igneum Ordinis Vallis umbrosæ, qui ad detegendam Petri Pavesii Episcopi Florentini simoniam illæsus per ignem transivit, ideoque Alexander II. Episcopum deposuit, ut refert Baronius, addens, B. Petrum a S. Joanne Gualberto creatum fuisse Abbatem, a S. Gregorio VII. Cardinalem, & Episcopum Albaneusem, pluribusque legationibus functum pie obiisse. In Martyrologio Rom. mentio fit S. Bernardi Cardinalis, & Episcopi Parmensis. Card. Baronius ex Breviario Monachorum Vallis umbrosæ refert, eum Florentia oriundum, ac Monasterii S. Salvii Vallis umbrosæ alumnum, ab Urbano II. factum Cardinalem, subinde postulatum fuisse Ecclesiæ Parmensis Episcopum. De ejus cultu alibi differetur. In Martyrologio Benedictino, & in Gallicano Andreæ Saussaji laudatur B. Matthæus Ordinis Cluniacensis apud Pisas mortuus, qui ab Honorio II. creatus est Cardinalis, & cujus egregia gesta fuse refert Baronius. S. Guarinus Episcopus Cardinalis Prænestinus, sanctitate conspicuus dicitur in Martyrologio Rom. Augustinus Ticinensis in ejus vita apud Surium scribit, creatum fuisse Episcopum a Lucio II. Ejus virtutum meminerunt Ferrarius, Molanus, & alii. Officio colitur apud Canonicos Regulares Lateranenses, & S. Salvatoris. In eodem Martyrologio fit mentio S. Galdini Episcopi, ab Alexandro III. inter Cardinales adscripti apud Ferrarium, qui Legatus quoque Sedis Apostolicæ dicitur apud Bollandian. S. Raymundus Nonnatus a Gregorio IX. Cardinalis electus est, de quo *lib.* I. egimus.

7 Card. Bellarminus *Elenchum Cardinalium Sanctorum, vel Beatorum, aut Venerabilium* sibi contexuerat, quos imitari cupiebat. Inter eos recensetur Hannibaldus Hannibaldensis Ord. Prædicatorum ab Urbano IV. ad Cardinalatum assumptus, de quo Ptolomæus Lucensis: *Fuit vir magnæ humilitatis, & veritatis, & sanctus homo*. Eumdem laudant Ciacconius, Echardus, & alii. Non est, quod verba faciamus de S. Bonaventura, de quo fuse Bollandiani. Hic a B. Gregorio X. Episcopus Cardinalis Albanensis creatus est, & a Sixto IV. inter Sanctos relatus. Apud Ferrarium *in catalogo Sanctorum* recensetur B. Petrus Diaconus Cardinalis, Petrus scilicet de Lucemburgo a Clemente VII. Antipapa purpura donatus, qui teste Molano colitur Avenione, permittente Sede Apostolica. B. Nicolaum Albergatum Bononiæ Episcopum, postea Cardinalem commemoravimus *lib.* 2. In allegato Catalogo Card. Bellarmini recensentur nomina Cardinalium Fischerii Angli, & Roberti Politiani de Nobilibus. De hoc infra. Fischerius Roffensis Episcopus Fidem Catholicam editis libris, illustravit, & Hæreticos confutavit. Sed refragans legi, qua Henricus VIII. Angliæ Rex supremum Ecclesiæ caput appellari voluit, ejusdem jussu in carcerem cum Thoma Moro conjectus est. Mox Paulus III. Cardinalis honorem ei contulit; quapropter iratus Rex Cardinalem securi percuti jussit, infixoque prælongæ hastæ capite atrox spectaculum populo præbuit.

9 De S. Carolo Borromæo inter Cardinales cooptato a Pio IV, & in album Sanctorum relato a Paulo V. superfluum est quidquam adnotare. Addendum dumtaxat extructos fuisse processus pro Beatificatione, & Canoniza-

zatio-

zatione Servorum Dei Cardinalium Francisci Ximenes, & Roberti Bellarmini: signatam Commissionem introductionis causarum Servorum Dei Cardinalium Gregorii Barbadici, & Josephi Mariæ Thomasii: demum editas vitas Francisci Taurusii, Cæsaris Baronii, aliorumque Cardinalium pietate illustrium.

a l.4. de consideratˡ. c.4. col.446 vol.1. oper.

10 S. Bernardus (a), ut etiam supra monuimus, fuse enumerat qualitatés, quibus Cardinales fulgere debent, ut scilicet: *sint compositi ad mores, probati ad sanctimoniam, parati ad obedientiam, mansueti ad patientiam &c.* B. Petrus Damiani (b) scribens ad Episcopos Lateranensis Ecclesiæ Cardinales: *necesse est*, inquit, *ut vita vestra sit ..... velut adamantis signaculum, quod vivendi cæteris adhibeat formam.* Similia Pius II. commendavit Cardinalibus, quos elegerat, & scripsit Cardinalis Papiensis. Plura de vita a Cardinalibus instituenda, de modestia, & frugalitate, de fastu ablegando, de cura suæ Ecclesiæ Titularis, de residentia in Romana Curia statuit Leo X. in Concilio Lateranensi apud Raynaldum, quorum nonnulla repetit Concilium Tridentinum (c). Ea quoque est apud Thomassinum communior Scriptorum opinio, Innocentium IV. indulsisse Cardinalibus usum rubri galeri. Paulus II. pileis rubeis eos decoravit, ut cæteris Prælatis in sacris cæremoniis distinguerentur, teste eodem Card. Papiensi. Gregorius XIV. rubro bireto decoravit Cardinales Ordinum Monasticorum, qui usque ad id tempus usi fuerant biretis ejusdem coloris cum veste sua. Porro Nangius, & Robertus Gaguinus consentiunt, Innocentium IV. Cardinales purpureo galero donasse, ut indicaret, paratos esse debere ad sanguinem pro Fide fundendum. Id ipsum designat Pontifex in formula concessionis ejusdem galeri: Et hoc solum animo purpuram spectasse S. Carolum Borromæum, Cardinales Baronium, Bellarminum, Berullium, Fischerium, & alios testantur Giussanus, Thomassinus, aliique.

b l.2. ep.1.

c sess.25. c. 1. de ref.

11 Ex his colligi potest, quid præcipue advertendum sit in causis Servorum Dei, qui Cardinalatus dignitatem obtinuerunt. Sed ut practica quædam adnotentur, nonnulli ex Cardinalibus extra Urbem degunt regentes Ecclesias sibi creditas, major pars residet Romæ, & de istis hic agitur: omnibus tamen communis est Pontificis electio; quippe jus eligendi Pontificem a tempore Nicolai II. ad Cardinales delatum est juxta constitutiones relatas *in can. In nomine Domini*, & in aliis capitibus *in tit. de elect.* Quidquid vero sit, an valide quis non Cardinalis in summum Pontificem eligi possit, quod sentiunt Turrecremata, & alii; congruum omnino est, ut e cœtu Cardinalium eligatur juxta cit. *can. In nomine Domini*, & Constit.76. Sixti V.

12. 13 Æneas Silvius Cardinalis, postea Pius II. apologiam scripsit ad Martinum Mayer, qui in nonnullis obtrectabat Curiæ Romanæ, & inter cætera fastum Cardinalium carpebat, quos tamen ita defendit laudatus Cardinalis. *Hos viros Apostolorum loca tenentes ..., qui causas majores audiunt, familia sequitur ex Episcopis ..., ac Doctoribus. Neque enim decet, eos, qui tanta dignitate præfulgent, veluti mendicos incedere &c.* Cardinalis Papiensis paulo post obitum Cardinalis Theanensis, insignem hujus sacerdotalem modestiam in victu, vestibus, & apparatu mirifice laudat, inter alia affirmans, quod *disciplinam omnem domus, & suam eo vir justus redegerat, ut satisfacere castis animis, non delectare ambitiosos oculos posset.* Postea scribens ad Card. Mantuanum, alterius Cardinalis pariter defuncti luxum excessivum exponit, & improbat, concludens: *Nil nimis conandum ... Mediocria semper quærenda.* Cumque per magnam suorum Ecclesiasticorum proventuum partem inopinato infortunio perdidisset, Cardinali Bessarioni scripsit: *Sum admonitus, dispensanda justius*

ftius esse, quæ nobis proveniunt ex altari. Carni, & sanguini non ita profuse indulgendum &c.

14 Concilium Lateranense sub Leone X, ut supra innuimus, plura statuit quoad Cardinales. Ea sunt, ut Cardinales sobrie, caste, & pie vivant: omnes eorum res Sacerdotalem modestiam præseferant: suos Titulos saltem semel in anno per se, vel per alium visitent: domus suas, & familiam in omnibus optime regant: Fidei, & Ecclesiasticæ disciplinæ invigilent: si Legatione fungantur, provinciam, & officium per se administrent. Similia leguntur in Actis Consistorialibus sub Julio III. apud Raynaldum.

15 Ferdinandus Imperator in literis arcanis, Pio IV. scriptis pro feliciori Concilii Tridentini progressu, inquit: *Necessarium est, quod Cardinales tales sint, ut velint, ac possint eligere Pontificem, cui Ecclesia Christi recte tuto possit committi*. Inde conqueritur, nonnumquam creari Cardinales partim per ætatem omni judicio destitutos, partim illiteratos, & indoctos, qui idcirco in re tanti momenti valde deficiebant. Pius vero respondit, se cooptaturum in eum Ordinem viros vitæ, & morum honestate, doctrina, ac prudentia commendabiles. Deinde Concilium Tridentinum assumpta provincia reformationis Cardinalium decrevit, ut quæ de Episcoporum vita, ætate, doctrina, moribus, cæterisque qualitatibus statuta erant, etiam ad Cardinales, licet Diaconos, pertinerent. Quare Card. Palæotus, & Sixtus V. in memorata Constit. affirmarunt, Cardinales ita virtutibus conspicuos esse debere, ut eorum vita, & mores ceteris exemplo sint.

16 Profecto virtutum, quibus fulgere debent Cardinales, & de quibus idcirco in eorum causis Beatificationis, & Canonizationis quærendum est, plura occurrunt exempla. Agmen ducat Ven. Card. Baronius, qui Ven. Juvenali Ancinæ ipsum ad paupertatem hortanti respondit: *Quod paupertatem suades, optime facis: sed scito, me esse pauperrimum*. Hieronymus Barnabeus testis oculatus in ejus vita narrat, ipsum eamdem, ac in Congregatione Oratorii, vitæ rationem tenuisse, cibi, & somni parcissimum: humilitatis, aliarumque virtutum cultorem eximium, nec a sacramentis administrandis, neque a Dei verbo annunciando abstinuisse. Ea fuit ipsius ædium, ac supellectilis modestia, suorumque, maxime domesticorum cura, ut apud eumdem Auctorem Justus Calvinus, beneficio annalium ab eo scriptorum, ex Hæretico Catholicus domum illius appellaverit *omnium virtutum, pietatisque sacrarium*. Tandem pecuniam justo fœnore accipere non dubitavit, ut sacram sui Tituli ædem, quæ ruinam minabatur, reficeret. Similia leguntur in vita Ven. Card. Bellarmini a PP. Fuligatto, & Bartolo scripta. Cum quibus concordant ea, quæ in processibus allata sunt, nec non attestationes Cardinalium Scipionis Cobellutii, Francisci Dietrichstain, Desiderii Scaglia, & Alexandri Ursini. Consimilia quoque de Ven. Card. Thomasio narrat Dominicus Berninus in ejus vita.

17. 18 Legitur *Deuteron.17. Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perspexeris..., veniens ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæres ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem*. Hoc textu utitur Innocentius III. *in cap. Per venerabilem, qui filii sint legitimi*, ut explicet Cardinalium officium, addens hos esse Sacerdotes Levitici generis. Horum proinde munus præcipuum est consilium præstare Summo Pontifici, ut ostendunt Card. Jacobatius, & Gondis. Villad. Card. Palæotus late probat, Cardinales esse consiliarios natos summi Pontificis, adeoque etiam non requisitos teneri ex natura officii, ubi res postulat, eidem consilia præbere. Concordant Constitut. 76. Sixti V., aliaque monumenta antiqua, & recentiora.

19 &c. Hæc

19 &c. Hæc respiciunt potissimum Cardinales in Urbe commorantes, qui Consistoriis, & Congregationibus intersunt, in quibus negotia ad Sedem Apostolicam delata expenduntur. Quapropter si de Beatificatione, aut Canonizatione alicujus ex his Cardinalibus ageretur, inquirendum esset de consilio summis Pontificibus præstito. Card. Papiensis affirmat, qualitates recti Consultoris esse veram charitatem, liberam mentem, & linguam, ac sinceram simplicitatem. Et in hoc munere excelluisse ait Card. Bessarionem. Se vero excusat, quod aliquando venationi indulgeret, eam damnans in Episcopo, & admittens in Cardinali, causa potissimum valetudinis. Sed cum Bessarionem laudet, quod a venatione abstinens publicis negotiis vacaret, ejus dicta extendi nequeunt ad Cardinales, de quorum virtutibus ageretur quoad Beatificationem, & Canonizationem. Legi potest Thomassinus. Cæterum Card. Palæotus quosdam laudat Cardinales, qui in consulendo libertate in Domino usi fuerant, quique subinde ad Pontificatum evecti sunt. Alia exempla legi possunt apud Hieronymum Platum, & ita se gessisse S. Pius V, cum Cardinalis esset, dicitur in relat. causæ ejusdem, idemque de Cardinalibus Baronio, & Bellarmino referunt Fuligattus, Bartolus, & Barnabæus. Addit sæpe laudatus Card. Palæotus, religionem, ac debitum Papæ obsequium non lædi a Cardinali, qui propositis ab eo rebus consulendo dissentiat, quod etiam docuit Platus cit., dummodo dissensus humilitatem, ac solidam rationem redoleat, non temeritatem, nec superbiam, neque imperitiam, ut innuunt Manfredus, & Gondissalvus. Doctrina vero indiget Cardinalis, non modo cum a summo Pontifice dissentit, sed quoties suam profert sententiam, veluti monet Sixtus V. in Constit. sæpe cit. Addenda est gravitas, modestia, & humilitas, præcipue si coram Pontifice Cardinalis loquatur, idemque, ut recte consulat, juxta Card. Palæotum debet esse ornatus peritia, benevolentia, & loquendi libertate, sed ubi Pontifex decretum protulerit, necessaria est subjectio. Exempla suppeditat Platus, & in his excelluisse Ven. Card. Bellarminum referunt sæpe cit. Auctores vitæ ejusdem. An autem Ven. Franciscus Card. Ximenes excesserit, qui, teste Gomesio, ait, summum Pontificem, si opus fuerit, interdum *perterrefaciendum* esse, ut ipse nuper fecerat, viderint, qui super ejus virtutibus sententiam sunt laturi.

22 Sixtus V. in allegata Const. ait, Cardinales in provinciis gubernandis, & in rebus gravioribus ad Reges, & Imperatores legationibus sæpe perfungi. Qua integritate hoc munus in Dania obiverit Martinus Cardinalis sub Eugenio III, testatur S. Bernardus (*a*). *a* lib. 4. de consid. cap.
Quam pie, & sancte id ipsum præstiterit B. Nicolaus Albergatus, pariter 5. col. 447. vol. 1. oper.
Cardinalis, testis est Jacobus Zenus Episcopus Feltrensis. Platus contendit, hos Legatos speciali pietate, & lenitate præditos esse debere, ita tamen, ut justitiam non negligant. Omnia hæc in Legatione Bononiensi optime conjunxit Card. Bessarion, teste Card. Papiensi.

23 Omnium Cardinalium tam in Urbe, quam extra degentium est eligere summum Pontificem, si tamen ad Conclave accedant, prout accedere debent, nisi legitime impediantur.
S. Antoninus affirmat (*b*) eos peccare, *b* 3. part.
qui optimum non eligunt, quod con- summ. The
firmant Manfredus, & Albanus, sed olog. tit. 21.
Platus notat, id esse intelligendum, si c. 2. §. 8.
optimus ad Pontificatum pervenire possit, addit, eum esse optimum, qui Ecclesiæ gubernandæ magis idoneus est. Omnia hæc constant ex formula juramenti, quod emittit unusquisque Cardinalis, dum suffragium suum præstat, juxta Const. Gregorii XV, & gravissime inculcat Clemens XII. in Const. pro bono Conclavis regimine edita. Quare Card. Baronius, uti ad Regem Galliæ scripsit alius Card. de

Joyeuse, Cardinales omnes ab indigno eligendo invicta libertate quondam absterruit.

24 Juxta superius dicta Cardinales summum Pontificatum sine peccato appetere nequeunt. Quam sedulo tantam dignitatem subterfugere studuerit Card. Baronius, deprehenditur ex ejus epistolis ad Antonium Talpam, ex ejus vita, & ex his, quæ scripsit in fine tomi XII. suorum annalium. Idem de Ven. Gregorio Card. Barbadico testatus est Card. de Polignach in Congregatione ordinaria rituum, cum de signanda Commissione pro illius causa Beatificationis, & Canonizationis, ac de ejus virtutibus ageretur.

25 In his omnibus, in laboribus pro Ecclesia, & Sede Apostolica exantlatis, & in similibus constitui poterit momentum in causis Servorum Dei, qui, dum viverent, Cardinalitia dignitate potiti fuerunt: ut, si in his Servus Dei heroice se gesserit, & alia requisita non deficiant, tutum de heroicitate virtutum ferri possit judicium.

CAPUT XXXIV.

De his, quæ in causis Servorum Dei, qui Episcopi fuerunt, advertenda sunt post adeptam Episcopatus dignitatem.

1 &c. Post reservatas Sedi Apostolicæ causas Canonizationis relati fuerunt solemniter in album Sanctorum Udalricus Augustanus, Carolus Mediolanensis, aliique plures ornatissimi Episcopi. Nec desunt exempla virtutum antiquiorum Episcoporum, qui vel juxta antiquum Ecclesiæ morem Sanctis adnumerati sunt, vel a summis Pontificibus Canonizationis honorem obtinuerunt. S. Maximus (*a*) loquens de vita exemplari S. Eusebii Vercellensis Episcopi: *Erat*, inquit, *vita illi Christus, qui per spiritualium virtutum tramitem gradiens, absque Christo vivere nesciebat &c.* Et S. Bernardus in vita S. Malachiæ Episcopi Hibernensis affirmat (*b*), quod ita se gesserit, *ut nil prorsus appareret in eo, quod posset offendere intuentes.* Egregias virtutes Meletii Episcopi Antiochiæ fuse commemorat S. Gregorius Nyssenus (*c*). Et quamquam hic de Confessoribus dumtaxat sermo sit, nec sit locus exponendi invictum robur, quo nonnulli sancti Episcopi pro Fidei Catholicæ defensione, & propagatione mortem libentissime oppetierunt: non est tamen omittendum insigne exemplum conscientiæ S. Basilii M. in afferenda adversus Heterodoxos Fide Catholica; cum enim de hac decertaret cum Modesto Præfecto Valentis Imperatoris Ariani, isque proscriptionem, exilium, cruciatus, & mortem minitaretur, nisi ad partes Arianorum transiret; tanta ei constantia restitit Basilius, ut, teste S. Gregorio Nazianzeno (*d*), obstupefactus Præfectus exclamaverit: *Nemo me ad hunc usque diem ita est allocutus, nec pari verborum libertate.*

4 &c. Quod spectat ad sollicitudinem Pastoralem erga proprias oves, S. Gregorius narrat (*e*), S. Paulinum Episcopum, ut viduæ filium a Wandalorum captivitate redimeret, in Africam trajecisse, seque pro illo in servitutem tradidisse, sed cognita ex Divina revelatione illius virtute, dimissum fuisse una cum cæteris captivis suæ civitatis, ut ipse petierat, quamquam de hujus historiæ veritate nonnulli dubitant. Alia de sollicitudine Pastorali SS. Malachiæ, & Cypriani prædicant S. Bernardus (*f*), & Augustinus (*g*). Plura exhibent bullæ Canoniz. SS. Richardi Cisterciensis in Anglia Episcopi, & Francisci Salesii. Si quis adhuc plura velit elogia virtutum, quibus Episcopi inter Sanctos relati fuerunt, adeat *codicem Canonizationis* editum studio, & opera Archiepiscopi Ancyrani.

6. 7 Sed ut actus particulares recenseamus, de quibus sedulo inquirendum est in causis Servorum Dei, qui fue-

a to. 4. serm 6. pag. 78.

b c. 19. col. 681. oper. vol. 1.

c pag. 1013. to. 2. oper.

d In orat 20. pag. 349 n. 74. oper. to. 1.

e Dialogor. lib. 3. c. 1.

f serm. 2. loc. cit.

g serm. 309. al 12. n. 4. to. 5. oper. col. 1248.

fuerunt Episcopi, in solemni examine, quod consecrationi Episcopali præmittitur, Consecrandus interrogatur, an velit *plebem, cui ordinandus est, & verbis docere, & exemplis?* Item, an *velit semper esse in negotiis Divinis mancipatus, & a terrenis negotiis, vel lucris turpibus alienus?* Et ipse his, & similibus respondet *Volo*. Primum adamussim inculcat Ludovicus Abelly Episcopus Ruthenensis; & antea monuerat S. Hieronymus (*a*): ne *confundant opera sermonem*. Quod vero ad prædicationem attinet, Concilium Tridentinum (*b*) ait, hanc esse præcipuum Episcoporum munus, omnino exercendum, nisi legitime impediantur. Concordat Concilium Lateranense (*c*). Dei Servus Aloysius de Granata acriter Episcopos redarguit, qui neglecta verbi Dei prædicatione, se totos convertunt ad judicia forensia. Simile quid Episcopis exprobrat Ven. Bartholomæus de Martyribus, addens exempla SS. Gregorii, Ambrosii, & Augustini, qui, & Ecclesias suas regebant, & simul prædicabant. Quæ quidem exempla in se ipsis præter alios expresserunt S. Carolus Borromæus, & Ven. Dei Servus Card. Bellarminus, cum Archiepiscopatum Capuanum regeret. Episcoporum quoque est pueros, & rudes catechizare, ut fuse probat Rosignolius, idque egregie præstitisse dicuntur SS. Carolus Borromæus, & Franciscus Salesius: præterea vigilare, ne ullus Fidei Catholicæ adversus error in animas sibi creditas irrepat.

a in epist. ad Nepotian. nu. 7. col. 260. to. 1. oper.

b c. 5. sess. 5. & sess. 24. c. 4.

c in cap. inter cætera de offic. judicis ordinarii.

8 Idem S. Carolus, ut Divinis negotiis, ac potissimum gregis sibi commissi curæ semper esset intentus, Archipresbyteratum S. Mariæ Majoris in Urbe, aliaque officia dimisit, ut legitur in Act. Canonizat. Petrus Blesensis Episcopum monet, ut, relictis sæcularibus, vacet Divinis. Et Synesius Episcopus Ptolomaide innuit (*d*), Episcopos muneribus sæcularibus implicatos, gravibus quoque periculis expositos esse. An autem Ven. Card. Ximenius Archiep. Toletan. prædicta omnia optime præstiterit, Judicium sit eorum, qui de ejus virtutibus sententiam laturi sunt. Gomesius in ejus vita affirmat, eum non defecisse. Prædicta tamen non habent locum, quoad eas curas sæculares, quas Episcopi ob temporale dominium, quod forte Episcopatui annexum sit, assumere tenentur: quæ quidem sanctitatem non inficiunt, si omnia rite componantur, ut Gofridum Catalaunen. Episc. monuit Petrus Venerabilis Cluniacensis Abbas.

d in epist. 57. advers. Andronic. pag. 199.

9 Administratio Justitiæ, defensio jurium Ecclesiæ, robur in plectendis criminibus, prudentia in componendis dissidiis partes sunt muneris Episcopalis. Omnia hæc cumulate præstitit, & heroice S. Antoninus, ut colligitur ex bulla Canoniz. ejusdem. Suffragantur exempla SS. Caroli Borromæi, Thomæ Herfordiensis, Thomæ de Villanova, Laurentii Justiniani, & Andreæ Corsini, Legenda in bull. Canonizat. eorumdem. Concilium Lateranens. III. edixit (*e*), ut *Ecclesiarum Prælati ad corrigendum subditorum excessus, maxime Clericorum, & reformandos mores prudenter, ac diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus exquiratur*. Id caritate, & lenitate, moderamine, & compassione adimplendum esse monent SS. Laurentius Justinianus, & Thomas Aquinas (*f*).

e cap. Irrefragabili de offic. Judic. ordinar.

f in quæst. disput. qu. un. de correctione fratern. artic. 1.

10 &c. His, quæ modo dicta sunt, cohæret electio Ministrorum, Consiliariorum, & Familiarium. Inter præcipuos Pastoralis solicitudinis Administros primus est Vicarius Generalis. Quare Sanctus Carolus Borromæus, ut optimum nancisceretur, omnes pene Italiæ provincias per se, vel per alios lustravit, teste Episcopo Novarien. in ejus vita; nec minor cura ejus fuit in eligendis consiliariis. Similia de S. Hugone Lincolniensi Episcopo leguntur apud Surium (*g*), & de Henrico Senonensi Archiepiscopo refert S. Bernardus (*h*) Domesticos vero, & Familiares probatæ vitæ dumtaxat, & ab omnis turpitudinis suspicio-

g die 17. Novemb.

h epist. 42. c. 1. col. 468 oper. vol. 1.

cione immunes Episcopus adsciscat, ut *sit suæ domui bene præpositus*. In id omni cura incubuit B. Nicolaus Albergatus Bononiensis Episcopus apud Sigonium, & S. Pius V. apud Auditores Rotæ in relat. caus. Ad Ministros, non ad Familiares, aut consanguineos pertinet regere Ecclesiam, & diœcesim. S. Ambrosius Satyro fratri, quod spectatissimæ esset virtutis, res domesticas commisit: nihilominus tutum, & forte necessarium est, ut alii Episcopi propinquos a redituum administratione, & Ecclesiæ gubernio arceant. Ven. Card. Ximenius ad Archiepiscopatum Toletanum evectus fratres secum habitare permisit, quorum unus super totam familiam constitutus eo temeritatis devenit, ut Archiepiscopo fratri ægrotanti mortem etiam intentarit: quare Archiepiscopus ipsum compedibus vinctum, & alio amandatum numquam amplius videre voluit, teste Gomesio. Neque vero Episcopus ministrorum ope fretus se ab admissionibus, & negotiorum administratione liberum existimet, nam S. Gregorius quemdam ab Episcopatu rejecit, quod postulationes audire, & negotiis providere nesciret. Et Card. Baronius de S. Ambrosio refert, quod *requirentibus omnibus in omnibus se paratum exhibuit*, ut etiam antea testatus erat S. Augustinus (*a*). Idem de S. Pio V. legitur in compendio ejus virtutum, & miraculorum.

a lib. 6. Confessionum c. 3. to. 1. oper. col. 121.

13 &c. Tenetur Episcopus suam diœcesim visitare, cujus visitationis scopus est sanam doctrinam, bonosque mores tueri, ac populum ad religionem, pacem, & similia recte componere, ut colligitur ex sacris canonibus, & Concilio Tridentino (*b*). Profecto hoc munus ingenti labore, & fructu obivisse SS. Carolum Borromæum, & Turribium testantur Paulus V, & Benedictus XIII. in bullis Canoniz. eorumdem. Alia exempla legi possunt apud laudatum Ludovicum Abelly. Olim Ecclesiæ suo viduatæ Pastore Episcopus Visitator dari consuevit, sed hic mos ab aula recessit. Statuunt quoque sacri canones, & Conc. Tridentinum (*c*), ut Episcopi Synodum cogant, ex cujus sane convocatione maxima bona derivantur, quæ enumerat Concilium provinciale Coloniense an. 1459. Et in hoc pariter munere laudantur SS. Carolus, & Turribius, nec non Thomas de Villanova in bullis Canoniz. Episcopis præterea præcipit Tridentinum Concilium (*d*), ut in sua diœcesi resideant; nam juxta Cajetanum *Pastor nec nomen Pastoris meretur, si non personaliter attendat gregi suo*. Attamen *ne quis functum se munere suo putet, si otiosus in Ecclesia resideat*, inquit Concilium provinciale Rhemense an. 1564. (*e*), ideoque S. Carolus Borromæus *partes suas in dies magis implendo . . . numquam a residentia discessit, nisi coactus*, uti dicitur in cit. bull. Canoniz.

b sess. 24. c. 3. de ref.

c sess. 24. c. 2. de ref.

d sess. 6. c. 1. de ref. & sess. 23. c. 1.

e c. 1.

16 Episcopus est ordinarius sacramenti confirmationis minister; quod licet non sit ad salutem æternam absolute necessarium, tamen sicuti gravissimum damnum sibi inferunt, qui illud parvi faciunt, vel negligunt, & sacrilegii reatum incurrunt, qui indigne suscipiunt, juxta S. Thomam, & alios; ita peccant graviter Episcopi, debitam illius administrationem omittentes. Enim vero Apostoli audita Samariæ conversione, statim miserunt illuc viros, qui confirmationem conferrent, & S. Hieronymus refert (*f*), antiquos Episcopos consuevisse accurrere, quo opus erat ad hoc sacramentum ministrandum, quod etiam S. Turribius sedulo præstitit, ut dicitur in ejus vita, & bull. Canoniz.

f in dialog. advers. Lucifer.

17 Ut aliqua dicantur de Ordinum collatione, *Manus*, inquit Apostolus (*g*), *cito nemini imposueris*, & Joannes Moscus refert, S. Petrum apparuisse S. Leoni M., ac dixisse, condonata, ei esse peccata, sed reddendam esse rationem *temerariæ manuum impositionis*. Quare S. Gregorius inculcat (*h*), ut Episcopi in hoc caute se gerant. Ven. vero Card. Bellarminus innuit,

g in epist. 1. ad Timoth. c. 5.

h epist. 49. l. 3. indict. 11. col. 660. oper. to. 2.

nuit, parcissimos esse debere Episcopos in conferendis Ordinibus; ex facilitate autem imponendi manus turbam Clericorum adeo excrevisse, ut sordida incommoda inde provenerint. Sane quod scriptis docuit, opere implevit in Archiepiscopatus Capuani regimine. Huc spectat illud Concilii Lateranen. sub Innocentio III: *Paucos, idoneos, & probatos habere satius est, quam multos inutiles*. In hac re observanda essent exactissime decreta Concilii Tridentini, quæ laudavit Concilium Mediolanense I. Alia præterea Episcopi peragere debent, nec sine culpa omittere possunt, ut Ecclesias consecrare, & similia, quæ adamussim executus est S. Carolus Borromæus, teste Giussano.

a c. 1.

18 Monet Innocentius III. (*a*), Beneficia conferenda esse magis idoneis: Concilium vero Tridentinum ait (*b*), *eos ... moraliter peccare, nisi digniores, & Ecclesiæ magis utiles ... præfici curaverint*. Et Innocentius XI. damnavit propositionem, quæ id in sensum alienum detorquebat. Porro advertit Card. de Lugo, Tridentinum non imposuisse novam obligationem, sed antiquam ex lege naturali provenientem explicasse. Idem Concilium novam methodum induxit pro Ecclesiis parochialibus, ut scilicet per concursum conferantur. Omnia hæc exacte observarunt S. Carolus, & Card. Federicus Borromæus teste Ciacconio.

b sess. 24. c. 1. de ref.

19. 20 Nonnulla de Confessariorum electione, & Monialium regimine dicenda sunt. Cautum est in Concilio Tridentino (*c*), ne ullus Regularis confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audiat, nisi parochiale Beneficium obtineat, aut ab Episcopo per examen, aut alias idoneus reputetur. Quid vero in examine attendendum sit, insinuat Concilium Mediolanense I. Ven. Card. Bellarminus, enumerat mala, quæ ab ineptis Confessariis proveniunt, & Card. de Lauræa addit, peccare gravissime Prælatos, *qui tales Sacerdotes suis ovibus præficiunt*. Ut igitur ad Ordines, Beneficia, & officia digni assumantur, prosunt ea, quæ *de Seminariis erigendis* statuit Conc. Tridentinum (*d*). Idcirco laudantur SS. Carolus Borrom., & Thomas de Villanova in bull. Canoniz., quod excolendis Ecclesiæ ministris Seminaria, & Collegia erexerint. Et ex processibus causæ Ven. Card. Ximenii compertum est, ipsum Complutensi Academiæ erigendæ, & augendæ summopere studuisse. Quoad regimen Monialium, idem Tridentinum (*e*) jubet Episcopos diligenter attendere, ut ipsæ saltem semel singulis mensibus sacramenta percipiant, & clausuram custodiant: non sit tamen cum iis frequens, & solitaria conversatio, quemadmodum ab hac abhorruit semper S. Augustinus, teste Possidio (*f*). De hoc regimine sapientissima monita dedit Ven. Juvenalis Ancina Salutiarum Episcopus.

c sess. 23. c. 15. de ref.

d sess. 23. c. 18.

e sess. 25. de Monial. & Regul. c. 10.

f in ejus vita c. 26.

21 In causis Servorum Dei, qui dum viverent, Episcopali dignitate fulserunt, attendenda est veneratio erga Summum Pontificem, & Sedem Apostolicam. In solemni examine, quod consecrationi Episcopali præmittitur, consecrandus interrogatur, an velit traditiones Patrum, & Constitutiones Sedis Apostolicæ suscipere, docere, ac servare; item an velit Romanis Pontificibus fidem, subjectionem, & obedientiam exhibere; Et ipse quidem affirmat. *Porro hæc subjectio, & obedientia*, inquit Episcopus Rhutenensis supra laudatus, *libero, religioso, ac pio affectu ... Romano Pontifici defertur ..., ut Ecclesiasticæ hierarchiæ ordo servetur* Joannes vero XXII. ait, defectum hujus venerationis virtuti religionis opponi. Laudantur in hoc S. Carolus Borromæus apud Giussanum, & S. Benno Episcopus Misnensis in bull. Canoniz. ejusdem.

22 Expenderdum est etiam, quomodo se gesserint erga sæculi Principes, quibuscum sæpe quæstiones contingunt. Card. Bellarminus monet Episcopos, ut nil temere agant, eamque ducant vitam, ut intelligant Principes,

cipes, solo Dei timore, & amore Ecclesiasticam libertatem defendi. Ita plane se gessit S. Ambrosius cum Imperatoribus Theodosio, & Valentiniano apud Theodoretum, & S. Hugo Episcopus Lincolniensis cum Richardo
a ad diem 17. Nov. Rege apud Surium (a), idcirco quæ volebant, assecuti sunt.

23 &c. Tandem inquirendum est de redituum, adeoque eleemosynarum erogatione. Reditus sunt duplicis generis: alii ex Bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus proveniunt: alii ex Bonis Ecclesiasticis. Patrimonialium, & quasi patrimonialium dominium habent Ecclesiastici, adeoque possunt eos sibi retinere, vel aliis pro libito elargiri, *possunt tamen*, ait
b 2. 2. qu. 185. ar. 7. S. Thomas (b), *in eorum dispensatione peccare propter inordinationem affectus*, quod eruitur etiam ex sacris canonibus. Non defuerunt quidem Episcopi, qui Bona etiam patrimonialia in pios usus erogaverint, iique fuerunt SS. Osmundus Episcopus Sarisberiensis, & Carolus Borromæus juxta bull. Canoniz. eorum; & hæc sane commendabilia sunt: tamen si Episcopus consanguineos rerum suarum patrimonialium hæredes testamento constituat, id ejus virtutes in negotio Beatificationis, & Canonizationis minime inficiet. Immo si Bona debentur familiæ ex Majorum testamento, absonum esset eadem a Dei Servo distrahi, quemadmodum non distraxerunt SS. Carolus Bor-
c ad diem 4. Nov. romæus apud Surium (c), nec S. Franciscus Salesius.

26 &c. Quod vero spectat ad Bona Ecclesiastica, sive reditus ex iis perceptos, Episcopi juxta sacros canones tenentur procul dubio congruæ eorum sustentationi superfluos in pauperes, & pios usus erogare. Sed adhuc indecisum est, num id facere teneantur ex caritate, ut sentit Fagnanus, an ex justitia, ut existimat Card. Capisucchius, & antea sensisse videtur S. Tho-
d loc. cit. mas (d). Verumtamen undecumque oriatur ejusmodi obligatio, indubitatum est, eum, qui in hac re modum excesserit, dici non posse virtutibus excelluisse, immo aliarum virtutum heroicitatem ex tali abusu detrimentum pati insuperabile: de quo sane abusu S. Bernardus (e) Ecclesiasticos re- e ep. 2. n. 11 col. 12. vol. 1. oper. & serm. 23. in Cantica col. 1348. n. 12.
prehendit. Exempla temperantiæ Sancti Ambrosii, Augustini, aliorumque in mensa, & similibus legi possunt apud Thomassinum. Idem dicendum de Episcopo, qui superfluos reditus Episcopales in nepotibus, & consanguineis ditandis insumeret. Id enim interdixit Concilium Tridentinum (f) omni- f sess. 25. de ref. c. 1.
bus Beneficia tam sæcularia, quam regularia possidentibus, etiam Cardinalibus, & quoad hos idipsum statuerat Leo X. Innocentius vero XII. constituit, ut consanguinei, vel affines Romani Pontificis, vel alii eorum loco adlecti, si inopia laborarent subleventur instar aliorum pauperum, eisque proventus Ecclesiastici distribuantur *juxta merita, nec ultra congruam pro dignitate, vel gradu, quem in Ecclesia obtinuerint... sustentationem*. Quod si contingat, aliquem ex iis ad Cardinalitiam dignitatem extolli, summa illi assignetur non excedens annuum valorem duodecim millium scutorum monetæ Romanæ. Neque enim fas erat Propinquos Romani Pontificis a Cardinalatu arcere, cum multi ex his moribus, & doctrina floruerint, ut Sanctus Carolus Borromæus, ab avunculo Pio IV. Cardinalium collegio adscriptus, & alii.

29. 30 Hæ, quæ in Concilio Tridentino, ac memoratis Constitutionibus statutæ sunt moderationes erga Propinquos, & affines, in recta, antiqua, & constanti Ecclesiæ disciplina fundantur: quare eorumdem insignia reliquerunt exempla S. Laurentius Iustinianus apud Bernardum Justinianum: Clemens IV, aliique Pontifices apud Thomassin., & Theophilum Raynaud., & S. Pius V. apud Auditores Rotæ in relat. caus. ejusdem: quin etiam refert P. Bartolus, Card. Bellarminum, eas vovisse. Cumque eædem moderationes sint antiqui juris explicationes, de iis quæren-

rendum erit tam in causis Servorum Dei, qui post illas vixerunt, quam eorum, qui antea mortui sunt. In causa Ven. Francisci Card. Ximenii Promotores Fidei opposuerunt, eum curasse, ut Propinqui illustres nuptias contraherent, quin etiam amplas dotes ad id subministrasse. Postulatores vero conati sunt ostendere, eum dictas nuptias non quæsivisse, sed oblatas excepisse, ut contractis illustribus affinitatibus Academiam Complutensem, & pia opera, quæ fundaverat, juvaret: dotes vero non ex Ecclesiasticis, sed ex aliis Bonis constituisse. In causa Ven. Roberti Card. Bellarmini opposuerunt, ipsum pensiones Ecclesiasticas in consanguineos transtulisse, quos tamen inopia laborasse, adeoque sine sanctitatis læsione moderate juxta doctrinam D. Thomæ (*a*) sublevari potuisse, Postulatores demonstrarunt. Hæ causæ adhuc in Congregatione rituum pendent. In causa vero Ven. Innocentii XI. ostensum fuit, ipsum ne emolumenta quidem nepotibus Romanorum Pontificum dari solita, unicq nepoti suo permisisse.

31 Si hæc, quæ de Ecclesiasticorum redituum erogatione dicta sunt, Servus Dei, de cujus Beatificatione ageretur, adamussim observaverit, nil erit, quod in ejus causa, quantum ad defectum, in hac re opponi possit. At, si heroicitas spectetur, opus esse videtur, ut aliquid arduum, nec aliis probis Episcopis, bene utentibus reditibus Ecclesiasticis commune, exhibuerit. De S. Exuperio Tolosæ Episcopo scribit S. Hieronymus (*b*). *Esuriens pascit alios, & ore pallente jejuniis fame torquetur aliena*. Similia de BB. Elphego Archiepiscopo Cantuarien., Petro Damian., Germano Parisiensi Episcopo, aliisque leguntur apud Bolland. (*c*), Surium (*d*), & in aliis monumentis.

32 Narrat B. Petrus Damiani (*e*), Abbates, juxta Regularem Constitutionem, consuevisse tres pauperes semper habere commensales. Petrus vero Blesensis in quadam epistola ad Hugonem Abbatem Radigensem redarguit nimis splendidam quorumdam Abbatum hospitalitatem; sed Christianus Lupus subjicit, hanc epistolam legendam esse ab Episcopis, cæterisque Decimas possidentibus.

a 2. 2. qu. 32. ar. 3. ad 1. & qu. 185 ar. 7. ad 2.

b ad Rusticum.

c die 23. Febr. pag. 424. c. 7. n. 38. to. 3.

d ad diem 28. Maji pag. 32. n. 75. to. 3.

e pag. 640. c. 7. opusc. 33. oper. omn.

CAPUT XXXV.

De nonnullis advertendis in causis Servorum Dei Ecclesiasticorum in gradu inferiori constitutorum, & signanter Regularium, dum de eorum Beatificatione, & Canonizatione tractetur.

1 Juxta recentiorem Ecclesiæ disciplinam relati sunt in album Sanctorum duo Presbyteri sæculares, Ivo scilicet Trecorensis, & Joannes Nepomucenus, sed hic, utpote Martyr, huc non spectat: plures quoque Regularium Familiarum Institutores, & Propagatores: nonnulli Abbates: multi ex iisdem Familiis, pleræque Sanctimoniales; & quidam Eremitæ.

2. 3 In causis Clericorum, & Presbyterorum sæcularium nulli Religiosæ Congregationi addictorum indagandum præcipue videtur, quomodo ad Clericatum vocati sint, an scilicet per ostium intraverint. *Illi autem ostio in Ecclesiam introire dicuntur, qui a Deo legitime vocati, Ecclesiastica munera ejus unius rei causa suscipiunt, ut Dei honori inserviant &c.*, ut explicat Catechismus Romanus (*f*), cui consonant Concilium Coloniense I. (*g*), S. Hieronymus (*h*), aliique apud Pouget. Inquirendum præterea, quomodo in Clericatu vixerint, & muneribus, quæ forte assumpserint, puta Canonicatui, Parochiæ, & similibus probe satisfecerint: & Parochis quidem quadamtenus applicari possunt, quæ superius de Episcopis dicta sunt. Profecto S. Ivo in Act. apud Bollandian. (*i*), nedum in Confessionibus excipiendis, Missis celebrandis &c. assiduus fuisse dicitur, sed munus quoque Vicarii Generalis *sancte, & juste* obivisse.

f tit. de Sacram. Ordin. pag. 197.

g par. 1. c. 91.

h ad Nepotian. de vita Cleric.

i ad diem 19. Maji.

4 In

4 In causis Fundatorum, atque Reformatorum Ordinum Regularium quærendum esse videtur, qua auctoritate, quo spiritu, prudentia, & fine hujusmodi provinciam aggressi sint: an regimen concupiverint, quomodo sine ambitione obtentum administraverint, & an aliquid humanæ gloriæ irrepserit. Item, an Religio ab eis instituta, vel reformata, utilis sit, & ad gloriam Dei conducens; an Regulas, quas statuerunt, ipsi observaverint. Laudantur in his SS. Benedictus apud S. Gregorium (*a*), Dominicus, Franciscus de Paula, & Ignatius in bull. Canoniz. Cæterum de auctoritate fundationis Religionis, hujusque utilitate sublata videtur omnis controversia, cum sine Romani Pontificis auctoritate novæ Religiones institui nequeant. Antonius, Basilius, Augustinus approbationem suarum Religionum a Pontifice non quæsierunt, cum jus Ecclesiasticum id nondum præciperet. Cum autem circa an. 1170. Pauperes de Lugduno Ordinem quemdam instituissent superstitionibus, & hæresibus inspersum, Alexander III. illum reprobavit, idcirco SS. Dominicus, & Franciscus Ordinum suorum approbationem a summo Pontifice petiverunt, & obtinuerunt. Post hæc Innocentius III. in Concilio Generali Lateranen. vetuit, *ne quis de cætero novam Religionem inveniat*. Et B. Gregorius X. in alio Concilio Generali Lateranen. (*b*) revocavit Ordines post illud Concilium inventos, *qui nullam Sedis Apostolicæ confirmationem obtinuissent*. Necessaria igitur est hujusmodi approbatio. Canus docet (*c*), judicium summi Pontificis in hoc falli posse; sed hæc opinio communiter rejicitur.

a in ejus vita c. 36.

b relat. in cap. unic. de religiosis domib. in 6.

c de loc. Theolog. l. 5. c. 5.

5. 6 In causis Servorum Dei Monachorum, aliorumque Regularium hæc specialiter adnotanda videntur: scilicet, an præcesserint indicia vocationis ad statum Religiosum: neque enim hodie viget disciplina, juxta quam infantes a parentibus Monasterio oblati, vitam monasticam necessario amplecti debebant, nunc vero si offerantur; cum decimum quintnm annum attingunt, danda est optio manendi, vel egrediendi, uti colligitur ex sacris Canonibus. Inquirendum præterea, quomodo Regulas, & Constitutiones Religionis observaverint, an vero vixerint a mundo segregati: &, si forte ad Ecclesiasticas dignitates vocati fuerint, an humilitatem, & vota Religiosa cum statu assumpto compatibilia observaverint. Indicia sanctæ vocationis exponuntur in bullis Canoniz. SS. Francisci de Paula, Didaci, Raymundi, Francisci Xaverii, Paschalis Baylon, & Peregrini Latiosi, e quibus eadem hauriri possunt. S. Thom. (*d*) docet, ingressum in Religionem ad perfectionem assequendam expedire tam iis, qui in præceptis exercitati sunt, quam aliis, qui non sunt exercitati. Et S. Bernardus (*e*) nonnullos ad Religiosam vitam expendendam hortatus est.

d 2. 2. qu. 189. art. 1.

e ep. 104.

7 &c. Quod spectat ad observantiam Constitutionum Religionis, Seacchus, allatis amplissimis testimoniis desumptis ex prædictis bullis, affirmat, peculiarem sanctitatis notam in Servo Dei Regulari ex his capitibus desumendam esse, videlicet ex progressu de virtute in virtutem ratione status Religiosi, ab exacta observantia, & custodia votorum, & ex vigilantissima observantia omnium, quæ in Regula, & Constitutionibus sui Ordinis continentur, sive præcepta sint, sive non. Duplicem horum affert rationem: primo, quod hi, qui canonizantur, proponuntur, ut norma morum, adeoque si Pontifex aliquem sui Instituti, vel in minimis transgressorem canonizaret, hujusmodi transgressiones saltem non reprobare, neque in canonizandis omnimodam perfectionem requirere videretur. Altera, quod actus virtutum illorum Regularium, qui canonizandi sunt, debent attingere gradum heroicum; tales vero non essent, nisi in iis resplenderet exacta Regulæ, & Constitutionum observantia. Addit, Regularem adeo cæcum esse debere in obedien-

diendo, ut habita solum liciti, & honesti ratione, nedum Superiorum præceptis, sed etiam consiliis prompte obtemperet, quod fuse describit Vener. Alphonsus de Orosco. Custodiendam præterea esse integerrimam castitatem longe a familiaritate quarumcumque mulierum, & servandam libenter exactissimam paupertatem. Concludit, de his omnibus severe inquirendum esse in causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei Regularium; subditque plurimum prodesse eorumdem perfectioni, si intra septa monasterii, imo cellæ collecti studiis Instituti propriis vacent. Hæc, quæ de castitate affirmat Scacchus, confirmat auctoritate Gonzalez, Theophili Raynaudi,& præcipue S.Hieron. (*a*). Idem Theophilus erudite ostendit,non decere Religiosos aulam frequentare;& Card. Pallavicinus Societatem Jesu vindicat ab intentatis contra ipsam accusationibus de suppositа nonnullorum e suis aulæ frequentatione. S. Thomas vero docet (*b*), posse aliquando Religiosos adire aulas propter caritatem erga proximum, hujusque utilitatem. Consonant, quæ de S. Bernardo leguntur in ejus vita. Iisdem Scacchi assertionibus lucem affundit D. Thomas (*c*), docens, Religionem significare statum perfectionis, Religioso autem curandum esse, ut caritate perfecta præditus sit, adeoque omnia, quæ Regula statuit, quibusque ad perfectionem pervenitur, exhibeat: Caritatis vero primum fundamentum esse paupertatem, & ad perfectionem Religionis requiri ulterius continentiam, & obedientiam, hasque, sicuti & paupertatem, voto firmandas esse, cum ad statum perfectionis necessaria sit obligatio: potissimum vero esse obedientiæ votum, cum per hoc homo voluntatem Deo offerat.

a ep. 52. n. 5. col. 257. to. 1. oper.

b opusc. 19. contra impugnantes Religionē c. 19.

c 2. 2. qu. 186. ar. 1.

10 Vera a sæculo segregatio ab observantia voti Paupertatis, & Obedientiæ oritur, & voluntatem omnino alienam a muneribus, & dignitatibus in Religione, & multo magis extra affu-mendis importat. Huc referri possunt, quæ alibi dicta sunt, quosdam scilicet sanctos Regulares ad Episcopatum vocatos aufugisse. S. Raymundus de Pennafort, juxta bull. Canonizat. ipsius, Archiepiscopatum Tarraconensem a Gregorio IX. sibi delatum recusavit, & munus Confessarii ejusdem Pontificis, Pœnitentiarii, ac Magistri Generalis sui Ordinis sponte dimisit. Quam vero fortiter Ven. Cæsar Baronius restiterit, ne Cardinalis crearetur, eruitur ex pluribus ejusdem epistolis.

11 &c. Synodus VIII. Œcumenica (*d*), & Concilium Generale Lateranense sub Innocentio III. (*e*) statuunt, ut Monachi ad Episcopatum promoti habitum deferant Regularem. Et S. Tho. (*f*) docet, Religiosos ad Episcopatum assumptos teneri ad Regulares observantias, quæ officium Pontificale non impediunt, idque ad Cardinales extenditur apud Dominicum de S. Tho. De quorum omnium veritate omne dubium sustulit Benedictus XIII. in Constitutione *Custodes*. In Constitutionibus Societatis Jesu apud Vasq., & alios cautum est, ut Socius ad dignitates extra Societatem assumptus promittat executionem consiliorum Præpositi Generalis, si meliora videantur. Regulares quoque ad Episcopatum assumpti condere testamentum prohibentur, nisi Pontifex dispenset, ut docet S. Tho. (*g*). Et hac accedente dispensatione testamentum condidisse B. Alexandrum Saulium, ostenderunt Postulatores in ejus causa contra Promotoris Fidei oppositiones. Innocentius III. quemdam ex Abbate Cisterciensi Episcopum Pennensem acriter objurgavit, quod in Episcopatu Cistercienses observantias non custodiret. S. Cælestinus V. ad summum Pontificatum vocatus, humili asello insidens Aquilam perrexit, ut Pontificalia ornamenta susciperet, quod ab eo factum fuisse explicat Petrus Card. de Alliaco in ejus vita, ne a monastica humilitate recederet. Et Clemens XI. in bull. Canoniz. S. Pii V. *Nihil*, ait, *de pristina Reli-*

d can. 14.

e can. 16.

f 2. 2. qu. 88. ar. 11. ad 4. & qu. 185. ar. 8.

g 2. 2. qu. 185. ar. 8. ad 3.

giosæ vitæ severitate remiserat. Similia leguntur de S. Fulgentio Episcopo Ruspensi, & de Matthæo, qui apud Petrum Venerabilem Cluniacen. Abbatem ex Monacho Cluniacensi factus est Cardinalis Episcopus Albanensis. Ven. Franciscus Ximenes Archipræsul Toletanus, & Cardinalis jejunia, & similia in Ordine Minorum, quem professus fuerat, statuta custodire consuevit, Leo X. per litteras Apostolicas ei præcepit, ut ab iis abstineret. Plura legi possunt apud Thomassinum.

14 In hujusmodi Servorum Dei causis illud quoque advertendum est, an dimisso Episcopatu ad monasterium redierint: id enim ostendet, eos non irrepsisse ad Episcopatum, ut extra Claustra viverent. Profecto, dimissis dignitatibus, illud fecerunt SS. Cælestinus V, & Gregorius Nazianz., ac B. Petrus Damiani. Ardicinus vero junior a Porta Episcopus Aleriensis, & Cardinalis, relictis, annuente Pontifice, dignitatibus, ad Camaldulensium eremum juxta vetus propositum confugit. His, aliisque permotus Benedictus XIII. in cit. Constit. hujusmodi reditum præcepit. Henricus de Joyosa ad defendendam Catholicam religionem, auctoritate summi Pontificis, a Religione Capuccinorum ad Ordinem Hierosolymitanum translatus est. Rebus compositis, sui egressus causam cessasse admonitus, illuc, unde discesserat, reversus est, cujus facti seriem referunt Dominicus de Thou, Morer., & alii.

15 Quæ de Regularibus, quoad profectum de virtute in virtutem, & quoad observantiam Constitutionum, dicta sunt locum habent in Monialibus, veluti prosequitur Scacchus addita observantia Clausuræ, utpote præcepta a Bonifacio VIII. (*a*), & Conc. Tridentino (*b*), quidquid adversus eam Erasmus effutiat. Superest, ut aliqua innuantur de Eremitis. Horum quatuor sunt species. Prima eorum, qui in Religione approbata emittunt tria vota substantialia: & de his, utpote veris Religiosis nil occurrit addendum. Secunda eorum, qui in aliqua Congregatione modum vivendi servant ab Episcopo approbatum, & hi juxta D. Thomam (*c*) continentiam servare, & Episcopo subjici debent, adeoque in horum causis quærendum esset, an continentiam, & regulas ab Episcopo præfixas custodierint. Tertia species est eorum, qui auctoritate Episcopi sunt addicti servitio alicujus Ecclesiæ, ab eo habitum recipiunt, eique obediunt. Ultima eorum, qui in eremum secedunt, habitu Eremitico ad libitum suscepto. Docet S. Thomas (*d*), vitam solitariam præeminere sociali, sed esse periculosissimam, nisi exercitium ei præcesserit, vel Divina Gratia exercitium suppleat. Quare, si expendenda esset causa alicujus ex Eremitis quartæ, vel tertiæ speciei, investigandum esset, cur solitudinem petierit, ubi vixerit, quem conscientiæ Rectorem habuerit, quas pœnitentias susceperit, ut prosequitur Scacchus. Huc revocanda sunt superius dicta de mortificatione, & ea, quæ de B. Nicolao de Rupe Anachoreta scribit Petrus Hugo Societatis Jesu. Palladius *in vitis Patrum* refert Alexandram fœminam in eremum secessisse, ut fugeret quemdam, insano ejus amore captum. De loci asperitate, & pœnitentiis plura legi possunt apud S. Paphnutium, & in bull. Canoniz. S. Birgittæ.

16 Docet S. Thomas (*e*), institui posse Religionem ad defensionem Divini cultus, & publicæ salutis, vel etiam pauperum, & oppressorum; cujusmodi fuit ordo Equitum Templariorum institutus auctoritate Patriarchæ Hierosolymitani an. 1118. apud Guillelmum Archiepiscopum Tyrensem; & ordo Equitum Melitensium a Raymundo de Podio fundatus ad tuendam Fidem, & incolumes servandos peregrinos ad loca sancta venientes. Quid inquirendum esset in causa Servi Dei, qui Ordini Militari nomen dedisset, desumi potest ex lib. S. Bernardi *de laude nova militia ad Milites Templ.* (*f*), & ex alio quodam libro de præci-

puis

a in cap. periculoso de statu Regularium in 6.

b sess. 25. de Regularib. c. 5.

c 2. 2. qu. 186. ar. 1. ad 3. & in 4. sent. dist. 27.

d 2. 2. qu. 188. ar. 8.

e 2. 2. qu. 188. ar. 3.

f c. 4.

puis obligationibus Equitum Melitensium.

CAPUT XXXVI.

De advertendis in causis Laicorum, & praecipue eorum, qui Imperatores, Reges, aut supremi Principes fuerunt, dum de eorum virtutibus agitur in sacrorum rituum Congregatione, Beatificationis, & Canonizationis gratia.

1 &c. HActenus de Ecclesiasticis, nunc de Laicis agendum est, inter quos etiam Reges recensentur: hi enim licet sacro Catechumenorum oleo inungantur, nullatenus numerandi sunt inter Ecclesiasticos, ut optime explicat Hallier *de sacris electionibus*. De hac Regum unctione plura legi possunt in Pontificali Romano, & apud Alvarum Pelagium, aliosque. Si quis scire cupiat, quinam Reges Sacro oleo inunguntur, adeat Azorium. Aimoinus, aliique referunt S. Remigium Remorum Episcopum Chrismate a columba cælitus allato Clodoveum Francorum Regem (quem nonnulli inter Beatos recenseut) postquam baptizaverat, sacrasse: & hoc sacro, perennique oleo Successores Francorum Reges inungi consueverunt, ut apud Baronium(a). Unctionis Clodovei mentio fit in testamento S. Remigii: sed cum hujus testamenti bina sint exemplaria, unum prolixius, quod prædictam unctionem memorat, quodque suppostitium existimant Scriptores Gallicani: alterum brevius, in quo nullum est unctionis vestigium, quodque pro genuino habetur; ob hanc, & alias rationes de illius prodigii veritate Auctores valde dubitant. Jacobus Longueval rem aliter componit: ex quibusdam scilicet monumentis advertit, ampullas oleo vacuas mirabiliter repletas fuisse, cum S. Remigius extremam Unctionem ægroto ministrare vellet, & oleo hoc, quod cæleste dici potest, unctum fuisse Clodoveum.

a ad ann. 499.

4 &c. Ven. Dei Servus Card. Bellarminus affirmat, paucissimos ex Imperatoribus, Regibus, & Principibus sæcularibus, at innumeros fere Episcopos inter Sanctos relatos fuisse. Quosdam ex primis memorat Scacchus, eorumque longum texit elenchum Theophilus Raynaudus, inter quos numerat Constantinum Magnum, & Carolum Magnum; & de hoc quidem alibi diximus. Constantinum vero utcumque Ecclesia Græca inter Sanctos recipiat, Latina ut talem agnoscere recusavit, quod sub finem vitæ Sanctum Athanasium in exilium deportari jusserit. Verum, omissis Regibus martyrio sublatis, de quibus hic non agitur, nonnulli Imperatores, & Reges juxta præsentem Ecclesiæ ritum per formalem, vel æquipollentem Canonizationem ex alibi dictis inter Sanctos adscripti sunt. Aliorum cultum ex alibi pariter dictis Congregatio rituum approbavit. Amplior est catalogus Summatum, & excelsorum Procerum, nec non aliorum, qui, Principatu relicto, in Claustra se receperunt, & Sanctis adnumerati sunt. Sed cum in præsentiarum exponenda sint, quæ specialiter animadvertenda videntur in causis Regum, & Principum, qui Principatum usque ad obitum retinuerunt, ab hujusmodi Principibus dumtaxat argumenta desumentur, nec non ab aliis, qui apud Historicos virtutum laude floruerunt, non quidem ut sanctitatis prærogativa adstruatur his, qui Ecclesiæ judicio in album Sanctorum relati non sunt, sed quia opportunum videtur etiam ex his colligere exempla virtutum. Nonnulla quoque haurientur ex veteri Testamento: nam, ut advertit Card. Bellarminus, licet quæstio sit de Regibus, & Principibus Christianis, supervacaneum tamen non est cognoscere, quid in republica Hebraica egerint Principes, sive Reges, cum in veteri Testamento promitterentur Bona temporalia, & præsentia, quibus futura, & spiritualia significantur: & juxta S. Augusti-

a epist. 140. ad Honorat. to. 2. col. 430. num (a) Hebræi, qui, contemptis temporalibus, adhæserunt spiritualibus, ad novum Testamentum quodammodo pertinuerint, cui suffragari videtur oratio in Pontificali Rom. *de benedictione, & coronatione Regis* præscripta.

7 Celeberrimum caritatis erga Proximum, & dilectionis inimicorum exemplum reliquit S. Joseph Patriarcha, qui in Ægypto a Pharaone adeo exaltatus, fratribus, qui ipsum vendiderant: *Nolite timere*, inquit (b), *ego pascam vos, & parvulos vestros. Consolatusque est eos, & blande ac leniter est locutus*. Temperantiæ quoque, & castitatis heroicæ exemplum ipse prodidit, cum sollicitanti Putipharis uxori constantissime restiterit. Moyses *vir mitissimus supra omnes homines* dicitur *Num.* 12. Josue vero virginem permansisse affirmat S. Hieronymus (c), cum filios habuisse Scriptura non memoret. Plura de David leguntur in eadem scriptura: mansuetus enim dicitur *Psal.* 131. Sanctus vero *Psal.* 100., Cumque adulterium, & homicidium perpetrasset, contritionem exhibuit *Psal.* 6., Confessionem *Psal.* 50., satisfactionem *Psal.* 34.; & flagella a Deo immissa æquo animo tulit 2. *Reg.* 13.

b genes. c. 45. v. 5.

c lib. 1. advers. Jovinian. n. 22. to. 2. oper. col. 273.

8 Succedunt exempla Regum, & Principum, qui post Christi adventum pietate floruerunt SS. Ambrosius (d), Paulinus (e), & Augustinus (f) summas laudes in Theodosium Imperatorem congerunt, quod fide, humilitate, ac pietate excelluerit. Et Tiberius, Justino Imperatore in insaniam prolapso, Cæsar electus apud Gregorium Turonensem (g), tanta fuit in pauperes liberalitate, ut multa de thesauris erogaverit. S. Wenceslaus Bohemiæ Rex apud Joannem Dubravium inter alias virtutes religionem adeo coluit, ut ab Othone Imperatore, permulta offerente, brachium S. Viti dumtaxat petierit. Vinum præterea, & alia suis manibus inter sacra subministravit Sacerdotibus, nudisque pedibus ad templa accessit. SS. Henricus Imp., & Chunegundes conjux, præter alia, quæ referunt Bollandiani (b), integerrimam castitatem usque ad obitum servasse dicuntur in bullis Canoniz. De S. Stephani I. Regis Hungarorum misericordia in pauperes, fervida oratione, & similibus mira refert Chartuitius in ejus vita apud Surium. Virtutes S. Eduardi Anglorum Regis enumerat Alredus Rhievallus. Et Innocentius VIII. summis laudibus extollit S. Leopoldum Austriæ Principem in bull. Canonizationis. Innumeræ pene sunt res, quæ a S. Ludovico Rege Francorum gestæ referuntur in ejus vita, & bull. Canoniz., sive spectemus insignem illius curam in filiorum educatione, sive humilitatem, aliasque virtutes, quibus enituit. B. Amadeus III. Sabaudiæ Dux inter alia præclare gesta illud caritatis, & mansuetudinis insigne exemplum edidit, quod suscepto Ducatu Philippum fratrem, eduxerit e carceribus, quibus Pater mancipaverat in vindictam insidiarum quas Amadeo paraverat. Et de S. Casimiro Regis Poloniæ filio narrant, eum respuisse consortium thori virginalis, quod alii tutandæ vitæ causa suadebant. Similia de S. Elzeario de Sabrano dicuntur in bull. Canoniz. ejusdem.

d in orat. funeb. Theodos. n. 30. col. 1206. oper. to. 2. & n. 32. & 39. ibid.

e ep. 28. ad Severum col. 175.

f l. 5. de Civit. Dei.

g l. 5. c. 19.

b to. 4. Julii

10 Plura congeri possent heroicarum virtutum exempla, quibus Principes inter Sanctos relati fulserunt, inter quæ profecto non ultimum locum obtinent castitas, & humilitas, contra quas in Principibus multa militant. His tamen, quæ omnibus Sanctis communia sunt, & necessaria, ut in album Sanctorum referantur, omissis: monet Scacchus, pro Beatificatione, & Canonizatione Regum, & Principum specialiter quærendum esse de zelo Fidei Christianæ conservandæ, & propagandæ, de cultu erga Deum, de obedientia Romano Pontifici debita, de Justitia bellorum, quæ gesserint, de recta gubernandi ratione, ac de exemplo subditis ad pietatem, & religionem exhibito; nam vita *Principis,*

cipis, inquit Plinius (*a*), *censura est*, *eaque perpetua*, *populorum*. Similia docuerunt S. Gregorius VII. (*b*), & Lactantius (*c*).

a in Trajani paneg. c.45.

b l.7. ep.5.

11 &c. Is fuit Moysis primi Hebræorum Ducis zelus, ut Israelitas vitulum aureum *Exod.*32., & Beelphegor *Num.*25. adorantes occidi jusserit. Josue vero tanto ardore populum ad religionem unius veri Dei hortatus est, ut scriptura Jos.6.7. &c. testetur: *Servivitque Israel Domino cunctis diebus Josue, & Seniorum, qui longo vixerunt tempore post Josue*. His morem gesserunt SS. Reges Ezechias, Josias, & Josaphat, cum, deleta idolo-latria, cultum veri Dei plene restituerint. Consonant, quæ de Theodosio, & Tiberio Imperatoribus narrant Historici. Primus quippe idolorum cultum, qui sub Juliano, & Valente invaluerat, radicitus extirpavit. Secundus librum ab Eutychio C.P. Episcopo adversus carnis resurrectionem scriptum combussit, teste S. Gregorio (*d*). Plura ex Actis Canonizationum exhibet Scacchus cit. Sed scitu dignum est, quod de S. Ludovico Galliæ Rege legitur apud Surium (*e*): *Fidei propagationem sitiebat*. *Si quid . . ., quod ad Fidem pertineret, esset ad eum relatum, id, aliis negotiis omnino posthabitis, audiebat*. Similia referuntur de B. Ferdinando III. Castellæ, & Legionis Rege.

c l.5. Divin. Instit. c.6. de just.

d l.4. Moral. c.19. n.74. to.1. oper. col.466

e in ejus vita ad diem 25. Aug. c.6

14 Quo amore erga Deum flagraret Rex David, testatur ipse *Psal.*22. v.8., & in pluribus aliis. Amori pietatem, religionemque addidit, cum 1. *Paralip.*22. immensos pene thesauros in magnificentissimum extruendum templum præparaverit. Hujus vestigiis institerunt SS. Henricus Imperator, Stephanus I. Hungariæ, Eduardus Angliæ, Ludovicus Galliæ, B. Ferdinandus III. Castellæ, & Legionis Reges, ac B. Amadeus Sabaudiæ Dux, pluribus ædificatis, vel reparatis Ecclesiis, Monasteriis, & Hospitalibus.

15 Obedientiam erga Romanum Pontificem Theophilus Raynaudus appellat germanum Catholicismi characterem, affirmans hoc charactere Clodoveum Francorum Regem fuisse insignitum. Eumdem characterem Carolo M., Ludovico Pio Imperatori, aliisque Galliæ Regibus fuse adjudicat Maucleras. Idem tribuitur S. Henrico Imperatori in ejus vita, & ob hanc obedientiam S. Leopoldus Austriæ Princeps in bull. Canoniz. dicitur filius S. Petri. S. Ludovicus Galliæ Rex eamdem filio suo inter alia monita testamento reliquit. Quapropter vel apocrypha est *Pragmatica* sanctio, quæ ejus nomine circumfertur, vel saltem suppositititius ille ejusdem articulus, in quo nonnulla S. Sedi parum honorifica sanciuntur. Legi potest Auctor Gallus *in tract. de libert. Eccl. Gallic.*

16 Ad bella, quod attinet, Hugo Grotius ostendit, ea juri Divino non repugnare. Imo Theologi passim apud Schiaram docent, Principes aliquando sub culpa mortali teneri ad bellum tam defensivum, quam offensivum gerendum, urgente periculo spirituali, aut temporali suorum populorum. Quapropter plures sancti Reges, & Principes ex Hebræis, & Christianis pro Fide, ejusque propagatione, pro tutamine dignitatis, ditionis, suorumque populorum bellum strenue gesserunt. B. Petrus Damiani (*f*) visus est reprobasse bellum a S. Leone IX. gestum adversus Normannos, immo Romano Pontifici jus gladii temporalis negasse. Utrumque tamen gladium spiritualem, & temporalem Ecclesiæ Romanæ adjudicat Baronius, cui consentit Bellarminus, & antea S. Bernardus (*g*), Gregorius IX., & Bonifacius VIII. (*h*) Cæterum Cajetanus, & alii conantur ostendere, B. Petrum Damiani solum improbasse factum Sancti Leonis IX., non autem materialem gladium abjudicasse. Objicit quidem B. Petrus factum S. Gregorii, qui licet a Longobardis violentias perpessus est, noluit in eorum mortem se immiscere. Sed Gratianus ostendit (*i*), Gregorium mandasse *civibus Thusciæ*, *ut contra Longobardos arma pararent*. Chri-

f epist.1. ad Olderic. Episcop. Firman. l.4.

g lib.4. de considerat. c.3. col.444 vol.1. oper.

h c. unam sanctam de majorit. & obed.

i can. ut pridem, & can. suppliciter 23. qu.8

Christianus Lupus existimat, Gregorium VI. fuisse militiæ Papalis anctorem, solos vero S. Leonem IX, & Joannem XI. duxisse exercitum armatum.

17 Quidquid de his sit, non vacat hic omnia recensere, quæ bellum efficiunt justum, & quæ in hoc cavenda sunt: D. Thomas (a) enim ad hoc requirit auctoritatem Principis, causam justam, & rectam bellantium intentionem. Huc vero advocandum est monitum, quod S. Ludovicus filio dedit: *Cave*, ait, *bellum geras adversus Christianum quemquam, nisi ex multorum consilio, & ita, si bellum evitare non possis. Quod si bellum habeas, abstine ab Ecclesiasticis, & iis, qui tibi nihil nocuerunt.* Quoad Infideles vero ipse in subsidium Terræ sanctæ binam expeditionem suscepit, in quarum ultima migravit ad Dominum. Ludovicus junior Francorum Rex, apud Othonem Frisingensem, cum similem parare vellet expeditionem, Regni Principes dixerunt consulendum esse Sanctum Bernardum, qui respondit, rem deferendam esse ad Romanum Pontificem: annuit hic, sed expeditio ex voto non successit. Demum S. Augustinus (b) errorem maximum esse ait, asserere nullum bellatorem Deo gratum esse. Qui de belli justitia plura velit, legere potest Mauclerum.

18. 19 Omnia, quæ huc usque deducta sunt, & adduci possent de justitia servanda, & bono exemplo Subditis exhibendo, nec non de Regum uxoribus, complectitur Pontificale Romanum de benedictione, & coronatione Regis. Et hæc præcipua sunt, quæ, præter alia omnibus in album Sanctorum referendis communia, ponderanda sunt in causis Servorum Dei, qui, dum viverent, regali dignitate fulserunt: & de his quoque plura Mauclerus. Multa quoque huc spectantia statuta sunt in Concilio Parisiensi VI. (c), & in Aquisgranensi II (d).

a 2. 2. qu. 40. ar. 1.

b ep. 189. n. 4. to. 2. col. 698.

c c. 1. & 2.

d c. 3.

CAPUT XXXVII.

De advertendis in causis Virginum, Conjugatorum, Viduarum, atque Peregrinorum.

1 &c. Theophilus Raynaudus longum texit catalogum Sanctorum Conjugatorum, Virginum in conjugio, & extra conjugium, necnon Viduorum, & Viduarum. Inter Virgines in conjugio, juxta aliorum sensum, recenset S. Joannem Evangelistam, quod sensisse videntur SS. Augustinus (e), & Thomas (f). Communior tamen sententia affirmat, eum cælibem fuisse. Legi potest Card. Baronius (g). Iis vero, qui ex alibi dictis virgines in matrimonio permanserunt, addi potest S. Amon, de quo Palladius. Guyet vero refert, nullam mulierem conjugatam *reperiri in sacris tabulis*, sed vel viduas, vel maritis ipsis adjunctas una simul cum eis, eademque die recoli. Idem Theophilus inter sanctas Viduas recenset S. Mariam Magdalenam sororem Marthæ, & Lazari, autumans, mortuo marito, licentius aliquanto vixisse, & nonnullis copiam sui fecisse. Sed cum alii Fœminam criminosam, de qua in Evangelio, distinguant a sorore Marthæ, vel etiam ab altera Maria Magdalena, idcirco hoc exemplum viduis tuto non suffragatur. Legi potest Calmet. Suffragantur tamen alia multa, & quidem notissima exempla, inter quæ illud B. Mariæ de Capite uxoris S. Isidori Agricolæ, de qua alibi.

4. 5 Sed ut ad institutum redeamus, S. Hieronymus pluribus epistolis docet, quomodo servanda sit virginitas: quæ vitæ series tenenda sit in viduitate, & matrimonio. In epistolis igitur ad Eustochium (h), & Demetriadem (i) monet ad custodiendam virginitatem requiri abstinentiam a vino, & a Matronarum consortio, subjectionem parentibus, rarum egressum in publicum, pœnitentiam, & orationem. Laudat

e in præf. in Joann. Evang.

f 2. 2. qu. 186. ar. 4.

g ad an. 31. n. 30. & seq.

h 22. n. 8. col. 92. oper. to. 1.

i 130. n. 4. col. 971. loc. cit.

dat rudem amictum, & victus continentiam. Ad sanctitatem vero comparandam præcipit moderatam corporis mortificationem: divitias in pauperes erogandas esse insinuat: demum hortatur ad opera manualia, ut ablegetur otium, & aliquid præsto sit Christo offerendum.

a 54. n.15. col. 290. loc. cit.

6 In epistola ad Furiam (a) recenset bona viduitatis, tum ad eam servandam pluribus hortatur. Quapropter, proposito exemplo Annæ Prophetissæ filiæ Phanuelis viduæ, monet, ut jejuniis, & vigiliis vacet, pauperibus subveniat, a juvenum consortio, & ab omni luxu abstineat.

b 168. n.2. col. 1089. tom. cit.

7 In epistola ad Celantiam matronam (b), sciscitantem, quomodo vitam dirigeret in conjugio, docet, adhibendam esse in sermone moderationem, colendam humilitatem, & cavendum, ne dum licita quædam omittuntur, & bona opera exercentur, illicita incaute admittantur. Addit, habendam esse rationem nedum conscientiæ, sed etiam famæ, adeoque nil committendum, quod aliis occasionem detrahendi suppeditet: demum suadet, ut vacet orationi. Quæ quidem omnia, & alia plura in iisdem epistolis fusius exposita legi possunt.

8. 9 Quod vero ad Virginem sæcularem, de cujus Beatificatione, & Canonizatione ageretur, attinet, Scacchus sæpe citat. monet, præter alia omnibus Canonizandis communia, inquirendum esse, qua promptitudine, facilitate, & gaudio virginitatem perpetuam proposuerit, qua fortitudine nuptias respuerit, quanto studio solitudinem amaverit, corpus castigaverit, sacræ lectioni vacaverit, ab hominum commercio abstinuerit, vestium vanitatem oderit, & erga pauperes misericors fuerit. Singula hæc profecto elucent in Actis Virginum, quæ in Beatarum, & Sanctarum album relatæ sunt, Catharinæ Senensis in bull. Canoniz., & apud Surium (c), ac B.Raymundum de Capua: S. Agnetis apud S.Ambrosium (d), S. Claræ in bull.Canoniz., & aliarum plurium apud laudatum Scacchum.

c die 29. April.

d vitæ n.3. apud Bollandian. ad diem 21.Ja. nuar. to.2. pag.351.

10. 11 Succedunt Conjugati, & de his quidem, prætermissa virginitate in matrimonio servata, de qua alibi, in causis Beatificationis, juxta eumdem Scacchum specialiter inquirendum est, quo studio familiam in timore Dei educaverint, quave moderatione rexerint, quomodo rem familiarem administraverint, & in operibus misericordiæ se exercuerint. Sanctitatis mulierum conjugatarum argumenta specialia suppeditabunt mansuetudo erga maritum, socrum, universamque familiam, modestia, & contemptus mundi muliebris, solicitudo in gubernanda familia in timore Dei, cultus religionis, piæ exercitationes in his, quæ viro quantum ad jura matrimonii non officiunt: attendendum quoque erit, si forte vir Infidelis sanctificatus sit per mulierem Fidelem. Omnia hæc laudatus Auctor confirmat argumentis ex sacra auctoritate depromptis: quibus suffragantur ea, quæ de SS. Hedwige, Birgitta, Francisca Romana, Monica, & Elisabetha Regina Portugalliæ dicuntur in bull. Canoniz., aliisque monumentis.

12 Prosequitur Scacchus, & in causis Viduarum inquirendum esse ait, de diligenti filiorum educatione, siquos genuerint, de secessu a sæculi turbis, de mortificatione, pietate erga res sacras, earumque ministros, & de caritate erga pauperes. Et hæc quoque confirmantur ex iis, quæ de viduis innuit Apostolus 1. *ad Timoth.5. Viduas honora, quæ vere Viduæ sunt... Et hoc præcipe, ut irreprehensibiles sint... Vidua eligatur... in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est*. Ad educationem liberorum faciunt quoque ea, quæ de Job, Tobia, & Helcia leguntur in sacris paginis, in quibus quoque Heli Sacerdoti denuntiatur (e) ira Dei ob malam vitam

e in libris Regum.

tam

tam filiorum, quos pater non satis increpaverat, de qua re plura Cornelius a Lapide (*a*). Accedunt exempla SS. Viduarum Monicæ apud S. Augustinum(*b*), Amelbergæ, & Hedvvigis apud Surium (*c*).

a ad lib. 1. Regun c. 4.
b l. 9. Confession. c. 9. n. 2 2

13 Quod spectat ad Servos Dei Peregrinos, sæpe citatus Scacchus monet inquirendum esse in eorum causis de causa, licentia, gestis, & laboribus peregrinationis, ac de frequentia Sacramentorum. Sacras peregrinationes execratus est Calvinus cum aliis: propugnarunt contra Thomas Waldensis, Bellarminus, aliique. Sed vel a primis Ecclesiæ sæculis in usu fuerunt, easque obivisse Alexandrum Episcopum, & S. Helenam testatur Eusebius (*d*). Easdem laudat S. Joannes Chrysostomus (*e*), quin etiam suffragantur exempla B. Virginis, & S. Joseph, aliorumque in sacris Scripturis. Concilium IV. Mediolanense modum indicat peragendæ peregrinationis. Suspectæ tamen sunt mulierum peregrinationes, nisi vel illustri loco natæ sint, vel copiosus comitatus securas reddat, vel Deus specialiter impulerit, ut prosequitur Theopilus Raynaudus. Sed quod attinet ad Beatificationes, & Canonizationes, si Servi Dei aliquam dumtaxat peregrinationem peregerunt, perpendenda erunt, quæ supra indicata sunt, una cum aliis rebus ante, & post peregrinationem gestis; sed si totam vitam, vel majorem ejus partem peregrinando duxerint, vix canonizari poterunt ob defectum probationum, nisi forte testes secum duxissent, uti duxit B. Contardus apud Bollandian. (*f*), & S. Gaudentius, ut ipsemet testatur.

c ad diem 20. Julii, & 15. Octob.
d l. 3. de vita Costantini c. 42.
e in ep. ad Corinth. 2. c. 12. hom. 26. to. 10. oper. pag. 625.
f ad diem 16. Apr.

CAPUT XXXVIII.

De obitu Servorum Dei, de quorum Beatificatione, & Canonizatione agitur.

1 &c. INter præcipua, quæ advertenda sunt in causis Beatificationis, & Canonizationis, attendendus est Servorum Dei obitus. Parum quippe profuisset favorabili de virtutibus heroicis deliberationi, quod Servi Dei in vita iis floruerint, nisi manifesta earum indicia in obitu apparerent. Id sapienter adnotarunt Ven. Card. Bellarminus in suffragio edito in causa S. Franciscæ Romanæ, & Fortunatus Scacchus, quibus calculum addunt decreta generalia Urbani VIII.

4 &c. Accedunt exempla petita ex historia Ecclesiastica. S. Possidius Calamensis Episcopus testatur, S. Augustinum (*g*) morti proximum psalmos Davidicos pœnitentiales uberrimis lacrymis frequenter legisse, & inter suos in oratione obdormivisse. Et S. Hieronymus refert (*h*), S. Paulum Eremitam mortem divinitus præscivisse, eaque adventante, adfuisse S. Antonium, ac vidisse ejus animam *inter Angelorum catervas, inter Prophetarum, & Apostolorum choros... in sublime conscendere*. Tum duos leones accessisse, & arenam certatim egerentes, locum unius hominis capacem fodisse, in quo S. Antonius corpus defuncti de more composuit. De S. Hilarione quoque narrat (*i*), eum in summa paupertate, & humilitate mori voluisse. S. Benedictus, ut narrat S. Gregorius M. in ejus vita apud Bollandianos (*k*), morte sua fratribus denuntiata, sepulchrum sibi aperiri jussit, ac morti proximus ad Oratorium deferri voluit, ibique, Eucharistia percepta, animam in oratione efflavit, quam per viam palliis stratam, ac lampadibus coruscam in cœlum ascendere duo Fratres absentes cognoverunt. Et S. Gregorius Nazianzen. testatur (*l*), S. Basilium lætum in oratione obiisse, ante tamen astantes sacrosancta doctrina instruxisse. Pretiosam S. Malachiæ Episcopi Hiberniæ mortem describit S. Bernardus (*m*), affirmans, ipsum mortis suæ præscium sacramenta sumpsisse, inde multa caritatis signa exhibentem, Monachis vero psalmos, & hymnos canentibus expirasse.

g in ejus vita c. 31.
h n. 11. to. 2 oper. col. 9.
i n. 44. to. 2 op. col. 39
k n. 37. ad diem 21. Mart. to. 3. pag. 587.
l or. 20. to. 1. oper. pag. 370.
m c. 31. n. 70. col. 695. oper. vol. 1.

10. 11 Suffragantur exempla ex Actis

Actis Canonizationum desumpta. Sanctus Thomas de Villanova juxta bullam Canoniz., & relationem Auditorum Rotæ, nuntio vicinæ mortis mira hilaritate accepto, cuncta, quæ supererant, pauperibus distribui jussit: tum vero sacramentis perceptis, sanctitatem vitæ, Sedique Apostolicæ obedientiam Clero commendavit. Sacrificium in cubiculo celebrari, & interim Dominicæ Passionis Evangelium sibi legi voluit, ac mira pietate, & humilitate Sacramento ad elevationem adorato, orans expiravit. Porro Passionem Domini morientibus legi consuevisse, constat ex antiquo Breviario Montis Cassini, & ex aliis monumentis. Iidem Auditores in relat. causf. S. Caroli Borromæi narrant, eum, quasi propinquæ mortis præscium, ad Montem Varallum se contulisse, ibique piis exercitationibus, ac generali confessione se ad mortem præparasse: Mediolanum reversum, sacramentis inexplicabili devotione, ac profunda humilitate susceptis, placide in Domino quievisse.

12 &c. S. Petrus de Alcantara, ut dicitur in relat. causæ ipsius, ne in extrema quidem infirmitate Divinum Officium prætermisit; sed longa oratione præmissa, & peccatorum venia enixe petita, incredibili fervore Eucharistiam suscepit; tum proximæ mortis nuntio exhilaratus, extrema Unctione reverenter excepta, ac mirabili Sanctissimæ Trinitatis, B. Virginis, & S. Joannis Evangelistæ visione recreatus, in summa paupertate spiritum Deo reddidit. Spiritualibus quoque visionibus illustrata dicitur S. Francisca Romana in relat. causf., cum esset morti proxima, nec malignorum spirituum vexationes sensit. Filias vero spirituales ad Dei timorem, mutuamque caritatem pie adhortata, die, qua prædixerat, sancte in Domino quievit. Demum præter alia, quæ in obitu S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis contigerunt, insigne illud obedientiæ indicium narratur in relat. ejus causæ, Monialibus scilicet Confessarium, Missam celebraturum, interpellantibus, ut Magdalenæ jam jam morituræ adesset, ipse respondit: *Dicite Magdalenæ, ut, quam vivens obedientiam præstitit, eam præstet moritura, illumque opperiatur, donec, expleto Sacro, Moniales sacro Pane reficiat*. Illa hoc audito ait, *Benedictus Deus..., & animam morata non recessit e vivis*, donec prædicta complerentur.

15.16 Plura cumulari possent, sed adducta sufficiant, ut pateat, in causis Beatificationis, & Canonizationis magnum momentum in Servorum Dei obitu constituendum esse, & attendenda omnia, quæ in eo contingunt. Docuit Scacchus, motus oculorum, & suspiria esse considerandа; uti sane animadversum fuit in causa S. Andreæ Avellini. Cum enim in extremo agone vultum ejus turbatum astantes vidissent, rati adesse, quod ipse prædixerat, certamen cum communi hoste, preces pro eo fuderunt, is vero, oculis ad Imaginem devotissimam conversis, consuetæ hilaritati redditus placide obiit. Similia leguntur in vita S. Elzearii apud Surium (*a*). Card. Federicus Borromæus negat, ex quiete, sive agitatione corporis in morte firmum deduci posse argumentum pro animæ salute, vel exitio: subdens, agitationes morientium sæpe a sola corporis conditione proficisci, & in viris probis, aliquando perturbationes, Dei voluntate, contingere, ut anima purgetur, & præsentes ad pœnitentiam adducantur, quæ fuit etiam sententia SS. Athanasii (*b*), & Gregorii Papæ (*c*). Scacchus addit examinanda esse verba, quibus Dei Servi morituri se Deo commendant. Quare Benedictus XIV., cum Fidei Promotorem ageret, in causa cujusdam Servi Dei, pluribus ex Concilio Tridentino adductis, opposuit, eumdem morientem in Dei misericordia spem totam constituisse, exclusis operibus, quæ in vita fecerat. At Postulatores ex eodem Concilio reposuerunt, Servum Dei propter ambiguitatem propriæ justitiæ, & ina-

a die 27. Sept. c.33. pag.389.

b qu. 105. ad Antiocum to. 2. pag.292.

c l.24. Moral. in c.34 Job n. 33. to.1. oper. col.776.

inanis gloriæ periculum, recte in sola Dei misericordia totam fiduciam posuisse; idque commendat sacra auctoritas, & late explicant Stapletonus, & Bellarminus.

17 Adeo exacte omnia, quæ in obitu Servorum Dei contingunt, examinantur, ut in causa Servi Dei Pauli Buralis Cardinalis Promotor Fidei opposuerit, ipsum ægrotantem Viaticum, ad se delatum, propriis manibus ori admovisse. Id ab aliis, etiam Laicis, antiquitus factum referunt Card. Bona, Martene, & alii, quod tamen posterioribus Ecclesiæ constitutionibus, & contraria consuetudine abrogatum est. Oppositioni vero satisfactum fuit, allegato consensu deferentis Viaticum, qui sane consensus in hoc culpam omnem excludit, ut ostendit Card. de Lugo.

18. 19 Nonnullis Dei Servis revelatus est dies mortis, secus vero aliis: quidam morientes a tentationibus immunes, ut S. Francisca Romana, alii iis obnonxii fuerunt, ut S. Martinus, & alii. Nonnulli mortem læti aspexerunt, alii formidarunt, ut Arsenius Eremita apud Surium. Card. Federicus Borromæus scribit, quosdam Dei Servos repentino mortis horrore occupari, & expavescere, sed postea tranquille mori. Nonnulli vitam libenter protraxissent pro spirituali suorum salute, ut S. Martinus apud Sulpicium Severum (*a*), & S. Thomas de Villanova in relat. causæ: alii id formidarunt, ut SS. Franciscus Salesius, & Philippus Nerius. SS. Bernardus, & Dominicus quasdam res ab ipsis præclare gestas astantibus retulerunt; at S. Joannes a Cruce ne sibi quidem eas memorari passus est. Hæc inter se profecto discrepant, sed in causarum examine non videtur statui posse, mortem alicujus Servi Dei non fuisse sanctam, quod cælestia signa defuerint, quæ in aliorum obitu apparuerunt, vel quod dixerit, vel fecerit, quod alii noluerunt. Ideoque ex aliis rebus judicium de pretiosa Servorum Dei morte desumendum erit. Urbanus VIII. quoque in decretis generalibus decrevit, advertendum esse, an obitus eorumdem fuerit publice testificatus: quod intelligendum est de fama sanctitatis, populorum concursu, ac de miraculis, ut desumitur ex pluribus bull. Canoniz., & relat. Rotæ.

a in ep. 3.

20. 21 Superest, ut ea expendantur mortis genera, quæ dubium afferre possunt, an qui ita moriuntur, beatificari, & canonizari possint. Ac primo quidem nonnulli Servi Dei mori cupiunt, & aliquando moriuntur, nullo præsente: & hæc solitaria mors, si alia felicis obitus signa, ac multo magis si aliqua prodigia comitentur, Beatificationi, & Canonizationi minime obstat. Profecto solus, nulloque astante obiit S. Romualdus apud B. Petrum Damiani (*b*), & S. Joannes de Deo juxta relationem Auditorum Rotæ, quibus aliquo modo addi potest S. Cassius Narniensis apud S. Gregorium (*c*).

b in ejus vita c. 69.

c hom. 37. in Evang. to. 1. oper. col. 1633.

22 Nonnulli Servi Dei moriuntur, quin Eucharistiam per modum Viatici receperint. Jam vero si quis facultatem habens recipiendi in morte sacramenta non recepisset, de hujus Beatificatione, & Canonizatione agendum non esset, licet virtutibus heroicis floruisset, veluti docet Scacchus. At si Viaticum non percepisset vomitu præpeditus, ut S. Franciscus Salesius; vel quia ipsa mortis die Eucharistiam, licet non per modum Viatici, receperat, ut S. Vincentius de Paulo, id Beatificationem, & Canonizationem non impedit; neque enim permissum est bis eadem die communicare, urgente licet mortis periculo, ut ostendunt Suar., Laym., & alii, quamvis Sacri canones, necessitate exigente, permittant, ut bis eadem die Missa ab eodem Sacerdote celebretur, Episcopo id approbante.

23 Aliquando contingit, ut Servus Dei apoplexia percussus intereat; quod si integram cognoscendi vim retineat, nec alia signa deficiant, licet loquelam amiserit, hoc mortis genus Bea-

Beatificationi, & Canonizationi nullum detrimentum afferre poteſt, ut colligitur ex bull. Canoniz. S. Andreæ Avellini. Neque ſi receptis Eccleſiæ ſacramentis, ac præmiſſis, quæ præmittenda erant, ſuperveniat cognitionis defectus, uti de B. Coleta præter alios refert Surius.

24 Poteſt quoque contingere, ut Servi Dei morte ſubitanea moriantur, adeoque nec recepto Sacro Viatico, nec aliis editis ſignis, ex quibus tutum de eorum obitu ferri poſſit judicium. Profecto teſtatur ſacra Scriptura, Abraham, alioſque juſtos in ſuis lectulis obiiſſe, & filiis, ac populis ſalutaria documenta reliquiſſe, contra vero Pharaonem cum ſuo exercitu, alioſque Terram promiſſam blaſphemantes morte ſubitanea interiiſſe: in Pſalmo autem 72. legitur: *Subito defecerunt, perierunt propter iniquitatem ſuam*; & in Proverb. *c. 29. Viro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei ſuperveniet interitus*. Nihilominus abſonum eſſet aſſerere omnes repente morientes damnari. Plura repentinæ, ſed ſanctæ mortis exempla referunt Cornelius a Lapide (*a*), Joannes Moſcus, ſive Sophronius, & Petrus Sutor. Theophilus Raynaudus vero contendit, *calumniam eſſe, . . progredi ad judicium, vel vehementiorem ſuſpicionem malæ fortis ſic obeuntium*. Qui profundam hujus rei explicationem velit, adeat P. Didacum de Corduba in lib., cui titulus, *Ajuto de' moribondi*. Verum difficillime poſſet Eccleſiæ judicio inter Beatos, vel Sanctos recenſeri, qui hujuſmodi morte occumberet, ob defectum ſcilicet alicujus ſigni externi pœnitentiæ, vel deſiderii Euchariſtiæ recipiendæ; niſi forte conſtaret, ipſum uſque ad obitum, virtutibus heroicis enituiſſe, & ea, quæ in obitu defecerunt, non voluntate, ſed neceſſitate defuiſſe, ac Deus eamdem mortem ſignis, & prodigiis illuſtraret, ut de B. Jordano Ordinis Prædicatorum Generali Magiſtro legitur apud Surium.

a ad c. 4. Sapientiæ v. 6.

25 Concluditur exemplis S. Julianæ de Falconeriis, & B. Imeldæ de Lambertinis. Prima, juxta monumentum authenticum in ejus cauſa exhibitum, cum in ultima infirmitate nil amplius in ſtomacho retinere poſſet, enixe petiit, ut ſupra ejus pectus ſacrum Viaticum reponeretur. Poſitum ſtatim diſparuit, & ipſa ſimul ſanctiſſime obiit. Addunt alii ſuper carnem defunctæ circa cor Imaginem Crucifixi inventam fuiſſe. Secunda ex Caſtora de Galutiis, & Egano Lambertino nata, cum undecimum agens annum ad Euchariſtiam accedere vereretur, in preces effuſa, Hoſtia cælitus delapſa recreari meruit, qua ſumpta feliciter expiravit. Ita Scriptores Bonon. & Bolland. (*b*).

b ad diem 10. Maji.

CAPUT XXXIX.

De ponderandis a Fidei Promotore, & a Conſultoribus ſacræ Congregationis, cum dubium proponitur, & diſputatur de virtutum heroicitate, & ſignanter de peccatis, quæ aliquando occurrunt in perſcrutanda ſerie vitæ Servorum Dei.

1 Juxta alibi dicta de virtutibus heroicis uniuſcujuſque ſtatui conſentaneis, Promotor Fidei, & Conſultores in dubio virtutum præcipue advertere debent, an virtutes ad gradum heroicitatis aſcenderint, & an earum fulgor aliquando fuerit ab aliis rebus geſtis obnubilatus.

2. 3 Laudantur nonnulli in ſacris Scripturis, & in Eccleſia, quod a teneris annis futuræ ſanctitatis indicia præbuerint, ut in lectionibus S. Antonii Ulyſſiponenſis, & aliorum. Indicia vero ſunt neglectus puerilium ludorum, & ſæculi illecebrarum, miſericordia in pauperes, & abſtinentia, ut legitur in lectionibus SS. Nicolai Tolentini, & Felicis Valeſii, & in bull. Canoniz. S. Roſæ Limanæ, & aliorum. Hæc Sanctos ab infantia reſpiciunt; ſed cum nonnulli, qui propter pœnitentiam canonizantur, peccaverint, idcirco de peccatis ante, & poſt converſio-

sionem commissis in præsentiarum differendum est.

4. 5 Plerique ab Infidelitate, & peccatis ad veritatem, & sanctitatem, Divina aspirante gratia, pervenerunt. Quæritur ergo, an, & cur in expendendis Servorum Dei virtutibus habenda sit ratio de peccatis, quæ ante conversionem commiserunt. Theophilus Raynaudus habendam esse eorum notionem fuse ostendit, tum auctoritate, cum in novo Testamento negatio Petri, & peccata aliorum referantur: tum ratione, ne si eorum peccata ignorarentur, iidem crederentur fuisse superioris naturæ, adeoque ab eorum imitatione, tamquam impossibili, peccatores retraherentur, ut fusius explicarunt S. Augustinus (*a*), Palladius (*b*), & alii. Quin etiam Card. Bellarminus colligit, S. Josephum Patriarcham numquam peccasse, quod Scriptura nullum ejus peccatum memoret, quæ cæteroquin nullius, quantumvis justi, peccata dissimulare solet. SS. Thomas, & Bonaventura probabilius censent, peccata Justorum in Judicio universali fore revelanda, sed advertit Suarez, id sine eorum tristitia, & pudore futurum. Porro *Matth.*3. legitur faciendos esse fructus dignos pœnitentiæ: & dignos quidem fieri ab eo, qui tantum affligitur per pœnam, quantum deliquit per culpam, adnotavit Card. Hugo super *loc. cit.* Ex his palam fit, opus esse, ut in expendendis Servorum Dei gestis cognoscantur eorum peccata ante conversionem commissa, ut scilicet dignoscantur fructus pœnitentiæ. Quapropter Urbanus VIII. mandavit, ut super antecedentibus criminibus cujusdam Servi Dei, qui sub eo obiit, juridicus conficeretur processus, & sigillis clausus servaretur in archivo castri S. Angeli, aperiendus, cum forte illius causa Beatificationis promoveretur. Dignos pœnitentiæ fructus explicat S. Gregorius (*c*). An autem pro constituendo digno fructu pœnitentiæ quoad sanctitatem coram Ecclesia attendendum sit tempus, quo conversus ad Deum in heroica pœnitentia permansit, non potest facile definiri. Ecclesia pro Confessore (nam pro Martyre solus obitus totam heroicitatem suppeditat) canonizando intensam, longam, & multiplicem heroicitatem requirit; sed cum contingere possit, ut quis consummatus in brevi expleat tempora multa, pro constituendo digno fructu pœnitentiæ quoad sanctitatem, etiam in Ecclesia militante, perpendenda videtur actuum qualitas. Optima igitur videtur sententia, quæ in hac re diuturnam quidem exposcit heroicitatem, sed absque ulla temporis definitione: idcirco, ubi casus contingat, unusquisque in causa suffragaturus, perpenso antecedentis vitæ Servi Dei cursu, advertere debebit, an is vel ratione diuturni temporis, quo heroice vixit, vel ratione qualitatis actuum, quos breviori tempore exercuit, inter Heroas, & Sanctos adscribi possit, juxta illud S. Joannis Chrys. (*d*) *Non temporis longitudine, sed affectus sinceritate pœnitudo censetur*. Similia de vineæ operariis docet S. Hieronymus.

6. 7 Succedunt peccata, quæ Servi Dei commiserunt, postquam vel ad Deum per pœnitentiam conversi, vel ad heroicam vitam a communi proborum hominum vivendi modo progressi sunt. Baillet quorumdam Sanctorum peccata refert, & inter alia refert S. Aligium, seu Arigium Episcopum Lugdunensem quibusdam sceleribus inquinatum fuisse, nec ullum extare pœnitentiæ monumentum. Eum tamen plene vindicant Cointius, Severtus, & Theophilus Raynaudus. Quidquid sit de hac historica controversia, in causis Servorum Dei, serio advertendum erit, num post conversionem, an post heroicos susceptos mores, iidem aliqua peccata commiserint, & an novos dignos pœnitentiæ fructus protulerint, ut colligitur ex causa S. Bernardini Senensis, & colligi posset ex aliis exemplis. Sed ut magis appareat necessitas examinis, quo subsecuta pœniten-

a de natura & gratia c. 35. to. 10. col. 144.

b in histor. Lausiaca, apud Rosweidum l. 8. c. 22.

c homil. 20. in Evang. col. 1519. n. 8. to. 1.

d lib. de reparatione hominis.

nitentia probetur, ponderanda sunt verba *Ezechiel*. 18. *Si impius egerit pœnitentiam . . . omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor*. Ex quibus colligitur merita per peccatum mortificata reviviscere per Contritionem, sed adhuc dissident Theologi, ad quem Gratiæ, & gloriæ gradum reviviscant. S. Thomas docet (*a*), quod *Pœnitens quandoque resurgit in majori Gratia, quam prius habuerat, quandoque in æquali, quandoque in minori*, juxta motum liberi arbitrii intensiorem, vel remissiorem. Cum vero pro declaranda sanctitate coram Ecclesia heroicitas sit attendenda, non satis erit, ut vel conversus ad Deum, vel Heroes, qui alia peccata commiserunt, pœnitentiæ signa dederint; sed opus esse videtur, ut tot, ac tales exteriores actus Christianarum virtutum, & pœnitentiæ ediderint, ut, quantum fas est, cognosci possit, utrum ad eum sanctitatis gradum redierint, in quo coram Ecclesia erant constituti, an ad majorem ascenderint, aut in minori perstiterint. Quapropter, si ab externis actibus desumitur, eos ad pristinum dumtaxat statum rediisse, poterit quidem præteritæ ante peccatum laudabilis vitæ ratio haberi; sed maxime dubitari poterit, an sic heroes fuerint, & Sanctis in Ecclesia militante adscribendi sint, cum juxta S. Ambrosium (*b*) hi post lapsum acriores ad currendum resurgant.

a 3. part. q. 89. ar. 2.

b Apol. 1. David c. 2. n. 6. to. 1. col. 677.

8 Pœnitentia in re præsenti dividitur in pœnitentiam peccatorum ante conversionem, in pœnitentiam mortalium commissorum post conversionem, & in pœnitentiam venialium. Jam vero, Justos aliquando venialiter peccare colligitur ex illo *Proverb*. 24. *Septies cadet Justus, & resurget*; & ex aliis Scripturæ locis. Porro in causis Canonizationis de peccatis venialibus inquirendum est, ut dignoscatur, quot, & qualia fuerint, & quomodo Servi Dei circa illa se gesserint. Si enim aliqua peccata venialia ex surreptione, & forte aliqua consulto admiserint, sed postea iis vitandis studuerint, piisque operibus pro iis satisfecerint, non erunt propterea a Beatificationis, & Canonizationis honore amovendi. Moyses inter veteris Testamenti Sanctos recensetur: plerique tamen sacræ Scripturæ Interpretes ipsum venialiter peccasse autumant, cum *Numer*. 20. aquam de petra educere a Domino jussus hæsitaverit. Quod si in expendendis virtutibus peccata venialia frequenter, & consulto commissa occurrerent, nec appareret resipiscentia, & satisfactio, profecto a virtutibus approbandis abstinendum videretur, ut eruitur ex doctrina S. Thomæ (*c*), & aliorum: quia peccata venialia apud eumdem S. Thomam ad mortale disponunt, & alia detrimenta ex iis in animam redundant, quæ enumerat Joannes Thaul. Quomodo autem in expiandis peccatis venialibus Sancti se gesserint, describunt S. Hieronymus (*d*), & Rosignolius.

c 1. 2. qu. 89 ar. 2. ad 3.

d in Epitaphio S. Paulæ n. 15. col. 689. to. 1. oper.

9. 10 Benedictus XIV., quando Fidei Promotorem agebat, expendens dicta quorumdam testium præcipue Confessariorum, asserentium aliquem Dei Servum vel per totam vitam, vel longo tempore post conversionem elapso, immunem fuisse a quocumque peccato veniali, opposuit juxta communem Theologorum doctrinam, neminem per totam vitam, aut per diuturnum tempus, solis auxiliis Gratiæ habituali annexis, posse omnia venialia collective sumpta vitare, quod colligitur ex Scriptura supra cit., ex S. Augustino (*e*), Cassiano (*f*), & ex S. Thoma (*g*). Addidit hominem justum speciali privilegio posse omnia peccata venialia vitare, quod de B. Virgine docuit Concilium Tridentinum (*h*), & antea docuerat S. Augustinus (*i*), sed cum idem Sanctus nullam aliam puram creaturam a peccato immunem fuisse pronuntiaverit, idcirco idem Benedictus conclusit, valde dubitandum esse, an prædictis testibus fides præstari possit.

e de nat. & gratia c. 36. n. 42. col. 145. oper. to. 10.

f collat. 22. c. 13. pag. 770.

g 3. par. qu. 79. ar. 4.

h sess. 6. de justific. can 23.

i de natura & gratia c. 36.

11 Porro Gersonius ex alibi dictis hu-

hujusmodi Confessariorum attestationes reprobavit: sed cum S. Sedes, & Congregatio rituum eas admittere consueverint, juvat hic nonnulla ad easdem pertinentia expendere. Nonnullæ itaque ex his attestationibus adstruunt, aliquem Dei Servum a peccatis mortalibus fuisse immunem, & istæ huc non spectant, cujusmodi fuerunt illæ Confessariorum S. Pii V. apud Auditores Rotæ in relat. causæ, & aliæ, quas de S. Aloysio Gonzaga prodidit Card. Bellarminus. Aliæ referunt, nullam in Confessione fuisse absolutionis materiam, quæ si prodierint a Confessariis, qui vel generalem Confessionem non audierint, vel aliqua tantum vitæ, aut interpolatis vicibus Confessiones Servorum Dei audierint, prædictam immunitatem a peccatis venialibus non evincunt. Nonnullæ attestationes narrant, vix in generali Confessione fuisse absolutionis materiam, cujusmodi fuit attestatio B. Raymundi in vita S. Catharinæ Senen. Sed hæ attestationes tum propter particulam *vix*, tum quia peccata venialia confiteri non tenemur, controversæ immunitati non suffragantur. Aliæ sunt de immunitate a venialibus in aliqua determinata materia, quemadmodum S. Bernardus *in vita S. Malachiæ* (*a*) testatus est, nil otiosum in eo deprehendi umquam potuisse; & his attestationibus cæteris non deficientibus, non est deneganda fides, ut ponderat Card. Gottus. Demum generales, & immodicæ Confessariorum attestationes explicari possunt de peccatis venialibus, plene deliberatis, ut prosequuntur idem Cardinalis Gottus, & Alvarez de Paz, & eruitur ex S. Gregorio (*b*). Caute tamen excipiendas esse colligitur ex S. Augustino (*c*), & Suarez.

a c.19. col. 682. vol.1. oper.

b Moral. l. 18. c.7. col. 661. oper. to.1.

c in psal. 98 n. 12. col. 1067. oper. to.4.

CAPUT XL.

De nota jactantiæ, & vanæ gloriæ, de qua sæpe disputandum occurrit in examine virtutum Servorum Dei.

1 &c. EX alibi dictis, aliquando Servi Dei præclaras res a se gestas, & dona sibi a Deo collata vel scriptis prodiderunt, vel oretenus aliis manifestarunt. Id quippe fecerunt Paulus Apostolus, Job, Ezechias, Abbas Joannes apud Cassianum, Abbates Anuph, & Pambo apud Palladium, aliique plures. Deciperetur tamen, qui his, ac similibus exemplis adductus crederet, posse unumquemque sine jactantiæ, & vanæ gloriæ vitio laudabilia sua gesta palam exponere. Profecto Sapiens *Prov.* 27. præcipit: *Laudet te alienus, & non os tuum*. Et Estius in illa verba Apostoli: *Utinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ*, affirmavit, *quod gloriari, & laudare se ipsum vulgo judicatur esse opus hominis insipientis, ac vani, estque re vera tale, nisi justa aliqua necessitas excuset*, quod etiam antea docuerat S. Joannes Chrysostomus (*d*). Quapropter aliqua noscenda sunt, ut in examinandis causis Servorum Dei, qui scriptis, vel verbis res suas egregias retulerunt, tutum ferri possit judicium, utrum id vitio inanis gloriæ, an virtuti sit adscribendum.

5. 6 Estius paulo ante laudatus advertit, Deum nec præcipere, nec consulere homini, ut se ipse laudet, sed alicubi prohibere. Quocirca primo advertendum est, quid Servus Dei referat; de quo gloriari videtur: si enim de re caduca, & fragili gloriaretur, peccato vanæ gloriæ non careret, quod juxta S. Thom. (*e*) mortale esse potest ratione materiæ. Si autem res gloriam vere mereatur, scrutanda est intentio gloriantis, ut innuit S. Gregorius (*f*). Sed cum intentio soli Deo pateat, advertenda sunt nonnulla, ex

d in psalm. 130. pag. 571 oper. to. 5.

e 2. 2. qu. 132. ar. 3.

f Moral. 12. c. 31. col. 405. to. 1.

qui-

quibus ea colligatur. Itaque juxta S. Isidorum Pelusiotam (*a*) necessitas narrandi vel scribendi propria egregia facinora rectam arguit intentionem; necnon si id fiat *calumniæ, aut accusationis depellendæ gratia, aut cum aliorum utilitate*, ut loquitur Plutarchus, cum quo consentiunt Dantes, & alii. Et sane Samuel pro depellenda calumnia innocentiam totius vitæ suæ universo Israeli exposuit. Et Paulus, & Barnabas ad profectum audientium publice annuntiarunt conversionem gentium, & miracula, quæ Deus per ipsos patraverat. Infamiæ quoque depulsionem, æstimationis reparationem, & spiritualem aliorum profectum tamquam honestas pro sui commendatione causas admiserunt Theologi, qui hoc argumentum versarunt, Marcant., & Theophilus Raynaud., quibus favet doctrina S. Gregorii (*b*).

a lib.3. ep. 278. pag. 610.

b l.18. Moral.c.7.n.14 col.563.

7 &c. Ponderanda quoque sunt verba eorum, qui de se loquuntur, an scilicet sobrietatem, & modestiam redoleant, an quasi ab invito procedant, & an omnia ad ultimum finem, idest ad gloriam Dei, referantur: hæc enim servasse S. Paulum, cum ad suas laudes descenderet, adnotarunt S. Joannes Chrys. (*c*), S. Gregorius (*d*), & Estius. Legi quoque potest vita S. Ignatii a P. Ribadeneira scripta, & epistola B. Joannis Tausignani, quæ dabitur in appendicibus. Sed, & S. Basilius (*e*) pluribus ostendit, omnia ad debitum finem, hoc est ad Dei honorem esse referenda. Omnia hæc elucent in exemplis supra allatis, sed quia in causis Canonizationis nil est prætermittendum, quod veritati eruendæ prodesse possit, idcirco præter illa, quæ dicta sunt, sedulo inquirendum erit, an Servus Dei, qui sua mirabilia enarravit, humilitate, aliisque virtutibus excelluerit: his enim, ac supra adductis circumstantiis concurrentibus, eorum relatio a vana gloria immunis existimari poterit, ut explicant Nicolaus Lancic., P. Bartolus in vita Card. Bellarmini, & Roderic. Hæc, quæ de narrantibus dicta sunt, locum habent in scribentibus; sed quoad hos ulterius inquirendum erit, an Superiorum jussu, vel consilio scripserint; his enim deficientibus, inanis gloriæ, aut imprudentiæ notam forte non vitabunt.

c serm. 26. to.5.opusc. pag.336.edit. Front. Ducæi.

d 18. Moral. n. 13. loc.cit.

e to.2. pag. 156. n.3.

10 Hic agendum esset de nonnullis Dei Servis, qui asseruerunt, se post obitum fore canonizandos. Sanctus quippe Franciscus de Paula Leoni X, & S. Vincentius Ferrerius apud Bollandian. (*f*) Callisto III. Pontificatum prædixerunt, addentes, se ab iis esse in album Sanctorum referendos. Similia leguntur de S. Philippo Nerio apud Riccium in ejus vita, & de S. Andrea Avellino apud Castaldum pariter in ejus vita. Sed cum eventus prædictionem comprobaverit, prædicta non vitio jactantiæ, sed Spiritu prophetico tribuenda sunt.

f ad diem 5. April.

11 &c. Nonnumquam Servi Dei bona opera palam faciunt; cumque Christus *Matth. 6.* dixerit: *Te autem faciente eleemosinam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua*, Et: *Ora Patrem tuum in abscondito*, hinc statim opponitur jactantiæ, ne dicam hypocrisis vitium. Verumtamen advertendum est, eumdem Christum *Matth. 5.* dixisse: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum*. Quapropter ut omnia concilientur, dicendum est, ea palam fieri debere, non autem ad propriam, sed ad Dei gloriam, ut explicant S. Gregorius (*g*), & S. Antoninus (*h*). Ideo in causis Servorum Dei, qui hoc modo operati sunt, investiganda erit agentis intentio; & hæc quidem recta præsumenda erit, si ex reliquo vitæ cursu constet, eum sanctitate floruisse: secus, si sanctitatis indicia absint, ut laudati Sancti pariter explicant.

g 3. part. Pastor.c.35 col.96.to.2

h in summ. part.2. tit.4. c.2. §.4.

14 Huc spectat alia controversia, an stemmata familiæ, vel nomina Servorum Dei apposita ædificiis, aliisque rebus ipsorum auctoritate, aut ære constructis, sint vanæ gloriæ indicia. Por-

Porro si hæc, insciis illis, fiant, uti inscio S. Carolo Borromæo insignia familiæ ejusdem, & apud Carolum a Basilicapetri, & ex aliis monumentis apposita fuerunt ædificiis, aliisque rebus ejus auctoritate constructis, nulla est vanæ gloriæ suspicio. Si vero scientibus, & volentibus, id damnat Thaulerus: sed mitius fert judicium Nicolaus Alemannius *de Lateranensibus parietinis*, addens quosdam Pontifices *citra vituperationem* imagines in Urbis Basilicis sibi posuisse. Et etiam nunc visuntur Insignia familiæ S. Pii V. in angulis ædium, quas in Urbe tribunali Inquisitionis assignavit. Baronius vero refert, Constantinum Imperatorem ab iis apponendis abstinuisse. Concludendum itaque est, laudabilius esse ab ejusmodi appositione abstinere: hanc tamen honestam esse, si sobrie fiat, & rectum finem respiciat, ut explicant Card. Palæotus, & alii. Inhonestam vero, si ad humanam captandam gloriam tendat, ut ostendit S. Antoninus (*a*).

a In summ. par. 2. tit. 4. c. 1. sub §. 4.

CAPUT XLI.

De nonnullis aliis rebus, de quibus in examine causarum Servorum Dei frequens se offert occasio disputandi; de nonnullis regulis adhibendis, ut tutum de gestis a Dei Servis feratur judicium, & de quibusdam extraordinariis actionibus, quæ a speciali Dei impulsu factæ asseruntur.

1. 2 EPiscopus, dum sacrum Presbyteratus Ordinem confert; multos interpellat, ut si quis aliquid adversus Ordinandos habeat, memor suæ conditionis libere pandat. Sic dum agitur de virtutibus Servorum Dei, requiritur multorum sententia, idest omnium, qui Congregationi rituum adscripti sunt, ut omnia, etiam levia, quæ de eorum Actibus, & moribus sentiunt, libere exponant. Hinc plura in eodem judicio proponuntur, quorum præcipua hic attingentur.

3 In Actis Servorum Dei testes sæpe referunt, peccatores fuisse ab eis reprehensos: si autem suaviter, de inertia; si fortiter, de excessu dubitatur. Peccator occultus, juxta præceptum Christi, secreto, publicus ex Apostolo publice est reprehendendus. Aliqui tamen Sancti apud Palladium peccata occulta, Deo revelante cognita, publice increparunt, sed hi ob supernaturalem cognoscendi modum non tenebantur lege privatæ admonitionis. Qualiscumque sit reprehensio, quæstio instituitur, utrum facta sit verbis nimis suavibus, an nimis severis, cujus quæstionis resolutio, juxta doctrinam S. Augustini (*b*), pendere videtur a qualitate personarum, quæ reprehenduntur. S. Franciscus Xaverius monet, personas in dignitate constitutas caute, & moderate esse redarguendas; pertinaces vero, & publicos peccatores etiam severe, si inde fructus speretur, ut ipsemet fecit, teste Tursellino, & jam antea fecerant SS. Joannes Baptista, Paulus, & Stephanus, quibus omnibus præiverat Christus, qui Pharisæos acriter, publice, & sæpe objurgaverat. Id ipsum docuit S. Gregorius (*c*); Verumtamen resipiscentes paterne excipiendi sunt, idcirco cum Decanus Bracarensis apud Archiepiscopum suum Bartholomæum de Martyribus graviter offendisset, huic illum, utpote resipiscentem enixe, etiam nomine Pii IV. S. Carolus commendavit.

b Serm. 83. de verbis Domini n. 8. col. 451. to. 5.

c 2. par. Pastor. c. 10. col. 30. to. 2

4. 5 Similis quæstio interdum excitatur de Servis Dei, qui Hæreticorum conversioni operam dederunt. Si enim leniter eos exceperint, de fortitudinis defectu; si increpando, de imprudentia redarguuntur. Monet Apostolus (*d*), Hæreticum post secundam correctionem esse vitandum; quod de obstinatis intelligit S. Joannes Chrysostomus (*e*), addens, curandam esse diligenter Hæreticorum conversionem. S. Bernardus apud Alanum Episcopum Antisiodorensem modeste, ac suaviter egit cum Abaelardo hæresi infecto, cujus proinde conversionum reportavit.

d ad Tit. 3. v. 10.

e hom. 3. in c. 1. Genes. pag. 18. oper. to. 4.

vit. Simili modo se gessit Leo X. erga Martinum Lutherum; & S. Franciscus Salesius erga Theodorum Bezam, experientia edoctus, *ex lenitate majorem semper emergere utilitatem*, ut ajebat ipse apud Carolum Augustum Salesium. S. Augustinus apud Card. Baronium (*a*) Hæreticos incipientes, in spiritu lenitatis, ac mansuetudine; inveteratos, & refractarios, acriter redarguere consuevit. Et juxta has regulas ferendum videtur judicium de lenitate, aut severitate, qua Servi Dei Hæreticos corripuerunt. Illud quoque advertendum, an tribunalibus Ecclesiasticis eos denuntiaverint, si res sit de Hæreticis, qui versantur in regionibus, in quibus adversus hæreses tribunalia vigent, & edicta sanctissimæ Inquisitionis suum robur obtinent. SS. Patres aliquando severo, & acri stylo adversus Hæreticos scripserunt; interdum in spiritu lenitatis illorum errores detexerunt, & reprobarunt, non dissimulantes, quidquid in eorum operibus approbatione dignum invenerunt, cujus rei exempla suppeditant SS. Epiphanius (*b*), Basilius (*c*), Hieronymus (*d*), & Bernardus (*e*), necnon Nicolaus Papa apud Baronium (*f*). Quæ tamen dicta intelligantur, non, ut fas nunc sit Hæreticos laudare; obstat enim instructio Clementis VIII. ad regulas Indicis: *Epitheta honorifica, & omnia in laudem Hæreticorum dicta deleantur*: sed, ut supra allata confirmentur, scilicet a rerum circumstantiis potissimum pendere, utrum Hæretici reprehendendi sint severe, an leniter.

6 Aliquando Servis Dei viventibus calumniæ affinguntur. Quod si eas repulerint, opponuntur exempla Sanctorum, qui calumniis impetiti tacuerunt: si neglexerint, traducuntur, uti propriæ famæ proditores: hanc enim propugnandam esse monent Ecclesiasticus, cap. 41., & sacri canones, licet S. Ambrosius innuat (*g*), exemplo Christi calumniantibus non esse respondendum. Quæstionem resolvit Theophilus Raynaudus ex SS. Patribus asserens, fas esse calumniam repellere, perfectionem vero a repulsu abstinere, nisi ratione muneris, vel alieni boni repellere quis teneatur, ut prosequitur Rosignolius, ac de Religiosis docuerat S. Thomas (*h*).

7 Contigit aliquando, ut Servi Dei pro delinquentibus, & ad exilium, vel mortem damnatis preces exhibuerint, ut a pœnis liberarentur; hinc dubium, an a via perfectionis defecerint. Illud tamen approbavit S. Augustinus (*i*), & præstiterunt SS. Ambrosius, Flavianus, aliique apud Baronium (*k*), & S. Bernardus (*l*) latronem famosum ab imminenti morte liberavit.

8 &c. De Servis Dei Regularibus dubitari solet, an defecerint, si ab una ad aliam Religionem transierint, si Superioribus prompte non obedivcrint, si proprium Institutum laudantes aliis præferendum esse dixerint. Porro transitum ex animi levitate procedentem reprobat S. Bernardus (*m*): necessarium, aut utilem laudat S. Thomas (*n*). Cujusmodi fuit transitus S. Nicolai de Tolentino apud S. Antoninum, & aliorum apud Thomam de Herrer. S. Thomam Aquinatem Monachum fuisse sub Regula S. Benedicti, antequam Ordinem Prædicatorum ingrederetur, nonnulli autumant, sed perperam, ut notavit Justus Fontaninus. S. Joannes Gualbertus vero, ut narrat Card. Baronius, monasticum Institutum antecedenter susceptum reliquit, ut novum institueret, idque fecerunt etiam SS. Dominicus, & Franciscus de Paula, aliique apud Petrum Sutorem. Non vero ad aliam Religionem transit, qui ab una Familia in aliam ejusdem Ordinis se insinuat, ut perpensum fuit in causa Ven. Michaelis a Sanctis. Cœcam obedientiam erga Superiorum mandata commendant Petrus Blesensis, & Cassianus. Cujus quidem obedientiæ celebre exemplum apud S. Gregorium M. prodidit S. Maurus, cum jussu S. Benedicti super aquas cucurrerit, Placido Monacho in lacum prola-

a In Annal. ad an. 420.

b in epist. ad Acac. & Paul. n. 1. oper. to. 1.

c oper. to. 2. pag. 189. & seq. hom. 24. pag. 195 n. 7.

d Apol. 3. contra Ruffin. n. 27. col. 556. to. 2.

e epist. 90. ad Innocent. II.

f ad ann. 878. n. 62.

g l. 10. in Lucam n. 27. col. 1525. to. 1.

h quodlib. 5. ar. 26.

i epist. 153. alias 54. ad Maced. c. 1. num. 3. col. 525. oper. to. 2.

k ad ann. 398. n. 92. & seq.

l In lib. 7. vitæ c. 15. oper. vol. 2. col. 1219.

m lib. de præcept. & dispensat. col. 524. vol. 1.

n 2. 2. qu. 189. ar. 8.

pso opem allaturus. Similia de S. Theodora, quæ sub viri specie inter Monachos vixit, & de Elstano pariter Monacho leguntur apud Surium (a). Cæterum juxta *Can. Si is, qui præest*, Superiori aliquid contra Legem Divinam mandanti non est obediendum, neque contra Regulam, ut scribit S. Bernardus (b). Cæca vero obedientia excludit prudentiam carnis, non spiritus, prosequitur Suarez. Tandem juxta S. Thomam (c) obedientia trifariam distinguitur: alia sufficit ad salutem, qua quis scilicet obedit in iis, ad quæ obligatur; alia est perfecta, & versatur in omnibus licitis; alia indiscreta, quæ etiam illicita attendit, & juxta eumdem, Superiori obediendum est in his, quæ sunt Regulæ, vel ad Regulam reducuntur: quoad alia obedire non ad necessitatem, sed ad perfectionem pertinet. Quapropter ubi inveniatur, Servum Dei præcepto Superioris non obtemperasse, ponderandum est præceptum, antequam super obedientia judicium feratur. Qui de obedientia plura velit, adeat P. Rodericum. Exempla vero superius allata ostendunt, quantum Deo placeat obedientiæ virtus; non quidem, ut eumdem operandi modum imitemur, sed ut virtutis perfectionem assequi contendamus. Demum aliquando ignoscendum est simplicitati Servorum Dei, qui laudibus suam Religionem supra alias extulerunt, eorumque verba vel benigne interpretanda sunt, aut caritati erga suum Ordinem adscribenda. S. Bonaventura affirmavit, Regulam Ordinis Minorum, cui nomen dederat, esse *aliis regiminibus sublimiorem*: sed legi potest Card. Pallavicinus.

a ad diem 1. Augusti to. 4.

b in epist. ad Adam Monachum

c 2. 2. qu. 104. art. 5. ad 3.

12 Gravior aliquando difficultas excitatur in causis Servorum Dei Regularium adversus votum paupertatis ob non servatam vitam communem, & propter peculii possessionem contra Constitutiones Canonum, & potissimum Concilii Tridentini. In quodam *Tractatu de vita communi* Romæ edito an. 1675. decem numerantur circumstantiæ, in quibus, non obstante Tridentino, Religiosis potest esse permissus peculii usus: brevius dici potest licitus hic usus, si ab Ordinis Constitutionibus a Pontifice approbatis permissus sit, si vergat in causas licitas, aut necessarias a Superiore approbatas, si Regularis paratus sit peculium, præcipiente Superiore, apud eumdem resignare. B. Petrus Damiani de S. Leone IX. (d), qui bellum gessit adversus Normannos, sensit, eumdem esse sanctum, non quod bellum gesserit, sed quod alia egregia opera præstiterit. Hæc sententia in aliquibus usurpari potest in re præsenti; videlicet, Servum Dei Regularem, qui peculio usus sit, posse canonizari, non quod peculio usus fuerit, sed quod aliis virtutibus excelluerit.

d l. 4. ep. 9. circa fin.

13 &c. Hic exponendæ sunt regulæ, quibus de gestis Servorum Dei tutum ferri potest judicium. Actus humani itaque bonitatem desumunt ab objecto, a circumstantiis, & a fine operantis. Præterea actus ex objecto bonus, sed ex fine, aut ex circumstantiis malus, totus est malus. Actus vero ex objecto, & specie sua indifferens, idest, nec definite malus, bonitatem, aut malitiam habet ex bono, aut ex malo fine. Item intentio boni finis vitiatur a prava medii electione: neque ejusmodi intentio malitiam a prava intentione aufert, sed minuit, ut docent S. Augustinus (e), & S. Thomas (f). Has regulas præscribunt Theologi de bonitate, & malitia actuum humanorum, eædemque adhibendæ erunt, cum de gestis Servorum Dei quæstio instituitur in Congregatione rituum: objectum quippe gestorum, circumstantiæ, finis, & cætera supra exposita sedulo ponderanda erunt, ubi dubium occurrat de bonitate, aut malitia, quod præclare explicat S. Joannes Chrysostomus (g). Narrat Sulpitius Severus (h), S. Martinum a Maximo Imperatore honorifice exceptum permisisse, ut Regina Imperatoris uxor sola sibi ministraret, ut ipsa, & Imperator roga-

e lib. contra Mendacium c. 7. n. 18. col. 456. to. 6.

f 2. 2. qu. supra cit. ar. 2.

g hom. 16. in epist. ad Rom. n. 1. pag. 604. to. 9.

h dial. 2. c. 7

ve-

verant. Quidam ſubinde fingitur, qui S. Martinum de hoc arguit, ſed alter reſpondet, locum, tempus, & perſonam conſideranda eſſe; item Martinum precibus Imperatoris, & Reginæ obſecundaſſe, idque facere debuiſſe, ut quoſdam e carcere, & exiliis liberaret. Huc revocari poſſunt, quæ ſuperius dicta ſunt de relatione, & manifeſtatione bonorum operum, & Divinorum chariſmatum: de ſuavi, aut acri Peccatorum, aut Hæreticorum reprehenſione: de pavido, aut impavido mortis occurſu, de quo multa Rodericus. Item nonnulli Sancti, ut Ignatius, & Philippus Nerius, corpus afflixerunt citra ullam immunditiem: alii, ut Job, & Franciſcus immunditiem ipſam admiſerunt. Similia paſſim occurrunt in Actis Sanctorum. Quæ quidem omnia, licet inter ſe diverſa, laudabilia, & meritoria ſunt, ſi a bono fine proceſſerint, & congruæ circumſtantiæ acceſſerint: ab una enim Caritatis radice mores hi ſpecie diverſiſſimi effloruerunt. Profecto nonnulli ex antiquis SS. Epiſcopis, ut Martinus, Malachias, & Bonifacius Martyr viles veſtes geſtarunt, & longa itinera pedites confecerunt: ſubſecutis temporibus, alii ſanctitate celebres, ut Thomas de Villanova, & Carolus Borromæus decentibus veſtibus, & modeſta ſuppellectili uſi ſunt. Utrique laudabiliter, cum omnes pro fine, & objecto primario reſpexerint felix regimen populi ſibi commiſſi. Legi quoque poſſunt, quæ de Card. Ximenio Archiepiſcopo Toletano narrant Donius, & Gomeſius, & de quibus contentio exarſit inter Promotores Fidei, & Poſtulatores.

18 In expendendis Servorum Dei cauſis, ſi actus occurrat a canonicis regulis diſſitus, retinenda eſt regula, quod malitia actus, adeoque pravæ electionis minuitur a bono fine: Pontifices enim, & Concilia aliquando probarunt, ab Epiſcopis, & Abbatibus milites ſubminiſtrari ad regni defenſionem. Præterea nonnulli Sancti Epiſcopi in caſtris manſerunt, ut Sacramenta miniſtrarent alii agmina duxerunt, ab armis tamen, & pugna abſtinentes, ut S. Udalricus Auguſtanus apud Surium. Quos & ſimiles exceſſus ob finem, & circumſtantias honeſtas excuſant Thomaſſinus, & Guillelmus.

19 Sed quid agendum, ſi in examine cauſæ inveniatur aliquis actus, de cujus bonitate, & malitia, penſatis omnibus, dubium ſuperſit? S. Bernardus (a), & S. Thomas (b) ſentire videntur, accipiendum eſſe in meliorem partem. Verumtamen ſi actus appareat malus, in judicio Canonizationis, cenſendus erit malus, ſeduloque inveſtigandum, an ceterarum virtutum fulgorem obtenebraverit. Quod ſi dubius omnino ſit, reſolutio in praxi petenda videtur ex reliquo vitæ curſu, & ab aliis rebus a Dei Servo geſtis e. g. ſi aliquis Dei Servus verba protuliſſet, de quibus dubitari poſſit, an ad jactantiam referenda ſint, ex aliis actibus inveſtigandum erit, an idem humilitate in gradu heroico præditus fuerit: ſi id conſtet, dubii interpretatio ſtabit pro actus bonitate, ut in quibuſdam ſuffragiis aſſeruerunt PP. Miroballus Theatinus, & Ildefonſus Mier Conſultores Congregationis rituum. Juvabit quoque advertere, an in Servo Dei fuerint ea, quæ vitium, de quo dubitaretur, comitari ſolent: hæc enim ſi defuerint, immo oppoſita deprehendantur, vitium quoque defuiſſe dicendum erit. Legi poſſunt, quæ de S. Franciſco Aſſiſien. ſcripſerunt Piſanus, & Waddingus.

a ſerm. 40. ſuper Cantica n. 5. col. 1415. vol. 1.

b 2. 2. qu. 60. ar. 4.

20 Majorem inducunt difficultatem res quædam ſingulares, & inſolitæ, quæ aliquando in examinandis Servorum Dei cauſis occurrunt. Suſpectus eſt impulſus, quo quis ad ſimiles actiones movetur. Sed cum ex ſacris Litteris conſtet, Spiritum Dei ad hujuſmodi res nonnumquam movere, ut dum Abrahæ præcepit, ut filium immolaret, & ſimilia, quæ cumulant Cardin. Bona, Card. Federicus Borromæus, & S. Franciſcus Saleſius, idcirco talis inſtinctus non ſtatim damnandus eſt.

Porro hunc impulsum esse a Deo, dignosci potest ex his, quæ tradit laudatus Card. Bona, videlicet, si ex reliquo vitæ cursu constet, Dei Servum excellenti sanctitate, & patientia in adversis fuisse illustrem: si ex conjecturis, & circumstantiis hauriri possit, impulsum adeo vehementem, & efficacem fuisse, ut cor, & mentem valide traxerit, & rapuerit, ut contigit in conversione S. Pauli: demum si Dei Servus pacem, & tranquillitatem post actionem insolitam consecutus fuerit. Proderit præterea, si aliquid supra naturæ vires in actione insolita contigerit. Suarez quippe ait, præceptum S. Benedicti injunctum S. Mauro, ut Placido in flumen lapso opem ferret, processisse ab impulsu Divino, quandoquidem S. Maurus per aquas, tamquam per terram, ambulavit. Similis impulsus colligitur ex iis, quæ in obitu S. Francisci Assisiensis contigerunt, cum Jacoba Settesoli, nulla habita ratione clausuræ, in Conventum admissa fuerit, ut legitur apud Damianum Cornejum. Nonnulla hîc addenda essent de iis, quæ a Deo præcipi possunt, licet præceptis Decalogi, & legi naturæ adversentur. Mandavit Deus Oseæ Prophetæ (*a*); *Sume tibi uxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationum*. S. Thomas (*b*) vero docet, Oseam fornicando non peccasse, cum præcepto Divino obediverit, sicut nec Abraham, dum ex eodem præcepto filium occidere vellet. Alia plura congerunt in hanc rem Interpretes, & Theologi. Sed quod ad rem nostram attinet, quæstio hæc reduci potest ad res insolitas, de quibus supra, adeoque etiam in his satis esse videntur regulæ ibi traditæ, quas illustrant Castellinus, S. Franciscus Salesius, & Ven. Ludovicus a Ponte, quibus addi potest alia regula, nempe ipsa operis insoliti felicitas, ut prosequitur laudatus Card. Borromæus.

a C. 1. v. 2.

b 1. 2. qu. 100. art. 8. ad 3.

CAPUT XLII.

De Gratia gratis data.

1. 2 Gratia juxta Theologos alia est gratum faciens, alia gratis data. Prima est donum supra naturam gratis a Deo concessum primo, & per se relatum ad propriam uniuscujusque spiritualem salutem. Secunda est donum a Deo gratis collatum principaliter ad aliorum utilitatem. Primus inter Theologos hanc divisionem tradidit Alexander de Ales, quem secutus est D. Thomas (*c*), addens primam excellentiorem esse secunda.

3. 4 Gratiæ gratis datæ enumerantur ab Apost. 1. *ad Cor.* 12. videlicet: *Sermo sapientiæ, sermo scientiæ, Fides, gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia, discretio spirituum, genera linguarum, & interpretatio sermonum.* Inter gratias gratis datas non numeratur Apostolatus, & merito; licet enim hic, sicut & sacri Ordines, sint dona a Deo data in aliorum utilitatem, non possunt tamen dici gratia gratis data, cum ad hujus essentiam pertineat, ut sit sensibilis, & evidens in suis effectibus, ut explicant Theodoretus (*d*), S. Joannes Chrysost. (*e*), & Card. de Lauræa.

5 &c. Gratiæ gratis datæ ex Apostolo, communes sunt peccatoribus, & Justis, quia earum opera non pertinent ad voluntatem, nec ejus rectitudinem postulant, uti docent Suar., & Viguer. Hinc duplex oritur controversia, an scilicet in judicio Beatificationis, & Canonizationis considerandæ sint, gratiæ gratis datæ, & an, si in aliqua causa deficiant, ad ulteriora in eadem progrediendum sit. Prima quidem facie non videtur earum habenda ratio; cum hoc judicium sit de sanctitate, innocentia morum, & virtutibus heroicis, cum quibus Gratia gratis data nihil habet commune, ut innuunt SS. Gregorius (*f*), & Hieronymus (*g*). Attendendæ tamen sunt, præcipue si præ-

c 1. 2. qu. 111. ar. 1.

d In 1. ad Corinth. c. 12. v. 7.

e hom. 29. in epist. 1. ad Corinth. pag. 258. to. 10. oper.

f Moral. lib. c. 7.

g col. 412 to. 7.

præter illas constet de virtutibus heroicis, & de innocentia vitæ Servi Dei. Comitatus quippe virtutum patefacit, eas gratias fuisse collatas etiam in testimonium sanctitatis Servi Dei, qui illis præditus fuit; eædemque per accidens, & dispositive possunt efficere gratum habentem illas; nam *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, inquit Apostolus (*a*): cum quo consonant Salmanticenses, Matta, aliique Auctores. Neque in his graviter discrepant Promotor Fidei, & Postulatores causarum, quin etiam in Congregatione rituum de iisdem Gratiis consuevit ferri judicium, non quidem per dubium separatum a dubio virtutum, sed sub eodem dubio; considerantur tamen hæ Gratiæ solum, ut signa manifestantia præsumptionem virtutum heroicarum.

a ad Rom. 8. v. 28.

9 &c. Controversia ergo, quæ remanet inter Fidei Promotores, & Postulatores, est, utrum, si in aliqua causa alicujus Servi Dei deficiant Gratiæ gratis datæ, tutum de virtutibus, ferri possit judicium, & ad reliqua subinde procedi: an potius imponendum sit causæ silentium. Salmanticenses citt. docuerunt, *quod illarum defectus non ostendit defectum sanctitatis.* Matthæuccius vero ait, illas a Promotoribus Fidei requiri pro majori cautela. Sane, cum in causa S. Vincentii de Paulis Promotor Fidei easdem requisierit, Postulatores reposuerunt, non esse necessarias ad statuendum tutum de virtutibus judicium nonnullas tamen in hoc Sancto splenduisse. Idem contigit in causis B. Alexandri Saulii, & S. Camilli de Lellis. Hæc autem controversiam non dirimunt. Quocirca dicendum videtur: tuto pede ad ulteriora procedi posse in causa Servi Dei, in qua virtutes heroicæ legitime probatæ sint, licet Gratiæ gratis datæ deessent; cum ex alibi dictis virtutes, & miracula sint substantialia requisita in judicio Beatificationis, & Canonizationis, uti colligitur *ex cap. Venerabili*, 52. *de testib.*, *& attest.*, nec non ex bull. Canoniz. SS. Willelmi Bituricensis Archiepiscopi, & Antonii Patavini, quod sentit etiam Auctor Tractatus de Canoniz. SS. ad Card. Montis Regalis. Addit Suarez cit., has gratias dari Justis, sed non omnibus, cum non expediat communi utilitati Ecclesiæ: quod confirmat auctoritate S. Augustini. Non est itaque causæ Servi Dei imponendum silentium, licet Gratiæ gratis datæ deficiant multo magis, cum in quibusdam Canoniz. bullis, & relationibus Auditorum Rotæ nulla fiat mentio hujusmodi Gratiarum.

CAPUT XLIII.

De Sermone Sapientiæ, & de Sermone Scientiæ, Gratiis gratis datis.

1. 2 PRimus sermo a secundo differt, ut ex verbis Apostoli superius laudati explicat S. Augustinus (*b*). Docet S. Thomas (*c*) sapientiam, & scientiam non censeri inter gratias gratis datas, prout sunt dona Spiritus Sancti, sed prout significant quamdam abundantiam sapientiæ, & scientiæ, ut homo non solum in se ipso de Divinis sapere possit, sed etiam alios instruere, & contradicentes convincere. Idem prosequitur Viguer.

b lib. 12. de Trinit. c. 14. n. 22. col. 923. to. 8.

c 1. 2. qu. 111. art. 4. in respons. ad 4.

3 &c. Sermo igitur sapientiæ est sermo externus, quo quis sine humano studio, & labore de Divinis ita disserit, ut appareat, Spiritum Sanctum in eo loqui, & per quem increduli convertuntur, credentes vero in Fide firmantur. Sermo scientiæ est locutio de rebus moralibus relatis ad salutem æternam, prompte sine humano studio prodiens scripto, aut verbo: ex quo audientes conjiciunt, eum esse ex Divina virtute. An vero scientia sit a Spiritu Divino; dignoscitur ex efficacia, ut notavit Thomas Bozius. Porro sapientiam dici de Divinis, scientiam vero de humanis, aperte docuit S. Augustinus (*d*), & post ipsum Scacchus.

d lib. 14. de Trinit. c. 1. n. 3. col. 948. to. 8.

chus. Aliæ qualitates expositæ desumuntur ex verbis Christi *Matth.* 10. *cum tradent vos, nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini &c.*, & *Luc.*21. *Ego dabo vobis os, & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere adversarii*. Sermonem sapientiæ sibi a Domino datum, inquit Apostolus (*a*), non fuisse *in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione Spiritus, & virtutis*. Similis fuit sermo S. Stephani in Act. Apost. (*b*), & concio S. Petri in die Pentecostes, de quibus Theodoretus.

a 1. adCorinth. c.2.

b c.6.v.10.

7 Plura de utriusque sermonis differentia, & qualitatibus differunt Suarez, & Card. de Lauræa, advertentes, has Gratias non conferri per habitus, sed per actualem Spiritus Sancti motionem. Multa legi possunt in bull. Canoniz. SS. Vincentii Ferrerii, & Ludovici Bertrandi, in vita S. Bernardi a Gaufrido scripta, & in relat. Rotæ Auditorum in causis Ven. Nicolai Factor, & B. Juliani a S. Augustino. S. Thomas docet (*c*), hos sermones pertinere quoad mulieres ad unum privatim, vel paucos familiariter docendos, non ad totam Ecclesiam alloquendam, itaut si mulieres habeant Gratiam Sapientiæ, aut scientiæ, possint eam administrare secundum privatam doctrimm, non secundum publicam. Et hoc modo eam habuerunt mater Salomonis, aliæque mulieres in sacris Litteris. His quoque Gratiis illustratam fuisse S. Teresiam demonstrarunt Rotæ Auditores in relat. caus. ipsius. Plura dat Bozius supra laudatus.

c 2. 2. qu. 177. ar.2.

8 Salmanticenses scientiam infusam referunt ad Gratiam gratis datam sæpe dictorum sermonum, de qua scientia multa alibi dicta sunt. Verum ex ea nequit sanctitas efficaciter probari; ejus tamen habetur ratio in judicio Beatificationis, & Canonizationis, si probatæ sint virtutes heroicæ. Dicunt Theologi, hanc scientiam aliam esse per se infusam, & absolute Ordinis Divini, quæ naturaliter acquiri nequit: aliam per accidens, infusam, & aliquo modo supra naturam ex parte principii, & modi, quo causatur, quæ naturaliter acquiri potest, sed non acquiritur. Thomas a Jesu ait, per se infusam posse a Deo communicari hominibus in hac vita, & communicatam putat B. Virgini, aliisque, sed per modum actus. Et S. Thomas (*d*) docet, hanc infusionem adscribendam esse miraculo. Idque S. Antoninus (*e*) explicat exemplo sanitatis corporum ægrotantium, & animarum, quæ in peccata lapsæ sint.

d 1. 2. qu. 113. ar.10. ad 3.

e in summ. Theol. to. 3.tit.5.c.2. §.1.

9 Nequit Dæmon in mentem humanam infundere novas rerum species, vel habitus scientiarum, potest vero intellectum reddere subtiliorem quoad functiones ingenii, itaut brevissimo tempore sine ullo studio scientia acquiri possit. Extat hujus rei exemplum in vita S. Norberti, in qua narratur, puellam extemplo ope Dæmonis Cantica Canticorum recitasse, & lingua Romana explanasse, & deinde Teutonica totum expressisse. Alia cumulant Majolus, & Scacchus, de quibus Martinus del Rio. Quare expedit, ut explicentur notæ, quibus dignoscatur, unde hujusmodi scientia proveniat.

10. 11 Ex moribus itaque habentis scientiam, ex qualitate habitus, & ex usu dignosci poterit a quo Spiritu illa procedat: sed & nequitiæ signum erit, si quis scientiam in sua non habeat potestate, sed solum aliquando, præmissis certis cæremoniis superstitionis, nec recordetur eorum, quæ docuerat, uti monet Scacchus, & eruitur ex Tertulliano (*f*), & S. Petro Chrys. (*g*) Moraliter impossibile est, ut de his notis agendum sit in Congregatione rituum; Gratiæ enim gratis datæ expenduntur simul cum virtutibus, de quibus non agitur, nisi probata fama sanctitatis, cum qua stare nequit scientia ope Dæmonis acquisita. Perpenditur vero in Congregatione, an scientia infusa fuerit eximia, an ars humana præcesserit, & an ejus ha-

f in Apolog. c.22.

g serm.11.

habenda sit ratio in judicio Beatificationis, & Canonizationis.

12. 13 Alibi dictum est S. Bernardum, & alios scientia infusa a Deo donatos fuisse. Idem dicitur de S. Didaco in bull. Canoniz., eademque præditum fuisse S. Ignatium Auditores Rotæ in relat. caus. colligunt ex ejus libro exercitiorum, quem Bollandiani contra alios eidem solide adjudicant, & de quo fuse agit Suarez. Similia dicuntur in relat. caus. B. Juliani a S. Aug. Plura legi possunt apud Bagattam: Card. Baronius refert, Philosophos a S. Catharina Alexandrina convictos fuisse ope scientiæ acquisitæ, & infusæ. Magna est controversia de sinceritate Actorum S. Catharinæ, de qua inter alios fuse Papebrochius (a). Verumtamen ex iis, prout extant in Breviario Romano, colligitur, posse Dei Servum scientia acquisita simul, & infusa præditum esse, infusam vero probari posse ex eo, quod acquisitæ fines excesserit.

a ad diem 25. Nov.

14 Quædam reperitur ars, quæ *Notoria* dicitur, in qua præmissis nonnullis, quæ pietatem sapere videntur, jactatur, omnes disciplinas liberales illico disci. Eam damnat S. Thomas (b), ac neminem per illam doctum evasisse affirmat Erasmus, ex quo concludit Thiers, de ea ex sola experientia actum esse.

b 2. 2. qu. 96. ar. 1.

CAPUT XLIV.

De Gratiis gratis datis, Fidei, sanitatum, & operationis virtutum.

1 &c. Fides prout est Gratia gratis data, juxta nonnullos est certissimus assensus principiis Catholicæ Fidei, qui in Evangelico Doctore est præsumendus. Ita sentire videtur S. Thomas (c). Alii putant esse Fidem miraculorum: & hæc quoque sententia innititur doctrinæ D. Thomæ (d). Alii intelligunt constantiam in Fide. Nonnulli extensivam perfectionem cognitionis Fidei quoad modum concipiendi, persuadendi, & defendendi doctrinam Fidei. Alii demum existimant esse Fidem particularium revelationum.

c 1. 2. qu. 111. art. 4.

d 2. 2. qu. 178. ar. 1.

4 Fusius hæc legi possunt apud Suarez. Card. de Lauræa vero docet, Fidem Gratiam gratis datam, non esse habitum scientificum, seu peritiam, qua quis alios Fidem docere potest; nec firmum assensum rebus Fidei; neque consistere in peculiaribus revelationibus; sed probabiliter esse fervorem, & Fidei constantiam, quam Martyres coram Tyranno exhibent, quæ utilitatem Ecclesiæ attulit, cum innumeri, visa hac constantia, Fidem susceperint. Probabilius vero esse fiduciam in Deum ad impetranda quædam miracula, idcirco dicitur patrativa miraculorum, quam assertionem probat auctoritate S. Joannis Chrys. (e), & Theodoreti (f). Addit, hanc Fidem esse Gratiam gratis datam, cum sit manifestatio Spiritus; & Ecclesiæ afferre utilitatem, cum multi ejus intuitu ad Fidem convertantur, alii in eadem confirmentur, concluditque, hanc Gratiam esse actualem quamdam Dei motionem.

e hom. 29. in c. 12. ep. 1. ad Corinth. pag. 263. oper. to. 10.

f in loc. cit. Apostoli.

5 Juxta hanc explicationem, Gratia Fidei idem fere est, ac Gratia sanitatum, & operationis virtutum. Suarez. laudatus ait, Gratiam sanitatum significare curationes mirificas a morbis corporis; operationem virtutum comprehendere cætera opera mirifica supra naturam. In eamdem fere explicationem conveniunt Salmanticenses, & ipse Card. de Lauræa, & antea docuerat S. Thomas (g).

g 2. 2. qu. 178. ar. 1.

6 &c. Datur quoque in Ecclesia Gratia miraculorum, per quæ confirmantur ea, quæ Gratia sermonis protulit, juxta illud Marc. *ult. & sermonem confirmante sequentibus signis*. Ita docet D. Thomas (h), & prosequitur Silvius. Hæc gratia non est quid manens in anima per modum habitus, de qua re D. Thomas (i), sed consistit in hoc, quod cum Deus ipsam alicui tribuit, vel movet ejus mentem ad faciendum aliquid, quod consequitur opus miri-

h loc. cit.

i qu. 6. de potentia ar. 4.

mirificum; vel contactu alicujus rei ad eumdem pertinentis, aut aliquo ipsius actu externo utitur tamquam instrumento. Ita Silvius cit. Christo autem, ut homini, data est constans operatio virtutum, & miraculorum, ut optime adnotavit Suarez, addens permanentem Gratiam, & frequentiam miraculorum initio Ecclesiæ fuisse necessariam, *ut enim Fides cresceret*, ait S. Gregorius (*a*), *miraculis fuerat nutrienda*: sed adhuc permanere in corpore Ecclesiæ, quod monuit S. Augustinus (*b*). Et Bozius innumera fere miracula hisce temporibus patrata refert.

a hom. 29. in Evang. col. 1571. to. 1.

b de civit. Dei l. 22. c. 8. col. 663 to. 7.

9 &c. Consentiunt Theologi, Gratiam miraculorum esse Gratiam gratis datam, idcirco nedum Justis, sed etiam peccatoribus, aliquando conferri. Ita Duvallius, Estius, aliique. Neque hinc sequitur, miracula non esse necessaria in judicio Beatificationis, & Canonizationis. Nam, ut advertit Suarez, licet hæc Gratia, aliquando peccatoribus, plerumque tamen justis confertur: neque examinantur miracula, nisi prius constiterit de virtutibus heroicis, ut notavit Scacchus, & explicat Arauxo. De miraculis, quæ fieri possunt a peccatoribus, opportunius differetur lib. 4.

CAPUT XLV.

De Gratia gratis data Prophetiæ.

1 PRophetia est futurorum præcognitio, juxta illud 1. Petri 1. *De qua salute .... scrutati sunt Prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt*. Aliquando extenditur ad præteritum, quod eruitur ex *Joan. 4.*, ubi Christus Samaritanæ ait: *Quinque viros habuisti*. Nonnumquam est de præsentibus loco distantibus, & occultis, necnon de internis cordis cogitationibus. Etenim *Luc. 7.* cum mulier peccatrix ad Jesum accessisset, Pharisæus, qui illum invitaverat, ait intra se: *Hic, si esset Propheta, sciret, quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum*. Propheta itaque est, quæ divinitus cognoscit, & potest manifestare ea, quæ longe distant a sensu, & naturali cognitione hominum; *Non enim voluntate humana*, inquit S. Petrus *epist. 2. c. 1.*, *allata est prophetia, sed, Spiritu Sancto inspirati, locuti sunt Sancti Dei homines*. Similia habentur *Isaia* 41. Legi possunt Cassiodorus (*c*), Matthæuccius, Scacchus, & alii.

c In præfat. ad psal. c. 1. oper. to. 2.

2 S. Thomas docet (*d*), prophetiam comprehendere omnia prædicta, eorumque triplicem gradum distinguit: unum eorum, quæ procul sunt a cognitione unius, non omnium hominum: alterum eorum, quæ excedunt cognitionem omnium hominum, non quod cognosci nequeant, sed propter defectum cognitionis humanæ: ultimum eorum, ad quæ nullius hominis cognitio pertingit, quia in seipsis cognosci nequeunt: concluditque prophetiam proprie esse de futuris, quod comprobat auctoritate S. Gregorii (*e*), idemque late prosequitur Dominicus Gravina, & P. Baldellus in narratione Gratiarum gratis datarum *Arsiliæ Altissimi viduæ Tiburtinæ*, quæ narratio asservatur Romæ inter manuscripta PP. Societatis Jesu.

d 2. 2. qu. 171. ar. 3.

e l. 1. hom. to. 1. col. 1173.

3 Prophetia consistit in cognitione, & cognitorum manifestatione, sed Card. de Lauræa ostendit, manifestationem præcellere cognitioni, cum Gratiæ gratis datæ sint manifestationes Spiritus in aliorum utilitatem. Juxta S. Thomam (*f*) ad prophetiam requiritur lumen supernaturale. Quare cognitio Prophetarum ex parte Dei continet quodammodo increatam actionem, quæ *revelatio*, seu *locutio Dei* appellatur: ex parte Prophetæ, quatenus ab ejus intellectu vitaliter elicitur, dicitur *visio*, & *auditio*, ut explicant Salmanticenses.

f 2. 2. qu. 171. ar. 1.

4 Ut Propheta cognoscat, opus est, ut ejus intellectui repræsententur ea, quæ debet cognoscere, & manifestare, quæ quidem repræsentatio fit vel per sensus externos, vel per sen-

sensum internum; vel omnino independenter a quocumque sensu, & est repræsentatio omnino intellectualis, & hic tertius gradus Prophetiæ est perfectissimus, in quo nulla est cum sensu communicatio: medius vero est, qui dependet a sensu interno; infimus, qui a sensibus externis oritur, ut late ostendit D. Thomas (*a*). Addunt Salmanticenses, hos gradus distingui, non quatenus secundum aliquem eorum cognitio Prophetæ consistat in sola sensatione externa; semper enim debet pertingere ad intellectum: sed quatenus in supremo cognitio non oritur a sensibus, neque ab illis dependet, ut in aliis duobus. Consentit Card. de Lauræa.

a 2. 2. qu. 173. ar. 2.

5 Prophetica revelatio fit per Angelos; ut congestis exemplis affirmat Petrus Joannes Olivarius, & scripsit Hieronymus Savonarola alibi memoratus: Divinam tamen dicendam esse, docet S. Thomas (*b*), cum Angeli illuminationes, & revelationes Divinas, tamquam Dei ministri, ad homines deferant. Sed Card. de Lauræa ait, non repugnare, ut Deus ipse per se loquatur Prophetæ, ostendens ei, quæ debet manifestare, juxta illud Isaiæ (*c*): *Audivi vocem Domini dicentis vade, & dices populo huic &c.* Admittit tamen, Deum regulariter Prophetas allocutum esse, & nunc etiam alios alloqui per Angelos: quod exornant Martinus del Rio, Card. Turrecremata, & Torreblanca.

b 2. 2. qu. 172. ar. 2.

c c. 6. v. 1.

6. 7 Prophetia ex parte luminis dividitur in perfectam, per quam cognoscitur res revelata, revelatio, & Deum esse, qui revelat: & in imperfectam, per quam non ita certo cognoscitur veritas, neque a quo fiat revelatio, & utrum spiritus Propheticus, an proprius loquatur, & hæc dicitur *Instinctus propheticus*, cui potest subesse falsum. Ex parte objecti cogniti dividitur in prophetiam comminationis, præscientiæ, & prædestinationis. Per primam Deus revelat, quæ cognoscit in suis causis, & in decretis conditionatis, adeoque res resoluta non est absolute futura, licet Prophetæ videantur loqui absolute. Per secundam revelat futura dependentia a libero arbitrio. Per tertiam revelat, quæ ipse facturus est. Ex parte medii dividitur in intellectualem, imaginariam, & corporalem, ut superius explicatum est. Ex parte modi cognitionis dividitur in eam, quæ fit absque alienatione a sensibus, & in eam, quæ fit cum ejusmodi alienatione, & dicitur *Raptus*. Omnia hæc explicant Salmanticenses omnino cohærenter ad doctrinam D. Thomæ (*d*). Item Suarez, Savonarola, & Torreblanca.

d In 2. 2. quæst. 173. ar. 4.

8 Subjectum prophetiæ sunt Angeli boni, dæmones, viri, mulieres, pueri, Ethnici; nec in homine, ut sit prophetiæ subjectum, requiritur aliqua naturalis dispositio, aut bonitas morum, licet hæc Prophetæ valde conferant. Angelus quippe futura libera, & contingentia, aut præterita occulta cognoscere nequit, ut contra Durandum docent Theologi, nec secreta cordis: Angelus ergo fit Propheta, cum Deus ista illi revelat. Nec quidquam obstat, quin Deus possit uti dæmone, ut manifestet futura, præterita, & præsentia occulta. Idcirco *Luc.* 8. Dæmon, ut vidit Jesum, exclamavit. *Quid mihi, & tibi est, Jesu fili Dei altissimi?* Quod attinet ad mulieres, pueros, & Gentiles, Maria soror Moysis, & aliæ mulieres in sacris Litteris appellantur Prophetissæ: Samuel, & Daniel adhuc pueri prophetia claruerunt: Balaam Gentilis inter alia prædixit adventum Messiæ, vastationem Assyriæ, & Palæstinæ. Hæc late prosequuntur Suar., Card. de Lauræa, & Gottus. S. Thomas (*e*), ut suadeat Ethnicos esse capaces prophetiæ, utitur exemplo Sybillarum, quas, licet Gentiles, in præmium virginitatis dono prophetiæ insignitas fuisse autumat S. Hieronymus (*f*). Antiqui Patres, & Auctores Ecclesiastici laudarunt earum oracula, quorum veritati refragatur Casaubonus, & nonnulli

e 2. 2. qu. 172. ar. 6.

f l. 1. adversus Jovinian. n. 41. col. 306. to. 2.

li Sectarii; multi hos redarguunt. Extant Sybillarum carmina a multis sæculis interpolata; sed hoc non facit, ne multa, præsertim quæ a Patribus laudantur, genuina sint.

9 Quod spectat ad naturalem dispositionem, S. Thomas (a) docet, Deum posse animam in creatione disponere ad prophetiam, eique conferre gratiam prophetandi. Quocirca negat Gravina prædictam dispositionem requiri ad prophetiam, nisi quantum ad usum, idque desumitur ex S. Gregorio (b), & Card. de Lauræa hoc ipsum ex eo infert, quod Deus prophetiam communicaverit hominibus omnis ætatis, & sexus. Pro usu prophetiæ requiruntur intellectus, & sensus interni, & aliquis externus, cum ea sit manifestatio spiritus in utilitatem aliorum: idcirco Deus ad manifestanda futura, vel occulta numquam usus est irrationali, aut mortua creatura. S.Thomas (c) vero ex D. Hieronymo ait, usum impediri posse per naturalem indispositionem, sed hanc a Divina virtute removeri, quod etiam advertit Suarez. Quoad morum bonitatem, sæpe laudatus S. Thomas (d) ait, prophetiæ donum non requirere per se conjunctionem cum Deo per Caritatem, adeoque etiam peccatoribus, aliquando communicari; addit, prophetiam pertinere ad intellectum, & dari in utilitatem Ecclesiæ, sicuti dantur aliæ Gratiæ gratis datæ: & aliquem ob morum malitiam impediri posse, ne prophetet. Hæc confirmantur *can. Multæ autem*, & *can. Prophetavit* (e). Narrat Calmet, Rabbinorum sententiam fuisse, quod spiritus prophetiæ resederit dumtaxat super homines sapientia, divitiis, & potentia præstantes: gratiam vero prophetiæ retulisse ad indolem, studium, & similia; quos idcirco strenue redarguit. Notum est, quantum res Galliæ sub Carolo VII. Francorum Rege juverit Joanna Darcia, Aurelianensis puella dicta; sed quomodo factum sit, ut Virgini rusticæ commissa sit cura ducendi exercitum, explicari nequit, nisi ad spiritum propheticum referatur, quo prædictam fuisse solidis fundamentis censuerunt Theologi, & Doctores Parisienses. Indubitatum quoque est, eam bonis moribus claruisse: cumque de ejus sanctitate numquam actum sit, infertur, prophetiæ donum posse a sanctitate sejunctum esse.

a 2. 2. qu. 172. art. 3. & 4.

b hom. 30. in Evang. n. 8. col. 1580. to. 1.

c cit. art. 3. ad 3.

d ar. 4.

e 1. qu. 1.

10 His addendum, nullum purum hominem (ideoque excipitur Christus ratione unionis hypostaticæ) habuisse cognitionem propheticam in habitu, vel potestate sua, neque ita, ut quamcumque rem occultam cognoscere, aut de ea pro libito prophetare posset, ut exemplis ex Divino textu congestis statuunt Theologi, quam quidem assertionem per sua principia roborat D.Thomas (f). Legi etiam possunt Scacchus, & Calmet.

f 2. 2. qu. 171. ar. 2.

11. 12 Ex huc usque adductis colligitur, ad essentiam veræ prophetiæ pertinere, ut Propheta cognoscat sibi revelata, & Deum esse, qui revelat: præterea nullam in Divina prophetia requiri naturalem dispositionem; nec prophetiæ donum requirere per se conjunctionem cum Deo per Caritatem, adeoque etiam peccatoribus, aliquando fuisse communicatum: nulli autem puro homini per modum habitus. Omnia docte explicat P. Baldellus, cui suffragatur Silvius.

CAPUT XLVI.

In quo dicta in capite præcedenti confirmantur; & nonnullis, quæ proponi possunt, difficultatibus respondetur.

1 Nonnulli ex Philosophis divinandi munus animæ adscripserunt. Alii docuerunt, animum a sensibus expeditum, præsertim in somno, & in morte sentire mirabilia, interdum annunciare futura; idque extendunt ad melancholicos. Quod si addantur oracula Pythii, & similium, cognitio, & præscientia actuum internorum, & futurorum contingentium non

non videtur soli Deo reservata, sed naturaliter haberi posse ab homine, & ab Angelo sive bono, sive malo. Adversus hæc militant Divina testimonia, Theologorum assertiones, & placita Philosophorum.

2 Divina quidem testimonia. Deus enim *Isaiæ* 16. inquit: *Nec est similis mei, annuntians ab exordio novissimum, & ab initio, quæ necdum facta sunt*. Similia leguntur *Daniel* 2., 2.*Paralip.*6., *Jerem.*17., *Joan.*2., & Matth.9. legitur: *Cum vidisset Jesus cogitationes eorum*. Ex quo arguit S. Hieronymus (*a*), Christum esse etiam Deum.

a In c. 17. Jerem. col. 960. oper. to.4.

3 Quoad Theologorum assertiones, docet S. Thomas (*b*), cogitationes hominum aliquando dignosci ex corporalibus signis, ut cum timentes pallescunt, & similia; Et hoc modo cogitationes a Dæmone magis, quam ab homine cognosci; sed cum solus Deus voluntatem interius moveat; idcirco voluntarias cogitationes a solo Deo, & ab homine volente, & cogitante cognoscit. Ostendit præterea, effectus contingentes a nemine cognosci posse, nisi conjecturaliter: solum autem Deum cognoscere omnia contingentia in suis causis, & in se ipsis. Rursus, Angelos certo cognoscere, quæ necessario: conjecturaliter, quæ plerumque, nullatenus, quæ raro ex suis causis proveniunt: futura vero in seipsis, quæcumque sint, a solo Deo cognosci. Cohærenter ad hæc docent Theologi. Dæmonem non posse certo prædicere futura libera, nec spontaneas hominum cogitationes cognoscere, nisi externo signo manifestentur, licet possit ex his, quæ certo novit, vel quæ a causis necessariis pendent, multa per conjecturam prædicere; præterita, quæ audivit, vel vidit, memoria retinere, præsentia obscura, & externa scire, & ea, quæ in remotis regionibus geruntur, tam cito denuntiare, ut ab ignaris reputentur diu ante prædicta, ut late prosequuntur Anastasius Episcopus Nicænus, Martinus del Rio, Matta, & præter alios innuit S. Augustinus (*c*). S. Thomas (*d*) vero admittit, Prophetas Dæmonum ex inspiratione Divina, & Dæmones ex bonorum Spirituum revelatione, futura, Deo permittente, prænunciare, quod exemplo Balaami illustrat Silvius. Omnia explicat Tertullianus (*e*).

b qu.16.de malo ar.8.

c de Civit. Dei lib. 1. c.32.

d 2. 2. qu. 172. art.5. & 6.

e in Apolog. c. 22. pag.55.

4. 5. 6 Suffragantur Philosophi, asserentes futurorum cognitionem excedere metas humanæ mentis, adeoque solius Dei esse illa prænoscere, ut monet Philostratus. Admittunt, solertissimum aliquem, & rerum usu expertum posse ex causis aliquo modo manifestis, vel non ita occultis Judicium de venturis proferre; iidemque explicant, quomodo id possint melancholici, aut morientes; quin inde inferatur, insitam esse animæ facultatem prædicendi futura, aut horum cognitionem non soli Deo esse servatam. Legi possunt Vallesius, Gaspar a Rejes, & Zacchias. Plato (*f*), Tullius (*g*), & ipse S. Gregorius (*h*) consenserunt, morti proximos aliquando prænovisse futura; & Plato, & Aristoteles majorem divinandi dispositionem fatuis, stupidis, & melancholicis attribuerunt. Sed hæc de divinatione cum suis causis naturalibus connexionem habente, bene explicat Raphael de la Torre. Multa apud Ivonem Carnotensem ex S. Augustino desumpta extant de prædictionibus Dæmonis, sed simul demonstratur, hunc nec intimas cogitationes certo cognoscere, nec futura contingentia tuto prædicere posse. Omnia, quæ superius tradita sunt, clarissime explicat laudatus P. Baldellus.

f In Apologia.

g l.1. c.30. de divinat.

h l.4. dialogor.c.26. col.409.to. 2.

7 Denique ostendit Villalpandus, Dæmonem petentibus responsa dedisse ex antris, vel statuis. Sed si quas internas cogitationes revelavit, id, juxta Majolum, supradictis modis præstitit, & præcipue conjecturaliter. Prædictiones quippe, vel plerumque falsæ fuerunt, teste S. Joanne Chrys. (*i*), vel ambiguæ apud Ciceronem (*k*), & Tertullianum, quod experti sunt Crœsus apud Eusebium (*l*), & Pyr-

i hom. 19. in Joann. pag.112.to. 8.

k de Divinat. c. 54. lib.2.

l l.5. c.10. de præpar. Evang.

Pyrrus apud Tullium (*a*). Quare Gentiles sanæ mentis oracula contempserunt: eorum vanitatem fassus est Porphyrius apud eumdem Eusebium (*b*), & demonstrant Origenes (*c*), & Lactantius (*d*). Narrant Suidas, & Cedrenus, oracula in adventu Christi cessasse, & signanter Delphicum, cum ab Augusto consultum dixerit, sibi a puero Hebræo interdicta esse responsa; idcirco Augustum in Capitolio erexisse aram inscriptam: *ARA PRIMOGENITI DEI*, quam dicunt fuisse, ubi nunc est basilica S. Mariæ dicta hac de causa *ARA CŒLI*. Quod ex silentio Justini Martyris, Tertulliani, & aliorum non adeo exploratum esse advertit Graveson. Qui plura velit, adeat Pignatellum.

a loc. cit.

b præp. l. 6. c. 4.

c l. 7. contra Cels.

d l. 2. Divinar. instit. c. 17.

CAPUT XLVII.

De Gratia gratis data Prophetiæ, quod attinet ad causas Beatificationis, & Canonizatiodis.

1 Perseverasse semper in Ecclesia a temporibus Apostolorum spiritum prophetiæ, apud omnes compertum est, & indubitanter affirmavit Justinus Martyr (*e*). Plura extant Sanctorum firma vaticinia Spiritu Dei prolata, ut illud S. Gregorii (*f*): *Qui post nos vixerint, deteriora tempora videbunt*, cujus veritatem probavit eventus, cum postea gravia mala, præcipue nefandissima secta Mahumetana, Ecclesiam invaserint. Similia legi possunt in historia Ecclesiastica, nec non apud Bozium, & Bagattam: alia videre est in bull. Canoniz. SS. Petri de Alcantara, Francisci Xaverii, & aliorum. In causa quoque S. Pii V. rite probatum est, ipsum Divina cognitione rescivisse diem, & horam victoriæ a Christianis ad Echinadas insulas adversus Turcas obtentæ. Et in causa S. Catharinæ Bononiensis constitit, eam prædixisse, Hannibalem Bentivolum de Philippo Duce Mediolanensi triumphaturum, & Constantinopolim in manus Turcarum casuram, prout eccidit. Quod vero dicitur *Matt. 11. Omnes Prophetæ, & Lex usque ad Joannem prophetaverunt*, intelligendum est, Prophetas, & Legem usque ad Joannem promisisse Christum, ejusque regnum; Joannem vero primum diserte cœpisse prædicare regnum cælorum, & Christum ipsum Judæis digito demonstrasse, adeoque non excludit Prophetas post Joannem, ut docet D. Thomas (*g*), & adnotarunt Cornelius a Lapide (*h*), Consalvus Durantus, & alii.

e in dial. cum Tryphone pag. 308.

f l. 10. ep. 36. indict. 3

g 2. 2. qu. 174. ar. 6. ad 3.

2 In causis Beatificationis, & Canonizationis nulla habenda erit ratio prophetiæ, nisi præcesserit probatio virtutum heroicarum. His probatis, ipsa grave adstruendæ sanctitati argumentum suppeditabit, ut docuit D. Thomas (*i*), & quoad judicium Beatificationis, & Canonizationis inter alios adnotarunt Augustinus Triumphus, Scacchus, & Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Pii V, Teresiæ, & aliorum. Neque enim, juxta Calmet, & Card. Bona, absurdum est prophetiam, utpote Gratiam gratis datam, aliquando peccatoribus, sæpius tamen Justis concedi.

h in c. 11. Matth. v. 13

i 2. 2. qu. 172. ar. 4. ad 1.

3 Si itaque certa sit sanctitas alicujus Servi Dei, & Postulatores contendant, hunc dono prophetiæ a Deo illustratum fuisse, expendenda erunt prophetica dicta; ac primo quidem perpendendum erit, an veritati, ac pietati Christianæ conformia fuerint; secus enim, juxta regulam a Domino traditam *Deuter. 13.*, judicium ferendum esset adversus assertam sanctitatem, quemadmodum etiam, si fuerint de vanitatibus, & rebus inutilibus: legitur enim *Isaja* 48. *Ego Deus tuus, docens te utilia*. Consonat Apostolus 1. *ad Cor.* 14. Ostendit Card. Cajetanus, dicenti, se esse Prophetam, non esse credendum in rebus publicis, ut decernitur *in cap. cum ex injuncto de Heret.*; eumdem vero posse audiri a privatis personis, si harum privatos actus dirigat juxta universales Ecclesiæ regu-

regulas, aliter esse abjiciendum. Apostolus enim 1. *ad Thessal. v.* 19. ait: *Prophetias nolite spernere: omnia probate: quod bonum est, tenete*. Cajetano adhærent Arauxo, Hurtado, & Calmet.

4. 5 Ponderandum insuper erit; an quæ prædicta sunt, latuerint humanam cognitionem, uti sunt internæ cogitationes, & futura contingentia. An prædicens habere potuerit conjecturalem scientiam eorum, quæ prædixit: an dubitanter an spe temporalis commodi; aut mente commota locutus sit: an pro confirmatione dictorum usus sit humanis ratiociniis: an vere cognoverit saltem aliqua eorum, quæ prophetavit. Omnia hæc fuse explicant Calmet, & Scacchus, & constant ex qualitatibus, quibus insigniti fuerunt veri Prophetæ, quorum dignitate nil, juxta S. Augustinum (*a*), inter Hebræos augustius. Emicat in iis gravitas, ac vis, & efficacia talis, ut fraudem omnem abjiciat. Procul ab iis ambiguitas, & dolus: raro argumentis ad suadendum usi sunt: procul lucri amor, & auri fames, Pseudoprophetarum propria apud Michæam *c.* 3. Placidum Spiritus Sancti illapsum recipiebant, sui compotes erant, tranquillitate mentis fruebantur, debita in Deum observantia inducti loquebantur, superni Spiritus ductum secuti; secus falsi Prophetæ. Legi potest S. Joannes Chrysost. (*b*), quem sequitur Card. Bona. Quod vero ad cognitionem eorum, quæ prædicuntur, attinet, docet S. Thomas (*c*), mentem in revelatione prophetica diversimode a Spiritu Sancto moveri: quando autem aliquis cognoscit, se a Spiritu Sancto moveri ad aliquid verbo, vel facto significandum, hoc proprie pertinere ad prophetiam: quando non cognoscit, ait, esse instinctum propheticum.

a de Civit. Dei l. 18. c. 41. n. 3. col. 514. to. 7. oper.

b hom. 29. in 1. ad Corinth.

c 2. 2. qu. 173. ar. 4.

6 Inde advertendum erit, an occultum revelatum, & futurum prædictum extiterint, ut Propheta locutus est, quæ regula traditur *Deuter.* 18. *Quod in nomine Domini Propheta prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus*. Sed hæc regula nonnullas admittit limitationes. Prima est: si prophetia non fuerit absoluta, sed comminativa, & conditionata, vera est, ac Divina, licet non acciderit, quod Propheta prædixerat. Hæc enim profertur a Prophetis juxta leges Divinæ justitiæ, attentis præsentibus circumstantiis, & hominum demeritis, quibus immutatis, Deus avertit, quod fuerat prædictum, ut bene explicat Valentia. Vasquez vero docet, hujus generis esse revelationes de propria, vel alterius damnatione, ut scilicet peccatores timore sententiæ convertantur. Exempla suppeditant Jonas prædicens Ninivitis eversionem; & Isaias annuncians mortem Ezechiæ Regi, quorum neutrum evenit sublatis culpis, ac mutatis circumstantiis, a quibus prædictio pendebat. Simile quid declarat Deus ipse *Jerem.* 18. De his agunt Card. Cajetanus, Silvius, Savonarola, & Viguer.

8 Rursus non repugnat, revelationem veram esse, & a Deo, & falsam ejus explicationem esse ab homine aliter, ac Deus intelligit, interpretante: Idcirco *etiam veri Prophetæ*, inquit S. Thomas (*d*) *non omnia cognoscunt, quæ in eorum visis, aut verbis, aut etiam factis Spiritus Sanctus intendit*. Profecto S. Bernardus teste Othone a Ludovico juniore Francorum Rege consultus, & auctoritate Eugenii Pontificis suffultus multas Christianas nationes prædicando excitavit ad sacram Hierosolymitanam expeditionem, sed in hac victi Christiani milites, justo Dei judicio, interierunt. Quapropter S. Bernardus, quem prius Galliæ, & Germaniæ populi tamquam Apostolum, & Prophetam venerabantur, postea ut impostor, & Pseudopropheta traductus est. Porro ipse reposuit, se non temere in eo opere cucurrisse, sed jubente Deo, & miraculis ejus prædicationem confirmante. Vera itaque fuit revelatio, & prophetia, sed ab hominibus minime intellecta:

d 2. 2. qu. 173. ar. 4.

cta: hi enim gloriam, divitias, & Regni Hierosolymitani receptionem sibi proposuerant, sed Deus æternam eorum, qui in expeditione ceciderunt, salutem intendit, ut eidem Sancto aperuit Joannes Casemarii venerabilis Abbas. Hoc exemplo in re præsenti utitur Card. Bona, eoque Gravina vindicat S. Vincentii Ferrerii prædictionem de imminente mundi fine, & Antichristi adventu.

9 Alia limitatio descendit ex his, quæ superius dicta sunt, prophetiam scilicet non dari per modum habitus: ideoque potest contingere, ut quæ a vero alioquin Propheta prædicta sunt, non vera reperiantur, quod ipse videlicet putaverit, se ex revelatione Divina prædicere, licet instinctu dumtaxat prophetaverit. Otho enim, ut infelicem memoratæ expeditionis exitum excuset, inter alia inquit, spiritum Prophetarum non semper subesse Prophetis. Legantur S. Gregorius (*a*), & S. Thomas (*b*).

a l.2. dialog. c.21. col.248.to.2.

b 2.2. qu. 171. ar.5.

10 Hæc vera sunt, sed ne in discutiendis causis Beatificationis, & Canonizationis ambigendi occasio subrepat, nonnulla videntur addenda. Prophetiæ igitur comminativæ, & conditionatæ respiciunt dumtaxat res futuras, & quæ ab hominum meritis, vel culpis pendent, ut explicant Thyræus, & Suarez. Docet vero Canus, comminativas bene cognitas fuisse a Prophetis. Thyræus vero vult, non omnes Prophetas cognoscere absolutam Dei voluntatem in rebus pendentibus ab hominum meritis. At in judicio Beatificationis, & Canonizationis non videtur habenda ratio prophetiæ comminativæ, nisi ostendatur Dei Servum cognovisse indolem, & exitum prophetiæ, alioquin posset errori via aperiri, ut ostendit Gravina, cum quo consentit Picus.

11. Quod spectat ad prophetias, in quibus Propheta rem juxta Dei mentem non intelligit, adeoque eventus prædictioni non respondet, neque istæ admittendæ videntur, nisi Deus subsecutis miraculis eas illustraverit; ut explicat Thyræus, & ita contigisse in prophetia S. Bernardi de memorata expeditione, colligitur ex ejus vita a Gaufrido Monacho scripta.

12. 13 Superest, ut aliquid indicetur de his, qui prophetant instinctu prophetico, quorum proinde prophetiæ aliquando non respondent. Ut igitur Dei Servus, de cujus Beatificatione, & Canonizatione agitur, in his excusetur, & ut vere prophetans habeatur, opus est, ut constet de ejus correctione, qua profecto, juxta Sanctum Gregorium (*c*), veri Prophetæ a falsis distinguantur. Sic Nathan Propheta, postquam Davidi Templum Domini ædificari cogitanti dixit (*d*); *Vade, fac, quia Dominus tecum est*; eadem nocte, jubente Domino, reversus nuntiavit eidem, Templum a filio fore ædificandum. Pluribus hæc prosequitur Cajetanus, & exornat Fucchius. Quæ spectant ad alienationem a sensibus, quæ aliquando Prophetis contingit, expendentur, cum de Ecstasi, & Raptu sermo erit.

c super Ezechiel. n. 17.

d l.2. Reg. c.7. v.3.

CAPUT XLVIII.

De Gratiis gratis datis Discretionis Spirituum, Generum Linguarum, & Interpretationis Sermonum.

1. 2 Discretio spirituum vel exponi potest, juxta S. Thomam (*e*), ut sit cognitio cogitationum cordis, & sic idem erit, ac prophetia, nisi quod hæc futurorum, illa cogitationum cognitio sit, ut advertit Suarez; vel, ut sit judicium, per quod homo inter varios, & dubios motus, quicumque hi sint, & quocumque spectent, discernit, a quo spiritu proveniunt, bono ne, an malo, ut explicat S. Joannes Chrysost. (*f*), quem sequuntur Card. Bona, & Suarez cit.

e 1. 2. qu. 111. ar.4.

f hom. 29. in ep.1. ad Corint. to. 10.pag.264

3. 4. 5 Difficultatem discernendi spiritum ob Spirituum mutiplicitatem luculenter exponit Gersonius. Porro du-

duplici via ad spirituum discretionem perveniri potest: vel per regulas ab Asceticis, & Mysticis traditas, idque non pertinet ad hanc Gratiam gratis datam, vel per specialem instinctum, & motionem Spiritus Sancti, & hoc ad eamdem Gratiam refertur, ut animadvertit Card. de Lauræa. Quapropter Gratia discretionis spirituum erit illustratio mentis, qua homo sine errore dijudicat, a quo principio proprii, aliorumque motus, & cogitationes ad electionem pertinentes, excitentur. Hanc, sicuti & alias Gratias gratis datas, Christus habuit per habitum: cæteri per modum actus, ut notavit laudatus Cardinalis. Potest reperiri in malis, utpote quæ datur ad aliorum ædificationem; plerumque tamen invenitur in justis, juxta Card. Bonam, plura exempla attexentem. Eamdem Gratiam memorarunt Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Petri de Alcantara, & Philippi Nerii, eaque insignitum fuisse Ven. Alfonsum de Orosco in ejusmodi causa, auctoritate Card. Bonæ adductus admisit Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor: addidit tamen non esse hujus Gratiæ habendam rationem, sed oppositum reposuerunt Postulatores, quibus adhæsit sacra Congregatio, attentis Servi Dei virtutibus heroicis.

6. 7. 8 Gratia generum linguarum juxta Apostolum 1. *ap Cor.*14. inferior est Gratia prophetiæ. Per eam homo non loquitur eleganter idiomata peregrina, sed ita, ut ab aliis intelligi, & alios intelligere possit: datur enim ad utilitatem aliorum. Eadem insigniti fuerunt Apostoli *Act.*2. Simplex tamen erat eorum sermo: adeoque perspicuum est, hanc Gratiam non conferre elegantiam, ut sæpe monet Apostolus. Potuit Apostolis communicari, vel ita, ut uno idiomate loquentes ab hominibus diversarum linguarum intelligerentur; vel ita, ut ipsi notitiam haberent diversarum linguarum, & hoc secundum placet S. Thomæ (*a*). Favet huic sententiæ illud S. Pauli 1. *ad Cor.*24. *omnium vestrum lingua loquor*. Accedit ratio: oportuit enim, ut Apostoli non solum ab aliis intelligerentur, sed etiam ut alios sibi loquentes intelligerent, eisque responderent. Adhærent Suarez, Scacchus, & alii, simul fatentes, fieri potuisse, & forte contigisse, ut Apostoli unico idiomate loquentes ab auditoribus diversarum linguarum intelligerentur, ut prosequuntur Matthæuccius, & Silvius.

9 Omnes linguas perfectissime calluit Christus Dominus, sed advertit S. Thomas (*b*), non oportuisse, ut omnibus linguis loqueretur, utpote uni tantum genti prædicaturus, quamquam putat Silvius, variis linguis usum fuisse, occasione id exigente. Aliis quoque præter Apostolos hanc Gratiam ad Fidelium utilitatem, & ædificationem Deus elargitus est. Nonnulla exempla exhibet Bagatta: alia cumulant Bollandus, hujusque Continuatores: eademque claruisse S. Vincentium Ferrerium testantur S. Antoninus, & Spondanus: idipsum de S.Aloysio Bertrando affirmat Thomas Bozius, ac de S. Francisco Xaverio referunt Auditores Rotæ in relat. causæ ipsius, sed cum idem in quadam epistola scripserit: *Faxit Deus, ut ... Japonicam linguam condiscamus &c.*, hoc illi donum abjudicat Jacobus Piceninus, quem strenue refellit Card. Gottus, cum fieri poterit, ut uno tempore linguas non calluerit, & postea hoc dono a Deo insigniretur, ut in Apostolis contigit.

10 Possunt, permittente Deo, similia fieri a Dæmone: nam S. Hilarion, teste S. Hieronymo (*c*), Dæmonem expulit a quodam melancholico, qui Syriaca verba antea ignorata loquebatur. Et Gaspar a Rejes notat, hoc esse certissimum signum Dæmonis quemplam obsidentis. Quapropter, si in aliqua alicujus Servi Dei causa agendum sit de Gratia generum linguarum, opus erit, ut viri probi testentur, eum his linguis numqaam operam dedisse, ut monet Matthæuccius, & prosequuntur Auditores Rotæ in relat. caus. S. Francisci Xa-

a 2. 2. qu. 176. ar. 1.

b loc. cit. ad 3.

c in ejus vita.

Xaverii. Si vero asseratur, Dei Servum unico idiomate loquentem a pluribus diversarum linguarum fuisse in propria intellectum, opus erit, ut testes diversarum rationum affirment, se illum audivisse in proprio uniuscujusque idiomate eadem loquentem, ut notarunt laudati Auditores. Usus linguarum tendens ad captandam auram popularem, aut aliam vanitatem, dicendus erit non processisse a Deo. Si magnalia Dei extulerit, & in errantium conversionem retenderit, donum Dei procul dubio reputabitur, ejusque maxima habenda erit ratio in ejusmodi causa, præcipue probatis heroicis virtutibus, ut advertunt Matta, Scacchus, & Matthæuccius.

11. 12 Ultima Gratia gratis data est interpretatio sermonum, & hæc explicari potest, vel ut sit expositio verborum unius idiomatis per verba alterius, qualis fuit versio septuaginta Interpretum sacræ Scripturæ, quomodocumque ea facta fuerit; vel ut sit docere mysteria in verbis latentia, ut bene docet Suarez, idque præstiterunt Interpretes Apostolorum. Interpretes siquidem isti operam suam præstabant Apostolis, vel cum, his alicui genti loquentibus, aliquis adesset, qui idioma illius gentis ignoraret: vel cum Apostoli captu difficilia loquerentur; tunc enim Interpretum erat ea explanare, ut ostendit Baronius (*a*), cui adhæret Suarez. Profecto Petrus Marco Interprete usus est, & Paulus Tito, ut ipse innuit 2. *ad Cor.*2. *Cum venissem Troadem ... non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Titum.* Quamvis Estius solidis fundamentis censeat, percipi non posse, quomodo Paulus linguarum scientiam divinitus assecutus indiguerit tunc Tito Interprete: adeoque concludit, spiritum Pauli non habuisse requiem, non invento Tito, quod hunc misisset Corinthum, ut sibi nuntiaret, an Corinthii se correxissent. Consentit Cornelius a Lapide. Sed hæc retulisse satis. In causis vero Beatificationis difficillimum esse videtur, ut de hac Gratia agendum sit. Licet enim aliquis Dei Servus abdita Scripturarum mysteria sine humano studio explicuerit, id ad scientiam infusam referendum erit.

a in annal. ad ann. 45. n. 37.

CAPUT XLIX.

De mentis Excessu, Ecstasi, & Raptu.

1 Ecstasis, juxta Matthæuccium, reducitur ad aliquam ex Gratiis gratis datis. Agitur autem prius de mentis excessu, ecstasi, & raptu, quam de visionibus, apparitionibus, & revelationibus; vel quia hæc non semper iis conjunguntur, ut notat Card. de Lauræa; vel juxta Card. Bona, quia eædem in iis utplurimum contingunt. De ecstasi, & raptu fuse Theologi, & fusius Mystici. Hic nonnulla de natura, speciebus, & signis ecstasis, inde ad causas Beatificationis, & Canonizationis pertinentia exponentur.

2 S. Isidorus (*b*), & S. Augustinus (*c*) Ecstasim vocant mentis excessum. Et juxta S. Thomam (*d*), *ecstasim pati aliquis dicitur, cum extra se ponitur: quod quidem contingit, & secundum vim apprehensivam*, & in hac facultate ecstasis dicitur esse formaliter. *& secundum vim appetitivam*, & in hac dicitur esse causaliter. Anima in ecstasi aliquando omni sensuum usu destituitur, agente tamen potentia vegetativa, uti docet S. Thomas (*e*), cujus doctrinam late exornant Suarez, Thyræus, & alii: non vero, sive naturalis, sive Dæmoniaca sit ecstasis, a corpore separatur, quidquid Plato, & Plinius fabulosis adducti exemplis, aliique apud Bodinum somniaverint: sola enim Divina virtute anima ad corpus, quod reliquit, redire potest, nulla naturæ, aut Dæmonis potestate. Quod si id aliquando contigisse visum est, ut *de Lappiorum; & Finorum ecstasi* scribit Olaus Magnus, ad virtutem Diabolicæ superstitionis referendum esse do-

b l. 7. etymol. c. 8.
c de genesi ad liter. l. 8. c. 25. col. 241. to. 3. par. 1.
d 1. 2. qu. 28. ar. 3.
e 2. 2. qu. 175. art. 5. ad 3.

docet Gaspar a Rejes. Ne in ecstasi quidem Divina anima separatur a corpore: licet enim virtute Divina ab eo separari, & ad illud redire possit, hoc tamen non est necessarium, cum Deus omni animæ præsens possit in ecstasi, quæcumque velit, ei revelare, quin eam a corpore separet, quod neque ulli Prophetæ, aut Dei Servo ecstasim passo contigisse legitur, ut ostendunt Suarez, Cornelius a Lapide, Martinus del Rio, aliique. Quin etiam S. Paulus fassus est, se ignorasse, an in suo celebri raptu 2. *ad Cor.* 12. hujusmodi separatio contigerit. Quocirca S. Augustinus (*a*) ait, imprudentem esse inquisitionem, an S. Pauli anima in hoc raptu fuerit a corpore separata, & S. Thomas (*b*) docet id non fuisse necessarium. Utriusque auctoritatem interpretatur Silvius.

a de peccato orig. c. 23.

b 2. 2. qu. 175. ar. 5.

c ar. 2. ad 1. loc. cit.

3 Raptus, juxta D. Thomam (*c*), supra ecstasim addit violentiam; & juxta ejus mentem differentiam inter raptum, & ecstasim explicant Arauxo, Scacchus, & alii, inter quos Silvius docet, sufficere, ut in Raptu reperiatur aliquid simile violentiæ. Card. Bona vero ait: distingui inter se Raptum, & ecstasim; *nam hæc suavius mentem a sensibus abstrahit, ille fortius, & cum quadam violentia &c.* Mystici violentiam intelligunt violentum corporis motum, ut est elevatio in altum. Sed hæc indicasse sufficiat, cum juxta Card. de Lauræa, Consalvum Durantum, & Baldellum ecstasis, & Raptus passim promiscue sumantur.

d ar. 1. loc. cit.

4 Ecstasis, & Raptus, ut supra innuimus, dividitur ex S. Thoma (*d*) in naturalem, dæmoniacum, & Divinum. Naturalis a causis naturalibus oritur, ut a morbo, quem medici vocant *Catochen*, seu *Catalepsim*; aut ex vehementi imaginatione, tunc enim spiritus animales in cerebrum confluunt, adeoque desinunt sensuum externorum functiones, quod accidisse dicitur Platoni, ac S. Thomæ. In hac ecstasi, ut scribit Zacchias, corpus a terra non elevatur. Ecstasis Dæmoniaca est, cum Dæmon ligat sensus, excitatque in phantasia, & in facultate cogitante vehementem alicujus rei cogitationem: & in hac potest contingere corporis a terra elevatio, uti contigisse Pytagoræ referunt Jamblicus (*e*), & Origenes (*f*). Cujusmodi etiam fuit Simonis Magi volatus apud Baronium (*g*), quem quidem volatum, quidquid dubitet Henricus Valesius, tamquam certum ex Patribus, & Historicis adstruunt Tillemontius, & Calmet. Similia de Magdalena de la Cruz refert Torreblanca. Divina demum est, cum Deus per se, aut per Angelum bonum rapit hominem, & a sensibus alienat, ut liberius Divina contempletur; & in hac potest corpus a terra elevari, sed minime necessario. Divina ecstasis a Deo immitti potest, nulla præcedente hominis meditatione, & potest dari eodem movente, & illuminante hominem ad aliquid considerandum. Omnia hæc confirmant Suarez, S. Franciscus Salesius, Zacchias, Matta, aliique Theologi, Mystici, Philosophi, & qui de Canonizatione SS. scripserunt. Sed & P. Baldellus sæpe laudatus triplicem hanc ecstasim fuse explicat, addens, Ecstaticorum vultum aliquando splendere, nonnullosque ex ipsis longam a cibo abstinentiam servasse; sed de his alibi. Pauca quoque innuit super historia septem dormientium, quos sic dictos nonnulli existimant, quod ducentis circiter annis, a Decio scilicet ad Theodosium juniorem, in spelunca dormierint; vel quod sub Decio in spelunca clausi Martyrium consummaverint, & sub Theodosio inventi, redivivi apparuerint: *Dormientes* vero appellati sint, quod juxta Scripturam, ita dicantur omnes pie in Domino morientes: & in hanc secundam sententiam propendet Baronius (*h*), primam tamen late propugnat Assemanus.

e de vita Pytagor. c. 28.

f lib. 6. con. tra Celsum.

g in Annal. ad ann. 68. n. 13. & sequent.

h in Annal. ad ann. 68. n. 13. & sequent.

5 Jam indicanda sunt signa harum ecstasum, quæ graves sint, nam levium nulla est habenda ratio. Naturalis igitur ecstasis signa sunt: illa morbi indicia, ex quo ecstasis oritur: item

P p tem-

post Raptum: hoc enim durante, vi mentis in rerum contemplatione Divinarum defixa, opus est, ut corpus frigescat, & infirmetur, ut innuunt Cassianus, & Sancta Teresia. Et sane *Daniel.* 10. legitur: *Vidi visionem grandem hanc, & non remansit in me fortitudo.*

9. 10. Elevationem corporis a terra, quam in Dæmoniaca ecstasi supra admisimus, multo magis in Divina contingere posse, pluribus Sanctorum exemplis confirmat Thomas a Jesu. Id quippe legitur in vita S. Petri de Alcantara, & in vita S. Thomæ Aquinatis apud Surium (*a*): & referunt Auditores Rotæ in relat. caus. SS. Teresiæ, Francisci Xaverii, Philippi Nerii. Idipsum affirmarunt idonei testes in causa Ven. Josephi a Cupertino. Item supra dictum est, inordinatos, & indecentes corporis motus signum esse ecstasis diabolicæ, quod comprobant etiam Silvius, & Hurtado. Veruntamen non omnis insolitus motus habendus est, tamquam indecens, & inordinatus. Et sane in vita S. Philippi Nerii legitur, ipsum tali gaudio in Sacro peragendo exultasse, ut quasi paralyticus videretur, aliosque insolitos motus ederet. Similia leguntur in vita, & bulla Canoniz. S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & in Actis Ven. Michaelis de Sanctis. Ex quibus palam fit, motus dumtaxat vere indecentes; præcipue inhonestos, signum esse ecstasis diabolicæ; at pure insolitos, ceteris concurrentibus, etiam ad Divinam referri posse, ut innuunt Jacobus Alvarez de Paz, & Matthæuccius.

(*a*) ad diem 7. Mart. n. 9.

11 Demum in superioribus dictum est, ecstasis diabolicæ signum esse, si quis loquatur mente turbata: & signum Divinæ esse verba in Dei laudem redundantia. Thomas a Jesu docet, non esse perfecte raptum, qui liber est ad dicendum, & dicta intelligit. Nihilominus Gravina, & Card. de Lauræa in ecstasi Divina admittunt, tamquam signa ineffabilis gaudii, verba sanctitatem resonantia, clamoresque, & ejulatus horrorem non inducentes, ut supra diximus. Et clamorum quidem sine horrore in ecstasi mentio fit in vita B. Angelæ de Fulgineo, & in vita S. Petri de Alcantara a P. Marchesio scripta: eosdemque memorat Cassianus. Nec inficiari quis potest raptos in ecstasim Divinam aliquando loqui. S. Maria Magdalena de Pazzis cum reliquias S. Aloysii Gonzagæ a P. Virgilio Cepario Confessario suo acceptas Sororibus divideret, repente in Divinam ecstasim rapta supremam ejusdem Sancti gloriam amplissime enarravit: Nonnullæ ex Monialibus verba scripserunt, exhibitoque postea ei folio, jussu Archiepiscopi Florentini, jurejurando fassa est, omnia in folio descripta, vera esse, ut in causa S. Aloysii comprobavit P. Andreas Budriolus ejusdem causæ Postulator. In his demum regula est, ut verba, quæ ab Ecstaticis proferuntur, cum omnibus circumstantiis observentur, ut ostendit Pignatellus.

12 Ex dictis infertur, Ecstaticos, & Raptos supra naturæ vires, recordari eorum, quæ in ecstasi, & raptu contigerunt, quod admittit etiam Silvius. Verum juxta doctrinam S. Teresiæ advertendum est, revelata a Deo in ecstasi per visionem imaginariam, remanere, & posse ab Ecstatico postea referri: revelata vero per visionem intellectualem, remanere quidem, sed Ecstaticum postea de iis non recordari, nisi confuse, nec posse aliis referre. Quare ex defectu perfectæ memoriæ, vel potestatis ea referendi inferri nequit, ecstasim non fuisse supra naturæ vires, cum Deus hanc potestatem Ecstatico non indulgeat, nisi prophetare debeat, aut in aliorum utilitatem visa revelare, quemadmodum advertunt Pignatellus, & Card. de Lauræa.

13 Quod attinet ad causas Beatificationis, & Canonizationis, primo ostendendum est, ecstasim non fuisse naturalem. De dæmoniaca vix hic ratio haberi potest, cum percipi nequeat, viros sanctitate illustres eam passos

fuisse; nisi forte Deus id permisisset, ut humiliores redderet, quod monet Card. de Lauræa; vel nisi ecstasi immixta fuisset luxuria spiritalis, cum scilicet Dei Servus, non Dei gloriam, sed consolationem, & delectationem, quam in excessu experitur, respicit, tamquam finem principalem, ut notant Durantus, & Scacchus. Sed hæc interna sunt, adeoque Ecclesia scire nequit, eadem abfuisse, nisi certo cognoverit heroicas Ecstatici virtutes. His duabus ecstasibus exclusis, positisque supra dictis Divinæ ecstasis signis, de hac non erit dubitandum, juxta Auditores Rotæ in relat. causar. SS. Franciscæ Romanæ, & Catharinæ de Ricciis.

14. 15 Hæc tamen ecstasis non comert per se ad probandam sanctitatem, cum ea non sit effectus Gratiæ sanctificantis. Idcirco, ut ejus ratio habeatur in judicio Beatificationis, & Canonizationis, ostendendum erit, Ecstaticum heroicis virtutibus floruisse, tuncque illa erit signum sanctitatis, & amoris. Card. de Lauræa putat, actus intellectus, & voluntatis in ecstasi non esse meritorios, utpote non liberos; oppositum docent Suarez, Gravina, & alii. His omissis; cum hujusmodi ecstases utplurimum concedantur viris perfectis, ut colligere est ex Act. SS. Dominici, Francisci, & aliorum, ex iis, accedentibus virtutibus heroicis, aliquod sanctitatis argumentum indirecte deduci poterit, ut late probant Card. de Lauræa, Scacchus, Matta, & Matthæuccius. Sed quamvis eædem mirificæ dici possint, numquam a Sede Apostolica inter miracula recensentur: his tamen adscribi possunt signa ecstasim comitantia, ut splendor vultus, & similia, ut prosequitur idem Eminentissimus Auctor, qui illud quoque docuit, contemplationi acquisitæ non esse conjunctam ecstasim, aut raptum, & ex vehementi contemplatione oriri posse ecstasim naturalem. Omnia hæc fuse explicat P. Baldellus sæpe laudatus, loquens de ecstasi Arsiliæ Altissimæ superius memoratæ.

CAPUT. L.

De Visionibus, & Apparitionibus.

1 CArdinalis de Lauræa, postquam, ut paulo ante innuimus, fuse probavit, visiones non semper ecstasi conjunctas esse, subdit visiones dici posse revelationes, & contra, si de rebus occultis, sive futuris, sive præsentibus, sive præteritis sint: atque ex parte Dei, vel alterius eadem ostendentis dici revelationes, ex parte accipientis visiones. Card. Bona inquit, pro eadem re sumi visionem, & apparitionem, nisi quod hæc ita dicitur, cum species apparentis nostris se ingerit obtutibus, sed quis appareat, ignoratur: illa, cum externæ apparitioni ejus intelligentia conjungitur. Bordonus vero putat, apparitiones dici visiones ex parte videntium rem mirabilem.

2 Deus sub visibili forma undecies apparuit in veteri Testamento: idest, primis Parentibus, Cain, Noe, Agar, Abrahamo, Lot, Jacob, Moysi, Josue, Gedeoni, & parentibus Samsonis. Externa quoque voce locutus, & auditus dicitur, & sane, præter alia, *in historia Moysis* novies locutus est Abrahamo. Externa ejus vox audita fuit per nubem, per ardentem rubum, per ignem, in turbine, in sibilo, de Propitiatorio, de cœlo, & per Urim, & Tummim. De Propitiatorio se locuturum promisit Moysi, & ex eo locutum esse colligitur ex *Num*.7. In Urim quoque, & Tummim multa per Sacerdotem revelasse exploratum est 1.*Reg*. 23.& 30. Sed admodum incertum est, quid essent Urim, & Thummim. Legi possunt Natalis Alexander, Calmet, Lamy.

3 Triplex est visio, & apparitio: scilicet, corporalis, imaginaria, & intellectualis. Imaginariæ fuerunt Dei apparitiones per somnium factæ Salomoni

moni 3.*Reg*.3., & Mardochæo *Ester* 11. Intellectuales censentur, in quibus certum est, Deum apparuisse, & locutum fuisse, incertum tamen, an externa forma visus, & voce humana locutus fuerit. Hujusmodi fuit illa facta Eliseo 4.*Reg*.3., cum tres Reges aquæ penuria laborantes eumdem de voluntate Dei consuluissent. Et alia, per quam Propheta 4.*Reg*.13. intellexit, quæ revelaret Joas Regi Israel. Tostatus hanc statuit regulam: ut in Scripturis intellectuales censeantur Dei apparitiones, & locutiones, quotiescumque Prophetæ dicunt: *Hæc dicit Dominus*. Angelos quoque in veteri Testamento sæpe apparuisse docet *Liber Geneseos*. Sed & animæ mortuorum nonnumquam apparuerunt, ut animæ Oniæ Sacerdotis, & Jeremiæ Prophetæ *in libris Machabæorum*. Samuel pariter a mortuis excitatus, & Sauli apparuisse dicitur 1. *Reg*.28. Utrum autem vere anima Samuelis, an spectrum Samuelem repræsentans apparuerit, quæstio est, quam fuse pertractatam quisque legere potest apud S. Augustinum (*a*), S. Thomam (*b*), & Natalem Alexandrum.

[a] lib.2. ad Simplic. qu. 3.

[b] 1. part. q.89. art.8. ad 2. & 2.2. qu.95. ar.4. ad 2. & qu. 174. ar. 5. ad 4.

4 Dei apparitiones in veteri Lege, juxta communiorem Theologorum sententiam non fuerunt personales, sed per Angelos personam Dei sustinentes, ut late probat Durantus, explicans, quomodo hi dicere potuerint: *Ego sum Dominus Deus tuus*. Subscribit Thyræus, ostendens, Angelos ad hoc assumpsisse corpora aerea. Per Angelos quoque, voces humanas efformantes, locutus est Deus in veteri Testamento, ut colligitur ex Apostolo *ad Hebr*. 2., *& ex Act. Apost*.7. Angeli pariter effecerunt apparitiones imaginarias veteris Testamenti, præcipue eas, quæ in somno contigerunt, quales fuerunt factæ Jacob *Genes*.31., Eliæ 3.*Reg*.13., & Abrahamo *Genes*.22. Omnia hæc fuse prosequitur Thyræus, docens, hisce visionibus, apparitionibus, revelationibus, & locutionibus intellectualibus inesse species, & lumen supernum: concluditque novas species, a Deo revelatas; & novum lumen intellectui communicatum, a solo Deo conferri, non ab Angelis. Petrus Cunæus, quem sequuntur Lamy, & Graveson, in ea est sententia, ut, quando Deus apparuisse dicitur, id intelligendum sit de verbo Divino; sed a prima sententia a Patribus, & Scholasticorum Principibus, teste Card. Bona, propugnata non est discedendum.

5 Succedunt visiones, & apparitiones novi Testamenti. Celebris est illa D. Pauli ad tertium cælum rapti 2.*ad Cor*.12., & altera D. Petri *Act*.10. Plures vero memorantur in Apocalypsi. Sentiunt communiter Theologi, purum hominem non posse in statu vitæ ad claram Dei visionem naturaliter pervenire (Christus vero a primo instanti suæ conceptionis fuit Beatus); posse tamen ex privilegio, cum Deus possit aliquem ad hoc elevare, vel remorando sensus externos, ne agant, vel dando intellectui lumen gloriæ transeunter, vel permanenter. An vero hujusmodi fuerit visio Pauli, & visio Moysis, de qua *Num*.22., & *Exod*.33. disputant Theologi. Affirmare videtur S. August. (*c*), quem sequitur S. Thomas (*d*), non ita tamen, ut Paulus, & Moyses essentiam Dei plene viderint, & beati facti sint, sed ut eorum visio media inter visionem Beatorum, & Prophetarum fuerit, & transiens.

[c] lib.12. de Genesi ad litt. & epist. 112. nunc 147. c.13.

[d] 1. part. q.12. ar.11. ad 2. & 2.2. q.175. ar.3. & in 4. dist. 49. q.2. ar. 7. ad 4. & 5. & alibi.

6 Christum pariter sæpe apparuisse post nativitatem ante passionem, & post resurrectionem ante ascensionem ad cælum testantur sacra Evangelia. Aliquando apparuit post ascensionem. Verum ejus apparitiones post resurrectionem ante ascensionem fuerunt personales. Et verosimile admodum est, personalem fuisse Christi apparitionem factam Apostolo 1.*ad Cor*.15. post ascensionem; quamvis probabiliter aliæ ejus apparitiones post ascensionem non fuerint personales, ut ostendit Thyræus. S. Ambrosius narrat (*e*), Christum D. Petro Roma exeunti apparuisse, & ab hoc interrogatum: *Domine, quo vadis*, respondisse: *Venio, iterum crucifi-*

[c] in Auxent. de basilicis &c. n. 13. col. 866. oper. to. 2.

cifi-

cifigi: quod etiam refertur in *Act. SS. Processi, & Martiniani*. Nonnulli hanc apparitionem minus sinceram reputant, sed in ejus memoriam extat adhuc Romæ ædicula sacra, quæ dicitur *Domine, quo vadis*, de qua Panvinus, & Severanus. Et hanc apparitionem nonnulli apud Pignatellum reputant personalem. Utcumque res se habeat, quærunt Theologi, an Christus post ascensionem personaliter apparens cælum reliquerit, & ad terras descenderit: S. Thomas (*a*) non improbabile putat, Christum tunc ad tempus cælum reliquisse. Joannes Major sentit, numquam post ascensionem cælum deseruisse, attamen interdum in terris visibili forma per veram sui corporis præsentiam apparuisse; adeoque in duobus simul locis extitisse. Suarez vero post ascensionem aliquando in terra fuisse, incertum tamen, an tunc a cælo abfuerit.

a 3. part. qu. 57. ar. 6. ad 3.

7 De aliis visionibus, & apparitionibus, quæ leguntur in historiis Ecclesiasticis, multa disserunt Martinus del Rio, & Gravina. Quocirca hic agendum est de aliis, quæ apud Theologos memorantur. Narrat S. Gregorius (*b*), S. Benedictum omnem mundum veluti sub uno solis radio collectum vidisse. Nec mirum, *quia animæ videnti Creatorem*, subdit S. Gregorius (*c*), *angusta est omnis creatura*. Ex his, aliisque S. Gregorii verbis Sandeus, Angelus de nuce, & alii affirmant, S. Benedictum vidisse Dei essentiam. Negat vero S. Thomas (*d*), addens, per illustrationem Divini luminis facile fieri potuisse, ut omnia viderentur: nec posse humanam mentem corpori unitam videre Dei essentiam, nisi homo moriatur, vel ita a sensibus alienetur, ut nesciat, utrum sit in corpore, an extra corpus; neutrum vero ex his S. Benedicto contigisse.

b In vita S. Benedicti c. 35.

c loc. cit. col. 272. oper. tom.

d 2. 2. qu. 180. ar. 5. ad 3.

8 Alia, quæ hic discutienda occurrit, apparitio est Christi Domini in Sacramento altaris sub speciebus, & formis peregrinis, & inusitatis, ut infantis, sanguinis, & similium, quarum exempla exhibent Thyræus, Bozius, Christianus Lupus, & alii. S. Thomas docet (*e*), hujusmodi apparitiones dupliciter contingere posse: primo ex parte videntium facta in eorum oculis immutatione, ac si expresse prædicta viderent: secundo, facta mutatione in speciebus Sacramentalibus. Primum contingere, quando unus videt apparitionem, non autem alii: secundum, quando omnes, & ad longum tempus illam spectant: utroque tamen modo Christum remanere in sacramento. Hanc doctrinam sequuntur Theophilus Raynaudus, P. Philippus Maria a S. Paulo, eademque explicatur, & confirmatur *in conferentiis Ecclesiasticis* ab Henrico Episcopo Lucionæ editis. De his apparitionibus testimonium perhibet Card. de Vitriaco.

e 3. part. qu. 76. ar. 8.

9 Superest, ut aliqua addantur de visionibus, & apparitionibus procedentibus a Dæmone, & a causis naturalibus. In veteri Testamento Dæmon in corpus serpentis ingressus voces humanas, juxta S. Joannem Chrys., aliosque apud Cornelium a Lapide (*f*), ut potuit, effinxit, & Hevam allocutus seduxit. In novo autem *Matth*. 4., & *Luc*. 4. Christo Domino apparuit, ostendens, & promittens regna mundi, si Christus ipsum adoraret. Apparuit vero, assumpto corpore aereo, ut docent Arauxo, Durantus, & Rocca. Porro visiones, & apparitiones imaginariæ ope Dæmonis fiunt, cum ipse *phantasiam commovet, multaque in ea repræsentat, & suggerit*, inquit Card. Bona. Plura dat Pignatellus. Phantasia quippe potest esse causa multorum effectuum in alieno, & proprio corpore, quemadmodum advertit Thomas Fienus. Quod spectat ad visiones, & apparitiones ex naturali causa procedentes, P. Baldellus ex S. Augustino, & Aristotele opinatur eas contingere, cum in organo sensus diversæ occurrunt mutationes circa objectum, & accidentia: & ob has mutationes judicium potentiæ imaginativæ esse imper-

f in cap. 3. Genes.

perfectum, & infirmum, quod neque a potentia superiori, & vivaciori corrigitur. Porro juxta eosdem Auctores, hæ mutationes causam habent a diversis corporis dispositionibus, & affectionibus, nec non ab animæ passionibus; quibus imaginationem diversimode afficientibus diversa phantasmata excitantur, quin potentia superior verius judicium superinducere possit; inde fit, ut diversæ, ac falsæ visiones sequantur. In visione vero, sive apparitione pure intellectuali nulla deceptio inveniri potest, quod animadvertit Card. Bona. Si quis de visionibus, & apparitionibus Dæmonum plura velit, adeat Thyræum.

10. 11 Ex hucusque dictis colligitur, visiones, & apparitiones alias esse naturales, alias præternaturales: visionem præternaturalem esse corporalem, imaginariam, & intellectualem. Corporalis, juxta S. Augustinum (*a*), fit per visum, aliosque sensus. Imaginaria fit per species, seu imagines rerum, vel in phantasia existentes, vel a Deo, aut ab Angelo immissas; & evenire potest in somno, aut vigilia. Intellectualis est clarissima rerum Divinarum manifestatio, vel per gratiam illuminantem, vel per species a Deo intellectui immediate infusas. Visio corporalis, & imaginaria præternaturalis potest esse a Deo, & a Dæmone. Plura docent D. Thomas (*b*), Cardinales Bona, & de Lauræa, Gravina, Thyræus, Matta, & Durantus, & fusissime P. Baldellus.

a lib. 10. Confess. c. 35. col. 189. to. 1. oper.

b 2. 2. qu. 174. ar. 2.

CAPUT LI.

De discernendis Visionibus, & Apparitionibus.

1 Initio ducto a visionibus, & apparitionibus naturalibus, ut dignoscatur, an hæ plane tales fuerint, sedulo investigandum est, an aliqua præcesserit causa naturalis, idest morbus, vel alia corporis affectio, aut dispositio, a qua procedere potuerint. Hanc regulam tradunt Bartholomæus Medina, Philomarinus, & Card. Bona, addens habendam esse rationem ætatis, & sexus, cum senes, pueri, & fœminæ ob proprium corporis temperamentum facile decipiantur, ut notant etiam Valgoner, Martinus del Rio, Arauxo, & P. Antonius ab Annuntiatione. Nec tamen hæc ita intelligantur, ut omnes fœminarum visiones, & apparitiones censendæ sint naturales (supernaturales quippe contigerunt SS. Birgittæ, Catharinæ Senen., Teresiæ, & aliis, ut monent Matthæuccius, & Tanner); sed ut accuratior indago de iis promoveatur. Profecto S. Monica apud S. Augustinum (*c*), cum optaret aliquid sibi per visum ostendi, *videbat quædam vana, & phantastica, quo cogebat impetus satagentis humani spiritus ...., sed contemnens ea*: Gratia enim discretionis prædita, sciebat quid interesset inter Deum revelantem, & animam somniantem, quod non omnibus datum est.

c lib. 6. Confess. cap. 13. col. 130. to. 1.

2 Somnia a Deo aliquando immittuntur (Deus enim per somnium Abimelech Regem Geraræ admonuit, ne tangeret uxorem Abrahæ; & similia, quæ e sacris Scripturis desumpta refert Durantus); multa tamen a Deo esse videntur, sed a causis naturalibus procedunt, ut explicat Vallesius. Juxta D. Thomam (*d*) duplex est somniorum causa, interna, & externa. Interna alia est animalis, cum hominis phantasiæ ea in somnis occurrunt, circa quæ vigilantis cogitatio, & affectio versari consueverunt; alia corporalis, cum ex interna corporis dispositione aliquis motus ipsi conveniens in phantasia efficitur. Externa quoque alia est corporalis ex aere continente, vel corporis cœlestis impressione procedens, ut late explicat Gaspar a Rejes: alia spiritalis a Deo, vel a Dæmone proveniens, ut explicant Gravina, Philomarinus, & Hurtado. Hinc si de visione, & apparitione, seu revelatione, quæ in somnis contigerit, quæstio instituatur, sedulo expendendæ sunt

d 2. 2. q. 95. ar. 6.

sunt naturales somniorum causæ, *& magna prudentia adhibenda est*, inquit Scholiastes Climaci. Nam etiam sacra Scriptura inculcat, ut nulla eorum ratio habeatur. Rarissima quippe sunt somnia Divina, quæ futura portendant, ut observat Card. Bona. Multa somnia apud Cardanum, Quercetanum, & alios veritatem attigerunt; sed notat Fracastorius, ea utplurimum ad casum referenda esse. Cetera, quæ Medici observant, indicare possunt corporis dispositiones, ut prosequuntur Gaspar a Rejes, & Zacchias.

3. 4 Succedunt visiones, & apparitiones præternaturales, quæ a Deo, vel a Dæmone, in somnis, vel in vigilia contingunt. Terribilem diabolicæ visionis casum narrat S. Antiochus (*a*). Dæmon scilicet cuidam Monacho in Monte Sina castitate celebri turbam Apostolorum, aliorumque Christianorum densissimis tenebris circumfusam ostendit: tum Moysen, populumque Judæorum splendida luce conspicuos obtulit: hisque insomniis illusus Monachus ad Judaismum delapsus est. Multa sunt apud Doctores signa, quibus Divinæ visiones a dæmoniacis discernuntur. Humilitatem, tamquam signum Divinæ visionis certum, assignat Gerson, cui adhærent Tanner., S. Catharina Senen., & Card. Bona. A fructibus dignosci posse, monet Alphonsus Episcopus Giennensis. Subscribunt alii, addentes, etiam a persona, cui contingunt, a modo, & ab effectibus esse dijudicandas. Si enim persona virtutibus prædita sit: si nihil in visione sit, quod ad Dei cultum non tendat; & humilitas subinde, aliæque virtutes excreverint, de superna, & Divina visione non erit ambigendum, ut innuunt S. Gregorius (*b*), & S. Macarius Ægyptius (*c*). Formis quoque discrepare, ajunt, Angelorum, ac Dæmonum apparitiones. Angelis enim solet esse forma humana: Dæmonibus vero vel humana, sed atra, & deformis, vel bestiarum, præter agnos, & columbas: animæ vero separatæ, etiam damnatorum, si viventibus appareant, formam assumunt, ex qua dignoscantur. *Spiritus contaminati*, inquit Lactantius (*d*), *omnia insidiis, fraudibus, erroribus complent*: itaut, permittente Deo, aliquando in Angelos lucis se transfigurent, & Christi, B. Virginis, ac Sanctorum personam sæpius præseferant, uti ostendunt Villalpand., Raynaud., & Card. Bona. Quandoque etiam bonum suaserunt, ut incautos deciperent, ut monet S. Bonaventura, (*e*) cujus rei exemplum videre est *in vita S. Mariæ Oigniacensis* apud Bollandianos (*f*). Thyræus vero putat, apparitionum Christi in Sacramento Eucharistiæ sub speciebus peregrinis *Dæmones auctores esse posse*. De Divina sapientia scribit S. Jacobus Apostolus, quod *primum pudica est, deinde pacifica &c.*, & Doctores hæc explicantes affirmant, visiones, & apparitiones Divinas, si aliquando timorem initio injiciant, postea jucundas evadere, quod contigit Abrahamo *Gen.* 15., Jacob *Gen.* 28., Zachariæ, B. Virgini, & Pastoribus apud S. Lucam (*g*). Contra Dæmoniacas, si ab initio turbent, aut alliciant, postea semper concutere; ac videntem turbatum relinquere. His consonant, quæ in vita S. Antonii Abbatis describit S. Athanas. (*h*) Consentiunt Martinus del Rio, Villalpand., & S. Catharina Senensis; S. Thomas (*i*) addit, perturbationem posse accidere non solum in visione corporali, sed etiam in imaginaria. Gravina vero animadvertit, tristitiam permanere posse etiam in Divinis apparitionibus, sed ad pœnitentiam: lætitiam in diabolicis, sed a virtutibus, præcipue humilitate, alienam. Cætera, quæ de persona, modo, & effectis supra indicavimus, fuse traduntur a Duranto, Medina, Rosignolio, aliisque pluribus.

5 Alia huc spectantia infra expendentur. Interim quædam subjicientur de visionibus, & apparitionibus in somnio contingentibus; de somniis a Deo, vel a Dæmone causam habentibus; de modo digno-

a hom. 84. to. 12. Bibl. PP. pag. 265.

b libr. 1. Dialog. c. 1. col. 156. to. 2.

c hom. 10. Bibl. PP. to. 4. pag. 1. 5.

d lib. 2. c. 15.

e de Prof. relig. lib. 2. c. 75. pag. 648. to. 7.

f ad diem 23. Junii.

g c. 1. v. 30.

h n. 35. pag. 823. to. 1.

i 3. part. q. 30. ar. 3. ad 3.

dignoſcendi viſiones ſupernaturales, Divinas,& pure Angelicas: & an liceat adorare ſpiritum,qui repræſentet Chriſtum, B. Virginem, aut aliquem Sanctum.

6 Nonnulla Divinorum ſomniorum exempla ſuperius allata ſunt, quibus addi poſſunt illa, quæ habuit Joſeph filius Jacob de manipulis, & ſtellis ipſum adorantibus, nec non illa Joſephi Mariæ Sponſi, ut perſecutionem Herodis effugeret. Somniorum vero, quæ Divina dici nequeunt,ſeptem Thyræus notas enumerat, nempe perturbationem, falſitatem, levitatem, malitiam, inutilitatem, ſuperfluitatem, & ſomniantium impietatem: Divinis vero ineſſe debere horum contraria, & inſuper opus eſſe, ut rerum revelatarum cognitio, & mentis humanæ motio a ſolo Deo eſſe potuerit. Et hanc eſſe Theologorum ſententiam teſtatur Gaſpar a Rejes. Clarius utrorumque ſomniorum indicia exponit Card. Bona, concluditque, tutius indicium deſumi ex rebus in ſomnio oſtenſis, quam ex modo, quo oſtenſa ſunt.

7 Ad diſcernendas Divinas, & Angelicas viſiones, & apparitiones nonnullæ a Theologis regulæ traduntur. Prima deſumitur ex re, quæ in apparitione verſatur, quæ ſi Deo competat, Angelus ſub perſona Dei apparuiſſe dicendus erit, & apparitio Divina reputabitur, qualis fuit illa facta Adamo, dum peccavit. Si res Angelo proprie conveniat, apparitio erit pure Angelica, ut cum Angelus ſe Tobiæ comitem addidit, & B. Virgini Incarnationem prædixit. Secundam regulam ſuppeditant modus, & auctoritas verborum. Quare Divina cenſenda eſt apparitio facta Agar, cui dictum fuit (*a*): *Multiplicabo ſemen tuum*: & altera facta Abrahamo, ut immolaret filium ſuum. Hæc enim ſolus Deus tradere poterat. Legantur Valentia, Bubalus, & Durantus. Chriſto Domino ratione Divinæ hypoſtaſis, & meritorum convenit judicandi poteſtas, quæ quidem exercenda eſt in judicio univerſali, & particulari. Sed nonnulli autumant, judicandos in judicio particulari ſententiam accipere ab Angelo tamquem Chriſti Legato, quocirca hæ Angelorum apparitiones dicendæ eſſent Divinæ. Alii cum Abulenſi dicunt, Chriſtum in morte uniuſcujuſque venire, non per localem præſentiam, ſed per efficaciam.

a geneſ. c. 16. v. 10.

8 At quidquid ſit de hac controverſia, illud hic expendendum eſt, an adorari poſſit ſpiritus repræſentans Chriſtum, vel B. Virginem, aut alium Sanctum. Porro S. Thomas docet (*b*), non poſſe ſine peccato adorari Diabolum in ſpecie Chriſti apparentem, niſi ſub conditione actu explicita. Idem docet S. Bonaventura (*c*).

b in 3. ſent. diſt. 9. q. 1. ar. 2. quæſtiunc. 6. ad 3.

c in 3. ſent. diſt. 9. ar. 1. q. 6.

CAPUT LII.

De Viſionibus, & Apparitionibus quoad cauſas Beatificationis, & Canonizationis.

1. 2 Omnes viſiones, & apparitiones bonis, & malis communes ſunt, inquit Card. Bona. Nam Divinæ etiam Gentilibus, & ſceleſtis contigerunt, ut Pharaoni, Balaamo, & Balthaſſari. Quare concludit Card. de Lauræa, illas non ſemper eſſe ſigna ſanctitatis. Sunt enim Gratiæ gratis datæ, adeoque etiam peccatoribus concedi poſſunt. Quamquam notavit Thyræus, ſupernaturales probis ſæpius conferri. In cauſis ergo Beatificationis, & Canonizationis, omiſſis viſionibus, & apparitionibus naturalibus, & Dæmoniacis, utpote quæ in iis locum obtinere nequeunt, ſupernaturalium ratio habenda eſt inſtar Gratiæ gratis datæ, poſitis tamen qualitatibus jam indicatis, probatiſque omnino heroicis virtutibus. Cum enim viſiones, & apparitiones ſolus teſtari poſſit is, cui factæ ſunt, hic, ut in re propria fidem mereatur, debet eſſe omni exceptione major, adeoque virtutibus heroicis præditus.

3. 4 Hæc ex pluribus Beatificatio-

nis, & Canonizationis causis confirmari possent, sed præcipue ponderanda est relatio Auditorum Rotæ in causa S. Teresiæ, cujus ex fuerunt visiones, apparitiones, & revelationes, ut Card. Bona affirmaverit, ex earum qualitatibus cæterarum valorem esse explorandum. Ipsa enim, ut innuunt iidem Auditores, & narrat laudatus Cardinalis; semper timebat diabolicas illusiones, itaut visiones numquam petierit, aut optaverit, sed solum, ut in se fieret Divina voluntas: a Spiritu sibi apparente audiebat, ut communicaret cum viris doctis, quod quidem præstitit, addens obedientiam suis Directoribus: & post visiones in caritate, & humilitate magis proficiebat: libentius agebat cum minus credulis, & persecutores diligebat: tranquillitas in munere, desiderium perfectionis in corde erat: intus reprehendebatur de imperfectione, si quam haberet: multa a Deo petiit, & obtinuit: qui cum ea versabantur, nisi quid obstaret, excitabantur ad Dei amorem: visiones post orationem, vel susceptam Eucharistiam experiebatur, eæque desiderium patiendi pro Deo ingerebant: carnem castigabat: gaudebat in tribulationibus: amabat solitudinem: tranquillitatem in prosperis, & adversis servabat: demum in ejus visionibus nil reprehensione dignum viri docti invenerunt.

5 &c. His suffragatur solida multorum auctoritas. Sanctus quippe Bonaventura (a), Gerson, S. Philippus Nerius, & S. Vincentius Ferrerius apud Gravinam consentiunt, securius esse talia non quærere, immo oblata parvipendere valde expedire, ut cum viris doctis communicentur. Et Card. a Turrecremata loquens de revelationibus S. Birgittæ, mentis tranquillitatem, amoris Divini incrementum, & continuam humilitatem extollit, tamquam signa Divinæ visionis, & revelationis. Accedunt Gerson, ac Magister Joannes de Avila, hisque consonant, quæ B. Angelam de Fulgineo de suis, visionibus, apparitionibus, & revelationibus dubitantem Deus ipse docuit. Carnis mortificationem in his exposcit Gravina: & Episcopus Giennensis inter hæc signa admittit aliorum conversionem. Amorem solitudinis, & studium celandæ visionis considerat Larrea, inferens suspectas esse visiones, & apparitiones, si qui eas habuit, passim evulgat. Non itaque improbanda communicatio cum viro probo, ut hujus animæ prosit visio, & apparitio, ut monet S. Teresia. Huc referri possunt, quæ alibi dicta sunt de jactantia, & vana gloria. Plura legi possunt apud P. Ludovicum a Ponte.

(a) In tract. de Prof. Relig. lib. 2. c. 76. pag. 649. to. 7.

10 &c. Concludendum itaque est, nullam visionum, & apparitionum habendam esse rationem in causis Beatificationis, & Canonizationis, nisi virtutum heroicarum probatio præcesserit, &, ut optime notavit Gravina, nisi vitæ exitus illustris, & sanctimonia plenus fuerit: & hoc specialius attendendum esse testatur Episcopus Giennensis. Neque pro Divinis, & cælestibus habendæ sunt visiones, & apparitiones, quæ supra dictis qualitatibus non instruantur. Sed, & causa Beatificationis, & Canonizationis visionibus, & apparitionibus abundans felicem non obtinebit exitum, nisi earum qualitates testimonio Magistrorum spiritualium probitate, prudentia, & experientia insignium fulciantur. Profecto a doctissimis viris examinatas, & approbatas fuisse revelationes S. Birgittæ referunt Card. a Turrecremata, & Alphonsus Episcopus Giennensis. Spiritum S. Teresiæ probarunt S. Petrus de Alcantara, S. Franciscus Borgia, aliique doctissimi viri: & ita res se habuit in causis S. Catharinæ de Ricciis, S. Catharinæ Januensis, & Servorum Dei Joseph de Cupertino, & Alphonsi de Orosco. Non tamen respuendæ sunt causæ visionibus, & apparitionibus destitutæ. Hæ quippe comparantur cæteris Gratiis gratis datis, quæ solum illustriores reddunt virtutes

tutes in causa illius, qui iis insignitus fuerit. Legi potest S. Vincentius Ferrerius.

13 Siquis dicat, visiones, apparitiones, revelationes, & earum qualitatem ex aliis capitibus supra non indicatis discerni posse (si enim persona, cui contigerunt sit Infidelis, apostata a Fide, arreptitia, superba, hypocrita, aliisque vitiis addicta, hæc argumento sunt, omnia a Dæmone processisse) respondetur, hæc expendenda esse in tribunali sanctissimæ Inquisitionis, ut observat Card. Albitius: hic vero agitur de causis Beatificationis, & Canonizationis in Congregatione rituum pertractandis.

CAPUT ULTIMUM.

De Revelationibus.

1 OMnes visiones, & apparitiones potissimum tendunt ad aliquid hominibus manifestandum, ad salutem quidem, & instructionem, si a bono, ad perniciem, si a malo spiritu procedant, quemadmodum notat Card. Bona. Revelatio quoque est alicujus rei incognitæ manifestatio, uti de visione dictum est, sed supra visionem *addit ejus, quod videtur, intelligentiam*, inquit Arauxo, adeoque visio non sufficit ad constituendam revelationem. S. Petrus *Act.* 10. vidit linteum animalibus plenum de cælo in terram submissum, nec intellexit, quid hoc significaret, adeoque sola visio fuit: cumque venisset Joppen, & apud Cornelium Centurionem invenisset Gentiles ipsum expectantes, ut audirent verbum Dei, intellexit visionis significationem, & revelatio facta est.

2 Non agitur hic de revelationibus, quæ Prophetis, & Apostolis factæ sunt, quibus, juxta S. Thomam (*a*), Catholica Fides innititur: sed de revelationibus privatis, quæ fiunt alicui particulari personæ, sive id, quod revelatur, cedat in commune bonum Ecclesiæ, sive non. Hæ quoque, ut de visionibus dictum est, sunt triplicis generis: videlicet naturales a causis naturalibus ortæ, quas explicant Moura, Card. Albitius, & Torre: Dæmoniacæ a Dæmonibus propositæ, de quibus fuse Lauræa, Martinus del Rio, & Philomarinus, & quales forte fuerunt, quas sibi factas jactarunt Montanus, Lutherus, aliique Hæretici: aliæ demum sunt cælestes, & Divinæ, quibus Deus aliquam personam illuminat, & instruit ad suam, vel aliorum æternam salutem, qualis fuit illa facta S. Cypriano (*b*) de futura Deciana persecutione, & futura pace Ecclesiæ.

a 1. part. qu. 1. art. 8. ad 2.

b epist. 11. pag. 186.

3 Centuriatores Magdeburgenses, & Melancthon privatas revelationes eliminare conantur. Inter Catholicos Henricus de Hassia, & Sibyllanus, quamvis nonnullas admittant, alias sanctis fœminis factas rejiciunt. At Gravina adversus Centuriatores ostendit, frustra alios Hæreticos idipsum tentasse, & quasdam privatas revelationes a multis impostoribus fuisse confictas, nonnullas tamen ex historia Ecclesiastica desumptas esse admittendas, earumque donum subsecutis temporibus perseverasse: ac solum recte perpendendum esse, quænam privatæ revelationes vere ad Deum referri possint: quod prosequuntur Theophilus Raynaud., & Hurtado. Huc quoque spectant revelationes SS. Gertrudis, Birgittæ, Teresiæ, & aliarum.

4. 5. 6 Card. a Turrecremata docet, cælestem revelationem a dæmoniaca discerni ex approbatione virorum expertorum: ex effectibus devotionis, humilitatis, & similium: ex veritate revelatorum ex conformitate cum sacra Scriptura, & ex sanctitate personæ, cui fit revelatio. Suarez autem monet, prius indagandam esse conformitatem cum sacris Litteris bonisque moribus, eaque statuta, alias qualitates examinari posse. Præcipua itaque privatæ Divinæ revelationis tessera est conformitas cum sacris Litte-

ris, cum Divinis, & Apostolicis traditionibus, cum moribus, & definitionibus Ecclesiæ: non quod statim ac hujusmodi conformitas eluceat, revelatio habenda sit, ut Divina; sed quod si revelatio illis adversetur, statim sit rejicienda, juxta monita Apostoli *ad Galat.*1., 2. *ad Thessal.*2., *& ad Hebr.*13. Idem dicendum est de revelationibus continentibus aliquid unanimi SS. Patrum, aut Theologorum sententiæ contrarium, quæ quidem Patrum sententia in explicanda sacra Scriptura, & Theologorum consensus in rebus Fidei & morum, quanti sit, eruitur ex Conciliis Tridentino (*a*), & Viennensi (*b*). Unanimis vero Patrum consensus intelligendus est moraliter, ideft fere omnium, ut innuit Cardin. Perronius. Eadem aptanda sunt revelationibus suadentibus malum, aut bonum impediens majus bonum, vel malis admixtum: aut mendacia, contradictiones, res inutiles, & curiosas præseferentibus: item si revelatum sit, quod non erit, vel quod potuisset humana ratione deprehendi, vel sapientiæ, aliisque Dei attributis non convenientia. Legi possunt Martinus del Rio, Gravina, Philomarinus, Arauxo, & præter alios Gerson, qui addit periculosas esse revelationes, in quibus manifestatur aliquid Scripturæ, aut Patribus minime consonum, & solum a quadam decentia deductum.

a sess.4. in decreto de edit. & sacrorum librorum usu.

b In Clementina unic. de summa Trinit.

7 Sed quid dicendum de revelationibus, non unanimi, sed communi Patrum, & Theologorum sententiæ adversantibus, novitatem continentibus, in quibus aliquid dicitur revelatum, quod adhuc est sub judicio Ecclesiæ, & in quibus quis asserit aliquid sibi laxatum in lege communi naturali, vel Ecclesiastica. Hurtado, & Martinus del Rio dicunt, primas non statim esse damnandas, sed rigidiori examine discutiendas. Et Matthæuccius contendit, falsas, vel dolosas non esse censendas revelationes adstruentes mysterium, aut aliquam circumstantiam, etiam de Christo, vel B. Virgine, expresse non declaratam per Scripturam, traditiones, vel Sedis Apostolicæ definitiones, aut in scriptis Patrum non contentam; adeoque non repugnare, quin alicui particulari personæ aliquid reveletur, quod adhuc est sub judicio Ecclesiæ. Quod si dicatur, in his revelationibus contineri novam doctrinam, ipse subdit, cavendam esse novitatem illam, quæ aliam Fidem, aut vivendi regulam, præscribit, vel dissolvit Christianam disciplinam, aut nocet animarum saluti. Suffragatur P. Joannes Cortesius Osforius in suo voto super revelationibus Servæ Dei Mariæ a Jesu de Agreda. Arauxo contra, & Gravina censent, rejiciendas esse revelationes de re, quæ adhuc est sub opinione. Demum veræ possunt esse revelationes, in quibus aliquid diceretur alicui laxatum esse a Deo in Lege communi. Deus enim Abrahamo concessit, ut filium suum occideret. His tamen publica fides non esset adhibenda, nisi miraculo, aut Scripturæ testimonio firmarentur, ut definit Innocentius III. *in cap. Cum ex injuncto, de Hæret.*, quod late exornat Torre. Profecto rejectæ fuerunt nonnullæ privatæ revelationes adversus electionem Urbani VI. assertæ, utpote nullo miraculo, vel Scripturæ testimonio suffultæ apud Balutium, & Raynaldum.

8 Quod vero attinet ad causas Beatificationis, & Canonizationis, si exhibeantur revelationes sacris Litteris, Divinis, & Apostolicis traditionibus, moribus, & definitionibus Ecclesiæ adversantes, aut malum suadentes, imponendum est causæ silentium, juxta decreta Urbani VIII. Si vero contineant aliquid inutile, & curiosum, vel novum, aut communi Patrum, vel Theologorum sententiæ contrarium, vel quod adhuc sit sub judicio Ecclesiæ, vel aliquid insolitum suadeant, haberi poterunt tamquam suspectæ, sed in causa ad ulteriora procedi poterit: non ita tamen approbandæ sunt, ut colligi possit, Sedem Apostolicam iis

eam auctoritatem addidisse, ut absonum sit iisdem refragari. Si autem piæ, sanctæ, animarum saluti proficuæ, prædictisque damnosis, & suspectis qualitatibus carentes, nec admodum frequentes afferantur, poterit tuto affirmari, nihil eis inesse, quod causæ progressum retardet. Quod si Postulatores contendant, virtutes ob donum revelationum illustriores esse, examinandæ erunt qualitates, quas expendimus, cum de visionibus, & apparitionibus ageremus.

9. 10. 11 Quapropter judicium habendum erit de persona, cui revelationes factæ sunt, de modo, & effectibus earumdem; & ex his quidem capitibus cœlestes visiones a naturalibus, & dæmoniacis secerni diximus. Præterea explorandum erit, an is, cui revelationes contigerunt, illas petierit, aut optaverit, an cum viris doctis communicaverit, ejus mens tranquilla remanserit, jactantiam horruerit, humilitate excelluerit, & corpus castigaverit, uti de visionibus dictum est, & prosequuntur Scacchus, Durantus, & Card. Bona. P. Antonius ab Annuntiatione suspectam censet revelationem, si, qui eam habuit, etiam obtentu majoris gloriæ Dei, propensus sit ad aliis communicandam, excepto Rectore spirituali; vel si eamdem præcessit aliqua diligentia orta ex desiderio habendi revelationem; aut si qui hanc habuit, ei mordicus adhærere velit, licet viri docti falsam existimaverint. Martinus del Rio, & Philomarinus monent, valde attendendum esse finem, ob quem aliis indicantur. Hurtado vero notat, humilitatem super omnia in revelationibus attendendam esse. Communia quoque sunt revelationibus ea, quæ de visionibus diximus, lætitiam scilicet in mærorem conversam signum esse demoniacæ visionis; horrorem vero, quem jucunditas excipit, Divinam indicare; & magnam habendam esse rationem feminei sexus, ut insinuant del Rio, & Philomarinus: non jam quod feminis negandæ sint cælestes revelationes, cum forte plures ex iis, quam ex viris eas expertæ sint, ut innuunt S. Teresia, & S. Thomas (a); sed quod propter debilem sexum magis obnoxiæ sint illusionibus apud Torre, Gravinam, Matthæuccium, & alios. Et hæc quoad signa, quibus cælestes a naturalibus, & dæmoniacis revelationibus secernuntur.

a 2. 2. que 82. ar. 3.

12. 13 Privatæ revelationi firmiter assentiri debet is, cui facta est. Arauxo tamen putat, eum nec posse, nec teneri credere Fide Catholica. Verum eidem revelationi credendum esse Fide Theologica docet Card. Gottus, sive revelatio respiciat bonum commune, sive privatum. Et Joannes Salas opinatur, sufficere probabilitatem revelationis, ut quis ei credat, eique proprios, aut alienos actus componat. Hurtado vero eamdem sufficientiam admittit, si revelatio tendat ad bonum faciendum, vel malum vitandum, non vero si aliquod præceptum solvat. Et in hoc sensu locutus videtur Savonarola. Joannem Salas acriter impugnat Torre, affirmans, ejus sententiam jussu sanctissimæ Inquisitionis fuisse expunctam. Evidentia ergo Divinæ revelationis requiritur, ut quis ei credat, præcipue si contra præceptum Dei, aut Ecclesiæ aliquid reveletur. Quare Propheta Dei 3. *Reg.* 13. occisus est a leone, quia contra certam Divinam revelationem sibi factam, ut non comederet in Bethel, voluit ibidem comedere, secutus alterius Prophetæ probabilem revelationem. Legi potest Tostatus. Quin immo proscripta dici potest a Concilio Tridentino (b), & ab Innocentio XI. (c) sententia affirmans sufficere probabilem revelationem, ut is, cui facta est, teneatur eidem assentiri Fide Divina.

b sess. 6. c. 9.

c 25. propos.

14 Quod vero attinet ad alios, quibus privata revelatio immediate non fit, Card. de Lugo, & Arauxo consentiunt, eum, ad quem revelatio dirigitur, debere illi credere, si sufficientibus argumentis proponatur; alios vero,

vero, ad quos non dirigitur, non teneri, & , si credant, eorum assensum non esse Fidei Catholicæ, aut Divinæ.

15 Sed quid dicendum de privatis revelationibus, e. g. B. Hildegardis, & SS. Birgittæ, & Catharinæ Senen., a Sede Apostolica approbatis. Porro *lib.2. cap.32.* diximus non debere, nec posse his adhiberi assensum Fidei Catholicæ, sed humanæ, quod præter Auctores ibi allegatos confirmant Melchior Canus (a), Card. Cajetanus, Martinus del Rio, Vasquez, & alii, quibus addi potest Card. a Turrecremata, qui in approbatione librorum revelationum SS. Birgittæ ait, se *nullum eorum pie & modeste intellectum* reperisse *sacræ Scripturæ, aut SS. Patrum adversum sententiis*: adeoque *posse legi in Ecclesia eo modo, quo aliorum Doctorum libri, & Sanctorum historiæ, & Legendæ licentiantur legi Fidelibus*. Hinc sequitur, unumquemque, salva Fide Catholica, posse prædictis revelationibus assensum non præstare, modeste tamen, rationabiliter, & citra contemptum. Porro Card. a Turrecremata per illa verba *pie, & modeste intellectum* forte respexit, ea, quæ in iis revelationibus dicuntur de malis Sacerdotibus, scilicet quod *perdiderunt clavem, & quod conficiunt corpus Christi..., qui non sunt hæretici*; Hæc enim benigna indigent interpretatione: idest malis Sacerdotibus jure prohiberi administrationem Sacramentorum, & exercitium consecrandi, ut explicat Durantus.

a loc.Theolog.lib.13. c.3. concl. 3.

16 Inter revelationes approbatas nonnullæ apocryphæ irrepserunt. Nam, missis aliis, quæ inter approbatas non referuntur, ut ea, quæ dicitur Pauli, altera Thomæ, & alia Stephani, quæ procul dubio apocryphæ sunt, apocrypha censetur revelatio B. Coletæ adscripta apud Canisium, nempe S. Annam tres habuisse maritos: apocrypha quoque declarata fuit apud Card. Albitium revelatio, quæ a S. Michaele, & Elisabeth facta asseritur S. Birgittæ: & Card. Gottus inter apocryphas recenset eam, quæ inter revelationes S. Catharinæ Senensis circumfertur, nempe B. Virginem conceptam fuisse in peccato originali. Gerson vero refert, Gregorium XI. morti proximum astantes monuisse, ut caverent a viris, & mulieribus *sub specie religionis loquentibus visiones sui capitis*, eumque ad suasiones Petri Aragonii, & SS. Birgittæ, & Catharinæ Senen. allusisse putat Spondanus; sed Natalis Alexander falsam existimat narrationem Gersonis. Huic narrationi insistens Marcus Antonius de Dominis apostata, S. Catharinam impudentissime impetit, quem bene castigat Arauxo.

17 His addere fas sit, contingere posse, ut aliquis Sanctus ex anticipatis opinionibus, aut ideis aliquid sibi a Deo revelatum esse putet, quod revelatum non est. Ita sentit Hurtado, & affert revelationem S. Birgittæ, quod Christus, cum flagellaretur, & crucifigeretur, verenda velamine obtexerit. Menochius, Tostatus, & Salmeron scribunt, eos, qui flagellabantur, & in crucem agebantur, id facere consuevisse, atque ex horum præconcepta opinione revelationem illam originem habuisse, vel oriri potuisse Hurtado existimat. Idem de revelatione S. Catharinæ Senensis circa B. Virginis Conceptionem in peccato originali asserit Lancisius. Et Bollandiani (b) probant, Raptus esse posse substantia Divinos, sed in cirrumstantiis conformatos ad species naturaliter perceptas. Afferunt sanctarum mulierum revelationes, in quibus Christus modo tribus, modo quatuor clavis cruci affixus apparuit: item alias, in quibus S. Hieronymus leone comitatus, aut S. Jacobus Apostolus peregrinationis insignibus indutus visus est: tum autumant, a Deo processisse ferventissimas eas meditationes Passionis Christi, pios illos affectus erga SS. Hieronymum, & Jacobum, sed Spiritum Sanctum noluisse ulteriorem historiarum veritatem patefacere. Cæterum neque

b ad diem 25. Maii p. 246. to.6.

neque S. Hieronymus, dum viveret, leonem comitem habuit, nec S. Jacobus iis insignibus usus est, sed ad aliam rem ita pinguntur. Et hoc sensu cum Bollandianis Cornelius Curtius explicat informationem trium clavorum in corde B. Claræ de Montefalco apparentem.

18 Reliquum est, ut expendatur, an revelationum cælestium, & Divinarum habenda sit aliqua ratio in judicio Beatificationis,& Canonizationis. Contelorius, Scacchus, & Martinus del Rio docent, ex iis non inferri sanctitatem. Sed quod spectat ad prædictum judicium, revelationes ipsæ erunt expendendæ, & a sacra Congregatione declarandum, ipsis nil Fidei, aut bonis moribus adversum, nec novam doctrinam, aut a sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam inesse. Approbatis revelationibus, opus est, ut perspicuæ fiant virtutes heroicæ: tum expedit, & forte oportet, ut exploratum sit, quid senserit is, cum quo Servi Dei revelationes communicarunt: nam etiam super revelationibus S. Birgittæ judicium tulerunt viri probatissimi apud Durantum; & Eugenius Pontifex apud Surium (a), ut revelationes S. Hildegardis dignosceret, misit viros idoneos, qui spiritum illius explorarent. Scacchus vero cit. suspectam censet sanctitatem illorum, qui suis revelationibus facile credunt, inconsultis Theologis, & Confessario. Præterea ex processibus observandum erit, an concurrant supradictæ qualitates, quibus Divinæ revelationes internoscuntur. His omnibus plane suppositis, ratio habenda erit revelationum in memorato judicio, cum, ut notavit Arauxo, illustriorem reddant sanctitatem.

a ad diem 17. Septem.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBER

LIBER QUARTUS

PARS PRIMA

IN QUA AGITUR DE MIRACULIS.

CAPUT I.

De Miraculis, & Miraculorum gradibus.

1. 2 Uplex totius naturæ creatæ ordo a Deo inſtitutus eſt. Naturalis unus, quo viſibilis hic mundus regitur. Supernaturalis alter, pertinens ad Gratiam, & gloriam Sanctorum: & quamvis quæcumque ad hunc ordinem ſupernaturalem pertinent, ut Incarnatio Filii Dei, & ſimilia, ſi cum ordine naturali comparentur, miraculo adſcribenda ſint, cum eum longiſſime excedant: non ſunt tamen miracula, de quibus hîc agendum eſt. Ad hæc reducitur *juſtificatio* impii, ſi modo extraordinario contingat, ut S. Paulo contigit. Agitur ergo de miraculis naturalibus, adeoque inferioris ordinis, de quibus *Exod.* 11. dicitur; *morietur omne primogenitum in terra Ægyptiorum &c., ut ſciatis, quanto miraculo dividat Dominus Ægyptios, & Iſrael*. Et *Numer.* 26. *Factum eſt grande miraculum, ut, Core pereunte, filii illius non perirent.*

a 1. par. qu. 110. ar. 4. in corp. 3 D. Thomas docet (*a*), miraculum eſſe, *cum aliquid fit præter ordinem naturæ*: quod ex S. Auguſtino hauſiſſe videtur. Advertit tamen, non ſtatim ac aliquid contra propriam inclinationem movetur, miraculum eſſe, ſed miraculum contingere, *quando hoc fit præter ordinem propriæ cauſæ, quæ nata eſt facere hoc*. Dupliciter hic ordo perverti poteſt. Primo, cum agens creatum rem contra naturam ſuam impellit, ut, ſi manus ſaxum ſurſum projiciat: & hic modus non eſt prodigioſus. Secundo, cum Deus id ſine agente creato præſtat, & hoc eſt prodigioſum.

4 Quod ſi miraculum eſt, quod fit præter ordinem naturæ, illud non ſolum eſt ſupra naturæ conditionem, & exigentiam, ſed etiam illius vires excedit. Nonnulli miraculum definiunt, *opus excedens naturæ vires*. At licet non poſſit dari miraculum, quod vires naturæ non excedat; tamen non quidquid has vires excedit, miraculum eſt; ſed ulterius requiritur, ut ſit præter ordinem naturæ: quamvis enim, quidquid eſt extra ordinem naturæ, ſit ſupra vires naturæ; non tamen quidquid eſt ſupra vires naturæ, eſt extra ordinem naturæ a Deo præſcriptum. Sic creatio animæ rationalis excedit vires naturæ, ſed non eſt præter ordinem naturæ, cum fiat a Deo, juxta conditionem corporum ſufficientibus organis inſtructorum ad animam recipiendam; quamquam creatio, & infuſio animæ in corpus Adami fuit miraculoſa, cum illud corpus non eſſet diſpoſitum ad animam recipiendam, ut explicat S. Thomas (*b*). b in 2. diſt. 18. qu. 1. ar. 3. ad 2.

5 Ex hoc, quod miraculum ſit præter ordinem naturæ, dicitur inſolitum; non quod ad miraculum requirantur paucitas, & infrequentia; alioquin miracula non fuiſſent, quæ fecit Chriſtus, quando omnem languorem, & infirmitatem in populo ſanavit, & tot mutos, claudos, & debiles curavit; ſed quod *excludat ſolitum curſum naturæ*, ut ait S. Thomas, & ante ipſum Albertus Magnus (*c*). Sic mannam c in 2. ſent. diſt. 18. ar. 3

e cœlo delapsam circa castra Hebræorum, aquam zelotypiæ, & similia inter miracula antiquæ Legis recensetPetrus Galatinus. Dicitur præterea miraculum, quasi admiratione plenum; ad hoc autem opus est, ut effectus sit manifestus, & causa omnibus occulta, ac in re aliquid fit, per quod revera ipsa res aliter contingere deberet, ut docet idem S. Thomas (*a*).

a 1.par.qu. 105. ar.7.

6. 7. 8 Quod vero attinet ad excessum supra vires naturæ, hic potest esse major, vel minor, non quoad Deum, sed quoad facultatem naturæ, quam excedit. Hinc S. Thomas observat (*b*), nonnulla miracula esse supra, quædam contra, alia præter naturam; quam doctrinam amplectuntur Ægidius Columna, Viguer, Rocca, & alii. Idem S. Doctor docet (*c*), unum miraculum dici majus alio, si excedat facultatem naturæ quoad substantiam facti; minus, si excedat quantum ad id, in quo fit; inferius, si excessus fit quantum ad modum. Archidiaconus, & Bellamera duos tantum miraculorum gradus admittunt: unum quoad factum, alterum quoad modum. Sed doctrinam D.Thomæ tres gradus statuentem communi calculo recipiunt Abulensis, Castellinus, Petrasancta, Rocca, Matthæuccius, & præter alios triplicem hunc gradum admiserunt Rotæ Auditores in relationibus caus. SS.Francisci de Paula, Hyacinthi, Raymundi, aliorumque plurium, & Innocentius VIII. in bulla Canoniz. S. Leopoldi Austriæ. Nonnulli exTheologis quartum addunt gradum, quando scilicet aliquid contingit, quod nullo ex modis descriptis facultates naturæ excedit, sed ex circumstantiis desumitur, a Deo provenisse. Quartam hanc classem admittunt Gretserus, Malderus, Petrasancta, Segnerius, & Pinamonti. Fundamentum suppeditat Aristoteles, inquiens (*d*): *In iis, quæ a fortuna proveniunt, illa maximam admirationem præseferunt, quæ veluti suopte impulsu provenire videntur*. Affert exemplum statuæ cujusdam Mityi, *quæ super inspectantem collapsa auctorem Mityi necis interfecit*, concluditque, *hæc ..... non temere facta est*. Majus fundamentum exhibet D. Thomas docens (*e*), miracula præter naturam tribus modis accidere posse, quorum unus est *propter hoc, quod hora determinata contingunt ad invocationem Divini nominis, sicut quod manus Jeroboam extensa contra Prophetam arefacta fuit, & ara ejus divisa*. Hæc enim, & similia, quæ ex sacris litteris cumulari possunt, licet facultatem naturæ non excedant, ratione tamen circumstantiarum miraculo adscribuntur. Hos eventus ad tertiam classem reduci posse diximus *lib.1. c.28*. Sed adhuc admitti potest memorata quarta classis, cum in causis Beatificationis, & Canonizationis nil referat, utrum in tertia, an in quarta classe eventus illi vere prodigiosi reponantur.

b In 2. lib. sent. loc. cit. ar.3. in corp.

c 1.par.qu. 105. ar.8.

d Poetic.c. 8.

e In 2.sent. dist.18. qu. 1. ar.3. in corp.

9 Post hæc, ut exemplis illustremus, quæ superius diximus de miraculis supra, contra, & præter naturam: juxta D. Thomam ea dicuntur esse supra naturam, in quibus vel forma inducitur a Deo, quæ a natura induci non posset, vel si induci posset, in eo tamen statu non posset. Natura quippe potest vitam producere, sed non in mortuo. Elias vero 3. *Reg*. 17. a Deo impetravit, ut filius viduæ a mortuis revocaretur. Et Eliseus 4.*Reg*.4. puerum pariter mortuum suscitavit: quem quidem puerum vere fuisse mortuum, non syncope correptum, tenet communior, & verior sententia apud Franciscum Vallesium, & ex sacro textu colligit Cornelius a Lapide (*f*). Adeoque hujus pueri resurrectionem miraculo adscribit S.Cæsarius Arelatensis Episcopus (*g*), additque adumbrasse vocationem gentium ad Ecclesiam Christi.

10 Miracula contra naturam fiunt, cum in natura remanet dispositio contraria effectibus, quos Deus operatur: ut cum ad vocem Josue sol, volente Deo, unius diei spatio immotus permansit, *Josue* 10., & orante Isaia, 4.*Reg*.20., *Isaiæ* 38., & 2.*Paralip*.32. umbra

f In c.4.l.4. Reg. v.34.

g serm.42. in append. oper.S.Augu. to.5. col.83.

umbra Solis decem lineas in horologio Achaz retrogrado cursu repetiit, ut Rex Ezechias infirmus de futura intra triduum valetudine certior redderetur. Hæc miracula extollit S. Augustinus (a): contra naturam vero facta dicenda sunt, cum jussu Dei Sol steterit, remanente in eo virtute naturali, quæ exigebat, ut progrederetur. Ad hanc classem referendum est prodigium a Deo patratum ad mare rubrum, cum elata ejus jussu a Moyse virga, pelagus in duas partes divisum viam Israelitis præbuit, *Exod.* 14. Porro Solem revera stetisse, & mare fuisse divisum, adversum nonnullos oppositum sentientes late propugnant Natalis Alexander, Calmet, & Graveson.

a l. 21. de Civit. Dei c. 8. n. 2. col. 628. oper. to. 7.

11 Præter naturam illa sunt, quæ a natura produci possent, sed non quomodo a Deo efficiuntur. Orante Abrahamo, *Genes.* 20. sanavi: Deus Abimelech, & uxorem ejus. Naaman Syrus, cum jussu Elisei septies in Jordane se laverit 4. *Reg.* 5., a lepra mundatus est: item ad vocem Eliæ ignis de cælo descendit, devoravitque virum quinquagenarium, ejusque socios, 4. *Reg.* 1., & Josue Chananæos persequente in descensu Bethoron, Deus de cælo lapides magnos misit, quibus plurimi ex iis consumpti fuerunt, ut legitur *Josue* 10. Porro hanc fuisse pluviam lapideam, non grandinem vulgarem affirmat S. Augustinus (b). Jam vero licet hæc alias naturaliter contingere potuissent, tamen prout facta sunt, indubitatum est, ea fuisse miracula præter naturam; cum Divinæ providentiæ virtute factum sit, ut in producendo effectu causæ secundæ certum temporis articulum, & opportunitatem servarent, ut ostendunt Calmet, & Abulensis, & Vallesius. Alia similium miraculorum præter naturam exempla refert Vigier.

b lib. 3. de Civit. Dei c. 31. col. 87 to. 7.

12 Miracula quæcumque explodit Spinosa, negans naturæ cursum posse umquam præverti, cum naturæ leges sint ipsissima Dei volentis decreta, quæ si umquam mutarentur, ipse immutabilis Deus mutaretur. Hoc systema impugnat Calmet, advertens, Spinosam, ut Dei immutabilis ideam exponat, destruere ideam summi illius liberi sapientissimi, & potentissimi. Licet enim, quando novi aliquid in mundo contingit, sciamus Deum non tunc primo rem cognoscere, nec novum de illa decretum edere, & admittamus causarum secundarum connexionem, & subordinationem; hinc tamen non sequitur, ut miracula quæcumque excludenda sint, ac multominus, ut Deus ex his mutetur: miracula enim sunt opus peculiaris liberæ Dei voluntatis, qui sibi insueta quædam pro sua libertate agenda reservavit; & dum a consuetis gubernandi legibus recedit, tunc exequitur illa suæ peculiaris voluntatis decreta ab æterno præfixa. Ita plane ante Calmet docuerat S. Thomas (c), & explicatur exemplo Principis, qui cum primum legem aliquam decernit, simul statuit, se in talibus circumstantiis velle illius vinculum solvere: & quando solvit, non potest inconstantiæ, aut mutationis redargui. Cæterum Spinosæ systema confutarunt etiam Rodegnerus a Mansuelt, & Cuperus heterodoxi.

c In quæst. dispur. qu. 6. de Mirac. ar. 1.

13 In sacra Scriptura non solum mentio fit miraculorum, sed etiam prodigiorum, aut signorum *Deuter.* 6., & *Joan.* 4., item portentorum *Deuter.* 4., monstrorum 2. *Machab.* 5., ostentorum *Exod.* 4. necnon virtutum *Matth.* 7. & 2. *ad Cor.* 12. Mirabilium quoque, & gratiarum frequens occurrit mentio apud Scriptores. S. Thomas scribit (d), ea, quæ causam habent, non simpliciter, sed alicui occultam, dici mira, & mirabilia, sed non miracula. Signa esse minora miracula, portenta vero, majora. Præterea miracula, si attendatur, quod fit, dici posse virtutes: si spectetur illud, propter quod fiunt, puta ad manifestandum aliquid supernaturale, dici signa: propter excellentiam autem, portenta, vel prodigia, quasi procul aliquid ostendentia.

d In 2. ad Tessalonic. lect. 2.

Subscribit Viguerius, & Card. de Lauræa prædicta nomina fuse explicat. Gratiæ non sunt vera miracula, sed ex aliqua circumstantia miraculi speciem præseferunt, ut explicant Scacchus, Pignatellus, Matthæuccius, & alii. Sed nec mirabilia veram habent rationem miraculi, & ad hanc classem referri possunt automata Dedali, Archimedis, & aliorum. In causis vero Beatificationis, & Canonizationis nullatenus attenduntur gratiæ, nec mirabilia; de mirabilibus vero plura legi possunt apud Joannem Hieronymum Sbaragli.

14 &c. Quæres, an ad constituendum miraculum opus sit, ut aliquid excedat vires naturæ tam invisibilis, & incorporeæ, idest Angeli, quam visibilis, & corporeæ. Affirmandum videtur juxta D.Thomam, docentem(*a*), miraculum esse, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ, adeoque visibilis, & invisibilis. Sed idem S.Doctor docet (*b*), non omnem virtutem naturæ creatæ esse nobis notam, adeoque miraculum esse, quoad nos, quod per virtutem creatam nobis ignotam fit præter ordinem naturæ creatæ nobis notæ. Alias docuerat, quod, utentibus Angelis rebus naturalibus, tamquam instrumentis, sic effecta, quamvis miracula simpliciter dici non possint, redduntur tamen nobis mirabilia; *Uno modo ex hoc, quod per spirituales substantias tales causæ modo nobis insueto ad proprios effectus apponuntur &c. alio; modo ex hoc, quod causæ naturales, appositæ ad effectus aliquos producendos, aliquid virtutis sortiuntur ex hoc, quod sint instrumenta spiritualium substantiarum, & hoc magis accedit ad rationem miraculi.* Ex his inferri posse videtur, ea, quæ excedunt vires solius naturæ creatæ visibilis, esse miracula, minora tamen iis, quæ excedunt vires naturæ etiam invisibilis. Consentit Ferrariensis, quin etiam hæc miracula agnovisse videtur S. Augustinus (*c*). Probat ulterius S.Thomas (*d*), corpora obedire Angelis ad motum localem, adeoque ardua, insolita, & admiranda, quæ ex hac obedientia sequuntur, non sunt a miraculis excludenda, licet naturalem Angeli facultatem non excedant: uti quod Angelus excusserit ignem de fornace Babylonis, itaut tres pueros illuc immissos non tangeret, *Daniel.*14., quod exercitum Assyriorum una nocte dissipaverit, 4.*Reg.*10., & similia, quæ passim occurrunt in sacris Litteris, quo etiam referri possunt Angelorum apparitiones, quæ vera miracula sunt, quamvis eorum vim non excedant, ut adnotavit Thyræus.

a par.1.qu. 110. ar.4.

b in cit.qu. 110. ar. 4. ad 2.

c l.26.contra Faustum c.2.col.435 to.8.

d cit.par.1. qu.110.ar. 3.

17 Ab his non diffidet Christianus Hollmannus, quamvis heterodoxus, contendens, dari vera miracula, quæ vires totius naturæ creatæ non superant: idque animadversum fuit etiam a Suarez, & Petrasancta: & Matthæus Magnanus miracula dividit in ea, quæ totius naturæ creatæ vim excedunt, & ea, quæ solius corporeæ efficaciam superant. Nonnulli miracula primi generis appellant: *Miracula stricte, & simpliciter*: secundi generis, *large, & quoad nos*. Sed clarius miracula primi generis vocantur majora: secundi generis minora.

CAPUT II.

De causa efficiente miraculorum.

1. 2 Solus Deus est causa efficiens principalis miraculorum, ut ostendit S. Thomas (*e*), & ante ipsum S. Augustinus (*f*): quorum doctrina apertis innititur Scripturæ testimoniis. *Qui facit mirabilia solus*, legitur *Psal.*71. Similia leguntur *Exod.*3., & 15., ac *Psal.*105. confirmantur autem ex miraculis, quæ a Sanctis eduntur. Petrus enim *Act.*3., eum sanavit claudum inquit: *In nomine Jesu Christi surge, & ambula*: hisque concordant, quæ ab eodem patrata referuntur *Act.*3.

3 Probat præterea S. Thomas (*g*), decentissimum, & convenientissimum fuisse,

e 1.par. qu. 110. ar. 4. in corp.

f lib.10. de Civit. Dei c. 12. col. 249. to.7.

g 3.par.qu. 43. ar.1.

fuisse, ut Christus miracula patraret, ut constaret, Deum esse in eo per gratiam unionis, & a Deo esse illius doctrinam: at non fuisse necessarium, cum per internam vocationem, & externam prædicationem ei credendum esset. Porro edita ab eo fuisse miracula colligitur ex Evangelistis: eaque versibus expressit S. Gregorius Nazianz.. Quin etiam Josephus Hebræus luculentissimum de iis testimonium edidit (*a*); quod quidem testimonium in dubium a nonnullis vocatum alibi vindicavimus, pluribusque defendit Huetius (*b*). Eadem fassus est Julianus Apostata apud S. Cyrillum (*c*). Veruntamen Thomas Wolstonius olim in Collegio Sidnæo Academiæ Cantabrigensis Socius impie effutiit, miracula vere a Christo non fuisse edita, sed ab Evangelistis descripta tamquam emblemata repræsentantia vitam spiritalem in hominum animabus. Quare Senatus Anglicanus ejus librum igni tradidit. Auctor vero a Collegio expulsus, ad Judæos turpiter defecit, ut narratur in Act. Erudit. Lipsiæ (*d*).

4 &c. Initium signorum Christi contigit in nuptiis Canæ Galilææ, cum aquam in vinum convertit, *Joann.* 2. Idque comprobant Tertullianus (*e*), & Epiphanius (*f*). Quare in can. *Sancta Romana dist.* 15. merito inter apocrypha recensentur liber *de infantia Salvatoris*, & alii similes, in quibus plura narrantur miracula ab eo patrata in infantia, quæ etiam explodit S. Joannes Chrysostomus (*g*): cum quo consentit S. Thomas (*h*), inter alia docens, quod non debuit miracula facere, antequam docere inciperet. Legi potest Card. Gotti. S. Joannes, postquam nonnulla miracula retulit, subdit (*i*): *Sunt & alia multa, quæ fecit Jesus, quæ si scribantur, nec ipsum arbitror mundum capere posse .... libros.* S. Augustinus hunc loquendi modum putat hyperbolicum: sed ex eo maxima miraculorum multitudo colligitur, teste S. Cyrillo Alexandrino (*k*). S. Thomas ulterius probat (*l*), Christum fecisse miracula virtute Divina: sed Card. Bellarminus tria distinguit Christi operum genera; pure Divina; pure humana; & *theandrica*, hoc est divino-humana, & ad hanc classem pertinent ejus miracula, licet omnis ejusdem actio ratione Suppositi operantis dici possit theandrica. Aliquando miraculis præmisit orationem; hinc tamen non inferas, eum virtute Divina miracula non edidisse: orationem enim præmisit non propter necessitatem, sed ut exemplo confunderet Judæos calumniantes, ipsum in Beelzebub Dæmones expellere. Additur, interdum non præmisisse orationem, ut dum Leprosum mundavit, ut animadvertit S. Joannes Chrysostomus (*m*). S. Irænaeus notat (*n*), tres mortuos fuisse a Christo ad vitam revocatos: & S. Augustinus addit (*o*), innumeros ad vitam æternam fuisse resuscitatos. Enimvero S. Thomas docet (*p*), Christo convenisse, ut corpus curando, animam etiam curaret; & ut circa creaturas rationis expertes miracula operaretur. Quomodo autem miracula demonstrarent, eum esse Deum, late differit Cornelius a Lapide (*q*): & Card. Bellarminus advertit, Christum aliquando sola voluntate miracula patrasse; nonnumquam addidisse verba, & contactum, vel etiam alia instrumenta, nec inutiliter.

7. 8 Ad Angelos quod attinet, S. Thomas negat (*r*), eos posse propria virtute operari miracula, utpote quæ superant ordinem totius naturæ creatæ. Ipsi vero aliquando miracula facere dicuntur, vel quia ad eorum desiderium Deus miracula operatur; vel quia aliquod ministerium in miraculis exhibent. Item docet S. Doctor, Angelos ad patranda miracula tripliciter operari; precibus impetrando; materiam sua naturali virtute disponendo; demum, aliquid simul agendo, tamquam instrumenta Divinæ virtutis ad miraculi perfectionem. Hæc D. Thomæ doctrina respicit miracula excedentia facultatem cujuscumque naturæ crea-

a l. 18. Antiquit. c. 3. n. 3.
b demonstr. Evang. propos. 3. n. 11.
c lib. 6.
d in suppl. ann. 1729. pag. 449. & seqq.
e lib. de Baptismo c. 7 pag. 390.
f hæres. 51. §. 16. to. 1.
g hom. 17. al. 16. n. 3. pag. 99. to. 8.
h cit. qu. 43 ar. 3.
i c. 2.
k in comment. in Joann. l. 12. to. 4. pag. 1123.
l 3. par. qu. 43 ar. 2.
m hom. 25. al. 26. in Matth. pag. 307. to. 7.
n l. 7. advers. hæres. c. 13.
o serm. 98. al. 44. de verb. dom. c. 3. col. 517 to. 5.
p 3. par. qu. 44. ar. 3.
q in c. 5. in Joann.
r 1. par. qu. 110. ar. 4.

creatæ; sed applicari potest miraculis excedentibus dumtaxat facultatem naturæ visibilis, & corporeæ; cum hæc ab Angelis bonis propria quidem virtute fiant, sed jussu Dei, ut loquuntur Castaldus, & Svverts. Et Philosophi quidem, ac Theologi cum Christiani, tum Hebræi hucusque tradiderunt, Angelos in corpora sublunaria agere posse solum ad nutum Dei: nihilominus docuit Mallebranchius, in quocumque miraculo veteris Legis non Angelos Divinæ, sed Deum potius Angelicæ voluntatis fuisse executorem, itaut non particulari voluntate ullum ex dictis miraculis voluisse dici potuerit, sed generali, faciendi scilicet quidquid Angeli voluissent. Sed hæc doctrina nova prorsus,& periculosa funditus eversa fuit In quadam dissertatione Coloniæ edita an.1685, in qua docte ostenditur, in Divinis Scripturis haberi quidem, Legem per Angelos datam fuisse, & similia; sed hinc tantum inferri, Deum Angelis usum esse, tamquam ministris suis, ut hæc mirabilia operaretur.

9 Sancti quoque homines in vita, & post obitum miracula ediderunt. Sed Sancti veteris Testamenti sæpius in vita, rarius post obitum miraculis claruerunt, utpote qui a Deo canonizati miraculis post obitum non indigerent. Sancti vero novi Testamenti, utpote ab Ecclesia canonizandi, rarius in vita, sæpius post obitum miracula patrarunt. S. Joannes Baptista stricte ad novum Testamentum pertinet; cumque nulla miracula in vita fecisset, putavit Herodes, eum in Christo resurrexisse, & miracula patrasse, ut legitur *Matth*.14. Albertus Magnus scribit, Herodem in hoc credidisse resurrectionem, & Sanctos post ipsam majoris esse virtutis. At præter hæc Irenæus (*a*), Chrysostomus (*b*), Hilarius (*c*), aliique SS. Patres testes oculati sunt miraculorum a Sanctis patratorum. Christus quippe, cujus animæ, juxta S. Thomam (*d*), adeo excellens gratia miraculorum patrandorum collata fuerat, ut aliis quoque hanc facultatem communicare posset, discipulis suis *Matth*. 10., & *Luc*.10. potestatem fecit suscitandi mortuos, & alia operandi miracula: quin etiam *Marc.ult.* pollicitus est donum miraculorum in Ecclesia sua esse perseveraturum. S. Gregorius testatur,miracula fuisse frequentiora tempore persecutionum. *Nec illa*, inquit S. Augustinus, *in nostra tempora durare permissa sunt, ne animus semper visibilia quæreret*. Nemo tamen hinc inferat, gratiam miraculorum subsecutis temporibus desiisse;nam ipsi SS.Austinus, & Gregorius in *libris dialogorum*, nonnulla suis temporibus contigisse declarant: quos quidem libros adversus quorumdam opinionem S.Gregorio adjudicant Card. Baronius (*e*), & Bellarminus (*f*). Perseverantiam vero miraculorum in Ecclesia Dei demonstrant Horantius, Bozius, Card. de Lauræa, aliique, & evincunt frequentes Canonizationes, quæ non nisi approbatis miraculis peraguntur. Sed miracula, quæ a Sanctis hominibus fiunt, soli Deo, tamquam causæ principali adscribenda sunt.

a l.2. adverf.hæref. c.66.

b to.5. fer. 67. veter. edit.

c lib. adverf. Constantium Imperat.

d 3.par.qu. 7. ar.2.ad 3.

e in not.ad Martyrol. Rom. ad diem 23. Dec.

f de Script. Eccl. pag. 225. edit. Venetæ.

10 Angeli itaque, & sancti homines, tamquam instrumenta Divinæ omnipotentiæ miracula operantur, adeoque dici possunt causa miraculorum. Sed disputant Theologi, utrum Christus, ut homo, & sancti homines sint causa physica, an moralis miraculorum. Causam *physicam* vocant, quæ ex se, prævia operatione attingit effectum, suas vires non excedentem: *moralem* vero, quæ movet causam principalem ad effectum producendum. Scotus itaque, Vasquez, Card. de Lauræa, Bordonus, & alii asserunt, Christum, ut hominem, ejusque Sanctos esse causas solum morales miraculorum. Contra D. Thomas (*g*), Suarez, Cajetanus, & alii volunt, eos esse causas physicas. Sed hæc innuisse satis sit: quomodocumque enim creaturæ miracula causent, semper Deus est vera causa efficiens, ipsæ vero instrumenta. Sed esto: creatura physice causet,

g 1. 2. qu. 178.ar.1.in respons. ad 1.

causet, id Divinæ Majestati nil derogat, quemadmodum in Sacramentis Deus semper est verus Gratiæ auctor, licet admittatur, illa Gratiam physice causare. Miraculorum autem potentia a Deo communicatur puræ creaturæ, non per modum habitus, sed per modum actus, & qualitatis transeuntis, ut explicat Viguer. Adeoque in Christo fuit, quasi proprietas consequens unionem, quæ est permanens.

CAPUT III.

De malis Angelis, Infidelibus, Hæreticis, & Antichristo, & demum de Peccatoribus quoad miraculorum patrationem.

1 Diximus, solum Deum principaliter efficere miracula, Angelos vero, & homines sanctos esse illius instrumenta. Nunc observandum est, an hoc ipsum dici possit de malis Angelis, & reliquis superius recensitis, & an Angeli mali miracula virtute propria operari valeant.

De malis Angelis.

2 Omnis virtus naturalis operandi *ad extra* actione transeunte, & corporali, mansit integra in Dæmonibus post peccatum, cum hoc eorum naturalia non minuerit. Virtutis vero subjectio est aliqualiter immutata. Nam Angelus superior potest naturaliter reprimere inferioris virtutem exterius operatricem: & hic ordo permanet in Dæmonibus inter se, at immutatus est respectu sanctorum Angelorum, quorum minimus, licet natura inferior, potest, ut Dei minister, summo Dæmoni imperare; & hæc est communis Theologorum sententia. Jam vero docet S. Thomas (*a*), vera miracula a Dæmonibus propria virtute fieri non posse, sed solum quædam humanam facultatem, & considerationem excedentia, quæ large, & improprie miracula dici possunt. Item, sicuti Angeli boni per Gratiam aliquid possunt ultra naturalem virtutem, ita Angelos malos minus posse, Divina providentia eos reprimente, quam possent secundum virtutem naturalem; eosdemque aliqua non posse, etiamsi agere permittantur, quia naturæ modus eis a Deo præstitus hoc non permittit: idcirco ipsos vera miracula facere non posse, quod Deus non det eis potestatem ad illa, quæ naturæ facultatem superant, qualia sunt miracula.

a 1. par. qu. 114. ar. 4.

3 Quæcumque igitur Dæmones insolita, & admiranda in rebus corporeis operantur, ea juxta D. Thomam (*b*) triplici modo contingunt: videlicet, vel per illusionem sensuum interiorum, & exteriorum, uti *quod Maga famosissima Circe socios Ulyssis mutaverit in bestias*: & quod striges *Dæmonum illusionibus seductæ* credant, *se equitare super bestias, & multarum terrarum spatia intempestæ noctis silentio pertransire*; & similia, quæ leguntur *in can. Nec mirum*, & *can. Episcopi, 26. quæst. 5.*, quamvis Grillandus, del Rio, aliique Scriptores Catholici putent, has strigum deportationes vere fieri Dæmonum potestate. Vel per summam, & imperceptam celeritatem, sublato uno corpore, alioque in ejus locum substituto; & hoc modo Iphigeniæ in cervam conversionem contigisse, ait S. Augustinus (*c*), subtracta scilicet Iphigenia a Dæmone, eique cerva celerrime substituta. Similia in fontibus ad pedes Panii montis, unde Jordanes profluit, fieri consuevisse narrat Eusebius; de quibus omnibus fuse disserit Vives. Vel demum applicando activa passivis, ut vel novum, & insolitum; vel solitum, & vulgare novo, & inusitato, hominibusque incognito modo generetur. Ad hoc facit, quod refert Auctor *Testamenti duodecim Patriarcharum*, perduelles scilicet Angelos, assumpta virorum quarumdam mulierum gigantea specie, furtivum cum iis habuisse concubitum, ex quo Gigantes nati sunt (nisi malimus hoc cum Calmet inter fabulas recensere):

b loc. cit. art. 4. in corp. & in respons. ad 1.

c lib. 18. de Civit. Dei c. 18. n. 3. col. 502. to. 7.

re): vel quod de Dæmonibus incubis, & succubis referunt del Rio, Sixtus Senensis, Raynaldus, & SS. Thomas (a), & Bonaventura (b). Hi enim concubitus communiter admittuntur, licet nonnulli apud Frassen generationem excludant; verumtamen etiam hanc modo inusitato, & hominibus incognito admittunt Suarez, & Abulensis cum Vallesio.

a 1. part. q.51. art.3. ad 6.

b in 4.sent. dist.44.dub 5.

4 Aaron *Exod.*7. virgam projecit coram Pharaone, quæ versa est in colubrum. Malefici quoque suas virgas projecerunt, quæ versæ sunt in dracones, sed eas devoravit virga Aaron. Nonnulla alia, quæ fecit Aaron, fecerunt & Magi. Hinc quæstio est, utrum hi veros serpentes procreaverint, an potius per illusionem serpentes aliunde allatos virgis substituerint. S. Thomas (c), secutus S. Augustinum vult, Magorum virgas revera conversas fuisse in serpentes, idque a Dæmonibus factum putat per aliqua semina collecta, habentia vim putrefaciendi virgas, & in serpentes convertendi. S. Thomam laudat Didacus de Quadros. Alii putant, Magorum operationes fuisse præstigiosas, veluti concludit Calmet.

c qu.6. de potent. ar. 5. ad 8.

5 Dices, supra admissum fuisse, dari nonnulla vera miracula non excedentia facultatem naturæ visibilis: & in Dæmonibus integram remansisse naturalem virtutem operandi *ad extra*: idcirco admittendum videtur, posse a Dæmone fieri ejusmodi miracula multo magis, cum ipse, assumpta serpentis specie, Hevam allocutus fuerit (d): Acab deceperit (e): oves, & pueros Job, igne e cælo deducto, consumpserit (f): & Christum Dominum ad pinnaculum Templi detulerit: item uxor Loth in statuam salis conversa fuerit (g): & Nabuchodonosor in bestiam mutatus (h).

d Genes. c.3.

e Reg. c. 23.

f Job. c.1.

g Genes. c. 19.

h Daniel. c.4.

6. 7 Ast hic resumenda sunt, quæ paulo ante diximus, Divinam videlicet providentiam Angelos malos reprimere, ne faciant; quæ virtute sua naturali facere possent: proinde nullius generis vera miracula ab iis fieri posse, cum eorum virtus tantum possit, quantum Deus permittit, ut innuit S. Thomas (i), & ante ipsum S. Augustinus (k), quos sequitur Pererius. Et quamvis ex allatis exemplis Deus videatur aliquando permisisse, ut Dæmon naturali sua potestate operaretur aliqua vim naturæ visibilis excedentia: tamen si ea demantur, in quibus nil mirabile contigit, ea, in quibus nil Dæmon egit, & illa, quæ incerta sunt: solum supererit, illud aliquando contigisse, volente Deo præsertim ad impiorum perditionem, semper autem citra verum miraculum.

i 1. 2. qu. 80. ar.2. in corp.

k de Civit. Dei lib. 2. c. 23. n. 2. col. 52. to. 7

8. 9 Profecto nil mirabile contigit in deceptione Achab (l), cum ex toto contextu solum desumatur, Deum permisisse, ut Achab in pœnam præcedentium peccatorum a Dæmone deciperetur. Legi potest Calmet. In mutatione Nabuchodonosor nil egit Dæmon. Cornelius a Lapide post SS. Hieronymum, Gregorium, & alios, ait (m), animam rationalem ab eo non recessisse, dici vero conversum in bestiam, quod ejus habitus magis ferinus fuerit, quam humanus. Calmet nunc metamorphosim refert vitio errantis phantasiæ, miraculum vero constituit in subitanea mortis aggressione, & similibus.

l lib. 3. Reg. 22. 20.

m in c. 4. Daniel.

10 Quod vero ad uxorem Loth attinet, licet ipsa juxta veriorem sententiam apud Natalem Alexandrum, & Graveson vere in salem lapideum conversa fuerit, incertum tamen est, bonisne, an malis Angelis Deus in hoc usus sit, ut innuit D. Thomas (n). Item localis, non imaginaria fuit, juxta eumdem S. Doctorem (o), Baronium (p), & alios, translatio Christi ad pinnaculum Templi: sed incertum, utrum per aera translatus, an illuc ductus fuerit. Nec ambiguitatem excludunt verba illa *Matth.*4. *Assumpsit eum Diabolus &c.* nam etiam *Matth.*17. legitur: *Assumit Jesus Petrum &c.* quæ deportationem non indicant, cum statim subjatur: *Et ducit illos in montem &c.* Et de Christo quidem refert S. Lu-

n q.16. de malo ar.9. ad 3.

o 3. part. q. 41. ar.4. ad 7.

p ad ann. 31. n. 20.

S. Lucas *cap.4. Et duxit illum Diabolus &c.* Legi potest de Quadros.

11.12 Verus serpens Hevam allocutus est, uti docet S. Augustinus (*a*), utcumque Origenistæ erronee senserint, serpentis tentationem allegorice intelligendam esse. Porro permisit Deus, ut Diabolus per serpentem potius, quam per ovem, aut columbam tentaret hominem, ut hic vel ex ipsa forma serpentis, quem callidum animal esse non ignorabat, disceret cavere insidias, uti prosequuntur Abulensis, & Card. Bellarminus. Quærunt Interpretes, quomodo Heva non horruerit serpentem loquentem. Magister sententiarum, quem sequitur S. Thomas, respondet, ipsam existimasse, eum a Deo accepisse officium loquendi. At quomodo hoc animal loqui potuerit, difficulter explicabitur, teste Scheuchzero. Quare non videtur denegari posse, in hac locutione aliquid, operante Dæmone, supra vires naturæ corporeæ contigisse. Profecto innuit S. Augustinus (*b*), Deum miris modis, adeoque facultatem naturæ corporeæ excedentibus, uti opera Dæmonum ad puniendos impios, quod etiam admittunt Gerson, Estius, & Silvius, & sancti quidem Hieronymus (*c*), & Augustinus (*d*), & post ipsos Rupertus, & Abulensis Dæmoniorum operi tribuunt occisionem primogenitorum in Ægypto, quæ miraculo adscribenda videtur. Idem de prodigiosa Herodis morte sentit Lorinus. Dionysius Carthusianus vero docet, incertum esse, utrum Deus immittens ad preces Eliæ ignem in quinquagenarios, & alias in Sacerdotes Nadab, & Abiu, usus fuerit opera Angeli boni, an mali. Hæc autem palam faciunt, Deum aliquando per Angelos malos miracula operari, ut sceleftos puniat, non jam ut hominibus benefaciat. Quare, quando Christus cæcum illuminavit, nonnulli ex Judæis dixerunt. *Dæmonium habet*; alii vero: *Numquid Dæmonium potest cæcorum oculos aperire?* quasi dicerent, ut notat Glossa: *Dæmonium non solet bona operari* (*e*). Et Origenes (*f*) advertit, Magos in Ægypto potuisse virgas in serpentes, & aquam in sanguinem convertere, non contra.

a de Civit. Dei lib.14. c. 11. n. 2. col.363.

b in expofit. Psal.77. n.28.

c in Isaiam c.24.

d in Psalmo 77.

e Joannis 10.21.

f hom. 13. in lib. Numer. n. 4. pag.319.co. 2.

13 Nemo tamen hinc inferat, Dæmones posse naturali virtute operari miracula excedentia facultatem naturæ corporeæ. Aliud enim est, Deum aliquando uti opera Dæmonis in patrandis miraculis; aliud, Dæmonem facere miracula; cum juxta communem loquendi modum ille dicatur facere miraculum, qui opus extraordinarium efficit pro confirmanda veritate, quam prædicat, aut ille, ad cujus intercessionem Deus aliquod mirandum facit, ut ejus sanctitatem hominibus manifestet, ut bene prosequitur Estius. Abulensis videtur admittere in Dæmone facultatem patrandi miracula, quæ superant vim naturæ corporeæ: ait tamen signa facta a Deo multipliciter differre a signis factis a Dæmone, & signanter ex fine, ad quem diriguntur. De hoc agemus *capite sequenti*. Interim adnotare fas sit, quod, si miracula quæcumque respiciunt Divinam laudem, & gloriam, ea dici poterunt a bonis Angelis fieri, si Deus eorum opera utatur, cum ipsi laudem, & gloriam Dei semper intendant: non tamen a malis Angelis, etiamsi Deus his pariter utatur, aut permittat, ut naturali facultate peragant, quæ vires naturæ visibilis superant, ut plerumque accidit in punitione impiorum: Angeli quippe mali semper Divinæ gloriæ invident, eique reluctantes inserviunt.

14 Hanc quæstionem magnis animorum motibus pertractarunt Heterodoxi. Samuel Clarkius admittit, nonnulla omnem Dæmonis potestatem excedere, ut creatio ex nihilo, & similia, fatetur tamen, quædam miracula ab eo fieri posse, cum sit natura homine potentior. Iacobus Serces id prorsus negavit. Quod omnibus non placuit. Cudvvortus mediam secutus sententiam relinquit Dæmoni potestatem

faciendi opera, quæ summam hominum admirationem excitant, speciemque miraculorum præseferunt; sed negat, eum hac potestate uti posse ad consilia Divina evertenda, & veram religionem oppugnandam. Hanc sententiam pluribus roborat Moshemius. In hoc itaque ferme conveniunt Heterodoxi, Dæmonem posse operari miracula inferioris notæ: hac tamen potestate uti non posse, nisi ad libitum Dei. Sed non perpendunt, an Dæmon ea facultate, permittente Deo, utens, vere dici possit effector miraculi: quod omnino negamus.

De Infidelibus, & Hæreticis.

15 Hæc de malis Angelis innuisse sufficiat: licet ultro cum S. Augustino fateamur (*a*), impossibile esse scire, quid ipsi possint per naturam, quidve per Dei interdictum nequeant. Quod vero attinet ad Infideles, & Hæreticos, Malvenda, Theophilus Raynaudus, & alii contendunt, omnia miracula, quæ ab Hæreticis, & Infidelibus patrata referuntur, fuisse Dæmonum ludibria. Et Card. de Lauræa pluribus probat, eos non habere gratiam miraculorum. At Estius admittit, Deum Paganis, Hæreticis, & Schismaticis, tamquam instrumentis, uti posse in patrandis miraculis, ut per hæc aliqua veritas ad Fidem, vel mores pertinens approbetur. Huc revocari possunt, quæ de oraculis Sibyllarum alibi diximus(*b*). Item ea, quæ leguntur *Marc. 9., & Luc. 9.*, ubi Joannes Christo dixit: *Vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem Dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Jesus autem ait: Nolite prohibere eum; nemo est enim, qui faciat virtutem in nomine meo, & possit cito loqui male de me.* Ubi Glossa docet, tunc Dominum voluisse, ut alii, etiam non discipuli, miracula facerent, ut nomen Jesu exaltaretur. His consentit Castaldus.

a lib. 3. de Trinit. c. 9. n. 18. col. 802. to. 8.

b lib. 3.

16. 17 Oppones tamen, muliercu-lam apud Tertullianum, Minutium Felicem, & alios plures traxisse navim, qua simulacrum Matris Phrygiæ vehebatur, cum moveri nullis viribus posset. Item Tucciam virginem vestalem apud eosdem aquam cribro hausisse: quæ ab utraque facta sunt ad contestandam pudicitiam. S. Thomas respondet (*c*), hæc a Deo fieri potuisse per bonos Angelos in commendationem castitatis; vel etiam contigisse Dæmonum virtute. Idem insinuat Coquæus. Quamcumque ex his sententiis sequamur, nil est validum, quod supradictis officiat, posse videlicet Paganos a Deo assumi tamquam instrumenta in patratione miraculorum: nec vera miracula a Dæmone propria virtute fieri posse. Patet id, si primam sequamur, nempe ab Angelo bono ea processisse in commendationem castitatis. Constat quoque, si sequamur secundam, ea scilicet a Dæmone virtute naturali facta fuisse: licet enim vires naturæ corporeæ excesserint, vera tamen miracula non fuerunt, circumstantiis, & signanter fine, deficientibus, quæ verum a falso miraculo secernunt, ut notavit S. Augustinus (*d*). Huc spectat doctrina Michaelis Medinæ, qui prodigia, quæ apud Gentiles contigerunt, in Deum uti eorum auctorem refert, tamquam ad veram religionem patefaciendam conducentia. Similia docet Melchior Corneus.

c de potentia, seu Mirac. qu. 6. ar. 5.

d lib. 10. de Civit. Dei c. 16. n. 2. col. 253. to. 7.

18 At alia plura, inquies, per Ethnicos, & Hæreticos miracula edita sunt, quibus difficulter recensitæ responsiones aptari poterunt. Philostratus enim tot miracula ab Apollonio Thianeo edita celebravit, ut Hierocles Ægypti Præfectus hunc Christo comparaverit. Vespasianus Imperator apud Tacitum, & Svetonium cæco visum restituit, alterum manu ægrum, præmonente Serapide, sanavit. Similia ab aliis Gentilibus, & Hæreticis gesta scriptis mandata sunt. Verum Philostrati libros a capite ad calcem mendaciis, & fabulis scatere demonstrant Eusebius (*e*), Baronius (*f*), Scaliger, & Huc-

e lib. adversus Hieroclem

f to. 1. Annal. ad ann. 78.

& Huetius, quorum solidæ rationes legi possunt apud Graveson. Quod attinet ad Vespasianum, Silvius notat, verosimile admodum esse, Dæmonem hos morbos intulisse, & lædere cessasse, cum Vespasianus curationem susceperit: hæc siquidem astutia Dæmoni familiaris est teste Tertulliano. Huetius autem demonstrat, morbos fuisse ab Ægyptiis, inter quos res gesta fuit, confictos, ut adulationem explerent. Alia plura de hujus, aliorumque miraculorum Hadriani Imperatoris, & Gentilium falsitate legi possunt apud Cardinales Baronium (*a*), & Bellarminum (*b*), in quo consentiunt Heumannus, Joannes Clericus, & Serces, homines licet a nostra communione alieni. Solemne quoque fuit Hæresiarchis gloriari de potestate patrandi miracula, sed infelici prorsus eventu, teste Binghamo, licet heterodoxo. Cyrola Arianorum Episcopus apud Gregorium Turonensem (*c*), cum in confirmationem suæ religionis hominem simulantem cæcitatem illuminare vellet, revera excæcavit. Et Polychronius in sexta Synodo (*d*) tentans ob eumdem finem suscitare mortuum, nil profecit. Similia de Luthero referunt Staphylus, & Coclæus, de Calvino Bolsecus, & de quodam ejus ministro Alanus Copus, quarum narrationum veritatem ab Hæreticorum fraudibus vindicat Card. Gottus. Calvinistæ apud Mornæum jactant novum prodigiosum sidus in approbationem extraordinariæ eorum vocationis apparuisse, sed jactantiam retundunt Hadrianus, & Petrus de Walenburch ostendentes, nec sidus fuisse prodigiosum, nec quidquam ipsis suffragari, cum quinquagintaquinque annis post Lutheri defectionem apparuerit. Curiosum est, quod de Mahumete refert Boulainvilliers: poscentibus nempe ab eo Arabibus miracula in testimonium suæ sectæ, respondit, hæc sibi non esse necessaria, cum solum proponeret, quod natura docet.

a ad an.71. n.6.

b lib.4. de notis Ecclesiæ c.14.

c lib.2. histor. Francor. c.3.

d act.15.

De Antichristo.

19 Plura de hujus characteribus, adventu, origine, nativitate, imperio, bellis, & morte scribunt Malvenda, Calmet, Suarez, & Philippus Meda Episcopus Conversanus. Quod autem spectat ad Antichristi mirabilia, hæc talia erunt, *ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam Electi*, ut dicitur *Matth.* 24. S. Joannes *in Apocalypsi* tria refert illius prodigia: ignem de cælo deducet in terram: dabit spiritum imagini bestiæ, ut loquatur, quippe Oracula instituet: eamque interfectam vitæ restituet. Sanctus Hippolytus addit, quod mundabit leprosos, fugabit Dæmones, suscitabit mortuos, & similia, quæ solis conjecturis innituntur. Apostolus 2. *ad Thessal.* 2. ait, illius adventum esse *in signis, & prodigiis mendacibus*. Et S. Augustinus (*e*) quærit, quomodo hæc *signa* dicantur *mendacia*; sed quæstionem non resolvit. Estius vero putat, dicta esse *mendacia*, non in genere rerum, sed signorum, idest miraculorum, quæ in confirmationem erroris fieri nequeunt. Malvenda affirmat, quod Antichristus, *quæcumque naturæ totum ordinem superant, revera patrare nequibit. Quod si videbitur operari, erunt meræ præstigiæ*. Similia docent Suarez, Card. Gottus, & Theophilus Raynaudus. Calmet vero putat, illum patraturum vera miracula, sed nequissimo fine. At S. Thomas docet (*f*), quod *operabitur multa ad eorum seductionem, qui hoc meruerunt non acquiescendo veritati. Operabitur quædam præstigiose .... quædam per veram corporum immutationem .... non tamen vera miracula .... Quæ etiam mendacia dicuntur quantum ad intentionem facientis, quia per hujusmodi mirabilia inducit homines ad credendum mendaciis*. Et Suarez ostendit, quod licet Deus hæc permittat, id non erit contra ordinem Divinæ providentiæ.

e lib.20. de Civit. Dei c. 19. n. 4. col.598. to. 7.

f qu. 6. de potent. ar. 5. ad ultim.

De malis Hominibus, seu Peccatoribus.

20 Per malos homines, & peccatores vera miracula fieri possunt, ut innuit Christus *Matth.7. Multi dicent .... Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus? ...... Numquam novi vos.* Et S.Augustinus ait(*a*), Dominum per hæc monuisse, *ne talibus decipiamur, arbitrantes, ibi esse invisibilem sapientiam, ubi miraculum visibile viderimus .... Non ergo cognoscet, nisi eum, qui operatur æquitatem.* Ad hoc facit etiam illud Apostoli 1.*ad Cor.13. Si habuero omnem Fidem, itaut montes transferam, Caritatem autem non habuero, nihil sum.* Quæ verba ostendunt, nil repugnare, quominus aliquis caritatem non habeat, & montes transferat, ut notat Estius. Et B.Petrus Damiani (*b*), præter alia testatur, quosdam nullius meriti apud Deum miraculis claruisse. Plura legi possunt apud Gonzalez, Majolum, Theophilum Raynaud., Contelorum, & Roccam. Gratia enim miraculorum est gratis data, quæ indignis interdum confertur ob Fidei ædificationem, & aliorum salutem, ut monet Suarez.

a lib.2. de serm. Domini in mō. te c.25. n. 84. col.235. to.3. par.2.

b opusc. 6. c.18. to.2. oper.

21 Ad aliud quoddam genus referendum est, quod subnectimus, privilegium videlicet Regum Galliæ sanandi strumas: illud quippe non hæreditario Jure, aut virtute innata obtinent, sed Gratia ipsis gratis data, vel cum Clodoveus Christo nomen dedit, vel cum S. Marculphus ipsam omnibus Galliæ Regibus a Deo impetravit, de qua re disserunt Gaspar a Rejes, & Thiers. Guibertus testatur, Ludovicum Crassum Galliarum Regem hoc prodigio claruisse, Philippum vero ejusdem patrem hanc gloriam, quibusdam incidentibus culpis, amisisse. Tum addit, se nescire, an alii Reges, & signanter Anglicus, hoc privilegio gaudeant. At Willelmus Malmesburiensis narrat, S. Eduardum Angliæ Regem scrophas per miraculum curasse, eodemque intercessore hanc facultatem in suos posteros esse derivatam, quod etiam fatetur Joannes Bromton.

CAPUT IV.

De fine Miraculorum, & de differentiis inter vera, & falsa Miracula.

1 Finis generalis primarius miraculorum est gloria Dei, cum hic sit finis omnium operum ejus: quapropter *Proverb.16.* legitur: *Universa propter semetipsum operatus est Dominus*; & Christus loquens de Lazaro infirmo a se resuscitando, ait (*c*): *Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam.* Inter fines secundarios, qui tamen ad primarium ordinantur, recensentur ostensio veritatis doctrinæ Fidei, & morum; necnon attestatio veræ sanctitatis alicujus. Cum Moyses a Deo missus ad populum, & ad Pharaonem *in Ægypto* dixisset *Exod.4. Non credent mihi*: Deus ostendit ei omnia signa, quæ facturus erat coram populo, & Pharaone. Cum Elias, & Sacerdotes Baal de vero Deo contenderent, pactum inierunt, ut qui ex duobus diis ignem e cælo mitteret, & sacrificium consumeret, ille pro vero Deo haberetur. Sacerdotes Baal sæpius, sed frustra Deum suum invocarunt; invocante autem Elia Deum Abraham &c. *cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum &c.* 3. *Reg.18.* Et de Christo *Joan.6.* dicitur: *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat.* Hæc pertinent ad ostensionem veritatis doctrinæ Fidei, & morum. Quod vero ad attestationem sanctitatis spectat, licet Gratia miraculorum, utpote gratis data, peccatoribus etiam, dum vivunt, a Deo concedi possit, ut supra indicavimus; certum tamen est, eam in commendationem sanctitatis alicujus dari consuevisse, ut alibi quoque significavimus. Profecto cum Ochozias Eliam, a quo correctus fuerat, perseque-

c Joann. 11. 4.

quereretur, & milites ad eum capiendum misisset, ignis de cælo descendit, & voravit eos: & *Numer.*12. cum Aaron, & Maria soror contra Moysen locuti essent, Deus Mariam lepra percussit. Utque addantur exempla miraculorum, quæ ad declarandam sanctitatem servorum Dei post obitum edita sunt, defunctus 4.*Reg.*13. projectus in sepulchrum Elisei revixit, cum ejusdem ossa tetigisset. Inter fines secundarios numerantur præterea beneficia spiritualia, & corporalia, necnon ultio Divina. Quorum omnium nonnulla communia sunt toti generi hominum, quædam unum populum, & gentem respiciunt, aliqua unam familiam, alia unam dumtaxat personam.

2. 3 Quærunt Theologi, an Deus sub alia providentia posset concurrere cum aliquo ad vera miracula, quibus hic uti vellet ad confirmandum falsum. De hac re plura differunt Durandus, Albertinus, & Ripalda. Jam vero nonnulli existimant, id non repugnare, exemplo ducto a concursu, quem Deus potest offerre causæ secundæ, licet prævideat hanc male usuram concursu. Suarez, & Card. de Lugo id ad summum admittunt, si aliunde constare posset, miraculum, prout a Deo procedit, non fieri ad confirmandum falsum, sed ad finem bonum. Quidquid de his sit, certum est, vera miracula in præsenti providentia nec fieri a Deo, nec de potentia ordinaria fieri posse pro confirmatione falsæ doctrinæ, aut non veræ sanctitatis. Et hæc est D. Thomæ doctrina (*a*), cui adhærent Porrecta, Viguer, Estius, & Silvius. Cum enim verum miraculum non possit fieri, nisi per virtutem Dei, & Deus nequeat esse testis falsitatis, manifestum est, miraculum non posse fieri in attestationem falsitatis, adeoque impossibile esse, rem illam non esse veram, in cujus veritatis attestationem fit verum miraculum. Et quamvis S. Joannes Chrysostomus (*b*) dicat, non esse credendum falsis Doctoribus, etiamsi mortuos excitarent, quoniam, inquit, Deus tentans te permisit, ut illi hoc possint; & urgeat illud Apostoli *ad Galat.*1. *Licet Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus, anathema sit*; ambo tamen loquuntur sub conditione impossibili, qua posita, negant, Angelo, vel miraculis esse credendum, cum tunc neutrum veritatem intenderet; & proinde, sepositis miraculis, in eo eventu impossibili confirmatio veritatis Catholicæ repetenda esset ex doctrina Prophetarum, & Apostolorum, & ex perpetua Ecclesiæ traditione, quam sæpe urget Apostolus, veluti insinuat Estius, S. Pacianus, & Cornelius a Lapide.

a 2. 2. qu. 178. art. 2. in corp.

b hom. 5. contra Judæos.

4 Suffragantur Divina eloquia. Deus enim *Exod.*4. facultatem dedit Moysi faciendi miracula, *ut credant*, inquit, *quod apparuerit tibi Dominus*. Et Christus *Matth.*11. discipulis Joannis ipsum interrogantibus, an esset verus Messias, miracula dumtaxat protulit in comprobationem suæ missionis: *Renuntiate Joanni, quæ audistis, & vidistis: Cæci vident &c.* Alias quoque miraculis usus est tamquam signis veræ Fidei, & doctrinæ; eademque inter signa sui Apostolatus recenset S. Paulus (*c*).

c 2. Corint. 12. v. 2.

5 Theologi utuntur exemplo Principis, qui, si alicui sigillum suum traderet in aliqua circumstantia, in qua prævideret ejus abusum, particeps esset abusus: hinc inferunt, Deum, utpote veracem, non posse operari miracula in eo statu, in quo usurpari possent ad confirmandam falsam doctrinam, vel falsam sanctitatem: alias esset testis falsitatis, quod est impossibile, quoniam Deus verax est, & nec fallere, nec falli potest. Ita sentiunt Cardinales de Lugo, & Gottus, & ante hos idem docuerunt Suarez, & Cardinales Baronius, & Bellarminus.

6 Martinus del Rio distinguit duas illationes: prima est: *Fecit miraculum, ergo Fides ejus est vera*: altera: *Fecit miraculum verum in confirmationem Fidei,*

Fidei, quam profitebatur ipse: ergo hæc Fides ipsius erat vera. Tum docet primam posse esse falsam, quia per Infidelem Deus potest operari miraculum: posteriorem esse veram, quia non potest Deus operari miraculum in confirmationem falsæ Fidei. Subscribunt Petrasancta, & Card. Gottus. Quod autem ex Estio supra diximus, posse Deum per Hæreticos, & Schismaticos operari miraculum in contestationem alicujus Catholicæ veritatis, confirmari potest ex iis, quæ refert Socrates(*a*), Judæum scilicet veteratorem ab Arianis, & Macedonianis nulliter, utpote sine assertione Sanctissimæ Trinitatis, baptizatum, accessisse ad Paulum Novatianum Episcopum, ut ab hoc baptizaretur; aquam vero, non semel immissam, Divina virtute evanuisse. Porro Card. Baronius (*b*) vult miraculum non Paulo, sed Sacramento esse tribuendum, adeoque cessisse in confirmationem Catholicæ veritatis. Cum enim Judæus etiam ab Attico Novatiano valide, utpote Sanctissimæ Trinitatis assertore, baptizatus esset, aqua postea evanuit, ne eum injuria Sacramenti Baptismus iteraretur.

a lib. 7. c. 17.

b ad ann. 419. n. 109.

7 Nunc de differentiis inter vera, & falsa miracula aliquid innuendum est. Glossa *in cap. unic. de Reliq. & vener. SS. in 6.*, Ostiensis, Fagnanus, Contelorius, Auditores Rotæ in relatione SS. Andreæ Corsini, & Franciscæ Romanæ, aliique Canonistæ hæc quatuor in miraculis exigunt: scilicet, ut a Deo, non ex arte procedant; ut sint præter ordinem totius naturæ creatæ; ut non fiant vi verborum, ut transubstantiatio in Eucharistia, sed intercessione alicujus Sancti; demum, ut fiant ad confirmandam Fidem Catholicam, vel alicujus sanctitatem.

8. 9 At quidquid sit de hac doctrina, an in omnibus admitti possit; cum Eucharistia sit memoriale omnium miraculorum, & miraculo plena esse deberit, ne esset inferior, sed superior Manna, quæ fuit memoriale mirabilium, quæ in deserto Hebræis contigerunt, ut scribit Card. Bellarminus: item an ex recensitis qualitatibus colligi possit differentia inter vera, & falsa miracula; ad Theologos recurrendum est, ut hæc ipsa differentia tuto statuatur. Ponderant ipsi in miraculis Christi primo speciem operum, quæ omnem virtutis creatæ potestatem excedebant, ut asseruit cæcus natus, & illuminatus *Joan. 9.* Secundo, modum operandi, cum solo nutu miracula patraret; idcirco *Luc. 6.* dicitur: *Virtus de illo exibat, & sanabat omnes*. Tertio doctrinam, qua Christus se Deum dicebat, & virtutem Divinam miraculis comprobabat, quod Christo singulare fuit; licet enim Apostoli, aliique Sancti habuerint potestatem faciendi miracula similia, & majora iis, quæ fecit Christus, ut idem monuit *Joan. 14.*, miracula tamen fecerunt, ut se ostenderent Servos Christi, sine quo nihil agere poterant, & in cujus nomine miracula patrabant ad Dei gloriam promovendam, ut explicat S. Augustinus (*c*). Addunt, res, quæ agebantur, fuisse naturaliter evidenter veras, ac diu perseverasse: eademque opera multa, & frequentia fuisse, ac rectitudinem, & honestatem morum, veri Dei cognitionem, & Dæmonis expugnationem pro fine habuisse. Legi possunt Suarez, & Huetius. Graveson ulterius considerat, Moysen, & Christum miracula palam edidisse; & Judæos ultro confessos fuisse, Christum patrasse miracula, licet per invidiam ad magicas artes referrent; ea tamen narrari ab Apostolis, & Evangelistis, quorum fidem, & sinceritatem commendant vitæ probitas, simplex oratio, & mors pro Christi doctrina constanter obita: Quin etiam Judæos ipsos facto testimonium veritati perhibuisse; nam Evangelistas fraudis numquam insimularunt, & multi ex iis, qui prodigia viderunt, Christianam religionem susceperunt, ut colligitur ex Eusebio (*d*).

c in expos. psal. 130. num. 6. col. 1464. to. 4.

d lib. 3. Hist. Eccles. c. 31.

10 &c. S. Augustinus discrimen inter Magorum, & Sanctorum miracula esse ait(*e*), diversum finem, & diversum jus:

e in lib. 83. quæstion. q. 80. n. 4. col. 71. to. 6.

jus: *Illi enim faciunt quærentes gloriam suam, isti quærentes gloriam Dei; illi quædam potestatibus concessa &c., isti publica administratione jussu Dei*. Et S.Tho. (*a*) idem discrimen constituit in *efficacia, duratione, utilitate, modo, ac fine*. Miracula quippe Sanctorum Divina virtute fiunt, & naturæ activitatem superant, quæ Dæmones revera facere non possunt, nisi præstigiis quibusdam, quæ diu durare nequeunt. Bonorum miracula utilitatem afferunt, Magorum signa sunt noxia. Prima fiunt invocato pie, & reverenter Dei nomine, Fideique catholicæ ædificationem, ac bonorum morum propagationem respiciunt; secunda deliramentis, & incantationibus patrantur, ac Fidei, & honestati obsunt, ut prosequitur Rocca. Concordant ea, quæ fuse tradit Auctor *tractatus de Canoniz. SS. ad Cardinalem Montis Regalis*, additque vera miracula a falsis differre etiam victoria, quocirca alibi diximus, Simonem Magum per aera volantem, orante S. Petro, cecidisse. Justus Lipsius eamdem differentiam repetit a magnitudine, fine, & fide. Grandia enim sunt, quæ fiunt in veris miraculis; ad verum Deum ducunt, ac talia sunt, ut omnem fidem mereantur. In falsis lusorium dumtaxat aliquid, & leve reperitur; nocendi finem habent, ac falsitatem produnt, ideoque indigna prorsus sunt quacumque fide. Estius vero docet, falsa miracula vel solam admirationem, & curiositatem excitare, vel nocere hominibus, aut si prodesse videantur, solum Dæmones a nocumento desistere, vel si corporale beneficium afferant, id causis naturalibus esse tribuendum. Et juxta Calmet verum prodigium juxta insitam nobis ideam consuetas naturæ regulas transcendit, fictum specie tantummodo naturæ leges superat; idemque concludit, inter varia, & opposita prodigia confugiendum esse ad Ecclesiæ auctoritatem, idque late tradit Arauxo. Paschalis autem hos vero miraculo characteres assignat; scilicet, ut excedat agentis naturalis vires notas, & ignotas; ut dirigat ad Deum, & Jesum; ut veram doctrinam, pietatem, & Ecclesiam non labefactet: characteres vero ab efficacia, duratione, utilitate, modo, & fine desumptos fuse prosequuntur Bidermannus, Emmanuel Sanz, & Swveerts. Practici addunt, falsa procul dubio esse miracula, si aliqua vi edantur, vel per Dæmonis invocationem, vel per pactum cum eo initum, aut per modum superstitiosum, vel per Sacramentorum, aut Sacramentalium abusum, ut late exponit Card. de Lauræa. Origenes respondens calumniis Celsi, qui improborum præstigia miraculis Christi, & Moysis opposuerat, sæpe dictum discrimen ad quatuor capita reducit, videlicet ad sanctitatem vitæ ejus, qui miracula patravit; ad eorumdem durationem; ad fidem iis præstitam ab integris nationibus; demum ad finem, quem miracula respiciunt, correctionem scilicet morum, virtutem adipiscendam, & sanctitatem servandam; tum ostendit hæc in veris, non in falsis miraculis elucescere.

13 Reliquum est, ut aliqua subjiciantur, quæ ad praxim pertinent: utque id recto ordine fiat, prænoscere opus est, ex variis capitibus dubium de miraculorum falsitate oriri posse. Porro ex testibus, qui miraculum referunt; quibus fides præstari nequeat, vel quia suspicio sit simulationis, & mendacii, ut in casu exposito a Natali Alexandro (*b*), referente, quosdam nequam homunculos, & mulierculas, vulgata novarum Reliquiarum fama ad basilicam S. Benigni morbos, & subitaneas sanationes finxisse; vel quia non ita inter se conveniunt, ut plenam fidem facere possint. Secundo ex facti natura, an scilicet, quamquam verum sit, excedat vires naturæ quoad factum, vel quoad modum. Tertio ex hoc, quod; utcumque constent factum, & excessus, tamen suspicari liceat, an res ad Dæmonum præstigias referenda sit. De primo, & secundo capite sæpe dispu-

a in 2. lib. sent. disp. 7. qu. 3. ar. 1.

b in histor. Eccles. sæc. 9. c. 3. ar. 13.

disputatur in Congregatione rituum, dum agitur de causis Servorum Dei: & quod attinet ad primum, repetenda sunt, quæ de testibus diximus lib. 2., & 3. Ad secundum spectant ea, quæ in hujus libri decursu dicemus, inquirentes, quænam sint, quæ facultatem naturæ excedunt, in qua profecto inquisitione non est necesse, ut omnes naturæ leges perspectas habeamus, veluti quidam male feriati autumant; sed sufficit exploratum esse, omnia corpora ejusdem naturæ secundum easdem leges moveri, & per easdem causas ordinatim eosdem effectus produci: miraculum autem esse, dum corpus alia, ac reliqua ejusdem naturæ corpora, lege movetur; & causa in iisdem circumstantiis alium, ac solet, effectum producit; ut admittit etiam Femina quædam Anonima, licet heterodoxa, in quodam opere *de veritate Christianæ religionis*. Tertium nil habet commune cum Congregatione rituum, cum non inquiratur super miraculis, nisi virtutes heroicæ præluceant. Ultimum discutietur in sexto capite hujus libri. In secunda editione Logicæ, seu Artis cogitandi innuitur, nonnullos putare, se omnibus miraculis, quæ referuntur, fidem præstare debere, cum omnium eadem sit ratio. Alios paratos esse ad dubitandum de omnibus, quandoquidem nonnulla reperta sunt falsa. Utrumque extremum Auctor refellit; tum nonnullas subitaneas sanationes ex S. Augustino (*a*) refert, facultatem naturæ in substantia, vel modo excedentes, tantique Doctoris auctoritate perpensa concludit, impudentis insaniæ esse de veritate miraculi dubitare, si ex narratione desumatur, factum excedere vires naturæ, & narratio testibus fide dignis innitatur.

a in lib. de Civit. Dei.

CAPUT V.

De miraculorum necessitate in causis Beatificationis, & Canonizationis.

1 SOlas pro sanctitate virtutes exposcere videtur S. Joannes Chrysostomus (*b*): *Actio quidem bona*, inquit, ... *introducit in cælum. Miraculum autem, & signum absque conversatione adducere ad vestibula illa non possunt*: quod latius prosequitur Anastasius Nicænus Ep. (*c*). Et Ulricus Constantiensis Episcopus Callisto II. Summo Pontifici miracula requirenti pro Canonizatione S. Conradi ejusdem Ecclesiæ Episcopi respondit (*d*): *Operam dedi ... hujus viri dignissimam Dei conversationem potius, quam miracula, quæ nonnumquam Reprobis cum Sanctis communia sunt, colligere*. Similia Alexandro II. miracula quærenti ad statuendam S. Rodulphi Eugubini Episcopi sanctitatem innuit B. Petrus Damiani (*e*), qui cum alias nulla in vita S. Dominici Loricati miracula retulisset, id mirum non esse ait, cum nec legatur, ullum a B. V. Maria, nec a S. Joanne Baptista factum fuisse. His suffragantur, quæ de Malcolino adolescente adhuc Scotorum Rege scribit Gulielmus Neubrigensis (*f*), quæve docuerunt S. Fulgentius Episcopus Ruspensis apud Bolland. (*g*), & S. Eulogius Martyr *in memoriali Sanctorum* (*h*). Huc quoque facit responsum Alexandri III. *in cap. Audivimus de Reliq., & vener. SS.*, ubi prohibetur cultus publicus absque Sedis Apostolicæ auctoritate erga defunctum, *etiamsi per eum miracula fierent*. Ex his colligi posse videtur inutilitas miraculorum in causis Beatificationis, & Canonizationis. Et Baillet quidem totam fere vim in virtutibus constituendam esse contendit.

b in inscript. actor. pag. 64. oper. to. 3.

c de quæst. in sac. Scriptur. q. 23. to. 1. Bibl. PP.

d ap. Pistorium Scriptor. rer. Germ. to. 3. p. 638.

e ep. 19. ad Alexandr. Pap. II. oper. to. 1.

f lib. 1. c. 25.

g ad 1. diem Januar. to. 1. pag. 42.

h lib. 1. pag. 247. to. 15. Bibl. PP.

3 Alii contra præcipuum, ac fere unicum momentum constituunt in miraculis. Joannes enim Saresberiensis non-

nonnihil commotus in Alexandrum III., quod Canonizationem S. Thomæ Cantuariensis nimium, licet rationabiliter, differret, ait: *Ubi Deus Auctor est, frustra superior desideratur auctoritas*; scilicet *putavit*, ut interpretatur Baronius (*a*), *Canonizationem, quam Deus tot miraculis divinitus factam ostenderit, humana non indigere auctoritate*.

a ad ann. 1173. n. 4.

4 Verum tum virtutes, aut martyrium, tum miracula in hujusmodi causis necessaria sunt, ut sæpe diximus. Honorius enim III. *in cap. Venerabili de test.*, *& attest.* virtutes, & miracula exigit. Et Gregorius IX. in bull. Canoniz. S. Antonii Patavini ait, pro sanctitate in Ecclesia triumphante sufficere perseverantiam usque in finem; pro Ecclesia militante virtutes, & signa requiri. Huc revocari possunt, quæ lib. 1. dicta sunt de necessitate miraculorum etiam in causis Martyrum. Et hanc quidem necessitatem in omnibus causis satis, superque adstruit inconcussa Sedis Apostolicæ praxis, quam late exornant Contelorius, Baldellus, Mabillonius, & Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Franciscæ Romanæ, Ignatii, Francisci Xaverii, & aliorum.

5 Neque obstant superius dicta. Ea enim, quæ pro exclusione miraculorum adducta sunt, si bene perpendantur, locum sibi vindicant quoad Ecclesiam triumphantem, pro qua sola sufficit perseverantia *finalis*, ut paulo ante significavimus, & insinuatur *in historia miraculorum S. Petri Archiep. Tarantasien.* (*b*) post ejus obitum collecta, & oblata summis Pontificibus Alexandro III, & Lucio III. apud Bollandianos, non autem quoad Ecclesiam militantem; aut excludunt miracula vitæ dumtaxat, non vero, quæ post Sanctorum obitum eorumdem meritis, & intercessione a Deo fiunt. Quod ut clarius percipiatur, resumenda sunt, quæ de Gratia gratis data miraculorum diximus *lib. 3. cap. 44.*, eam scilicet communem esse peccatoribus viventibus, neque ex miraculis in vita patratis certum deduci sanctitatis argumentum. Item quæ dicta sunt *lib. 1. cap. 33.*, miracula nempe post obitum patrata pro Beatificatione, & Canonizatione omnino requiri. Hæc enim sanctitatem defuncti demonstrant, & Divinum testimonium præseferunt, ut præter Auctores laudatos ostendunt Gravina, Ceparius, Philippus a S. Paulo, & Ricciullus. Ex miraculis itaque alicujus intercessione post obitum a Deo editis ad ejusdem sanctitatem patefaciendam, sanctitas ipsa comprobatur: nec quidquam obstat prædictum responsum Alexandri III. (*c*), loquitur enim de miraculis fallacibus, cum ibi agatur de homine in ebrietate occiso, quem nonnulli tamquam Sanctum venerabantur, ut notat Castellinus. Pignatellus autem monuit, admiranda Magorum opera aliquando appellari miracula, quod assimilentur veris, & uti talia vulgus falso existimet. Quod vero attinet ad eos, qui pondus Canonizationum in solis miraculis constituunt, respondetur, Seresbériensem nimio fervore erga S. Thomæ Canonizationem abreptum supradicta protulisse. Miracula quippe, etiam post obitum secuta, a Pontifice sunt approbanda, ut Beatificationi, & Canonizationi prosint, ut contra Seresberiensem notavit Baronius (*d*), & prosequitur Scacchus. Nec Pontifex super veris miraculis sententiam profert, nisi post approbatas virtutes. Qui vero dixerunt, eum posse ad Canonizationem procedere ex sola miraculorum evidentia, ut Augustinus Triumphus, explicari debent, in hypothesi, in qua nil vitæ Sancti adversetur, ut docet Rocca, quod idem est, ac post approbatas virtutes. Pater a Panormo olim Congregationis rituum Consultor refert, nonnullos asserere, posse Canonizationem peragi, solis approbatis virtutibus. Cardinalis vero de Lauræa ex solis miraculis, sed hæc ad summum admitti possunt *speculative*, non *practice*, ut colligere est ex Suarez, Arauxo, Philippo a S. Paulo, Card. Petra, & Pignatello.

b ap. Bolland. ad diē 8. Maii c. 2. n. 29. pag. 344.

c in cap. Audivimus de Reliq., & Venerat. SS.

d ad ann. 1173. n. 4.

Tt 6 Ali-

6 Alibi notavimus, summos Pontifices, & signanter Gregorium IX. in bull. Canoniz. SS. Francisci Assisien., & Antonii Patavini, requirere pro Canonizatione merita, & miracula, itaut utraque sibi invicem fidem faciant; sed ne quis putet, virtutes ex miraculis approbari, & contra, & sic committi circulum vitiosum, advertendum est, in judicio Canonizationis prius discuti virtutes, aut martyrium, postea miracula, quæ certius reddunt judicium de virtutibus, aut martyrio jam prolatum, ut prosequitur Gregorius, adeoque omnis vitatur circulus vitiosus, veluti explicat Amatus. Huc faciunt verba S. Marci *c. ult. Illi ...., prædicaverunt, Domino .... sermonem confirmante sequentibus signis*: & illa Apostoli *ad Hebr.* 2. *Contestante Deo signis, & portentis*. Legi potest S. Gregorius (*a*).

a lib. 2. homil. 3. super Ezechiel. n. 23. col. 1340 to. 1.

7. 8 Quæres, quomodo ostendi possit, miraculum a Deo patratum fuisse ad patefaciendam alicujus sanctitatem. Ab invocatione potissimum id probandum erit. Potissimum, inquam; nam aliquando Deus, vel nemine petente, miracula operatur. At si Dei Servus, vel Beatus, aut Sanctus rogetur, ut impetret miraculum, hoc tribuendum erit invocati intercessioni, & hæc ex invocatione constabit, ut advertit Card. de Lauræa, cui adhæret Pignatellus. Quare cum sæculo Ecclesiæ quarto multa miracula in basilica S. Laurentii facta fuissent, & Auctor quidam apud Card. Baronium (*b*) incertum esse dixisset Sancto ne Laurentio, an S. Damaso tribuenda essent, idem Cardinalis S. Damaso, utpote invocato, adjudicat. Si plures invocentur, quorum unus canonizatus sit, alter non, miraculum secutum Canonizati intercessioni, juxta Mattam, erit adscribendum. At si invocati omnes fuerint vel Servi Dei, vel Beati, aut Sancti, incertum erit, cujus intercessioni adscribendum sit, ut idem prosequitur, nec juxta Matthæuccium Beatificationi, aut Canonizationi proderit. Revelatione opus esset, ut tuto sciri posset, cui ex invocatis esset tribuendum, ut cuidam surdo, & muto contigit; huic enim S. Hilarium invocanti idem Sanctus apparuit, monuitque, ut ad S. Martinum confugeret, quo facto, sanitatem illico obtinuit, apud Bollandian. (*c*), & Natalem Alexandrum (*d*). Si ex circumstantiis desumeretur, invocantem ad unum magis respexisse, hujus, non aliorum intercessioni esset deferendum, ut prosequuntur Card. de Lauræa, & Matthæuccius. Profecto cum ageretur de miraculis pro Beatificatione tunc Servi Dei Joannis Francisci Regis, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, sanationem cujusdam Monialis Moliensis ab inveterata paralysi, & hydrope tympanite non esse intercessione Servi Dei tribuendam: licet enim infirma Servum Dei invocasset, verisimile admodum erat, opem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti fuisse ab ea imploratam, cum sanitatem receperit momento, quo illud suscepit. Postulatores inter alia demonstrarunt, Monialem reposuisse totam fiduciam in Servi Dei intercessione, & ad hunc solum preces fudisse, Eucharistiam vero sumpsisse tamquam dispositionem, quæ ipsam Deo gratiorem, & aptiorem ad impetrandum redderet. Placuit sacræ Congregationi responsum, ac miraculi habita fuit ratio pro Servi Dei Beatificatione. Similia contigerunt in Beatificationibus SS. Andreæ Avellini, & Petri de Alcantara, juxta relationes Auditorum Rotæ.

b ad ann. 384. n. 19.

c ad diem 13. Januar. n. 11. pag. 797.

d in histor. Eccl. sæc. 9. & 10. c. 3. art. 13.

9. 10 Cum in Congregatione rituum ageretur de miraculis S. Pii V. pro solemni ejusdem Canonizatione, Promotor Fidei opposuit, nonnulla miracula non esse attendenda, utpote patrata per applicationem cerearum Formarum, (*vulgo Agnus Dei*) quæ a S. Pio fuerant benedictæ, subdens, prodigiosos effectus, non hujus intercessioni, sed illarum virtuti esse adscribendos. Idem oppositum fuit occasione introductionis causæ Ven. Inno-

nocentii XI., non esse scilicet comprobatam famam miraculorum, utpote modo exposito patratorum. Hujus tamen causæ Postulatores facili negotio animadversionem propulsarunt, allegantes, probatam esse miraculorum famam, eamque cum fama virtutum sufficere ad causam introducendam; cui vero miracula tribuenda essent, hoc fore discutiendum, cum de iis approbandis quæstio institueretur. Sed cum hæc responsio non obtineret locum in causa S. Pii, in qua de approbandis miraculis agebatur, Benedictus XIV. tunc munere Advocati fungens ad alia confugit argumenta.

11. 12 Ac primo quidem hîc adnotare juvat, in consecrandis Cereis Agnis adhiberi aquam benedictam, misceri balsamum, Chrisma superinfundi, ac preces a summo Pontifice recitari, eos vero, qui Agnos devote deferunt, a variis periculis, & morbis liberari, veluti late exposuit Sixtus V. *in litteris Apostolicis in forma Brevis scriptis Paschali Ciconie Venetiarum Duci*, ad quem sacras cereas Formas a se benedictas de more mittebat. Hisque litteris luculentissimum de hujus Agni præstantia, & virtutibus testimonium Urbani Papæ V. versibus expressum inseruit, qui magni muneris loco tres Agnos Dei ad Græcorum Imperatorem misit. Eosdem Agnos laudant, ac miros eorum effectus describunt Onuphrius Panvinius, Joseph Maria Suaresius Episcopus Vasionensis, Augustinus Valerius Cardinalis, & Episcopus Veronensis, Theophilus Raynaudus, & Andreas Fusius in carmine, quod Urbani V. nomine circumfertur, cujus meminit Sixtus V., ut supra, quodque cultius reddidit Guillelmus Estius.

13. 14 Porro in Sacrificio Missæ distinguitur opus operantis ab opere operato; quocirca, juxta doctrinam D. Thomæ (*a*), fructuosior est Missa boni, quam mali Sacerdotis. Hoc ipsum locum habet in cereis Agnis, cum plus virtutis illis inesse dicatur, si ab optimo, quam si a bono Pontifice benedicantur, uti de benedictis a S. Pio V. ex Gabutio explicat Theophilus Raynaudus. Quamobrem admiranda illa, quæ virtute Agnorum cereorum, quos S. Pius benedixerat, contigisse narrantur (cujusmodi est, quod refert Card. Valerius supra laudatus, qui Athesim totam Veronam inundantem, immisso uno ex iis Agnis coercuit) non modo virtuti Agni, sed intercessioni ejusdem S. Pontificis communi calculo Fideles adscripserunt, uti animadvertit Augustinus Oldoinus, & ante ipsum Gabutius.

a 3. part. q. 82. art. 6.

15 His fundamentis innixus idem Benedictus tunc Advocatus ostendit, miraculum controversum non cerei Agni virtuti, sed intercessioni S. Pii adscribendum esse. Jam enim approbatæ fuerant heroicæ virtutes; alia miracula ante Beatificationem admissa; & in eo, de quo disputabatur, invocatio non deerat. Addidit, mira quædam, utilia, & gratias, non vera miracula inter virtutes cereorum Agnorum recenseri, cum tamen Christus *Joan.* 14. Sanctis suis promiserit patrationem miraculorum, etiam majorum illis, quæ ipse patraverat, de qua re legi potest S. Augustinus (*b*). Omnia hæc, & miraculum ipsum pro Canonizatione admisit sacra Congregatio, approbante Clemente XI, licet sanatio subitanea contigisset, applicato mulieri ægrotanti cereo Agno, quem S. Pius benedixerat: & eo magis, quod exemplum præcesserat, cum in causa S. Cajetani admissum fuisset miraculum, quod contigit applicato cereo Agno, in quo Reliquiæ ejusdem Sancti contineri dicebantur. Cæterum cereos Agnos a S. Pio benedictos pluribus extollit Julius Poggianus in suis epistolis, quæ in bibliotheca Vaticana asservantur.

b tract. 71. in Joann. col. 687. to. 3. part. 2.

16 Occasione petitæ Canonizationis septem Beatorum Fundatorum Ordinis Servorum B. M. Virginis magna exarsit controversia, an miracula ad eorum omnium invocationem edita,

ita omnium intercessioni essent tribuenda, ut in eorum gratiam omnes canonizarentur. Albertus Cavalchinus tunc Fidei Promotor, & nunc S. R. E. Cardinalis opposuit, hanc in causis Confessorum esse inauditam, periculosam, adeoque cavendam methodum. Confessorum, inquam, nam in causis Martyrum exemplum praecesserat, idest in causa Martyrum Gorcomiensium iisdem circumstantiis defunctorum, & hi quidem omnes, positis miraculis omnium simul invocationem consecutis, Beatificati fuerunt, sed addidit, a causis Martyrum non valere illationem ad causas Confessorum. In primis enim sola mors, ejusque causa spectatur, quae sicuti eadem fuit in omnibus, ita miracula omnium simul invocationem consecuta, omnibus adscribi, omniumque Beatificationi, & Canonizationi prodesse possunt. Quod non potest admitti in causis Confessorum, in quibus tota vita perpenditur, & quorum dispar fuit vitae exitus. Dixit esse periculosam, cum contingere possit, ut inter plures, qui simul invocantur, aliquis Deo acceptus non sit, & tamen miraculum Deus operetur ad ostendendam sanctitatem aliorum, qui ei accepti essent, adeoque ex concessione miraculi non infertur, omnes fuisse Deo acceptos.

17 His ingeniosissime respondit Joannes Ascevolinus Consistorialis Advocatus, probans, casum novum non esse; novus enim esset (ait ipse) si proposita in Congregatione simili causa, similia miracula rejecta fuissent; secus, quando haec septem Confessorum causa prima est, quae proponitur. Subdit, nullum in hoc esse discrimen inter causas Martyrum, & causas Confessorum: sicuti enim miracula ad communem plurium Martyrum invocationem patrata ostendunt, horum omnium mortem fuisse Deo acceptam; ita patrata ad communem plurium Confessorum invocationem patefaciunt, eos coram Deo sanctos esse; cum miracula certum praebeant sanctitatis indicium, & quaestio sit de pluribus aequaliter beatificatis. Alia multa legi possunt in ejus *scriptura typis impressa*; sed nullum adhuc prodiit a sacra Congregatione responsum.

18 Benedicto XIV. ad summum Pontificatum assumpto, eadem causa quoad ejusmodi miracula coram ipso proposita fuit in Congregatione ordinaria rituum. Cardinales Congregationis in varias abiere sententias. At Pontifex advertens, eorumdem Beatorum virtutes non fuisse sufficienter discussas, nec posse agi de miraculis, nisi praecesserit approbatio virtutum, etiamsi sermo sit de aequipollenter beatificatis, decretum fuit, assentientibus omnibus, ut singulorum virtutes in gradu heroico referrentur: *& quatenus favorabilis edatur resolutio ...., proponatur dubium super miraculis*.

19 Post haec laudatus Pontifex nonnulla hic inserere voluit, tum ad explicanda ea, quae *n*.7. dicta sunt, tum ut eorum possit haberi ratio, si dubium rursus proponatur. Primum est, in more positum esse, ut plurimorum simul nedum Martyrum, sed etiam Confessorum festa, Officium, & Missa celebrentur, ut constat ex Martyrologio, & Breviario Rom., adeoque laudabilem esse plurium, immo omnium simul Sanctorum invocationem, ut eruitur ex institutione festi omnium Sanctorum, quam *propter faciliorem orationum nostrarum impetrationem* factam fuisse, ait Durandus.

20 Secundum, si sermo sit de Sanctis jam canonizatis, quorum plures simul invocentur, miraculum inde secutum omnibus invocatis, juxta Cardinalem de Lauraea, tribuendum est, nisi circumstantiae aliud exigant. Narrat Gocelinus Monachus apud Bollandianos (*a*), quemdam claudum accessisse ad festum translationis Reliquiarum S. Augustini primi Archiepiscopi Cantuariensis, fusisque precibus prope sepulcrum, & altare S. Hadriani Abbatis fanum surrexisse: idcirco controversia invaluit, utri miraculum esset adscri-

a c.6. n.40. pag.423. ap. Bolland. ad diem 26. Maii to.6.

adscribendum; at ipse utrique adjudicat. Idipsum statuit de alio miraculo visus a quodam Equite recuperati invocato eodem S. Augustino, tactoque feretro, quo ossa S. Melliti vehebantur.

21 Tertium est, prædictam regulam suos habere fines. Si enim ex circumstantiis miraculum uni ex pluribus Sanctis invocatis tribuendum videatur, uni profecto, non aliis erit adscribendum, ut ait Card. de Lauræa supra laudatus. Et ipse quidem nonnulla affert harum circumstantiarum exempla, quibus alia addi possunt, ut siquis plures Sanctos successive invocet, ultimo ex invocatis adjudicandum est, quod, primis invocatis, non obtinuit. Idcirco in historia S. Petri Episcopi Tarantasiæ apud Bollandianos (*a*) miraculum repentinæ sanationis eidem Sancto tribuitur, non S. Thomæ Cantuariensi, ad quem æger antea frustra confugerat. Similia legere est in vita S. Roberti Abbatis Casædei in Gallia, & in Actis S. Erconvvaldi Episcopi Londinensis apud eosdem Bolland. (*b*).

a to. 2. Maii n. 14. pag. 342.

b ad diem 30. April. to. 3. n. 22. pag. 785.

22 Quartum est, invocatis duobus, puta uno Sancto canonizato, altero Servo Dei nec beatificato, nec canonizato, miraculum non videtur utrique tribuendum, sicuti tribueretur, si ambo essent canonizati, nisi circumstantiæ innuerent Servo Dei esse deferendum, juxta ea, quæ num. præcedenti diximus.

23. 24 Quintum tandem est, materiam ex prædictis dici posse aliquo modo explicatam, non tamen dubium de miraculis septem Fundatorum satis discussum, ac multo minus resolutum. Agitur de *æquipollenter* beatificatis, simul invocatis, nec ulla est circumstantia, quæ insinuet, ad unum potius, quam ad alios miraculum referendum esse: omnes sunt apud Deum intercessores; durum est nulli deferre; idcirco omnibus est adscribendum. Idque probat exemplum superius adductum plurium Martyrum simul invocatorum. Nec quidquam probare videntur, qui dicunt, miracula in Martyrum causis ob majorem dumtaxat securitatem, in causis vero Confessorum ex necessitate requiri; cum ratio, ob quam miraculum omnibus Martyribus adscribitur, stet in conjuncta omnium invocatione: & hæc etiam in Confessoribus adesse dicitur. Nec quidquam obest asserere, pluribus Beatis invocatis, tuto sciri non posse, quis eorum sit, cujus meritis Deus ad patrandum miraculum movetur: hoc enim neque certo sciri potest, quando plures simul Sancti, vel unus dumtaxat Sanctus, aut Beatus invocatur, licet pie credendum sit, in utroque casu Deum ad invocatorum intercessionem patrasse miraculum. Incomprehensibilia sunt judicia ejus. Aliquando a nullo rogatus miracula facit. Interdum ob peccata eorum, pro quibus oratur, ne Sanctos quidem ipsos vult exaudire, ut dicitur *Jerem.* 15., & *Ezechiel.* 14. Nonnumquam unius dumtaxat viri probi orationibus indulget; interdum duorum, vel trium Servorum simul orantium preces exaudit, ut ex sacris Scriptnris pariter desumitur.

25 Omnia hæc attendenda sunt, antequam consilium præstetur super dubio proposito in causa Beatorum septem Fundatorum Ordinis B. M. Virginis. Et quatenus miracula omnibus attribuantur, inquirendum superest, an, habita ratione prædictorum quoad Canonizationem, opus sit, ut pro eadem impetranda numerus augeatur. In hac quippe causa virtutes approbandæ erunt probationibus subsidiariis. Cumque in similibus juxta præsentem praxim quatuor miracula pro Canonizatione peragenda requirantur; & aliunde nullum in causis Confessorum adsit exemplum miraculi, quod eorum pluribus simul invocatis adscriptum fuerit, quoad Beatificationem, & Canonizationem obtinendam; &, quod præcipuum est, piæ fraudes imposterum ex hac nova praxi timeri possint; idcirco examinandum erit, an hæc nova facilitas admittendi pro plurium Con-

Confessorum Canonizatione quatuor miracula ad conjunctam omnium invocationem patrata minui possit, aucto numero miraculorum.

26.27 Quæres, an citra Servi Dei, vel Beati invocationem probari possit, aliqua miracula a Deo patrata esse ad ostendendam eorumdem sanctitatem, eademque attendenda sint in judicio Beatificationis, & Canonizationis? affirmando respondetur. Hujusmodi sunt incorruptio, & odor cadaverum Servorum Dei, si adsint requisita, alibi memoranda, quæ incorruptionem, & odorem miracula esse comprobent. His accensendum est illud, quod de S. Martino narrat Sulpitius Severus (a), nempe super illius caput sacra facientis globum igneum apparuisse: & illud, quod refert S. Hieronymus (b), duos scilicet leones S. Paulo Eremitæ defuncto adstitisse, ac, S. Antonio Abbate spectante, humum ad defuncti cadaver sepeliendum effodisse; post hæc manus, & pedes S. Antonii humiliter lingentes, eodem annuente, abiisse. Huc quoque spectant pœnæ illatæ iis, qui beatos viros contempserunt, vel injuria affecerunt; uti cum Dominus Mariam contra Moysen locutam lepra percussit (c), & similia, quæ in sacris historiis leguntur. Porro omnia hæc, utique miracula, nemine invocante contigerunt; circumstantiæ tamen satis, superque innuunt, ea a Deo patrata fuisse ad ostendendam Servorum suorum sanctitatem. Idem dicendum est de miraculis, quæ Servi Dei, vel Beati, aut Sancti operantur ex potestate, quin ulla præcesserit oratio, ut late exponitur in vita S. Benedicti; & ut ostendit Philippus a S. Paulo: miracula enim ab ipsis aliquando patrantur ex potestate, interdum ex oratione.

(a) In ejus vita dialog. 2. n. 2. pag. 100. oper. to. 1.

(b) In vita S. Pauli Eremitæ n. 16. col. 12. to. 2.

(c) Numer. c. 12.

28 Joannes le Clerc heterodoxus ad rationem miraculi exigit, ut non solum sit ultra cursum ordinarium naturæ, hujusque vires excedat, sed etiam, ut fuerit præcognitum ab eo, pro cujus commodo a Deo fit, vel saltem ut contingat eo temporis momento, quo indiget miraculo. Quare quod Alexander Magnus cum suo exercitu feliciter prope montem transierit eo momento, quo mutatis ventis æstus marinus cessaverat, ac tutum iter reliquerat: quod ejus cadaver aliquot diebus incorruptum permanserit; neutrum tamen, quatenus vires naturæ excedat, miraculo adscribi posse, ait, cum neutrum Alexander prævideiit, & alterum ei non profuerit. Subdit, vera prorsus fuisse Christi miracula, utpote non solum vires naturæ excedentia, sed etiam ab eodem prædicta, nec posse ejus Resurrectionem naturæ viribus adscribi, cum pluries ab eo prænunciata fuisset.

29 Hic discursus continet bona mixta malis, & mala bonis. Bonum est, quod dicitur, miraculum esse debere ultra cursum, & supra vires naturæ: necnon Resurrectionem Christi admirandam fuisse, cum fuerit prædicta. Item libenter admittimus, nec transitum Alexandri, nec incorruptionem cadaveris ejusdem miraculo adscribi posse, cum in primo nil supra vires naturæ contigerit, & simplex incorruptio ex alibi dicendis non sit miraculosa. Sed malum est, quod heterodoxus addit, hæc a miraculis idcirco excludenda esse, quia non fuerunt ab Alexandro prædicta, & alterum ei non profuit. Item malum, quod innuit de Christi Resurrectione, quam idcirco videtur miraculo adscribere, quod fuerit ab eodem prædicta. Ejusmodi quippe fuisset, licet nulla præcessisset prædictio; cum hæc miraculum dumtaxat reddat illustrius. Concludendum itaque est, pro miraculis habenda esse ea omnia, quæ superant vires naturæ, etiamsi non fuerint prædicta, & in judicio Beatificationis, & Canonizationis alicujus Servi Dei, vel Beati admittenda esse miracula sine ejus invocatione edita, dummodo ex circumstantiis deprehendatur, a Deo facta fuisse pro illius sanctitate manifestanda.

CA-

CAPUT VI.

De Miraculorum numero, & qualitate in causis Beatificationis, & Canonizationis requisita.

1 DE hoc miraculorum numero satis egimus in libris praecedentibus, & constat ex decreto edito a Benedicto XIV. in causa Ven. Servae Dei Joannae Franciscae Fremiot de Chantal, in quo *ad ejus Beatificationem non ante deveniendum esse censuit, quam miracula omnino quatuor probentur ex testibus de visu, atque approbentur: Cum virtutes ex testibus de auditu fuerint probatae*. Ideoque superfluum est quidquam de numero praedicto addere, nisi quod nonnulla hic advertenda sunt, quae aliqua explicatione indigent.

2. 3 Narrat Ceparius, multa in praeteritis Canonizationibus discussa, & approbata a Rotae Auditoribus fuisse miracula, ut colligere est ex Canonizationibus SS. Didaci, Raymundi, Caroli Borromaei, Ignatii, & aliorum; necnon ex historiis SS. Francisci, & Dominici. Addit legendos esse de hac re SS. Basilium (*a*), Gregorium Nazianzenum (*b*), Chrysostomum (*c*), aliosque Patres, & Historicos de Sanctis differentes. Philippus Maria vero a S. Paulo olim Congregationis rituum Consultor in ea est sententia, ut pro Canonizatione privati hominis, qui propriae perfectioni intentus fuerit, plura, & evidentiora miracula necessaria sint; pauciora autem, ac minus excellentia pro Canonizatione eorum, qui a Deo ordinati fuissent ad publicum Christianitatis bonum, ac opera arduissima, magnifica, & in summum Dei honorem, ac proximorum utilitatem executi fuissent; idcirco ait, nullam in bulla Canoniz. S. Bernardi fieri miraculorum mentionem, utpote quem operum magnitudo populis Christianis satis commendabilem, & admirabilem redderet.

a orat. in Manetem & Julittam Martyr.

b orat. in S. Cyprianum.

c in libr. contra Gentiles de reliq. S. Babylae Martyr.

4 At quidquid sit, an omnia miracula, quae a Rotae Auditoribus approbata refert Ceparius, fuerint etiam admissa a Congregatione rituum, & a summo Pontifice: hic quaeritur, quot miracula necessario requirantur ad obtinendam Beatificationem, & Canonizationem: cumque ex alibi dictis hic numerus jam statutus sit, & innitatur praxi sacrae Congregationis, Pontificiisque decretis, his omnino adhaerendum est, quin aliquid contra alibi dicta inferri possit ex Ceparii dictis. Nec admittenda videtur assertio Philippi Mariae a S. Paulo. In omnibus enim causis aequale proponitur dubium, *An constet de virtutibus heroicis, seu de Martyrio, & causa Martyrii; & an constet de miraculis*; hisque omnibus approbandis clarissimae requiruntur probationes, & opus est, ut virtutes ad gradum heroicum pervenerint. Non igitur subsistit, in una causa plura, & evidentiora miracula exigi, in alia pauciora, ac minus evidentia. Quod additur, in bulla Canoniz. S. Bernardi non referri miracula, nil suffragatur, cum aliud sit, miracula juxta illorum temporum morem ibi non fuisse exposita; aliud, non fuisse patrata, nec in judicio Canonizationis perspecta. Enim vero vita S. Bernardi a Gaufrido scripta ingentibus miraculis referta est. Nonnulla describuntur in aliis monumentis. Porro inverisimile admodum est, eorum nullam habitam fuisse rationem in eo judicio, in quo etiam tunc virtutes, & miracula exquiri consueverant.

5 Quod vero ad qualitatem attinet miraculorum, jam alibi contra Castellinum, quem sequitur Pignatellus, dictum est, sufficere pro Beatificatione, & Canonizatione miracula tertii generis, quod etiam ostendit Philippus Maria a S. Paulo.

6 Major difficultas est, an in judicio Beatificationis, & Canonizationis admitti possint miracula, quae excedunt tantum naturae visibilis, & corporeae virtutem, non vero virtutem natu-

naturalem naturæ invisibilis, & incorporeæ, puta Angeli, præsertim boni. Nam ex una parte in judicio tam gravi non videntur admittenda nisi miracula excedentia vires totius naturæ creatæ; aliunde vero difficulter dignosci potest, an miraculum, quod eidem judicio subjicitur, excedat vires naturales Angeli boni. *Boni*, inquam; nam quod attinet ad Angelum malum, utcumque hic juxta D. Thomam (*a*), Cardinalem de Lauræa, & Pignatellum plura virtute sua naturali facere possit; attamen ea, quæ alibi diximus de signis, quibus vera miracula a falsis discernuntur, & de potestate Dæmonis a Deo coercita, ac de immunitate ab errore in caussis Beatificationis, & Canonizationis, satis a re præsenti quamcumque illius virtutem naturalem, & insidias excludunt. Præterquamquod si Divinæ providentiæ est non permittere, ut ille virtute sua naturali abutatur ad pervertendum naturalem universi ordinem, vel politicam humani generis gubernationem; multo magis illius est non permittere hunc abusum ad religionem, vel sanctitatem falsam per miracula confirmandam. Nec desunt regulæ, quibus dignoscatur, an opus Dæmonis in mirabilia, quæ examinantur, irrepserit. Legi potest Putignanus, qui animadvertens, ebullitionem sanguinis S. Januarii non excedere vires naturales Angelorum malorum, *nullatenus tamen*, ait, *Deus pateretur, ut quod ad cultus sui propagationem, ad Ecclesiæ ornamentum, ad augendam Christifidelium pietatem &c. conferre maxime potest, referri par sit ad Dæmonum imposturas*.

a qu. 6. de Mirac. seu de potentia art. 3. in corp.

7 Difficultas itaque reducitur ad Angelos bonos: utque res explicetur exemplis, ponamus, ad Servi Dei invocationem contigisse subitaneam sanationem a magna febri, vel paralysi, aut ignem de cælo descendisse, quæ dicuntur miracula tertii generis: item, unam substantiam in aliam conversam fuisse, vel multiplicatam, quæ sunt miracula altioris generis. Hæc contingere possunt vel per excessum virtutis totius naturæ creatæ tum invisibilis, & incorporeæ, tum visibilis, & corporeæ; vel per excessum solius naturæ visibilis, & corporeæ. Primo modo contingunt, si sanatio fiat, frustra obnitentibus pravis naturæ humoribus, si aer absque dispositionibus naturalibus in ignem convertatur, ut explicat Suarez: item si nova materia producatur, aut quæ præerat, convertatur, ac rei multiplicandæ addatur; si una substantia in aliam mutetur; hic enim modus excedit vires cujuscumque naturæ creatæ; idcirco Diabolus, ut certior fieret, an Christus esset Filius Dei, similem mutationem illi suasit *Matth. 4. Dic ut lapides isti panes fiant*, veluti advertunt Porrecta, & Card. Toletus. Secundo modo eveniunt, si e corporibus infirmorum occulte, ac uno veluti instanti peccans materia per motum localem subtrahatur; si particulæ ignis celerrime collectæ magna vi in terras dejiciantur; si subtracta una substantia, alia invisibiliter aliunde deportata substituatur: hæc quippe vires naturales Angeli excedere non videntur. Quocirca si in supradicto judicio admittenda sint dumtaxat miracula excedentia vires cujuscumque naturæ creatæ, excludenda erunt, quæ recensuimus, & similia, cum scire non possimus, quomodo contigerint, ac solum locus erit miraculis suscitationis mortuorum, & similibus, sed nullis fere sanationibus. Utcumque enim sit, utrum Angeli vi ab intellectu, & voluntate distincta, an per intellectum, & voluntatem corpora loco moveant; hoc certum est, eos posse mira celeritate illa movere, quod satis est pro morali *instantaneitate*, quæ sufficit in prodigiosis sanationibus, in judicio Canonizationis admittendis.

8 Hæc difficultas non urget in miraculis Christi de conversione aquæ in vinum, ac de multiplicatione panis, & piscium. Ipse enim miracula operabatur, ut suaderet Judæis, se Filium Dei esse; cumque juxta D. Thomam (*b*) ejus

b 3 part. q. 43. ar. 4.

ejus Divinitas sufficienter ex miraculis demonstrata sit; aliaque miracula juxta Suarez, & Horantium evidentia, & indubitata edidisset virtute Divina, adeoque excedente vires cujuscumque naturæ creatæ, inferri licet, omnia eadem virtute ab eo facta fuisse; quod rei nostræ applicari nequit, in qua utplurimum agitur de miraculis, quæ vel uno, vel altero ex prædictis modis fieri potuerunt.

9 Arauxo, postquam admisit triplicem superius expositum miraculorum gradum (quæ scilicet superant facultatem totius naturæ vel ex parte rei factæ, vel ex parte actionis, vel ex parte modi) subdit, alia inveniri prodigiosa opera, quæ vulgus miracula vocat, quod humanam industriam, & facultatem excedant. Talia sunt expulsio Dæmonum ab obsessis, odor suavissimus e corporibus in sepulcro jacentibus emissus, serenitas tempestatum, sanatio infirmorum cum apparitione personæ invocatæ, longum jejunium absque cibo, & potu, conversio peccatorum ad contactum reliquiarum. Et quia in his potest obtrudi deceptio, neque excedunt vires naturales Angeli boni, vel mali, contendit, nullam horum habendam esse rationem in judicio Beatificationis, & Canonizationis, & solum attendenda esse classica, ut vocat, miracula triplicis memorati generis.

10 Multa in hac Arauxi doctrina continentur. De nonnullis agetur infra, & sedulo examinabitur, in quibus circumstantiis expulsio Dæmonum, & alia recensita aut rejicienda sint, aut admittenda inter vera miracula. Neque enim, ut optime argumentatur Horantius, quod aliquando ex malitia, vel ignorantia aliquis error, aut deceptio in ea facta irrepserit, statim rejicienda sunt omnia; irrepserunt profecto deceptiones etiam in eas miraculorum classes, quas Arauxo admittit, nec tamen omnia miracula ad easdem pertinentia rejicienda quidem sunt; sed qualitates, & circumstantiæ perpendendæ, ut quid admittendum, quid rejiciendum sit, innotescat. At hoc ipsum dicendum est de expulsione Dæmonis, & reliquis, quæ Arauxo respuit. Addendum, quod positis debitis circumstantiis, hæc ad aliquam ex memoratis tribus classibus referenda sunt; sed de his alibi. Nunc expendendum est, an a judicio Beatificationis, & Canonizationis arcenda sint, ut contendit Arauxo, quæ ab Angelo bono naturali sua facultate fieri possunt.

11. 12 Et sane tam a *priori*, quam a *posteriori* hæc Arauxi sententia non est admittenda. A *posteriori* quidem, nam similia opera inveniuntur in sacra Scriptura, & inter miracula recensentur; tum quia passim admissa sunt in Canonizationibus a Romano Pontifice in Concilio, & extra Concilium peractis. A *priori* autem; nam si testimonium Angeli boni de sanctitate alicujus est firmissimum, & certissimum (ipse enim, utpote confirmatus in gratia, & beatus peccare nequit, peccaret vero, si testaretur alicujus sanctitatem, quam evidenter non novisset) & si idem insolitum operando approbet virtutes, vel famam sanctitatis alicujus Servi Dei; rursus si non inserviant hominibus Angeli, nisi ex imperio Dei: nec beneficia iis præstent, nisi juxta ordinem a Deo constitutum, qui variari nequit per operationes extraordinarias, nisi Deus leges a se constitutas relaxet; profecto hujusmodi operationes utique arduæ, & insolitæ, & a Deo, tamquam a causa principali, ab Angelis, tamquam ab administris procedentes, admittendæ sunt in prædicto judicio, utcumque vires naturales Angeli non excederent, ut late prosequitur Philippus Maria a S. Paulo, & explicant Auditores Rotæ in relat. causæ S. Francisci Xaverii, cum quibus consentit Suarez.

CAPUT VII.

In quo dicta in capitibus præcedentibus confirmantur doctorum virorum scriptis e Galliis ad nos delatis.

1 EXorta in Galliis quadam controversia, de qua infra pauca innuentur, nonnulla prodiere scripta theologica eruditione referta, quibus confirmantur, quæ in antecedentibus capitibus dicta sunt.

2 &c. Diximus, miraculum esse debere quid arduum, insolitum, admirandum, excedens vires naturæ, nec Dei immutabilitati repugnare. Hæc fusius tradit Theologus Gallus in quodam *discursu super miraculis* edito, docens, omnia, quæ stupenda hæc rerum universitas exhibet, tot dici posse omnipotentis Dei sapientiæ portenta; sed cum a naturali ordine, quem Creator in natura instituit, procedant, miracula proprie non esse. *Igitur*, ait, *miraculum proprie dictum eventus est, & effectus contra leges naturæ productus, & a virtute vires creaturarum superante. Est opus peculiare omnipotentiæ Dei, leges a se libere statutas, cum ei libuerit, invertentis*: ut cum præcipiente Josue sol stetit, & ad vocem Christi Lazarus e sinu mortis exivit. Tum addit, de veritate miraculi non esse dubitandum, si ratio ipsa, si viri sapientia, & intelligentia conspicui, ac circumstantiæ in veritatem concurrant: & tunc quidem stultum, & impium esse illos effectus ad causas naturales referre. Post hæc acriter refellit eos, qui miraculum immutabilitati Divinæ repugnare contendunt, ostendens, Deum, dum leges naturales condidit, in bonitate sua titulos se reperturum prævidisse, *ob quos Servorum suorum intuitu cursum earum interdum aut suspenderet, aut immutaret*.

5 &c. Diximus miraculorum donum non fuisse restrictum ad tempora Apostolorum, sed permansisse, & adhuc permanere in Ecclesia: Hæreticos sæpe in comprobationem sui erroris tentasse miracula edere, sed frustra. Hoc sapientissime insinuavit Archiepiscopus Parisiensis in suis *edictis*, quibus vitam, & asserta miracula cujusdam Diaconi Parisii, de quo infra, condemnavit, necnon Episcopus Massiliensis in suis *Admonitionibus* ad Clerum, & populum: & latius prosecutus est laudatus Theologus, ostendens, Ecclesiam Catholicam miraculis jugiter coruscasse. Id solide repetit ex testimonio SS. Irenæi, Cypriani, Hilarii, Hieronymi, Ambrosii, & Augustini, quorum singuli miracula suis sæculis ad memorias Martyrum edita fuisse diserte tradiderunt. *Pro sequentibus sæculis*, inquit, *omnium Historicorum testimonium habemus*; tum animadvertit, tam nota fuisse miracula, quæ ad monumenta Martini, Hilarii, aliorumque Ecclesiæ Gallicanæ Sanctorum fieri consueverant, ut S. Nicetius Trevirensis illa, tamquam firmissimum Catholicæ Fidei probationem, Alboino Longobardorum Regi proposuerit: addit ex Gregorio Turonensi (*a*), Theudemirum Suevorum, & Reccaredum Gothorum Reges simili miraculorum probatione convictos, ejurata Arianorum impietate, ad Fidem Catholicam remeasse (*b*). Pro sæculis posterioribus profert exempla miraculorum SS. Bernardi, Vincentii Ferrerii, & Francisci Xaverii, atque ut ab aliis recensendis abstineat, ad demonstrandam doni miraculorum in Ecclesia perpetuitatem animadvertit, nullum præteriisse sæculum, in quo aliquem Sanctum Ecclesia non canonizet: neminem vero tali honore afficit, nisi prius de quibusdam miraculis ejus intercessione editis palam, & summa fide constiterit. Quod attinet ad Hæreticos, observat, eos omnibus temporibus Ecclesiæ Catholicæ invidentes, quamplurimis miraculis divulgandis operam, studiumque navasse: Dæmones idcirco in auxilium advocasse, & omnes,

a lib. 1. de Miraculis Sancti Martini c. 11.

b l. 9. c. 15.

omnes, quos potuerunt, dolos, & fallacias, ut minus cautis illuderent, adhibuisse. Id de primis Hæreticis Simonis Magi, Carpocratisque Sectariis testatur S.Irenæus; de Donatistis S.Augustinus (*a*), addens, eos vel falli, vel fallere. Et sane Episcopus quidam Arianus apud Gregorium Turonensem (*b*), ut Leovigildo Regi miracula ab Arianis poscenti satisfaceret, mendicum Arianum pecunia allexit, ut cæcum se simularet; quo facto, cum coram Rege, ipsum secundum fidem suam, ementito miraculo, illuminare ostentaret, revera excæcavit, adeout infelix homo, antea fictus, inde verus cæcus acerbissimis doloribus cruciatus, ad detegendam fallaciam compulsus fuerit. Concludit laudatus Auctor, Sectam, & hæresim, quam Deus infallibili Ecclesiæ judicio damnavisset, non posse ab eodem Deo, qui solus miraculorum est auctor, & fidelis, miraculo comprobari: idcirco omnia, quæ ab Hæreticis perpetrata miracula in hæreseos favorem narrantur, præstigias, aut deceptiones fuisse.

a tract. 13. in Joann.

b lib. de gloria Confessor. c. 13.

8 &c. Diximus, majus miraculum esse, quod superat vires totius naturæ creatæ; minus vero, quod excedit vires solum naturæ visibilis, & corporeæ; hoc tamen esse verum miraculum, & in judicio Beatificationis, & Canonizationis admittendum, utpote a Deo procedens, qui Angelis bonis mandat, ut in sui gloriam, hominumque utilitatem aliqua faciant, quæ naturalem ipsorum virtutem non excedunt, licet superent vires naturæ corporeæ. Utriusque generis miraculorum mentio fit in *Pastorali Instructione* Archiepiscopi Senonensis *Parisiis edita ann.*1734., & Auctor Theologicarum epistolarum *errorem maximum* appellat, *in sanctis Angelis potestatem amplissimam inficiari*, quam adeo clare sacræ litteræ exprimunt, ut *Psal.*102. *Omnes Angeli ejus potentes virtute*. Tum ab ipsa naturæ nobilitate, a magnificis titulis Dominationum, Virtutum, & Potestatum, ab intelligentiæ perspicacia, & ab ipsa spiritus corpore destituti natura eamdem repetit, hisque perspicuum esse, ait, *virtutem naturalem Angelorum multis edendis prodigiis haud imparem esse*. Profecto admirandas illas Angelorum apparitiones, quæ in sacris Scripturis Agar, Josue, Gedeoni, parentibus Samsonis, aliisque pluribus factæ narrantur: item sodomitas cæcitate percussos, septuaginta quinque mille viros peste consumptos fuisse, & similia, quæ pariter in sacris Scripturis leguntur, omnia hæc prodigia ab Angelis naturali virtute præstita fuisse, auctoritate SS. Ambrosii, & Thomæ, necnon sacrorum Interpretum Pererii, Cornelii a Lapide, aliorumque demonstrat. Tandem concludit, Angelos quæcumque, jubente Deo, faciunt, semper in ipsius gloriam, & honorem operari: adeoque dum constat, aliquod miraculum Dei jussu, licet Angelorum ministerio, patratum fuisse, semper in religionis gloriam redundare, sive supernaturali potestate, sive naturali virtute illud Angeli ediderint.

11 &c. Diximus, ex hac miraculorum distinctione nullum Christi miraculis inferri præjudicium, cum absque dubio plura patraverit totius naturæ creatæ vires excedentia. Et hanc quoque doctrinam idem Auctor amplissime exornat, ostendens, quod, etsi Christus nonnulla miracula ediderit, quæ a Spiritibus creatis edi potuissent, alia tamen patravit, quæ ejus Divinitatem reddebant perspicuam. Quod enim cæcorum oculos, surdorum aures momento aperuerit, mortuos ad vitam revocaverit, & res futuras certe, & clare prædixerit; quod in ejus ortu nova stella ad ipsum Salvatorem annuntiandum eluxerit, tenebræ Passionis ejus tempore terram operuerint, & tribus jam diebus sepultus redivivus inter vivos regnaverit, hæc ejus Divinitatem satis prodiderunt. Cumque, ut quis Divina virtute operari dicatur, satis sit, ut in quibusdam ejus operibus virtus illa eluxerit; absurdum esse conclu-

concludit, inficiari, Christum virtute Divina non esse cuncta operatum, quem constat tam multa eadem virtute edidisse.

14 &c. Diximus miracula falsa, & mali Angeli discerni a veris, & boni Angeli, efficacia, utilitate, modo, fine, persona, & occasione. Nonnulla ex his signis late explicat Auctor laudatus, ostendens, juxta doctrinam S. Bonaventuræ, Gersonis, & Medinæ, Deum miracula non operari vilia, ridicula, & inutilia: neque ab eo procedere posse prodigia indecentia, & obscæna vel in se, vel in suis effectibus: tandem a Divina sapientia alienum esse, *Deum ad significandam voluntatem, aut ad patranda miracula, delirantes homines adhibere*, aut in his insanos efficere. Et sane nullo exemplo, ait, probari potest, *Deum aliquando* ad hæc *hominibus sui non compotibus usum fuisse*. Nemo enim in antiqua, aut in nova Lege ex Dei ministris inventus est, qui, dum eventura prædiceret, aut stupenda operaretur, corporis, aut mentis perturbationem passus sit.

17 &c. Diximus, sanctitatis argumentum desumi ex miraculis post obitum, potissimum a Deo patratis, intercessione Servi Dei, qui invocatur. Porro idem Auctor, auctoritate Tertulliani (*a*), aliisque exemplis, conatur ostendere, miracula ad impiorum sepulcra sæpe edita fuisse. At, quidquid sit, num ea fuerint vera miracula, an potius falsa, certe Auctoris assertiones nostris non obstant. Numquam enim dictum est, ex his solis miraculis inferri sanctitatem, sed solum, si post discussas, approbatasque virtutes heroicas, ejusmodi quoque miracula discussa, & approbata fuerint, ut advertit alius Theologus *in discursu super miraculis*. *Pura Fides*, inquit, *& sanctitas eorum, quibus adscribuntur nova miracula, sunt ad ea credenda rationes, & incitamenta*. Scimus (ait cæcus natus, quem Christus illuminavit *Joan.9.*) quoniam Deus peccatores non audit.... *Quamobrem dum novi Sancti canonizantur, tum demum ad inquirenda miracula devenit Ecclesia, cum per diligentissimam inquisitionem eorum & Fidei puritas, & morum probitas indubitate constet*. Auctor hic, ut suadeat peccatoribus non dari gratiam miraculorum, utitur prædictis verbis cæci nati; sed S.Thomas docet (*b*), in iis, utpote a cæco nondum totaliter sapientia illuminato prolatis, contineri *falsam sententiam: nam interdum Deus peccatores audit ex sua liberalitate*. Nisi forte dicere velimus, cæcum asseruisse, Christum non esse peccatorem.

a In Apolog. c. 22. pag. 54.

b quæst. 6. de Miracul. ar. 9.

20 Reliquum est, ut pauca innuantur circa occasionem, qua laudata scripta prodierunt. Annis præteritis obiit quidam Diaconus nomine Parisius, & sepultus fuit Parisiis in cœmeterio S. Medardi. Prodiit ejus vita, cujus Auctor non dissimulat, eum fuisse infensum Constitutioni *Unigenitus*, & appellationes ad generale Concilium plures interposuisse: demum populi frequentiam ad ejus funus, & sepulcrum describit. Præterea edita sunt volumina miraculorum, & prodigiorum ejus intercessione patratorum. Consectarii supplices libellos Archiepiscopo Parisiensi exhibuerunt, ut in ea juridice inquireret, & in Acta referri juberet, allegantes, non posse impediri privatum cultum, & talem esse Parisio exhibitum: item asserta miracula, ut vera, demonstrare instituerunt. His conatibus in primis restiterunt Archiepiscopi Parisiensis, & Senonensis, aliique præclarissimi Præsules Galli. Falsitatem miraculorum demonstrarunt Medici, ac Theologi supra laudati. Potentissimum suppeditavit auxilium Rex Christianissimus, ac cœmeterium S. Medardi claudi jussit. Clemens XII. prævio consilio Congregationis Inquisitionis pluribus censuris notavit, atque proscripsit vitam Diaconi, & edictum Episcopi Antisiodorensis, quo illius quoddam miraculum approbabatur.

21 Totus rerum gestarum contextus

eo

eo collineabat, ut homo Apostolicæ Sedi refragans, schismaticus, hæreticus, impugnator Constitutionis *Unigenitus*, Jansenistarum assecla, falsis assertis miraculis solidam virtutem, & sanctitatem præseferret. Prudentissime ergo insignes Episcopi insano cultui obstiterunt. Juridicæ enim inquisitioni tunc solum locus est, cum quis pie in Domino obierit, ac vivens solida virtutum fama præfulserit; non vero, si ejus Fides, ac religio suspecta sit.

22 Quidam Montgeronus a Deistarum insania ad Jansenistarum sectam conversus hæc ementita miracula vindicare, vulgato opere, conatur. Alius de Voeux ex Protestantium cœtu solide ostendit, ea vel fuisse mendacia, vel naturaliter potuisse contingere. Hujus tamen liber pluribus hæreticis dogmatibus scatet, meritoque a sacra Congregatione Indicis proscriptus est. Intolerabile vero est, quod Auctor obtrudit, mendacium; Regulas omnes, *quæ ad examinanda miracula a Pontificibus præscribuntur ...., falsis etiam miraculis accommodari posse*.

CAPUT VIII.

De Divina mirabili sanatione a morbis, & infirmitatibus.

1. 2 TEstatur Rocca, in caussis Beatificationis, & Canonizationis sæpissime afferri miracula, quæ versantur circa sanationes a morbis, & infirmitatibus; idque confirmat Garzia de Caralaps. De hujusmodi miraculis loquitur Christus *Matth.* 10. *Infirmos curate .... leprosos mundate &c.*, & *Marc.* 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo Dæmonia ejicient &c.* Porro ut sanatio inter miracula recenseatur, opus est, ut morbus sit gravis, & curatu vel impossibilis, vel difficilis: non sit in ultima parte status, itaut paulo post declinare debeat: non fuerint adhibita medicamenta, vel adhibita non profuerint: ut sanatio sit subita, & perfecta: quin ulla notabilis evacuatio, aut crisis præcedat: nec morbus sublatus redeat. Rejes addit, sanationem esse debere non solum in corpore, sed etiam in anima. Sed juxta S. Thomam (*a*) hoc videtur fuisse proprium miraculorum Christi. *a* 3. par. qu. 44. art. 3. ad 3.

3 &c. Jam vero hæc requisita singillatim explicanda sunt. Dictum itaque est, morbum esse debere gravem, cum enim miraculum sit aliquid arduum, insolitum, & admirandum, ut sanatio talis sit, morbus quoque debet esse gravis, & curatu impossibilis, vel difficilis. Hoc sapienter notavit etiam Joannes Maria Lancisius, vir physica, & medica facultate insignis, uti ejus opera, & Litteratorum tam Italorum, quam Transalpinorum elogia in ejus vita a Joanne Maria Crescimbenio collecta testantur; qui etiam insignem bibliothecam medicam Archihospitali S. Spiritus Urbis, & patrimonium ægris in hospitali curandis testamento reliquit. Ipse, inquam, cum ageretur de miraculis S. Joannis Francisci Regis, secundum, quod proponebatur, rejiciendum esse censuit ob morbi levitatem, prout rejectum fuit. Ut vero de morbi gravitate, & curationis difficultate constet, exquirendum est Medicorum judicium, qui ex pluribus capitibus gravitatem ipsam desumere consueverunt. Cumque nonnulli eorum ad ægrotantis curam advocentur, quorum examen in processum inferitur; nonnulli a Postulatoribus eligantur, ut miraculis patrocinentur; alii a sacra Congregatione deputentur, qui, interposito juramento, quid pro veritate sentiunt, scriptis exponant, ad hos præcipue spectat rationes, & morbi causas ab aliis deductas ad trutinam revocare, sine quarum notitia tutum de morbi gravitate, curationisque difficultate judicium ferri nequit, ut idem Lancisius super septimo ejusdem Sancti miraculo testatus est, quod proinde ob illarum defectum censuit esse rejiciendum, uti rejectum fuit. Enimvero sa-

ro sacra Congregatio judicium Medicorum, quos elegit, pluris æstimat, quam aliorum, cum hi, teste Vallériola, nonnumquam hallucinentur.

6. 7 Quod ad secundum requisitum attinet, ut scilicet morbus non sit in ultima parte status, Zacchias notat, symptomata tunc esse fortiora, ob quorum sævitiem æger creditur proxime moriturus; sed succedente crisi repentinam sæpe fieri mutationem ad salutem, quæ profecto a natura procedit, licet ab imperitis miraculo adscribatur. Necessarium itaque est Medicorum judicium in hoc secundo requisito, sicuti & in tertio, nempe ut nulla medicamenta adhibita fuerint, aut profuerint. Nulla fuisse adhibita, comprobari poterit ex testibus, ex Medico, & ex Pharmacopæo, qui ægrum curarunt. Si contendatur fuisse inutilia, opus erit, ut ea dignoscantur, si enim de his non constet, inutilis erit Medicorum labor de miraculo scribentium. Profecto in causa S. Joannis Francisci Regis, miraculum quoddam, deficiente medicamentorum adhibitorum notitia, juxta Promotoris Fidei oppositiones, & Lancisii judicium, non fuit admissum.

8 Posita medicamentorum applicatione pro regula statui potest, sanationem eorum viribus, dummodo apta fuerint, & juvare potuerint, non miraculo esse adscribendam, ut monet Card. de Lauræa. Idem dicendum erit, si sanatio dubia fuerit, uti confirmat Zacchias. Miraculo contra, non viribus medicamentorum tribuenda est, si constet, medicamenta fuisse nocua, aut inutilia, quemadmodum prosequuntur Contelorius, Frances, Bordonus, Pignatellus, & Auditores Rotæ in relat. caus. S. Andreæ Corsini. Et in bulla Canoniz. S. Philippi Nerii legitur, nonnullos ægrotos remediis omnino contrariis ab eo fuisse sanatos. Cardinali quippe Baronio stomachi, & capitis debilitate laboranti imperavit, ut panem integrum cum malo citreo coram se comederet, quo facto, omnis molestia evanuit. Similia leguntur in vita SS. Martyrum Cyri, & Joannis apud Bolland. (*a*), ac de S. Barbatiano testatur B. Petrus Damiani.

9 Neque obstat miraculo cujuscumque generis, si actio aliqua naturalis, vel motus interveniat, ex se eventui efficiendo impar, veluti prosequuntur Card. de Lauræa, Pavinus, & Castellinus. Profecto Hiericuntis mœnia, obstrepentibus buccinis, populoque juxta Domini imperium vociferante, ruerunt. Elias defunctum viduæ Sareptanæ filium ad vitam revocavit, expandens se super eum. Et Christus cæci nati oculos luto sputi linivit, jussitque ablui in natatoria Siloe. Porro in his omnibus actiones naturales intervenerunt, nec tamen a miraculis abjudicari possunt, quidquid de illuminatione cæci nati senserit Vert, quem redarguit Episcopus Augustæ Suessionum. Idem statuendum videtur, si actio naturalis, aut medicamenta ad producendum effectum apta essent, sed divinitus revelarentur, ut contigit in illuminatione Tobiæ; utcumque enim felle piscis juxta Galenum, & alios cæcitas curari possit; illuminatio tamen Tobiæ fuit miraculosa, cum remedii cognitio divinitus accepta fuerit. Similia miracula intercessione S. Stephani Protomartyris patrata refert S. Augustinus (*b*): alia extant in vita S. Dominici a Theodorico de Apoldia scripta.

10. 11 Duo hic addenda videntur. Primum, medicamenta non statim censenda esse inutilia, quod inter eorum applicationem, & sanationem tempus aliquod intercesserit; prudentis enim Medici est, juxta Hippocratem, Vallesium, & Ætium a medicamentis aliquando cessare. Alterum, non esse rejiciendum miraculum, statim ac constet, Medicos, & medicamenta curationi interfuisse: nam etiam mulier Hæmorrhoissa *Marc* 5., & *Luc.* 8. *omnem substantiam suam in Medicos erogaverat, nec potuit curari*. Tetigit autem fimbriam vestimenti Christi, & statim

a ad diem. 31. Jan. to. 2. pag. 1092.

b lib. 22. de Civit. Dei c. 8. n. 14. col. 669. to. 7.

statim sanata fuit, utique per miraculum, quia Medici, & medicamenta nihil profecerant. Porro mulier hæc in urbe Paneade statuas æneas duas, Christo unam, sibi alteram, teste Eusebio (a) erexit, quæ rem posteris indicarent. Prudentia itaque addenda est medicæ experientiæ, ut tutum de hoc tertio requisito feratur judicium.

a lib.7. histor. Eccles. c.18.

12 &c. Succedit quartum requisitum, videlicet, ut sanatio sit subita, & instantanea. Abulensis docet, quædam miracula fieri in instanti, ut suscitatio mortuorum, & illuminatio cæcorum; alia *successive*, ut victoria bellica miraculo obtenta. Hoc secundum ad rem non pertinet, cum modo quæratur, an sanatio debeat in instanti contingere, ut miraculo adscribi possit. Archidiaconus, Martinus Laudensis, aliique antiquiores Canonistæ in ea videntur esse sententia, ut in miraculo subita sanatio non requiratur, uti colligitur etiam ex relatione Jacobi Simonetæ Rotæ Auditoris, & postea Cardinalis in causa S. Francisci de Paula. Et hanc sententiam sequitur Molphesius, eique adhæserunt Angelus Victorius, & Sebastianus Badus Medici. Oppositum sentiunt Rocca, Matta, Zacchias, Rosa, Pignatellus, & Rotæ Auditores in relat. caus. SS. Caroli Borromæi, Franciscæ Rom., & Raymundi. Verum hæ sententiæ conciliari possunt, asserendo cum Contelorio, Castellino, aliisque, *instantaneitatem* non requiri necessario in miraculis primi, & secundi generis, seu in miraculis tertii generis, ad quod utplurimum referuntur sanationes ab infirmitatibus. *Utplurimum*, inquam, nam aliquæ sanationes ad secundum genus pertinent, de quibus infra; idcirco pro miraculo constituendo non opus est, ut fiant in instanti. Et hujusmodi fuit sanatio filii Reguli relata *Joan.4.*, quæ utique miraculosa fuit, licet in instanti non contigerit, ut explicat Cardinalis de Lauræa. Prædictam distinctionem late propugnant idem Cardinalis, & Matthæucius olim Congregationis rituum Consultores, eamque amplexa est, & amplectitur eadem sacra Congregatio; & quidem tanta religione, ut aliquando inter miracula non recensuerit sanationes, in quibus Medici, vel testes asserebant, ægrum, invocato Dei Servo, vel Beato, cœpisse melius se habere, inde perfectam sanitatem consecutum fuisse: hic enim loquendi modus subitam excludit sanationem, adeoque gratiam potius significat. Similia verba reperiuntur quidem in quibusdam bullis Canoniz., ut in illis SS. Thomæ de Aquino, & Ignatii, dum nonnulla miracula recensentur; sed quidquid sit, utrum sanationes, quæ ibi referuntur, fuerint miracula tertii, an secundi generis, & an decretum Canonizationis illis fuerit innixum; vis consistit in hoc, quod sanationes sub ejusmodi verbis expositæ ad Beatificationem, & Canonizationem obtinendam nequeunt ex defectu *instantaneitatis* adscribi miraculis, nisi probetur, miraculum esse secundi generis, aut *meliorationis* verbum usurpatum fuisse pro perfecta, & subita sanitate, ut ostensum fuit in causa S. Francisci Solani.

17 Multa alia, quæ super hoc requisito dici possent, expendentur cum de alio requisito perfectæ sanationis sermo erit. Interim adnotare fas sit, sæpe in sacra Scriptura cum iis, quæ miraculo fiunt, conjungi verba *illico*, *statim*, & similia, quæ æquivalent verbis *in continenti*, & *in instanti*, de quorum sensu quæstio est inter Doctores. Troilus Malvetius, & Card. de Lauræa docent, interdum *instantaneitatem* significare factum post triduum, aliquando post decem dies: duplex esse instans, alterum mathematicum, alterum morale; & in re præsenti explicationem *instantaneitatis* arbitrio Judicis esse relinquendam. Porro admittendum esse videtur, sufficere in sanationibus, quæ miraculo tribuuntur, *instantaneitatem* moralem; & Judicis arbitrio rem esse relinquendam, dummodo

modo ratione regatur. Judex ergo tunc solum pro subita sanatione pronuntiare poterit, cum, adhibito Peritorum consilio, cognoverit, eam tanto temporis spatio contigisse, quanto juxta naturæ vires contingere numquam potuisset, ut statuunt citati Auctores, cum quibus consentiunt Auditores Rotæ in relationibus caus. B. Hieronymi Æmiliani, ac SS. Hyacinthi, & Andreæ Corsini, eisque suffragatur doctrina S. Thomæ, & Gabrielis Vasquez. Cauti tamen sint in hoc Judices.

18 Illud quoque hic addendum est, quod, si æger post repetitam Servi Dei, vel Beati invocationem, non immediate, sed post aliquod tempus momento sanetur, hæc sanatio non poterit a miraculis excludi ob defectum *instantaneitatis*. At si post primas non exauditas preces ab invocatione desistat, & ad naturalia remedia confugiat, inde incipiat sanari, ac demum perfectam consequatur sanationem, hæc utique inter miracula non erit recensenda, ut observat Card. de Lauræa, & innuit Garzia de Caralaps. Notandum tamen est, quod si repetitis precibus, nullisque adhibitis remediis naturalibus, ægri incipiant melius se habere, ac tandem perfecte convalescant, hæ sanationes (si ex iis sint, quæ viribus naturæ obtineri potuissent, licet non momento) non sunt miraculo adscribendæ, non quod ex natura sua tales esse non possint, sed quod, deficiente *instantaneitate*, tales nobis non apparent. Benedictus XIV, dum Fidei Promotoris munere fungebatur, sæpe existimavit, similes sanationes, quæ per novendiales preces paulatim acciderunt, inter gratias potius, quam inter miracula esse numerandas.

19. 20 Jam quintum requisitum discutiendum est, videlicet, sanationem, ut miraculo adscribatur, debere esse perfectam: in quo conveniunt omnes; sed difficultas in eo vertitur, ut cognoscatur, quandonam perfecta, & non concisa dicenda sit sanatio. Contelorius, Bordonus, Castellinus, Zacchias, aliique passim perfectam vocant, cum vis morbi illico depulsa fuerit, utcumque consectaria quædam aliquandiu remanserint, etsi hæc postea vel naturæ, vel medicamentorum ope tollantur. Et hanc doctrinam passim usurpant Postulatores, & Medici respondentes animadversionibus Promotoris Fidei. Usurparunt quoque Rotæ Auditores in relationibus cauf. SS. Raymundi de Pennafort, Caroli Borromæi, Franciscæ Romanæ, & aliorum.

21. 22 Sed ut distinctius procedatur, vel agitur de ægro variis morbis laborante, vel de ægro, qui unico morbo afficitur. In primo casu, si æger ab una infirmitate in instanti, nullisque adhibitis medicamentis, liberetur, hæc sanatio erit perfecta, & miraculo adscribenda, utcumque aliæ infirmitates remaneant, vel etiam naturaliter curentur. Idque eruitur ex S. Augustino (a), qui narrat, adolescentem quemdam a Dæmone obsessum, & magna oculi læsione affectum, prius ad memoriam SS. Gervasii, & Protasii fuisse a Dæmonis obsidione liberatum, & post aliquot dies ab oculi læsione, iisdem intercessionibus, fuisse sanatum. Similia inter miracula S. Martini narrat S. Gregorius Turonensis (b). Si alter morbus simili modo postea depellatur, duplex erit miraculum. In secundo casu, nempe si æger unico morbo laboret, & hoc sublato, consequentia remaneant, quædam ex his non obstant miraculis sanationum a quibusdam morbis, ut cicatrix, sanato vulnere: alia obstant miraculis tertii, non secundi generis, ut lassitudo virium, si post alios expulsos morbos permaneat. Et hoc modo conciliantur opiniones, quæ in hoc inter se pugnare videntur.

a de Civit. Dei lib. 22. c. 8.

b lib. 2. c. 3.

23 Has distinctiones tradiderunt Card. de Lauræa, & Matthæuccius. Cumque in causa B. Joannis de Prado Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor contenderet, sanationem quamdam excluden-

cludendam esse a miraculis ob defectum momentaneæ virium recuperationis, Emmanuel Lopez, & Laneisius Medici super eadem re scribentes, vi oppositionis bene perspecta, demonstrarunt virium imbecillitatem illico cum morbo fuisse depulsam: quapropter sacra Congregatio miraculum approbavit, confirmavitque Benedictus XIII. Plura hujusmodi exempla cumulari possent, sed satis est legere ea, quæ super hac re statuit B. Raymundus de Capua in vita S. Catharinæ Senensis a Bernardo Pecci italice conscripta.

24 Quærit præterea Troilus Malvetius, an manca, & imperfecta, ideoque a miraculis arcenda sit sanatio, quæ cum dolore contingit. Affirmat ipse, eumque sequuntur Matta, & Sebast. Medic. Negant Contelorius, Castellanus, & cæteri omnes, allegantes exempla Dæmoniaci a Salvatore curati *Marc.9.*, & impressionis stigmatum in corporibus SS. Francisci, & Catharinæ Senensis, quæ non sine dolore contigerunt: quemadmodum & alia, quæ inter miracula S. Martini narrat Gregorius Turonensis (*a*). Et hanc sententiam secuti sunt Auditores Rotæ in relationibus caus. SS. Caroli Borromæi, Teresiæ, & Andreæ Corsini. Primum sæpe opposuerunt Promotores Fidei, sed sacra Congregatio posteriori adhæsit sententiæ.

a de Mirac. S. Martini l.2. c.8. & l.3. c.16.

25 Illud quoque quærit Zacchias, an manca, & idcirco minime miraculosa sit sanatio ab uno morbo, cui alter succedit: & ipse quidem affirmat, quem sequitur Pignatellus; nisi forte metastasis contingat infirmo illam per invocationem alicujus Servi Dei, vel Beati petenti, adeo ut primus morbus modo naturali recedat: uti Servæ Dei Arsiliæ Altissimæ contigisse narrat idem Zacchias, quæ cum gravissimo hæmorroidum dolore vexaretur, & a Chirurgis invisenda esset, Ven. Dei Servum Card. Bellarminum invocavit, ut dolorem in aliam sui corporis partem transmitteret, ne illi pudori subesset: inde articularibus doloribus correpta ab omni hæmorroidum molestia liberata est. Et tam Zacchias, quam Badus hanc metastasim miraculo non obesse putant ob limitatam piæ fœminæ petitionem, quæ legitur in vita ejusdem Servi Dei a PP. Fuligatto, & Bartolo scripta.

26. 27 Sextum requisitum esse diximus, ut nulla notabilis evacuatio, seu crisis præcedat cum causa. Quod igitur ad hoc attinet, Zacchias affirmat, sanationes, licet subitas, censendas esse naturales, si per insignem aliquam evacuationem, aut crisim contingant: quæ tamen juxta alios Medicos utplurimum locum habent in morbis acutis, non in chronicis; & semper in bonis, non in malis crisibus. Juxta Galenum quippe natura potest inducere sanitatem per decubitum, crisim, ac simplicem morbi solutionem, sive coctionem. Decubitus vero apud ipsum est depositio humoris peccantis a parte nobili ad ignobilem; crisis autem *repentina in morbo mutatio*. Solutio tandem est, quæ longiori tempore, & paulatim fit: & chronici morbi ii sunt, qui utplurimum cessant per coctionem, & non per crisim.

28 Docent Medici, nonnullas crises esse bonas, alias malas, plures imperfectas, quasdam perfectas. Perfectam dicunt, si sit cum omni morborum allevatione. Pro bona crisi vero notant quosdam dies, quos vocant decretorios; alios appellant indices, utpote, qui dies criticos indicant, de quibus Sennertus, quamvis aliis etiam diebus morbi per veras crises desinere possint, ut notavit Hippocrates. Et quando crisis futura est, contingit aliquod, ut Medici vocant, criticum accidens.

29. 30 Expendendum superest ultimum requisitum, ne scilicet morbus sublatus redeat, & ut loquuntur, *recidiva* contingat. Porro Pavinus in relat. caus. S. Bonaventuræ, Simoneta in relat. caus. S. Francisci de Paula, Castellinus, & alii putant, recidivum morbum non obstare miraculo, etiamsi re-

redeat paulo post sanationem. Oppositum absolute docet Gaspar a Rejes, cum quo consentire videtur Zacchias. Matta vero, & Rosa sentiunt, præcedentem sanationem miraculo adscribendam esse, si constet de nova causa morbi. Sed Card. de Lauræa docet, sanationem illam non esse ab Ecclesia miraculis accensendam, nisi constet de limitata petitione, aut aliæ circumstantiæ suadeant, sic rem divinitus se habuisse. Et sane a classe miraculorum non est excludenda sanatio filii Valentis Imperatoris, præsente S. Basilio: quamquam puer, eodem recedente, vocatisque Hæreticis, iterum ægrotaverit, & paulo post obierit; cum ex circumstantiis clarissime dignoscatur, omnia in veritatis Fidei Catholicæ testimonium divinitus contigisse. Huic assumptioni prodesset etiam illud, quod in Actis SS. Nerei, & Achillei narrat Marcellus Marci Præfecti Urbis filius, scilicet S. Petrum Apostolum interroganti Tito, cur permitteret S. Petronillam jacere paralyticam, respondisse, sic ei expedire; tum, ne impossibilis videretur ejus sanatio, jussisse, ut ipsa surgeret, & accumbentibus ministraret, quo ministerio expleto, Petronilla, eodem jubente, ad grabatum rediit. Verum notabilia fundamenta apud Baronium narrationem Marcelli valde dubiam reddunt. Alia tamen non desunt exempla in historiis Ecclesiasticis, ex quibus colligatur, morbum, qui paulo post sanationem rediit, ob circumstantias non obstare miraculo, & ex infra dicendis revocatio mortui ad vitam miraculum est, licet paulo post mors iterum sequatur.

31. 32 Sed ut proposita quæstio resolvatur, oportet, ut prius explicetur *recidiva*, & quid de illa scribant Medici, & Jurisconsulti. *Recidiva* itaque, juxta Hippocratem, & Galenum, dicitur morbus factus ex præcedentis morbi reliquiis: & apud Avicennam morbus regrediens magis, quam ab initio urget. Jam vero *recidivæ* cognitionem Medici potissimum hauriunt ex modo solutionis prioris morbi; ex ægrotantis statu medio inter primum, & sequentem morbum; ex tempore pariter intermedio; & ex ægritudinum specie, si nempe posterior morbus sit ejusdem speciei cum primo, vel ab eadem causa processerit; secus vero, si nova accesserit causa, de quibus omnibus legi potest Zacchias, qui etiam addit, ***maximam esse differentiam inter recidivam, & exacerbationes, seu accessiones quorumdam morborum***. Jurisperiti vero judicium *recidivæ* deferunt ad Judicis arbitrium, circumstantiis tamen adstrictum, ut, si æger a primo morbo perfecte non convaluerit, si modicum tempus inter unum, & alium morbum intercesserit, vel etiam si nova morbi causa succedat, nisi forte hæc primæ morbi causæ prævaleat, quemadmodum docent Abbas, Baldus, & alii, cum quibus concordat Codronchus.

33 His præmissis, & sermone coarcto ad recidivas stricte sumptas, & ad causas Beatificationis, & Canonizationis, necnon ad approbationem miraculorum in illis, in qua quidem approbatione quæstio de recidiva non habet locum, nisi prima sanatio sine crisi contigerit, ac momentaria, perfecta, & absoluta apparuerit: in re præsenti retinenda videtur opinio eorum, qui docuerunt, stricte admodum procedendum esse in similibus sanationibus inter miracula recensendis; licet enim in se, & coram Deo tales esse possint: tales tamen non apparent coram Ecclesia. Caute quoque procedendum est, si pro astruendo miraculo nova morbi causa afferatur, cum Medico multiplices hujusmodi causas in promptu habeant. Quapropter, si ad excludendam *recidivam* nova morbi causa proponatur, hæc sedulo erit discutienda. Cessabit vero omnis difficultas, si constiterit ad majorem Dei gloriam morbum revertisse, aut si æger orasset, ut ad tempus sanaretur, iterumque infirmaretur. Hisque

que cautionibus adhibitis approbatum fuit primum miraculum propositum in causa S. Joannis a Cruce.

34 Quæ in hoc capite adducta sunt, concordant cum iis, quæ describuntur in instructionibus, quas Procuratores causarum Beatificationis, & Canonizationis mittunt ad earumdem Procuratores, aut Postulatores extra Urbem degentes: necnon cum supra memoratis scriptis, quæ in Galliis prodierunt in controversia super falsis miraculis Diaconi alias memorati.

35 Ante eadem scripta, anno scilicet 1725. mira sanatio Parisiis contigit in festo Corporis Christi, qua Deus testatam voluit veritatem Catholicam de reali ejusdem Corporis præsentia sub speciebus panis. Quædam enim mulier, quæ, amisso magna ex parte sanguine ob fluxum, quo ad septennium laboraverat, nec ambulare, nec lumen sustinere poterat aliorum auxilio in viam descendit, cumque de more sanctissimum Sacramentum circumferretur, ejus opem alta voce imploravit. Ac primo quidem pedibus stetit, inde usque in templum non sine magna sanguinis effusione ambulavit: at ibi fusis ante Eucharistiam precibus sanguis cessavit, ipsa lumen sustinuit, lætaque, & sana domum rediit. Archiepiscopus Parisiensis, confecto auctoritate ordinaria processu, sententiam tulit super veritate miraculi, pro quo magna vis recte constituitur in gravitate, & longitudine morbi, & in subitanea virium recuperatione. In alia ejusdem miraculi relatione edita Parisiis ann. 1726. diluitur calumnia recidivæ a male feriatis hominibus vulgata. Quæ omnia confirmant doctrinam jam expositam de requisitis pro sanitate miraculo adscribenda.

36 Jacobus Serces, & Werenfels hæreticarum partium homines, postquam nonnulla super miraculis scripserunt, in Ecclesiam Romanam debacchantur, eam nimiæ in miraculis approbandis facilitatis insimulantes: sed si hæc, quæ in hoc capite dicta sunt, cum iis conferantur, quæ ipsi adtexunt, fatendum erit, Sedis Apostolicæ, & Episcoporum Catholicorum indaginem severiorem esse ea, quam ipsi in examine miraculorum faciendam proponunt.

CAPUT IX.

De Cæcorum illuminatione, quæ miraculo fit.

1. 2 EXpensis generatim miraculosis sanationibus, rectus ordo postulat, ut de iis singillatim differatur. Non vacat hic agere de omnibus infirmitatibus, quæ in Congregatione rituum perpenduntur, dum proponitur dubium de miraculis; res tantum erit de frequentioribus, ac de animadversionibus Promotoris Fidei, necnon de iis, quæ Medici a sacra Congregatione consulti, vel a Postulatoribus acciti scripserunt: per quæ constabit, quam temere Petrus du Moulin effutierit, hodierna Ecclesiæ Romanæ miracula reduci ad expulsionem Dæmonum, nec ullam proponi mortuorum resuscitationem, aut visus restitutionem cæco nato. Plane de sanatione cæcitatis primo loco quærimus, an, & quando accensenda sit miraculo.

3 Testantur Evangelistæ, nonnullos cæcos fuisse a Christo illuminatos, ut legitur *Matth.9., & 20., Marc.8., & 10., Luc.18., & Joan.9.* Quamquam Interpretes non consentiunt, an eadem sit historia, quæ a tribus Evangelistis Matthæo, Marco *cap.10.*, & Luca narratur. Notat vero Mercurialis, & ex ipso Jordanus, nefas esse dubitare, an hæ operationes miraculo sint tribuendæ. Et Zacchias scribit, omnes a Christo sanatos, fuisse naturaliter insanabiles. Consentiunt Paulus Vecchi, & Guillhelmus Ader.

4 Multa illuminationis cæcorum miracula referuntur in bullis Canoniz. SS. Osmundi, Francisci de Paula, Franciscæ Romanæ, & aliorum. Et admiserunt Rotæ Auditores in relationibus

cauf. SS. Ignatii, Joannis de Deo, Thomæ de Villanova, aliorumque.

5 Scribentes de Canoniz. SS. docent, verum cæcum natum, vel factum, si absque remediis, vel his inutilibus, præsertim in instanti, illuminetur, per miraculum illuminari, dummodo illuminatio per actus visionis illuminati probetur, cujusmodi sunt legere, scribere, & similia apud Bordonum. Matthæuccius vero miraculum potissimum agnoscit in illuminatione cæci nati; quod si ex alia causa facultas videndi amissa sit, illuminationem subito secutam ad invocationem Sancti refert inter miracula tertii generis. Notat Matta, naturaliter recuperari posse visum, si impeditum quidem organum, at non destructa videndi facultas fuerit. Et Pignatellus a miraculis excludit recuperationem visus paulatim succedentem ad Servi Dei invocationem: subitam vero sanationem morbi ex inspissatis, & confusis humoribus intra, & ante pupillam, Deo adscribendam esse. Zacchias fatetur, Medicos parum proficere in curandis inveteratis oculorum affectibus, & nonnullos diu obcæcatos ex aliquo accidenti repente convaluisse; cæcum natum vero illuminari esse præter, & supra vires naturæ.

6. 7 Benedictus XIV., dum Fidei Promotorem ageret, admisit, illuminationem cæci nati, dummodo cæcitas ab læso prorsus videndi organo provenerit, non ex palpebrarum adhæsione, vel ex cataracta, aut ex aliis impedimentis, quæ, testibus Zacchia, & Hieronymo Marino, per medicamenta amoveri possunt, adscribendam esse miraculo. Quod comprobavit ex historia cæci nati a Christo sanati *Joan. 9.* ubi cæcus illuminatus testatus est: *A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati*. Et S. Ambrosius apud Cornelium a Lapide (*a*): *Quod vero*, inquit, *cæcus a nativitate curaretur, non artis est, sed potestatis*. Similia docent Zacchias, & Bartholinus.

a in cap. 9. Joannis v. 1.

8 Quando vero de cæcis factis agebatur, idem Promotor examinandum proposuit, an cæcitas ab effusione aquei humoris provenerit; hic enim juxta Sennertum, Zacchiam, Verzasche, & Guillhelmum Deerham naturaliter regigni potest. Cæcitas quoque a simplici nervorum opticorum compressione, aut a retina nimis laxata, vel intensa proveniens aliquando repentina alvi profusione curatur apud Hildanum, & Alexandrum de Benedictis. Et Sennertus scribit, lacrymarum fluxum in ophthalmia valde prodesse.

9. 10 Inter cæteros oculorum morbos Amaurosis, seu Gutta Serena reperitur, cujus signa apud Plempium sunt, *visus abolitus, nulla apparente in oculis noxa*. Si cæcitas absoluta sit, fere insanabilem esse Medici affirmant: Quare Ader contendit, cæcos a Christo curatos in Galilæa, & Jericho Gutta Serena laborasse. Nihilominus cum illa sit interceptio spirituum animalium per nervos opticos ad oculum descendentium, laudatus Promotor, cum de liberatione ab ipsa ageretur, ponderandum esse ait, utrum interceptio sit a spiritibus nervos intus non irradiantibus, an a lympha in ventriculis cerebri nimium collecta, & nervos extra premente; cum prima, non secunda sit insanabilis. Hanc doctrinam hausit ex suffragio Jacobi Sinibaldi super miraculis S. Jacobi de Marchia edito, cui adhæserunt Lancisius in causa S. Joannis Francisci Regis, & Pascolus in causa septem BB. Fundatorum Ordinis Servorum B. M. V. Et ad secundam speciem referri possunt sanationes ab Amaurosi descriptæ a Stalpartio Vanderwiel.

11 Cumque Postulatores vim magnam in longa cæcitate constituerent, consuevit opponere factum Tobiæ, qui cum nota cæcitate ad quadriennium laborasset, felle piscis a filio juxta Angeli monitum allato, liberatus fuit. Quam quidem Tobiæ sanationem nonnulli inter miracula retulerunt ob Angelicam remedii revelationem. Alii vero illam a miraculis excludunt, quod ocu-

oculi Tobiæ non essent intrinsecus corrupti, nec retina, nec nervi optici, nec humores detrimentum sustinuissent, sed morbus consisteret in quodam humore extraneo, & abscessu inter albuginis lamellas concreto, quæ omnia felle piscis Callionymi naturaliter tolli potuerunt. Adeoque concludit Calmet, unumquemque posse in sensu suo abundare.

12 Sæpe demum ex Schenkio opposuit, non raro accidisse, ut nonnulli longa cæcitate repente liberarentur. Quidam enim diu obcæcatus, accepto in fronte vulnere, convaluit. Similia referunt Marcellus Donatus, & Matta. Et in quodam fragmento tabulæ marmoreæ apud Janum Gruterum legitur, quemdam cæcum ad altare Æsculapii fuisse sanatum, cujus tabulæ meminerunt etiam Daniel Clericus, & Cudvvortus heterodoxi.

13. 14 Expositis animadversionibus satisfacere conati sunt Physici & Medici, ac Jurisperiti a Postulatoribus acciti. Pascolus supra cit. probavit, nervos opticos in Gutta Serena affici, aut saltem tunicam retiformem, eosque firmius compressos vix ad suum statum redigi posse; compressionem vero ex præcedentibus ægritudinibus colligi posse: Amaurosim autem sensim obortam, licet sit levior, quam quæ repente fit, difficulter juxta Sennertum in senibus curari: at provenientem ex opticis leviter compressis, aut contractis, sicut citissime inducitur, ita facillime, ac breviter tolli, & hujusmodi fuisse cæcitates a natura, vel ab arte depulsas. Illud vero quod Æsculapio tribuitur, aut remedii naturalis ope contigit, aut confictum fuit. Januarius quoque Jannellius Medicus Urbis in causa S. Vincentii de Paulo Amaurosis gravitatem extulit tum propter adhæsum palpebrarum ad corneam, tum, juxta Hippocratem, propter venarum exsiccationem. Notandum tamen est ex Prospero Martiano, Hippocratem per venas intelligere nervos opticos, per exsiccationem vero transitum humorum obstructum.

15 Aliquando actum fuit de Ophtalmia, quæ est inflammatio oculi, vel potius tunicæ in oculo adnatæ, cum tumore, & dolore. Hic vero *diu perseverans pessimum est indicium*, inquit Carolus Musitanus. Aliquando pannus in tunica efficitur, quem Zuingherus putat tunicam ipsam *incrassatam*. Jam vero Joannes Thomasius Medicus in causa S. Agnetis de Monte Politiano pro miraculo sanationis ab Ophtalmia vim statuit in subita visus recuperatione, & in consolidatione tenuium membranarum, ac pupillæ exulceratæ. Franciscus Soldatus vero in causa B. Petri Forerii Ophtalmiam cum panno vix sanabilem censuit. Sed cum Promotor Fidei demonstrasset, recuperationem visus non fuisse subitam, nec perfectam, Lancisius miraculum reprobavit: in causa vero S. Jacobi de Marchia affirmavit, quemdam sanatum ab Ophtalmia, addito panno, non potuisse momento, nisi per miraculum sanari, præsertim nulla interveniente critica naturæ motione, nulloque a præcedentibus medicamentis habito subsidio.

16 In causa S. Andreæ Avellini Paulus Manfredus Medicus super septimo, quod proponebatur miraculo sanationis instantaneæ oculi a variolis corrosi, & consumpti ait, aqueum, crystallinum, & vitreum humores effluxisse: & quamvis aqueus regenerari possit, id tamen in reliquis non posse, nisi per absolutam Dei potentiam, contingere, ut innuunt Bartholinus, & Stalpartius, de qua re legi etiam potest epistola Josephi Pozzi Professoris Bononiensis ad Paulum Mulinelli. Porro in causa S. Aloysii Gonzagæ Angelus Victorius, aliique Medici similem sanationem, uti maximum miraculum, approbarunt.

17 Ex huc usque adductis colligi potest, quando agitur de liberatione a cæcitate, primo cæcitatem ipsam esse probandam, & ostendendum, utrum

utrum a nativitate, an post provenerit: secundo ejus durationem: tertio visus recuperationem cum suis qualitatibus: quarto a Physicis, & Peritis statuendam esse causam cæcitatis, quæcumque hæc fuerit: quinto demonstrandum esse, an visus recuperatio alicui causæ naturali citra miraculum tribui possit: demum an ea in instanti contigerit: hoc tamen non habet locum, si agatur de cæco nato habente impedimentum in organo visus, aut de cæcis factis ex defectu in partibus oculorum visioni omnino necessariis superveniente; sed in casu, in quo agatur de cæcis natis, vel factis, qui naturaliter curari potuissent: prima quippe sanatio ad miraculum secundi generis, reliquæ ad miraculum tertii generis pertinent, & ex alibi dictis *instantaneitas* requiritur in miraculis tertii, non secundi generis. Quare sacra Congregatio in causis SS. Jacobi de Marchia, & Vincentii de Paulo quasdam sanationes a cæcitate juxta Medicorum suffragia recensuit inter miracula tertii generis; rejecit vero in causis S.Agnetis, B.Petri Forerii, & aliorum, præcipue ex defectu probationum *instantaneitatis*, & perfectæ visus recuperationis, de quibus Medici non poterant ferre suffragium: si enim ex testibus, & præsertim ex Peritis, qui infirmum curarunt, causa cæcitatis deprehendi nequeat, non possunt Medici super sanatione ferre judicium, ut monuit Lancisius in causa S.Joannis Francisci Regis.

18 Prædictis de subita visus recuperatione opponi posset, quod, cum Christus *Marc.*8. expuisset in oculos cæci, hic non perfecte vidit, nisi postquam super ejus oculos Christus manum iterum imposuit. At hæc actio fuit plena mysterio, cum cæcus prius imperfecte, inde perfecte crediderit, adeoque *Augmentum Fidei augmentum promeruit sanitatis*, ut explicat Euthymius. Legi quoque possunt Cornelius a Lapide (*a*), Natalis Alexander (*b*), & Calmet (*c*).

a in cap.8. Marci.
b ibid.
c ibid.

CAPUT X.

De concessis, aut restitutis loquela Mutis, & auditu Surdis per miraculum.

1 NArrat S. Matthæus *cap.*9., Christo oblatum fuisse mutum habentem Dæmonium, & hoc expulso, mutum locutum fuisse: & *cap.*12. refert, cæcum, & mutum, qui pariter Dæmonium habebat, fuisse a Christo sanatum. S.Marcus quoque *cap.*7. scribit, surdum, & mutum adductum fuisse ad Christum, qui cum misisset digitos in auriculas ejus, & exspuendo tetigisset linguam ejusdem: *Statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguæ ejus*. Et Zacharias incredulus apud S.Lucam *cap.*1. loquelam perdidit, natoque filio recuperavit, & *cap.*11. alter mutus, a quo Christus Dæmonium ejecit, locutus esse dicitur.

2 Porro receptior opinio est, & sacro textui magis consona, mutum, de quo loquitur S. Matthæus *cap.*9., fuisse etiam surdum, non quidem a nativitate, sed a Dæmone, ut observant Cornelius a Lapide (*d*), & Natalis Alexander; neque, teste Calmet, fuisse illum, de quo loquitur S. Lucas. Alterum vero, de quo S. Matthæus *c.p.*12., non a nativitate, aut morbo, sed a Dæmone cæcum, & mutum fuisse affirmant Abulensis, & Barradius. De alio, qui sanatus dicitur *Marc.*7., adnotarunt Interpretes, eum non a nativitate, neque a Dæmone, sed ex infirmitate naturæ surdum, & mutum fuisse, non jam dumtaxat balbutientem, ut bene notarunt Calmet, & Schevchzerus. Quod vero attinet ad Zachariam, Theophylactus scribit, eum non repressisse nascentem incredulitatis, & diffidentiæ motum, ut represserat Abraham *Genes.*17., ideoque vocis, & auditus usum amisisse.

d in cap.9. v.33.

3.4 Similia miracula referuntur in bullis Canoniz. SS. Chunegundis, Vulstani

stani Episcopi, & aliorum plurium, necnon in relationibus caus. B. Hieronymi Æmiliani, B. Gregorii X., aliorumque. Et apud Bolland. (a) legitur, S. Potitum Martyrem, erutis jussu Imperatoris oculis, ac lingua amputata, psalmos cecinisse. Eusebius Cæsariensis vero narrat (b), S. Romanum antea balbutientem, incisa jussu Judicis lingua, qua Deum confessus fuerat, rectius locutum fuisse; & hoc miraculum fuse describitur etiam a S. Joanne Chrysostomo (c). Similia de aliis Martyribus testantur Victor Uticensis, & Justinianus Imperator. Alia legi possunt apud Rejes, apud Petrum a Castro, & Rolandum de Belebad. Anastasius quoque narrat, S. Leoni III. oculos ab impiis erutos fuisse, & linguam præcisam; omnia tamen, intercessione SS. Petri, & Pauli, fuisse restituta. Hujus miraculi mentio fit etiam in Martyrologio Romano, quamquam nonnulli recentiores de illius veritate dubitent; sed Pagius junior rem, prout ab Anastasio narratur, strenue defendit. Et sane hoc ipsum apertissime innuit Alcuinus *in carmine de profectione Leonis ad Carolum apud Duchesne*.

a ad diem 13. Jan.

b l. 2. de resurrect. edit. Sirmondi opusc. 12 pag. 96.

c orat. 43. & 48.

5 Nunc aliqua ex Physicis, & Medicis addenda sunt. Scholiastes Petri a Castro notat, surdos a nativitate plerumque esse mutos, vel ob conjunctionem nervi septimæ conjugationis, vel quia cum alios loquentes non audiant, nec ipsi voces exprimere possunt. Subscribunt Conimbricenses, & Rejes. Enimvero Adamus sine exercitio, aut magistro perfecte locutus est, quia perfectus est creatus, cæteri imperfecti nascuntur, ætate perficiendi. Putarunt nonnulli, innatum esse hominibus sermonem Hebraicum; sed hos redarguunt Vallesius, & Rolandus. Herodotus vero narrat, Psammeticum, vel (ut alii volunt) Boccorim Ægypti Regem duos infantes pastori commisisse educandos, sed ab invicem, & ab aliis omnino segregatos, horumque primam vocem fuisse *Beccos*, quæ apud Phrygas panem significat: hinc Regem intulisse, naturalem hominum linguam esse Phrygiam. Experimentum plerique irrident, advertentes, pueros vocem illam didicisse ex caprarum mutitione, cum nil aliud audivissent: idque de aliis referunt Rejes, & Calmet.

6 Non omnes tamen ab ortu muti etiam surdi sunt, uti de quodam puero duodenni ex Dominico Panarola observat Scholiastes Petri a Castro. Alii sine lingua naturaliter loqui dicuntur. Quidam enim apud eumdem Scholiasten, & Deerham totam linguam ex variolis corruptam exspuit, quin loquendi facultatem amiserit; & Rolandus addit eum cæteras functiones ad linguam pertinentes obiisse. Huc spectant ventriloqui, idest qui e ventre loqui videntur, quod a quodam Petro Brabantio fieri solitum fuisse narratur. At misso, Dæmonem aliquando apud Nieremberg per loca impura in hominibus locutum esse, illud vel per attractionem spiritus, vel per divisionem membranæ, quam mediastinum vocant, fieri posse explicant citatus Scholiastes, & Rolandus.

7 Antonius Maria Valsalva observat, in infante recens nato meatus auditorii parietes a substantia crassa, & subalbida tectos conspici, quæ ad tympani membranam extensa aliam ibi membranam componere videtur; & si hæc non decidat, sed firmior evadat, speciem surditatis a nativitate induci, quæ, licet difficulter, a perito tamen Chirurgo, & Anatomico sanari poterit: quod etiam de mutis a nativitate testatur Petrus a Castro. Zacchias vero contendit, hoc fieri non posse in Mutis, & Surdis ex naturali nervorum vitio.

8 Aliquando demum Muti, & Surdi loquelam, & auditum naturaliter receperunt. Hoc Maximilianus Friderici III. Imperatoris filius, ac puer Ragusæus, consumpta nimia humiditate, quæ defectum induxerat, experti sunt apud Schenkium, qui etiam ex He-

ex Herodoto refert, filium Crœsi, cum vidisset Persam irruentem in patrem, loquelam, qua ante caruerat, adeptum fuisse. Alios casus narrat Stalpartius. Et inter *miscellanea curiosa Medico-Physic. Germanic.* Michael Bernardus Valentinus refert, mulierem Giennensem per aliquot annos mutam, occasione Exomologesis locutam fuisse, quod devoto, & ferventi desiderio Auctor tribuit, & de alio Muto affirmat, quod hora tantum prima pomeridiana loqui poterat. In iisdem *miscellaneis* Textor quidam ab antiqua auris sinistræ surditate liberatus dicitur, subsecuta lateris dextri paralysi, & Guillhelmus Ader notat, posse aliquem fieri mutum ex male curato *frenuli* ulcere sub lingua, & hanc infirmitatem curari in pueris posse; non autem in viris. Item in opere, cui titulus, *Saggio delle transazioni filosofiche dall'anno* 1700. *al* 1720. quædam mulier muta, & surda a nativitate post febrem sanata dicitur.

9 Mutorum, & Surdorum sanationem Zacchias æquiparat sanationi Cæcorum. Quocirca, cum res est de recuperantibus loquelæ, & auditus usum, observanda sunt, proportione servata, omnia, quæ supra de liberatione a cæcitate dicta sunt. Adeoque probanda erit præcedens infirmitas, & perfecta, ac diuturna sanitatis recuperatio: & ponderandum, an sanatus fuerit surdus, & non mutus, vel contra; an hi defectus sint a nativitate, an postea supervenerint: & an sanitas alicui causæ naturali tribui possit. Quod si infirmitas a mala organorum conformatione provenerit, miraculum erit secundi generis, pro quo non est opus, ut sanatio subita fuerit; secus, si ex aliis impedimentis originem duxerit, cum tunc miraculum sit tertii generis. Addit Zacchias, morbum debere esse gravem, ut sanatio adscribatur miraculo, a quo proinde excludit liberationem a quadam hæsitantia in loquendo. Subdit Ader, pro statuendo miraculo observandum esse, an post sanationem alii morbi supervenerint. Jam vero in causa S. Stanislai Societ. Jesu non fuit approbatum miraculum subitæ sanationis cujusdam fœminæ a surditate contracta ex ingesto in auriculam lapillo in puerili ætate, quem lapillum post annos 27., invocato B. Stanislao, ejecit. Opposuit enim Promotor Fidei, ejectionem hanc naturaliter contingere potuisse. At in causa S. Vincentii a Paulo inter miracula tertii generis admissa fuit subita loquelæ, & virium largitio cuidam puellæ octenni a nativitate mutæ, & ad artuum inferiorum motum impotenti; cum sanatio nulli causæ naturali tribui potuerit.

CAPUT XI.

De Divina admirabili sanatione Claudorum, & aliquorum impotentium ad ambulandum, itemque Gibborum.

1. 2 IN Actis Apostolorum *cap.*3. fuse describitur miraculum, quo SS. Petrus, & Joannes claudum ad portam Speciosam Templi in nomine Christi sanarunt, de quo multa Baronius (*a*). Alia plura miracula ab Apostolis patrata fuisse, exploratum est *Act.*5., sed exacte descripta est claudi curatio, tum quia cæteris fuit illustrior, tum quia juxta Templum contigit, ubi erat turba populi, & quia, occasione accepta, Petrus concionem habuit, qua quinque millia hominum ad Christum convertit. Hic erat claudus ab utero matris annos natus supra quadraginta, adeoque naturaliter quodammodo insanabilis. Simile miraculum Lystræ patratum intercessione S. Pauli refertur *Act.*14. Quamobrem turbæ Barnabam Jovem, & Paulum Mercurium crediderunt, quas tamen ipsi increparunt clamantes, se esse mortales, & annuntiare conversionem ad Deum vivum.

(*a*) *ad ann.* 34. *n.* 256. & *seqq.*

3. 4 In bullis Canoniz. SS. Elisabethæ Sanctimonialis Tertii Ordinis Mi-

Minorum, Willhelmi Briocensis Episcopi, Stanislai Cracoviensis Episcopi, Francisci Salesii, & Francisci Xaverii inter alia miracula legitur, gressum claudis collatum fuisse. Et de hac, quæ miraculo fit, Claudorum sanatione egerunt etiam Auditores Rotæ in pluribus causarum relationibus, in relatione vero causæ S. Teresiæ inter miracula secundi generis retulerunt sanationem cujusdam pueri ita a nativitate contracti, & contorti, ut figura corporis litteram S repræsentare videretur: attenta scilicet gravitate morbi, præcedenti oratione, ac subita, perfectaque sanatione.

5. 6 Docent Physici, & Medici, corpus non posse ad vitæ commodum moveri, nisi solidis ossibus per articulos junctis firmetur. Præcipuus ex his motibus est progressivus, qui ut perfecte fiat, præter ossium soliditatem, continuitatem, & articulationem, requirit etiam apud Verheyen ligamenta, & fascias, quibus os jungatur, & firmetur; & cruris, ac pedis musculos. Præterea apud Mang. exposcit debitam proportionem in articulorum cavitatibus, in ossium consistentia, & longitudine, in *elasticitate* fibrarum, robore tendinum, tensione nervorum, *humectatione ex fluido mucilaginoso*. Modum autem, quo fit iste progressionis motus, late explicant Borell., & Verheyen.

7 &c. Ex his desumi possunt causæ claudicationis, quarum prima est impedimentum influxus spirituum, vel sanguinis, vel utrorumque ad dextrum, vel sinistrum articulum coxendicis, genu, tibiæ, pedis, ut explicat Etmuller. Secunda apud Aquapenden. est abbreviatio, vel extensio articuli. Abbreviatur articulus, disruptis tendinibus, solutis ligamentis, musculis convulsis. Extenditur, laxatis tendinibus, musculis resolutis, & præsertim crescente inter os, & os materia gypsea, aut simili. Tertia juxta Munik erit, cum os circa articulum apparet fractum, vel aliter ipsum, aut cartilagines læduntur. Quarta demum, quæ ab ipso ortu os, aut articulum, aut tendinem, aut musculos depravat.

11 Porro ardua res est, non tamen impossibilis, ut aliqua ex his claudicationibus subito naturaliter sanetur, & talis esse potest ea, quæ a prima causa pendet, dummodo in obstructione vasorum consistat, nec partes solidæ vitium antiquum contraxerint: & ab hujusmodi claudicatione *plures ira, timore, vel incendii metu perctitos* repente convaluisse refert Zacut, quem sequitur Rejes. Et Joannes Franciscus Loy ab Erisfeld, & Marcus Aurelius Severinus has sanationes in pueris interdum contingere affirmant. Schenkius vero narrat, quosdam viros grandævos claudos repentino casu sanatos fuisse. Ex quibus colligitur, naturaliter sanari posse etiam articulorum vitia, quæ a simplici luxatura pendent.

12 At neque a natura, neque ab ortu sanabiles, saltem momento, sunt claudicationes ex tendinibus, vel nervis ruptis, aut ab ossis, vel tophi excrescentia, aut ex solido læso, aut ex vitio ante nativitatem contracto provenientes. Quare si in Congregatione rituum proponatur miraculum sanationis claudi, evidenter demonstrentur oportet præcedens claudicatio, ejusque duratio, perfectus, & continuatus subsecutus incessus, necnon sanati ætas. Physicis ad consilium accitis investigandæ erunt causæ, & qualitates claudicationis, & sanationis si claudicatio fuisset insanabilis, subita sanatio celeberrimum erit miraculum, non subita miraculis secundi generis erit accensenda.

13 In causis SS. Peregrini Latiosi, & Vincentii a Paulo inter alia miracula proposita fuerunt quorumdam puerorum ad ambulandum impotentium sanationes. Sed cum Promotores Fidei contra id, quod Medici contendebant, opposuissent, eas sanationes a natura potuisse contingere, sacra Congrega-

tio ab his miraculis approbandis abstinuit. Ejusdem siquidem Consultores crediderunt, eas claudicationes manasse ab impedito spirituum, & sanguinis influxu, non a nervis, & tendinibus ruptis, aut solidis læsis. In causa quoque S. Catharinæ Bononiensis, exhibito miraculo repentinæ ad ejusdem invocationem sanationis pedis luxati, turgidi, & lividi cujusdam Monialis, Medicus pro veritate scribens putavit, ea omnia potuisse naturaliter evanescere, & huic sententiæ adhæsit sacra Congregatio. In causa vero S. Aloysii Gonzagæ Medici ab Auditoribus Rotæ consulti miraculo adscribendam esse sanationem hominis a nativitate per annos octodecim curvi, & ranarum more reptantis, cum hoc vitium, nervis tamdiu contractis, & induratis, naturaliter tolli non potuisset, multo magis cum sanatio, nullis præcedentibus medicamentis, ad solam Beati invocationem momento contigisset. Et in relatione causæ S. Francisci Xaverii iidem Auditores admiserunt miraculum sanationis pueri a claudicatione, quæ medicamentis tolli non potuerat.

14 *In Evangelio* S. Lucæ narratur, Christum, imposita manu, sanasse mulierem ab annis decem, & octo inclinatam. Ader putat, eam vel convulsam, vel simpliciter gibbosam ex luxatione vertebrarum dorsi fuisse; cumque sive convulsio, sive gibba, diuturna esset, in magnitudinem miraculi consentit.

15 Tres sunt apud Sennertum præcipuæ species gibbæ: prima, cum vertebræ ad exteriora luxantur cum tumore in dorso, & dicitur proprie *Gibba*. Secunda, cum luxantur versus anteriora, & in dorso cavitas, in pectore tumor apparet, & dicitur *recurvitas*: tertia, cum in alterutrum latus vertebræ luxantur, & dicitur *obliquatio*, ut prosequitur Zacchias.

16 In causa Canoniz. S. Joannis a S. Facundo approbatum fuit miraculum, quod etiam describitur in bull. Canoniz. Emmanuel nempe de Castello per triennium gibbosus ex spinæ dorsi ruptura, curvus, & impotens ad motum, ductus a matre ad sepulcrum Beati, liber ab incurvatione, & ad motum expeditus abiit, & illuc reductus etiam a gibbositate convaluit, permanente tamen osse elevato. Petrus Franciscus de Rubeis tunc Fidei Promotor opposuit, gibbam ex vertebrarum luxatione ortam, adeoque sanabilem fuisse, eamque cessante impotentia, perseverasse; & demum remansisse ossis elevationem, & omnia hæc miraculo obstare asseruit. At Joannes Baptista Bottinius celebris Advocatus Consistorialis pro miraculo scribens demonstravit, gibbam ex spina, & vertebra fractis ortam fuisse, eamdemque antiquam, & ob id, licet a sola luxatione proveniret, insanabilem quodammodo fuisse juxta Valasium de Taranta, Sennertum, & alios. Addidit, miraculi magnitudinem ex hoc etiam desumendam esse, quod impotentia cessaverit, perseverante gibba, a qua illa pendebat, & sic effectus, remanente causa, abierit: ossis vero elevationem ad miraculum manifestandum remansisse. Simile miraculum sanationis pueri in artubus inferioribus aridi, & a nativitate gibbi approbatum fuit in causa S. Philippi Benitii. Ex quibus Consultores sacræ Congregationis plura, ubi opus fuerit, super hujusmodi sanationibus haurire poterunt.

CAPUT XII.

De sanatione Paralyticorum, quæ miraculo fit.

1. 2 JEsus ingressus Capharnaum, & rogatus a Centurione, ejusdem puerum paralyticum curavit. Factum describit S. Matthæus *cap.*8., & fusius S. Lucas *cap.*7. Sed, an hic puer fuerit filius, an servus, an miles Centurionis, quæstio est, quam pertractat Bartholinus. Hunc Centurionem Gentilem fuisse, communior

nior est Interpretum opinio, quamvis non desunt, qui putant fuisse Proselytum. Legi potest Calmet (*a*). Major quæstio est apud Interpretes de ejus morbi qualitate. Ader in ea videtur esse sententia, ut æger non paralypsi, sed convulsione laboraret. Cornelius autem a Lapide ait (*b*), fuisse paralysim acutam cum cruciatu, & periculo vitæ. Et Bartholinus putat, convulsionem fuisse cum paralysi conjunctam. Consentit Schevchzerus concludens, morbum fuisse gravissimum, adeoque de miraculi magnitudine non esse dubitandum.

a ad c. 8. Matthæi.

b in c. 8. Matth. cit.

3 Alter Paralyticus a Christo sanatus dicitur *Matth.9.*, quem S. Marcus (*c*) narrat fuisse ad Christum per tectum a suis in grabato demissum. Hanc demissionem describunt Schevchzerus, & Bartolinus, qui etiam strenue redarguit quemdam asserentem, illum fuisse apoplecticum. Ader affirmat, paralysim fuisse gravem, & universalem cum periculo vicinæ apoplexiæ. Icones grabatorum, quibus Paralytici gestari consueverant, videri possunt apud Bosium.

c cap. 2.

4 Tertius Paralyticus apud S.Joannem (*d*) a Christo curatus est Hierosolymis ad Probaticam Piscinam post trigesimum octavum infirmitatis annum. Qui de hac Piscina plura velit, adeat Calmet (*e*). Quod vero ad hanc infirmitatem attinet, ea a Scriptura non explicatur. Sed Interpretes apud Cornelium a Lapide (*f*) communi calculo asserunt, fuisse paralysim; & Ader advertit, eam fuisse toti corpori universalem, & insanabilem, eidemque junctam fuisse atrophiam. Subscribit Bartholinus, qui etiam miraculi magnitudinem pluribus extollit. Matthæi *cap.12.* legitur: *Et ecce homo manum habens aridam*, & hæc ad vocem Christi *restituta est sanitati*. Idem miraculum narrat S. Marcus *cap.3.*, & S. Lucas in Evang. *cap.6.* Schevchzerus putat, morbum fuisse paralysim manus, & vel nullatenus curabilem, vel nonnisi per longum tempus. Quapropter si ad Christi imperium manus illico sanata est, concludit magnitudinem miraculi satis apparere.

d cap. 5.

e in c. 5. Joann.

f in c. 5. Joann. v. 5.

5. 6 Demum *in Act. Apost. c.9.* Petrus paralyticum nomine Æneam Lyddæ sanavit, quod videntes habitatores Lyddæ, & Saronæ ad Dominum conversi sunt. Et tum in pluribus Canonizationum bullis, tum in Rotæ Auditorum relationibus sanationes a paralysi inter miracula referuntur.

7 Paralysis, juxta Galenum, est motus abolitio ex nervorum, & spirituum animalium vitio: potest vero esse vehemens *intensive*, & *extensive*: *intensive* quidem, si cum motu amittatur & sensus: utroque enim amisso, graviorem vocant paralysim Bellinus, Scheneider, aliique; leviorem vero, si alteruter dumtaxat amittatur; quæ, quomodo fieri possint, explicat Marcellus Donatus. *Extensive* vehemens est, si magnam corporis partem afficiat; vehementior autem apud Rejes est, quæ crura, quam quæ brachia occupat.

8 Paralysis vehementiam auget convulsio, juxta Hippocratem, Martianum, Duret, aliosque; vel partium affectarum extenuatio, quam Græci vocant *Atrophiam*, ex qua insanabilem fere esse paralysim, censent Hippocr., Riverius, Jungken, Manget, aliique. Item ætas infirmi, & morbi diuturnitas: facilius enim apud Sennertum, & Victorium curatur in pueris, quam in senibus; &, teste Silvio, quo diuturnior est, eo difficilius curatur.

9 Hæc sunt præcipua, quæ Benedictus XIV, dum munere Promotoris Fidei fungebatur, consideranda proposuit, cum in Congregatione rituum miraculum sanationis a paralysi proponeretur. Et ex Sennerto, Etmullero, Hippocrate, & Zacchia censuit, tremorem, febrim, & sudorem esse naturalis sanationis signa.

10 Addidit, investigandam esse paralysis causam; nam si a flatibus proveniat, durat, iis manentibus, ces-

ſantibus ceſſat, teſte Hippocrate. Sæpe a *ſcorbutica* affectione contingit, & hæc paralyſis a cæteris differt, cum in hac, juxta Eugalenum, effectus non ſit continuus, ut in aliis. Item non ſemper a frigido, & viſcido humore, ſed aliquando a vaporoſa materia ad principium nervorum tranſmiſſa oritur, & hæc naturaliter ſanabilis eſt, teſte Petro Salio.

11 Exempla demum protulit eorum, qui ex improviſo timore, vel ira a paralyſi prorſus convaluerunt, eaque legi poſſunt apud Schenkium, Gregorium Horſtium, Marcellum Donatum, alioſque.

12 Porro ab hactenus adductis non receſſerunt Medici, vel a Poſtulatoribus acciti, vel a ſacra Congregatione conſulti, ut colligere eſt ex diſſertationibus Lanciſii exaratis in cauſis SS. Jacobi de Marchia, Stanislai Koſtkæ, & Joannis Franciſci Regis, & ex aliis in aliorum cauſis. Solum Paſcolus in cauſa S. Peregrini Latioſi dubitavit, an paralyſis vehementior ſit in cruribus, quam in brachiis. Et quoad febrim aſſeruerunt, eam dumtaxat prodeſſe paralyticis, quæ materiam, a qua paralyſis orta eſt, denuo exagitat, & eliminat, vel abſumit, quod vix fieri poteſt, ſi materia in ſpinali medulla lateat: inutilem vero eſſe lentam, & diuturnam, ut fuſe oſtendit Joannes Antonius Vulpius in cauſa S. Joannis a Cruce, & Marcus Angelus de Marcangelis in cauſa S. Vincentii a Paulo.

13 De ſudore autem notavit Matthæuccius, eum, ſi invocationem Servi Dei, vel Beati ſubſequatur, eſſe initium miraculi: at quia, quando aliquid naturæ tribui poteſt, non eſt ad ſupernaturalia confugiendum; Lanciſius in cauſa S. Jacobi de Marchia obſervavit, ſudorem paulatim ſubortum, & per integras hebdomadas continuatum naturaliter proficere, ſecus, ſi unica vice profluat.

14. 15 Demum quæ diximus de paralyſis cauſis, flatibus nempe, affectione *ſcorbutica*, & vaporoſa materia, in cauſa S. Pii V. a Sinibaldo, & Lanciſio confirmata fuerunt. Paucis: Medici in his cauſis vel ad favorem, vel pro veritate ſcribentes ſanationem a paralyſi miraculo adſcripſerunt, ſi paralyſis gravis, ac diuturna fuerit, neque ex cauſis provenerit aliquando ſponte recedentibus: rurſus remedia adhibita non fuerint, aut adhibita nullum præſtiterint levamen; ſed, Divino auxilio implorato, ſanatio perfecta, conſtans, & ſubita ſupervenerit. Et cohærenter ad hæc approbata fuere miracula ſanationum a paralyſi in cauſis SS. Pii V, Stanislai Koſtkæ, Joannis de Cruce, Peregrini Latioſi, Turribii, Jacobi de Marchia, Joannis Nepomuceni, Vincentii a Paulo, & Julianæ de Falconeriis.

16 Quapropter ſi in Congregatione rituum de hujuſmodi miraculis agendum ſit, advertendus eſt ſtatus præcedens morbi, ac ſtatus ſubſequens perfectæ, & momentariæ ſanationis; & quando aſſeritur, non tantum motum, ſed etiam ſenſum fuiſſe deperditum, obſervandum eſt, quomodo, quibus experimentis, quo tempore, utrum longe, an prope ſanationem, amiſſio ſenſus probata ſit. Cauſa quoque morbi Phyſicorum auxilio, ſymptomata, & medicamenta, ſi adhibita fuerint, exploranda ſunt: ac demum ponderandum, an paralyſis ex illis eſſet, quæ a natura, vel ab arte momento expelli poſſunt, & utrum ſanatio inter gratias, an inter miracula ſit recenſenda. Valeriola ſanationem cujuſdam Sacerdotis a paralyſi, quæ paulatim, adhibitis ab ipſo medicamentis, evanuit, miraculo pie adſcribit, quod certe non fuiſſet a Congregatione admiſſum, tum propter apta medicamenta adhibita, tum propter ſanationem non momento obtentam. Alia paralyſis explicatio legi poteſt apud Williſium.

17 Atrophiam ſuperius memoravimus, & ideo nonnulla de membrorum ariditate expendenda ſuperſunt. Narrant S. Matthæus, & S. Lucas (*a*), dexteram cujuſdam manum aridam a Chri- *a cap.6.*

Christo fuisse momento sanatam, quem S. Hieronymus (a) testatur fuisse cæmentarium. Ader contendit totum brachium cum manu fuisse aridum. Jeroboami quoque manus, dum super altare thus adoleret, arida facta est, &, orante Propheta, restituta (b): & similem sanationem refert S. Bernardus in vita S. Malachiæ (c): aliæ memorantur in bullis Canoniz. SS. Claræ de Assisio, Ludovici Regis Franciæ, & passim in aliis. Iam vero Zacchias notat, atrophiam esse partis alicujus consumptionem, & ariditatem, nullo amplius nutrimento fruentis, itaut dici possit vita carere: & juxta Ludovicum Mercat. ariditas est ultimus morbi gradus; ac licet ex Joanne Fort. pars arida, donec cruciatur, curari possit; curatio tamen valde difficilis est apud Donat. Anton. ab Altomari, si ariditas diu perseveret. Quare si, invocato Dei Servo, perfecta sanitas ab inveterata ariditate, nullis, aut frustra adhibitis medicamentis, succedat, de miraculo non erit dubitandum, veluti notavit Matthæuccius.

a in Matth. c. 12.

b Reg. l. 3. c. 13.

c c. 31. n. 75 oper. vol. 1.

CAPUT XIII.

De admirabili Divina sanatione Epilepticorum, & passione hysterica laborantium.

1. 2 NArrat S. Matthæus (d), lunaticum quemdam fuisse a patre adductum ad Christum, qui illum, ejecto Dæmonio, statim sanavit. Idipsum narratur apud S. Marcum (e), & apud S. Lucam (f). Origenes, S. Joannes Chrys., & S. Hieronymus nullam in hoc ægroto naturalem morbi causam agnoscunt, sed a Dæmonis fraudibus infirmitatem repetunt. Alii vero putant, illum fuisse epilepticum, qui, crescente Luna, fortioribus paroxysmis afficeretur, ut videre est apud Calmet (g), Ader, Vallesium, & Zacchiam. De miranda liberatione ab hujusmodi morbo comitiali, sive epileptico fit etiam sermo in bullis Canoniz. SS. Stanislai Episcopi, Ludovici Tolosatis, & in relationibus caus. SS. Franciscæ Romanæ, Andreæ Corsini, & passim in aliis.

d cap. 17.

e cap. 9.

f cap. 9.

g in comment. ad c. 17. Matth.

3 Græci epilepsiam vocabant morbum sacrum, vel quia putabant illum hominibus proxime a Deo immissum, ut voluit Hippocrates, vel quia partem, quæ totum corpus gubernat, & rationis Sedes est, occupat, ut voluerunt Plato, & Aristoteles, de quibus Stalpartius. Ea autem, teste Galeno, est universalis convulsio, cujus causa, præter humoris copiam, est qualitas venenata, & graviter infensa substantiæ cerebri, ut late explicant Schenckius, Bonett., Willisius, aliique anatomici.

4 At his, quæ ad Medicos proprie spectant, omissis, signa epilepsiæ evidentia sunt, si æger in quibusdam temporum mutationibus paroxysmo correptus ex improviso cadat, extra mentem rapiatur, membris distorqueatur, spumam ex ore emittat, ut notarunt Auditores Rotæ in relat. causæ S. Franciscæ Romanæ, & ex aliis Medicis late docet Zacchias, qui etiam illius gravitatem, & levitatem explicat ex symptomatum gravitate, & multitudine, & ex accessionum frequentia, & duratione, & ex iis, quæ ab accessione relinquuntur. Affectiones autem Epilepticorum ululantium, & similia edentium, aut obmutescentium, earumque causas describit Lævinus Lemnius. Legi etiam possunt Baccanellus, & Ludovicus Mercatus. Et apud Donat. Ant. ab Altomari epilepsia a convulsione distinguitur ex mentis læsione, & oris spuma.

5 Alia quoque sunt, quæ epilepsiam gravem constituunt: si enim post vigesimumquintum ætatis annum superveniat, vel sit hæreditaria, fere insanabilis est, juxta Hippocratem, & Tozzium. Non jam quod epileptici post eam ætatem aliquando vel per crisim naturalem, vel per vehemens pharmacum, vel per febrim, aut scabiem supervenientem non convaluerint, ut notat

notat Sennertus, (aut etiam per metastasim, seu commutationem in alium morbum, de qua re Horstius, & Straussius); sed quod post illam ætatem sanatio raro contingit, ut post Hippocratem advertit Vallesius.

6 *Genitura*, inquit idem Hippocrates, *est ab omnibus corporis partibus, a sanis quidem sana, a morbosis morbosa decidit*. Quapropter diathesis epileptica, teste Sennerto, a parentibus in filios propagatur, quæ adeo difficulter curatur, ut Gordonius, Riverius, & alii insanabilem esse scripserint, cujus rei exemplum memorandum refert Zacut.

7 Item cohærenter ad ea, quæ superius dicta sunt, levis erit epilepsia, si æger non cadat, aut in paroxysmo sit sui compos; quæ quidem non repugnant epilepsiæ levi, & quæ fit per consensum, uti de quodam histrione a se feliciter curato testatur Marcellus Donatus, putans eum epilepsia per consensum laborasse; & hanc oriri, ait, non a cerebro per se male affecto, sed ex malo vapore elevato vel ab una corporis parte, vel a toto: quod etiam notavit Lancisius in causa B. Hyacinthæ de Marescottis. De hac epilepsia plura legi possunt apud Schenkium.

8 His præmissis, tuto statui posse videtur, liberationem ab epilepsia inter miracula recensendam esse, si epilepsia sit gravis, sanatio autem nulli causæ naturali tribui possit, sed statim post invocationem perfecta succedat; ut innuit Sinibaldus in causa S. Jacobi de Marchia.

9 Porro passionem epilepticam Medici distinguunt in paroxysmum, per certas periodos erumpentem, & cessantem; necnon in causam in corpore delitescentem. Solutio paroxysmi est naturalis, adeoque tota quæstio quoad miracula reducitur ad perfectam liberationem ab epileptica diathesi, ut innuit Bordonus. Jam vero de hoc actum fuit in prædicta causa B. Hyacinthæ, cujus intercessione quædam Monialis ab epilepsia hæreditaria, & post vigesimumquintum annum incepta, subito, & perfecte convaluisse dicebatur, quin ulla præcessisset crisis, aut medicamenta profuisse; immo sanata alimentis usa esset, quæ recuperatæ sanitati officere poterant. Opposuit Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor, processum super sanatione confectum decem, & octo mensibus post ultimum paroxysmum fuisse: & ignorari, an interim morbus recurrisset; sanatam vero, cum adhuc viveret, posse iterum morbo tentari, adeoque a miraculi approbatione abstinendum esse.

10 Postulatores contra conati sunt probare, Monialem toto illo tempore perfecte liberam fuisse; idque sufficere, cum Jus Canonicum unius anni tempus exposcat, ut Sacerdos, qui ob epilepsiam ab altari remotus fuerit, ad illud iterum admittatur: & Recidiva Monialis, quatenus contigisset, non reliquiis præcedentis morbi, sed nocuis alimentis, tamquam novus morbus, esset tribuenda. Reposuit Promotor, Sacerdotem, recurrente morbo, posse iterum ab altari amoveri; at, approbato miraculo, retractationi locum non esse. Quapropter solum post tredecim fere annos miraculum fuit approbatum, allatis identidem perfectæ sanitatis probationibus. Similia opposuit alteri hujus generis miraculo in causa S. Jacobi de Marchia, quod approbatione caruit, non approbata evidenter continuatione sanitatis.

11 Succedit passio hysterica, seu *uteri suffocatio*, qua feminæ interdum laborant. In hac paroxysmi recurrunt, sicut in epilepsia: differunt tamen, quod femina in suffocatione sentit, suique paroxysmi affectionum postea recordatur, veluti observant Forestus, & Rodericus a Castro: quod tamen Zacchias intelligit, ut suffocatæ non ita a ratione abalienentur, ut Epileptici; quamvis apud Schenckium aliquando sensu, motu, & ratione careant.

12 Me-

12. &c Medici olim putarunt, hanc affectionem ab uteri vitio produci. Sed recentiores tribuunt vitio succorum digestionibus inservientium, qui ventriculi, & intestinorum membranas, plexusque nervosos afficiunt. Legi potest Willisius. Hic morbus juxta Sennertum, Etmullerum, & Rodericum a Castro periculosus est, si paroxysmi sæpius recurrant, aut symptomata gravia sint. At si de miraculosa ejusdem sanatione agendum sit, non solum repetenda sunt, quæ de epilepsia diximus, non esse scilicet attendendam excitationem a paroxysmo, sed morbosæ qualitatis expulsionem; verum etiam advertendum est, nonnullas naturales, & incognitas crises in mulieribus contingere, quæ perfectam liberationem a morbo producere possunt. Quapropter difficillime hujusmodi sanationes miraculo adscribi poterunt.

CAPUT XIV.

De mirabili Divina sanatione a Mania, & Hydrophobia.

1. 2 Scribunt SS. Matthæus, & Lucas (*a*), duos homines a Christo curatos fuisse, qui habentes Dæmonia sæviebant. De his alibi sermo recurret: interim notandum est, hos juxta Ader fuisse lycanthropidos, vel maniacos. Mirabilium ab hoc morbo sanationum exempla extant in bullis Canoniz. SS. Petri Cælestini, & Claræ. Et Waddingus refert (*b*), maniacum quemdam, concionés S. Antonii Patavini aliquando interrumpentem, ab eodem sanatum fuisse. Simile miraculum approbatum fuit in causa S. Turribii, ut desumitur ex decreto 11. Januar. 1726. edito.

a utrobique c. 8.

b in Annal. ad an. 1231

3 &c. Jurisperiti hunc morbum vocant insanabilem. Sed hac in re Physicis, & Medicis plus deferendum est. Fernelius itaque illum describens, ait, maniacos magno corporis impetu, mentis perturbatione, & iracundia laborare, & jurgiis, clamoribus, horrendoque aspectu in obvios quosque belluarum instar dentibus, & unguibus petulanter irruere. Similia tradunt Sennertus, & Tozzius. Et Nicolaus Piso, Forestus, & Silvaticus affirmant, affectionem ab excandescentia, timore, mæstitia, nimiaque studiorum intensione facile provenire. Gravis profecto est hic morbus; *Nulla* enim *deliratio*, inquit Galenus, *tuta est*; & Martinellus addit: *Ægre, ac difficile curatur*; præcipue *si mania inveterata, aut hæreditaria fuerit, aut morsu canis rabidi inferatur*, ut loquitur Thomas Willis. Rationem reddit Dolæus, quia *in cerebro vestigia olim impressa, sed postea sublata ... minime restitui possunt &c.*

6 &c. Alia traduntur a medicis de maniæ qualitate, de judicio ferendo super ejus sanatione, ac de ejusdem cessatione. Et quoad qualitatem, Hippocrates, & Riverius docent, facilioris curationis, & minoris periculi esse maniam, quam risus comitatur: monet tamen Bellinus, cavendum esse, ne motus convulsionis pro risu sumatur, qualem fuisse risum Tyconis apud Hippocratem memorati putat Vallesius. Quod vero attinet ad judicium de sanatione ferendum, Cornelius Celsus monet, maniacos aliquando videri sanatos, quod prudenter loquantur, dolose tamen loqui, ut a vinculis liberentur. Aliquando morbus revera cessat, sed recurrit, ut observat Etmullerus. Demum quod spectat ad cessationem, nonnulla exempla apud Schenckium suadent, maniam vel per medicamenta, vel per naturæ vires sanabilem esse. Helleborus antiquis in usu erat, & quidem magno cum Maniacorum profectu. Et Sennertus, aliique passim docent, eosdem venæ sectione, atque evacuationibus per alvum, aut per sudorem curari: quod etiam per febrem, aut alium morbum supervenientem, vel per metastasim fieri posse tradunt Hippocrates, Riverius, & Bellinus.

10 His adnotatis, si in Congregatio-

gatione rituum proponatur miraculum liberationis a mania intercessione alicujus Servi Dei, vel Beati, primo probanda est ipsa mania suis comitata requisitis furoris, & similium. Secundo demonstrandum est, fuisse inveteratam; recens enim ad magnos morbos pro miraculo constituendo necessarios non pertinet. Tertio investigandum est, an sanatio momento contigerit. Quarto, an perfecta fuerit, & signanter, an hebetudo quædam remanserit, aut ingenii stupiditas, cum hæc signa sint liberationis non perfectæ. Quinto, quo tempore contigerit; diebus enim canicularibus, solstitiis, vel æquinoctiis naturalis esse potest. Sexto, quamdiu duraverit, cum enim de morbo recurrente agatur, non nisi post longum tempus de sanatione judicium ferendum est, uti de epilepsia diximus, & sane in causa S. Turribii Lancisius ex longa hujusmodi sanationis duratione argumentum pro miraculo desumpsit. Et quia hoc judicium sine Medicorum consilio non absolvitur, ipsis investiganda erunt cuncta ad morbum, & sanationem pertinentia. Quod si de mania præsertim inveterata, de symptomatum gravitate, de subita post invocationem Servi Dei, vel Beati, ac perfecta sanatione, nullis, aut frustra adhibitis medicamentis constiterit, nullaque crisis, recidiva, aut metastasis intervenerit, miraculum fidenter affirmandum erit.

12 &c. Apud Medicos mentio fit hydrophobiæ, hoc est aversionis ab aqua, quam causat rabies, & utplurimum comitatur horrenda mania, non tamen semper, ut observant Codronchus, aliique apud Stalpartium. Hic morbus a morsu canis, aut alterius animalis rabidi contrahitur: etsi enim Galenus scribat, quod *rabies cani soli accidit*; Aristoteles tamen, Avicenna, & alii consentiunt, illam etiam lupis, camelis, ac nonnullis aliis animalibus, sponte, ac sine canis morsu supervenire. Et Amatus Lusitanus testatur, nonnullos ex rabidæ felis morsu interiisse. Quare Gaspar a Rejes existimat, Galenum *de frequenti eventu locutum fuisse, dum canem tantum rabie corripi dixit*. Neque ad hunc morbum inducendum absolute necessaria est causa extrinseca, puta morsus: cum juxta Salium Diversum, aliosque a principio intrinseco, etiam in hominibus, gigni possit, ut patet in illo cane, qui primus rabidus fuit.

15 Ira vehemens, & calor æstivus solent esse causæ hydrophobiæ; nam & viperæ, aliaque animalia ex ira maxime venenosa fiunt, ut experimentis ostendit Redi. Et aliquando ira salivam, & reliqua fluida ita inficere potest, ut ex istorum communicatione contingat, quod in contagio evenit.

16. 17 Bruta in rabiem acta fiunt hydrophoba, teste Michaele de Heredia, quod etiam in hominibus ex animalis rabidi morsu evenit, ut in nosocomio S. Mariæ de Morte Bononiæ non multis abhinc annis visum est. Et Arabum schola addit, in rabidorum urinis catulos, aut simile apparere, idque etiam B. Petrus Damiani affirmavit. Donatus hanc ab aqua aversionem repetit ex corrupto a veneno mentis judicio, *ex longa circa canes cogitatione imprimentur in ægrorum imaginatione formæ, & idola canum, itaut præ oculis canes habere sibi videantur, & se canes effectos putent, tuncque potissimum... cum aquam intuentur, imaginantur in ea canes inesse*. At Salius Diversus aliam hujusce rei causam statuit, quod scilicet aquæ, & liquorum usu rabidum virus ita excitetur, ut vehementius partes interiores commoveat. Idem Donatus ait, catulos in rabidorum urina videri dumtaxat ab eo, qui rabidus est, ob imaginationem depravatam. Et Rejes notat, B. Petrum Damiani retulisse, quæ audiverat, non quæ viderat.

18 Quidquid de his sit, triplex est hydrophobiæ gradus, incipiens, progrediens, & extremus. Primi vix ulla sunt signa, nisi noctes insomnes, vagæ æstuationes, & sitis sine causa.

Alter

Alter circa quadragesimum diem solet manifestari, licet aliquando vulnus per plures annos lateat, teste Brasaulo, & ejus signa sunt inquietudo, impetus ad iram, oculorum scintillatio: palpebrarum convulsio, & levis aversio a fluidis, multa permanente siti. Si hæc augeantur, & accedant ejulatus, furor in se, & in alios, spumæ ad os, oculorum torvitas, & omnimoda fluidorum formidatio, morbus est in ultimo gradu. Primus, & secundus curari possunt, secus tertius, testibus Rudio, Lomnio, aliisque.

19 Quod autem ad præsens institutum attinet, videlicet, ut tutum super miraculosa ab hoc morbo sanatione judicium feratur, notandum est, hunc morbum, aliquando apparenter curari, sed iterum redire. Abel Roscius Medicus narrat, matronam quamdam ex rabido canis morsu doctissimis Medicis advocatis, exquitisque remediis adhibitis, salvam, & incolumem paucis diebus, nullaque remanente noxa, ut videbatur, evasisse: at post septimum annum symptomata multo graviora recruduisse, iterumque adhibitis medicamentis ægram convaluisse. Idem contigit post totidem, ac deinde post sex annos, idest anno vigesimo a vulnere accepto, & subsequentibus annis paroxysmis identidem tentata fuit.

20 His præmissis, si aliqua tamquam miraculum proponatur sanatio a rabie, & ab hydrophobia ex morsu animalis rabidi contracta, primo probandum est, animal revera rabidum, & hydrophobum fuisse. Secundo, morsus ipse probandus est. Tertio, in homine vulnerato demonstranda sunt signa morbi contracti, quæ supra recensuimus. Hæc tribus enumeratis gradibus communia sunt. Quod si quæstio sit de liberatione a morbo primi gradus, vis miraculi in eo constitui poterit, quod morbus, ad alios gradus naturaliter progressurus, invocato Dei Servo, vel Beato, subito, sine medicamentis, crisi, aut metastasi perfecte cessaverit: & tantum temporis elapsum sit, ut Medicorum judicio perfecta sanatio, seclusa recidiva, affirmari possit. Eadem ferme probanda erunt pro constituendo miraculo liberationis ab hoc morbo consistente in secundo gradu. At si ad tertium gradum devenerit, hoc unum pro astruendo miraculo liberationis ab eodem satis erit, ut morbus ad ejusmodi invocationem utcumque desierit. Quamvis etiam in hoc videtur tempus aliquod expectandum esse, ut tutum de miraculo feratur judicium; nam si morbus recrudesceret, id argumento esset, illum ad tertium gradum non devenisse. Si a principio intrinseco morbus provenisset, non de animalis rabie, & morsu, sed de reliquis supra indicatis erit inquirendum.

21 In Rhodiginis paludibus templum est D. Bellini miraculorum frequentia celeberrimum. Cœlius Rhodiginus narrat, morsos a canibus rabidis, tactis hujus templi clavibus, perfecte sanari. Et Matthiolus testatur, suo tempore morsos a canibus rabidis, non ad Medicos, sed ad templa D. Domnini, & D. Bellini confugisse: similia de S. Huberti Leodiensi fano referunt Molanus, Thyrsus Gonzalez, Josephus Prola, & Theophilus Raynaudus, qui hoc ipsum de S. Walpurga testatur, additque ex Joanne a Chapravilla, Joannem Calvinum, cum filium haberet a rabido cane demorsum, ablegasse eum ad S. Hubertum, ut ejus ope curaretur.

CAPUT XV.

De Divina admirabili sanatione ab Hydrope, ab Empyemate, & Hernia.

1 JEsus apud S. Lucam (a) ingressus cujusdam Principis Pharisæorum domum Sabbato manducare panem, Hydropicum sanavit. Hunc putat Schevchzerus labors- (a) cap. 14.

boraffe hydrope, qui *Afcites* dicitur, & de ejus circumftantiis plura cumulat Ader; fed quidquid de his fit, hydrops profecto erat viribus naturæ infanabilis, ut animadvertit Zacchias. Multæ quoque Hydropicorum fanationes inter miracula recenfentur in bull. Canoniz. SS. Wlftani, Eadmundi, & aliorum. item in relationib. cauf. SS. Caroli Borromæi, & Ignatii.

2 Tres hydropis fpecies a Medicis referuntur. Prima, & præcipua fpecies dicitur *Afcites*, cum fcilicet aqua eft vel in cavitatibus, vel inter peritonæum, & mufculos. Secunda appellatur *Tympanites*, in quo aer eft caufa membranas diftendens, uti eam defcribit Thomas Willis. Et Riverius addit tympanitem, & afcitem aliquando effe conjunctas. Tertia dicitur *Anafarca*, in qua ad ambitum corporis inter mufculorum interftitia, cutem, & glandulas aqua effunditur. Præterea hydrops alius eft incipiens, alius confirmatus, & apud aliquos alius eft primarius, & per confenfum, ortus ab aliqua levi abalienatione functionis hepaticæ, de quo Ader cit. Demum apud Pafcolum fi hydrops totum corpus occupet, dicitur *univerfalis*, aut *perfectus*, fi partem, *particularis*, five *imperfectus*.

3.4 Ex alibi dictis, cum morbus gravis effe debeat, ut ejus fanatio inter miracula recenfeatur, non eft hic opus agere de hydrope incipiente, aut de hydrope per confenfum, uterque enim apud Medicos facile fanari poteft: fed ad hydropas graviores fermo convertendus eft. Quod ergo ad hos attinet, afcites confirmatus, vel eft incurabilis, vel curatu difficilis, ejufque figna funt tumor in ventre, pedibus, & cruribus, fitis intolerabilis, tuffis ficca, & alia plura, ex quibus Medici apud Tozzium mortem effe proximam arguunt. Tympanites incipiens, vel in juvenibus, & corpore raris, nec vifceribus læfis, aut obftructis, facile curatur: difficulter vero, fi conjunctus fit cum afcite, vel fi accedat mictus per ftillicidium; vel juxta Riverium fi multa bilis redundet in corpore; vel demum fi fit cum doloribus hepatis, & ftomachi, ut notavit Lancifius in caufa S. Joannis Francifci Regis. Anafarca demum curatu facilis eft beneficio naturæ criticæ. difficilis autem in fene, in obftructo, & fi conjuncta fit febris, & virium fumma dejectio. Videatur Sennertus. Et Hippocrates lethalem dixit hydropem, fi morbo acuto fuperveniat; & fi recidiva fanationi fuccedat.

5 Donatus, & Schenckius plura congerunt exempla hydropicorum; qui naturæ, vel Medicorum ope convaluerunt. Quapropter, cum Hydropicorum fanationes inter miracula recenfendæ proponuntur, primo Medicorum judicio ftatuendum videtur, an morbus fuerit vere hydrops (*nam funt aliæ fpecies tumorum abdominis*, inquit Sydenham, *hydropem mentientes*) inde hydropis, & fanitatis fpecies, & qualitates expendendæ funt; atque fi hydrops fuerit afcites, vel tympanites, inveteratus, & gravis, fanitas vero, invocato Dei Servo, vel Beato, fine ulla crifi, nullifque, aut fruftra medicamentis adhibitis, repentina, & perfecta, fublata corporis intumefcentia, viribufque reftitutis contigerit, de miraculo non erit dubitandum, ut etiam concludit Matthæuccius.

6 &c. Superius innuimus, dari hydropem *particularem*, qui nempe aliquam corporis partem occupat. Porro fi folum caput detineat, a Medicis *hydrocephalus*, vel *hydrops capitis* appellatur, pueris fane familiaris apud Severinum, & Mercurialem. Ifque duplex eft: alter aquofus ab aquofo humore ortus, & lethalis: alter ventofus ex ventofitate genitus, & periculo carens. Verumtamen fi aqua generans aquofum collecta fit inter capitis cutem, & pericranium, vel inter pericranium, & cranium, morbus aliquando facile curatur: at fi collecta fit inter cranium, & meninges, infanabi-

nabilem esse affirmant Paulus, Paræus, Ferrarius, & alii. Quod si materia inter meninges, & cerebrum existat, citissime jugulat, nec curationem admittit. Hisque conditionibus ponderatis, Consultores Congregationis rituum, statuta a Medicis hydrocephali qualitate, tutum super miraculosis ab hoc morbo sanationibus judicium ferre poterunt.

10. 11 De sanatione ab hydrocephalo cum epilepsia conjuncto actum fuit in causa S. Laurentii Justiniani. Et Zacchias ad judicium super sanationes ferendum vocatus, autumans hydrocephalum processisse ex materie inter cranium, & meninges collecta, pro miraculo stetit. Sed cum in sanatione tumor extrinsecus apparuisset, excitata fuit difficultas, an sanitas per crisim evenisset, idest per motum naturæ materiam ad exteriora propellentis, quod semper bonum esse scribit Hippocrates. Reposuit Zacchias, ejusmodi expulsionem fieri posse vel viribus naturæ noxia expellentis, vel malitia morbi naturam cogentis ad motum: & in primo casu sanationem crisi naturali tribuendam esse, secus in secundo, in quo, pluribus animadversis, versari ait controversam sanationem. Promotor Fidei nonnulla adversus facti probationes adnotavit, & ad alium Medicum jussu Congregationis pro veritate scribentem difficultatis, & responsionis examen remisit. Hic alia miracula proposita admisit, controversum vero silentio præteriit, quod proinde nec sacra Congregatio approbavit, vel ob defectum probationum, vel quod crisi naturali tribui posset. Aliud exemplum mirandæ ab hydrocephalo liberationis intercessione S. Vincentii apud Ingrassiam legi potest.

12. 13 Alius est *hydrops pectoris*, aut *pulmonum*, uti eum Medici appellant, ortus ex humoribus serosis in pulmones confluentibus, ibique stagnantibus, aut in thoracis cavitate cumulatis. Febrim lentam, tussim, acrem, respirandi laborem, sitim inexplebilem, manuum, pedumque tumorem, urinæ diminutionem, juxta Hippocratem, æger patitur, quæ quidem symptomata ob *hydatides* fieri Pascolus observat. Plura de hoc morbo ejusque curatione tradunt Salius, & Schenckius. E apud Sennertum: *Malum est curatu difficile, & raro sanatur*. Porro, si sanatio ab hoc morbo tamquam miraculo adscribenda proponatur, attendenda sunt, quæ superius diximus de hydrocephalo, aut cæteris hydropis speciebus. Matta existimat, pectoris hydropem ab empyemate non differre. Sed apud Medicos empyema est spirandi labor a pure in cavitate thoracis effuso, ibique stagnante manans: qui morbus utique affinis est hydropi pectoris; sicuti enim in hoc aqua, ita in illo pus in cavo thoracis colligitur.

14 Medicorum itaque vestigiis insistendo nonnulla de empyemate subjicienda sunt. Empyema juxta Hippocratem vel totam thoracis cavitatem, vel partem dumtaxat occupat. Et Sennertus docet, periculosius esse, si pus in tota cavitate, quam si in parte, itemque si in sinistro, quam si in dextro latere contineatur. At ut morbi qualitas, & gradus dignoscatur, quod proderit, ubi quæstio occurrat, utrum liberatio ab empyemate sit naturæ, an miraculo adscribenda, advertere oportet Hippocratis doctrinam sic loquentis: *Suppuratorum hi potissimum supersunt, quos febris eadem die dimiserit post ruptionem, ac cibum citius appetunt, & siti liberati sunt, & venter exigua, ac consistentia dejicit, & pus album, leve, concolorque est, & vacans pituita absque labore a valida tussi expurgatum. Itaque optime sic, ac celerrime indicantur, sin minus, quibus ad hæc proxime accedunt. Moriuntur vero hi, quos febris non deseruerit, aut cum videretur deserere, denuo recalescens innotescit, & sitiunt, nec cibum appetunt, alvus tumida est, pus viride, lividumque spuunt, vel pitui-*

 tosum,

tosum, *spumosumque est*. Medici, ut mortem avertant, & pus educant, paracentesi utuntur. Bonetus monet, hanc curationem futuram multis utilissimam, si tempestive administretur. Et Pascolus testatur, se duos vidisse hoc modo felicissime curatos. Ballonius quoque refert, plures empyematicos curatos convaluisse.

15 De hoc actum fuit in causa B. Hyacinthæ de Marescottis. Quædam enim virgo triginta trium annorum sponte sua ad tabem inclinans pleuritide in dextero latere correpta fuerat, quæ diebus quatuordecim non repurgata, tandem in empyema degeneravit. Ægra non nisi in dextro latere decumbere poterat; & quoties in sinistrum se componere volebat, purulenta materies suffocationem minabatur. Sputa erant graveolentia, cinerea, ac viridia; & febris numquam intermittebat. Medici medicamenta exhibuerunt, sed inutiliter. Quare infirma jam morti proxima Dei Servam invocavit, ejusque imagine dolenti lateri admota in alterum latus statim se convertere, & dormire potuit, bene comedit, læta Medicum excepit, a quo & sine febri inventa est. Quapropter Postulatores hanc sanationem tamquam miraculo adscribendam sacræ Congregationi proposuerunt.

16 Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor nonnulla opposuit adversus facti probationes; quæ Scribentium responsionibus plene probata fuerunt. Sed cum Medici, qui Virginem curaverant, miraculum præsertim asseruissent, quod materiæ evacuatio quadragesimam diem prætergressa fuerat, & juxta Hippocratem: *Quicumque ex morbo laterali suppurantur, si quadraginta diebus purgantur a die, qua fit ruptio, liberantur, si vero non, ad tabem transeunt*: opposuit ex Sennerto, & Tozzio, tempus illud non ita præfinitum esse, ut si intra ipsum magna puris copia emissa fuerit, reliqua pars postea evacuari non possit, & æger sanari. Addidit, licet Medicus ordinarius dixisset, Virginem sine febri inventam fuisse, Medicum tamen extraordinarium solum dixisse, sine magna febri.

17 At Lancisius, ut pro veritate judicium ferret, electus, pensatis morbi signis, resumptisque symptomatibus ab Hippocrate superius cit. descriptis, morbum gravem fuisse asseruit: attentaque medicamentorum exhibitorum inutilitate, ac subita, & perfecta post invocationem sanatione, miraculum affirmavit. Quod ad Medicos attinet, ait, ordinarium præferendum esse extraordinario, advertens etiam, hunc pro non omnimoda a febri liberatione intellexisse quamdam motus in pulsibus celeritatem, quæ post febrim aliquandiu perseverat. Quibus, aliisque animadversis, Congregatio rituum miraculum admisit.

18 Reliquum est, ut aliqua de hernia addantur. Hæc apud Medicos alia est *aquosa* orta ex lympha, vel sero in tunicis testes vestientibus cumulato, easque præter modum extendente. Alia *ventosa* ex flatu tunicas easdem tumefaciente proveniens. Utraque levis, & curatu facilis, adeoque sanatio ab his difficulter inter miracula recenseri potest. Sed cum in Canonizationum bullis, & Rotæ Auditorum relationibus passim sanationes ab herniis inter miracula recenseantur, advertendum est cum Medicis, alias dari herniæ species. Si enim testes tumeant, & quandoque in nodos fungosos extuberent, generatur hernia; quæ a Chirurgis *carnosa* appellatur. Si vero scrotum, omento, aut intestinis prolapsis, præter modum extendatur, aliæ duæ fiunt herniæ species, nempe *omentalis*, aut *intestinalis*. *Carnosa* difficulter curatur, & aliquando degenerat in cancrum. Difficulter quoque curantur & reliquæ, cum utplurimum a ruptione peritonæi pendeant, quæ, præsertim in adultis, coalescere nequit, nec nisi rarissime per medicamenta conglutinari potest; ut proinde patientes subligaculo ferreo semper uti cogantur.

19. 20 Sæ-

19. 20 Sæpe in Congregatione rituum actum fuit de sanatione ab herniis. Et in causis quidem S. Ludovici Bertrandi, S. Francisci Solani, & BB. Martyrum Gorcomiensium, probata hernia intestinali ob peritonæi ruptionem, subitæ, ac perfectæ sanationes inter miracula recensitæ fuerunt. In causa vero S. Andreæ Avellini nulla super proposita herniæ sanatione resolutio edi potuit, cum Physicus ad judicium pro veritate ferendum vocatus, herniæ speciem ex Actis colligere non potuerit.

21 Benedicto XIV. Fidei Promotorem agente ter de hujusmodi sanatione disputatum fuit. Primo in causa S. Joannis Francisci Regis, in qua Promotor opposuit, non constare, utrum hernia, de qua agebatur, esset cum scissura, an cum ruptione, an cum simplici relaxatione Peritonæi: quæ enim cum simplici relaxatione est, naturaliter sanatur, teste Tulpio. Secundo in causa B. Gregorii X, & in hac animadvertit, sanatum idonea medicamenta expertum fuisse, ac post invocationem dolore caruisse, sed ex hoc perfectam sanationem non inferri; subligaculum ante, & post sanationem adhibuisse, & post decem, & octo menses eodem morbo laborasse. Tertia fuit causa B. Petri Forerii, in qua opposuit rem esse de duobus fratribus pueris, in quibus hernia, juxta Fabricium ab Aquapend. facile curatur, & præter alia dixit, sanationi instantaneitatem defuisse, ad miracula tertii generis necessariam, quibus sanatio ab hernia quacumque est adnumeranda.

22 Jam vero Lancisius in prima causa deputatus, ut suum pro veritate judicium ferret, censuit, sanationem miraculo etiam secundi generis tribui potuisse. Hernia quippe ingens, ex *omentali*, *intestinali*, & *flatuosa* complicata, diuturna, & excrucians fuerat, perseveravitque eadem usque ad sanationis momentum. Sanatus quadragesimum tertium annum agebat, & sanitas medicamentis frustra quæsita, invocato Dei Servo, statim, & perfecta advenit. At Clemens XI. prævio sacræ Congregationis consilio sanationem hanc solum inter miracula tertii generis recensuit. Hoc, quod in prima causa Lancisius senserat, affirmavit in secunda cum Sinibaldo pro miraculo scribente. Verum, oppositionibus Promotoris non satis dilutis, sacra Congregatio a resolutione abstinuit. In tertia vero, iisdem fere, ac in prima attentis, miraculum in tertio genere approbatum fuit.

23 In causa S. Vincentii a Paulo proposita inter alia approbanda miracula simili sanatione, Ludovicus de Valentibus Fidei Promotor animadvertit, plurimum posse naturam in herniarum, etiam inveteratarum, & in hominibus provectæ ætatis sanatione, subligaculo præsertim adhibito, cujus usu adultæ ætatis hominem a gravi hernia convaluisse testatur Schenckius. Addidit Promotor laudatus, probatum non fuisse, sanationem statui desperato proximam contigisse. Huic difficultati Postulatores satisfecerunt. Et Physicus de Marcangelis pro veritate indaganda electus, herniam *enormem*, *completam*, & *complicatam* fuisse demonstravit, attentaque subita, ac perfecta sanatione, de miraculo non esse dubitandum, uti plane a sacra Congregatione fuit in tertio genere approbatum.

24 Ex hactenus expositis colligi potest, Consultoribus Congregationis rituum in hac re primo advertendam esse herniæ qualitatem. Sanatio enim ab *aquosa*, aut *ventosa*, utpote levi, non videtur apta ad miraculum constituendum: secus ab *intestinali*, & præsertim *omentali* conjuncta; & omentum quidem cum intestinis in scrotum descendisse, tumor ingens indicabit.

25 Examinandum quoque est, utrum peritonæum scissum fuerit, an tantum dilatatum, quod quidem in hernia aliquando scindi consentiunt omnes contra Hildanum, & Munnickium. Porro Musitanus tradit, magnum in scroto tumo-

tumorem scissionis signum esse, & Paræus dolorem inter hujusmodi signa enumerat. Gordonius vero ait, ruptionem manifestam esse, si ad anhelitus impulsum intestina descendant.

26 Habenda est ratio durationis morbi, & ætatis infirmi; hernia enim confirmata, & in adultis difficilioris curationis est, quam incipiens, & in pueris. Legi possunt Langius, Etmullerus, & Bonetus.

27 &c. Paucis: statuta a Physicis morbi gravitate, & qualitate, & medicamentorum, si adhibita sint, qualitate, & gravitate, a Consultoribus perpendendum est, an gravitas morbi usque ad sanationem perstiterit: & an intestina statim ad invocationem ad locum suum redierint, hiatu glutinato, & recidiva exclusa. Hiatu, inquam, glutinato; neque enim novum est, ut ægris resupinatis intestina sponte, vel manu chirurgica ad locum suum revertantur, testibus Tulpio, Munnicks, Foresti, & aliis. Non tamen opus est, ut totus annuli hiatus in inguine glutinatus sit; aliquis enim, sed levis naturaliter requiritur ad vasa spermatica ad testes deducenda. Porro recidivæ exclusio, & sanitatis continuatio constabit, si æger in pedes assurgat, ceterasque hominis sani functiones ad longum tempus, subligaculo quocumque amoto, peragat.

CAPUT XVI.

De liberatione a fluxu sanguinis, & generatim ab hæmorrhagiis, & de vulnerum sanatione, quæ miraculo fiunt.

1 &c. Mulier, *quæ fluxum sanguinis duodecim annis patiebatur*, apud S. Matthæum (*a*), *accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti* Jesu ......, *& salva facta est ex illa hora*. Hoc ipsum miraculum referunt SS. Marcus (*b*), & Lucas (*c*), addentes, mulierem bona, Medicos vero operam in curatione perdidisse. Nonnulli putant, mulierem hanc fluxu hæmorrhoidali laborasse: at probabilior sententia Ader, Schevchzeri, & Calmet (*d*) affirmat, fluxum fuisse muliebrem, continuum, & præter regulam, modumque purgationum. Legi potest S. Petrus Chrysologus (*e*). Mirabiles ab hæmorrhagiis sanationes referuntur etiam in bullis Canoniz. SS. Nicolai Tolent., Raymundi Pennaf., Francisci Xaver., & Joannis de Deo. Et Rotæ Auditores in relationibus causar. SS. Francisci Xaver., Joannis de Deo, Franciscæ Rom., aliorumque, morbi gravitate, diuturnitate, pravisque symptomatibus ponderatis, momentarias, & perfectas ejusmodi sanationes inter miracula recensuerunt.

a cap. 9. ver. 20.

b cap. 5.

c cap. 8.

d ad cap. 9. Matth.

e to. 7. Biblioth. PP. serm. 33.

4. 5 Sed ut aliqua pro re præsenti ex Medicorum penu deprompta adtexantur, sanguinis profusio per nares, *hæmorrhagia narium* ab ipsis appellatur: per tussim ex pulmone *hæmophthisis*: ex ventriculo, *hæmorrhagia ventriculi*. Dantur quoque hæmorrhagiæ *hæmorrhoidales*, *uteri*, *urinales*, & *cerebri*, idest apoplexia sanguinea ex cruoris in cerebro effusione orta. Et hæ sunt hæmorrhagiæ frequentiores. Sed præter has aliæ contingunt hæmorrhagiæ extraordinariæ ex oculis, auribus, uberibus, manibus, aliisque corporis partibus, quas referunt Schenckius, Amatus, Fallopius, Rejes, Bartholinus, & Stalpartius.

6 Sed ut ad ordinarias redeamus, hæmorrhagia narium critica est, & salutaris in febri synocha, critico, vel semicritico die orta: symptomatica vero in febribus exanthematicis, malignis, & in chrosticis morbis.

7 &c. *Hæmophthisis*, juxta Hippocratem, semper mala est, nisi ex abundantia, aut ebullitione sanguinis oriatur. Clinici autem observarunt, aliquando criticam esse. Cæteris periculosior est hæmorrhagia ex vomitu cruento, præcipue si alvi dejectio picea, & graveolens conjuncta sit.

10. 11 Hæmorrhoidalis moderata, juxta

juxta Hippocratem, a nonnullis morbis liberat. Immodica ægrum in hydropem, aliosque morbos præcipitat apud Galenum, Ætium, Henric. Regium, & alios.

12. 13 Fluxus uteri est affectus retentioni, & suppressioni mensium contrarius, de quo plura Galenus. Immodicus inter graves morbos a Sennerto recensetur.

14. 15 Fluxus ex viis urinalibus contingit, vel cum sanguis sincerus confestim, repente, & sine dolore mingitur, & hunc Hippocrates judicat ex renum substantia *sanguineo-vasculosa* prodiisse: vel cum parcior sanguinis quantitas coloris nigricantis cum pure, aut sine pure, & potissimum cum dolore ejicitur, & hic, juxta eumdem, ex vesica læsa, aut exulcerata stillavit. Jam vero cessantibus menstruis purgationibus, aut hæmorrhoidibus frequentissime, & copiosa fit sanguinis mictio per renes: rarius, & minore quantitate, citra dolorem, & magnum incommodum per vesicæ sphincterem. Hæc eruenta mictio critica est, & salutaris. Sed apud Hoffmannum periculosissima est, *quæ ex rene, vel vesica profundius læsa, & ulcerata venit, & pus cum acerbo dolore junctum habet.*

16. 17 Quod ad hæmorrhagiam cerebri attinet, idem Hoffmannus docet, eam contingere, cum vasa sanguinea eruore nimium farta dehiscunt, illumque in cerebrum effundunt, ex quo fit, ut totus circularis sanguinis motus turbetur, & intercipiatur, animalesque, & vitales functiones languescant, ac tandem extinguantur. Addit Hoffmannus, sanguineam hanc apoplexiam distinguendam esse ab alio morbo, qui fit a seri secessu, & quem consequitur hemiplexia, & paralysis totius lateris, sed vita servatur; si enim vasa non rumpantur, sed ob diuturnam sanguinis stagnationem serum secedat, ac vel ad cerebri basim, vel ad alterutrum spinalis medullæ latus descendens eidem incumbat, tam secretio liquidi subtilioris activi, quam influxus in nervos intercipitur, & partes in latere alterutro sensu privantur, ac motu. De sanguinea apoplexia multa disserunt Sennertus, & Lancisius. Hoffmannus vero subdit, *vehementiorem*, quæ a sanguine effuso derivatur, nullatenus solvi: *debiliorem*, quæ a seri secessu procedit, difficile solvi; neque in hac spem salutis esse, nisi post venæ sectionem, & post congrua auxilia adhibita, intra viginti quatuor horas levamen sequatur, tertium autem diem longissimum esse moriendi terminum.

18. 19 Nunc aliqua de hæmorrhagiarum recidiva in eumdem, vel metastasi in alium morbum subjicienda sunt. In judicio enim ferendo de miraculo sanationis non solum qualitas, & gravitas morbi, sed etiam recidiva & metastasis attendendæ sunt. Porro narium, & pulmonum hæmorrhagiæ sanatæ sæpe recrudescunt, vel in alios morbos convertuntur. Et Practici observant vomitum eruentum, seu ventriculi hæmorrhagiam etiam post annorum decursum reverti. Et juxta Hippocratem hæmorrhoidali suppressa, aqua intercus, vel tabes advenit. Harum, aliarumque hæmorrhagiarum reversionem, & metastasim latissime prosequitur Hoffmannus. Scribentes vero de Canoniz. SS. ab hac materia cito se expediunt; Bordonius enim ait, sanationem a fluxu sanguinis implorato Dei auxilio, miraculo tribuendam esse, similia de narium hæmorrhagia docet Pignatellus, & de uterina Matthæuccius. Verum si aliqua ab hæmorrhagiis sanatio tamquam miraculum proponatur, morbi species, gravitas, diuturnitas, & symptomata, adhibito Medicorum consilio, ponderanda erunt. Et quærendum, an medicamenta exhibita, & an utilia fuerint, an sanatio momento, & cum virium recuperatione contigerit, nisi agatur de hæmorrhagia cerebri, cujus mirifica sanatio, utpote miraculum secundi generis, potest esse non repentina. Item advertendum erit, an mor-

an morbus redierit, vel in alium migraverit. Hujusmodi quippe morborum reversionis, vel in alios conversionis plures sunt casus apud Donatum. Et Zacchias de hæmorrhoissa a Christo sanata ait: *Quod mirum duco, est, quod in alium morbum non inciderit*.

20 In causa Beatificationis S. Alphonsi Turribii inter alia miracula approbanda proposita fuit in Congregatione rituum sanatio cujusdam mulieris a fluxu sanguinis post dirissimum puerperium per tres menses continuato, & applicata Servi Dei cruce pectorali impedito. Fidei Promotor nonnulla opposuit adversus facti probationem, addiditque, sanatam gravi timore perculsam fuisse, crucem vero pectoralem verosimiliter compositam fuisse gemmis Jaspidis, & smaragdi ad sistendum sanguinem juxta Rattray aptis, nec sanitatem momento, immo recidivam contigisse. Quapropter sacra Congregatio, utcumque Postulatores plura reposuissent, miraculum non admisit. In ejusdem causa Canonizationis proposita fuit sanatio cujusdam adolescentis ab hæmorrhagia narium. Et Promotor animadvertit, sanguinis emissionem fuisse exiguam, neque ex ea ægrum debilitatem contraxisse: ac medicamentis, venæ sectione, animique deliquio ad cohibendum sanguinem apto adjutum fuisse: neque constare de repentina sanatione, neque de morbi gravitate. Joannes Baptista Fossombronus Medicus pro veritate statuenda electus sensit, sanationem naturaliter advenisse, quam proinde sacra Congregatio inter miracula non recensuit. Alia in causa B. Joannis de Prado proposita fuit sanatio ab hæmorrhagia. Quidam nempe Sacerdos provectæ ætatis magnam sanguinis copiam per octo dies evomuerat, adeout a Medicis deploratus, ac Sacramentis munitus mortem expectaret: sed Servi Dei Reliquia ejus corpori admota, a vomitu cruento liberatus fuit, viribusque resumptis se erexit, cibum petiit, & plene convaluit. Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor inter alia opposuit, incertum esse, utrum virium recuperatio ad cibum ab ægro sumptum, an ad miraculum referenda esset: ignorari quoque cruenti vomitus causam, & nonnullas sanguinis per os evacuationes apud Sennertum salutares esse. Verum Emmanuel Lopez ex magna sanguinis per octo dies effusi copia putavit profluvium hoc ex rupto vase in pulmone manasse, & sic periculum adfuisse phthisis, hydropis, & mortis: evacuationem vero ob symptomata, quibus æger afficiebatur, neque criticam, neque salutarem fuisse. Similia adnotavit Lancisius ad judicium pro veritate ferendum electus, affirmans, morbum revera gravem fuisse, & ex hoc alios morbos profluere debuisse, conclusitque cum Lopez, sanitatem post invocationem momento, viribusque recuperatis, obtentam; & absque morbi reversione, aut in alium conversione continuatam miraculo tribuendam esse, & sane sacra Congregatio inter miracula tertii generis illam recensuit. Hæc palam faciunt, quid de mirandis sanationibus ab hæmorrhagiis perpendendum sit.

21 Hactenus de hæmorrhagiis naturalibus; nunc aliqua dicenda sunt de hæmorrhagia, seu ingenti sanguinis profusione, quæ in vulneribus contingit. Medici, & Chirurgi nonnulla præscribunt remedia, ut, sauciis jugularibus vasis, sanguinis profluvium cohibeatur, inter quæ suturam, & ligamen enumerant, ut scilicet vas vulneratum suatur, vel ligetur. Vide Musitanum, Barbettam, Municks, & Scultetum. Pulvis quoque sympatheticus in sistendo sanguine mirabilis esse videtur, cujus virtutem agendi in distans explicat Tozzius. Nonnulli hunc pulverem laudant, alii improbant, videndi in volumine *Theatrum Sympatheticum* inscripto: illumque ab omni superstitionis nota vindicant Cabeus, & Hieronymus Vitalis.

22 Quid-

22 Quidquid de his sit, in causa S. Stanislai magna de hac re quæstio excitata fuit. Æthiops servus jugulum sibi ferro secuerat, adeout per vulnus respiraret, ac ingenti sanguinis copia emissa, fandi impotens in terra animo deficiens procumberet. Testes asseruerunt, internas venas jugulares, & arterias carotides dissectas fuisse, & æsophagum transverse incisum, cum digiti per os immissi ex ipso vulnere conspicerentur: accurrisse domesticos, arcessitos Medicos, & Chirurgos, vulnusque acu consutum fuisse. Æthiopem baptizatum, implorato ab astantibus B. Stanislai patrocinio, ejusque imagine vulneri imposita, statim a mortifera sanguinis effusione liberatum loquelam recuperasse, comedisse, ac prorsus convaluisse.

23 &c. Gravitatem vulneris ex Medicorum doctrina admisit Bened. XIV. tunc Fidei Promotor, sed opposuit, alios apud Panarolam, Valeriolam, Donatum, & Munnicks a vulneribus etiam lethalibus naturaliter sanatos fuisse. Et advertens, Postulatores reponere posse, casum expositum ab his distare, alias difficultates tum adversus sanationis *instantaneitatem*, tum adversus testium dicta excitavit, subdens, hos exaggerasse, & imperitos fuisse. *Exaggerasse* quidem; nam ea omnia, quæ testes asseruerant, nonnisi per integram horam peragi potuissent, intra quam veris existentibus narratis, vulneratum ejusmodi vulneribus mori debuisse, exploratum est apud Bohn, Schrokium, aliosque de his agentes. At enim miraculo servatus est. Sed ex hoc palam fit testium *imperitia*, cum miraculum ante Beati invocationem, ejus intercessioni tribui non possit, ut ipsi contendebant, invocationi autem hora illa mortifera præcesserat.

26 Lancisius pro veritate electus in exaggerationem consensit, negans, digitos per os immissos potuisse ad labia vulneris in trachea pertingere. Nihilominus ob vulneris gravitatem, & sanationis modum, hanc miraculis adscribendam esse censuit. Multa quoque ad miraculum adstruendum adduxerant Postulatores, & Manfredus pro miraculo scribens; verum sacra Congregatio, penes quam insuperabilis est adversus testium fidem animadversio, a miraculi approbatione abstinuit.

27 In causa vero S. Alphonsi Turribii inter miracula tertii generis recensita fuit subita, ac perfecta sanatio a lethali stomachi vulnere, cum magno sanguinis vomitu ex ventriculo, vena cava, & arteria magna vulneratis. Et in causa S. Andreæ Avellini in eodem genere approbata fuit sanatio instantanea *a profundo vulnere capitis, absque ullo cicatricis signo*.

28 Nonnulla huc ex Medicorum, & Chirurgorum libris addenda videntur, Consultoribus sacræ Congregationis profutura, cum vulnerum sanationes, tamquam miracula proponuntur. Vulnera itaque nonnulla sunt lethalia; & hæc quidem vel absolute, quæ scilicet curam respuunt, quæve statim, aut licet curentur, mortem irreparabiliter inferunt: vel simpliciter, quæ nempe aut non statim, aut quandoque nullatenus mortem inducunt. Nonnulla lethalia non sunt, eaque dicuntur, quæ quantum in ipsis est, semper ad salutem vergunt, licet ex accidenti, vel incuria medentis, aut vulnerati aliquando lethalia fiant, ut late explicat Munnicks, cujusmodi præcipue sunt apud Hippocratem, Horst., Bellon., & Zacch. levia capitis vulnera. Quod vero attinet ad vulnera absolute lethalia, juxta Hippocratem hujusmodi sunt vulnera in *vesica*, *cerebro*, *corde*, *præcordiis*, *aliquo ex tennioribus intestinis*, *ventriculo*, *jecore*, *spinali medulla*, *hepate*, *septo transverso*, *&* *vena sanguiflua*. Et sane, quidquid alii scripserint, Reinesius contendit, lethale vulnerum periculum a parte vulnerata unice desumendum esse. Et Tozzius advertit, vulnera dici lethalia, si in

in partibus vitæ tuendæ necessariis conformationem, texturam, & nexum vasorum, aut structuram earumdem discindant, ac turbent: si circuitum sanguinis interrumpant: si excrementorum expurgationes impediant: si inflammationem, gangrænam, dolorem vehementem, aut alia symptomata graviora inferant.

29 Paræus lethalibus accenset vulnera lienis, & Brasaulus, & Cornelius Celsus partibus ab Hippocrate enumeratis adjiciunt vesicam felleam, pericardium, pulmonem, renes, venas, & arterias, potissimum circa fauces, guttur, & cerebri meninges. Tozzius addit œsophagum, & animadvertit, non omnia vulnera insanabilia etiam lethalia esse: cartilagines quippe, & ossa fracta plerumque insanabilia sunt, nec tamen mortem necessario afferunt. Quod vero spectat ad intestina tenuiora ab Hippocrate memorata, insanabilia erunt Duodenum, Jejunum, & Ileon, facilioris vero curationis Cæcum, Colon, & Rectum, quamvis neque ista periculo careant.

30 Omnia hæc late prosequuntur Munnicks, Reinesius, Paræus, Vidius, Pigreus. Berengarius vero Carpensis, Donatus, Schenckius, & alii referunt, quosdam vel a vulneribus cerebri, & viscerum principalium liberos evasisse. Sed Tozzius observat, eos non de partibus illorum organicis, sed de superficiariis, & extimis locutos esse. Primi quippe generis vulnera, absolute; secundi, simpliciter lethalia sunt.

31 Ex his colligi potest, quandonam curationes a vulneribus miraculo adscribendæ sint. Porro nulla habenda erit ratio vulnerum non lethalium, nisi forte lethalia facta fuissent. Sanationes vero a vulneribus absolute lethalibus ad miracula secundi generis erunt referendæ: & inter miracula secundi generis recensendæ erunt sanationes a vulneribus simpliciter, aut ex accidenti lethalibus, concurrentibus semper requisitis alibi descriptis. Medicorum, & Chirurgorum dicta, qui vulneratum curarunt, & aliorum pro veritate scribentium consilia erunt discutienda, ut partes vulneratæ, & vulneris qualitas dignoscantur. Signa ventriculi læsi apud Celsum sunt pulsus languidus, sudores graves. Alia ventriculi, & tenuium intestinorum læsionis indicia Paræus enumerat. Et apud Tagaultium venæ, & arteriæ læsio ex sanguine diversimode fluente distinguitur.

32 In Evangelio S. Joannis legitur (a), S. Petrum, cum turba Jesum comprehenderet, gladio auriculam Malcho amputasse. *Et eum tetigisset* (Jesus) *auriculam ejus*, ait S. Lucas (b), *sanavit eum*. Nonnulli auriculam penitus fuisse abscissam, alii apud Calmet (c) capiti aliquatenus hærentem mansisse existimant. Si primum, ejusmodi sanatio inter miracula secundi generis recensenda erit, quia pars animalis viventis a suo principio divisa illico moritur, nec, nisi miraculo, ad vitam restitui potest. Si secundum, ad miraculum tertii generis erit referenda, quia licet auricula medicamentis decursu temporis naturaliter sanari potuisset, id tamen momento, & per solum tactum manus fieri non poterat, uti observant Zacchias, & Schevchzerus. Et hæc regula observanda erit in Congregatione rituum, si hujusmodi casus proponantur. In Martyrologio quoque Romano legitur (d), S. Joanni Damasceno manum dexteram fuisse amputatam, & a B. Virgine restitutam.

a cap. 18.

b cap. 22. v. 51.

c ad c. 14. S. Marci.

d ad diem 6. Maii.

CAPUT XVII.

De mirabili Divina sanatione a Lea pr, Cancro, Gangrana, aliisque quibusdam morbis.

1. 2 IN Evangelio S. Matthæi legitur (e), Christo Domino de monte descendenti occurrisse leprosum dicentem: *Domine, si vis, potes*

e c. 8. v. 2.

potes me mundare. Et extendens Jesus manum, tetigit eum dicens: volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus. Hoc ipsum referunt S.Marcus (*a*), & S. Lucas (*b*). Repentinam hanc a morbo incurabili sanationem, uti magnum miraculum, extollit S. Ambrosius (*c*), advertens, Christum in hoc potentiam Patri æqualem ostendisse adversus Photini hæresim: divinitatem adversus Arium: suæ carnis veritatem adversus Manichæos. Alios decem Leprosos Christus mundavit apud S. Lucam (*d*); cujus miraculi magnitudinem ponderans Tertullianus(*e*), ait, id factum fuisse *tacita potestate, & sola voluntate*. Et Adec quidem, & Cornelius a Lapide (*f*) hunc morbum fuisse naturaliter insanabilem ostendunt.

a cap.1.
b cap.5.
c oper. to. 1. lib.5. in Lucam col. 1356. n.4.
d cap. 17. n.11.
e lib.4.contra Marcion. c.35. pag.451. edit. Paris.
f in cit. c. 17.S.Lucæ.

3 Ex Lege (*g*) discimus, homines, ædes, & vestes lepra corripi: cujus indicia sunt tumores, pustulæ, maculæ albicantes, lucentes, & purpureæ, præcipue si in maculis adsint pili subrubri, & cutis sit inæqualis. Corruptus interius sanguis extrinsecus prodiens hunc morbum parit: alii quibusdam vermibus ipsum tribuunt. Contagione quoque contrahitur; quapropter in Lege cautum erat, ut Leprosi, etiamsi Reges essent, in loca infrequentia ab aliorum consortio penitus segregarentur, eorumque cadavera ab aliis segregata tumularentur. Morbi gravitatem S.Cyrillus Alexandrinus (*h*), & Tostatus (*i*) insinuant: Calmet vero ex communi Medicorum sententia affirmat, lepram exorientem curari posse, secus inveteratam. Medici advertunt, etiam in scorbuto maculas cum inflatione, & erosione gingivarum, & vacillatione dentium apparere, quocirca Aretæus, Galenus, Valeriola, Hildan., & Horst., signa lepræ propria esse statuunt cutem nunc livescentem, nunc flavescentem, & rubronigricantem, unctuosam; rugosam, furfuraceam, nodis, tuberculis, & impetigine conspurcatam, aures tensas, narium pinnas tumidas, & gravem pruritum. Porro in bullis Canoniz. SS. Willhelmi Abb., Eadmundi Episc., & Francisci Xaverii, necnon in relat. Auditorum Rotæ in causa ejusdem S. Francisci, ac in relat. Cardinalis a Monte super Actis Canoniz. B. Elisabethæ Reginæ Portugalliæ, sanationes a lepra inter miracula recensentur.

g Levit.13.
h de adorat. in spiritu & ver. lib.15.pag. 537. oper. to.1.
i in Levitic. cap.13. quæst.9.

5 Putat Ranchinus, lepram Hebræorum fuisse diversam a lepra Græcorum, Arabum, & Europæorum, cum illa non a Medicis, sed a Sacerdotibus curanda esset. Apud Donatum, & Rejes nonnulli leprosi non infecerunt familiares, quibus utebantur. At Sennertus docet, lepram Arabum non solum per contactum, sed etiam ex intervallo inficere posse. Quidquid de his sit, Medici nostri docent, Scabiem, Psoram, & Lepram gradibus tantum distare. *Scabiem* appellant minimas pustulas cutem fœdantes, *Psoram*, si pruritus adjiciatur, *Lepram*, si hæc symptomata cutem interius lædant. Lepram quoque distinguunt in siccam, vel squamosam, vel furfuraceam, quam dicunt *Græcorum*, & in saniosam, & magis malignam, quam appellant *Arabum*, sive *elephantiasim*. Ut prætereatur lues venerea, quam Calmet idem cum lepra esse putat; affectio scorbutica est congeries symptomatum, quæ corporis organa intus, & foris varie torquent, cujus signa apud Lindanum sunt: *Ardor, & titillatio in gingivis cum subsequente cruentatione: calor purpureus sub concavo oculorum: macula præsertim in fœmoribus, & infirmioribus tibiarum partibus: genuum vacillatio: intensus oris fœtor: phlogosis in cerebro, & exæstuatio per totum corpus.* Etmullerus addit arenulas rubras matulæ urinali adhærentes. Jam vero si aliqua ab his morbis sanatio, tamquam miraculum, proponatur, ea omnia singillatim advertenda esse diximus, ut sanationes inter miracula possent recenseri. Interea a lepra, quæ cancer universalis ab Avicenna dicitur, ad cancros particulares transeamus.

6 De hoc actum fuit in causa S. Aloysii Gonzagæ. Quædam Monialis integro quadriennio in sinistra corporis parte doloribus molestissimis divexata fuerat, cum quadam nocte vehementi distillationis, & tussis impetu excitata sub mamilla sinistra quiddam ovi magnitudine, & marmoris duritie invenit, quod cancrum esse ipsa, aliique, præcipue Medici, existimarunt, tum propter conditionem personæ Virginis, tum propter solitam cancrorum occultorum magnitudinem, & duritiem, & demum propter effectus inde secutos, intensum videlicet dolorem, internam erosionem, nocturnas vigilias, & aliarum operationum vitalium, & partium adjacentium læsionem. Ægra per tres menses in hoc statu permansit, donec S. Aloysii Reliquia parti infirmæ admota, statim ab hoc, & ab antecedenti morbo sana omnino, & incolumis evasit. Re ad Auditores Rotæ delata, septem insignes Urbis Medici jussi sunt sensum suum super hoc aperire, iique, attenta morbi qualitate, & duratione, subitam absque medicamine sanationem miraculo contigisse affirmarunt, quæ proinde tum ab Auditoribus Rotæ, tum a rituum Congregatione inter miracula recensita fuit.

7. 8 Similis sanatio proposita fuit in causa S. Laurentii Justiniani. Matrona quædam septuagenaria febri laborans, tumore nigro, duro, ovique magnitudine cum doloribus acerbissimis in pectore correpta fuerat. Tumor Medicorum jussu oleo liliaceo, & amygdalino oblinitus paululum suppuravit; sed ægra ad extremum deducta est: quare implorata S. Laurentii ope, morbus statim evanuit. Zacchias jussus sensum suum pro veritate exponere, morbum fuisse dixit tumorem cancerosum cum ulcere in pectore, cujus qualitate, necnon ægrotæ ætate, medicamenti adhibiti ineptitudine, ac modicæ evacuationis inutilitate expensis, subitam, ac perfectam sanationem, nullo infirmitatis remanente vestigio, miraculosam esse conclusit: Zacchiæ sententiam laudavit Romulus Spetiolus, & sacra Congregatio sub Alexandro VIII. inter alia miracula hoc quoque approbavit. Similem cujusdam mulieris a duobus cancris inveteratis, & Medicorum judicio insanabilibus sanationem, intercessione S. Joannis a S. Facundo obtentam, Congregatio eadem inter alia miracula admisit in ejusdem Sancti causa. In causa quoque S. Francisci Solani approbatum legitur miraculum *repentinæ sanationis Joannæ de Blancas a tumore canceroso*. Sed in hoc nonnulla notatu digna expendenda sunt.

9 &c. Mulier hæc, cancro in mamilla sinistra in dies magis intumescente, acutissimis doloribus omnem quietem prohibentibus per septennium laboraverat, nec humanis remediis quidquam proficientibus, ad intercessionem B. Solani confugit, & placidissime quievit. Post somnum dolorem amplius non sensit. Ad ecclesiam perrexit, ante effigiem Beati oravit, ac domum reversa, tumor repente crepuit, copiosa aqua effusa. Ægra mortuæ similis decubuit, vocatisque Medico, & Chirurgo, hic ingentem cancrum, cum radicibus varicosis, ac teterrimi coloris, absque ullo patientis dolore, aut sanguinis eruptione extraxit, injectisque in cavitatem, quæ remansit, medicamentis, nona die ægra perfecte convaluit. Nonnulli ex Medicis Urbis morbum cancrum fuisse existimarunt, alii tumorem cancerosum: omnes in miraculum consenserunt. Clarissimus Malpighius tunc in Urbe degens super hoc interrogatus, pluribus de cancro, & tumore adnotatis, mirandum in hoc casu fuisse, ait, quod tumor non redierit, nec sanguis in extractione fluxerit.

12 Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor in suis animadversionibus super hoc miraculo disputandum proposuit, an prædictus aquei humoris a tumore sponte rupto effluxus naturæ cancri opponeretur, huncque humor ipse ita emol-

emollire; aut excavare potuerit, ut tam facile extraheretur: conclusitque, ex Peritorum judicio incertum esse, morbum fuisse verum cancrum, idcirco ejus sanationem solum inter miracula tertii generis esse recensendam; immo neque ad hæc, utpote non subitam, reduci posse.

13. 14 His animadversionibus respondit Dominicus Lopez, ostendens cum Boneto contra Claudinum, verum in mammis cancrum contingere: cancrum vero ab aquoso illo humore neque vi emolliente, neque corrodente evelli potuisse. Emollientia siquidem cancro adversantur: corrosio apud Medicos ad interitum ducit. Accesserunt responsiones aliorum tum de facto, tum de jure scribentium. Quare sacra Congregatio post maturum examen, attentis tot Medicorum suffragiis, totque circumstantiis miraculosæ sanationi faventibus, morbum quidem tumorem cancerosum dumtaxat appellavit, sed sanationem inter miracula tertii generis retulit, cum defectus instantaneitatis cicatricem potius, quam sanationem respiceret.

15. 16 Si itaque aliqua a cancro sanatio proponatur, ante omnia examinandum est, an morbus fuerit cancer, an scirrhus, an tumor medius, de quo Ludovicus Mercatus. Nostrum non est canceri causas scrutari. Sennertus ab atra bili: Munnicks ab acido acriori repetit. Illud vero hic advertendum est, omnes corporis partes, juxta Galenum, cancro affici posse, sed præcipue laxiores, & fungosas. Cujus signa apud Sennertum sunt tumor initio exiguus, & sensim crescens, coloris plumbi, & lividi, ardorem intus, & quasi venas habens nigro sanguine distentas: dolorem modo majorem, modo minorem infert, ejusque causa materialis in venis præcipue residet, quæ pedes, & brachia cancri referunt. Similia docet Æstius. Et quod attinet ad scirrhum, hic dolore caret, & humor, qui ipsum efficit, non in venis præcipue, sed in spatiis, & poris residet, & tardius, quam cancer crescit, veluti prosequuntur Sennertus, Munnicks, & Celsus.

17. 18 Quod spectat ad canceri curationem, Galenus testatur, se cancrum incipientem curasse; auctum vero relati Auctores incurabilem existimant. Et celebris est Hippocratis aphorismus 38. *Cancros occultos habentes melius est non curare; curati enim cito pereunt: non curati vero longius tempus perdurant*. Quo etiam usus est S. Augustinus (*a*), referens insigne miraculum sanationis cujusdam mulieris a cancro in mamilla. Quid vero per cancros occultos Hippocrates intellexerit, Medici disputant: ac probabilior est sententia illum explicans de canceris nondum apertis, aut ulceratis.

a lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. col. 665. n. 3. oper. to. 7.

19 Hæc palam faciunt, cancrum, non incipientem, sed confirmatum, sive ulceratum, sive non ulceratum, judicio Medicorum insanabilem esse. Exulceratus vero cognoscitur ex ulceris fœditate, labiis crassis, & similibus, quæ late explicat Munnicks. Testatur Sculterus, se cancrum curasse, mamilla abscissa, & igne in partem dissectam injecto, sed præterquamquod cancer, eodem teste, profundas radices nondum egerat, & sanata aliis morbis laboravit, hæc curatio ambigua est, cum vera curatio in eo sita sit, ut mamilla remaneat, & cancer sanetur. Similem sanationem refert Platerus, sed & ipse fatetur, morbum recruduisse. Et hoc quidem Avicenna, Mercatus, aliique passim affirmant, cancros scilicet curatos, aut repullulare, aut alios tumores gignere. Quapropter si aliqua sanatio a cancro tamquam miraculum proponatur, non solum advertendum est, an morbus confirmatus fuerit, sed etiam an sanatio, invocato Servo Dei, vel Beato, perfecta, exclusa metastasi, & recidiva contigerit. Quæ si verificentur, de miraculo non erit dubitandum, etiamsi medicamenta adhibita fuissent, & sanatio non subito contigisset, cum ex dictis cancer medicamentis non sane-

tur,

tur, nec subita sanatio ad miracula secundi generis requiratur. Legi possunt bullæ Canoniz. SS.Thomæ de Villanova, Caroli Borrom., Ignatii Loyol., Francisci Xaver., necnon relationes Auditorum Rotæ in causis SS. Teresiæ, Elisabethæ, & B. Hieronymi Æmil. Sed quid dicendum erit de sanatione a scirrho? Ægineta, & Ætius consentiunt, scirrhos inveteratos, nullatenus; recentes vero difficillime curari posse, præsertim in partibus internis, & præcipuis. Hoc ipsum de scirrho hepatis testatur Galenus. Ex quibus Consultores sacræ Congregationis discere possunt, quandonam scirrhus sit curatu facilis, vel difficilis; sanabilis, vel insanabilis; & quando ejus sanatio miraculis secundi, vel tertii generis adscribenda sit.

20 &c. Testes imperiti ulcus, gangrænam, sphacelum, & fistulam pro cancro passim usurpant; ideoque in causis Beatificationis, & Canonizationis Periti advocandi sunt, qui morbi, de quo agitur, qualitatem, signa, & symptomata expendant, ut morbus innotescat. Sed ut sacræ Congregationis Consultores aliquid quoad hos morbos præ oculis habeant, ulcus est *solutio continui cum imminuta magnitudine in parte molli, ortum habens a materia erodente*. Hæc definitio exacte distinguit ulcus ab vulnere: in hoc enim nihil ex necessitate de parte affecta amissum est: in ulcere autem, juxta Munnicks, aliquid semper amissum observatur. Gangræna, & sphacelus sunt partis mollioris affectæ mortificatio, minor tamen in prima, & major in secundo, qui etiam partes solidiores, puta ossa, invadit, ut notat Sennertus. Et juxta Æginetam, & Avicennam pars sphacelo affecta sensum amittit, secus in gangræna. Fistula vero est sinus oblongus, & callosus fundum habens latum, orificium autem angustum, ex quo aliquid assidue expurgatur, nisi magna callositas expurgationem impediat. Videantur Zacchias, Dolæus, Muſitanus, & Munnicks. Porro mirandæ

ab his morbis sanationes referuntur in Actis Canoniz. SS. Aloysii Gonzagæ, Ludovici Bertrandi, Paschalis Baylon, Vincentii a Paulo, & aliorum. Alia miracula sanationis a fistulis legi possunt apud S. Augustinum (a).

24 Matta, Bordonus, & Matthæucc. vim totam pro miraculo in his morbis constituunt in sanatione subita, & momentaria. Verum alia plura, antequam de miraculo sanationis feratur judicium, advertenda videntur. Et quod spectat ad ulcus, ejus forma, subjectum, causa, gravitas, & diuturnitas observanda sunt: item an fuerit cum humorum affluxu; utrum internum, & latens, an externum, & patens; num sine ossis, an cum ossis corruptione, vel carie: ex his quippe Munnicks facilem, vel difficilem esse ulceris curationem colligit, & hanc quidem difficillimam esse ait, ubi ossium caries, vel corruptio adsit. Hoc ipsum de ulcere rotundo docent Hippocrates, & Vallesius: & de ulcere in partibus nerveis, membranaceis, & cartilagineis affirmat Hoffmannus: de putido, & graveolenti narium ulcere late Sennertus.

26 Refert Schenckius, matronam quamdam a gravissima gangræna arte, & medicamentis convaluisse. Sennertus vero docet, gangrænam periculosam esse, & in sphacelum, qui periculosior est, degenerare, nisi citissime curetur, quæ quidem curatio in juvene facilis est. Et apud Uffembacch. fistula antiqua, & in sene, difficilius curatur, quam recens, & in juvene.

27. 28 Hæc igitur, & alia ex Medicis desumenda in ulceribus, gangrænis, & fistulis, præter subitam sanationem, examinanda sunt, antequam sanationes ab his morbis miraculis adscribantur. Medicamentorum quoque ratio habenda est, num forte ipsis sanatio tribui posset; quin etiam antequam miraculum statuatur, congruum tempus expectandum est, ut intelligatur, an ulceris, & fistulæ cicatrizationi alius morbus successerit, cum meſta-

(a) lib.22.de Civit. Dei cap.8. col. 665.loc.cit.

tastasis miraculi approbationem impediat: & metastasis quidem, aut etiam reversio, his morbis sanatis, facilis est, testibus Hippocrate, Amato Lusitano, Dolæo, Sennerto, & aliis. Et hoc ipsum Doctor de Marcangelis in causa S. Vincentii de Paulis super miraculo sanationis ab ulceribus advertit.

CAPUT XVIII.

De sanatione a febri, quando sit miraculo adscribenda.

1 &c. Sanctus Joannes in Evangelio (*a*) fuse exponit, quomodo Christus filio Reguli febri laboranti salutem restituit. S. Matthæus (*b*) quoque, S. Lucas (*c*), & S. Marcus (*d*) referunt, socrum Simonis simili morbo ab eodem fuisse liberatam. Et hanc sanationem Sedulius versibus elegantissime expressit. Porro utriusque ægroti febrim gravem fuisse, ex ipso sacro textu colligitur, & pluribus demonstrant Ader, Zacchias, & Schevchzerus, qui etiam miraculi magnitudinem extollit, quod morbus ad Christi nutum, & jussum evanuerit, pristinis ægro viribus redditis. Aliud liberationis a febri miraculum narratur *Actor.28.*, ubi D. Paulus *patrem Publii febribus, & dysenteria vexatum ... salvavit*. Porro dysenteriæ gravitatem febres indicant; benigna quippe dysenteria est, quæ nullam, vel admodum levem, maligna vero, quæ gravem febrem habet comitem. Hoc ipsum indicat vexatio, cum ab aliquibus dysenteria *tormina* a torquendo dicta sit. Videantur Celsus, & Sennertus.

a c.4.v.46.
b c.8.v.14.
c c.4.v.38.
d c.1.v.30.

4 Febris ex Hippocrate, & Galeno dicitur *conversio nativa caliditatis in igneam naturam*. Aliter eam definiunt Avicenna, Willisius, aliique Medici, quorum plures apud Tozzium docent, eam non esse revera morbum, sed motum commotæ fermentationis in sanguine ad hunc depurgandum, quod quidem evenit, si febris nec nimis levis, nec valde vehemens ac diuturna sit. Quapropter febris non a *ferveo*, sed a *februo*, idest *emundo* dicitur, unde concludit Tozzius, eam *non semper nocuam esse, sed sæpe sæpius salutarem*.

De Febre Hectica.

5 Non vacat hic integrum de febribus edere tractatum, sed exempla afferemus sanationum a febribus in sacrorum rituum Congregatione examinatarum, ex quibus ejusdem Consultores, quid dicendum sit, occasione oblata, dignoscere poterunt. Neque enim omnis, licet subita, febris sanatio post invocationem Servi Dei, miraculo ab eadem sacra Congregatione adscribitur, ut colligere est ex *Actis Canoniz. S. Raymundi de Pennafort* a Penia editis.

6 &c. De sanatione vero a febre hectica actum fuit in causa S. Caroli Borromæi. Candida scilicet de Agudis Monialis Capuccina tribus annis, & amplius febri hectica laborabat, quamobrem in extremo vitæ periculo constituta, cum vota Famulo Dei Carolo nuncupasset, ejusque vestem paulisper tetigisset, incolumis omnino surrexit. Porro morbi gravitatem certam reddebant tum ejus duratio, tum gravia symptomata, infirmitas scilicet virium, & convulsiones, tum demum, quod hectica tertiæ esset speciei. Hæc enim febris tres habet gradus. Primus est, in quo calor febrilis adeo lenis est, ut vix percipiatur, unde & facile curatur. In secundo exacerbatur, præsertim paulo post cibum; hæc difficilioris est curationis. In tertio adeo augetur, ut corpus universum extenuet, atque in hoc gradu febris hectica dicitur marasmodes, marasmus, sive tabes, evaditque incurabilis, ut videre est apud Galenum., Avicennam, & alios. Jamvero cum Rotæ Auditores, perpensis morbi symptomatibus, sanationem ad miraculum secundi generis retulissent, sacra rituum Congregatio eam libenter inter miracula recensuit, ut scribit Grattarola.

9.10 Alia

§. 9. 10 Alia a febri hectica sanatio proposita fuit in causa S. Aloysii Gonzagæ. *Camilla* nempe *de Ferrariis febri hectica, & phthisi cum sanguinis excreatione per annos octo laboravit, & pluribus medicamentorum generibus frustra adhibitis, incurabilem omnino infirmitatem Medici censuerunt.* Quamobrem morti proxima, implorata S. Aloysii ope, *illico pristinæ sanitati restituta est.* Verba sunt relationis Rotæ Auditorum. Qui sane Auditores hanc sanationem miraculosam fuisse asseruerunt, *tum ratione facti*, quia morbus fuit phthisis in specie confirmata; *tum ratione modi*, quia febris adeo diuturna non potuit naturaliter tam subito removeri; itaut ægra penitus convaluerit. Adhæsit rituum Congregatio, quæ tamen, ut & Rotæ Auditores, antequam sanationem miraculo adscriberent, tum Medici ordinarii attestationem, tum octo insignium Medicorum Romæ Censorum approbationes consideraverunt, qui quidem Medici præter superius dicta adnotarunt, vetitum fuisse a peritis, *ne Domestici quicquam uterentur ex iis*, quibus infirma utebatur, ne eodem morbo inficerentur; ac demum omnes affirmarunt, sanationem *non sine magno miraculo, intercessione B. Aloysii accidisse*.

11 In prima sanatione, quæ intercessione S. Caroli obtenta fuit, nulla fit mentio expuitionis sanguinis, quæ ex pulmonum, vel aliorum viscerum ulcere derivatur; neque legitur a Medicis interdictum aliis fuisse usum rerum, quibus infirma utebatur. Neque tamen ex his hecticæ febris defectus inferri potest. Siquidem apud Fernelium datur hectica sine ulla pulmonum labe. Et apud peritiores Medicos non omnis, licet tertiæ speciei hectica, sed quæ cum phthisi, & ulcere pulmonis conjungitur, contagiosa est, ut recte prosequitur a Rejes. Demum in sanatione, quæ intercessione S. Aloysii contigit, dubitari poterat, quomodo febris hectica cum phthisi conjuncta tamdiu durare potuerit, ait enim Hippocrates *hic morbus multis ad tres annos perseverat, verum moriuntur.* Nihilominus Angelus Victorius, Philander Collutius, & Hippocrates ipse testantur, hos morbos diutius etiam protrahi posse, juxta diversas corporum, ætatis, morbi, temporis, & tolerantiæ qualitates, quæ tamen forte locum non habent, ubi morbus ad marasmum, & extremam maciem devenerit. Simile miraculum approbatum fuit pro Canonizatione S. Rosæ Limanæ.

De Febri cum delirio, & lethargo.

12. 13 Mirabilis ab hac febri sanatio occurrit in causa S. Catharinæ de Bononia. Soror Maria Gertrudes de Ghirardellis Monialis monasterii SS. Corporis Christi ann. 1673. mense Octobri in levem febrim incidit, & quamvis Medici præsto fuerint, 24. Novembris supervenit delirium, mox sopor invasit, qui in lethargum, & tremorem degeneravit. Die 8. Decembris morbus remisit, itaut infirma Sacramentis muniri potuerit, mox vero recruduit, ac biduo sine ullo alimento, ac validiori lethargo oppressa infirma permansit, itaut neque igne, neque alia vi excitari potuerit. Viribus prorsus destituta, quinquaginta quatuor diebus a die decubitus jam elapsis, implorata S. Catharinæ ope, incolumis statim surrexit, ac omnia sanæ Monialis munia explevit, nullo adversæ valetudinis indicio apparente.

14. 15 Undecim oculati testes omnia hæc comprobarunt, inter quos Medici tres, & unus Chirurgus, qui etiam pro miraculo steterunt, uti sane ex Decreto 17. Maji 1707. edito approbatum fuit: & merito, stantibus gravissimis enumeratis symptomatibus febri acutæ adjunctis, quæ juxta Hippocratem, Celsum, Mercatum, aliosque mortem vicinam indicant. Neque vero morbus quadragesimum diem, qui acutorum morborum terminus est, præ-

prætergressus, in declinatione fuisse dici potuit; in his enim morbis dies critici juxta Vallesium, & Andream Laurentium, non solum a die invasionis morbi, sed etiam a die superinducti morbi, sunt computandi.

De Febri Maligna.

16 Duplex est hujus febris causa: altera a nimia sanguinis crassitie; altera ab ejusdem solutione pendet. Febris maligna a solutione pendens summam secum virium lassitudinem, diarrhæas in principio, hæmorrhagias, sudores, urinas copiosas affert. Crassities contra nimiam fluidorum remoram, somnolentiam, & pondus in corpore inducit. Hæc tamen non ita difficulter, ut altera, curatur. Videantur Willisius, & Hippocrates, qui etiam febrium malignarum gradus distinguens docet, eas vel quarto die, aut prius occidere, vel ad septimum, undecimum, decimum quartum, decimum septimum, aut vigesimum produci.

17. 18 Porro sacra rituum Congregatio sanationes ab hujusmodi febribus juxta diversas rerum circumstantias aliquando inter miracula recensuit, interdum a miraculis abjudicavit. Recensuit scilicet in causis SS. Cajetani, Rosæ Limanæ, & Stanislai Kostkæ. Rejecit vero in causa Beatificationis S. Catharinæ de Ricciis, aut quia Medicorum, qui curationi interfuerant, de febris malignæ symptomatibus attestationes deerant, aut quia de subita sanatione, aut de momentaria virium recuperatione non constabat. Quamobrem quoties similia in sacra Congregatione proponantur, afferendæ sunt Medicorum attestationes, qui curam præstiterunt, & aliorum pro veritate consultorum judicium expectandum est, & inquirendum de febris duratione, de remediis adhibitis, de exclusione bonæ crisis, de momentaria, & constanti sanatione, ac de perfecta virium recuperatione absque recidiva, & absque conversione in alium morbum: nam juxta Hippocratem febres, quæ *sine signis coctionis cessant*, aut in malos dolores converti, *aut diuturnitatem*, *aut mortem*, *aut recidivam afferre solent*.

19 Contendit Matthæuccius in sua Practica Theologo-Canonica, sanationem a febri maligna in infirmo, qui post longas vigilias, invocato Dei Servo, somno correpto incolumis excitetur, inter miracula esse recensendam. Atque eadem fuit sententia, Joannis Mariæ Lancisii Medici in causa B. Petri Forerii; itemque Joannis Mariæ Thomasii Medici in causa B. Agnetis a Monte Politiano. Secus autem dicendum esse videtur in febribus acutis, ac multo magis in synochis, & ephemeris, cum in his per somnum aliqua crisis sequi possit, uti cum Fidei Promotore in causa B. Hyacinthæ de Marescottis idem Lancisius consensit.

De febribus symptomaticis, & primo de febri, cui conjuncti sunt bubones.

20. 21 Hactenus de febribus primariis, quæ a propria causa pendent, nunc de aliis, quæ ab aliis morbis oriuntur. In causa S. Francisci Solani Postulatores sequentes sanationes inter miracula recensendas esse contenderunt. Francisca nempe Victoria, ejusque frater in civitate Montiliæ, ubi pestis postea grassata fuit, vehementissima febri cum vomitu, & bubonibus correpti fuerant, atque horum quoque matrem ex contactu filiæ gravissima febris invasit. Porro matri, & filiæ vena secta fuit, fratribus vero bubones oleo amygdalino inuncti fuerunt, sed inutiliter. Verum B. Solani imagine iis applicata bubones evanuerunt, omnesque incolumes evaserunt.

22. 23 Multa adversus facti probationem Fidei Promotor adduxit, ac præterea animadvertit, infirmis fuisse

prædictis remediis subventum, bubonesque etiam pestilentes, quibus ceteroquin mater caruit, naturaliter sanari posse. His omnibus Postulatores satisfacere conati sunt. Et Medici pro causa scribentes, febrim fuisse in iis omnibus pestiferam censuerunt, venæ autem sectionem in morbo pestilenti damnum potius juxta plurium sententiam apud Diversum, quam utilitatem afferre: ac ponderata in omnibus iis ægris subita sanatione, sacræ Congregationi insinuarunt, eam esse miraculo adscribendam. Consultus fuit super his clarissimus Malpighius, qui & ipse consensit, febrim fratrum certo, matris vero probabiliter ex signis fuisse pestilentem, sed in matre minus gravem; & ex aliorum Medicorum sententia bubones naturaliter curari, ac remedia adhibita juvare potuisse affirmavit: modum tamen sanationis instantaneum mirabilem fuisse censuit.

24 &c. Post hæc, causa rursus proposita, Emmanuel Lopez dissertationem exaravit, affirmans, febrim etiam in matre gravem, ac pestilentem fuisse; bubonum retrocessum in filiis naturaliter funestum esse debuisse; remedia vero adhibita non esse attendenda, cum neque olei amygdalini inunctio bubones tam subito excutere potuerit, ac post sanguinis missionem omnia ruerint in deterius. Adhæsit Lancisius a Pontifice jussus sensum suum pro veritate aperire. At sacra Congregatio, re mature discussa, nec matris, nec fratris sanationem inter miracula recensuit, tum ob defectum sufficientis probationis, tum quia juxta Malpighium febris matris minus gravis fuit. Miraculis vero accensuit sanationem Victoriæ filiæ tum ob febris gravitatem, tum ob bubones, qui juxta Riverium maximum periculum minantur, tum demum ob repentinam, perfectamque sanationem. Bubonum quoque retrocessus ad imaginis applicationem in maximo habitus est pretio. Siquidem hujusmodi retrocessus, Vallesio, Paræo, Septala, aliisque testibus, lethalis omnino est. Et universa Medicorum, & Chirurgorum schola bubones retrocedentes revocare studet, immo etiam immaturos aperire. Et Hoffmannus observat, pestilens hujus febris venenum, neque per sudores, neque per alvi, aut alium fluxum expelli, sed tantum per excretionem, quæ fit per tumores in externo corporis ambitu prodeuntes.

27. 28 Neque vero recensita remedia miraculo obstare potuerunt, vel quia post ipsa adhibita aucta febris est, vel quia oleum amygdalinum exterius adhibitum venenum in bubonibus tollere non poterat; vel quia admissa juxta Celsum, & Hoffman. cit. sectionis venæ utilitate, repentina sanatio absque miraculo contingere non poterat. Quamobrem sacra rituum Congregatio hanc Victoriæ sanationem inter miracula tertii generis admisit, cui sententiæ Medici ordinarii, ceterique in Urbe pro veritate scribentes suffragati fuerant, inter quos Malpighius ipse, qui modum sanationis appellavit *mirabilem*, quam vocem Benedictus XIV., etsi ut Fidei Promotor miraculum non significare contenderit, uti Consultor tamen Congregationis pro vero miraculo aliquando sumi affirmavit.

De Febri Erysipelacea.

29 Hæc febris in pluribus symptomatibus febri pestilenti affinis est: differt vero, quod ipsa, secus ac pestilens, a causa interna oritur, neque contagiosa est, neque periculosa, nisi intus retrogrediatur, ut videre est apud Hoffmannum, & Hippocratem. Et Tozzius addit, perniciosiorem esse erysipelatis retrogressum, qui ex defectu naturæ, quam qui ex causa externa, puta lotione aquæ frigidæ, eveniret.

30. 31 De liberatione ab hoc morbo actum fuit in causa S. Teresiæ. Quædam nempe Monialis, juxta Auditorum Rotæ relationem, gravi erysipe-
late

late, & ingenti febre a pluribus annis laborabat, quam cum S. Teresia manu tetigisset, morbus illico evanuit. Et ipsi quidem Auditores, ponderata sanatione, ejusque modo, miraculum asseruerunt: simileque judicium de re simili tulerunt in causa S. Petri de Alcantara. Quapropter si gravis morbus ad contactum manus Servi Dei, cujus virtutes approbatæ sint, illico recedat; tuto poterit pro miraculo pronunciari. At si sanatio aliter contingat, sedulo inquirendum erit de qualitate morbi, de remediis adhibitis, de modo sanationis, de exclusione crisis, & de perfecta sanatione, recidiva, cum erysipelas, teste Sennerto, sit morbus revertens.

32 Erysipelas, juxta Practicos distinguitur in *verum*, seu simplex, in *nothum*, seu scorbuticum, in ulceratum, & non ulceratum. *Nothum* modo phlegmonibus, quod periculosius est, modo scirrhis, quod longius protrahitur, modo ædemati conjungitur, quod si exulceretur, facillime in gangrænam vertitur. Febrim vero erysipelaceam modo idiopathicam, modo symptomaticam appellant. Porro facilius curatur *verum*, & non ulceratum, quam *nothum*, & ulceratum: ac gravius, & periculosius est in senibus, in corporibus impuris, & in capite, quam in juvenibus, & in aliis corporis partibus, veluti prosequuntur Ægineta, Munnicks, Franciscus Romanus, aliique.

33 De sanatione ab erysipelate in capite actum fuit in causis SS. Turribii, & Joannis a Cruce; ac Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor, præter ea, quæ adversus facti probationem opposuit, animadvertit, remedia opportuna in his morbis præstita fuisse, & ex aliis circumstantiis sanationes naturaliter contingere potuisse. Quamobrem sacra Congregatio ab iis inter miracula approbandis abstinuit, ut colligere est ex Decretis 5. Febr. 1725., & 11. Januar. 1726. editis.

De Febri ex Angina.

34 Angina ab angendo dicitur, & est molestus spirandi, & deglutiendi labor faucibus inflammatis, atque intumescentibus. Practici eam distinguunt in *veram*, quæ a sanguinis stasi, & in *notham*, quæ a seri magis, quam a sanguinis congestione oritur. Utramque febris aliqua comitatur: atque si angina internis laryngis musculis insideat, neque extrinsecus rubor, sed intrinsecus dolor urgeat, voxque supprimatur, ac spiritus difficilis reddatur, periculosa est, juxta Hippocratem, qui hoc ipsum innuit de angina, quæ evanescere absque resolutione, aut expurgatione videtur; tunc enim in pulmonis inflammationem convertitur. Unicum remedium apud omnes Medicos adversus hunc morbum est venæ sectio. Qui plura velit, Hoffmannum consulat. Jam vero, ut hujus morbi sanatio miraculo adscribatur, non satis est, ut momento contingat, sed ulterius de anginæ qualitate, ac symptomatibus, de febre concomitante, de remediis adhibitis, præsertim de venæ sectione, inquirendum est, item de crisis exclusione, ac de morbi reversione, aut in alium conversione. Hisque in causa S. Joannis a Cruce perpensis, nulla ratio liberationis a strangulante angina habita fuit.

De Febri ex Tetano.

35 Tetanus spasmi, vel convulsionis species quædam est; *distensionem* Medici appellant, cum Tetanus nervorum tensio fit in toto corpore æqualis. Sensit Hippocrates, hunc morbum post quartum diem periculo caruisse; sed nunc etiam post septimum diem periculo non caret. De liberatione ab hoc morbo actum fuit in causa S. Laurentii Justiniani, & Zacchias censuit, eam esse miraculo adscribendam; sed cum dubium excitasset, quod sanatus affectus fuerat febri, quæ, experien-

tia teste, convulsioni aliquando remedio est, utcumque idem dubio satisfacere conatus fuerit, miraculum non fuit admissum.

36 Pauca hic addenda sunt de febri pleuritica, & peripneumonica hodie frequentissima, de qua proinde sæpe in sacra rituum Congregatione agitur. Porro, juxta Gordonium, *dolor vehemens ...... difficultas anhelitus ...... tussis laboriosa ...... sputum lividum, nigrum, viscosum, & cum non potest expelli*, mortem in hoc morbo indicant, quemadmodum si, medicamentis recte adhibitis, infirmus aggravetur.

De Febri, quæ dicitur inflammatoria.

37. 38 In hac febri inflammatio diversis insidet thoracis partibus, variisque appellatur nominibus, ac differt symptomatibus, eventu, & curandi ratione. Recentiores Medici, quidquid antiqui crediderint, pleuriticum morbum in pulmonibus omnino consistere volunt, ut notavit Pascolus, & ut in Academia Bononiensi anno 1705. compertum est. Hoffmannus autem docet, spuriam esse pleuritidem, si inflammatio externas thoracis partes occupet; veram autem esse, si pulmonis superficiem teneat: graviorem, & pneumonicam, si inflammatio altius in pulmones descendat. Addit, dolorem in *spuria* esse valde acutum, tussim siccam cum febri, & pulsu subduro, depresso, & frequenti: in *vera* majorem esse spirandi angustiam, sputum cruentum, & febrim magis acutam; in peripneumonia vero dolorem esse magis tensivum, & obtusum, majoremque spirandi difficultatem, & anxietatem, & ægros, præsertim senes, facile mori. Tandem testatur, in nulla alia febri præ hac crises esse frequentiores; nullam tam esse recidivam, quam pneumonicam; & adversus inflammationis incrementum nihil esse sanguinis emissione utilius. Atque hæc sacræ Congregationis Consultores sedulo animadvertere debebunt, antequam de sanationis miraculo judicium ferant; quod optime præstiterunt in causa Beatificationis S. Joannis a Cruce; quodque accuratissime præstitit Thomasius Medicus in causa S. Agnetis de Monte Politiano; qui tamen aliam subitam sanationem a pleuritide cum febre gravissima, & a tumore erysipelaceo in crure dextro tribuendam miraculo esse censuit, postquam inter alia ostendit, pleuritidem fuisse veram, nullamque præcessisse secretionem per sputum, per sudorem, aut per aliam viam, in quo rerum statu in graviorem morbum transire solet, uti etiam observavit Nicolaus Chesnau. Et miraculum quidem sacra Congregatio admisit, ut apparet ex Decreto edito 2. Apr. 1726.

De miraculo pleuritidis sanatæ in muliere gravida.

39 &c. Lateralem morbum, cui nomen *Pleuritis*, indicant acuta febris, acutusque dolor ad jugula pertingens, pulsus durus, decubitus in latus affectum facilis, in oppositum acerbissimus, spirandi difficultas, & tussis aut humida, aut sicca. Ingravescentibus his, morbus, & calor augentur, sitis angit, appetitus, & somnus fugiunt, accedit vero delirium. Cum hæc signa concurrunt, *legitima* vocatur pleuritis, qua nempe membrana intus costas succingens inflammatur, & inflammatio in pulmonem protenditur: contra *spuria* appellatur, in qua musculi, qui sunt inter costas, & thoracis exteriora, laborant, febrisque mitior est. Porro legitima pleuritis inter acutos morbos, qui numquam periculo carent, ab Hippocrate, suffragante Aretæo, recensetur.

44 &c. Jamvero mulierem prægnantem acuta febris invaserat, diris cumulata symptomatibus, quæ quidem pravam pleuritidem constituebant. Febrim, quæ comitabatur, acutissimam appellavit eximius Archiater de Marcan-

cangelis ad scribendum pro veritate accitus, cum hic casus in causa Beatificationis S. Camilli de Lellis proponeretur; & ægrotam, quod gravida esset, in magno vitæ discrimine esse affirmavit. Septima, & decima dies agebatur, ex qua mulier decumbebat, jamque omnibus pene remediis frustra adhibitis,immo omnibus in pejus ruentibus, animam ægra agebat. At implorata S. Camilli ope, statim surrexit, cibum libenter sumpsit, placide quievit, viribusque resumptis, incolumis penitus evasit. Quibus omnibus rite perpensis, repentinam sanationem sacri Judices pro miraculo habendam esse, Benedicto XIV. annuente, censuerunt.

CAPUT XIX.

De sanationibus a variis infirmitatibus, quæ miraculo fiunt.

1 DE Christo Domino prædicant sacri Evangelistæ, quod *omnes male habentes curavit* (*a*). Hinc occasio facile sumi potest agendi de sanationibus ab universis morbis, quæ miraculo fiunt. Sed cum materia nimis ampla, & nimis gravis sit, de iis tantum agemus, de quibus aliquando in sacra rituum Congregatione actum est. Pro aliis sufficient, quæ alibi diximus, cum de re hac generaliter ageremus.

a Matth. c. 8. v. 16.

De Apoplexia.

2. 3 Hujusmodi plures sunt species, quas fuse Medici enumerant, qui proinde legi possunt. Sed ut aliqua apoplexiæ idea sacræ Congregationis Consultoribus exhibeatur, dicimus cum iisdem Medicis, eam esse privationem sensus, & motus in toto corpore cum principum facultatum læsione. Quocirca siquis subito concidat, omnique sensu, motu, ac voce repente privetur, sola respiratione, eaque difficili, itemque calore faciei, & pulsu remanentibus, membraque sint, ut in cadavere, nec æger audiat, aut videat, neque si pungatur, sentiat, aut loquatur, & ore hiante, ac stertendo respiret, oculosque clausos, vel palpebras suspensas, aut contractas habeat, hic, inquam, æger apoplexia laborare dicitur. Fusius hæc prosequitur Sennertus, docens, his signis apoplexiam differre a lethargo, a caro, uteri suffocatione, syncope, affectione melancholica, epilepsia, & catharro suffocante. Hæ enim affectiones affinitatem quidem aliquam cum apoplexia, sed diversa habent signa.

4 Apoplexiæ magnitudo ex respirationis noxa æstimatur. Quamobrem prima, & fortissima apoplexia, juxta Tozzium, est, cum respiratio omnino prohibetur, vel saltem sensibilis non est; fortis est, cum respiratio offenditur, non autem prorsus tollitur; minus gravis, cum respiratio minus læditur; levis vero est, cum respiratio vix a consueto ordine declinat, neque infirmi sensu, motuque prorsus destituuntur. Et hi sunt quatuor apoplexiæ gradus, quos etiam ex Galeno Hymannus, aliique Medici fere omnes recensent.

5. 6 Porro Hippocrates *aphor.*42. innuit, *impossibile* esse primam, & secundam apoplexiæ speciem *solvere*; tertiam, & quartam *non facile* curari. Verumtamen femina quædam, apud Schenckium, secunda apoplexia correpta mortem evasit, quamquam idem notat, difficillime tertiam, & quartam curari, quin aliqua labes remaneat, cum quo consentire Forestus videtur. Jamvero Hippocrati morem gerit Ambrosius Nunnez: at Sanctorius eos redarguit, qui putant, aphorismos Hippocratis æternæ esse veritatis, & cum Galeno concludit, citatum aphorismum ita accipiendum esse, ut magna ex parte fortis apoplexia solvi non possit, non quod aliquando aliter non evenerit, aut evenire possit. Et vero etiam in aliis aphorismis Hippocrates asseruit, quædam numquam, alia in quibus-

quibusdam tantum circumstantiis contingere; quod tamen non semper verum esse compertum est apud Galenum, Senecam, & Athenæum. Et Gaspar a Rejes docet, verbum *impossibile* extremam solum significare difficultatem, verbum vero *solvere* non esse intelligendum de liberatione a morte, sed de integra solutione ad salutem, & sanitatem, cum naturaliter nullus ex forti apoplexia evadere possit, quin in paralysim, aut, juxta Zacchiam, in perpetuam fatuitatem deveniat. Et Tozzius monet, non esse in hoc morbo a remediis abstinendum.

7 Nonnulla in causis SS. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, Ignatii, & Felicis a Cantalicio miracula occurrunt liberationis ab hoc morbo. In causa vero S. Turribii, cum similis sanatio proponeretur, nulla ejus ratio habita est, cum Medici super ea scribentes tutum de morbi qualitate judicium formare nequiverint, aut morbus non apoplexia, sed epilepsia visus fuerit. Quapropter ubi disputari contingat, an sanatio ab apoplexia inter miracula sit recensenda, indagandum erit, an morbus fuerit vera apoplexia, & cujus speciei; an, & quæ remedia adhibita fuerint; an sanatio illico, ac sine causa naturali successerit; an recidiva, aut metastasis contigerit.

De Arthritide, & Podagra.

8 Idem fere sunt arthritis, & podagra, sunt autem dolor articulis, partibusque finitimis pertinaciter inhærens. Et in Academia Bononiensi declaratum est, modo ab acido, modo ab alkali arthritidem provenire, quæ si per articulos vagetur, *vaga* dicitur, & *universalis*; cum hos, aut illos invadit, *fixa*, sive *particularis* nuncupatur; & hæc distinguitur in *chiragram*, quæ manus; in *gonagram*, quæ genua; in *ischiadem*, quæ coxendicem, aut partem proximam; & in *podagram*, quæ pedes afficit. Morbus hic Hippocratis tempore rarus erat, nunc autem frequentissimus, idque, juxta Galenum, ob victus intemperantiam, otium, & immoderatum venereorum usum. Aliis vero est hæreditarius.

9. 10 Non est lethalis, nisi gravia accedant symptomata, ut virium debilitatio, periculosæ inflammationes, aut perniciosæ febres. Curatu tamen difficilis est, juxta Sennertum, nisi recens sit, ideoque monet Tozzius, illi protinus occurrendum esse, exacta præsertim vitæ ratione, quo sane remedio nonnulli apud Rhodiginum, & Majolum ab hoc morbo convaluerunt. Insanabilis vero est, juxta Hippocratem, in senibus, aut si materia in tophos concreverit, aut, juxta Sennertum, si arthritis hæreditaria sit.

11 Quare si sanatio a podagra tamquam miraculum proponatur, sedulo ponderanda est sanati ætas, morbi diuturnitas, an, & quæ remedia adhibita fuerint, an arthritis fuerit hæreditaria, & an sanatio momento contigerit. Cavendum tamen, ne pro perfecta sanatione allevatio doloris sumatur: dolor quippe, juxta Sydenham, in podagra inveterata naturaliter decrescit. Quapropter ut sanatio, prout ad miraculum requiritur, perfecta dicatur, opus est, ut dolor prorsus cesset, ususque membrorum illico restituatur, ac perseveret, & ut podagra in alium morbum non convertatur, qualis profecto fuit ea, quam S. Augustinus refert (*a*), cujusdam Medici a podagra liberatio in Baptismate consecuta. Porro de remediis adhibitis, & de perfecta sanatione quærendum est etiam, si res sit de arthritide tophacea, cum huic quoque, Schenckio teste, remedia aliquando profuerint. Et sane de iis quæsitum fuit in causa S. Laurentii Justiniani, cum similis sanatio inter miracula adscripta fuit.

a lib. 22. de Civit. Dei c. 8. n. 4. col. 666. to. 7.

De

De Ischuria, Dysuria, & Stranguria.

12. 13 Ulcus, & inflammatio renum, & vesicæ, & aliarum partium, vel etiam calculi hos morbos generant. Ischuriam quidem, cum urina supprimitur: Dysuriam vero, cum ea difficulter egeritur: Stranguriam, cum ea guttatim emittitur. Ischuriam docet Sennertus periculosam esse, & nisi ante septimum diem urina emittatur, mortem afferre. Dysuriam minus periculosam esse: Stranguriam vero molestiam quidem, non autem periculum inducere affirmat. De Ischuria idem tradunt Salius, & Fonseca. At Schenckius, Vallesius, Donatus, & alii testantur, quosdam ad undecim, sexdecim dies, vel etiam ad quatuor menses, urina retenta vixisse, iisque elapsis, mingentes convaluisse. Quapropter Gaspar a Rejes statuit primo: nullum esse definitum temporis terminum, ultra quem homo, urina retenta, perire debeat. Secundo in judicio ferendo de hoc morbo, ejusque eventu rationem habendam esse naturæ ægrotantium, caloris, & roboris partium internarum. Tertio: in iis, qui longe post septimum diem urinam emittentes liberantur, semper seri evacuationem per secessum, sudorem, aut vomitum contingere.

14 De liberatione ab hoc morbo actum fuit in causa S. Aloysii Gonzagæ. P. Joannes Justinianus Societatis Jesu calculi morbo detentus, remediis frustra adhibitis, nihil prorsus urinæ expellere undecim diebus potuit; quapropter universo corpore tumefacto, & fœtorem emittente, mortis nuntium accepit. Alter ex eadem Societate Sacerdos infirmum B. Aloysii intercessioni commendavit, ac Beatum sibi dicentem audivisse visus est, ut Infirmo nuntiaret, morbum die sequenti ante meridiem, expulsum iri. Cumque nuntiasset, & Infirmus latus, & alias partes Reliquiis Beati signasset, tempore prænuntiato, magna lotii, & arenæ vi egesta, illico, resumptis viribus, perfecte convaluit. Medici pro veritate consulti miraculum asseruerunt, quod etiam a Rotæ Auditoribus, & a sacra rituum Congregatione, attenta morbi, ac symptomatum gravitate, subita, & perfecta sanatione, viriumque recuperatione, admissum fuit. Et hæc in similibus, præter tempus retentionis urinæ, advertenda sunt.

De Volvulo.

15 Ileos, vulgo *Volvulus*, morbus est, in quo quidquid per os assumitur, per eamdem viam regeritur, obstructo, aut contorto, & inflammato intestino ileo, a quo morbus nomen accepit. Accedente vomitu stercorario, aut singultu, lethalis est juxta Hippocratem, Tozzium, aliosque. Et recentiores Medici observant, passionem iliacam fieri, cum intestinorum pars in proxime subsequentem se se immittit, difficilius tamen curari, si pars superior in inferiorem, quam si inferior in superiorem ingrediatur. Legi possunt Hildanus, & Nicolaus Fontana. Porro quamvis vomitus accedat, morbus curationem non respuit, & multos referunt Sennertus, Riverius, & Forestus ex eo convaluisse. In causa S. Margaritæ de Cortona cum sanatio hujus morbi proponeretur, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, morbum fuisse levem, utpote equitando contractum, adeoque probabile esse, inferiorem intestinorum partem in superiorem ingressam fuisse. Addidit defecisse febrim, ac signa lethalia, de quibus Sennertus: apertissima quoque remedia præstita fuisse: nullam esse rationem modicæ durationis morbi, cum hic sit ex acutis, qui brevi vel ad salutem, vel ad mortem desinunt: denique sanationem celeriter quidem post invocationem Beatæ, non autem temporis momento contigisse. His animadversionibus adhæsit Pascolus Physicus

ficus electus, ut suum pro veritate judicium ferret, ideoque sacra Congregatio hanc sanationem inter miracula recensere noluit.

De Aneurysmate, & de Varicibus.

16 &c. Aneurysma est tumor pulsans, indolescens, ac digitis facile cedens, ab interna arteriæ tunica dehiscente, ceteris dilatatis, ortus, veluti fuse explicat Munnicks. Et a Lancisio Aneurysma definitur: *Imminuta, aut omnino ablata cohæsio villorum contractilium, arterias, & cor alicubi texentium*. Dividitur vero ab eodem in *legitimum*, quod a causis texturas arteriarum, & cordis proxime debilitantibus oritur; & in *spurium*, ab adaucta sanguinis vi effectum, ac legitimum quidem apud eumdem aliud est cum integra tunicarum arteriarium, aut partium cordis scissura; aliud cum sola diametri cavi arteriæ, vel cordis dilatatione. Pascolus vero docet aneurysmata alia esse apparentia, alia occulta, quæ Medici per conjecturas assequuntur. *Tussis quippe urget, cor salit, & gravius pulsat, sepultus, ac brevi fugitivus corripit dolor, qui postea pertinacius hæret, & propagatur*, ut fusius aneurysmatum occultorum signa recensens laudatus Lancisius prosequitur.

22 Varix est venarum dilatatio, & veluti intorsio, quæ subinde nodos quosdam nigricantes efformant. Duplex est varix: internus alter, idest in partibus corporis internis, alter externus, cum venæ in partibus externis turgentes apparent. Porro aneurysmata interna affirmat Paræus esse incurabilia: de externis vero docent Munnicks, & Sennertus, ea difficulter curari; nisi minora sint, & recentia. Varices juxta Peritos periculo carent, nisi aperiantur, & inde hæmorrhagia funesta sequatur: nec sunt curandi, nisi maximi sint, aut sanguinis profusio timeatur, vel nisi valde doleant, aut ulcus magnum, & malignum adsit. Antiqui sectione utebantur, uti de Mario Plutarchus (*a*), & Cicero (*b*) referunt.

23. 24 De varicibus, utpote levi morbo, numquam, quod sciatur, actum est in sacrorum rituum Congregatione; bene vero de aneurysmate, in causa nempe Beatificationis S. Catharinæ de Ricciis. Monialis quædam febri correpta, quæ nullis remediis cessit, asperis symptomatibus, pulsatione videlicet interna in sinistra pectoris parte, respirationis molestia, sanguineo sapore in faucibus, costularum elevatione, ac pulsibus intercisis per annum, & ultra vexata fuerat, quamobrem ad extremum redacta, implorata Servæ Dei ope, incolumis surrexit. Ejus Medici morbum fuisse cordis palpitationem cum aneurysmate dixerunt, ac sanationem miraculo adscripserunt. Adhæsit Pascolus a Postulatoribus accitus; ut pro miraculo scriberet, itemque Soldatus Medicus electus, ut suum pro veritate judicium ferret. Elapsis quatuor Mensibus, Monialis eadem ex immoderato cibo gravissimo morbo correpta in idem incidit periculum, iterumque invocata Serva Dei Catharina, morbus evanuit. Postulatores id tamquam novum miraculum ob novam morbi causam proposuerunt. Fidei autem Promotor opposuit, morbum fuisse prioris reversionem. Soldatus vero hunc morbum & gravem, & a priore diversum; adeoque novum fuisse miraculum asseruit. At sacra Congregatio, re mature discussa, ex duabus sanationibus unum constitui sanationis ab aneurysmate miraculum censuit, ut ex Decreto 14. Aug. 1732. edito constat.

25 &c. Alibi, idest tom. 3. diximus, in pectore S. Philippi Nerii fervide orantis, circa sinistrum latus quid extuberans absque ullo dolore, nullaque externa causa præcedente emicuisse, quod in contemplatione rerum Divinarum palpitabat. Item post ejus mortem duas costas inventas fuisse omnino fractas, cor solito majus, & alia

a In vita Caii Marii to. 1. edit. Paris. pag. 408.

b libr. 2. Tusc. qu. n. 91.

alia, quæ ab Angelo Victorio, & ab Andrea Cesalpino Medico contemporaneo diserte recensentur. Et Baccius in ejus vita testatur, palpitationem illam non necessariam fuisse, sed voluntariam. Plures Medici hæc miraculo adscripserunt, quorum sensum retulerunt Rotæ Auditores in relatione causæ S. Philippi. Difficultatem vero ingerebat doctrina Fernelii, aliorumque Medicorum asserentium, tantam palpitationis vim esse, ut thoracis costas frangere possit, & aliquando cor cum aneurysmate auctum repertum fuisse; ex quibus proinde inferri posse videbatur, prædicta in S. Philippo naturaliter contigisse. Sed utcumque hæc sint, si circumstantiæ earum, quæ huic Sancto contigerunt attendantur, aliquid supra naturam fuisse, fatendum erit. Siquidem palpitatio ab amore Dei manavit, ac voluntaria erat: symptomata illa trigesimo ætatis anno contracta ad decrepitam ætatem pervenerunt, ac sæpe qui tentationibus urgebantur, admota ejus cordi manu, liberati sunt.

28 Ideoque si sanatio ab aneurysmate, tamquam miraculum, in sacra rituum Congregatione proponatur, judicium Medicorum necessarium erit, ut qualitas morbi dignoscatur, ipsisque ponderanda erunt symptomata, ac morbi diuturnitas, an, & quæ remedia adhibita fuerint, & an profuerint, an sanatio subita, & perfecta, & absque recidiva advenerit. Cavendum tamen, ne sanatio a pulsatione decrescente, vel deficiente sumatur.

De Strumis.

29 Plura de his tradunt Celsus, Galenus, Ægineta, & Ætius, post quos Sennertus, Pecetus, aliique statuunt, strumas esse tumores in propriis membranis conclusos, atque eodem modo, quo tunicati tumores, curandas esse.

30 &c. In causa cujusdam Servi Dei, cum induratæ, & exulceratæ strumæ sanatio proponeretur, Victorius Masinius Chirurgus, ad scribendum pro veritate delectus, eam miraculo adscribendam esse decrevit, cum morbus per quinquennium inveteratus, & ulceratus fuisset, medicamenta vero adhibita, Digestivum nempe Galeni, & Ceratum Diachelon, inepta fuissent ad morbum illico extirpandum. Plures ex Judicibus in Masinii sententiam concesserunt. Pauci tamen dissenserunt, quod morbi status sanationi proximus, de quo rudes homines testimonium tulerant, idonee purgatus non fuisset, & sanatio tempore opportuno, idest æstivo, ac per medicamenta apta obvenisset. Quare utcumque his Masinius satisfacere conatus esset, Benedictus XIV. in Congregatione coram ipso 26. Septemb. 1747. habita sanationem putavit non esse miraculis accensendam.

De Polypo.

34 &c. *Polypus*, inquit Celsus, *est caruncula modo alba, modo subrubra, quæ narium ossi inhæret, & modo ad labra pendens narem implet; modo retro .... ad fauces descendit .... strangulatque hominem, maxime austro, aut euro flante .... itaque attingi non debet.* Ex quibus verbis colligitur, polypum alium benignum esse, ac facilis curationis, malignum alium, & curatu difficilem. Curatur vero vel medicamentis carneum concrementum paulatim absumentibus, vel instrumentis, quibus illud extirpetur. Ab his tamen monet Heisterius abstinendum esse, si morbus in cancrum abierit.

37 &c. His præmissis, ut tutum de miraculosa polypi sanatione feratur judicium, morbi indoles, medicamentorum qualitas, & effectus ponderentur oportet. Tum indagandum erit, an aliqua crisis adfuerit, cum hæc, Galeno teste, in morbis etiam diuturnis, inter quos polypus computatur, evenire possit: demum an sanatio in instanti, & undequaque perfecta obvenerit.

Hisque in causa Beatificationis S. Camilli de Lellis perpensis, cum hujusmodi sanatio proponeretur, & constitisset, polypum fuisse malignum, remedia non profuisse, abfuisse crisim, ac sanationem extemplo, & perfecte contigisse, eadem fuit inter miracula recensita. Non modica tamen in hujus sanationis examine difficultas excitata fuit, quod ante sanationem fonticulus cervici inustus fuerat, quem in hoc morbo remedio esse refert Severinus, & aliquando profuisse Pechlinius testatur. Sed longe diversus erat polypus, de quo Pechlinius, ab eo, de quo in dicta causa actum est, cui proinde fonticulum prodesse non potuisse Masinius ostendit. Quamobrem miraculum fuit approbatum, ut constat ex Decreto 13. Novemb. 1741. edito.

CAPUT XX.

De Partu, qui miraculo fit.

a 3. par. qu. 30. ar. 4.

1 Docet S. Thomas (*a*), annuntiationem ab Angelo factam partus Christi Domini convenienti ordine fuisse perfectam. Cum vero Angelus *Luc.* 1., ut Mariæ suaderet, eam posse in virginitate parere, exemplo Elisabeth usus sit, quæ senex, & sterilis conceperat, quod quidem minus est, quam quod virgo pareret, adeoque inefficax videbatur argumentum ad partum Virginis suadendum; subdit S. Doctor (*b*), illud quasi quoddam dumtaxat figurale exemplum fuisse, efficax vero argumentum ex Divina omnipotentia fuisse desumptum: *quia non erit impossibile apud Deum omne verbum*.

b loc. cit. ad 3.

2 Illud quoque docet idem S. Doctor (*c*), conceptionem Christi fuisse simpliciter miraculosam, secundum quid vero naturalem. Quam veritatem Theologi illustrant; tum quia Maria in ea conceptione Virgo simul, & mater extitit; tum quia eodem momento Christi corpus perfecte formatum, animatum, ac Verbo Divino unitum fuit.

c 3. par. qu. 33. ar. 4.

3 Ex Spiritus Sancti igitur testimonio Elisabeth partum, quæ utpote senex, & sterilis ad generandum inepta erat, miraculo tribuimus. Quod item dicimus de partu Saræ uxoris Abrahæ, *Genes.* 17., & de partu uxoris Manue, *Judic.* 13., necnon de partu Annæ, 1. *Reg.* 1. Verum, Divino deficiente testimonio, partus post longam parentum ætatem, vel sterilitatem secutus difficulter ab Ecclesia approbari ut miraculosus poterit: etiamsi forte in se talis esset. Omissis quippe antediluvianis hominibus, qui *Genes.* 5. longe post centesimum ætatis annum filios genuerunt, exempla non desunt hominum, qui post diluvium octogesimo, nonagesimo, & centesimo ætatis anno filios naturaliter genuerunt: item puellarum, quæ octavo, vel nono: necnon mulierum, quæ sexagesimoseptimo ætatis anno naturaliter pepererunt, ut videre est apud Lemnium, & Marcellum Donatum. Et Thomas Reinesius, postquam cum Aristotele statuit, septuagesimum annum in viris, & quinquagesimum in mulieribus ultimum esse terminum ad concipiendum idoneum, subdit, hominum naturam attendendam esse, & hinc evenisse, ut ultra hunc terminum homines genuerint, & mulieres conceperint, uti adnotavimus.

5 &c. Partum, quidquid Matthæuccius scripserit, distinguit Sennertus in naturalem, difficilem naturalem, vitiosum, seu difficilem præter naturam, tardum, nullum, & cæsarcum. Naturalis est, cum infans perfectus, tempore debito, consueto naturæ ordine, & situ, urgentibus doloribus, non tamen nimis acerbis, ac brevi tempore, secundis, & puerperiis in ipso pariendi actu recte procedentibus editur, ut videre est apud Zacchiam. Difficilis naturalis a naturali deflectit vel propter parientis & vis expultricis debilitatem; vel quia fœtus multiplex est, & uterque simul exitum quærit; vel quia nimis magnus est, aut nimis debilis, qui exitum sibi parare

parare nequeat; vel quod vix ad exitum expeditæ non sunt. Vitiosus dicitur, cum fœtus insolita figura editur, cujus multi sunt modi apud Sennertum cit. videndi. Tardus, qui solito tardius: Nullus, qui mortuo fœtu, vel mortua matre accidit. Cæsareus, cum fœtus per sectionem extrahitur.

10 &c. Porro legitimum pariendi tempus nonus est, vel decimus mensis, uti habetur 2. *Machab.* 7., & *Sap.* 7. Quamobrem Zacchias Platonis, & Aristotelis sententiam improbat, qui asseruerunt, homini non esse certum nascendi terminum. Et quamquam Hippocrates asserat, *octimestres* non esse vitales, de qua re legi possunt Tozzius, & Thomas Reinesius: idem tamen Zacchias affirmat, partum octo mensium magis, quam septem mensium vitalem esse. Alii fœtum trium, aut quatuor mensium vitalem esse posse opinantur ex illo 4.*Esdr.*6. *prægnantes parient infantes trium, & quatuor mensium, & vivent*. Sed hunc librum Ecclesia inter apocryphos rejicit. Quidquid de his sit, cum, Schenckio, Liceto, Lemnio, aliisque testibus, sæpissime fœtus quinto, sexto, septimo, & octavo mense naturaliter editi, superstites, ac bene valentes diu vixerint, hujusmodi partus, implorata alicujus Servi Dei, vel Beati ope secuti, inter miracula recenseri non poterunt.

14 Prosunt partui naturali dolores, si tamen nimis acuti, & acerbi non sint, quales Rachel experta fuit, cum Beniaminum peperit (*a*); cujus quidem rei rationem Zacchias optime reddit. Sed quod ad miraculum attinet, partus post acerbissimos dolores, invocato Servo Dei, vel Beato, feliciter secutus, miraculum in se, non autem quoad nos esse poterit, gravitas enim morbi in hoc casu solo parientis testimonio, adeoque non satis, probari potest. Aliter vero dicendum est, si ex dolorum acerbitate alius morbus provenisset, de cujus gravitate, & sanatione Medici ferre judicium possent, cujus rei exemplum videre est in bulla Canoniz. S.Raymundi de Pennafort.

a genes. c. 35. v. 17.

15 Brevi tempore, idest vigintiquatuor horarum spatio naturalis partus concluditur, & si ulterius protrahatur, periculo non caret, teste Sennerto. Nihilominus etiamsi post aliquot dies, invocato Dei Servo, vel Beato, felix succedat, miraculo non videtur adscribendus, uti ex causa S. Turribii colligitur.

16 In eodem naturali partu aquæ primum modicæ, deinde copiosæ effluere debent. Præmatura tamen aquarum effusio, juxta Zacchiam, Sennertum, & alios, partum reddit difficilem, & apud Bonetum, aliosque, fœtui mortem minatur. Verum ne in hoc quidem casu partus post aliquot dies, & post Servi Dei, vel Beati invocationem, incolumi matre, incolumis editus, miraculi rationem obtineret. Hæc enim, & aliæ superius recensitæ circumstantiæ partum naturalem difficilem quidem reddunt, & periculosum, teste Sennerto cit., at non omnis ab hoc felix evasio satis est ad miraculum constituendum, uti responderunt Consultores Congregationis rituum in causa B. Gregorii X. apud Zacchiam.

17 Diximus superius, partum difficilem naturalem esse, si parturientis vires nimis debiles sint, aut fœtus non sit unus, sed multiplex. Et revera si parturientis vires quacumque ex causa dejectæ sint, non poterit parturiens conatum illum exercere, qui juxta Deusingium, & Malpighium ad fœtus editionem necessarius est, ideoque partum difficilem esse oportet. Sed hac admissa debilitate, felix partus non statim erit miraculo adscribendus, cum fœtus ipse proprio conatu naturaliter egredi valeat, & virium matris defectum supplere. Ex triplici siquidem viventium ordine, vegetabilium nempe, oviparorum, & viviparorum, vegetabilia, & ovipara proprio nisu ab uteris erumpunt. Ad viviparorum vero partum matris utique, & fœtus vires concurrunt: Christianus tamen Fridericus

Germann variis exemplis probat, vivaciores fœtus, præmortuis matribus, incolumes in lucem venire posse: in quo sane Riolanus, Harveus, Bartholinus, aliique plures consentiunt.

18 &c. Quod dictum est de partu difficili naturali ob virium debilitatem, locum habet in partu difficili ob fœtus multiplicitatem. Porro fœtus gemini, seu Gemelli sunt, qui vel eodem tempore concipiuntur, vel eodem tempore eduntur, licet non eodem concepti. Fere Gemelli appellantur, qui eodem tempore concepti eodem quoque eduntur, ut Jacob, & Esau. Ac geminus quidem partus, præcipue femellarum, apud Vallesium simplici est difficilior, & periculosior. Et Sennertus observat, vivaciores esse gemellos unius, quam diversi sexus. Passim vero admittitur quinque, vel etiam plures fœtus naturaliter eodem tempore edi posse, cujus rei exempla apud Donatum, & Schenckium legi possunt. Zacchias tamen notavit, tres eodem partu editos non ita facile vitales esse: sed quia masculus, & femina, aut etiam tres liberi eodem partu editi superstites ad longam ætatem sæpe fuerunt, veluti referunt Sennertus cit., & Mellus, merito superius diximus, miraculum in partu naturali etiam ob multiplicem fœtum difficili vix posse constitui. Nisi forte peculiares circumstantiæ hujusmodi partus aliquid in se prodigiosi habuisse ostenderent, ut contigit in partu Rebeccæ *Genes.* 25., & in illo Margaritæ Florentii Hollandiæ Comitis Filiæ, quæ anno 1726. tercentum sexaginta quatuor infantes simul peperit, quo Deus cujusdam Mendicæ pudicitiam testatam voluit, quam Comitissa, quod duos filios simul peperisset, tamquam adulteram increpaverat, cujus rei monumenta refert Schenckius. Alia numerosi partus exempla apud Schottum legi possunt. Illud quoque certum est apud Sennertum, sæpe naturaliter *superfœtationem* contigisse, fœtusque hoc modo natos, vitales fuisse, cujus rei celebre exemplum narrat Rhodius. Quomodo autem ex novo concubitu superfœtatio fiat, Tozzius, & Mellus explicant.

23. 24 Partus difficilis præter naturam est, cum fœtus jam perfectus, non capite, vel pedibus recta de more, sed obliquus, aut alia inordinata figura ex utero erumpere conatur, cujusmodi partus plura schemata apud Sennertum videri possunt, qui etiam post Hippocratem hunc pariendi modum non solum difficilem, sed etiam periculosum esse demonstrat. Idem docet Campanella, qui tamen naturalia præscribit remedia, & modos, quibus in his casibus fœtus ad rectam figuram reducatur, & vivus, vel mortuus extrahatur. Cumque plures ad id obtinendum modi suppetant, difficulter hujusmodi partus, licet post invocatum Dei Servum, vel Beatum incolumis prodeat, miraculo adscribi poterit, prout sacræ rituum Congregationis Consultores Zacchiæ pro miraculo hujusmodi partus in causa B. Gregorii X. scribenti responderunt. Et sane Schroeckius apud Bonetum testatur, parturientem quamdam, fœtu mortuo in simili partu emisso, salvam, & incolumem remansisse.

25 Reliquum est, ut aliqua de partu tardo, & de partu nullo subjiciantur. Et quoad primum, ostendit Caranza, nonnullos fœtus ad duodecimum, ad tertium, & quartum supra decimum mensem progressos, in lucem feliciter editos fuisse. Et Mercurialis scribit, fœtum vivum a quadam muliere quatuor annis in utero gestatum fuisse; quin etiam Lauzu Philosophus Chinensis apud Nicolaum Trigautium octoginta annis in utero matris mansisse dicitur, de quo tamen, aliisque insolitis casibus Bartholinus ait: *Omnibus fidem adhibere vix possum*. Porro quomodo fieri possit, ut post undecimum, & duodecimum a conceptione mensem fœtus edatur, videatur Vallisnerius.

26 De partu nullo scribit Sennertus,

tus, periculosissimum esse, *si fœtus ex utero edi non possit*. Si vero moriatur, *nec mortuus quamprimum excernatur, putrescens in vitæ periculum matrem conjicit*. Albucasis tamen, Marcellus Donatus, aliique historias plures referunt, ex quibus discimus, naturam quandoque fœtum corruptum, etiam per insolitas vias, incolumi matre expellere. Quamobrem Sinibaldus celebris olim Urbis Medicus scribens in causa S. Pii V. super repentina ab utero emissione fœtus a pluribus diebus jam mortui concludit, hos casus adeo frequentes fuisse, *ut non amplius Medicis sint mirabiles*.

27 Scribentes de Canoniz. SS. ad miraculum in his partubus statuendum, requirunt Beati, aut Sancti invocationem, Medici attestationem de probabili imminentis mortis periculo, & dolorum per tres, aut quatuor dies perseverantiam, præcipue si fœtus ante egressum moriatur, ut videri potest apud Bordonum. Et Matthæuccius miraculo adscribere videtur partum, si fœtus obliquus, qui ad naturalem exeundi modum reduci non possit, vivus, incolumi matre, nascatur: item si fœtus per aliquod tempus in utero mortuus persistat, ac tandem incolumi matre prodeat. In reliquis subscribit Bordono, dummodo mulier post partum aliis morbis non corripiatur. Similia docet Pignatellus, qui præterea pro miraculo exigit, ut ejusmodi partus nullo virium naturæ, aut artis adjutorio contingant. Et sane in bull. Canoniz., & in relat. caus. S. Raymundi de Pennafort, & aliorum felices a partu evasiones inter miracula recensentur.

28. 29 Nihilominus caute admodum in hac materia procedendum esse, docet sacræ Congregationis praxis, quæ non ita frequenter partus, etsi difficiles, inter miracula recensuit. Ac primo quidem nulla pro miraculis ad Beatificationem, & Canonizationem obtinendam ratio habenda esse videtur vitalitatis fœtuum quarto, septimo, aut octavo mense, ve bino, aut majori numero, juxta superius dicta, editorum, neque fœtuum masculorum potius, quam feminarum: neque fæcunditatis post longam sterilitatem ad Servi Dei, vel Beati invocationem obtentæ, nisi constaret, sterilitatem ab aliquo vitio organico manasse, quam Vallisnerius tolli a solo Deo posse affirmat. Relati vero superius eventus ad Gratias facile reduci possunt.

30. 31 Secundo, positis debitis circumstantiis, posset felix partus materia esse miraculi supra numerum ad Beatificationem, & Canonizationem requisitum, ut colligitur ex Decreto in causa S. Joannis a Cruce edito. Vel etiam intra eumdem numerum, si fœtus statim post invocationem emittatur, incolumi matre, & filio, nullis adhibitis remediis, nulloque mulierem morbo post mortem invadente, quodque caput est, si evidens mortis matris periculum ex pluribus causis simul junctis, doloribus scilicet nimis acutis, & diuturnis, præmatura aquarum effusione, aliisque superius recensitis præcessisset.

32 Tertio, si tamquam miraculum partus proponatur, quem Postulatores contendant obliquum ex utero erupisse, vel duplicatum uteri ostio institisse, ac invocato Dei Servo, vel Beato, salvis matre, & filio, successisse, aptis probationibus ostendendum erit, fœtum in ea figura præter naturam prodiisse. In causa quippe B. Gregorii X., cum similis casus proponeretur, opponente Fidei Promotore probationum defectum, Clemens XI., utcumque Rotæ Auditores in relatione causæ, & Medici plures tam pro miraculo, quam pro veritate scribentes miraculum asseruissent, nullum edidit responsum.

33 Quarto, si miraculum in eo constituatur, quod partus figuram abnormem habens, intercessione Servi Dei, vel Beati ad rectam conversus fuerit, quodcumque naturæ, vel artis remedium excludendum est, & explicanda

canda est parturientis positura, necnon subita fœtus post invocationem emissio, salvis matre, & filio, probanda est. Eam enim fœtus conversionem, & aptæ figuræ acquisitionem operari natura non potest.

34 Tandem pro miraculo emissionis fœtus mortui, matre incolumi, ostendendum erit, fœtum ex causa interna, non jam externa mortuum in utero per notabile tempus permansisse: matrem vero ex antecedenti morbo in evidentissimo mortis periculo constitutam non satis virium ad pariendum habuisse; peperisse autem illico post invocationem, feliciter, & absque dolore, & remediis, ac statim bene se habuisse. Hisque simul concurrentibus similem partum in causa S. Pii V. sacra rituum Congregatio inter miracula recensuit.

35 &c. Ad hæc vero requisita quod attinet, fœtus mortem Varandæus, & alii ex pravo matris habitu colligunt. Sed tutius alii cum Burnett. ex uteri tactu desumunt, quo deprehenditur, an fœtus motu, ac proinde vita careat. Causa vero ejus mortis interna demonstrari per causæ externæ exclusionem, & per pravam humorum in matre collectionem poterit, ut in allata S. Pii causa Lancisius in suo suffragio pro veritate edito animadvertit. Evidens parturientis periculum nedum ex mortuo in utero fœtu, sed etiam ex præcedentibus morbis, signisque concomitantibus, de quibus Hippocrates, erit comprobandum. Virium debilitas ex præcedenti extenuatione, quæ ab antecedenti languore inducta est, desumetur, itemque ex pulsu erit probanda, qui juxta Medicos virium mensura est. Quod autem spectat ad dolorum defectum, etsi dolor in partu pœna sit peccati primorum parentum *Genes.3.*, ac virilem commixtionem, juxta S. Thomam (*a*) consequatur, partusque idcirco B. Virginis sine dolore fuerit; certum tamen est, dolores non quidem spasmodicos, neque spurios, sed genuinos emissioni fœtus summopere prodesse, veluti laudatus Lancisius in suo suffragio adnotavit.

a 3.par.qu. 35.ar.6. ad 1.

CAPUT XXI.

De revocatione Mortuorum ad vitam, seu de resuscitatione.

1 Resuscitatio a resurrectione differt, prima enim est actio, qua Deus mortuum ad vitam revocat; secunda vero est affectio ad defunctum ipsum pertinens. Porro resuscitatio alia est ordinaria, & universalis, quæ futura est in ultimo judicio *Job.19.*, *Ezech.37.*, *&* *2. Macab.12.*, quamque inter Judæos negarunt Sadducæi, & Samaritani *Matth. 22.*, *&* *Act.23.*, itemque Simoniani, aliique primis Ecclesiæ temporibus hæretici: alia dicitur particularis, & extraordinaria, per quam Deus ex singulari privilegio alicui vitam restituit. Et universalis quidem a particulari differt, quod universalem mors amplius non consequitur; bene vero particularem. Rursus de universali resurrectione disputatur, utrum qui in fine sæculi viventes inventi fuerint, morituri sint, ut statim resurgant, ut docet Abulensis; an potius ad immortalitatem, quin moriantur, transituri sint, quod voluit S. Hieronymus (*b*). Particularis vero resurrectio potest esse hominum, & bestiarum.

b In ep. ad Marcellam

2 Agimus hic de resurrectione particulari, & de hac quidem mirabilia exempla Scriptura sacra suppeditat 4. *Reg.4.*, *&* 13., *Matth.9.*, *Luc.7.*, *Joan.11.*, *Act.9.*, *&* 20. Abstinemus autem a particularibus eorum resurrectionibus enumerandis, qui cum Christo *Matth.27.* revixerunt, cum adhuc inter Theologos quæstio sit, utrum ii surrexerint non amplius morituri, an ut denuo morerentur, de qua re sermo alibi recurret. Porro Infidelium stupor, admiratio, & conversio satis aperte demonstrant, memoratas resurrectiones non naturæ viribus, sed Dei omni-

omnipotentiæ fuisse adscriptas. Et sane verba illa Psalmi 87. *Numquid mortuis facies mirabilia, aut Medici suscitabunt?* & similia *Job.* 14. patefaciunt solius Dei esse homines ad vitam revocare.

3 Hoc ipsum suadetur trito illo Philosophorum dicto, a privatione ad habitum non dari naturalem regressum. Et juxta Theologum Gallum, sicuti solus Deus infinite sapiens, & potens potest hominem componere, ita solius Dei esse potest admirabile hoc compositum corruptum reformare. Et quamvis Plutarchus, & ante eum Plato apud S. Augustinum (*a*), itemque Celsus apud Origenem (*b*) plures naturaliter resurrexisse contendant, hæc tamen vel falsa sunt, vel plerique ex eis, qui resurrexisse dicuntur, mortui falso crediti sunt, cum morbi tantum vehementia oppressi essent. Videantur præter alios Huetius, Martinus del Rio, & Pignatellus. S. Justinus vero putat (*c*), Platonem ex Judæorum libris resurrectionis ideam hausisse. Et Medina scribens de allatis suscitationibus eruditissime ostendit, eas vel fabulosas esse, vel veras non esse suscitationes, *quæ veram mortem, idest veram animæ, & corporis solutionem supponunt.* Tum solide ostendit, ejusmodi solutionem vere præcessisse suscitationibus, quæ Christi, vel Apostolorum imperio factæ sunt.

a de Civit. Dei l. 22. c. 28.

b lib. 3.

c in serm. exhort. seu orat. parænetica ad gentes.

4 In commercio litterario Norimbergæ edito ad an. 1732. legitur, quosdam mortuos humatos, aliquando illæsis surgentes sepulcris, in vivos pluribus in locis irruisse, eosque, exsucto sanguine, necasse. Hos autem mortuos redivivos, *Vampiros* in iis oris appellatos, in suis sarcophagis incorruptos fuisse repertos; sed Magistratuum opera capite truncatos, & igne concrematos non amplius apparuisse. Horum tamen omnium fides sit penes eos, qui de his testimonium reddiderunt: a viris quippe prudentibus tamquam deceptæ phantasiæ figmentum habentur, ut in eodem commercio litterario legi potest.

5 Quapropter apud omnes inconcussum est, particulares mortuorum resurrectiones, quæ Sanctorum precibus a Deo factæ sunt, inter miracula, saltem secundæ classis, esse recensendas. Exempla habentur apud Petramsanctam, & in relat. caus., & bull. Canoniz. SS. Raymundi, Francisci Xaverii, Philippi Nerii, & aliorum. Et Ribadeneira *in vita S. Ignatii* refert, hominem, qui desperatione actus laqueo se suspenderat, ejus precibus ad vitam rediisse, & confessione peracta iterum decessisse. Factum hoc Danhavverus hæreticus irridet, quod ab Inferis nulli reditus conceditur. At Melchior Corneus Societatis Jesu Theologus animadvertit, potuisse Deum, prævisis Sancti sui precibus, vel sententiam suspendere, vel sub conditione inferre. Simili modo Theologi explicant Trajani ab Inferis liberationem precibus S. Gregorii M., quamquam hæc narratio apocrypha verius censeatur.

6 Ad bestiarum resurrectionem, quod attinet, plura hujus exempla legi possunt *in vita S. Francisci de Paula* ab Episcopo Perimezio *edita, & notis illustrata*, nec non apud Bollandum, apud Severinum de Cracovia, & apud Bagattam. Sed cum resurrectio *numericam* resurgentis *identitatem* requirat tum quoad formam, tum quoad materiam; forma vero hominum, anima scilicet rationalis, post mortem remaneat; brutorum autem forma in morte destruatur, ut proinde in resurrectione opus sit, ut nova forma producatur, hinc colligitur, hominem resurgentem nihil ab eo, qui prius fuerat, differre; brutum vero in resurrectione non idem omnino esse cum eo, quod ante mortem fuerat. Quamobrem Martinus del Rio, Zacchias, & alii brutorum resuscitationem esse impropriam affirmant. Docet vero S. Thomas (*d*), ea, quorum unitas non habet in sua

d quodlib. 4. ar. 5.

in sua ratione existendi continuitatem, posse a Deo eadem numero reparari, etiamsi fuerint in nihilum redacta. Quare cohaerenter ad hanc doctrinam vera dici potest tam de hominibus, quam de brutis resurrectio, & utcumque Deus, cum bruta ad vitam revocat, novam formam producat, non idcirco miraculi ratio deficit.

7 Jam vero dum in sacra rituum Congregatione miraculosae examinantur resuscitationes, gravis, eaque obvia est difficultas juxta Pignatellum, & alios, an vero mors praecesserit. Et sane in causa Beatificationis S. Turribii, cum in simili casu mors praecedens non satis probata fuisset, miraculum approbari non potuit.

a lib. 2. de medic. c. 6. pag. 57. edit. Amstelod.

8 Porro sensit Democritus (a) apud Celsum, certas apud Medicos non dari finitae vitae notas. Et Schenckius, aliique referunt, nonnullos apoplecticos, alios laqueo, vel aquis suffocatos, & pro mortuis habitos vires resumpsisse. Donatus vero, Arnald., & Rejes testantur, quosdam jam sepultos, inventos postea fuisse in sepulcris viventes, alios, inter quos celeberrimum Joannem Duns Scotum, alio in loco ab illo, in quo positi fuerant, jacentes, vel facie unguibus dilaniata, capillisque evulsis repertos fuisse. At factum Scoti ob rationes, & conjecturas a Waddingo allatas valde dubium est. Monet igitur Hoffmannus, ne syncope correpti statim pro mortuis habeantur. Similia inculcat Lemnius. Et de Asclepiade proditum est, hominem quemdam, qui tumulandus efferebatur, ab eo curatum fuisse.

9 Haec autem, & alia, quae facile cumulari possent, plenissime evincunt, caute admodum procedendum esse in judicio de mortui resuscitatione ferendo, quae alicujus Servi Dei intercessione contigisse dicatur. Atque in hoc stricte, ut diximus, quaerendum est, an vera mors praecesserit: quae quidem quaestio resolvi potest, vel ex tempore, quo homo tamquam mortuus permansit, vel ex signis, aut experimentis factis, ut constaret, an ille vere mortuus esset.

10 Et quod spectat ad tempus, Rituale Romanum praescribit, ne repentine mortui ante debitum temporis intervallum sepeliantur, tempus tamen non praefinit. Triduo Christi corpus in sepulcro jacuit Matth. 12. tertia autem die resurrexit; idque *ad veritatem mortis Christi manifestandam sufficiebat*, ait S. Thomas (b), *quia non contingit, quin infra hoc tempus in homine, qui mortuus videtur, cum vivat, appareant aliqua indicia vitae*. b 3. part. q. 53. art. 2.

11 Sed ut ad physica transeamus, septuaginta duae horae, quidquid Medina sentiat, necessariae esse videntur, ut tutum de apoplecticorum morte feratur judicium; ad apoplexiam autem revocantur suffocatio ex aqua, ex laqueo, ex fumo carbonum, & mercurii, ex ebrietate, ex fulmine, ex cerebri percussione, & animi defectus ex peste: idemque dicendum est de suffocatione ex utero, qua mulieres afficiuntur, ut bene prosequitur Zacchias. Si vero sermo sit de syncope, quae a lipothymia, & ab animi deliquio distinguitur, viginti quatuor horae sufficiunt, ut forti syncope affectus pro mortuo haberi debeat.

12 Loquendo vero de signis, Hippocrates spumam in ore mortis signum existimat. Alii respirationis simul inhibitionem, & alia symptomata exitialia exposcunt. Facies quoque livida, nigricans, & viridis indicia mortis sunt. Alii oculos considerandos esse docent, utpote qui quamdiu homo vivit, tantisper fulgent, & intuentium imaginem reddunt. Omnes tandem apud Zacchiam, & Hoffmannum consentiunt, partis alicujus livorem, & cadaveris foetorem certissima esse mortis signa.

13 &c. Ad experimenta, quod attinet, floccus gossipii, seu lanae tenuissime carptae, aut accensa candela jacen-

jacentis ori admovetur, itemque super ejus pectus cyathus aqua plenus imponitur, & ex horum quiete, vel motu mors, vel vita dignoscitur. Tutiorem experientiam nonnulli existimant tersissimum speculum ori admotum, quod si obfuscetur, ægrotantem adhuc vivere dicunt, sin minus, jam decessisse. Experimentum vero omnium tutissimum est forte sternutatorium ægroti naribus admotum, quo adhibito, si nulla deprehendatur sensatio, omnium consensu ille pro mortuo judicatur, ut laudati Zacchias, & Hoffmannus prosequuntur. Et Lancisius quidem sternutatorii experimentum valde laudat, non tamen alia rejicit. Subdit vero, experimenta quæcumque attendenda esse, quando vincibilis causa mortis præcessit; quod si causa invincibilis extiterit, *Medicus libere decernat ...., ait ipse, ægrum jam e vivis exemptum fuisse*. Et huic sententiæ subscribendum est, causæ vero invincibiles apud ipsum videri possunt. Porro in causa S. Thomæ de Villanova cum inter cætera miracula duorum mortuorum resuscitatio proposita esset, & ab experimentis constitisset, mortem præcessisse, Rotæ Auditores miraculum approbarunt, eorumque judicium a sacra rituum Congregatione fuit comprobatum, ut ex Actis Canoniz. eruitur a P. Andrea Aznar anno 1658. editis. In causa quoque B. Petri Forerii, proposita duorum puerorum resuscitatione, qui tribus circiter horis sub curru onusto oppressi permanserunt, extracti vero mortui apparuerunt, nullaque remediorum vi juvari potuerunt; cum Soldatus Medicus causas mortis invincibiles præcessisse, & Montecatinius Advocatus, eos vere mortuos fuisse demonstrassent; sacra Congregatio generalis, quidquid ex adverso Fidei Promotor opposuisset, duorum puerorum ad vitam revocationem inter miracula secundi generis recensuit, ejusque resolutionem Benedictus XIII. approbavit.

18. 19 De iis, qui in aquas prolapsi, diu sub iis permanserunt, extracti vero pro mortuis habiti sunt, & ad alicujus Servi Dei, vel Beati invocationem incolumes surrexerunt, peculiares urgent difficultates, an scilicet ex longa sub aquis mora eorum mors satis fuerit comprobata. In bulla Canoniz. S. Hedvvigis a Clemente IV. edita inter alia miracula refertur, puerum in amnem delapsum, & ad molendini rotam allisum, ejus intercessione fuisse ad vitam revocatum. Similia leguntur in bull. Canoniz. SS. Thomæ Herfordiensis, & Francisci de Sales, & in vita S. Hyacinthi a Fr. Severino Cracoviensi scripta, & apud Justum Lipsium. In causa vero S. Caroli Borromæi casus pueri, qui in flumen delapsus per quadrantem non quidem demersus, sed supernatans permansit, & S. Carolo invocato liber evasit, approbatus fuit tamquam miraculum, non resuscitationis, sed liberationis ab evidenti mortis periculo. Similes casus discussi in causa S. Stanislai Kostkæ fuerunt, sed de his infra.

20. 21 Michael Angelus Lapius Fidei quondam Subpromotor in opusculo super hac materia Romæ edito an. 1670. putat, non esse miraculo adscribendum, quod aliquis in aquas prolapsus, & tamquam mortuus eductus, invocato Servo Dei, vel Beato resuscitatus dicatur, si tempore, quo sub aquis permansit, naturaliter vivere potuisset. Et exemplo quidem a gemmarum piscatoribus, & ab iis, qui syncope, vel apoplexia corripiuntur ducto, contendit, naturaliter hominem posse sub aquis diu sine respiratione vivere; nam etiam Innocentius VIII. syncope correptus viginti duabus horis sine ullo pulsus, & respirationis signo perstitit. Sed hanc Lapii sententiam late refellit Pignatellus.

22 &c. Sed antequam quæsitum resolvamus, præmittendum est, nec vitam sine respiratione, nec respirationem sine vita dari posse, quemadmodum ostendit Zacchias, & antea Hippocrates innuerat. Enimvero, juxta

recentiores anatomicos, qui pulmonum usum felicius, quam antiqui explicarunt, *praecipua pulmonum functio est sanguinem, & aerem per totas partium compages, intimosque recessus .... traducere*, verba sunt Willisii; vel juxta Truston, principalior respirationis usus consistit in motu, & in efficientia transitus sanguinis a ventriculo dextro ad sinistrum cordis ventriculum; Vel, juxta Etmullerum, in transitu sanguinis intra pulmones, qui ad eos a corde transmittitur. Quomodocumque sumatur, interclusa respiratione, animal moritur, non quidem statim, sed post pauca minuta, quae inter vitam, & mortem intercedunt, ut Borellus explicat. Et Boyle, postquam nonnullis exemplis ostendit fieri posse, ut quidam homines ex consuetudine sub aqua diutius permanere valeant, paucos tamen esse subdit, qui ultra duo minuta sub aquis absque respiratione vivere possint. Quamobrem inter fabulosa rejiciuntur, quae de Innocentio VIII. superius relata sunt, & quae de Julio II, ac de alio apud Alexandrum de Benedictis referuntur, duobus nempe hos diebus sine respiratione vixisse: hi enim potuerunt insensibiliter respirare, ut bene Stalpartius explicat.

27 Si ergo per duo, vel tria minuta naturaliter homo sub aquis vivere potest, longior mora, quatuor nempe, aut quinque minutorum sufficere videtur, ut ab aquis sine ullo vitae signo extractus, & invocato Dei Servo, vel Beato servatus, ad vitam dicatur revocari.

28 Sed obstat adhuc difficultas ex foramine ovali petita. Observant enim Anatomici, dum foetus in matris utero manet, nec respirare potest, duo esse foramina, per quae, & non per pulmones sanguis transmittatur: foetu autem nato haec foramina claudi; sed ad quinquennium in pueris, & longius etiam in urinatoribus assuetis ab incunabulis aperta servari, ut videre est apud Bonetum, & alios: hinc patet, ex longiori sub aquis mora non posse absolutum mortis argumentum desumi. Et sane ob foramen ovale apertum castores, & cetera amphibia animalia diutissime sub aquis sine respiratione vivere creduntur. Quapropter Lancisius in causa S. Stanislai Kostkae censuit, de duorum infantium sub aquis mersorum resuscitatione non constare ob dehiscentis adhuc foraminis ovalis probabilitatem: censuit vero constare de alterius resuscitatione in flumen pariter delapsi, & in juvenili aetate constituti. Quamquam rituum Congregatio nullum ex his miraculis approbavit, cum evidentes deficerent probationes. Addendum hic est, ovale foramen a recentioribus Anatomicis saepissime etiam in adultis apertum observari.

29 Quare, ut tutum de his resuscitationibus feratur judicium, nonnulla sunt advertenda, quae demersionem praecesserunt, haec autem sunt aetas submersi, & innatandi usus. Item nonnulla, quae demersionem ipsam respiciunt, utrum scilicet qui ex aquis extrahitur, fuerit sub aquis, an super aquas inventus: si enim super aquas inveniatur, id argumento est, eum vivere, cum corpora recens demersorum fundum petant, nec nisi post quatuor, aut octo dies illinc jam putrida emergant, quod fusius explicat Lemnius: item per testes, qui rem totam spectaverint, indagandum est, quanto tempore demersus sub aquis permanserit. Quaedam tandem adnotanda sunt, quae demersionem consecuta fuerunt; ac primo quidem, an extractus suspensus pedibus fuerit, ut aquam evomeret: si enim ita factum sit, & aqua injecta convaluerit, neque ulla invincibilis mortis causa praecesserit, omnia naturaliter cessisse dicendum est, ut innuit Alexander de Benedictis. Neque vero si aquam non evomat, statim mortuus credendus est, cum forte in immersione syncope, aut apoplexia corripi potuerit, & aquam non bibere: & in his circumstantiis, nisi invincibilis causa mortis praecesserit, signa advertenda sunt,

sunt, quæ de his morbis superius recensuimus, dummodo tempus a primo mersionis momento computetur. Quod si dicatur de his non constare in iis, quos sacra Scriptura, aut Acta Sanctorum resuscitatos memorant, respondetur, mortis evidentiam quoad primos stare testimonio Divino: quoad alios vero credendum est, recensitas diligentias fuisse adhibitas. At vero laudanda est Sedis Apostolicæ disciplina, si, ut obstruatur os loquentium iniqua, novas adhibet diligentias. Videatur Horantius *de locis Catholicis sacræ Scripturæ, & antiquorum Patrum.*

30 Quæres an, ut constet, aliquem fuisse miraculo ad vitam revocatum, debeat longo tempore postea vivere. Lazarus a Christo resuscitatus sexaginta circiter annis supervixit, ut innuit Natalis Alexander (*a*). Et Penia ad resurrectionis veritatem refert, quod puella a S.Raymundo resuscitata quatuordecim annis supervixerit. At si quis ad vitam revocetur, ut Baptismum suscipiat, vel ut Confessionem expleat, susceptisque his sacramentis moriatur, nullum resurrectionis veritas detrimentum patitur, cujus rei exemplum videre est in rel. caus. S.Philippi Nerii. Cavendum tamen est a momentanea suscitatione, cum hæc, ut monet Medina, phantastica esse possit.

a dissert.17. sęc.1.prop.1

31 Quæres iterum, quo in loco detineantur animæ a corpore separatæ, antequam per particularem resurrectionem ad corpus redeant? Respondet S. Thomas (*b*), Deum ex prævisis alicujus Sancti precibus pro eo, qui ad Infernum damnandus esset, effundendis, æternæ damnationis sententiam suspendere, ejusque animam in Inferno detinere, moxque ad corpus remittere; cujus rei exemplum extat in vita S. Bernardi. Idem dicendum est de damnatis ad pœnas Purgatorii. Solus vero ostendit, nullum plene beatum, aut absolute damnatum ad vitam remeasse: omnesque resuscitatos vitam æternam postea esse consecutos.

b in 4.sent. dist.43.qu. 2.ar.2.ad 5

32 &c. De necessitate respirationis, aliisque superius expositis sermo alibi recurret. Interim referre juvat miraculosam a morte resurrectionem, quæ anno 1734. in Xanti provincia Imperii Sinarum contigit. Vir quidam cognomine *Ly*, nomine autem *Fun hie*, dum sanitatis plenitudine gauderet, sæpe baptizari detrectaverat; in extremis vero constitutus, Baptismum ardenti studio postulavit: obiit tamen quin recipere illum posset. Cumque in feretro jacens a suis lugeretur, Divina favente clementia, continuo revixit, & enixe Baptismum petiit. Interrogatus vero super hoc tam festino suscipiendi Baptismatis desiderio, retulit, sibi in Infernum descensuro occurrisse juvenem lanceam manu tenentem, aditumque ad Inferos intercludendo dixisse: *Scito, Deum permittere, ut reviviscas, ac sacrosancto Baptismatis lavacro suscepto, firmissimam, indubiamque gentibus fidem facias, neminem posse salvari, nisi prius sacrum Baptisma recipiat.* Baptizatus itaque fuit, ac post mensem iterum decessit. Tota rei gestæ series fusius describitur in processu ab Episcopo Effestiensi Vicario Apostolico in provincia Kenxi constructo, & ad sacram Congregationem de propaganda Fide transmisso.

CAPUT XXII.

De Miraculis negativis.

1. 2 Miraculum negativum, juxta Mattam, est illud, *in quo nihil de novo ponitur, vel immutatur, sed conservatur tantum primus status, absque transitu a termino a quo ad terminum ad quem.* Idemque asserit, hisce miraculis in caussis Beatificationis, & Canonizationis locum non esse, tum quia contra juris dispositionem binæ in eodem subjecto præsumptiones admittendæ essent, aliquid scilicet physica necessitate fieri debuisse, quod non esset factum, & illud miraculo factum non fuisse: tum

quia miracula negativa ab Angelis naturali virtute fieri possunt. Juxta ipsum igitur remissio pestis, invocato Dei Servo, vel Beato, præservatio a submersione, combustione, & similibus non sunt in memoratis causis attendenda; immo neque admittendum fuisset illud in causa S. Elisabeth Reginæ Lusitaniæ, quod faber lignarius e tecto cum lignis dilabens, invocata eadem Sancta, cum lignis in pristinum locum restitutus fuit: hoc enim naturalem Angelorum virtutem non excessit.

3. 4 De admittendis miraculis, quæ totius naturæ creatæ vires non excedunt, satis superius dictum est. Quod vero ad miracula negativa attinet, Mattæ ratio de præsumptione nullo modo subsistit, neque præsumptio est, sed physica necessitas, ut ignis v. g. materiæ idoneæ applicatus comburat, quemadmodum D. Thomas innuit (*a*). Quare advertit a Lapide, Deum in rubo a Moyse *Exod.3.* viso ignem per miraculum conservasse, & combustionem impedivisse. Porro præsumptio a naturalibus causis, & principiis orta certam facit probationem, & necessaria, ac violenta dicitur, neque probationem in contrarium admittit, uti docet Torres. Quapropter, debitis concurrentibus circumstantiis, miracula negativa non sunt rejicienda; aliter a miraculorum numero expungenda esset trium puerorum ab igne præservatio in fornace Babylonis, & aliæ similes præservationes. Merito igitur opinionem Mattæ Matthæuccius rejicit, eamque rejecit etiam sacra rituum Congregatio in causa S. Margaritæ de Cortona: quinimmo, si ejusdem Congregationis praxis, & disciplina spectetur, huic opinioni prorsus adversatur, cum miracula negativa approbata sæpissime fuerint in judicio Beatificationis, & Canonizationis, ut ex relat. cauf. SS. Jacobi de Marchia, Caroli Borromæi, aliorumque plurium satis exploratum est. Quod autem Dauhaverrus hæreticus dixerat, miraculum esse *actum verum*, & *solidum*, *arduum*, *supernaturalem*, refellit Melchior Corneus Societatis Jesu Theologus ostendens, dari *vera miracula*, *quæ sint negatio actus*.

(*a*) in catena aurea ad Evang. Lucæ c. 8.

5 His præmissis, primum quod ex miraculis negativis examinandum occurit, est pestis extinctio, idque ut approbetur, nonnullæ requiruntur conditiones, nempe ut pestis grassetur, & summopere ingravescat; utque, præmissa Servi Dei, vel Beati invocatione, statim extincta fuerit. Et hæc requisita in quodam suffragio super hac re edito Malpighius recensuit, quem tunc neque Fidei Promotor, neque alius impugnavit. Eademque fuit Rotæ Auditorum sententia in relatione causæ S. Francisci Xaverii.

6 Medici vero distinguunt inter Pestem, Contagium, & Epidemiam. At pestem quidem ab aeris corruptione; Contagium a rerum peste infectarum contactu oriri asserunt. Epidemiam vero morbum esse dicunt habentem causam universalem, & sub se tam morbos pestilentes, quam non pestilentes comprehendere, ac proinde omnem pestem esse epidemiam, non omnem autem epidemiam esse pestem, ut videri potest apud Zacchiam, qui etiam late ostendit, veram pestem semper ab aeris corruptione, non a contagio, ut falso vulgus opinatur, dependere. Donatus vero Antonius ab Altomari vult, pestem aut a ventis flantibus a regione, in qua est pestilentia, aut a Peregrinis peste infectis afferri, de qua re plura legi possunt apud Horatium Augen., apud Cardinalem Gastaldum, & alios. Quidquid de his sit, signa peculiaria pestis ex Septalæ, Riverii, aliorumque testimonio, sunt, si morbus ægros cito interimat, bubonibusque, & carbunculis comitetur. Pestis autem, vel contagii augmentum ex ægrotantium, & mortuorum numero desumitur: miraculosam vero ab his morbis liberationem mortis, & infirmitatis cessatio certam facit.

7. 8 Post hæc nonnulla supersunt perpen-

perpendenda, quæ in miraculorum examine dubium aliquod afferre possent. Enimvero novem, aut duodecim circiter mensibus, vel etiam pluribus annis, juxta Zacchiam aliosque, in civitate aliqua pestis durare, & æstivo tempore vehementius, quam hyberno grassari consuevit, & non raro per hyemem sopita, æstivo tempore reviviscit. Ad ipsam vero extinguendam salubres venti, ac diligentiæ plurimum conducunt. Nihilominus miraculo subitæ liberationis a peste obstare non videtur, quod ipsa postquam diu grassata fuerit, præmissa alicujus Servi Dei, vel Beati invocatione, cessaret, aut hyberno tempore, vel flantibus ventis salubribus, aut diligentiis adhibitis extingueretur. Obstaret autem, si pauci post invocationem peste corriperentur, non jam si ex correptis pauci morerentur, cum in miraculo liberationis civitatis a peste, non de paucorum, sed de Communitatis præservatione agatur, uti ex causa S. Francisci Solani colligitur.

9 &c. Sequitur, ut aliqua addantur de præservatione a morte eorum, qui in aquas delabuntur. Ac de his quidem nonnulla superius indicavimus, cum de respirationis necessitate, & usu, ac de tempore, quo quis sine respiratione vivere potest, ageremus. Et illa quidem, quæ ibi notavimus, hic quoque confirmamus; celebris quippe recentiorum anatomicorum sententia, intestinum sanguinis motum ad aerem refert per respirationem haustum; eodemque aere sublato, musculorum motum prorsus extingui affirmat, ut videre est apud Truston, apud Pecklinium aliosque. Et ab experimentis a Boyle factis quoad tempus, quo anas, & alia quædam animalia, subducto per antliam pneumaticam aere, vivunt, satis colligitur, hominem paucis posse momentis sine respiratione vivere. Idque multo magis locum in infantibus sibi vindicat, qui vivere in utero matris inclusi non possunt, nisi aer eorum sanguini jugiter misceatur, quem quidem aerem ex sanguine matris in placentam influentem per venam hauriunt umbilicarem, uti observant Verheyen, aliique peritiores Anatomici. Quamobrem Petrus Assaltus Medicus scribens in causa S. Joannis Nepomuceni, miraculo tribuit, quod puella sexennis per horam sub aquis demersa, & ad molendini rotam allisa, indeque extracta nullum vitæ signum dederit; invocato autem S. Joanne convaluerit, postquam haustam aquam evomuit. Cumque Fidei Promotor, Lancisii doctrinæ alibi memoratæ innixus, opposuisset, foramen ovale in ea puellæ ætate probabiliter apertum fuisse, cujus ope sub aquis vivere sine respiratione potuisset, excanduit Assaltus, reposuitque, foramen illud apud peritiores anatomicos intra paucas post partum hebdomadas ita coalescere, ut aboleatur. Videbatur Assaltus innuere, puellam a morte fuisse ad vitam revocatam, sed rituum Congregatio miraculum tamquam præservationis a submersione, & ab imminente morte in tertio genere dumtaxat approbavit.

15. 16 Longum nimis esset omnes miraculi negativi species recensere: quare frequentiores tantum casus innuemus. Ac primus quidem est eorum, qui ex alto decidunt, & ad invocationem alicujus Servi Dei, vel Beati illæsi servantur. Et quod ad hos attinet, Hippocrates, aliique referunt, nonnullos ex alto decidisse, & tamen incolumes naturaliter servatos fuisse. Bordonus vero in similibus casibus pro miraculo exigit, *ut magna sit distantia inter utrumque extremum*, & *quod decidens non cadat super quid molle, & leve*. Judicis vero esse *designare distantiam*, *attentis circumstantiis personæ cadentis*.

17 Hæc vera sunt, sed insuper cadendi modus, & situs advertendus est, cur possit quis sine noxa delabi, si erecto corpore, aut dorso ad murum incumbente, aut vento vestes inflante cadat. Item si cadens ad modum

dum avium corpus ducat, crura, aut brachia extendat, & caput, pectus, ventrem inclinet, itaut ad æquilibrium se se restituat; vel si aerem ad latus oppositum ita percutiat, ut impetum projectitium infringat; aut si pedes, & reliquos articulos extendat, & statim cedendo vim lapsus impediat, ut in saltatoribus, & funambulis cernitur: tandem si in uno, aut in paucis punctis alteri corpori illidatur, cujus punctum, aut puncta vim habeant æqualem punctis corporis impingentis. Quæ, & similia sacræ Congregationis Consultores advertant, ne quod naturale, vel fortuitum est, miraculo adscribatur, neve gratia, aut mirandum cum miraculo confundatur.

19 Similes diligentiæ in aliis miraculis negativis sunt adhibendæ. Si quis enim sub domus ruina, aut sub currus transeuntis rota, aut in aliis periculis, invocato Dei Servo, vel Beato, incolumis servatus dicatur, advertendum est, an in domus ruina ligna corruentia fornicem casu composuerint, qualis fuerit currus gravitas, & cursus; &, an periculum aliud sola Dei ope everti potuerit, quale fuit apud S. Paulinum (*a*) periculum cujusdam senis catechumeni ab evidenti naufragio præservati. Porro siquis in ruina sub fornice casu composito reperiatur, si currus velociter cucurrisset, cum quis sub ejus rota constitueretur; aut si aliud periculum citra Dei supra naturam agentis opem evadere potuisset; hæc inter gratias, vel admirabilia, non autem inter miracula erunt recensenda, ut in causa S. Joannis a S. Facundo contigit.

a in ep.49. al. 36. ad Macarium col.281.

20. 21 Aliquando contigit, ut quis a morte, aut etiam a vulnere ex valido sclopi ictu servetur: & hinc quæstio, an id miraculo sit adscribendum. De præservatione a morte actum fuit in causis SS. Catharinæ de Bononia, & Pii V., in quibus quidam globulis e sclopis explosis leviter dumtaxat vulnerati dicebantur, quin globuli ipsi, his invocatis Sanctis, vim habuerint ulteriorem. Sed quamvis Medici, & Advocati tum ob pulveris pyrii vehementiam, de qua Fortunius Licetus, tum ob modicam inter vulneratos, & vulnerantes distantiam, de qua Milliet de Chales, contenderint præservationem ab ictibus mortalibus in utroque casu miraculo fuisse tribuendam, nulla tamen illorum in his casibus ratio habita est. De præservatione a vulnere actum fuit in causa S. Caroli Borromæi. Quidam enim sicarius ballistam igneam in Sanctum orantem explosit, ex qua nonnulli globuli ad ejusdem Sancti tergum pervenientes nullum ei vulnus intulerunt. Porro Rotæ Auditores id mirandum quidem, non tamen miraculum fuisse censuerunt, cum quorum sententia bulla ejus Canonizationis concordat. Ex his autem constat, summo examine opus esse, ut similia inter miracula recenseantur, cum alicujus tormenti bellici ictu percussus, potuerit vel ab intermediis corporibus obsistentibus, vel ex distantia loci, vel ex pulveris pyrii qualitate, vel ex modo tormenti bellici armandi minus idoneo servari.

22 Nonnumquam Postulatores tamquam miraculum proposuerunt, quod ignitus aliquis globus alicui civitati imminens, & ad eam comburendam aptissimus, ad ostensionem Reliquiæ alicujus Beati retrocesserit, ac civitas a periculo liberata fuerit. Sacra tamen rituum Congregatio ab hujusmodi miraculo approbando abstinuit, cum a ventis per transversum flantibus globus alio averti potuerit; neque constaret, utrum venti ordinario naturæ cursu, an extraordinaria Dei providentia spiraverint. In causa vero B. Fidelis a Sigmaringa inter miracula approbata fuit præservatio arcis Mainfeldæ a gravi incendio, pluribus miraculum circumstantiis suadentibus. Aliud miraculum præservationis ab incendio videri potest in vita S. Leonis IV.

CA-

CAPUT XXIII.

De rerum multiplicatione, & rerum in alias res conversione.

1 &c. OLeum, & panem fuisse ab Eliseo multiplicatum constat ex 4. *Reg*.4. Et ex Evangelio (*a*) indubitatum est, paucos panes, paucosque pisces fuisse a Christo ita multiplicatos, ut quinque millibus hominum, præter mulieres, & parvulos, saturandi abunde suffecerint. Alia mirabilium multiplicationum exempla exhibent bullæ Canoniz.SS.Claræ, Richardi Cistercienfis Episcopi, Franciscæ Romanæ, Teresiæ, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & Pii V. Et S. Gregorius M. (*b*) testatur, dolium vacuum intercessione S. Benedicti oleo fuisse repletum. In monasterio pariter Monialium Carmelitarum Terræ Vetrallæ Diœcesis Viterbiensis mirabilis intercessione S. Aloysii facta est post ejus Canonizationem farinæ multiplicatio, ut ex authentico processu ab Ordinario confecto colligitur.

a Matth. 14. v. 19.

b in vita S. Benedicti c. 29.

5 Post hæc observandum est, quomodo hæc miracula fiant. *Genes*.2. legitur: *Ædificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem*. Hanc vero productionem Origenes, & Cajetanus metaphorice, & parabolice acceperunt, qnod quam absurdum sit, & ex ipsis Genesis verbis, & ex S. Augustino (*c*) satis exploratum est. Calmet vero sentit, mulierem ex costa factam fuisse, aut multiplicata materia, sicuti dum Christus panes multiplicavit, aut addita carne, vel addita terra in carnem mutata. Et S. Thomas (*d*), postquam innuit, materiam aliquam multiplicari posse vel per rarefactionem, vel per novæ materiæ creationem, vel per conversionem materiæ jam existentis, quæ materiæ addantur multiplicandæ, concludit, tam Hevæ formationem, quam panis multiplicationem per conversionem modo expositam contigisse. Subscribunt, Estius, & Cornelius a Lapide (*e*). Quamobrem, quidquid Rotæ Auditores in relat. caus. S. Teresiæ senserint, probabilior sententia est, multiplicationes istas fieri per materiam præexistentem ab alio corpore separatam, & corpori multiplicato additam.

c lib. 12. de Civit. Dei c. 23. & lib. 9. de Genes. ad litt. 13.

d 1. part. q. 92. art. 3.

e in Matth. c. 14.

6 Multiplicatio igitur absque dubio miraculo adscribitur. Sed ut hæc miracula approbari possint, evidenter juxta Bordon., aliosque probanda est certa, ac determinata rei præexistentis quantitas; multiplicatio rei ad aliam certam quantitatem; & exclusio cujuscumque modi, quo res superaddita potuerit naturaliter aliunde haberi. Adverti etiam posset rei multiplicatæ qualitas, cum Deus hujusmodi miracula in rebus homini superfluis operari non consueverit, uti observant Calmet, & S. Hieronymus (*f*), & ut ex vita S. Rosæ Limanæ a P. Hansen scripta colligitur.

f in vita S. Pauli primi Eremit.

7. 8 Quod spectat ad conversionem unius rei in aliam; conversio hæc alia est accidentalis, qualis in Mara contigit *Exod*.15., cum aquæ amaræ, ligno a Moyse in eas immisso, in dulces conversæ fuerunt: & cum aquæ Hiericuntis pessimæ 4. *Reg*. 2., injecto ab Eliseo sale, *sanatæ sunt*. Alia est substantialis, qualis fuit illa uxoris Lot in statuam salis, & virgæ Moysi in colubrum, itemque aquæ in vinum conversio in nuptiis Canæ Galileæ *Joan*.2. Et utriusque conversionis exempla, accidentalis nempe, & substantialis extant, præter alia, in bull. Canoniz. SS. Francisci Xaverii, Chunegundis, & Bennonis.

9 Porro accidentalis conversio fit, cum remanente materia, & forma substantiali, nova forma accidentalis inducitur. Substantialis vero est, cum præcedens forma substantialis excluditur, & nova introducitur. Scripsit Durandus, in Eucharistia conversionem fieri *per hoc, quod, corrupta forma panis, materia ejus fit sub forma corporis Christi*. Quam quidem sententiam

tiam omnes improbant, & merito, cum ei aperte Concilium Tridentinum (*a*) adversetur.

a sess. 13. can. 2.

10. 11 Conversio hæc, ut inter miracula recenseatur, opus est, ut non secundum consuetum naturæ cursum fiat, neque sit apparens, uti apparens est conversio aquæ in vinum, quæ ei admiscetur, ut apud Contenson legi potest. Item ut status præcedens evidenter probetur, & nihil naturale ad conversionem aptum intercedat; quale fuit lignum in aquas amaras a Moyse immissum, per quod dulces naturaliter aquas effectas fuisse, probabilior tenet sententia apud Vallesium, qui contra notat, non sine miraculo Hiericuntis aquas per modicum salem ab Eliseo injectum sanatas fuisse, cum quo consentit Cornelius a Lapide: quemadmodum etiam miraculum absque dubio fuit, quod salsa maris aqua per signum crucis a S. Francisco Xaverio factum, in dulcem, & potui aptam conversa fuerit, cum id sæpe arte tentatum numquam ex voto cesserit. Tandem ut in ejusmodi conversione de miraculo constet, novæ inductio formæ evidenter est ostendenda. Quæ quidem requisita deprehenduntur in conversione aquæ in vinum, quæ in nuptiis Canæ Galileæ imperio Christi facta est.

12 Multiplicationes, & conversiones, quæ per novæ materiæ additionem, & per novæ formæ inductionem fiunt, miraculis secundi generis probabiliter accensentur. Sed dubium est, utrum in eodem, an in tertio miraculorum genere reponendæ sint multiplicationes, & conversiones factæ per res Angelorum ministerio invisibiliter delatas, & rebus præexistentibus additas, aut loco alterius substitutas: quamquam hujusmodi etiam multiplicationes, & conversiones miraculo tribuantur, sicuti miraculo tribuuntur escæ jussu Dei ad Sanctos modo extraordinario delatæ, ut quod corvi Eliam 3. *Reg.* 17., & S. Paulum primum Eremitam, teste S. Hieronymo apud Bolland. (*b*), paverint, quodque farina incognita, juxta S. Benedicti prædictionem, teste S. Gregorio M. (*c*) in ejus vita, ad monasterium delata fuerit.

b Ianuar. to. 1. pag. 606.

c dialog. c. 21. tom. 2. oper. col. 248.

CAPUT XXIV.

De miraculis respicientibus dominium in elementa, & irrationales creaturas, & plantas.

1 Plura hujusmodi miracula, præter ea, quæ *cap.* 1. *n.* 9. recensuimus, cum in veteri, tum in novo Testamento referuntur. Aqua siquidem *Exod.* 17. de petra a Moyse percussa, & *Judic.* 15. sitiente Samsone de asini maxilla fluxit. Elias quoque 4. *Reg.* 2. Jordanis aquas divisit, & *cap.* 6. securis ferrum super aquas natare fecit. Tres pueri *Daniel.* 3. in fornace Babylonis ab igne incolumes evaserunt, & *cap.* 8. ipse Daniel de lacu leonum illæsus eductus est. Item præmonente Christo *Luc.* 5. ingens piscium multitudo capta est; eodemque ventis, & mari imperante *Matth.* 8., & *Marc.* 4. *facta est tranquillitas magna*.

2 Similia intercessione Sanctorum, quos vel juxta antiquam, vel juxta recentem Ecclesiæ disciplinam canonizatos veneramur, a Deo patrata sunt miracula. Plures enim fontes a Gretsero recensentur, qui ob Sanctorum merita exorti sunt: de his nonnulla etiam refert Nierembergius, & præcipue de illo in Anglia, qui S. Wenefridæ dicitur, & de quo plura, eademque mirabilia, Baronio teste (*d*), prædicantur, quorum veritatem idem Nierembergius a Poveti Calvinistæ calumniis vindicat. Et S. Gregorius M. in vita S. Benedicti (*e*) testatur, copiosam aquam ejus orationibus e montis cacumine erupisse. Similia videre est in bull. Canoniz. SS. Bennonis, Petri de Alcantara, Isidori Agricolæ, Paschalis Baylon, & in causa Beatificationis S. Turribii.

d in not. ad Martyrol. ad diem 3. Novemb.

e cap. 5.

3 Succedunt exempla transfretationis maris, & fluminum absque cymba,

cymba, neque natando, sed pedibus eundo, solidum aquis iter præbentibus. In cit. vita S.Benedicti (a) S.Maurus dicitur super aquas, opem Placido in lacum delapso allaturus, ambulasse. Et in bull. Canoniz. S. Bennonis legitur: *Albim flumen siccis pedibus transivit*. De S. Raymundo de Pennafort proditum est, eum extenso super mare pallio e Majorica Barcinonem feliciter transfretasse, quod testatus est etiam Em. Card. Bellarminus in suo suffragio pro illius Canonizatione edito. Similia legi possunt in Actis SS. Petri de Alcantara, Hyacinthi, Francisci de Paula, aliorumque.

a cap. 7.

4. 5 S.Petrum Igneum alibi diximus illæsum per ignem ardentem transiisse. Et de S. Chunegunde *in Act. SS. Ord. Benedict.* legitur: *ut suam innocentiam* (de virginitate servata) *demonstraret, super ignitos vomeres nudis plantis incessit illæsa*. Pertinent hæc ad eas purgationes, quæ vulgares vocantur, cujusmodi erant, deficientibus aliis probationibus, duellum, ferri candentis contrectatio, & id genus alia. Quæ quidem probationes, seu experimenta, etsi olim in quibusdam circumstantiis admissa fuerint, subsecutis tamen temporibus explosa sunt, & tamquam periculosa omnino sunt reprobanda, nisi adsit Dei promissio, uti aderat de aqua Zelotypiæ in veteri Testamento, quæ *Num. 5.* ad deprehendendum mulieris adulterium in usu erat. Simili modo quamquam olim fortium usus admitteretur, nunc prorsus prohibitus est, ut late ostendunt Pirhing, Anacletus, aliique.

6 Sed ut ad ea descendamus, quæ magis ad rem nostram faciunt, non semel Christiani olim igni tradebantur; vivi enim crematio summum appellatur supplicium *in l. 28. ff. de pœnis*. Tiburtius tamen in Diocletiani persecutione damnatus ad incedendum super carbones ardentes, nullam super hos læsionem sensit. Ab igne quoque illæsi SS. Franciscus de Paula, & Petrus de Alcantara servati dicuntur in bullis Canoniz. eorumdem. Et Rotæ Auditores in relat. caus. S.Pii V. miraculo adscripserunt, quod duæ ipsius imagines in magno incendio intactæ remanserint, cujus quidem miraculi ratio habita est, cum miracula, etiam nulla præcedente invocatione, ad alicujus sanctitatem declarandam contingant. Iidem Rotæ Auditores miraculo adscripserunt subitam ad S. Ludovici Bertrandi preces incendii extinctionem; quemadmodum etiam quod S. Joannes de Deo in magno incendio in Regio Granatensi valetudinario excitato per horæ dimidium excurrerit, & incolumis evaserit. Alia exempla legi possunt apud Cedrenum, S. Gregorium (b), Bollandum, Surium, & Rosvveidum.

b lib. 1. dialog. c. 6.

7 Hic nonnulla de dominio in aquas addenda sunt, quæ licet minoris ponderis sint, quam ea, quæ ex Act. Canoniz. superius hausimus, vera tamen miracula fuerunt. In vita S. Bernardi narratur, imbre corruente, madefactam non fuisse epistolam, quam ipse dictabat. Et Rotæ Auditores in suis relationibus miraculo adscripserunt, quod S. Francisca Romana, & S. Andreas Avellinus inter densissimas pluvias nullum experti fuerint madorem. Alia de Servorum Dei dominio addenda essent in creaturas irrationales animatas. At multa de hoc diximus, cum de Martyrio ageremus: plura vero apud Nierembergium legi possunt.

8. 9 Magnalia hæc sunt omnipotentiæ Divinæ; siquidem *Dominus*, ait S. Joannes Chrys. (c) de fornacis Babylonicæ flammis disserens, *quando vult, elementa omnia in contrariam mutat essentiam*. Subdit vero Calmet, ejusmodi prodigia adeo explorata esse, *ut imperitissimi quique de populo tuto de illis judicare permittantur*. Verum de iis, qui super aquas ambularunt, quæstio excitari potest, quomodo id factum fuerit, utrum nempe corpus ambulans levitatem induerit, an aqua solida facta, aut fluiditas suspensa fuerit. Item cum agitur de fontium

c hom. 12. sup. genes. n. 3. oper. to. 4.

Ee e produ-

productione, dici potest ex Aristotele, eos gigni intra terræ sinus, & cavitates, ex aere, & vaporibus in aquam ibidem resolutis. Recentiores vero eorum originem ab aquis marinis repetunt. Cartesius putat, infra campos, & montes multas esse cavitates aquis plenas, & ex his fontes scaturire. Alia plura de fontium origine apud P. Regnault legi possunt. Denique cum de transitu per ignem absque læsione res est, dixerunt nonnulli, eam esse humani corporis constitutionem, ut ab igne naturaliter non lædatur. Verum hoc fabulosum est commentum, ut late ostendit Majolus. Et quod ad alia de transitu super aquas, & de fontium origine adnotata spectat, quidquid ex iis dicatur, semper miraculi ratio subsistit, saltem quoad modum, ut bene Rotæ Auditores adnotarunt in relat. caus. S. Isidori Agricolæ, & B. Hieronymi Æmiliani.

10 Solida ergo difficultas in hujusmodi factorum examine consistit in probationibus. Videndum enim est, quam fidem testes mereantur, & quomodo facti substantiam comprobent. De incedentibus super aquas, observandum est, an nulla corporis parte demersa incesserint, quemadmodum Christus, juxta Lactantium, super aquas ambulavit: corpus enim solidum, licet levius, in aqua positum, aliqua sui parte mergitur. Item advertendum, an testes factum die, vel nocte spectaverint, & quatenus nocte, indagandum est, an super aquas ambulantem vere cognoverint.

11 Quod ad fontium productionem spectat, indagandum est, an ullum antea esset aquæ signum; an terra esset arida; an aliquod hominis ministerium in aqua educenda intercesserit; an aqua hominibus, aut animalibus, aut frugibus esset necessaria; & an statim post Servi Dei preces, vel post ejus, si defunctus esset, invocationem manaverit. Quæ si postea ægrotis profuerit, id faciliorem reddet miraculi approbationem.

12 De transeunte per ignem quærendum est, an vestitus, vel nudus ignem ingressus fuerit; an per medium transierit; quomodo lignorum strues composita fuerit; an ventus flammam avertere potuerit; quamdiu in igne transiens permanserit; quomodo probetur illæsus, & an duraverit.

13 Plura in singulis his factis advertenda inveniri possunt, sed hæc innuisse sufficiat. Addimus vero, non esse in his de præstigiis suspicandum, cum virtutum approbatio, quæ miraculorum examen præcedit, Dæmonis factum excludat.

14 Reliquum est, ut pauca de miraculis, quæ arbores respiciunt, addamus. *Matth.* 21. legitur, Christum ad fici arborem accessisse, quam cum sine fructibus invenisset, maledixit, *& arefacta est continuo ficulnea*. Hoc facto Patres apud Calmet sentiunt, Christum patefacere Apostolis voluisse causam reprobationis Judæorum. Utcumque sit, miraculo sane tribuendum est, quod arbor tam vivida solo Domini verbo extemplo aruerit. Simile quid ad ostendendam S. Francisci sanctitatem a Deo patratum fuisse referunt Waddingus (*a*), & Cornelius a La- *a* In annal.
pide (*b*). Cum enim Fr. Juniperus ar- ad an. 1222
borem plantaret, & idcirco non sta- n. 11.
tim Sancto Francisco vocanti paruisset, *b* In Matth.
Sanctus arbori maledixit, quæ nunquam c. 21. v. 19.
amplius crevit, ut etiam hodie cernitur.

CAPUT XXV.

De quibusdam miraculis, quæ in cælis, & in terra contingunt.

1 Nato Jesu in Bethlehem Judæ, statim, quæ diu ante *Num.* 24. præsignata fuerat, stella apparuit, quam Magi sequentes *Matth.* 2. ad eum adorandum ab Oriente advenerunt, eique munera obtulerunt.

2 &c. Variæ sunt apud Calmet de hac stella sententiæ, quarum ea magis rece-

recepta est, quæ affirmat, eam neque aliquam ex stellis communibus, neque *cometam*, sed Divinam quamdam fuisse virtutem, quæ non oculos tantum, sed mentem etiam intuentium illustraret, & ad Christum natum quærendum excitaret, ut apud Baronium (*a*), & Theophilactum (*b*) legi potest. Neque aliter res se habere potuisse videtur. Hæc enim stella motum non habuit, sicut aliæ, circularem, temporanea fuit, ac solis Magis perspicua, hisque Hierosolymæ degentibus, se abdidit. Quamobrem vel aliquod fuit meteorum ab Angelo in modum stellæ formatum, vel stella tunc in aere terræ vicino creata, quæ secundum divinam voluntatem movebatur, ut docet S. Thomas (*c*), cui præter alios adhæret Spanhemius, quamvis heterodoxus.

a ad ann. primum Christi n. 35.

b inMatth. c.2.

c 3.par.qu. 36.ar.7.

5 Jesu quoque moriente, *tenebræ factæ sunt super universam terram*, Matth. 27. Hisque tenebris Origenes putat (*d*), solam Judæam fuisse comprehensam. At sacer textus universam terram designat. Hoc ipsum testantur S. Dionysius Areopagita (*e*), & Phlegon Hadriani Imperatoris Libertus apud S. Hieronymum (*f*), ex quibus proinde comprobari posse videtur, tenebras illas non sola Judæa fuisse conclusas. Porro S. Thomas (*g*) genuinum existimans S. Dionysii textum, docet, easdem tenebras factas fuisse per lunæ inter nos, & solem interpositionem. Quamobrem Card. Cozza sentit, illam solis defectionem naturalem fuisse, quoad substantiam; supra naturam vero quoad modum, ratione plenilunii, in quo defectio contigit. Sed dubius admodum apud Eruditos est S. Dionysii textus.

d tract.35. in Matth. edit. Paris. to.3. pag. 923.

e epist. 7. adPolycarpum oper. to.2.pag.91

f in EusebiiChronico oper.to. 8.pag.649.

g 3.par.qu. 44. ar.2.

9. 10 Ad testimonium Phlegontis, quod attinet, plura argumenta suadent, eum de eadem, de qua Evangelistæ, eclipsi locutum fuisse: utraque enim in eumdem incidit annum, eamdem respicit horam, & utramque insignis terræmotus comitatus est. Quin etiam Phlegontis testimonium admisisse videntur Tertullianus (*h*), & Lucianus Martyr (*i*). Hæc fusius pertractata legi apud Natalem Alexandrum, & Huetium possunt. Neque vero admittenda videtur eorum sententia, qui dicunt, solis obscurationem in Passione Christi per nubes factam esse, aut quod sol radios suos in se retraxerit; sed siquis ratione plenilunii admittere renuat, illam solis defectionem fuisse veram eclipsim, dici potest, uno tantum miraculo suspensam fuisse Divinam efficaciam ad Solaris luminis diffusionem.

h in Apologet.c.21. pag.29.

i apud Rufin. lib. 9. Hist. Eccl. c.6.

11 Demum, Christo mortuo, *Marc.* 15. velum templi scissum est, & *Matth.* 27. terra mota est, petræ scissæ, & monumenta aperta sunt.

12 Porro nefas esset ea, quæ de stella, ac de reliquis hucusque recensitis diximus, aut similia, quæ in judicio Beatificationis, & Canonizationis tamquam miracula approbata essent, a classe miraculorum excludere. Nonnulla tamen innuenda sunt, quibus Consultores sacræ rituum Congregationis tutum in similibus judicium ferre possint.

13 Antiqui Historici apud Ricciolium scripserunt, cometas esse alicujus memorabilis casus indicia, quos tamen Gassendus refellit. Peripatetici, & major Stoicorum pars putarunt, eos vaporum terrestrium exhalationibus componi. Democritus vero, aliique asseruerunt, cometas corpora esse cælestia, quæ certis regulis instar planetarum moveantur. Et huic sententiæ moderni Astronomi communiter subscribunt. Non eadem tamen semper fuit cometarum apparentium moles, figura, & duratio, neque idem color, & motus: sed nihil in his supra naturam excogitari potest, cum passim cometæ his qualitatibus præditi apud Ricciolium, aliosque observati sint.

14 Novæ aliquando stellæ apparuerunt, aliæ sese abdiderunt, aliæ postquam recens apparuerunt, inter fixas perseverarunt, aliæ periodos ad-

modum varias habent. Sed neque in his miraculum ex sua natura reperitur.

15 Succedunt eclipses, quæ si extra tempora in calculis astronomicis designata contingant, miraculis utique adnumerari possunt. Non autem si luna in eclipsi sanguinea appareat, neque si solem obscuratum lucidus annulus circumdet, aut si sol sereno cœlo, quasi obtenebratus appareat.

16 &c. Multa ex meteoris desumi possunt, quæ penes rudiores pro miraculis habentur, sed vix mirabilia dici possunt. Aliquando enim duplex sol, seu parhelium, vel duplex luna, quæ *Paraselene* dicitur, apparet; quas quidem apparentias vix est, qui animadvertat, nisi arcus coloribus perspicui eas comitentur. Interdum tales in nubibus refractiones, talesque, ut vocant, luminum penumbræ apparent, ut hominum, animalium, & monstrorum speciem præseferant, atque si tunc fulmen erumpat, idiotæ miraculum autumant. Nonnumquam etiam in Italia aurora borealis apparuit, cujus apparendi diversitas, & phasium varietas vix potest explicari. A turbinibus effectus adeo funesti, ac violenti producuntur, ut ann. 1729. turbo æstivo tempore ortus in terra Trecentæ rura, domosque subverterit, multosque homines interemerit. Inter meteora ignea recensentur *stellæ cadentes*, flammæ, & globi volantes; itemque ignes fatui, vel flammulæ, quæ se parum e terra extollunt, quasque Beccarius exacte describit. Accedunt meteora terræ, qualia sunt Vulcanorum eructationes, ruinæ, & lapsus aliquarum partium montium, & præcipue terræmotus, ex quibus aliquando voragines, & lacus prodierunt, & civitates maritimæ submersæ sunt.

23 &c. Omnia hæc, quæ huc usque recensuimus, utique naturalia sunt; absit tamen, ut quis dicat, ea numquam ratione circumstantiarum, vel modi posse miraculi naturam induere. Quod ut exemplis clarius fiat, naturalis profecto est hominum mors, pluvia, & similia; sed quis inter miracula ratione circumstantiarum, vel modi, non recenseat mortem Dathan, & Abiron *Numer. 16.*, mortem Ananiæ, & Saphiræ *Act. 5.*, Diluvium universale *Genes. 6.*, & 7., Incendium, quod Sodomam, & Gomorrham *Genes. 19.* consumpsit; columnam, quæ *Exod. 13.* tutum iter Israelitis monstravit: & equites, qui Hierosolymæ *2. Machab. 5.* per aerem decurrentes diebus quadraginta visi sunt?

27 &c. Re igitur ad externas redacta circumstantias, ob quas res in se naturalis supra naturam extollitur, & censetur opus Dei præter, aut contra naturæ ordinem agentis, vel jubentis, ut effectus producatur, quem natura producere suis viribus potuisset; dicendum videtur, quod si quis (cujus virtutes in gradu heroico discussæ, & approbatæ fuerint, vel de cujus Martyrio constet) phœnomenon præviderit, aliisque prænuntiaverit, ut malum aliquod vitaretur, & vitatio prædictionis, & manifestationis vi successerit, aut si phœnomenon, eodem jubente, vel orante, apparuerit, ut aliquid ad gloriam Dei fieret, & exitus optatus obtentus sit: vel etiam, si, nullo imperio, nullaque prece accedente, phœnomenon videatur, quo duce, aliqua ad Dei laudem, & gloriam operatio fiat, sine quo talis operatio non fieret, aut nonnisi difficulter fieret; hæc, inquam, omnia validissima suppeditant indicia rem non naturaliter contigisse. Proderunt quoque ad hujusmodi miraculum probandum, si alia indubitata miracula eodem tempore, & ad eumdem finem a Deo fiant. Quamobrem miraculo terræmotus adscribitur, qui in Christi Passione contigit, utpote quem plura miracula comitata fuerint.

32 Difficilius profecto ad miraculum referri poterit stellæ alicujus apparitio stantis supra domum, in qua nascitur Dei Servus, vel moritur.

Multæ

Multæ enim rationes sunt, quæ suadere possunt, eam vel non fuisse stellam, vel supra domum non stetisse. Facilius vero phœnomenon istud ad aliquam de genere ignium fatuorum flammulam referri poterit. Quamobrem caute in his admittendis miraculis procedendum erit, & suspendendum videtur judicium, nisi forte phœnomenon diu permanserit, & extraordinario splendore fulserit, ac, præter virtutum, aut martyrii approbationem, manifestationis occasio, & alia miracula accesserint. Quoties enim de morte in odium Christi injuste illata, & ob ejus fidem patienter tolerata constat, fulmina, terræmotus, & similia, quæ in Martyrum obitu interdum contigerunt, ut in Actis SS. Vincentii, Viti, & aliorum legitur, tuto recenseri poterunt inter signa supra naturam a Deo assumpta ad Martyris innocentiam, & mortem ei injuste illatam manifestandam. Deus enim aliquando naturale aliquid assumit, & in signum supra naturam elevat; iridem quippe *Genes. 9.* assumpsit in signum fœderis inter Deum, & hominem.

33 Turbinibus, & fulguribus affines sunt pluviæ lapideæ, quare de his nonnulla hic inserenda sunt. Refert Plinius, *in monte Albano lapidibus pluisse*. Sed ob hoc, & similia portenta ab eo relata nonnulli ipsum tamquam superstitiosum, & ad aniles ineptias propensum traduxerunt: immerito tamen, cum juxta Philosophos mediocri frigidioris venti impetu grandinis globuli ita simul conglutinari possint, ut grandes grandinis globos efficiant; & hujusmodi forte fuit pluvia lapidea a Plinio descripta. Addendum, tantam dari posse turbinis vim, ut saxa e terra elevet, quæ in terram delapsa lapideam pluviam præseferant. Quapropter non statim ac lapides pluisse referatur, id miraculo est adscribendum, sed advertendum erit, an idipsum Divino consilio, potentia, & virtute factum sit; quod quidem ex circumstantiis erit desumendum, quemadmodum pluviam lapideam *Jos. 10.* relatam ex circumstantiis miraculo tribuendam esse diximus, quo etiam spectat grando, quæ *Exod. 9. percussit in omni terra Ægypti*.

CAPUT XXVI.

De sudore sanguineo, & sanguineis lacrymis a corpore, & oculis Servorum Dei manantibus, & de lumine, & splendore, quibus eorum facies aliquando refulget.

2 &c. POst ultimam cœnam Christus Dominus cum suis Apostolis ad hortum Gethsemani se contulit, ibique cœpit *pavere, & tædere, & mœstus esse*, & *Luc. 22. Factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*. Hoc sanguinei sudoris factum olim in pluribus exemplaribus desiderabatur. Sed cum antiquissimi Patres illam Evangelii Lucæ partem tamquam canonicam receperint, & Tridentinum Concilium definierit (*a*), integros Scripturæ libros, prout in vulgata Latina editione habentur, esse suscipiendos, non potest, salva Fide, de eo dubitari. Porro Theophylactus, & Euthymius putarunt, S. Lucam hyperbolice locutum fuisse; sed hæc interpretatio communiter rejicitur, ut apud Cornel. a Lapide (*b*) legi potest.

a sess. 4.

b in c. 22. Lucæ v. 44.

4 &c. Illud vero hic præcipue disputandum occurrit, utrum sudor ille naturalis fuerit, an supra naturam. S. Hilarius (*c*), & Ven. Beda (*d*) illum miraculo tribuunt. Et Gaspar a Rejes contendit animi mœrorem, & tristitiam sanguinei hujus sudoris causam esse non potuisse, cum morbosæ dispositionis, sine qua mœror, & tristitia nequeunt sanguineum sudorem producere, Christi corpus capax non fuerit, quam sententiam Clozius, aliique amplectuntur. Contra vero S. Bernardinus Senensis, & Cajetanus sudorem eumdem naturalem fuisse contendunt, idque fusius rationibus, & exemplis con-

c de Trinit. lib. 10. n. 41. oper. to. 2.

d in Luc. c. 22. oper. tom. 5. col. 429.

congestis Calmet demonstrat. Et sane laudatus Rejes, & alii clare ostendunt, ex mœstitia, animique dolore lacrymas, sudoremque sanguineum manasse, quod Maldonatus, & Thuanus exemplis confirmant. In Christo autem fuisse tristitiam, aliasque animæ affectiones, & passiones, aliter tamen ac in nobis Theologi cum S. Thoma (*a*) demonstrant. Potuit ergo citra miraculum sanguineus Christi sudor contingere; ideoque si in Servorum Dei, vel Beatorum Actis similia inveniantur, a miraculorum classe excludenda sunt, veluti notavit etiam Pignatellus.

a 3. part. q. 15. art. 4.

8 &c. Ad radios, & splendores, quod attinet, Christus Dominus *Matth.* 17. Petro, Jacobo, & Joanne in montem excelsum ductis, *transfiguratus est ante eos*: quam quidem transfigurationem communior est apud S. Hieronymum (*b*) Patrum sententia, in monte Thabor factam fuisse. Apud profanos Scriptores transfiguratio idem sonat, ac metamorphosis, sed Christus ita transfiguratus est; ut nullam substantiæ, vel corporis mutationem passus sit, quemadmodum idem S. Hieronymus explicat (*c*).

b epist. 27. ad Eustoch. de Epitaph. Paulæ.

c in c. 17. Matth. oper. to. 7.

11. 12 In hac transfiguratione verosimile est juxta eumdem S. Hieronymum, totum Christi corpus resplenduisse splendore quidem ab ejus anima, & a supposito Divino ipsi hypostatice unito manante, uti docet S. Thomas (*d*). Quamvis enim gloria animæ Christi a conceptionis momento beatæ in corpus non redundaverit, ita disponente Deo, ut redemptionis perficeretur mysterium, nata tamen erat ad sese in corpus effundendam, prout in transfiguratione brevi tempore, ac per modum affectionis transeuntis se effudit. Hæc vero doctrina controversiæ viam aperit, utrum illa transfigurationis claritas naturalis fuerit, an supra naturam. Procul dubio miraculo tribuenda est; quinimmo verius est duplex contigisse in ipsa transfiguratione miraculum: & quod scilicet effusio gloriæ in corpus Christi per modum dotis permanentis sibi debitæ impedita fuerit: & quod Deus contra hunc statutum ordinem permiserit, ut ejusdem gloriæ splendor in transfiguratione in Christi corpus effunderetur, uti præter alios Cajetanus fuse docet.

d 3. part. q. 45. art. 1. & seqq.

13 Moysis quoque facies de monte Sinai cum duabus Testamenti tabulis descendentis *Exod.* 34. cornuta apparuit; idest splendida, ut multi post S. Thomam explicant. Hic quoque splendor, utpote ex Moysis cum Deo consortio derivatus, miraculo est tribuendus; & S. Ambrosius (*e*) putat, eumdem usque ad Moysis mortem perdurasse. Differebat autem juxta Abulensem a Christi claritate, cum hæc, non vero ille, veræ gloriæ claritas fuerit.

e in psalm. 118.

14. 15 Longum nimis esset, lumina, & splendores recensere, qui in Sanctorum, dum viverent, facie apparuerunt. Qui plura velit, adeat Bozium, Cornelium a Lapide, aliosque. Contelorus, aliique de Canonizatione scribentes testantur, istiusmodi splendores sanctitatis indicia esse, ideoque inter miracula recensendos. De his præcipue actum est in causis S. Ludovici Bertrandi, & S. Ignatii Loyolæ. Quippe ex S. Ludovici morientis ore lucidissimus radius prodire visus est: De S. Ignatio autem S. Philippus Nerius testatus est, se ejus faciem cælesti splendore fulgentem vidisse.

16 Porro in causa S. Ludovici Rotæ Auditores quæstionem excitarunt, utrum claritas illa gloriosa fuerit, an naturalis. Et gloriosa quidem juxta S. Thomam (*f*) a naturali differt *quantum ad causam, sed non quantum ad speciem*, & etiam illa *visui est proportionata*. Quæstio tamen neque ab Auditoribus, neque a sacra Congregatione resoluta fuit, sed lux inter miracula locum obtinuit. In causa vero S. Ignatii iidem Auditores dixerunt, lucem illam, positis heroicis virtutibus ei fuisse ex consortio sermonis Domini communicatam in specialis amoris signum,

f in lib. 4. contra gentes c. 86.

signum, magnæque ejus inter homines excellentiæ.

17 De hac materia agit Theophilus Raynaudus, cum de fulgore disserit, qui in S. Francisci Paulani viventis facie apparuit, ibique ostendit, Christi lucem transfigurati, ob animæ beatitudinem, fuisse veram, in Sanctis autem viventibus esse apparentem. Pignatellus vero docet, hujusmodi splendores diu, & a multis visos physicam esse qualitatem a Deo, vel ab Angelis impressam, ut Sanctorum sanctitas manifestetur: eos autem, qui brevi, & a paucis perspiciuntur, esse dumtaxat apparentes. Rejes admittit, eos esse posse, & aliquando fuisse Dæmonis commentum, ut in Marco Rom. Duce, & in aliis apud Livium. Sed hoc in causis SS., stante heroicarum virtutum approbatione, locum non habet. Reliquum ergo est, ut expendamus, quando lux, & splendor in Servorum Dei adhuc viventium facie, aut in corpore apparens, naturæ, vel miraculo adscribi debeat.

18 Lucem prima creationis die, quarta vero Solem, & Lunam *Genes.* 1. Deus creavit. Lucem illam SS. Basilius, & Nazianzenus spiritalem existimarunt; S. vero Bonaventura corporalem fuisse pronuntiat. S. Augustinus sex illos primos creationis dies mystice intelligendos esse putavit (*a*), cujus explicationem a qualibet censura Card. Norisius vindicat.

a in lib. 4. de Genesi ad litter. c. 28.

19. 20 Disputant Philosophi, utrum lux substantia sit, an accidens. Quidquid de his sit, si de luce, seu splendoribus in vultu Servorum Dei adhuc viventium disputari contingat, utrum naturæ, an miraculo adscribendi sint, prima difficultas ex testibus, qui rem viderunt, desumi potest: nonnulli enim sunt, qui se splendores videre, & ab his objecta illustrari dicunt, sed hallucinantur, idque Galenus explicat, ob sanguinis abundantiam, & ob evaporationem, quæ ex ventre ad caput fertur, contingere. Donatus id a spiritibus animalibus visioni inservientibus, vel etiam a visionis instrumentis male affectis repetit. Jam vero in cujusdam Servi Dei causa, cum proponeretur ejus concionantis vultum, quodam teste irradiatum visum fuisse, Fidei Promotor opposuit, factum dici non posse unico teste probatum, & hunc habuisse caput ad terram inclinatum, illudque de repente extulisse adversus Solis lumen, cui concionator terga vertebat, adeoque falli potuisse.

21. 22 Succedit alia, eaque gravior difficultas: quædam enim flammæ circa hominum capita naturaliter apparent, vel etiam circa totum hominem ignis aliquando emicat, & interdum splendores, & flammæ vestibus, aut baculo adhærent. Quo spectant ea, quæ de Ascanio cecinit Virgilius, & quæ de Servio Tullo refert Plinius, nec non quæ de Alexandro M. cum Indis pugnante in ejus vita narrantur. Alia vero de flammis e corpore humano erumpentibus apud Nierembergium, Cohausen, aliosque legi possunt.

23 &c. Porro ignes hujusmodi dicuntur ignes lambentes, quorum splendores, & flammæ ob summam materiæ raritatem innoxiæ sunt. Et Sennertus docet, ignem lambentem ex subtili, & pingui oriri exhalatione per aerem dispersa, & animalium pilis, aut vestibus adhærescente, vel ex sudoribus animalium calidioris temperamenti, aut vehementi motu calefactorum. Similia docent Frassen, Franciscus Resta, & Rejes. Quibus omnibus suffragari videtur Sanctorii doctrina. In hoc quoque ii omnes consentiunt, ut ejusmodi ignes aliquando a Deo excitentur, ad præsagium aliquod, & portentum designandum, ac proinde miraculis eos aliquando accensendos esse scribunt. In tertia vero miraculorum classe miracula hæc reponenda sunt, ut notavit Bartholinus, cum Deus novam lucem proxime non creet, sed in ejus productione causis utatur naturalibus.

26 Difficultas igitur ad facti probatio-

bationem, & ad ejus, ut vocant, *relevantiam* redigitur. Et quod spectat ad probationem, præter ea, quæ omnibus testibus necessaria sunt, ut fidem mereantur, in materia, de qua disseruimus, siqui lucem, & splendorem se vidisse testentur, de eorum sanitate erit inquirendum, an scilicet aliquo ex iis morbis laboraverint, quibus qui affecti sunt, splendores videre falso dictitant. Tum de eorum phantasia indagandum erit, cum juxta D. Thomam (*a*) sensus & ab exteriori, idest a re sensibili, & ab interiori, perturbatis scilicet speciebus, & humoribus, perturbentur. Quamobrem Aurelius Baccius cum S. Philippi Nerii caput Missam celebrantis vidisset aureo splendore circumfusum, plura tentavit experimenta, ut certior fieret, an a propriis oculis deciperetur, ut in ejusdem Sancti vita a Baccio scripta legitur. Probationi pondus accedet, si plures testes rem viderint, ut notavit Philippus Maria a S. Paulo, & eruitur ex vita S. Francisci Salesii; unus tamen testis sanctitate insignis, & prudentia clarus sufficere potest.

a 1. part. q. 112. ar. 3. in corp.

27. 28 Inde de lucis natura quærendum est. Ac pro miraculo quidem facere potest, si lux ceteris splendidior, ac diuturna fuerit; si plures, ac præcipue interdiu, & in concione, aut in alia in honorem Dei actione visa fuerit; si, qui luce coruscavit, sanctis moribus fuerit præditus; itemque si videntium conversio, aut aliud spirituale bonum subsecutum sit; ac demum si alia miracula ejusdem Servi Dei intercessione patrata approbentur. Hæc enim omnia suadent, memoratos splendores a Deo provenisse ad Servi sui sanctitatem patefaciendam, ut ex S. Gregorio Turonensi desumitur (*b*). Horum vero exempla splendorum, qui e Sanctorum viventium corporibus prodierunt, apud Bollandum, hujusque Continuatores legi possunt.

b de gloria Confessor. c. 21. & lib. 2. de gloria Martyrum cap. 3. 2. & seqq.

29. 30 Alios ignes Scriptores memorant, qui homines, in quorum corporibus excitantur, consumunt, cujus rei exempla Donatus, & Borellus referunt. Sed quid dicendum erit, si ignis Divinæ justitiæ vindex aliquem consumpserit, idque tamquam prodigium proponatur? Profecto Guillelmus Lindanus refert, quosdam Iconoclastas, cum S. Antonii imaginem confringerent, sacro igne correptos conflagrasse. Quare in similibus de miraculo constabit, si ignis a causa naturali externa non processerit, si in ipso crimine, & in Dei honorem, multoque magis tempore per Servum Dei prænuntiato contigerit. Et huc spectat Valentiniani Imperatoris casus, qui apud Venantium Fortunatum, cum S. Martino assurgere dedignaretur, ignis e sella egressus eum compulit ad ejus pedes se se prosternere.

CAPUT XXVII.

De longa abstinentia a cibo, & potu, an, & quomodo miraculo sit adscribenda.

1. 2 Diximus *lib.* 2. *cap.* 24. §. 3. B. Nicolaum Flue Eremitam viginti duobus annis vixisse sine cibo, potuque corporeo. Quod etiam Michael Angelus Lapius Fidei olim Subpromotor fusius descripsit in sua ad Michaelem Abbatem Justinianum epistola, a Valentino Steber in Latinum versa, & Romæ ann. 1661. edita. Hinc controversia orta est, an similia jejunia inter miracula sint recensenda, sed hoc Sedes Apostolica nondum definivit.

3. 4 Moyses, Elias, & Christus quadraginta diebus jejunarunt, ab omni cibo, & potu juxta Hebræorum in jejunio consuetudinem abstinentes, quod etiam in primitiva Ecclesia Rufinus (*c*), & Prudentius (*d*) observatum testantur. De his vero jejuniis Theologi docent, Moysen, & Eliam Divina externa virtute, Christum vero virtute sibi propria, & interna jejunasse. Disputant ulterius, an Christus singulis quadraginta diebus famem

c de vitis Patrum ap. Rosvveydū pag. 508.
d hymn. 6. vers. 54.

mem senserit, & communis apud Calmet sententia est, eum post quadraginta dies dumtaxat esuriisse. Alia plura de modo, quo Christi jejunium expletum fuit, iidem Theologi disserunt: nobis vero hic satis est cum iisdem asserere, Christi, Eliæ, & Moysis jejunia miraculo non caruisse.

5 &c. Alia in Ecclesiasticis historiis mirabilia passim occurrunt jejunia. Apud Bollandianos quippe, Raynaldum, aliosque, nonnulli Sancti integras quadregesimas, & aliquando septem, aut etiam duodecim annos, nullo præter Eucharistiam sumpto cibo transegerunt. Nemo vero jejunia hæc a miraculis abjudicet, quod Sacramentales species juxta D. Thomam (a) nutriant: adeo enim exiguæ sunt illæ species, ut vitæ tamdiu conservandæ non sufficiant. Neque pariter obstat, quæ olim, & fortasse etiam nunc apud Græcos viget opinio, jejunium per Eucharistiæ frangi sumptionem. Siquidem Nicetas Pectoratus Monachus Studita Latinorum reprehendit morem, qui quotidie in Quadragesima sacrum faciunt, quasi per hoc frangatur jejunium. Et in *Græcorum Triodio* legitur: *Non celebrari Præsanctificatorum Missam ...... eo quod omnis fraternitas ...... jejunet*. Notum vero est, Præsanctificatorum Missam esse, in qua Christi corpus non conficitur, sed antea confectum absumitur, eaque in Quadragesima Ecclesia Græca utitur. At Nicetæ errorem Humbertus Cardinalis Sedis Apostolicæ in Oriente Legatus acriter reprehendit. Illa vero, quæ in *Triodio* habentur, nisi aliquam admittant interpretationem, fortasse sacræ Congregationis jussu delebuntur.

a 3. part. q. 77. art. 5.

9 &c. Post hæc ut cetera prosequamur, quæ ad longa quædam naturalia jejunia pertinere possunt, omissis Dæmoniacis, fictisque jejuniis, cujusmodi fuit cujusdam puellæ Arabæ jejunium apud Baronium (b), & illud cujusdam Antonii Picei apud Jovianum Pontanum, de hujusmodi enim jejuniis in Beatificationis, & Canonizationis judicio approbatæ virtutes suspicionem omnem eliminant; Hippocrates affirmat, eos, *qui septem diebus absque ullo cibo permanserint, dehinc non posse cibis subveniri*. Et idcirco Vallesius scribit, sexta die cibum a Deo ad Danielem in lacu leonum detentum missum fuisse, ne si septimam attigisset diem, fame periret. Alii vero pro temperamenti, ætatis, regionis, temporis, & consuetudinis ratione perfectum jejunium asserunt ad plures dies, menses, & annos protrahi posse. Exempla apud Albertum M., Poggium Florentinum, aliosque legi possunt. At Joannes Vierus, & cum ipso Richardus Holdsvvort hæreticarum partium homo, hujusmodi naturalia jejunia rejicit, addens, jejunium ad septem dies absque virium amissione productum, si Dæmonis astus desint, miraculo esse adscribendum. Quamquam hos quoque acriter Gaspar a Rejes reprehendit, cum fieri possit, ut per aquæ potum, vel per terræ, aut herbarum comestionem illa contingant.

b ad ann. 434. n. 25. & seqq.

12 Sed his omissis, perfectum illud naturale jejunium Fortunius Licetus contingere posse explicat per caloris, & humidi radicalis æqualitatem. Zacchias vero fieri vult per humorem crudum, & pituitosum in corpore aggregatum; idque, ut contingat, nonnullas requirit circumstantias, nempe ut calor nativus non acer, neque validus, sed debilis sit respectu copiæ, & qualitatis humorum; ut cutis pori constricti sint; utque pituita, & crudi humores humidum quoddam aereum, & unguinosum in se habeant. Et ipse Rejes prodigiosam naturalem inediam ad ecstaticum quemdam statum caloris naturalis in corde refert. Aliæ minus plausibiles sententiæ apud eosdem referuntur. Verum Liceti sententiam improbat Zacchias; hujus sententiam rejicit Cardinalis de Lauræa, Rejes vero de propria dubitat.

13 Ex dictis tamen colligitur, longa jejunia alia esse supra, alia intra naturam. Hoc autem Zacchias resolvit

ex concursu, vel defectu circumstantiarum, quas supra recensuit. Rejes vero plures miraculo inedias adscribit, at signa non profert, ex quibus innotescat, quæ miraculo, quæve naturæ jejunia tribuenda sint. Scribentes de Canonizatione SS. nonnullas dicunt attendendas esse circumstantias; si enim Dei Servus longum sine cibo, aut potu jejunium a Deo ad aliquem probandum Fidei articulum petierit, illudque integris viribus peregerit: si heroicis fulserit virtutibus: si illud sola sumpta Eucharistia sustinuerit; hujusmodi, inquiunt, jejunium miraculis erit accensendum. Et Card. de Lauræa, aliique singulas ex his circumstantiis probant ad miraculum sufficere. Pignatellus tandem distinguit inter Profanos, & Sanctos: ac Profanorum quidem jejunium, naturæ, Sanctorum vero jejunium miraculo tribuendum esse scribit; addit tamen, in hoc de virtutibus heroicis judicium esse præmittendum.

14 Verum si in aliqua Beatificationis, & Canonizationis causa longum jejunium tamquam supra naturam a Dei Servo, vel Beato peractum proponatur, opus esse videtur, ut alia plura sedulo advertantur. Ac primo quidem factum ipsum, abstinentia scilicet ab omni cibo, & potu per totum illud tempus, ad quod dicitur jejunium fuisse productum, advertendum est. Inde observandum est, an jejunium a morbo cœptum fuerit, jejunium enim a morbo cœptum ad quatuor annos aliquando naturaliter protractum fuit, cujus rei insigne exemplum videri potest in *tom.4. supplem. ad hist. P. Le Brun de superst.*, & quatenus a morbo non provenerit, indagandum est, an Dei Servus, vel Beatus jejunans bene se habuerit, uti de Christo notavit Schevehzerus. Tum suscepti jejunii causa erit investiganda: Christus enim, aliique cum in veteri, tum in novo testamento res magnas aggressuri a jejunio initium duxerunt. Videndum insuper est, an jejunans a ceteris piis operibus tempore jejunii abstinuerit, quæ exercere tenebatur, cum juxta Theologos laudandum non sit jejunium, quod alia pia opera impediat, quod etiam S. Hieronymus(*a*) monuit. Tandem jejunantis virtutes, & mores spectandi sunt, de qua re præclare S. Paulinus (*b*) scripsit.

a In epist. ad Demetriad. 130. al 8. col. 981. to.1.

15 Porro his concurrentibus circumstantiis, jejunium supra naturam habendum erit. Non tamen de eo agi potest ad Canonizationem obtinendam, pro hac enim miracula requiruntur post indultam venerationem patrata. Et quod spectat ad Beatificationis judicium, notandum est, hujusmodi abstinentiam, siquidem miraculum sit, Dei Servi viventis miraculum esse: at ex alibi dictis momentum in miraculis post ejus obitum patratis constituendum est. Item non statim ac aliquid constat esse supra naturam, de eo tamquam de miraculo in eodem judicio agendum est. Ex his vero difficultas oritur, utrum ejusmodi jejunium tamquam miraculum post dubium virtutum proponendum sit, an potius in eodem dubio pertractandum, tamquam aliquid, quod Servi Dei mortificationes illustraverit.

b Inter epist. S. Hieron. 148. al 14. col. 1099. to.1.

16 Celebre est Bononiense Institutum ann.1712. erectum, ac postmodum cum physica Academia conjunctum. Celebres hujus Academiæ viros Benedictus XIV. de jejuniis superius expositis, necnon de Liceti, Rejes, & Zacchiæ opinionibus consuluit, iique elegantissimam ediderunt dissertationem, quæ inter appendices hujus operis exhibetur.

CAPUT XXVIII.

De quibusdam spiritalibus miraculis.

1 &c. Nonnulli aliquando etiam probi viri ab immundo, & blasphemo spiritu gravissime exagitati, tentatis frustra Confessariorum jussu mortificationibus, aliisque spiritualibus remediis, ad alicujus Servi Dei, vel Beati Reliquiæ contactum

tactum illico liberati sunt, & liberi permanserunt. Insignes Theologi super hoc consulti rem miraculo, ratione modi, quo contigit, adscripserunt. Ven. Card. Bellarminus super eadem re consultus de miraculo dubitavit. At Cæsar Lagalla Medicus ad suffragium ferendum vocatus miraculum indubitanter asseruit, si vexatio a morbo, qui *Satyriasis* dicitur, procedebat. Et horum omnium suffragia edita fuerunt *in informatione causæ S. Aloysii Gonzagæ* a P. Budriolo ejusdem causæ Postulatore exarata. Similia quoque inter miracula recensita fuerunt in causis SS. Raymundi de Pennafort, & Philippi Nerii, atque in eorumdem bullis Canoniz. memorantur. Hujusmodi vero miracula Card. Bona, B. Raymundus de Capua, aliique summopere extollunt.

5 &c. Similis huic alia est apud Theologos controversia, an scilicet impii Justificatio sit ad miraculum referenda. Ac S. Thomas quidem, postquam plura super hoc docuit, tandem concludit (*a*), justificationem miraculo tribuendam esse, si Deo animam vehementer movente, hæc quamdam justitiæ perfectionem assequatur. Et huic doctrinæ Salmanticenses, Suarez, aliique Theologi communiter subscribunt. Communis ergo, & recepta sententia esse videtur, ut impii Justificatio miraculum proprie sit, si præter consuetum ordinem fiat, & in primo momento perfecta existat, ac diu perseveret. Cujus justificationis, seu conversionis exempla insignia videre est apud S. Augustinum (*b*), & in S. Bernardi vita.

8 Verum ut horum spiritalium miraculorum pro Beatificatione, & Canonizatione obtinenda ratio habeatur, opus est, ut aliquo externo signo constent, de quo testes *contestes* fidem faciant. Neque in hoc sufficit Confessarii attestatio, neque ejus, qui conversus est, licet hic attestationem suam juramento confirmaret, nisi forte vir esset insignis probitatis. Quod sane a S. Thoma (*c*), & post ipsum a Suarez, & Arauxo fuit indicatum. Quod si absque externo signo in quibusdam causis ejusmodi conversiones tamquam miracula admissæ inveniantur, nisi id ex fide ei data, qui conversus fuit, processerit, dicendum est Decretum Beatificationis, aut Canonizationis aliis indubitatis miraculis innixum fuisse.

a 1. 2. qu. 113. art. 10.

b lib. 22. de Civit. Dei c. 8. col. 668 to. 7. oper.

c in 1. 2. cit. q. 113. ar. 10.

9. 10 Tres sunt conversiones, quas Theologi inter miracula recensent, conversio nempe S. Latronis, conversio S. Matthæi, & conversio S. Pauli. De S. Latronis conversione Theophilus Raynaudus plura disserit, concluditque, *nulla ratione negari posse, quin Latronis ad veram Fidem deductio .... plena miraculi, & omnino eximia videri debeat*. Similia de eodem habentur apud S. Eucherium (*d*). De S. Matthæo Luc. 5., & Marc. 2. dicitur, quod cum ad telonium sederet, ut Christum audivit vocantem, *relictis omnibus, surgens secutus est eum*. Ac de Publicano, ait S. Hieronymus (*e*), Apostolus factus est. Porphyrius, & Julianus eum accusant, quod stulte Christum secutus sit, quem non noverat, sed eorum impietatem optime idem S. Hieronymus refellit (*f*). Conversio S. Pauli in *Actis Apostolorum* plene describitur. Porro in his conversionibus mirabile aliquod externum signum contigisse ex iis constat, quæ in conversionibus ipsis contigerunt.

d in homil. S. Latronis.

e in Matth. c. 9. oper. to. 7.

f loc. cit.

CAPUT XXIX.

De ejectione Dæmonum a corporibus obsessis.

1 &c. Ut quis dici obsessus possit, requiritur, & ut in eo Dæmones sint, & ut aliquam in ipsum potestatem acceperint; quam quidem potestatem in corpora potissimum habent, eamque limitatam, quantum scilicet Deus illis permittit. Sunt vero Dæmones in hominibus, quos obsident, ut motores in corporibus,

 ita

ita videlicet, ut nullam corpori hominis qualitatem imprimant, uti fuse Thyræus explicat. In primitiva Ecclesia *obsessi* dicebantur infantes, & etiam adulti nondum baptizati. De his hic non loquimur, sed de aliis obsessis, etiamsi baptizati sint. Porro nonnulli ex Medicis negare ausi sunt, hujusmodi inveniri obsessos; sed eos strenue Theophilus Raynaudus refellit, & manifeste a sacris Scripturis refelluntur: Passim enim in Evangelio legitur, Dæmones a Christo ejectos ex obsessorum corporibus fuisse. Et *Matth.*8. habetur, eumdem Christum in Gerasenorum regione Dæmoniis, quæ a duobus hominibus expulerat, in porcos ingrediendi facultatem dedisse. Hæc, & alia, quæ Origenes *contra Celsum* (*a*), & S. Hieronymus in *vita S.Hilarionis* (*b*) scribunt, aperte ostendunt, solere Dæmones in homines, & etiam in bestias ingredi. Et quamquam homines obsessi Dæmonum tyrannidem aliquando in suorum vindictam criminum, vel etiam, uti SS. Augustinus (*c*), & Hieronymus (*d*) notarunt, in vindictam peccatorum, quæ non patrarunt, patiantur; interdum tamen absque ulla culpa, sed inscrutabilibus Divinæ providentiæ dispositionibus, Dæmonis cruciatibus subjiciuntur, ut nempe probentur, & aliquid mereantur, uti præter alios Cassianus explicat. Bekker heterodoxus potentiam negat Diabolo, utpote catenis in Inferis alligato, Dæmoniacos vero a Christo liberatos ait, naturali aliquo morbo laborasse. Sed hanc assertionem, alii etiam heterodoxi integris libris confutarunt.

a lib. 7. n. 67.
b col. 25. to.2.
c lib.21.de Civit. Dei c. 14. col. 634. to.7.
d epist. 39. al 25. col. 176. to.1.

5 Multi dicuntur obsessi, qui vere obsessi non sunt, sed vel se obsessos simulant, vel tales a Medicis perperam reputantur. Quamobrem Theologi, Medicique cautiores signa monent perpendenda esse, antequam de obsidione judicium feratur. Signa vero in Rituali, & Sacerdotali Roman. indicantur: videlicet, si quis ignotum sermonem loquatur, aut intelligat: si distantia, & occulta manifestet; si viribus supra ætatem, & conditionem polleat; si illitteratus, & idiota docte loquatur, & similia. De his plura disserit Eduardus Corsinus; & Thyræus monet, ex obsessorum signis, nonnulla esse certa, nonnulla incerta, nonnulla vero probabilia.

6 Post hæc, ut de Dæmonum ex obsessis expulsione disseramus, plura a Baronio (*e*) referuntur de obsessorum liberatione apud Hebræos. Et Josephus testatur, Deum Salomoni præstitisse, ut contra Dæmones artem ad hominum utilitatem, & eorum curas edisceret. Sed hæc incerta sunt, & apud Estium superstitiosi sunt Salomonis exorcismi, quos etiam nunc nonnulli adhibent. Magna erat in Ecclesiæ primordiis Energumenorum multitudo, & tunc quidem exorcizandi munus Christianis omnibus, etiam non initiatis, apud Justinum Martyrem, & Tertullianum, commune erat, quod postea ad solos Exorcistas restrictum fuit. Morinus vero ostendit, duplicem olim fuisse modum obsessos adjurandi: alterum solemnem, qui inter Missarum solemnia in usu erat: alterum privatum ab Exorcistis privatim extra Missam adhibitum. Porro fuisse olim in Occidentali Ecclesia Exorcistas, constat ex epistola Cornelii ad Fabium Antiochenum relata ab Eusebio (*f*). Fuerunt quoque in Ecclesia Orientali, ut ex solidis monumentis colligitur. Sed a mille, & centum annis Acolythi, Exorcistæ, & Ostiarii apud Græcos amplius non inveniuntur, uti præter alios idem Morinus demonstrat.

e In Annal. ad an.56.
f hist. Eccles. lib. 6. c.43.

7 Per Exorcismos igitur Ecclesiæ ab Exorcista prolatos ex obsessis Dæmones nunc expelluntur. Sed disputant Theologi apud Clericatum, utrum non solum Exorcistæ de superiorum licentia, sed etiam alii Fideles in aliquo peculiari casu ex interiori Dei instinctu id præstare possint. Ac probabilior videtur eorum opinio, qui ad solos Exorcistas, Sacerdotio jam initiatos, exorcizandi potestatem deferunt, juxta Concilium Laodicenum can.26.

can.26., & juxta Gratianum *can.* 2. *dist.69.* Celebrior controversia est, an rerum naturalium virtute Dæmones a corporibus obsessis expelli possint. Enimvero, Davide citharam pulsante, 1.*Reg.16.* spiritus malus a Saule recedebat. Et *Tob.6.* legitur per cordis piscis fumum Dæmones expulsos fuisse. Hanc ipsam virtutem nonnulli apud Scotum quibusdam herbis, & lapidibus tribuunt; eademque Catholicos Hispaniarum Reges præditos esse Tapia, aliique referunt. Verum Theologi, & Medici communiter sentiunt, corporea in Dæmones incorporeos agere non posse, nisi forte indirecte, purgato scilicet morboso humore, quo Dæmones delectantur, uti præter alios Martinus del Rio explicat. Quæ vero de Davide diximus, ad orationem referenda sunt. Quod spectat ad Tobiæ factum, non fumus, sed Angelus Dæmonem profligavit. Quod vero de Hispaniarum Regibus narratur, si verum sit, ad gratiam gratis datam pertinet.

8 Præter ordinarium modum Dæmones per Exorcismos expellendi, duplici alio extraordinario modo hoc præstari potest. Ac primo quidem Sanctis quibusdam peculiari Dei dono concessum est, ut quoties vellent, obsessos sanarent, ut fuse S. Thomas explicat (*a*). Et præter alios plures, qui hoc dono commendantur, Sulpicius Severus mirabilia de quodam Sancto refert, cujus tamen nomen reticet. Alter modus est per sacrarum Reliquiarum contactum, vel præsentiam, quo sane modo sæpe Energumeni sanati sunt, ut apud Thyræum legi potest. Et Sigebertus testatur, quemdam Othonis Imperatoris Comitem a Dæmone tam dire vexatum, ut se ipsum dentibus dilaniaret, ad catenarum, quibus S. Petrus vinctus fuerat, contactum, ab omni vexatione liberum remansisse.

a qu.6. de Mirac. art. 10. in corp.

9 &c. Sæpe de his extraordinariis modis in sacrorum rituum Congregatione actum est, an essent miraculo adscribendi, ut ex pluribus Rotæ Auditorum relationibus, & Canonizationum bullis constat. Verum cum similia tamquam miracula proponuntur, stricte inquirendum est, an qui liberatus dicitur, vere obsessus fuerit, itaut vera obsessionis signa *testibus contestibus* comprobentur; ad hoc vero sola Exorcistæ attestatio non sufficit. Tum observandum est, an Dei Servus, cui miraculum tribuitur, Exorcistatus Ordine insignitus fuerit, & per Ecclesiæ exorcismos Dæmonem expulerit, & in hoc casu nulla miraculi ratio invenitur, cum hic sit ordinarius Dæmones ejiciendi modus, Exorcistis omnibus communis. Quod si Dæmonis ejectio per Servi Dei viventis imperium, aut per ejusdem aliquem virtutis actum, aut per ejus vestium applicationem facta fuerit; vel ad ipsius Servi Dei jam defuncti sepulcrum, vel per Reliquiarum applicationem contigerit, tunc posita facti veritate, nulloque naturali remedio adhibito, liberatio ipsa, si subita, & perfecta fuerit, miraculo erit adscribenda, ut late Card. de Lauræa, aliique ostendunt. Porro in Act. Apost. cap.19. legitur, obsessos per vestium S. Pauli applicationem fuisse liberatos. Et *Luc.4.* Dæmones, imperante Christo, ejecti dicuntur. Alia exempla legi possunt in vita S. Benedicti a S. Gregorio M. scripta (*b*), & in vita S. Bernardi (*c*) a Gaufrido Monacho exarata.

b c.30.

c lib.4.c.4.

12. 13 Pauca hic addenda essent de signis, quibus Dæmonis egressus demonstratur. Sed in hoc satis est, ut cessent motus illi, quos Diabolus in corpore obsesso exercebat, & ut hic status perseveret. Neque vero de ulla magica arte in huiusmodi liberatione suspicari licet, cum de miraculis in causis SS. non agatur, nisi postquam de virtutibus constiterit, quæ magicam quamcumque artem excludunt. Quamobrem in re, de qua nunc agimus, ea, quæ supra recensuimus, sufficiunt, uti Prosper Bottinius olim Fidei

dei Promotor adnotavit. Omnia vero, quæ in hoc capite exposuimus, fuse prosequitur Calmet in dissertatione, *De obsidentibus, & possidentibus corpora Dæmonibus*.

14 Quæri tandem potest, quantum temporis elapsum esse debeat, ex quo Dæmonum cessarunt infestationes, ut quis perfecte ab iis liberatus dici possit. Porro certum est, obsessos esse irregulares, sed ex *can. Communiter dist.*33. plures docent, eosdem, elapso a liberatione anno, posse ex dispensatione susceptos ordines exercere. Sed in re nostra longius tempus videtur necessarium, ut miraculum approbari possit. Enimvero si post annum obsessio urgeat, dispensatus potest iterum suspendi, adeoque agitur de actu retractabili, quod tamen in miraculi approbatione locum non habet.

CAPUT XXX.

De Cadaverum incorruptione.

1 &c. Scacchus, aliique de Canonizatione scribentes hanc incorruptionem miraculo adscribunt, si is, cujus cadaver servatur incorruptum, heroicis in vita virtutibus fulserit. Huic sententiæ favet S. Thomæ doctrina affirmantis (*a*), corpus Christi in sepulcro virtute Divina fuisse a *putrefactione* servatum. Et pro hac corporis Christi incorruptione facit illud *Psal.*15. *Nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, quod vaticinium S.Petrus *Act.*2. in Christo completum fuisse testatur (*b*). De hoc non una est Durandi, Medinæ, aliorumque sententia. Sed de Fide est, corpus Christi mortuum permansisse incorruptum, & certum quoque inter Theologos est, illud sibi naturaliter relictum, fuisse corrumpendum, nisi Divina virtus ipsum a corruptione præservasset. Quapropter merito cadaverum hominum incorruptio, qui pie vixerunt, inter miracula, & sanctitatis indicia recensentur, veluti laudatus Scacchus ponderat. Suffraganturapud Theophilum Raynaud.; aliosque exempla plurium SS., quorum corpora incorrupta permanserunt; itidemque bullæ Canoniz., & Rotæ Auditorum relationes in causis SS.Isidori, Francisci Xaverii, Teresiæ, & aliorum, in quibus post approbatas virtutes, cadaveris incorruptio inter miracula recensetur. Quibus omnibus addenda est incorruptio corporis S. Catharinæ Bononien., quod sedens publicæ exponitur venerationi, quam quidem incorruptionem, præter Scriptores Bononienses, Bollandiani (*c*), aliique exteri miraculo adscribunt.

4 Verum ut in examinanda cadaverum incorruptione tutius innotescat, utrum ea miraculo, an naturæ tribuenda sit, præmittendum esse videtur, incorrupta dici ea cadavera non posse, quæ post longum tempus in sepulcris integra inveniuntur, sed statim ac aeri exponuntur, in cineres dilabuntur, cujus rei exempla videre est apud Boccaccium, & alios. Quod si aeri exposita incorrupta perseverent, duo juxta sacræ rituum Congregationis praxim perpendenda esse videntur: primum, an aliqua incorruptionis causa naturalis præcesserit: secundum, cujus generis ipsa cadaveris incorruptio sit.

5 Notum quippe est, naturalem aeris qualitatem, & locum ipsum, in quo cadavera sepulta sunt, ad eorum corruptionem, vel incorruptionem valde conducere, uti solide Carolus Taglinus in Universitate Pisana Philosophiæ Professor super hac re interrogatus respondit in quodam incerti Auctoris opusculo edito occasione, qua Laurentii Salviati corpus post centum viginti circiter ab obitu annos incorruptum Florentiæ inventum fuit. Huc spectant, quæ Philippus Camerarius refert, in quibusdam Insulis corpora inhumata sub dio relinqui, & incorrupta permanere. Item quæ Felix Platerus narrat, cadavera scilicet alte defossa minime putrescere.

6 Notum quoque est, eam esse posse cadaveris alicujus temperantiam, ut hæc

a 3. part. q.51. art.3.

b Actor. c. 2. v.31.

c ad diem 9. Martii.

hæc diu illud conservare valeat, ut laudatus Taglinus prosequitur. Et hanc temperantiam scribit Rejes alicujus morbi vi, vel etiam victus parsimonia, ac vitæ austeritate acquiri posse. Idemque, Plutarcho, aliisque testibus, dicendum esse videtur de iis, qui fulminis ictu moriuntur. Et Bacco Baro de Verulamio putredinem a corpore diutius prohiberi posse ait, si illa quatuor, quæ putredinem efficere solent, prohibeantur: primum est, ut excludatur aer, qui corpus tacite subruit: secundum, ne corpus, quod illi adjacet, ejusdem sit materiæ, sed prorsus heterogeneum: tertium, ut corpus conservandum ea non sit mole, ut sponte in corruptionem diffluat: ultimum, ut corpus continens vim attrahendi, & exsiccandi humidum corporis contenti habeat, ne putredo interius inchoata invalescat.

7 Mittimus hic ea, quæ apud nonnullos leguntur, eorum scilicet corpora, qui 3. aut 6. Kalend., & Id. Febr. nascuntur, & eorum, qui in excommunicatione obeunt, itemque ex planetarum influxu a putredine conservari: hæc enim a cordatis viris ad fabulas amandantur. Neque pariter huc obtrudi potest, corpora Dæmonis arte posse incorrupta servari, hoc enim, ut sæpe diximus, nihil cum re, de qua agimus, commune habet. Addendum vero est, aliam esse prohibendæ putredinis causam artificialem, eam scilicet, quæ *balsamatio* dicitur, quæ aliis etiam nominibus appellatur, ejusque definitionem Mangetus tradit, & explicat. Et hæc *balsamatio* pluribus perfici modis potest, de quibus fuse Calmet, aliique plures. Huc vero spectat, quod Joseph *Genes.* 50. patris sui defuncti corpus aromatibus condiri jussit: item quod mulier *Matth.* 26. unguentum super caput Jesu *ad sepeliendum* effudit, quod etiam ipsi mortuo Nicodemus *Joan.* 19. præstitit. Huc quoque referri possunt *Mumiæ* Ægyptiacæ, quæ juxta sententiam hodie receptam nihil aliud sunt, quam cadavera balsamis lita, & hoc artificioso modo diutissime conservata. In eadem classe, præter alia, quæ cumulari possunt, exempla, illud comprehenditur, quod Bonifacii VIII. cadaver post trecentos, & duos ab obitu annos in basilica Vaticana inventum fuerit incorruptum, ex quo fabula illa corruit, eum dentibus se dilaniasse, & hoc modo obiisse. Et Cælius Rhodiginus testatur, Tulliolæ Ciceronis filiæ corpus tempore Sixti IV. Pontificis in via Appia inventum fuisse *aromatibus ita conditum, ut temporis injuriam non sentiret ..... Ceterum cadaver in Urbem delatum tridui mora computruit, medicamine amoto, aut vitiato.* Quocirca Scriptores consentiunt, cadavera unguentis delibutâ diutissime naturaliter conservari. Ideoque Petrasancta a Jacobo Albergato per litteras sciscitatus est, an S. Catharinæ corpus fuerit unquam unguentis delibutum, cui Albergatus respondit: *Nullo unguento, nisi sanctitatis suæ ..... incorruptum remanere.* In causa autem S. Margaritæ de Cortona corporis incorruptio a miraculis fuit exclusa, urgente Fidei Promotore, illud fuisse balsamo conditum.

8 Ex his omnibus indubitatum videtur, non statim ac de heroicis constet virtutibus, cadaveris incorruptionem miraculo esse adscribendam, quin prius sedulo investigetur, an aliqua præcesserit naturalis causa, cui incorruptio tribui possit; eoque magis, quod multo plura sunt Sanctorum corpora, quæ corruptioni obnoxia fuerunt, quam quæ incorrupta permanserunt. Et sane Rotæ Auditores in relat. causar. SS. Paschalis, Francisci Xaverii, aliorumque plurium, sepulturæ locum, & alia, quibus incorruptio naturaliter adscribi poterat, sedulo scrutati fuerunt. Et Fidei Promotores eadem sæpe opposuerunt. Et quod caput est, quoties sacra rituum Congregatio hujusmodi incorruptionis miraculum, tamquam Beatificationis, & Canonizationis fundamentum admisit, semper in suis Decretis addidit.

dit, nullam adfuisse naturalem incorruptionis causam. S. Gregorius Turonensis (a), cum in Urbe Arverna cujusdam puellæ corpus integris membris repertum fuisset, credidit, *eam aromatibus fuisse conditam*. Et Theophilus Raynaudus interrogatus, quid de quodam corpore sentiret, quod in templo urbis Carpentoractensis integrum inventum fuerat, exclusis omnibus naturalibus, & artificialibus incorruptionis causis, conclusit, corpus esse iterum condendum, donec Deus per opera supernaturalia manifestaret, quid de illius anima esset.

a libr. de gloria Confessorum c. 35.

9 Neque vero pro miraculo in hac re satis est, ut quæcumque naturalis, & artificialis desit incorruptionis causa, sed etiam ipsa incorruptionis causa serio expendatur oportet. Sciendum quippe est, duobus præcipue modis corruptionem fieri; per putredinem scilicet, ex qua corpora in tabem abeunt; & per exsiccationem, ex qua corpora eadem paulatim, & longo annorum cursu exsiccantur, quæ licet vulgo pro incorruptione habeatur, vera tamen corruptio est, ut recte Zacchias scribit. Quamobrem omnis putredo est corruptio, sed non omnis corruptio putredo est. Ut incorruptio igitur inter miracula recenseatur, tum putredine, tum exsiccatione cadaver carere debet, uti laudatus Zacchias, aliique notarunt. Et quamquam Sanctorellus putet, extremam narium partem, quæ, cæteris cadaveris partibus incorruptis, fere semper desideratur, non esse corruptam, quod contracta cartilagine, cui hæc pars hæret, ipsa quoque contrahitur: Sinibaldus tamen Medicus in suo suffragio in causa S. Jacobi de Marchia edito affirmat, hoc esse evidens corruptionis ex marcore signum. Ad rem, de qua nunc agimus, faciunt, quæ Ven. Beda de SS. Cuberti, & Edildridæ Virginis corporibus narrat, quæ ita incorrupta fuerunt inventa, ac si tunc diem obiissent.

11 &c. Porro his, quæ hactenus exposuimus, inhæserunt Rotæ Auditores in relat. caus. S. Teresiæ, cujus corporis incorruptionem inter miracula recensuerunt, cum *incorruptum*, *integrum*, *flexibile*, & *odoriferum*, post novem menses, quacumque naturali incorruptionis causa exclusa, inventum fuisset. Iisdem vestigiis in causa S. Catharinæ Bononien. Medici institerunt, cum de incorruptione corporis illius ageretur, quam incorruptionem superius diximus a pluribus Scriptoribus miraculo fuisse adscriptam. De eadem vero incorruptione Medici ipsi dubitarunt, cum in cadavere exsiccationem deprehendissent. Ideoque utcumque pro miraculo plura ab aliis cumulata fuissent, miraculum nullatenus fuit admissum. Contra vero in causa S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis corporis incorruptio fuit tamquam miraculum approbata, cum corpus ipsum non solum a putredine, sed etiam ab ariditate immune inventum fuisset, ut ex processu Florentino in ejus causa compilato desumitur. Ex his omnibus comprobatum est, ad hoc ut ejusmodi incorruptio miraculis accenseatur, opus esse, ut corpus integrum, ac tractabile sit, exclusa incorruptionis naturali causa, itemque exclusa putredine, & exsiccatione, uti Petrus Assaltus in causa S. Nepomuceni notavit, cum de ejus linguæ incorruptione ageretur.

14 Neque vero his, quæ hucusque exposuimus, obstat, quod in bullis Canoniz. mentio aliquando fiat mirabilis incorruptionis corporum, quæ recensitis omnibus qualitatibus prædita non fuerunt. Ac primo quidem non semper ac incorruptionis in bull. Canoniz. mentio fit, inferre licet, incorruptionem fuisse miraculo adscriptam; sed solum tamquam aliquid *admiratione*, & *veneratione* dignum exponitur, ut *in tract. de Canoniz. S. Didaci* Penia notavit. Aliquando incorruptio ipsa refertur, sed non asseritur, ut in bull. Canoniz. S. Margaritæ de Cortona. Nonnumquam commemoratur quidem, sed

sed juxta antiquum, non juxta præsentem corporis statum, ut videre est in bull. Canoniz. S. Catharinæ de Bononia. Interdum denique narratur tamquam miraculum admissum, sed una cum odore, aliisque miraculis approbatis, ut proinde Canonizationis Decretum miraculo incorruptionis innixum non fuerit; hic vero de miraculo quæritur, quod formalis Beatificationis, aut Canonizationis fundamentum sit.

15 Quæ de totius corporis incorruptione diximus, locum habent in aliqua ejusdem parte incorrupta. Porro ob largas, frequentesque eleemosynas, SS. Stephani Hungariæ Regis, & Nicolai Myrensis dexteræ permansisse incorruptæ dicuntur. Alia Theophilus Raynaudus exempla refert. Præterquam quod integræ adhuc, & rubentes conservantur linguæ SS. Antonii Patavini, Cataldi Archiepiscopi Tarentini, & Joannis Nepomuceni. Et quod ad S. Joannis Nepomuc. linguam spectat, ejus incorruptio tamquam miraculum in ejus causa proposita fuit. Atque cum constitisset, incorruptionem qualitatibus superius recensitis præditam fuisse, ac perpenso, quod lingua præ reliquis corporis partibus facile corrumpitur, necnon quod idem Sanctus vitam, ne sacramentalis Confessionis proderet secretum, amisisset, incorruptio ipsa inter miracula secundi generis locum obtinuit, ut constat ex Decreto 11. Januarii 1729. edito.

16 Alia hic quæstio occurrit, utrum scilicet incorruptionis continuatio habenda sit pro novo miraculo ab incorruptione ipsa distincto. Enimvero cum de Canonizatione agitur, pro hac obtinenda miracula requiruntur, quæ post Beatificationem sive formalem, sive æquipollentem supervenerint. Cum autem incorruptionis miraculum Beatificationem præcesserit, nisi incorruptio, quæ post Beatificationem vel formalem, vel æquipollentem perseveret, pro novo habeatur miraculo, non poterit illius pro Canonizatione obtinenda ratio haberi. Et hæc difficultas locum etiam habet in odore, & liquore, qui ex Servorum Dei, vel Beatorum cadavere, vel ossibus manat.

17 &c. Porro in causa S. Catharinæ Bononiensis, cum corporis incorruptionis continuatio tamquam miraculum pro Canonizatione proponeretur, Fidei Promotor animadvertit, ejusmodi continuationem vel esse naturalem, vel ad novum miraculum referri non posse. Scribentes in causa reposuerunt, conservationem esse continuatam productionem, eamque, uti novum miraculum, pro S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Canonizatione fuisse approbatam. At cum, uti superius dictum est, S. Catharinæ corpus detrimentum aliquod sustinuisset, non poterat incorruptio dici continuata, adeoque nec miraculum approbari. Præsens autem quæstio locum habet, cum incorruptio, & odor in eodem statu permanent. Verum enimvero cum sacra rituum Congregatio nedum in S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis causa, sed etiam in causis SS. Jacobi de Marchia, Joannis Nepomuceni, aliorumque, quidquid Fidei Promotores opposuerint, incorruptionis, vel etiam odoris continuationem tamquam novum miraculum pro Canonizatione admiserit, tuto asserendum esse videtur, posito incorruptionis miraculo, quod Beatificationem vel formalem, vel æquipollentem præcessisset, ejusdem incorruptionis post Beatificationem in eodem statu perseverantiam pro miraculo ab incorruptione distincto habendam esse ad Canonizationem obtinendam. Docent quippe Theologi, nonnulla virtutem supra naturam ad sui dumtaxat productionem, nonnulla vero ad sui conservationem eamdem virtutem exigere; & hujusmodi est incorruptionis continuatio. Quapropter unum miraculum in incorruptione, alterum in ejus continuatione constituendum est.

21 &c. Utque id explicetur, duo quærenda sunt: primum quanto tempore corpus naturaliter possit incorruptum permanere, qualibet naturali,

aut artificiali causa seclusa: alterum, quomodo Deus aliquorum Servorum suorum corpora supernaturaliter incorrupta conservet. Porro quoad primum, Zacchias tempus illud tribus diebus regulariter concludit; & sane ex *Evangelio* Lazarus quatriduanus fœtebat. Ad alterum quod attinet, Scacchus putat, Sanctorum cadavera a Deo incorrupta conservari per qualitatis naturalis infusionem, qua extraneæ qualitates corruptionem inducentes prohibeantur. Hæc autem naturalis qualitas miraculum non excludit; nam etiam primi hominis, peccato remoto, immortalitas supernaturalis fuisset, utcumque etiam ab usu ligni vitæ causam haberet, cujus ligni virtutem S.Thomas (*a*) probat fuisse naturalem. Alii probabilius hoc incorruptionis miraculum ex eo repetunt, quod Deus cum causis corruptionem inducentibus, ad corruptionem ipsam non concurrat, ut in simili Pererius, & Cornelius a Lapide (*b*) observarunt. Et hæc palam faciunt, incorruptionem ex iis esse, quæ ad sui conservationem novum exigunt miraculum. Manifestum quoque est, facilius esse, miraculorum distinctionem admittere inter incorruptionem,& ejus continuationem, quam infinitam fere miraculorum seriem, distinctione illa non admissa, effugere. Transacto enim naturali incorruptionis termino, miracula fere essent cum singulis perseverantis incorruptionis momentis connumeranda. An autem continuationis miraculum, cum altero diversi generis pro Canonizatione sufficiat, id sacræ Congregationis judicio relinquimus. In causis enim S. Jacobi de Marchia, & aliorum, præter continuationis miraculum, bina, aut plura alterius generis miracula pro Canonizatione approbata fuerunt.

a 1.par.qu. 97.art.4.in corpore.

b in cap.3. Exodi pag. 330.

24 In urbe Kiiovïæ nonnullæ cryptæ sunt, de quibus Joannes Herbinius Lutheranus tractatum edidit. Incolæ putant Kiioviam esse veterem Trojam a Græcis dirutam, in iis cryptis vero Hectoris, aliorumque tum Trojanorum, tum Græcorum corpora integra servari; sed cum Herbinius per epistolam ab Innocentio Gizielo Archimandrita Kiioviensi cryptarum statum quæsiisset, Gizielus respondit, manere ibi incorrupta quorumdam Sanctorum corpora. Hoc Herbinius miraculo adscribere contendit; sed si ea, quæ ipse congerit, cum iis, quæ in hoc capite exposuimus, conferantur, luce clarius erit, tales a Sede Apostolica miraculorum approbationi præmitti diligentias, quales ejus adversarii de his scribentes excogitare non potuerunt.

CAPUT XXXI.

De nonnullis Cadaverum qualitatibus, & de sanguine, liquore, & odore, qui a cadaveribus manant, an miraculo sint adscribendi.

De cadaveribus stantibus, aut genuflexis.

1 Sancti Francisci Assisiensis corpus diu post obitum incorruptum, stans, oculisque apertis inventum fuit. Plures Romani Pontifices illud inviserunt; sed Sixtus IV, S.Jacobo de Marchia suadente, aditum ad illud occludi jussit. Corpus vero S. Catharinæ Bononiensis sedet. Porro Zacchias, & Licetus miraculum esse dicunt, quod cadaver stet, aut sine fulcro sedeat, quod utique admittendum est, si neque cadaver exsiccatum, neque ejus musculi ariditate contracti sint; secus vero, si corpus exsiccationem contraxerit, uti de S. Catharinæ corpore alii Medici adnotarunt. Idem statuendum videtur de cadavere in genua provoluto, & idcirco inter miracula recensetur, quod S. Antonius S.Paulum primum Eremitam paulo ante mortuum flexis genibus invenerit. Nisi forte per aliquod tempus molle fuisse, ac tractabile, & stetisse, aut sedisse, vel flexis genibus mansisse cadaver probetur, licet postea exsiccatum fuerit; tunc enim ad primum tempus miraculum referri posset.

De

De cadaveribus flexibilibus.

2 &c. Paulo post obitum cadavera inflexibilia fiunt. Flexibilitas vero carnium in vivente ex laxa oritur partium continuarum textura. Articulorum vero flexibilitas organica est, ex mechanica partium contiguarum structura proveniens, & ad articulationem concurrunt duo ossa contigua, cartilago, ligamentum, & humor viscidus, qui a recentioribus *sinovia*, & *mucilago* dicitur. Inflexibilitas vero articulorum in mortuis ex sinoviæ coagulatione provenit, & hac sinovia deficiente, aut non coagulata, flexibilitas in cadavere absque miraculo esse potest, nisi post longum tempus deprehendatur, veluti notavit Sinibaldus in suo suffragio in causa S. Jacobi de Marchia edito. Sed hæc innuisse satis, cum flexibilitas sit una ex circumstantiis ad incorruptionis miraculum constituendum requisitis, neque de ea seorsim ab incorruptione, neque, nisi post longum ab obitu Servi Dei tempus agatur, post quod quæstio de sinoviæ defectu locum non habet.

De cadaveribus sese moventibus, vel quæ rubore perfunduntur, aut calida permanent, & in quibus ungues, & capilli crescere dicuntur, & dentes augeri.

5 Omnia hæc aliquando in cadaveribus deprehenduntur, non tamen naturæ vim excedunt. Apud Marcellum Donatum Monialis quædam defuncta dicitur alterius Monialis viventis manum valide constrinxisse, ideoque ipse putat, eam non prorsus mortuam fuisse, sed in ea vitæ fomites, & igniculos quosdam remansisse. Villanus quoque testatur, cujusdam cadaver, cui caput per carnificem amputatum fuerat, ingenti concussione, cum ad sepulcrum deferretur, fuisse agitatum. Experientia quoque compertum est, homines, & alia quædam animalia recens occisa aliquandiu diversimode moveri, non quidem ex principio vitali, sed ex spirituum animalium reliquiis. Quamobrem vanum esset, eos motus inter miracula recensere, uti Zacchias observat. Et Licetus advertit, pilos, ungues, & dentes in cadaveribus solum crescere videri ob circumstantis carnis depressionem, aut consumptionem. Quamquam Aristoteles, aliique incrementum illud admittunt, cum excrementum, quod unguium, & pilorum materia est, & ad illorum radices residet, possit a prædictis spirituum reliquiis in pilos, & ungues propelli, quod si contingat, naturæ vires non excedit.

De sanguine e cadaveribus manante.

6 Sanguis a cadavere non diu post obitum manans non potest inter miracula recenseri. Ut enim alibi videbimus, ex mortuorum corporibus sanguis post aliquot horas, & aliquando etiam post triduum sæpe manat. Ex effosso latere Christi, utique mortui, ut contra nonnullos *in Clementina de sum. Trin. & Fid. Cathol.* §.1. definitum est, *exivit sanguis, & aqua, Joan.19.* Ac veram fuisse aquam, quæ ex aperto Christi latere fluxit, Innocentius III. *in Decretali, In quadam, de celebr. Miss.* definit. Medici nonnulli naturaliter eam fluxisse autumant, ex læso a lancea pericardio, vel ex pleura pariter læsa, vel ex cavo thoracis. At S. Ambrosius (*a*), aliique Patres hunc sanguinis, & aquæ fluxum miraculo adscribunt, quibus libenter subscribimus. Hoc vero miraculum alii in fluxu sanguinis, utpote qui *non poterat*, ait Suarez, *de corpore mortuo naturaliter effluere*: alii in aquæ fluxu constituunt; alii vero in eo, quod gemini liquores non admixti, sed distincti effluxerint, primum scilicet sanguis, & deinde aqua. Et hoc modo rem se habuisse, evangelica ipsa narratio innuit.

a lib.10. in Lucam, & in explicat. Symboli.

7. 8 Porro si intra paucas post obitum horas, vel intra paucos dies sanguis

guis e cadavere, vel ex ejus parte naturaliter manare potest, non est, cur hujusmodi fluxus, etiamsi virtutes in gradu heroico approbatæ sint, miraculo tribuatur, nisi diu post Servi Dei, vel Beati obitum contingat: sanguis enim in homine mortuo intra venas residens, elapso aliquo tempore, aut riget, aut putrescit, aut absumitur. Neque pariter miraculo adscribendum est, quod sanguis Servi Dei, vel Beati extra corpus conservetur, nisi diu post vivus, & liquidus appareat, aut statis temporibus sine causa naturali liquefiat. Quare Bilfingerus in dissert. *de Vampiris*, de quibus nos quoque cap. 21. verba fecimus, ait, novum non esse, quod ex eorum cadaveribus sanguis fluxerit, cum ex aliorum mortuorum oribus, naribus, & auribus sæpe exiisse observatum sit, mirabile autem tantum referri ad longum tempus, quod inter obitum, & sanguinis fluxum intercesserit, & ad circumstantias, in quibus cadavera sepulta fuerunt. Similia tradit Licetus, & admisit Prosper Bottinius olim Fidei Promotor in causa Beatificat. S. Francisci Solani. Et huc spectant, quæ de S. Tryphyllio Leucosiæ Episcopo apud Bollandianos leguntur (*a*), e cujus corpore, quod per trecentos ab obitu annos incorruptum permanserat, sanguis, capite exsecto, fluxit. Ac præter alia, quæ de S. Modoaldo Trevirensi Episcopo apud eosdem (*b*), & quæ de S. Eligio apud Surium leguntur. Huc spectant, quæ de SS. Francisco Xaverio, & Petro Regalato Rotæ Auditores in suis relationibus descripserunt.

a to. 2. Junii ad diem 13 pag. 684.

b to. 3. Maii ad diem 12 pag. 60.

9 In causa Beatificationis S. Andreæ Avellini Contelorius apud eosdem Auditores institit, ut in suam relationem tamquam verum miraculum infererent, quod ejus sanguis post annos quatuordecim in ampulla incorruptus servaretur, & aliquando anniversario obitus die ebulliverit. Auditores negotium Apostolico Neapolis Nuntio commiserunt. Qui respondit, se veri sanguinis odorem, & colorem deprehendisse, sanguinem tamen durum persistere, nullamque mutationem anniversario die se vidisse. Quapropter in relatione ratio habita fuit eorum, quæ contigisse dicebantur, sed alia pro Beatificatione miracula approbata fuerunt.

De sanguine S. Januarii, qui liquefit, & ebullit, cum ad caput ejus admovetur.

10. 11 S. Januarius Beneventanus Episcopus sub Diocletiano Puteolis passus; Neapoli deinde tumulatus fuit, cujus sanguis, qui in vitrea ampulla concretus servatur, cum ad ejus admovetur caput, liquescit, & ebullit. Adversus insigne hoc, & perenne miraculum, cujus totus Christianus orbis testis est, multa Hæretici effutiunt, quos strenue Putignanus, aliique redarguunt.

12 Petrus Molinæus in suo *Vate Calviniano* idem miraculum irridens, *quid facilius*, inquit, *quam injicere calcem in lagenam, quæ sic excitet bullas, ut liquor fervere videatur?* Verum omisso, nullam in hoc posse fraudem excogitari, cum S. Januarii sanguis ferveat, dum solemni processione asportatus, coram innumeris populis in medio itinere capiti occurrit; Fortunius Licetus experimentum illud sæpe in concreto agni, hædi, & hominis sanguine tentavit, sed semper frustra; quapropter ipse concludit, sanguinem concretum per calcis affusionem numquam eliquari posse, ut impie Molinæus sibi persuasit. Alii, ut idem miraculum obscurent, ad antipathiam, & sympathiam recurrunt, qua occisi sanguinem coram occisore ebullire dicunt, magnetem ad polum converti, adamantem ab hircino sanguine disrumpi, & similia. Jamvero de occisi sanguine coram occisore inferius agemus. De magnetis virtute plura in Philosophia Burgundica, & apud alios legi possunt; sed quod ad rem nostram attinet, laudatus Licetus obser-

observat, omnem magnetem ad polum semper converti, quemcumque adamantem cujuscumque sanguine hirci disrumpi; solius autem S. Januarii sanguinem, non vero concretum aliorum sanguinem coram suis capitibus, liquescere, & ebullire, idque proinde non posse ad causam naturalem referri. Idem Licetus miraculo adscribit, quod in quodam ejusdem urbis templo sanguis S. Joannis Baptistæ concretus liquefiat, si super altare exponatur, & in eo Missa in ejusdem Sancti honorem celebretur, de qua re plura etiam legi possunt apud Petramsanctam.

13 De S. Januarii sanguine plura quoque Labatus disserit in suo *Itinerario* ann. 1731. edito, in quo testatur, se quosdam novisse audaces viros, qui ejus sanguinis liquefactionem pernegant, alios vero, qui physicis illam rationibus explicant, quos omnes ipse strenue redarguit, addens, hæreticos aliquando, & irreligiosos homines miraculum spectantes, ad veram Fidem, & pietatem revocatos fuisse.

14. 15 Vix hæc a Labato edita fuerant, cum epistola quædam super liquescentis sancti Januarii sanguinis miraculo Berolino data est, in qua Neumannus Chymicus dicitur, tres phialas crystallinas, pluribus testibus præsentibus protulisse, materiam quamdam nigram, & duram continentes, hisque cujusdam mortui capiti admotis, primæ phialæ materiam prorsus ebullivisse, secundæ parum, tertiæ nihil. Ac primam Sanctum esse propitium ostendisse, secundam vix propitium, tertiam in heterodoxos indignatum esse.

16. 17 Sed qui fieri potuit, ut caput illud diversos ederet effectus, si materia in phialis clausa una, eademque fuisset? Ex hoc autem palam fit, triplicem materiam a Neumanno ad convellendum miraculum paratam fuisse, quarum una nullo modo, altera calore adhibito, tertia vero ad aerem leviter invalescentem liquesceret. Quamquam forte phœnomenon istud aliis causis viro Chymico notis tribui potest, ad quod facit experimentum, quod Hellotius *in Acad. Reg. Paris. Actis ann.* 1739. instituto de æthereo liquore Frobenii sermone describit; quod nempe quoddam oleum in phiala clausum juxta diversas circumstantias modo sub aqua desidit, modo sursum enatat.

18 Verum custodes sanguinis S. Januarii non adeo Chemiæ periti videntur, ut compositiones illas parare possint. Adde, non facile percipi, illam Neumanni materiam diu effectus illos producere posse; & a Neumanno percontari possemus, an materies illa semper, & ex solo capitis aspectu liquescat; item, an postea iterum concreverit; quæ sane omnia in S. Januarii sanguine verificantur. Ex his omnibus concludendum esse videtur, Neumannum triplicem diversam materiam paraffe, ut spectatores amicos ad tempus oblectaret. Jacobus Serces ut sanguinis S. Januarii ebullitionem a miraculis excludat, eam ad astutiam refert sacerdotum. Sed quis credat, hanc per tot sæcula latere potuisse? Danhavverus illud notat inutile, sed hunc Melchior Corneus bene castigat.

De liquoribus aliquando manantibus e corporibus, Reliquiis, & sepulcris Sanctorum.

19 S. Basilius aquam laudibus extollit (*a*), quam ex S. Julittæ Martyris sepulcro manare testatur. Et S. Gregorius Turonensis narrat (*b*), suo tempore salutaris mannæ profluvium e S. Joannis Evangelistæ, & S. Andreæ sepulcris dimanasse. In *Novella secunda* Emmanuelis Comneni Imperatoris mentio fit pretiosæ mannæ e S. Nicolai corpore scaturientis. Porro ex historia, quam de hac manna Antonius Beatillus Bariensis descripsit, colligitur, S. Nicolai corpus, statim ac Myræ conditum fuit, cœpisse duos liquores emittere, alterum ex capite sub olei

a homil. in S. Julittam Martyr. to. 2. operum pag. 35.

b lib. 1. de gloria Martyr. c. 30.

olei specie, alterum ex pedibus sub aquæ forma, utrumque odoriferum, & contra morbos quoscumque, experientia teste, efficacem. *Quod miraculum*, ait Baronius in notis ad Martyrol. Roman. ad 6.Decembr., *hactenus vigere dicitur*, idest etiam post quam corpus Barium translatum fuit, in quo alii plures consentiunt. Porro de salubribus liquoribus ex sanctorum ossibus manantibus alia exempla legi possunt apud eumdem Baronium in not. *ad 6. Maii*, in Martyrol. Rom. *ad 30. Aug*, & apud Nicephorum (a).

a histor. l. 18 c. 28. & 32.

20 De his aliquando actum est in causis Canonizationum. In bulla enim Canoniz. S. Willhelmi Archiepiscopi Eboracensis, itemque in bull. Canoniz., & relat. caus. SS. Teresiæ, & Mariæ Magdalenæ de Pazzis inter alia miracula illud quoque recensetur, quod ex eorum corporibus, vel sepulcris mirificus liquor effluxerit.

21 Porro, si in hujusmodi causis res similes proponantur, & miraculum quidem in eo constituatur, quod æger aliquis, prævia Servi Dei, vel Beati invocatione, & aqua, vel oleo, aut unguento ex beato corpore manantibus adhibitis, sanatus fuerit, examen ad sanationes, & earum requisita erit reducendum. At si miraculum in sola aquæ, vel alterius liquoris ex siccis, & aridis Servi Dei, vel Beati ossibus effusione reponatur, monet Bordonus, caute locum, in quo ossa sepulta sunt, esse inspiciendum, & *videndum, ex quo liquor procedat, an ex causa naturali, quia ibi sit fons; vel ex arte, an illuc sit liquor immissus*. Aquæ enim in profundis cavernis subterraneis stagnantes ob calorem subterraneum continuum semper exhalant, & ex hoc fontes oriri posse, Stockius demonstrat. Uno verbo, ut ejusmodi miraculum approbetur, demonstrandum est, liquorem ex ossibus jam aridis, & extra locum humidum constitutis manare. Quod si ad submovendam difficultatem ossa e tumulo educerentur, hisque alio translatis, liquor in illo loco cessaret, tunc profecto magis constaret, eum non ex loci natura, sed ex ossibus scaturire.

De odore e cadaveribus manante.

22. 23 Anatomici peritiores odoratus organum in membrana narium interiori constituunt, uti apud Crivellium videri potest. Quod vero ad odores attinet, nonnulli Philosophi putant, eos neque substantias, nec quidquam corporeum esse. Sed Mercatus, aliique luculenter ostendunt, eosdem tenuem esse substantiam *ad modum fumi* exhalantem, *& deferentem odorum qualitatem*. Odoris vero causam nonnulli reponunt in calore, qui siccum humido permiscet. Alii contra illam constituunt in profluvio quodam substantiali sulphureo, & salino: ita ut diversa salis, & sulphuris exhalatio gratum, vel ingratum reddat odorem.

24. 25 Sed hæc retulisse satis, cum ad nostrum non pertineant institutum. Asserimus autem, quod licet aliqua mixta, dum corrumpuntur, gratum emittant odorem, corpus humanum post animæ discessum, etsi possit naturaliter non male olere, nullo tamen modo potest naturaliter bene olere, sive incorruptum, sive corruptum sit, veluti concludit Zacchias. Quod vero de Alexandri M. cadavere dicitur, post septem nempe dies, quibus insepultum permansit, gratum spirasse odorem, id laudatus Zacchias, nisi potius odor ingratus fuerit, ad aromata refert, quibus, teste Curtio, cadaver fuerat delibutum. Quapropter odor, qui ab humano corpore sive incorrupto, sive non incorrupto effluit, miraculo est adscribendus, dummodo nulla adsit, vel adfuerit naturalis causa, cui odor tribui possit. Et idcirco Fidei Promotores de aromatibus, capsa, vestibus, pulvinaribus, floribus, & herbis, ac de aliis rebus, quæ cadaver forte tangant, aut tetigerint, & odoriferum reddere potuerint, strenue inquirunt. Consentiunt Cardanus, atque

Bol-

Boldettus, eademque fuit Medicorum sententia, qui de odore, qui ex S. Catharinæ Bononien. corpore manare dicebatur, interrogati fuerunt. Odor præterea debet per aliquod tempus perseverare, debet esse suavis, nullique noxam afferens; hoc vero non de noxa momentanea est intelligendum, uti cum B. Eligius Noviomensis Episcopus apud Surium, repertis S. Quintini ossibus, vix ex odore, quem illa efflabant, consistere potuit, sed de noxa continua, & quæ corporum incolumitati obsit. Sicuti enim mali odores juxta Lemnium aliquando prosunt; ita suaves quibusdam obsunt, cujus rei exempla idem Lemnius, Rejes, aliique referunt.

26. 27 Plura mirabilis odoris e Sanctorum cadaveribus, vel Reliquiis manantis exempla apud Bagattam legi possunt. Et Rotæ Auditores in relat. caus. S. Ludovici Bertrandi hujusmodi odorem, sacra rituum Congregatione approbante, inter miracula recensuerunt; quod etiam in relat. caus. SS. Teresiæ, Paschalis Baylon, aliorumque præstiterunt. Suffragantur Castellinus, Scacchus, aliique de Canonizatione scribentes. Itidemque in lectionibus propriis S. Francisci de Paula, & S. Eduardi Angliæ Regis, necnon in bull. Canonizat. SS. Thomæ Aquinatis, Raymundi, aliorumque ejusdem odoris mentio fit tamquam miraculo tribuendi.

28 Quæres, utrum corporis incorruptio, & odor ab eodem manans pro uno, an pro duplici miraculo habenda sint? Porro quidquid Scacchus innuere videatur, Sedis Apostolicæ, & rituum Congregationis praxis incorruptionem, & odorem tamquam duo distincta miracula agnoscit, ut colligere est ex Actis caus. SS. Teresiæ, & Jacobi de Marchia.

CAPUT XXXII.

De Beatorum, & Sanctorum apparitionibus, an inter miracula recenseri possint.

Dum *lib. 3. de Gratiis gratis datis ageremus*, observavimus, an ex Christi, B. Virginis, aut alicujus Sancti apparitione inferri possit sanctitas ejus, cui hæ apparitiones contigerunt: nunc autem præcipue videndum est, an si aliquis Dei Servus, vel Beatus, sive invocatus, sive non invocatus fuerit, alicui appareat, id pro miraculo habendum sit, & an ejus ratio in judicio Beatificationis, & Canonizationis haberi possit.

2 In *lib. 2. Machab.* c. 15. Onias Machabæo apparuisse perhibetur. Et *Matth. 15.* Christus *transfiguratus est.* Docet vero S. Thomas (*a*), Christum transfigurari voluisse, ut gloriam suam ostenderet, hominesque ad eam desiderandam provocaret, & idcirco conveniens fuisse, ut huic transfigurationi Moyses, & Elias, Petrus, Jacobus, & Joannes adessent: additque, Moysen tunc non proprio, sed alio assumpto corpore, Eliam vero proprio corpore apparuisse. Verum mortuorum apparitionibus obstare videtur illud Job. 7. *Qui descenderit ad Inferos, non ascendet.* Et illud *Psal. 77. spiritus vadens, & non rediens.* Itemque illud *Luc. 16. Inter vos, & nos chaos magnum firmatum est; ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint.* At illud Job de eo, quod secundum naturæ cursum fit; alterum de homine depravato intelligitur; per tertium vero denotatur, noluisse Abraham, mortuos ad Epulonis fratres monendos redire, ut pœnitentiam agerent, cum hi alia haberent conversionis argumenta.

a 3. part. q. 45. art. 3.

3 &c. Porro apparent Beatorum, Damnatorum, & purgantium animæ. Beatorum quidem, vel ut suam manifestent felicitatem, vel ut Dei mandata ad nos perferant, vel ut ægris assi-

stant

ſtant, vel ut alia nobis beneficia præſtent: Damnatorum vero ad hominum eruditionem, & terrorem: Purgantium tandem, ut ſuffragiis juventur. Nuſquam vero legitur, apparuiſſe animas puerorum, qui cum ſolo peccato originali deceſſerunt, uti poſt S. Thomam Thyræus late oſtendit. Quamquam Card. Urſinus, poſtea Bened. XIII. innuit, horum etiam animas poſſe, ſi Deus voluerit, apparere. Innumeræ autem ſunt apparitiones, quibus Sancti æternam ſe eſſe felicitatem conſecutos oſtenderunt. Sed probatiſſimæ ſunt, quas de S. Paulo primo Eremita refert S. Hieronymus (*a*), quaſque de SS. Benedicto, Scholaſtica, & Germano Epiſcopo Capuano S. Gregorius M. deſcribit (*b*): item quam de S. Bernardo Alanus, aliique teſtantur.

a to. 2. oper. col. 11.

b Dialog. lib. 2. c. 34. 35. & 37. oper. to. 2.

7 Familiare eſſe Beatis, & Sanctis apparere, ut ægris aſſiſtant, Rotæ Auditores aſſerunt in relat. cauſ. S. Caroli Borromæi. Et quod ſpectat ad apparitiones, ut alia beneficia hominibus conferantur, iidem Auditores referunt, S. Andream Corſini Florentinos, quorum oppida Mediolanenſes vaſtabant, quique S. Andream invocabant, per adoleſcentem præmonuiſſe, ne timerent cum hoſtibus congredi, futurum enim eſſe, ut inſignem victoriam adverſus eos, quamvis numero, & armis præpotentes, obtinerent, uti revera contigit.

8 Ad apparitiones Damnatorum, quod attinet, Baronius ad *an.* 1044. narrat (*c*), Benedictum IX. hortatu S. Bartholomæi Abbatis Cryptæ ferratæ, ſummum Pontificatum pœnitentiæ cauſa dimiſiſſe, iterumque per ſimoniam, nulloque jure invaſiſſe. Et ad *an.* 1054. addit eumdem Benedictum jam defunctum cuidam Vaclo ſub immanis monſtri ſpecie, apparuiſſe, ſeque manifeſtaſſe perpetuo ob beſtialem traductam vitam damnatum eſſe.

c n. 4.

9 Thomas Cantipratenſis *in vita S. Lutgardis* apud Bolland. (*d*) narrat, Innocentium III. poſt obitum eidem Sanctæ apparuiſſe, ac nunciaſſe *per interceſſionem Virginis Mariæ æternam mortem* evaſiſſe, atrociſſimis tamen pœnis diu cruciandum eſſe, & idcirco ſuffragia petiturum acceſſiſſe. Et hanc apparitionem, tamquam veroſimilem, præter alios admittit Spondanus, Pagius, & alii: & de eadem nonnulla Bellarminus adnotavit.

d ad diem 16. Junii to. 3. pag. 245.

10 Hæ apparitiones, ſi tamen veræ ſint, demonſtrant, Damnatorum, & Purgatorii animas, juxta ſuperius dicta, interdum apparuiſſe. Si veræ ſint, inquam; ſiquidem Benedict. IX. contendit Sciommarus verum pœnitentem in monaſterio ſub S. Bartholomæi Abbatis diſciplina obiiſſe. Et Raynaldus admittit quidem, Innocentium III. potuiſſe ad poſcenda ſuffragia apparere, cetera vero, quæ de eodem circumferuntur, ex aliorum teſtimonio rejicit. Aliæ tamen hujuſmodi apparitiones apud Martinum del Rio videri poſſunt.

11 &c. Poſt hæc, ut propoſitam in hoc capite controverſiam expendamus, ſi Dei Servus, vel Beatus appareat, ſive apparitio intellectualis fuerit, quæ raro contingit, ſive corporalis, quæ frequentior eſt, apparitio inter miracula eſt recenſenda, veluti docet S. Thomas (*e*), quem Matthæuccius, Bordonus, aliique communiter ſequuntur. Et his omnibus ſuffragatur S. Auguſtini auctoritas *de cura pro mortuis gerenda* (*f*), ubi docet, quod, cum homines mortui, ſive vivi hominibus dormientibus, vel vigilantibus apparent, non in ipſis rebus, ut ſunt, videntur, ſed in quibuſdam rerum ſimilitudinibus. Et has apparitiones explicat in corporibus Angelorum miniſterio formatis, & aſſumptis fieri; dubitat vero, utrum mortuorum apparitiones per eorumdem fiant præſentiam, an mortuorum perſonas Angeli in corporibus aſſumptis repræſentent. Martyres quoque fatetur vivorum neceſſitatibus intereſſe, idque Divinæ congruere potentiæ; ſed ſimul, quomodo id fiat, ſe neſcire affirmat. S. Thomas (*g*) quoque docet, apparitio-

e part. 1. q. 49. art. 8. ad 2.

f to. 6. oper. col. 526. n. 16.

g in ſupplem. 3. par. q. 69. art. 3. ad 3.

ritiones contingere bonorum, vel malorum Spirituum operatione, ad viventium instructionem, vel deceptionem: cum hoc tamen discrimine, quod Sancti, cum voluerint, apparent, secus vero Damnati; quamquam etiam Sancti, dum apparent, *conformantur Divinæ voluntati*, quam quidem doctrinam late Sotus exornat. Swveerts vero ex his infert, non solum curiositate, sed etiam implicita superstitione eos peccare, qui paciscuntur, ut, qui prior morietur, si permittatur, superstiti appareat, suumque indicet statum. Quapropter de miraculo in prædictis apparitionibus non est dubitandum, dummodo veræ, & cælestis apparitionis notis, alibi indicatis, eædem illustrentur. Et hujus miraculi ratio haberi in Beatificationis, & Canonizationis judicio potest, dummodo is, cui apparitio facta est, talibus sit moribus præditus, ut ei, quamvis, unico testi, juxta alibi dicta fides haberi possit, & dummodo aliquis effectus ex ea ortus sit, qui aliorum testium dictis comprobetur.

15 Et quod spectat ad eos, qui de apparitionibus sibi factis testantur, sæpe contingit, ut eæ coram aliis fiant, sed unus viderit, vel vocem audiverit, non autem alii; & hinc dubium, an asserenti se vidisse, aut audivisse fides demenda sit, eo quod alii non viderint, nec audiverint. Porro Daniel solus virum vidit, qui ei *Daniel.* 10. apparuit, qui vero cum eo erant, *non viderunt*. Contra vero Angeli, qui *Genes.* 18. Abrahæ apparuerunt, ab aliis etiam visi sunt, sicuti & Raphael Tobiæ comes. Et S. Thomas docet (*a*), imaginariam apparitionem ab eo solo percipi, cui fit, corporalem vero ab aliis etiam percipi. Sed hoc non semper verum est, nam Christum *Act.* 9. corporaliter apparentem solus Paulus vidit, socii autem neminem viderunt. Et juxta Card. Bonam Angelus bonus corpus assumptum potest uni ostendere, aliis occultare. Ex his igitur infertur apparitionis veritatem a probatæ fidei viro relatæ non infici, quod alii præsentes eam non perceperint, sicuti quod Servandus Diaconus animam Germani Capuani Episcopi in cælum ascendentem, monstrante S. Benedicto, non viderit, & quod globum igneum super caput S. Martini apud Sulpicium Severum (*b*) pauci de multitudine viderint.

a 1. part. q. 51. ar. 2.

b in Dial. 2. n. 3.

16 Quoad effectum ex apparitione secutum, videndum est, an idem apparitioni congruat, si autem non solum apparitioni congruat, sed etiam naturæ vires excedat, qualis esset mirabilis sanatio, sacra rituum Congregatio consuevit illum tamquam miraculum approbare, omissa apparitione.

17. 18 Post hæc ut aliqua de viventium apparitionibus innuamus, quas sane apparitiones aliquando contigisse S. Augustinus (*c*), & S. Bonaventura *in legenda vitæ S. Francisci* (*d*), necnon bullæ Canoniz. SS. Petri de Alcantara, & Philippi Nerii testantur, advertendum est aliud esse, unum idemque hominis viventis corpus eodem tempore in duobus esse locis, quam Philosophi *replicationem* appellant; aliud, hominem vivum in uno loco existentem, in alio loco distanti apparere, quales fuerunt apparitiones a S. Bonaventura, & ab aliis paulo ante laudatis relatæ, & de his impræsentiarum agimus. Si autem hæ apparitiones firmis probationibus, ceterisque veræ apparitionis conditionibus, quas superius de mortuorum apparitionibus explicuimus, fulciantur, inter miracula erunt recensendæ, earumque in Beatificationis, & Canonizationis judicio ratio haberi poterit, cum sine speciali Dei providentia fieri nequeant.

c lib. de cura pro mortuis &c. c. 10. col. 523.

d c. 4. oper. 10. 7.

CAPUT ULTIMUM.

De Imaginatione, & ejus viribus.

1 NEmini extraneum videatur, quod, postquam de miraculis egimus, nonnulla ultimo loco de imaginatione, ejusque viribus adjiciantur: nonnulli enim effecta quædam, quæ naturam excedunt, naturalibus imaginationis viribus adscribunt. Jamvero plura hîc quærenda sunt, nempe, quid sit imaginatio, seu phantasia, & quomodo operetur, an vires exercere possit in corpus ab imaginante separatum, an in corpus, quod imaginantis non sit, sed neque ab eo sit separatum; item an in corpus ipsius imaginantis proprium; an in eo morbos gignere, vel momento expellere possit; tandem, quid de ea dicendum sit relative ad miracula, seu ad mirabiles sanationes.

2 &c. Sentiunt Peripatetici, hominis animam totam in toto corpore, totamque in qualibet ejus parte esse. Imaginationem vero dicunt potentiam esse animæ cognoscentem, ejusque actionem immanentem esse. Carthesius, minus quidem probabiliter, animam in glandula pineali constituit. Alii vero neglecta opinione, quæ animam in corde reponit, in cerebro eam residere opinantur. Cerebrum siquidem membranis interius, exteriusque vestitum, & capitis osse protectum tutiorem præstat animæ sedem. Ex eo quoque nervi omnes ad omnes corporis partes progrediuntur, receptamque per sensus objectorum impressionem ad animam in cerebro transmittunt, eamque ad eorum perceptionem excitant.

6 &c. Phantasia quoque, seu imaginatio in cerebro, vel in aliqua ejus parte a nonnullis collocatur: in eaque imprimi dicunt tum notiones, tum species intellectuales, tum imagines objectorum sensibilium a sensibus collectas, & a spiritibus animalibus per subtilissimos nervorum canales ad cerebrum transmissas; ac proinde phantasiam, sive imaginationem non esse facultatem intelligentem, & animantem, ac per se moventem, sed tam ipsam, quam spiritus animales, & sensus esse animæ instrumenta; quamquam & ipsa anima ab iis sæpe afficitur, ac commovetur. Priora voluntaria, ac juris animæ dicuntur; posteriora vero automatica, & corpori, ut vegetativum, & sensitivum est, propria, atque necessaria. Fames, & similes corporis motus juri animæ non subduntur, contingunt etiam nobis invitis; pedum vero, & aliarum partium motus sunt ex iis, quos anima potentiæ motrici imperat, & hæc exequitur. Tandem objectorum externorum imaginibus ad cerebrum delatis, & in eo depictis, quidam sæpe in nobis, velit nolit anima, motus excitatur, & cum eo aliqua idea, opinio, aut veritas nobis exhibetur, per quam admonemur, rem per imaginem repræsentatam fugiendam, vel amplectendam esse: & quando id contingit, magnus, aut parvus, juxta spirituum animalium mensuram, amoris, odii, & similium affectuum motus in anima excitatur.

11 &c. Hæc innuisse sufficiat, cum nostrum non sit philosophicas persequi quæstiones, sed potius imaginationis effectus investigare: ac primo quidem, ut initio proposuimus, an imaginatio in corpus alienum, & ab imaginante remotum operari possit. Et quod ad hoc attinet, Avicenna eam esse imaginationis vim opinatur, ut alienum corpus transmutari, pluviasque, & similia naturæ opera ab ea effici posse contendat. Huic sententiæ adhæsit Pomponatius, quem tamen refert Jovius, ab Achillino Bononiensi Philosopho fuisse convictum. Ad prædictæ opinionis præsidium subdunt, ex imaginatione procedere, quod sanguis ex hominis interfecti cadavere coram occisore profluat, quodque vetulæ pueros fascinent.

14 Hanc sententiam acriter, sed merito

merito Theophilus Raynaudus refellit; & qui plura velit, adeat Mercatum, Martinum del Rio, aliosque. Et quod spectat ad sanguinem ex occisi cadavere coram occisore redundantem, Donatus putat id esse fabulosum; quamquam Rejes multorum refert testimonia asserentium id aliquando contigisse, sed ad Divinæ justitiæ providentiam idipsum referunt, ut sceleris auctor pœnas lueret. Addit Fienus, id posse aliquando Diabolo tribui, vel ad innocentes vexandos, vel ad reos perdendos. Ex hoc ergo non infertur, posse imaginationem in corpus a se remotum vires excedere. Additur, sæpe sanguinem etiam ex eorum cadaveribus, qui occisi non fuerunt, per nares, vel per aliam viam post horas nonnullas, aut etiam post triduum manare. Fabulosum quoque Vallesius censet, quod vetulæ pueros fascinent. At S. Thomas docet, ex forti animæ imaginatione spiritus corpori conjunctos immutari, & maxime in oculis; hos autem aerem continuum ad certum spatium inficere; adeoque, anima aliqua ad malitiam vehementer commota, ut in vetulis contingit, aspectum effici venenosum, & noxium, ac præcipue pueris, quorum tenerum corpus impressioni non resistit. Martinus del Rio brevius putat, pueros ex truci vetularum aspectu territos facile infirmari. Et Tozzius ostendit, nullum posse ex visu, voce, laudatione, & simplici contactu fascinum inferri; posse tamen Dæmonum opificio peragi. Ceteri fascinationem, prout est infectio oculis illata, dividunt in *vulgarem*, quæ ex vulgi facilitate proficiscitur: in *physicam*, quam juxta laudatam D. Thomæ doctrinam explicant; & in *Dæmoniacam*, quam Magi ex pacto cum Dæmone inito operantur. Sed utcumque hæc sint, profecto ex iisdem non infertur, imaginationem in corpus remotum vim habere.

14 &c. Sequitur, ut videamus, an imaginatio in corpus alienum, non tamen ab imaginantis corpore separatum vim habeat. De hoc autem non videtur dubitandum; nam hominum, & bestiarum fœtus ex matris imaginatione diversimode signatos passim videmus. Habent enim etiam bruta phantasiam, licet hæc non in omnibus uniformis sit, nec tam perfecta, ut in hominibus. Et sane admittit S. Augustinus (*a*), animam prægnantis posse aliquibus fœtum induere qualitatibus, exemplo allato ex *Genes.* 30., ubi Jacob dicitur, virgas variegatas in aquarium, quo pecudes potatum veniebant, immisisse, & ex earum aspectu pecudes fœtus versicolores concepisse, ac peperisse. Et hunc quidem effectum plures apud Cornelium a Lapide naturalem fuisse existimant, & ex vehementi pecudum concipientium imaginatione processisse, Deum tamen ad eumdem effectum peculiariter concurrisse. Quadros vero addit, quoad circumstantias effectum eumdem miraculi rationem habuisse. Hoc tamen omisso, innumera pene tum in hominibus, tum in brutis exempla occurrunt fœtuum, qui deformitates, maculas, & similia, vi imaginationis matris contraxerunt, ut videre est apud Medinam, Mallebranche, aliosque plures. Adversus hanc communem opinionem insurrexit Blondellus, & in sua physica dissertatione *de viribus imaginationis super fœtibus* mordicus negat, ex vehementi matris cogitatione, studioque erga aliquod objectum posse super fœtûs corpus, objecti ipsius formam imprimi, nisi alterius causæ externæ vis superaddatur. Verum admissa communis opinionis validitate, Verehyennius, Mallebranche, Verdries, aliique diversa adornarunt systemata, ut eidem opinioni fidem conciliarent, quæ quidem systemata apud ipsos legi possunt; sed placet præ cæteris Scheuckzeri sententia, qui ingenue fatetur, nihil solidi de hujusmodi effectibus statui posse, & melius esse *nihil dicere, quam aliquid, quod æquale est nihilo*.

a lib. 12. de Civit. Dei c. 25.

19 Jam nunc expendendum est, an imaginatio vires in proprium imagi-

nantis corpus exercere possit, & in eo morbos efficere, ac momento ab iis liberare. Porro tantam nonnulli apud Bartholinum imaginationi efficaciam adjudicarunt, ut filium ex nobili muliere absente marito natum, legitimum judicaverint, utpote ex vehementi uxoris cum marito concubitus imaginatione conceptum; sed id, & similia tamquam fabulosa ab aliis rejiciuntur. Imaginationi quoque Franciscus Petrarca, aliique Stigmatum impressionem in S. Francisci corpore adscribunt, quos tamen fuse præter alios Bartholomæus de Pisis Ord. Min. redarguit.

20 Verum ut veros imaginationis, & phantasiæ effectus referamus, notissima sunt, quæ a noctambulis peraguntur. *Noctambuli* vero dicuntur, qui gravi oppressi somno, relicto lecto, ambulant, ac culmina, & domorum tabulata perreptant, huc, illucque discurrunt, & dormitantes perficiunt, quæ vigiles aggredi non auderent, & præstare nequirent; & nisi interpellentur, sensim, ac sine sensu se denuo in lectum referunt, nec quid egerint, expergefacti cognoscunt, sed illa omnia se somniasse putant: cujus rei innumera apud Edonem Neuhusium exempla legi possunt. Medici vero hos motus in sanguinem turgidum, & spumantem, & in æstuosum, fervidumque spiritum referunt, qui ad imaginationem delatus eam ad ejusmodi effectus concitat; sola quippe phantasia in somno operatur. Plura de his disserunt Crivellus, & Lemnius. Et Schenckius concludit, effectus eosdem ad imaginationem una cum spirituum tenuitate, & subtilitate esse referendos.

21 Quoad alios effectus, docet Matta, morbos, & sanitatem ex imaginatione sæpe ortum habuisse. Id vero juxta S.Thomam (a) Fienum, aliosque intelligendum est, quod vehemens morbi, vel sanitatis imaginatio spiritus, & humores moveat, & sic effectus illos inducat.

a quæst. 6. de miracu-lis ar. 6.

22. 23 Reliquum est, ut de imaginationis viribus agamus, prout ad miracula spectat, cum sæpe in horum examine quæratur, utrum sanationes divinitus, an ope phantasiæ contigerint. Jamvero Arauxo in suis decisionibus, postquam triplicem admisit miraculorum gradum, quæ classica appellat, alia quædam prodigiosa enunciat, quæ vulgus miracula vocat; & ad hanc classem revocat infirmorum sanationem ex apparitione personæ invocatæ, vel ex tactu, & apprehensione imaginis, aut vestimentorum ejusdem. Hæc autem ab ipso partim imaginationi, partim Dæmoni, & partim Deo tribuuntur. Et Lancisius in causa Beatif. S.Joannis Francisci Regis a miraculis exclusit, & imaginationi adscribere visus est, quod Moniali cuidam usus pollicis dexteræ manus restitutus fuerit. Muratorius quoque monet, non statimac aliqua sanitas extemplo contingit, hanc pro miraculo habendam esse, cum sola phantasia a desiderio, & spe recuperandæ sanitatis vehementer commota, concipiens uti præsens Dei auxilium, & alicujus Servi ipsius intercessionem, effectum propitium inducere possit: idque potissimum in morbis fœminarum contingere.

24 Nonnulli ab his scopulis evadere se posse putant, si dicant, non ex eo quod aliquis imaginationis vi sanitatem consecutus sit, inferri posse, alios etiam eadem vi sanatos fuisse; sed potius ex eo, quod plurimi vi imaginationis non convaluerint, neque eum, de quo agitur, ex illa vi convaluisse. At cum in miraculorum negotio pro regula statutum sit, ut quidquid per naturæ vires obtineri potuit, non sit miraculo adscribendum, idcirco diligentius quæstio hæc pertractanda videtur, ut constet, quid imaginationi, quidve causæ supernæ tribuendum sit. Aliter diligentissima cessaret indago, quam S. Sedes in miraculorum examine semper adhibuit, & quam Hæreticus quidam, teste P. Daubenton in vita S. Joannis Francisci Regis, summopere laudavit.

25 &c. Pri-

25 &c. Primo itaque dicendum esse videtur, morbos quosdam ab imaginatione ortos, ab eadem tolli posse, cujus rei exempla apud Donatum, aliosque legi possunt. Secundo, purgationes, & vomitus, & inde sanitatem sæpe ab ea, Bartholino, aliisque testibus, oriri posse. Tertio, dolorum impetum ad tempus ab ea reprimi posse, quo spectanr ea, quæ de Restituto Presbytero narrat S. Augustinus, & alia apud Pechlinum. Quarto, posse imaginarionem sanirati, non quidem momento, sed paulatim obtinendæ prodesse; cum, juxta Sennertum, imaginatio quosdam animi affectus inducat, quibus humores, & spiritus moventur, moti autem ad morbum vincendum plurimum conferunt. Et Antonius Panormita narrat, Alfonsum Aragoniæ Regem Capuæ ægrotantem ex Curtii lectione convaluisse. Et apud Auctores *Collect. Wratislavien.* quidam Miles Berolini ex accensi pulveris pyrii fragore *intra paucos dies pristinæ sanitati restitutus fuit*. Tandem dicendum esse videtur, forsitan posse aliquando morbos vi imaginarionis momento expelli, sed Zacchias, & Medina testantur, recidivam, aut methastasim succedere. Omnia hæc facile admitti possunt, nec ramen sanationibus, quæ uti miracula approbantur, officiunt. Cum ex alibi dictis sanatio inter miracula non recenseatur, nisi morbus gravis, & curatu difficilis, vel impossibilis, atque in statu, vel augmento fuerit, nisi medicamenta exclusa fuerint, aut inutilia adhibita; & nisi sanatio subita, ac perfecta contigerit, nulla præcedente crisi, nullaque recidiva, aut methastasi subsecuta. Quapropter vera difficultas in eo versatur, an tanta sit vis imaginationis, ut ei tribui sanatio possit, quæ his omnibus qualitatibus prædita sit.

30. 31 Scribit S. Thomas (*a*), imaginarionem vim habere in quasdam corporis affectiones, non autem in alias corporales dispositiones, quæ ad eam ordinem naturalem non habent. In causa B. Joannis de Prado cum sanatio a gravi arthritide inter alia miracula proponeretur, Benedictus XIV. tunc Fidei Promotor opposuit, eam posse imaginationis viribus tribui. At Lancisius jussu Clementis XI. pro veritate scribens, constanter asseruit, quod *ubi morbus non oritur a simplici spirituum motu, sed a corpore alicubi infixo, exsiccato, atque immobili, tunc quidem nuda imaginatio nihil operatur*. Quamobrem memoratam sanationem miraculo adscribendam esse censuit, uti revera sacra rituum Congregatio eam approbavit, cujus decretum laudatus Pontifex 17. Mart. 1712. confirmavit. Similia de imaginatione scripsit Comes Laurentius de Magalottis in quadam sua epistola ms., quæ apud eruditos circumfertur, & in qua inter alia de quodam miraculo intercessione S. Petri de Alcantara obtento disseritur. Et Blondellus cit. concedit, phantasiam in quibusdam casibus prodesse, in aliis nocere; morbos autem, qui solidas afficiunt partes, ab ea neque induci, neque expelli posse. Hoc autem ut explicemus, dici posse videtur, morbos alios a spiritibus, alios a fluidis, alios a solidis oriri. Primi, utpote leves, licet imaginatione illico tollantur, miraculi rationem habere nequeunt. Quoad secundos, si vitium sit in fluidorum qualitate, non potest imaginatio eos momento pellere; si vero vitium sit in eorum quantitate, & morbus sit gravis, hic non aliter ab imaginatione pelli potest, quam crisi excitata, & si aliter tollatur, revertitur, & deficit miraculum. Tertii generis morbos nullo modo phantasia removere potest, nisi vitium a fluidis derivetur, in quo casu idem, ac de secundi generis morbis dicendum est.

32 Quod si quis dicat, alibi a nobis relatas fuisse instantaneas ab omnibus his morbis sanationes, vi imaginationis secutas, respondemus, nos eas ex aliis retulisse, fidem vero penes suos Auctores reliquisse. Et quatenus credibiles sint, advertendum est, ea

(*a*) 3. part. q. 13. ar. 3. ad 3.

ea exempla locum habere in hypothesi magnæ iræ, gravis timoris, & mortis certo imminentis, non autem in hypothesi solius fiduciæ sanitatis intercessione alicujus obtinendæ: ira autem, & mortis timor majoris sunt efficaciæ, quam gaudium, & spes boni obtinendi. Et sane in iis, qui ira, vel timore agitantur, graves corporis motiones deprehenduntur, immo ab iis passionibus, itemque a repentino gaudio, & immodica de bono obtento lætitia nonnulli apud Plinium, aliosque ægrotarunt, vel etiam obierunt; sed difficulter invenietur, qui eas motiones propter spem obtinendæ aliorum intercessione sanitatis patiatur. Quamobrem ab iratis, & terrore correptis non valet argumentum ad ægrotos, qui sanitatem ab alicujus Servi Dei intercessione vehementer sperant, & optant.

33 Siquis dicat, posse imaginationis, & desiderii vim ad eum motionis gradum pervenire, ad quam iram, & timorem aliquando pervenisse vidimus; primum dicimus, id non facile posse contingere; deinde hac etiam possibili æqualitate admissa, adhuc non constat, an morbi, a quibus nonnulli ob iram, vel timorem liberati dicuntur, secundi ne, an tertii generis fuerint, & an sanatio momento, stricte tali, & absque crisi vere contigerint; quæ sane a memoratarum historiarum Scriptoribus non explicantur; sedulo autem expenduntur, dum sanationes ad miracula referendæ examinantur.

34 Posset aliquis distinguere imaginationem, ex qua consequitur fiducia sanitatis per naturale remedium obtinendæ, ab imaginatione, quæ fiduciam pariat, obtinendæ alicujus Servi Dei intercessione sanitatis, mox asserere, momentaneam sanationem, excitata crisi, secutam in primo casu esse naturalem; secus in secundo, in quo Deus crisi uti posset ad sanitatem concedendam. Porro libenter admittimus, hujusmodi sanationem posse in se miraculum esse, sed regulariter non poterit, uti talia, ab Ecclesia approbari, quæ cum de externis dumtaxat judicet, videns crisim, & causam ejus ignorans, aut judicium suspendit, aut fert pro natura. Concluditur itaque, neque imaginationem operari miracula, neque ejus efficaciæ adscribi ea posse, quæ tamquam miracula approbantur: Proinde sanationes conditionibus superius recensitis præditas, Deo supra naturam agenti tribuendas esse, hisque evidenter reddi credibilem sanctitatem ejus, cujus post mortem intercessione contigerunt, uti Card. de Lugo & Comptonius ostendunt.

LIBER

